

ಶ್ರೀ ಶೃಂಗೇರಿ ಜಗದ್ಗುರು
ಶ್ರೀ ಶ್ರೀ ಅಭಿನವ ವಿದ್ಯಾತೀರ್ಥ ಮಹಾಸ್ವಾಮಿಗಳವರ
ಉಪದೇಶಾಮೃತ

ಉಪದೇಶ ಸುಧಾ (ಭಾಗ ೧ ಮತ್ತು ೨)

ಅನುವಾದ
ಡಾ|| ಎನ್. ಎಸ್. ದಕ್ಷಿಣಾಮೂರ್ತಿ

ಪ್ರಕಾಶಕರು:
ಶ್ರೀ ಶಾರದಾ ಟ್ರಸ್ಟ್
4581, “ಗೋಮತಿ” ನರಸಿಂಹರಾಜಮೊಹಲ್ಲಾ
ಮೈಸೂರು - 570 007

ಉಪದೇಶ ಸುಧಾ (ಭಾಗ 1 ಮತ್ತು 2)
ಶ್ರೀ ಶೃಂಗೇರಿ ಜಗದ್ಗುರು
ಶ್ರೀ ಶ್ರೀ ಅಭಿನವ ವಿದ್ಯಾತೀರ್ಥ ಮಹಾಸ್ವಾಮಿಗಳವರ ಉಪದೇಶಾಮೃತ
ಡೆಮ್ಮಿ ಅಷ್ಟದಳ, ಪುನರ್‌ಮುದ್ರಣ - 1998, 1000 ಪ್ರತಿಗಳು
ಎರಡನೆಯ ಪುನರ್‌ಮುದ್ರಣ - 2017, 1000 ಪ್ರತಿಗಳು.

ಎಲ್ಲಾ ಹಕ್ಕುಗಳೂ ಪ್ರಕಾಶಕರದು

1998 Edition

Typesetting:

M&M Hi-Tech DTP, Bangalore 560 084, Ph: 5475991

Printer:

Sri Offset, Shankar Math Road, Bangalore 560 004

2017 Edition

Photostat Reproduction:

Sriranga Digital Software Technologies Private Limited,

Bharati Bhavana, Abhinava Shankaralaya, Mysuru 570 004

Printer:

Jwalamuki Mudranalaya Pvt. Ltd.

Basavanagudi, Bangalore 560 004

ಅರಿಕೆ

ದಕ್ಷಿಣಾಮೂರ್ತಿಯ ಶ್ರೀ ಶೃಂಗೇರಿ ಶ್ರೀ ಶಾರದಾಪೀಠದ ಜಗದ್ಗುರುಗಳಾದ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀ ಅಭಿನವ ವಿದ್ಯಾತೀರ್ಥ ಮಹಾಸನ್ನಿಧಾನದವರು ತಮಿಳುನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರವಾಸ ಮಾಡುತ್ತಲಿದ್ದಾಗ, ಭಕ್ತರ ನಿವೇದನೆಯಂತೆ, ತಾವು ತಂಗಿದ್ದ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಸಾಯಂಕಾಲ ಅನುಗ್ರಹ ರೂಪವಾದ ಉಪದೇಶಾತ್ಮಕ ಉಪನ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಲಿದ್ದರು. ಉಪನ್ಯಾಸಗಳ ವಿಷಯಗಳಾದರೂ ನಮ್ಮ ಸನಾತನ ಧರ್ಮ ಹಾಗೂ ವೇದಾಂತಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದವು. ಸರಳವಾದ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಅಖ್ಯಾಯಿಕೆಗಳ ಮೂಲಕ ಗಹನವಾದ ತತ್ವಗಳನ್ನು ಜನರಿಗೆ ಮನದಟ್ಟಾಗುವಂತೆ ಪ್ರತಿಪಾದನೆ ಮಾಡುವುದು ಶ್ರೀ ಶ್ರೀ ಜಗದ್ಗುರುಗಳವರ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯ. ಈ ಉಪನ್ಯಾಸಗಳೆಲ್ಲವೂ ತಮಿಳು ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಗ್ರಂಥರೂಪದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಈ ಉಪನ್ಯಾಸಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿಯೂ ತರಬೇಕೆಂಬ ನಮ್ಮ ಅಭಿಲಾಷೆಯನ್ನು ನೆರವೇರಿಸಿಕೊಟ್ಟವರು ಸನ್ಮಾನ್ಯ ಡಾ|| ಎನ್. ಎಸ್. ದಕ್ಷಿಣಾಮೂರ್ತಿಯವರು. ಉಪನ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ಕ್ರಮವಾಗಿ ಶ್ರೀ ಶಂಕರಕೃಪಾ ಮಾಸಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟ ಮಾಡಿದೆವು. ಅವುಗಳನ್ನು ಒಂದು ಗ್ರಂಥರೂಪದಲ್ಲಿ ತರಬೇಕೆಂಬ ನಮ್ಮ ಅಭಿಲಾಷೆ ಕಾರ್ಯಗತವಾಗಿ, ಉಪನ್ಯಾಸ ಮಾಲೆಯ ಎರಡು ಭಾಗಗಳನ್ನೂ ಒಟ್ಟಿಗೆ ಸೇರಿಸಿ ಓದುಗರಿಗೆ ಅರ್ಪಿಸುತ್ತಿದ್ದೇವೆ.

ಭಾಷಾಂತರ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟ ಡಾ|| ಎನ್. ಎಸ್. ದಕ್ಷಿಣಾಮೂರ್ತಿಯವರಿಗೆ ನಮ್ಮ ಕೃತಜ್ಞತೆಗಳು.

ಆಸ್ತಿಕರು ಈ ಗ್ರಂಥದ ಸಂಪೂರ್ಣ ಪ್ರಯೋಜನವನ್ನು ಪಡೆಯುವರೆಂದು ಆಶಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಪ್ರಕಾಶಕರು

ವಿಷಯಸೂಚಿ

ಭಾಗ ೧	1
೧. ಬಾಳಿನ ದಾರಿ	2
೨. ಭಕ್ತಿ	12
೩. ಶ್ರೀ ಶಂಕರ ಭಗವತ್ಪಾದಾಚಾರ್ಯರು	28
೪. ಧ್ಯಾನ	33
೫. ಕರ್ಮ	51
೬. ಮನುಷ್ಯ ಜನ್ಮವನ್ನು ವೃಥಾ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಡಿ	73

ಭಾಗ ೨	91
೧. ಯಾವುದು ಧರ್ಮ	92
೨. ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ಸದ್ಗತಿಗೆ ದಾರಿ	106
೩. ಪ್ರಾಪಂಚಿಕ ಹಾಗೂ ಆಗಾಮೀ ಜೀವನ	123
೪. ನಾಲ್ಕು ಯೋಗ್ಯತೆಗಳು	140

೫. ಭಕ್ತನ ಪುಣ್ಯಶರೀರ	160
೬. ಮತಾಂತರ ಹೇಗೆ ಆಗುತ್ತದೆ?	176
೭. ಮನಶ್ಶಾಂತಿಗಾಗಿ ಆಹಾರ	203
೮. ಭಗವಂತನು ಇದ್ದಾನೆಯೇ?	220
೯. ಮನುಷ್ಯಜನ್ಮ ಮತ್ತು ಶ್ರೇಷ್ಠ ಯೋಗ್ಯತೆಗಳು	255
೧೦. ಇಂದ್ರಿಯಾಧೀನತೆ ನಾಶಕ್ಕೆ ಕಾರಣ	272
೧೧. ಭಕ್ತನ ಒಂದು ಪ್ರಾರ್ಥನೆ	288
೧೨. ಗುರು ಎನ್ನುವವರು ಯಾರು?	297
೧೩. ಪರವಸ್ತುವಿನ ವಿಚಾರ	313
೧೪. ದಾನದ ಶ್ರೇಷ್ಠತೆ	330

ಭಾಗ ೧

೧. ಬಾಳಿನ ದಾರಿ

ವಿಶುದ್ಧ ಜ್ಞಾನ ದೇಹಾಯ ತ್ರೀವೇದೀ ದಿವ್ಯ ಚಕ್ಷುಷೇ|
ಶ್ರೇಯಃ ಪ್ರಾಪ್ತಿನಿಮಿತ್ತಾಯ ನಮಃ ಸೋಮಾರ್ಥಧಾರಿಣೇ||
ನಮಾಮಿ ಯಾಮಿನೀನಾಥಲೇಖಾಲಂಕೃತಕುಂತಲಾಮ್|
ಭವಾನೀಂ ಭವಸಂತಾಪನಿರ್ವಾಪಣಸುಧಾನದೀಮ್||

ದೇವಿಯನ್ನು ಸ್ತುತಿಸುವಾಗ ಆಕೆಯ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಯಾವ ವಿಧವಾಗಿ ಭಾವಿಸಬೇಕು? 'ದೇವಿಯನ್ನು ಪೂಜಿಸಿ ನಾವು ಯಾವ ವಿಧವಾದ ಫಲವನ್ನು ಪಡೆಯಬಹುದು' ಎನ್ನುವುದು ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಶ್ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ದೇವಿಗೆ ಮಾಲೆ, ಬಳೆ ಇಂತಹ ಅಲಂಕಾರಗಳು ಇದ್ದರೂ ಒಂದು ಅಲಂಕಾರ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಇದೆ. ಅದು ಯಾವುದು ಎನ್ನುವ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಉತ್ತರವಾಗಿ 'ಯಾಮಿನೀನಾಥ ಲೇಖಾಲಂಕೃತ ಕುಂತಲಾಮ್' ಎಂದು ಶ್ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಇದೆ. 'ಯಾಮಿನೀನಾಥ' ಎಂದರೆ ಚಂದ್ರ. 'ಲೇಖಾ' ಎಂದರೆ ಕಲೆ. ಆದ್ದರಿಂದ 'ಯಾಮಿನೀನಾಥಲೇಖಾಲಂಕೃತ ಕುಂತಲಾಮ್' ಎನ್ನುವುದಕ್ಕೆ ಚಂದ್ರಕಲೆಯಿಂದ ಅಲಂಕೃತವಾದ ಶ್ರೀಮುಡಿಯುಳ್ಳವಳು ಎಂದು ಅರ್ಥ. ಈ ಆಭರಣದ ವಿಶೇಷವೇನು? ಈ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಯಾರೂ ಚಂದ್ರನನ್ನು ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಲಾರರು. ಆದರೆ ದೇವಿ ಚಂದ್ರನನ್ನು ಹೇಗೆ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದಾಳೆ? ಚಂದ್ರ ಎಲ್ಲಿ ಇಡಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ ಎಂದು ಹೇಳುವುದರಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾದ ಭಾವವಿದೆ. ಪರಮಶಿವನೂ ದೇವಿಯೂ ಒಟ್ಟಾಗಿ ಜ್ಞಾನ ಕಾಯರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಅವರಿಗೆ ಒಂದು ವಿಧವಾದ ಶರೀರ ನಿಜಕ್ಕೂ ಇಲ್ಲ. ಆದರೂ ಭಕ್ತರನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಿಸಲು ಅವರು ಹಲವು ಶರೀರಗಳನ್ನು ಪಡೆಯುವುದುಂಟು. ಈಶ್ವರನು ಭಕ್ತನನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಿಸಲು ಮೊದಲು ಯಾವ ಶರೀರವನ್ನು ಪಡೆದನೋ ಅದು ನಮಗೆ ಈಗ ಉಪಾಸನೆಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ದೇವಿಯ ತಲೆಯ ಮೇಲಿರುವ ಚಂದ್ರನ ಭಾವ ಹೀಗಿರುತ್ತದೆ-ಚಂದ್ರ ಪ್ರಕಾಶವನ್ನು ಹರಡುತ್ತಾನೆ. ಅದೇ ವಿಧವಾಗಿ ಜ್ಞಾನ ಪ್ರಕಾಶ ಹರಡುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ದೇವಿ ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಚಂದ್ರನನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದಾಳೆ ಎನ್ನುವುದಕ್ಕೆ ಆಕೆ ಜ್ಞಾನದಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದಾಳೆ ಎನ್ನುವುದು ಭಾವ. ಹೀಗೆ ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಇದ್ದರೂ ಕೂಡ ಸಗುಣೋಪಾಸನೆ ಮಾಡುವಾಗ ಆಕೆಯನ್ನು ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಚಂದ್ರನನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಂತೆ ಸ್ಮರಿಸುವುದು ಅವಶ್ಯಕ. ಚಂದ್ರನನ್ನು ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಇಟ್ಟು

ಕೊಂಡಿರುವುದರ ಭಾವ, ತಲೆ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಜ್ಞಾನದಿಂದ ಕೂಡಿದೆ ಎಂದು. ದೇವಿ ಯಂತೆಯೇ ಈಶ್ವರನೂ ಕೂಡ 'ಸೋಮಾರ್ಥಧಾರಣೇ' ಎಂದರೆ ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಚಂದ್ರ ಕಲೆಯನ್ನು ಧರಿಸಿರುವವನು ಎಂದು ಸ್ತುತಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ.

ಶ್ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟ ದೇವಿಯ ಎರಡನೆಯ ವಿಶೇಷಣ 'ಭವ ಸಂತಾಪ ನಿರ್ವಾಪಣಸುಧಾನದೀಮ್' ಎನ್ನುವುದು. ಈ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ನಾವು ಹೊಂದುವ ಸುಖ ಶಾಶ್ವತವಾದುದಲ್ಲ. ಅಲ್ಲದೆ, ನಾವು ಪಡೆಯುವ ಸುಖ ದುಃಖಗಳಿಂದ ಕೂಡಿರುತ್ತದೆ. ದುಃಖವಿಲ್ಲದ ಸುಖ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿಲ್ಲ. 'ಯೌವನಂ ಜರಯಾಗ್ರಸ್ತಂ' ಎಂದು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. ಯೌವನ ಸುಖ ಪಡೆಯುವುದಕ್ಕೆ ಒಂದು ಕಾರಣವಾಗಿದೆ. ಮುಪ್ಪು ಇದನ್ನು ಕಬಳಿಸಿ ಬಿಡುತ್ತದೆ. ಈ ರೀತಿ ಒಂದೊಂದು ಸುಖವೂ ತನ್ನ ಶತ್ರುವಾದ ದುಃಖದಿಂದ ನಾಶವಾಗುತ್ತದೆ. ಪರಿಶೀಲಿಸಿ ನೋಡಿದರೆ ನಾವು ಯಾವುದನ್ನು ಸುಖವೆಂದು ಭಾವಿಸುತ್ತೇವೋ ಹಾಗೂ ಯಾವುದನ್ನು ದುಃಖವೆಂದು ಭಾವಿಸುತ್ತೇವೋ ಅವೆರಡೂ ದುಃಖವೇ ಆಗುತ್ತವೆಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತೇವೆ. ದುಃಖಗಳನ್ನು ಯಾವಾಗಲೂ ಅನುಭವಿಸಿದರೆ ನಮಗೆ ಒಂದು 'ತಾಪ' ಅಥವಾ ಬಿಸಿ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಇದನ್ನು ದೂರ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ದಾರಿ ಇದೆಯೇ? ಹೌದು, ಭವಾನಿಯೇ ಆ ದಾರಿ. ಬೇಸಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಬೇಗೆಯಿಂದಾಗಿ ನಮಗೆ ಶರೀರದಲ್ಲಿ ತಾಪ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ನಾವು ಹೊಳೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿದರೆ ದುಃಖ ದೂರವಾಗಿ ಆನಂದವಾಗುತ್ತದೆ. ಅದೇ ರೀತಿ ಭವಸಾಗರದಲ್ಲಿ ತಾಪವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿರುವ ನಮಗೆ ದೇವಿ ತಾಪವನ್ನು ದೂರ ಮಾಡುವ ಹೊಳೆಯಂತೆ ಇದ್ದಾಳೆ. ಯಾವ ವಿಧವಾದ ಹೊಳೆಯಂತೆ ಇದ್ದಾಳೆ? 'ಸುಧಾನದೀಮ್'—ಅಮೃತದ ಹೊಳೆಯಂತೆ ಇದ್ದಾಳೆ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾದ ಹೊಳೆಯಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿದರೆ ನಮಗೆ ಆನಂದವಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದ ಮೇಲೆ ಅಮೃತದ ಹೊಳೆಯಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿದರೆ ಆನಂದವೂ, ಶಾಂತಿಯೂ, ತೃಪ್ತಿಯೂ ನಾವು ಪಡೆಯಬಹುದು ಎನ್ನುವುದರಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹವಾದರೂ ಇದೆಯೇ?

ದುಃಖವನ್ನು ದೂರ ಮಾಡಲು ಪಡೆದ ಪರವಸ್ತುವಿನ ಆಕಾರದ ಹೆಸರೇನು ಎನ್ನುವ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಉತ್ತರವಾಗಿ ಶ್ಲೋಕದಲ್ಲಿ 'ಭವಾನೀಂ' ಎಂದು ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅದೇ ನಂದರೆ ಸ್ತ್ರೀ ರೂಪದಲ್ಲಿ ದರ್ಶನವನ್ನು ಕೊಡುವ ಪರವಸ್ತು ಇಲ್ಲಿ 'ಭವಾನಿ' ಎಂದು ಕರೆಯಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದಾಳೆ. ಆಕೆಯನ್ನು ವಂದಿಸಿ ನಾವು ತಾಪದಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆ ಪಡೆದು ಜ್ಞಾನವನ್ನೂ, ಶಾಂತಿಯನ್ನೂ ಸುಖವನ್ನೂ ಪಡೆಯುವುದು ಅವಶ್ಯಕವೆನ್ನುವುದು ಶ್ಲೋಕದ ಭಾವ.

ವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಏತಕ್ಕಾಗಿ ಕಲಿಯಬೇಕು ಎನ್ನುವ ಪ್ರಶ್ನೆ ಕೆಲವರಿಗೆ ಉಂಟಾಗಬಹುದು. ಹುಲಿ, ಆನೆಯಂತಹ ಬಲವುಳ್ಳ ಪ್ರಾಣಿಗಳು ಜೀವಿಸುತ್ತವೆ. ಅವುಗಳಂ

ತೆಯೇ ಏಕೆ ಜೀವಿಸಬಾರದು ಎಂದು ಕೂಡ ಕೆಲವರಿಗೆ ತೋರಬಹುದು. ಭಗವಂತನು ಬಲವುಳ್ಳ ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದರೂ ಅವುಗಳು ವಿವೇಕಹೀನತೆಯಿಂದಾಗಿ ಭಗವಂತನನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಯೋಗ್ಯತೆಯನ್ನು ಪಡೆದಿಲ್ಲ. ಮನುಷ್ಯನೂ ಪಾಮರರಂತೆ ಜೀವಿಸಿ ಬಾಳನ್ನು ವ್ಯರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಹಾಗಲ್ಲದೆ ವಿವೇಕದಿಂದ ಬಾಳಿ ಪರವಸ್ತುವಿನ ದರ್ಶನವನ್ನು ಪಡೆದು ಜನ್ಮ ಸಮುದ್ರದಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆ ಪಡೆಯಬಹುದು. ಈ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ದೇವರು ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ. ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೂ ಬುದ್ಧಿ ಇದೆ. ಆದರೆ ಅವುಗಳ ಬುದ್ಧಿಗೆ ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿಯೂ ಒಂದು ಎಲ್ಲೆ ಇದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ವಿರೋಧವಾಗಿ ಮನುಷ್ಯನ ಬುದ್ಧಿಗೆ ಎಲ್ಲೆ ಇಲ್ಲ. ಅವನು 'ನಾನು ಯಾವ ವಿಧವಾಗಿ ಬಾಳಿದರೆ ಒಳ್ಳೆಯದನ್ನು ಪಡೆಯುವೆನು' ಎಂದು ಯೋಚಿಸಿ ಅದಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಬಾಳುವ ಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳವನು. 'ನಾನು ನಿಜಕ್ಕೂ ಯಾರು? ಎಲ್ಲಿಂದ ಬಂದೆ? ಎಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗುವೆನು?' ಎಂದು ಮನುಷ್ಯನು ಯೋಚಿಸಬಲ್ಲನು. ಹೀಗೆ ಚಿಂತಿಸುವಿಕೆಯು ಅವನನ್ನು ಇತರ ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಂದ ಬೇರ್ಪಡಿಸುವುದು. ಚಿಂತಿಸುವುದನ್ನೇ ಅಲ್ಲದೆ ಜ್ಞಾನವಂತನಾಗಿಯೂ ಪರವಸ್ತುವನ್ನು ಪಡೆಯುವ ಯೋಗ್ಯತೆಯು ಅವನಿಗೆ ಇದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ 'ಜಂತೂನಾಂ ನರಜನ್ಮ ದುರ್ಲಭಂ' ಎಂದು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ, ಅಂದರೆ ಜಂತುಗಳಾಗಿ ಹುಟ್ಟುವುದಕ್ಕಿಂತ ಮನುಷ್ಯ ಜನ್ಮ ಹೆಚ್ಚು ಎಂದು ಭಾವ. ಪ್ರಾಣಿಗಳು ತಮ್ಮ ಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ಯಾವುದನ್ನು ಹುಡುಕುತ್ತವೆ? ಈ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ವಿಶ್ರಾಂತಿ, ಆಹಾರ, ತಿರುಗುವಿಕೆ ಎಂದೇ ಉತ್ತರವಾಗುತ್ತದೆ.

ಮನುಷ್ಯನೂ ಇವುಗಳಲ್ಲಿಯೇ ತೊಡಗಿರುವವನಾದರೆ ಅವನಿಗೂ ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೂ ವ್ಯತ್ಯಾಸವೇ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಹಾಗಿದ್ದರೆ ಮನುಷ್ಯ ಜನ್ಮ ವ್ಯರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಂಡಂತೇ ಸರಿ. ಆದ್ದರಿಂದ ನಾವು ಆ ರೀತಿ ಇರಬಾರದು. ನಾವು ಜ್ಞಾನ ಪಡೆಯಲು ಖಂಡಿತ ಪ್ರಯತ್ನಪಡಬೇಕು. ಜ್ಞಾನ ಪಡೆಯುವುದು ಹೇಗೆ? ಕೆಲವರು ತಾವಾಗಿಯೇ, ಗುರುವಿನ ಉಪದೇಶವಿಲ್ಲದೆ, ವಿದ್ಯೆ ಪಡೆದಿದ್ದೇವೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಹಾಗೆ ಮಾಡುವುದು ಸರಿಯಲ್ಲ. ನಾವು ಈಗ ಮಾತನಾಡುತ್ತೇವೆ. ನಾವು ಚಿಕ್ಕವರಾಗಿದ್ದಾಗ ನಮ್ಮ ತಾಯಿಯೋ, ತಂದೆಯೋ, ಅಲ್ಲಿದ್ದವರೋ ಮಾತನಾಡದೆ ಇದ್ದಿದ್ದರೆ ನಮಗೆ ಮಾತನಾಡಲು ಬರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವರ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿಯೇ ನಾವು ಮಾತನಾಡುವುದನ್ನು ಕಲಿತುಕೊಂಡಿದ್ದೇವೆ. 'ಯಾರ ಸಹಾಯವೂ ಇಲ್ಲದೆ ನಾನು ದೊಡ್ಡ ವಿದ್ವಾಂಸನಾಗಿ ಬಿಟ್ಟೆ' ಎಂದು ಹೇಳಿಕೊಂಡರೆ ಅದು ಸುಳ್ಳೇ ಆಗುತ್ತದೆ. ನಾವು ಕಲಿಯಬೇಕಾದುವು ಅನೇಕವಿವೆ. ಹೇಗೆ?

ಜಾತ್ಯಂಧಾ ಜಾತಿಬಧಿರಾ ಜಾತಿಮೂಕಾಶ್ಚ ತೇ ಜನಾಃ|

ಸಮ್ಯಗಾರಾಧಿತಾ ಯೈರ್ನ ಸಂತೋ ವಿಜ್ಞಾನ ಚಿಂತವಃ||

ಎಂದು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಯಾರು ಜ್ಞಾನ ಸಮುದ್ರವಾಗಿ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವ ಮಹಾ ತ್ವರ ದರ್ಶನ ಪಡೆಯಲಿಲ್ಲವೋ, ಅವರ ಉಪದೇಶವನ್ನು ಕೇಳಲಿಲ್ಲವೋ, ಅವರ ಮಾತಿನಂತೆ ಬಾಳನ್ನು ತಿದ್ದುಕೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲವೋ, ಅಂಥಹವರು ಹುಟ್ಟಿನಿಂದಲೇ ಕುರು ಡರು; ಹುಟ್ಟಿನಿಂದಲೇ ಕಿವುಡರು; ಹುಟ್ಟಿನಿಂದಲೇ ಮೂಕರು; ಎಂದು ಅರ್ಥ. ನಾವು ಈ ರೀತಿ ಕುರುಡರಾಗಿಯೋ, ಕಿವುಡರಾಗಿಯೋ, ಮೂಕರಾಗಿಯೋ, ಇರಬಾರದು. ನಾವು ಜ್ಞಾನ ಸಮುದ್ರರಾಗಿ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವ ಮಹಾತ್ಮರನ್ನು ಪೂಜಿಸಿ ಜ್ಞಾನ ಪಡೆಯ ಬೇಕು.

ಸುರಂಗದಿಂದ ವಜ್ರವನ್ನು ತೆಗೆದರೆ ಅದು ವಜ್ರವಾದರೂ ಕೂಡ ಹೊಳೆಯು ವುದಿಲ್ಲ. ಅದನ್ನು ಸಾಣೆ ಹಿಡಿದರೆ ಅದು ಬಹಳವಾಗಿ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತದೆ. ಸಾಮಾನ್ಯ ವಾದ ಕಲ್ಲನ್ನು ಸಾಣೆ ಹಿಡಿದರೆ ಅದು ಸವೆದು ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲದೆ, ವಜ್ರ ಸಹಜ ವಾಗಿ ಸಿಕ್ಕಿದರೂ ಅದನ್ನು ಹರಿತ ಮಾಡುವವರೆಗೆ ಗಾಜನ್ನು ಕಡಿಯಲು ಅದರಿಂದ ಸಾಧ್ಯವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಅದೇ ರೀತಿ ಮನುಷ್ಯನು ಸಹಜವಾಗಿಯೇ ಸ್ವಲ್ಪ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಜ್ಞಾನಿ. ಶಾಸ್ತ್ರಗಳು ಮತ್ತು ಗುರುವಿನ ಉಪದೇಶದಿಂದ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಜ್ಞಾನ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಇದು ಸಾಣೆ ಹಿಡಿದ ವಜ್ರದಂತೆ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತದೆ.

ಏಕಂ ಹಿ ಚಕ್ಷುರಮಲಂ ಸಹಜಾವಬೋಧಃ
ವಿದ್ವದ್ಧಿರೇವ ಸಹ ಸಂವಸತಿರ್ದ್ವಿತೀಯಮ್ |
ಯಸ್ಯಾಸ್ತಿನ ದ್ವಯಮಿದಂ ಸ್ಫುಟಮೇವ ಸೋಽಂಧಃ
ತಸ್ಯಾಪ್ಯಮಾರ್ಗಚಲನೇ ವದ ಕೋಽಪರಾಧಃ ||

ಎಂದು ಒಬ್ಬರು ಹೇಳಿದರು. ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಎರಡು ಕಣ್ಣುಗಳಿವೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸಾಮಾನ್ಯ ಬುದ್ಧಿಯುಳ್ಳದ್ದು. ಕೆಲವರಿಗೆ ಸಾಮಾನ್ಯ ಬುದ್ಧಿಯೇ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಅವರಿಗೆ ಹೇಳಿಕೊಟ್ಟರೂ ತಿಳಿಯುವುದಿಲ್ಲ. ಹಾಗಿದ್ದರೆ ಕಷ್ಟ. 'ವಿದ್ವದ್ಧಿರೇವ ಸಹ ಸಂವಸತಿಃ ದ್ವಿತೀಯಮ್'-'ವಿದ್ವದ್ಧಿಃ' ವಿದ್ವಾಂಸರು ಅಂದರೆ ಜ್ಞಾನ ಸಮುದ್ರ ರಾಗಿ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವ ಮಹಾತ್ಮರ ಸಹವಾಸವೇ ಆವಶ್ಯಕ. ಅವರನ್ನು ಸೇವಿಸಿ ಅವರು ಮಾಡುವ ಉಪದೇಶವನ್ನು ಕೇಳಿ, ಮನಸಿನಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು, ಆ ರೀತಿ ನಡೆಯುತ್ತಾ ಜ್ಞಾನ ಪಡೆಯುವುದು ಎರಡನೆಯ ಕಣ್ಣಾಗುತ್ತದೆ. ಎರಡು ಕಣ್ಣುಗಳೂ ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಬೇಕು. ಸಾಮಾನ್ಯ ಬುದ್ಧಿ ಇಲ್ಲದೆ ಇದ್ದು ಕೇವಲ ಗುರು ಹೇಳಿದ್ದನ್ನು ಕೇಳಿಕೊಂಡು ಇರಬಾರದೆ ಎಂದರೆ ಅದಕ್ಕೆ ಒಂದು ಕಥೆ ನೆನಪಿಗೆ ಬರುತ್ತದೆ. ನಾಲ್ಕು ಮಂದಿ ಒಬ್ಬ ಗುರುವಿನ ಹತ್ತಿರ ಮಂತ್ರಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಕಲಿತುಕೊಂಡರು. ಪಾಠ ಮುಗಿದ ಮೇಲೆ, ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಮನೆಗಳಿಗೆ ಹೋಗುವ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕಾಡು ಇದ್ದಿತು. ದಾರಿ ಯಲ್ಲಿ ಸತ್ತು ಹೋದ ಒಂದು ಹುಲಿಯ ಶವವನ್ನು ನೋಡಿದರು. ಕೆಲವರ ಮನ

ಸ್ನಿನಲ್ಲಿ 'ನಾವು ಶವಕ್ಕೆ ಜೀವ ಕೊಡುವ ಸಂಜೀವಿನಿ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಕಲಿತಿದ್ದೇವಲ್ಲಾ, ಅದನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಬೇಕು' ಎನ್ನುವ ವಿಚಾರ ಬಂದಿತು. ಆದರೆ ನಾಲ್ಕನೆಯ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗೆ ಅದು ಅಪಾಯವನ್ನುಂಟುಮಾಡುತ್ತದೆಂದು ತೋರಿತು. ಅವನು ಪ್ರಯತ್ನ ಪಡದೆ ಇದ್ದರೂ, ಇತರರು ಅವನು ಕೊಟ್ಟ ಎಚ್ಚರಿಕೆಯನ್ನು ಗಮನಿಸಲಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವನು ಸ್ವಲ್ಪ ದೂರ ಸರಿದು ಒಂದು ಮರವನ್ನು ಹತ್ತಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡನು. ಇತರ ಮೂರು ಮಂದಿ ತಾವು ಕಲಿತುಕೊಂಡಿದ್ದ ಮಂತ್ರದ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ತಿಳಿಯುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಹುಲಿಗೆ ಜೀವಕೊಟ್ಟರು. ಉತ್ತಮವಾದ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡಿದರು! ಏಕೆಂದರೆ ಬದುಕಿದ ಹುಲಿ ಅವರನ್ನು ತನ್ನ ಹಸಿವು ತೀರಿಸಿ ಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಕೊಂದು ಬಿಟ್ಟಿತು. ಈ ಮೂರು ಮಂದಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಗುರುವಿನ ಬಳಿ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಮಂತ್ರಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಕಲಿತಿದ್ದರೂ ಸಾಮಾನ್ಯ ಬುದ್ಧಿ ಇಲ್ಲದ್ದರಿಂದ ಆಪತ್ತಿಗೆ ಒಳಗಾದರು.

ಇದರಿಂದ ಎರಡು ವಿಧವಾದ ಜ್ಞಾನ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬನಿಗೂ ಆವಶ್ಯಕವೆಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಒಂದು ಕತ್ತಿ ಇದೆ. ಅದನ್ನು ಹರಿತ ಮಾಡದೆ ಇದ್ದರೆ ಕಡಿಯಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಅದೇ ರೀತಿ ಗುರುವಿನ ಬಳಿ ಕಲಿಯದಿದ್ದರೆ ನಮ್ಮ ವಿದ್ಯೆ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಯಾರಿಗೆ ಈ ವಿಧವಾದ ಎರಡು ಜ್ಞಾನಗಳು ಇಲ್ಲವೋ ಅವನು ಕುರುಡನಂತೆ. ಅವನು ತಪ್ಪು ಮಾಡಿದರೆ ಆಶ್ಚರ್ಯ ಪಡಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ನಾವು ತಪ್ಪು ಮಾಡದೆ ಬಾಳಬೇಕಾದರೆ ಎರಡು ವಿಧ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಪಡೆಯಬೇಕು.

ವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಯಾವ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಕಲಿಯಬೇಕು? ಕೆಲವರು 'ನಾಳೆ ಕಲಿಯೋಣ, ವಯಸ್ಸಾದ ಮೇಲೆ ವಿದ್ಯೆ ಕಲಿಯೋಣ' ಎಂದು ಮುಂದಕ್ಕೆ ಹಾಕಿಕೊಂಡೇ ಹೋದರೆ ಪ್ರಯತ್ನಗಳು ಫಲಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯೆ ಕಲಿಯಬೇಕಾದ ವಯಸ್ಸನ್ನು ಕುರಿತು 'ಲಾಲಯೇತ್‌ಪಂಚ ವರ್ಷಾಣಿ ದಶ ವರ್ಷಾಣಿ ದಂಡಯೇತ್' ಎಂದು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. ಮೊದಲು ಐದು ವರ್ಷಗಳು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಬಹಳ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಸಾಕಬೇಕು ಏಕೆ? ಏಕೆಂದರೆ, ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಶರೀರದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಬಲವಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಐದು ವರ್ಷಗಳಾದ ಮೇಲೆ ಅವರಿಗೆ ಮಾತನಾಡುವುದಕ್ಕೂ, ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಮಾಡುವುದಕ್ಕೂ ಶಕ್ತಿ ಇರುತ್ತದೆ. ಆದಾದಮೇಲೆ ಹತ್ತು ವರ್ಷಗಳು 'ದಶ ವರ್ಷಾಣಿ ದಂಡಯೇತ್' ಎಂದರೆ ದೊಣ್ಣೆಯಿಂದ ಹೊಡೆಯಬೇಕೆಂದಲ್ಲ. ಆದರೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಉಪದೇಶಿಸಬೇಕೆಂದು ಭಾವ. ಒಬ್ಬ ಶಾಲೆಗೆ ಹೋಗುವ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ಬೆಳಗ್ಗೆ ಐದು ಘಂಟೆ ಯಾದ ಮೇಲೆ ಮಲಗಿರಲು ಇಷ್ಟಪಟ್ಟರೆ ತಂದೆ ಅವನನ್ನು 'ನೀನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಓದಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಈ ವಿಧವಾಗಿ ಕಾಲಹರಣ ಮಾಡಬಾರದೆಂದು ತಿಳಿಯ ಹೇಳಿ ಎಬ್ಬಿಸಬೇಕು ಅದೇ ರೀತಿ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ ಮಾಡುವ ಜಾಗದಲ್ಲೂ ಗುರು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಗಮನವಿಟ್ಟು ಕಲಿಯುವಂತೆ ಮಾಡಬೇಕು.' ಹೀಗೆ ಮಾಡುವುದೇ ಶಿಕ್ಷೆಯಾಗುತ್ತದೆ.

ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದಂತೆ ನಾವು ಓದಿದರೆ ವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಪಡೆಯಬಹುದು. ವಿದ್ಯೆಯಲ್ಲೂ ಅನೇಕ ವಿಧವಿದೆ. ಲೌಕಿಕ ವಿದ್ಯೆ, ವೈದಿಕ ವಿದ್ಯೆ ಮತ್ತು ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ವಿದ್ಯಾ ಎಂದು ವಿಭಾಗ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಭಗವಂತನು ಗೀತೆಯಲ್ಲಿ 'ಆಧ್ಯಾತ್ಮ ವಿದ್ಯಾ ವಿದ್ಯಾ ನಾಂ' ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ. ಅಂದರೆ ಅನೇಕ ವಿದ್ಯೆಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದುದು ಆಧ್ಯಾತ್ಮ ವಿದ್ಯೆ. 'ನಾವು ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ವಿದ್ಯೆಯನ್ನಲ್ಲವೇ ಕಲಿತುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಆದ್ದರಿಂದ ಆಧ್ಯಾತ್ಮ ವಿದ್ಯೆ ಕಲಿಯೋಣ' ಎಂದರೆ ಅದಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದ ಯೋಗ್ಯತೆಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಪಡೆದೆ ನಾವು ಹಾಗೆ ಕಲಿಯಬಹುದು. ಆದರೆ ಅದು ಕಷ್ಟ.

'ಪರೀಕ್ಷ್ಯ ಲೋಕಾನ್ ಕರ್ಮಚಿತಾನ್' ಎಂದು ಉಪದೇಶದಲ್ಲಿ ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. ಅಂದರೆ ಲೋಕವನ್ನು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಪರೀಕ್ಷಿಸಿ ನಂತರ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಬಿಟ್ಟುಬಿಡಬೇಕೆಂದು ಅರ್ಥ. ನಾವು ಈ ರೀತಿ ಪರೀಕ್ಷೆ ಮಾಡದೆ ಬಿಟ್ಟು ಬಿಟ್ಟೆವೆಂದರೆ, ಬಿಟ್ಟಿದ್ದು ಫಲವನ್ನು ಕೊಡುವುದಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ಮನಸ್ಸು ಪಕ್ಷವಾಗಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ - ಆಸೆಯುಳ್ಳವನು ಸಂನ್ಯಾಸವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಆದರೂ ಅವನು ಸಂಸ್ಕಾರಗಳ ಬಲದಿಂದಾಗಿ ಸಂನ್ಯಾಸವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡ ಮೇಲೂ ಹೋಟಲಿಗೆ ಹೋಗಿ ಊಟ ಮಾಡಬಹುದೇ? ಹಾಗೆ ಸಂನ್ಯಾಸ ತೆಗೆದುಕೊಂಡರೆ ಏನು ಪ್ರಯೋಜನ?

ಆದ್ದರಿಂದ ಮೊದಲು ಲೌಕಿಕ ವಿದ್ಯೆ ಕಲಿಯಬೇಕು. ಲೌಕಿಕವಾದ ವಿದ್ಯೆ ಎಂದರೇನು? ನಾವು ಹೇಗೆ ನಡೆದುಕೊಂಡರೆ ಪ್ರಪಂಚಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪಿಗೆಯಾಗುತ್ತದೋ, ನಾವು ಹೇಗೆ ನಡೆದುಕೊಂಡರೆ ಪ್ರಪಂಚಕ್ಕೆ ಕಷ್ಟಕೊಟ್ಟಂತೆ ಆಗುವುದಿಲ್ಲವೋ, ಅದೇ ಲೌಕಿಕ ವಾದ ವಿದ್ಯೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ ನಾವು ಒಂದು ಮನೆಯನ್ನೇ ಕಟ್ಟಿಸಬಹುದು, ಹಣವನ್ನೇ ಸಂಪಾದಿಸಬಹುದು ರಾಜ್ಯವನ್ನಾಳಬಹುದು, ತಪ್ಪು ಮಾಡಿದವರನ್ನು ಶಿಕ್ಷಿಸುವ ಸಂದರ್ಭ ಬರಬಹುದು. ಹೀಗಿರತಕ್ಕಂತಹ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ಅವುಗಳಿಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಬುದ್ಧಿ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಹೇಗೆ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಮಾಡುವುದು? ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ನಮ್ಮ ಪೂರ್ವಿಕರು ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರ, ದಂಡನೀತಿಯಂಥವುಗಳನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ, ಇಲ್ಲಿ ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಲೌಕಿಕ ವಿದ್ಯೆ ಮಾತ್ರ ನಮಗೆ ಸಾಕಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ನಾವು ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ನೋಡುತ್ತೇವೆ. ನಾವು ಮಾಡುವುದು ಒಂದೂ ನಡೆಯುವುದಿಲ್ಲ. ನಾವು ಮಾಡುವ ಪ್ರಯತ್ನಗಳು ಉತ್ತಮವಾದರೂ ಅವುಗಳು ಫಲಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೇನೆಂದರೆ 'ದೈವಕೃಪೆ' ಇಲ್ಲ ಎನ್ನುವುದು. ಆ ಭಗವಂತನ ದಯೆ ಪಡೆಯಲು ನಾವು ಕೆಲವು ಅರ್ಚನೆ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ದೇವಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಪೂಜೆ, ಮಾಡುವುದು, ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೇ ವಿಷ್ಣು ಸಹಸ್ರನಾಮವನ್ನೋ ಶಿವಸಹಸ್ರನಾಮವನ್ನೋ ಪಾರಾಯಣ ಮಾಡುವುದು ಇಂಥವುಗಳನ್ನೂ ಮಾಡಬಹುದು. ಹೆಚ್ಚು ಬುದ್ಧಿಯುಳ್ಳವರು ಕೆಲವರು ಸಂಧ್ಯಾವಂದನೆಯನ್ನೂ, ವಿಶೇಷವಾಗಿ

ಹೋಮ ಮೊದಲಾದವುಗಳನ್ನೂ ಮಾಡುವರು. ಇವುಗಳೆಲ್ಲ ವೈದಿಕವಾದ ವಿದ್ಯೆ. ಇದು 'ಇಹ ಪರ' ವಾದ ಸುಖ-ಶಾಂತಿಗಳನ್ನು ಕೊಡುವುದಾಗಿ ಇರುವುದು. ಲೌಕಿಕ ವಿದ್ಯೆ ಕೇವಲ ಇಹ ಫಲ ನೀಡತಕ್ಕದ್ದು.

ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ವಿದ್ಯೆಯೆನ್ನುವುದು 'ನಾವು ಇಷ್ಟೆಲ್ಲಾ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೇವಲ್ಲಾ, ನಾವು ಎಷ್ಟು ದಿನಗಳು ಇರುವೆವು? ನಾವು ಶಾಶ್ವತವೇ? ಅಥವಾ ಶಾಶ್ವತವಲ್ಲವೇ? ಶಾಶ್ವತ ವಾದರೆ ನಾವು ಸಾಯುವುದಾದರೂ ಏಕೆ? ಸತ್ತಮೇಲೆ ನಮ್ಮ ರೂಪ ಹೇಗಿರುತ್ತದೆ? ಹುಟ್ಟು ಸಾವು ಇಲ್ಲದೆ ನಾವು ಶಾಶ್ವತವಾಗಿರುವುದಕ್ಕೆ ಯಾವ ತತ್ತ್ವವನ್ನು ತಿಳಿಯ ಬೇಕು?' ಇವೆಲ್ಲ ಸೇರುವಂತಹುದು. ಇವುಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಪಡೆಯುವುದಕ್ಕೆ ಮನುಷ್ಯನ ಜನ್ಮ ಉಪಯೋಗವಾದುದರಿಂದ ಮನುಷ್ಯ ಜನ್ಮ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದುದು. ಆದರೆ ನಾವು ವಿದ್ಯೆ ಕಲಿಯಬೇಕು ಎನ್ನುವುದು ಬಹಳ ಮುಖ್ಯವಾದುದು. ನಮ್ಮ ಹತ್ತಿರ ಬಹಳವಾಗಿ ಔಷಧಗಳು ಇರಬಹುದು. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವುದಕ್ಕೆ ಯಾವುದನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿದರೆ ಫಲ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾಗಿರುತ್ತದೆ ಎನ್ನುವ ಯೋಚನೆ ಬೇಕು. ಅದನ್ನು ಬೇರೆ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಉಪಯೋಗಿಸಿದರೆ ಅಸಹಾಯವಾಗಬಹುದು. ಅದೇ ರೀತಿ ವಿದ್ಯೆಯ ವಿಷಯವೂ ಕೂಡ. ಅಲ್ಲದೆ, ವಿದ್ಯೆ ಕಲಿತವನಿಗೆ 'ವಿನಯ' ಎಂದು ಹೇಳಲಾಗುವ ಸಂಯಮ ಅಥವಾ ಗುಣ ಇರಬೇಕು. 'ಶೀಲ' ಎನ್ನುವುದು ಬೇಕು, ಇವೆರಡೂ ಇಲ್ಲದೆ ವಿದ್ಯೆ ವಿದ್ಯೆಯಲ್ಲ ಎಂದು ಒಬ್ಬರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ವಿದ್ಯೆಯಿಂದ ನಾವು ಪಡೆದಿರಬೇಕಾದುವು ಯಾವವು ಎನ್ನುವುದಕ್ಕೆ ಗೌತಮ ಮಹರ್ಷಿಗಳು 'ದಯಾ ಸರ್ವಭೂತೇಷು, ಕ್ಷಾಂತಿಃ', ಅನಸೂಯ, ಶೌಚಂ, ಅನಾ ಯಸಃ, ಮಂಗಲಂ, ಅಕಾರ್ಪಣ್ಯಂ, ಅಸ್ತಹಾ, ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಭಗವಂತನು ವೈಕುಂಠದಿಂದ ಕೆಳಗಿಳಿದು ಹಲವು ವಿಧವಾದ ಅವತಾರಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದುದು ಅವನಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಅವಶ್ಯಕವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ, ಶ್ರಮಪಟ್ಟು ಜನರಿಗೆ ಒಳ್ಳೆಯದನ್ನು ಮಾಡಬೇಕೆಂಬ ಒಂದೇ ವಿಚಾರದಿಂದ ಕೂಡಿದವನಾಗಿ ಕರುಣೆಯಿಂದ ಅವತಾರ ಮಾಡಿದನು. ಭಗವಂತನು ನಮಗೆ ಇತರರು ಕಷ್ಟ ಕೊಡುವಾಗ ಅದನ್ನು ದೂರಮಾಡುವ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ. ನಾವು ಆ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ನಮಗೆ 'ದಯೆ' ಅಥವಾ 'ಕರುಣೆ' ಇದ್ದರೆ ಮಾತ್ರ ಉಪಯೋಗಿಸುತ್ತೇವೆ. ದಯೆ ಎಂದರೇನು? ಇತರರು ಕಷ್ಟ ಕೊಡುವಾಗ ಅದನ್ನು ದೂರ ಮಾಡಬೇಕೆಂಬ ವಿಚಾರ ಉಂಟಾದರೆ ಅದೇ ದಯೆ. ಬೇರೆ ರೀತಿಯಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಅವನನ್ನು 'ದಯೆ ಇಲ್ಲದವನು' ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಮನುಷ್ಯನ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಗುಣ ದಯೆ. ಹಾಗಿರುವ ದಯೆ ಎನ್ನುವ ಕರುಣೆಯನ್ನು ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಕೆಲವರಿಗೆ ಸಹಜವಾಗಿಯೇ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಕರುಣೆ ಇರುತ್ತದೆ. ಕೆಲವರಿಗೆ ಒಳ್ಳೆಯವರ ಸಹವಾಸದಿಂದ

ಅವರಂತೆ ತಾವೂ ಇರಬೇಕೆನ್ನುವ ಭಾವನೆ ಉಂಟಾಗಿರುವುದರಿಂದ ದಯೆ ಉಂಟಾ ಗುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ನಾವು ದಯೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಓದಿ ನಲ್ಲಿ ಹಿಂದಿರುವ ಹುಡುಗರ ಮೇಲೆ ದಯೆತೋರಿ, ತನಗೆ ತಿಳಿದಷ್ಟು ಅವರಿಗೆ ಹೇಳಿ ಕೊಟ್ಟು ಅವರನ್ನು ಮುಂದಕ್ಕೆ ತರಬೇಕಾದುದು ಒಂದು ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಗುಣವಾಗು ತ್ತದೆ. ಅದು ಕರುಣೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಅದನ್ನು ನೀವು ಕಲಿತು ಬಾಳಿನಲ್ಲಿ ಆಚರಣೆಗೆ ತರವೆವೂ. ಶಾಲೆಯ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ವಿಷಯವಾಗಿಯೇ ಅಲ್ಲದೆ 'ಸರ್ವಭೂತೇಷು' ಎಂದು ಹೇಳಿರುವುದರಿಂದ ಇತರರ ವಿಷಯವಾಗಿಯೂ ಅದೇ ರೀತಿ ಕರುಣೆಯುಳ್ಳವರಾಗಿ ಇರಬೇಕು.

ಆನಂತರ 'ಕ್ಷಾಂತಿಃ' ಎನ್ನುವ ಗುಣ. ತನಗೆ ಹಿಡಿಸದ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಯಾರಾ ದರೂ ಆಡಿದರೆ, ತನಗೆ ಹಿಡಿಸದ ಕೆಲಸವನ್ನು ಯಾರಾದರೂ ಮಾಡಿದರೆ, ಮನುಷ್ಯನು ಅಂಥಹವರನ್ನು ಹೊಡೆಯಲು ಹೋಗುತ್ತಾನೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಶಕ್ತಿ ಇಲ್ಲದೆ ಹೋದರೆ ಬೇರೆ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ತಾನೇ ಎದುರಿಗೆ ನಿಲ್ಲದೆ ಮರೆಯಲ್ಲಿದ್ದು ಮಾಡು ತ್ತಾನೆ. 'ಅವನು ಮಾಡಿದ, ಆದ್ದರಿಂದ ನಾನೂ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ' ಎಂದು ಜವಾಬು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಇದು ಒಳ್ಳೆಯ ಮನುಷ್ಯನ ಲಕ್ಷಣವಲ್ಲ. ತನ್ನ ಬಗ್ಗೆ ಯಾರಾದರೂ ಕ್ಷುದ್ರವಾಗಿ ಮಾತನಾಡಿದರೆ ಕ್ಷುದ್ರವಾಗಿ ಏನಾದರೂ ಮಾಡಿದರೆ, ಒಳ್ಳೆಯ ಮನುಷ್ಯನಾದವನು ಇದರಿಂದ ಏನಾಗುತ್ತದೆ? ಅವನಿಗೆ ನಾಳೆ ಬುದ್ಧಿ ಬರುತ್ತದೆ ಎಂದು ಕೊಂಡು ಕ್ಷಮಿಸಿಬಿಡುತ್ತಾನೆ. ಕ್ಷುದ್ರವಾಗಿ ನಡೆದುಕೊಂಡವನು ಇವನ ಒಳ್ಳೆಯತನ ವನ್ನು ನೋಡಿ ಕ್ಷಮೆ ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳುವ ಸ್ಥಿತಿಯೂ ಬಂದುಬಿಡುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ನಾವು ಕ್ಷಾಂತಿಃ ಎಂದು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟ ಈ ಗುಣವನ್ನು ಬೆಳೆಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ಆನಂತರದ ಗುಣ 'ಅನಸೂಯ' ಎನ್ನುವುದು. ಮನುಷ್ಯನು ತಾನು ಗುಣವಂ ತನಾಗಿ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಗುಣವಂತನನ್ನು ಕಂಡು ಅವನ ಗುಣಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಯೋಚಿಸದೆ ಅದರಲ್ಲಿ ಕೊರತೆಯನ್ನು ನೋಡಿ ಅದನ್ನು ಬಹಿರಂಗಪ ಡಿಸುವುದು ಸಹಜ. ಒಬ್ಬನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಓದುತ್ತಾನೆ ಎಂದರೆ ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಓದದೆ ಇರುವ ಹುಡುಗ, ಇವನಿಗೆ ಅನೇಕ ಸಲ ಓದಿದರೇನೆ ಬರುತ್ತೆ. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಓದುತ್ತಾನೆ. ಇಲ್ಲದೆ ಇದ್ದರೆ ನಾನೂ ಓದುತ್ತೇನೆ. ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ಓದುತ್ತೇನೆ ಎನ್ನುತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ ಅವನು ಹೇಳುವಂತೆ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ಓದಿನಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಸೋಮಾರಿತನವನ್ನು ಮರೆ ಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಓದುವುದನ್ನೇ ಕೊರತೆಯಾಗಿ ಎಣಿಸಿ 'ಅವನು ರಾತ್ರಿ ಹಗಲು ಓದಿದರೂ ಪ್ರಯೋಜನವಿಲ್ಲ' ಎನ್ನುತ್ತಾನೆ. ಯಾವ ಗುಣವಿದೆಯೋ ಅದನ್ನೇ ನಾವು ಹೇಳಬೇಕೇ ವಿನಹ ಸುಮ್ಮನೆ 'ದೋಷಾರೋಪಣೆ' (ವ್ಯರ್ಥವಾಗಿ ತಪ್ಪು ಪ್ರಕಟಿಸುವುದು) ಮಾಡಬಾರದು.

ಅನಂತರದ ಗುಣ 'ಶೌಚಮ್' ಎನ್ನಲಾಗುವ ಶುದ್ಧತೆ. ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಮುಖ್ಯವಾದುದು ಶೌಚವೆನ್ನುವ ದೊಡ್ಡಗುಣ. ಶೌಚವೆಂದರೇನು? ನಮ್ಮ ಎದುರಿಗೆ ಒಬ್ಬನು ಬಾಯಲ್ಲಿ ಬೆಟ್ಟು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಅನಂತರ ನಮ್ಮನ್ನು ಮುಟ್ಟಿದರೆ ನಮಗೆ ಬೇಸರವಾಗುತ್ತದೆ, 'ಅವನು ನಮ್ಮನ್ನು ಮುಟ್ಟಿದನಲ್ಲ' ಎಂದು ನಮಗೆ ತೋರಿದರೂ ಅವನಿಗೆ ಸಹಜವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಇದೇ ರೀತಿ ತಿಂಗಳುಗಟ್ಟಲೆ ಸ್ನಾನ ಮಾಡದೆ ಇರುವವನು ಹತ್ತಿರಕ್ಕೆ ಬಂದರೆ ನಾವು ಮೂಗು ಮುಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗಬಹುದು, ಆದರೆ ಅಭ್ಯಾಸವಾಗಿರುವ ಅವನಿಗೆ ಏನೂ ತಿಳಿಯುವುದಿಲ್ಲ. ಕೆಲವರು ಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ಒಗೆದು ಉಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವುದು ಸಂಪ್ರದಾಯವಿದೆ (!!) ಎಂದು ಹೇಳಿ ತಿಂಗಳಿಗೋ ವರ್ಷಕ್ಕೋ ಒಮ್ಮೆ ಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ಒಗೆದರೆ, ಆ ಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ನೋಡಿದರೇನೆ ಸಂಕಟವಾಗುತ್ತದೆ, ನಾವು ಎಂಜಲು ಮಾಡಬಾರದು, ಎಂಜಲು ಮೂಲಕ ಒಬ್ಬರಿಂದ ಇನ್ನೊಬ್ಬರಿಗೆ ವ್ಯಾಧಿಗಳು ಉಂಟಾಗುತ್ತವೆ. ಪ್ರತಿದಿನವೂ ಸ್ನಾನಮಾಡಿ ಒಗೆದ ಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ಉಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಇದೇ ಶೌಚ.

'ಅನಾಯಾಸಃ' ಅಥವಾ ಸೋಮಾರಿತನವಿಲ್ಲದಿರುವಿಕೆ ಎನ್ನುವುದು. ಇದಾದ ಮೇಲೆ ಕೆಲವರು 'ಬೆಳಗ್ಗೆ' ಓದುವುದಕ್ಕೆ ಹೇಳಿದರೆ 'ಬಹಳಕಷ್ಟ' ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. 'ಮಧ್ಯಾಹ್ನ' ಎಂದರೆ 'ನನಗೇನೂ ಆಗಲೇ ಇಲ್ಲ' ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಚಿಕ್ಕಕೆಲಸವಾದರೂ, ದೊಡ್ಡ ಕೆಲಸವಾದರೂ 'ಬಹಳ ಕಷ್ಟ' ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ನಿಜಕ್ಕೂ 'ಕಷ್ಟ' ಎನ್ನುವುದು ಒಂದೂ ಇಲ್ಲ. 'ನಾವು ಮಾಡಬಹುದು' ಎನ್ನುವ ನಿಶ್ಚಯಕ್ಕೆ ಬಂದು, ಉತ್ಸಾಹದಿಂದ ತೊಡಗುವುದು ಮನುಷ್ಯನ ಕರ್ತವ್ಯ. ಆದ್ದರಿಂದ ಆಯಾಸಕ್ಕೆ (ಸೋಮಾರಿತನಕ್ಕೆ) ಅವಕಾಶ ಕೊಡಕೂಡದು.

'ಮಂಗಲ' ಎನ್ನುವುದು ಇದಾದ ಮೇಲಿನ ಗುಣ. ಕೆಲವರು ಯಾವಾಗಲೂ ಕೆಳಮಟ್ಟದ ಶಬ್ದಗಳನ್ನೇ ಬಳಸುತ್ತಾರೆ. ನಾವು ಯಾರಾದರೂ ದೊಡ್ಡವರೊಡನೆ ಮಾತನಾಡುವಾಗ ಅವರಿಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ, ವಯಸ್ಸಾಗಿರುವವರಾದರೆ "ಬನ್ನಿ" ಎನ್ನುವುದಕ್ಕೆ ಬದಲು "ದಯಮಾಡಿ" ಎಂದರೆ, ಅವರಿಗೆ ಬಹಳ ಸಂತೋಷವಾಗಿ ನಮ್ಮ ಮೇಲೆ ಪ್ರೀತಿ ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತದೆ. 'ಆಸನವನ್ನು ಅಲಂಕರಿಸಿ' ಎಂದರೆ ಮಂಗಳವಾದ ಮಾತು. 'ಅಲ್ಲಿ ಹೋಗಿ ಕೂತುಕೋ' ಎಂದರೆ ಸಾಧಾರಣವಾದ ಮಾತು. ಮಂಗಳವಾದ ಮುಖಭಾವವೂ ಇರಬೇಕು. ಇದನ್ನು ನಾವು ಕಲಿಯಬೇಕು.

ಅನಂತರ 'ಅಕಾರ್ಪಣ್ಯಃ'. ಮನುಷ್ಯನಲ್ಲಿ ಕಾಮ, ಕ್ರೋಧ, ಲೋಭ ಮುಂತಾದ ಕೆಟ್ಟ ಗುಣಗಳು ಇರುತ್ತವೆ. ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರಿಗೆ ಶಕ್ತಿ ಇಲ್ಲದೆ ಹೋಗುವುದರಿಂದ ಕಾಮ-ಕ್ರೋಧಗಳು ತಾವಾಗಿಯೇ ಬರದೆ ಇದ್ದರೂ ಲೋಭವನ್ನು ಗೆಲ್ಲುವುದು ಸ್ವಲ್ಪ ಕಠಿಣವಾಗುತ್ತದೆ. ಎಷ್ಟು ವಯಸ್ಸಾದರೂ ಇನ್ನೂ ಹಣವನ್ನು ಸೇರಿಸಬೇಕೆಂಬ ವಿಚಾರ

ಲೋಭವಾಗುತ್ತದೆ. ಜೇನು ನೋಣಗಳು ಎಷ್ಟು ಸೇರಿಸಿದರೂ ಯಾರೋ ಜೇನು ಗೂಡಿನಿಂದ ಜೇನುತುಪ್ಪವನ್ನೆಲ್ಲ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುವ ಹಾಗೆ. ನಾವು ಏಕೆ ಸೇರಿಸಿಟ್ಟ ಅದನ್ನು ಯಾರೋ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುವಂತೆ ಮಾಡಬೇಕು? ಒಬ್ಬ ಬಡವ ಬೇಕಾಗಿದೆಯೆಂದು ಕೇಳಿದರೆ ಅದು ಸರಿಯೆಂದು ನಮಗೆ ತೋರಿದರೆ ಸಾಧ್ಯವಾದ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡಬಹುದೇ ವಿನಹ ಲೋಭಿಯಾಗಬಾರದು. ಇದೇ 'ಅಕಾರ್ಪಣ್ಯ' ವೆಂದು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ.

ಅದಾದ ಮೇಲೆ 'ಅಸ್ಪೃಹಾ' ಆಸೆಗಳು ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತಾ ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತಾ ತಪ್ಪುಗಳನ್ನು ಮಾಡುವನು. ಹೊಟ್ಟೆಗೆ ಇಲ್ಲದವನು ಕಳ್ಳತನ ಮಾಡುವುದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಹಣವುಳ್ಳವನು ಕಳ್ಳತನ ಮಾಡುವುದೇ ಹೆಚ್ಚು. ಏಕೆಂದರೆ ಅವನಿಗೆ ಆಸೆ ಹೆಚ್ಚು. ಆಸೆಗಳನ್ನು ಒಂದು ಮಿತಿಯಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ನಾವು ವ್ಯವಹರಿಸಿದರೆ ನಾವು ದೋಷರಹಿತರಾಗುತ್ತೇವೆ. ಎಲ್ಲ ಪಾಪಗಳಿಗೂ ಮೂಲ ಸ್ಥಾನವಾದ ಆಸೆಯನ್ನು ನಾವು ನಿಗ್ರಹಿಸಿ ನಾವು ಶ್ರೇಯಸ್ಸನ್ನು ಪಡೆಯಬೇಕು.

ವಿದ್ಯೆಯಿಂದ ನಾವು ಈ ಎಂಟು ಗುಣಗಳನ್ನು ಖಂಡಿತವಾಗಿಯೂ ಪಡೆಯಬೇಕು. ವಿದ್ಯೆ ಕಲಿತೂ ಈ ಗುಣಗಳನ್ನು ನಾವು ಪಡೆಯದೆ ಹೋದರೆ ಕತ್ತಿ ಅಥವಾ ಚಾಕುವನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ತರಕಾರಿಯನ್ನು ಕತ್ತರಿಸದೆ ನಮ್ಮ ಶರೀರದ ಅಂಗಗಳನ್ನೇ ಕತ್ತರಿಸಿಕೊಂಡಂತೆಯೇ ಸರಿ. ಈ ರೀತಿ ನಾವು ನಮ್ಮ ಬಾಳನ್ನು ಹಾಳು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬಾರದು. ಆದ್ದರಿಂದ ಆ ನಿಗ್ರಹ, ಗುಣ ಮೊದಲಾದವುಗಳನ್ನು ನಮ್ಮ ದೃಢ ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿ ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ವಿದ್ಯಾವಂತರಾಗಿದ್ದರೆ ಮಾತ್ರ ದೇಶದ ಒಳ್ಳೆಯ ನಾಗರೀಕರಾಗಿ ರಬಲ್ಲೆವು. ಇತರರಿಗೂ ದಾರಿ ತೋರಿಸಬಹುದು, ಶ್ರೇಯಸ್ಸು ಪಡೆಯಬಹುದು.

ನೀವೆಲ್ಲರೂ ಗುಣಶೀಲಗಳನ್ನು ಪಡೆದು ಬಾಳಬೇಕೆಂದು ನಾವು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತೇವೆ. ಈಶ್ವರನು ನಿಮಗೆಲ್ಲರಿಗೂ ಒಳ್ಳೆಯದನ್ನು ಮಾಡಲಿ.

೨. ಭಕ್ತಿ

ತ್ರಯೀವೇದ್ಯಂ ಹೃದ್ಯಂ ತ್ರಿಪುರಹರಮಾದ್ಯಂ ತ್ರಿನಯನಂ
ಜಟಾಭಾರೋದಾರಂ ಚಲದುರಗಹಾರಂ ಮೃಗಧರಮ್ |
ಮಹಾದೇವಂ ದೇವಂ ಮಯಿ ಸದಯಭಾವಂ ಪಶುಪತಿಂ
ಚಿದಾಲಂಬಂ ಸಾಂಬಂ ಶಿವಮತಿವಿಡಂಬಂ ಹೃದಿ ಭಜೇ ||

ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಮೂರು ಮಾರ್ಗಗಳು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ. ತೀವ್ರವಾದ ವೈರಾಗ್ಯವಿರುವುದರಿಂದ ಯಾರ ಮನಸ್ಸು ತಮ್ಮ ವಶದಲ್ಲಿರುವುದೋ ಅವರು ಜ್ಞಾನ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಬಹುದು. ಕೆಲವರಿಗೆ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟ ಕರ್ಮಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಹೆಚ್ಚು ತಿಳುವಳಿಕೆ. ಆ ಕರ್ಮಗಳ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಶ್ರದ್ಧೆ ಇರುತ್ತದೆ. ಇಂಥವರು ಕರ್ಮಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ನಡೆಯಬಹುದು. ಮತ್ತೆ ಕೆಲವರಿಗೆ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟ ಕರ್ಮಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ತಿಳುವಳಿಕೆಯಾಗಲಿ ಮೇಲ್ನಿಟ್ಟಾದ ವೈರಾಗ್ಯವಾಗಲಿ ಇಲ್ಲದೆ ಹೋದರೆ ಅಂಥವರಿಗೆ ಏನು ದಾರಿ? ಇದಕ್ಕೆ 'ನೀನು ಭಗವಂತನನ್ನು ಭಜಿಸುತ್ತಾ ಇರು. ಅದು ನಿನಗೆ ಉತ್ತಮವಾದ ದಾರಿಯಾಗುತ್ತದೆ' ಎಂದು ನಮ್ಮ ಹಿಂದಿನವರು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ.

'ಜ್ಞಾನಂ ಕರ್ಮ ಚ ಭಕ್ತಿಶ್ಚ ನೋಪಾಯೋನ್ಮೋಽಸ್ತಿ ಕುತ್ರಚಿತ್' ಎಂದು ಇದೆ. ಜ್ಞಾನಮಾರ್ಗ, ಕರ್ಮಮಾರ್ಗ, ಭಕ್ತಿಮಾರ್ಗ ಎಂದು ಮೂರು ಮಾರ್ಗಗಳಿವೆ. ಈ ಮೂರು ಮಾರ್ಗಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬೇರೆ ಯಾವ ಮಾರ್ಗವೂ ಇಲ್ಲ. ಇದೇ ಸಾರಾಂಶ. ಎಲ್ಲಾ ವಿಧವಾದ ಬಂಧಗಳಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆ ಪಡೆದು ಪರವಸ್ತುವನ್ನು ಅರಿತ ಜೀವ ನುಕ್ತರೂ ಸಗುಣ ಪರಮೇಶ್ವರನನ್ನು ಆರಾಧಿಸುವುದು ಉಂಟೆಂದು ಭಾಗವತದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದೆ.

ಆತ್ಮಾರಾಮಾಶ್ಚ ಮುನಯೋ ನಿರ್ಗುಂಥಾ ಅಪ್ಯೈರುಕ್ಮಮೇ |
ಕುರ್ವಂತ್ಯಹೈತುಕೀಂ ಭಕ್ತಿಂ ಇತ್ಥಂ ಭೂತಗುಣೋ ಹರಿಃ ||

ಭಗವಂತನ ಗುಣಗಳು ಹೇಗಿರುವುವು ಎಂದರೆ ಯಾರು-ನಿರ್ಗುಣ ಪರವಸ್ತುವಿನ ವಾಸ್ತವಿಕವಾದ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ತಿಳಿದವರಾಗಿದ್ದಾರೋ ಅಂಥವರು ಕೂಡ

ಸಗುಣ ಪರಮೇಶ್ವರನ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಆರಾಧಿಸುತ್ತಾರೆಂದು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಭಗವಂತನ ಆ ಕಲ್ಯಾಣ ಗುಣಗಳು ಇಂಥಹವು. ಯಾರಾದರೂ ಅವನನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಬಿಡಲು ಇಷ್ಟಪಟ್ಟರೂ ಅದು ಬೇಡವೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ.

ತ್ವಯಿ ಜನಾರ್ದನ ಭಕ್ತಿರಚಂಚಲಾ ಯದಿ ಭವೇತಫಲಪ್ರವಣಾಮಮ|
ಅಭಿಲಾಷಾಮೃತವರ್ಗ ಪರಾಙ್ಮುಖಃ ಪುನರಪೀಹ ಶರೀರ ಪರಿಗ್ರಹಮ್||

ಮೋಕ್ಷ ಲಾಭವಾದವನಿಗೆ ಶರೀರವೆನ್ನುವುದು ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಅನಂತವಾದ ಚೈತನ್ಯ ಸ್ವರೂಪನಾಗಿ ಅವನಿರುತ್ತಾನೆ. ಆಗ ಅವನು ಆನಂದ ರೂಪನಾಗಿರುತ್ತಾನೆಂದು ಶಾಸ್ತ್ರ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರೂ ಭಕ್ತರಿಗೆ ಭಗವದ್ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಉಂಟಾದ ಆನಂದವನ್ನು, ಅನುಭವಿಸಿ ಏನೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಕುರಿತು, 'ತ್ವಯಿ ಜನಾರ್ದನ ಭಕ್ತಿ ರಚಂಚಲಾ ಯದಿ ಭವೇತಫಲಪ್ರವಣಾ ಮಮ' ಎಂದು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ.

'ಎಲೈ ಭಗವಂತನೇ! ನಿನ್ನ ಮೇಲೆ ಅಚಂಚಲವಾದ ಭಕ್ತಿ ಇದ್ದರೆ ಮಾತ್ರ ಸಾಕು. ಯಾವ ಫಲವನ್ನು ಇಷ್ಟಪಟ್ಟು ನಾನು ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಮಾಡುವಂತಾಗದಿರಲಿ' - ಒಂದು ಫಲಾಪೇಕ್ಷೆಯೂ ಇಲ್ಲದೆ ನಾನು ನಿನಗಾಗಿ ಎಂದೇ ಭಕ್ತಿ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ. ಎಂದರೆ ಅಭಿಲಾಷಾಮೃತವರ್ಗಪರಾಙ್ಮುಖಃ ಪುನರಪೀಹ ಶರೀರ ಪರಿಗ್ರಹಮ್ 'ಮೋಕ್ಷವೆನ್ನುವುದೂ ಬೇಡ. (ಮತ್ತೆ ನಿನಗೆ ಏನು ಬೇಕು?) ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ನನಗೆ ಶರೀರ ಉಂಟಾಗುತ್ತಾ ನಿನಗೆ ಸೇವೆ ಮಾಡುತ್ತಾ ಹೋದರೆ ಅಷ್ಟೇ ನನಗೆ ಸಾಕು.'

ಭಕ್ತಿ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿರುವವನಿಗೆ ಯಾವಾಗಲೂ ಆನಂದವಿದ್ದೇ ಇರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಜ್ಞಾನಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿರುವವರಿಗೆ ಸಾಧನೆ ಮಾಡುವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಆನಂದವಾಗಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಯಾವಾಗಲೂ ಅವರು ಇಂದ್ರಿಯಗಳನ್ನೂ ಮನಸ್ಸನ್ನೂ ತಮ್ಮ ವಶದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿರಬೇಕು. ಆದರೆ ಇವುಗಳನ್ನು ನಿಗ್ರಹಿಸುವುದು ಕಷ್ಟವಾದುದೇ.

'ಅವ್ಯಕ್ತಾ ಹಿ ಗತಿದುಃಖಂ ದೇಹವದ್ಧಿರವಾಪ್ಯತೇ' ಎಂದಲ್ಲವೇ ಭಗವಂತನು ಹೇಳಿರುವುದು! ಆ ಅವ್ಯಕ್ತವಾದ ಪರವಸ್ತುವನ್ನು ಚಿಂತಿಸುವುದು ಕಷ್ಟ. ಹೀಗಿದ್ದರೂ ಜ್ಞಾನಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವವನು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಾ ಮನಸ್ಸನ್ನು ದೃಢಪಡಿಸಿಕೊಂಡು ಮುಂದುವರೆಯಬೇಕು. ಆದರೆ ಭಗವಂತನ ಆರಾಧನೆ ಹಾಗಲ್ಲ. ಭಗವಂತನ ಲೀಲೆಗಳು ಮನಸ್ಸನ್ನು ಆಕರ್ಷಿಸಿ ಅದನ್ನು ಸ್ಥಿರಪಡಿಸುತ್ತವೆ.

ಮಧುಸೂದನ ಸರಸ್ವತಿಯವರು ಅದ್ವೈತ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಸಿದ್ಧರು. ಅವರು ಶುದ್ಧವಾದ ಚೈತನ್ಯವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬೇರೆ ಯಾವುದೂ ಸತ್ಯವಾಗಿಯೂ ಇಲ್ಲವೆನ್ನುವುದನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸುವ 'ಅದ್ವೈತ ಸಿದ್ಧಿ' ಎನ್ನುವ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಅಂಥ

ಹವರು ಕೂಡ ಒಂದು ಕಡೆ ಏನು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ ಎನ್ನುವುದು ಗಮನಾರ್ಹ. 'ನಿರ್ಗುಣ ವಾಗಿಯೂ, ನಿಷ್ಕಲವಾಗಿಯೂ, ಆನಂದವಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಯಾವುದೋ ಚೈತನ್ಯ ವನ್ನು ಯೋಗಿಗಳು ಧ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ಕಾಣುತ್ತಾರೆ. ಅದನ್ನು ಅವರು ನೋಡಲಿ. ಹೀಗೆಂದು ಹೇಳಿ -

‘ಅಸ್ಮಾ ಕಂ ತು ತದೇವ ಲೋಚನ ಚಮತ್ಕಾರಾಯ ಭೂಯಾಚ್ಚಿರಮ್|
ಕಾಲಿಂದೀಪುಲಿನೇಷು ತತ್ತ್ವಮಪಿ ಯನ್ನೀಲಂ ಮಹೋ ಧಾವತಿ||’

ಎಂದು ತಮ್ಮ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿದ್ದಾರೆ. ‘ನಮ್ಮ ಕಣ್ಣುಗಳಿಗೆ ಯಮುನಾ ದಡದಲ್ಲಿ ಆಟವಾಡುತ್ತಿರುವ ಶ್ಯಾಮಲ ಗಾತ್ರನಾದ ಕೃಷ್ಣನು ಯಾವಾಗಲೂ ಕಾಣುತ್ತಾನೆ’ ಎನ್ನುವುದು ತಾತ್ಪರ್ಯ. ಸಗುಣೋಪಾಸನೆ ಮಾಡುವವರಿಗೆ, ಭಗವಂತನ ಭಕ್ತಿಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿರುವವರಿಗೆ ಆನಂದವೆನ್ನುವುದು ಯಾವಾಗಲೂ ಇರುತ್ತದೆ. ಮನಸ್ಸು ದೃಢವಿಲ್ಲದಿರುವವರಿಗೆ ಭಗವದ್ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ತಾನಾಗಿಯೇ ಮನಸ್ಸು ಸ್ಥಿರವಾಗಿ ಆ ನಿರ್ಗುಣವಾದ ಆತ್ಮ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರ ಭಗವಂತನ ದಯೆಯಿಂದ ತಾನಾಗಿಯೇ ಆಗುವುದು.

‘ತೇಷಾಮೇವಾನುಕಂಪಾರ್ಥಮಹಮಜ್ಞಾನಜಂ ತಮಃ|
ನಾಶಯಾಮ್ಯಾತ್ಮಭಾವಸ್ಯೋ ಜ್ಞಾನದೀಪೇನ ಭಾಸ್ವತಾ||’

ಎಂದು ಗೀತೆಯಲ್ಲಿ ಭಗವಂತನು ತಿಳಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಭಗವಂತನು ಭಕ್ತನ ಮೇಲೆ ಅನುಗ್ರಹಿಸಿ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಆಸೀನನಾದನೆಂದರೆ ಭಗವಂತನು ತಾನಾಗಿ ಜ್ಞಾನ ದೀಪವನ್ನು ಪ್ರಕಾಶಿಸಿ ಅಜ್ಞಾನವನ್ನು ನಾಶ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಇದು ಭಗವಂತನ ಅಭಿಪ್ರಾಯ. ಭಕ್ತಿಯ ಹಿರಿಮೆ ಇಂಥಹದು.

ಭಕ್ತಿ ಎನ್ನುವುದು ಏನು ಎನ್ನುವುದಕ್ಕೆ ‘ಸಾತ್ವಸ್ಥಿನ್ ಪರಮಪ್ರೇಮ ರೂಪಾ’-ಅದು ಭಗವಂತನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಪ್ರೇಮರೂಪ ಎಂದು ನಾರದರು ಹೇಳಿದರು.

ಶಾಂಡಿಲ್ಯರು ಒಬ್ಬ ಮಹರ್ಷಿ, ಅವರು ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಕುರಿತು ಒಂದು ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ‘ಈ ಭಕ್ತಿ ಎಲ್ಲರೂ ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ವಿಷಯ. ಆದರೆ ಇದಕ್ಕೆ ಆಧಾರ ಬೇರೆ ಬೇರೆಯಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಯಾವುದೋ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಅದು ಬದಲಾಗುತ್ತದೆ’ ಎನ್ನುವ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಅವರು ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಮನುಷ್ಯನಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬನೂ ಯಾವದಾದರೂ ಒಂದು ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರೀತಿ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡವನಾಗಿಯೇ ಬಾಳುತ್ತಾನೆ ಹೊರತು ಒಂದರಲ್ಲೂ ಪ್ರೀತಿ ಇಲ್ಲದೆ ಬಾಳುವುದಿಲ್ಲ.

‘ಬಾಲಸ್ತಾವತ್ ಕ್ರೀಡಾ ಸಕ್ತ-
ಸ್ತರುಣಸ್ತಾವತ್ತರುಣೀ ಸಕ್ತಃ|
ವೃದ್ಧಸ್ತಾವಚ್ಚಿಂತಾಸಕ್ತಃ||’

ಎನ್ನುವಂತೆ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಪ್ರಿಯವಾಗಿರುವಂಥಹ ಒಂದು ವಸ್ತು ಇರುತ್ತದೆ. ‘ಬಾಲಸ್ತಾವತ್ ಕ್ರೀಡಾಸಕ್ತಃ’-ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಯಾವಾಗಲೂ ಆಡುವುದೆಂದರೆ ಇಷ್ಟ. ಶರೀರಕ್ಕೆ ಆಹಾರವೂ ಬೇಡ. ಆಟದಲ್ಲಿ ಅಷ್ಟು ಆಸಕ್ತಿ. ಇದು ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಮಕ್ಕಳ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಕೆಟ್ಟುಹೋಗುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಮಕ್ಕಳು ಆಡುತ್ತಿದ್ದರೆ ಅವರನ್ನು ಯಾರು ತಡೆಯುವುದಿಲ್ಲ. ‘ತರುಣಸ್ತಾವತ್ತರುಣೀಸಕ್ತಃ’-ಯೌವನದಲ್ಲಿ ಹೆಣ್ಣು ಇಂಥಹವುಗಳ ಮೇಲೆ ಆಸಕ್ತಿ ಇರುವುದುಂಟು. ‘ವೃದ್ಧಸ್ತಾವಚ್ಚಿಂತಾ ಸಕ್ತಃ’-ಮುಪ್ಪಿನಲ್ಲಿ ಚಿಂತೆ ಇರುವುದು ಸಹಜ. ‘ಅದು ಹಾಗೆ ಆಗಲಿಲ್ಲ, ಇದು ಹೀಗೆ ಆಗಲಿಲ್ಲ. ಅದು ಆಗಲಿಲ್ಲ, ಇದು ಆಗಲಿಲ್ಲ’ ಎಂದು ಚಿಂತೆ ಮಾಡುತ್ತಿರುವುದೇ ವಯಸ್ಸಾದವರಿಗೆ ಇಷ್ಟ. ಹಾಗೆ ಚಿಂತೆ ಇಲ್ಲದೆ ಅವರು ಇರಲಾರರು.

ಹೀಗೆ ಮನುಷ್ಯನ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಯಾವುದಾದರೂ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರೇಮವಿರುತ್ತದೆ. ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಬಿಟ್ಟುಬಿಟ್ಟು ಕಾವಿ ಬಟ್ಟೆ ಧರಿಸಿದ ಸಂನ್ಯಾಸಿಗಳಾಗಿರುವವರಿಗೆ ಯಾವ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರೇಮ ಎಂದರೆ ಅವರಿಗೆ ಆತ್ಮವನ್ನು ಪಡೆಯಬೇಕೆನ್ನುವ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರೇಮ. ಪ್ರಿಯವಾಗಿರುವ ಈ ಆತ್ಮ ಒಂದಿರುವಾಗ ಯಾವುದಕ್ಕಾಗಿ ಸಾವಿರಾರು ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರೀತಿಯನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಬೇಕು? ಇದು ಒಂದು ಸಾಕು ಎಂದು ಸ್ಥಿರವಾಗಿದ್ದು ಇದರ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರ ಪಡೆಯಬೇಕೆಂದು ಸಂನ್ಯಾಸಿಗಳೂ ಪ್ರೇಮ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡೇ ಇದ್ದಾರೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಪ್ರೇಮವಿಲ್ಲದೆ ಯಾರೂ ಇಲ್ಲ. ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಯಾವುದಾದರೂ ಒಂದು ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರೇಮ ಇದ್ದೇ ಇರುತ್ತದೆ. ಮಕ್ಕಳು-ಮರಿ ಇಲ್ಲದವನು ಒಂದು ಬೆಕ್ಕನ್ನೋ, ನಾಯಿಯನ್ನೋ ಸಾಕುತ್ತಾನೆ. ಹಿಂದಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹಸುವನ್ನು ಸಾಕುವುದು ಪುಣ್ಯವೆಂದುಕೊಂಡು ಸಾಕುತ್ತಿದ್ದರು. ಈಗಲೋ, ನಾಯಿ, ಬೆಕ್ಕ ಇವುಗಳಾದರೆ ಯಾವಾಗಲೂ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿಯೇ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಬಹುದೆಂದುಕೊಂಡು ಸಾಕುತ್ತಾರೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಯಾವುದಾದರೂ ಒಂದು ಚೈತನ್ಯದಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವಾಸವಿರುತ್ತದೆ. ಆ ವಿಶ್ವಾಸವೇ ಪ್ರೇಮ. ಆ ಪ್ರೇಮ ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾದುದರಿಂದ ಋಷಿಗಳು ‘ಇವನು ಈ ರೀತಿ ಪ್ರೀತಿ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದಾನಲ್ಲಾ, ಇದು ಇವನ ಸ್ವಭಾವವಾಗಿದೆ. ಇವನಿಗೆ ಒಂದು ಒಳ್ಳೆಯ ದಾರಿ ತೋರಿಸಬೇಕು’ ಎಂದುಕೊಂಡರು. ತಾಮ್ರಪರ್ಣಿ ನದಿಯಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟೋ ನೀರು ಹರಿಯುತ್ತಿದ್ದರೂ ಎಲ್ಲಾ ಸಮುದ್ರಕ್ಕೆ ಸೇರುತ್ತಿತ್ತು. ಇಂಜಿನಿಯರುಗಳು ಏನು ಮಾಡಿದರು! ದಾರಿಯಲ್ಲೇ ಸೇತುವೆ ಕಟ್ಟಿದರೆ ಎಷ್ಟೋ ಉಪಯೋಗವಾಗುತ್ತದೆಂದು ಯೋಚಿಸಿದರು. ಅದೇ ರೀತಿ ನಮ್ಮ

ಋಷಿಗಳು, 'ನೀನು ಒಂದು ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ತಾನೆ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಪ್ರೇಮವನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವೆ. ಅದನ್ನು ನೀನು ಭಗವಂತನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೋ. ಹಾಗೆ ಅದನ್ನು ಭಗವಂತನ ಕಡೆಗೆ ತಿರುಗಿಸಿಬಿಡು. ಹಾಗೆ ತಿರುಗಿಸಿಬಿಟ್ಟರೆ, ಭಗವಂತನ ವಿಷಯವಾಗಿ ಮನಸ್ಸು ಆಗಿ ಬಿಟ್ಟರೆ ಯಾವಾಗಲೂ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಸಚ್ಚಿಂತನೆ, ಸತ್ಕಥನ ಎನ್ನುವಂತೆ ಭಗವಂತನ ಪಾದಾರವಿಂದಗಳಲ್ಲಿ ಮನಸ್ಸು ತಾನಾಗಿಯೇ ಬಂದು ಬಿಡುತ್ತದೆ. ಅವನಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮವಾದ ಪ್ರೇಮ ಉಂಟಾಗಿ ಎಂದೂ ಅದನ್ನು ಬಿಡಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ನಾರದರು,

‘ಸಾತ್ವಸ್ಥಿನ್ ಪರಮಪ್ರೇಮರೂಪಾ’

—‘ಭಕ್ತಿ ಎನ್ನುವುದು ಪರವಸ್ತುವಿನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮವಾದ ಪ್ರೇಮ ರೂಪಾ’ ಎಂದು ಹೇಳಿದರು. ಈ ಭಕ್ತಿಗೆ “ಪರಮಪ್ರೇಮರೂಪಾ” ಎನ್ನುವ ಹೆಸರು ಏಕೆ ಬಂದಿದೆ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಯೋಚಿಸೋಣ. ಯಾವುದೋ ಸಂಕಟ ಬಂದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ‘ವೆಂಕಟರಮಣ’ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಸಂಕಟ ಹೋದ ಮೇಲೆ ‘ವೆಂಕಟರಮಣ’ ಮರೆತು ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಅಂಥಹ ಭಕ್ತಿಯುಳ್ಳ ಭಕ್ತನನ್ನು ಕುರಿತು ಪ್ರಹ್ಲಾದನು, ‘ನ ಸ ಭೃತ್ಯಃ ಸ ವೈ ವಣಿಕಃ’ ಎಂದಿದ್ದಾನೆ. ಅಂದರೆ, ಯಾರಾದರೂ ಭಗವಂತನ ಮೇಲೆ ಯಾವುದಾದರೂ ಕಷ್ಟ ದೂರವಾಗುವವರೆಗೋ, ಬೇರೆ ಯಾವುದಾದರೂ ಕಾರಣದಿಂದಲೋ ಪ್ರೀತಿ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದರೆ ಅವನು ಭಗವಂತನೊಡನೆ ವ್ಯಾಪಾರ ಮಾಡುವ ಒಬ್ಬ ವ್ಯಾಪಾರಿಯೇ ಆಗುತ್ತಾನೆ ಹೊರತು ಭಗವಂತನ ನಿಜವಾದ ದಾಸನಲ್ಲ. ವ್ಯಾಪಾರಿ ಏನು ಮಾಡುತ್ತಾನೆ? ಹಣ ಕೊಟ್ಟರೆ ಸಾಮಾನು ಕೊಡುತ್ತಾನೆ. ಅದೇ ರೀತಿ ನಾವೂ ಭಕ್ತಿ ಎನ್ನುವ ಹಣವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಭಗವಂತನ ಹತ್ತಿರ ಸಾಮಾನು ಕೊಳ್ಳಲು ಹೋದರೆ ನಾವು ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳೇ—ಹಾಗೇ ಆಗಬಾರದು. ಭಕ್ತಿ ಯಾವುದಕ್ಕೆ ಮಾಡುವುದು? ಭಗವಂತನಿಗಾಗಿಯೇ ಭಕ್ತಿ ಮಾಡಬೇಕು. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ನಾರದರು ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ‘ಪರಮ ಪ್ರೇಮ ರೂಪಾ’ ಎಂದಿದ್ದಾರೆ.

ಆತ್ಮನ ಮೇಲೆ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಪರಮಪ್ರೇಮವಿರುತ್ತದೆ. ಏಕೆಂದರೆ ‘ನಾನು ನನಗೆ ಪ್ರಿಯವಿಲ್ಲದೆ ಮತ್ತೊಬ್ಬನೇ ನನಗೆ ಪ್ರಿಯ? ನಾನು ಯಾವಾಗಲೂ ನನಗೆ ಪ್ರಿಯವೇ. ನಾನು ನನಗೆ ಅಪ್ರಿಯವಾಗಿರುವುದೇ ಇಲ್ಲ’ ಎಂದೇ ಯಾರಾದರೂ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪುವಿನ ವಧೆಯಾಯಿತು. ಅದಾದ ಮೇಲೆ ನೃಸಿಂಹಸ್ವಾಮಿ ಪ್ರಹ್ಲಾದನನ್ನು ಕುರಿತು ‘ನಿನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಇಷ್ಟವೇನೋ ಅದನ್ನು ವರವಾಗಿ ಕೇಳು’ ಎಂದನು. ಆಗ ಬೇರೆ ಯಾವುದನ್ನು ವರವಾಗಿ ಕೇಳದೆ ಪ್ರಹ್ಲಾದನು,

‘ಯಾ ಪ್ರೀತಿರವಿವೇಕಾನಾಂ ವಿಷಯೇಷ್ವನಪಾಯಿನೀ|
ತ್ವಾಮನುಸ್ಮರತಃ ಸಾ ಮೇ ಹೃದಯಾನ್ಯಾಪಸರ್ಪತು||’

‘ಯಾ ಪ್ರೀತಿರವಿವೇಕಾನಾಂ ವಿಷಯೇಷ್ವನಪಾಯಿನೀ’-ಲೌಕಿಕ ವಸ್ತುಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರೀತಿ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿರುವವರಿಗೆ, ಅವುಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ಬೇರೆ ಯಾವುದರ ಬಗ್ಗೆಯೂ ಚಿಂತೆಯೇ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಒಬ್ಬನಿಗೆ ಒಂದು ಮಗುವಿನ ಮೇಲೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಪ್ರೀತಿ ಇರುತ್ತದೆ. ಹಾಗಿರುವಾಗ ಆ ಮಗು ಯಾವುದಾದರೂ ಕಾರಣದಿಂದ ಮರಣವನ್ನು ಪಡೆದರೆ ಬೇರೆ ಯಾವುದಾದರೂ ಒಳ್ಳೆಯ ಜನ್ಮವನ್ನು ಪಡೆಯಬಹುದು. ಆದರೆ ಜೀವಿಸುವ ಇವನು ‘ಮಗು ಹೋಗಿಬಿಟ್ಟಿತು, ನಾನು ಹೋಗಲಿಲ್ಲವಲ್ಲಾ’ ಎಂದು ವ್ಯಥೆಪಡುತ್ತಿರುತ್ತಾನೆ. ವಸ್ತುಗಳ ಮೇಲೆ ಪ್ರೀತಿ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿರುವವರು ಯಾವುದಾದರೂ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ದೃಢವಾಗಿ ಪ್ರೇಮ ಉಂಟಾದರೆ ಅವರು ಅದರಲ್ಲೇ ಹುಚ್ಚರಾಗಿರುವಂತೆ ಆಗಿ ಬಿಡುತ್ತಾರೆ.

‘ತ್ವಾಮನುಸ್ಮರತಃ ಸಾ ಮೇ ಹೃದಯಾನ್ಯಾಪಸರ್ಪತು’. ‘ಪಾಮರ ಜನರಲ್ಲಿ ಇಹ ವಸ್ತುಗಳಲ್ಲಿ ಆಸೆ ಎನ್ನುವ ಪ್ರೇಮ ಇರುವಂತೆ?’ ನಿನ್ನ ವಿಷಯವಾಗಿ ಪ್ರೇಮ ನನ್ನ ಹೃದಯದಿಂದ ಎಂದೂ ಹೋಗದಿರಲಿ’ ಎಂದು ಪ್ರಹ್ಲಾದನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದನು. ಅದೇ ‘ಪರಮ ಪ್ರೇಮರೂಪಾ’ ಎಂದು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟ ಭಕ್ತಿಯೆಂದು ಹೇಳುತ್ತೇವೆ. ಆದರೆ, ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ನಾವು ಭಜನೆ ಮಾಡುವುದನ್ನೂ, ದೈವಿಕ ಕಥೆ ಓದುವುದನ್ನೂ ಭಕ್ತಿ ಎನ್ನುತ್ತೇವೆ. ಇವುಗಳೆಲ್ಲವೂ ಭಕ್ತಿಗೆ ಸಾಧನವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಇವುಗಳನ್ನು ಭಕ್ತಿಯೆಂದೇ ಹೇಳಬಹುದು. ಎಲ್ಲರೂ ಜೀವನ್ಮುಕ್ತರಲ್ಲ. ಆದರೂ, ಜೀವನ್ಮುಕ್ತನಾಗಲು ಯಾರಾದರೂ ಸಾಧನೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರೆ ಅವನನ್ನು, ‘ಏನಪ್ಪಾ! ದೊಡ್ಡ ಜ್ಞಾನಿ’ ಎನ್ನುತ್ತೇವೆ. ಜ್ಞಾನಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವುದರಿಂದ, ಜ್ಞಾನ ಸಾಧನ ಅನುಷ್ಠಾನದಿಂದ, ಅಂಥಹವನನ್ನು ಜ್ಞಾನಿ ಎನ್ನುತ್ತೇವೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಭಾಗವತದಲ್ಲಿಯೂ-

‘ಭಕ್ತ್ಯಾ ಸಂಜಾತಯಾ ಭಕ್ತ್ಯಾ ಬಿಭ್ರತ್ಯುತ್ಪಲಕಾಂತನುಮ್’

ಎಂದಿದೆ. ಸಾಮಾನ್ಯ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಉಂಟಾಗುವ ಫಲವೂ ಇಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದೆ. ಅದೇನೆಂದರೆ ಸಾಧನವಾಗಿರುವ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಸಾಧ್ಯವಾಗಿರುವ ಭಕ್ತಿ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಸಾಧನವಾದ ಭಕ್ತಿ ಯಾವುದು? ಭಗವಂತನ ಲೀಲಾವಿಭೂತಿಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಭಾಗವತ, ಸ್ಕಾಂದ ಪುರಾಣಗಳಂಥಹ ಪುರಾಣಗಳನ್ನು ಹಲವು ಬಾರಿ ಓದಿದರೆ ಮನಸ್ಸು ಅಲ್ಲೇ ಮಗ್ನವಾಗಿ ಬಿಡುತ್ತದೆ. ಹಾಗೆ ಮನಸ್ಸು ಮಗ್ನವಾದ ಮೇಲೆ ಆನಂದವಾಗುತ್ತದೆ. ಆ ಪ್ರೇಮದಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಇರುವುದಾದರೂ ಏನು? ‘ವಿಪ್ರತ್ಯುತ್ಪಲಕಾಂತನುಮ್’-ಆ ಭಕ್ತಿಸಾಧನದಿಂದ ಉಂಟಾಗುವ ಸಾಧ್ಯಭಕ್ತಿ ಇರುವಾಗ ಭಕ್ತನ ಶರೀರ

ದಲ್ಲಿ ರೋಮಾಂಚನವಾಗುತ್ತದೆ. ಸಾಧನಾ ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಕುರಿತು,

ಶ್ರವಣಂ ಕೀರ್ತನಂ ವಿಷ್ಣೋಃ ಸ್ಮರಣಂ ಪಾದಸೇವನಮ್ |
ಅರ್ಚನಂ ವಂದನಂ ದಾಸ್ಯಂ ಸಖ್ಯಮಾತ್ಮ ನಿವೇದನಮ್ ||
ಇತಿ ಪುಂಸಾರ್ಪಿತಾ ವಿಷ್ಣೌ ಭಕ್ತಿಶ್ಚೇನ್ನವಲಕ್ಷಣಾ |
ಕ್ರಿಯತೇ ಭಗವತ್ಯಧ್ಯಾ ತನ್ಮನ್ಯೇಽಧೀತಮುತ್ತಮಮ್ ||

ಪ್ರಹ್ಲಾದನು ಕೊಟ್ಟ ವಿವರಣೆ ಇದು. ಪ್ರಹ್ಲಾದನನ್ನು ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪು 'ಇಷ್ಟು ದಿನ ಗಳು ಗುರುಕುಲದಲ್ಲಿ ಯಾವ ವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಕಲಿತುಕೊಂಡು ಬಂದೆ' ಎಂದು ಕೇಳಿ ದಾಗ ಅವನು, 'ಇದೇ ಉತ್ತಮವಾಗಿರುವ ವಿದ್ಯೆ' ಎಂದನು, ಅದು ಯಾವುದು?

‘ಶ್ರವಣಂ ಕೀರ್ತನಂ ವಿಷ್ಣೋಃ ಸ್ಮರಣಂ ಪಾದಸೇವನಮ್ |
ಅರ್ಚನಂ ವಂದನಂ ದಾಸ್ಯಂ ಸಖ್ಯಮಾತ್ಮ ನಿವೇದನಮ್ ||

ಪರಮೇಶ್ವರನ ಬಗ್ಗೆ ಕೇಳುವುದು, ಅವನನ್ನು ಸ್ಮರಿಸುವುದು, ಸೇವಿಸುವುದು, ನಮಸ್ಕರಿಸುವುದು, ಅವನ ದಾಸನಾಗಿರುವುದು, ಅವನನ್ನು ಸ್ನೇಹಿತನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ ಕೊಳ್ಳುವುದು, ಅವನಿಗೆ ಆತ್ಮ ನಿವೇದನೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಇದೆ ಉತ್ತಮವಾದ ವಿದ್ಯೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿರುವುದು ಆತ್ಮನಿವೇದನೆ. ಅದು ಹೇಗೆಂದರೆ ಅಲ್ಲೇ ಹೋಗಿ ಸೇರಿಬಿಡುವುದು. ಹಾಗೆ ಸೇರಿದ ಮೇಲೆ ಭಗವಂತನು ಯಾರು, ತಾನು ಯಾರು ಎನ್ನುವುದೇ ಅವನಿಗೆ ತಿಳಿಯುವುದಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಭಗವತ್ತಾದರು, ಭಕ್ತಿಯಲ್ಲಿರುವ ಮೆಟ್ಟಿಲುಗಳನ್ನು ತೋರಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಶಿವಾನಂದಲಹರಿಯಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ಒಂದು ಶ್ಲೋಕವನ್ನು ಹಾಡಿದರು.

‘ಅಂಕೋಲಂ ನಿಜಬೀಜಸಂತತಿರಯಸ್ಕಾಂತೋಪಲಂ ಸೂಚಿಕಾ
ಸಾಧ್ವೀ ನೈಜವಿಭುಂ ಲತಾ ಕ್ಷಿತಿರುಹಂ ಸಿಂಧುಃ ಸರಿದ್ವಲ್ಲಭಮ್ |
ಪಾಪೋತ್ತೀಹ ಯಥಾ ತಥಾ ಪಶುಪತೇಃ ಪಾದಾರವಿಂದದ್ವಯಂ
ಚೇತೋವೃತ್ತಿರುಪೇತ್ಯ ತಿಷ್ಠತಿ ಸದಾ ಸಾ ಭಕ್ತಿರಿತ್ಯುಚ್ಯತೇ ||’

ನಮ್ಮ ಮನೋಭಾವ ಹೀಗಿದ್ದರೆ ಅದಕ್ಕೆ ಭಕ್ತಿ ಎಂದು ಹೆಸರು ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಅದು ಹೇಗಿರಬೇಕೆಂದರೆ ಮೊಟ್ಟ ಮೊದಲು ಭಗವಂತನು ಬಂದು, ‘ನಾನೇ ಭಗವಂತ, ನನ್ನನ್ನು ನೀನು ಆರಾಧಿಸು’ ಎಂದು ಹೇಳಿದರೂ ಕೂಡ ಯಾರೂ ಕೇಳುವುದಿಲ್ಲ.

ಅರ್ಜುನನು ಕೃಷ್ಣಪರಮಾತ್ಮನೊಡನೆ ಇದ್ದನು. ಹಾಗಿದ್ದರೂ—

‘ಸಖೇತಿ ಮತ್ವಾ ಪ್ರಸಭಂ ಯುದುಕ್ತಂ
ಹೇ ಕೃಷ್ಣ ಹೇ ಯಾದವ ಹೇ ಸಖೇತಿ’

ಎಂದು ಅವನು ಹೇಳುವ ರೀತಿಯನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಅವನು ಭಗವಂತನನ್ನು ಕೇವಲ ಸ್ನೇಹಿತನೆಂದುಕೊಂಡುಬಿಟ್ಟಿದ್ದನು. ವಿಶ್ವರೂಪದರ್ಶನವಾಗುವವರೆಗೆ ‘ನಾನು ತಪ್ಪು ಮಾಡಿಬಿಟ್ಟೆ. ಭಗವಂತನೇ ನಮ್ಮೊಡನೆ ಹೀಗೆ ಬಂದು ಆಟವಾಡುತ್ತಿದ್ದಾನೆ’ ಎಂದು ಅನಂತರ ಭಾವಿಸುತ್ತಾನೆ. ಆದ್ದರಿಂದ, ಈ ಕಾಲದಲ್ಲಿ, ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನರೂ, ಭಗವಂತನೇ ಬಂದು ಹೇಳಿದರೂ ಕೂಡ ‘ಅವನು ಭಗವಂತ’ನೆಂದು ಭಾವಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ, ಆಚಾರ್ಯರಾಗಿರುವವರು ಭಾಗವತದಂತಹ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಹೇಳಿ ಜನರ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಒಂದು ಉತ್ತಮವಾದ ಮನೋಭಾವನೆ ಉಂಟು ಮಾಡಬೇಕು. ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಭಗವತ್ಪಾದರ ಶ್ಲೋಕದಲ್ಲಿ-

‘ಅಂಕೋಲಂ ನಿಜ ಬೀಜ ಸಂತತಿಃ’ ಎಂದು ಮೊದಲು ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಅಂಕೋಲವೆನ್ನುವುದು ಒಂದು ವೃಕ್ಷ. ಆ ವೃಕ್ಷದ ಸ್ವರೂಪವೇನೆಂದರೆ, ಬೀಜ ಬಂದರೆ ಆ ಮರಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಹಾಗೆಯೇ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡುಬಿಡುತ್ತದೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಗೋಂದಿ ನಂತಿರುತ್ತದೆ. ಮರ ಒಂದು ಕೆಲಸವನ್ನಾದರೂ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ಬೀಜ ಗಾಳಿಯ ಮೂಲಕ ತಾನಾಗಿಯೇ ಮರದ ಹತ್ತಿರ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಮತ್ತೆ ತಾನೇ ಮರವನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ ಅಷ್ಟೇ. ಅದೇ ರೀತಿ ಮೊಟ್ಟಮೊದಲು ಭಕ್ತನ ಭಾಗ್ಯ ವಿಶೇಷದಿಂದ ಅವನು ತಾನಾಗಿಯೇ ಹೋಗಿ ಭಗವಂತನನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ.

ಅವನ ಮನೋವೃತ್ತಿ ಎನ್ನುವುದು ಭಗವದಾಕಾರವಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಅನಂತರ ‘ಆಯಸ್ಕಾಂತೋಪಲಂ ಸೂಚಿಕಾ’ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಭಗವಂತನಿಗೆ ಕರುಣೆ ಇದೆ. ‘ನನ್ನ ಬಳಿಗೆ ಬಂದು ಆಶ್ರಯಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಇವನನ್ನು ನಾನು ಅನುಗ್ರಹಿಸಬೇಕು’ ಎಂದು ಭಗವಂತನಿಗೆ ಕರುಣೆ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಕರುಣೆ ಉಂಟಾದ ಮೇಲೆ ಭಗವಂತನ ಹತ್ತಿರ ಬಂದು ಸೇರಿದವನು ಮತ್ತೆ ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗಬೇಕೆಂದು ಕೊಂಡರೂ ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಭಗವಂತನ ಲೀಲಾ ವಿಭೂತಿಗಳ ಮಹಿಮೆ ಏನೆಂದರೆ ಮೊದಲ ದಿವಸ ಭಾಗವತ ಗೋಷ್ಠಿಗೆ ಹೋಗಿ ಸೇರಿದರೆ ಮಾರನೆಯ ದಿನವೂ ಅದೇ ಗೋಷ್ಠಿಗೆ ಹೋಗಿ ಸೇರಬೇಕೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ. ಸಿನಿಮಾ ಒಂದು ದಿನ ಹೋಗಿ ನೋಡಿ ಹುಚ್ಚು ಹಿಡಿಯಿತು ಎಂದರೆ ಮತ್ತೆ ನಾಲ್ಕು ದಿನಗಳು ಆಗಲಿಲ್ಲವೆಂದರೆ ಸಾಲ ತೆಗೆದುಕೊಂಡೋ ಅಥವಾ ಮನೆಯಿಂದ ಕಳ್ಳತನ ಮಾಡಿಯೋ ಸಿನಿಮಾ ನೋಡುತ್ತಾನೆ. ಇದೇ ರೀತಿ ಭಗವದ್ವಿಷಯದಲ್ಲೂ ಹುಚ್ಚು ಹಿಡಿದು ಬಿಡುತ್ತದೆ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಹೇಗೆಂದರೆ ‘ಆಯಸ್ಕಾಂತೋಪಲಂ ಸೂಚಿಕಾ’ ಅಯಸ್ಕಾಂತವೆನ್ನುವುದು ಕಬ್ಬಿಣವನ್ನು ತನ್ನೊಡನೆ ಹಿಡಿದುಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಹಾಗೆ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡ ಮೇಲೆ ಆ ಕಬ್ಬಿಣ

ವನ್ನು ಎಳೆಯುವುದು ಕಷ್ಟ. ತಾನಾಗಿಯೇ ಅಯಸ್ಕಾಂತ ಬಿಟ್ಟುಬಿಡುವುದಿಲ್ಲ. ಇನ್ನೂ ಬೃದ್ಧ ಬಲಾತ್ಕಾರವಾಗಿ ಅದನ್ನು ಹಿಡಿದು ಎಳೆದರೆ ಮಾತ್ರ ಕಬ್ಬಿಣ ಬೇರೆಯಾಗಿ ಬರಬಲ್ಲದು. ಆದ್ದರಿಂದ ಭಕ್ತನು ಭಗವಂತನ ಹತ್ತಿರ ಬಂದ ಮೇಲೆ ಭಗವಂತನು ಭಕ್ತನನ್ನು ಬಲವಾಗಿ ಹಿಡಿದುಕೊಳ್ಳುವನು.

ಮತ್ತೆ 'ಸಾಧ್ವೀ ನೈಜವಿಭುಂ'-ಹೇಗೆಂದರೆ, ಪತಿವ್ರತೆಯಾದ ಹೆಂಗಸು ಎಷ್ಟು ವಿಶ್ವಾಸದಿಂದ ಪತಿಯನ್ನು ಆರಾಧಿಸಿಕೊಂಡು ಬರುವಳೋ ಅದೇ ರೀತಿ ಪತಿ ವ್ರತೆಯಾಗಿರುವ ಸ್ತ್ರೀಯನ್ನು ಪತಿ ಎಷ್ಟು ವಿಶ್ವಾಸದಿಂದಲೂ, ಪ್ರೇಮದಿಂದಲೂ, ಕಾಣುತ್ತಾ ಬರುತ್ತಾನೋ, ಹಾಗೆಯೇ ಭಗವಂತನು ಭಕ್ತನನ್ನು ತನ್ನವನೆಂದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಇವನೂ ಭಗವಂತನು ನನ್ನವನೆಂದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಹೀಗೆ ಅನ್ಯೋನ್ಯವಾದ ಪ್ರೇಮದಿಂದ ಬಂಧ ಉಂಟಾಗುವುದು ಮೂರನೆಯ ಮೆಟ್ಟಿಲು ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ.

ಅನಂತರ 'ಲತಾ ಕ್ಷಿತಿರುಹಂ'-ನಾಲ್ಕನೆಯ ಮೆಟ್ಟಿಲಲ್ಲಿ ಆಗುವುದು ಹೀಗೆ. ಭಗವಂತನು ಮರದಂತೆ ಆಶ್ರಯವಾಗಿರುವವನು. ಆ ಮರವನ್ನಾಶ್ರಯಿಸಿದ ಬಳ್ಳಿಯಂತೆ ಮೇಲಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತಿರುವವನು ಭಕ್ತ. ಒಂದು ಮರಕ್ಕೆ ಉತ್ತಮವಾದ ಮಲ್ಲಿಗೆ ಬಳ್ಳಿ ಹಬ್ಬಿಕೊಂಡು ಹೋದರೆ ಆ ಮರಕ್ಕೆ ಎಷ್ಟು ಶೋಭೆ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ! ಅದೇ ರೀತಿ ಭಕ್ತನಿಂದ ಭಗವಂತನಿಗೆ ಶೋಭೆ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಅದು ಎಂಥ ಶೋಭೆ?

ಭಗವಂತನು ಭಕ್ತರನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಿಸಲು ಅನೇಕ ರೂಪಗಳನ್ನು ಧರಿಸುತ್ತಾನೆ.

'ಆವಜಾನಂತಿ ಮಾಂ ಮೂಢಾ ಮಾನುಷೀಂ ತನುಮಾಶ್ರಿತಮ್'

'ಪರಂ ಭಾವಮಜಾನಂತೋ ಮಮ ಭೂತಮಹೇಶ್ವರಮ್॥'

ನಿರ್ಗುಣವಾದ ಪರವಸ್ತು ಹಲವು ವಿಧವಾಗಿ ದರ್ಶನವನ್ನು ಕೊಡುವುದರಿಂದ ಭಗವಂತನಿಗೆ ಹಿರಿಮೆಯುಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಭಕ್ತನಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಭಗವಂತನು ದರ್ಶನ ಕೊಡುವ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇಲ್ಲ. ದರ್ಶನ ಕೊಡುವ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಲೀಲೆಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ತೋರಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಲೀಲೆಗಳನ್ನು ತೋರಿಸಲಿಲ್ಲವೆಂದರೆ ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನರಿಗೆ ಭಗವಂತನ ಸ್ಮರಣೆ ಹೇಗಾಗಬೇಕು? ಆದ್ದರಿಂದ ಭಗವಂತನಿಗೆ ಭಕ್ತ ಒಂದು ಅಲಂಕಾರವಾಗಿ ದ್ವಾನೆಂದು ಹೇಳಿಬಿಟ್ಟರು. ಒಬ್ಬ ಪ್ರಹ್ಲಾದನು ಹುಟ್ಟಿದ ಇದ್ದಿದ್ದರೆ ಈ ನೃಸಿಂಹಾವತಾರ ಲೀಲೆ ನಡೆಯುತ್ತಿತ್ತೇ? ನಾವು ವಿಷ್ಣುವನ್ನು ವೈಕುಂಠವಾಸಿಯೆಂದು ಮಾತ್ರ ಹೇಳಿದ್ದೇವೆ ವಿನಾ ನೃಸಿಂಹರೂಪದಲ್ಲಿ ಪೂಜೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೇವೋ? ಪ್ರಹ್ಲಾದನನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಭಗವಂತನು ಬಂದನು. ಆದ್ದರಿಂದ ನೃಸಿಂಹ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಅವನನ್ನು ಆರಾಧಿಸುವೆವು. ಎಲ್ಲಾ ರೂಪಗಳೂ ಹೀಗೆಯೇ. ಕೃಷ್ಣಾವತಾರದಲ್ಲಿ ಪಂಚಪಾಂಡವರು ಹುಟ್ಟಿದ ಹೋಗಿದ್ದರೆ, ಅನುಗ್ರಹಿಸಲ್ಪಡಬೇಕಾದವರೇ ಇಲ್ಲದೆ ಹೋದರೆ ಕೃಷ್ಣ

ವತಾರವಾಗಬೇಕಾದ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಭಗವಂತನು ಭಕ್ತನನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಿಸಲು ಬರುವುದರಿಂದ, ಭಕ್ತನಿಂದ ಭಗವಂತನಿಗೆ ಒಂದು ಅಲಂಕಾರ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ.

ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ, 'ಸಿಂಧುಃ ಸರಿದ್ವಲ್ಲಭಮ್'. ಮೊದಲು ಹೇಳಿದ ಭಕ್ತನ ಮನಸ್ಸನ್ನುವ ಹೊಳೆ ಭಗವಂತನನ್ನುವ ಸಮುದ್ರದ ಕಡೆಗೆ ಹರಿದುಕೊಂಡೇ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಹೊಳೆ ಎಷ್ಟು ದೂರ ಹರಿದು ಹೋಗುತ್ತದೆ? ಸಮುದ್ರ ಸಿಕ್ಕುತ್ತಲೇ ಅದೂ ಸಮುದ್ರವಾಗಿಯೇ ಆಗಬೇಕು. ಅದೇ ರೀತಿ ಭಕ್ತನ ಈ ಮನೋಭಾವನೆ ಬರ-ಬರುತ್ತಾ ಭಗವತ್ಸ್ವರೂಪವಾಗಿ ಬಿಡುತ್ತದೆಂದು ಹೇಳಿದರು. ಆಗ ಮನಸ್ಸನ್ನುವುದು ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಬೇರೆ ಆತ್ಮನೂ ಇಲ್ಲ.

‘ಮಮೈವಾಂಶೋ ಜೀವಲೋಕೇ ಜೀವಭೂತಃ ಸನಾತನಃ’

‘ಜೀವ’ ಎಂದರೆ ಬೇರೆ ಎಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ‘ಅವನು ನನ್ನ ಒಂದು ಅಂಶ. ನನ್ನ ಒಂದುಭಾಗ’ ಎನ್ನುತ್ತಾನೆ ಭಗವಂತನು. ‘ಭಾಗವಿದ’ ಎಂದರೆ ಅದು ಹೋಗಿ ಸೇರುವವರೆಗೆ ಮಾತ್ರ ಭಾಗ. ಸೇರಿದ ಮೇಲೆ ಒಂದೇ. ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಕೊಳದಿಂದ ನೀರು ತೆಗೆದು ನಾವು ಪಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿಟ್ಟರೆ ಅದು ಬೇರೆ, ಇದು ಬೇರೆ. ಮತ್ತೆ ನೀರು ಆ ಕೊಳಕ್ಕೆ ಬಿದ್ದು ಬಿಟ್ಟರೆ ಆ ರೀತಿಯಾದ ಬೇರೆ ತನ ಯಾವುದೂ ಇಲ್ಲ. ಬೇರೆ ಬೇರೆ ನೀರಾಗಿದ್ದುದು ಈಗ ಒಂದಾಗಿ ಸೇರಿಬಿಟ್ಟಿತು. ಹಾಗೆಯೇ ಭಗವದಾಕಾರವನ್ನು ಮನಸ್ಸು ಪಡೆದು ಬಿಟ್ಟಿತೆಂದರೆ ಆಗ ಜ್ಞಾನ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಅದನ್ನು ಗಮನಿಸಿಯೇ ‘ಸಖ್ಯಂ ಆತ್ಮ ನಿವೇದನಂ’ ಎಂದು ಪ್ರಹ್ಲಾದನು ಹೇಳಿದನು. ಆತ್ಮನಿವೇದನೆ ಎನ್ನುವುದು ಬಂದು ಬಿಟ್ಟರೆ ಜ್ಞಾನ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಇಂಥಹ ಪ್ರೇಮವಾದ ಆ ಭಕ್ತಿ ಬರ ಬರುತ್ತಾ ಜ್ಞಾನಮಾರ್ಗವನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸುತ್ತದೆಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಭಕ್ತಿ ಮಾರ್ಗಕ್ಕೆ ಜ್ಞಾನಮಾರ್ಗಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿರುವ ವಿಶೇಷವೆಂದರೆ ಸಾಧನಾಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸುಖದ ಅನುಭವ. ಜ್ಞಾನಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಅದು ಅಷ್ಟಾಗಿಲ್ಲ. ಭಕ್ತನಿಗೆ ಸಾಧನಾಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ ಸುಖಾನುಭವವಿದೆ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ ಕೆಲವರು. ದೇವರನ್ನು ಉದ್ದೇಶಿಸಿ, ‘ನಾನು ಹುಲ್ಲಾಗಿದ್ದರೆ ನಿನಗೆ ಸೇವೆ ಮಾಡುವ ಹಸುವಿಗೆ ಒಂದು ಹಿಡಿ ಹುಲ್ಲಾಗಿ ಬಿಡುವೆನು. ಒಂದು ಕಲ್ಲಾಗಿದ್ದರೆ ಮೆಟ್ಟಲು ಮೇಲೆ ಹತ್ತಿ ಭಗವಂತನ ದರ್ಶನಕ್ಕೆ ಹೋಗುವವರಿಗಾಗಿ ಮಾಡಲ್ಪಡುವ ಮೆಟ್ಟಲಾದರೆ ಜನ್ಮ ಸಾರ್ಥಕ’ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ.

ಒಬ್ಬರು, ‘ನಾನು ಇಷ್ಟು ದಿನಗಳೂ ಭಗವದ್ಭಕ್ತನಾಗಿದ್ದೆ. ಭಗವಂತನ ಆರಾಧನೆಗಾಗಿ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ವಿನಿಯೋಗಿಸಿ ಆಯಿತು. ಈಗ ಪ್ರಾಣ ಕೊಡುವ ಕಾಲ ಬಂದಿದೆ. ಈ ದೇಹ ಹೇಗೆ ಭಗವಂತನಿಗೆ ಉಪಯೋಗವಾಗುತ್ತದೆಂದು ಚಿಂತಿಸಿ,

ಪಂಚತ್ತಂ ತನುರೇಷ ಭೂತನಿವಹಾಃ ಸ್ವಾಂಶೇ ವಿಶಂತು ಸ್ಫುಟಂ
 ದಾತಾರಂ ಪ್ರಣಿಪತ್ಯ ಹಂತ ಶಿರಸಾ ತತ್ರಾಪಿ ಯಾಚೇ ವರಮ್ |
 ತದ್ವಾಪೀಷು ಪಯಃ ತದೀಯಮುಕುರೇ ಜ್ಯೋತಿಸ್ತದೀಯಾಂಗಣ
 ವ್ಯೋಮ್ನಿವ್ಯೋಮ ತದೀಯ ವತ್ಸ್ಯನಿ ಧರಾ ತತ್ತಾಲವೃಂತೇಽನಿಲಃ ||

ಎಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದರು. 'ಈ ಶರೀರ ಪಂಚಭೂತಗಳಿಂದ ಏರ್ಪಡುವುದು. ಸತ್ತಮೇಲೆ ಪಂಚಭೂತಗಳು ಏನಾಗುವುವು? ಈ ಶರೀರದಲ್ಲಿರುವ ಪೃಥ್ವಿಯ ಅಂಶ ದೊಡ್ಡ ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಹೋಗಿ ಸೇರುವುದು. ಶರೀರದಲ್ಲಿರುವ ತೇಜೋ ಅಂಶ ತೇಜಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಹೋಗಿ ಸೇರಿಬಿಡುವುದು. ಗಾಳಿಯ ಅಂಶ ಗಾಳಿಯಲ್ಲಿ ಹೋಗಿ ಸೇರುವುದು. ಸತ್ತಮೇಲೆ ಈ ಪಂಚಭೂತಗಳೆಲ್ಲ ಎಲ್ಲೋ ಹೋಗಿ ಸೇರುವುದು ಬೇಡ. ಕೃಷ್ಣಪರಮಾತ್ಮನು ಯಾವ ಬಾವಿಯಿಂದ ನೀರು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಕುಡಿಯುತ್ತಾನೋ ಆ ಬಾವಿಯಲ್ಲಿ ನೀರಿನ ಅಂಶ ಹೋಗಿ ಸೇರಲಿ. ಭಗವಂತನು ಮುಖವನ್ನು ನೋಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಕನ್ನಡಿ ಹಿಡಿದು ನೋಡುತ್ತಾನೆ, ಈ ಕನ್ನಡಿಯಲ್ಲೇ ನನ್ನ ತೇಜೋಂಶ-ಪ್ರಕಾಶ ಅಂಶ ಸೇರಲಿ. ಭಗವಂತನು ತಿರುಗಾಡಲು ದೊಡ್ಡ ಮೈದಾನವಿದೆಯಂತೆ. ಆ ಮೈದಾನದಲ್ಲೆ ಆಕಾಶ ಅಂಶ ಹೋಗಿ ಸೇರಲಿ. ಭಗವಂತನು ವೃಂದಾವನದಲ್ಲಿ ಸಂಚಾರ ಮಾಡುವಾಗ ಅವನಿಗೆ ಭೂಮಿ ಅವಶ್ಯಕವಾಗುತ್ತದೆ. (ಈ ಕಾಲದಂತೆ ವಿಮಾನದಲ್ಲಿ ಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ. ಭೂಮಿಯ ಮೇಲೆ ಹೋಗಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.) ಆ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಪೃಥ್ವಿಯ ಅಂಶ ಹೋಗಿ ಸೇರಲಿ. ಬಿಸಿಲು ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಭಗವಂತನು ಬೀಸಣಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಬೀಸಿಕೊಳ್ಳುವಾಗ ಆ ಗಾಳಿಯಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಗಾಳಿ ಅಂಶ ಹೋಗಿ ಸೇರಲಿ. ನನ್ನ ಮನಸ್ಸು ಆತ್ಮ ಎರಡೂ ಭಗವಂತನಲ್ಲಿ ಸೇರಿಬಿಟ್ಟಿವೆ. ಪಂಚಭೂತಗಳಲ್ಲಿ ಸೇರುವ ನನ್ನ ಅಂಶಗಳೂ ಹೀಗೆ ಸೇರಿದರೆ ಅವನ ಸೇವೆ ಯಾವಾಗಲೂ ನಡೆಯುತ್ತಿರುತ್ತದೆ' ಎನ್ನುವುದು ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯ ಭಾವ. ಭಗವಂತನ ಹತ್ತಿರ ಸೇವೆ ಮಾಡುವವರು ಅದರ ರುಚಿ ಎಂಥಹದೆಂಬುದನ್ನು ಹೇಳುವರು. ಭಗವದ್ಭಕ್ತರ ಆನಂದಾನುಭವ ಎಲ್ಲೆಯಿಲ್ಲದ ಆನಂದಾನುಭವ. ಆದ್ದರಿಂದ ಎಲ್ಲರೂ ಆ ಭಕ್ತಿಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ನಡೆಯಬೇಕು. ಮಾರ್ಗಗಳು ಮೂರು. ಯಾರಿಗೆ ವಿಶೇಷವಾದ ವೈರಾಗ್ಯ, ವಿವೇಕ ಮುಂತಾದವು ಇರುವುದಿಲ್ಲವೋ ಅಂಥಹವರು ಭಕ್ತಿಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಹೋಗಬಹುದೆಂದು ಹೇಳಿರುವೆವು. ಕರ್ಮ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಹೋಗುವುದಕ್ಕೆ ವಿಶೇಷವಾದ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವಿರಬೇಕು. ಭಕ್ತಿಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಹೋಗುವುದಕ್ಕೆ ಯಾರಾದರೂ ಹಣವಂತನಾಗಿಯೋ, ವಿದ್ಯಾವಂತನಾಗಿಯೋ, ಬುದ್ಧಿಶಾಲಿಯಾಗಿಯೋ ಇರಬೇಕೆ ಎನ್ನುವುದಕ್ಕೆ-

‘ವ್ಯಾಧಸ್ಯಾಚರಣಂ ಧ್ರುವಸ್ಯ ಚ ವಯಃ ವಿದ್ಯಾಗರ್ಜೇಂದ್ರಸ್ಯ ಕಾ
ಕಾ ಜಾತಿರ್ವಿದುರಸ್ಯ ಯಾದವಪತೇರುಗ್ರಸ್ಯ ಕಿಂ ಪೌರುಷಮ್’
ಕುಬ್ಜಾಯಾಃ ಕಮನೀಯರೂಪಮಧಿಕಂ ಕಿಂ ವಾ ಸುದಾಮ್ನೋ ಧನಂ
ಭಕ್ತ್ಯಾ ತುಷ್ಯತಿ ಕೇವಲಂ ನ ತು ಗುಣೈಃ ಭಕ್ತಿಪ್ರಿಯೋ ಮಾಧವಃ॥’

ಎಂದು ಉತ್ತರವಾಗುತ್ತದೆ. ಭಗವಂತನು ಎಲ್ಲ ರೀತಿಯ ಭಕ್ತರನ್ನು ಅನು
ಗ್ರಹಿಸುವುದುಂಟು. ಒಂದು ಕಥೆಯನ್ನು ನೋಡಿ ಅನಂತರ ಆ ಶ್ಲೋಕವನ್ನು
ನೋಡೋಣ.

ಒಂದು ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಜಾಗದಲ್ಲಿ ನದಿ ಪ್ರವಾಹ ಉಂಟಾಯಿತು. ಆಗ
ಆ ದೇಶದ ರಾಜನು, ‘ಜನರೆಲ್ಲ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಒಂದೊಂದು ಜಾಗವಾಗಿ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಮಣ್ಣು
ತುಂಬಿಬಿಡಿ’ ಎಂದು ಹೇಳಿದನು. ಹೀಗೆ ಅವನು ಊರಿನಲ್ಲಿರುವವರೆಗಲ್ಲ ಕೆಲಸ
ಕೊಟ್ಟಾಯಿತು. ಅಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಮುದುಕಿ ಇದ್ದಳು. ಅವಳ ಕೆಲಸ ದೋಸೆ ಮಾಡಿ ಅದನ್ನು
ಮಾರಿ ಹಣ ಸಂಪಾದಿಸುವುದು. ಭಗವಂತನು ಆಗ ಒಂದು ಲೀಲೆ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು
ಕೊಂಡನು. ಅವಳಿಗೆ ಗುದ್ದಲಿಯಂಥಹುದನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಮಣ್ಣನ್ನು ಗೊಡೆ
ಯಲ್ಲಿ ಹಾಕುವುದಕ್ಕೂ ಆಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ದೋಸೆ ಮಾಡಿ ಮಾರುವುದು ಮಾತ್ರ ಅವಳಿಗೆ
ಸಾಧ್ಯ. ಭಗವಂತನು ಅವಳ ಬಳಿಗೆ ಬಂದು, ‘ಏನಮ್ಮ ನೀನು ಏನೂ ಕೆಲಸ ಮಾಡ
ಲಿಲ್ಲವೇ?’ ಎಂದು ಕೇಳಿದನು. ಅದಕ್ಕೆ ಅವಳು, ‘ನಾನೇನು ಮಾಡುವುದು? ಈ
ದೋಸೆಯೆಲ್ಲಾ ಇಂದು ಮಾರದೇ ಇದ್ದರೆ ನಾನು ಜೀವಿಸಲಾಗದ ಕಷ್ಟಪಡಬೇಕು.
ಆದರೆ ನಾನು ಹೋಗದೆಯೂ ಇರಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಅದು ರಾಜಾಜ್ಞೆ’ ಎಂದಳು. ಭಗ
ವಂತನು ‘ಆ ಕೆಲಸವೆಲ್ಲ ನಾನು ಮಾಡುತ್ತೇನೆ. ನಿನ್ನ ದೋಸೆಗಳೆಲ್ಲ ಒಣಗಿರುವುದನ್ನು
ಯಾರೂ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ. ಅದನ್ನು ನೀನು ನನಗೆ ಕೊಟ್ಟರೆ ನನ್ನ
ಕೂಲಿಗೆ ಆಗುತ್ತೆ’ ಎಂದನು. ಹೀಗೆ ಚಮತ್ಕಾರವಾಗಿ ಮಾತನಾಡುತ್ತಾ ಅವನು ಚೆನ್ನಾ
ಗಿರುವ ದೋಸೆಗಳನ್ನು ತಿಂದು ಬಿಟ್ಟನು. ಮಧ್ಯಾಹ್ನವಾಯಿತು. ದೋಸೆಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ
ತಿನ್ನುವುದು ಆಯಿತು. ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಗೊಡೆ, ಕೈಯಲ್ಲಿ ಗುದ್ದಲಿ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡಿದ್ದ
ಅವನು ಬರುವವರೊಡನೆ ಮಾತನಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಕೆಲಸವೇನೂ ಮಾಡಲಿಲ್ಲ. ಸ್ವಲ್ಪ
ಹೊತ್ತಾದ ಮೇಲೆ ನೋಡಿದರೆ ಒಂದೇ ಒಂದು ಕಡೆಯಿಂದ ಮಾತ್ರ ನೀರು ಬರುತ್ತಿ
ರುವುದನ್ನು ಜನರು ಕಂಡರು. ರಾಜನಿಗೆ ಸಮಾಚಾರ ತಲುಪಿತು. ಎಲ್ಲರೂ ರಾಜನ
ಬಳಿ, ಇವನು, ನಾವು ಯಾವುದಾದರೂ ಹೇಳಿದರೆ ಚಮತ್ಕಾರವಾಗಿ ಮಾತನಾಡಿ
ಬಿಡುತ್ತಾನೆ. ಇವನ ಮುಖವನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ನಮಗಲ್ಲ ಮೋಹ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ.
ಇವನನ್ನು ಹೊಡೆಯಬೇಕೆನಿಸುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಕೈ ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ತಾವೇ ಶಿಕ್ಷಿಸಬೇಕು?
ಎಂದರು. ಇವನನ್ನು ನೋಡಿದ ರಾಜನು ಒಂದು ಏಟು ಹೊಡೆದನು. ಆದರೆ ಆ

ಏಟು ಹೊಡೆದೊಡನೆ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಏಟು ಬಿದ್ದಿತು. ಎಲ್ಲರೂ ರಾಜನು ತಮ್ಮನ್ನೇ ಹೊಡೆದುಬಿಟ್ಟನೇನೋ ಎಂದು ಮುಟ್ಟಿ ಮುಟ್ಟಿ ನೋಡಿಕೊಂಡರು. ನೋಡಿದರೆ ರಾಜನಿಗೂ ಏಟು ಬಿದ್ದಿತು. ಇತರರ ಬಳಿ ರಾಜನು ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಅವನು ಭಗವಂತನಿಗೆ ಹೊಡೆದ ಏಟು ಮಾತ್ರ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಬಿದ್ದು ಬಿಟ್ಟಿತು.

ಇದನ್ನು ಕುರಿತು ಚಮತ್ಕಾರವಾಗಿ, 'ಭಗವಂತನಾದ ನೀನು ಎಲ್ಲರ ಆತ್ಮನಾಗಿ ದ್ವೀಯೆ, ನೀನು ಸರ್ವಾತ್ಮಕನೆಂದು ತೋರಿಸುವುದೂ ಬಹಳ ಸ್ವಾರಸ್ಯಕರವಾಗಿ ತೋರಿಸಿದೆ. ದೋಸೆ ತಿನ್ನುವ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ಸರ್ವಾತ್ಮಕತ್ವವನ್ನು ತೋರಿಸಬೇಕೆನಿಸಲಿಲ್ಲವೇ! ನೀನು ದೋಸೆ ತಿಂದು ಹಸಿವು ತೀರಿದೊಡನೆ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಹಸಿವು ತೀರಿದಂತೆ ತೋರಿಸಲಿಲ್ಲವಲ್ಲ! ಈಗ ಏಟು ಕೊಟ್ಟ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಸರ್ವಾತ್ಮಕತ್ವವನ್ನು ತೋರಿಸುವೆಯಾ?' ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. 'ಏಕೆಂದರೆ ಏಟು ಬಿದ್ದರೇನೇ ಭಗವಂತನ ನೆನಪು ಬರುತ್ತದೆ. ಹಸಿವು ಉಂಟಾಗಲಿಲ್ಲವೆಂದರೆ ಯಾರೂ ಹಸಿವಾಗಲಿಲ್ಲವೆಂದು ಚಿಂತಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಏಟು ಬಿದ್ದರೆ, 'ಅಯ್ಯೋ! ಏನು ಪ್ರಾರಬ್ಧ, ಏಟು ಬಿದ್ದು ಬಿಟ್ಟಿತು!' ಎಂದು ನಿನ್ನನ್ನು ಎಲ್ಲರೂ ಸ್ಮರಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ನಿನ್ನ ಸರ್ವಾತ್ಮಕತ್ವವನ್ನು ಈ ರೀತಿ ನೀನು ತೋರಿಸಿದೆ!' ಎಂದು ಪರಮ ಭಕ್ತರಾದ ನೀಲಕಂಠದೀಕ್ಷಿತರು ಹೇಳಿದರು. ಆದ್ದರಿಂದ ಭಗವಂತನು ಸರ್ವತ್ರ ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಆ ಮುಡುಕಿಗೆ ಅವನು ಒಬ್ಬ ಕೂಲಿಯವನಾಗಿ ದರ್ಶನವನ್ನು ಕೊಟ್ಟನು. ಇವೆಲ್ಲಾ ಪುರಾಣಗಳಲ್ಲಿ ಇರುವವೇ ಆಗಿವೆ.

ನಾನು ಮೊದಲು ಹೇಳಿದ ಶ್ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಮೊದಲು 'ವ್ಯಾಧಸ್ಯಾಚರಣಂ' ಎಂದಿದೆ. ಧರ್ಮವ್ಯಾಧನೆಂಬುವನು ಒಬ್ಬನಿದ್ದನು. ಅವನು ಬೇಡರ ಕುಲದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದವನಾದರೂ ಅವನಿಗೆ ಭಗವತ್ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರವಾಯಿತು. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಅವನಿಗೆ ಧರ್ಮವ್ಯಾಧನೆಂದು ಹೆಸರೇ ಬಂದಿತು. ಧರ್ಮವ್ಯಾಧನಿಗೆ ಆಚಾರ ಒಂದೂ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೂ ಅವನಿಗೆ ಭಗವಂತನ ದಯೆ ಲಭಿಸಿತು. ಇದರಿಂದ ವಿಶೇಷವಾದ ಆಚಾರವಿದ್ದರೇ ಮಾತ್ರ ಭಗವಂತನಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿ ಇರಬೇಕೆಂದಿಲ್ಲವೆಂದು ತಿಳಿಯುವುದು.

ಅನಂತರ 'ಧ್ರುವಸ್ಯ ಚ ವಯಃ'-ಧ್ರುವನು ಒಬ್ಬ ಚಿಕ್ಕ ಹುಡುಗ. ಅವನಿಗೆ ಎರಡು ವರ್ಷಗಳು ಕೂಡ ಆಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಅಂಥಹವನು ಯಾವುದೋ ಒಂದು ಸಿಂಹಾಸನ ಬೇಕೆಂದು ತಪಸ್ಸು ಮಾಡಿದನು. ಅವನಿಗೆ ಭಗವಂತನು ಮೇಲಾದ ಶಾಶ್ವತವಾದ ಉತ್ತಮ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಕೊಟ್ಟನು.

'ವಿದ್ಯಾ ಗಜೇಂದ್ರಸ್ಯಕಾ'-ಗಜೇಂದ್ರನಿಗೆ ಭಗವಂತನು ವೈಕುಂಠ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ

ವನ್ನು ಕೊಟ್ಟನು. ಬುದ್ಧಿಯಲ್ಲಿ ಅವನು ಕೆಳಮಟ್ಟದ ಬುದ್ಧಿವುಳ್ಳ ಮೊಸಳೆಯೊಡನೆ ತನ್ನ ಬಲವನ್ನೆಲ್ಲಾ ಪ್ರಯೋಗಿಸಿದರೂ ಉಪಯೋಗವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಒಡನೆ ಒಂದು ಕಮಲವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಭಗವಂತನಿಗೆ ಸಮರ್ಪಿಸಿ, 'ನೀನೇ ನನ್ನನ್ನು ಕಾಪಾಡಬೇಕು' ಎಂದನು. ಒಡನೆ ಭಗವಂತನು ವೈಕುಂಠವಲ್ಲಿದೆ, ಲಕ್ಷ್ಮಿ ಎಲ್ಲಿದ್ದಾಳೆ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಒಂದನ್ನೂ ಗಮನಿಸದೆ ಒಡನೆ ಬಂದು ಕಾಪಾಡಿದನು.

'ಕಾ ಜಾತಿರ್ವಿದುರಸ್ಯ'-ವಿದುರನು ಒಮ್ಮೆ ಭಗವಂತನನ್ನು ತನ್ನ ಮನೆಗೆ ಸ್ವಾಗತಿಸಿದನು. ಭಗವಂತನು ದುರ್ಯೋಧನನ ಮನೆಗೆ ಹೋಗುವ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ವಿದುರನ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿ ಅಲ್ಲಿ ಉಪಚಾರವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದನು. ಇತರರೆಲ್ಲರನ್ನೂ ಬಿಟ್ಟು ಭಗವಂತನು ವಿದುರನ ಮನೆಗೆ ಹೋದ ಕಾರಣವೇನೆಂದರೆ ವಿದುರನ ವಿಷಯವಾಗಿ ಭಗವಂತನಿಗೆ ಪರಮ ಪ್ರೇಮವಿದ್ದಿತು.

'ಯಾದವಪತೇರುಗ್ರಸ್ಯ ಕಿಂ ಪೌರುಷಮ್'-ಉಗ್ರಸೇನನು ಯಾದವರ ಅರಸನಾಗಿದ್ದನು. ಆದರೆ ಅವನ ಮಗನಾದ ಕಂಸನು ಅವನನ್ನು ಬಂಧಿಸಿದನು. ಹೀಗಿದ್ದಾಗ ಆ ಉಗ್ರಸೇನನಿಗೆ ಎಷ್ಟು ಶೂರತ್ವವಿರಬೇಕೆಂದು ನಾವೇ ಪರಿಗಣಿಸಬಹುದು. ಹಾಗಿದ್ದರೂ ಭಗವಂತನು ಅವನನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಿಸಿದನು.

'ಕುಬ್ಜಾಯಾಃ ಕಮನೀಯ ರೂಪಮಧಿಕಮ್'-ಕುಬ್ಜ ಎನ್ನುವವಳಿಗೆ ಸೌಂದರ್ಯವೇ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೂ ಅವಳ ಸೇವೆಯನ್ನು ಕಂಡು ತೃಪ್ತಿಪಟ್ಟ ಕೃಷ್ಣಪರಮಾತ್ಮನು ಅವಳನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಿಸಿ ಅವಳ ಶರೀರ ದೋಷವನ್ನು ದೂರ ಮಾಡಿದನು.

'ಕಿಂ ವಾ ಸುದಾಮೋ ಧನಂ'-ಗುರುಕುಲದಲ್ಲಿ ಕೃಷ್ಣನ ಸ್ನೇಹಿತನಾಗಿದ್ದವನು ಸುದಾಮ. ತರುವಾಯ ಪರಮ ದರಿದ್ರನಾದ ಅವನು ತನ್ನ ಹೆಂಡತಿಯ ಆಸೆಗಳಿಗೆ ಒಳಪಟ್ಟು ಕೃಷ್ಣನ ಹತ್ತಿರ ಹಣ ಪಡೆಯಲು ಹೋದನು. ಕೃಷ್ಣನು ಪ್ರೇಮದಿಂದ ಅವನು ಕೊಟ್ಟ ಅವಲಕ್ಕಿಯನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಅಮಿತ ಧನವನ್ನು ಆಶೀರ್ವದಿಸಿದನು. ಇದರಿಂದ ಹಣವಂತನೇ ಭಕ್ತ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಹೋಗಬೇಕೆಂದಿಲ್ಲವೆಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಹಾಗಾದರೆ ಭಗವಂತನಿಗೆ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಬೇಕಾದುದು ಏನು?

'ಭಕ್ತ್ಯಾತುಷ್ಠತಿ ಕೇವಲಂ ನ ತು ಗುಣೈಃಭಕ್ತಿಪ್ರಿಯೋ ಮಾಧವಃ'-ಭಕ್ತನ ಅಂತಃಕರಣ ಶುದ್ಧವಾಗಿದೆಯೇ ಇಲ್ಲವೇ ಎನ್ನುವುದನ್ನೇ ಅವನು ನೋಡುತ್ತಾನೆ. ಭಕ್ತನ ಅಂತಃಕರಣ ಶುದ್ಧವಾಗಿದ್ದರೆ ಅವನ ಜಾತಿಯಾಗಲಿ, ಕುಲವಾಗಲಿ, ಐಶ್ವರ್ಯವಾಗಲಿ ಯಾವುದನ್ನೂ ನೋಡುವುದಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಎಲ್ಲರೂ ಸುಲಭವಾಗಿ ಆರಾಧಿಸಿ ಮನುಷ್ಯ ಜನ್ಮವನ್ನು ಸಾರ್ಥಕ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಮುಖ್ಯವಾಗಿರುವಂಥಹದು

ಭಕ್ತಿ ಮಾರ್ಗವೇ ಎಂದು ಹಿಂದಿನವರು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಈ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕೆಲವರಿಗೆ ಒಂದು ದೃಢವಾದ ಮನೋಭಾವನೆ ಇದೆ. ಅದು ಏನೆಂದರೆ-

‘ಅಪಿ ಚೇತ್ ಸುದುರಾಚಾರಃ ಭಜತೇ ಮಾಮನನ್ಯಭಾಕ್|
ಸಾಧುರೇವ ಸ ಮಂತವ್ಯಃ ಸಮ್ಯಕ್ ವ್ಯವಸಿತೋ ಹಿ ಸಃ||’

ಎಂದಲ್ಲವೇ ಭಗವಂತನು ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ.

ಕೆಟ್ಟ ಆಚಾರವಂತನಾದರೂ ನನ್ನನ್ನು ತೀವ್ರವಾಗಿ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಆರಾಧಿಸಿದರೆ ಅವನನ್ನು ಸಾಧುವೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಏಕೆಂದರೆ ನನ್ನನ್ನು ಆರಾಧಿಸಬೇಕೆಂಬ ಒಳ್ಳೆಯ ನಿರ್ಧಾರಕ್ಕೆ ಬಂದಿದ್ದಾನೆ’-ಇದು ಶ್ಲೋಕದ ತಾತ್ಪರ್ಯ. ಇದನ್ನು ಇಟ್ಟು ಕೊಂಡು ‘ದುರಾಚಾರ’ವಂತನಾದರೂ ಕೂಡ ಭಗವದ್ಭಕ್ತನೆಂದು ಬೋರ್ಡು ಹಾಕಿ ಕೊಂಡು ಬಿಟ್ಟರೆ ಅವನು ಯಾವಾಗಲೂ ಯೋಗ್ಯನೆಂದೇ ಕೆಲವರು ನಿರ್ಧಾರಕ್ಕೆ ಬಂದು ಬಿಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಇದು ಸರಿಯಾದ ತೀರ್ಮಾನವಲ್ಲ.

ಈ ವಿಷಯದ ಬಗ್ಗೆ ಸುರೇಶ್ವರರು-

‘ಬುದ್ಧಾಧ್ಯತ ಸತ್ತತ್ತ್ವಸ್ಯ ಯಥೇಷ್ಟಾಚರಣಂ ಯದಿ|
ಶುನಾಂ ತತ್ತದ್ವಶಾಂ ಚೈವ ಕೋ ಭೇದೋಽಶುಚಿಭಕ್ಷಣೇ||’

ಎಂದು ಕೇಳಿದ್ದಾರೆ.

ಅದ್ವೈತ ತತ್ತ್ವವನ್ನು ತಿಳಿದವನು ಹೇಗೆ ಬೇಕಾದರೂ ಜೀವನವನ್ನು ನಡೆಸಿದರೆ ಅವನಿಗೂ ನಾಯಿಗೂ ಅಶುದ್ಧವಾದುದನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವುದರಲ್ಲಿ ವ್ಯತ್ಯಾಸವೇನೆಂದು ಕೇಳುತ್ತಾರೆ. ನಾಯಿಗೆ ಲೋಕ ಜ್ಞಾನವಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಈ ಜ್ಞಾನಿಗೆ ಲೋಕ ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗಿದೆ. ಆದರೆ ಜ್ಞಾನ ಉಂಟಾಗುವುದಕ್ಕೆ ಮುಂಚೆ ಬಹಳ ಕಾಲ ಉತ್ತಮವಾದ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಜ್ಞಾನಿ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದುದರಿಂದ ಯಾವಾಗಲೂ ಅವನು ಶಾಸ್ತ್ರಮಾರ್ಗವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ; ಹಾಗೆ ಜೀವನವನ್ನು ನಡೆಸುವುದರಿಂದ ಯಾವ ವಿಧವಾದ ಪ್ರಯೋಜನವೂ ಅವನಿಗೆ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಲೋಕದ ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕಾಗಿ ಹಾಗೆ ನಡೆದುಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಾನೆ. ಈ ವಿಷಯವನ್ನು ಭಗವಂತನೂ ಗೀತೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಕೆಟ್ಟ ಆಚಾರವುಳ್ಳ ಭಕ್ತನನ್ನು ಸಾಧುವೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕೆನ್ನುವ ಭಗವಂತನ ಅಭಿಪ್ರಾಯವೇನೆಂಬುದನ್ನು ಗಮನಿಸಬೇಕು. ಅವನು ‘ಅಪಿ ಚೇತ್ ಸುದುರಾಚಾರಃ’ ಎಂದು ಮಾತ್ರ ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ. ಇದರಿಂದ ‘ಕೆಟ್ಟ ಆಚಾರ ಒಂದು ವೇಳೆ ಇದ್ದರೂ’ ಎಂದು ಮಾತ್ರ ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಇದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಭಗವಂತನು ದುರಾ

ಚಾರಕ್ಕೆ ಅನುಮತಿ ನೀಡಿದ್ದಾನೆಂದು ತಿಳಿದರೆ ಒಂದು ವಿಧವಾದ ಒಳ್ಳೆಯ ಫಲವನ್ನು ಪಡೆಯಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ ಏಕೆಂದರೆ ಭಗವಂತನ ನಾಮಸ್ಮರಣೆ ಮಾಡುವಾಗ ಹತ್ತು ವಿಧವಾದ ಅಪರಾಧಗಳಾಗಿರಬಹುದೆಂದು ಒಂದು ಕಡೆ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ (ಒಳ್ಳೆಯವರ ಬಗ್ಗೆ ತಪ್ಪನ್ನು ಹೇಳುವುದು, ದುಷ್ಟರ ಬಳಿ ನಾಮ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಕುರಿತು ಹೇಳುವುದು, ಶಿವನೂ ವಿಷ್ಣುವೂ ಬೇರೆಯೆಂದು ತಿಳಿಯುವುದು, ವೇದ-ಶಾಸ್ತ್ರ-ಗುರುವಿನ ಮಾತು ಮುಂತಾದವುಗಳಲ್ಲಿ ನಂಬಿಕೆ ಇಲ್ಲದೆ ಇರುವುದು, ಭಗವಂತನ ಹೆಸರುಗಳು ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಶಕ್ತಿ ಇರುವುದಾಗಿ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಹಾಗೆ ಕಲ್ಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟವೆಂದು ಭ್ರಮೆಯಿಂದಿರುವುದು, ನಾಮವಿದೆಯೆನ್ನುವ ಧೈರ್ಯದಿಂದ ಮಾಡಬಾರದ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಮಾಡುವುದು, ವಿಹಿತ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಮಾಡದೆ ಇರುವುದು, ಇತರ ಧರ್ಮಗಳೊಡನೆ ನಾಮವನ್ನು ಸಮವಾಗಿ ಪರಿಗಣಿಸುವುದು - ಇವು ಹತ್ತು ವಿಧವಾದ ಅಪರಾಧಗಳು). ಆ ಅಪರಾಧಗಳು ಯಾವುವೂ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಮಾತ್ರ ನಾಮವೆನ್ನುವುದು ಫಲಿಸುತ್ತದೆ. ಬೆಂಕಿ ತಿಳಿದು ಮುಟ್ಟಿದರೂ ಸುಡುತ್ತದೆ, ತಿಳಿಯದೆ ಮುಟ್ಟಿದರೂ ಸುಡುತ್ತದೆ. ಅದೇ ರೀತಿ, ನಾಮವೆನ್ನುವುದು ಪಾಪಕ್ಷಯ ಮಾಡುತ್ತದೆಂದು ತಿಳಿದು ಜಪಿಸಿದರೂ ಹಾಗಾಗುತ್ತದೆ, ತಿಳಿಯದೆ ಜಪಿಸಿದರೂ ಹಾಗಾಗುತ್ತದೆ. ಹೀಗಿದ್ದರೂ ಪಾಪಕ್ಷಯ ಮಾಡುವ ಶಕ್ತಿ ನಾಮಕ್ಕಿದೆಯೆಂದುಕೊಂಡು ಪಾಪವನ್ನು ಮಾಡುವುದೇ ಕೆಲಸವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡರೆ ಆಗ ಆ ನಾಮ ಅವನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬಿಡುತ್ತದೆ. ಏಕೆಂದರೆ, 'ಇವನಿಂದ ಪ್ರಪಂಚವೇ ಹಾಳಾಗುತ್ತದೆ. ಪ್ರಪಂಚದ ಕ್ಷೇಮಕ್ಕಾಗಿ ನಾವು ಈ ನಾಮಕ್ಕೆ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ನೀಡಿದರೆ ಪ್ರಪಂಚವನ್ನು ಕೆಡಿಸಲು ನೀನು ಈ ನಾಮವನ್ನು ಉಪಯೋಗಪಡಿಸುತ್ತಾ ಬಂದೆ-ಎಂದರೆ ನಿನಗೆ ಆ ನಾಮದಿಂದ ಉಂಟಾಗುವ ಪ್ರಭಾವವೇ ಇಲ್ಲ'-ಎಂದು ಭಗವಂತನೇ ಶಾಪವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಬಿಡುತ್ತಾನೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ನಾವು ಭಗವಂತನ ನಾಮಸ್ಮರಣೆ, ಈಶ್ವರಾರಾಧನೆ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾ ಇದ್ದು ಶಾಸ್ತ್ರವು ಹೇಳುವ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆದುಕೊಂಡು ಬಂದರೆ ನಮ್ಮ ಬಾಳಿನಲ್ಲಿ ಯಾವ ವಿಧವಾದ ಕೊರತೆ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಈ ಭಕ್ತಿಗೆ ಯಾರು ಅಧಿಕಾರಿ, ಯಾರು ಅಧಿಕಾರಿಯಲ್ಲ ಎಂದರೆ ಎಲ್ಲರೂ ಅಧಿಕಾರಿಗಳೇ. ಅಧಿಕಾರಿಗಳಾದ ಮೇಲೆ ಭಗವಂತನು ಹೇಳಿದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತಾ ಪರಂಪರೆಯಾಗಿ ನಮಗೆ ತಿಳಿದುಬಂದ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಹೋಗಿ ಭಗವಂತನ ಕಟಾಕ್ಷವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಬೇಕು.

೨. ಶ್ರೀ ಶಂಕರ ಭಗವತ್ಪಾದಾಚಾರ್ಯರು

ಅನಾದಿಯಿಂದ ಮಾನವನ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ, ಭೌತಿಕ ಪ್ರಯೋಜನಕ್ಕಾಗಿ ಈಶ್ವರ ನಿಃಶ್ವಾಸ ರೂಪವಾದ ವೇದಗಳಿವೆ. ವೇದಗಳ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಸೃಷ್ಟಿಗಳು ಬೆಳಕಿಗೆ ಬಂದವು. ಅನಾದಿಯಾಗಿ ಎಂದರೆ ಮಾನವನ ಅವತರಣ ಕಾಲದಿಂದಲೂ ಎಂದು ಭಾವ. ಶಾಸ್ತ್ರಗಳು, ಸಂಪ್ರದಾಯ ನಮಗೆ ತಿಳಿಸುವುದರ ಪ್ರಕಾರ ನಮ್ಮ ಅಭ್ಯುನ್ನತಿಗಾಗಿ ಈಶ್ವರನು ನಮಗೆ ವೇದಗಳನ್ನು ನೀಡಿದನು. ವೇದಗಳು ನಾವು ಅನುಷ್ಠಾನ ಮಾಡಬೇಕಾದ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತವೆ. ಜಗತ್ತಿನ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ನಿಯಮಿಸುವ ಶಾಸನಗಳನ್ನು ಉಪಾಸಿಸಲು ಅವು ಹೇಳುತ್ತವೆ. ಪ್ರಪಂಚದ ಸೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಮಾಡಿದವನ ಬಗ್ಗೆ ಯಥಾರ್ಥ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಅವು ತಿಳಿಸುತ್ತವೆ. ಭಿನ್ನ ಭಿನ್ನ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಕರ್ಮ, ಉಪಾಸನೆ ಮತ್ತು ಜ್ಞಾನದ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯ ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. ಒಂದರ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯವನ್ನು ಕುರಿತು ಹೇಳುವಾಗ ಉಳಿದ ಎರಡರ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯವನ್ನು ಹೇಳುವ ಹಾಗಿಲ್ಲ.

ಭೌತಿಕ ಸುಖಾದಿಗಳು, ಐಶ್ವರ್ಯಾದಿಗಳು ಬೇಕೆನ್ನುವವನು ಕರ್ಮಗಳನ್ನೂ ಉಪಾಸನೆಯನ್ನೂ ಅವಲಂಬಿಸಬೇಕು. ಆದರೆ ಜ್ಞಾನ ಸರ್ವೋತ್ತಮವಾದುದು. ಕರ್ಮ-ಉಪಾಸನೆಗಳನ್ನು ಸೋಪಾನವಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸುವುದರಿಂದಲೇ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುವುದು. ಕರ್ಮೋಪಾಸನೆಯಲ್ಲಿಯೇ ನಿಲ್ಲುವವನಿಗೆ ಜ್ಞಾನ ಲಭಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಅನೇಕ ಶತಾಬ್ದಿಗಳವರೆಗೆ ಕರ್ಮೋಪಾಸನೆಗಳಿಗೆ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯ ಕೊಡಲಾಗಿತ್ತು. ಜ್ಞಾನಹೇತುವಾದ ಶ್ರವಣ, ಮನನ, ನಿದಿಧ್ಯಾಸನಗಳನ್ನು ಮರೆತಂತಾಯಿತು. ಜನರು ಯಾಂತ್ರಿಕವಾದ ಬಾಳಿಗೆ ಅಭ್ಯಸ್ತರಾದರು. ತಮ್ಮ ತಾರ್ಕಿಕ ಲಕ್ಷ್ಯದಿಂದ ಶ್ರೇಯಸ್ಸನ್ನು ಸಾಧಿಸಬಹುದೆಂದು ಭಾವಿಸಿದರು. ಅದರಿಂದಾಗಿ ಮಾನವ ನಿರ್ಮಿತವಾದ ವೇದದೂರವಾದ ಮತಗಳು ಪ್ರಾದುರ್ಭವಿಸಿದುವು. ಇದಕ್ಕೆ ಅನೇಕ ಕಾರಣಗಳಿವೆ.

‘ಭಕ್ತ್ಯಾದ್ಯನಿಯಮ ಇತಿ ರಾಗಿಣಃ ಸ್ವೇಚ್ಛಯಾ ದಾರಪರಿಗ್ರಹ ಇತಿ ಕುತರ್ಕಾಭ್ಯಾಸಿನಃ ಕರ್ಮಲಾಘವಮಿತ್ಯಲಸಾಃ, ಇತಃ ಪತಿತಾನಾಮಪ್ಯಸ್ತ್ಯನುಪ್ರವೇಶ ಇತಿ ಅನನ್ಯ ಗತಿಕಾಃ’

ಇಚ್ಛೆಗಳಿರುವವರು ಮತಾಂತರನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಕಾರಣ ಆಹಾರ ವಿಷ

ಯವಾದ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಕುತರ್ಕ ಮಾಡುವವರ ಮತಾಂತರಕ್ಕೆ ಕಾರಣ ದಾರಪರಿಗ್ರಹಣದಲ್ಲಿ ಸ್ವೇಚ್ಛೆ. ಸೋಮಾರಿಗಳ ಮತಾಂತರಕ್ಕೆ ಕಾರಣ ಕರ್ಮಭಾರವಿಲ್ಲದೆ ಹೋದುದು. ಅನನ್ಯ ಗತಿಕರ ಮತಾಂತರಕ್ಕೆ ಕಾರಣ ಪತಿತರಿಗೆ ಕೂಡ ಪ್ರವೇಶವಿದೆ ಎನ್ನುವುದು.

ಈ ಕಾರಣಗಳಿಗಾಗಿ ಜನರು ತಪ್ಪು ದಾರಿಯನ್ನು ಹಿಡಿದರು. ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರೂ ತಮಗೆ ತೋಚಿದಂತೆ ತೀರ್ಮಾನ ಮಾಡಿದರೆ ಪ್ರಮಾಣವಾದ ನಿರ್ಣಯವನ್ನು ಮಾಡುವುದಾದರೂ ಹೇಗೆ?

‘ಕೃಶ್ಚಿದಭಿಯುಕ್ತೈರೈತ್ಯೇನೋತ್ಪ್ರೇಕ್ಷಿತಾಸ್ತರ್ಕಾಃ
ಅಭಿಯುಕ್ತತರ್ಯೈರನ್ಯೈರಾಭಾಸ್ಯಮಾನಾ ದೃಶ್ಯಂತೇ॥’

ಕೆಲವರು ಬುದ್ಧಿವಂತರು ತಮ್ಮ ಬುದ್ಧಿಯ ಮೂಲಕ ಯಾವುದನ್ನು ಸರಿಯೆಂದು ತೋರಿಸಿದರೋ ಅದನ್ನೇ ಹೆಚ್ಚು ಬುದ್ಧಿವಂತರು ತಪ್ಪೆಂದು ತೋರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು.

ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ನಾವು ಗಮನಿಸಬೇಕಾದುದು - ಭಗವಂತನಿದ್ದಾನೆ. ಅವನು ಸೃಷ್ಟಿ ಮಾಡಿದಾಗಲೇ ತಾನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದ ಮಾನವರಿಗಾಗಿ ನಿಯಮಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ರಬೇಕು. ಪರಿಪಾಲಿಸುವ ರಾಜನು ಕೂಡ ತನ್ನ ನಿಯಮಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಾಶಿಸಬೇಕು. ನಮಗೆ ನಮ್ಮ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳಿರಬೇಕು. ಶಾಸ್ತ್ರಗಳ ಪ್ರಕಾರ ಕರ್ಮಫಲವಿರಬೇಕು. ಈಶ್ವರನು ಮಾನವರನ್ನು ಪಾಲಿಸಲು ಶಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ನಿಯಮಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಾಶಿಸಿದನು. ಅವುಗಳಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಅಯುಕ್ತವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಕುದುರೆಯ ಮೇಲೆ ಲಗಾಮಿಲ್ಲದೆ ಸವಾರಿ ಮಾಡಿದಂತೆ.

ವೇದಗಳ ಮೇಲೆ ನಂಬಿಕೆ ಇಲ್ಲದಿರುವ ಮತಗಳ ಪ್ರಾಬಲ್ಯದಿಂದಾಗಿ ವೇದ ಮತ ಕ್ಷೀಣವಾಯಿತು. ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಪೂರ್ಣಾನದಿ ತೀರದಲ್ಲಿ, ಬಾಲಕೃಷ್ಣ ದೇವಾಲಯದ ಹತ್ತಿರ ಪವಿತ್ರ ಕುಟುಂಬದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಶಂಕರ ಭಗವತ್ಪಾದರು ಪ್ರಾದುರ್ಭವಿಸಿದರು. ಅವರು ಬಹಳ ಚಿಕ್ಕ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಶಾಸ್ತ್ರಾಧ್ಯಯನವನ್ನು ಪೂರ್ತಿಗೊಳಿಸಿದರು. ಅವರು ಪಡೆದ ಜ್ಞಾನದ ಕಾರಣದಿಂದಾಗಿ ಐಹಿಕ ಸುಖಭೋಗಗಳಲ್ಲಿ ಅವರಿಗೆ ಇಚ್ಛೆ ಇಲ್ಲದೆ ಹೋಯಿತು. ವೇದಪ್ರಮಾಣವಲ್ಲದ ಮತಗಳು ಸಾರಹೀನವಾದುವೆಂದೂ, ಅಂಥಹವುಗಳನ್ನು ನಿರೋಧಿಸಬೇಕೆಂದೂ ಅವರು ಭಾವಿಸಿದರು. ಅವರು ತಮ್ಮ ತಂದೆ-ತಾಯಿಗೆ ಒಬ್ಬರೇ ಸಂತಾನ. ತಂದೆ ಸ್ವರ್ಗಸ್ಥರಾದರು. ಶ್ರೀಶಂಕರರು ಲೋಕ ಸಂಗ್ರಹವನ್ನು ವಾಂಛಿಸಿದರು. ಅವರು ಮಹರ್ಷಿ.

ಅಯಂ ನಿಜಃ ಪರೋವೇತಿ ಗಣನಾ ಲಘುಚೇತಸಾಮ್ |
ಉದಾರಚರಿತಾನಾಂ ತು ವಸುಧೈವ ಕುಟುಂಬಕಮ್ ||

ಅವನು ನನ್ನವನು. ಇವನು ಬೇರೆಯವನು. ಹೀಗೆ ಸಂಕುಚಿತ ಭಾವನೆಯುಳ್ಳವರು ಭಾವಿಸುತ್ತಾರೆ. ಉದಾರ ಚರಿತರಿಗೆ ಲೋಕವೆಲ್ಲಾ ಕುಟುಂಬವೇ

ಇದಕ್ಕೆ ಶ್ರೀಭಗವತ್ಪಾದರು ಉದಾಹರಣೆ, ಈ ಅಭಿಯುಕ್ತೋಕ್ತಿ ಶ್ರೀಭಗವತ್ಪಾದರ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಅವತರಿಸಿತೆಂದು ಹೇಳಬೇಕು.

ಅವರು ತಮ್ಮ ತಾಯಿಯ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಕಷ್ಟಕೊಡಲು ಇಷ್ಟಪಡಲಿಲ್ಲ. ಪೂರ್ಣಾನದಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಒಂದು ಮೊಸಳೆ ಅವರನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡಿತು. ಅವರು ಸಹಾಯಕ್ಕಾಗಿ ಕೂಗಿದರು. ತಾಯಿ ಬಂದು ನೋಡಿ ಗಾಬರಿಗೊಂಡಳು. ಆಕೆಯೊಡನೆ ಅವರು 'ಸಂನ್ಯಾಸವೆಂದರೆ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಅಭಯವನ್ನು ಕೊಡುವುದು, ನನ್ನಿಂದ ಭಯಗೊಂಡು ಮೊಸಳೆ ನನ್ನನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡಿದೆ. ನನ್ನಿಂದ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಅಭಯವಾದರೆ ಇದು ನನ್ನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬಿಡುವುದು ಆದ್ದರಿಂದ ನಾನು ಸಂನ್ಯಾಸ ಸ್ವೀಕರಿಸಬೇಕು' ಎಂದರು. ನಿಸ್ಸಹಾಯಳಾದ ಆಕೆ ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡರು. ಅವರು ಗುರುವನ್ನು ಹುಡುಕಿಕೊಂಡು ನರ್ಮದಾ ತೀರಕ್ಕೆ ಬಂದರು. ಅಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಗೋವಿಂದ ಭಗವತ್ಪಾದರಿಂದ ಕ್ರಮ ಸಂನ್ಯಾಸವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದರು. ಆ ಗುರುವಿನಲ್ಲಿ ಪಡೆದ ವಿದ್ಯೆಯೇ ಫಲಿಸಿತು.

ಶ್ರೀಶಂಕರರ ಶಕ್ತಿಸಾಮರ್ಥ್ಯಗಳನ್ನು ಕಂಡು ಅವರ ಗುರುಗಳು ವಿಸ್ಮಯಾನಂದ ಚಕಿತರಾದರು. ಲೋಕಸಂಗ್ರಹಕ್ಕಾಗಿ ಬ್ರಹ್ಮಸೂತ್ರಗಳಿಗೆ ಭಾಷ್ಯ ಬರೆಯುವಂತೆ ಗುರುಗಳು ಅವರಿಗೆ ಅಪ್ಪಣೆ ಕೊಟ್ಟರು. ಗುರುಗಳ ಅಪ್ಪಣೆ ಪ್ರಕಾರ ಶ್ರೀಶಂಕರರು ಬ್ರಹ್ಮಸೂತ್ರ-ಭಗವದ್ಗೀತಾ ಉಪನಿಷದ್ಭಾಷ್ಯಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದರು. ಶ್ವೇತಾಶ್ವತರೋಪನಿಷತ್ತಿಗೂ ಭಾಷ್ಯವನ್ನು ಬರೆದರು. ಮಹಾಭಾರತದಲ್ಲಿರುವ ಸನತ್ಕುಜಾತೀಯಕ್ಕೆ ಕೂಡ ವ್ಯಾಖ್ಯೆ ಬರೆದರು. ಮತ್ತೂ ಎಷ್ಟೋ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದರು. ಸರ್ವವ್ಯಾಪಿಯಾದ ಬ್ರಹ್ಮವೊಂದೇ ಸತ್ಯವೆಂದು ದೃಢಪಡಿಸಿದರು, ಅದೇ ತುರಿಯೆಂದರು.

ಶ್ರೀಶಂಕರರ ಭಾಷ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಸುಂದರವಾದ ಉದಾಹರಣೆಗಳಿವೆ. ಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞಾನವಿರುವವರಿಗೆ ಶ್ರೀಶಂಕರರ ಗ್ರಂಥಗಳು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಅರ್ಥವಾಗುತ್ತವೆ. ತಾರ್ಕಿಕರ ವಾದಗಳಿಗೆಲ್ಲ ಅವರು ಸಮಾಧಾನ ಹೇಳಿ ಅವರ ವಾದಗಳನ್ನು ಪೂರ್ವಪಕ್ಷ ಮಾಡಿದರು. ಅವರ ಗ್ರಂಥಗಳು ಪಂಡಿತರಿಗೆ ಎಷ್ಟೋ ಮೋದವನ್ನುಂಟು ಮಾಡುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ಶ್ರೀ ಶಂಕರರು ಪಂಡಿತರಿಗಾಗಿ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ ಭೂಮಿಯ ಮೇಲೆ ಅವತರಿಸಿದುದು ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರಿಗೂ ಪ್ರಯೋಜನವಾಗಬೇಕು. ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರೂ ಸಂಸಾರ ಸಾಗರವನ್ನು

ದಾಟಬೇಕು ಎನ್ನುವುದು ಅವರ ಭಾವನೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಅವರು ವಿವೇಕಚೂಡಾಮಣಿ, ಉಪದೇಶಸಾಹಸ್ರೀ, ಪ್ರಬೋಧಸುಧಾಕರ ಮುಂತಾದ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದರು.

ಈ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಓದಲು ಬಹಳ ದಿನಗಳು ಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ಈ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞನ ಕೂಡ ಅವಶ್ಯಕವಿಲ್ಲ. ಸ್ವಲ್ಪ ಶ್ರದ್ಧೆ ಮತ್ತು ಸ್ವಲ್ಪ ಸಂಸ್ಕೃತ ಭಾಷಾಜ್ಞಾನವಿದ್ದರೆ ಸಾಕು.

ಶ್ರೀಶಂಕರರ ಜನ್ಮಸ್ಥಾನ ಕೇರಳ. ಆ ಪ್ರಾಂತೀಯ ಭಾಷೆ ಅವರ ಮಾತೃಭಾಷೆ ಯಾಗಿದ್ದಿರಬಹುದು. ಆದರೆ ಅವರು ತಮ್ಮ ಮಾತೃಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಬರೆಯಲಿಲ್ಲ. ವಿಶಾಲ-ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಸಂಸ್ಕೃತ ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅಖಿಲ ಭಾರತ ವಿದ್ವದ್ಭಾಷೆಯಾದುದರಿಂದ ಆ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಉಪದೇಶ ಯೋಗ್ಯವಾದ ತಮ್ಮ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಬರೆದರು. ಎಲ್ಲ ಧರ್ಮಗಳಿಗೂ ವೇದಗಳು ಮೂಲ, ವೇದಗಳು ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿವೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿ ಅವರು ಗ್ರಂಥರಚನೆ ಮಾಡಿದುದು ಸಮುಚಿತವೇ.

ಶ್ರೀಶಂಕರರು ಒಂದು ಹೊಸ ಮತವನ್ನು ಪ್ರಚಾರಮಾಡಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಲಿಲ್ಲ. ಹಾಗೆ ಮಾಡುವುದು ನಿಷ್ಪ್ರಯೋಜನಕರ. 'ವೇದ ಸಾರವೇನು? ವೇದವಿಹಿತ ಧರ್ಮಗಳನ್ನು ಬಿಡಬಹುದೇ? ಅವುಗಳನ್ನು ವಿಸ್ಮರಿಸಿದರೆ ನಮಗೆ ಶ್ರೇಯಸ್ಸಿಲ್ಲ. ಸತ್ಯದ ಬಗ್ಗೆ ನಮಗೆ ತಿಳಿಯದು'-ಇವು ಅವರ ಉಪದೇಶ. ಇದು ಹೊಸ ಮತವಲ್ಲ. ಹೊಸ ಆಂದೋಳನವಲ್ಲ. ವೇದಗಳು ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿರುವಾಗ ವೇದಸಾರವನ್ನು ಬೇರೆ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಹೇಳುವುದು ಶಂಕರರಿಗೆ ಹೇಗೆ ಸಮಂಜಸ? ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರಲ್ಲೂ ನಿತ್ಯಾನಿತ್ಯ ವಸ್ತುವಿವೇಕ, ವೈರಾಗ್ಯ, ಶಮಾದಿಷಟ್ಕ ಮತ್ತು ಮೋಕ್ಷೇಚ್ಛೆ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಅವು ಇಲ್ಲದವರಿಗೆ ವೇದಾಂತ ಶ್ರವಣಯೋಗ್ಯತೆ ಇಲ್ಲ. ಇನ್ನು ಮನನ, ನಿರಿದ್ಧಾಸಗಳು ಹೇಗೆ? ಅವರಿಗೆ ವೇದಜ್ಞಾನ ಲಾಭಯೋಗ್ಯತೆ ಇಲ್ಲ. ಅವರಿಗೂ ಒಳ್ಳೆಯದು ಆಗ ಬೇಕು. ಭಗವಂತನ ಅನುಗ್ರಹವಾದರೆ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಸಾಧಿಸಬಹುದು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಶ್ರೀಶಂಕರರು 'ಪ್ರಪಂಚಸಾರ'ವನ್ನು ಮಂತ್ರ ಶಾಸ್ತ್ರಗ್ರಂಥ ಒಂದನ್ನು ರಚಿಸಿದರು. ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಎಲ್ಲರೂ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಬೇಕೆನ್ನುವುದು ಅವರ ಸದಭಿಪ್ರಾಯ. ಹಾಗೆ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ ಭಗವದನುಗ್ರಹವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿ ಶ್ರೇಯ-ಪ್ರೇಯಸ್ಸುಗಳನ್ನು ಸಾಧಿಸಿಕೊಳ್ಳಲೆಂದೂ ದೇವತಾನುಗ್ರಹದಿಂದ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರೂ ವೇದಾಂತ ತತ್ತ್ವಗಳನ್ನು ತಿಳಿಯಬಲ್ಲರೆಂದೂ ಅವರು ಭಾವಿಸಿದರು. ಇಂಥ ದೊಡ್ಡ ಔದಾರ್ಯ ಭಾವದಿಂದ ಅವರು ರಚಿಸಿರುವ ಸ್ತೋತ್ರಗಳನ್ನು ಪಠಿಸಿ ಯಾರು ಬೇಕಾದರೂ ಅವುಗಳ ಪ್ರಯೋಜನವನ್ನು ಪಡೆಯಬಹುದು.

ಶ್ರೀಭಗವತ್ಪಾದರು ಆಸೇತು ಹಿಮಾಚಲ ಪರ್ಯಂತ ಎರಡು ಸಾರಿ ಪರ್ಯ

ಟನೆ ಮಾಡಿದರು. ಅವರು ತಮ್ಮ ವಿದ್ವತ್ತಿನಿಂದ ಪಂಡಿತರೆಲ್ಲರೂ ಅವರ ವಾದವನ್ನು ಅಂಗೀಕರಿಸುವಂತೆ ಮಾಡಿದರು. ಆ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟೋ ಚಿಕ್ಕ ಚಿಕ್ಕ ಮತಗಳು ಹುಟ್ಟಿ ಕೊಂಡಿದ್ದವು. ಅಂಥವರನ್ನು ವೇದಮತಾನುಯಾಯಿಗಳನ್ನಾಗಿ, ಮಾಡಿ - 'ನೀನು ಶಿವನನ್ನಾಗಲಿ, ದೇವಿಯನ್ನಾಗಲಿ, ಗಣಪತಿಯನ್ನಾಗಲಿ, ಸೂರ್ಯನನ್ನಾಗಲಿ, ಸುಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯನನ್ನಾಗಲಿ, ಬೇರೆ ಯಾವ ದೇವರನ್ನಾಗಲಿ ಪೂಜಿಸಿದರೂ ನಿಜಕ್ಕೂ ಸಚ್ಚಿದಾನಂದ ರೂಪನಾದ ಪರ ಬ್ರಹ್ಮನನ್ನೇ ಆರಾಧಿಸುತ್ತಿರುವೆ' ಎಂದು ಅವರು ಬೋಧಿಸಿದರು. ಯಾರಾದರೂ ತಮ್ಮ ಅಭಿರುಚಿಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಆರಾಧಿಸಬಹುದು. 'ಏಕಂ ಸದ್ವಿಪ್ರಾ ಬಹುಧಾ ವದಂತಿ' - ಬ್ರಹ್ಮ ಒಂದೇ, ಜ್ಞಾನಿಗಳು ಹಲವು ವಿಧವಾಗಿ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಇದನ್ನು ನಾವು ಮರೆಯಬಾರದು. 'ಧರ್ಮಭೂಮಿ' ಎಂದರೆ ನಾವು ವಾಸಿಸುವ ಪಟ್ಟಣಲಿಂಗ, ಸುತ್ತ ಮುತ್ತಿನ ಪ್ರದೇಶ ಮಾತ್ರವೇ ಅಲ್ಲ. ಭಾರತ ದೇಶವೆಲ್ಲ 'ಧರ್ಮಭೂಮಿ' ಎಂದು ಶ್ರೀಶಂಕರರು ಹೇಳಿದರು. ಅವರು ಭಾರತ ದೇಶದ ನಾಲ್ಕು ದಿಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಪ್ರಾಕ್ ದಕ್ಷಿಣ ಪೂರ್ವೋತ್ತರಗಳಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕು ಮಠಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿ ಅವುಗಳಿಗೆ ನಾಲ್ಕು ಮಹಾವಾಕ್ಯಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟರು. ಈಗಲೂ ಆ ಮಠಗಳನ್ನು ನೋಡಬಹುದು.

ಅವರ ಕಾರಣದಿಂದಾಗಿ ವೇದಗಳು ಈಗಲೂ ಸ್ಥಿರವಾಗಿವೆ. ಶಿವ-ವಿಷ್ಣು ದೇವತೆಗಳ ದೇವಾಲಯಗಳು ನಿಂತಿವೆ. ಅವರು ಇಲ್ಲದೆ ಹೋಗಿದ್ದರೆ ಧರ್ಮದ ಸ್ವರೂಪ ನಮಗೆ ತಿಳಿಯುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಸಂಸಾರ ಬದ್ಧನಾದ ಜೀವನು ವಿಮುಕ್ತಿಯನ್ನು ಪಡೆದು ಕೈವಲ್ಯವನ್ನು ಸಾಧಿಸುವ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಅವರು ನಮಗೆ ಬೋಧಿಸಿದರು, ಅನುಗ್ರಹಿಸಿದರು. ಅವರು ರಚನೆಯಾದ 'ಮೋಹ ಮುದ್ಗರ' ದಲ್ಲಿನ ಈ ಶ್ಲೋಕ ಮನನೀಯವಾಗಿದೆ.

ತ್ವಯಿ ಮಯಿ ಚಾನ್ಯತೈಕೋ ವಿಷ್ಣುಃ ವೃಥಾಂ ಕುಪ್ಯಸಿ ಮಯ್ಯಸಹಿಷ್ಣುಃ |
ಸರ್ವಸ್ಮಿನ್ನಪಿ ಪಶ್ಯಾತ್ಮಾನಂ ಸರ್ವತ್ರೋತ್ಸ್ರಜ ಭೇದ ಜ್ಞಾನಮ್ ||

ನನ್ನಲ್ಲಿ, ನನ್ನಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರಲ್ಲಿಯೂ ಒಬ್ಬನೇ ಪ್ರಭುವಿದ್ದಾನೆ, ವೃಥಾವಾಗಿ ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಕೋಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಡ. ಎಲ್ಲರಲ್ಲಿಯೂ ಆತ್ಮನನ್ನು ನೋಡು, ಭೇದಜ್ಞಾನವನ್ನು ಬಿಡು.

೪. ಧ್ಯಾನ

ಪರಮಾರ್ಥಕ್ಕೆ ಸಾಧನವಾಗಿ ಕರ್ಮ, ಭಕ್ತಿ ಮತ್ತು ಜ್ಞಾನ ಎಂಬ ಮೂರು ಮಾರ್ಗಗಳು ಇವೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಉಪಾಸನೆ ಎನ್ನುವುದು ಭಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಸೇರುತ್ತದೆ. ಕರ್ಮ ಮತ್ತು ಭಕ್ತಿಯ ವಿಷಯವಾಗಿ ಈಗ ವಿಚಾರ ಮಾಡಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಉಪಾಸನೆ ಎಂದರೇನು? ಈ ವಿಷಯವನ್ನು ಕುರಿತು ಶಂಕರಭಗವತ್ಪಾದರು ತಾವು ಬರೆದ ಛಾಂದೋಗ್ಯೋಪನಿಷತ್ ಭಾಷ್ಯದ ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಸ್ಪಷ್ಟ ಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಉಪಾಸನೆ ಎನ್ನುವುದು ಒಂದು ಮನೋಧರ್ಮ. ಜ್ಞಾನ ಎನ್ನುವುದು ಕೂಡ ಒಂದು ಮನೋಧರ್ಮ. ಹೀಗಿರುವಾಗ ಜ್ಞಾನಕ್ಕೂ ಉಪಾಸನೆಗೂ ವ್ಯತ್ಯಾಸವೇನು? ಉಪಾಸನೆ ಮಾಡುವಾಗಲೂ ಒಂದು ಜ್ಞಾನ ಇದ್ದೇ ಇರಬೇಕು. ಉದಾಹರಣೆಗೆ ದೇವಿಯನ್ನು ಧ್ಯಾನಿಸುತ್ತೇವೆ. ಹಾಗೆ ದೇವಿಯನ್ನು ಧ್ಯಾನಿಸುವಾಗ ದೇವಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಜ್ಞಾನ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಜ್ಞಾನವಿಲ್ಲದೆ ಉಪಾಸನೆ ಹೇಗೆ ಸಾಧ್ಯ? ಈ ಆಕ್ಷೇಪವನ್ನು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡೇ ಜ್ಞಾನಕ್ಕೂ ಉಪಾಸನೆಗೂ ವ್ಯತ್ಯಾಸವೇನು ಎನ್ನುವ ಪ್ರಶ್ನೆ ಉಂಟಾಯಿತು. ವ್ಯತ್ಯಾಸವಿಲ್ಲ ಎನ್ನುವ ಒಂದು ಆಕ್ಷೇಪವನ್ನು ಸಾಮಾನ್ಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಭಗವತ್ಪಾದರು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು, 'ಕಸ್ತರ್ಹಿ ಅದ್ವೈತ ಜ್ಞಾನಸ್ಯ ಉಪಾಸನಾನಾಂ ಚ ವಿಶೇಷಃ' ಎಂದು ಕೇಳಿದರು. 'ಅದ್ವೈತ' ಜ್ಞಾನಕ್ಕೂ ಉಪಾಸನೆಗೂ ಏನು ಭೇದ' ಎನ್ನುವುದು ತಾತ್ಪರ್ಯ. ಇದಕ್ಕೆ ಉತ್ತರವಾಗಿ 'ಉಚ್ಯತೇ-ಸ್ವಾಭಾವಿಕಸ್ಯಾ ತನ್ಮತೃಯೇಽಧ್ಯಾರೋಪಿತಸ್ಯ ಕರ್ತ್ರಾದಿಕಾರಕಕ್ರಿಯಾ ಫಲಭೇದ ವಿಜ್ಞಾನಸ್ಯ ನಿವರ್ತಕಮದ್ವೈತ ವಿಜ್ಞಾನಮ್, ರಜ್ಜಾದಾವಿವ ಸರ್ಪಾದ್ಯಧ್ಯಾರೋಪಲಕ್ಷಣ ಜ್ಞಾನಸ್ಯ ರಜ್ಜಾದಿ ಸ್ವರೂಪನಿಶ್ಚಯಃ ಪ್ರಕಾಶನಿಮಿತ್ತಃ-ಎಂದು ಅವರು ಸ್ಪಷ್ಟ ಪಡಿಸಿದರು.

ಆದ್ವೈತಜ್ಞಾನಕ್ಕೂ ಉಪಾಸನೆಗೂ ಬಹಳಷ್ಟು ವ್ಯತ್ಯಾಸವಿದೆ. ಆತ್ಮನು ಆತ್ಮಿಯ. ಹೀಗಿದ್ದರೂ 'ನಾನು ಮಾಡುತ್ತೇನೆ' ಎನ್ನುವ ಕರ್ತೃತ್ವ, 'ನಾನು ಕ್ರಿಯೆಗೆ ಕರ್ತೃವಾಗಿದ್ದೇನೆ.' ಎನ್ನುವ ಕರಣತ್ವ, 'ನನ್ನಿಂದ ಕೆಲಸವಾಗುತ್ತದೆ' ಎನ್ನುವ ಅಧಿಷ್ಠಾನತ್ವ ಇಂಥ ಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಕಾರಕವೆಂದು ಹೇಳಲಾಗಿರುವ ಆರೂ ಆತ್ಮನ ಮೇಲೆ ಆರೋಪಣೆ ಮಾಡಲ್ಪಡುತ್ತವೆ. ಇವುಗಳು ನಿಜಕ್ಕೂ ಆತ್ಮನಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಇವುಗಳು ಆತ್ಮನ ಮೇಲೆ ಆರೋಪಿತವಾಗಿದೆಯೆಂದು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಉಪಮಾನವೇನು? ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಬೆಳಕಿಲ್ಲದ ಜಾಗದಲ್ಲಿ ಹಗ್ಗ ಹಾವಾಗಿ ತೋರಬಹುದು. ಇದೇ ರೀತಿ

ಇಲ್ಲಿ, ಹಗ್ಗದಲ್ಲಿ ಹಾವು ಕಲ್ಪಿಸಿದಂತೆ ಆತ್ಮನಲ್ಲಿ ಕರ್ತೃತ್ವದಂತಹ ಕಾರಕಗಳೂ ಮತ್ತು ಕ್ರಿಯೆ, ಫಲ ಇಂತಹವುಗಳ ಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ಯಾವುದು ದೂರಮಾಡುವುದೋ ಅದೇ ಅದ್ವೈತ ಜ್ಞಾನವೆನ್ನಲಾಗುವುದು. ಹೀಗಿರುವಾಗ ಉಪಾಸನೆ ಅಥವಾ ಧ್ಯಾನ ಎನ್ನುವುದು ಯಾವುದು?

‘ಉಪಾಸನಂ ತು ಯಥಾ ಶಾಸ್ತ್ರಸಮರ್ಥಿತಂ ಕಿಂಚಿದಾಲಂಬನಮುಪಾ ದಾಯ ತಸ್ಮಿನ್ ಸಮಾನಚಿತ್ತವೃತ್ತಿ ಸಂತಾನಕರಣಂ ತದ್ವಿಲಕ್ಷಣಪ್ರತ್ಯಯಾನಂತರಿತ ಮಿತಿ ವಿಶೇಷಃ| ತಾನಿ ಏತಾನಿ ಉಪಾಸನಾನಿ ಸತ್ತ್ವ ಶುದ್ಧಿಕರತ್ವೇನ ವಸ್ತುತತ್ತ್ವಾವ ಭಾಸಕತ್ವಾದದ್ವೈತಜ್ಞಾನೋಪಕಾರಕಾಣಿ’

-ಎನ್ನುವುದು ಭಗವತ್ಪಾದರು ಕೊಟ್ಟ ಉತ್ತರ. ಒಂದು ವಸ್ತು ಒಂದು ವಿಧ ವಾಗಿ ಇಲ್ಲವೆಂದುಕೊಳ್ಳೋಣ. ಹಾಗಿದ್ದರೂ ಆ ವಸ್ತು ಇಲ್ಲದಿರುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಅದು ಇರುವಂತೆ ಚಿಂತನೆ ಮಾಡಬಹುದು. ಹೀಗೆ ಚಿಂತನೆ ಮಾಡಿದರೆ ಯಾವುದಾದರೂ ಪ್ರಯೋಜನವಿದೆಯೆ ಎಂದು ಕೇಳಿದರೆ ವಿಶೇಷವಾದ ಫಲವಿದೆ ಎನ್ನುವುದು ಉತ್ತ ರವಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಚಿಂತನೆ ಯಾವ ವಿಧವಾಗಿರಬೇಕು ಎನ್ನುವುದಕ್ಕೆ ‘ಯಥಾಶಾಸ್ತ್ರಂ’ ಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದಂತೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದರು. ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ.-

‘ಮನೋ ಬ್ರಹ್ಮೇತಿ ಉಪಾಸೀತ’ ಎಂದಿದೆ. ಮನಸ್ಸನ್ನುವುದು ಎಲ್ಲಿಯುಳ್ಳದ್ದು. ಆದರೆ ಬ್ರಹ್ಮವೆನ್ನುವುದು ಎಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲದಿರುವುದು. ಆದರೂ ಇಂಥ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಬ್ರಹ್ಮ ವೆಂದು ಉಪಾಸನೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಬಾ ಎಂದು ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಶಾಸ್ತ್ರವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ರುವ ಅಪ್ಪಣೆ. ಹೀಗೆ ಮಾಡಿದರೆ ಒಳ್ಳೆಯ ಫಲವುಂಟು. ಈ ಧ್ಯಾನ ಜ್ಞಾನವಾಗು ವುದಿಲ್ಲ. ಇದರ ಬಗ್ಗೆ ‘ಅಲ್ಪಾಲಂಬನ ತಿರಸ್ಕಾರೇಣ ಉತ್ಪ್ರಾಪ್ತ ವಸ್ತುಭೇದಧ್ಯಾನಂ ಸಂಪತ್’ ಎಂದು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಮನಸ್ಸನ್ನುವುದು ಒಂದು ಅಲ್ಪವಾದ ಅವಲಂಬ. ಇದನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸಿ ಉತ್ತಮವಾದ ಬ್ರಹ್ಮವನ್ನು ಧ್ಯಾನ ಮಾಡುವುದನ್ನು ‘ಸಂಪತ್’ ಎನ್ನಲಾಗುವುದು. ಶಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರತೀಕೋಪಾಸನೆಯ ಬಗ್ಗೆ ವಿವರವಿದೆ. ಅದರ ಪ್ರಕಾರ ನಾವು ಒಂದು ಸಾಲಿಗ್ರಾಮವನ್ನು ವಿಷ್ಣುವೆಂದುಕೊಳ್ಳುತ್ತೇವೆ. ನಮಗೆ ಸಾಲಿ ಗ್ರಾಮ ಒಂದು ಕಲ್ಲೆಂದು ಗೊತ್ತು. ಆದರೂ ಅದರಲ್ಲಿ ವಿಷ್ಣು ಭಾವನೆಯನ್ನು ಇಟ್ಟು ಕೊಳ್ಳುತ್ತೇವೆ. ಹೀಗೆ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಪ್ರತೀಕೋಪಾಸನೆ ಎಂದು ಹೆಸರು. ಇದೇ ರೀತಿ ಅಂಗಾವಬದ್ಧ ಉಪಾಸನೆ ಎನ್ನುವುದೂ ಇದೆ. ಒಂದು ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸಾಮ ಗಾನ ಮಾಡಬೇಕಾಗಿ ಬರುತ್ತದೆ. ಆ ಸಾಮಕ್ಕೆ ಐದು ಭಾಗಗಳಿವೆ. ಆ ಒಂದೊಂದು ಭಾಗದಲ್ಲೂ ಒಂದೊಂದು ವಿಧವಾದ ದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿರಬೇಕು. ಹೀಗೆ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಅಂಗಾವಬದ್ಧ ಉಪಾಸನೆಯೆಂದು ಹೆಸರು. ಈ ಉಪಾಸನೆ ಏತ ಕ್ಯಾಗಿ ಮಾಡಬೇಕು? ಯಾಗವನ್ನು ಮಾಡಿದರೆ ಫಲವುಂಟು. ಆದರೆ ಆ ಉಪಾಸನೆ

ಯನ್ನೂ ಮಾಡಿದರೆ ಒಂದು ವಿಶೇಷವಾದ ಫಲವುಂಟಿನ್ನುವುದು ಇದಕ್ಕೆ ಉತ್ತರ.

ಇವುಗಳಿಂದ ಜ್ಞಾನಕ್ಕೂ ಉಪಾಸನೆಗೂ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಿದೆಯೆಂದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಹೀಗಿದ್ದರೂ ಉಪಾಸನೆ ಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಸಾಧನವಾಗಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಮನುಷ್ಯ ಜನ್ಮವನ್ನು ಪಡೆದವನು ಯಾವುದಾದರೂ ಉಪಾಸನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ ಶ್ರೇಯಸ್ಸು ಪಡೆಯುವುದು ಒಳ್ಳೆಯದು.

ಉಪಾಸನೆ ಮಾಡುವುದು ಆವಶ್ಯಕವೆಂದು ನೋಡಿಯಾಯಿತು. ಇದು ಮಾಡಬಹುದೇ? ಈ ವಿಷಯವನ್ನು ಕುರಿತು ಯೋಗಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಉತ್ತರ ಹೇಳಿದೆ. ಅಲ್ಲಿ, ಮನಸ್ಸು ಐದು ವಿಧವಾಗಿ ವಿಂಗಡಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಮನಸ್ಸಿನ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಕ್ಷಿಪ್ತ, ಮೂಢ, ವಿಕ್ಷಿಪ್ತ, ಏಕಾಗ್ರ ಮತ್ತು ನಿರುದ್ಧವೆಂದು ಐದು ವಿಧವಾಗಿ ವಿಂಗಡಿಸಿದರು. ಐದನೆಯದಾಗಿ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟ ನಿರುದ್ಧವೆನ್ನುವ ಮನಃಸ್ಥಿತಿ ಪ್ರಾಪ್ತವಾದರೆ ಬೇರೆ ಯಾವುದೂ ಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ಹೀಗೆ ಐದು ವಿಧವಾದ ಮನಃಸ್ಥಿತಿಗಳಿದ್ದರೂ ನಾವು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಕ್ಷಿಪ್ತವಾಗಿರುವ ಮನಸ್ಸನ್ನೇ ನೋಡುತ್ತೇವೆ. ಕ್ಷಿಪ್ತ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿರುವ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಕುರಿತು.

‘ವಿಷಯೇಷು ಜ್ಞಾಪಕಂ ಮನಃ ಚಿತ್ತಮಿತ್ಯಭಿಧೀಯತೇ’ (ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಅರಿಯುವ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಚಿತ್ತವೆಂದು ಹೆಸರು) ಎಂದು ಯೋಗ ಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿರುವಂತೆಯೇ ಹೇಳಬೇಕು. ಯಾವಾಗಲೂ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಹೊರಗಿನ ವಸ್ತುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಯಾವುದಾದರೂ ವಿಷಯ ತೋರುತ್ತಲೇ ಇರುತ್ತದೆ. ಜಾಗ್ರತ್, ಸ್ವಪ್ನ ಈ ಎರಡು ಸ್ಥಿತಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ ವಿಷಯವಿಲ್ಲದ ಸಮಯವೆನ್ನುವುದು ಅಪರೂಪ. ಇದು ಕ್ಷಿಪ್ತವಾಗಿರುವ ಮನಃ ಸ್ಥಿತಿ, ಅದಾದಮೇಲೆ ಹೇಳಿರುವುದು ಮೂಢಸ್ಥಿತಿ. ದುಃಖದಲ್ಲೊ ಸೋಮಾರಿತನದಲ್ಲೊ ಈ ಸ್ಥಿತಿಗೆ ಪ್ರಿಯತ್ವವಿರುತ್ತದೆ. ಸೋಮಾರಿ ತನ್ನ ದುಃಖ ಮುಂತಾದವುಗಳಲ್ಲಿರುವ ಮನಃಸ್ಥಿತಿಗೆ ‘ಮೂಢ’ ಎನ್ನಲ್ಪಡುತ್ತದೆ. ಕ್ಷಿಪ್ತದಂತೆ ಮೂಢ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿರುವ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಪರವಸ್ತುವನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪವಾದರೂ ಶುದ್ಧಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಹಿಂದಿನವರು ಹೇಳಿದರು. ಹೀಗೆ, ಸ್ವಲ್ಪವೇ ಶುದ್ಧವಾದ ಮನಸ್ಸಿನ ಸ್ಥಿತಿ ವಿಕ್ಷಿಪ್ತವೆನ್ನಲ್ಪಡುವುದು. ಯಾವುದೋ ಒಂದು ವಿಕ್ಷೇಪವಿರುವುದರಿಂದ ಇದಕ್ಕೆ ‘ವಿಕ್ಷಿಪ್ತ’ವೆನ್ನುವ ಹೆಸರು ಬಂದಿದೆಯೆಂದೂ ಹೇಳಬಹುದು. ಇಂಥ ಮನಸ್ಸು, ಯಾವುದರ ಬಗ್ಗೆ ಚಿಂತಿಸಬೇಕೋ ಅದರ ಬಗ್ಗೆ ಚಿಂತನೆ ಮಾಡಲು ಯೋಗ್ಯವಾದುದು. ಆದರೆ, ಮಧ್ಯೆ ಮಧ್ಯೆ ಬೇರೆ ಯಾವುದಾದರೂ ವಿಚಾರ ಬರುತ್ತಿರುತ್ತದೆ. ನಾವು ಧ್ಯಾನ ಮಾಡುತ್ತಿರುತ್ತೇವೆ. ಆದರೆ ಮಧ್ಯೆ ಮಧ್ಯೆ ಆಫೀಸಿನ ವಿಷಯ ನೆನಪಿಗೆ ಬರುತ್ತದೆ. ಹಾಗೆ ನೆನಪಿಗೆ ಬಂದರೂ ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಧ್ಯಾನ ಮಾಡುತ್ತೇವೆ. ಹೀಗೆ ಮಧ್ಯೆ ಮಧ್ಯೆ ಬೇರೆ ವಿಷಯಗಳು ಬರುತ್ತಿದ್ದರೂ ಈ ಸ್ಥಿತಿ ಕ್ಷಿಪ್ತ ಮತ್ತು ಮೂಢಕ್ಕಿಂತಲೂ ಮೇಲಾದುದು. ಹೀಗಿದ್ದರೂ ವಿಕ್ಷಿಪ್ತ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿರುವ ಮನಸ್ಸು ಪರವಸ್ತು

ವನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಉಪಯೋಗವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ, ಹೀಗೆ ಧ್ಯಾನಿಸಲ್ಪಡುವ ವಿಷಯಕ್ಕಿಂತಲೂ ಬೇರೆ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ವಿಕೃಷ್ಟತೆಯುಳ್ಳ ಮನಸ್ಸು ತನ್ನ ಕೆಲಸವನ್ನು ಸಾಧಿಸಲು ಸಾಮರ್ಥ್ಯವಿಲ್ಲದುದೇ ಆಗುತ್ತದೆ. ಇಂಥ ಮನಸ್ಸು ಒಂದು ದಿನ ಧ್ಯಾನ ಮಾಡುತ್ತದೆ, ಮತ್ತೊಂದು ದಿನ ಧ್ಯಾನ ಮಾಡುವುದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬೇರೆ ಏನಾದರೂ ಮಾಡುವುದು. ಎಂಥ ಮನಸ್ಸು ಪರವಸ್ತುವನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಉಪಯೋಗವಾಗುತ್ತದೆ ಎನ್ನುವುದಕ್ಕೆ ಉತ್ತರವಾಗಿ ಏಕಾಗ್ರ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿರುವ ಮನಸ್ಸು ಉಪಯೋಗಪಡುತ್ತದೆ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ-ಕೃವಲೋಪನಿಷತ್ತಿನಲ್ಲಿ,

‘ಉಮಾಸಹಾಯಂ ಪರಮೇಶ್ವರಂ ಪ್ರಭುಂ ಶ್ರೀಲೋಚನಂ ನೀಲಕಂಠಂ ಪ್ರಶಾಂತಮ್|

ಧ್ಯಾತ್ವಾ ಮುನಿರ್ಗಚ್ಛತಿ ಭೂತಯೋನಿಂ ಸಮಸ್ತಸಾಕ್ಷಿಂ ತಮಸಃ ಪರಸ್ತಾತ್||

-ಎಂದಿದೆ. ದೇವಿ (‘ಲಲಿತಾಸಹಸ್ರನಾಮ’ದಲ್ಲಿ) ‘ಅಂತರ್ಮುಖಿ ಸಮಾರಾಧ್ಯಾ’ ಮತ್ತು ‘ಬಹಿರ್ಮುಖಿ ಸುದುರ್ಲಭಾ’ ಎಂದು ಸ್ತುತಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದಾಳೆ. ಅದೇ ರೀತಿ ಭಗವಂತನನ್ನು ಅಂತರ್ಮುಖಿ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಧ್ಯಾನ ಮಾಡಬೇಕು.

ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ನನಗೆ ನನ್ನ ಆಚಾರ್ಯರ (ಶ್ರೀ ಶ್ರೀಚಂದ್ರಶೇಖರ ಭಾರತೀ ಮಹಾಸ್ವಾಮಿಗಳವರ) ಬಗ್ಗೆ ನೆನಪು ಬರುತ್ತದೆ. ಅವರು ಸಂನ್ಯಾಸವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಮುಂಚೆ,

‘ಪೂರ್ವಾಭ್ಯಾಸೇನ ತೇನೈವ ಹ್ರಿಯತೇ ಹೃದಯೋಽಪಿ ಸಃ’

(ತನ್ನ ಹಿಂದಿನ ಜನ್ಮದ ಅಭ್ಯಾಸದಿಂದ ತಾನು ಇಷ್ಟಪಡದಿದ್ದರೂ ಒಳ್ಳೆಯ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಎಳೆಯಲ್ಪಡುತ್ತಾನೆ) ಎಂದು ಭಗವಂತನು ಗೀತೆಯಲ್ಲಿ ಹೇಳುವಂತೆ ಅವರು ಪಾಠಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಓದುವಾಗ ಅವರದೊಂದು ಸ್ವಭಾವವಿತ್ತು. ಪ್ರತಿ ಪ್ರದೋಷದಲ್ಲೂ ವಿದ್ಯಾಶಂಕರ ದೇವಾಲಯದಲ್ಲಿರುವ ಒಂದು ಕಂಬದ ಹತ್ತಿರ ಕುಳಿತು. ‘ರತ್ನೈಃ ಕಲ್ಪಿತಮಾಸನಂ’ (ಭಗವಂತನಿಗೆ ರತ್ನಗಳಿಂದ ಕಲ್ಪಿತವಾದ ಆಸನವನ್ನು ಸಮರ್ಪಿಸುವೆನು) ಎಂದು ಹೇಗೆ ‘ಶಿವಮಾನಸಪೂಜಾ ಸ್ತೋತ್ರ’ದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದೆಯೋ ಹಾಗೆಯೇ ಭಗವಂತನಿಗೆ ಆಸನ, ಅರ್ಘ್ಯ, ಪಾದ್ಯ ಮುಂತಾದವನ್ನು ಸಮರ್ಪಣೆ ಮಾಡಿ ನೈವೇದ್ಯ, ನೀರಾಜನ ಮಾಡಿ, ಮಂತ್ರ ಪುಷ್ಪ ಸಮರ್ಪಿಸಿ ಒಂದೇ ವಿಧವಾದ ಚಿತ್ತದಿಂದ ಮಾನಸಿಕವಾಗಿ ಪೂಜೆ ಮಾಡುವ ಪದ್ಧತಿ ಅವರಿಗಿತ್ತು. ಪೂಜೆ ಮುಗಿಯುವವರೆಗೆ ಅದರಲ್ಲೇ ಅವರ ಮನಸ್ಸು ತೊಡಗಿರುತ್ತಿತ್ತು. ಆ ವಿಷಯವನ್ನು ಕುರಿತು ಅವರು ನನಗೆ ಹೇಳಿದ್ದರು. ಇದು ಮನಸ್ಸಿನ ಏಕಾಗ್ರತೆಗೆ ನಿದರ್ಶನ.

ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಕೈವಲ್ಯೋಪನಿಷತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟ 'ಉಮಾಸಹಾಯಂ' ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಕುರಿತು ಚಿಂತಿಸೋಣ. ನಾವು ಸಗುಣನಾದ ಭಗವಂತನನ್ನು ಚಿಂತಿಸುವಾಗ 'ಉಮಾಸಹಾಯಂ ಪರಮೇಶ್ವರಂ' ಎಂದು ಹೇಳಿದ ಪ್ರಕಾರ ಶಕ್ತಿಯೊಡನೆ ಪರಮೇಶ್ವರನನ್ನು ಚಿಂತಿಸುವುದು ವಿಶೇಷ. ಸಕಲ ಜಗತ್ತಿಗೆ ನಾಯಕನಾಗಿರುವುದರಿಂದ 'ಪ್ರಭು' ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. 'ತ್ರಿಲೋಕನಂ' - ಭಗವಂತನಿಗೆ ಮೂರು ಕಣ್ಣುಗಳು. ಧ್ಯಾನವೇ ಮೂರನೆಯ ಕಣ್ಣು. ಅದನ್ನು ತಿಳಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಭಗವಂತನು ಮೂರು ಕಣ್ಣುಗಳುಳ್ಳವನೆಂದು ನಾವು ಹೇಳುತ್ತೇವೆ. 'ನೀಲಕಂಠಂ' - ಲೋಕಕ್ಕೆ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಆಪತ್ತು ಉಂಟಾದಾಗ ಭಗವಂತನು ನಮ್ಮನ್ನು ಕಾಪಾಡಿದನು. 'ನಗಲಿತಂ ನೋದ್ಧೀರ್ಣಮೇವ ತ್ವಯಾ' (ಆ ವಿಷವನ್ನು ಬಾಯಿಂದ ಹೊರಗೂ ಬಿಡಲಿಲ್ಲ, ನುಂಗಲೂ ಇಲ್ಲ) ಎಂದು ಹೇಳಿ -

'ಜ್ವಾಲೋಗ್ರಃ ಸಕಲಾಮರಾತಿಭಯದಃ ಕ್ಷ್ವೇಲಃ ಕಥಂ ವಾ ತ್ವಯಾ
ದೃಷ್ಟಃ ಕಿಂ ಚ ಕರೇ ಧೃತಃ ಕರತಲೇ ಕಿಂ ಪಕ್ಷಜಂಬೂಫಲಮ್|
ಜಿಹ್ವಾಯಾಂ ನಿಹಿತಶ್ಚ ಸಿದ್ಧಘಟಿಕಾ ವಾ ಕಂಠದೇಶೇ ಭೃತಃ
ಕಿಂ ತೇ ನೀಲಮಣಿರ್ವಿಭೂಷಣಮಯಂ ಶಂಭೋ ಮಹಾತ್ಮನ್ ವದ||'

(ಆ ಜ್ವಲಿಸುವ, ಎಲ್ಲ ದೇವತೆಗಳಿಗೂ ಭಯವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವ ವಿಷ ನಿನ್ನಿಂದ ಹೇಗೆ ನೋಡಲಾಯಿತು? ನೇರಳೆ ಹಣ್ಣಿನಂತೆ ಇದನ್ನು ನೀನು ಕೈಯಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡೆಯಾ? ಸಿದ್ಧ ಔಷಧಿಯಂತೆ ಬಗೆದು ನಾಲಿಗೆಯ ಮೇಲೆ ಈ ವಿಷವನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಂಡೆಯಾ? ಎಲೈ ಶಂಭುವೇ! ಮಹಾತ್ಮನೇ! ವಿಷವನ್ನು ನೀಲಿ ಆಭರಣದಂತೆ ಕಂಠದಲ್ಲಿ ಧರಿಸಿದೆಯಾ? ಹೇಳು.) - ಈ ವಿಧವಾಗಿ ಭಗವತ್ಪಾದರು ನೀಲಕಂಠನನ್ನು ಸ್ತುತಿಸಿದರು. ಒಮ್ಮೆ ದೇವತೆಗಳೂ ರಾಕ್ಷಸರು ಸಮುದ್ರವನ್ನು ಕಡೆಯಲು ತೊಡಗಿದರು. ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ವಿಚಾರಕ್ಕೆ ಕುಳಿತುಕೊಂಡರೆ ಮೊದಲು ಏನೋ ತೋರಿ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧಾಂತ ತೀರ್ಮಾನವಾಗುವಂತೆ ಸಮುದ್ರವನ್ನು ಕಡೆಯುವಾಗ ಮೊದಲು ವಿಷ ಬಂದು ಬಿಟ್ಟಿತು. ಏನು ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಯಾರಿಗೂ ತೋರಲಿಲ್ಲ. ಆ ವಿಷದಿಂದ ದೊಡ್ಡ ಜ್ವಾಲೆ ಉಂಟಾಯಿತು. ಆಗ ಭಗವಂತನು ಬಂದು ಅದನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬಾಯಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಕಿಕೊಂಡುಬಿಟ್ಟನು. ಅದನ್ನು ನುಂಗದೆ ತನ್ನ ಗಂಟಲಿನಲ್ಲೇ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡನು. ಪುರಾಣ ಹೇಳುವವರು 'ಭಗವಂತನಲ್ಲಿ ಒಳಗೂ ಹೊರಗೂ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡವಿದೆ. ಆ ವಿಷವನ್ನು ಹೊರಗಿಟ್ಟರೆ ಹೊರಗಿನ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡ ಸುಟ್ಟು ಹೋಗುತ್ತದೆ, ಒಳಗಿಟ್ಟರೆ ಒಳಗಿರುವ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡ ಸುಟ್ಟು ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಗಂಟಲಿನಲ್ಲೇ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡನು' ಎಂದು ಕಥೆ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

'ನೀಲಕಂಠಂ ಪ್ರಶಾಂತಮ್' - ನೀಲಕಂಠನೆಂದು ನಾವು ನೆನೆಯುತ್ತಲೇ ಭಗ

ವಂತನು ಎಲ್ಲಾ ಲೋಕಗಳನ್ನೂ ಕಾಪಾಡುವನೆಂದು ಜ್ಞಾನವಾಗುತ್ತದೆ.

‘ಧ್ಯಾತ್ವಾ ಮುನಿರ್ಗಚ್ಛತಿ ಭೂತಯೋನಿಂ’ - ಹಾಗೆ ಯಾರು ಚಿಂತನೆ ಮಾಡುವವರು, ‘ತಮಸಃ ಪರಸ್ತಾತ್ ಭೂತಯೋನಿಂ’ ಎಂದು ಹೇಳಿದಂತೆ ಜ್ಯೋತಿರ್ಮಯವಾಗಿರುವ ಈ ಸಕಲ ಜಗತ್ತಿಗೂ ಕಾರಣನಾದ ಪರಮೇಶ್ವರನನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾರೆ.

‘ಮಾಮುಪೇತ್ಯ ತು ಕೌಂತೇಯ ಪುನರ್ಜನ್ಮ ನ ವಿದ್ಯತೇ’ ಎಂದು ಹೇಳಿದಂತೆ ಅವನನ್ನು ಪಡೆದ ಮೇಲೆ ಮತ್ತೆ ಜನ್ಮವಿಲ್ಲ. ‘ಧ್ಯಾತ್ವಾಮುನಿಃ’ (ಮುನಿ ಧ್ಯಾನವನ್ನು ಮಾಡಿ)-ಧ್ಯಾನವೆಂದರೇನು?

ಕ್ಷಿಪ್ತ, ಮೂಢ, ವಿಕ್ಲಿಪ್ತ - ಈ ಮೂರು ಚಿತ್ತವನ್ನೂ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ನಾವು ಧ್ಯಾನ ಮಾಡಲಾಗುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ನೋಡಿದೆವು. ಆದ್ದರಿಂದ ಧ್ಯಾನ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಏಕಾಗ್ರವಾದ ಚಿತ್ತವಿರಬೇಕೆಂದು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಏಕಾಗ್ರವೆಂದರೆ - ‘ವಿಜಾತೀಯ ಪ್ರತ್ಯಯ ತಿರಸ್ಕೃತ ಸ್ವಜಾತೀಯ ಪ್ರತ್ಯಯ ಪ್ರವಾಹಃ ಧ್ಯಾನಮ್’ ಎಂದು ನಾವು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಹೇಳುತ್ತೇವೆ.

‘ಪ್ರೋಷಿತಭರ್ತ್ಯಕಾ ಪತಿಂ ಧ್ಯಾಯತೀವ’ ಎಂದು ಒಬ್ಬರು ಹೇಳಿದರು. ಗಂಡ ಊರಿನಲ್ಲಿಲ್ಲ. ಹೆಂಡತಿಗೆ ಗಂಡನ ಮೇಲೆ ಪ್ರೀತಿ. ಅವಳು ತನ್ನ ಗಂಡನನ್ನು ಕುರಿತೇ ಚಿಂತಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಹೇಗೆ ಚಿಂತಿಸುತ್ತಾಳೆ ಎಂದರೆ ನಾವು ಶಾಕುಂತಲ ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ನೋಡಿದರೆ ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತದೆ. ದುರ್ವಾಸರ ಶಾಪ ಏತಕ್ಕೆ ಶಕುಂತಲೆಗೆ ಬಂದಿತು? ತನ್ನ ಗಂಡನನ್ನು ಕುರಿತು ಯೋಚಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಶಕುಂತಲೆ ದುರ್ವಾಸರನ್ನು ನೋಡಲಿಲ್ಲ. ಆಗ ದುರ್ವಾಸರು, ‘ನೀನು ಯಾರನ್ನು ಕುರಿತು ಯೋಚಿಸುತ್ತಿದ್ದು ಎದುರಿಗೆ ಬಂದ ಋಷಿಯನ್ನು ಗೌರವಿಸಲಿಲ್ಲವೋ, ಅವನು ನಿನ್ನನ್ನು ಮರೆತುಬಿಡಲಿ’ ಎಂದು ಶಪಿಸಿದರು.

ಹೀಗೆ ಏಕಾಗ್ರಚಿತ್ತವಿದ್ದರೆ ಎದುರಿಗೆ ಯಾವುದಾದರೂ ವಸ್ತುವಿದ್ದರೂ ಅದು ಕಣ್ಣಿಗೆ ತೋರುವುದಿಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕೆ ಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ‘ವಿಜಾತೀಯ ಪ್ರತ್ಯಯ ತಿರಸ್ಕೃತ’ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಭಗವಂತನ ರೂಪದ ಜ್ಞಾನವಿರುವಾಗ ಬೇರೆ ಯಾವ ವಿಧವಾದ ಜ್ಞಾನವೂ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಒಂದು ಚಿತ್ತವನ್ನು ನೋಡಿದರೆ, ಆ ಚಿತ್ತ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ನಾಟಿ ಕೊಂಡಿರುವಾಗ ಅದು ಮಾತ್ರ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿರುತ್ತದೆಯೇ ಹೊರತು ಬೇರೆ ವಿಚಾರವೇ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಇದನ್ನೇ ಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ‘ವಿಜಾತೀಯ ಪ್ರತ್ಯಯ ತಿರಸ್ಕೃತ ಸ್ವಜಾತೀಯ ಪ್ರತ್ಯಯ ಪ್ರವಾಹಃ’ ಎಂದು ಹೇಳಿರುವುದು. ಇದು ಧ್ಯಾನವಾಗುತ್ತದೆ.

ಉಪಾಸನೆಯ ಉಚ್ಚಸ್ಥಿತಿ ಯೋಗವೆನ್ನಲ್ಪಡುತ್ತದೆ. ಈಗ ಯೋಗವನ್ನು ಕುರಿತು ನೋಡೋಣ. ಮಹರ್ಷಿ ಪತಂಜಲಿ ತಮ್ಮ ಯೋಗಸೂತ್ರದಲ್ಲಿ ‘ಯೋಗಶ್ಚಿತ್ತವೃತ್ತಿ

ನಿರೋಧಃ' ಎಂದಿದ್ದಾರೆ. ಚಿತ್ತ ವೃತ್ತಿಯನ್ನು ನಿರೋಧಿಸುವುದು (ತಡೆಯುವುದು) ಯೋಗ. ಯೋಗಕ್ಕೆ ಸಮಾಧಿ ಎಂದು ಅರ್ಥ. ಸಮಾಧಿ-ಸಂಪ್ರಜ್ಞಾತ ಸಮಾಧಿ. ಅಸಂಪ್ರಜ್ಞಾತ ಸಮಾಧಿ ಎಂದು ಎರಡು ಬಗೆ. ಏಕಾಗ್ರ ಮನಃಸ್ಥಿತಿಗೆ ಸಂಬಂಧ ಪಟ್ಟಿದ್ದು ಸಂಪ್ರಜ್ಞಾತ ಸಮಾಧಿ. ನಿರುದ್ಧ ಸ್ಥಿತಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟಿದ್ದು ಅಸಂಪ್ರಜ್ಞಾತ ಸಮಾಧಿ. ಮೊದಲು ಸಂಪ್ರಜ್ಞಾತ ಸಮಾಧಿಯನ್ನು ಕುರಿತು ಚಿಂತಿಸೋಣ. ಯಾವುದಾದರೂ ಆಲಂಬನ (ಆಧಾರ)ವನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಅದರ ಮೇಲೆ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಸ್ಥಿರ ಪಡಿಸಿದರೆ ಅದು ಸಂಪ್ರಜ್ಞಾತ ಯೋಗವಾಗುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ಏಕಾಗ್ರತೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ಮನಸ್ಸಿನೊಡನೆ ಮಾಡುವ ಧ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ಒಂದು ವಿಶೇಷವಿದೆ. ಇದನ್ನು ವಿವರಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಮೊದಲು 'ತ್ರಿಪುಟಿ ಭಾನಂ' ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಕುರಿತು ಗಮನ ಸೆಳೆಯಬೇಕು. ಜ್ಞಾನಂ, ಜ್ಞೇಯಂ, ಜ್ಞಾತಾ ಎಂದು ಮೂರು ತೋರುವಿಕೆಗೆ 'ತ್ರಿಪುಟಿ ಭಾನಂ' ಎಂದು ಹೆಸರು. ಜ್ಞಾನವೆನ್ನುವುದು ಅರಿವು, ಜ್ಞಾನದ ವಸ್ತು ಜ್ಞೇಯ, ಈ ಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಆಧಾರವಾಗಿರುವವನು ಜ್ಞಾತಾ. ನಾವು ಮತ್ತೊಬ್ಬನೊಡನೆ ಮಾತನಾಡುವಾಗ 'ನಾನು ಇದ್ದೇನೆ' ಎನ್ನುವ ತೀರ್ಮಾನ ನಮಗೆ ಯಾವಾಗಲೂ ಇರುತ್ತದೆ. ಏಕೆಂದರೆ 'ನಾನು ಇದ್ದೇನೆ' ಎನ್ನುವ ಜ್ಞಾನ ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ಯಾವಾಗಲೂ ಇದ್ದೇ ಇರುತ್ತದೆ. ಅದರಿಂದ ಆತ್ಮನು ತಾನೇ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಾನೆಂದು ತಿಳಿಯಬಹುದು. ಜ್ಞಾನವಿರುವಾಗ ವಿಷಯ ತೋರುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಜ್ಞೇಯವನ್ನು ವಿಷಯವಾಗುಳ್ಳದ್ದು ಜ್ಞಾನ. ಧ್ಯಾನ ಮಾಡುವಾಗ 'ಧ್ಯಾನ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ' ಎನ್ನುವ ಅರಿವು ಇದ್ದೇ ಇರುತ್ತದೆ, ಧ್ಯಾನ ಮಾಡುವಾಗ ಈ ತ್ರಿಪುಟಿ ಭಾನವಿದ್ದು ಧ್ಯಾನದ ಉಚ್ಚಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಬರುವ ಈ ಏಕಾಗ್ರವೃತ್ತಿ ಸಂಪ್ರಜ್ಞಾತ ಸಮಾಧಿ ಎನ್ನುತ್ತೇವೆ. ಭಗವಂತನನ್ನು ಚಿಂತಿಸುವಾಗ 'ನಾನು ಇದ್ದೇನೆ' ಎಂದೂ 'ಭಗವಂತ ನನ್ನು ಚಿಂತಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ' ಎಂದೂ ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ತೋರುತ್ತಿರುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ಮಾಡುವ ಧ್ಯಾನದ ಉತ್ತಮವಾದ ಸ್ಥಿತಿಗೆ ಸಂಪ್ರಜ್ಞಾತ ಸಮಾಧಿಯೆಂದು ಹೆಸರು. ಏಕಾಗ್ರ ಮನಃ ಸ್ಥಿತಿಗೂ ಮೇಲಾದ ಸ್ಥಿತಿ ನಿರುದ್ಧ. ಈ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ, 'ನಾನು ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ' ಎಂದು ಈ ವಿಧವಾಗಿ ತ್ರಿಪುಟಿ ಭಾನವಿಲ್ಲದೆ ಕೇವಲ ವಸ್ತುಕಾರ ವಿಷಯ ಜ್ಞಾನ (ಧ್ಯಾನ ಮಾಡುವ ವಸ್ತುವಿನ ಬಗ್ಗೆ ಇರುವ ಅರಿವು) ವಿದ್ದು ಅದು ಅಸಂಪ್ರಜ್ಞಾತ ಸಮಾಧಿ ಎನ್ನಲಾಗುವುದು. ನಾವು ಇದನ್ನು ಅನುಭವದಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದು. ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಈ ಜ್ಞಾನ ಬಂದಿದೆಯೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ. ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಜ್ಞಾನ ಬರುತ್ತದೆ ಯೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ. ಇದಕ್ಕೂ ಸುಷುಪ್ತಿಗೂ ಏನು ಭೇದವೆಂದು ಕೇಳಿದರೆ ಸುಷುಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಅಜ್ಞಾನವಿರುತ್ತದೆ, ವಿಷಯವಿಲ್ಲ. ಅಸಂಪ್ರಜ್ಞಾತ ಸಮಾಧಿಯಲ್ಲಿ ವಿಷಯ ತೋರುತ್ತಿರುತ್ತದೆ, ಆದರೆ ವಿಷಯ ತೋರುತ್ತಿದೆ ಎನ್ನುವುದು ಮಾತ್ರ ತೋರುವುದಿಲ್ಲ. ಅಂದರೆ ತರ್ಕದಲ್ಲಿ ಹೇಳುವ ಅನುವ್ಯವಸಾಯವೆನ್ನುವುದು ಇಲ್ಲ. ಹೀಗೆ ಸಮಾಧಿಯನ್ನು ಸಂಪ್ರಜ್ಞಾತ ಸಮಾಧಿ, ಅಸಂಪ್ರಜ್ಞಾತ ಸಮಾಧಿಯೆಂದು ಎರಡು ವಿಧವಾಗಿ ವಿಭಜಿಸಿ, ಏಕಾಗ್ರವಾದ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಚಿಂತನೆ ಮಾಡುವಾಗ ಸಂಪ್ರಜ್ಞಾತ ಸಮಾಧಿ

ಎನ್ನುವ ನಿರುದ್ಧ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಅಸಂಪ್ರಜ್ಞಾತ ಸಮಾಧಿಯನ್ನು ಹೇಳಿದರು. ಚಿತ್ತ ವೃತ್ತಿ ನಿರೋಧವೆಂದರೆ ಏನು? ಚಿತ್ತಕ್ಕೆ ಆತ್ಮನಾದಿಯಾಗಿ ಯಾವ ವಿಷಯವೂ ಇಲ್ಲದೆ ನಿರೋಧವೆನ್ನುವುದು ಇಲ್ಲ. ಚಿತ್ತಕ್ಕೆ ವಿಷಯವಿದೆ. ಆದರೆ ಅದು ಬೇರೆ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ಚಲನವಿಲ್ಲದೆ ಒಂದೇ ವಿಷಯದಲ್ಲಿರುತ್ತದೆ ಎನ್ನುವುದನ್ನೇ 'ಯೋಗಶ್ಚಿತ್ತವೃತ್ತಿ ನಿರೋಧಃ' ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಈ ವಿಧವಾಗಿ ಮನಸ್ಸನ್ನು ವಶದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಈಶ್ವರನನ್ನು ಧ್ಯಾನಿಸುತ್ತೇವೆ.

ಜಪ ಮಾಡುವಾಗ ಮನಸ್ಸು ಏಕಾಗ್ರವಾಗಿರುವುದಲ್ಲದೆ ನಿರುದ್ಧವಾಗಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಮಂತ್ರಜಪದಲ್ಲಿ ಮಂತ್ರದ ವಸ್ತುಜ್ಞಾನವೂ, ಶಬ್ದಜ್ಞಾನವೂ ಇರುತ್ತದೆ. ಪ್ರಣವ ಗಾಯತ್ರಿಯಂಥ ಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ಮನಸ್ಸು ಉಚ್ಚರಿಸಿಕೊಂಡಿರುವುದಕ್ಕೆ 'ಶಬ್ದಾನುವಿದ್ಧಮ್' ಎಂದು ಹೆಸರು. ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಭಗವಂತನ ರೂಪವನ್ನು ಚಿಂತಿಸುತ್ತೇವೆ. ಅದು 'ರೂಪಾನುವಿದ್ಧಮ್' ಎನ್ನಲ್ಪಡುತ್ತದೆ. ಈ ಎರಡೂ ಇಲ್ಲದೆ ನಿರ್ಗುಣ ಬ್ರಹ್ಮವನ್ನು ಚಿಂತನೆ ಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯವೇ ಎನ್ನುವ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ, ಸಾಧ್ಯ ಎನ್ನುವುದೇ ಸಿದ್ಧಾಂತವಾಗುತ್ತದೆ. ನಿರ್ಗುಣ ಚಿಂತನೆಯಲ್ಲಿ ಜ್ಞಾನ ಬರುವುದೇ ಹೊರತು ಸಮಾಧಿ ಹೇಗೆ ಬರುತ್ತದೆಯೆಂದು ಕೇಳಿದರೆ, ಬರುತ್ತದೆಯೆಂದೇ ಉತ್ತರ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ, ಜ್ಞಾನ ಬೇರೆ, ಧ್ಯಾನ ಬೇರೆ. ಧ್ಯಾನವೆಂದರೆ ಪರಬ್ರಹ್ಮ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರವಾಗಿ ಧ್ಯಾನಾತಿಶಯದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸ್ಫುರಣೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಆ ಸ್ಫುರಣೆಯಾದರೆ ಮತ್ತೆ ಧ್ಯಾನ ಮಾಡಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ಆ 'ಸ್ಫುರಣೆ' ಹಾಗೆಯೇ ಇದ್ದು ಬಿಡುತ್ತದೆ. ಧ್ಯಾನ ಮಾಡಬೇಕೆನ್ನುವ ತೀರ್ಮಾನವನ್ನು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಚಿಂತನೆ ಮಾಡುವುದು ಧ್ಯಾನವಾಗುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ಮಾಡುವಾಗ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಾಶ ತೋರುವವರೆಗೆ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಬೇಕು. ಪ್ರಕಾಶ ತೋರಿದ ಮೇಲೆ ವಸ್ತು ತಾನಾಗಿಯೇ ತೋರುತ್ತದೆ. ಹಾಗಿರುವುದು ಅಸಂಪ್ರಜ್ಞಾತ ಸಮಾಧಿ ಆಗುತ್ತದೆ. ನಾವು ಅಸಂಪ್ರಜ್ಞಾತ ಸಮಾಧಿಯಲ್ಲಿದ್ದುಕೊಂಡು ಬ್ರಹ್ಮ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರವನ್ನು ಪಡೆಯಬೇಕು. ಈ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಪಡೆದರೆ,

‘ಧ್ಯಾನಾಭ್ಯಾಸವಶೀಕೃತೇನ ಮನಸಾ ಯನ್ನಿರ್ಗುಣಂ ನಿಷ್ಕ್ರಿಯಮ್|

ಜ್ಯೋತಿಃ ಕಿಂಚನ ಯೋಗಿನೋ. . ||’

(ಧ್ಯಾನಾಭ್ಯಾಸದಿಂದ ಮನಸ್ಸನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡು ಯೋಗಿಗಳು ನಿರ್ಗುಣವೂ, ನಿಷ್ಕ್ರಿಯವೂ ಆದ ಜ್ಯೋತಿಯನ್ನು ಕಾಣುತ್ತಾರೆ) ಎಂದು ಹೇಳಿದಂತೆ ಬೇರೆ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಬಿಟ್ಟುಬಿಡುತ್ತಾರೆ. ಹೀಗೆ ನಿರುದ್ಧವಾದ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಧ್ಯಾನಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗದೇ ಹೋದರೆ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಏಕಾಗ್ರವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ಚಿಂತಿಸಿದರೆ ಅದಕ್ಕೆ ಉಪಾಸನೆ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ.

ಈ ಉಪಾಸನೆ ಸಿದ್ಧಿಸಬೇಕಾದರೆ ಯಮ, ನಿಯಮಗಳು ಅವಶ್ಯಕ. ಈ ಯಮ-ನಿಯಮಗಳಿಲ್ಲದೆ 'ನಾನು ಧ್ಯಾನ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೇನೆ, ನಾನು ಯಾವಾಗಲೂ ನಿರುದ್ಧವಾದ ಚಿತ್ತದಲ್ಲಿ, ಸಮಾಧಿಯಲ್ಲಿದ್ದೇನೆ' ಎಂದು ಯಾರಾದರೂ ಹೇಳಿದರೆ ಅವುಗಳು ಕೇವಲ ಮಾತುಗಳೇ ಹೊರತು ನಿಜವಲ್ಲ. ನನ್ನಲ್ಲಿ ಕೋಟಿ ರೂಪಾಯಿಗಳಿವೆ ಎಂದು ಹೇಳಿಕೊಂಡು ಗುಡಿಸಿಲಿನಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿದ್ದರೆ ಅವನ ಬಳಿ ಕೋಟಿ ರೂಪಾಯಿಗಳಿವೆಯೆಂದು ಯಾರಾದರೂ ನಂಬುತ್ತಾರೆಯೇ? ಅದಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಯಾವುದಾದರೂ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಇದ್ದರೆ ಮಾತ್ರ ನಂಬುತ್ತಾರೆ.

ಯಮ-ನಿಯಮ ಎಂದರೇನು?

‘ಅಹಿಂಸಾಸತ್ಯಾಸ್ತೇಯಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯಾಪರಿಗ್ರಹಾ ಯಮಾಃ|’

ಎಂದು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ.

‘ಅಹಿಂಸಾಪ್ರತಿಷ್ಠಾಯಾಂ ತತ್ಸನ್ನಿಧೌ ವೈರತ್ಯಾಗಃ|’

(ಅಹಿಂಸೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠೆ ಪಡೆದವನ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ವಿರೋಧಿತನವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬಿಡುತ್ತಾರೆ.) ಅಹಿಂಸಾ ಪ್ರತಿಷ್ಠೆ ಎನ್ನುವುದು ಬೇರೆ, ಅಹಿಂಸೆ ಎನ್ನುವುದು ಬೇರೆ. ‘ನನ್ನ ಬಾಳಿಗೆ ಬೇಕಾದ ಹಿಂಸೆಯಾದರೆ ಅದು ಮಾಡಬಹುದು. ಆದರೆ, ಅನಾವಶ್ಯಕವಾಗಿ ಹಿಂಸೆ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ’ ಎನ್ನುವ ಭಾವನೆ ಇದ್ದರೆ ಅದು ಅಹಿಂಸೆ. ಯಾವ ಕಾಲದಲ್ಲಾದರೂ, ಯಾವ ಜಾಗದಲ್ಲಾದರೂ ಯಾವುದೊಂದು ಪ್ರಾಣಿಗೂ ಹಿಂಸೆಯಾಗುವುದಿಲ್ಲ ಎನ್ನುವ ತೀರ್ಮಾನವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಅದರ ಪ್ರಕಾರ ನಡೆಯುತ್ತಾ ಬಂದರೆ ಅದು ಅಹಿಂಸಾ ಪ್ರತಿಷ್ಠೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ನಾವು ಪುರಾಣಗಳಲ್ಲಿ ಅಹಿಂಸಾ ಪ್ರತಿಷ್ಠೆಯನ್ನು ಎಲ್ಲೆ ಮುಟ್ಟಿದ ಋಷಿಗಳಲ್ಲಿ ಆಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ಪರಸ್ಪರ ವಿರೋಧಿಗಳಾಗಿ ದ್ದ ಪ್ರಾಣಿಗಳೂ ತಮ್ಮ ಹಿಂದಿನ ವಿರೋಧವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾಗಿ ಹೊಂದಿಕೊಂಡು ಬಂದಿವೆಯೆಂದು ನೋಡುತ್ತೇವೆ. ಹೀಗೆ ಅಹಿಂಸೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ಥಿರವಾಗಿದ್ದು ರಿಂದ ಅವರ ಅಂತಃಕರಣದಲ್ಲಿ ಅಂಥ ಶಕ್ತಿ ಉಂಟಾಯಿತು. ನಮಗೆಲ್ಲ ಅಹಿಂಸಾ ಪ್ರತಿಷ್ಠೆ ಬಂದು ಬಿಟ್ಟಿದೆಯೆಂದು ಹೇಳಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ, ಏಕೆಂದರೆ ‘ಯಾವುದಾದರೂ ಒಂದು ಕೆಲಸ ನಡೆಯುವುದಕ್ಕೆ ಚಿಕ್ಕ ಹಿಂಸೆ ಮಾಡಿದರೂ ಕೆಲಸ ಆದರೆ ಸಾಕು’ ಎಂದು ನಿಸುತ್ತದೆ. ಅಹಿಂಸಾ ಪ್ರತಿಷ್ಠೆ ಬಂದರೆ ಮಾತ್ರ ಅಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ದೂರವಿರುವ ಪರಮೇಶ್ವರನನ್ನು ಪಡೆಯಬಹುದು. ಇದೇ ಮೊದಲು ನುಡಿದ ‘ಉಮಾ ಸಹಾಯಂ...’ ಎಂದು ಆರಂಭಿಸಿದ ಉಪನಿಷತ್ತಿನ ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿರುವ ‘ತಮಸಃ ಪರಸ್ತಾತ್’ ಎನ್ನುವ ಮಾತುಗಳಿಂದ ಸೂಚಿತವಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಎಷ್ಟೋ ಮಂದಿ ಹಾಗೆ ಇಷ್ಟಪಡದೇ ಲೌಕಿಕ

ಕವಾದ ಫಲಕ್ಕಾಗಿ ಧ್ಯಾನ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ, ಅದಕ್ಕೆ ಅಹಿಂಸೆಯಾದರೂ ಇರಬೇಕು. ಅಹಿಂಸೆ ಇದ್ದರೆ ಮಾತ್ರ ಶಾಸ್ತ್ರ ವಿಹಿತವಾದ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾ ಭಗವಂತನನ್ನು ಚಿಂತಿಸಬಹುದು.

‘ಪಥ್ಯಮೌಷಧಸೇವಾ ಚ ಕ್ರಿಯತೇ ಯೇನ ರೋಗಿಣಾ |
ಆರೋಗ್ಯ ಸಿದ್ಧಿರ್ದೃಷ್ಟಾಸ್ಯ . . ||’

ಔಷಧಿ ಕುಡಿದು ಪಥ್ಯವಿರುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದರೆ ಔಷಧಿ ಸರಿಯಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ಕೆಲವು ವೇಳೆ ಔಷಧಿ ಪೂರ್ತಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ಅದೇ ರೀತಿ ಪರಮಾರ್ಥವನ್ನು ಪಡೆಯಲು ನಾವು ಮಾಡುವ ಪ್ರಯತ್ನಗಳು ಸಿದ್ಧಿಸಬೇಕಾದರೆ ಅಹಿಂಸೆಯನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಬೇಕು.

ಅನಂತರ ‘ಸತ್ಯ’ ಎನ್ನುವುದು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. ‘ನಿಜ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ’ ಎಂದು ಎಲ್ಲರೂ ಹೇಳಬಹುದು. ಆದರೆ ಪೂರ್ತಿಯಾಗಿ ಸತ್ಯವಾಗಿರುವುದು ಸ್ವಲ್ಪ ಕಷ್ಟವೇ. ತಮಾಷೆಯಾಗಿ ಒಂದು ಕಥೆ ಹೇಳುವುದುಂಟು. ‘ನಾನು ಸುಳ್ಳು ಹೇಳುವುದಿಲ್ಲ’ ಎನ್ನುವ ಒಬ್ಬನು ಸಾಕ್ಷಿ ಹೇಳುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಹೋದನು. ನ್ಯಾಯಾಧೀಶನು ಅವನಿಗೆ ‘ಸತ್ಯವನ್ನು ಹೇಳಬೇಕು’ ಎಂದು ಹೇಳಿದಾಗ ಅವನು, ‘ನನ್ನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣವಿರುವ ವರೆಗೂ ನಾನು ಸತ್ಯವನ್ನೇ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ’ ಎಂದನು. ‘ಪ್ರಾಣ(ಜೀವ) ಇರುವವರೆಗೆ ಅವನು ಸತ್ಯವನ್ನೇ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ’ ಎಂದು ನ್ಯಾಯಾಧೀಶನು ಭಾವಿಸಿದನು. ಆದರೆ ಸಾಕ್ಷಿ ಹೇಳುವವನು ಹೇಳಿದ್ದೆಲ್ಲಾ ಸುಳ್ಳು. ‘ಜೀವ ಇರುವವರೆಗೆ ಸತ್ಯವನ್ನೇ ಹೇಳುತ್ತೇನೆಂದು ಹೇಳಿದೆಯಲ್ಲ!’ ಎಂದು ಕೇಳಿದಾಗ ಅವನು, ‘ಹೌದು ಸ್ವಾಮಿ, ಅದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಹುಳು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದೆ. ಸುಳ್ಳು ಹೇಳಬೇಕು ಎಂದು ತೋರಿದಾಗ ಹುಳುವನ್ನು ಸಾಯಿಸಿಬಿಟ್ಟೇ ಇಷ್ಟು ಸುಳ್ಳನ್ನು ಹೇಳಿದೆ. ಕೈಯಲ್ಲಿ ಜೀವ ಇರುವವರೆಗೆ ಸುಳ್ಳು ಹೇಳಲಿಲ್ಲ’ ಎಂದನು. ಇದು ಸತ್ಯವೇ? ಸತ್ಯವೇ ಅಲ್ಲ.

ಯಾವ ಸಮಯದಲ್ಲೂ ಬೇರೊಬ್ಬರಿಗೆ ಯಾವ ವಿಷಯವನ್ನೂ ಬೇರೆ ಅರ್ಥ ಬರುವಂತೆ ಹೇಳಬಾರದು. ಬೇರೆ ಅರ್ಥ ಬರುವಂತೆ ಒಂದು ಮಾತನ್ನು ಹೇಳಿ ತಾನು ಸರಿಯಾಗಿಯೇ ಹೇಳಿದಂತೆ ತೋರಿಸಿಕೊಂಡರೆ ಅದಕ್ಕೆ ಭಲವೆಂದು ಹೆಸರು. ಅದು ಇರಬಾರದು.

ಅನಂತರ ‘ಅಸ್ತೇಯ’ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಮನಸಾ, ವಾಚಾ, ಕರ್ಮಣಾ ಯಾರೂ ಕಳ್ಳತನ ಮಾಡಬಾರದು. ವಸ್ತುವನ್ನು ಕಳ್ಳತನ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆಂದು ಮತ್ತೊಬ್ಬರೊಡನೆ ಹೇಳಿದರೆ ಅದು ಮಾತಿನಿಂದ (ವಾಚಾ) ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟ ಕಳ್ಳತನ. ಕಳ್ಳತನ ಮಾಡುವುದು ತಪ್ಪೆಂದು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಗೊತ್ತು. ಏಕೆಂದರೆ ಕಳ್ಳತನ ಮಾಡಿ

ದುದು ತಿಳಿದರೆ ಪೋಲೀಸನು ಹಿಡಿದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ ಮಾತಿನಿಂದಲೂ, ಮನಸ್ಸಿನಿಂದಲೂ ಮಾಡಬಹುದಾದ ಕಳ್ಳತನವನ್ನು ತಪ್ಪೆಂದು ಎಷ್ಟೋ ಜನ ಭಾವಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ, ಅದೂ ತಪ್ಪು. ಹೀಗೆ ಮನಸಾ, ವಾಚಾ, ಕರ್ಮಣಾ ಉಂಟಾಗುವ ಕಳ್ಳತನವಿಲ್ಲದೆ ಇದ್ದರೆ ಒಂದು ವಿಶೇಷವಾದ ಸಂಸ್ಕಾರ ಮತ್ತು ಶಕ್ತಿ ಇರುತ್ತದೆ. ನಾವು ಯಾರಾದರೂ ಹಾಗೆ ಕಳ್ಳತನ ಮಾಡುತ್ತೇವೆಯೇ ಎಂದರೆ, ಒಂದು ಕರ್ಚೀಪು ಎಲ್ಲಾದರೂ ಸಿಕ್ಕಿದರೆ ಯಾರೂ ಕಳ್ಳತನ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಒಂದು ತೋಡ ಒಂದು ಉಂಗುರ ಯಾರೂ ಇಲ್ಲದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿದರೆ, ಯಾರೂ ಇಲ್ಲ, ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳೋಣ ಎನಿಸುತ್ತದೆ. ಕರ್ಚೀಫಿನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ತೋರುವಂತೆಯೇ ಉಂಗುರದ ವಿಷಯದಲ್ಲಿಯೂ ತೋರಿದರೆ ಆವಾಗಲೇ ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಅಸ್ತೇಯವಿದೆಯೆಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ಅದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಸಾಮಾನ್ಯವಾದ ವಸ್ತುವಿನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ 'ಇದು ಬೇಡ' ಎಂದು ತೋರಿ, ತಾನು ಸಂಪಾದಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಆಗದೇ ಇರುವ ವಸ್ತುವಿನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ 'ಇದು ಮಾತ್ರ ಪರವಾಗಿಲ್ಲ' ಎಂದು ತೋರಿದರೆ ಅದು ಅಸ್ತೇಯವಲ್ಲ. ಅಸ್ತೇಯವೆನ್ನುವುದು ಇದ್ದರೆ ಏನು ಫಲ ಎಂದರೆ—

‘ಅಸ್ತೇಯ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಯಾಂ ಸರ್ವರತ್ನೋಪಸ್ಥಾನಮ್!’

(ಅಸ್ತೇಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠೆ ಉಂಟಾದರೆ ಎಲ್ಲಾ ರತ್ನಗಳ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯೂ ಆಗುತ್ತದೆ.) ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ.

‘ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯಪ್ರತಿಷ್ಠಾಯಾಂ ವೀರ್ಯಲಾಭಃ!’

ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯ ಪ್ರತಿಷ್ಠೆ ಉಂಟಾದರೆ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯ ವೆಂದರೆ ಇಂದ್ರಿಯ ನಿಗ್ರಹ. ಅದು ಶಾಸ್ತ್ರೀಯವಾದುದು. ಗೃಹಸ್ಥನು ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಯೇ ಅಲ್ಲವೇ ಎನ್ನುವ ಪ್ರಶ್ನೆ ಇದೆ. ಒಂದು ಜಾಗದಲ್ಲಿ ಆಪಸ್ತಂಬರು, ಗೃಹಸ್ಥನು ಪುತ್ರನನ್ನು ಪಡೆಯುವುದು ಧರ್ಮ. ಅನಂತರ ಅವನಿಗೆ ವಿಷಯ ಭೋಗ ಬೇಕೆ, ಬೇಡವೆ ಎಂದು ಕೇಳಿದರೆ ‘ಅನ್ಯೇತು ಕಾಮಜಾಃ ಪ್ರೋಕ್ತಾಃ’ ಎಂದು ಹೇಳಿದರು. ಮೊದಲು ಅವನು ಪುತ್ರನನ್ನು ಪಡೆಯುವುದು ನಿಯಮ. ಅನಂತರ ಅವನಿಗೆ ಪುತ್ರಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾದರೆ ಅದು ಅವನ ಇಷ್ಟದಿಂದಲೇ ಆದದ್ದು. ಧರ್ಮದಿಂದ ಮಾತ್ರ ಬಂದುದು ಎನ್ನುವುದಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಗೃಹಸ್ಥನು ಈ ರೀತಿ ನಡೆದುಕೊಂಡರೆ ಅವನೂ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಯೇ ಎಂದು ಹೇಳಿದರು.

ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಅಪರಿಗ್ರಹ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಹೇಳಿದರು. ಮತ್ತೊಬ್ಬರ ವಸ್ತುಗಳಿಗೆ ಆಸೆ ಪಡಬಾರದು, ಅಯಾಚಿತ ಭಟ್ಟಾಚಾರ್ಯರೆನ್ನುವವರು ಒಬ್ಬರಿದ್ದರು. ಅವರು

ಯಾಚನೆ ಮಾಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಯಾರು ಏನು ಕೊಟ್ಟರೂ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಅದಕ್ಕೆ ಒಬ್ಬರು, 'ಇದು ಪ್ರಯೋಜನವಿಲ್ಲ. ನೀನು ಅಪರಿಗ್ರಹ ಭಟ್ಟಾಚಾರ್ಯನಾಗ ಬೇಕು' ಎಂದರು. ನಮಗೆ ಯಾರು ಏನು ಕೊಟ್ಟರೂ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂಬ ಆಸೆ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿದೆ. ನಾವಾಗಿಯೇ ಕೇಳಿದರೆ ಇತರರು ಕೊಡುತ್ತಾರೆಯೋ ಇಲ್ಲವೋ ಎನ್ನುವ ಸಂಕೋಚ. ಹಾಗಿರಬಾರದು. ಕೊಟ್ಟರೂ ಬೇಡ ಎಂದಿರಬೇಕು. ಸಂನ್ಯಾಸಿಗಳಾಗಿರುವವರಿಗೆ ಅಪರಿಗ್ರಹ ವ್ರತವಾಗುತ್ತದೆ. ಸಂನ್ಯಾಸಿ ತನ್ನ ಬದುಕಿಗೆ ಬೇಕಾದ ಕಮಂಡಲು, ಕಾಷಾಯ ವಸ್ತ್ರ, ಆಸನಗಳಂಥ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಗೃಹಸ್ಥನೂ ತನ್ನ ಜೀವನಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದವುಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ಸಂಪಾದಿಸಿಕೊಂಡರೆ ಅದು ನಿಜವಾದ ಅಪರಿಗ್ರಹವಾಗುತ್ತದೆ.

ಕೆಲವರಿಗೆ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿರುವ ಎಲ್ಲಾ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿದರೂ ಕೂಡ ಎಲ್ಲಿಯಾದರೂ ನನ್ನ ಹತ್ತಿರ ಇಲ್ಲದ ವಸ್ತುಗಳಿರಬಹುದು, ಅವು ನನಗೆ ದೊರೆಯಲಿಲ್ಲವಲ್ಲಾ ಎನ್ನುವ ವ್ಯಥೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟಂತೆ ಒಂದು ಕಥೆ ಇದೆ. ಶುಂಭ, ನಿಶುಂಭರಿಗೆ 'ನಾವು ದೊಡ್ಡ ಅಸುರರು 'ಪೃಥಿವ್ಯಾಂ ಯಾನಿ ರತ್ನಾನಿ' (ಎಂದು ಹೇಳಿದಂತೆ) ಯಾವ ಯಾವ ರತ್ನಗಳಿವೆಯೋ ಅವುಗಳೆಲ್ಲ ನಮಗೆ ಬೇಕು' ಎನ್ನುವ ಅಭಿಪ್ರಾಯವಿತ್ತು. 'ಯತೋ ರತ್ನ ಭುಜೋ ವಯಂ'-ನಾವು ಎಲ್ಲ ರತ್ನಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸುವವರು. 'ನೀನು ಸ್ತ್ರೀ ರತ್ನವಾಗಿದ್ದೀಯೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ನೀನು ನಮ್ಮ ಹತ್ತಿರ ಬಂದು ಬಿಡು' ಎಂದು ಅವರು ದೇವಿಗೆ ಹೇಳಿಕಳುಹಿಸಿದರು. ದೇವಿ 'ನೀವು ಹೇಳುವುದು ನ್ಯಾಯವೇ. ರತ್ನಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸುವವರು ಎನ್ನುವುದು ಸರಿ. ನಾನು ರತ್ನವೆನ್ನುವುದೂ ಸರಿ. ನಾನು ನಿಮ್ಮ ಹತ್ತಿರ ಬರಬೇಕೆಂದೂ ನೀವು ಆಸೆ ಪಡುವುದೂ ಸರಿ. ಆದರೆ, ನಾನು ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಯೊಂದು ಮಾಡಿದ್ದೇನೆ. 'ಯೋ ಮೇ ದರ್ಪಂ ವ್ಯಪೋಹತಿ'-ನನಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ದರ್ಪ (ಗರ್ವ)ವಿದೆ. ಆ ದರ್ಪದಿಂದ 'ಯೋ ಮೇ ಪ್ರತಿಬಲೋ ಲೋಕೇ' ಎನ್ನುವಂತೆ ನನಗೆ ಎದುರಾಗಿ ನಿಂತು ಯಾರು ನನ್ನನ್ನು ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಜಯಿಸುತ್ತಾರೋ ಅವರನ್ನು ಮದುವೆಯಾಗುವುದೆಂದು ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ ಮಾಡಿದ್ದೇನೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಶುಂಭನೋ ನಿಶುಂಭನೋ ಯಾರಾದರೂ ಸರಿಯೆ ನನ್ನೊಡನೆ ಹೋರಾಡಲು ಬರಬಹುದು' ಎಂದಳು. ಈ ಕಥೆ ಏತಕ್ಕೆಂದರೆ 'ಯತೋ ರತ್ನ ಭುಜೋ ವಯಂ' ಎನ್ನುವ ಭ್ರಾಂತಿಯನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಸ್ತ್ರೀ ರತ್ನ ಭೂತಾ ಚಾರ್ವಂಗೀ-ಸ್ತ್ರೀ ರತ್ನವಾಗಿ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವವಳೂ, ಸುಂದರವಾದ ಅಂಗಗಳುಳ್ಳವಳಾಗಿಯೂ ಇರುವ, ಜಗನ್ನಾತೆಯನ್ನು ಶುಂಭ-ನಿಶುಂಭರು ಅಪೇಕ್ಷಿಸಿದರು. ಈ ಬುದ್ಧಿ ಇದ್ದರೆ ಇದು ಅಪರಿಗ್ರಹವಾಗುತ್ತದೆಯೇ?

ನಮ್ಮ ಜೀವನಕ್ಕೆ ಏನು ಬೇಕೋ ಅದು ಬಿಟ್ಟು ಬೇರೆ ಯಾವುದನ್ನೂ ಸೇರಿಸಿಟ್ಟು

ಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದಿರಬೇಕು. ಇದುವರೆಗೆ 'ಯಮ' ವೆನ್ನುವುದು ಯಾವುದೆಂದು ನೋಡಿದೆವು. ಇದೇ ರೀತಿ 'ನಿಯಮ' ಯಾವುದು ಎನ್ನುವುದಕ್ಕೆ 'ಶೌಚಃ ಸಂತೋಷ ತಪಃ ಸ್ವಾಧ್ಯಾಯೇಶ್ವರಪ್ರಣಿಧಾನಾನಿ ನಿಯಮಾಃ' ಎಂದು ಹೇಳಿದರು. ಶೌಚವೆನ್ನು ವುದು ಒಂದು ನಿಯಮ. 'ಮೃಜ್ಜಲಾಭ್ಯಾಂ ಬಹಿಃ ಶೌಚಂ' ಮಣ್ಣಿನಿಂದಲೂ ನೀರಿ ನಿಂದಲೂ ಹೊರಗೆ ಇರುವಿಕೆ ಶೌಚ. ಮಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ಒಂದು ವಿಶೇಷವಾದ ಗುಣವಿದೆ. ಯಾವುದಾದರೂ ಅಶುದ್ಧಿಯಾದರೆ, ಆ ಮಣ್ಣನ್ನು ಮುಟ್ಟಿಸಿ ನೀರನ್ನು ಹಾಕಿದರೆ ಆ ಅಶುದ್ಧಿ ಹೊರಟು ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಮರಳು ಸೇರಿರುವುದಾಗಲಿ, ಜೇಡಿ ಮಣ್ಣು ಸೇರಿ ರುವುದಾಗಲಿ, -ಹೀಗೆಲ್ಲಾ ಉಪಯೋಗ ಮಾಡಕೂಡದು. ಇದೆಲ್ಲವನ್ನು ಶೌಚವನ್ನು ಕುರಿತು ಹೇಳುವಾಗ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ.

ಅನಂತರ 'ಸಂತೋಷ'ವನ್ನು ಕುರಿತು ಹೇಳಿದರು. ಅಶುದ್ಧವಾದ ಮನಸ್ಸುಳ್ಳ ವನು ಐದು ನಿಮಿಷಗಳು ಕೂಡ ಏನೂ ಮಾಡದೆ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಲಾರನು. ಅವನ ಮನಸ್ಸು ಎಲ್ಲೆಲ್ಲೋ ತಿರುಗಾಡುತ್ತಿರುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ 'ತೃಪ್ತಿ' ಎನ್ನುವುದು ಬೇಕು. 'ಅಸಂತುಷ್ಟೋ ದ್ವಿಜೋ ನಷ್ಟಃ' (ತೃಪ್ತಿ ಇಲ್ಲದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ನಾಶ ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ). ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಾದವನಿಗೆ ಸಂತೋಷವೇ ಉತ್ತಮವಾದ ಐಶ್ವರ್ಯ. ಇರುವದನ್ನು ಇಟ್ಟು ಕೊಂಡು ಸಂತೋಷವಾಗಿದ್ದರೆ ಮನಸ್ಸು ಏಕಾಗ್ರವಾಗಿರುವುದು.

'ತಪಸ್ಸು' ಎಂದರೆ ವ್ರತಗಳು. ಅದೇ ರೀತಿ 'ನಾನಶನಾತ್ ಪರಂ ತಪಃ' ಏಕಾದ ಶಿಯಂದು ನಾವು ಊಟಮಾಡದೆ ಇರುವುದು ದೊಡ್ಡ ತಪಸ್ಸು. ಸ್ವಾಧ್ಯಾಯ ಪ್ರವಚನ (ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ವೇದವನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುವುದು), ತಪಸ್ಸು.

'ಈಶ್ವರಪ್ರಣಿಧಾನಾನಿ' - ಈಶ್ವರನು ನಾವು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಚಿಂತಿಸಬೇಕು. ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಯಮ-ನಿಯಮಗಳೊಡನೆ ಈಶ್ವರನನ್ನು ಆರಾಧಿಸಿದರೆ ಅದು ಬಹಳ ವಿಶೇಷ. ಅದನ್ನು ಧ್ಯಾನವೆನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಹೀಗೆ ಧ್ಯಾನ ಮಾಡಿದರೆ ಅದು ಉಪಾಸನೆ ಎನ್ನಲ್ಪಡುತ್ತದೆ. ಯಮ-ನಿಯಮಗಳಿಲ್ಲದ ನನಗೆ ಷೋಡಶಾಕ್ಷರೀ, ಪಂಚಾಕ್ಷರೀ, ಬಾಲಾ, ಗಣಪತಿ ಇಂಥ ಮಂತ್ರಗಳು ಉಪದೇಶವಾಗಿವೆಯೆಂದು ಹೇಳಿಕೊಂಡು ಜಪ ಮಾಲೆಯನ್ನು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದರೆ, ಅದು ಕೂಡ ಅವಕಾಶ ವಿದ್ದಾಗ ಮಾತ್ರ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದರೆ, ಅದು ಉಪಾಸನೆ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ. ಸರಿಯಾಗಿ ಉಪಾಸನೆ ಮಾಡಿದರೆ ಲೌಕಿಕ ಫಲವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಬಹುದು. ಈ ವಿಷಯವನ್ನು ಭಗವಂತನು ಗೀತೆಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ-

‘ಯೋಗೀ ಯುಂಜೀತ ಸತತಮಾತ್ಮಾನಂ ರಹಸಿ ಸ್ಥಿತಃ|
 ಏಕಾಕೀ ಯತಚಿತ್ತಾತ್ಮಾ ನಿರಾಶೀರಪರಿಗ್ರಹಃ||
 ಶುಚೌ ದೇಶೇ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪ್ಯ ಸ್ಥಿರಮಾಸನಮಾತ್ಮನಃ|
 ನಾತ್ಯುಚ್ಛ್ರಿತಂ ನಾತಿನೀಚಂ ಚೈಲಾಜಿನಕುಶೋತ್ತರಮ್||
 ತತ್ತ್ವೈಕಾಗ್ರಂ ಮನಃ ಕೃತ್ವಾ ಯತ ಚಿತ್ತೇಂದ್ರಿಯಕ್ರಿಯಃ|
 ಉಪವಿಶ್ಯಾಸನೇ ಯುಂಜ್ಯಾದ್ಯೋಗಮಾತ್ಮವಿಶುದ್ಧಯೇ||
 ಸಮಂ ಕಾಯಶಿರೋಗ್ರೀವಂ ಧಾರಯನ್ನಚಲಂ ಸ್ಥಿರಃ|
 ಸಂಪ್ರೇಕ್ಷ್ಯ ನಾಸಿಕಾಗ್ರಂ ಸ್ವಂ ದಿಶಶ್ಚಾನವಲೋಕಯನ್||
 ಪ್ರಶಾಂತಾತ್ಮಾ ವಿಗತಭೀಃ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿವ್ರತೇ ಸ್ಥಿತಃ|
 ಮನಃ ಸಂಯಮ್ಯಮಚ್ಚಿತ್ತೋ ಯುಕ್ತ ಆಸೀತ ಮತ್ಪರಃ||

ಯೋಗೀ ಯುಂಜೀತ ಸತತಮಾತ್ಮಾನಂ ರಹಸಿ ಸ್ಥಿತಃ-‘ಆತ್ಮಾನಂ’ ಎಂದರೆ ಅಂತಃಕರಣ. ‘ಯುಂಜೀತ’ ಎಂದರೆ ಏಕಾಗ್ರವಾಗಿ ಅಂತಃಕರಣವನ್ನು ಇಟ್ಟು ಕೊಂಡು ಚಿಂತನೆ ಮಾಡುವುದು. ಕೆಲವರು ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಧ್ಯಾನ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಹಾಗೆ ಮಾಡಿದರೆ ಒಳ್ಳೆಯ ಯೋಗೀಶ್ವರರೆಂಬ ಹೆಸರು ಬರುತ್ತದೆ. ಹೀಗಿರಬಾರದು. ‘ಏಕಾಕೀ’ ಒಬ್ಬಂಟಿಗನಾಗಿ, ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಭಗವಂತನ ಚಿಂತನೆ ಮಾಡಬೇಕಾದರೆ ಒಬ್ಬಂಟಿಗನಾಗಿ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಇದನ್ನೇ ‘ರಹಸಿ ಸ್ಥಿತಃ’ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಚಿತ್ತವು ಸ್ವಾಧೀನವಾಗಿರಬೇಕು. ಶರೀರವೂ ಸ್ವಾಧೀನವಾಗಿರಬೇಕು. ಶರೀರ ಸ್ವಾಧೀನವಾಗಿದ್ದರೇನೇ ಚಿತ್ತ ಸ್ವಾಧೀನದಲ್ಲಿರುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ‘ಯತ ಚಿತ್ತಾತ್ಮಾ’ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಅದು ಬೇಕು, ಇದು ಬೇಕು ಎನ್ನುವ ಆಸೆಗಳಿಲ್ಲದೆ ಇರಬೇಕೆನ್ನುವುದಕ್ಕೆ ‘ನಿರಾಶೀರಪರಿಗ್ರಹಃ’ (ಆಸೆ ಇಲ್ಲದೆಯೂ, ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹ ಮಾಡದೆಯೂ) ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ.

‘ಶುಚೌ ದೇಶೇ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪ್ಯ ಸ್ಥಿರಮಾಸನಮಾತ್ಮನಃ’-ಜಾಗ ಸರಿಯಾಗಿದ್ದರೇನೇ ಅದು ಧ್ಯಾನಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ತರ್ಕಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕಡೆ ಶುಚಿಯಾಗಿರುವುದನ್ನು ಕುರಿತು ಹೇಳುವಾಗ, ಪೂರ್ವಪಕ್ಷವನ್ನು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ತಪ್ಪಾದ ಯುಕ್ತಿಯನ್ನು ಮೊದಲು ತೋರಿಸಿದರು. ‘ನರಚಿರಃ ಕಪಾಲಂ ಶುಚಿ ಪ್ರಾಣ್ಯಂಗ ತ್ವಾತ್ ಶಂಖವತ್’-ಒಂದು ಪ್ರಾಣಿಯ ಅವಯವವಾದ ಶಂಖವನ್ನು ನಾವು ಪೂಜೆಗೆ ಉಪಯೋಗಿಸುತ್ತೇವೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಅದನ್ನು ಶುಚಿಯೆಂದುಕೊಳ್ಳುತ್ತೇವೆ. ತಲೆ ಒಂದು ಓಡುವ ಪ್ರಾಣಿಯ (ಮನುಷ್ಯನ) ಅಂಗ ತಾನೇ! ಆದ್ದರಿಂದ ಅದನ್ನೂ ಶುಚಿಯೆಂದೇ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಹೀಗಿರುವಾಗ ಮೂಳೆಯನ್ನು ಮುಟ್ಟಿದರೆ ಏಕೆ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಬೇಕು ಎನ್ನುವ ಪ್ರಶ್ನೆ ಕೆಲವರಿಗೆ. ಈ ಯುಕ್ತಿ ಸರಿಯಾಗಿಲ್ಲ ಎಂದು ತೋರಿಸುವುದಕ್ಕೆ ‘ಶಾಸ್ತ್ರ ನಿಷಿದ್ಧಾತ್ವಾತ್’ ಎಂದು ಉತ್ತರ ಹೇಳಿದರು. ಮನುಷ್ಯನ ಅಸ್ಥಿಯನ್ನು ಮುಟ್ಟಿ

ದರೆ 'ಸಚೇಲಸ್ನಾನ ಮಾಚರೇತ್' (ಉಟ್ಟಿರುವ ಬಟ್ಟೆಯೊಡನೆ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಬೇಕು) ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾದ ಮೂಳೆಯನ್ನು ಮುಟ್ಟಿದರೆ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿದರೆ ಸಾಕು. ಆದರೆ (ಸತ್ತು) ಕೆಲವು ದಿನಗಳು ಮಾತ್ರವೇ ಆಗಿದ್ದು ಮೂಳೆಯಲ್ಲಿ ಮಾಂಸ ದಂಥವು ಇರುವುದನ್ನು ಮುಟ್ಟಿದರೆ ಸಚೇಲ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ.

ಆದ್ದರಿಂದ ಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದಂತೆ ಇರುವುದೇ ನಿಜವಾದ ಶುಚಿ. ಇದು ಇರ ಬೇಕೆನ್ನುತ್ತಾರೆ. ದೇವಾಲಯಗಳು, ಪರ್ವತಗಳು, ನದೀತೀರ, ಮನೆಯಲ್ಲಿರುವ ಪ್ರತಿ ದಿನವೂ ಪೂಜೆ ಮಾಡುವ ಜಾಗ ಇವುಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಶುಚಿ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಈ ಕಾಲ ದಲ್ಲಿ 'ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಸುಂದರವಾಗಿ ಶುದ್ಧಿ ಮಾಡಿಬಿಟ್ಟೆ. ಎಲ್ಲವೂ ಶುದ್ಧ' ಎಂದು ಹೇಳು ತ್ತಾರೆ. ಹಾಗಲ್ಲ, ಯಾವ ಯಾವ ಜಾಗವನ್ನು ಶುದ್ಧವೆಂದು ಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಎಂಜಲು ಅಶುದ್ಧ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಏಕೆ ಅದು ಅಶುದ್ಧ ಎಂದರೆ ಅದು ಅಶುದ್ಧ ಅಷ್ಟು ಮಾತ್ರ ಹೇಳಬಹುದು. ಎಂಜಲಾದ ಬಾಯನ್ನು ನಾವು ಮುಟ್ಟುತ್ತೇವೆ. 'ಅದು ಅಶುದ್ಧವಲ್ಲವೇ?' ಎಂದು ಕೇಳಿದರೆ ಎಂಜಲು ಒಳಗಡೆ ಇದ್ದರೆ ಶುದ್ಧ, ಹೊರಗಡೆ ಬಂದರೆ ಅಶುದ್ಧ, ಅಷ್ಟೇ. ಆದ್ದರಿಂದ ಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟ ಶುಚಿಯಾದ ಜಾಗದ ಲ್ಲಿಯೇ ನಾವು ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಇದನ್ನು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡೇ 'ಶುಚೌದೇಶೇ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪ್ಯ ಸ್ಥಿರಮಾಸನಮಾತ್ಮನಃ' ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ನಮ್ಮ ಆಸನವನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಂಡು ನಾವು ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಅದರಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತದೆ. ಇದರ ತಾತ್ಪರ್ಯವೇನೆಂದರೆ, ಇನ್ನೊಬ್ಬರ ಆಸನದಲ್ಲಿ ನಾವು ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಬಾರದು. ಈ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರೂ ಮತ್ತೊಬ್ಬರ ಆಸನಗಳಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗುವುದು. ಮತ್ತೊಬ್ಬರು ಕುಳಿತ ಆಸ ನದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತರೆ ಅದು ಅಶುಚಿ. ಅದೇ ರೀತಿ ನಮ್ಮ ಕಮಂಡಲುವನ್ನು ಮತ್ತೊಬ್ಬರು ಉಪಯೋಗಿಸಿದರೆ ಅದೂ ಅಶುಚಿ. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಶಿಷ್ಯರು ತಮಗಾಗಿಯೇ ನೀರಿನ ಪಾತ್ರೆಯನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿರುತ್ತಾರೆ. ಅದನ್ನು ನೋಡಿ ಅವರಿಗೆ ಬೇರೆಯವರ ಮೇಲೆ ದ್ವೇಷವಿದೆಯೆಂದು ಹೇಳುವ ಹಾಗಿಲ್ಲ. ಆರೋಗ್ಯ ಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿಯೂ ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣಗ ಳಿವೆ. ಈಗ ಇವುಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ನಾವು ಸಂಶೋಧನೆ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ಮತ್ತೊಬ್ಬರ ಆಸನವನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿದರೂ ರೋಗ ಬರಲಿಲ್ಲವಲ್ಲ ಎಂದು ಕೆಲ ವರು ಕುತರ್ಕ ಮಾಡಲು ಅವಕಾಶವಿದೆ. 'ಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಪವಿತ್ರತೆ ಇಲ್ಲ' ಎಂದು ಒಂದೇ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಮುಗಿಸಿಬಿಡುತ್ತಾರೆ. ಈ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಯಾರದೋ ಬಟ್ಟೆಯನ್ನು ಯಾರೋ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಯಾವುದೋ ಒಂದು ಬಟ್ಟೆ ಸಿಕ್ಕಿದರೆ ಸಾಕು ಎನ್ನುವ ಭಾವನೆ! ಐವತ್ತು ವರ್ಷಗಳಿಗೆ ಹಿಂದೆ ಹೀಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಬಹಳ ಯೋಗ್ಯರಾದ ದೊಡ್ಡವರು ಉಪಯೋಗಿಸಿದುದು ಸಿಕ್ಕಿದರೆ ಅದನ್ನು ಪವಿತ್ರವೆಂದು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ವಿಶೇಷ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಇದು ಪರಂಪರೆಯಾಗಿ ಬಂದ ವಿಶೇಷ. ಅನಂತರ ಭಗವಂತನು 'ನಾತ್ಯುಚ್ಛ್ರಿತಂ ನಾತಿ ನೀಚಂ ಚೈಲಾಜಿನ

ಕುಶೋತ್ತರಮ್' ಎಂದನು. ಎಂಥ ಜಾಗ? ದೊಡ್ಡ ಮೇಜಿನ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತು ಜಪ ಮಾಡಬಾರದು. ಭೂಮಿಯ ಮೇಲೂ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಬಾರದು. ಭೂಮಿಯ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತುಕೊಂಡರೆ ಅದರಲ್ಲಿರುವ ಶೈತ್ಯಾದಿಗಳು ನಮಗೆ ಬಂದು ಬಿಡುತ್ತವೆ. ಬಹಳ ಎತ್ತರವಾದ ಜಾಗದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಸಮಾಧಿ ಸ್ಥಿತಿಗೆ ಬಂದವನು ಕೆಳಗೆ ಬಿದ್ದರೆ ಅಪಾಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ 'ನಾತ್ಯುಚ್ಛ್ರಿತಂ ನಾತಿ ನೀಚಂ'—ಎತ್ತರವಾದ ಜಾಗವೂ ಅಲ್ಲ, ಕೆಳಗಿನ ಜಾಗವೂ ಅಲ್ಲ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ದರ್ಭೆಯ ಮೇಲೆ ಕೃಷ್ಣಾಜಿನ ಹಾಕಿ ಕೊಂಡು ಅದರ ಮೇಲೆ ವಸ್ತ್ರವನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಕುಳಿತುಕೊಂಡರೆ ಒಂದು ವಿಧವಾದ ದೋಷವೂ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ 'ಚೈಲಾಜಿನ ಕುಶೋತ್ತರಂ' ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಮನಸ್ಸು ಕೂಡ ಶಾಂತವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ದರ್ಭೆ ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳುವುದರಿಂದ ಶೈತ್ಯ ದೋಷ ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಕೃಷ್ಣಾಜಿನ ಸ್ವಲ್ಪ ರಕ್ಷೆ ಕೊಡುತ್ತದೆ. ವಸ್ತ್ರ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಅದರ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತುಕೊಂಡರೆ ಇನ್ನೂ ವಿಶೇಷ. ಹೀಗೆ ಆಸನದ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತು ಏನು ಮಾಡಬೇಕು ಎನ್ನುವುದಕ್ಕೆ ಭಗವಂತನು,

'ತತ್ತ್ವಕಾಗ್ರಂ ಮನಃ ಕೃತ್ವಾ ಯತ ಚಿತ್ತೇಂದ್ರಿಯಕ್ರಿಯಃ' ಎಂದನು. ಇಂದ್ರಿಯಗಳು ಇಲ್ಲಿ—ಅಲ್ಲಿ ಅಲುಗಾಡಕೂಡದು. ಇಂದ್ರಿಯಗಳು, ಚಿತ್ತವೂ ನಮ್ಮ ವಶದಲ್ಲಿರಬೇಕು. ದೇಹದ ಕ್ರಿಯೆಯೂ ಹೀಗೆಯೇ ಇರಬೇಕು. ಅಂದರೆ ಶರೀರವನ್ನು ಯಾವಾಗಲೂ ಅಲ್ಲಾಡಿಸುತ್ತಾ ಇರಬಾರದು. ಶರೀರವನ್ನು ಅಲ್ಲಾಡಿಸುತ್ತಿದ್ದರೆ ಚಿತ್ತ ಒಂದೇ ಜಾಗದಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲುವುದಿಲ್ಲ. 'ಸಮಂ ಕಾಯಶಿರೋಗ್ರೀವಂ ಧಾರಯನ್ನಚಲಂ ಸ್ಥಿರಃ'—ತಲೆ, ಕತ್ತು, ದೇಹ ಈ ಮೂರೂ ಸಮವಾಗಿರಬೇಕು. ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ವರ್ಣಿಸುವಾಗ 'ಮೂರು ಜಾಗಗಳಲ್ಲಿ ತಿರುವು ಇರುವವನು' ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಧ್ಯಾನ ಮಾಡುವವನು ಹೀಗೆ ಕುಳಿತುಕೊಂಡರೆ ಅವನು ಪೋಟೋವಿಗಾಗಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆಂದೇ ತೋರುವುದು.

'ಸಂಪ್ರೇಕ್ಷ್ಯ ನಾಸಿಕಾಗ್ರಂ ಸ್ವಂ ದಿಶಶ್ಚಾನವಲೋಕಯನ್' ಎಂದರು. ನಾಸಿಕಾಗ್ರವೆಂದರೆ ನಾವು ಮೂಗಿನ ತುದಿಯನ್ನು ನೋಡಬೇಕೆಂಬುದು ಅರ್ಥ. ಹಾಗೆ ಮಾಡಿದರೆ ಅದು ಧ್ಯಾನವೇ ಆಗುತ್ತದೆ. ಮೂಗಿನ ತುದಿಯನ್ನು ನಾವು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದರೆ ಹೇಗಿರುತ್ತದೋ ಅದೇ ರೀತಿ ಕಣ್ಣುಗಳು ಸ್ಥಿರವಾಗಿರಬೇಕೆನ್ನುವುದನ್ನು 'ನಾಸಿಕಾಗ್ರಂ ಪಶ್ಯನ್ನಿವ' ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಅನಂತರ 'ಪ್ರಶಾಂತಾತ್ಮಾ ವಿಗತಭೀಃ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿವ್ರತೇ ಸ್ಥಿತಃ'—ಇದಕ್ಕೆ 'ಶಾಂತವಾಗಿಯೂ, ಭಯವಿಲ್ಲದೆಯೂ, ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿ ವ್ರತದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಿತವಾಗಿರುವವನಾಗಿಯೂ' ಎಂದು ತಾತ್ಪರ್ಯ.

'ಮನಃ ಸಂಯಮ್ಯ ಮಚ್ಛಿತ್ತೋ ಯುಕ್ತ ಆಸೀತ ಮತ್ಪರಃ—ಮನಸ್ಸನ್ನು ನಿಗ್ರಹಿಸಿ ಹೀಗೆ ಯುಕ್ತನಾದವನು 'ಮತ್ಪರ' ನಾಗಿ ಇರಬೇಕು. ನಾವು ಬೇರೆಯವರು ಧ್ಯಾನದ

ಲ್ಲಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿ ಒಂದೆರಡು ದಿನಗಳು ಪ್ರಯತ್ನಪಟ್ಟು ಆಮೇಲೆ ಬಿಟ್ಟುಬಿಡೋಣವೆಂದುಕೊಂಡರೆ ಅದು ಧ್ಯಾನವಾಗುವುದಿಲ್ಲ.

‘ಆಹಮೇವ ಉತ್ಕೃಷ್ಟಃ ಯಸ್ಯ ಸಃ ಮತ್ಪರಃ’ [ಯಾರಿಗೆ ನಾನೇ (ಪರವಸ್ತು) ಉತ್ತಮವಾಗಿದ್ದೇನೋ ಅವನು ಮತ್ಪರಃ] ಹೀಗೆ ಇರುವವನಿಗೆ ಯಾವ ಫಲ ದೊರೆಯುವುದೆಂದರೆ,

‘ಯುಂಜನ್ಯೇವಂ ಸದಾಽಽತ್ಮಾನಂ ಯೋಗೀ ನಿಯತಮಾನಸಃ|
ಶಾಂತಿಂ ನಿರ್ವಾಣ ಪರಮಾಂ ಮತ್ಸಂಸ್ಥಾಮಧಿಗಚ್ಛತಿ|’

ಗೀತೆ-vi. 15

‘ಹೀಗೆ ಮನೋನಿಗ್ರಹವಿರುವ ಯೋಗಿ ಯಾವಾಗಲೂ ಮನಸ್ಸನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದರೆ ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಪರಿಣಾಮವಾಗುಳ್ಳ ಶಾಂತಿಯಾದ ನನ್ನ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆಂದು ಕೃಷ್ಣನು ಹೇಳಿದುದು. ಆದ್ದರಿಂದ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಧ್ಯಾನ ಮಾಡುತ್ತಾ ಬಂದರೆ ಅದು ಸಂಪ್ರಜ್ಞಾತ ಸಮಾಧಿವರೆಗಾದರೂ ಹೋಗಬೇಕು. ಕೆಲವರಿಗೆ ಸಗುಣದಲ್ಲಿರುವ ರುಚಿಯನ್ನು ಮೀರಿ ಅದಕ್ಕೆ ಮೇಲೆ ಹೋಗಬೇಕೆಂದಿರುತ್ತದೆ. ಅವರು ನಿರ್ಗುಣ ಧ್ಯಾನ ಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯವೇ ಎಂದು ಕೇಳುತ್ತಾರೆ. ಹಾಗೆ ಮಾಡಬಹುದು. ಹೇಗೆ ಮಾಡಬೇಕು?

ಮೊದಲು ಒಂದು ನಿಮಿಷ ಪ್ರಕಾಶವನ್ನು ನೋಡಬೇಕು. ಹಾಗೆ ನೋಡುವಾಗ ಪ್ರಪಂಚ ಮರೆತು ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಮರೆತು ಹೋದಾಗ ‘ನಾನು ಮರೆಯುತ್ತಿದ್ದೇನೆ’ ಎನ್ನುವ ಅರಿವು ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಹಾಗೆ ಮರೆತಿರುವ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಮುಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಅನಂತರ ಎರಡು ಕಣ್ಣುಗಳೂ ಅಂತರ್ಮುಖವಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತಿವೆಯೆಂಬುದಾಗಿ ಚಿಂತನೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಆಗ ಒಂದು ಪ್ರಕಾಶ ತಾನಾಗಿಯೇ ತೋರುತ್ತದೆ. ಆ ಪ್ರಕಾಶ ನಾವು ಲೋಕದಲ್ಲಿ ನೋಡುವ ಪ್ರಕಾಶದಂತೆ ಇರದೆ ನೀಲಿಯಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಕೆಲವು ವೇಳೆ ಚಂದ್ರನ ಪ್ರಕಾಶದಂತೆ ಇರುತ್ತದೆ. ಆ ಪ್ರಕಾಶ ತೋರಿದೊಡನೆ ಕಣ್ಣುಗಳು ಒಳಗೆ ನೋಡುತ್ತಿವೆಯೆಂದು ಭಾವಿಸಿ ನಾನು ಶುದ್ಧ ಚೈತನ್ಯನಾಗಿರುವವನು ಎನ್ನುವ ಭಾವವನ್ನು ಸ್ಥಿರಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ‘ಚೈತ್ಯಂ ಸರ್ವವ್ಯಾಪಿ’ ಎಂದು ಕಾಣಬೇಕು. ಹೀಗೆ ಮಾಡುತ್ತಾ ಬಂದರೆ ಅದು ಅಸಂಪ್ರಜ್ಞಾತ ಸಮಾಧಿಯಲ್ಲಿ ಕೊನೆಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಅದರಿಂದ ಆತ್ಮಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರ ಪಡೆಯಬಹುದು. ಸಂಪ್ರಜ್ಞಾತ ಸಮಾಧಿ ಪಡೆಯಬೇಕಾದರೆ ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಭಗವಂತನ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಧ್ಯಾನಮಾಡಬೇಕು. ಹೀಗೆ ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಿಕೊಂಡೇ ಬಂದರೆ ಒಂದು ದಿನ ಸ್ವರೂಪ ಎದುರಿಗೆ ಬಂದು ನಿಂತಂತಾಗುತ್ತದೆ. ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು ತೆರೆದರೂ ಕೂಡ ಆ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಕಾಣ

ಬಹುದು. ಇದನ್ನೇ 'ದೇವತಾ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರ'ವೆನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಈ ಸ್ಥಿತಿ ಉಂಟಾದ ಮೇಲೆ ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಯಾವುದಾದರೊಂದು ಚಿಂತನೆ ಮಾಡಿದರೆ ಅದಕ್ಕೆ ಉತ್ತರ ಕೂಡ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ. ಆ ಉತ್ತರ ದೈವ ವಾಕ್ಯಾಗುತ್ತದೆ. ಹೀಗಿರುವವನು ತನ್ನನ್ನೂ ಇತರರನ್ನೂ ಉದ್ಧಾರ ಮಾಡಬಲ್ಲನು. ಇದನ್ನು ಸಾಧಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ವಿಳಂಬ ವಾದರೂ ಇದನ್ನೂ ಖಂಡಿತ ಸಾಧಿಸಬಹುದು. ಆದ್ದರಿಂದ 'ಶಾಂತಿಂ ನಿರ್ವಾಣ ಪರಮಾಂ ಮತ್ಸಂಸ್ಥಾಮಧಿಗಚ್ಛತಿ' ಎಂದು ಕೃಷ್ಣನು ಹೇಳಿದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ, ಅದನ್ನು ಇಷ್ಟ ಪಟ್ಟೇ ನಾವು ಧ್ಯಾನ ಮೊದಲಾದವುಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತೇವೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದ ಸಾಧನ-ಸಂಪತ್ತುಗಳನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ನಾವು ಧ್ಯಾನ ಮಾಡುತ್ತಾ ಬಂದರೆ ಶ್ರೇಯ ಸ್ಸನ್ನು ಪಡೆಯಬಹುದು.

೫. ಕರ್ಮ

ಗಂಗಾಪೂರಪ್ರಚಲಿತ ಜಟಾಸ್ತಸ್ತ ಭೋಗಿಂದ್ರ ಭೀತಾಂ
ಆಲಿಂಗಂತೀಮಚಲತನಯಾಂ ಸಸ್ಮಿತಂ ವೀಕ್ಷಮಾಣಃ|
ಲೀಲಾಪಾಂಗೈಃ ಪ್ರಣತಜನತಾಂ ನಂದಯಂಶ್ಚಂದ್ರಮಾಲಿಃ
ಮೋಹಧ್ವಾಂತಂ ಹರತು ಪರಮಾನಂದಮೂರ್ತಿಃ ಶಿವೋ ನಃ||

ಪರಮಾತ್ಮನಿದ್ದಾನೆ, ಅವನೇ ನಮಗೆ ಸುಖ-ದುಃಖಗಳನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಾನೆ ಎಂದು ಒಪ್ಪುತ್ತೇವೆ. ಅವನು ಹೇಗೆ ಸುಖ ದುಃಖಗಳನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಾನೆಂದು ಸ್ವಲ್ಪ ಯೋಚಿಸೋಣ. ಭಗವಂತನಿಗೆ ಯಾರ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರೀತಿ ಇದೆಯೋ ಅವರಿಗೆ ಸುಖವನ್ನೂ, ಯಾರ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರೀತಿ ಇಲ್ಲವೋ ಅಂಥಹವರಿಗೆ ದುಃಖವನ್ನೂ ಕೊಡುತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ, ಭಗವಂತನಿಗೆ ಯಾವುದರಿಂದ ತಮ್ಮ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರೀತಿಯೋ ಅಪ್ರೇಮವೋ ಉಂಟಾಯಿತು ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಮಾತ್ರ ಅವರು ಯೋಚನೆ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ಇದಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟಂತೆ ನೀಲಕಂಠ ದೀಕ್ಷಿತರು ಒಂದು ಕಡೆ-

ಸಾಧ್ಯಾ ಶಂಭೋಃ ಕಥಮಪಿ ದಯೇತ್ಯಪ್ಯಸಾಧ್ಯೋಪದೇಶಃ
ಕೋಪಂ ತಸ್ಯ ಪ್ರಥಮಮಪನುದ್ವೈವ ಸಾಧ್ಯಃ ಪ್ರಸಾದಃ|
ಕೋಪೋ ವರ್ಣಾಶ್ರಮ ನಿಯಮಿತಾಚಾರ ನಿರ್ಲಿಂಘನೋತ್ಥಃ
ಶಾಂತಿಂ ನೇಯಃ ಸ ಕಥಮಧುನಾಪ್ಯವ್ಯವಸ್ಥಾ ಪ್ರವೃತ್ತೈಃ||

(ಪರಮೇಶ್ವರನ ದಯೆಯನ್ನು ಹೇಗಾದರೂ ಪಡೆಯಬೇಕೆನ್ನುವುದು ಸಾಧ್ಯವಾದ ಉಪದೇಶ. ಪರಮೇಶ್ವರನಿಗೆ ನಮ್ಮ ಮೇಲಿರುವ ಕೋಪ ದೂರವಾದ ಮೇಲೆ ತಾನೆ ಅವನ ಅನುಗ್ರಹ ನಾವು ಪಡೆಯಲು ಸಾಧ್ಯ. ಆ ಕೋಪ, ವರ್ಣ ಮತ್ತು ಆಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಆಚಾರ-ನಿಯಮಗಳನ್ನು ಉಲ್ಲಂಘಿಸಿದ್ದರಿಂದ ಉಂಟಾದುದು. ಆ ಕೋಪವನ್ನು ಹೇಗೆ ಶಾಂತಪಡಿಸುವುದು?) ಎಂದು ನುಡಿದರು. ಭಗವಂತನಿಗೆ, ತಮ್ಮ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಕೋಪವಿರುವುದಾದರೆ ಅವನ್ನು ದೂರಮಾಡಬೇಕೆಂದೇ ಎಲ್ಲರೂ ಭಾವಿಸುತ್ತಾರೆ. ಕೋಪವನ್ನು ದೂರ ಮಾಡಬೇಕಾದರೆ ಮೊದಲು, ಕೋಪ ಏತಕ್ಕೆ ಬಂದಿದೆಯೆಂದು ನೋಡಬೇಕು. ಭಗವಂತನು ಒಂದು ನಿಮಿಷ ಕೋಪದಿಂ

ದಲೂ, ಮತ್ತೊಂದು ನಿಮಿಷ ಬೇರೆ ವಿಧವಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಹುಚ್ಚನಂತೆ ಅಲ್ಲ. ಅವನು ಸರ್ವಜ್ಞ, ಹಾಗಿರುವವನ ಅನುಗ್ರಹ ನಮಗೆ ದೊರೆಯಬೇಕಾದರೆ ನಾವು ಆತನ ಕೋಪವನ್ನು ದೂರಮಾಡಬೇಕು.

ಸಾಧ್ಯಾಶಂಭೋಃ ಕಥಮಪಿ ದಯೇತ್ಯಪ್ಯಸಾಧ್ಯೋಪದೇಶಃ

ಭಗವಂತನ ಅನುಗ್ರಹವನ್ನು ನಾವು ಪಡೆಯಬಹುದೆನ್ನುವುದು ಅಷ್ಟು ಸುಲಭವಾದ ಕೆಲಸವಲ್ಲ.

ಕೋಪಂ ತಸ್ಯ ಪ್ರಥಮಮಪನುದ್ಯೈವ ಸಾಧ್ಯಃ ಪ್ರಸಾದಃ

ಭಗವಂತನಿಗೆ ಇರುವ ಕೋಪವನ್ನು ದೂರಮಾಡಿದರೆ ಅವನ ಪ್ರಸಾದವಾದ ದಯೆ ದೊರೆಯುವುದು. ಏತಕ್ಕೆ ಅವನಿಗೆ ಕೋಪ ಬಂದಿದೆ?

ಕೋಪೋವರ್ಣಾಶ್ರಮ ನಿಯಮಿತಾಚಾರ ನಿರ್ಲಂಘನೋತ್ಥಃ

ಪ್ರಪಂಚ ಸರಿಯಾಗಿ ನಡೆಯಬೇಕೆನ್ನುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಲೌಕಿಕ ನಿಯಮಗಳು ಇರುವಂತೆ ವೇದಗಳೂ ನಮಗೆ ದಾರಿ ತೋರಿಸುವ ನಿಯಮಗಳೇ ಆಗಿವೆ. ಆಯಾ ಆಶ್ರಮದಲ್ಲಿರುವವರೂ, ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಸಂಪ್ರದಾಯದಲ್ಲಿರುವವರೂ, ಹೇಗೆ ಬಾಳು ನಡೆಸಬೇಕೆಂದು ವಿಧಿನಿಯಮವಿದೆಯೋ ಹಾಗೆಯೇ ಬಾಳು ನಡೆಸಿದರೆ ಅವರಿಗೆ ಸುಖವಾಗಿರಲು ಸಾಧ್ಯ, ಅವರ ಸುತ್ತ-ಮುತ್ತ ಇರುವವರಿಗೂ ಸುಖವಾಗಿರಲು ಸಾಧ್ಯ. ಹಾಗಿಲ್ಲದೆ ತನಗೆ ಇಷ್ಟಬಂದಂತೆ ಯಾರಾದರೂ ಬಾಳು ನಡೆಸಿದರೆ, ಭಗವಂತನ ಪ್ರಸಾದ ದೊರೆಯುವುದೇ? ಇದಕ್ಕೆ ಬದಲಾಗಿ, ಅವನ ಧರ್ಮಗಳನ್ನು ಮೀರಿದ್ದಕ್ಕಾಗಿ ಭಗವಂತನ ಕೋಪಕ್ಕೆ ಅವನು ಪಾತ್ರನಾಗುತ್ತಾನೆ.

ಒಬ್ಬ ಹುಡುಗ ತನ್ನ ತಂದೆ-ತಾಯಿಯ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳುವುದೇ ಇಲ್ಲ. ತಂದೆ-ತಾಯಿ ಸ್ಕೂಲಿಗೆ ಹೋಗು ಎಂದರೆ ಹುಡುಗ ಸಿನಿಮಾಗೆ ಹೋಗುತ್ತಾನೆ ಎನ್ನುತ್ತಾನೆ. ಹೀಗೆಲ್ಲ ನಿಯಮಕ್ಕೆ ವಿರೋಧವಾಗಿ ನಡೆದುಕೊಂಡು ತನ್ನ ತಂದೆಗೆ ತನ್ನನ್ನು ಕಂಡರೆ ಆಗುವುದೇ ಇಲ್ಲ ಎಂದು ಹುಡುಗ ಹೇಳಿದರೆ ತಂದೆ ಏನು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ? ಹಾಗೆಯೇ ಭಗವಂತನ ನಿಯಮಗಳನ್ನು ನಾವು ಅತಿಕ್ರಮಿಸಿ ನಡೆದುಕೊಂಡು ನಮಗೆ ಭಗವಂತನ ಪ್ರಸಾದ ಬೇಕೆಂದರೆ ಅದು ದೊರೆಯುವುದಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಶ್ಲೋಕದಲ್ಲಿ,

ಶಾಂತಿಂ ನೇಯಃ ಸ ಕಥಮಧುನಾಪ್ಯವ್ಯವಸ್ಥಾ ಪ್ರವೃತ್ತೈಃ॥

ಎಂದು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಇಷ್ಟು ದಿನಗಳು ಪ್ರಪಂಚವನ್ನು ನೋಡಿ, ಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಓದಿ ಸತ್ಪುರುಷರೊಡನೆ ಸಹವಾಸ ಮಾಡಿಯೂ ಕೂಡ ಶಾಸ್ತ್ರ ನಿಯಮಗಳಿಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಜೀವನ ನಡೆಸದೆ ಇದ್ದರೆ ಹೇಗೆ ನಾವು ಭಗವಂತನ ಕೋಪವನ್ನು ಶಾಂತ ಮಾಡಬಲ್ಲೆವು ಎಂದು ನೀಲಕಂಠ ದೀಕ್ಷಿತರು ಒಂದು ಪ್ರಶ್ನೆ ಒಡ್ಡಿದರು.

ಸ ಕಥಂ ಶಾಂತಿಂ ನೇತುಂ ಶಕ್ಯಃ

(ಅದನ್ನು ಹೇಗೆ ಸಮಾಧಾನಪಡಿಸುವುದು?)

ಆದ್ದರಿಂದ ನಮ್ಮ ನಮ್ಮ ಆಶ್ರಮಗಳಿಗೆ ಯೋಗ್ಯವಾದ ಧರ್ಮಗಳನ್ನು ನಾವು ಸರಿಯಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಆಚರಿಸುತ್ತಾ ಇರಬೇಕು.

ವೇದಾಂತ ಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಓದಿ ನೋಡಿದರೆ ಪರಮಾತ್ಮನೇ ಜೀವಾತ್ಮನಾಗಿಬಿಟ್ಟನೆಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಯಾವಾಗ ಪರಮಾತ್ಮನು ಜೀವಾತ್ಮನಾದನೆನ್ನುವ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ನಾವು ಉತ್ತರ ಕೊಡಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಯಾವಾಗ ಬೀಜ ಉಂಟಾಯಿತು ಎಂದು ಕೇಳಿದರೆ ಮರ ಉಂಟಾಗುವುದಕ್ಕೆ ಮೊದಲು ಎಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ಯಾವಾಗ ಮರ ಉಂಟಾಯಿತು ಎಂದು ಕೇಳಿದರೆ ಅದಕ್ಕೆ ನಾವು ಉತ್ತರ ಹೇಳಬಹುದು. ಮೊದಲು ಬೀಜ ಉಂಟಾಯಿತು ಎಂದು ಹೇಳಿದರೆ ಮರವಿಲ್ಲದೆ ಬೀಜ ಹೇಗೆ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ ಎನ್ನುವ ಪ್ರಶ್ನೆ ಏಳುತ್ತದೆ. ಮರವೇ ಮೊದಲು ಉಂಟಾಯಿತು ಎಂದರೆ ಬೀಜವಿಲ್ಲದೆ ಮರ ಹೇಗೆ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ಮತ್ತೊಂದು ಪ್ರಶ್ನೆ ಏಳುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಬೀಜ-ಮರ-ಬೀಜ ಎಂದು ಚಕ್ರದಂತೆ ಅನಾದಿಯಾಗಿ ಬರುತ್ತದೆಯೆಂದು ಮಾತ್ರ ಹೇಳಬಲ್ಲೆವು. ಅದೇ ರೀತಿ ಜೀವನು ಅನಾದಿಯಾಗಿ ಶರೀರಗಳನ್ನು ಗ್ರಹಿಸುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗಿ 'ಕರ್ಮ' ಹೇಳಲ್ಪಡುವುದು, 'ಕರ್ಮ' ಎನ್ನುವುದು ನಮ್ಮ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ.

ಕರ್ಮದ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಕುರಿತು ಹೇಳುವಾಗ ಕವಿ ಒಬ್ಬರು—

‘ಬ್ರಹ್ಮಾಯೇನ ಕುಲಾಲವನ್ನಿಯಮಿತಃ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡಭಾಂಡೋದರೇ
ವಿಷ್ಣುರ್ಯೇನ ದಶಾವತಾರಗಹನೇ ಕ್ಷಿಪ್ರೋಮಹಾಸಂಕಟೇ |
ಶಂಭುರ್ಯೇನ ಕಪಾಲಪಾಣಿ ಪುಟಕೇ ಭೀಕ್ಷಾಟನಂ ಸೇವತೇ
ಸೂರ್ಯೋ ಭ್ರಾಮ್ಯತಿ ನಿತ್ಯಮೇವ ಗಗನೇ ತಸ್ಮೈ ನಮಃ ಕರ್ಮಣೇ ||’

[ಯಾವುದರಿಂದ ಬ್ರಹ್ಮನು ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ (ಸೃಷ್ಟಿಯೆನ್ನುವ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ) ಕುಂಬಾರನಂತೆ ನಿಯಮಿತನಾಗಿದ್ದಾನೋ, ಯಾವುದರಿಂದ ವಿಷ್ಣು ದೊಡ್ಡ ಸಂಕಟವಾದ

ಹತ್ತು ಅವತಾರವೆನ್ನುವ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಹಾಕಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದಾನೋ, ಯಾವುದರಿಂದ ಪರಮೇಶ್ವರನು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕಪಾಲವನ್ನು ಹಿಡಿದು ಭಿಕ್ಷೆಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೋ ಮತ್ತು ಯಾವುದರಿಂದ ಸೂರ್ಯನು ಪ್ರತಿ ನಿತ್ಯವು ತಿರುಗುತ್ತಲೇ ಇದ್ದಾನೋ ಅಂಥ ಕರ್ಮಕ್ಕೆ ನಮ್ಮ ನಮಸ್ಕಾರ! ಎಂದು ಹೇಳಿದರು. ಆದರೆ, ಕವಿ ಹೇಳುವುದನ್ನೂ ನಾವು ಒಪ್ಪಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಅವರು ಕರ್ಮದ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಹೇಳಬೇಕೆಂದಿರುವುದರಿಂದ ಭಗವಂತನು ಕೂಡ ಕರ್ಮದಿಂದ ಕಷ್ಟಪಟ್ಟನೆಂದು ತೋರಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಆದರೆ, ನಿಜಕ್ಕೂ ಭಗವಂತನೂ ಕರ್ಮಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕಿದವನೇ ಅಲ್ಲ. ಕರ್ಮಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕಿ ಕೊಂಡರೆ ಅವನು ಭಗವಂತನೇ ಅಲ್ಲ. ರಾಮನು ವನವಾಸ ಮಾಡಿದನು. ರಾಮನು ಭಗವಂತನೆಂದೇ ನಾವು ಖಂಡಿತವಾಗಿಯೂ ಹೇಳುತ್ತೇವೆ. ವಾಲ್ಮೀಕಿ, ರಾಮನಿಗೆ ಕರ್ಮವಿದೆ ಎಂದು ಬರೆದಿದ್ದಾರಲ್ಲ! ಆದ್ದರಿಂದ ಭಗವಂತನಾದ ರಾಮನು ವನವಾಸದಂಥವುಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸಬೇಕಾಗಿದ್ದರಿಂದ ಅವನು ಕರ್ಮಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕಿಕೊಂಡವನೇ ಎಂದು ಅದರ ತಾತ್ಪರ್ಯವನ್ನು ತಿಳಿಯದೆ ಕೆಲವರು ಕೇಳಬಹುದು. ಮನುಷ್ಯ ಜನ್ಮವನ್ನು ಪಡೆದರೆ ಹೀಗೆಲ್ಲಾ ಅನುಭವಿಸಬೇಕೆಂದು ತೋರಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಭಗವಂತನು ಲೀಲೆ ಮಾಡಿದನು. 'ದಶರಥನು ರಾಜ ಅವನ ಮಗ ರಾಮ' ಎಂದು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ರಾಮಾಯಣ ಓದುವವರಿಗೆ 'ರಾಮ ದೊಡ್ಡ ಮಹಾತ್ಮ, ಆದರೂ ಹೀಗೆಲ್ಲ ಕಷ್ಟಪಟ್ಟನು' ಎಂದೇ ತೋರುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲದೆ 'ಪರಮಾತ್ಮ ಎಂದು ಹೇಳಿದ ಮೇಲೆ ಅವನಿಗೆ ಇಷ್ಟೆಲ್ಲ ಕಷ್ಟವೇಕೆ?' ಎಂದು ಅವರಿಗೆ ಸಂದೇಹವೂ ಆಗುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಸ್ವಲ್ಪ ವಿವರಗಳನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡವರಿಗೆ ಹೇಳಿದರೆ ಭಗವಂತನು ತೋರಿದ ಲೀಲೆಯು ಅರ್ಥವಾಗುತ್ತದೆ. ಸರಿ, ಈಗ ಕವಿ ಹೇಳಿರುವ ಶ್ಲೋಕವನ್ನು ನೋಡೋಣ.

‘ಬ್ರಹ್ಮಾಯೇನ ಕುಲಾಲವನ್ನಿಯಮಿತಃ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡ ಭಾಂಡೋದರೇ’

ಬ್ರಹ್ಮನಿಗೆ ಒಂದು ಕೆಲಸವಿದೆ, ಅದೇನೆಂದರೆ ಈ ಪ್ರಪಂಚವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿ ಮಾಡುವುದೇ ಬ್ರಹ್ಮನ ಕೆಲಸ. ಕುಂಬಾರನಿಗೆ ಮಡಕೆಗಳನ್ನು ತಯಾರು ಮಾಡುವುದು ಕೆಲಸವೆಂದು ನಾವು ಹೇಳುವಂತೆ ಈ ಪ್ರಪಂಚವೆಲ್ಲವನ್ನೂ, ಸೃಷ್ಟಿಸುವುದು ಬ್ರಹ್ಮನ ಕೆಲಸ. ಬ್ರಹ್ಮನಿಗೆ ಏತಕ್ಕೆ ಈ ಶಿಕ್ಷೆ ಬಂದಿತೆಂದರೆ, ಅದಕ್ಕೆ ಅವನ ಕರ್ಮವೇ ಕಾರಣವೆನ್ನುತ್ತಾರೆ ಕವಿ. ಭಗವಂತನು ಗೀತೆಯಲ್ಲಿ—

‘ಅಜೋಽಪಿ ಸನ್ನವ್ಯಯಾತ್ಮಾ ಭೂತಾನಾಮೀಶ್ವರೋಽಪಿ ಸನ್’

ಪ್ರಕೃತಿಂ ಸ್ವಾಮಧಿಷ್ಠಾಯ ಸಂಭವಾಮ್ಯಾತ್ಮ ಮಾಯಯಾ॥

(ನಾನು ಅಜನಾದರೂ, ಅವ್ಯಯನಾದರೂ, ಎಲ್ಲ ಜೀವರಿಗೂ ಈಶ್ವರನಾದರೂ ನನ್ನ ಪ್ರಕೃತಿಯನ್ನು ವಶದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು, ನನ್ನ ಮಾಯೆಯಿಂದಲೇ ಅವತ

ರಿಸುವೆನು) ಎಂದಿದ್ದಾನೆ. ನಾವೂ ಹುಟ್ಟುತ್ತೇವೆ, ಭಗವಂತನೂ ಅವತಾರ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಭಗವಂತನು ತನಗೆ ಬೇಕೆಂದು ತೋರಿದರೆ ಮಾತ್ರ ಅವತಾರ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ನಮ್ಮ ವಿಷಯ ಹಾಗಲ್ಲ. ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಹುಟ್ಟಿ ಏಕೆ ಹುಟ್ಟಿದವೋ ಎಂದು ಯೋಚನೆ ಮಾಡುತ್ತೇವೆ. ಆದರೆ ಭಗವಂತನು ತಾನು ಅವತಾರ ಮಾಡಬೇಕೇ, ಬೇಡವೇ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಮೊದಲೇ ಯೋಚಿಸುತ್ತಾನೆ. ಯಾವುದಾದರೂ ಲೀಲೆಯನ್ನು ತೋರಿಸಬೇಕೆಂದರೆ ಅವನು ಅವತಾರ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಈ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಕರ್ಮದ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಹೇಳಬೇಕೆಂದಿರುವ ಕವಿ, ಏನು ಹೇಳುತ್ತಾರೆಂದು ನೋಡೋಣ,

‘ವಿಷ್ಣುರ್ಯೇನ ದಶಾವತಾರಗಹನೇ ಕ್ಷಿಪ್ರೋ ಮಹಾಸಂಕಟೇ’

ಭಗವಾನ್ ಮಹಾವಿಷ್ಣು ದಶಾವತಾರಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದನು. ಆ ಹತ್ತು ಅವತಾರಗಳೂ ಸಾಮಾನ್ಯವಾದ ಅವತಾರಗಳಲ್ಲ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದೊಂದರಲ್ಲಿಯೂ ಮಹಾಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಅವನು ಸಾಧಿಸಿದನು. ಮತ್ಸ್ಯಾವತಾರ ಮಾಡಿದಾಗ ವೇದಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಬ್ರಹ್ಮದೇವನಿಂದ ಹಯಗ್ರೀವನು ಅಪಹರಿಸಿದಾಗ ಭಗವಂತನು ಹಯಗ್ರೀವನನ್ನು ಕೊಂದು ವೇದಗಳನ್ನು ಮುಂದಿನ ಕಲ್ಪದಲ್ಲಿ ನಮಗೆ ಕೊಟ್ಟನು. ಅನಂತರ ಕೂರ್ಮಾವತಾರ ಮಾಡಿದಾಗ, ದೇವಾಸುರರು ಕ್ಷೀರ ಸಮುದ್ರವನ್ನು ಕಡೆದಾಗ, ಮಂದರ ಪರ್ವತವನ್ನು ಹೊತ್ತು, ಆಮೆಯ ರೂಪವನ್ನು ಧರಿಸಿದನು. ಅದರಿಂದ ದೇವತೆಗಳು ಅಮೃತವನ್ನು ಪಡೆದರು. ರಾಮಾವತಾರ, ಕೃಷ್ಣಾವತಾರಗಳ ಕಥೆಗಳನ್ನು ನಾವು ಕೇಳಿದ್ದೇವೆ. ಹೀಗೆ ಅನೇಕ ಅವತಾರಗಳನ್ನು ಭಗವಂತನು ಮಾಡಿದನು. ಕವಿ ‘ದಶಾವತಾರ ಗಹನೇ’ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಅಂದರೆ ದಶಾವತಾರವೆನ್ನುವ ಸಂಕಷ್ಟಕರವಾದ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಭಗವಂತನು ಸಿಕ್ಕಿಕೊಂಡನೆನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಕವಿಯ ತಾತ್ಪರ್ಯದ ಪ್ರಕಾರ ಭಗವಂತನ ಈ ಹತ್ತು ಅವತಾರಗಳೂ ಅವನ ಕರ್ಮವೇ ಆಗುತ್ತದೆ. ಭಗವಾನ್ ವಿಷ್ಣು ಮಾಡಿದ ಅವತಾರಗಳಿಗೆ ಒಂದು ಶಾಪವೇ ಕಾರಣವೆಂದು ಒಂದು ಕಥೆಯೂ ಇದೆ. ಕವಿ ಅನಂತರ,

‘ಶಂಭುರ್ಯೇನ ಕಪಾಲಪಾಣಿಪುಟಕೇ ಭಿಕ್ಷಾಟನಂ ಸೇವತೇ’

ಎಂದು ಹೇಳಿದರು. ಭಗವಂತನಾದ ಪರಮಶಿವನು ಕೈಲಾಸಕ್ಕೆಲ್ಲಾ ಅಧಿಪತಿ. ಅನ್ನಪೂರ್ಣಾ ಅವನ ಹೆಂಡತಿ. ಆದರೂ, ಪರಮಶಿವನೂ ‘ಭವತಿ ಭಿಕ್ಷಾಂ ದೇಹಿ’ ಎಂದು ಕೇಳಿದನಂತೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಶನಿ ‘ಸಮಯ ಬಂದರೆ ನಿನಗೂ ತೊಂದರೆ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ’ ಎಂದನಂತೆ. ಪರಮಶಿವನು, ‘ನಿನ್ನ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬಿದ್ದರೆ ತಾನೆ ನೀನು ನನಗೆ ತೊಂದರೆ ಕೊಡುವುದು’ ಎಂದು ಹೇಳಿ ತಾವರೆ ಹೂವಿನಲ್ಲಿ ಸಣ್ಣ ದುಂಬಿಯಾಗಿ ಅವಿತುಕೊಂಡನಂತೆ. ಶನಿಗೆ, ‘ಈಗ ನೀನು ನನಗೆ ಯಾವ ವಿಧವಾದ ತೊಂದ

ರೆಯೂ ಕೊಡಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ' ಎಂದನು. ಶನಿ ಪರಮಶಿವನಿಗೆ, 'ನೀನು ನನಗಾಗಿ ಬಹಳ ಕಷ್ಟಪಟ್ಟು ಚಿಕ್ಕರೂಪವನ್ನು ಪಡೆದು ಇಷ್ಟು ಹೊತ್ತು ಇದ್ದುದೇ ನಾನು ನಿನಗೆ ಮಾಡಿದ ತೊಂದರೆ' ಎಂದನು.

ಆದ್ದರಿಂದ ಕವಿಯ ತಾತ್ಪರ್ಯದಂತೆ, ಭಗವಂತನಾದ ಪರಮಶಿವನೂ ಭಿಕ್ಷಾಟನೆ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಅವನ ಕರ್ಮವೇ ಕಾರಣ. ಆದರೆ, ಮೊದಲೇ ಹೇಳಿದಂತೆ ನಿಜಕ್ಕೂ ಪರಮಶಿವನಿಗೆ ಕರ್ಮದ ಯಾವ ಬಂಧನವೂ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಕರ್ಮದ ಪ್ರಾಬಲ್ಯ ಇಷ್ಟಾಗಿದೆಯೆಂದು ತೋರಿಸುವುದಕ್ಕೇ ಅವನು ಈ ರೀತಿ ಲೀಲೆ ಮಾಡಿದನು. ಶ್ಲೋಕದ ಕೊನೆಯ ಚರಣದಲ್ಲಿ ಕವಿ,

‘ಸೂರ್ಯೋ ಭ್ರಾಮ್ಯತಿ ನಿತ್ಯಮೇವ ಗಗನೇ’

ಎಂದರು. ಎಲ್ಲರಂತೆಯೇ ಸೂರ್ಯನಿಗೆ ಕೂಡ ಏನು ಶಿಕ್ಷೆ? ಪ್ರತಿದಿನವೂ ಭೂಮಂಡಲದ ಸುತ್ತಲೂ ತಿರುಗುವುದು ಸೂರ್ಯನ ಕೆಲಸ. ಏಕೆ ಅವನು ಹೀಗೆ ಸುತ್ತುತ್ತಿರಬೇಕೆಂದರೆ, ಅದಕ್ಕೆ ಅವನ ಕರ್ಮವೇ ಕಾರಣವನ್ನುತ್ತಾರೆ ಕವಿ. ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಕವಿ,

‘ತಸ್ಮೈ ನಮಃ ಕರ್ಮಣೇ’

ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಅಂಥ ಬಲಿಷ್ಠವಾದ ಕರ್ಮವನ್ನು ನಮಸ್ಕರಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಕರ್ಮ ಎನ್ನುವುದು ಯಾರನ್ನು ಬಿಟ್ಟಿಲ್ಲ. ಹೇಗೆ ವ್ಯಾಧಿ ವೈದ್ಯನನ್ನೂ ಪೀಡಿಸುತ್ತದೆಯೋ ಅದೇ ರೀತಿ ಕರ್ಮ ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ತನ್ನ ಹಿಡಿತದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ವೈದ್ಯನು ಕೆಮ್ಮಿಗೆ ಔಷಧಿ ಕೊಡುತ್ತಲೇ ಇರುತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ, ಅವನೂ ಕೆಮ್ಮುತ್ತಲೇ ಇರುತ್ತಾನೆ. ಕಾರಣ ಕೇಳಿದರೆ ಎಷ್ಟೋ ಮಂದಿಗೆ ಗುಣಕಾರಿಯಾದ ಆ ಔಷಧಿ ಅವನಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಲಿಲ್ಲ ಎನ್ನುತ್ತಾನೆ. ಹಾಗೆ ನಡೆಯುವುದನ್ನು ನಾವೇ ನೋಡಿ ರಬಹುದು. ಹೀಗೆ ನಡೆಯುವುದಕ್ಕೆ ಅವರವರ ಕರ್ಮವೇ ಕಾರಣ. ವೈದ್ಯನಿಗೂ, ರೋಗಿಗೂ ಆ ವ್ಯಾಧಿಯನ್ನು ಅನುಭವಿಸಬೇಕೆನ್ನುವ ಕರ್ಮವೇ ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ. ಇನ್ನು, ಕರ್ಮದ ಸ್ವರೂಪ ನೋಡೋಣ.

ಮನುಷ್ಯನು ಯಾವಾಗಲೂ ಯಾವುದಾದರೂ ಒಂದು ಕೆಲಸ ಮಾಡುವಂತೆಯೇ ತೋರುತ್ತಾನೆ. ಜಾಗ್ರತ್ ಅವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಮನುಷ್ಯನು ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾನೆ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ನಾವು ನೋಡಿ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುತ್ತೇವೆ. ಕನಸಿನಲ್ಲಿ ಮನಸ್ಸು ಏನೇನೋ ಕಲ್ಪನೆ ಮಾಡುತ್ತದೆ ಎನ್ನುವುದೂ ನಮಗೆ ಗೊತ್ತು. ಕನಸಿನಲ್ಲಿ ನಾವು ಬೆಟ್ಟವನ್ನು

ದಾಟುವ ಹಾಗೆಯೂ, ನದಿಯಲ್ಲಿ ಮುಳುಗುವ ಹಾಗೆಯೂ ತೋರುತ್ತದೆ. ಕೆಲ ವೊಮ್ಮೆ ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಹಾರುತ್ತಿರುವಂತೆ ಕನಸಿನಲ್ಲಿ ತೋರುತ್ತದೆ. ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಶರೀರ ಹೀಗೆ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದರೂ ಸ್ಥೂಲ ಶರೀರ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ಸುಷುಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಯಾವ ವಿಧವಾದ ಕೆಲಸವೂ ಇಲ್ಲ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇವೆ. ಕನಸಿನಲ್ಲಿ ನಾವು ಯಾವ ತಪ್ಪು ಮಾಡಿದರೂ ಅದು ತಪ್ಪಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಅದರಿಂದ ಯಾರಿಗೂ ಯಾವ ವಿಧವಾದ ಲಾಭವೂ ಇಲ್ಲ, ನಷ್ಟವೂ ಇಲ್ಲ. ಒಂದು ಮುಖ್ಯ ವಿಷಯವನ್ನು ನಾವು ಗಮನಿಸಬೇಕು. ಕನಸಿನಲ್ಲಿ ಏನೇನು ಬರುತ್ತದೆಯೋ ಅದಕ್ಕೆ ಅವನವನ ಕರ್ಮವೇ ಕಾರಣ. ಕನಸಿನಲ್ಲಿ ಒಮ್ಮೆ ತಾನು ರಾಜನಾಗಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡಂತೆ ತೋರುವಾಗ ಬಹಳ ಸಂತೋಷವಾಗುತ್ತದೆ. ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ತನ್ನನ್ನು ಪೋಲೀಸಿನವನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ತೋರಿ ದರೆ ಆ ನಿಮಿಷ ಅದರ ಬಗ್ಗೆ ವ್ಯಥೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಒಮ್ಮೆ ಸಂತೋಷ ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ದುಃಖವೂ ಆಗುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ಕನಸಿನಲ್ಲಿ ಉಂಟಾಗುವ ದುಃಖಗಳಿಗೂ ಕಾರಣವಾಗಿರುವುದು ಕರ್ಮ ಆಗುತ್ತದೆ.

ಇದೇ ರೀತಿ ಜಾಗೃತ್ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವುದೆಲ್ಲ ಕರ್ಮದ ಕಾರಣದಿಂದಲೇ ಉಂಟಾದವು ಆಗುತ್ತವೆ. ನಾವು ಮೊದಲು ಮಾಡಿದ ಸತ್ಕರ್ಮಗಳ ಫಲವಾಗಿ ತಾತ್ಕಾಲಿಕವಾಗಿ ಸುಖವನ್ನೂ, ಕೆಟ್ಟ ಕರ್ಮದ ಫಲವಾಗಿ ದುಃಖವನ್ನೂ ಪಡೆಯುತ್ತೇವೆ. ಯಾವುದು ಒಳ್ಳೆಯ ಕೆಲಸವೆಂದು ಇಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ತೀರ್ಮಾನ ಮಾಡುವುದು ಎನ್ನುವ ಪ್ರಶ್ನೆ ನಮಗೆ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಆ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಸಮಾಧಾನ ನೋಡಲು ನಮಗೆ ವೇದವಿದೆ. ವೇದದಲ್ಲಿ ಧರ್ಮ ಯಾವುದು, ಅಧರ್ಮ ಯಾವುದು ಎಂದು ಹೇಳಿ ಲ್ಲಟ್ಟಿದೆ. ಯಾವುದು ನಮ್ಮಿಂದ ಮಾಡಲ್ಪಡಬೇಕೋ ಅದು ಧರ್ಮ. ನಮ್ಮಿಂದ ಮಾಡಲ್ಪಡಬಾರದೋ ಅದು ಅಧರ್ಮ. ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ನಿಯಮ ಕಾನೂನು ಎನ್ನುವುದಿದೆ. ಕಾನೂನು ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಯಾವು ಯಾವುದನ್ನು ನಾವು ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಹೇಳಿದೆ. ಕಾನೂನು ನಿಯಮಗಳನ್ನು ಉಲ್ಲಂಘಿಸಿದರೆ ನಮಗೆ ಶಿಕ್ಷೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ನಾವು ಯಾವು ಯಾವುದನ್ನು ಮಾಡಬೇಕೆನ್ನುವುದನ್ನು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಕಾನೂನು ಹೇಳುವುದಿಲ್ಲ. ಮಾಡಬೇಕಾದವುಗಳನ್ನು ನಮ್ಮ ಇಷ್ಟಕ್ಕೆ ಬಿಟ್ಟುಬಿಡುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ, ಕೆಲವು ವೇಳೆ ನಾವು ಏನು ಮಾಡಬೇಕು ಎನ್ನುವುದನ್ನೂ ಕಾನೂನೇ ತೀರ್ಮಾನಿಸುತ್ತದೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ ನಾವು ಯಾವುದಾದರೂ ಮನೆ ಕಟ್ಟಬೇಕೆಂದು ಇಷ್ಟಪಟ್ಟರೆ ನಮಗೆ ತೋರಿದ ಜಾಗದಲ್ಲಿ ಹಾಗೆ ಕಟ್ಟಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ನಾವು ಆ ಜಾಗವನ್ನು ಕೊಂಡಿ ರಬೇಕು. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಜಾಗ ನಮ್ಮ ತಂದೆಯಿಂದ ನಮಗೆ ದೊರೆತಿರಬೇಕು. ಇದೂ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಯಾರಾದರೂ ದಾನವಾದರೂ ಕೊಟ್ಟಿರಬೇಕು. ಕಟ್ಟಡವನ್ನು ಕಟ್ಟುವುದಕ್ಕೆ ಮೊದಲು ಪುರಸಭೆಯ ಅನುಮತಿ ಪಡೆದಿರಬೇಕು. ಹೀಗೆಲ್ಲ ಇಲ್ಲದ 'ಜಾಗ ಇಲ್ಲಿದೆ

ನಾನು ಹೋಗಿ ಮನೆ ಕಟ್ಟಿದರೆ ಏನು ತಪ್ಪು?’ ಎಂದುಕೊಂಡು ಯಾರಾದರೂ ಮನೆ ಕಟ್ಟಿದರೆ ಪುರಸಭೆ ಅವನನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಬಿಡುವುದಿಲ್ಲ.

ಮನೆಯನ್ನು ಒಡೆದು ಹಾಕುವಂತೆ ಅವನಿಗೆ ಹೇಳಿ ನೋಡುತ್ತಾರೆ. ಅವನು ಹಾಗೆ ಮಾಡದೆ ಇದ್ದರೆ ಅವರೇ ಬಂದು ಒಡೆದು ಹಾಕಿ ಅದಕ್ಕೆ ಆಗುವ ಖರ್ಚನ್ನೂ ಅವನಿಂದಲೇ ವಸೂಲು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಅದು ಅವನಿಗೆ ಆಗದೇ ಹೋದರೆ ಜೈಲಿಗೆ ಕಳುಹಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಕಾನೂನು ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಬರೆದಿರುವಂತೆ ನಡೆಯದವರು ಇಷ್ಟು ಶಿಕ್ಷೆ ಅನುಭವಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಆ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಏನು ಬರೆಯಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ ಎನ್ನುವುದು ನನಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ ಎಂದು ಯಾರೂ ಹೇಳಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ಅದನ್ನು ಕುರಿತು ತಿಳಿಯುವುದು ಅವನ ಕರ್ತವ್ಯ. ವೇದವೂ ಕಾನೂನು ಪುಸ್ತಕದಂತೆ. ನಾವು ಯಾವ ರೀತಿ ಮಾಡಬೇಕು, ಯಾವುದನ್ನು ಮಾಡಬಾರದು ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ.

ವೇದದಲ್ಲಿ ನಂಬಿಕೆ ಇರುವ ಆಸ್ತಿಕನಾಗಿರುವವನು ಪರಲೋಕವಿದೆ, ತಾನು ಮಾಡುವ ಕರ್ಮಕ್ಕೆ ಫಲ ಇದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ನಂಬುತ್ತಾನೆ. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ‘ಅಸ್ತಿ ನಾಸ್ತಿ ದಿಷ್ಟಂ ಮತಿಃ’ ಎಂದು ಹೇಳಿದೆ. ದಿಷ್ಟಂ ಎಂದರೆ ಅದೃಷ್ಟ ಎಂದು ತಾತ್ಪರ್ಯ. ನಾವು ಮಾಡುವ ಕರ್ಮಗಳು ಒಂದು ಸಂಸ್ಕಾರವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತವೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಅದೃಷ್ಟವೆಂದು ಹೆಸರು. ಕರ್ಮದ ಇನ್ನೊಂದು ವಿಶೇಷವನ್ನು ನೋಡೋಣ.

‘ಕುರ್ವತೇ ಕರ್ಮಭೋಗಾಯ ಕರ್ಮ ಕರ್ತುಂ ಚ ಭುಂಜತೇ’

ನಾವು ಒಂದು ಆಫೀಸಿಗೆ ಹೋಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತೇವೆ. ಅದು ಏಕೆಂದು ಕೇಳಿದರೆ ಸಂಬಳ ಪಡೆಯುವುದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಆಫೀಸಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತೇವೆ. ಸಂಬಳ ಏಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತೇವೆಂದರೆ, ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದುದಕ್ಕಾಗಿ ಸಂಬಳ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತೇವೆ. ಎರಡು ಕೆಲಸಗಳೂ ಒಂದಾದ ಮೇಲೆ ಒಂದು ಬರುತ್ತವೆ, ಅದೇ ರೀತಿ,

‘ಅಗ್ನಿಹೋತ್ರಂ ಭುಯಾತ್ ಸ್ವರ್ಗಕಾಮಃ|

ಜ್ಯೋತಿಷ್ಠೋಮೇನ ಸ್ವರ್ಗಕಾಮೋ ಯಜೇತ|

ಪುತ್ರಕಾಮಃ ಪುತ್ರೇಷ್ಟ್ಯಾ ಯಜೇತ|

ಹೀಗಿರುವಾಗ ವೇದ ವಾಕ್ಯಗಳು, ಆಯಾ ಫಲಗಳಿಗೆ ತಕ್ಕ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಮಾಡಲು ತಿಳಿಸುತ್ತವೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಭೋಗವೆಲ್ಲ ಬೇಕೆನ್ನುವುದಕ್ಕಾಗಿ, ಅದಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ನಾವು ಮಾಡಬೇಕು ಕೊನೆಗೆ ಆ ಭೋಗವೇತಕ್ಕೆ ಎಂದರೆ ‘ಕರ್ಮ ಕರ್ತುಂ ಚ ಭುಂಜತೇ’ ಎನ್ನುವಂತೆ ಆಗುತ್ತದೆ. ಪಾಯಸವನ್ನು ತಿನ್ನದ ಒಬ್ಬನಿಗೆ

ಅವನ ಆಪ್ತ ಮಿತ್ರನೊಬ್ಬನು ಪಾಯಸವನ್ನು ಕೊಟ್ಟನಂತೆ. ಪಾಯಸವನ್ನು ತಿಂದ ಅವನಿಗೆ ಪಾಯಸ ಬಹಳ ರುಚಿಯಾಗಿದೆಯೆಂದು ತಿಳಿಯಿತು. ಅನಂತರ ತನ್ನ ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಪಾಯಸ ಮಾಡಿಸಿಕೊಂಡು ತಿನ್ನಬೇಕೆನ್ನುವ ಆಸೆ ಉಂಟಾಯಿತು. ಆದ್ದರಿಂದ ಪಾಯಸವನ್ನು ತಿಂದ ಭೋಗ ಮತ್ತೆ ಪಾಯಸವನ್ನು ತಿನ್ನಬೇಕೆನ್ನುವುದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಯಿತು. ಮೊದಲು ಪಾಯಸ ತಿನ್ನದೆ ಇದ್ದಾಗ ತನ್ನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಪಾಯಸ ಮಾಡಿಸಿಯೇ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಭೋಗದಿಂದ ರುಚಿ, ರುಚಿಯಿಂದ ಮತ್ತೆ ಕರ್ಮ, ಕರ್ಮದಿಂದ ಭೋಗ ಹೀಗೆ ಇದು ಸುತ್ತಿಕೊಂಡೇ ಬರುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ರುವ ಕರ್ಮವನ್ನೇ 'ಬಂಧಕ'ವೆನ್ನುತ್ತೇವೆ. 'ಬಂಧಕ'ವೆಂದರೆ ಏನು ಅರ್ಥ? ಅಂಥ ಕರ್ಮ ಬಿಡುಗಡೆ ಇಲ್ಲದಂತೆ ನಮ್ಮ ಹಿಂದೆಯೇ ಸುತ್ತಿಕೊಂಡಿರುತ್ತದೆ. ನಾವು ಪ್ರಾಣ ಬಿಟ್ಟರೂ ಅದು ನಮ್ಮನ್ನು ಬಿಡುವುದಿಲ್ಲ. ಇಂದು ನಾವು ಮಾಡುವ ಕರ್ಮ ನಮ್ಮ ಹಿಂದೆಯೇ ಬರುತ್ತದೆ, ಭಗವಂತ ಗೀತೆಯಲ್ಲೂ-

‘ನೇಹಾಭಿಕ್ರಮನಾಶೋಸ್ತಿ ಪ್ರತ್ಯವಾಯೋ ನ ವಿದ್ಯತೇ
ಸ್ವಲ್ಪಮಪ್ಯಸ್ಯ ಧರ್ಮಸ್ಯ ತ್ರಾಯತೇ ಮಹತೋ ಭಯಾತ್’॥

(ಇದರಲ್ಲಿ ಪ್ರಯತ್ನವಿಲ್ಲ. ಇದರಲ್ಲಿ ಕೆಡುಕೆನ್ನುವುದೂ ಇಲ್ಲ. ಈ ಧರ್ಮವನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪ ಮಾಡಿದರೂ, ಇದು ಅವನನ್ನು ಭಯದಿಂದ ಕಾಪಾಡುವುದು) ಎನ್ನುತ್ತಾನೆ. ಪುಣ್ಯ ಕರ್ಮವಾದರೆ ಅದು ದೊಡ್ಡ ಭಯದಿಂದ ನಮ್ಮನ್ನು ಕಾಪಾಡುತ್ತದೆ. ಪಾಪ ಕರ್ಮವಾದರೆ ಅದು ದೊಡ್ಡ ಭಯವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ನಾವು ಪ್ರಾಣ ಬಿಟ್ಟರೂ ಕರ್ಮ ಬಿಡದೆ ನಮ್ಮನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸುತ್ತದೆ.

ಒಂದೆಡೆಯಲ್ಲಿ

‘ನದ್ಯಾಂ ಕೀಟಾ ಇವಾವರ್ತಾದಾವರ್ತಾಂತರಮಾಶು ತೇ|
ವ್ರಜನ್ತೋ ಜನ್ಮನೋ ಜನ್ಮ ಲಭಂತೇ ನೈವನಿರ್ವೃತಿಮ್’॥

ಎಂದು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ನಮಗೆ ಜನ್ಮ ಬಂಧನವಿರುವವರೆಗೆ ಅಮಿತ ಶಾಂತಿ ದೊರೆಯುವುದಿಲ್ಲ. ನಾವು ಸಾಧಾರಣವಾಗಿ ಅನುಭವಿಸುವ ಶಾಂತಿ ಹೇಗಿದೆಯೆಂದರೆ ಒಂದು ಆಸೆ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಉಂಟಾಗಿ ಆ ಆಸೆ ನಿಮಿಷದಲ್ಲೇ ಮುಗಿದು ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ನಾವು ಸುಖವಾಗಿರಬಹುದೆಂದುಕೊಳ್ಳುವಾಗ ಇನ್ನೊಂದು ವಸ್ತುವನ್ನು ನೋಡುತ್ತೇವೆ. ತಕ್ಷಣ ಆ ವಸ್ತು ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಆಸೆ ಬಂದು ಬಿಡುತ್ತದೆ. ಅನಂತರ ಆ ವಸ್ತು ದೊರೆತ ಒಡನೆ ಬೇರೆ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಮನಸ್ಸು ಆಸೆಪಡಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸುತ್ತದೆ.

‘ತೇಷಾಂ ಶಾಂತಿಃ ಶಾಶ್ವತೀ ನೇತರೇಷಾಮ್|’

ಎಂದು ಹೇಳಿದ ಪ್ರಕಾರ ನಾವು ಪರಮಾತ್ಮನ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರ ಪಡೆದರೆ ಮಾತ್ರ ಶಾಶ್ವತವಾದ ಶಾಂತಿ ಎನ್ನುವುದು ದೊರೆಯುವುದು,

‘ನದ್ಯಾಂ ಕೀಟಾ ಇವಾವರ್ತಾದಾವರ್ತಾಂತರಮಾಶು ತೇ|’

ಚಿಕ್ಕ ಹುಳು ಅಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಿ ಓಡಾಡುತ್ತದೆ. ಅಕಸ್ಮಾತ್ತಾಗಿ ನದಿಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದು ಬಿಡುತ್ತದೆ. ನದಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸುಳಿ ಇದ್ದಿತು. ಹುಳು ಆ ಸುಳಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಸುತ್ತಾಡಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿತು. ಆ ಸುಳಿಯಲ್ಲಿ ತಾನು ಕಷ್ಟಪಡಬೇಕಾಗಿದೆಯಲ್ಲಾ ಎಂದು ಅದು ಚಿಂತಿಸಿತು. ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ದೈವಿಕವಾಗಿ ಅದು ಸುಳಿಯಿಂದ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡಿತು. ಆದರೆ ಸ್ವಲ್ಪ ದೂರ ಹೋಗುವುದರೊಳಗಾಗಿ ಇನ್ನೊಂದು ಸುಳಿಯಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿಕೊಂಡಿತು. ನಮ್ಮ ರೀತಿಯೂ ಇದೇ ರೀತಿ ಇದೆ. 84ಲಕ್ಷ ಜೀವರಾಶಿಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವುದಾದರೂ ಒಂದು ಜೀವರಾಶಿಯಾಗಿ ನಾವೂ ಹುಟ್ಟುತ್ತಲೇ ಇದ್ದೇವೆ. ಈಗ ಮನುಷ್ಯ ಜನ್ಮವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿದ್ದೇವೆ.

ಶುಭೈರಾಪ್ನೋತಿ ದೇವತ್ವಂ ನಿಷಿದ್ಧೈರ್ನಾರಕೀಂ ತನುಮ್|

ಉಭಾಭ್ಯಾಂ ಪುಣ್ಯಪಾಪಾಭ್ಯಾಂ ಮಾನುಷ್ಯಂ ಲಭತೇಽವಶಃ||

(ಪುಣ್ಯಕರ್ಮಗಳಿಂದ ಒಬ್ಬನು ದೈವತ್ವವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ, ಪಾಪ ಕರ್ಮಗಳಿಂದ ನೀಚ ಜನ್ಮವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ. ಪುಣ್ಯವೂ ಪಾಪವೂ ಸೇರಿದರೆ ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿಯೂ ಮನುಷ್ಯ ಜನ್ಮ ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ.) ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಸತ್ಕರ್ಮವನ್ನು ಮಾಡಿದವರು ದೇವತೆಗಳಾಗಿ ಹುಟ್ಟುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ದೇವತೆಗಳಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿಯೂ ಯಾವ ಫಲವೂ ಇಲ್ಲ. ದೇವತೆಗಳಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದರೆ ಮಾಡಬೇಕಾದುದೇ ಇಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ಅಲ್ಲಿ ಇರುವ ಭೋಗಗಳೇ ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ. ಇನ್ನೊಂದು ವಿಶೇಷವೆಂದರೆ, ಅಲ್ಲಿರುವವರೆಗೆ ಯಾವುದೋ ಕೆಲವು ದಿನಗಳು ಸುಖವಾಗಿ ಬದುಕಬಹುದು. ಅನಂತರ,

‘ಕ್ಷೀಣೇ ಪುಣ್ಯೇ ಮರ್ತ್ಯಲೋಕಂ ವಿಶನ್ತಿ|’

ಎಂದು ಹೇಳಿದಂತೆ ಪುಣ್ಯವೆಲ್ಲ ಮುಗಿದ ಮೇಲೆ ಕೆಳಗೆ ಇಳಿದು ಬರಬೇಕಾದುದೇ, ಆದರೆ ಪಾಪ ಮಾಡಿದವರಿಗೆ ನರಕ ಸಿಕ್ಕುತ್ತದೆ. ಯಾರಿಗೆ ಸತ್ಯ ಯಾವುದು, ಅಸತ್ಯ ಯಾವುದು ಎನ್ನುವ ವಿವೇಚನೆಯೇ ಇಲ್ಲವೋ, ಯಾರು ಭಗವಂತನನ್ನು ನೆನೆಯುವುದಿಲ್ಲವೋ, ಯಾರು ಇತರರ ಸ್ವತ್ತನ್ನು ಹೇಗೆ ತಾವು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವುದೆಂದು ನೋಡುತ್ತಿರುತ್ತಾರೋ ಅವರು ಅಧರ್ಮ ಮಾಡುವವರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಇಷ್ಟೇ

ಅಲ್ಲ, ಕೆಲವರು ವಿಶೇಷವಾದ ಅಧರ್ಮಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಕೆಲವನ್ನು ಮಾಡಿದರೆ ಅಧರ್ಮ. ಅದೇ ರೀತಿ ಕೆಲವನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ಅಧರ್ಮ. ಹಾಗೆಯೇ ಯಾರಿಗೆ ಸಂಧ್ಯಾ ವಂದನೆ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಹೇಳಿದೆಯಲ್ಲ, ಅದನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ, ಅಧರ್ಮ. ಇಂಥ ಅಧರ್ಮಗಳೆಲ್ಲ ಮಾಡುವವನು ನರಕವನ್ನೇ ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ. ಆದ್ದರಿಂದ, ಮನುಷ್ಯನ ಜನ್ಮವೇ ಎಲ್ಲದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದುದೆನ್ನುವುದನ್ನು ನಾವು ತಿಳಿಯಬಹುದು. ದುರ್ಲಭವಾದ ಮನುಷ್ಯ ಜನ್ಮವನ್ನು ಪಡೆದ ನಾವು ನಮ್ಮ ಹಿಂದಿನವರು ತೋರಿಸಿದ ಆಚಾರ ಪರಂಪರೆಯಂತೆ ಜೀವನವನ್ನು ನಡೆಸಬೇಕು.

ಇದಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟಂತೆ ಒಂದು ಘಟನೆಯನ್ನು ನನ್ನ ಹತ್ತಿರ ಪ್ರೇಮಪಾತ್ರ ರೊಬ್ಬರು ಹೇಳಿದರು. ನಮ್ಮ ದೇಶದ ಒಬ್ಬರು ವಿದೇಶದಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿಬಂದರು. ಒಮ್ಮೆ ಆ ದೇಶಕ್ಕೆ ಇವರ ಮಾವನವರೂ, ಅತ್ತೆಯವರೂ ಹೋದರು. ಇವರು ಅವರಿ ಬ್ಬರನ್ನೂ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಲು ಆ ದೇಶದ ವಿಮಾನ ನಿಲ್ದಾಣಕ್ಕೆ ಬಂದಿದ್ದರು. ವಿಮಾನ ನಿಲ್ದಾಣದಲ್ಲಿ ಇವರನ್ನು ನೋಡಿದ ಇವರ ಸ್ನೇಹಿತರು 'ಇದೇನು ವಿಚಿತ್ರ ವಾಗಿದೆ! ತಾಯಿಯನ್ನೂ, ತಂದೆಯನ್ನೂ ಸರಿಯಾಗಿ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳದ ಈ ಕಾಲ ದಲ್ಲಿ ಅತ್ತೆಯವರೂ, ಮಾವನವರೂ ಬಂದಿದ್ದಾರೆಂದು ಅವರನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಲು ಬಂದಿದ್ದೀಯಲ್ಲಾ!' ಎಂದರಂತೆ. ಅವರು ಅದಕ್ಕೆ, 'ಇದು ಈ ಕಾಲ ದಲ್ಲಿ ಉಪಯೋಗವಿಲ್ಲದ ಆಚಾರವಾಗಿದೆ. ಒಬ್ಬರಿಗೆ ವಯಸ್ಸಾದರೆ ಅವರು ಯಾರಾ ದರೂ ಅವರನ್ನು ಅನಾಥಾಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಸೇರಿಸಿಬಿಡುವುದೇ ಒಳ್ಳೆಯದು. ಅನಂತರ ಒಂದು ವರ್ಷಕ್ಕೂ ಅಥವಾ ಎರಡು ವರ್ಷಕ್ಕೂ ಒಂದು ಸಾರಿ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ ಅವರನ್ನು ನೋಡಿ ಬಂದರೆ ಸಾಕು. ಇಷ್ಟು ತೊಂದರೆ ಯಾಕೆ?' ಎಂದು ಹೇಳಿದ ರಂತೆ. ಇಂಥ ಘಟನೆಯನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ನಮ್ಮ ದೇಶದ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗೆ ಅದು ಎಷ್ಟು ಬೇರೆಯಾಗಿದೆಯೆಂದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಕಾಣಬಹುದು. ನಮ್ಮ ವೇದ-‘ಮಾತೃದೇವೋ ಭವಾ ಪಿತೃದೇವೋ ಭವಾ’ ಎಂದು ಹೇಳಿ ತಾಯಿಯನ್ನೂ ತಂದೆಯನ್ನೂ ದೇವರಂತೆ ಗೌರವಿಸಬೇಕೆಂದು ಹೇಳುತ್ತದೆ.

ಈ ಕಾಲದ ಮನುಷ್ಯರು ಏನೆಂದು ಭಾವಿಸುತ್ತಾರೆ? 'ಅಮ್ಮ ಅಪ್ಪ ಬಹಳ ವಯ ಸ್ಸಾಗಿರುವವರು. ಅವರ ಶರೀರವೆಲ್ಲ ಶಿಥಿಲವಾಗಿ ಅವರು ಯಾವಾಗಲೂ ಕೆಮ್ಮಿ ಕೊಂಡೇ ಇರುತ್ತಾರೆ. ಇದನ್ನು ನೋಡುವುದಕ್ಕೆ ಅಸಹ್ಯವಾಗಿದೆ. ಅವರು ಚೆನ್ನಾಗಿದ್ದರೆ ನಾನು ಅವರನ್ನು ನನ್ನೊಡನೆ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ' ಎಂದು ಭಾವಿಸುತ್ತಾರೆ. ಹಾಗಿರುವ ವರು ಸ್ವಲ್ಪ ಯೋಚಿಸಬೇಕು. 'ನಾವು ಚಿಕ್ಕ ಮಗುವಾಗಿದ್ದಾಗ ತಾಯಿಯ ಮಡಿಲಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ಸಾರಿ ಮಲ-ಜಲ ವಿಸರ್ಜನೆ ಮಾಡಿ ಅಸಹ್ಯ ಮಾಡಿದ್ದೇವೆ! ಅದೆಲ್ಲವನ್ನು ತಾಯಿ ಸಹಿಸಿಕೊಂಡು ಎಷ್ಟು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ, ಎರಡೂವರೆ ವರ್ಷಗಳವರೆಗೆ ಸೇವೆ

ಮಾಡಿದ್ದಾಳೆ! ಒಂದು ಮಗುವೆ ಅಲ್ಲದೇ ಹುಟ್ಟಿದ ನಾಲ್ಕು ಮಕ್ಕಳಿಗೂ ಆ ರೀತಿಯ ಸೇವೆ ಮಾಡಿದುದಕ್ಕಾಗಿ ತಾಯಿ ಕಡಿಮೆ ಪಕ್ಷ ಹತ್ತು ವರ್ಷಗಳಾದರೂ ಕಳೆದಿರುತ್ತಾಳೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ನಾವು ನಾಲ್ಕು ಮಂದಿಯೂ ಸೇರಿ ತಲಾ ಎರಡು ವರ್ಷಗಳಾದರೂ ಆಕೆಯನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಕಾಪಾಡಿದರೆ ಏನು ತಪ್ಪು?’ ಎಂದು ನಾವು ಯೋಚಿಸಬೇಕು.

ಒಂದು ಕಡೆ ನೀಲಕಂಠ ದೀಕ್ಷಿತರು, ‘ಪ್ರಾದುರ್ಭೂತಾ ಸ್ವಯಮಿವ ಹಿತೇ’ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಸ್ವಲ್ಪ ವಯಸ್ಸಾಯಿತು, ಶರೀರದಲ್ಲಿ ಬಲವಿದ್ದಾಗ ‘ನಾನು ತಂದೆ-ತಾಯಿಗೆ ಹುಟ್ಟಿದವನೇ ಅಲ್ಲ. ನಾನು ನೇರವಾಗಿ ಸ್ವರ್ಗ ಲೋಕದಿಂದ ಹಾರಿ ಬಂದೆ’ ಎಂದು ಭಾವಿಸುತ್ತಾರೆ. ತನ್ನ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸಕ್ಕೆ ಗುರು ಎಷ್ಟು ಕಷ್ಟಪಟ್ಟಿದ್ದಾರೆಂಬುದನ್ನೂ ತಾಯಿಯೂ, ತಂದೆಯೂ ಎಷ್ಟು ಕಷ್ಟಪಟ್ಟು ಹಣ ವೆಚ್ಚ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆಂಬುದನ್ನೂ ಅವರು ಮರೆತುಬಿಟ್ಟು,

‘ಪ್ರಾಕ್ತನಾದೃಷ್ಟಲಬ್ಧಪ್ರಜ್ಞೋನ್ನೇಷಾ
ಇವ ಚ ತನಯಾ ನಸ್ಮರನ್ತ್ಯಾತ್ಮನೋಽಪಿ’

-ಎಂದು ಶ್ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಬರುವಂತೆ ‘ಹಿಂದಿನ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ನಾನು ಮಾಡಿದ ಪುಣ್ಯದ ಫಲವಾಗಿ ನಾನು ಬುದ್ಧಿವಂತನಾಗಿದ್ದೇನೆ ಹೊರತು ಈಗ ಯಾರಿಂದಲಾದರೂ ಕಲಿತುಕೊಂಡೇ ನಾನು ಬುದ್ಧಿವಂತನಾಗಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ’ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ನಾವು ಹೀಗೆ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳಬಾರದು.

ಒಂದು ಸ್ವಾರಸ್ಯವಾದ ವಿಷಯವೇನೆಂದರೆ ಕೆಲವರು ಸಂನ್ಯಾಸಿಗಳು ತಮ್ಮ ಗುರುಗಳು ಯಾರೆಂದು ಹೇಳುವುದಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ಅವರಿಗೆ ಗುರು ಇರಲೇ ಇಲ್ಲ. ಓದು-ಬರೆದುಕೊಂಡ ಕೆಲವರಿಗೆ, ಅವರಿಗೆ ಸಂನ್ಯಾಸ ಕೊಟ್ಟ ಗುರು ಅಷ್ಟು ಓದಿಕೊಂಡವರು ಆಗದೇ ಇದ್ದರೆ ಅವರ ಹೆಸರನ್ನು ಹೇಳಿದರೆ ಗೌರವ ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತದೆಂಬ ಭಾವನೆ ಇದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ, ಯಾರೋ ಒಬ್ಬ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ವ್ಯಕ್ತಿ ಸತ್ತು ಹೋಗಿದ್ದರೆ ಅವರೇ ತಮ್ಮ ಗುರು ಎಂದು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಇದನ್ನೇ ನೀಲಕಂಠ ದೀಕ್ಷಿತರು ಒಂದು ಕಡೆ ‘ಪ್ರಸಿದ್ಧಶ್ಚ ಮೃತೋ ಗುರುಃ’ ಎಂದು ಹೇಳಿದರು. ಏತಕ್ಕೆ ಸತ್ತುಹೋದ ಒಬ್ಬರನ್ನು ಗುರುವೆಂದು ಹೇಳಬಹುದೆಂದರೆ, ಅವರು ಮತ್ತೆ ಬಂದು ತಿರಸ್ಕರಿಸಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಹೀಗೆ ಹೇಳಬಹುದೆನ್ನುತ್ತಾರೆ.

ನಾವು ಹೀಗಲ್ಲದೆ ನಮ್ಮ ಆಚಾರ ಪರಂಪರೆಯಂತೆ ನಿಯಮವಾಗಿ ಬಾಳನ್ನು ನಡೆಸುವುದೇ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದುದು. ಮಗು ಆಗಬೇಕೆಂದು ತಪಸ್ಸು ಮಾಡಿ ಮಗನನ್ನು ಪಡೆದ ತಂದೆ-ತಾಯಿಯರು ಎಷ್ಟೋ ಮಂದಿ ಇದ್ದಾರೆ. ತಾನು ಊಟ ಮಾಡದೆ ಇದ್ದರೂ ಮಗನಿಗೆ ತಿನ್ನಿಸಿ ಬೆಳಸಿ ಅವನನ್ನು ದೊಡ್ಡವನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ ಸಂತೋಷ

ಪಡುವವರೂ ಇದ್ದಾರೆ.

ಕೆಲವರು, 'ತಾಯಿ-ತಂದೆ ಕೆಟ್ಟವರಾಗಿದ್ದರೆ ಏನು ಮಾಡುವುದು' ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಯಾರು ಮಾಡುವುದು ಸರಿ, ಯಾರು ಮಾಡುವುದು ತಪ್ಪು ಎಂದು ನಾವು ತೀರ್ಮಾನ ಮಾಡಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಯಾವುದು ಹೇಗಿದ್ದರೂ ಅವರನ್ನು ಕಾಪಾಡಿದರೆ ಪಾಪವೇನೂ ಇಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಕಾಪಾಡುವುದು ಕರ್ತವ್ಯ. ಇದಕ್ಕೆ ವಿರೋಧವಾಗಿ ನಾವು ನಡೆದುಕೊಂಡು ಅಧರ್ಮವನ್ನೇ ಮಾಡುತ್ತಾ ಬಂದರೆ 'ವ್ರಜಸ್ತೋ ಜನ್ಮನೋ ಜನ್ಮ' ಎಂದು ಹೇಳಿದಂತೆ ಒಂದು ಜನ್ಮದಿಂದ ಮತ್ತೊಂದು ಜನ್ಮವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾ ಹೋಗಬೇಕಾದುದೇ. ಯಾವಾಗಲಾದರೂ ಒಮ್ಮೆ ಮನುಷ್ಯ ಜನ್ಮ ದೊರೆಯಬಹುದು. 'ದುರ್ಲಭಂ ಮಾನುಷಂ ದೇಹಮ್' ಎಂದು ಹೇಳಿದಂತೆ ಮನುಷ್ಯ ಜನ್ಮವೇ ನನ್ನವುದು ದುರ್ಲಭವಾದುದು. ಈ ಮನುಷ್ಯ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿಯೂ ನಾವು ಒಳ್ಳೆಯ ವಿಧವಾಗಿ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲವೆಂದರೆ ಮತ್ತೆ ಆಡಾಗಿಯೋ, ಆಕಳಾಗಿಯೋ ಜನ್ಮವನ್ನು ಪಡೆಯಬೇಕಾದುದೇ. ಆಡಾಗಿಯೋ, ಆಕಳಾಗಿಯೋ ಹುಟ್ಟಿದರೆ ಯಾರಾದರೂ ಹೊಡೆದರೆ ಆ ಕಡೆಯಿಂದ ಈ ಕಡೆಗೆ ಹೋಗಬಹುದು. ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಯಾರಾದರೂ ಬಲಿ ಕೊಡುವುದಕ್ಕೆ ಕರೆದೊಯ್ದರೆ ಕತ್ತನ್ನು ಕೊಡಬೇಕಾಗುವುದು. ಸರಿ ಕಥೆ ಮುಗಿಯಿತು. ಆದರೆ, ಮನುಷ್ಯನಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದವನು, ತನ್ನ ನಿಜವಾದ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಅರಿತವನಾಗಿ ಕೃತಾರ್ಥನಾಗಬಹುದು. ಆದ್ದರಿಂದ ನಮಗೆ ಮತ್ತೆ ಜನ್ಮ ಬರದೆ ಇರಲು ಏನೆಲ್ಲ ಪ್ರಯತ್ನಗಳು ಮಾಡಬೇಕೋ ಅವುಗಳೆಲ್ಲವನ್ನು ಈ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿಯೇ ಕೈಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ನೀರಿನ ಸುಳಿಯಲ್ಲಿ ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಸಿಕ್ಕಿಕೊಂಡು ಒದ್ದಾಡುತ್ತಿರುವ ಹುಳುವನ್ನು ಕರುಣೆಯಿಂದ ಪಾರು ಮಾಡಿದ ಒಬ್ಬರು, ಅದನ್ನು ನೀರಿನಿಂದ ಹೊರಗೆ ತಂದಮೇಲೆ ಅದರ ಕಷ್ಟಗಳು ದೂರವಾಗುತ್ತವೆ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿಯೇ.

'ಪ್ರಾಪ್ಯ ತೀರತರುಚ್ಛಾಯಾಂ ವಿಶ್ರಾಮ್ಯನ್ತಿಯಥಾ ಸುಖಮ್'-ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಇದೇ ರೀತಿ ಮತ್ತೆ-ಮತ್ತೆ ಜನ್ಮ ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿಕೊಂಡು ದುಃಖಪಡುವ ಮನುಷ್ಯರಿಗೆ ಅದರಿಂದ ದೂರಾಗುವ ಮಾರ್ಗವೇನೆಂದರೆ, ಆಚಾರ್ಯರ ಹತ್ತಿರ ಹೋಗಿ, ತಮ್ಮ ನಿಜವಾದ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಅರಿಯುವುದು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಶಿಷ್ಯನಾದವನು ವೇದಾಂತ ಶ್ರವಣದಂಥವುಗಳನ್ನು ಮಾಡುವುದೇ ಮುಖ್ಯ.

'ಪಂಚಕೋಶವಿವೇಕೇನ ಲಭಂತೇ ನಿರ್ವೃತ್ತಿಂ ಪರಮ್'

ಎಂದು ಹೇಳಿರುವುದರಿಂದ 'ಪಂಚಕೋಶ ವಿವೇಕ'ಕ್ಕೆ ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಮುಖ್ಯತ್ವ

ವನ್ನು ತಿಳಿಯಬಹುದು. (ಜೀವನು ಬ್ರಹ್ಮವಲ್ಲದೇ ಬೇರೆಯಲ್ಲ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ತಿಳಿಯಲು ಬ್ರಹ್ಮವನ್ನು ಜೀವನನ್ನಾಗಿ ತೋರಿಸಲು ಐದು ಕೋಶಗಳ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಅವುಗಳಿಂದ ಆತ್ಮನನ್ನು ಬೇರ್ಪಡಿಸಿ ತಿಳಿಯುವುದು 'ಪಂಚಕೋಶ ವಿವೇಕ'ವನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ.) ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲೇ ಮುಳುಗಿ, ಬಾಹ್ಯವಸ್ತುಗಳ ಚಿಂತನೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಇರುವವನಿಗೆ 'ಪಂಚಕೋಶ ವಿವೇಕ' ಉಂಟಾಗುವುದು ಅಷ್ಟು ಸುಲಭವಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಅಂಥವರು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಹೇಳಿದೆ.

ಈಶಾವಾಸ್ಯೋಪನಿಷತ್ತು

“ಕುರ್ವನ್ನೇವೇಹ ಕರ್ಮಾಣಿ ಜಿಜೀವಿಷೇಚ್ಛತಂ ಸಮಾಃ”

ಎನ್ನುತ್ತದೆ. ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಬಾಳಬೇಕು ಎನ್ನುವುದನ್ನೆಲ್ಲಾ ಆಸೆಯಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಕರ್ಮವನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ಮಾಡುವುದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಬೇರೆ ದಾರಿ ಇಲ್ಲ. ಇದಕ್ಕೆ ವಿರೋಧವಾಗಿ ಯಾರಿಗೆ ಪ್ರಪಂಚ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತಿ ಇಲ್ಲವೋ ಅಂಥವನು ವೇದಾಂತಕ್ಕೆ ಅಧಿಕಾರಿಯಾಗುತ್ತಾನೆ.

ಇನ್ನು ಕರ್ಮದ ಬಗೆಗಳನ್ನು ನೋಡೋಣ. ಕರ್ಮವನ್ನು ಮೂರು ವಿಧವಾಗಿ ವಿಂಗಡಿಸಬಹುದು, ೧) ಇಷ್ಟ, ೨) ಪೂರ್ತಿ, ೩) ದತ್ತ.

ಅಗ್ನಿಹೋತ್ರಂ ತಪಃ ಸತ್ಯಂ ವೇದಾನಾಂ ಚಾನುಪಾಲನಮ್ |

ಆತಿಥ್ಯಂ ವೈಶ್ವದೇವಂ ಚ ಇಷ್ಟಮಿತ್ಯಭಿಧೀಯತೇ ||

ಮೊದಲು ಶ್ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟ 'ಇಷ್ಟ'ವೆನ್ನುವುದನ್ನು ನೋಡೋಣ. ಮೊದಲು ಅಗ್ನಿಹೋತ್ರವೆನ್ನುವುದು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. ಅಗ್ನಿಹೋತ್ರವನ್ನು ಯೋಗ್ಯತೆ ಇರುವವರು ನಿತ್ಯವೂ ಅನುಷ್ಠಾನ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ವೇದದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದೆ.

‘ತಪಃ’-ಏಕಾದಶಿಯಂದು ಉಪವಾಸವಿರುತ್ತೇವೆ. ಅದೊಂದು ತಪಸ್ಸಾಗುತ್ತದೆ. ಹಲವು ವ್ರತಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತೇವೆ. ಅವುಗಳೂ ತಪಸ್ಸೇ, ಬ್ರಹ್ಮ ಯಜ್ಞ ಒಂದು ತಪಸ್ಸು.

‘ಸ್ವಾಧ್ಯಾಯ ಪ್ರವಚನಾಭ್ಯಾಂ ನ ಪ್ರಮದಿತವ್ಯಮ್’

ವೇದಾಧ್ಯಯನ ಮಾಡುವುದೂ, ಅದನ್ನು ಮಾಡಿಸುವುದೂ ಬಿಡಬಾರದು.

‘ತದ್ಧಿ ತಪಃ ತದ್ಧಿತಪಃ’

(ಅದೇ ತಪಸ್ಸು, ಅದೇ ತಪಸ್ಸು) ಎಂದು ಹೇಳಿರುವುದನ್ನು ನಾವು ನೋಡಬಹುದು.

ಅನಂತರ ‘ಸತ್ಯ’ ಎನ್ನುವುದು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಸತ್ಯ ಹೇಳುವುದು ಎನ್ನುವುದೇ ದೊಡ್ಡ ತಪಸ್ಸು. ಒಂದು ವಿಷಯವನ್ನು ನಾವು ಯಾವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿದ್ದೇವೋ ಅದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಹೊರಗೆ ಹೇಳುವುದಕ್ಕೆ ‘ಸತ್ಯ’ವೆಂದು ಹೆಸರು. ಬೇರೆ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಮಾತನಾಡಿದರೆ ಅದು ಸುಳ್ಳು ಆಗುತ್ತದೆ. ನಾವು ಸತ್ಯವನ್ನು ಹೇಳುವಾಗಲೂ ಜಾಗೃತೆಯಾಗಿರಬೇಕು. ನಾವು ಸತ್ಯವನ್ನು ನುಡಿದು ಅದರಿಂದ ಯಾರಿಗಾದರೂ ಅಪಕಾರ ಮಾಡುತ್ತೇವೆಂದರೆ

‘ಸತ್ಯಾನ್ ಮೌನಂ ವಿಶಿಷ್ಟತೇ’

ಎಂದು ಹೇಳುವುದರಿಂದ ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಸತ್ಯಕ್ಕಿಂತಲೂ ಮೌನವನ್ನಾಚರಿಸುವುದೇ ಮೇಲು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಆಗ ನಾವು ಸುಳ್ಳು ಹೇಳಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ಮೌನವಾಗಿದ್ದರೇ ಸಾಕು. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ—

‘ಸತ್ಯಂ ಬ್ರೂಯಾತ್ ಪ್ರಿಯಂ ಬ್ರೂಯಾನ್ಬ್ರೂಯಾತ್’

ಸತ್ಯಮಪ್ರಿಯಮ್ |

ಪ್ರಿಯಂ ಚ ನಾನ್ಯತಂ ಬ್ರೂಯಾದೇಷ ಧರ್ಮಃ ಸನಾತನಃ ||

(ಸತ್ಯವನ್ನು ಹೇಳು. ಪ್ರಿಯವನ್ನು ಹೇಳು. ಪ್ರಿಯವಲ್ಲದ ಸತ್ಯವನ್ನು ಹೇಳಬೇಡ. ಪ್ರಿಯವಾದ ಅಸತ್ಯವನ್ನೂ ಹೇಳಬೇಡ. ಇದೇ ಸನಾತನ ಧರ್ಮ.) ಎಂದು ಹೇಗೆ ಸತ್ಯವನ್ನು ಹೇಳಬೇಕೆನ್ನುವುದಕ್ಕೆ ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ನಮ್ಮ ಹಿಂದಿನವರು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ.

ಅದಾದ ಮೇಲೆ, ‘ವೇದಾನಾಂ ಚ ಅನುಪಾಲನಮ್’—ವೇದವನ್ನುವುದು ನಮ್ಮನ್ನು ತಾಯಿಯಂತೆ ಕಾಪಾಡುವುದು. ಆ ವೇದವನ್ನೇ ನಾವು ಇಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳಿದರೆ ಮೂಲವಿಲ್ಲದೆ ಹೇಗೆ ಎಲೆಯೋ, ಕೊಂಬೆಯೋ ಇರಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲವೋ, ಹಾಗೆಯೇ ಧರ್ಮವನ್ನುವುದೇ ಇಲ್ಲದೇ ಆಗುತ್ತದೆ.

‘ಆತಿಥ್ಯಂ ವೈಶ್ವದೇವಂ ಚ’

ನಮ್ಮ ಹತ್ತಿರ ಯಾರು ಬಂದರೂ ಕೂಡ, ಒಡನೆ ಅವರಿಗೆ ‘ಇಲ್ಲ’ ಎಂದು ಹೇಳಿಕಳುಹಿಸಬಾರದು. ‘ಪತ್ರಂ ಪುಷ್ಪಂ ಫಲಂ ತೋಯಂ’ ಎಂದು ಗೀತೆಯಲ್ಲಿ ಭಗವಂ

ತನು ಹೇಳಿದಂತೆ ನಮ್ಮ ಹತ್ತಿರ ಇರುವುದನ್ನು ಬಂದವರಿಗೆ ಕೊಡಬೇಕು. ಅನಂತರ 'ವೈಶ್ವದೇವ' ಎಂದು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ.

ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಬಾಳಲು ಮನುಷ್ಯರಿಗೆ ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ ಎಷ್ಟೋ ಜೀವರಾಶಿಗಳಿಗೆ ಕೂಡ ಭಗವಂತನು ಅವಕಾಶ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವುಗಳು ಕೂಡ ಬಾಳಬೇಕಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಪಶುಗಳಿಗೆ ಕೂಡ ನಾವು ತಿನ್ನುವುದರಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪವಾದರೂ ಕೊಡಬೇಕು. 'ವೈಶ್ವದೇವ' ಮಾಡುವವರು ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ 'ಕಾಕಬಲಿ' ಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಹಸುಗಳಿಗೂ ಅವರು ಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಅನಂತರ ಯಾರಾದರೂ ಬಂದಿದ್ದಾರೆಯೇ ಎಂದು ನೋಡುತ್ತಾರೆ. ಅವರಿಗೂ ಆಹಾರ ಕೊಡುತ್ತಾರೆ.

ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಎಲ್ಲವೂ 'ಇಷ್ಟ'ವೆನ್ನುವ ವಿಭಾಗದಲ್ಲಿ ಸೇರುತ್ತವೆ.

ವಾಪೀ ಕೂಪತಟಾಕಾದಿ ದೇವತಾಯತನಾನಿ ಚ|

ಅನ್ನಪ್ರದಾನಮಾರಾಮಃ ಪೂರ್ತಮಿತ್ಯಭೀಧೀಯತೇ||

ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಶ್ಲೋಕದಲ್ಲಿ 'ಪೂರ್ತ'ವೆನ್ನುವುದು ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ. ದೊಡ್ಡ ಬಾವಿ ತೋಡಿಸುವುದು, ದೇವರಿಗೆ ದೇವಾಲಯ ನಿರ್ಮಾಣ ಮಾಡಿಸುವುದು, ಅನ್ನದಾನ ಮಾಡುವುದು, ಭತ್ತಗಳನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸುವುದು ಇವುಗಳೆಲ್ಲ ಪೂರ್ತವೆನ್ನುವ ವಿಭಾಗದಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತವೆ.

ನಾವು ಇವುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಒಪ್ಪುತ್ತೇವೆ. ಆದರೆ, ಮೊದಲು 'ಇಷ್ಟ' ಎನ್ನುವ ವಿಭಾಗದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದವುಗಳನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳಲು ಹಿಂಜರಿಯುತ್ತೇವೆ. ಎರಡನ್ನೂ ಹೇಳಿದವರು ಒಬ್ಬರೇ. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ನಾವು ಇವುಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ವಿವೇಚನೆ ಮಾಡಿ ಒಂದು ನಿರ್ಣಯಕ್ಕೆ ಬರಬೇಕು. ವಿವೇಚನೆ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಒಂದು ಮೂಲವೆನ್ನುವುದು ಬೇಕು. ಕಾನೂನು ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಕದಿಯುವುದು ಸರಿಯೇ ತಪ್ಪೇ ಎಂದು ತೀರ್ಮಾನಿಸಬಹುದು. ಕಾನೂನು ಪುಸ್ತಕವೇ ಇಲ್ಲದೆ, ಕದಿಯುವುದು ಸರಿಯೇ ಎಂದು ಯಾರಾದರೂ ಕೇಳಿದರೆ, ಒಬ್ಬನು ಅದನ್ನು 'ಸರಿ' ಎಂದು ಒಪ್ಪುತ್ತಾನೆ. ಮತ್ತೊಬ್ಬನು ಅದನ್ನು 'ತಪ್ಪು' ಎನ್ನುತ್ತಾನೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಮೂಲವಿಲ್ಲದೆ ನಾವು ವಿವೇಚನೆ ಮಾಡಬಾರದು. ಶ್ಲೋಕಗಳನ್ನು ಬರೆದವರು ಮೂಲವನ್ನು ಇಟ್ಟು ಕೊಂಡೇ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ.

ಅನಂತರ 'ದತ್ತ'ವೆನ್ನುವ ವಿಭಾಗವನ್ನು ಕುರಿತು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ.

ಶರಣಾಗತ ಸಂತ್ರಾಣಂ ಭೂತಾನಾಂ ಚಾಪ್ಯಹಿಂಸನಮ್ |
ಬರ್ಹಿವೇದಿ ಚ ಯದ್ವಾನಂ ದತ್ತಮಿತ್ಯಭಿಧೀಯತೇ ||

(ಶರಣಾಗತನಾದವನನ್ನು ಕಾಪಾಡುವುದು, ಪ್ರಾಣಿಗಳ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಅಹಿಂಸೆ, ಯಾಗ ಸಂಬಂಧವಿಲ್ಲದೆ ದಾನಕೊಡುವುದು ಇಂಥವು ದತ್ತವೆನ್ನಲ್ಪಡುತ್ತವೆ.) ಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ ಯಾವುದಾದರೂ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದ ಮೇಲೆ ನಾವು ದಕ್ಷಿಣೆ ಕೊಡುತ್ತೇವೆ. ಈ ಕರ್ಮ ಇಷ್ಟವೆನ್ನುವ ವಿಭಾಗದಲ್ಲೇ ಸೇರುತ್ತದೆ. ಒಂದು ಮನೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಡುವುದು, ಹಸುವನ್ನು ದಾನವಾಗಿ ಕೊಡುವುದು ಇವುಗಳೆಲ್ಲ ಶಾಸ್ತ್ರ ರೀತಿಯಾಗಿ ಮಾಡಲ್ಪಡುವ ಕರ್ಮಗಳ ಭಾಗವಾದ್ದರಿಂದ ಇವುಗಳೆಲ್ಲವೂ 'ಇಷ್ಟ'ವೆನ್ನುವ ವಿಭಾಗದಲ್ಲೇ ಸೇರುತ್ತವೆ.

ಮೊದಲು 'ಶರಣಾಗತ ಸಂತ್ರಾಣಂ'—ರಾತ್ರಿ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಯಾರಾದರೂ ನಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ಬಂದು 'ಸ್ವಾಮಿ, ಇರುವುದಕ್ಕೆ ಜಾಗ ಕೊಡಿ' ಎಂದು ಕೇಳಿದರೆ, 'ನ ಕಂಚನ ವಸತೌ ಪ್ರತ್ಯಾಚಕ್ಷೇತ' (ಯಾವ ಅತಿಥಿಗೂ ಅನಾದರಣೆ ಮಾಡಬಾರದು) ಎಂದು ಹೇಳಿದಂತೆ, ಅವನನ್ನು ಕಳುಹಿಸದೆ ಅವನಿಗೆ ಅಭಯವನ್ನು ನೀಡಬೇಕು.

ಅನಂತರ,

'ಭೂತಾನಾಂ ಚಾಪ್ಯಹಿಂಸನಮ್'—ಅನಾವಶ್ಯಕವಾಗಿ ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೆ ಕಷ್ಟ ಕೊಡಬಾರದು. ಕೆಲವರು ತಮಾಷೆಗಾಗಿ ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನು ಹಿಂಸಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇದು ತಪ್ಪು. ಹಾಗಾದರೆ ಬೇಟೆಯಾಡುವುದನ್ನು ಧರ್ಮವೆಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆಂದು ಕೆಲವರು ಕೇಳಬಹುದು. ಕೂರ ಮೃಗಗಳು ಬಂದು ಜನರಿಗೆ ಹಿಂಸೆ ಮಾಡಿದಾಗ ಬೇಟೆಯಾಡುವುದು ಧರ್ಮ. ಹಾಗಲ್ಲದೆ, ಒಬ್ಬನು ಬೇಕೆಂದೇ ಕಾಡಿಗೆ ಹೋಗಿ ಬೇಟೆಯಾಡುತ್ತಲಿದ್ದರೆ ಅದು ತಪ್ಪಾಗುತ್ತದೆ. ಭಗವಂತನು ಸೃಷ್ಟಿ ಮಾಡಿದ ಪ್ರಾಣಿಗಳು ಕೊಲ್ಲುವುದಕ್ಕಾಗಿಯೇ?

ಅನಂತರ 'ಬರ್ಹಿವೇದಿ ಚ ಯದ್ವಾನಂ'—ಈಗ ದಾನವನ್ನು ಕುರಿತು ನೋಡೋಣ. ಶಂಕರಭಗವತ್ಪಾದರು ದಾನವನ್ನು ಕುರಿತು ಹೀಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ನಾವು ಒಂದು ಹತ್ತು ರೂಪಾಯಿ ನೋಟನ್ನು ಕೈಯಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಹೋಗುವಾಗ ಎಲ್ಲೋ ಅದು ಬಿದ್ದು ಹೋದರೆ ಹತ್ತು ರೂಪಾಯಿ ಅನ್ಯಾಯವಾಗಿ ಕಾಣದೆ ಹೋಯಿತಲ್ಲ ಎಂದು ಅಳುತ್ತೇವೆ. ಆದರೆ ಹತ್ತು ರೂಪಾಯಿ ನೋಟು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುವಾಗ ನಮ್ಮ ಹತ್ತಿರಕ್ಕೆ ಒಬ್ಬ ಬಡವನು ಬಂದು, 'ಸ್ವಾಮಿ' ನನ್ನ ಹತ್ತಿರ ಹಣ ಇಲ್ಲದ ಕಾರಣ ಪರೀಕ್ಷೆಗೆ ಹೋಗಲಿಲ್ಲ. 'ಹತ್ತು ರೂಪಾಯಿಗಳಿದ್ದರೆ ನಾನು ಪರೀಕ್ಷೆಗೆ ಹೋಗಿ ಅದರಲ್ಲಿ ತೇರ್ಗಡೆ ಪಡೆಯಬಹುದು' ಎಂದರೆ, ನಾವು ಹತ್ತು ರೂಪಾಯಿ ಕೊಟ್ಟುಬಿ

ಡುತ್ತೇವೆ. ಆದರೆ, ಈ ಘಟನೆಯಿಂದಾಗಿ ಮನೆಗೆ ಬಂದು ಅಳುವುದಿಲ್ಲ. 'ಇಂದು ಒಂದು ಒಳ್ಳೆಯ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದೆ' ಎನ್ನುವ ಸಂತೋಷದಿಂದ ಇರುತ್ತೇವೆ. ಹಣ ಕಳೆದು ಹೋದಾಗ ವೃಥೆ ಪಡುವ ನಾವು, ಹಣವನ್ನು ಒಂದು ಒಳ್ಳೆಯ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಖರ್ಚು ಮಾಡಿದಾಗ ಸಂತೋಷಪಡುತ್ತೇವೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ನಮ್ಮ ಸಂಪತ್ತೆಲ್ಲ 'ಕೊಟ್ಟು ಬಿಟ್ಟಿ' ಎಂದು ನಾವು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ಖರ್ಚು ಮಾಡಬೇಕು. 'ಹಣವನ್ನು ಹಾಳು ಮಾಡಿದೆ' ಎಂದು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ಇರಬಾರದು. ಆದ್ದರಿಂದ, ಹಾಗೆ ಮಾಡಲ್ಪಡುವ ದಾನ ಮುಂತಾದವು 'ದತ್ತ'ವೆನ್ನುವ ವಿಭಾಗದಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತವೆ.

ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಬೇರೆ ಮೂರು ವಿಧವಾಗಿಯೂ ವಿಂಗಡಿಸಬಹುದು. ಅವುಗಳನ್ನು-೧) ನಿತ್ಯ, ೨) ನೈಮಿತ್ತಿಕ ಮತ್ತು ೩) ಕಾಮ್ಯ ಎನ್ನುವುವು. ಸರಿಯಾದ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಬರುವ ಕರ್ಮ ನಿತ್ಯ ಕರ್ಮವೆನ್ನಲ್ಪಡುತ್ತದೆ. ನಿತ್ಯಕರ್ಮವನ್ನು ನಾವು ಮಾಡದೇ ಇದ್ದರೆ ನಮಗೆ ಪಾಪ ಬರುತ್ತದೆ. ಅನಂತರ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದು ನೈಮಿತ್ತಿಕ ಕರ್ಮ. ನೈಮಿತ್ತಿಕ ಕರ್ಮದ ಕಾಲ ಒಂದು ನಿಶ್ಚಿತವಾದ ನಿಯಮಕ್ಕೆ ಸೇರಿದುದು. ಉದಾಹರಣೆಗೆ, ಗ್ರಹಣ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಬೇಕೆನ್ನುವುದು ಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಹೇಳಲಾದ ನಿಯಮ. ಆದರೆ, ಚಂದ್ರಗ್ರಹಣ ಒಂದೊಂದು ಪೂರ್ಣಮಿಯಂದೂ ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಅಧಿಕಾರಿಯಾದವರು, ಸೂರ್ಯೋದಯ ಕಾಲದಲ್ಲೂ, ಸೂರ್ಯಾಸ್ತ ಕಾಲದಲ್ಲೂ ಸಂಧ್ಯಾವಂದನೆ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಹೇಳಿದೆ. ಅಲ್ಲದೆ, ಕೆಲವರಿಗೆ ಅಮಾವಾಸ್ಯೆ ದಿನ ತರ್ಪಣ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ವಿಧಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇವೆಲ್ಲವೂ ನಿತ್ಯಕರ್ಮಗಳು. ಏಕೆಂದರೆ ಸೂರ್ಯೋದಯ, ಸೂರ್ಯಾಸ್ತ ಪ್ರತಿದಿನವೂ ನಡೆಯುವ ಘಟನೆಗಳೆಂದು ನಾವು ತಿಳಿದಿದ್ದೇವೆ. ಆದರೆ, ಗ್ರಹಣವೆನ್ನುವುದು ಹೇಗೆಂದರೆ, ನಮ್ಮ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಗ್ರಹಣ ಕಾಣಿಸಿದರೇನೇ ನಾವು ಸ್ನಾನ ಮಾಡಬೇಕು. ಹಾಗಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ಊರಿನಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟೋ ಜನ ದುಃಖದಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದರೂ ನಾವು ಯಾರನ್ನಾದರೂ ಒಬ್ಬರನ್ನು ಎದುರಿಗೆ ನೋಡಿದರೆ ಅವರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಸಹಾಯ ಮಾಡಬೇಕೆನಿಸುತ್ತದೆ. ಎಷ್ಟೋ ಜನ ದುಃಖಪಡುವಾಗ ಅವರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಏಕೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಯಾರಾದರೂ ಕೇಳಿದರೆ ಅದು ಮೂಢತನವಾಗುತ್ತದೆ. ಅದೇ ರೀತಿ ಗ್ರಹಣ ನಮಗೆ ಗೋಚರವಾದರೆ ಮಾತ್ರ ಸ್ನಾನ ಮಾಡುತ್ತೇವೆ. ಇದು ನೈಮಿತ್ತಿಕ ಕರ್ಮಕ್ಕೆ ಸೇರುತ್ತದೆ.

ಅನಂತರ ಕಾಮ್ಯ ಕರ್ಮ. ಯಾವ ಕರ್ಮದಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬನು ಆಸೆಯಿಂದ ಮಾಡುತ್ತಾನೋ ಅದು ಕಾಮ್ಯಕರ್ಮ. ಮಕ್ಕಳಿಲ್ಲ ಎನ್ನುವುದಕ್ಕಾಗಿಯಾಗಲಿ, ಆಯಸ್ಸು ಹೆಚ್ಚಾಗಬೇಕು ಎನ್ನುವುದಕ್ಕಾಗಲಿ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದರೆ ಅವುಗಳು ಕಾಮ್ಯಕರ್ಮಗಳೆನ್ನಲ್ಪಡುತ್ತವೆ. ನಿತ್ಯ, ನೈಮಿತ್ತಿಕ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದರೆ ಮನಸ್ಸು ಶುದ್ಧಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ಕಾಮ್ಯ ಕರ್ಮ ಮಾಡಿದರೆ, ಆ ಕಾಮ್ಯವನ್ನು ಅನುಭವಿಸಲು ಈ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಸಾಧ್ಯವಾ

ಗದೇ ಇದ್ದರೆ,

‘ನಾಭುಕ್ತಂ ಕ್ಷೀಯತೇ ಕರ್ಮ ಕಲ್ಪಕೋಟಿಶತೈರಪಿ’

(ಭೋಗವನ್ನು ಕೊಡದೆ ಕರ್ಮ ನೂರು ಕೋಟಿ ಕಲ್ಪಗಳಿಗೂ ನಾಶ ಹೊಂದು ವುದಿಲ್ಲ.) ಎಂದು ಹೇಳಿದಂತೆ ಅದು ಮುಂದಿನ ಜನ್ಮಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತದೆ. ಆದ್ದ ರಿಂದ ಹೀಗೆ ಒಂದು ಜನ್ಮದಿಂದ ಮತ್ತೊಂದು ಜನ್ಮ ಎಂದು ಇದು ಹಿಂಬಾಲಿಸುತ್ತಿರು ತ್ತದೆ. ಇದು ನಮಗೆ ಒಂದು ಪ್ರಶ್ನೆಯಾಗಿ ಉಳಿಯುತ್ತದೆ. ಮನುಷ್ಯನು ಒಳ್ಳೆಯದಾ ಗಲಿ ಕೆಟ್ಟದಾಗಲಿ ಯಾವುದಾದರೂ ಒಂದು ಕರ್ಮವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಲೇ ಇದ್ದಾನೆ. ಕರ್ಮವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಲೇ ಇದ್ದರೆ ಜನ್ಮದಿಂದ ಜನ್ಮ ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಪಡೆಯುವುದನ್ನು ತಡೆಯಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ, ಕರ್ಮ ಮಾಡದೆ ಇರಲೂ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಜನ್ಮ ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಮತ್ತೆ ಸಿಕ್ಕಿಕೊಳ್ಳದೆ ಇರುವುದಕ್ಕೆ ಯಾವುದು ದಾರಿ ಎನ್ನುವುದು ನಮಗೆಲ್ಲ ಪ್ರಶ್ನೆಯಾಗಿದೆ.

ಯೋಗಸ್ಯಃ ಕುರು ಕರ್ಮಾಣಿ ಸಂಗಂ ತೃಕ್ಷ್ಣಾ ಧನಂಜಯ|

ಸಿದ್ಧ್ಯಸಿದ್ಧ್ಯೋಃ ಸಮೋ ಭೂತ್ವಾ ಸಮತ್ವಂ ಯೋಗ ಉಚ್ಯತೇ||

(ಎಲೈ ಧನಂಜಯನೇ! ಹಠವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ಜಯಾಪಜಯಗಳಲ್ಲಿ ಸಮಭಾವ ನೆಯುಳ್ಳವನಾಗಿ ಯೋಗದಿಂದ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾ ಬಾ. ಸಮ ಭಾವದಿಂ ದಿರುವುದು ಯೋಗವೆನ್ನಲ್ಪಡುತ್ತದೆ.) ಎಂದಿದ್ದಾನೆ. ಕರ್ಮವೆನ್ನುವುದು ಬಂಧಕ, ಮೋಚಕ ಎಂದು ಎರಡು ವಿಧ. ಬಂಧಕವೆನ್ನುವುದು ಯಾವ ಕರ್ಮ ನಮ್ಮ ಮುಂದಿನ ಜನ್ಮಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗಿರುವುದೋ, ಅದಾಗುತ್ತದೆ. ಭಗವಂತನು ‘ಯೋಗಃ ಕರ್ಮಸು ಕೌಶಲಂ’ ಎನ್ನುತ್ತಾನೆ. ನಾವು ‘ಯೋಗದಲ್ಲಿ’ ಇದ್ದು ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಮಾಡ ಬೇಕೆಂದು ಅವನು ಹೇಳಿದುದು. ಯೋಗದಲ್ಲಿದ್ದು ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಮಾಡಬೇಕಾದರೆ ಯೋಗದಂಡವನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದೋ, ಕಾಪಾಯ ವಸ್ತ್ರವನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳ ಬೇಕೆಂದೋ ಅರ್ಥವಲ್ಲ.

‘ಸಿದ್ಧ್ಯಸಿದ್ಧ್ಯೋಃ ಸಮೋ ಭೂತ್ವಾ ಸಮತ್ವಂ ಯೋಗ ಉಚ್ಯತೇ’ – ಎಂದು ಭಗವಂತನು ಹೇಳಿದುದು.

ನಾವು ಯಾವ ಕರ್ಮವನ್ನು ಮಾಡಿದರೂ ಅದು ಭಗವದರ್ಪಣೆ ಎಂದು ಭಾವಿಸಿ ಮಾಡಬೇಕು. ಉದಾಹರಣೆಗೆ, ನಾವು ಮಾಡುವ ಸಂಧ್ಯಾವಂದನೆ ಯಾವು ದಕ್ಕಿದರೆ, ಅದು ಭಗವದರ್ಪಣೆಯೇ ಆಗುತ್ತದೆ. ಗೃಹಸ್ಥನು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಕಾಪಾಡು ವಾಗ, ‘ಮಕ್ಕಳ ಮೇಲೆ ನನಗೆ ಬಹಳ ಪ್ರೀತಿ, ಆದ್ದರಿಂದ ಕಾಪಾಡುತ್ತೇನೆ’ ಎನ್ನುವ

ಭಾವನೆ ಅವನಿಗೆ ಇರಬಾರದು. ಅದಕ್ಕೆ ಬದಲಾಗಿ 'ಮಕ್ಕಳನ್ನು ದೇವರು ನನಗೆ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ. ಅವರನ್ನು ಕಾಪಾಡುವುದು ನನ್ನ ಕರ್ತವ್ಯ. ಇದು ಕೂಡ ಒಂದು ಭಗವದರ್ಚನೆ. ನಾನು ನನ್ನ ಈ ಕರ್ತವ್ಯವನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ಮಾಡದೇ ಹೋದರೆ ಭಗವಂತನು ಅಪ್ರಸನ್ನನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಕಾಪಾಡುವುದನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ಮಾಡಿದರೇನೇ ಭಗವಂತನು ಪ್ರಸನ್ನನಾಗುತ್ತಾನೆ' ಎನ್ನುವ ಭಾವನೆ ಬರಬೇಕು.

ಭಗವಂತನು ಹೇಳಿದಂತೆ ನಾವು ಮಾಡುವ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ನಮಗೆ ಫಲ ಸಿಕ್ಕಬೇಕೆನ್ನುವ ಅಪೇಕ್ಷೆಯೇ ಇರಬಾರದು. ಹಾಗೆ ನಾವು ಫಲವನ್ನು ಎದುರು ನೋಡದೆ ಕರ್ಮವನ್ನು ಮಾಡುವುದನ್ನೇ ಭಗವಂತನು 'ಯೋಗಃ' ಎಂದಿದ್ದಾನೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಬಂಧಕವಾಗಿರುವ ಕರ್ಮಗಳನ್ನೂ ಮೋಚಕವಾಗಿರುವ ಕರ್ಮಗಳಾಗಿ ಬದಲಾಯಿಸಬಹುದು. ನಾವು ಮೋಚಕವಾಗಿರುವ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಮಾಡಬೇಕೇ ಹೊರತು ಆಸೆಯಿಂದ ಮಾಡಬಾರದು. ಹಾಗಾದರೆ ಕಾಮ್ಯಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಏಕೆ ಹೇಳಿದೆಯೆಂದು ಕೆಲವರಿಗೆ ಸಂದೇಹ ಉಂಟಾಗಬಹುದು. ಇದಕ್ಕೆ ಉತ್ತರ ಹೀಗೆ ಹೇಳಬಹುದು. ಒಬ್ಬನು ಜ್ಯೋತಿಷ್ಠೋಮ (ಸ್ವರ್ಗವನ್ನು ಪಡೆಯಬೇಕೆಂದು ಆಸೆಯಿಂದ) ಯಾಗವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಅನಂತರ ಕೆಲವು ದಿನಗಳು ಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಓದಿ ಓದಿ, 'ಈ ಯಾಗವನ್ನೆಲ್ಲ ನಾನು ಭಗವಂತನಿಗೆ ಅರ್ಪಣೆ ಮಾಡಿರಬೇಕು. ಆದ್ದರಿಂದ ಇದೆಲ್ಲ ಭಗವದರ್ಪಣೆಯಾಗಲಿ. ಫಲದಲ್ಲಿ ನನಗೆ ಅಪೇಕ್ಷೆ ಇಲ್ಲ' ಎನ್ನುವ ತೀರ್ಮಾನಕ್ಕೆ ಬಂದು ಬಿಟ್ಟರೆ, 'ಯೋಗಃ ಕರ್ಮಸು ಕೌಶಲಂ' ಎಂದು ಭಗವಂತನು ಹೇಳಿದುದು ಅರ್ಥವಾಗುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ಮಾಡಿದರೆ ಬಂಧಕವಾದ ಕರ್ಮಗಳನ್ನೂ ಮೋಚಕವಾದ ಕರ್ಮಗಳಾಗಿ ನಾವು ಬದಲಾಯಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು.

ಆದ್ದರಿಂದ ನಾವು ಕೆಟ್ಟ ಕರ್ಮಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಬಿಟ್ಟು ಒಳ್ಳೆಯ ಕರ್ಮಗಳನ್ನೇ ಮಾಡಬೇಕು. ಅವುಗಳನ್ನು ಮಾಡುವ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ, 'ಇವುಗಳೆಲ್ಲಾ ನನ್ನ ಕರ್ತವ್ಯ. ಇವುಗಳನ್ನು ಮಾಡುವುದರ ಮೂಲಕ ನಾನು ಭಗವಂತನನ್ನು ಅರ್ಚಿಸುತ್ತೇನೆ' ಎನ್ನುವ ಭಾವನೆಯಿಂದ ಮಾಡುತ್ತಾ ಬಂದರೆ, ಅದೇ ನಮ್ಮ ಅಂತಃಕರಣಕ್ಕೆ ಶಾಂತಿಯನ್ನು ಕೊಡುತ್ತದೆ. ಶಾಂತವಾದ ಅಂತಃಕರಣವಿರುವವನು ವೇದಾಂತ ವಿಚಾರ ಮಾಡಿದರೆ ಅದು ಫಲಿಸುತ್ತದೆ.

ವಿವೇಕ ಚೂಡಾಮಣಿಯಲ್ಲಿ ಶಂಕರರು,

'ಅಧಿಕಾರಿಣಮಾಶಾಸ್ತ್ರೇ ಫಲಸಿದ್ಧಿರ್ವಿಶೇಷತಃ'

ಎಂದು ಹೇಳಿದಂತೆ ಅಧಿಕಾರ (ಯೋಗ್ಯತೆ) ಎನ್ನುವುದು ಬೇಕು. ಡೆಪ್ಯುಟಿ

ಕರ್ಮೀಷನರ್ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಒಬ್ಬನು ಅರ್ಜಿ ಹಾಕಿಕೊಂಡನು. ಆದರೆ ಆ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯತೆ ಕೊಡುವ ಪರೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಅವನು ಬರೆಯಲಿಲ್ಲವೆಂದರೆ ಅವನಿಗೆ ಆ ಕೆಲಸ ಹೇಗೆ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ? ಹಾಗೆಯೇ, ವೇದಾಂತಶಾಸ್ತ್ರ ಓದುವುದಕ್ಕೆ 'ಅಂತಃಕರಣ ಶುದ್ಧಿ' ಅವಶ್ಯಕ. ಅಂತಃಕರಣ ಶುದ್ಧಿ ಎಂದರೆ ಯಾವುದೆಂದು ನೋಡೋಣ. ನಾವು ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ನೋಡದೆ ಇರುವಾಗ ಒಂದು ಆಸೆಯೂ ಉಂಟಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ನೋಡುತ್ತಲೇ ಆಸೆ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ - ಎಂದರೆ ಅಂಥ ಅಂತಃಕರಣ ವೇದಾಂತ ವಿಚಾರ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಎಲ್ಲಾ ವಸ್ತುಗಳ ವಿಷಯ ದಲ್ಲೂ,

‘ಬ್ರಹ್ಮಾದಿ ಸ್ಥಾವರಾಂತೇಷು ವೈರಾಗ್ಯಂ ವಿಷಯೇಷ್ವನು।
ಯಥೈವ ಕಾಕವಿಷ್ಣುಯಾಂ ವೈರಾಗ್ಯಂ ತದ್ಧಿ ನಿರ್ಮಲಮ್॥

(ಬ್ರಹ್ಮದಿಂದ ಹಿಡಿದು ಹುಳುವಿನವರೆಗೆ ಎಲ್ಲಾ ವಸ್ತುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಕಾಗೆಯ ಮಲದ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಉಂಟಾಗುವಂತೆ ಯಾವ ಆರುಚಿ ಇರುವುದೋ ಅದೇ ಶುದ್ಧ ವಾದ ವೈರಾಗ್ಯವಾಗುವುದು.) - ಎಂದು ಹೇಳಿದಂತೆ, ಹೇಗೆ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಯಾವುದಾ ದರೂ ಪಕ್ಷಿ ಮಲದಿಂದ ಆಶುದ್ಧಿ ಮಾಡಿದ್ದರೆ ನಾವು ಅದರ ವಿಷಯವಾಗಿ ಉದಾ ಸೀನವಾಗಿರುವಂತೆ, ಬ್ರಹ್ಮನ ಸ್ಥಾನದಿಂದ ಹಿಡಿದು ಸಾಧಾರಣವಾಗಿರುವ ಜನ್ಮದವ ರೆಗೂ ಎಲ್ಲವೂ ಅನಿತ್ಯವೆಂದು ಒಂದು ನಿರ್ಣಯಕ್ಕೆ ಬರಬೇಕು. ಅನಂತರ,

‘ನ ಹ್ಯಧ್ರುವೈಃ ಪ್ರಾಪ್ಯತ್ಯೇ ಹಿ ಧ್ರುವಂ ಹಿ ತತ್’

(ಅನಿತ್ಯವಾದವುಗಳಿಂದ ನಿತ್ಯವಾದವುಗಳನ್ನು ಪಡೆಯಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ.) - ಎಂದು ಹೇಳಿದಂತೆ ಅನಿತ್ಯವಾಗಿರುವ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ನಿತ್ಯವಾಗಿರುವ ದನ್ನು ಹೇಗೆ ಪಡೆಯುವುದು? ಆದ್ದರಿಂದ, ‘ನನಗೆ ಅನಿತ್ಯವಾದ ವಸ್ತುಗಳು ಬೇಕಾ ಗಿಲ್ಲ. ನಾನು ನಿತ್ಯವಾದ ವಸ್ತುವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸುತ್ತೇನೆ’ ಎನ್ನುವ ತೀರ್ಮಾನ ಉಂಟಾ ದಾಗಲೇ ಯಾರಾದರೂ ವೇದಾಂತಕ್ಕೆ ಅಧಿಕಾರಿ. ಆ ಅಧಿಕಾರಿ ಬರಬೇಕಾದರೆ-

‘ಕಷಾಯೇ ಕರ್ಮಭಿಃಪಕ್ಷೇ ತತೋ ಜ್ಞಾನಂ ಪ್ರವರ್ತತೇ’

ಎನ್ನುವಂತೆ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಮೊದಲು ನಾವು ಕರ್ಮಾನುಷ್ಠಾನ ಮಾಡುತ್ತಾ ಬರಬೇಕು. ಕೆಲವರಿಗೆ ಕರ್ಮಾನುಷ್ಠಾನ ಮಾಡುವುದರಲ್ಲಿಯೇ ಹುಚ್ಚು ಹಿಡಿಯುತ್ತದೆ. ‘ವೇದದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ ಈ ಯಜ್ಞ ಮಾಡಿ ಆಯಿತು. ಇನ್ನು ಈ ಯಜ್ಞ ಮಾಡಬೇಕು’ ಎನ್ನುವುದರಲ್ಲಿಯೇ ನಾವು ಇದ್ದರೆ ಮೊದಲೇ ಹೇಳಿದಂತೆ ಕಾಮ್ಯಕ ರ್ಮಗಳು ಚಿತ್ತಶುದ್ಧಿಯನ್ನು ಕೊಡುವುದಿಲ್ಲ. ನಾವು ಕರ್ತವ್ಯವೆಂದು, ಕೊನೆಯವ

ರೆಗೆ ಒಂದು ಕರ್ಮವನ್ನು ಮಾಡಿದರೆ, ಅದರ ಫಲವನ್ನು ನಾವು ಅನುಭವಿಸಲೇ ಬೇಕಾಗುವುದು. ಆದ್ದರಿಂದ ನಿಷಿದ್ಧವಾದ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ನಾವು ಬಿಟ್ಟು ವಿಹಿತವಾದ ಕರ್ಮಗಳನ್ನೇ ಮಾಡುತ್ತಾ ಬಂದರೆ ಅಂತಃಕರಣದಲ್ಲಿ ಶಾಂತಿಯುಂಟಾಗುತ್ತದೆ.

ಕೆಲವರು ಜಪ ಮಾಡಬೇಕೆಂದುಕೊಂಡು ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಜಪಮಾಲೆ ಅವರ ಕೈಯಲ್ಲಿ ತಿರುಗುತ್ತದೆ. ಅವರ ನಾಲಿಗೆ ಬಾಯಲ್ಲಿ ತಿರುಗುತ್ತಿರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಮನಸ್ಸು ಮಾತ್ರ ಹತ್ತು ದಿಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ತಿರುಗುತ್ತಿರುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ಜಪ ಮಾಡಿದರೆ ಅದು ಜಪವೇ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೂ ಅದು ಸ್ವಲ್ಪವಾದರೂ ಫಲವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತದೆ. ಒಂದೇ ತರಗತಿಯಲ್ಲಿದ್ದು ಫೇಲಾಗುವ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗೆ ಎರಡು ವರ್ಷ ಅದೇ ತರಗತಿಯಲ್ಲಿ ಓದಿದರೆ ಏನೋ ಸ್ವಲ್ಪವಾದರೂ ಜ್ಞಾನ ಬರುತ್ತದೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಸ್ಕೂಲಿಗೆ ಹೋಗ ಬೇಡವೆಂದು ಹೇಳಿದರೆ ಅಷ್ಟು ಕೂಡ ಜ್ಞಾನ ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಮನಸ್ಸು ಏಕಾಗ್ರವಾಗಿಲ್ಲ ಎನ್ನುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಯಾರೂ ಜಪ ಮಾಡುವುದನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಬಿಡಬಾರದು. ಮನಸ್ಸು ಏಕಾಗ್ರವಾದರೆ ಅದು ಬಹಳ ವಿಶೇಷವೇ.

ಆದ್ದರಿಂದ ನಾವು ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ಮಾಡಿ, ಈಶ್ವರನ ಕೋಪವನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸಿ, ಅವನ ಪ್ರಸಾದವನ್ನು ಪಡೆದು, ಸ್ಥಿರವಾದ ಮನಸ್ಸುಳ್ಳವರಾಗಿದ್ದು ಉಪಾಸನೆ ಮಾಡುತ್ತಾ ಬಂದರೆ ಅದು ಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಸಾಧನವಾಗುವುದು.

೬. ಮನುಷ್ಯ ಜನ್ಮವನ್ನು ವೃಥಾ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಡಿ

ಗಂಗಾಪೂರಪ್ರಚಲಿತ ಜಟಾಸ್ತು ಭೋಗೀಂದ್ರಭೀತಾಂ
ಆಲಿಂಗಂತೀಮಚಲತನಯಾಂ ಸಸ್ಮಿತಂ ವೀಕ್ಷಮಾಣಃ|
ಲೀಲಾಪಾಂಗೈಃ ಪ್ರಣತಜನತಾಂ ನಂದಯಂಶ್ಚಂದ್ರಮೌಲಿಃ
ಮೋಹಧ್ವಾಂತಂ ಹರತು ಪರಮಾನಂದಮೂರ್ತಿಶ್ರೀವೋ ನಃ||

ಮನುಷ್ಯನಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬನಿಗೂ ಶ್ರೇಯಸ್ಸು ಪಡೆಯಬೇಕೆನ್ನುವ ಆಸೆ ತೀವ್ರವಾಗಿರುವುದು ಸಹಜವೇ. ಆ ಶ್ರೇಯಸ್ಸಿನ ಬಗ್ಗೆ ಹಲವರಿಗೆ ಹಲವು ವಿಧವಾದ ಸಂದೇಹಗಳಿವೆ. ಕೆಲವರು ತಾವು ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ತಿನ್ನುವುದು, ನಿद्रಿಸುವುದು, ಸುಖವಾದ ಸೌಕರ್ಯಗಳನ್ನು ಪಡೆಯುವುದನ್ನೇ ಶ್ರೇಯಸ್ಸೆಂದು ಭಾವಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇದು ಸರಿಯಲ್ಲ. ನಿತ್ಯವಾದ ಸುಖವೇ ಶ್ರೇಯಸ್ಸು ಎನ್ನಲ್ಪಡುತ್ತದೆ. ಇದಲ್ಲದೆ ಬೇರೆ ಯಾವ ಸುಖವಿದೆಯೋ ಅದಕ್ಕೆ ಪ್ರೇಯಸ್ಸೆಂದು ಹೆಸರು. ಶ್ರೇಯಸ್ಸಿಗೂ ಪ್ರೇಯಸ್ಸಿಗೂ ಇರುವ ವ್ಯತ್ಯಾಸವನ್ನು ತಿಳಿಯದೆ ಸಾಧಾರಣವಾದ ವೈಭವಕ್ಕೆ (ಅನಿತ್ಯವಾದ ಸುಖಕ್ಕೆ) ಶ್ರೇಯಸ್ಸೆಂದು ಹೇಳಿಬಿಡುತ್ತೇವೆ. ಕಠೋಪನಿಷತ್ತಿನಲ್ಲಿ—

ಅನ್ಯಚ್ಛ್ರೇಯೋಽನ್ಯದುತ್ಯೇವ ಪ್ರೇಯಃ—
ಸ್ತೇ ಉಭೇ ನಾನಾರ್ಥೇ ಪುರುಷಂ ಸಿನೀತಃ|
ತಯೋಃ ಶ್ರೇಯಃ ಆದದಾನಸ್ಯ ಸಾಧು
ಭವತಿ ಹೀಯತೇಽರ್ಥಾದ್ಯ ಉ ಪ್ರೇಯೋ ವ್ಯಣೀತೇ||

(ಶ್ರೇಯಸ್ಸೆನ್ನುವುದು ಬೇರೆ. ಅದರಿಂದ ಬೇರೆಯಾದುದು ಪ್ರೇಯಸ್ಸು. ಅವುಗಳು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ದಾರಿಯಲ್ಲಿದ್ದು ಮನುಷ್ಯರನ್ನು ತಮ್ಮ ನಿಯಮಗಳಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟು ಕೊಂಡಿರುತ್ತವೆ. ಈ ಎರಡರಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಯಸ್ಸನ್ನು ಆರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವವನಿಗೆ ಒಳ್ಳೆಯದಾಗುತ್ತದೆ. (ಆದರೆ) ಪ್ರೇಯಸ್ಸನ್ನು ಆರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವವನು ನಿಜವಾದ ಲಕ್ಷ್ಯವನ್ನು ಮುಟ್ಟಲಾರನು)—ಎಂದು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಯಸ್ಸು ಪ್ರೇಯಸ್ಸು ಎಂದು ಎರಡಿದೆ. ಶ್ರೇಯಸ್ಸನ್ನು ಪಡೆದವನು ಯಾವಾಗಲೂ ಅದರಲ್ಲಿ ಸ್ಥಿರವಾಗಿರುತ್ತಾನೆ. ಅಂದರೆ

ಅವನಿಗೆ ನಿತ್ಯವಾದ ಸುಖವುಂಟು. ಆದರೆ ಪ್ರೇಯಸ್ಸನ್ನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸುವವರಿಗೆ ಸುಖ ಇಂದು ಇರುತ್ತದೆ, ನಾಳೆ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ನಾವು ತಾತ್ಕಾಲಿಕವಾದ ಸುಖವನ್ನು ಬಯಸುವುದಿಲ್ಲ. ಸ್ಥಿರವಾದ ಸುಖವನ್ನು ಬೇಕೆಂದೇ ಬಯಸುತ್ತೇವೆ. ಆದರೆ ಸ್ಥಿರವಾದ ಸುಖವನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಸಾಮರ್ಥ್ಯವಿಲ್ಲದ ನಾವು ತಾತ್ಕಾಲಿಕ ಸುಖದಲ್ಲೇ ಸಂತೋಷಪಟ್ಟು ಕೊಂಡವರಾಗಿ ತೃಪ್ತಿ ಪಡೆಯುತ್ತೇವೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಬುದ್ಧಿವಂತನಾದವನು ಶ್ರೇಯಸ್ಸನ್ನೇ ಅಪೇಕ್ಷಿಸಬೇಕು. ಏಕೆ ಹಾಗೆ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ನೋಡೋಣ.

ಮನುಷ್ಯಜನ್ಮ ಎನ್ನುವುದು ನಮಗೆ ಈಗ ಹೊಸದಾಗಿ ಬಂದುದಲ್ಲ. ದುರ್ವಾಸ ಮಹರ್ಷಿಗಳು ಶಕ್ತಿಮಹಿಮೆ ಸ್ತೋತ್ರದಲ್ಲಿ,

ನಾನಾ ಯೋನಿಸಹಸ್ರಸಂಭವವಶಾತ್ ಜಾತಾ ಜನನ್ಯಃ ಕತಿ
ಪ್ರಖ್ಯಾತಾ ಜನಕಾಃ ಕಿಯನ್ತ ಇತಿ ಮೇ ಸೇತ್ಸ್ಯನ್ತಿ ಚಾಗ್ರೇ ಕತಿ!
ಏತೇಷಾಂ ಗಣನೈವ ನಾಸ್ತಿ...

(ಎಷ್ಟೋ ಸಾವಿರಗಟ್ಟಲೆ ಯೋನಿಗಳಲ್ಲಿ ಜನ್ಮವನ್ನು ಪಡೆದುದರಿಂದ ಎಷ್ಟೋ ಮಂದಿ ತಾಯಿಯರು ಆಗಿ ಹೋಗಿದ್ದಾರೆ. ಎಷ್ಟೋ ಮಂದಿ ತಂದೆಯರು ಆಗಿ ಹೋಗಿದ್ದಾರೆ. ನಮ್ಮ ಮುಂದೆ ಎಷ್ಟೋ ಮಂದಿ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಇವುಗಳೆಲ್ಲ ಗಣನೆಯೇ ಇಲ್ಲ...) ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ.

ಉಪನಿಷತ್ತುಗಳಲ್ಲಿ ಆತ್ಮನು 'ಸತ್ಯಂ ಜ್ಞಾನಂ ಅನನ್ತಂ ಬ್ರಹ್ಮ' ಎಂದು ವಿವರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ. ಅಂದರೆ ಆತ್ಮನು ಸತ್ಸ್ವರೂಪಿ, ಜ್ಞಾನ ಸ್ವರೂಪಿ, ಅನಂತಸ್ವರೂಪಿ. ಅವನು ಎಲ್ಲೆ ಇಲ್ಲದಷ್ಟು ಸುಖಸ್ವರೂಪಿ.

‘ಯತ್ ಸೌಖ್ಯಾಂಬುಧಿ ಲೇಶಲೇಶತ ಇಮೇ ಶಕ್ರಾದಯೋ ನಿರ್ವೃತಾಃ’

ಆ ಪರಮಾನಂದ ಒಂದು ತುಣುಕನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿ ಇಂದ್ರನೇ ಮುಂತಾದವರು ತೃಪ್ತಿಗೊಂಡರು. ಇದರಿಂದ ಆ ಆನಂದಸಾಗರ ಎಂತಹದೆಂಬುದನ್ನು ನಾವು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಈ ಆನಂದಸಾಗರವೇ ಚೈತನ್ಯ. ಈ ಚೈತನ್ಯವೇ ಜೀವರೂಪವನ್ನು ಪಡೆದು ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ನೋಡುತ್ತಿದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟಂತೆ ಒಂದು ಉದಾಹರಣೆ ನೋಡೋಣ.

ಆಕಾಶ ಎನ್ನುವುದು ಒಂದೇ ವಿಧವಾಗಿಯೇ ಇರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಕೊಡವನ್ನು ನಾವು ಇಟ್ಟರೆ, ‘ಕೊಡದಲ್ಲಿರುವ ಆಕಾಶ’ (ಘಟಾಕಾಶ) – ಎಂದು ಅದಕ್ಕೆ ಹೆಸರು ಬಂದುಬಿಡುತ್ತದೆ. ಅದೇ ಒಂದು ಮನೆಕಟ್ಟಿದರೆ ‘ಗೃಹಾಕಾಶ’ (ಮನೆಯ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ

ರುವ ಆಕಾಶ) - ಎಂದು ಹೆಸರು ಬಂದುಬಿಡುತ್ತದೆ.

‘ಸ ಏಷ ಇಹ ಪ್ರವಿಷ್ಟ ಆನಖಾಗ್ರೇಭ್ಯಃ’

ಅದೇ ರೀತಿ ಜೈತನ್ಯವೂ ಅನಾದಿಯಾದ ಸಂಸಾರ ಚಕ್ರದಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶಿಸಿತು. ಅದರಿಂದ ಬಂಧದಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿಕೊಂಡಂತಾಯಿತು. ಆಕಾಶ ನಿಜಕ್ಕೂ ಒಂದಾದರೂ, ಘಟಾಕಾಶವೆಂದು ನಾವು ಹೇಳುವಂತೆ ಇಲ್ಲಿಯೂ ಕೂಡ ಸಂಸಾರಚಕ್ರ ಏತಕ್ಕೆ ಅನಾದಿಯೆಂದು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿದೆಯೆಂದು ಕೆಲವರಲ್ಲಿ ಪ್ರಶ್ನೆ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಸಂಸಾರಕ್ಕೆ ಮೂಲ ಹೇಳಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ, ಕೆಲವಕ್ಕೆ ಕಾರಣ ಹೇಳಲಾರೆವು. ಮರದಿಂದ ಹಣ್ಣು ಬರುತ್ತದೆಯೇ ಅಥವಾ ಹಣ್ಣಿನಿಂದ ಮರವೇ ಎಂದು ಕೇಳಿದರೆ ‘ಬರುತ್ತಿದೆ’ ಎಂದು ಹೇಳಬಹುದೇ ಹೊರತು ಅದಕ್ಕೆ ಮೂಲ ತೋರಿಸಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಅದೇ ರೀತಿ ಕರ್ಮದಿಂದ ಜನ್ಮ, ಜನ್ಮದಿಂದ ಸುಖಗಳು. ಮತ್ತೆ ರುಚಿ, ಪುನಃ ಕರ್ಮ ಎಂದು ಇದು ಮುಂದುವರೆಯುತ್ತಾ ಚಕ್ರದಂತೆ ಸುತ್ತುಕೊಂಡಿರುತ್ತದೆ. ಈ ಚಕ್ರದಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿಕೊಂಡವನಿಗೆ ಇದರಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆಯಾಗಬೇಕೆಂಬ ಆಸೆ ಉಂಟಾಗುವುದು ಸಹಜ. ಹೇಗೆ ಬಿಡುಗಡೆ ಪಡೆಯುವುದು.

ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿರುವ ನೀರು ಆವಿಯಾಗಿ ಮಾರ್ಪಟ್ಟು ಮೇಘವಾಗುತ್ತದೆ. ಅನಂತರ ಅದೇ ಮಳೆಯಾಗಿ ಬಿದ್ದು ನದಿಯಾಗಿ ಹರಿದು ಕಡಲಲ್ಲಿ ಸೇರುತ್ತದೆ. ನಾವು ಸಮುದ್ರ ಸ್ಥಾನೀಯವಾಗಿ ಬ್ರಹ್ಮದಿಂದ ಬೇರ್ಪಟ್ಟವರು. ಆದರೂ ಬ್ರಹ್ಮವೇ. ಬೇರೆ ರೂಪವನ್ನು ಪಡೆದ ಮೇಲೆ ಬ್ರಹ್ಮವೆನ್ನುವ ಹೆಸರಿಲ್ಲ. ಮೇಘವಾಗಿರುವಾಗ ಅದಕ್ಕೆ ಸಮುದ್ರವೆನ್ನುವ ಹೆಸರು ಹೇಳುವುದಿಲ್ಲ. ಅದೇ ರೀತಿ ನದಿಯಾಗಿ ಇರುವಾಗಲೂ ಅದಕ್ಕೆ ಸಮುದ್ರವೆನ್ನುವ ಹೆಸರು ಇಲ್ಲ. ಆದರೆ ನದಿ ಸಮುದ್ರವನ್ನು ಸೇರುತ್ತಲೇ

‘ಸಮುದ್ರ ಇತ್ಯೇವಂ ಪ್ರೋಚ್ಯತೇ ನಾಮರೂಪೇ ವಿಹಾಯ’ (ನಾಮ ರೂಪಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಸಮುದ್ರವೆಂದೇ ಹೇಳಲ್ಪಡುತ್ತದೆ) - ಎಂದಾಗುತ್ತದೆ. ನಾವು ಕೂಡ ಬ್ರಹ್ಮದಲ್ಲಿ ಸೇರುವವರೆಗೆ ಸುತ್ತಿಕೊಂಡೇ ಇರುತ್ತೇವೆ. ನಮ್ಮ ಲಕ್ಷ್ಯ ಬ್ರಹ್ಮವನ್ನು ಸೇರುವುದೇ ಆಗಿದೆ. ಆಗಲೇ ಶಾಂತಿಯುಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ, ಕೆಲವರು ಅದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ‘ನಾವು ಪರಮಶಿವನ ಲೋಕಕ್ಕೋ, ವಿಷ್ಣುವಿನ ಲೋಕಕ್ಕೋ, ಬ್ರಹ್ಮನ ಲೋಕಕ್ಕೋ ಹೋಗಿ ಇದ್ದರೆ ಅದು ‘ಮೋಕ್ಷ’ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಯಾವಾಗಲೂ,

‘ದ್ವಿತೀಯಾತ್ ವೈ ಭಯಂ ಭವತಿ’

-ಎಂದು ಹೇಳಿರುವುದರಿಂದ ಎರಡನೆಯ ವಸ್ತು ಎನ್ನುವುದಿದ್ದರೆ ಅದರಿಂದ ಭಯ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ, ಎಂಥ ಬಲಶಾಲಿಯಾದರೂ ಅವನಿಗೆ

ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಬಲಶಾಲಿಯನ್ನು ಕಂಡರೆ ಭಯವಾಗುವುದನ್ನು ನಾವು ನೋಡುತ್ತೇವೆ. ತನ್ನಂತೆ ಇನ್ನೊಬ್ಬನು ಇಲ್ಲ ಎನ್ನುವ ತೀರ್ಮಾನವಾದಾಗ ಅವನಿಗೆ ಭಯ ಉಂಟಾಗಲು ಮಾರ್ಗವಿರುವುದಿಲ್ಲ. ತೀರ್ಮಾನವಾದರೂ ಎರಡನೆಯ ವಸ್ತು ಇದ್ದರೆ, ಅದು ಪ್ರಯೋಜನವಿಲ್ಲ. (ಬಂಧವೆನ್ನುವುದು ಅಜ್ಞಾನದಿಂದ ಬಂದುದು. ಆದ್ದರಿಂದ ಈ ಅಜ್ಞಾನವನ್ನು ದೂರ ಮಾಡಿದರೆ ಬಂಧನವೆನ್ನುವುದೇ ಇರುವುದಿಲ್ಲ.)

‘ದ್ವಿತೀಯಾತ್ ವೈ ಭಯಂ ಭವತಿ’

ಎನ್ನುವುದರಿಂದ ವೈಕುಂಠದಂಥ ಲೋಕಗಳಲ್ಲಿದ್ದರೂ ಎರಡನೆಯ ವಸ್ತುವಿನ ಬಗ್ಗೆ ಅರಿವು ಇರುವುದರಿಂದ ಆಗಲೂ ಭಯವಿದ್ದೇ ಇರುತ್ತದೆ. ಜಯ-ವಿಜಯರು ವೈಕುಂಠದಲ್ಲೇ ಇದ್ದರೂ ಮತ್ತೆ ಅವರು ಜನ್ಮ ಪಡೆಯುವಂತಾಯಿತು. ಆದರೆ,

‘ಅತ್ರ ಬ್ರಹ್ಮ ಸಮಶ್ನುತೇ’

—ಎನ್ನುವಂತೆ ಈ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿಯೇ ಬ್ರಹ್ಮಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರವನ್ನು ಪಡೆದವರಿಗೆ ಮತ್ತೆ ಜನ್ಮ ಬಂದಿತೆಂದು ಯಾವ ಒಂದು ಉಪನಿಷತ್ತಾಗಲಿ, ಪುರಾಣವಾಗಲಿ, ಇತಿಹಾಸವಾಗಲಿ ಹೇಳಿದಂತೆ ಎಲ್ಲಿಯೂ ಇಲ್ಲ. ಬ್ರಹ್ಮ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರವಾದವರಿಗೆ

‘ನ ತಸ್ಯ ಪ್ರಾಣಾ ಉತ್ಕ್ರಮಂತಿ’

(ಅವನ ಪ್ರಾಣ ಉತ್ಕ್ರಮಿಸುವುದಿಲ್ಲ)—ಎಂದು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಬೇರೆಯವರಿಗೆ ಹೀಗಲ್ಲ. ಅಲ್ಲದೆ ಜ್ಞಾನಿಯ ವಿಷಯವಾಗಿ

‘ಅತ್ಯೈವ ಸಮವಲೀಯಂತೇ’

—ಎಂದೂ ಹೇಳಿರುವುದರಿಂದ ಯಾವ ಯಾವ ಭೂತಗಳಿಂದ ಈ ಶರೀರ ಬಂದಿದೆಯೋ, ಆ ಭೂತಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಇದು ಹೋಗಿ ಸೇರುತ್ತದೆಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಬ್ರಹ್ಮಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರ ಪಡೆದರೇನೇ ನಮಗೆ ಜನ್ಮ-ಮರಣವೆನ್ನುವ ಚಕ್ರದಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ.

‘ತದ್ಯಥೇಹ ಕರ್ಮಚಿತೋ ಲೋಕಃ ಕ್ಷೀಯತೇ ಏವಮೇವ
ಅಮುತ್ರ ಪುಣ್ಯಚಿತೋ ಲೋಕಃ ಕ್ಷೀಯತೇ.’

ಈ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಕರ್ಮದ ಫಲವಾಗಿರುವುದು ಕಣ್ಣುಗಳಿಗೆ ಬೀಳುತ್ತಿದ್ದಂತೆಯೇ ನಾಶವಾಗುವಂತೆ ಪುಣ್ಯದಿಂದಲೂ, ಮಹಾಯಜ್ಞಗಳಿಂದಲೂ, ಉಪಾಸನೆಗೆ

ಳಿಂದಲೂ ಸಂಪಾದಿಸಲಾದ ಲೋಕಗಳೂ ನಶಿಸಿ ಹೋಗುತ್ತವೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ನಾವು ನಮ್ಮ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಅಜ್ಞಾನವನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

‘ನೈವ ತಸ್ಯ ಕೃತೇನಾರ್ಥೋ ನಾಕೃತೇನೇಹ ಕಷ್ಟನ.’

ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಪಡೆದವನು ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದರೂ, ಮಾಡದೆ ಇದ್ದರೂ ಅವನಿಗೆ ಯಾವ ವಿಧವಾದ ಫಲದಲ್ಲಿಯೂ ಅಭಿಲಾಷೆ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಇತರರಿಗೆ ಅವನಿಂದ ಶ್ರೇಯಸ್ಸು ಉಂಟಾಗುವ ಯೋಗವಿದೆ. ಆ ಯೋಗದಿಂದ ಅವನು ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ.

‘ಜನ್ಮೂನಾಂ ನರಜನ್ಮ ದುರ್ಲಭಂ’

ಜನ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ನರಜನ್ಮ ದುರ್ಲಭವಾದುದು.

‘ನಾನಾಯೋನಿ ಸಹಸ್ರ ಸಂಭವವಶಾತ್’

—ಎನ್ನುವಂತೆ ನಮಗೆ ಅನೇಕ ಜನ್ಮಗಳು ಆಗಿವೆಯೆಂದು ನೋಡಿದೆವು. ಜನ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ಚರ-ಅಚರವೆಂದು ಎರಡು ವಿಧ. ಈ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ನಾವು ನೋಡುವ ಪ್ರಾಣಿಗಳು ಚರ. ಈ ಎರಡರಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮವಾದುದು ಮನುಷ್ಯ ಜನ್ಮವೇ. ಮನುಷ್ಯನು ತನ್ನ ಕರ್ಮಗಳಿಂದ ತನ್ನನ್ನು ತಾನು ಉತ್ತಮಗೊಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಅಥವಾ ತನ್ನನ್ನು ಕೆಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲೂ ಬಹುದು. ಹೀಗೆ ಮಾಡಲು ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವಿದೆ. ಬೇರೆ ಯಾವ ಜೀವಕ್ಕೂ ಈ ರೀತಿಯಾದ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವಿಲ್ಲ. ‘ಇದು ಒಳ್ಳೆಯದು’ ಎಂದು ತಿಳಿದು ಅದನ್ನು ಮಾಡುವ ಯೋಗ್ಯತೆಯಾಗಲಿ ‘ಇದು ತಪ್ಪು’ ಎಂದು ತಿಳಿದು ಅದನ್ನು ಬಿಡುವ ಯೋಗ್ಯತೆಯಾಗಲೀ ಇತರ ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೆ ಇಲ್ಲವೇ ಇಲ್ಲ. ಅವು ಯಾವ ನಿಮಿಷದಲ್ಲಿ ಏನು ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ತೋರುವುದೋ ಅದನ್ನು ಮಾಡುತ್ತವೆ. ಅದರಿಂದ ಯಾವ ಫಲ ದೊರೆಯುತ್ತದೆಯೋ ಅದನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತವೆ. ಮನುಷ್ಯ ಜನ್ಮವೆನ್ನುವುದು ಹಾಗಲ್ಲ. ಇಂದು ಒಂದು ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡುವಾಗ ‘ಶ್ರಮವಾಗಿದ್ದರೂ ಅನಂತರ ಶ್ರೇಯಸ್ಸಾಗುತ್ತದೆ’ ಎಂದು ತಿಳಿದರೆ ಮನುಷ್ಯನು ಆ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡಬಲ್ಲನು. ಅದರಿಂದ ಮನುಷ್ಯ ಜನ್ಮವನ್ನು ಪಡೆದ ನಾವು ಬ್ರಹ್ಮ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರವನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಪ್ರಯತ್ನಪಟ್ಟು ಅದನ್ನು ಪಡೆದು ‘ಕುರುಯತ್ಸಮಜ್ಞಿನ್’ ಎಂದು ಹೇಳಿದಂತೆ ಜನ್ಮರಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬಹುದೆಂದು ಶಾಸ್ತ್ರದಿಂದಲೂ ಅನುಭವದಿಂದಲೂ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ.

ಒಂದು ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರು, ಚೆನ್ನಾಗಿ ಊಟಮಾಡಿ, ಮನಸ್ಸು ತೃಪ್ತಿಪಡುವಂತೆ

ಪಾನಪಾಡಿ, ಚೆನ್ನಾಗಿ ಸಂತೋಷಪಡೆ. ಆದರೆ ಒಂದು ಮಾತ್ರ ಖಂಡಿತವಾಗಿಯೂ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಿ. ಅದೇನೆಂದರೆ, 'ಶರೀರದಿಂದ ಬೇರಾದ 'ಆತ್ಮ' ಎನ್ನುವುದು ಒಂದಿದೆ. ಇದನ್ನು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಗಂಭೀರವಾಗಿ ಸ್ಥಿರವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಿ'—ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಈ ವಿಧವಾಗಿ ನಾವು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಸ್ಥಿರಪಡಿಸಿಕೊಂಡರೆ ಮಾತ್ರ ನಾವು ಮುಂದುವರಿಯಬಹುದು. ಅದಕ್ಕಾಗಿಯೇ 'ದೇಹಕ್ಕೆ ಅತಿರಿಕ್ತನಾದ ಆತ್ಮ' ಎನ್ನುವುದನ್ನು ತೀರ್ಮಾನಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಹೇಳಿದರು.

ಹೀಗೆ ಅರಿವಿಲ್ಲದೆ ಇದ್ದರೆ, ನಾವು ಚಾರ್ವಾಕರಂತೆ ಶ್ರೇಯಸ್ಸಿನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿಯೆ ನಂಬಿಕೆ ಇಲ್ಲದವರಾಗಿ ಬಿಡುತ್ತೇವೆ. ಈಗ ಕೆಲವು ಮತಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ನೋಡೋಣ.

ತಾರ್ಕಿಕರು ದೇಹಾತಿರಿಕ್ತನಾದ ಆತ್ಮನಿದ್ದಾನೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಅದರ ಬಗ್ಗೆ ವಿವರಿಸಲು ಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ. ಅವರು ಆತ್ಮನಿಗೆ ಸುಖ ದುಃಖ ಎಲ್ಲಾ ಉಂಟೆನ್ನುತ್ತಾರೆ. ನಾವು ಅದನ್ನು ಒಪ್ಪಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಸುಖವೋ ದುಃಖವೋ ಉಂಟು ಎಂದರೆ ಎರಡೂ ಹೋಗಬೇಕಾದುವೇ. ಎರಡು ಸ್ಥಿತಿಗಳೂ ಹೋದರೆ ಆತ್ಮನು ಕಲ್ಲಿನಂತೆ ಆಗಿಬಿಡುತ್ತಾನೋ? ಕಲ್ಲಿಗಿಂತ ಉನ್ನತ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿರುವ ನಾವುಗಳು ಕಲ್ಲಾಗುವುದಕ್ಕೆ ಪ್ರಯತ್ನಪಡಬೇಕೇ? ಎಂದು ಕೇಳಿದರೆ, ಅದಕ್ಕೆ ಅವರು ಉತ್ತರ ಕೊಡಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ತರ್ಕಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟ ಮೋಕ್ಷ ಕಲ್ಲಿಗೂ ಇದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅಂಥ ಮೋಕ್ಷ ಉಪಯೋಗವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಕೆಲವರೂ 'ಇಲ್ಲಿ ಆತ್ಮನಿಗೆ ನಿತ್ಯಸುಖ ಬಂದುಬಿಡುತ್ತದೆ' ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಒಂದು ತಪ್ಪಿದೆ. ಅದೇನೆಂದರೆ, ನಿತ್ಯಸುಖ ಬಂದು ಬಿಡುತ್ತದೆ, ಎಂದರೆ ಅದು ನಿತ್ಯಸುಖವೇ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ. ಬಂದ ನಿತ್ಯಸುಖ ಹೋಗಲೇ ಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಹೋದಮೇಲೆ ಆತ್ಮನು ಜಡನಾಗಿರಬೇಕು. ಆದ್ದರಿಂದ ತರ್ಕಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ 'ಆತ್ಮನಿದ್ದಾನೆ' ಎಂದು ಹೇಳಿ ಅದಾದ ಮೇಲಿನ ವಿಮರ್ಶೆಯ ಬಾಧ್ಯತೆಯನ್ನು ನಮ್ಮ ಮೇಲೆಯೇ ಹಾಕಿಬಿಟ್ಟರು.

ಸಾಂಖ್ಯ ಮತವನ್ನು ಒಪ್ಪುವವರು, 'ಆತ್ಮನು ಸುಖ ಸ್ವರೂಪಿ, ಜ್ಞಾನಸ್ವರೂಪಿ' ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಅಲ್ಲದೆ, ಅವರ ಅಭಿಪ್ರಾಯದಂತೆ ಮುಕ್ತರಾಗಿರುವ ಹಲವು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಆತ್ಮರು ಇದ್ದಾರೆ. ಹಲವರು ಮುಕ್ತರಾಗಿ ಇರುವುದರಿಂದ,

‘ದ್ವಿತೀಯಾತ್ ವೈ ಭಯಂ ಭವತಿ’

—ಎಂದು ಹೇಳಿದಂತೆ ಒಬ್ಬ ಮುಕ್ತರಿಗೆ, ಇಷ್ಟು ಮಂದಿ ಮುಕ್ತರಲ್ಲಿ ಯಾರು ಹೆಚ್ಚು, ಯಾರು ಕಡಿಮೆ ಎನ್ನುವ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಉಂಟಾಗಬಹುದು. ಭೇದದೃಷ್ಟಿ ಇರು

ವವರೆಗೆ ಮೋಕ್ಷವಿಲ್ಲವೆಂದು ಮೊದಲೇ ಹೇಳಿದೆವು. ಆದ್ದರಿಂದ ಈ ಮತವೂ ಸರಿಯಲ್ಲ.

‘ದ್ವಿತೀಯಾತ್ ವೈ ಭಯಂ ಭವತಿ’

-ಎನ್ನುವ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಒಂದನ್ನು ಗಮನಿಸಬೇಕು. ನಾವೇ ಒಂದು ಪಿಶಾಚಿಯನ್ನು ಎದುರಿಗೆ ಉಂಟುಮಾಡಿದರೆ ನಾವು ಭಯಪಡುತ್ತೇವೆಯೇ? ಭಯಪಡುವುದೇ ಇಲ್ಲ. ಹೊಸದಾಗಿ ಯಾವುದಾದರೂ ಪಿಶಾಚಿ ಬಂದರೆ ಭಯಪಡುವ ಸಂದರ್ಭ ಒದಗಬಹುದು.

ಅದ್ವೈತಮತದ ಪ್ರಕಾರ ಇಷ್ಟು ದೊಡ್ಡ ಪ್ರಪಂಚ ಪಿಶಾಚಿಯಂತೆ ಇದ್ದರೂ ನಮ್ಮ ಸ್ವರೂಪವೇ ಎಂದು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ನಾವು ಏಕೆ ಭಯಪಡಬೇಕು? ಆದ್ದರಿಂದ ಅದ್ವಿತೀಯವಾದ ಬ್ರಹ್ಮದಲ್ಲಿ ಇರುವ ರಸ ಬೇರೆ ಯಾವ ಮತದಲ್ಲಿಯೂ ಇಲ್ಲ.

ಎಷ್ಟೋ ಕಾಲದಿಂದ ಹುಟ್ಟು-ಸಾವುಗಳಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿಕೊಂಡಿರುವ ನಾವು ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಪಡೆಯದೆ ಇರುವುದರಿಂದ ಮುಟ್ಟಾಳರೇ? ಅಲ್ಲ. ಏಕೆ? ಈಗ ಭಗವಂತನ ಕೃಪೆಯಿಂದ ನಮಗೆ ಮನುಷ್ಯ ಜನ್ಮ ದೊರೆತಿದೆ. ಇದರಿಂದ ನಾವು ಶ್ರೇಯಸ್ಸನ್ನು ಪಡೆಯಬಹುದು. ಸ್ವಲ್ಪ ಶೋಧಿಸಿ ನೋಡಿದರೆ ದುಃಖವಿಲ್ಲದ ಸುಖ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಿಯೂ ಇಲ್ಲವೆಂದು ತಿಳಿಯಬಹುದು. ಆದ್ದರಿಂದ ಹೊರ ವಸ್ತುಗಳಿಂದ ಸುಖವಿಲ್ಲವೆನ್ನುವುದನ್ನೂ ತಿಳಿಯಬಹುದು. ಇದರಿಂದ ಯಾವುದಾದರೂ ಒಂದು ಮಾರ್ಗದಿಂದ ಶ್ರೇಯಸ್ಸನ್ನು ಪಡೆಯಬೇಕೆನ್ನುವ ಆಸೆ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಮಾರ್ಗವೇನು? ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಮುಂದೆ ಬರುವ ಶ್ಲೋಕ ಹೇಳುತ್ತದೆ.

ಸ್ವಸ್ಯಾವಿದ್ಯಾ ಬಂಧ ಸಂಬಂಧ ಮೋಕ್ಷಾತ್
ಸತ್ಯ ಜ್ಞಾನಾನಂದ ರೂಪಾತ್ಮಲಭೌ|
ಶಾಸ್ತ್ರಂ ಯುಕ್ತಿದೇಶಿಕೋಕ್ತಿಃ ಪ್ರಮಾಣಂ
ಚಾನ್ತಃ ಸಿದ್ಧಾ ಸ್ವಾನುಭೂತಿಃ ಪ್ರಮಾಣಮ್||

ಹಲವು ಶಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ‘ಮೋಕ್ಷಕ್ಕೆ ಶಾಸ್ತ್ರವೇ ಪ್ರಮಾಣ’ ಎನ್ನುವ ಉತ್ತರವೇ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ. ಭಗವತ್ಪಾದರು ಅಷ್ಟು ನಿನ್ನ ಸ್ವಂತ ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೇ, ‘ನೀನು ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಪಡೆಯಬೇಕಾದರೆ ಅನುಭವವೂ ಪ್ರಮಾಣ’-ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ.

‘ನಮಗೆ ಎಷ್ಟೋ ಅನುಭೂತಿಗಳು ಇರಬಹುದು. ಅವುಗಳಿಂದ ಮೋಕ್ಷ ಬರುವಂತೆ ತೋರುವುದಿಲ್ಲ. ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಏನು ಅನುಭೂತಿಯಾಗಬೇಕು’

ಎಂದು ಯಾರಾದರೂ ಕೇಳಬಹುದು. ಅಂಥ ಅನುಭೂತಿ ಉಂಟಾಗುವುದಕ್ಕೆ ಒಂದು ಪದ್ಧತಿ ಇದೆ. ಆ ಪದ್ಧತಿಯಲ್ಲೇ ನಾವು ಹೋಗಬೇಕು.

ಒಂದು ವಜ್ರವಿದೆ. ಅದು ಒಳ್ಳೆಯ ವಜ್ರವೇ? ಎಂತಹದು ಎಂದೆಲ್ಲಾ ಪರೀಕ್ಷೆ ಸುವುದಕ್ಕೆ ನಾವು ಇಷ್ಟಪಡಬಹುದು. ಆದರೆ ಅದು ಫಳಫಳ ಎಂದಿದೆ ಎನ್ನುವುದು ಮಾತ್ರ ನಮಗೆ ಗೊತ್ತು. ಇಲ್ಲಿಯೂ ನಮಗೆ 'ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಅನುಭೂತಿ' ನಾವು ವಜ್ರವನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಆಭರಣಗಳ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ನಿಪುಣನಾಗಿರುವವನಿಗೆ ಆ ವಜ್ರವನ್ನು ನಾವು ಕೊಟ್ಟರೆ ಅವನು, 'ಸ್ವಾಮಿ, ಈ ವಜ್ರ ಧರಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯವಲ್ಲ. ಇದರಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕಪ್ಪು ಮಚ್ಚೆ ಇದೆ' ಎನ್ನುತ್ತಾನೆ. ನಮಗೆ ಮೊದಲು ಆ ಮಚ್ಚೆ ಕಾಣಿಸಲೇ ಇಲ್ಲ. ಆ ಆಭರಣವನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸುವವನು ನಮಗೆ 'ಈ ಕಡೆಯಿಂದ ನೋಡಿ! ಈ ಕಡೆಯಿಂದ ನೋಡಿ!' ಎಂದು ಹೇಳಿ ನಮಗೆ ಮಚ್ಚೆಯನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತಾನೆ. ಹೀಗೆ ಅವನು ತನ್ನ ಅನುಭೂತಿಯೆಲ್ಲವನ್ನೂ ನಮಗೆ ತಂದು ಕೊಟ್ಟರೆ ನಮ್ಮ ಅನುಭೂತಿಯೇ ಪ್ರಮಾಣವಾಗುತ್ತದೆ.

ಇಂಥ ಒಂದು ಚಿಕ್ಕ ಮಚ್ಚೆಯ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಹೀಗಿರುವಾಗ,

'ತಂ ದುರ್ದರ್ಶಂ ಗೂಢಮನುಪ್ರವಿಷ್ಟಂ
ಗುಹಾಹಿತಂ ಗಹ್ವರೇಷ್ಟಂ ಪುರಾಣಮ್'

ಎನ್ನುವ ಬ್ರಹ್ಮದ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಹೇಳುವ ಅಗತ್ಯವೇ ಇಲ್ಲ. ಮಂತ್ರದಲ್ಲಿ 'ದುರ್ದರ್ಶಂ' ಎಂದು ಹೇಳಿರುವಂತೆ ಅವನನ್ನು ನೋಡುವುದು ಬಹಳ ಕಷ್ಟ. 'ಗುಹಾಹಿತಂ' ಎಂದರೆ ಒಳಗೆ ಇರುವವನು ಎಂದು ಅರ್ಥ.

ಗಾಳಿ ಎಲ್ಲೆಡೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಇರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಗಾಳಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದರೇನೇ 'ಗಾಳಿ ಇದೆ' ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತೇವೆ. ಗಾಳಿ ಬರದೇ ಇದ್ದರೆ 'ಗಾಳಿ ಇಲ್ಲ' ಎನ್ನುತ್ತೇವೆ. ಆದರೆ ಗಾಳಿ ಇಲ್ಲದ ಜಾಗದಲ್ಲಿ ಎರಡು ನಿಮಿಷಗಳ ಮೇಲೆ ಇರಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಗಾಳಿ ಇಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳುವವನು ಮೂಗು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡರೆ ಗಾಳಿ ಇದೆಯೆಂದು ಅವನು ತಿಳಿಯುತ್ತಾನೆ. ಆದ್ದರಿಂದ 'ಗುಹಾಹಿತಂ ಗಹ್ವರೇಷ್ಟಂ ಪುರಾಣಮ್' ಎಂದು ಹೇಳಲ್ಪಡುವ ಬ್ರಹ್ಮವನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದರೆ 'ಹೀಗೆ ಒಂದು ವಸ್ತುವಿದೆ' ಎಂದು ಹೇಳಲು ಒಬ್ಬ ಆಪ್ತರು ಬೇಕು. ಆ ಆಪ್ತರಿಗೆ ಅದು ಹೇಗೆ ತಿಳಿಯಿತು ಎಂದರೆ ಅವರು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಪರೀಕ್ಷೆ ಮಾಡಿ ಅದನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ.

ನಾವಾಗಿಯೇ ವಿಚಾರಮಾಡಿ ಒಂದು ಸಿದ್ಧಾಂತವನ್ನು ಮಾಡಬಹುದೆಂದರೆ, ಇನ್ನೊಂದು ದಿನ ನಮಗಿಂತ ಬುದ್ಧಿವಂತನಾದವನು 'ಅಂದಿಗೆ ಅದು ಸರಿಯಾಗಿ

ದ್ವಿತು. ಈಗ ಅದು ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಬಾರದ್ದು' ಎಂದು ಹೇಳಿ ನಮ್ಮ ಸಿದ್ಧಾಂತವನ್ನು ಬದಲಾಯಿಸಿ ಬೇರೆಯೊಂದನ್ನು ಸ್ಥಿರಪಡಿಸುತ್ತಾನೆ. ಇದನ್ನೇ ವಾಚಸ್ಪತಿ ಮಿಶ್ರರು ಬಹಳ ಸ್ವಾರಸ್ಯವಾಗಿ,

ಯತ್ನೇನಾನುಮಿತೋಽಪ್ಯರ್ಥಃ ಕುಶಲೈರನುಮಾತೃಭಿಃ|
ಅಭಿಯುಕ್ತ ತರೈರನ್ಯೈರನ್ಯಥೈವೋಪಪಾದ್ಯತೇ||

ಎಂದಿದ್ದಾರೆ.

ತರ್ಕದಲ್ಲಿ ಪಂಡಿತನು ಯುಕ್ತಿಯಿಂದ ಆತ್ಮನಿಗೆ 'ಆತ್ಮನಃ ಸ್ಯೂಃ ಚತುರ್ದಶ'. ಹದಿನಾಲ್ಕು ಗುಣಗಳಾದ ರಾಗದ್ವೇಷಗಳು ಇವೆಲ್ಲವೂ ಇವೆ ಎಂದನು. ಆದರೆ ಅವನಿಗಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚು ತರ್ಕಬುದ್ಧಿಯುಳ್ಳ ಸಾಂಖ್ಯ 'ಆತ್ಮನ ಹಸರಿನಲ್ಲಿ ರಾಗ-ದ್ವೇಷ ಯಾವುದನ್ನೂ ಹೇಳಬಾರದು. ಅವುಗಳೆಲ್ಲವೂ ಪ್ರಕೃತಿಗೆ ಮಾತ್ರವಿದೆ' ಎಂದು ಹೇಳಿ ತಾರ್ಕಿಕನು ಆತ್ಮಾನುಗುಣವಾಗಿ ಹೇಳಿದ ರಾಗ-ದ್ವೇಷ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಸಾಂಖ್ಯನು ಪ್ರಕೃತಿಯ ಮೇಲೆ ಹಾಕಿ ಪುರುಷ (ಆತ್ಮ) ನನ್ನು ಶುದ್ಧವಾಗಿಟ್ಟುಬಿಟ್ಟನು. ಹೀಗೆ ಪ್ರಕೃತಿ ಎನ್ನುವುದು ಒಂದು ಇರುವಂತೆ ಮಾಡಿ ಅದರ ಮೇಲೆ ಪುರುಷನಿರುವಂತೆ ವಿಶ್ವಾಸವನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡಿ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಸಂಸಾರವನ್ನೇ ನಡೆಸುವಂತೆ ಮಾಡಿದನು ಸಾಂಖ್ಯನು. ಇಬ್ಬರೂ (ತಾರ್ಕಿಕನೂ, ಸಾಂಖ್ಯನೂ) ತರ್ಕದಲ್ಲಿ ಒಳ್ಳೆಯ ನೈಪುಣ್ಯ ಹೊಂದಿದ್ದರೂ, ತಾರ್ಕಿಕನು ಮನಸ್ಸಿನವರೆಗೆ ಹೋದನು. ಸಾಂಖ್ಯನು, ಅವನಿಗಿಂತಲೂ ಮುಂದೆ ಒಂದು ಹೆಜ್ಜೆ ಪ್ರಕೃತಿವರೆಗೆ ಹೋದನು.

ವೇದಾಂತಶಾಸ್ತ್ರ ಈ ಸಾಂಖ್ಯನನ್ನು ಕುರಿತು 'ಆ ಪ್ರಕೃತಿ ಯಾರಿಂದ ಆಯಿತು. ನಿನಗೆ ಗೊತ್ತೇ' ಎಂದು ಕೇಳಿದರೆ, ಸಾಂಖ್ಯನು 'ಅದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಆಯಿತು' ಎನ್ನುತ್ತಾನೆ. ಜಡವಾಗಿರುವ ವಸ್ತು ಎಲ್ಲಾದರೂ ತಾನೇ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆಯೇ? ಗಾಳಿ ಆಡಿದರೇನೇ ಎಲೆ ಅಲ್ಲಾಡುತ್ತದೆ. ಗಾಳಿ ಆಡದೆ ಇದ್ದರೆ ಒಂದು ಸಣ್ಣ ಎಲೆ ಕೂಡ ಅಲ್ಲಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ಹೀಗಿರುವುದರಿಂದ,

‘ದೇವಾತ್ಮ ಶಕ್ತಿಂ ಸ್ವಗುಣೈರ್ನಿಗೂಢಾಂ’

‘ಅವನ ಸಂಕಲ್ಪವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಈ ಪ್ರಪಂಚವೇ ಇಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಚೈತನ್ಯವೇ ಎಲ್ಲದಕ್ಕೂ ಮೂಲ’ ಎಂದೆಲ್ಲಾ ತಾರ್ಕಿಕರಿಂದ ಹೇಳಲೇ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ತಾರ್ಕಿಕನು ಸ್ವಲ್ಪ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಹೇಳಿದನು. ಅವನಿಗಿಂತಲೂ ದೊಡ್ಡ ತಾರ್ಕಿಕನಾದ ಸಾಂಖ್ಯನು ಬೇರೆ ವಿಧವಾಗಿ ಹೇಳಿದನು. ಆದರೆ

‘ವೇದಾನ್ತ ವಿಜ್ಞಾನ ಸುನಿಶ್ಚಿತಾರ್ಥಾಃ’

ಎಂದು ಹೇಳಿದಂತೆ ವೇದಾಂತಿಗಳು ಮುಂದಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ವಿಮರ್ಶಿಸಿದರು. ಆತ್ಮದರ್ಶನ ಅವರಿಗೆ,

‘ಆತ್ಮಾ ವಾ ಅರೇ ದ್ರಷ್ಟವ್ಯಃ ಶ್ರೋತವ್ಯೋ ಮಂತವ್ಯೋ ನಿದಿಧ್ಯಾಸಿತವ್ಯಃ’

(‘ಪ್ರಿಯಳೇ! ಆತನನ್ನು ಕಾಣಬೇಕು, ಆತ್ಮನ ಬಗ್ಗೆ ಕೇಳಬೇಕು ಚಿಂತಿಸಬೇಕು. ಸ್ಥಿರವಾದ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಧ್ಯಾನ ಮಾಡಬೇಕು’.)

ಎನ್ನುವ ಮಾರ್ಗವೆಲ್ಲಾ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ವೇದಾಂತ ಶ್ರವಣ ಮುಖ್ಯವಾದುದು.

‘ತಂ ತ್ವಪನಿಷದಂ ಪುರುಷಂ ಪೃಚ್ಛಾಮಿ’

ಉಪನಿಷತ್ತಿನಿಂದಲೇ ಅವನನ್ನು ಪಡೆಯಬಹುದು.

ಕೆಲವರು ಹೀಗೆ ಅಭ್ಯಂತರವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ—

‘ಗರ್ಭಸ್ಥ ಏವ ಋಷಿರ್ವಾಮದೇವಃ ಪ್ರತಿಪೇದೇ ಅಹಂ ಮನುರಭವಂ ಸೂರ್ಯಶ್ಚ’

‘ಗರ್ಭದಲ್ಲಿರುವಾಗಲೇ ವಾಮದೇವರಿಗೆ ಬ್ರಹ್ಮಜ್ಞಾನವಾಗಿ ಬಿಟ್ಟಿತು ಎಂದು ನೀವು ಹೇಳುತ್ತೀರಲ್ಲ! ಹಾಗಿರುವ ಉಪನಿಷತ್ತುಗಳನ್ನು ಓದಿಯೇ ಬ್ರಹ್ಮವನ್ನು ತಿಳಿದು ಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಹೇಳುವಿರಲ್ಲ! ಇದು ಹೇಗೆ? ಈ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಒಂದು ಶ್ರೇಷ್ಠ ಮಾತನ್ನೇ ಉತ್ತರವಾಗಿ ಹೇಳಬಹುದು. ಆತ್ಮನೆನ್ನುವವನು ಈ ಶರೀರವಲ್ಲ. ಅವನು ಪ್ರತಿ ಯೊಂದು ಶರೀರವನ್ನೂ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ ಎನ್ನುವುದೇ ಅದು.

ವಾಮದೇವರು ಗರ್ಭದಲ್ಲಿರುವಾಗ ಆತ್ಮ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರವನ್ನು ಪಡೆದರು ಎನ್ನುವುದರಿಂದ ಅವರು ಉಪನಿಷತ್ತಿನ ವಿಚಾರವೇ ಮಾಡಲಿಲ್ಲವೆಂದು ಯಾರು ಹೇಳಿದರು? ಅವರು ಮೊದಲ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಉಪನಿಷತ್ ವಿಚಾರವನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದರೆಂದು ನಾವು ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಬಹುದಲ್ಲವೆ. ಉಪನಿಷತ್ ವಿಚಾರ ಮಾಡಿದೊಡನೆ ಬ್ರಹ್ಮಜ್ಞಾನ ಆವಾಗಲೇ ಉಂಟಾಗಬಹುದಾಗಿತ್ತಲ್ಲಾ ಎಂದರೆ, ಕೆಲವರಿಗೆ ಅರ್ಜಿ ಹಾಕುತ್ತಲೇ ಕೆಲಸ ಸಿಕ್ಕಬಹುದು, ಕೆಲವರಿಗೆ ಆರು ತಿಂಗಳು ವಿಳಂಬವಾಗಬಹುದು. ಏಕೆಂದರೆ ಅವರಿಗೆ ಶಿಫಾರಸು ಹೆಚ್ಚಾಗಿರಬಹುದು. ಅದೇ ರೀತಿ ಒಬ್ಬನಿಗೆ ಉಪನಿಷತ್ ವಿಚಾರ

ರದಿಂದ ತಕ್ಷಣವೇ ಜ್ಞಾನ ಉಂಟಾಗಬಹುದು. ಇನ್ನೊಬ್ಬನಿಗೆ ಪ್ರಾರಬ್ಧ ಕರ್ಮವನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿದ ಮೇಲೆ ಪೂರ್ವ ಸಂಸ್ಕಾರದಿಂದ ಜ್ಞಾನ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಹೇಗಾದರೂ ಆಗಲಿ, ಆತ್ಮಜ್ಞಾನ ಉಪನಿಷತ್ತುಗಳ ಮೂಲಕವಾಗಿಯೇ ಸಂಪಾದಿಸಲು ಸಾಧ್ಯ. ಅನುಭೂತಿ ಎನ್ನುವುದು ಶಾಸ್ತ್ರದಿಂದಲೇ ಬರುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅದಕ್ಕೆ ಮೊದಲು ಪ್ರಮಾಣ ಶಾಸ್ತ್ರವೇ ಆಗುತ್ತದೆ.

ಶಾಸ್ತ್ರವೇ ಮೊದಲು ಪ್ರಮಾಣವೆಂದು ಹೇಳಿದರೆ ನಾವು ಅದನ್ನು ನಂಬಲಾರವು. ಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಏನೇನೋ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಅವುಗಳೆಲ್ಲ ಅರ್ಥವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಇದು ಮಾತ್ರ ಅರ್ಥವಾಗುತ್ತದೆಯೋ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ ಕೆಲವರು. ಅದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಎರಡನೆಯ 'ಯುಕ್ತಿ' ಎಂದಿದ್ದಾರೆ.

ಇನ್ನು ಯುಕ್ತಿಯನ್ನು ನೋಡೋಣ. ಆತ್ಮನು ನಿತ್ಯನು ಅವನು ಸುಖಸ್ವರೂಪಿ. ಆತ್ಮನಲ್ಲದುದು ಯಾವುದೂ ನಿತ್ಯವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಒಂದು ವಿಷಯವನ್ನು ತಿಳಿಯುವಾಗಲೂ, ಹಲವು ವಿಷಯಗಳನ್ನು ತಿಳಿಯುವಾಗಲೂ ಈ ಜ್ಞಾನವೆನ್ನುವುದು ಮಾತ್ರ ಯಾವಾಗಲೂ ಬದಲಾಗದೆ ಇರುತ್ತದೆ. ಸೂರ್ಯನ ಬೆಳಕು ಹಲವು ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಾಶಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ. ಇದರಿಂದ ಸೂರ್ಯನ ಬೆಳಕು ಬೇರೆ ಬೇರೆಯೆಂದು ಹೇಳಬಹುದೇ? ಹೇಳಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಇನ್ನೊಂದು ಉದಾಹರಣೆ ನೋಡೋಣ.

ಒಂದೇ ಕನ್ನಡಿ. ಅದರ ಮುಂದುಗಡೆ ಇಟ್ಟ ವಸ್ತುಗಳೆಲ್ಲ ಪ್ರತಿಫಲಿಸುತ್ತವೆ. ಅದೇ ರೀತಿ ಜಾಗ್ರತ್ ಅವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಇರುವ ಜ್ಞಾನ ಒಂದೇ ಒಂದು, ಅದು ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿಫಲಿಸುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ನಿರಾಕಾರವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಜಾಗ್ರತ್ ಅವಸ್ಥೆಯಂತೆ, ಸ್ವಪ್ನಾವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಅದೇ ಜ್ಞಾನ (ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ತೋರುವ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿಫಲಿಸಿಕೊಂಡು) ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತದೆ. ಅನಂತರ ಸುಷುಪ್ತಿ ಅವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಜ್ಞಾನವಿರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಅದು ಇದೆಯೆಂದು ತಿಳಿಯಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ನಿದ್ರೆಯಿಂದ ಎದ್ದಮೇಲೆ ಒಬ್ಬನು 'ನಾನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ನಿದ್ರೆಮಾಡಿದೆ. ಆದರೆ ಏನೂ ಗೊತ್ತಾಗಲಿಲ್ಲ' ಎನ್ನುವುದನ್ನು ನೋಡುತ್ತೇವೆ. 'ಚೆನ್ನಾಗಿ ಸಂತೋಷವಾಗಿ ನಿದ್ರೆಮಾಡಿದೆ' ಎನ್ನುವುದು ಒಬ್ಬನ ನೆನಪಿಗೆ ಬರಬೇಕಾದರೆ ಅವನು ನಿದ್ರೆ ಮಾಡುವಾಗ ಸುಖದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿರಬೇಕು. ಅಂದರೆ ಆಗ ಉಂಟಾದ ಅನುಭವವನ್ನೇ ಅವನು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ನಿದ್ರೆಮಾಡುವಾಗ ಜ್ಞಾನವಿದ್ದರೂ, 'ನಾನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ನಿದ್ರೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೇನೆ' ಎಂದು ಅವನಿಗೆ ಆಗ ತಿಳಿಯಲಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ 'ಸುಷುಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಅನುವ್ಯವಸಾಯವಿಲ್ಲ'ವೆಂದು ಹೇಳುತ್ತೇವೆ, ಆದ್ದರಿಂದ ಜಾಗ್ರತ್, ಸ್ವಪ್ನ, ಸುಷುಪ್ತಿ ಎನ್ನುವ ಮೂರು ಸ್ಥಿತಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಕೂಡ ಒಂದೇ ಜ್ಞಾನ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತದೆ. ವಿಷಯಗಳು ಬೇರೆಯಾಗುವಾಗ ಅದಕ್ಕೆ ದೊರೆಯುವ ಹೆಸರುಗಳು ಬೇರೆ ಬೇರೆಯಾಗುತ್ತವೆ. ಹೀಗೆ ದಿನ, ಪಕ್ಷ, ಮಾಸ, ಋತು,

ಅಯನ, ವರ್ಷ, ಕಲ್ಪ ಮುಂತಾದ ಎಲ್ಲಾ ಕಾಲಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಒಂದೇ ಜ್ಞಾನವೇ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಾ 'ನಿತ್ಯ'ವಾಗಿ ಬೆಳಗುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ಜೈತನ್ಯವೆನ್ನುವುದು 'ನಿತ್ಯ'ವೆನ್ನುವುದನ್ನು ಯುಕ್ತಿಯಿಂದ ನಿರೂಪಣೆ ಮಾಡಬಹುದು.

ಜೈತನ್ಯ 'ಸುಖ ಸ್ವರೂಪಿ' ಎನ್ನುವುದಕ್ಕೆ ಯುಕ್ತಿಯನ್ನು ನೋಡೋಣ,

ನಿದ್ರೆ ಮಾಡುವಾಗ ಸುಖವುಂಟೇ ಇಲ್ಲವೇ ಎಂದರೆ, ಸುಖವುಂಟು ಎನ್ನುವುದು ಅನುಭವಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತದೆ. ಆ ಸುಖ ಎಲ್ಲಿಂದ ಬಂದುದು? ಯಾವುದಾದರೂ ತಿಂಡಿ ತಿನಿಸುಗಳನ್ನು ತಿಂದುದರಿಂದಲೋ, ಯಾವುದಾದರೂ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ನೋಡಿದುದರಿಂದಲೋ, ಯಾರನ್ನಾದರೂ ಹಾಸ್ಯ ಮಾಡಿದುದರಿಂದಲೋ ಬಂದದ್ದಲ್ಲ.

ಗಾಢನಿದ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಯಾವ ವಸ್ತುವಿನೊಡನೆಯೂ ಸಂಬಂಧವಿಲ್ಲ. ಹೊರಗಿನಿಂದ ಸುಖ ಬರುವುದಕ್ಕೆ ಮಾರ್ಗವೇ ಇಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಜೈತನ್ಯ ಸ್ವರೂಪವಾಗಿರುವ (ದೇಹದಿಂದಲೂ, ಮನಸ್ಸಿನಿಂದಲೂ ಬೇರೆಯಾದ 'ನಾನು' ಎಂದು ಹೇಳಲ್ಪಡುವ) ಆ 'ನನ್ನ' ಹತ್ತಿರದಿಂದಲೇಯ ಸ್ಫುರಿಸಲು ಸಾಧ್ಯ. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಬದಲಾಗುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ 'ನಾನು' ಎನ್ನುವುದೇ ಆನಂದಸ್ವರೂಪವಾಗಿ ಇದ್ದೇನೆ. ಇತರ ಸಮಯಗಳಲ್ಲಿ ವಿಷಯಗಳ ಸಂಬಂಧದಿಂದ ಆ ಆನಂದವೆನ್ನುವುದು ಮರೆತು ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಅದು ಹೊರಗೆ ತೋರಬೇಕಾದರೆ ವಿಷಯಗಳ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಬೇಕು. ಹೇಗೆ ಕೊಳೆಯಾದ ಕನ್ನಡಿಯಲ್ಲಿ ಸರಿಯಾಗಿ ಮುಖ ತೋರಬೇಕಾದರೆ ಕೊಳೆಯನ್ನು ಒರಸಿ ಬಿಡುತ್ತೇವೋ, ಅದೇ ರೀತಿ ಸುಖಸ್ವರೂಪವನ್ನು ತಿಳಿಯ ಬಯಸಿದರೆ ವಿಷಯಗಳ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಬಿಡಬೇಕು. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ, 'ಆತ್ಮನು ಸುಖಸ್ವರೂಪಿ' ಎನ್ನುವುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ತಿಳಿಯಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಹೀಗೆ ಯುಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ.

ವೇದ ಏನೆಂದು ಹೇಳುತ್ತದೆ?

'ಸ ಯಚ್ಚಾಯಂ ಪುರುಷೇ ಯಚ್ಚಾಸಾವಾದಿತ್ಯೇ'—ಈ ಆತ್ಮನು ಒಬ್ಬನೇ ಈ ಶರೀರದಲ್ಲಿ, ಸೂರ್ಯನಲ್ಲಿ ಸರ್ವವ್ಯಾಪಿಯಾಗಿದ್ದಾನೆ.

ಕೇವಲ ಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಂಡಿದ್ದರೆ ಅದು ನಂಬಿಕೆಯನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಯುಕ್ತಿ ಎನ್ನುವುದು ಅವಶ್ಯಕವಾಗುತ್ತದೆ. ಯುಕ್ತಿಯೂ ಇರಬಹುದು. ಶಾಸ್ತ್ರವೂ ಇರಬಹುದು. ಆದರೆ ಹೋಗಿ ನೋಡಿದವನು ಯಾರೂ ಇಲ್ಲ ಎಂದರೆ ನಮಗೆ ಹೇಗೆ ನಂಬಿಕೆಯಾಗುತ್ತದೆ? ಅದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಶಂಕರರು 'ದೇಶಿ ಕೋಕ್ತಿಃ ಪ್ರಮಾಣಂ' ಎಂದರು. 'ದೇಶಿಕನು' ಹೇಳುವುದು ಪ್ರಮಾಣವೇ. ದೇಶಿಕನು ಯಾರು?

ಶಾಂತಾ ಮಹಾಂತೋ ನಿವಸಂತಿ ಸಂತೋ
ವಸಂತವಲ್ಲೋಕಹಿತಂ ಚರಂತಃ
ತೀರ್ಣಾಃ ಸ್ವಯಂ ಭೀಮ ಭವಾರ್ಣವಂ ಜನಾನ್
ಅಹೇತುನಾನ್ಯಾನಪಿ ತಾರಯಂತಃ॥

(ವಸಂತಕಾಲದಂತೆ ಪ್ರಪಂಚಕ್ಕೆ ಒಳ್ಳೆಯದನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾ ತಾವು ಸ್ವತಃ ದಾಟಿ ದವರಾಗಿದ್ದುಕೊಂಡು ಅಕಾರಣವಾಗಿಯೇ ಇತರ ಜನರನ್ನು ಭಯಂಕರ ಸಂಸಾರ ವೆನ್ನುವ ಕಡಲಿನಿಂದ ದಾಟಿಸುವವರಾಗಿ, ಶಾಂತ ಸ್ವರೂಪರಾಗಿ ಸಾಧುಗಳಾಗಿರುವ ದೊಡ್ಡವರು (ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ) ಇರುತ್ತಲಿದ್ದಾರೆ.)

-ಎಂದು ಹೇಳಿದಂತೆ ಇರುವವರು ದೇಶಿಕರು. ಅವರು ಸಂಸಾರಸಮುದ್ರ ವನ್ನು ದಾಟಿರುವವರು. ಅವರ ಶರೀರವಿರುವುದಕ್ಕೆ ಸ್ವಲ್ಪಮಟ್ಟಿಗೆ ಅವರ ಕರ್ಮ ಕಾರಣವಾಗಿದೆ. ತತ್ತ್ವವನ್ನು ಅರಿತುಕೊಳ್ಳುವ ಪುಣ್ಯ ಶಿಷ್ಯನಿಗೆ. ಇದರಿಂದ,

ಆಚಾರ್ಯಾತ್ ಲಬ್ಧಭೋಧಾ ಅಪಿ ವಿಧಿವಶತಃ ಸನ್ನಿಧೌ
ಸಂಸ್ಥಿತಾನಾಂ
ತ್ರೇಧಾ ತಾಪಂ ಚ ಪಾಪಂ ಸಕರುಣ ಹೃದಯಾಃ ಸ್ವೋಕ್ತಿಭಿಃ
ಕ್ಷಾಲಯಂತಿ॥

(ಆಚಾರ್ಯರ ಹತ್ತಿರವಿದ್ದು, ಮೊದಲು ಮಾಡಿದ ಪುಣ್ಯಫಲವಾಗಿ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಪಡೆದವರು ಕೂಡ, ತಮ್ಮ ಮುಂದಿರುವವರ ಮೂರು ವಿಧವಾದ ತಾಪಗಳನ್ನೂ, ಪಾಪಗಳನ್ನೂ ಸಕರುಣ ಹೃದಯರಾಗಿದ್ದು ತಮ್ಮ ಮಾತುಗಳಿಂದ ದೂರ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ.)

-ಎಂದು ಶಂಕರರು ಹೇಳುವಂತೆ, ಆಚಾರ್ಯರು ಹೇಳಿಕೊಟ್ಟು ಶಿಷ್ಯರೂ ಗುರುವಾಗುತ್ತಾರೆ.

‘ವಿಧಿವಶತಃ’ ಗುರುವಿಗೆ ‘ಇದನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು, ಅದನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು’ ಎನ್ನುವ ಆಸೆ ಇಲ್ಲ. ಆದರೆ ಶರೀರ ಇನ್ನೂ ಇರುವುದರಿಂದ ಪ್ರಾರಬ್ಧ ಕರ್ಮ ಇರುವುದರಿಂದಲೂ ‘ಆತ್ಮಜ್ಞಾನ ಪಡೆಯುವುದು’ ಎನ್ನುವ ಯೋಗದಿಂದಲೂ ಹೇಳಿಕೊಡುತ್ತಾರೆ.

‘ತ್ರೇಧಾ ತಾಪಂ ಚ ಪಾಪಂ’-ಮೂರು ವಿಧವಾದ ತಾಪವೂ, ಪಾಪವೂ ಅವರ ಯುಕ್ತಿಯಿಂದ ದೂರವಾಗುತ್ತವೆ. ಇದನ್ನೇ ಶಂಕರರು ‘ದೇಶಿಕೋಕ್ತಿಃ

ಪ್ರಮಾಣಂ’-ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ದೇಶಿಕರು ಹೇಳುವುದನ್ನು ಕೇಳಿಕೊಂಡೇ ಇರಬೇಕು. ಅನಂತರವೇ. ‘ಸ್ವಾನುಭೂತಿ ಪ್ರಮಾಣಂ’ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ.

ನಮಗೆ ಏಕೆ ಅನುಭೂತಿ ಉಂಟಾಗಲಿಲ್ಲವೆಂದರೆ, ನಾವು ಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಓದಲಿಲ್ಲ. ಅದನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ವಿಮರ್ಶಿಸಿಲ್ಲ. ನಮಗೆಲ್ಲ ನೀಲಕಂಠ ದೀಕ್ಷಿತರು ಹೇಳುವಂತೆ ಮಡಕೆ ಅನಿತ್ಯ, ಮಡಕೆಯಾಗಿರುವಿಕೆ ಅನಿತ್ಯ ಎನ್ನುವುದು ಮಾತ್ರ ಗೊತ್ತು. ಇಂಥ ವಿವೇಕ ವಿವೇಕವಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ಅಜ್ಞಾನವನ್ನು ದೂರ ಮಾಡುವುದೇ ವಿವೇಕ. ಹಾಗೆ ನಾವು ಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಓದಿದರೂ, ದೇಶಿಕರ ಯುಕ್ತಿಯನ್ನು ಕೇಳಿದರೂ, ನಾವು ಅವುಗಳನ್ನು ಸಾಧನೆ ಮಾಡುವವರೆಗೆ ಅವುಗಳು ಪ್ರಯೋಜನವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ದೇಶಿಕರಾದವರು ತಮಗೆ ಅನುಭೂತಿಯಾದುದೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಶಿಷ್ಯನಿಗೆ ಹೇಳಿದರೂ ಕೂಡ ಶಿಷ್ಯನು ಸಾಧನೆ ಮಾಡದೆ ಇದ್ದರೆ ಏನೂ ಪ್ರಯೋಜನವಾಗುವುದಿಲ್ಲ.

ಅದೇ ವೇದಾಂತ ಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಎಲ್ಲರೂ ಓದುತ್ತಾರೆ. ಹಾಗೆ ಓದುವದು ಯಾರಿಗೆ ಫಲಿಸುತ್ತದೆ ಎನ್ನುವುದನ್ನು,

ಆಧೀತೇ ಜ್ಯಾಧ್ಯಾನವ್ರತಜಪಸಮಾಧಾನ ನಿಯಮೈಃ |
ವಿಶುದ್ಧಸ್ವಾನ್ತಾನಾಂ ಜಗದಿದಮಸಾರಂ ವಿಮೃಶತಾಮ್ ||

-ಎನ್ನುವ ಶ್ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ನಾವು ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಇರಬೇಕು. ಶಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಕಲಿತು, ಅದರಂತೆ ನಮ್ಮ ವರ್ಣಾಶ್ರಮ ಧರ್ಮಗಳನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಪಾಲಿಸುತ್ತಾ ಅದರಿಂದ ಭಗವಂತನ ಅನುಗ್ರಹವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಬೇಕು. ಇದೇ ಅಲ್ಲದೆ, ದಾನ, ವ್ರತ, ಜಪ, ಸಮಾಧಿ ಇವುಗಳೆಲ್ಲವೂ ಕೂಡ ಇರಬೇಕೆಂದು ಈ ಶ್ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದೆ.

ಮನಸ್ಸನ್ನುವುದೇ ವಿಚಿತ್ರವಾದುದು. ಸಂಸ್ಕಾರವಿರುವ ಮನಸ್ಸನ್ನುವುದು. ಅದು ಇಲ್ಲದಿರುವ ಮನಸ್ಸಿಗಿಂತಲೂ ಪೂರ್ತಿಯಾಗಿ ಬೇರೆಯಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಕೃಷ್ಣನ ಕಥೆ ಓದಿದರೆ ಅವನು ಬೆಣ್ಣೆಯನ್ನು ಕದ್ದು ತಿಂದನೆಂದು ಬರುತ್ತದೆ. ಇದನ್ನು ಓದಿ ನಾವು ಏಕೆ ಬೆಣ್ಣೆಯನ್ನು ಕದ್ದು ತಿನ್ನಬಾರದು ಎಂದುಕೊಂಡು ಯಾರೂ ಹಾಗೆ ಮಾಡಕೂಡದು. ಹಾಗೆ ಕಥೆ ಹೇಳುವ ತಾತ್ಪರ್ಯವೇನೆಂದರೆ, ಜನರಿಗೆ ಭಗವಂತನನ್ನು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ವರ್ಣನೆ ಮಾಡಿದರೆ ಅದರಲ್ಲಿ ಅಭಿರುಚಿ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ ಎನ್ನುವುದೇ ಆಗುತ್ತದೆ. ಸಾಧಾರಣ ಜನರಿಗೆ ಭಗವಂತನ ಬಾಲಲೀಲೆಗಳು ಭಗವಂತನ ಮೇಲೆ ಪ್ರೇಮವನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡುತ್ತವೆ. ಅಲ್ಲದೆ, ಭಕ್ತನ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಒಳಗೆ ಮಾರ್ಪಡಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಭಗವಂತನ ಲೀಲೆಗಳು ತೋರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರಬಹುದು. ಇದು ಬಿಟ್ಟು ಭಗವಂತನು ಮಾಡಿದ್ದೆಲ್ಲವನ್ನೂ ನಾನು ಮಾಡುತ್ತೇನೆ ಎಂದರೆ ಭಗವಂತನು ಗೋವರ್ಧನ ಪರ್ವತವನ್ನು ಎತ್ತಿದಂತೆ ನೀನು ಅದನ್ನು ಎತ್ತಿ ಹಿಡಿದುಕೊಳ್ಳು ಎಂದರೆ ಆ ಮನು

ಷ್ಯನಿಗೆ ಅದು ಆಗದ ಕೆಲಸವಾಗುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ನಾವು ನಮ್ಮ ಅಂತಃಕರಣವನ್ನು ಶುದ್ಧವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ನಾವು ನಮ್ಮ ವರ್ಣಾಶ್ರಮ ಧರ್ಮಗಳನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ಅನುಷ್ಠಾನ ಮಾಡಿದರೆ ಮನಸ್ಸು ಶುದ್ಧವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಆಗ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟ ತಾತ್ಪರ್ಯ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಹೀಗಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಅವನು ಬೇರೆ ರೀತಿಯಾಗಿ ಅರ್ಥ ಮಾಡಿ ಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ.

ಒಂದು ಉದಾಹರಣೆ ನೋಡೋಣ. ಒಮ್ಮೆ ಒಬ್ಬನು ದೇವಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಹೋದನು. ಅದುವರೆಗೆ ಅವನಿಗೆ ದೇವಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಅಭ್ಯಾಸವೇ ಇಲ್ಲ. ದೇವಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಅವನಿಗೆ ತೀರ್ಥ ಕೊಟ್ಟರು. ಅವನು ಅದನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡನು. ಆದರೆ ಬಾಯಲ್ಲಿ ಏನೋ ಸಿಕ್ಕಿಕೊಂಡಂತೆ ಇದ್ದಿತು. ನೋಡಿದರೆ, ಅದು ತೀರ್ಥದೊಡನೆ ಬಂದ ತುಳಸಿ ದಳ. ಅದನ್ನು ಅವನು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಉಗಿದುಬಿಟ್ಟನು. ತಕ್ಷಣ ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಒಬ್ಬನು 'ಏನಯ್ಯ ಇದು, ದೇವಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಉಗಲಬಹುದೆ?' ಎಂದು ಕೇಳಿದನು. ಅವನು ಒಡನೆ ಆ ತುಳಸಿದಳವನ್ನು ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಭಗವಂತನ ವಿಗ್ರಹದ ಮೇಲೆ ಇಟ್ಟುಬಿಟ್ಟನು. ಇದನ್ನು ನೋಡಿದ ಮತ್ತೊಬ್ಬನು, 'ಇಲ್ಲಿ ಇಡಬೇಡ ಅಯ್ಯೋಗ್ಯ' ಎಂದನು. ತುಳಸಿಯನ್ನು ತೆಗೆದು ಅವನು ಇನ್ನೊಂದು ವಿಗ್ರಹದ ಮೇಲೆ ಇಟ್ಟನು. ಅದಕ್ಕೂ ಬೈಗುಳ ತಿಂದು ಮತ್ತೆ ಕೈನಲ್ಲೇ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಹೊರಟು ಹೋದನು.

ಸಂಸ್ಕಾರವಿಲ್ಲದವನಿಗೆ ತುಳಸಿಯನ್ನು ಉಗಲಬಾರದೆಂದು ಹೇಳಿದರೆ ಅವನಿಗೆ ಅದನ್ನು ಎಲ್ಲಿಡಬೇಕೆಂದು ತಿಳಿಯುವುದಿಲ್ಲ. ಸಂಸ್ಕಾರವಿರುವವನು ತುಳಸಿಯನ್ನು ತೀರ್ಥದೊಡನೆ ಸ್ವೀಕರಿಸುತ್ತಾನೆ. ಇದೇ ರೀತಿ ವೇದಾಂತ ಶಾಸ್ತ್ರ ವಿಷಯದಲ್ಲೂ,

ಸಾಂಸಾರಿಕಸುಖಾಸಕ್ತಂ ಅಹಂ ಬ್ರಹ್ಮೇತಿವಾದಿನಃ|

ಕರ್ಮಬ್ರಹ್ಮೋಭಯಭ್ರಷ್ಟಂ ತಂ ತೃಜೇತ್ ಅಂತ್ಯಜಂ ಯಥಾ||

-ಎನ್ನುವಂತೆ ಸಂಸ್ಕಾರವಿಲ್ಲದವನ ನಡವಳಿಕೆ ಇರುತ್ತದೆ. ಅಂದರೆ ಅವನು ಯಾವಾಗಲೂ ವೇದಾಂತವನ್ನು ನೋಡಿ, ಯಾರು ಬಂದರೂ ಸರಳವಾಗಿ ವೇದಾಂತಕ್ಕೆ ವಿವರವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಮತ್ತೊಂದು ಕಡೆ, ನನಗೆ ಸಂಬಳ ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚಾಗಲಿಲ್ಲವಲ್ಲ! ನಾನು ಸೋಫಾಸೆಟ್ ಕೊಂಡುಕೊಳ್ಳಲಾಗಲಿಲ್ಲವಲ್ಲ! ಎಂದು ಯೋಚನೆ ಮಾಡುತ್ತಿರುತ್ತಾನೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವನಿಗೆ ಕರ್ಮವೂ ಇಲ್ಲ, ಬ್ರಹ್ಮವೂ ಇಲ್ಲ. ಅಂತಹವನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬಿಡಬೇಕೆಂದು ಶ್ಲೋಕ ಹೇಳುತ್ತದೆ. ಸಂಸ್ಕಾರವಿದ್ದರೆ ಅವನು ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಪಡೆದೊಡನೆಯೇ-

ಯದೃಚ್ಛಾಲಾಭಸಂತುಷ್ಟೋ ದ್ವಂದ್ವಾತೀತೋ ವಿಮತ್ಸರಃ|

ಸಮಃ ಸಿದ್ಧಾವಸಿದ್ಧೌ ಚ ಕೃತ್ವಾ ಪಿ ನ ನಿಬದ್ಧತೇ||

(ತಾನಾಗಿಯೇ ದೊರೆತುದರಲ್ಲಿ ಸಂತೋಷಪಡುವವನೂ, ದ್ವಂದ್ವವಿಲ್ಲದ ವನೂ, ವಿಮತ್ತರನೂ, ಜಯಾಪಜಯಗಳಲ್ಲಿ ಸಮನಾಗಿರುವವನೂ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದರೂ ಅವುಗಳಿಗೆ ಒಳಗಾಗುವುದಿಲ್ಲ.)

-ಎನ್ನುವಂತೆ ಪ್ರಾರಬ್ಧ ಕರ್ಮದಿಂದಾಗಿ ಅವನು ದೇಹದ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾ ಹೋಗುತ್ತಾನೆ. ಆಯಾ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಯಾವುದಾದರೂ ದೊರೆತರೆ ಸರಿ, ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಅದು ಕೂಡ ಭಗವಂತನ ಸಂಕಲ್ಪವೆಂದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಇವನು ತನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನ ಶಾಂತಿ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಎಂದೂ ಅಸ್ಥಿರನಾಗಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ವೇದಾಂತವನ್ನು ಓದಲೇಬೇಕಾದರೆ ಮನಸ್ಸು ಸಂಸ್ಕಾರದಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದು ವಿಚಾರ ಮಾಡಬೇಕು.

ಇಲ್ಲಿ ಇನ್ನೊಂದು ವಿಷಯವನ್ನೂ ಗಮನಿಸಬೇಕು. ವಿಚಾರವೆನ್ನುವುದನ್ನು ನಾವು ಶಾಸ್ತ್ರ ಓದಿ ಅದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಮಾಡಬೇಕು ಅಲ್ಲದೆ, ಯಾವ ವಿಚಾರಕ್ಕಾಗಲಿ ಮೂಲವೆನ್ನುವುದು ಬೇಕು. ಒಬ್ಬನು ಕಳ್ಳತನ ಮಾಡಿದನೆಂದು ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಿ. ಕೆಲ ವರು, 'ಕಳ್ಳತನ ಮಾಡುವುದು ತಪ್ಪಲ್ಲವೆಂದು ನಾವು ಭಾವಿಸುತ್ತೇವೆ' ಎಂದು ಹೇಳಿದರೆ ಅದಕ್ಕೆ ನಾವು ಏನು ಹೇಳುತ್ತೇವೆ? ನೀನು ಏನು ಬೇಕಾದರೂ ಹೇಳು. ಆದರೆ ಇದಕ್ಕೆಲ್ಲಾ ಕಾನೂನು ಪುಸ್ತಕವೊಂದು ಬಂದಿದೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಕಳ್ಳತನ ಮಾಡುವುದು ತಪ್ಪೆಂದು, ಅದಕ್ಕೆ ಆರು ತಿಂಗಳು ಜೈಲುಶಿಕ್ಷೆ ಉಂಟೆಂದು ಹೇಳಿದೆಯೆಂದು ಹೇಳುತ್ತೇವೆ. ಈ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಮೂಲವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಅವನು ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಕಳ್ಳತನ ಮಾಡಿದನೆ ಎನ್ನುವುದನ್ನೆಲ್ಲಾ ವಿಚಾರಣೆ ಮಾಡಬಹುದು. ಆದ್ದರಿಂದ ಮೂಲವೆನ್ನುವುದು ಬೇಕು. ಅದೇ ಇಲ್ಲದೆ ವಿಚಾರವೇ ಮಾಡಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಅದೇ ರೀತಿ ಉಪ ನಿಷತ್ತು ಮೂಲವಾಗಿ ತಿಳಿಯಲ್ಪಡುವ ಪರವಸ್ತುವನ್ನು ಉಪನಿಷತ್ತೇ ಇಲ್ಲದೆ ವಿಚಾರ ಮಾಡಿದರೆ,

ಯತ್ಕೇನಾನುಮಿತೋಪ್ಯರ್ಥಃ ಕುಶಲೈರನುಮಾತ್ಯಭಿಃ|

ಎನ್ನುವಂತೆ ಆಗುತ್ತದೆ.

ಮೊದಲು ನಾವು ವೇದಾಂತಕ್ಕೆ ಶರಣಾಗಬೇಕು. ಅದರಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದಂತೆ ಬಾಳನ್ನು ನಡೆಸಬೇಕು. ಮನಸ್ಸು ಶುದ್ಧವಾಗುತ್ತಾ ಆಗುತ್ತಾ 'ಕರ್ಮ' ತಾನಾಗಿಯೇ ಸ್ವಲ್ಪವಾಗಿ ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಬಿಟ್ಟುಹೋದ ಕರ್ಮಕ್ಕಾಗಿ ನಾವು ಅಳಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ವಿಚಾರ ತೀವ್ರವಾಗುತ್ತಿದೆಯೇ ಎಂದು ಮಾತ್ರ ನಾವು ನೋಡಬಹುದು. ಹಾಗೆ ಅದು ತೀವ್ರವಾದರೆ,

‘ಅತ್ರ ಬ್ರಹ್ಮ ಸಮಶ್ನುತೇ’.

-ಎನ್ನುವಂತೆ ಈ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಆತ್ಮಜ್ಞಾನವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಅದರ ಮೂಲಕ ಪುನರ್ಜನ್ಮವಿಲ್ಲದಂತೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಜನ್ಮವೇ ಇಲ್ಲ ಎಂದರೆ ದುಃಖವೇ ಇಲ್ಲ. ದುಃಖವಿಲ್ಲದ, ನಿತ್ಯ ಸುಖವಾಗಿರುವ ಆತ್ಮನನ್ನು ಕುರಿತು ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಪಡೆದು ‘ಬ್ರಹ್ಮವಿದಾಪೋತಿ ಪರಂ’ ಎನ್ನುವಂತೆ ಇರಬೇಕು. ಬ್ರಹ್ಮವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬೇರೆ ಯಾವ ವಸ್ತುವೂ ಪರ ವಸ್ತುವಲ್ಲ. ಹೀಗೆ ‘ಬ್ರಹ್ಮವಿದ್ ಬ್ರಹ್ಮೈವಭವತಿ’ ಎನ್ನುವಂತೆ ನಾವು ಪರವಸ್ತುವನ್ನು ಪಡೆದು ನಮ್ಮ ಈ ಜನ್ಮವನ್ನು ಸಾರ್ಥಕ ಮಾಡಿ ಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ಶಂಕರಭಗವತ್ಪಾದರು ಒಂದು ಕಡೆ ಒಂದು ಉದಾಹರಣೆ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ನಮ್ಮ ದೇಹ ಒಂದು ದೋಣಿಯಂತಿದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿರುವ ಜೀವನನ್ನು ಸೋಮಾರಿ, ‘ಎಷ್ಟು ನೀರು ಬಂದರೂ ಚಿಂತೆಯೇನು? ನಾನಾದರೂ ದೋಣಿಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿದ್ದೇನೆ’ ಎಂದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ

ಪರಾಂಚಿ ಖಾನಿ ವೃತ್ತಣತ್ವಯಂಭೂಃ|

ತಸ್ಮಾತ್ ಪರಾಜ್ಞಪಶ್ಯತಿ ನಾನ್ತರಾತ್ಮನ್||

(ಸ್ವಯಂಭೂ ಆದ ಪರಮೇಶ್ವರನು ಹೊರಗುಳ್ಳ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಕೊರೆಯುಳ್ಳ ದ್ವಾಗಿ ಮಾಡಿರುವುದರಿಂದ ಹೊರ ವಸ್ತುಗಳನ್ನೇ ಮನುಷ್ಯನು ಕಾಣುತ್ತಾನೆಯೇ ಹೊರತು ಅತ್ಮನನ್ನು ಅಲ್ಲ.)

-ಎಂದು ಹೇಳುವಂತೆ, ಇಂದ್ರಿಯಗಳು ಓಡುವ ಕಡೆಯೇ ನಾವೂ ಓಡುತ್ತೇವೆ. ಇಂದ್ರಿಯಗಳೆಲ್ಲ ನಮ್ಮ ದೋಣಿಯಲ್ಲಿರುವ ಭಿದ್ರಗಳು. ಆ ಭಿದ್ರಗಳನ್ನು ನಾವು ಮುಚ್ಚದೆ ಹೋದರೆ ಸ್ವಲ್ಪ ದೂರ ಹೋದಮೇಲೆ ನಮ್ಮ ದೋಣಿ ಮುಳುಗಿ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ನಾವೂ ಮುಳುಗಿ ಹೋಗುತ್ತೇವೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ನಾವು ಪುಣ್ಯ ಸಾಧಕವಾಗಿ, ಜ್ಞಾನ ಸಾಧಕವಾಗಿ ಇರುವ ಮನುಷ್ಯ ಜನ್ಮವನ್ನು ವ್ಯರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬಾರದು.

ಇತಃ ಕೋಽನ್ವಸ್ತಿ ಮೂಢಾತ್ಮಾ ಯಸ್ತುಸ್ವಾರ್ಥೇ ಪ್ರಮಾದ್ಯತಿ|

ದುರ್ಲಭಂ ಮಾನುಷಂ ದೇಹಂ ಪ್ರಾಪ್ಯತತ್ರಾಪಿ ಪೌರುಷಮ್||

[ದುರ್ಲಭವಾದ ಮನುಷ್ಯ ಶರೀರವನ್ನೂ, ಅದರಲ್ಲೂ ಪುರುಷತನವನ್ನೂ ಪಡೆದು, ತನ್ನ (ಆತ್ಮನ) ವಿಷಯವಾಗಿ ದಾರಿ ತಪ್ಪುವವನಿಗಿಂತಲೂ ಮುಖ್ಯಾಳನಾಗಿ ಯಾರಾದರೂ ಇರಬಹುದೇ?]

ಕಾಲವೆನ್ನುವುದು ದೊರೆಯುವುದು ಕಷ್ಟ. ಮತ್ತೆ ಯಾವ ವಸ್ತುವಾದರೂ ದೊರೆಯಬಹುದು. ಆದರೆ ಕಾಲವೆನ್ನುವುದು ವ್ಯರ್ಥವಾಗಿ ಹೋಯಿತೆಂದರೆ ಪುನಃ ಅದನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ನಾವು ಬಹಳ ಗಮನದಿಂದಿರಬೇಕು. ನಮ್ಮ ಆಭರಣಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಕಳ್ಳನು ಕದ್ದುಕೊಂಡು ಹೋದರೆ ನಾವು ಅಳುವಂತೆ ಕಾಲ ಸ್ವಲ್ಪ ವ್ಯರ್ಥವಾದರೂ ನಾವು ಅಳಬೇಕು. ದೊರೆತಿರುವ ಮನುಷ್ಯ ಜನ್ಮ ಬಹಳ ದುರ್ಲಭವಾದುದು. ಪ್ರಪಂಚವೆನ್ನುವುದರ ಬಗ್ಗೆ ತಕ್ಕ ಮಟ್ಟಿಗೆ ನಮಗೆ ಗೊತ್ತು. ಆದ್ದರಿಂದ ಇದರಲ್ಲಿಯೇ ನಾವು ಯಾವಾಗಲೂ ಭ್ರಮಿಸಿಕೊಂಡು ಇರಬಾರದು. ನಾವು ಸಾಧಿಸಬೇಕಾದವು ಬಹಳ ಇವೆ. 'ಇತಃ ಕೋನ್ವಸ್ತಿ ... ಪೌರುಷಮ್' ಎನ್ನುವ ಶ್ಲೋಕದಂತೆ ಯಾರು ಮೂಢಾತ್ಮರೆಂದು ಶಂಕರರು ಹೇಳಿದರು. ಆದ್ದರಿಂದ ನಾವು ಮನುಷ್ಯ ಜನ್ಮವನ್ನು ಪಡೆದಿರುವುದರಿಂದ ಆತ್ಮಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರ ಪಡೆಯಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿ ಅದನ್ನು ಪಡೆಯಬೇಕು.

ಭಾಗ ೨

೧. ಯಾವುದು ಧರ್ಮ

ಗಂಗಾಪುರಪ್ರಚಲಿತ ಜಟಾಸ್ತಭೋಗೀಂದ್ರಭೀತಾಂ
ಆಲಿಂಗಂತೀಮಚಲತನಯಾಂ ಸಸ್ಮಿತಂ ವೀಕ್ಷಮಾಣಃ|
ಲೀಲಾಪಾಂಗೈಃ ಪ್ರಣತಜನತಾಂ ನಂದಯಂಶ್ಚಂದ್ರಮೌಲಿಃ
ಮೋಹಧ್ವಾಂತಂ ಹರತು ಪರಮಾನಂದಮೂರ್ತಿಸ್ಥಿವೋ ನಃ||

ಯಾವುದು ಧರ್ಮ ಯಾವುದು ಅಧರ್ಮ ಎಂದು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಲು ಜನರಿಗೆ ಅಭಿಲಾಷೆ ಇದೆ. ಕೆಲವು ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ನಾವು ಕಣ್ಣುಗಳಿಂದ ನೋಡಿ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಕೆಲವು ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ನಾವು ಕಣ್ಣುಗಳಿಂದ ನೋಡಿ ತಿಳಿಯಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಆಪಸ್ತಂಬರು.-

‘ನ ಧರ್ಮಾಧರ್ಮೌ ಚರತಃ ಆವಾಂ ಸ್ವ ಇತಿ’

-ಎಂದು ಹೇಳುವಂತೆ ಧರ್ಮವಾಗಲಿ, ಅಧರ್ಮವಾಗಲಿ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ವಿಷಯವನ್ನು ಹೊರಗೆ ಹೇಳಿಕೊಂಡು ಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ,

‘ಕೇಚಿದನ್ಯಂ ಧರ್ಮಮಾಹುಃ ಕೇಚಿದನ್ಯಮ್’

-ಎಂದು ಹೇಳಿದಂತೆ ಒಬ್ಬನು ಒಂದು ಕೆಲಸವನ್ನು ಧರ್ಮವೆಂದರೆ ಇನ್ನೊಬ್ಬನು ಇನ್ನೊಂದನ್ನು ಧರ್ಮವೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಯಾವುದು ಧರ್ಮ ಯಾವುದು ಅಧರ್ಮವೆಂದು ತೀರ್ಮಾನಿಸುವುದಕ್ಕೆ ನಮಗೆ ಒಂದು ಸಾಧನಬೇಕಾಗಿದೆ.

ಧರ್ಮ ಅಧರ್ಮ ಎನ್ನುವುದು ಇದೆಯೇ ಎಂದೇ ಕೆಲವರಿಗೆ ಸಂದೇಹ ಉಂಟಾಗಬಹುದು. ನಾವು ಮಾಡಿದ ಕರ್ಮಕ್ಕೆ ಫಲ ಉಂಟೆಂದರೆ ಧರ್ಮವೂ ಇದೆಯೆಂದೇ ಅರ್ಥ. ಮಾಡಿದ ಕರ್ಮಕ್ಕೆ ಫಲವಿಲ್ಲವೆಂದರೆ ಧರ್ಮವಿಲ್ಲವೆಂದೇ ಆಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಮನುಷ್ಯರು, ‘ಈ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಫಲವುಂಟು’ ಎಂದು ಭಾವಿಸಿಯೇ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಒಬ್ಬನು ಐ. ಎ. ಎಸ್. ಪರೀಕ್ಷೆ ಬರೆದು ಅದರಲ್ಲಿ ಸಫಲನಾದನೆಂದರೆ ಆ ಕರ್ಮಕ್ಕೆ ಫಲ ಅವನಿಗೆ ಆಗಲೇ ದೊರೆತು ಬಿಟ್ಟಿತು. ಒಂದು ಕತ್ತಿ

ಯಿಂದ ಕೈಯನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಿಕೊಂಡರೆ ರಕ್ತ ಬರುತ್ತದೆ. ಇದು ಕೂಡ ತಕ್ಷಣವೇ ಫಲವನ್ನು ಕೊಡುವ ಕರ್ಮ.

‘ಸಂಧ್ಯಾವಂದನೆ ಮಾಡುತ್ತೇವಲ್ಲ! ಅದಕ್ಕೆ ಏನು ಫಲ? ಎಂದು ಕೆಲವರು ಕೇಳಬಹುದು. ಇದರ ಫಲವನ್ನು ತಕ್ಷಣ ತೀರ್ಮಾನ ಮಾಡಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಅದು ಎಂದೂ ವ್ಯರ್ಥವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಒಂದು ಕೆಲಸವನ್ನು ಧರ್ಮವೆಂದು ಹೇಳುವವರು ಆ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಫಲವನ್ನೂ ನೋಡುವವರಾಗಿ ಇರಬೇಕು. ಫಲವನ್ನು ನೋಡದವರು ಒಂದು ಕೆಲಸವನ್ನು ಧರ್ಮವೆಂದು ಹೇಳಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಸಂಧ್ಯಾವಂದನೆ ಮಾಡುವುದನ್ನು ಧರ್ಮವೆಂದು ಒಬ್ಬರು ಹೇಳುವುದಕ್ಕೆ ಅದರ ಫಲವನ್ನೂ ನೋಡಿದ್ದರೇನೇ ಸಾಧ್ಯ. ಅವರು ಸಂಧ್ಯಾವಂದನೆ ಮಾಡಲ್ಪಡುವುದನ್ನೂ ಅನಂತರ ಅದ ಫಲವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುವುದನ್ನೂ ನೋಡಿರಬೇಕು. ನಾವು ಹೀಗೆಲ್ಲಾ ಮಾಡಲು ಆಗುವುದಿಲ್ಲ. ಇಂದು ನಾವು ಧರ್ಮವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತೇವೆ. ನಾಳೆ ನಾವು ಎಲ್ಲಿರುತ್ತೆವೆಂದು ಹೇಳಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಮನುಷ್ಯರಿಂದ ಧರ್ಮಾಧರ್ಮಗಳ ಬಗ್ಗೆ ತೀರ್ಮಾನ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲವೆಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ.

ಧರ್ಮಾಧರ್ಮಗಳ ಬಗ್ಗೆ ತೀರ್ಮಾನ ಮಾಡಲು ಯೋಗ್ಯತೆಯುಳ್ಳವನು ಈಶ್ವರ. ಈಶ್ವರನ ವಾಕ್ಯವೊಂದೇ ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಮಾಣ. ಕರ್ಮವನ್ನೂ, ಫಲವನ್ನೂ ನೋಡುತ್ತಿರುವವನು ಈಶ್ವರನೇ, ಅವನೇ ‘ಈ ಕರ್ಮಕ್ಕೆ ಈ ಫಲ’ ಎಂದು ಹೇಳಬಲ್ಲನು. ಯಾವುದನ್ನೂ ನೋಡದ ನಾವು ತೀರ್ಮಾನ ಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ.

ಈಶ್ವರನ ವಾಕ್ಯವೆಂದರೇನು?

ಶ್ರುತಿಸ್ತು ವೇದೋ ವಿಜ್ಞೇಯಃ ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರಂ ತು ವೈ ಸೃಷ್ಟಿಃ |
ತೇ ಸರ್ವಾಸ್ತೇಷ್ವಮೀಮಾಂಸೈ ತಾಭ್ಯಾಂ ಧರ್ಮೌ ಹಿ ನಿರ್ಭಭೌ ||

ಈಶ್ವರನ ವಾಕ್ಯಗಳಾಗಿರುವ ವೇದ ಅಥವಾ ಶ್ರುತಿ ಯಾವುಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ನಮಗೆ ಆಚರಿಸುವಂತೆ ಹೇಳುತ್ತದೋ ಅವುಗಳೆಲ್ಲಾ ಧರ್ಮ. ‘ಈಶ್ವರನನ್ನು ನಾನು ನೋಡಿಯೇ ಇಲ್ಲ. ಹಾಗಿರುವಾಗ ಅವನ ವಾಕ್ಯವಾದ ವೇದವನ್ನು ಹೇಳಿ, ಅಚೇತನವಾದ ವೇದವನ್ನು ಪ್ರಮಾಣವೆಂದು ಹೇಳುವಿರಿ. ಇದನ್ನು ನಾವು ಹೇಗೆ ನಂಬುವುದು’ ಎಂದು ಕೆಲವರು ಸಂದೇಹವನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಬಹುದು.

ಇದಕ್ಕೆ ಉತ್ತರ ಹುಡುಕುವುದಕ್ಕೆ ಮುಂಚೆ ನಾವು ಒಂದು ವಿಷಯವನ್ನು ಗಮನಿಸಬೇಕು. ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮನ್ನು ನಡೆಸುವುದಕ್ಕೆ ಕಾನೂನು-ನಿಯಮಗಳು ಇರುವಂತೆ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿರುವ ನಿಯಮಗಳೂ ಇವೆ. ಪ್ರಪಂಚಕ್ಕೆ ಅನ್ವಯವಾಗದಂತೆ ಶಾಸ್ತ್ರ

ಗಳು ಯಾವ ವಿಧಿಯನ್ನೂ ಹೇಳುವುದಿಲ್ಲ.

ಒಬ್ಬನು ಒಂದು ಕಾರನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಆದರೆ ಅವನು ಕಾರನ್ನು ರಸ್ತೆಯಲ್ಲಿ ನಡೆಸುವುದಕ್ಕೆ ಬದಲಾಗಿ ಕಾಲುದಾರಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಅದೇ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬನು ಕಾಲುದಾರಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗದೆ ರಸ್ತೆಯ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ನಡೆದು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಯಾವುದು ಸರಿ? ಯಾವುದು ತಪ್ಪು? ಎಂದು ಕೇಳಿದರೆ ಕಾರನ್ನು ಕಾಲುದಾರಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆಸುವುದೂ ತಪ್ಪು. ಮಧ್ಯ ರಸ್ತೆಯಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವುದೂ ತಪ್ಪು. 'ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಹಣಕೊಟ್ಟು ತಾನೇ ಸರಕಾರದ ರಸ್ತೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಸಿರುವುದು! ಆದ್ದರಿಂದ ಮಧ್ಯ ರಸ್ತೆಯಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವುದಕ್ಕೂ, ಕಾರನ್ನು ಕಾಲುದಾರಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆಸುವುದಕ್ಕೂ ನಮಗೆ ಅವಕಾಶವಿಲ್ಲವೇ' ಎಂದು ಕೇಳಿದರೆ, ಅಂಥವರು ಅಪಾಯಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗಬೇಕಾದುದೇ.

ಕಾನೂನು ಗ್ರಂಥ ರಸ್ತೆಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ವಿಧಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ವಿಧಿಸಿದೆ. 'ನಡೆಯುವವರು ಕಾಲುದಾರಿಯಲ್ಲೇ ನಡೆಯಬೇಕು. ವಾಹನಗಳು ರಸ್ತೆಗಳಲ್ಲಿ ಹೋಗಬೇಕು, ಮತ್ತು, ಎಲ್ಲರೂ ಎಡಭಾಗದಲ್ಲಿ ಹೋಗಬೇಕು' ಎಂದು ನಿಯಮ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಕಾನೂನು ಗ್ರಂಥ ಬರೆದವರಾರಂದು ನನಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲವೆಂದು ತಪ್ಪಿತಸ್ಥನು ಹೇಳಿದರೆ ನ್ಯಾಯಾಧೀಶನು ಅವನನ್ನು ಬಿಡುವುದಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ, ಕಾನೂನು ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಬರೆದವರನ್ನು ನಾವು ನೋಡಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ಆದರೂ ನಾವು ಕಾನೂನು ಪ್ರಕಾರ ನಡೆಯಬೇಕು. ಅದನ್ನು ಯಾರು ಬರೆದಿಟ್ಟಿದ್ದರೂ ನ್ಯಾಯಾಧೀಶನು ಅದರಲ್ಲಿರುವದನ್ನು ಆಧಾರವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ತೀರ್ಪು ಕೊಡುತ್ತಾನೆ. ಅದೇ ರೀತಿ ಧರ್ಮ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಯಾರು ಬರೆದರೆಂದು ತಿಳಿಯದು. ಅವರನ್ನು ನಾವು ನೋಡಿಲ್ಲ ಎಂದು ಯಾರಾದರೂ ಹೇಳಿದರೆ ಅವರಿಗೆ ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಉದಾಹರಣೆಯೇ ಜವಾಬಗುತ್ತದೆ. ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ ಪ್ರಕಾರ ನಡೆಯುವದೇ ನಮ್ಮ ಕರ್ವವ್ಯವೇ ಹೊರತು ಅವುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ತೀರ್ಮಾನಿಸುವುದು ನಮ್ಮ ಅಧಿಕಾರಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ್ದಲ್ಲ.

ಇನ್ನೊಂದು ಮುಖ್ಯವಾದ ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನು ಕುರಿತು ಈಗ ನೋಡೋಣ. ಧರ್ಮ ಶಾಸ್ತ್ರ ಗ್ರಂಥಗಳೆಲ್ಲಾ ಬೇಕೇ? ನಾವು ಇವುಗಳನ್ನು ಏಕೆ ಆಧಾರವಾಗಿ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಬೇಕು? ಈ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಉತ್ತರವಾಗಿ ಒಂದು ಉದಾಹರಣೆಯನ್ನು ನೋಡೋಣ. ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಸರಿಯಾಗಿರಲು ಕಾನೂನು ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಇಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಕಾನೂನು ಗ್ರಂಥವನ್ನುವುದೇ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಕಳ್ಳತನ ಮಾಡುವವನು ತಾನು ಮಾಡುವ ಕಳ್ಳತನ ಸರಿಯೆಂದೇ ವಾದಿಸುತ್ತಾನೆ. 'ನಾನು ಸಾಧಾರಣವಾಗಿ ಕದಿಯುವುದಿಲ್ಲ. ಹಾಗೆ ಕದ್ದರೂ ದೊಡ್ಡ ಹಣವಂತರ ಮನೆಯಲ್ಲೇ ಕದಿಯುತ್ತೇನೆ. ಇಂಥ ಹಣವಂತರು ಬಹಳವಾಗಿ ಕಪ್ಪು ಹಣ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಸರಕಾರವೇ ಇವರನ್ನು ಕಂಡು

ಹಿಡಿಯಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗದೆ ಇರುವಾಗ ನಾನು ಕದ್ದ ರೂ. 6,000 ಒಂದು ಕಳ್ಳತನವಲ್ಲ. ಅಲ್ಲದೆ, ನಾನು ಕಳ್ಳತನ ಮಾಡದೆ ಇದ್ದರೆ ನನ್ನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಯಾರಿಗೂ ಹೊಟ್ಟೆಗೇ ಇರುವುದಿಲ್ಲ' ಎಂದೆಲ್ಲಾ ಕಳ್ಳನು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಕಳ್ಳತನ ಅವನ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಒಳ್ಳೆಯ ಕೆಲಸವೆಂದೇ ತೋರಿಸುತ್ತಾನೆ.

ಒಬ್ಬ ಕುಡಿಯುವವನು ಕುಡಿಯುವುದು ಸರಿಯೆಂದು ವಾದಿಸುತ್ತಾನೆ. ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರೂ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಸಂಸ್ಕಾರಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಕೆಲಸಗಳು ಒಳ್ಳೆಯವೆಂದೇ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಆದ್ದರಿಂದ, ಒಬ್ಬರು ಒಂದು ಕೆಲಸ ಮಾಡುವುದು ಸರಿಯೆಂದು ಹೇಳಿದರೂ ಹಲವರು ಅದನ್ನು ಮಾಡುವುದು ತಪ್ಪು ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಒಬ್ಬನು ತಪ್ಪು ಎಂದು ಹೇಳುವ ಕೆಲಸವನ್ನು ಹಲವರು ಒಪ್ಪುತ್ತಾರೆ. ಇದರಿಂದ ಜಗಳಗಳು-ಕದನಗಳು ದೇಶದಲ್ಲಿ ಉಂಟಾಗುತ್ತವೆ, ಶಾಂತಿ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಕಾನೂನು ಗ್ರಂಥವನ್ನುವುದು ಒಂದು ಏರ್ಪಡಿಸಿ ಯಾವ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡಿದರೆ ಯಾವುದು ತಪ್ಪು ಎಂದು ಅದರಲ್ಲಿ ಬರೆಯಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಇದೇ ಕಾರಣವನ್ನೇ ನಾವು ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರಗಳ ವಿಷಯದಲ್ಲೂ ಒಪ್ಪಬೇಕು. ಆದ್ದರಿಂದ, ಧರ್ಮ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳು ಬಹಳ ಉಪಯುಕ್ತವಾದವೆಂದೇ ನಮಗೆ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ.

ನಾವು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಜನರನ್ನು ಎರಡು ವಿಧವಾಗಿ ವಿಂಗಡಿಸಬಹುದು. ಮೊದಲನೆಯ ವಿಧದಲ್ಲಿ ಆಸ್ತಿಕರು, ಎರಡನೆಯ ವಿಧದಲ್ಲಿ ನಾಸ್ತಿಕರು ಬರುತ್ತಾರೆ. ದೇವರು ಇದ್ದಾನೆ, ಪರಲೋಕವಿದೆ, ಪುಣ್ಯ-ಪಾಪಗಳಿವೆ ಎಂದೆಲ್ಲಾ ನಂಬುವವನು ಆಸ್ತಿಕ. ಇವುಗಳೆಲ್ಲಾ ಇಲ್ಲ ಎಂದು ಹೇಳುವವನು ನಾಸ್ತಿಕ. ಭಗವಂತನನ್ನು ಕುರಿತ ಶ್ಲೋಕ ಒಂದು,

‘ಯೋ ಮೇ ಗರ್ಭಗತಸ್ಯಾಪಿ ವೃತ್ತಿಂ ಕಲ್ಪಿತವಾನ್ ಪ್ರಭುಃ’

ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತದೆ. ಭಗವಂತನ ವಿಚಿತ್ರವಾದ ಲೀಲೆಗಳು ಅಗಣಿತ. ತಾಯಿಯ ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ಮಗುವಾಗಿದ್ದಾಗ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಮಗುವಿಗೂ ಆಹಾರ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ. ಮಗು ಹುಟ್ಟಿದ ಮೇಲೆ ತಾಯಿ ಹಾಲು ಕೊಡುವುದರಿಂದ ಆಗಲೂ ಮಗುವಿನ ಹೊಟ್ಟೆ ತುಂಬುತ್ತದೆ. ಯಾವ ಯಾವುದು ಹೇಗೆ ಆಗಬೇಕು ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಈಶ್ವರನು ಮೊದಲೇ ತೀರ್ಮಾನಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ—

‘ಸಹ ಯಜ್ಞಾಃ ಪ್ರಜಾಃ ಸೃಷ್ಟ್ವಾ ಪುರೋವಾಚ ಪ್ರಜಾಪತಿಃ|

ಅನೇನ ಪ್ರಸವಿಷ್ಯದ್ಧರ್ಮೇಷ ವೋಽಸ್ತಿಷ್ಟಕಾಮಧುಕೌ||

ಎಂದು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ದೇವರು ಪ್ರಪಂಚವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿ ಅಷ್ಟಕ್ಕೇ ನಿಲ್ಲಿಸದೇ

ಪ್ರಪಂಚದ ಪರಿಪಾಲನೆಗಾಗಿ ವೇದಗಳನ್ನೂ ಆಗಲೇ ಉಪದೇಶಿಸಿದನು. ಮನುಷ್ಯನು ಹೇಗೆ ಬಾಳು ನಡೆಸಿದರೆ ಸುಖವಾಗಿರಬಹುದು ಎನ್ನುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಸಾಧನಗಳನ್ನೂ ಆಗಲೇ ನೀಡಿದನು. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ—

‘ಅನೇನ ಪ್ರಸವಿಷ್ಯದ್ಭಮೇಷ ವೋಽಸ್ತಿಷ್ಟಕಾಮಧುಕ್||’

—ಎಂದು ಹೇಳಿದೆ. ಯಜ್ಞಗಳಂತಹವುಗಳಲ್ಲಿ ನಾವು ಕೊಡುವ ‘ಹವಿಸ್ಸು’ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ದೇವತೆಗಳು ಜೀವಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅದರ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ದೇವತೆಗಳು ಕೊಡುವ ಮಳೆಯಂಥ ಪ್ರಾಕೃತಿಕ ಸೌಕರ್ಯಗಳನ್ನು ಪಡೆದು ಮನುಷ್ಯನು ಬಾಳುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಇಂಥ ಸಾಧನಗಳನ್ನು ದೇವರು ಸೃಷ್ಟಿಯ ಆರಂಭದಲ್ಲಿಯೇ ಉಪದೇಶಿಸಿದನು.

ಕೆಲವರಿಗೆ ಒಂದು ಸಂದೇಹ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ‘ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ನಾಸ್ತಿಕ ರಾಜ್ಯಗಳು ಎಷ್ಟಿದೆ! ಅಲ್ಲೂ ತಪ್ಪದೆ ಮಳೆ ಬೀಳುತ್ತದೆಯಲ್ಲವೇ! ಹಾಗೆ ಹೇಳುವುದಾದರೆ ನಮಗೇನೆ ಮಳೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಬರದೆ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಆರಾಧಿಸದವರಿಗೆ ಕಾಲ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಮಳೆ ದೊರೆಯುವುದು.’ ಈ ಸಂದೇಹ ಬಹಳ ಸ್ವಾರಸ್ಯಕರವಾದುದು. ಇದಕ್ಕೆ ಸಮಾಧಾನ ಹೀಗೆ ಹೇಳಬಹುದು.

ಒಬ್ಬನು ಸಕಲ ಐಶ್ವರ್ಯಗಳನ್ನೂ ಪಡೆದಿದ್ದಾನೆ; ಆದರೆ ಅವನಿಗೆ ಯಾವಾಗಲೂ ಯಾವುದೋ ವಿಧವಾದ ಭಯ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಆವರಿಸಿಕೊಂಡಿರುತ್ತದೆ. ಇನ್ನೊಬ್ಬನು ತನಗೆ ಆಹಾರಕ್ಕೆ ಎಷ್ಟು ಬೇಕೋ ಅಷ್ಟು ಮಾತ್ರ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ. ಈ ಇಬ್ಬರಲ್ಲಿ ಯಾರು ನಿಜವಾಗಿ ಸುಖವಾಗಿದ್ದಾರೆಂದರೆ ಭಯವೇ ಇಲ್ಲದೆ ತನ್ನ ಬಾಳಿನ ದಿನಗಳನ್ನು ನೆಮ್ಮದಿಯಿಂದ ಕಳೆಯುವವನು ಬಹಳ ಸುಖ.

ಇದೇ ರೀತಿ ಬೇರೆ ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಐಶ್ವರ್ಯ ತುಂಬಿದ್ದರೂ ಅವರು ಒಂದು ದಿನ ಪಡುವ ಕಷ್ಟವನ್ನು ನಾವು ನೂರು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಪಡುವುದಿಲ್ಲ. ಅವರು ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಯಾವಾಗಲೂ ಗುಂಡು ಹಾಕಿಕೊಂಡೇ ಇದ್ದಾರೆ. ನಮಗೆ ಇಂಥ ಆಪತ್ತುಗಳು ಇಲ್ಲದೆ ಇರುವುದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೇನೆಂದರೆ ನಮಗೆ ಈಶ್ವರ ಚಿಂತನೆ ಇದೆ, ಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ದೃಢತೆ ಇದೆ.

ಹಿಂದೆ ನಾವು ಹೇಳಿದಂತೆ ಲೋಕದ್ವಯಗಳನ್ನೂ ನೋಡುವ ಪರಮೇಶ್ವರನೇ ಧರ್ಮವನ್ನು ತೀರ್ಮಾನ ಮಾಡಲು ಶಕ್ತನು. ಮತ್ತೊಂದು ಜನ್ಮವಿದೆಯೆಂದರೇನೇ ಲೋಕದ್ವಯವಿದೆಯೆಂದು ತಾತ್ಪರ್ಯ. ಕೆಲವರಿಗೆ ಮತ್ತೊಂದು ಜನ್ಮವಿದೆಯೇ ಎನ್ನುವ ವಿಷಯದಲ್ಲೇ ಸಂದೇಹ. ಪುನರ್ಜನ್ಮವಿದೆಯೆಂದು ವಿವರಿಸುವುದು

ದಕ್ಕೆ ಹಲವು ಯುಕ್ತಿಗಳಿವೆ. ಒಬ್ಬ ಮನುಷ್ಯ ಹುಟ್ಟುವಾಗಲೇ ಬಹಳ ಭಾಗ್ಯಶಾಲಿಯಾಗಿ ಹುಟ್ಟುತ್ತಾನೆ. ಇನ್ನೊಬ್ಬನು ಹುಟ್ಟಿದಾರಭ್ಯ ತಿನ್ನುವುದಕ್ಕೆ ಏನೂ ಇಲ್ಲದೆ ಇರುತ್ತಾನೆ. ಇದಕ್ಕೆಲ್ಲಾ ಕಾರಣವಾದ ಹಿಂದಿನ ಜನ್ಮವೆನ್ನುವುದು ಒಂದು ಇತ್ತೆಂದೂ, ಅದರಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ಪುಣ್ಯ-ಪಾಪಗಳ ಪರಿಣಾಮವೇ ಈಗ ಒಬ್ಬನಿಗೆ ಸುಖವನ್ನೂ, ದುಃಖವನ್ನೂ, ಕೊಡುತ್ತದೆ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು, ಪುನರ್ಜನ್ಮವಿದೆಯೆಂದು ತೋರಿಸುವ ಒಂದು ಶ್ಲೋಕ ಹೀಗಿದೆ—

‘ಕಶ್ಚಿತ್ ದುಃಖೇ ಸ್ವಜನ್ಮಪ್ರಭೃತಿ ಸುಖಯುತಃ ಚಾಪರಃ ಕಸ್ಯ ಹೇತೋಃ
ಕಸ್ಮಾದಾದ್ಯಾ ಪ್ರವೃತ್ತಿಸ್ತನುರಪಿ ಚ ಕುತಃ ಕಿಂ ನ ವೇತಿ ಪ್ರಮಿತಃ|
ಸ್ವಭಾವ್ಯಂ ಹೇತುಸಾಮ್ಯೇ ಸಮಮಿತಿ ವಿದಿತಂ ದೀಪ
ಬೀಜಾಂಕುರಾದೌ

ವೈಷಮ್ಯಂ ಕರ್ಮಜನ್ಯಂ ಯದಿ ವದಸಿ ಜನೇಃ ಪೂರ್ವಮಪ್ಯಾತ್ಮ ಸಿದ್ಧಿಃ||

(ಒಬ್ಬನು ಹುಟ್ಟಿದಾರಭ್ಯ ದುಃಖವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಾನೆ. ಇನ್ನೊಬ್ಬನು ಸುಖವಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೇನು? ಮೊದಲ ಕರ್ಮವೇನು? ಶರೀರವೂ ಹೇಗೆ? ಸತ್ತಮೇಲೆ ಏಕೆ ತಿಳಿಯುವುದಿಲ್ಲ. ಮೊಳಕೆ ಮೊದಲಾದವುಗಳಲ್ಲಿ ಕಾರಣ ಸಮವಾಗಿದ್ದರೆ, ಸ್ವಭಾವವೂ ಸಮವೆನ್ನುವ ನ್ಯಾಯ ಸರಿಯಾಗುತ್ತದೆ.)

ಹುಟ್ಟಿದ ಒಡನೆ ಮಗುವಿಗೆ ಅಳಬೇಕೆಂದು ಹೇಗೆ ತೋರುತ್ತದೆ? ಅತ್ತರೆ ತನಗೆ ಹಾಲು ಕೊಡುತ್ತಾರೆಂದು ಆ ಮಗುವಿಗೆ ಹೇಗೆ ತಿಳಿಯಿತು? ಹಾಲು ಕೊಡದೆ ಇದ್ದರೆ ಅದಕ್ಕೆ ಏನೋ ಕಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ, ಮತ್ತೆ ಅಳುತ್ತದೆ. ಇದಕ್ಕೆಲ್ಲಾ ಕಾರಣ ಹೇಳಬೇಕೆಂದರೆ ನಾವು ಪುನರ್ಜನ್ಮವೆನ್ನುವುದನ್ನೂ, ಆಗ ಉಂಟಾದ ಅನುಭವದ ಸಂಸ್ಕಾರಗಳೂ ಈಗ ಆ ಮಗುವಿಗೆ ಉಂಟಾಗಿದೆ ಎನ್ನುವುದನ್ನೂ ಒಪ್ಪಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಜನ್ಮಾಂತರದಲ್ಲಿ ಉಂಟಾದ ಒಂದೊಂದು ಸಂಸ್ಕಾರವೂ ಈಗ ತಕ್ಕ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಉಂಟಾಗಿ ಒಬ್ಬನಿಗೆ ಕರ್ಮ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯಾಗುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಯಾರು ಪ್ರಪಂಚವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿ ಜನ್ಮಾಂತರಗಳನ್ನೂ ನೋಡುತ್ತಿರುತ್ತಾರೋ ಅವರೇ ಧರ್ಮ ಯಾವುದು, ಅಧರ್ಮ ಯಾವುದು ಎನ್ನುವ ತೀರ್ಮಾನವನ್ನೂ ನಮಗೆಲ್ಲ ವಿವರಿಸಬೇಕು. ಅಂಥವರು ಯಾರು ಎಂದರೆ ಭಗವಂತನೇ—

‘ಸ ದೇವಃ ಪರಮೋ ಜ್ಞಾತಾ ಸತ್ಯಜ್ಞಾನಾದಿಲಕ್ಷಣಃ|’

—ಎಂದು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ.

ಭಗವಂತನು ಮೊದಲು ತಾನೇ ಧರ್ಮಗಳನ್ನು ಉಪದೇಶಿಸಿದನು. ಅನಂತರ

ಋಷಿಗಳು ಏಕೆ ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಬರೆದಿಟ್ಟರು? ಈ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಉತ್ತರ ಕೊಡುತ್ತದೆ ನೀಲಕಂಠದೀಕ್ಷಿತರ ಒಂದು ಶ್ಲೋಕ-

‘ಸ್ವೇನ್ಯವೋಕ್ತಂ ನಿಗಮವಚಸಾ ಬೋಧನೀಯಾಸ್ತು ಜೀವಾಃ|
ಜೀವೈರೇವೇತ್ಯಪಿ ಚ ಮುನಿಭಿಃ ಕಾರಿತಂ ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರಮ್||’

ಜನರಿಗೆ ಏನು ಭಾವನೆಯೆಂದರೆ, ‘ಭಗವಂತನಾದ ಪರಮಶಿವನು ತನ್ನ ಸ್ಥಿತಿಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಧರ್ಮಗಳನ್ನು ಉಪದೇಶಿಸಿದನು. ಆದರೆ ಅವುಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ನಮ್ಮಿಂದ ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಆಗುವುದಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವನೇ ಅದರಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವುದನೆಲ್ಲಾ ಮಾಡಲಿ’ ಎಂದು ಕೆಲವರಿಗೆ ತೋರಬಹುದು. ಆದ್ದರಿಂದ ಮನುಷ್ಯರಲ್ಲೇ ಋಷಿಗಳಾಗಿರುವ ಮಹಾತ್ಮರು ಈಶ್ವರನ ಪ್ರೇರಣೆಯಿಂದ ಧರ್ಮ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಬರೆದರು. ಈ ಕಾರಣದಿಂದ ಜನರಿಗೆ ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರಗಳ ಮೇಲಿರುವ ಶ್ರದ್ಧೆ ಇನ್ನೂ ಅಧಿಕವಾಗುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಋಷಿಗಳು ಈಶ್ವರನ ವೇದಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಬರೆದರು.

ಈಗ ಹಲವರಿಗೆ ಒಂದು ಆಸೆ. ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಯಾವ ವಿಧವಾದ ಬೇರ್ಪಾಡು ಇಲ್ಲದಂತೆ ಒಂದೇ ವಿಧವಾದ ಧರ್ಮಗಳು ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ವಿಧಿಸಲ್ಪಟ್ಟರೆ ಚೆನ್ನಾಗಿರುತ್ತದೆಯೆನ್ನುವುದೇ ಆ ಆಸೆ.

ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಒಂದೇ ವಿಧವಾದ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಧರಿಸಲು ಹೇಳಿದರೆ ಅದು ಆಗುವ ಕೆಲಸವೇ? ಹಾಗೆ ಒಂದು ವೇಳೆ ಆದರೆ ಒಬ್ಬ ಪೋಲೀಸಿನವನೂ ಕಾವಿ ಬಟ್ಟೆಯನ್ನು ಧರಿಸಿರುತ್ತಾನೆ; ಒಬ್ಬ ಸಂನ್ಯಾಸಿಯೂ ಕಾವಿ ಧರಿಸಿರುತ್ತಾನೆ. ಯಾವುದಾದರೂ ಕಳ್ಳತನವಾದರೆ ಜನರು ಆ ನಿಜ ಸಂನ್ಯಾಸಿಗೆ ಆ ವಿಷಯವನ್ನು ತಿಳಿಸುವರೋ ಅಥವಾ ಪೋಲೀಸಿನವನಾದ ಸಂನ್ಯಾಸಿಗೆ ತಿಳಿಸುವರೋ? ಆದ್ದರಿಂದ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಕೆಲಸಗಳು ಸರಿಯಾಗಿ ಆಗಲು ಬಹಳ ಸಾಧಾರಣ ವಿಷಯವಾದ ವಸ್ತುಗಳನ್ನೂ ಸಹ ನಾವು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಒಂದೇ ವಿಧವಾಗಿ ಕೊಡಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಹಿಂದುಗಳಿಗೆಂದು ಒಂದು ಕಾನೂನು ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಆ ಕಾನೂನನ್ನು ಅನುಸರಿಸುವಂತೆ ನಾವು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಹೇಳೋಣವೇ? ಅದು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಸಣ್ಣ ಪ್ರಾಪಂಚಿಕ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲೇ ಹೀಗಿರುವಾಗ ಬಹಳ ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾದ ಧರ್ಮ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳು ಎಲ್ಲ ಜನರಿಗೂ ಒಂದೇ ವಿಧವಾದ ಧರ್ಮಗಳನ್ನು ಹೇಳಬೇಕೆಂದುಕೊಳ್ಳುವುದು ನ್ಯಾಯವಲ್ಲ.

ನಮ್ಮ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳು ಈಗ ಹೊಸದಾಗಿ ಬಂದವು ಅಲ್ಲ. ಅಲ್ಲದೆ ಅವುಗಳನ್ನು ಯಾರೋ ಕೆಲವರು ಬುದ್ಧಿವಂತರು ಒಟ್ಟಿಗೆ ಸೇರಿ ಯೋಚನೆಮಾಡಿ ಬರೆದಿಲ್ಲ. ಪರಂಪರೆಯಾಗಿ ಧರ್ಮ ಬರುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ ಈಗ ನಾವು ಯಾವುದಾದರೂ ಬದಲಾವ

ಣೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಎಲ್ಲ ಕರ್ಮಗಳೂ ಸಮವೆಂದು ಹೇಳಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ.

ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಯಾದವನಿಗೆ ಇಂದ್ರಿಯ ನಿಗ್ರಹವೆನ್ನುವುದು ಧರ್ಮವಾಗುತ್ತದೆ. ಅದೇ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಗೃಹಸ್ಥನಿಗೆ ಸಂಪೂರ್ಣ ಇಂದ್ರಿಯ ನಿಗ್ರಹ ಧರ್ಮವಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ 'ಸಂತತಿ' ಬೇಕೆನ್ನುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಮದುವೆಯಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಸಂನ್ಯಾಸಿಯಾಗಿರುವವನು ಈ ವಿಷಯವನ್ನು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಯೋಚಿಸುವುದು ಕೂಡ ಮಹಾ ಪಾಪ. ಏಕೆಂದರೆ ಸಂನ್ಯಾಸವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವಾಗ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಬಿಡಲು ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ ಮಾಡಿದ್ದಾನೆ. ಹೀಗೆಲ್ಲಾ ಇಂದ್ರಿಯಗಳನ್ನು ನಿಗ್ರಹಿಸಿಯೂ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಚಪಲವನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದರೆ ಭಗವಂತನು—

‘ಕರ್ಮೇಂದ್ರಿಯಾಣಿ ಸಂಯಮ್ಯ ಯ ಆಸ್ತೇ ಮನಸಾಸ್ಮರನ್|
ಇಂದ್ರಿಯಾರ್ಥಾನ್ ವಿಮೂಢಾತ್ಮಾ ಮಿಥ್ಯಾಚಾರಃ ಸ ಉಚ್ಯತೇ||’

ಹಾಗಿರುವವನಿಗೆ 'ಮಿಥ್ಯಾಚಾರಿ' ಎನ್ನುವ ಬಿರುದನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ.

ಆದರೆ, ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಸಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಅನ್ವಯಿಸುವ ಧರ್ಮಗಳು ಇದ್ದೇ ಇವೆ.

ಆಹಿಂಸಾ ಸತ್ಯಮಸ್ತೇಯಂ ಶೌಚಮಿಂದ್ರಿಯನಿಗ್ರಹಃ|
ಏತಂ ಸಾಮಾಸಿಕಂ ಧರ್ಮಂ ಚಾತುರ್ವರ್ಣ್ಯೇಽಬ್ರವೀನ್ನಮಃ||

ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಅನ್ವಯಿಸುವ ಒಂದು ವಿಷಯ ಬಟ್ಟೆಧರಿಸುವುದು. ಆದರೆ, ಒಬ್ಬ ಪೋಲಿಸಿನವನಾದರೆ ಅವನಿಗೆ ಒಂದು ವಿಧವಾದ ಬಟ್ಟೆ, ಸಂನ್ಯಾಸಿಯಾದರೆ ಬೇರೆ ವಿಧವಾದ ಬಟ್ಟೆ ಎಂದೆಲ್ಲಾ ಇದೆ. ಬಟ್ಟೆ ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳುವುದೆನ್ನುವುದು ಸಾಧರಣವಾದರೂ ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳುವ ಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ವ್ಯತ್ಯಾಸ ಬೇಕಾದಷ್ಟಿದೆ.

ಇದೇ ರೀತಿ ಅಹಿಂಸೆ ಅಥವಾ ಬೇರೆ ಜೀವಿಗಳಿಗೆ ತೊಂದರೆ ಮಾಡದೆ ಇರುವುದು ಎನ್ನುವುದು ಬಹಳ ದೊಡ್ಡ ಧರ್ಮ. ಈ ಧರ್ಮವನ್ನು ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರೂ ಅನುಸರಿಸಬೇಕು.

‘ಅಹಿಂಸಾ ಸರ್ವ ಭೂತಾನಿ’ (ಎಲ್ಲಾ ಜೀವಿಗಳ ವಿಷಯದಲ್ಲೂ ಅಹಿಂಸೆಯಿಂದ ಇರುವುದು) ಎನ್ನುವುದು ಬಹಳ ದೊಡ್ಡ ಧರ್ಮ.

ಆದರೆ ಚಿಕಿತ್ಸಕರು ಇದಕ್ಕೆ ವಿರೋಧವಾಗಿ ಇರಬಹುದು. ರೋಗಿಯ ಹೊಟ್ಟೆಯನ್ನು ಕೊಯ್ದು ಚಿಕಿತ್ಸೆ ಮಾಡುವ ಅಧಿಕಾರ ಅವರಿಗೆ ಇದೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಅವರು

ಪಡೆದಿರುವ ಪ್ರಮಾಣ ಪತ್ರ ಅವರಿಗೆ ಅ ಅಧಿಕಾರ ಕೊಟ್ಟಿದೆ. ಹಾಗೆ ಒಂದು ಪ್ರಮಾಣ ಪತ್ರವನ್ನು ನಾವೂ ಸಂಪಾದಿಸಿದರೆ ರೋಗಿಯ ಹೊಟ್ಟೆಯನ್ನು ಕೊಯ್ದು ನೋಡಲು ನಮಗೆ ಅಧಿಕಾರ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಬರುವವನು ರೋಗಿಯಾಗಿದ್ದು ಅವನಿಗೆ ಹೊಟ್ಟೆ ಕೊಯ್ಯುವ ಚಿಕಿತ್ಸೆ ಅವಶ್ಯಕವಾದರೇನೇ ಅವನ ಹೊಟ್ಟೆಯನ್ನು ಚಿಕಿತ್ಸಕರು ಕೊಯ್ದು ನೋಡಬಹುದು. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಅದು ಕೂಡದು. ಯಾವ ಅವಶ್ಯಕತೆಯೂ ಇಲ್ಲದೆ ಡಾಕ್ಟರ್ ಒಬ್ಬನ ಹೊಟ್ಟೆಯನ್ನು ಕೊಯ್ದರೆ ಅವನ ಮೇಲೆ ಕೊಲೆ ಅಪರಾಧ ಹೊರಿಸಿ ಅವನನ್ನು ದಸ್ತಗಿರಿ ಮಾಡುವರು.

ಅಹಿಂಸೆಯನ್ನು ಕುರಿತು ನೋಡುವಾಗ ನಾವು 'ಕೋಪ'ವನ್ನುವ ವಿಷಯ ವನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪ ನೋಡಬೇಕು. ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ದೊಡ್ಡಶತ್ರು ಕೋಪ. ಕೆಲವರು ಕೋಪ ಬಂದ ಮೇಲೆ ತಾವು ಮಾಡಬಾರದು ಎಂದುಕೊಂಡ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡಿ ಅನಂತರ ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪ ಪಡುತ್ತಾರೆ. ಇದರಿಂದ ಯಾವ ವಿಧವಾದ ಪ್ರಯೋಜನವೂ ಇಲ್ಲ. ಅದರಿಂದ ನಾವು ನಮ್ಮ ಮನುಷ್ಯನು ಯಾವಾಗಲೂ ವಶದಲ್ಲೇ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿ ರಬೇಕು. ಆದರೆ ಕೋಪ ಬರಬೇಕಾದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಯಾರಿಗೆ ಅದು ಅಗತ್ಯವೋ ಅವರಿಗೆ ಕೋಪ ಬರಬೇಕು. ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಹೋದ ವೀರನು ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ 'ಶತ್ರು ಏನು ಮಾಡಿದರೂ ನಾನು ಸಹನೆಯಿಂದ ಇರುವೆನು. ನನಗೆ ಕೋಪವೇ ಬರುವುದಿಲ್ಲ' ಎಂದು ಹೇಳಿದರೆ ಆ ವೀರನು ಶತ್ರುವನ್ನು ಸೋಲಿಸಲಾರನು. ಇದಕ್ಕೆ ವಿರೋಧವಾಗಿ ಶತ್ರುಗಳು ಅವನನ್ನು ಬೇಗನೆ ಬೀಳಿಸಿ ಬಿಡುವರು. ಆದ್ದರಿಂದ ಕೆಲವು ಸಮಯಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವರಿಗೆ ಕೋಪ ಬಂದರೆ ಅದರಿಂದ ತಪ್ಪಿಲ್ಲವೆಂದು ನಮಗೆ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ.

'ಅಹಿಂಸೆ ಪರಮೋ ಧರ್ಮಃ' ಎಂದು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿರುವುದರಿಂದ ನಾವು ಕೋಪ ಮಾಡಬಾರದು ಎಂದು ತಾತ್ಪರ್ಯವಲ್ಲ.

ಕಾಳಿದಾಸನು ಒಂದು ಕಡೆ,

'ಸಹಜಂ ಕಿಲ ಯದ್ವಿನಿಂದಿತಂ ನ ಹಿ ತತ್ಕರ್ಮ ವಿವರ್ಜನೀಯಮ್'
ಪಶುಮಾರಣಕರ್ಮದಾರುಣೋಽಪ್ಯನುಕಂಪಾಮೃದುರೇವ
ಶ್ಲೋತ್ರಿಯಃ॥

—ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಅಂದರೆ ಯಾಗದಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ವಧೆ ಮಾಡುವುದು ತಪ್ಪಲ್ಲ, ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಒಬ್ಬ ಬೆಸ್ತನ ಬಾಯಿಯಿಂದ ಕಾಳಿದಾಸನು ಹೇಳಿಸುತ್ತಾನೆ. ಅದೇ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಮೀನು ಹಿಡಿಯುವುದರಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದರೆ ಅದು ತಪ್ಪೇ. ಸಂನ್ಯಾಸಿಗಳ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ—

“ಏತತ್ ಶ್ರೇಯೋ ಯೇಭಿ ನನ್ನಂತಿ ಮೂಢಾಃ”

“ಪ್ಲವಾ ಹ್ಯೇತೇಽದೃಢಾಃ ಯಜ್ಞರೂಪಾಃ”

—ಎಂದು ಹೇಳಿರುವುದರಿಂದ ಸಂನ್ಯಾಸಿಗಳು ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ವಧೆ ಮಾಡುವುದು, ಅವರ ಮಟ್ಟಿಗೆ ನಿಷಿದ್ಧ ಕರ್ಮವಾಗುತ್ತದೆ.

ಅಹಿಂಸೆಯ ವಿಷಯವಾಗಿ ನಾವು ಇನ್ನೊಂದನ್ನು ನೆನಪಿಗೆ ತಂದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

‘ಪರೋಪಕಾರಃ ಪುಣ್ಯಾಯ ಪಾಪಾಯ ಪರಪೀಡನಮ್’

(ಇತರರಿಗೆ ಉಪಕಾರ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಪುಣ್ಯ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಇತರರಿಗೆ ಹಿಂಸೆಕೊಟ್ಟರೆ ಪಾಪ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ.) ಎನ್ನುವುದರಿಂದ ನಾವು ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರಿಗೂ ಉಪಕಾರ ಮಾಡಿ ಅವರನ್ನು ತೃಪ್ತಿಪಡಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ನಿಷೇಧಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಮಾಡಬಾರದು.

ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಇನ್ನೊಬ್ಬನ ಹೆಂಡತಿಗೆ ತೃಪ್ತಿಯನ್ನು ನೀಡಬೇಕೆಂಬ ಭಾವನೆಯಿಂದ ಅವಳೊಡನೆ ಒಬ್ಬನು ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡರೆ ಇದನ್ನು ನಾಸ್ತಿಕರೂ ಕೂಡ ಒಪ್ಪುವುದಿಲ್ಲ.

ಏಕೆಂದರೆ ಒಂದು ಜಾಗದಲ್ಲಿ,

‘ಕೋಶತೋ ಹೃದಯೇನಾಪಿ ಪರದಾರಾಭಿಮರ್ಶಿನಾಮ್’

(ಅರ್ಧ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದಲೂ ಸಹ ಇನ್ನೊಬ್ಬನ ಹೆಂಡತಿಯೊಡನೆ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಬಾರದು) ಎಂದು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಪರೋಪಕಾರ ಮಾಡಿದರೆ ಪುಣ್ಯ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ ಎನ್ನುವ ವಿಷಯ ಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಅನುಮತಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಕೆಲಸಗಳಿಗೆ ಮಾತ್ರವೆಂದು ತಾತ್ಪರ್ಯ.

ಅನಂತರ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟ ಸಾಮಾನ್ಯ ಧರ್ಮ ಸತ್ಯ ನುಡಿಯುವುದು. ಇದು ಕೂಡ ಎಲ್ಲರಿಂದಲೂ ಅನುಸರಿಸಲ್ಪಡಬೇಕಾದ ಧರ್ಮ. ಸತ್ಯ ನುಡಿಯುವುದರಲ್ಲಿ ನಾವು ಒಂದು ವಿಷಯವನ್ನು ಗಮನಿಸಬೇಕು.

ಬೇರೆ ಊರಿನಲ್ಲಿದ್ದ ಗಂಡನು ಹೃದಯಾಘಾತದಿಂದ ಸತ್ತು ಹೋದನೆನ್ನುವ ವಿಷಯವನ್ನು ಕೇಳಿದ ಅವನ ಹೆಂಡತಿಯೂ ‘ಹಾರ್ಟ್ ಅಟಾಕ್’ ಆಗಿ ಸತ್ತು

ಹೋದಳು. ಈ ಹೆಂಗಸಿಗೆ ಸಮಾಚಾರವನ್ನು ಹೇಳಿದ ಮನುಷ್ಯನು ಸತ್ಯವನ್ನು ನುಡಿಯುವುದಾಗಿ ಭಾವಿಸಿ ಈ ಅನರ್ಥಕ್ಕೆ ಕಾರಣನಾದನು.

ಸತ್ಯಂ ಬ್ರೂಯಾತ್ ಪ್ರಿಯಂ ಬ್ರೂಯಾತ್ ನ ಬ್ರೂಯಾತ್
ಸತ್ಯಮಪ್ರಿಯಮ್ |
ಪ್ರಿಯಂ ಚ ನಾನ್ಯತಂ ಬ್ರೂಯಾತ್ ಏಷ ಧರ್ಮಃ ಸನಾತನಃ ||

ಎನ್ನುವ ಶ್ಲೋಕದಲ್ಲಿ ನಾವು ಸತ್ಯವನ್ನು ಹೇಗೆ ನುಡಿಯ ಬೇಕೆನ್ನುವ ವಿಧಾನ ಹೇಳಲಾಗಿದೆ.

‘ನ ಬ್ರೂಯಾತ್ ಸತ್ಯಮಪ್ರಿಯಮ್’

ನಾವು ಸತ್ಯವನ್ನು ನುಡಿದು ಯಾರನ್ನಾದರೂ ಆಪತ್ತಿನಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸುವುದಾದರೆ ಆ ಸತ್ಯದಿಂದ ಪ್ರಯೋಜನವಿಲ್ಲ. ಕೇಳುವವನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ವಿಷಯವನ್ನು ತಡೆದು ಕೊಳ್ಳುವ ಪಕ್ಷಸ್ಥಿತಿ ಬಂದಾಗ ನಾವು ಆ ವಿಷಯವನ್ನು ಹೇಳಬೇಕು. ಆದ್ದರಿಂದ ಬೇರೆಯವರಿಗೆ ಕೆಟ್ಟದ್ದು ಮಾಡುವ ಸತ್ಯವನ್ನು ನುಡಿಯುವುದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಮೌನವಾಗಿರುವುದೇ ಒಳ್ಳೆಯದು.

‘ಪ್ರಿಯಂ ಚ ನಾನ್ಯತಂ ಬ್ರೂಯಾತ್’

ಒಬ್ಬನನ್ನು ಸಂತೋಷಪಡಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಅವನಿಗೆ ‘ನಿನಗೆ ಎರಡು ಲಕ್ಷ ರೂಪಾಯಿ ಲಾಟರಿಯಲ್ಲಿ ಬಂದಿದೆ’ ಎಂದು ಹೇಳಿದ ನಂತರ ನಿಜಕ್ಕೂ ಅವನಿಗೆ ಬಹುಮಾನ ಬರಲಿಲ್ಲವೆಂದರೆ ಮೋಸವಾಗುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಪ್ರಿಯವಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ಸುಳ್ಳು ಹೇಳಬಾರದು.

ಹೀಗೆ ‘ಸತ್ಯ ನುಡಿಯುವುದು’ ಎನ್ನುವುದು ಸಾಮಾನ್ಯ ಧರ್ಮವಾದರೂ ಅದನ್ನೆಲ್ಲಾ ಹೇಗೆ ಮಾತನಾಡಬೇಕೆನ್ನುವುದನ್ನೂ ನಮ್ಮ ಧರ್ಮ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ.

ಅನಂತರ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟ ಸಾಮಾನ್ಯಧರ್ಮ ಆಸ್ತೇಯ ಎನ್ನುವುದು. ಇತರರ ವಸ್ತುವನ್ನು ಕದಿಯದೆ ಇರುವುದೇ ಅದು. ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬನ ವಸ್ತುವನ್ನು ಕದಿಯಲು ಯೋಚಿಸುವುದು ಕೂಡ ತಪ್ಪು. ಇದು ಎಲ್ಲರೂ ಅನುಸರಿಸಬೇಕಾದ ಧರ್ಮ.

ಅನಂತರ ‘ಶೌಚ’.

ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಇರಬೇಕಾದುದು ಶುಚಿತ್ವ ಮೃಜ್ಜಲಾಭ್ಯಾಂ ಮಹಿಃ

ಶೌಚಮ್(ಮಣ್ಣು, ನೀರು ಮೊದಲಾದವುಗಳಿಂದ ಉಂಟಾಗುವುದು ಭೂ ಶುಚಿ) ಎಂದು ನಮ್ಮ ಹಿಂದಿನವರು ಹೇಳಿದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರೂ ಸ್ನಾನಮಾಡಿ, ಮಡಿ ಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ಉಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಆದರೆ ಉತ್ತರದೇಶದಲ್ಲಿರುವವರಿಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಭಳಿಯ ಕಾರಣದಿಂದಾಗಿ ಅಲ್ಲಿ ಮನೆಯಲ್ಲಿರುವಾಗಲೂ ಕೂಡ ಕಾಲುಗಳವರೆಗೆ ಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಕಾಲುಗಳಿಗೂ ಕಾಲುಚೀಲ ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಇಲ್ಲಿಂದ ಉತ್ತರ ದೇಶಕ್ಕೆ ಹೋಗುವವರಿಗೆ ಅದು ವಿಚಿತ್ರವಾಗಿ ಕಾಣಬಹುದು. ಆದರೆ ಅಲ್ಲಿ ಹಾಗಿರುವುದು ಬಹಳ ಅವಶ್ಯಕ. ಅವರಿಗೆ ಬಹಲ ಹೆಚ್ಚು ಭಳಿಯಿಂದಾಗಿ ಸ್ನಾನಮಾಡುವುದೇ ಕಷ್ಟವಾದ ಕೆಲಸವಾಗುತ್ತದೆ. ಒಬ್ಬರು ತಮಾಷೆಯಾಗಿ 'ದಕ್ಷಿಣ್ ಮೇ ಆಚಾರ್ ಉತ್ತರ ವಿಚಾರ್' (ದಕ್ಷಿಣದಲ್ಲಿ ಆಚಾರದಿಂದ ಇರಬಹುದು, ಉತ್ತರದಲ್ಲಿ ವಿಚಾರ ಮಾತ್ರ ಮಾಡಬಹುದು) ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. 'ನರಶಿರಃ ಕಪಾಲಂ ಶುಚಿ ಪ್ರಾಣ್ಯಂಗ ತ್ವಾತ್ ಶಂಖವತ್' ಎಂದು ತರ್ಕಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಪೂರ್ವಪಕ್ಷವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಅಂದರೆ ಒಂದು ಪ್ರಾಣಿಯ ಅಂಗವಾದ ಶಂಖವನ್ನು ನಾವು ಪೂಜೆಗೆ ಉಪಯೋಗಿಸುತ್ತೇವೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಅದನ್ನು 'ಶುಚಿ' ಎಂದು ಕೊಳ್ಳುತ್ತೇವೆ. ತಲೆ ಒಂದು ಓಡುವ ಪ್ರಾಣಿಯ ಅಂಗವೇ ತಾನೇ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅದನ್ನೂ 'ಶುಚಿ' ಎಂದು ಏಕೆ ಭಾವಿಸಬಾರದು ಎನ್ನುವುದೇ ಪೂರ್ವಪಕ್ಷ ಇದು ಸರಿಯಲ್ಲವೆಂದು ತೋರಿಸಲು 'ಶಾಸ್ತ್ರನಿಷಿದ್ಧ ತ್ವಾತ್' ಎನ್ನುವ ಉತ್ತರವನ್ನೂ ಅದರಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟ ರೀತಿಯಲ್ಲಿರುವ ಶುಚಿಯೇ ನಿಜವಾದ ಶುಚಿ.

ಯಾವ ವಿಧವಾಗಿ ನಾವು ಶೌಚವನ್ನು ಆಚರಿಸಬೇಕೆನ್ನುವುದನ್ನು ಕುರಿತು ಶಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿದೆಯೋ ಹಾಗೆಯೇ ನಾವು ಶೌಚವನ್ನು ಆಚರಿಸಬೇಕು.

ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವುದು ಇಂದ್ರಿಯನಿಗ್ರಹ. (ಮೊದಲೇ ಇಂದ್ರಿಯನಿಗ್ರಹ ಯಾರು ಯಾರಿಗೆ ಹೇಗೆ ಅವಶ್ಯಕವೆನ್ನುವುದನ್ನು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ.)

'ಏತಂ ಸಾಮಾಸಿಕಂ ಧರ್ಮಂ ಚಾತುರ್ವಣ್ಯೇಽಬ್ರವೀನ್ಮನುಃ'- ಹೀಗೆ ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಧರ್ಮಗಳು ನಾಲ್ಕು ವರ್ಣಗಳವರಿಗೂ ಸಮವಾಗಿದ್ದರೂ ಇದರಲ್ಲಿಯೂ ಕೆಲ ಕೆಲವು ವಿಷಯಗಳ ಕಡೆಗೆ ಗಮನ ಕೊಡಬೇಕಾಗಿದೆಯೆಂಬುದನ್ನೂ ತಿಳಿದು ಕೊಂಡವು.

'ಧರ್ಮಸ್ಯ ಸೂಕ್ಷ್ಮಾ ಗತಿಃ'- ಎಂದು ಹೇಳಿರುವಂತೆ ಧರ್ಮವೆನ್ನುವುದು ಬಹಳ ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಸಾಮಾನ್ಯವಾದ ಧರ್ಮಗಳೂ, ಅವುಗಳಲ್ಲದೆ ಕೆಲವರು ಮಾತ್ರ ಆಚರಿಸಬೇಕಾದ ವಿಶೇಷ ಧರ್ಮಗಳೂ ಇವೆ. ಮತ್ತೊಬ್ಬರ ಧರ್ಮವನ್ನು ಆಚರಿಸಲು ಸುಲಭವಾಗಿ ಕಾಣಬಹುದು. ಹಾಗೆಂದು ನಾವು

ಮತ್ತೊಬ್ಬರ ಧರ್ಮವನ್ನು ಆಚರಿಸಬಾರದು. ಸೀರೆಗಳು ಹಲವು ಬಣ್ಣಗಳಲ್ಲಿವೆ ಯೆಂದುಕೊಂಡು ಗಂಡಸರೂ ಸೀರೆಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರೆ ಅದು ತಮಾಷೆಯಾಗಿರುವುದಿಲ್ಲವೇ? ಆದ್ದರಿಂದ ತಾವು ಆಚರಿಸಬೇಕಾದ ಧರ್ಮಗಳ ಕಡೆಯ ಗಮನ ಕೊಡಬೇಕು. ಧರ್ಮದ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ನಾವಾಗಿಯೇ ಮಾರ್ಪಾಡು ಮಾಡಲು ನಮಗೆ ಅಧಿಕಾರವಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ-

‘ಜ್ಞಾತ್ವಾ ಶಾಸ್ತ್ರವಿಧಾನೋಕ್ತಂ ಕರ್ಮ ಕರ್ತುಮಿಹಾರ್ಹಸಿ’

-ಎಂದು ಗೀತೆಯಲ್ಲಿ ಭಗವಂತನು ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿರುವ ಧರ್ಮಗಳು ಯಾವುವು, ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಕೆಲವರು ಮಾಡಬೇಕಾದ ಧರ್ಮಗಳು ಯಾವುವು ಎನ್ನುವುದನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಅದರಂತೆ ನಡೆಯಬೇಕು. ಹಾಗಲ್ಲದೆ, ನಾವೇ ಧರ್ಮಗಳನ್ನು ತೀರ್ಮಾನ ಮಾಡಬಹುದೆಂದರೆ, ವಾಚಸ್ಪತಿ ಮಿಶ್ರರು-

‘ಯತ್ನೇನಾನುಮಿತೋಪ್ಯರ್ಥಃ ಕುಶಲೈರನುಮಾತ್ಮಭಿಃ|

ಅಭಿಯುಕ್ತತರ್ಯಃ ಅನ್ಯೈಃ ಅನ್ಯಥೈವೋಪಪಾದ್ಯತೇ||’

-ಎಂದು ಹೇಳಿದಂತೆ ಇಂದು ಬುದ್ಧಿಶಾಲಿಗಳು ಪ್ರಯತ್ನ ಪಟ್ಟು ಯಾವುದನ್ನು ತೀರ್ಮಾನ ಮಾಡುತ್ತಾರೋ, ಅವರಿಗಿಂತ ಬುದ್ಧಿವಂತರು ಇದನ್ನು ತಳ್ಳಿ ಹಾಕಿ ಬೇರೆ ಯಾವುದನ್ನೋ ತೀರ್ಮಾನ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ನಾವು ಇದನ್ನು ಜೀವನದಲ್ಲೇ ನೋಡಬಹುದು.

ಒಬ್ಬ ಬುದ್ಧಿವಂತನಾದ ವಕೀಲನು ನಮ್ಮಿಂದ ಒಂದು ಕೇಸನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಚೆನ್ನಾಗಿ ವಾದಿಸಿದನು. ಅದರ ಕಾರಣವಾಗಿ ನಾವು ಜಯಿಸಿದವು. ಆದರೆ ಪ್ರತಿವಾದಿ ಅಷ್ಟಕ್ಕೇ ಬಿಡಲಿಲ್ಲ. ಇನ್ನೂ ಬುದ್ಧಿವಂತನಾದ ವಕೀಲರಿಗೆ ಕೇಸನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಸುಪ್ರೀಂ ಕೋರ್ಟಿಗೆ ಹೋಗಿ ವಾದಿಸಿದನು. ಕೊನೆಗೆ ಪ್ರತಿವಾದಿ ಜಯಿಸಿಬಿಟ್ಟನು.”

ಆದ್ದರಿಂದ ನಾವು ಕೆಲವನ್ನು ಧರ್ಮವೆಂದು ತೀರ್ಮಾನ ಮಾಡಿದರೆ ನಮಗೆ ಅನಂತರ ಬರುವವರು ‘ಆ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಅದು ಸರಿಯಾಗಿತ್ತು. ಈಗ ಹೀಗಲ್ಲ’ ಎಂದು ಹೇಳಿಬಿಡುತ್ತಾರೆ. ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರಗಳು ಮೊದಲು ಮನುಷ್ಯರಿಂದ ಉಪದೇಶಿಸಲ್ಪಡಲಿಲ್ಲ. ವೇದವೆನ್ನುವುದು ಸುಪ್ರೀಂ ಕೋರ್ಟು ಇದ್ದ ಹಾಗೆ. ಅಲ್ಲಿ ತೀರ್ಮಾನವಾದ ಮೇಲೆ ಬೇರೆ ಯಾವ ನ್ಯಾಯವೂ ಇಲ್ಲ.

ಆದ್ದರಿಂದ ಧರ್ಮವನ್ನು ತೀರ್ಮಾನ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ವೇದದಲ್ಲೇ ಮೊದಲು

ನೋಡಬೇಕು. ಅದರಲ್ಲಿ ವಿವರಣೆ ಇಲ್ಲದ ವಿಷಯಗಳು ಸ್ತುತಿಗಳಲ್ಲಿ (ವೇದವನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ಮುನಿಗಳಿಂದ ಬರೆಯಲ್ಪಟ್ಟವು) ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತವೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅಂಥ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಅನುಗಳನ್ನು ನೋಡಬೇಕು. ಆದರೆ ವೇದಕ್ಕೆ ವಿರೋಧವಾಗಿ ಯಾವ ಧರ್ಮವೂ ಸ್ತುತಿಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಹಾಗೆ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟರೆ ಏನು ಮಾಡುವುದೆಂದು ಯಾರಾದರೂ ಕೇಳಿದರೆ ನಾವು ಆ ಸ್ತುತಿ ಹೇಳುವಂತೆ ನಡೆಯಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ಮೂರನೆಯದಾಗಿ, ಧರ್ಮವನ್ನು ತೀರ್ಮಾನ ಮಾಡಲು ನಮ್ಮ ಹಿಂದಿನವರು ಹೇಗೆ ನಡೆದುಕೊಂಡರು ಎನ್ನುವುದನ್ನು ನೋಡಿ ಆಚರಿಸಬೇಕು. ಅದಾದ ಮೇಲೆ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿರುವುದು, ನಮ್ಮ ಮನಸ್ಸಾಕ್ಷಿ. ನಮ್ಮ ಮನಸ್ಸಾಕ್ಷಿ ಹೇಳುವುದನ್ನು ನಾವು ಧರ್ಮವೆಂದು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಇಲ್ಲಿ ಒಂದು ವಿಷಯವನ್ನು ಗಮನಿಸಬೇಕು. ವೇದವನ್ನು ನೋಡಿದ ಮೇಲೆ ನಮಗೆ ಯಾವುದಾದರೂ ವಿವರಣೆ ಅವಶ್ಯಕವಾದರೆ ಮಾತ್ರ ಅದಾದ ಮೇಲೆ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟ ಮೂರು ಪ್ರಮಾಣಗಳನ್ನು ಒಂದಾದ ಮೇಲೆ ಒಂದಾಗಿ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ವೇದಕ್ಕೆ ವಿರೋಧವಾದ ಧರ್ಮವೂ ಧರ್ಮವಾಗುವುದಿಲ್ಲ.

ಯಾವ ಸಮಯದಲ್ಲೂ ನಾವು, ನಮ್ಮಿಂದ ಸಾಧ್ಯವಾದ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಧರ್ಮವನ್ನು ಅನುಸರಿಸಬೇಕು. ರೈಲಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡುವಾಗ, ರೈಲು ಎಲ್ಲಾ ನಿಲ್ಲದೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರೆ ಆಗ ಮಾನಸಿಕವಾಗಿ ಸಂಧ್ಯಾವಂದನೆ ಮಾಡಬಹುದು. ಆದರೆ, ಮನೆಯಲ್ಲಿರುವಾಗ ಮಾನಸಿಕವಾಗಿ ಮಾಡಿದರೆ ಏನು ಎಂದು ಕೇಳಿದರೆ ಅದು ತಪ್ಪು. ಆದ್ದರಿಂದ ಎಲ್ಲಾ ಸಮಯಗಳಿಗೂ ಅನ್ವಯಿಸುವ ಹಾಗೆಯೇ ಧರ್ಮಗಳು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ. ಕಲಿಯುಗಕ್ಕೆ ಈ ಧರ್ಮಗಳೆಲ್ಲಾ ಇಲ್ಲವೆಂದು ನಾವು ಹೇಳಲಾರೆವು.

ಆದ್ದರಿಂದ ಈ ಧರ್ಮಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ನಾವು ಸರಿಯಾಗಿ ಆಚರಿಸಿ ಶ್ರೇಯಸ್ಸನ್ನು ಪಡೆಯಬೇಕು.

೨. ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ಸದ್ಗತಿಗೆ ದಾರಿ

ವಿಶುದ್ಧಜ್ಞಾನದೇಹಾಯ ತ್ರಿವೇದೀ ದಿವ್ಯಚಕ್ಷುಷೇ|
ಶ್ರೇಯಃಪ್ರಾಪ್ತಿನಿಮಿತ್ತಾಯ ನಮಸ್ತೋಮಾರ್ಥಧಾರಿಣೇ||
ನಮಾಮಿ ಯಾಮಿನೀನಾಥಲೇಖಾಲಂಕೃತ ಕುಂತಲಾಮ್|
ಭವಾನೀಂ ಭವಸಂತಾಪನಿರ್ವಾಪಣಸುಧಾನದೀಮ್||

ಜೀವನೆನ್ನುವುದು ಯಾರು? ಯಾರಿಂದ ಆಕಾಶ ಮೊದಲಾದ ಪಂಚಭೂತ ಗಳೂ ಉಂಟಾದವೋ, ಯಾರಿಂದ ಆ ಪಂಚಭೂತಗಳ ಕೆಲಸಗಳು ಉಂಟಾದವೋ, ಅಂಥ ಪರಬ್ರಹ್ಮನೇ ಜೀವನಾಗಿ ಬಿಟ್ಟಿತು. ಯಾವ ವಸ್ತುವಿಗಾದರೂ, ಅದು ತನ್ನ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡರೆ ಮುಕ್ತಿ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ.

ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿರುವ ನೀರಾದರೋ ಆವಿಯಾಗಿ ಮೇಲಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಮೇಘವಾ ಗುತ್ತದೆ. ಮೇಘ ಮಳೆ-ನೀರಾಗಿ ನೆಲದ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದು ನದಿಯಾಗಿ ಓಡುತ್ತದೆ. ನದಿ ಯಾಗಿ ಇರುವಾಗ ಗಂಗೆ ಎಂದೂ, ಕಾವೇರಿ ಎಂದೂ ಹಲವು ಹೆಸರುಗಳು ಅದಕ್ಕೆ ಇರುತ್ತವೆ. ನದಿ ಹರಿಯುತ್ತಲೇ ಇದ್ದು ಕೊನೆಗೆ ಸಮುದ್ರವನ್ನು ಸೇರುತ್ತದೆ. ಸಮುದ್ರ ವನ್ನು ಸೇರಿದ ಮೇಲೆ ಬೇರೆ ಹೆಸರಾಗಲಿ, ಬೇರೆ ಅಸ್ತಿತ್ವವಾಗಲಿ ಅದಕ್ಕೆ ಇರುವುದಿಲ್ಲ.

ಇದೇ ರೀತಿ ಜೀವನೂ ನಡೆಯುತ್ತಲೇ ಇದ್ದಾನೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟಂತೆ ದುರ್ವಾಸರು 'ಶಕ್ತಿಮಹಿಮ್ನ' ಸ್ತೋತ್ರದಲ್ಲಿ,

‘ನಾನಾ ಯೋನಿ ಸಹಸ್ರ ಸಂಭವವಶಾತ್ ಜಾತಾ ಜನನ್ಯಃ ಕತಿ
ಪ್ರಖ್ಯಾತಾ ಜನಕಾಃ ಕಿಯನ್ತ ಇತಿ ಮೇ ಸೇತ್ಸ್ಯನ್ತಿ ಚಾಗ್ರೇ ಕತಿ|
ಏತೇಷಾಂ ಗಣನೈವ ನಾಸ್ತಿ...’

(ಹಲವು ಸಾವಿರ ತಾಯಂದಿರ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದುದರಿಂದ ಎಷ್ಟೋ ಮಂದಿ ತಂದೆಯರು ಆಗಿ ಹೋಗಿದ್ದಾರೆ. ಎಷ್ಟೋ ಮಂದಿ ತಾಯಂದಿರು ಆಗಿ ಹೋಗಿದ್ದಾರೆ. ಎಷ್ಟೋ ಮಂದಿ ಮುಂದಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದಾರೆ, ಇವರ ಲೆಕ್ಕವೇ ಇಲ್ಲ.) ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಜೀವನು ಮಾಯೆಯಿಂದಾಗಿ ಮೋಹಗೊಂಡು ಎಷ್ಟೋ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಒಂದು ಜನ್ಮವಾದ ಮೇಲೆ ಮತ್ತೊಂದು ಜನ್ಮವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಲೇ ಇದ್ದಾನೆ.

ಈ ಜನ್ಮದಂತೆ ಮತ್ತೊಂದು ಜನ್ಮದಲ್ಲಿಯೂ ಮನುಷ್ಯನಾದರೆ ಪರವಾಗಿಲ್ಲ. ಆದರೆ, ಮತ್ತೆ ಮನುಷ್ಯ ಜನ್ಮ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ ಎನ್ನುವ ವಿಷಯ ನಮಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ಮತ್ತೊಂದು ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಕಾಗೆಯಾಗಿಯೋ, ಗುಬ್ಬಚ್ಚಿಯಾಗಿಯೋ ಹುಟ್ಟಿದರೆ ಆಗ ಉಂಟಾಗಬಹುದಾದ ಭಯವನ್ನು ಕುರಿತು ಹೇಳಲೇ ಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ಹಸುವಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದರೆ ಯಾವುದಾದರೂ ಒಂದು ಕಂಬಕ್ಕೆ ಕಟ್ಟಿ ಹಾಕಿರುತ್ತಾರೆಂಬ ಚಿಂತೆ. ಆಡಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದರೆ ಯಾವ ಮಾರಿಗೆ ಯಾವಾಗ ಬಲಿ ಕೊಟ್ಟು ಬಿಡುತ್ತಾರೋ ತಿಳಿಯದು. ಇಂಥ ಅಗಣಿತ ಭಯಗಳು ಇರುವುದರಿಂದ ಮನುಷ್ಯ ಜನ್ಮ ಸಿಕ್ಕಿದರೆ ಪರವಾಗಿಲ್ಲವೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಆನಾದಿ ಕಾಲದಿಂದಲೂ,

‘ಜಾತಸ್ಯ ಹಿ ಧ್ರುವೋ ಮೃತ್ಯುಃ ಧ್ರುವಂ ಜನ್ಮ ಮೃತಸ್ಯ ಚ’

—ಎಂದು ಹೇಳಿದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದವರೆಲ್ಲರೂ ಒಂದು ದಿನ ಸಾಯುತ್ತಾರೆ. ಸತ್ತವರು ಮತ್ತೆ ಹುಟ್ಟುತ್ತಾರೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಈ ವಿಧವಾದ ಒಂದು ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲೇ ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಸಿಕ್ಕಿಕೊಂಡಿದ್ದೇವೆ. ಎಷ್ಟು ದಿನದಿಂದ ಹೀಗೆ ಕಷ್ಟ ಪಡುತ್ತಿದ್ದೇವೋ ಅದು ಕೂಡ ತಿಳಿಯದು. ಈ ಕಷ್ಟದಿಂದ ಮುಕ್ತಿ ಪಡೆಯಲು ಯಾವುದು ದಾರಿ ಎಂದರೆ ಸ್ವಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಪಡೆಯುವುದು ಒಂದೇ ದಾರಿ. ಹೇಗೆ ನದಿ ಸಮುದ್ರವನ್ನು ಸೇರಿದ ಮೇಲೆ ಅದಕ್ಕೆ ಯಾವ ವಿಧವಾದ ಚಲನವೂ ಇರುವುದಿಲ್ಲವೋ, ಅದೇ ರೀತಿ,

‘ಮಯಯಾ ಮಾಂ ವಿಭಜ್ಯ’

(ಮಾಯೆಯಿಂದ ನನ್ನನ್ನು ನಿನ್ನಿಂದ ಬೇರ್ಪಡಿಸಿ)— ಎನ್ನುವಂತೆ ಜೀವನು ಬೇರೆಯಾದವನು. ಮತ್ತೆ ಆ ಪರವಸ್ತುವನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಆಸೆ ಪಡುತ್ತಾನೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಸಾಧನೆಗಳು ಯಾವುವು? ಅಪ್ಪಯ್ಯ ದೀಕ್ಷಿತರು ಒಂದು ಕಡೆ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.—

‘ಧ್ಯಾಯನ್ತಸ್ತ್ವಾಂ ಕತಿಚನ ಭವಂ ದುಸ್ತರಂ ನಿಸ್ತರನ್ನಿ
ತ್ವತ್ಪಾದಾಬ್ಜಂ ವಿಧಿವದಿತರೇ ನಿತ್ಯಮಾರಾಧಯನ್ತಃ|
ಆನ್ಯೇ ವರ್ಣಾಶ್ರಮವಿಧಿರತಾಃ ನಿತ್ಯಮಾರಾಧಯನ್ತಃ|’

ಧರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ವಿಧವಿದೆ. ಶರೀರದಿಂದ ಮಾಡಲ್ಪಡುವುದು, ಮಾತಿ ನಿಂದ ಮಾಡಲ್ಪಡುವುದು, ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಮಾಡಲ್ಪಡುವುದು ಹೀಗೆ ನಾವು ವಿಂಗಡಿ ಸಬಹುದು. ಇದಲ್ಲದೆ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಯುಗಕ್ಕೂ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಧರ್ಮಗಳು ಯಾವು

ವೆಂದು ನಮ್ಮ ಹಿಂದಿನವರು ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ.

‘ಧ್ಯಾಯನ್ ಕೃತೇ ಯಜನ್ ಯಜ್ಞೈಃ ತ್ರೇತಾಯಾಂ
ದ್ವಾಪರೇಽರ್ಚಯನ್ |
ಯದಾಪ್ನೋತಿ ತದಾಪ್ನೋತಿ ಕಲೌ ಸಂಕೀರ್ತ್ಯಕೇಶವಮ್ ||

—ಎಂದು ಒಂದು ಶ್ಲೋಕದಲ್ಲಿದೆ. ಇದರ ವಿವರವನ್ನು ಈಗ ನೋಡೋಣ.

ಕೃತಯುಗದಲ್ಲಿ ಧ್ಯಾನಯೋಗವೆನ್ನುವುದು ಬಹಳ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಧರ್ಮವೆಂದು ಹೇಳಲಟ್ಟಿದೆ. ತ್ರೇತಾಯುಗದಲ್ಲಿ ದರ್ಶಪೂರ್ಣಮಾಸದಂಥ ಯಾಗಗಳನ್ನು ಮಾಡುವುದು ಶ್ರೇಷ್ಠವೆಂದು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ದ್ವಾಪರಯುಗದಲ್ಲಿ ಅರ್ಚನೆ ಮಾಡುವುದು ಶ್ರೇಷ್ಠವೆಂದು ತೋರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಕೃತಯುಗದಲ್ಲಿ ಧ್ಯಾನವನ್ನು ಕುರಿತು ಹೇಳಿರುವುದನ್ನು ಕಂಡು ಒಬ್ಬಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ತಾನೂ ಧ್ಯಾನ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ತೋರಿ ಆಸೆಯಿಂದ ಧ್ಯಾನ ಮಾಡಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸುತ್ತಾನೆ. ಗೋಪಾಲಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ಧ್ಯಾನಿಸಲು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿ ತನ್ನ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಕಣ್ಣುಗಳ ಮುಂದೆ ‘ಸಿನಿಮಾದಲ್ಲಿ ಬರುವ ದೇವರೇ ಬರುತ್ತಾನೆ’. ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಸಿನಿಮಾ ನಟನಂತೆ ತಾನೂ ಫಲವನ್ನು ಪಡೆಯಬೇಕೆಂದು ಆಸೆ ಪಟ್ಟು ಅದರಿಂದ ಅವನು ತನ್ನ ಶರೀರವನ್ನೂ, ಮನಸ್ಸನ್ನೂ ವೃಥಾ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಕೊನೆಗೆ ತನ್ನ ಬಾಳನ್ನೇ ವೃಥಾ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಧ್ಯಾನ ಮಾಡುವುದು ಅಷ್ಟು ಸುಲಭವಾದ ವಿಷಯವಲ್ಲ.

‘ಯಜನ್ ಯುಜ್ಞೈಃ’- ಆದ್ದರಿಂದ ಅನಂತರ, ತ್ರೇತಾಯುಗದಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಧರ್ಮವೆಂದು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟ ಯಜ್ಞಗಳ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ಬರೋಣ. ಯಜ್ಞಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ನಾವು ಮಾಡಬಹುದೆಂದುಕೊಂಡರೆ ಅದಕ್ಕೆ ಕೆಲವು ಅರ್ಹತೆಗಳು ಬೇಕು. ಇಷ್ಟು ಯಜ್ಞಗಳನ್ನು ನಾವು ಮಾಡಬೇಕೆಂದುಕೊಂಡರೆ ನಾವು ಮೊದಲು ವೇದಾಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿರಬೇಕು.

ಆದರೆ ನಮಗೆ ವೇದವೆಂದರೆ ಏನೂ ಎನ್ನುವುದು ಕೂಡ ತಿಳಿಯದು. ಅದು ಯಾವ ಅಂಗಡಿಯಲ್ಲಿ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ? ಒಂದು ರೂಪಾಯಿಗೆ ಎಷ್ಟು ದೊರೆಯುತ್ತದೆ ಎನ್ನುವ ಗೋಷ್ಠಿಗೆ ನಾವು ಸೇರಿದ್ದೇವೆ. ಘನಪಾತಿಗಳಾಗಿ ಇರುವವರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ವೇದ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ನಾವು ಚೆನ್ನಾಗಿ ವೇದಾಧ್ಯಯನ ಮಾಡಲು ಕನಿಷ್ಠ ಪಕ್ಷ ನಾಲ್ಕು ವರ್ಷಗಳಾದರೂ ಬೇಕು. ತಕ್ಕಮಟ್ಟಿಗೆ ಕಲಿತರೆ ಸಾಕು ಎಂದುಕೊಂಡರೆ ಏನಿಲ್ಲವೆಂದರೂ ಆರು ತಿಂಗಳು ಹಿಡಿಸುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ನಮಗೆ ಅಷ್ಟೆಲ್ಲಾ ಕಷ್ಟಪಡಲು ಮನಸ್ಸು

ಬರುವುದಿಲ್ಲ.

ಆಫೀಸಿಗೆ ಹೋಗುವ ಒಬ್ಬ ಮನುಷ್ಯನು ಕೋಟು, ಸೂಟು ಎಲ್ಲಾ ಹಾಕಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ. ಹೊರಡುವುದಕ್ಕೆ ಮುಂಚೆ ತನ್ನನ್ನು ತಾನು ಒಮ್ಮೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಕತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಟೈ ಇದೆಯೇ ಎಂದು ನೋಡುತ್ತಾನೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಅದನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳದೆ ಆಫೀಸಿಗೆ ಹೋದರೆ ಅದು ಗೌರವಕ್ಕೆ ಕಡಿಮೆಯೆಂದು ಅವನು ಭಾವಿಸುತ್ತಾನೆ.

ಅದೇ ಮನುಷ್ಯನು ವೇದದ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುವಾಗ ಪಂಚ ಉಟ್ಟುಕೊಂಡು, ಮೇಲೆ ಉತ್ತರೀಯವನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಂಡು, ವಿಭೂತಿ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಬರಬೇಕೆಂದು ನಾವು ಹೇಳಿದರೆ, ಹೊರಗಡೆಯಿಂದ ಬಂದು ಉಟ್ಟು ಬಟ್ಟೆಗಳಲ್ಲಿ ಹಾಗೆಯೇ ಕುಳಿತು ಕೊಂಡರೆ ವೇದ ಕಲಿಯಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲವೇ ಎಂದು ಕೇಳುತ್ತಾನೆ. ಕಾಲಿಗೆ ಹಾಕಿಕೊಂಡಿರುವುದನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಬಿಡು. ತಲೆಯಲ್ಲಿರುವುದನ್ನೂ ತೆಗೆಯುವುದಿಲ್ಲ. ಸೊಂಟದಲ್ಲಿರುವ ಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಹೇಳುವಂತಿಲ್ಲ. ಶಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಪಂಚಕೋಶಗಳು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಂತೆ ಅವನು ಪಂಚ ಕವಚಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಇವುಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ನಾನು ವೇದ ಕಲಿತುಕೊಳ್ಳಬಾರದೆ ಎಂದು ಬೇರೆ ಕೇಳುತ್ತಾನೆ. ಆಫೀಸಿಗೆ ಟೈ ಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಗೌರವವನ್ನು ಕಾಣುವ ಅವನು ವೇದಾಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದ ಗೌರವವನ್ನು ಏಕೆ ತೋರಿಸಬಾರದು? ಹೀಗೆ ಅವನು ನಡೆದುಕೊಳ್ಳದೆ ವೇದವನ್ನು ಕಲಿತರೆ ಅದಕ್ಕೆ ಬೆಲೆಯೇ ಇಲ್ಲ.

ಎಲ್ಲರೂ ಒಂದೇ ವಿಧವಾಗಿ ಮಾತನಾಡಿದರೂ ಕೆಲವರ ಮಾತಿಗೆ ಬೆಲೆಯುಂಟು. ಆದರೆ ಕೆಲವರ ಮಾತಿಗೆ ನಾವು ಬೆಲೆ ಕೊಡುವುದಿಲ್ಲ. ಒಂದು ಗಿಣಿ 'ಬಾ, ಬಾ,' ಎಂದು ಕರೆದರೆ ಯಾರಾದರೂ ಅದರ ಹತ್ತಿರಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತಾರೆಯೇ? ಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ. ಅದೇ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಮನುಷ್ಯನು ಕರೆದರೆ ಯಾವುದೋ ವಿಷಯವಿದೆ ಎಂದು ಕೊಂಡು ಅವನ ಹತ್ತಿರಕ್ಕೆ ನಾವು ಹೋಗುತ್ತೇವೆ. ಗಿಣಿಯ ಕರೆಗೆ ನಾವು ಓಗೊಡದೆ ಇರುವುದರಿಂದ ಅದರ, ಮಾತಿಗೆ ಬೆಲೆ ಇಲ್ಲ. ಆದರೆ ಮನುಷ್ಯನ ಕರೆಗೆ ಬೆಲೆಯುಂಟೆಂದು ನೋಡಿದೆವು. ಆದ್ದರಿಂದ ನಾವು (ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಪಡೆದು) ಒಂದು ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡಿದರೇನೇ ಅದಕ್ಕೆ ಬೆಲೆ ಬರುತ್ತದೆ. ಮಂತ್ರಿಯಾಗಿರುವವರು ಒಬ್ಬರು ತಮ್ಮ ವಿಳಾಸವಿರುವ ಒಂದು ಕಾಗದವನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿದರೆ ಅದಕ್ಕೆ ಬೆಲೆ ಇರುತ್ತದೆ. ಅದು ಬಿಟ್ಟು ಅವರು ಹುದ್ದೆಯಿಂದ ಕೆಳಗೆ ಇಳಿದ ಮೇಲೆ ಯಾವುದಾದರೂ ಒಂದು ಕಾಗದವನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿದರೆ ಅದಕ್ಕೆ ಬೆಲೆಯೇ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ವೇದಾಧ್ಯಯನದ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ, ಯಾರು ಯಾರಿಗೆ ವೇದ ಕಲಿಸಬಹುದೆಂದು ವಿಧಿಸಲ್ಪಟ್ಟದೆಯೋ ಅವರು ಆಯಾ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ಉದಾಹರಣೆಗೆ-ಅನಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ವೇದವನ್ನು ಕಲಿಯಬಾರದು; ನಾವಾ ಗಿಯೇ ಒಂದು ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ನೋಡಿ ವೇದವನ್ನು ಕಲಿತುಕೊಳ್ಳಬಾರದೆನ್ನುವ ನಿಯ ಮಗಳಿವೆ. ವೇದವನ್ನು ಗುರು ಮುಖದಿಂದಲೇ ಕಲಿಯಬೇಕು. ಅಧ್ಯಯನವನ್ನುವ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಅರ್ಥ-

‘ಗುರೂಚ್ಚಾರಣಾನೂಚ್ಚಾರಣಂ ಅಧ್ಯಯನಮ್’

-ಎನ್ನುವುದು ಆಗುತ್ತದೆ. ಗುರು ಮೊದಲು ವೇದವನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಟ್ಟಮೇಲೆ, ಶಿಷ್ಯನು ಅದನ್ನು ಉಚ್ಚರಿಸಬೇಕು. ಅದೇ ಅಧ್ಯಯನ. ಹಾಗಲ್ಲದೆ ಒಂದು ಟೀಪ್‌ರಿ ಕಾರ್ಡ್ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಅದರಲ್ಲಿ ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಕೇಳಿ ಕಲಿತುಕೊಂಡರೆ ಅದು ಪುಣ್ಯ ವನ್ನು ಕೊಡುವುದೇ ಇಲ್ಲ. ಪುಣ್ಯ ದೊರೆಯಬೇಕಾದರೆ ಒಬ್ಬ ಘನಪಾಠಿಗಳ ಹತ್ತಿರ ಹೋಗಿ ವಿಧಿ ಪ್ರಕಾರ ವೇದವನ್ನು ಕಲಿಯಬೇಕು.

ಇಂದು ಕೆಲವರ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಏನಿದೆಯೆಂದರೆ ‘ಘನಪಾಠಿಗಳು ಹಲವು ದಿನ ಗಳು ಹೇಳಿಕೊಡುವುದಕ್ಕೆ ನಮಗೆ ವ್ಯವಧಾನ ಇಲ್ಲ’ ಎಂದು. ಹೀಗಿರುವಾಗ ನಾವು ಒಂದು ಕೆಲಸ ಮಾಡಬಹುದು. ಮೊದಲು ಎರಡು ಸಾರಿ ಅವರ ಬಳಿ ಸಂತೆ ಹೇಳಿಸಿ ಕೊಂಡರೆ ಸಾಕು. ಕೆಲವರಿಗೆ ಇಪ್ಪತ್ತು ಸಾರಿ ಸಂತೆ ಹೇಳಿಸಿಕೊಂಡರೂ ಬಾಯಿ ತಿರು ಗುವುದಿಲ್ಲ. ಹೀಗಿರುವವರು ರಿಕಾರ್ಡ್‌ ಮೊದಲಾದವುಗಳನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿ ಕೊಂಡು ಗುರುವಿನ ಹತ್ತಿರ ಕಲಿತ ವೇದವನ್ನು ಅಭ್ಯಸಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ತಪ್ಪೇನಿಲ್ಲ. ಹೇಗಿ ದ್ದರೂ, ‘ಚೆನ್ನಾಗಿ ಒಬ್ಬ ಗುರು ಹೇಳಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ’ ಎಂದು ನಾವು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುವ ರೀತಿ ಯಲ್ಲಿ ಇರಬೇಕೇ ಹೊರತು’ ಒಂದು ರಿಕಾರ್ಡ್ ಹೇಳಿಕೊಟ್ಟಿದೆ’ ಎಂದರೆ ಅದಕ್ಕೆ ಬೆಲೆಯೇ ಇಲ್ಲ.

ಆದ್ದರಿಂದ ವೇದಾಧ್ಯಯನ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ನಮಗೆ ಇಷ್ಟು ಯೋಗ್ಯತೆಗಳೂ ಇರಬೇಕು. ನಾವು ಕಲಿತ ವೇದದ ಅರ್ಥವನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಅನಂತರ ಯಾವುದಾದರೂ ವೈದಿಕ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ನಾವು ಮಾಡಿದರೆ ಅದಕ್ಕೆ ವಿಶೇಷವಾದ ಫಲವುಂಟು.

ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ಮಂದಿಗೆ ವೇದಾಧ್ಯಯನವಾಗಿದೆಯೆಂದು ನೋಡಿದರೆ ಅಂಥ ವರು ಕೆಲವರೇ ಈ ಗೋಷ್ಠಿಯಲ್ಲಿರುವರು. ಆದ್ದರಿಂದ ‘ಯಜನ್‌ಯಜ್ಞೈಃ’ ಎಂದು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿರುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ನಾವು ಯಜ್ಞಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಮಾಡಲು ಆಗುವುದಿಲ್ಲ. ಯಜ್ಞವನ್ನು ಮಾಡದಿದ್ದರೂ ಯಜ್ಞ ಮಾಡುವವರಿಗೆ ಸಹಾಯಮಾಡಬಹುದು. ಯಜ್ಞವನ್ನು ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ಕುಳಿತು ನೋಡಬಹುದು. ನಮಗೆ ಸಾಧ್ಯವಾದರೆ ಏನಾ

ದರೂ ಸಹಾಯ ಮಾಡಬಹುದು. ಆದ್ದರಿಂದ ಯಜ್ಞಗಳನ್ನೇ ಯಾವಾಗಲೂ ಮಾಡಿ ಕೊಂಡಿರಲು ನಮ್ಮಿಂದ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ ಎನ್ನುವುದರಿಂದ ಶ್ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಅದಾದ ಮೇಲೆ ಹೇಳಿರುವ-

‘ದ್ವಾಪರೇ ಅರ್ಚಯನ್’

-ಎನ್ನುವುದನ್ನೂ ನೋಡೋಣ, ಭಗವಂತನನ್ನು ಅರ್ಚಿಸುವುದರಲ್ಲೂ ಹಲವು ವಿಧಗಳಿವೆ. ರುದ್ರವನ್ನು ಹೇಳಿ ಅಭಿಷೇಕ ಮಾಡಬಹುದು. ಅದಾಗದಿದ್ದರೆ ‘ಸದ್ಯೋ ಜಾತಂ’ ಎಂದು ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುವ ಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ಹೇಳಿ ಅಭಿಷೇಕ ಮಾಡಬಹುದು. ಅದೂ ಆಗದಿದ್ದರೆ,

‘ನಮಃ ಶಿವಾಯ ಮಂತ್ರೋಽಯಂ ವಾಗೇಷಾ ವಶವರ್ತಿನೀ’

ಎಂದು ಹೇಳಿದಂತೆ ‘ನಮಃ ಶಿವಾಯ’ ಎಂದು ಹೇಳಿ ಅಭಿಷೇಕವನ್ನು ಮಾಡಬಹುದು. ಅದೂ ನಮ್ಮಿಂದ ಸಾಧ್ಯವಾಗದಿದ್ದರೆ ‘ಶಿವಾಯ ನಮಃ’ ಎಂದು ಪ್ರೋಕ್ಷಣೆ ಮಾಡಿ ನಾಲ್ಕು ಹೂಗಳನ್ನು ಹಾಕಿದರೆ ಅದೇ ಅರ್ಚನೆಯಾಗುತ್ತದೆ.

“ಅರ್ಚಾಮೀತಿ ಧಿಯಾ ಯದೇವ ಕುಸುಮಂ ಕ್ಷಿಪ್ತ್ವಾ ಜನೋ ಮುಚ್ಯತೇ|

ವಿಧ್ಯಾಮೀತಿ ಧಿಯಾ ತದೇವ ವಿಕಿರನ್ ಭಸ್ಮೀಕೃತೋ ಮನ್ಮಥಃ||

-ಎಂದು ನೀಲಕಂಠ ದೀಕ್ಷಿತರು ಹೇಳಿದಂತೆ ಅರ್ಚನೆ ಎನ್ನುವ ಮನೋಭಾವ ನೆಯಿಂದ ಎರಡು ಹೂಗಳನ್ನು ಹಾಕಿದರೆ ಮುಕ್ತಿ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ. ಅಂಥ ಮನೋಭಾವನೆ ಇಲ್ಲದೆ ಬಹಳ ಉತ್ಕೃಷ್ಟವಾದ ಹೂಗಳನ್ನು ಇಟ್ಟರೂ ಅವನು ಸ್ವೀಕರಿಸುವುದೇ ಇಲ್ಲ. ‘ಹೊಡೆಯುತ್ತೇನೆ’ ಎನ್ನುವ ಭಾವನೆಯಿಂದ ಹೂವಿನ ಬಾಣವನ್ನು ಮನ್ಮಥನು ಶಿವನ ಮೇಲೆ ಹಾಕಿದನು. ಕೊನೆಗೆ ಅವನೇ ಪ್ರಾಣ ಕಳೆದುಕೊಂಡನು. ಭಗವಂತನು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿರುವ ಭಾವನೆ ನೋಡುತ್ತಾನೆ. ಒಳ್ಳೆಯ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ನಾಲ್ಕು ಹೂಗಳನ್ನು ಹಾಕಿದರೆ ಅದು ಅರ್ಚನೆಯಾಗಿ ಬಿಡುತ್ತದೆ.

ಈ ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ಇದೂ ಕಷ್ಟವಾಗಿದೆಯೆಂದರೆ,

‘ಯದಾಪ್ನೋತಿ ತದಾಪ್ನೋತಿ ಕಲೌ ಸಂಕೀರ್ತ್ಯ ಕೇಶವಮ್’

ಭಗವಂತನನ್ನು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಸ್ಮರಿಸಿದರೆ ಸಾಕು. ‘ಹರಿ, ಹರಿ’ ಎಂದು ಹೇಳಿದರೆ ಸಾಕು. ಕೃತಯುಗದಲ್ಲಿ ಯಾವುದನ್ನು ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಹೇಳಿದೆಯೋ, ತ್ರೇತಾಯು

ಗದಲ್ಲಿಯೂ ದ್ವಾಪರಯುಗದಲ್ಲಿಯೂ ಯಾವುದನ್ನು ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆಂಬ ಅಷ್ಟೆಲ್ಲಾ ಫಲಗಳನ್ನು ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ಭಗವಂತನ ಹೆಸರನ್ನು ಉಚ್ಚರಿಸುವುದರಿಂದಲೇ ನಾವು ಪಡೆಯಬಹುದು.

ಇಲ್ಲಿ ಒಂದ ವಿಷಯವನ್ನು ನಾವು ಗಮನಿಸಬೇಕು. ಈ ಔಷಧ (ಭಗವಂತನ ನಾಮವನ್ನು ಸ್ಮರಿಸುವುದು) ಇರುವುದು ಎನ್ನುವುದರಿಂದ (ಧ್ಯಾನದಿಂದ) ದೊಡ್ಡ ಔಷಧವನ್ನು ಕಡೆಗಣಿಸಬಾರದು. ನಮಗೆ ಶಕ್ತಿ ಇರುವಷ್ಟು ಈ ಎಲ್ಲಾ ಧರ್ಮಗಳನ್ನೂ ಅನುಸರಿಸಬೇಕು.

ಒಬ್ಬನಿಗೆ ಶರೀರ ಸ್ಥಿತಿ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಾಗಿ ಜ್ವರ ಬಂದಿದೆ. ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಬಾರದೆಂದು ವೈದ್ಯರು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ರೋಗಿ ಸಂಧ್ಯಾವಂದನೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಆಗ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿದರೆ ಶರೀರಕ್ಕೆ ತೊಂದರೆ. ಆಗ ಅವನು ವಿಭೂತಿಯಿಂದ ಭಸ್ಮ ಸ್ನಾನವನ್ನು ಮಾಡಿ ಸಂಧ್ಯಾವಂದನೆ ಆಚರಿಸಬಹುದು. ವಿಭೂತಿಯೂ ಸಿಕ್ಕದಿದ್ದರೆ ಮಂತ್ರ ಸ್ನಾನವನ್ನು ಮಾಡಬಹುದು. ಇವುಗಳೆಲ್ಲಾ ಆರೋಗ್ಯ ಸರಿಯಾಗಿಲ್ಲದವನಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ.

ಅದೇ ರೀತಿ ಭಗವಂತನೂ ಆಯಾ ಯುಗಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಧರ್ಮಗಳನ್ನು ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ. ನಾವು ನಮಗೆ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವಿರುವವರೆಗೆ ಎಷ್ಟೆಲ್ಲಾ ಮಾಡಬಹುದೋ ಅವುಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಈ ಯುಗದಲ್ಲಿಯೇ ಮಾಡಬೇಕು. ಹಾಗಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ, ಈ ಯುಗದಲ್ಲಿ ಧ್ಯಾನ ಮಾಡುವವರೇ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಈಗಲೂ ನಾವು ಧ್ಯಾನ ಮಾಡುವವರನ್ನು ನೋಡಬಹುದು.

ಅಪ್ಪಯ್ಯ ದೀಕ್ಷಿತರ ಶ್ಲೋಕದ ಪ್ರಾರಂಭ ಚರಣದಲ್ಲಿ,

‘ಧ್ಯಾಯಂತಸ್ತಾಂ ಕತಿಚನ ಭವಂ ದುಸ್ತರಂ ನಿಸ್ತರಂತಿ’

—ಎಂದು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಮನಸ್ಸನ್ನು ನಾವು ವಶದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವುದು ಬಹಳ ಕಠಿಣವಾದ ಕೆಲಸ. ಬೇರೆ ಯಾವ ವಸ್ತುವನ್ನಾದರೂ ನಮ್ಮ ವಶದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಲು ಉಪಾಯಗಳನ್ನು ಹುಡುಕಬಹುದು. ಆದರೆ ಮನಸ್ಸನ್ನು ವಶದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವುದು ಕಷ್ಟ.

ಅರ್ಜುನನು ಭಗವಂತನಿಗೆ ಮನಸ್ಸನ್ನು ನಿಗ್ರಹಿಸುವುದು ಬಹಳ ಕಷ್ಟವೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಭಗವಂತನು,

‘ಅಸಂಶಯಂ ಮಹಾಬಾಹೋ ಮನೋ ದುರ್ನಿಗ್ರಹಂ ಚಲಮ್|
ಅಭ್ಯಾಸೇನ ತು ಕೌಂತೇಯ ವೈರಾಗ್ಯೇಣ ಚ ಗೃಹ್ಯತೇ||’

(ಗೀತಾ VI-35)

—ಎಂದು ಹೇಳಿ ಈ ವಿಷಯವನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಮನಸ್ಸು ಯಾವಾಗಲೂ ಚಲಿಸುತ್ತಲೇ ಇರುತ್ತದೆ. ಇಂದು ಅದಕ್ಕೆ ಒಂದು ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಚಿಂತನೆ ಇದ್ದರೆ ನಾಳೆ ಬೇರೊಂದು ವಿಷಯದ ಕಡೆಗೆ ಚಿಂತನೆ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಒಂದು ಕಾರನ್ನು ಇಟ್ಟು ಕೊಂಡಿರುವವನು, ಹೊಸ ಕಾರಿನಲ್ಲಿ ಹೋಗುವವನನ್ನು ಕಂಡು ಈ ಹಳೆಯ ಕಾರನ್ನು ಮಾರಿಬಿಟ್ಟು ಹಣ ಹಾಕಿ ಹೊಸ ಕಾರನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಆಸೆ ಪಡುತ್ತಾನೆ. ನಾಳೆ ಬೇರೆ ಕಾರಿಗಾಗಿ ಆಸೆ ಪಡುತ್ತಾನೆ. ಆದ್ದರಿಂದ.

‘ಆಶಾಯಾ ಯೇ ದಾಸಾಃ ತೇ ದಾಸಾಃ ಸರ್ವಲೋಕಸ್ಯ’

—ಎಂದು ಹೇಳಿದಂತೆ ಆಸೆಗೆ ಗುಲಾಮನಾದವನು ಪ್ರಪಂಚಕ್ಕೆ ಗುಲಾಮನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಮನಸ್ಸನ್ನು ನಿಗ್ರಹಿಸುವುದು ಬಹಳ ಕಷ್ಟ.

‘ಧ್ಯಾಯಸ್ತಸ್ತ್ವಾಂ ಕತಿಚನ ಭವಂ ದುಸ್ತರಂ ನಿಸ್ತರನ್ತಿ’
ಎಂದು ಹೇಳಿದಂತೆ ಧ್ಯಾನ ಹೇಗೆ ಮಾಡಬೇಕು,
‘ಉಮಾಸಹಾಯಂ ಪರಮೇಶ್ವರಂ ಪ್ರಭುಂ
ತ್ರಿಲೋಚನಂ ನೀಲಕಂಠಂ ಪ್ರಶಾನ್ತಮ್’

‘ಅವನು ಅಂಬಿಕೆಯೊಡನೆ ಇದ್ದಾನೆ. ಪರಮೇಶ್ವರನು ಪ್ರಪಂಚಕ್ಕೆಲ್ಲಾ ಒಡೆಯ’ ಹೀಗೆಲ್ಲಾ ವರ್ಣನೆ ಇದೆ. ನಾವು ಧ್ಯಾನ ಮಾಡಲು ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುತ್ತೇವೆ. ಆದರೆ ಭಗವಂತನ ಪಾದಗಳನ್ನು ಧ್ಯಾನಿಸುತ್ತಿರುವಾಗ ಅವನ ತಲೆ ನಮ್ಮ ಕಣ್ಣುಗಳಿಗೆ ಗೋಚರವಾಗದೆ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ತಲೆಯನ್ನು ಧ್ಯಾನಮಾಡುವಾಗ ಕೈ ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಧ್ಯಾನ ಮಾಡುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಧ್ಯಾನ ಮಾಡಿದರೆ ಒಳ್ಳೆಯದಾಗುತ್ತದೆ.

ಧ್ಯಾನಕ್ಕಾಗಿ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವವನು ತನ್ನ ಎದುರಿಗೆ, ತನಗೆ ಬೇಕಾದರೆ ದೇವರ ಒಂದು ಚಿತ್ರವನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ತದೇಕ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಎರಡು ಮೂರು ನಿಮಿಷಗಳು ನೋಡುತ್ತಿರಬೇಕು. ಈ ಪ್ರಪಂಚದ ವಿಷಯವನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪ ಮರೆತರೆ ನಮ್ಮೊಳಗೆ ಚಿತ್ರದ ಪ್ರತಿಬಿಂಬ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಎರಡು ಮೂರು ನಿಮಿಷಗಳಾದ ಮೇಲೆ ಆ ಚಿತ್ರ ಒಳಗೇ ಇರುವುದು. ಒಳಗೆ ಮಾಂಸ ಮುಂತಾದವುಗಳು ಇಲ್ಲ. ಭಗವಂ

ತನು ಹೃದಯದಲ್ಲಿದ್ದಾನೆಂಬ ಭಾವನೆ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಭಗವಂತನು ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ನಾಭಿಗೆ ಮೇಲೆ ತಾವರೆಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿದ್ದಾನೆಂದು ಚಿಂತನೆ ಮಾಡಿದರೆ ಅದೇ ರೀತಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತು ಇರುವುದು. ಅನಂತರ ತಕ್ಷಣವೇ ಮನಸ್ಸು ಚಂಚಲವಾಗಿ ಬಿಡಬಹುದು. ಆದರೆ ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಮುಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳುವ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಕಣ್ಣುಗಳೂ ಅಂತರ್ಮುಖವಾಗಿವೆಯೆಂದು ಚಿಂತನೆ ಮಾಡಿದರೆ ಒಂದು ಪ್ರಕಾಶ ಗೋಚರವಾಗುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡುತ್ತಾ ಮಾಡುತ್ತಾ ಮನಸ್ಸು ನಿಶ್ಚಲವಾಗುತ್ತದೆ. ಇಂಥ ಧ್ಯಾನ ಬರುವುದಕ್ಕೆ,

‘ಅಭ್ಯಾಸೇನ ತು ಕೌಂತೇಯ ವೈರಾಗ್ಯೇಣ ಚ ಗೃಹ್ಯತೇ||’

—ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ. ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿರುವ ವಸ್ತುಗಳಿಂದ ನಾವು ಯಾವುದನ್ನೂ ಸಾಧಿಸಲಾರೆವು. ತಾತ್ಕಾಲಿಕವಾಗಿ ಯಾವುದಾದರೂ ಸೌಖ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಹಸಿವಾದರೆ ಯಾವುದಾದರೂ ಆಹಾರವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಬಹುದು. ಮಳೆ ಬಂದರೆ ಎಲ್ಲಾದರೂ ಒಂದು ಜಾಗದಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲಬಹುದು. ಚಳಿಯಾದರೆ ಹೊದ್ದಿಕೆ ಹೊದ್ದುಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಇಷ್ಟು ಮಾತ್ರ ಮಾಡಬಹುದು. ಪ್ರಪಂಚದ ವಿಷಯಗಳಿಂದ ಬೇರೆ ಯಾವ ಪ್ರಯೋಜನವೂ ನಮಗೆ ಇಲ್ಲ.

ಒಂದು ಹಸುವಾಗಿ ನಾವು ಹುಟ್ಟಿದ್ದರೆ, ಚಳಿಯಾದರೆ ನಮಗೆ ಯಾರಾದರೂ ಹೊದ್ದಿಕೆ ತಂದು ಹೊದ್ದಿಸುತ್ತಾರೆಯೇ? ಹಾಗೆಯೇ ಅಲೆದು ಕಷ್ಟಪಡಬೇಕು. ಹೀಗೆಲ್ಲ ಇಲ್ಲದೆ ಭಗವಂತನು ನಮಗೆ ಮನುಷ್ಯ ಜನ್ಮವನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ. ನಾವು ಏನನ್ನು ಸಾಧಿಸದೆ ಹೋದರೆ,

‘ಇತಃ ಕೋನ್ವಸ್ತಿಮೂಢಾತ್ಮಾ ಯಸ್ತು ಸ್ವಾರ್ಥೇ ಪ್ರಮಾದ್ಯತಿ’

—ಎಂದು ಹೇಳಿದಂತೆ ‘ಸ್ವಾರ್ಥದಲ್ಲೇ’ ನಮಗೆ ಪ್ರಮಾದ ಉಂಟಾದರೆ ಯಾವುದು ಒಳ್ಳೆಯದು ಎನ್ನುವ ವಿಷಯದಲ್ಲೇ ತಪ್ಪಾದ ತಿಳುವಳಿಕೆ ಇದ್ದರೆ ನಮಗಿಂತಲೂ ಮೂಢರೂ ಯಾರೂ ಇರಲಾರರು. ಅದರಲ್ಲೂ,

‘ದುರ್ಲಭಂ ಮಾನುಷಂ ದೇಹಂ ಪ್ರಾಪ್ಯ ತತ್ರಾಪಿ ಪೌರುಷಮ್’

—ಎಂದು ಹೇಳಿರುವುದರಿಂದ ‘ಪುರುಷ ಜನ್ಮವನ್ನು ನಾನು ಪಡೆದಿದ್ದೇನೆ. ನನಗೆ ಮೀಸೆ ಬೆಳೆದಿದೆ. ನಾನೂ ಬುದ್ಧಿಶಾಲಿ ಎನ್ನುವ ಹೆಸರು ಪಡೆದಿರುವೆನು’ ಎನ್ನುವ ಅಹಂಕಾರ ಮಾತ್ರ ಇದ್ದರೆ ಅಂಥವನು ಮೂಢಾತ್ಮಾ ಎನ್ನುವ ಗೋಷ್ಠಿಗೆ ಸೇರುತ್ತಾನೆ. ನಾವು ಹೀಗೆ ಬಾಳನ್ನು ಹಾಳುಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಕೂಡದು ಎನ್ನುವ ಚಿಂತನೆ ಬಂದರೆ ನಮ್ಮ

ಮನಸ್ಸು ತಾನಾಗಿಯೇ ನಿಶ್ಚಲವಾಗುತ್ತದೆ.

‘ಧ್ಯಾಯಸ್ತಸ್ತ್ವಾಂ ಕತಿಚನ ಭವಂ ದುಸ್ತರಂ ನಿಸ್ತರನ್ತಿ’

—ಎಂದು ಹೇಳಿದಂತೆ ಯೋಗಿಗಳು ಧ್ಯಾನದಲ್ಲೇ ನಿರತರಾಗಿದ್ದು ಸಂಸಾರವೆ ನ್ನುವ ಸಮುದ್ರವನ್ನು ದಾಟುತ್ತಾರೆ. ಹೀಗೆ ಇರುವುದು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲವೆಂದರೆ,

‘ತ್ವತ್ಪಾದಾಬ್ಜಂ ವಿಧಿವದಿತರೇ ನಿತ್ಯಮಾರಾಧಯಂತಃ’

—ಎನ್ನುವಂತೆ ಭಗವಂತನ ಪಾದಾರವಿಂದಗಳನ್ನು ಆರಾಧನೆ ಮಾಡುವವರು ಇದ್ದಾರೆ. ಭಗವಂತನನ್ನು ಆರಾಧನೆ ಮಾಡಿದರೂ, ಭಗವದ್ಭಕ್ತರನ್ನು ಆರಾಧಿಸಿದರೂ ಎರಡೂ ಒಂದೇ (ಭಗವಂತನಿಗೆ ಆರಾಧನೆ ಮಾಡುವಾಗ ನಾವು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಮೂರ್ತಿಗಳನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಆರಾಧಿಸುತ್ತೇವೆ). ಸಾಲಿಗ್ರಾಮವನ್ನು ಪೂಜಿಸುವಾಗ ‘ಎಲೈ ಕಲ್ಲೇ! ನಾನು ನಿನಗೆ ಅಭಿಷೇಕ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ’ ಎಂದುಕೊಂಡು ಪೂಜೆ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ‘ಓಂ ನಮೋ ನಾರಾಯಣಯ! ಸ್ನಾನಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ’ ಎಂದೇ ಹೇಳುತ್ತೇವೆ. ಅದೇ ರೀತಿ ‘ನಮಃ ಶಿವಾಯ’ ಎಂದು ಹೇಳಿ ಶಿವಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಅಭಿಷೇಕ ಮಾಡುತ್ತೇವೆ. ಕೆಲವರು ಕೇಳುತ್ತಾರೆ. ‘ಓಂ ನಮೋ ನಾರಾಯಣಾಯ’ ಎಂದು ಹೇಳಿ ಒಂದು ಕಲ್ಲಿನ ಮೇಲೆ ಅಭಿಷೇಕ ಮಾಡುತ್ತೀರಲ್ಲಾ?’ ಎಂದು.

ಒಂದು ಬಟ್ಟೆಯ ಮೇಲೆ ನಮ್ಮ ದೇಶಾಧಿಪತಿಯ ಚಿತ್ರ ಬರೆಯಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ನಾವು ಆ ಚಿತ್ರವನ್ನು ತೋರಿಸಿ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ‘ಇವರೇ ನಮ್ಮ ದೇಶದ ನಾಯಕರು’ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತೇವೆ. ಅದು ಒಂದು ಬಟ್ಟೆಮಾತ್ರ. ಅದರಲ್ಲಿ ಬಣ್ಣಗಳು ಹಾಕಿದ ಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ಅದು ದೇಶದ ನಾಯಕನಾಗಲು ಸಾಧ್ಯವೇ? ನಾಯಕನು ನಮ್ಮ ಮುಂದೆಯೇ ಇದ್ದರೆ ಯಾರು ನಾಯಕನೆಂದು ಯಾರಾದರೂ ಕೇಳಿದರೆ ನಾವು ಚಿತ್ರವನ್ನು ನೋಡುವುದಿಲ್ಲ. ಅದೇ ರೀತಿ ಪರವಸ್ತುವನ್ನು ಅಂತರ್ಮುಖದಿಂದ ನೋಡುವ ಶಕ್ತಿ ನಮಗೆ ಇದ್ದರೆ ಆಗ ಸಾಲಿಗ್ರಾಮವಾಗಲೀ, ಶಿವಲಿಂಗವಾಗಲೀ ನಮಗೆ ಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ.

ನಾವು ಹಾಗೆ ಇಲ್ಲದಿರುವುದರಿಂದ, ಹೇಗೆ ಒಂದು ಚಿತ್ರವನ್ನು ಕಂಡು ನಾಯಕನೆಂದು ಹೇಳುತ್ತೇವೋ, ಹಾಗೆಯೇ ಸಾಲಿಗ್ರಾಮದಂಥ ರೂಪಗಳಲ್ಲಿ ಭಗವಂತನನ್ನು ನೋಡುತ್ತೇವೆ. ಅಲ್ಲದೆ, ನಾಯಕನ ಚಿತ್ರ ಬರೆಯಲ್ಪಟ್ಟ ಬಟ್ಟೆಯ ಮೇಲೆ ಯಾರಾದರೂ ನೋಡುತ್ತೇವೆ. ಅಲ್ಲದೆ, ನಾಯಕನ ಚಿತ್ರ ಬರೆಯಲ್ಪಟ್ಟ ಬಟ್ಟೆಯ ಮೇಲೆ ಯಾರಾದರೂ ಉಗುಳಿದರೆ ನಾಯಕನಿಗೆ ಅದು ಅವಮರ್ಯಾದೆ ಎನ್ನುವ ಭಾವನೆ ನಮಗೆ ಇದೆ. ಅದು ಕೇವಲ ಬಟ್ಟೆಯೆಂದು ನಾವು ಭಾವಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಅದೇ ರೀತಿ ನಾವು ಪೂಜೆ ಮಾಡುವಾಗ,

‘ಧ್ಯಾಯಾಮಿ, ಆವಾಹಯಾಮಿ’ ಎಂದೆಲ್ಲಾ ಹೇಳಿ ಸರ್ವವ್ಯಾಪಿಯಾದ ಭಗವಂತನನ್ನು ಒಂದು ಮೂರ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಆವಾಹನೆ ಮಾಡುತ್ತೇವೆ. ಪೂಜೆಮುಗಿಯುವವರೆಗೆ ಭಗವಂತನು ಆ ಮೂರ್ತಿಯಲ್ಲಿರುತ್ತಾನೆ. ಪೂಜೆ ಮುಗಿದ ಮೇಲೆ,

‘ಯಥಾಸ್ಥಾನಂ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪಯಾಮಿ’ ಎಂದು ಹೇಳಿ ‘ಉದ್ವಾಸನೆ’ ಮಾಡಿದ ಮೇಲೆ ಆ ಮೂರ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಭಗವಂತನಿಲ್ಲ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ-ವಿನಾಯಕ ಚತುರ್ಥಿಯಂದು ವಿನಾಯಕನ ವಿಗ್ರಹವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬಂದು ಪ್ರಾಣಪ್ರತಿಷ್ಠೆ ಮಾಡಿ ಪೂಜೆಮಾಡುತ್ತೇವೆ. ಪೂಜೆ ಮುಗಿಯುವವರೆಗೆ ವಿಗ್ರಹವನ್ನು ಯಾರೂ ಮುಟ್ಟಲು ಅಥವಾ ಭಂಗಪಡಿಸಲು ಬಿಡುವುದಿಲ್ಲ. ಪೂಜಾ ವಿಶೇಷಗಳೆಲ್ಲ ಆದಮೇಲೆ ನಾವೇ ಅದನ್ನು ಸಮುದ್ರದಲ್ಲೋ, ನದಿಯಲ್ಲೋ, ಭಾವಿಯಲ್ಲೋ ಬಿಟ್ಟು ಬರುತ್ತೇವೆ.

ಇಷ್ಟು ದಿನಗಳು ಆ ಮೂರ್ತಿಗೆ ನೈವೇದ್ಯವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಮಾಡಿ ಇಂದು ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟುಬಿಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ ಎಂದು ಯಾರಾದರೂ ನಮ್ಮನ್ನು ಕೇಳಿದರೆ ನಾವು ಹೀಗೆ ಜವಾಬು ಹೇಳುತ್ತೇವೆ.

ಅಧಿಕಾರದಲ್ಲಿ ಇರುವವರೆಗೆ ಮಾತ್ರ ಯಾರನ್ನಾದರೂ ನಾವು ಮಂತ್ರಿಯೆಂದು ಕರೆಯುತ್ತೇವೆ. ಅವರು ಅಧಿಕಾರದಿಂದ ಕೆಳಗೆ ಇಳಿದರೆ ಅವರು ಮಂತ್ರಿಯಲ್ಲ. ಅದೇ ರೀತಿ ಪ್ರಾಣಪ್ರತಿಷ್ಠೆಯೆಲ್ಲಾ ಮಾಡಿ ಪೂಜಿಸುವಾಗ ನಾವು ಕಲ್ಲೆಂದು ಭಾವಿಸದೆ ಭಗವಂತನೆಂದೇ ಭಾವಿಸುತ್ತೇವೆ. ಅಷ್ಟೇ. ವಿಸರ್ಜನೆ ಮಾಡಿದ ಮೇಲೆ ಆ ಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟು ಬಿಡುತ್ತೇವೆ. ಅಷ್ಟೇ.

ನಾವು ಸಾಧಾರಣವಾಗಿ ಅತಿಥಿಗಳಿಗೆ ಅರ್ಘ್ಯ, ಪಾದ್ಯ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಉಪಚರಿಸುತ್ತೇವೆ. ನಮಗೆ ಅವರು ಮೋಸಮಾಡದೆ ಇರುವವರೆಗೆ ಅವರಿಗೆ ಉಪಚಾರ ಮಾಡುತ್ತೇವೆ. ಅವರು ನಮ್ಮ ಹತ್ತಿರವೇ ಕಳೆತನ ಮಾಡಿದರೆ ಅವರನ್ನು ಪೋಲೀಸಿಗೆ ಕೊಡಲು ಹಿಂಜರಿಯುವುದಿಲ್ಲ.

ಭಗವಂತನ ವಿಷಯ ಹಾಗಲ್ಲ. ಅವನು ಎಂದೂ ನಮಗೆ ಮೋಸಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ಈ ಭಾವನೆಯನ್ನು ನಾವು ಯಾವಾಗಲೂ ಇಟ್ಟು ಕೊಂಡಿರಬೇಕು. ಆದ್ದರಿಂದ ನಾವು ಭಗವಂತನ ಮೂರ್ತಿಗಳಿಗೆ ಅರ್ಘ್ಯ, ಪಾದ್ಯ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಅರ್ಚನೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಅದಕ್ಕಾಗಿಯೇ.

‘ತೃತ್ವಾದಬ್ಜಂ ವಿಧಿವದಿತರೇ ನಿತ್ಯಮಾರಾಧಯಂತಃ’

-ಎಂದು ಶ್ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದೆ. ಅಲ್ಲದೆ ‘ವಿಧಿವತ್’ ಎಂದು ಹೇಳಿದ ರೀತಿ

ಯಲ್ಲಿ ನಾವು ಒಂದು ವಿಷಯವನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಗಮನಿಸಬೇಕು. ಈ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹೊಸ ಹೊಸದಾಗಿ ದೇವರುಗಳು ಬರುತ್ತಿವೆ. ಈ ದೇವರುಗಳೆಲ್ಲಾ ನಮಗೆ ಬೇಡ. ಪರಂ ಪರೆಯಾಗಿ ಯಾವ ದೇವರುಗಳು ಬಂದಿವೆಯೋ, ಯಾವುವು ಶಾಸ್ತ್ರಕ್ಕೆ ಅವಿರೋಧ ವಾಗಿಯೋ ಹಾಗೂ ಯಾವ ದೇವರುಗಳಿಗೆ ಪೂಜಾವಿಧಾನವು ವಿದಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆಯೋ, ಅಂಥ ದೇವರುಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ನಾವು ಆರಾಧಿಸಬೇಕು. ಈ ರೀತಿಯಾಗಿಯೂ ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಸಾಧಿಸಲು ಅಪೇಕ್ಷಿಸುವವನು ಮುಂದುವರಿಯಬಹುದು.

ಈ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಯಾರಿಗಾದರೂ ಕಷ್ಟವೆಂದರೆ,

‘ಅನ್ಯೇವರ್ಣಾಶ್ರಮ ವಿಧಿರತಾಃ
ಪಾಲಯನ್ತಸ್ವ ದಾಜ್ಞಾಮ್’

—ಎಂದು ಮೂರನೆಯದಾಗಿ ಇನ್ನೊಂದು ಮಾರ್ಗ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ.

ಭಗವಂತನು ಸೃಷ್ಟಿಯ ಆದಿಯಲ್ಲಿಯೇ ವೇದಗಳನ್ನು ಜನರಿಗೆ ಉಪದೇಶಿಸಿ ದನು. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ,

‘ಸಹಯಜ್ಞಾಃ ಪ್ರಜಾಃಸೃಷ್ಟ್ವಾ ಪುರೋವಾಚ ಪ್ರಜಾಪತಿಃ
ಅನೇನ ಪ್ರಸವಿಷ್ಯದ್ಧಮೇಷವೋಽಸ್ತಿಷ್ಟ ಕಾಮಧುಕ್’

—ಎಂದು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ.

ನಾವು ಒಂದು ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಪಡೆದರೆ, ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ನಡೆಸಬೇ ಕೆಂದು ಶಾಸನಸಭೆಯನ್ನು ಕರೆದು ಸಾಕಷ್ಟು ಕಾನೂನು ನಿಯಮಗಳನ್ನು ಮಾಡು ವೆವು. ಆದರೆ ನಮ್ಮ ಜ್ಞಾನ ಬಹಳ ಸೀಮಿತವಾದುದು. ಮೊದಲು ಮಾಡಿದ ಕಾನೂನು ಸರಿ ಇಲ್ಲವೆಂದು ಆಗಾಗ್ಗೆ ಬದಲಾಯಿಸುತ್ತಲೇ ಇರುತ್ತೇವೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಮೊದಲು ಇದ್ದ ಕಾನೂನು ಪ್ರಕಾರ ತಂದೆ ಸಂಪಾದಿಸಿದ್ದೆಲ್ಲಾ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಹಂಚಿ ಕೊಟ್ಟರೆ ಸಾಕು. ಈಗ ಹಾಗಿಲ್ಲ. ಒಂದು ಭಾಗವನ್ನು Estate duty ಎನ್ನುವ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಸರಕಾರಕ್ಕೆ ಕೊಡಬೇಕಾಗಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಮೊದಲು ಒಂದು ವಿಧವಾದ ಕಾನೂನು ಮಾಡಿದ ನಾವು ಅದನ್ನು ಬದಲಾಯಿಸಿದ್ದೇವೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಮೊದಲೇ ಹೇಳಿದಂತೆ ನಮ್ಮ ಜ್ಞಾನ ಸೀಮಿತವಾದುದು.

ಭಗವಂತನಿಗೂ ಕೂಡ ಕಾನೂನು ನಿಯಮಗಳನ್ನು ಬದಲಾಯಿಸುವ ಸ್ಥಿತಿ ಏಕೆ ಬರಬಾರದು ಎಂದರೆ, ಅಂಥ ಒಂದು ಸ್ಥಿತಿ ಬಂದರೆ ಅವನು ಭಗವಂತನೇ ಅಲ್ಲ.

ಭಗವಂತನು ಸರ್ವಜ್ಞನು, ಸರ್ವಶಕ್ತನು, ನಮಗೆ ಒಂದು ರೋಗ ಬಂದರೆ, ಡಾಕ್ಟರ್ ಹತ್ತಿರಕ್ಕೆ ಓಡಬೇಕು. ಆದರೆ ಭಗವಂತನು ಹಾಗಲ್ಲ. ಅವನು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ವೈದ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಲು ಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳವನು. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ

‘ಪ್ರಥಮೋ ವೈದ್ಯೋಭಿಷಕ್’ ಎಂದು ವೇದದಲ್ಲಿದೆ.

ಆದ್ದರಿಂದ ಪರಮ ಶಿವನನ್ನು ನಾವು ಸರ್ವಜ್ಞನೆಂದೂ, ಸರ್ವಶಕ್ತನೆಂದೂ ಪಕ್ಷ ಪಾತವಿಲ್ಲದವನೆಂದೂ ಚಿಂತಿಸಬೇಕು. ಪ್ರಪಂಚವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದ ಭಗವಂತನು ಅದು ಸರಿಯಾಗಿ ನಡೆಯಲೆಂದೇ ವೇದಗಳನ್ನೂ ಆಗಲೇ ಉಪದೇಶಿಸಿದನು, ಆನಂತರ,

‘ದೇವಾನ್ ಭಾವಯತಾನೇನ ತೇ ದೇವಾ ಭಾವಯನ್ತು ವಃ|
ಪರಸ್ಪರಂ ಭಾವಯಂತಃ ಶ್ರೇಯಃ ಪರಮವಾಪ್ಸ್ಯಥ||’

—ಎನ್ನುವುದನ್ನು ನಾವು ನೋಡಬೇಕು.

ನಾವು ಸರಕಾರಕ್ಕೆ ಸೇರಬೇಕಾದ ತೆರಿಗೆ ಹಣವನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ಸಲ್ಲಿಸಿದರೇನೇ ಸರಕಾರ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಆಡಳಿತ ನಡೆಸಬಹುದು. ನಾವು ತೆರಿಗೆಯೇ ಕೊಡದೆ ಇದ್ದರೆ ಸರಕಾರದಿಂದ ಒಳ್ಳೆಯ ಆಡಳಿತವನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಇಬ್ಬರೂ ಒಬ್ಬರಿಗೆ ಒಬ್ಬರು ಸಹಾಯ ಮಾಡಬೇಕು.

‘ದೇವಾನ್ ಭಾವಯತಾನೇನ ತೇ ದೇವಾ ಭಾವಯನ್ತು ವಃ|’

ಅದೇ ರೀತಿ ನಾವು ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಕೊಡಬೇಕಾದುದನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಅವರನ್ನು ತೃಪ್ತಿಪಡಿಸಿದರೆ ಅವರು ನಮಗೆ ಬೇಕಾದ ಒಳ್ಳೆಯದನ್ನು ಕೊಡುವರು. ನಾವು ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಏಕೆ ಕೊಡಬೇಕು?

‘ಅಗ್ನೌಪ್ರಾಸ್ತಾಹುತಿಃ ಸಮ್ಯಗಾದಿತ್ಯಮುಪತಿಷ್ಯತೇ|
ಆದಿತ್ಯಚ್ಚಾಯತೇ ವೃಷ್ಟಿರ್ವೃಷ್ಟೇರನ್ನಂ ತತಃ ಪ್ರಜಾಃ||

—ಎಂದು ಮನು ಹೇಳಿದಂತೆ ಅಗ್ನಿಗೆ ನಾವು ಹವಿಸ್ಸನ್ನು ಕೊಟ್ಟರೆ ಅದು ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ಸೇರುತ್ತದೆ. ದೇವತೆಗಳಿಂದ ಮಳೆ ಬರುತ್ತದೆ. ಮಳೆಯಿಂದ ಎಲ್ಲೆಲ್ಲೂ ಸುಭಿಕ್ಷವಾಗುತ್ತದೆ. ಅದರಿಂದ ನಾವು ಸುಖವನ್ನು ಪಡೆಯಬಹುದು.

ಕೆಲವರು ಕೇಳಬಹುದು, ‘ನಾವು ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಅಣೆಕಟ್ಟುಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಬಹುದು, ಆದ್ದರಿಂದ ಮಳೆಯ ಅವಶ್ಯಕತೆಯನ್ನೇ ಸ್ವಲ್ಪ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಬಹುದು. ಹಾಗೆ ಮಳೆ ಅವಶ್ಯಕವಾದರೂ ಹೊರ ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಮಾಡುವಂತೆ ಕೃತಕ

ಮಳೆ ಬರುವಂತೆ ಮಾಡಬಹುದು! ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಹವಿಸ್ಸು ಏಕೆ?

‘ಸ ನೋ ದೇವಃ ಶುಭಯಾ ಸೃತ್ಯಾ ಸಂಯುನಕ್ತು’

ಕೆಲವು ದೇಶಗಳು ಬಹಳ ಐಶ್ವರ್ಯದಿಂದ ಕೂಡಿರುತ್ತವೆ, ಆದರೂ ದುರ್ಬುದ್ಧಿಯ ಕಾರಣದಿಂದ ಜನರು ಪರಸ್ಪರ ಜಗಳವಾಡುತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ. ತಮಗೆ ಬುದ್ಧಿ ಹೆಚ್ಚೆಂದು ಹೇಳಿಕೊಂಡು ಬೇಕಾದ ಸೌಖ್ಯವನ್ನೆಲ್ಲಾ ಮಾಡಿಕೊಂಡರು. ಆದರೆ ಭಗವಂತನು ಅವರಿಗೆ ದುರ್ಬುದ್ಧಿ ಕೊಟ್ಟು ಬಿಟ್ಟನೇನೋ! ಒಬ್ಬರ ಮೇಲೆ ಒಬ್ಬರು ಬೆಂಕಿ ಹಾಕುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಕೊನೆಗೆ ಎಲ್ಲರೂ ನಶಿಸುವರು, ಬುದ್ಧಿಯಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ಮುಂದುವರೆದರೂ ಭಗವಂತನೇ ಬೇಕಾಗಿಲ್ಲವೆಂದು ಅವರು ಹೇಳಿದರೂ ಕಷ್ಟ ಮಾತ್ರ ತಪ್ಪಲಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ವಿಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ ಮುಂದುವರಿದರೆ ಏನು ಪ್ರಯೋಜನ? ಕಷ್ಟವಿಲ್ಲದೆ ಇದ್ದು ವಿಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ ಮುಂದುವರೆಯದೆ ಇದ್ದರೂ ಪರವಾಗಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಕಷ್ಟ ಮಾತ್ರ ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಪ್ರಗತಿಯನ್ನು ಸಾಧಿಸಿ ಏನಾಯಿತೆಂದರೆ ಪಿಶಾಚಿಯನ್ನು ಕರೆದು ಕೊಂಡು ಮರದ ಮೇಲೆ ಹತ್ತಿದಂತಾಯಿತು. ವಿಜ್ಞಾನಪ್ರಗತಿ ನಮಗೆ ಅನರ್ಥ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ತಂದೊಡ್ಡಿದೆ. ಈ ಪ್ರಪಂಚವೆಲ್ಲಾ ಭಗವಂತನಲೀಲೆ. ನಾವು ಒಂದು ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಬುದ್ಧಿಶಾಲಿಯಾಗಿದ್ದರೆ, ಅವನು ಬೇರೆ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ನಮಗೆ ತಿಳಿಯದಂತೆ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಾನೆ.

‘ಸ ನೋದೇವಃ ಶುಭಯಾ ಸೃತ್ಯಾ ಸಂಯುನಕ್ತು’

ಆದ್ದರಿಂದ ನಾವು ನಮಗೆ ಒಳ್ಳೆಯ ಬುದ್ಧಿ ಕೊಡುವಂತೆ ಭಗವಂತನನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಆಗಲೇ ನಾವು ನಮ್ಮನ್ನು ಹಾಳುಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ.

ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ನಾವು ಹವಿಸ್ಸನ್ನು ಕೊಟ್ಟರೆ ಅವರು ಒಳ್ಳೆಯ ಮಳೆಯನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಾರೆಂದು ಹೇಳಿದುದರ ತಾತ್ಪರ್ಯ-ಅವರು ನಮಗೆ ವಸ್ತುಗಳನ್ನೂ ಸುಖವನ್ನೂ ಕೊಡುತ್ತಾರೆಂದಾಗುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ-

‘ಆದಿತ್ಯಾಚ್ಚಾಯತೇ ವೃಷ್ಟಿರ್ವೃಷ್ಟೇರನ್ನಂ ತತಃ ಪ್ರಜಾಃ’

-ಎಂದು ಹೇಳಿರುವುದು. ಆದ್ದರಿಂದ ಹೊರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಹಣ ಮತ್ತು ಇತರ ಸೌಕರ್ಯಗಳು ಹೆಚ್ಚಾಗಿದ್ದರೂ ನಮ್ಮಲ್ಲಿರುವ ಶಾಂತಿ ಅಲ್ಲಿಲ್ಲ.

ಕೆಲವರು ಐಶ್ವರ್ಯವಿರುವವರು ಸುಖವಾಗಿರುತ್ತಾರೆಂದೂ, ಬಡವರು ಯಾವಾಗಲೂ ಕಷ್ಟ ಪಡುತ್ತಾರೆಂದೂ ಭಾವಿಸುತ್ತಾರೆ. ನಾನು ಇಬ್ಬರ ಹತ್ತಿರವೂ ವ್ಯವಹರಿಸಿದ್ದೇನೆ.

ರಿಸಿ ನೋಡಿದ್ದೇನೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಐಶ್ವರ್ಯವಿರುವವನು ಸುಖವಾಗಿದ್ದಾನೆ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ನಾವು ನಂಬುವುದಿಲ್ಲ. ಬಡವನಾಗಿರುವವನಿಗೆ 'ನಾಳೆ ಊಟಕ್ಕೆ ಏನು ಮಾಡುವುದು' ಎನ್ನುವ ಒಂದೇ ಚಿಂತೆ, ಆದರೆ ಹಣ ಇರುವವನಿಗೆ ನೂರು ಚಿಂತೆಗಳು.

‘ಪುತ್ರಾದಪಿ ಧನಭಾಜಾಂ ಭೀತಿಃ

ಸರ್ವತ್ಯೃಷಾ ವಿಹಿತಾ ರೀತಿಃ॥’

ಹಣದ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ತಂದೆ-ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿಯೇ ಪರಸ್ಪರ ಭಯ. ತಂದೆ ಹಣದ ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯ ಬೀಗದ ಕೈಯನ್ನು ಕೊಡುವುದಿಲ್ಲವೇನೋ ಎನ್ನುವ ಭಯ ಮಗನಿಗೆ. ಮಗನು ಬೀಗದ ಕೈಯನ್ನು ಕದ್ದುಕೊಂಡು ಹೋದರೆ ಏನು ಮಾಡುವುದು ಎನ್ನುವ ಭಯ ತಂದೆಗೆ. ಮಗನು ಸಿಕ್ಕಾಪಟ್ಟೆ ಹಣವನ್ನು ಖರ್ಚು ಮಾಡಿಬಿಡುತ್ತಾನೋ ಎಂದು ಭಯಪಡುತ್ತಾನೆ ತಂದೆ. ಆದರೆ ಮಗನಾದರರೋ, ‘ತಂದೆ ದಾನ ಧರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ಹಣ ಖರ್ಚು ಮಾಡಿದರೆ ನಮ್ಮ ಭಾಗಕ್ಕೆ ಬರಬೇಕಾದುದು ಬರುವುದಿಲ್ಲವಲ್ಲಾ’ ಎಂದು ಭಯಪಡುತ್ತಾನೆ. ಹೀಗೆ ಹಣ ಇರುವವರಿಗೇನೆ ಹಲವು ವಿಧವಾದ ಭಯ ವಿರುತ್ತದೆ.

ಆದ್ದರಿಂದ ಯಾವ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ನೋಡಿದರೂ ಐಶ್ವರ್ಯವಂತ ದೇಶಗಳಿಗಿಂತ ನಾವು ಉನ್ನತ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದೇವೆ. ನಮ್ಮ ಶಾಸ್ತ್ರಧರ್ಮಗಳು ನಾವು ಹೇಗಿರಬೇಕೆಂಬುದನ್ನೆಲ್ಲಾ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿಯೇ ತಿಳಿಸುತ್ತವೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ ತಾಯಿ-ತಂದೆಯರನ್ನು ಯಾವಾಗಲೂ ಮರ್ಯಾದೆಯಿಂದ ಕಾಣುತ್ತಾ ಅವರಿಗೆ ಸೇವೆ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ನಮ್ಮ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳು ಹೇಳುತ್ತವೆ.

ತಾಯಿ-ತಂದೆ ನಾವು ಮಗುವಾಗಿದ್ದಾಗ ನಮ್ಮನ್ನು ಎಷ್ಟು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ನೋಡಿ ಕೊಂಡರು. ಮಕ್ಕಳು ಎಷ್ಟುಸಾರಿ ಅಶುದ್ಧವನ್ನು ಮಾಡಿದರೂ ಅವರು ಎಷ್ಟು ಸಹನೆ ಯಿಂದ ಸಾಕಿದ್ದಾರೆ. ಹಾಗೆಲ್ಲಾ ಸೇವೆಮಾಡಿದ ನಮ್ಮ ತಾಯಿ-ತಂದೆಯರನ್ನು ವಯಸ್ಸಾದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಒಂದು ನಾಲ್ಕು ವರ್ಷಗಳು ಮಧುರವಾದ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಆಡಿ ಅವರನ್ನು ನೋಡಿಕೊಂಡರೆ ಅದರಿಂದ ಅವರಿಗೆ ಎಷ್ಟೋ ಸಂತೋಷವಾಗುತ್ತದೆ. ಆಗ ಅವರು, ‘ನೀನು ಬಹಳ ಕಾಲ ಕ್ಷೇಮವಾಗಿರು’ ಎಂದು ಆಶೀರ್ವಾದ ಮಾಡಿ ದರೆ ಅದು ಫಲಿಸುವುದು.

ಇದು ಹೇಗಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ಕೇಳಿದರೆ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಒಂದು ಶಕ್ತಿ ಇದೆ. ಹತ್ತು ಜನ ಒಂದು ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡಲಾಗುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳಿಕೊಂಡಿದ್ದರೆ ಆ ಕೆಲಸ ಅವರಿಂದ ಮಾಡಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಒಬ್ಬ ಹೆಚ್ಚು ಮನೋಬಲವಿರುವವನು ‘ಈ ಕೆಲಸ ಮಾಡಬಹುದು’ ಎಂದು ಮುಂದಕ್ಕೆ ಬಂದರೆ ಆ ಕೆಲಸ ಆಗುತ್ತದೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಆ

ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಒಂದು ವಿಶೇಷವಾದ ಶಕ್ತಿ ಇದೆ. ಒಬ್ಬನ ಮನಸ್ಸು ತೀವ್ರವಾಗಿದ್ದು 'ಒಬ್ಬನು ಕ್ಷೇಮವಾಗಿರಬೇಕು' ಎಂದು ಸಂಕಲ್ಪಮಾಡದರೆ ಅದು ಆಶೀರ್ವಾದವಾಗುತ್ತದೆ. ಇದನ್ನೇ ಇಂದು 'ಸೈಕಾಲಜಿ' ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ನಮ್ಮ ಹಿಂದಿನವರು ಇದೇ ವಿಷಯವನ್ನು ಆಶೀರ್ವಾದ ಶಾಪ ಎಂದು ಹೆಸರಿಟ್ಟು ಮೊದಲೇ ಹೇಳಿ ಬಿಟ್ಟರು. ಆದ್ದರಿಂದ ದೊಡ್ಡವರ ಆಶೀರ್ವಾದ ನಮಗೆ ಬೇಕು. ಅವರ ಶಾಪಕ್ಕೆ ನಾವು ದಾರಿ ಕೊಡಬಾರದು.

ಭಗವಂತನು ಪ್ರಪಂಚವನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ನಡೆಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಕೆಲವು ಕಾನೂನು ನಿಯಮಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದಾನೆ. ಅವುಗಳನ್ನು ನಾವು ಸರಿಯಾಗಿ ಪಾಲಿಸಬೇಕು.

ಒಬ್ಬ ರಾಜನು ಕೆಲವು ನಿಯಮಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಅವನ ಹತ್ತಿರ ಇರುವ ಕೆಲವರು ಅವನು ತಮಗೆ ಬಹಳ ಪ್ರಿಯನಾದವನೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ, ಆದರೆ ಅವನ ಮಾತಿನಂತೆ ಅವರು ನಡೆಯುವುದಿಲ್ಲ. ರಾಜನಿಗೆ ಅವರ ಮೇಲೆ ವಿಶ್ವಾಸವಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಯಾರು ಅವನ ಮಾತಿನಂತೆ ನಡೆಯುತ್ತಾರೋ ಅವರ ಮೇಲೆ ಅವನಿಗೆ ವಿಶ್ವಾಸವಿರುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಭಗವಂತನು ಹೇಳಿದ ವರ್ಣಾಶ್ರಮ ಧರ್ಮಗಳ ಪ್ರಕಾರ ನಾವು ಬಾಳನ್ನು ನಡೆಸಬೇಕು.

ಭಗವಂತನ ಪಾದಾರವಿಂದದಲ್ಲೇ ಯಾವಾಗಲೂ ಏಕಾಗ್ರಚಿತ್ತ ಇರುವವರಾಗಿ ಧ್ಯಾನ ಮಾಡುವ ಯೋಗಿಗಳಿಗೆ ವರ್ಣಾಶ್ರಮ ಧರ್ಮಗಳಂಥ ನಿಯಮಗಳು ಇಲ್ಲ. ಯೋಗಿ ಪ್ರಪಂಚವನ್ನು ಮರೆತವನು. ಒಬ್ಬ ಹುಚ್ಚ ಯಾವುದಾದರೂ ತಪ್ಪು ಮಾಡಿದರೆ ಅವನಿಗೆ ಬೇರೆಯವರಂತೆ ದಂಡನೆ ಇಲ್ಲ. ಅದೇ ರೀತಿ ಯೋಗಿ ಅಂತರ್ಮನಸ್ಸಿನವನಾಗಿಯೇ ಇರುವುದರಿಂದ ಸಂಧ್ಯಾವಂದನೆ ಕೂಡ ಕೆಲವು ಸಮಯಗಳಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗಬಹುದು. ಆದರೆ ಯೋಗಿಗಳು ಕೂಡ,

‘ಯದ್ಯದಾಚರತಿ ಶ್ರೇಷ್ಠಸ್ತತ್ತದೇವೇತರೋ ಜನಃ|

ಸ ಯತ್ಪ್ರಮಾಣಂ ಕುರುತೇ ಲೋಕಸ್ತದನು ವರ್ತತೇ||’

—ಎನ್ನುವಂತೆ ‘ನಾನು ಮಾಡುವುದನ್ನು ನೋಡಿಕೊಂಡು ಇತರರೂ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ ಎನ್ನುವ ಭಾವನೆಯಿಂದ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿಗಳಾಗಿ ಇರುವರು. ಅವರಿಗೆ ಸಂಧ್ಯಾವಂದನೆ ಬಿಟ್ಟು ಹೋದರೂ,

‘ನೈವ ತಸ್ಯ ಕೃತೇನಾರ್ಥೋ ನಾಕೃತೇನೇಹ ಕಶ್ಚನ’

—ಎಂದು ಹೇಳಿದಂತೆ ಯಾವುದೂ ಬಾಧಿಸುವುದಿಲ್ಲ.

ನಮ್ಮಸ್ಥಿತಿ ಹಾಗಲ್ಲ. ನಮಗೆ ದೇಹದ ಮೇಲೆ ಮಮಕಾರವಿದೆ. ಇಂಥ ಮಮಕಾರವನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಇನ್ನೂ ಸೋಫಾ ಸೆಟ್ ಕೊಂಡುಕೊಂಡಿಲ್ಲ, ಕಾರು ಕೊಂಡುಕೊಂಡಿಲ್ಲ ಎನ್ನುವ ಆಸೆಗಳನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು, ಇನ್ನೊಂದು ಕಡೆ ಅಹಂ ಬ್ರಹ್ಮಾಸ್ಮಿ ಎಂದು ಹೇಳಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ.

‘ಸಾಂಸಾರಿಕ ಸುಖಾಸಕ್ತಂ ಅಹಂ ಬ್ರಹ್ಮೇತಿ ವಾದಿನಮ್|

ಕರ್ಮಬ್ರಹ್ಮೋಽಭಯ ಭ್ರಷ್ಟಂ ಸಂತ್ಯಜೇದಂತ್ಯಜಂ ಯಥಾ||’

—ಎನ್ನುವಂತೆ ಅವರಿಗೆ ಕರ್ಮವೂ ಇಲ್ಲ, ಬ್ರಹ್ಮವೂ ಇಲ್ಲ. ಹಾಗಿರುವವರನ್ನು ನಾವು ದೂರಮಾಡಿ ಬಿಡಬೇಕು.

ಆದ್ದರಿಂದ, ನಾವು ಧ್ಯಾನ ಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗದೆ ಹೋದರೆ, ಭಗವಂತನ ಆರಾಧನೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಅದೂ ಮಾಡದೆ ಹೋದರೆ, ಭಗವಂತನ ಆಜ್ಞೆ-ಪ್ರಕಾರ ವರ್ಣಾಶ್ರಮ ಧರ್ಮಗಳನ್ನಾದರೂ ಆಚರಿಸಬೇಕು. ಹೀಗೆ ಜೀವನವನ್ನು ನಡೆಸಿದರೆ ಅದು ನಮಗೆ ಶ್ರೇಯಸ್ಸನ್ನು ಕೊಡುವುದು.

೨. ಪ್ರಾಪಂಚಿಕ ಹಾಗೂ ಆಗಾಮೀ ಜೀವನ

ಓಂ ನಮಃ ಸರ್ವಭೂತಾನಿ ವಿಷ್ವಭ್ಯ ಪರಿತಿಷ್ಠತೇ|
ಅಖಂಡಾನಂದಬೋಧಾಯ ಪೂರ್ಣಾಯ ಪರಮಾತ್ಮನೇ||

ಮನುಷ್ಯನ ಜೀವನ ಎರಡು ವಿಧವಾಗಿದೆ. ಒಂದು ಲೌಕಿಕವಾದುದು. ಮತ್ತೊಂದು ಲೌಕಿಕವಾದುದು. ಮತ್ತೊಂದು ಪಾರ ಲೌಕಿಕವಾದುದು. ದೇವಾಲಯಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡುವುದು ಪಾರಲೌಕಿಕಕ್ಕಾಗಿ. ಅಂಗಡಿಗೆ ಹೋಗಿ ಸಾಮಾನುಗಳನ್ನು ಕೊಳ್ಳುವುದು ಲೌಕಿಕಕ್ಕೆ ಸೇರಿದುದು. ಅದು ಎಂದೂ ಅಲೌಕಿಕವಲ್ಲ. ಆದರೆ ಎರಡೂ ಸೇರಿದರೇನೇ ಜೀವನವೆನ್ನುವುದು ರಸಪೂರ್ಣವಾಗುವುದು. ಲೌಕಿಕವಾದ ಜೀವನ ಮಾತ್ರ ಇದ್ದರೆ ರಸವಿದೆಯೇ ಎಂದರೆ, ಇದೆಯೆಂದು ನಾವು ಭಾವಿಸುತ್ತೇವೆ. ಆದರೆ ಯಾವುದೋ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಆ ರಸವೆನ್ನುವುದು ವಿರಸವಾಗಿ ಬಿಡುತ್ತದೆ ಎನ್ನುವುದು ಅನುಭವಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತದೆ. ಏಕೆಂದರೆ, ದೊಡ್ಡ ಕೆಲಸಗಳಲ್ಲಿದ್ದು ಕೊಂಡು ತನ್ನನ್ನು ನಾಸ್ತಿಕನೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಿರುವವನು ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ತನಗೆ ಏನು ಗತಿಯೆಂದುಕೊಂಡು ಅಳುವನು.

ಬಹೂನಿ ಮೇ ವ್ಯತೀತಾನಿ ಜನ್ಮಾನಿ ತವ ಚಾರ್ಜುನ|
ತಾನ್ಯಹಂ ವೇದ ಸರ್ವಾಣಿ ನ ತ್ವಂ ವೇತ್ಥ ಪರಂತಪ||

(ನಿನಗೂ ನನಗೂ ಹಲವು ಜನ್ಮಗಳು ಕಳೆದಿವೆ. ಅರ್ಜುನಾ; ಅವುಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ನಾನು ತಿಳಿದಿದ್ದೇನೆ, ಆದರೆ ನಿನಗೆ ತಿಳಿದಿಲ್ಲ)

‘ಆತ್ಮ’ ಎಂದು ಒಂದಿದೆ. ಅದು ಕರ್ಮದಿಂದ ಜನ್ಮವನ್ನು ಪಡೆದು ಬರುತ್ತಿದೆ ಎನ್ನುವುದು ನಮ್ಮ ಸಿದ್ಧಾಂತ. ಈ ಸಿದ್ಧಾಂತವನ್ನು ಒಪ್ಪದೆ ಪರಮ ನಾಸ್ತಿಕನೂ ಕೂಡ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ‘ನನಗೆ ಏನು ಗತಿ’ ಎಂದೇ ಕೇಳುತ್ತಾನೆ. ತಾನು ನಿರಂತರವಾಗಿ ಇರುವುದಿಲ್ಲವೆನ್ನುವ ತೀರ್ಮಾನವಾದ ನಂಬಿಕೆ ಅವನಿಗೆ ಇದೆ. ಆ ನಂಬಿಕೆ ಇದ್ದರೂ ಎಷ್ಟೋ ಕೋಟಿಗಟ್ಟಲೆ ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನು ಅವನು ಸಂಪಾದಿಸಿ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ: ಆದರೆ,

‘ಜಾತಸ್ಯ ಹಿ ಧ್ರವೋ ಮೃತ್ಯುಃ’
(ಹುಟ್ಟಿದರೆ ಸಾಯುವುದು ಖಂಡಿತ)

-ಎನ್ನುವುದು ಅವನಿಗೆ ಗೊತ್ತು, ನಮಗೂ ಗೊತ್ತು. ಹಾಗೆ ನೋಡಿದರೆ ನಮಗಿಂತಲೂ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಅವನಿಗೆ ಗೊತ್ತು. ಆದರೂ ತನ್ನ ಆಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ರೂಪಾಯಿಗಳು ಬೇಕೆಂದು ತಾನೇ ಲೆಕ್ಕ ಹಾಕಿದರೂ, ಮೇಲೆ ಮೇಲೆ ಸಂಪಾದನೆ ಮಾಡುತ್ತಲೇ ಇದ್ದಾನೆ. 'ನಾನು ಇನ್ನು ಬಹಳ ಕಾಲ ಇದ್ದರೆ?' ಈ ಕೋಟಿಗಟ್ಟಲೆ ಹಣವೂ ಸಾಲದೆ ಹೋದರೆ ಏನು ಮಾಡುವುದು? ಎನ್ನುವ ತಪ್ಪಾದ ಭಾವನೆಯಿಂದಾಗಿ ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಸಂಪಾದಿಸುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಆದರೆ ಅಂತಃಕರಣ,

‘ನಿತ್ಯೋ ವಾಸ್ಯಾಮ್ ಅಹಮಿತಿ ಬಹೂನ್ ಉಲ್ಲಿಖಿಂತಃ ಸಮಾಧೀನ್|’

‘ನಾನು ಯಾವಾಗಲೂ ಇರುವೆನೇ?’ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಿದೆ. ಆದರೆ ನಿಜಕ್ಕೂ ನಾವು ನಿತ್ಯರೇ? ಯಾರನ್ನು ನಿತ್ಯವೆಂದು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕೋ, ಅವರನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬೇರೆ ವಸ್ತುವನ್ನು ನಿತ್ಯವೆಂದು ಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ಯಾರು ನಿತ್ಯ?

‘ಅಜೋ ನಿತ್ಯಃ ಶಾಶ್ವತೋಽಯಂ ಪುರಾಣೋ ನ ಹನ್ಯತೇ ಹನ್ಯಮಾನೇ ಶರೀರೇ’ ಈ ಆತ್ಮನು ನಿತ್ಯನು, ಶರೀರವನ್ನುವುದು-‘ಜಾತಸ್ಯ ಹಿ ಧುವೋ ಮೃತ್ಯುಃ’ ಎಂದು ಹೇಳಿದಂತೆ ನಾಶವನ್ನು ಹೊಂದತಕ್ಕದ್ದು. ಆದರೆ ಅಷ್ಟು ತಿಳಿದಿದ್ದರೂ ನಾವು ತಪ್ಪಾದ ಅರಿವಿನಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದೇವೆ. ನಮಗೆ ಈ ಶರೀರವನ್ನೇ ನಿತ್ಯವಾಗಿಸಿ ಕೊಳ್ಳೋಣವೇ ಎಂದು ತೋರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಎಂದೂ ನಿತ್ಯವಾಗಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ.

‘ಸರ್ವಂ ವೃಥಾಂ ಮರಣಸಮಯೇ ಸಾಂಬ ಏಕಃ ಸಹಾಯಃ|’

(ಶ್ರೀ ಶ್ರೀ ಚಂದ್ರಶೇಖರ ಭಾರತೀ ಮಹಾಸ್ವಾಮಿಗಳವರ ಶ್ರೀ ಸಂಬಾಷಕಮ್)

-ಎಂಥ ನಾಸ್ತಿಕನಾದರೂ, ಹಲವು ಸೌಕರ್ಯಗಳಿದ್ದರೂ, ಪರಮಾರ್ಥಚಿಂತನೆ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಕೂಡ ತಾನು ಮಾಡುವ ಕೆಲಸಗಳೆಲ್ಲಾ ವಿಫಲವಾಗುವಾದ ಅವನು, ‘ಹೀಗೆ ನನ್ನ ಕೆಲಸಗಳು ಫಲವಿಲ್ಲದೆ ಮುಗಿಯುತ್ತದಲ್ಲಾ! ನಾನು ಎಷ್ಟು ಬುದ್ಧಿವಂತ ನಾಗಿದ್ದೇನೆ. ನನ್ನ ವಿವೇಚನೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಕೂಡ ಕಡಮೆ ಇಲ್ಲ. ಏಕೆ ಹೀಗೆ ನನ್ನ ಒಂದೊಂದು ಕೆಲಸವೂ ಫಲವಿಲ್ಲದೆ ಆಗುತ್ತಿದೆ?’ ಎಂದು ಹೋಚಿಸುವನು.

‘ಸಮಂ ಕರ್ಷಂತಿ ಪೃಥಿವೀಂ ಸಮಂ ಶಾಸ್ತ್ರಾಣ್ಯಧೀಯತೇ|

ಉನ್ಮಜ್ಜಂತಿ ನಿಮಜ್ಜಂತಿ ದೇವಸ್ಯೈಕಸ್ಯ ಲೀಲಯಾ||’

-ಎಂದು ಒಂದು ಕಡೆ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಇಬ್ಬರು ಶಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಓದಿದರು. ಆದರೆ ದೈವಲೀಲೆ ಎಂತಹದೆಂದರೆ ಒಬ್ಬನಿಗೆ, ತಾನು ಓದಿದುದೇನೋ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ಇನ್ನೊ

ಬ್ಬನಿಗೆ ತಾನು ಸ್ವಲ್ಪಮಟ್ಟಿಗೆ ಓದಿದ್ದರೂ ಅವನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಂಡು ಹಲವು ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಹೇಳುವುದಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತದೆ. ಈ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಮೊದಲನೆಯವನು ಪ್ರಯತ್ನ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಸಂಪಾದಿಸೋಣವೆಂದರೆ ಅದು ಅವನಿಂದ ಆಗುವುದೇ ಇಲ್ಲ. ಅವನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ತಿಳಿಯುತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ ಹೇಳುವಾಗ ತನಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಹೇಳಲು ಆಗುತ್ತದೆ ಎನ್ನುತ್ತಾನೆ. ಇನ್ನೊಬ್ಬನು ತಿಳಿದಿರುವುದು ಸ್ವಲ್ಪವೇ ಆಗ ಬಹುದು. ಆದರೆ ಅದಕ್ಕೆ ನಾಲ್ಕರಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಅವನು ಹೇಳಬಲ್ಲನು; ಹೀಗೆ ಪ್ರಪಂಚ ದಲ್ಲಿ ನಾವು ನೋಡಬಹುದು. ಈ ವ್ಯತ್ಯಾಸ 'ದೈವಸ್ಯ ಏಕಸ್ಯ ಲೀಲಯಾ' ಎನ್ನುವುದ ರಿಂದಲೇ ಆಗುತ್ತದೆ.

ಆದ್ದರಿಂದ ಶರೀರಾತಿರಿಕ್ತವಾದ 'ಆತ್ಮಾ' ಒಂದಿದೆಯೆಂದು ನಾವು ನಂಬಲೇ ಬೇಕು. ಅದು ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಎಷ್ಟೋ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಸಮಾಧಾನ ಇಲ್ಲದೆ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಅದು ಇದೆಯೆಂದು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡರೇನೇ ನಾವು ಹಿಂದೂ ಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ಇರುವುದಕ್ಕೆ ಅರ್ಥವಿದೆ. ಶರೀರಾತಿರಿಕ್ತವಾದ ಆತ್ಮನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹವುಳ್ಳವನು ವೈದಿಕ ನಲ್ಲ. ಹಿಂದೂ ಅಲ್ಲ. ಅವನಿಗೆ ಸನಾತನ (ಧರ್ಮ) ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಒಂದು ನಿಶ್ಚಯ ಇರಬೇಕು. ಆ ನಿಶ್ಚಯವಿದ್ದರೆ ಏನು ಸೌಕರ್ಯ?

‘ನ ಪ್ರಹೃಷ್ಯೇತ್ ಪ್ರಿಯಂ ಪ್ರಾಪ್ತ ನೋದ್ವಿಜೇತ್ಪ್ರಾಪ್ಯ ಚಾಪ್ರಿಯಮ್’

(ಬ್ರಹ್ಮವನ್ನು ತಿಳಿದವನು ಬೇಕಾದುದು ದೊರೆತುದರಿಂದ ಆನಂದಪಡುವುದೂ, ಬೇಡದುದು ದೊರೆತರೆ ವ್ಯಥೆ ಪಡುವುದೂ ಇಲ್ಲ.)

—ಎಂದು ಭಗವಂತನು ಹೇಳಿದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ, ‘ನನ್ನ ಕರ್ಮದಿಂದ ನಾನು ಇದನ್ನು ಸಾಧಿಸಿದ್ದೇನೆ’ ಎಂದೂ—

‘ಸುಖಂ ವಾ ದುಃಖಂ ವಾ ಮಮ ಭವತು ಯದ್ಭಾವಿ ಭಗವನ್’ ಎಂದೂ ನಾವು ಹೇಳಬಿಡಬಹುದು.

ಆದ್ದರಿಂದ ‘ಕಷ್ಟ ಬಂದರೂ ಪರವಾಗಿಲ್ಲ. ಯಾವುದೋ ಒಂದು ಕರ್ಮದ ಫಲವೆಂದು ಅನುಭವಿಸಬೇಕು, ಇದೇ ರೀತಿ ಸುಖವನ್ನೂ ಇದು ಒಂದು ಕರ್ಮದ ಫಲವೆಂದು ಅನುಭವಿಸಬೇಕು’—ಎಂದು ನಾವು ಭಾವಿಸಬಹುದು. ಸುಖ-ದುಃಖ ಅಗಳಿಗೆ ಕರ್ಮವೇ ಮೂಲ ಕಾರಣವೆಂದು ನಾವು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡರೆ, ಈಗ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡುವುದು ಬೇಡವೇ ಎನ್ನುವ ಪ್ರಶ್ನೆ ನಮಗೆ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಪ್ರಯತ್ನವೂ ಬೇಕು ಎಂದೇ ಶಾಸ್ತ್ರ ಹೇಳುತ್ತದೆ. ಹಿಂದೆ ನಾವೇ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಮಾಡಿರುವುದು. ನಾವು ಮಾಡಿದ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ನಾವೇ ತಿದ್ದಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಅದಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತ ಎನ್ನುವುದು

ಇದೆ. ಸಹಿಸಲು ಅಸಾಧ್ಯವಾದ ಕಷ್ಟಬಂದರೆ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಹೇಳುತ್ತೇವೆ. ಮಾಡಿದ ಕರ್ಮವನ್ನು ಹಾಗೆಯೇ ಅನುಭವಿಸಬೇಕೆಂದು ತೀರ್ಮಾನಿಸಿದರೆ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತವೆನ್ನುವುದು ಬೇಡವೇ ಬೇಡ. ಆದ್ದರಿಂದ ಈ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತಗಳನ್ನು ನಾವು ಮಾಡುತ್ತಾ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ತಿದ್ದಿಕೊಳ್ಳಬಹುದೆಂದು ಶಾಸ್ತ್ರಗಳು ಹೇಳುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಮಾಡಿದ ಕರ್ಮಕ್ಕೆ ಫಲ ಉಂಟೆನ್ನುವುದು ಮಾತ್ರ ಖಂಡಿತ. ನಾವು ಒಂದು ಒಳ್ಳೆಯ ವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಕಲಿತುಕೊಂಡರೆ ಅದಕ್ಕೆ ಒಂದು ಕೆಲಸ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ನಾವು ಮೂರ್ಖರಂತೆಯೇ ಇದ್ದುಬಿಟ್ಟರೆ ಫಲವನ್ನು ಕೊಡುವುದಿಲ್ಲ. ದೊರೆತ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂ ಒಳ್ಳೆಯ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆದರೆ ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚು ಒಳ್ಳೆಯ ಕೆಲಸ ದೊರೆಯುವುದು. ಹೀಗೆ ಇರುವುದನ್ನು ನಾವು ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಇದೇ ರೀತಿ ಮಾಡಿರುವ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ನಾವು ಅನುಭವಿಸಬೇಕಾಗಿದ್ದರೂ ಕಷ್ಟ ಬಂದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ನಾವು ಒಳ್ಳೆಯ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದರೆ ಹಿಂದೆ ಮಾಡಿದ ಕರ್ಮಗಳ ತೀವ್ರತೆಯನ್ನು ಕಡಮೆ ಮಾಡಬಹುದು. ಆ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ತಿದ್ದಬಹುದು. ಇದೇ ಮನುಷ್ಯನಲ್ಲಿರುವ ವಿಶೇಷ. ಮೃಗಗಳಿಗೆ ಇಂಥ ಶಕ್ತಿ ಇಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಮೃಗಗಳು ನೀಚ ಜನ್ಮದವು ಎಂದು ನಾವು ಹೆಳುವುದು. ಭಗವಂತನು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಎಲ್ಲಾಶಕ್ತಿಯನ್ನೂ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ. ಶಕ್ತಿ ಇದ್ದ ಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ಎಲ್ಲರೂ ಎಲ್ಲಾ ಕೆಲಸಗಳನ್ನೂ ಮಾಡಲಾರರು. ಅದಕ್ಕೆ ಸಹಕಾರಿ ಕಾರಣ ಎನ್ನುವುದೂ ಬೇಕು. ಇದು ಹೇಗೆ? ನ್ಯಾಯಾಧೀಶನು ಹೇಳುವುದು ಒಂದಾಗಿರಬಹುದು, ವಕೀಲನು ಹೇಳುವುದು ಒಂದಾಗಿರಬಹುದು. ಆದರೆ ವಕೀಲನು ಹೇಳುವುದೆಲ್ಲ ವಾದ, ನ್ಯಾಯಾಧೀಶನು ಹೇಳುವುದು ತೀರ್ಪು. ಏಕೆಂದರೆ ನ್ಯಾಯಾಧೀಶನಿಗೆ ತೀರ್ಪುಕೊಡುವ ಒಂದು ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಇವನಿಗೆ ವಾದ ಮಾಡುವ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದರೆ ವಕೀಲನು ಪ್ರತಿವಾದಿ ಹೀಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಅದು ಸರಿಯಲ್ಲ 'ನಾನು ಹೇಳುವುದೇ ಸರಿ' ಎನ್ನುತ್ತಾನೆ. ಇಬ್ಬರು ಹೇಳುವುದನ್ನೂ ಕೇಳಿ, ಅವರು ಹೇಳಿದ ವಿಷಯಗಳನ್ನೇ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು 'ನನಗೆ ಹೀಗೆ ತೋರುತ್ತದೆ, ಇದೇ ಸರಿ' ಎನ್ನುತ್ತಾನೆ ನ್ಯಾಯಾಧೀಶನು. ಇಷ್ಟೇ ವೃತ್ತಾಸ. ಆದರೆ ಈ ವಿಲಾಸವನ್ನು ಹೇಳುವುದೇ ಪ್ರತಿವಾದಿ ವಕೀಲನು ಹೇಳುವುದು-ಇವು ಎರಡರಲ್ಲಿ ಯಾವುದಾದರೂ ಒಂದನ್ನು ನ್ಯಾಯಾಧೀಶನು ತೆಗೆದು ಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆಯೇ ಹೊರತು ಎರಡನ್ನೂ ಬಿಟ್ಟು ತಾನೇ ಯಾವಯಾವುದೋ ಹೇಳುವುದಕ್ಕೆ ಆತನಿಗೆ ಅಧಿಕಾರವಿಲ್ಲ. ಇವರು ಇಬ್ಬರಲ್ಲಿ ಯಾರಾದರೂ ಒಬ್ಬರು ಹೇಳುವುದನ್ನೇ ಆತನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. (ಆದ್ದರಿಂದ ನ್ಯಾಯಾಧೀಶನು ತೀರ್ಪಿಗೆ ಒಬ್ಬ ವಕೀಲನವಾದ ಸಹಕಾರಿ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತದೆನ್ನುವುದು ನಮಗೆ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ).

ಅದೇ ರೀತಿ ಶರೀರಕ್ಕೆ ಅತಿರಿಕ್ತವಾದ ಜೀವನು ಇದ್ದಾನೆ ಎನ್ನುವುದು ತೀರ್ಮಾನ. ಈ ಜನ್ಮ ಹಿಂದೆ ಮಾಡಿದ ಕಾರಣಗಳಿಂದ ಬಂದುದು. ಕರ್ಮವಿಲ್ಲದೆ ಜನ್ಮವೇ

ಬಂದಿಲ್ಲ. ಜಾತಿ, ವಿತ್ತ (ಹಣ), ಆಯಸ್ಸು, ಇವುಗಳೆಲ್ಲವೂ ಮೊದಲು ಮಾಡಿದ ಕರ್ಮಗಳಿಂದಲೇ ಬಂದಿರುತ್ತವೆ. ಏತಕ್ಕೆ ಒಬ್ಬನು ಈಗ ಉತ್ತಮವಾದ ವಂಶದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ್ದಾನೆಂದರೆ,

‘ಅಥವಾ ಯೋಗಿನಾಮೇವ ಕುಲೇ ಭವತಿ ಧೀಮತಾಮ್’

(ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಅವನು ಯೋಗಿಗಳ ಕುಲದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟುತ್ತಾನೆ.) ಎಂದು ಭಗವಂತನು ಗೀತೆಯಲ್ಲಿ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಎಲ್ಲರನ್ನೂ—

‘ಅಥವಾ ಯೋಗಿನಾಮೇವ ಕುಲೇ ಭವತಿ ಧೀಮತಾಮ್’

—ಎಂದು ಹೇಳಿಲ್ಲ. ಒಬ್ಬರು ಮಾಡುವ ಕರ್ಮಗಳ ಫಲವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಮುಂಚೆಯೇ ಮರಣ ಬರಬೇಕಾದ ಕರ್ಮದಿಂದಾಗಿ ಸತ್ತುಹೋದರೆ

‘ಪ್ರಾಪ್ಯ ಪುಣ್ಯಕೃತಾಂ ಲೋಕಾನ್ ಉಷಿತ್ವಾ ಶಾಶ್ವತೀಃ ಸಮಾಃ |
ಶುಚೀನಾಂ ಶ್ರೀಮತಾಂ ಗೇಹೇ ಯೋಗಭ್ರಷ್ಟೋಽಭಿಜಾಯತೇ ||’

(ಯೋಗದಿಂದ ಭ್ರಷ್ಟನಾದವನು ಪುಣ್ಯಾತ್ಮರು ಲೋಕವನ್ನು ಪಡೆದು ಅಲ್ಲಿ ಬದುಕಿ ಬಾಳಿ ಐಶ್ವರ್ಯದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಪುಣ್ಯಾತ್ಮರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟುತ್ತಾನೆ.)

ಅಂಥವರಿಗೇ—

‘ಅಥವಾ ಯೋಗಿನಾಮೇವ ಕುಲೇ ಭವತಿ ಧೀಮತಾಮ್’

—ಎಂದು ಭಗವಂತನು ಹೇಳಿರುವುದು. ಇಂಥ ವಂಶದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದವನಿಗೆ ಒಂದು ಸಾಮರ್ಥ್ಯವಿರುತ್ತದೆ. ಆ ಸಂಸ್ಕಾರವಿಲ್ಲದ ವಂಶದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದವನಿಗೆ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಕೆಲವು ನಾಯಿಗಳನ್ನು ಉತ್ತಮವಾದ ನಾಯಿಗಳೆನ್ನುತ್ತೇವೆ. ಹೀಗೆ ನಾಯಿಗಳಲ್ಲೇ ವ್ಯತ್ಯಾಸ. ಆ ಉತ್ತಮವಾದ ನಾಯಿಯನ್ನೂ ಬೀದಿಗೆ ಬಿಟ್ಟರೆ ಅದೂ ಬೀದಿ ನಾಯಿ ಆಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಆ ಜಾತಿಯಲ್ಲೇ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಹಾಗೆಯೇ ಕಾಪಾಡಿದರೆ ಅದು ಬಹಳ ವಿಶೇಷವುಳ್ಳ ನಾಯಿಯಾಗಿ ಆಗುತ್ತದೆ. ಅದು ಕಳ್ಳರನ್ನು ಕಂಡು ಹಿಡಿಯುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಒಂದು ಬೀದಿ ನಾಯಿ ಇದಕ್ಕೆಲ್ಲಾ ಉಪಯೋಗಕ್ಕೆ ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಅದು ಯಾವುದಾದರೂ ತಿಪ್ಪೆಯಲ್ಲಿ ಅನ್ನಹಾಕಿದ್ದರೆ ಅದನ್ನು ಮಾತ್ರ ಕಂಡು ಹಿಡಿಯುತ್ತದೆ! ವ್ಯತ್ಯಾಸವೇನೆಂದರೆ, ಅದಕ್ಕೆ ಇರುವ ಸಹಜವಾದ ಗುಣವನ್ನು ನಾವು ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು, ಆದರೆ ಬೀದಿಯಲ್ಲಿರುವ ನಾಯಿಯನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬಂದು ನಾವು ಅದಕ್ಕೆ ಹೇಳಿ ಕೊಟ್ಟರೆ ಅದರ ತಲೆಗೆ ಬರುವುದೇ ಇಲ್ಲ.

ಬೀದಿ ನಾಯಿಗಳಲ್ಲೂ ಕೆಲವು ನಾಯಿಗಳು ಬುದ್ಧಿವುಳ್ಳದ್ದಾಗಿರಬಹುದು. ಆದರೆ ಒಳ್ಳೆಯ ಜಾತಿಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಎಲ್ಲಾ ನಾಯಿಗಳಿಗೂ ಒಂದು ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯ. ಹೀಗೆ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ನಾವು ಪ್ರಾಣಿಗಳ ವಿಷಯವಾಗಿಯೇ ನೋಡುವಾಗ ಮನುಷ್ಯರ ವಿಷಯದಲ್ಲಿಯೂ ಪರಂಪರೆ ಎನ್ನುವುದು ಇರುತ್ತದೆ.

‘ನಮ್ಮ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಎಂದೂ ನಾವು ಒಂದು ಈರುಳ್ಳಿ-ಬೆಳುಳ್ಳಿ ಕೂಡ ತಿಂದಿಲ್ಲ. ಮಧುಪಾನ ಯಾವುದೂ ಇಲ್ಲ. ಮಾಂಸ ತಿಂದಿಲ್ಲ’ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತೇವೆ. ನಮಗೆ ಯಾವುದಾದರೂ ವ್ಯಾಧಿ ಬಂದರೆ ವೈದ್ಯರಿಗೆ ತೋರಿಸುತ್ತೇವೆ. ವೈದ್ಯರು, ‘ಸ್ವಲ್ಪ ಕೋಳಿ ಮೊಟ್ಟೆ ತಿಂದರೆ ಶಕ್ತಿ ಬರುತ್ತದೆ’ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಆಗ ನಾವು ಏನು ಹೇಳುತ್ತೇವೆ? ‘ನನಗೆ ಶಕ್ತಿ ಬರದಿದ್ದರೂ ಪರವಾಗಿಲ್ಲ. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಕೋಳಿ ಮೊಟ್ಟೆ ತಿನ್ನದಿದ್ದರೆ ಇಲ್ಲ’ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತೇವೆ. ವೈದ್ಯರು, ‘ಇಲ್ಲ, ಹೀಗಿದ್ದರೆ ಬಹಳ ಕಷ್ಟ’ ಎಂದು ಹೇಳಿದರೂ, ‘ಕಷ್ಟ ಪಡಲು ತಯಾರಾಗಿದ್ದೇವೆ’ ಎನ್ನುತ್ತೇವೆಯೇ ಹೊರತು ಕೋಳಿ ಮೊಟ್ಟೆ ತಿನ್ನಲ್ಲ ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ. ಆ ಪರಂಪರೆ ಹಾಗೆ. ಹೀಗೆ ಒಂದು ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲದಿದ್ದವನಿಗೆ, ‘ನೀನು ಈ ವಸ್ತುವನ್ನು ತಿನ್ನದಿದ್ದರೆ ಒಳ್ಳೆಯದು’ ಎಂದು ಹೇಳಿದರೂ, ‘ಅಯ್ಯೋ, ಇದು ಯಾವ ಪಾಪಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತವಾಗಿ ಪಠ್ಯವಾಗಿದೆಯಲ್ಲಾ! ಈ ಪಠ್ಯವನ್ನು ನಾನು ಅನುಸರಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವೇ?’ ಎನ್ನುತ್ತಾನೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಪರಂಪರೆ ಎನ್ನುವುದು ಇದೆ.

ಯಾವುದೋ ಪೂರ್ವಜನು ಪುಣ್ಯದಿಂದ ನಮಗೆ ಇಂಥ ಒಂದು ಅವಕಾಶ ದೊರಕಿದೆ. ಈಗಲೂ ಮಲಗಿಬಿಟ್ಟರೆ—

‘ಇತಃ ಕೋನ್ವಸ್ತಿ ಮೂಢಾತ್ಮಾ ಯಸ್ತು ಸ್ವಾರ್ಥೇ ಪ್ರಮಾದ್ಯತಿ’ (ತನಗೆ ಯಾವುದು ಒಳ್ಳೆಯದೋ ಆ ವಿಷಯದಲ್ಲೇ ಯಾರು ತಪ್ಪಾಗಿ ಭಾವಿಸುತ್ತಾನೋ) —ಎನ್ನುವಂತೆ ಇದಕ್ಕಿಂತಲೂ ದೊಡ್ಡ ಮುಟ್ಟಾಳರು ಬೇರೆ ಇದ್ದಾರೆಯೇ? ಅದೇ ಸಮಯದಲ್ಲಿ—

‘ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ಯ ಹಿ ದೇಹೋಽಯಂ ನೋಪಭೋಗಾಯ ಕಲ್ಪತೇ’

—ಎನ್ನುವುದರಿಂದ ಒಬ್ಬನಿಗೆ ಭೋಗವೇ ಬೇಡವೆಂದು ಅರ್ಥವಲ್ಲ. ಆದರೆ ಭೋಗವೆನ್ನುವುದು ಮುಖ್ಯವೇ ಅಲ್ಲ.

‘ಗ್ರಾಮಂ ಗಚ್ಛನ್ ತೃಣಂ ಸ್ವಶ್ರತಿ’

(ಹಳ್ಳಿಗೆ ಹೋಗುವವನು ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಹುಲ್ಲನ್ನು ಮುಟ್ಟುತ್ತಾನೆ)— ಎನ್ನುವಂತೆ

ನಾವು ಧರ್ಮವನ್ನು ಪರಿಪಾಲನೆ ಮಾಡಿದರೆ ಭೋಗ ತನಾಗಿಯೇ ಉಂಟಾಗಬಹುದು.

ಒಳ್ಳೆಯ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಇರುವ ನಾವು ಧರ್ಮವನ್ನು ಪರಿಪಾಲಿಸಬೇಕು. ನಾವು ಊಟ ಮಾಡುತ್ತೇವೆ. ಹಸಿವು ತೀರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಮನುಷ್ಯನು ಊಟ ಮಾಡುತ್ತಾನೆಯೇ ಹೊರತು ರುಚಿಗಾಗಿ ಯಾರೂ ಊಟ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ವಿಶೇಷ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ರುಚಿಗಾಗಿ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. 'ಇಂದು ಪಾಯಸ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಇಂದು ರವೆ ಕೇಸರಿಭಾತ್ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ' ಎಂದೆಲ್ಲಾ ಹೇಳುವುದುಂಟು. ಆದರೆ 'ಇಂದು ಉಪ್ಪು ಹಾಕಿರುವುದು ಕಡಿಮೆ; ಇಂದು ಉಪ್ಪು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಹಾಕಿದ್ದಾರೆ, ಇಂದು ಸರಿಯಾಗಿ ಹಾಕಿದ್ದಾರೆ' -ರುಚಿ ತಾನಾಗಿಯೇ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ನಾವು ಕುಳಿತಿರುವುದು ಏತಕ್ಕೆ? ರುಚಿ ನೋಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಕುಳಿತೇ ಇಲ್ಲ. ಅದೇ ರೀತಿ ನಾವು ಧರ್ಮವನ್ನು ಆಚರಿಸಿದರೆ,

‘ತದ್‌ಯಥಾ ಫಲಾರ್ಥೇ ಆಮ್ರೇ ನಿಮಿತೇ
ಭಾಯಾಗಂಧಾವನೂತ್ವದ್ವೇತೇ
ಏವಂ ಧರ್ಮಂ ಚರ್ಯಮಾಣಂ ಅರ್ಥಕಾಮಾವನೂತ್ವದ್ವೇತೇ’

-ಎಂದು ಆಪಸ್ತಂಬರು ಹೇಳಿದರು. ನಾವು ಧರ್ಮವನ್ನು ಆಚರಿಸುತ್ತಾ ಬಂದರೆ ಅರ್ಥ ಕಾಮ ಇವೆರಡೂ ತಾವಾಗಿಯೇ ಬರುತ್ತವೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಒಬ್ಬನು ಒಂದು ಮಾವಿನ ವಾಟಿಯನ್ನು ಹಾಕುತ್ತಾನೆ. ಏತಕ್ಕೆ ಹಾಕುತ್ತಾನೆ?

‘ಫಲಾರ್ಥೇ ನಿರ್ಮಿತೇ’

ಅದು ಒಳ್ಳೆಯ ಫಲಗಳನ್ನು ಕೊಡುತ್ತದೆಂದು ಹಾಕುತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ ಮರವಾದರೋ ನೆರಳನ್ನೂ ಕೊಡುತ್ತದೆ. ಹೂ ಬಿಡುವ ಕಾಲವಾದರೆ ಸುಗಂಧವೂ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಮಾವಿನ ಮರವನ್ನು ನಾವು ನೆರಳಿಗಾಗಿಯೋ ಸುಗಂಧಕ್ಕಾಗಿಯೋ ಹಾಕುವುದಿಲ್ಲ. ಅದೇ ರೀತಿ,

‘ಏವಂ ಧರ್ಮಂ ಚರ್ಯಮಾಣಂ ಅರ್ಥಕಾಮಾವನೂತ್ವದ್ವೇತೇ’
ನಮಗೆ ಮುಖ್ಯವಾದುದು ಧರ್ಮ. ಆದರೆ ಧರ್ಮವನ್ನು
ನಡೆಸಬೇಕಾದರೆ,
‘ಸರ್ವೇ ವ್ಯವಹಾರಾಃ ಪ್ರಸ್ಥತಂಡುಲಮೂಲಾಃ’

(ಎಲ್ಲಾ ವ್ಯವಹಾರಗಳೂ ಹೊಟ್ಟೆ-ಹಸಿವನ್ನು ದೂರಮಾಡುವುದಕ್ಕಾಗಿಯೇ

ಇವೆ)- ಎಂದು ಒಂದು ಕಡೆ ಹೇಳಿದೆ. ಯಾವ ವ್ಯವಹಾರವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡರೂ ಕೂಡ ಮೊದಲು ಹೊಟ್ಟೆಹಸಿವನ್ನು ದೂರಮಾಡಿದರೇನೇ ವ್ಯವಹಾರವನ್ನು ನಡೆಸಬಹುದು. ಹಸಿವನ್ನು ದೂರಮಾಡಲಿಲ್ಲವೆಂದರೆ ಸಂಧ್ಯಾವಂದನೆ ಮಾಡಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಹಸಿವನ್ನು ತೀರಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಎರಡೂ ಇದ್ದರೇನೆ ನಾವು ಮನುಷ್ಯರು ವಿವೇಕಿಗಳು ಎಂದು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುವುದರಲ್ಲಿ ಸಾರ್ಥಕ್ಯವಿರುತ್ತದೆ. ಲೌಕಿಕ ವ್ಯವಹಾರದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ತೊಡಗಿದ್ದು ಸಕಲ ಸೌಕರ್ಯಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸುವವರಾದರೆ ಅದರಿಂದ ಒಂದು ಪ್ರಯೋಜನವೂ ಇಲ್ಲ. ಹಾಗೆ ನೋಡಿದರೆ ಒಂದು ನಾಯಿ ಕೂಡ ಎಷ್ಟೋ ಸೌಭಾಗ್ಯವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತದೆ! ಒಬ್ಬ ಜಿಲ್ಲಾಧಿಕಾರಿಯ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ನಾಯಿ ಹೋಗಿ ಸೇರಿದರೆ ಅದನ್ನು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಒಬ್ಬ ಆಳು. ನಮಗೆ ಹಸುವಿನ ಹಾಲು ದೊರೆಯುವುದೋ ಇಲ್ಲವೋ ಅದಕ್ಕೆ ಹಸುವಿನ ಹಾಲು ಕೊಡುವುದಕ್ಕೆ ಒಬ್ಬ ಆಳು! ಮಲಗುವುದಕ್ಕೆ ಅದಕ್ಕೊಂದು ಒಳ್ಳೆಯ ತೊಟ್ಟಿಲು! ಇತರರು ಆಸೆ ಪಟ್ಟರೂ ದೊರೆಯದೆ ಇರುವಾಗ ಆ ನಾಯಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಕಾರು ಸವಾರಿ! ನಾಯಿಗಾಗಿಯೇ ಬೇರೆ ಯಾದ ಜಾಗ! ಇಷ್ಟೆಲ್ಲಾ ದೊರೆಯುವುದಲ್ಲ. ಮನುಷ್ಯ ಜನ್ಮ ಶ್ರೇಷ್ಠವೇ ನಾಯಿ ಜನ್ಮ ಶ್ರೇಷ್ಠವೇ ಎಂದು ಕೇಳಿದರೆ ನಾಯಿ ಜನ್ಮ ನಾಯಿ ಜನ್ಮವೇ. ಏಕೆಂದರೆ ಜಿಲ್ಲಾಧಿಕಾರಿಗೆ ಕೋಪಬಂದು ನಾಯಿಯನ್ನು ಹೊರಗೆ ಓಡಿಸಿ ಬಿಟ್ಟರೆ ಆ ನಾಯಿ ಬೀದಿ ನಾಯಿ ಆಗುವುದು. ಅನಂತರ ತಿಪ್ಪೆಯಲ್ಲಿ ಮಲಗಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಹಾಗಲ್ಲ.

‘ಆತ್ಮಾವೈ ಶಕ್ಯತೇ ತ್ರಾತುಂ ಕರ್ಮಭಿಃ ಶುಭಲಕ್ಷಣೈಃ’

-ಎಂದು ಒಂದು ಕಡೆ ಹೇಳಿದೆ. ನಾವು ಎಂಥವರ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಬಾಳಿದರೂ ಒಂದು ವಿಧವಾಗಿ ಬಾಳನು ನಡೆಸಬಹುದು. ಅವರನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬೇರೆ ಎಲ್ಲಾದರೂ ಹೋದರೂ ಕೂಡ ಮೊದಲಿಗಿಂತಲೂ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಬಾಳನ್ನು ನಡೆಸಬಹುದು.

‘ಆತ್ಮಾವೈ ಶಕ್ಯತೇ ತ್ರಾತುಂ ಕರ್ಮಭಿಃ ಶುಭಲಕ್ಷಣೈಃ’

-ಎಂದು ಹೇಳಿರುವುದರಿಂದ ಮಾನುಷ್ಯವಿದ್ದರೆ ನಾವು ಶುಭವಾದ ಕರ್ಮಗಳಿಂದ ನಮ್ಮನ್ನು ನಾವು ಕಾಪಾಡಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಆದ್ದರಿಂದ ಈ ಎರಡು ವಿಷಯಗಳನ್ನು ನಾವು ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ನೋಡಬೇಕೇ ಹೊರತು ‘ಇಹ’ವನ್ನು ಮಾತ್ರ ನೋಡಿದರೆ, ಆಗ ಮನುಷ್ಯ ಜನ್ಮವನ್ನು ಉತ್ತಮವಾದುದೆಂದು ಹೇಳಲೇ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ. ಆ ನಾಯಿ ಜನ್ಮ ಉತ್ತಮವಾಗುತ್ತದೆ. ‘ಪರ’ವನ್ನು ಮಾತ್ರ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳೋಣವೆಂದರೆ ಹೊಟ್ಟೆ ಹಸಿವನ್ನು ಹೇಗೆ ದೂರಮಾಡುವುದು? ಆ ಆಹಾರವೇ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ; ಸಂಧ್ಯಾವಂದನೆ ಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ; ದೇವಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಹೋಗಲು ಆಗುವುದಿಲ್ಲ! ಆದ್ದರಿಂದ ಇಹ-ಪರ ಇವೆರಡೂ ಬೇಕು.

‘ಕುರ್ಯಾತ್ ಪೂಜಾಸ್ಥಾನಂ ಪೂತಜನಪದ್ಯೈಃ’ ಗುಣಾಃ ಪೂಜಾಸ್ಥಾನಮ್
ಗುಣಿಷು ನಚ ಲಿಂಗಂ ನ ಚ ವಯಃ|’

-ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಂತೆ ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಓದಿದವರಿಗೆ ಗೌರವವಿತ್ತು. ಈಗ ಹಾಗಿಲ್ಲ. ಓದಿದವರಿಗೆ ಕೊಡುವ ಮರ್ಯಾದೆಗಿಂತ ಸುಮ್ಮನೆ ಮಾತನಾಡುವವರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಮರ್ಯಾದೆ. ಇದೆಲ್ಲವನ್ನೂ ನಾವು ಸಹಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಹೀಗೆ ಕಷ್ಟ ಪಟ್ಟು ಲೌಕಿಕ ಕವಾದ ವಿದ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ನಾವು ತೊಡಗಿರುವಾಗ ಆತ್ಮ ಚಿಂತನೆಯನ್ನು ಪೂರ್ತಿಯಾಗಿ ಬಿಟ್ಟು ಬಿಟ್ಟರೆ ಆಗ ಉತ್ತಮವಾದ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಬಂದಿದ್ದೇವೆಂದು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳಲು ನಮಗೆ ಅರ್ಹತೆಯೇ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಒಬ್ಬನು ದೊಡ್ಡ ಜಿಲ್ಲಾಧಿಕಾರಿಯಾಗಬಹುದು, ಅವನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಊಟಮಾಡಬಹುದು, ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಟಿ ಪಾರ್ಟಿ ಕೊಡಬಹುದು, ಹೀಗೆ ಮಾತ್ರವಿದ್ದರೆ ಅವನು ಉತ್ತಮ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಬಂದಿರುವುದಾಗಿ ಹೇಳಿ ಕೊಳ್ಳುವುದರಲ್ಲಿ ಯಾವ ದೊಡ್ಡಸ್ಥಾನವೂ ಇಲ್ಲ. ಆದರೆ ಉತ್ತಮವಾದ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದವನೆಂದು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುವವನಾದರೆ ಲೌಕಿಕವಾಗಿ ಇದ್ದರೂ ಕೂಡ ನಾನು ನನ್ನ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಪ್ರಗತಿಗಾಗಿ ಏನು ಚಿಂತನೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೇನೆಂದು ಯೋಚಿಸಿ ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಏನಾದರೂ ಪ್ರಯತ್ನಪಡುತ್ತಿರಬೇಕು. ಆದ್ದರಿಂದ ಉತ್ತಮವಾದ ಈ ಜನ್ಮ ಲಭಿಸಿದೆ. ಇಷ್ಟಕ್ಕೆ ಸಂತೋಷಪಟ್ಟರೆ ಸಾಲದು. ಇದನ್ನು ಸಾರ್ಥಕಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಎರಡೂ ಬೇಕು. ನಾವು ಈ ಎರಡಕ್ಕೂ ಪ್ರಯತ್ನಪಡಬೇಕು. ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ವಿದ್ಯೆಕಲೆಯಲು ಸಹಾಯ ಧನ ಕೊಡುವುದು, ವಸತಿ ಏರ್ಪಾಡು ಮಾಡುವುದು, ಊರಾಕುವುದು ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಮಾಡುವವರು ‘ನೀವು ಸಂಧ್ಯಾವಂದನೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಉಪಾರ್ಕಮಕ್ಕೆ ಒಂದೇ ಜಾಗಕ್ಕೆ ಎಲ್ಲರೂ ಬರಬೇಕು’ ಎಂದು ಹೇಳಬೇಕು.

‘ಯೇನಾಚಾಂತಾಃ ಸಲಿಲನಿಧಯಃ ಯೇನ ಸೃಷ್ಟಾಪ್ರತಿದ್ಯೌಃ|’

(ಯಾರಿಂದ ಸಮುದ್ರವೇ ಅಲ್ಲೋಲ ಕಲ್ಲೋಲವಾಯಿತೋ, ಯಾರಿಂದ ಬೇರೆ ಯಾದ ಸ್ವರ್ಗವೇ ಉಂಟು ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟಿತೋ)

-ಎಂದು ಹೇಳುವುದುಂಟು. ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರರು ತಾವೇ ಬೇರೆ ಯಾಗಿ ತಪಸ್ಸು ಮಾಡಿ ತಪಶ್ಚಕ್ತಿಯಿಂದ ಕೂಡಿದವರಾಗಿದ್ದರು. ಈ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅಂಥ ತಪಸ್ವಿಗಳಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ಈಗ ಯಾರೂ ಗಾಯತ್ರೀ ಉಪಾಸನೆಯನ್ನು ಅಷ್ಟಾಗಿ ಮಾಡುವುದೇ ಇಲ್ಲ. ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರರು ಗಾಯತ್ರೀ ಜಪವನ್ನು ಮಾಡಿ, ಒಂದು ಉತ್ತಮವಾದ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿದರು. ಈಗ ಹಾಗೆ ಗಾಯತ್ರೀ ಜಪವನ್ನು ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರೂ ಸತತವಾಗಿಯೇ ಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ನೂರು ಜನ ಸೇರಿದರೆ ‘ಲಕ್ಷ ಗಾಯತ್ರೀ ಜಪವನ್ನು’ ಸುಲಭವಾಗಿ ಮಾಡಬಿಡಬಹುದು. ಹೀಗೆ ನಮ್ಮ ಆಚಾ

ಯ್ರು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು.

ಆಚಾರ್ಯರು ಹೇಳಿದಂತೆ ಆ 'ದೈವೀ' ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಎಲ್ಲರೂ ಸೇರಿದರೆ ನಾವು ಸಂಪಾದಿಸಬಹುದು. ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರರಂತೆ ನಾವು ಒಬ್ಬರೇ ಸಂಪಾದಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರೂ ಕೂಡ ಲೋಕಕ್ಕೆ ಮಕ್ಕಾಗಿ ಭಗವಂತನನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಬೇಕು. ನಾವು ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಪೂಜೆ ಮಾಡುತ್ತೇವೆ. ಆದರೆ ಎಲ್ಲರೂ ಸೇರಿ ಒಂದು ಜಾಗದಲ್ಲಿ ವಿಷ್ಣು ಸಹಸ್ರನಾಮ ಪಾರಾಯಣ, ಪ್ರದೋಷ ಪೂಜೆ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಮಾಡಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರೆ, ನಾವು ಹಾಗೆ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ನಮಗೆ ಲೌಕಿಕ ಶಕ್ತಿ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲಿ ಮಾಡುವ ಆರಾಧನೆ ನಮಗೆ ದೈವಿಕವಾದ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಕೊಡುತ್ತದೆ. ಆಗ ಎರಡು ಶಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಪಡೆದು ನಾವು ಒಳ್ಳೆಯ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಮಾಡಬಹುದು. ಹಾಗಿಲ್ಲದೆ ಕೇವಲ ದೈವಿಕ ಶಕ್ತಿ ಇದೆ. 'ನಾನು ಒಬ್ಬನೇ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ' ಎಂದರೆ ಆಗ ಒಂದು ಶಕ್ತಿ ಮಾತ್ರವಿರುತ್ತದೆ. (ಏಕೆಂದರೆ) ಲೌಕಿಕ ಶಕ್ತಿ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಸಮೂಹ ಸೇರಿದರೆ ಲೌಕಿಕ ಶಕ್ತಿ ಇರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಸಮೂಹದೊಡನೆ ಸೇರಿ ಲೌಕಿಕ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಮಾತ್ರ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದರೆ ನಮ್ಮ ಕೆಲಸಗಳಿಂದ ಈ ಲೌಕಿಕ ಶಕ್ತಿ ನಶಿಸಿ ಹೋಗಬಹುದು. ಆದ್ದರಿಂದ ನಾವು ಎರಡು ಶಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಆಚಾರ್ಯರು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ನಾವು ಆ ದಾರಿಯಲ್ಲೇ ಹೋಗಬೇಕೇ ಹೊರತು ಏನೋ ಹಣ ಸಂಪಾದಿಸಿದರೆ ಸಾಕು ಎನ್ನುವ ಭಾವನೆಯಿಂದ ಮಾತ್ರ ಇರಬಾರದು. ಹಾಗೆ ನೋಡಿದರೆ ಹಣ ಸಂಪಾದಿಸಿ ಯಾರು ತಾನೆ ಸೌಖ್ಯವಾಗಿದ್ದಾರೆ! ನಾನು ನೋಡಿದಂತೆ ಹಣ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಇಲ್ಲದವನೆ ಬಹಳ ಸೌಖ್ಯವಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಏಕೆಂದರೆ ನಾಳೆಯ ಯೋಚನೆ ಇಲ್ಲ. ನಾಳೆ ಯಜಮಾನ ಕೂಲಿ ಕೊಡುತ್ತಾನೆನ್ನುವ ನಂಬಿಕೆ ಅವನಿಗೆ ಇದೆ. ಇಂದು ಹತ್ತು ರೂಪಾಯಿ ದೊರೆತರೆ, ಚೆನ್ನಾಗಿ ಊಟಮಾಡಿ, ಸಿನಿಮಾ ನೋಡಿ ಆನಂದವಾಗಿದೆ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಅವನಿಗೆ ಬೇರೆ ಯೋಚನೆಯೇ ಇಲ್ಲ. ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಹಣ ಸಂಪಾದಿಸುವವರನ್ನು ಕೇಳಿದರೆ, 'ಅವನು ಬಡ್ಡಿಕೊಡಲಿಲ್ಲ, ಕೊಟ್ಟಿದ್ದು ಹೋಯಿತು' ಎನ್ನುವಂತೆ ಒಂದೇ, ಎರಡೇ, ಸಾವಿರಾರು ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು. 'ನಾಳೆ ಬ್ಯಾಂಕ್ ಇರುತ್ತೇಯೋ ಇಲ್ಲವೋ? ಆ ಬ್ಯಾಂಕಿನಲ್ಲಿ ನಾನೂ ಒಂದು ಅಕೌಂಟ್ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದರೆ ಒಳ್ಳೆಯದು, ಹೀಗೆ ಎಷ್ಟೋ ಇದೆ. ಆದರೆ ಹಾಗಿರಬೇಕೆನ್ನುವ ನಿಯಮ ನಾವು ಎರಡು ಶಕ್ತಿಗಳನ್ನೂ ಸಂಪಾದಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೇ ಹೊರತು ಕೇವಲ ಲೌಕಿಕ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಯಾರೂ ಸುಖವಾಗಿ ಇರುವುದೇ ಇಲ್ಲ. ನಾನು ಈ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿರುವುದರಿಂದ ಈ ವಿಷಯ ನನಗೆ ಬಹಳ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಅನುಭವಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತದೆ. ಹತ್ತಿರಕ್ಕೆ ಬಡವನೂ ಬರುತ್ತಾನೆ. ಶಕ್ತಿವಂತನೂ ಬರುತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ ದೊಡ್ಡಮಂತ್ರಿಯಾಗಿ ಇರುವವನು ಅಳುವಂತೆ ಬಡವನಾಗಿರುವವನು ಅಳುವುದೇ ಇಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ಇವನು 'ಅಯ್ಯೋ ಊಟವಿಲ್ಲವಲ್ಲಾ' ಎಂದು ಒಂದುಸಾರಿ ಮಾತ್ರ

ಅಳುತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ ಶ್ರೀಮಂತನೋ ಹತ್ತು ಸಾರಿ ಅಳುವನು.

ಭಗವಂತನು ನಮಗೆ ಒಳ್ಳೆಯ ಜನ್ಮವನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ. ಕೆಲವರಿಗೆ ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಐಶ್ವರ್ಯವಿದೆ. ಹಾಗಿದ್ದರೂ ಕೂಡ (ಯಜ್ಞಗಳನ್ನು ಮಾಡುವುದಕ್ಕಿಂತಲೂ) ಸ್ವಲ್ಪ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಜಪ ಮಾತ್ರ ಮಾಡಿದರೆ ಸಾಕೆನಿಸುತ್ತದೆ.

‘ಯಜ್ಞಾನಾಂ ಜಪಯಜ್ಞೋಽಸ್ಮಿ’
ಎಂದು ಭಗವಂತನು ಹೇಳಿದ್ದಾನಲ್ಲವೇ-

‘ಯಜ್ಞೇಷು ಜಪಯಜ್ಞಶ್ಚ ಶೋಭತೇ ಲೋಭಶಾಲಿನಾಂ’

-ಎಂದು ಒಂದುಕಡೆ ಹೇಳಿದೆ. ಅನೇಕ ಯಜ್ಞಗಳಿವೆ. ಆದರೆ ಲೋಭಿಗೆ ಯಾವ ಯಜ್ಞ ಹಿಡಿಸುತ್ತದೆ ಎಂದರೆ ಜಪಯಜ್ಞ ಮಾತ್ರ ಹಿಡಿಸುತ್ತದೆ.

ಲೋಭಿ ಹಣವಿದ್ದರೂಕೂಡ ‘ನಾನು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಜಪ ಮಾಡಿದನಲ್ಲಾ’ ಎಂದು ಹೇಳಿ ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಬಿಡುತ್ತಾನೆ. ಜಪ ಯಾರಿಂದ ಮಾಡಲ್ಪಡಬೇಕು? ಹಣವಿಲ್ಲದವನು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಜಪ ಮಾಡಬೇಕು. ಹಣವಿರುವವನು ಏನುಮಾಡಬೇಕು?

‘ದ್ರವ್ಯಯಜ್ಞಾಸ್ತಪೋಯಜ್ಞಾ ಯೋಗಯಜ್ಞಾಸ್ತಥಾಪರೇ’

(ಹಣದಿಂದ ಮಾಡುವ ಯಜ್ಞ, ತಪಸ್ಸಿನಿಂದ ಮಾಡುವ ಯಜ್ಞ, ಯೋಗದಿಂದ ಮಾಡುವ ಯಜ್ಞ)-ಎಂದು ಗೀತೆಯಲ್ಲಿ ಭಗವಂತನು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಪುರೋಹಿತರನ್ನು ಕರೆದು ದಕ್ಷಿಣೆಕೊಟ್ಟು ಜಪಮಾಡಿಸಿ ತಾನೂ ಜಪಮಾಡಬೇಕು. ಆಗ ಮಾತ್ರ ಅದು ಅವನಿಗೆ ಫಲವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತದೆ. ಒಂದುಕಡೆ ವೇದ-

‘ಮೋಘಮನ್ನಂ ವಿಂದತೇ ಅಪ್ರಚೇತಾಃ| ಸತ್ಯಂ ಬ್ರವೀಮಿ ವದ ಇತ್ಯತಸ್ಯ, ನಾರ್ಯಮಣಂ ಪುಷ್ಯತಿ ನೋ ಸಹಾಯಮ್ ಕೇವಲಾಘೋ ಭವತಿ ಕೇವಲಾದೀ’ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಅರ್ಥವೇನೆಂದರೆ,

‘ಮೋಘಮನ್ನಂ ವಿಂದತೇ ಅಪ್ರಚೇತಾಃ’

ಹಣವಂತನೊಬ್ಬನ ಹಣ ಸಮುದಾಯದ ಉಪಕಾರಕ್ಕೆ ಬರಲಿಲ್ಲವೆಂದರೆ-ಅಲ್ಲದೆ ಭಾಗವಂತನ ಕೈಂಕರ್ಯಕ್ಕೆ ಉಪಯೋಗವಾಗಲಿಲ್ಲವೆಂದರೆ, ಅವನು ತಿನ್ನುವುದು ಏನು?

‘ಮೋಘಮನ್ನಂ ವಿಂದತೇ ಅಪ್ರಚೇತಾಃ’

‘ಅಪ್ರಚೇತಾಃ’-ಅವನಿಗೆ ಚೈತನ್ಯವಿದ್ದರೂ ಕೂಡ ಚೈತನ್ಯವಿಲ್ಲದಂತೆ

‘ಮೋಘಮನ್ನಂ ವಿಂದತೇ’

ಅವನು ತಿನ್ನುತ್ತಿರುವ ಆಹಾರವೆಲ್ಲಾ ವ್ಯರ್ಥವೇ ಸರಿ.

‘ಸತ್ಯಂ ಬ್ರವೀಮಿ ವಧ ಇತ್ಯತಸ್ಯ
ನಾರ್ಯಮಣಂ ಪುಷ್ಯತಿ ನೋ ಸಖಾಯಮ್’

ನಿಜಕ್ಕೂ ಅವನು ಊಟ ಮಾಡುವುದು ಊಟವೇ ಅಲ್ಲ. ಆ ಐಶ್ವರ್ಯ ಅವನಿಗೆ ವ್ಯರ್ಥ. ಏಕೆಂದರೆ, ನಾವು ಕೊಟ್ಟ ಹವಿಸ್ಸಿನಿಂದಲೇ ದೇವತೆಗಳು ಜೀವಿಸುವರು. ದೇವತೆಗಳು ಕೊಟ್ಟ ಗಾಳಿಯನ್ನೂ ವೃಷ್ಟಿಯನ್ನೂ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ನಾವು ಜೀವಿಸುತ್ತೇವೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಇಂಥ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ನಾವು ದೇವತೆಗಳನ್ನೂ ಕಾಪಾಡಬೇಕಾಗಿದೆ. ಮತ್ತೊಬ್ಬರ ಸಹಾಯವೂ ಇಲ್ಲದೆ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಯಾರೂ ಜೀವಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಒಬ್ಬನು ಮಾತನಾಡುತ್ತಾನೆಂದರೆ ಸಾವಿರಾರು ಜನ ಮಾತನಾಡುವುದನ್ನು ನೋಡಿ ಅದನ್ನು ಕಲಿತುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಆ ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡಿದವರೇ. ಒಬ್ಬನು ಊಟಮಾಡುತ್ತಾನೆಂದರೆ ಅವನು ಅದಕ್ಕೆ ಹಣ ಕೊಟ್ಟಿರಬಹುದು. ಆದರೆ ಒಬ್ಬರು ಅಂಗಡಿ ಇಟ್ಟಿರಬೇಕು. ಆ ಸಾಮಾನುಗಳಿಗಾಗಿ ಇನ್ನೊಬ್ಬರು ಕಾರ್ಖಾನೆ ಇಟ್ಟಿರಬೇಕು. ಇವುಗಳೆಲ್ಲ ನಡೆದರೇನೇ ಒಬ್ಬನು ಊಟಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯ. ಆದ್ದರಿಂದ ಈ ಸಮುದಾಯವೆನ್ನುವುದಕ್ಕೆ ನಾವು ಬದ್ಧರಾಗಿರುವವರು. ಇದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಕೃತಘ್ನರಂತೆ ನಾವು ಇರಬಾರದು.

‘ನೋ ಸಖಾಯಮ್’

-ಎಂದು ಹೇಳಿದಂತೆ ‘ಸಮಾಜವನ್ನು ಅವನು ಕಾಪಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ದೇವತೆಗಳನ್ನೂ ಅವನು ಕಾಪಾಡುವುದಿಲ್ಲ’ ಆದ್ದರಿಂದ,

‘ಕೇವಲಾಘೋ ಭವತಿ ಕೇವಲಾದೀ’

ಬೇರೆಯಾಗಿ ಊಟ ಮಾಡಿದ ಅವನು ಪಾಪವನ್ನೇ ಊಟಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಹಣವಿರುವವನು ಹತ್ತು ಜನಕ್ಕೆ ಕೊಟ್ಟು ಊಟ ಮಾಡಬೇಕು. ಇದನ್ನು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ವಿಧುರ ನೀತಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕಡೆ ವಿಧುರರು,

‘ದ್ವಾವಂಭಸಿ ನಿವೇಷ್ಟವ್ಯೌ ಗಲೇ ಬದ್ಧ್ವಾದೃಥಾಂ ಶಿಲಾಮ್’
ಧನವಂತಮದಾತಾರಂ ದರಿದ್ರಂ ಚಾತಪಸ್ವಿನಮ್॥

-ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಈ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಎರಡೂ ವಿಪರೀತವಾಗಿದೆ. ದರಿದ್ರನಾಗಿರುವವನಿಗೆ ಒಬ್ಬ ಹಣವಂತನನ್ನು ಕಂಡರೆ, ಅವನ ಹತ್ತಿರ ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಹಣವಿದೆ ಯಲ್ಲಾ! ನಾನು ಹೋಗಿ ಅವನ ತಲೆಯನ್ನು ಒಡೆದು ಆ ಹಣವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಏಕೆ ಅನುಭವಿಸಬಾರದು? ಎನ್ನುವ ಭಾವನೆ ಇದೆ. 'ನಾನು ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಯಾವುದಾದರೂ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿರುವುದುಂಟೇ? ಯಾವುದೂ ಇಲ್ಲದೆ ಅವನ ಹಣವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುವುದು ಹೇಗೆ?' ಎನ್ನುವ ಯೋಚನೆಯೇ ಬಡವನಿಗೆ ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಅವನ ಹಣವನ್ನು ನಾನು ಹೇಗಾದರೂ ಕೊಳ್ಳೆಹೊಡೆದರೆ ನನ್ನ ಜನ್ಮ ಸಾರ್ಥಕವಾಗುತ್ತದೆ. ಎಂದು ಹಣವಿಲ್ಲದವನು ಭಾವಿಸುತ್ತಾನೆ. ಅವನಿಗೆ ತಪಸ್ಸು ಮಾಡಬೇಕೆನ್ನುವ ಭಾವನೆ ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಇಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ತಪಸ್ಸು ಮಾಡದೇ ಇರುವ ದರಿದ್ರನನ್ನು ಅವನ ಕತ್ತಿಗೆ ಕಲ್ಲು ಕಟ್ಟಿ ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಹಾಕಬೇಕೆಂದು ಶ್ಲೋಕ ಹೇಳುತ್ತದೆ.

‘ಧನವನ್ತಂ ಅದಾತಾರಂ ದರಿದ್ರಂ ಚ ಅತಪಸ್ವಿನಮ್’

ಹಣವಿರುವವನು, ‘ಇನ್ನೂ ಸ್ವಲ್ಪ ಸೇರಿಸಿ ಇಡಬೇಕು. ಇನ್ನೂ ಸ್ವಲ್ಪ ಸೇರಿಸಿ ಇಡಬೇಕು’ ಎನ್ನುತ್ತಾನೆ. ಯಾರಿಗಾಗಿ ಸೇರಿಸಿ ಇಡಬೇಕೆಂದು ಅವನನ್ನು ಕೇಳಿದರೆ, ‘ಅದು ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ, ಸೇರಿಸಿ ಇಡಬೇಕೆಂದು ಮಾತ್ರ ನನಗೆ ಗೊತ್ತು’ ಎನ್ನುತ್ತಾನೆ.

‘ಅದನ್ನು ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಏನು ಮಾಡುವೆ?’ ಎಂದು ಕೇಳಿದರೆ, ‘ಯಾರಿಗಾದರೂ ಕೊಟ್ಟು ಹೋಗಬೇಕೆನ್ನುವ ಆಸೆ ಇದೆ’ ಎನ್ನುತ್ತಾನೆ. ವಯಸ್ಸಾದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬಾಯಿಯಿಂದ ಮಾತನಾಡುವುದಕ್ಕಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ನೆನಪೆಲ್ಲಿ ಹೋಯಿತು. ಈಗ ಯಾರಿಗೆ ಅವನು ಕೊಡಬಲ್ಲನು? ಅವನ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಅವನು ಹೋಗುತ್ತಾನೆ. ಇಬ್ಬರು ಡಾಕ್ಟರುಗಳನ್ನು ಚಿಕಿತ್ಸೆಗಾಗಿ ಕರೆಸಿದರೆ, ಔಷಧಿಗೆ ಅವನ ಹಣವೆಲ್ಲಾ ಖರ್ಚಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಈ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಯಾರು ಅವನಿಗೆ ಸಾಲ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೋ(!) ಆ ಸಾಲ ಕೊಟ್ಟವನಿಗೇನೆ ಈಗ ಹಣ ದೊರೆತು ಬಿಡುವುದು. ಹೀಗೆ ಒಬ್ಬನು ಸತ್ತರೆ ಏನು ಪ್ರಯೋಜನ?

‘ಧನವನ್ತಂ ಅದಾತಾರಂ ದರಿದ್ರಂ ಚಾತಪಸ್ವಿನಮ್’

ಒಬ್ಬನು ವಿಲ್ ಬರೆದು ಇಟ್ಟರೆ ಮಾತ್ರ ಏನು ಪ್ರಯೋಜನ? ಆ ವಿಲ್ ಪ್ರಕಾರ ಬೇರೆಯವನಿಗೆ ಬರುತ್ತದೆಯೋ ಇಲ್ಲವೋ ಯಾರಿಗೆ ಗೊತ್ತು? ಬದುಕಿರುವಾಗಲೇ ಹತ್ತು ಮಂದಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು ಅವರು ಅದನ್ನು ಅನುಭವಿಸುವುದನ್ನು ಅವನು ನೋಡಿದರೆ ಅದೇ ಅವನಿಗೆ ಪುಣ್ಯ. ಅದೇ ರೀತಿ ದರಿದ್ರನಾಗಿರುವವನಿಗೆ ನೀನು ಹಣವಂತನನ್ನು ನೋಡಿ ಅಸೂಯೆ ಪಡಬೇಡ; ಅವನ ಸ್ವತ್ತನ್ನು ಅನುಭವಿಸಲು ನಾವು ಏನು ಮಾಡಿ

ರುವೆವು? ಏನೂ ಮಾಡದೆ ಸ್ವತ್ತಿಗೆ ಆಸೆ ಪಡುವುದು ನ್ಯಾಯವೇ? ಎಂದು ಯೋಚಿಸಿ, ಆ ಆಸೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಬಿಡು' ಎನ್ನುವಂತೆ ಒಂದು ಉಪದೇಶವನ್ನು ಕೊಟ್ಟರು. ಹಣವಿಲ್ಲದವನು ಇತರರ ಸ್ವತ್ತನ್ನು ನೋಡಿ ಆಸೆಪಡಬಾರದು. ಹಣವಿರುವವನ ಸ್ವತ್ತನ್ನು ತಾನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿರಬಾರದು. ಇತರರಿಗೆ ಕೊಡುತ್ತಿರಬೇಕು. ಹಾಗಿದ್ದರೆ ಹಣ ಇಟ್ಟು ಕೊಂಡಿರುವವನು ಭಯಪಡಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ಅವನು ಹಣವನ್ನು ಕಬ್ಬಿಣದ ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯಲ್ಲಿಟ್ಟು ಬೀಗ ಹಾಕಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ಹಣವಿಲ್ಲದವನು ಹೋಗಿ ಕೇಳಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ಹಣವಿರುವವನು ತಾನೇ ಇತರರಿಗೆ ಕೊಟ್ಟುಬಿಡುತ್ತಾನೆ. ಅವನು ಯಾವ ಯಾವುದೋ ಕಬ್ಬಿಣದ ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯನ್ನೆಲ್ಲಾ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಶ್ರಮಪಡುತ್ತಾನೆ. ಕಳ್ಳನು ಆ ಕಬ್ಬಿಣದ ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯನ್ನು ಒಡೆದು ಹಣವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಬೇಕಾದ ಆಯುಧಗಳನ್ನು ತರುತ್ತಾನೆ. ಹಣವಂತನ ಬಂದೋಬಸ್ತನ್ನು ಕಂಡರೆ ಕಳ್ಳನಿಗೆ ತೊಂದರೆ. ಕಳ್ಳನನ್ನು ಕಂಡರೆ ಹಣವಂತನಿಗೆ ಭಯ. ದೇಶ ಹೀಗಿರಬಾರದು.

ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬುದ್ಧಿಯುಳ್ಳವರಿಗೆ ಮರ್ಯಾದೆ ಇರುತ್ತಿತ್ತು. ವಿಧುರರು ಯಾವ ಕುಲದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದರೂ ಅವರನ್ನು ಮಹಾಭಗವದ್ಭಕ್ತರೆಂದೂ ಜ್ಞಾನಿಯೆಂದೂ ಹೊಗಳುತ್ತೇವೆ. ಈಗ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಬದಲಾವಣೆಯಾಗಿ ನಾವು ಸಮುದಾಯದ ಶ್ರೇಯಸ್ಸನ್ನು ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲ.

‘ಗತಾನುಗತಿಕೋಲೋಕೋ ನ ಲೋಕಃ ಪಾರಮಾರ್ಥಿಕಃ’

—ಎನ್ನುವಂತೆ ಯಾರೋ ಒಬ್ಬರು ಬಹಿರ್ದೇಶಕ್ಕೆ ಹೋದರು, ಇನ್ನೊಬ್ಬರೂ ಅದೇ ರೀತಿ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರು. ‘ಎಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದೀಯಾ?’ ಎಂದು ಕೇಳಿದರೆ, ‘ಅವರು ಎಲ್ಲಿ ಹೋಗುತ್ತಾರೋ ಅಲ್ಲಿ ನಾನೂ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದೇನೆ’ ಎಂದು ಹೇಳಿ ಯೋಚನೆಯೇ ಇಲ್ಲದೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರು. ನಾವು ಹಾಗಲ್ಲದೆ ಶ್ರೀ ಶಂಕರಭಗವತ್ಪಾದರು ಯಾವ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಉಪದೇಶಿಸಿದ್ದಾರೋ ಆ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲೇ ಹೋಗಬೇಕು. ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಉಪದೇಶಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಅವತಾರವನ್ನು ಮಾಡಿದವರು ಶಂಕರರು. ಲೌಕಿಕವಾಗಿ ಹೇಗೆ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕೆನ್ನುವುದನ್ನು ಕುರಿತು ಗೀತಾಭಾಷ್ಯ, ಸೂತ್ರಭಾಷ್ಯ ಮುಂತಾದವುಗಳಲ್ಲಿ ಅವರು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಹೇಳದೆ ಇದ್ದರೂ ದೇವತಾ ಸ್ತೋತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಮನುಷ್ಯನ ಬಾಳು ಹೇಗೆ ಇರಬೇಕು ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಭಜಗೋವಿಂದ ಸ್ತೋತ್ರವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡರೆ ಮನುಷ್ಯನು ಹೇಗಿರಬೇಕೆಂದು ಅಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ—

ಅರ್ಥಮನರ್ಥಂ ಭಾವಯ ನಿತ್ಯಂ
ನಾಸ್ತಿತತಃ ಸುಖ ಲೇಶಃ ಸತ್ಯಂ
ಪುತ್ರಾದಪಿ ಧನಭಾಜಾಂ ಭೀತಿಃ
ಸರ್ವತ್ಯೃಷಾ ವಿಹಿತಾ ರೀತಿಃ॥'

(ಹಣದಿಂದ ಯಾವ ಸುಖವೂ ಇಲ್ಲ; ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಕೂಡ ಅದರಿಂದ ಸುಖ ಲಭಿ ಸುವುದಿಲ್ಲ. ಇದೇ ಸತ್ಯ ಹೀಗೆ ಯೋಚಿಸು. ಹಣವಿರುವವನಿಗೆ ತನ್ನ ಮಗನಿಂದಲೂ ಭಯವಿದೆ. ಇದೇ ಎಲ್ಲಡೆಯೂ ಇದೆ)-ಎಂದು ಒಂದು ಶ್ಲೋಕ ಬರುತ್ತದೆ. 'ಹಣ, ಹಣ ಎಂದು ಹಣದ ಹಿಂದೆಯೇ ಓಡುತ್ತಿದ್ದೀಯಲ್ಲಾ, ಆ ಹಣದಿಂದ ಯಾರಿಗೂ ಸುಖವಿಲ್ಲ' ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ.

‘ಪುತ್ರಾದಪಿ ಧನಭಾಜಾಂ ಭೀತಿಃ’

-ಎನ್ನುವಂತೆ ಮಗನಿಗೆ ಹಣದ ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯ ಬೀಗದಕೈಯನ್ನು ತಂದೆ ಕೊಡಲಿ ಲ್ಲವಲ್ಲಾ ಎಂದು ಕಷ್ಟ, ತಂದೆಗೆ ಮಗ ಬೀಗದಕೈಯನ್ನು ಕೇಳುತ್ತಾನಲ್ಲಾ ಎಂದು ಕಷ್ಟ ಇಬ್ಬರಿಗೂ ಕಷ್ಟ. ಏನು ಗ್ರಹಚಾರ ಇದು? ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಹೇಗೆ ಇರಬೇಕೆಂದರೆ

‘ಪ್ರಾಯಃ ಕಲ್ಯೇ ವಯಸಿ ಯತತೇ ಭೋಕ್ತುಮರ್ಥಾನ್ ಕುಟುಂಬೀ|
ಪಶ್ಚಾತ್ ಪ್ರತ್ಯೇ ಉಪಹೃತಪರಃ ಕಲ್ಪತೇ ವಿಶ್ರಮಾಯ॥

-ಎನ್ನುವಂತೆ ಇರಬೇಕು. ಆನಂದ, ಆನಂದ ಎನ್ನುವುದು ಹೇಗೆ ಉಂಟಾಗು ತ್ತದೆ? ಊಟ ಮಾಡುವುದರಲ್ಲಿ ಆನಂದವಿಲ್ಲ. ಊಟ ಮಾಡಿದ ಮೇಲೆ, ‘ಏನೂ ಬೇಡಪ್ಪ’ ಎನ್ನುತ್ತೇವೆ. ಅದರಲ್ಲೇ ಆನಂದವಿದೆ. ಈ ‘ಏನೂ ಬೇಡ’ ಎನ್ನುವುದು ಮೊದಲೇ ಇದ್ದರೆ, ಆಗಲೇ ಆನಂದವಿರುವುದು. ಆದ್ದರಿಂದ ತೃಪ್ತಿ ಇರುವ ಜಾಗ ದಲ್ಲಿ ಆನಂದವಿರುತ್ತದೆ. ಒಬ್ಬನಿಗೆ ಸಂಪಾದಿಸುವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಆನಂದವಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಚೆನ್ನಾಗಿ ಸಂಪಾದಿಸಿ ಮಗನ ಕೈಗೆ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಕೊಟ್ಟ ಮೇಲೆ ಆನಂದವಾಗುತ್ತದೆ.

‘ಪ್ರಾಯಃ ಕಲ್ಯೇ ವಯಸಿ...’
ಎಂದು ಶ್ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಹೇಳಲಾಗಿದೆ.

ಮನುಷ್ಯನು ತಾನು ‘ಇದನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು, ಅದನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು, ಪ್ರೆಸಿ ಡೆಂಟ್ ಆಗಬೇಕು, ಸೆಕ್ರೆಟರಿ ಆಗಬೇಕು, ಎಂದು ಹೇಳಿಕೊಂಡೇ ಯಾವಾಗಲೂ ಶ್ರಮಿಸುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಸರಿಯಾದ ವೃತ್ತಿ ದೊರೆತು, ಜವಾಬ್ದಾರಿಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಬಿಟ್ಟರೇ ಆಗಲೇ ತೃಪ್ತಿ. ಆದರೆ ಸರಿಯಾದ ವೃತ್ತಿ ದೊರೆಯದೆ ಇದ್ದರೆ ಅವನು ಕಷ್ಟಪಡಬೇಕಾ

ದುದೇ.

‘ಪುತ್ರೈಃ ಉಪಹೃತಪರಃ’

ಒಳ್ಳೆಯ ಮಕ್ಕಳು ಹುಟ್ಟಿ, ತಂದೆ ಮಾಡಬೇಕಾದ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ತಾವು ಮಾಡವ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯುಳ್ಳವರಾದರೆ ಬಹಳ ಸಂತೋಷ ಪಡಬೇಕಾದ ವಿಷಯ. ಅದೇರೀತಿ ಮಗನಿಗೆ ಯಾವಾಗ ಸೌಖ್ಯ? ಭವಭೂತಿ ಎನ್ನುವ ಒಬ್ಬ ಕವಿ ‘ಉತ್ತರ ರಾಮಚರಿತ’ವೆನ್ನುವ ಒಂದು ಗ್ರಂಥ ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಅವನು—

‘ತಾತಪಾದೇಷು ಜೀವತ್ಸು ನೂತನೇ ದಾರಸಂಗ್ರಹೇ|

ಮಾತೃಭಿಃ ಪಾಲ್ಯಮಾನಾನಾಂ ತೇ ಹಿ ನೋ ದಿವಸಾಃ ಗತಾಃ||’

ಎಂದಿದ್ದಾನೆ. ‘ರಾಮನು ಯಾವಾಗ ಸುಖವಾಗಿದ್ದನು’ ಎಂದು ಕೇಳಿದರೆ,

‘ತಾತಪಾದೇಷು ಜೀವತ್ಸು’

ದಶರಥನು ಒಳ್ಳೆಯ ಪದವಿಯಲ್ಲಿದ್ದು ರಾಜ್ಯಭಾರ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು.

‘ನೂತನೇ ದಾರಸಂಗ್ರಹೇ’

ಆಗಲೇ (ರಾಮನು) ಮದುವೆಯಾಗಿ ಬಂದನು. ಮನೆಗೆ ಹೆಣ್ಣು ಮಗಳು (ಸೀತೆ) ಬಂದಿದ್ದಾಳೆ.

‘ಮಾತೃಭಿಃ ಪಾಲ್ಯಮಾನಾನಾಂ’

ಮನೆ ಕೆಲಸವೂ ಇಲ್ಲ. ತಾಯಿಯೇ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾಳೆ. ‘ಆಗತಾನೇ ಸುಖವಾಗಿದ್ದೆವಷ್ಟಾ. ಈಗ ಏನು ಸುಖ?’ ಎಂದು ರಾಮನ ಬಾಯಿಯಿಂದ ಕವಿ ಹೇಳಿಸುತ್ತಾನೆ.

‘ವನವಾಸ ಮಾಡುವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ರಾಕ್ಷಸರು ತೊಂದರೆ ಕೊಡುತ್ತಲೇ ಇದ್ದಾರೆ. ದಿನವೂ ಅದೇ ವ್ಯವಹಾರ. ಹೊಸದಾಗಿ ಮದುವೆಯಾದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಹಾಗಿರಲಿಲ್ಲ’ ಎಂದು (ರಾಮನು ಹೇಳಿದಂತೆ) ಕವಿ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಇದರಿಂದ ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಆನಂದ, ಆನಂದ ಎನ್ನುವುದು ತೃಪ್ತಿಯೆಂದೇ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ನಾವು ಯಾವುದನ್ನು ಪಡೆದರೆ ತೃಪ್ತಿಯಾಗಿರಬಹುದೋ ಅದನ್ನು ನೋಡಬೇಕೆ ಹೊರತು ವಿಷಯಗಳ ಹಿಂದೆ ಓಡುತ್ತಿದ್ದರೆ ಆನಂದ ಎಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತದೆ? ಆದ್ದರಿಂದ ವಿವೇಕದಿಂದ ಕೂಡಿರುವ ಜನ್ಮವನ್ನು ಪಡೆದ ನಾವು ಈ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿಯೇ ಏನು ಸಾಧಿಸಬೇಕೆಂದು ಯೋಚನೆ

ಪ್ರಾಪಂಚಿಕ ಹಾಗೂ ಆಗಾಮೀ ಜೀವನ

139

ಮಾಡಿದರೆ ಆಗ ಮಾತ್ರ ಜನ್ಮ ಸಾರ್ಥಕವಾಗುವುದು.

೪. ನಾಲ್ಕು ಯೋಗ್ಯತೆಗಳು

ಯಾ ತಿರ್ಯಂಜ್ ನರದೇವತಾಭಿರಹಮಿತ್ಯಂತಃ ಸ್ಫುಟಾಗೃಹ್ಯತೇ
ಯದ್ಭಾಸಾ ಹೃದಯಾಕ್ಷದೇಹವಿಷಯಾಭಾನ್ತಿಸ್ವತೋಽಚೇತನಾಃ|
ತಾಂ ಭಾಸ್ತ್ಯೈಃ ಪಿಹಿತಾರ್ಕಮಂಡಲನಿಭಾಂ ಸ್ಫೂರ್ತಿಂ ಸದಾ
ಭಾವಯನ್
ಯೋಗೀ ನಿರ್ವೃತಮಾನಸೋ ಹಿ ಗುರುರಿತ್ಯೇಷಾ ಮನೀಷ ಮಮ||

ಶಾಸ್ತ್ರವೆನ್ನುವ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ನಮ್ಮ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಶಾರೀರಕ ಮಿಮಾಂಸಾಶಾಸ್ತ್ರವೆಂದು ಅರ್ಥ. ನಾವೆಲ್ಲರೂ ದುಃಖಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿದ್ದು, ಅದರಿಂದ ಹೇಗಾದರೂ ಪಾರಾಗಬೇಕೆಂದು ಆಸೆಯುಳ್ಳವರಾಗಿದ್ದೇವೆ. ಅಲ್ಲದೆ, ಯಾವುದಾದರೂ ತಾತ್ಕಾಲಿಕ ವಾದ ದುಃಖ ನಿವೃತ್ತಿಯಾದರೆ ಅದು ನಮಗೆ ಸಾಲದು. ಶಾಶ್ವತವಾದ ದುಃಖ ನಿವೃತ್ತಿಯೇ ನಮಗೆ ಬೇಕೆಂದು ಆಸೆ ಇದೆ. ಅದನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಯಾವ ಸಾಧನವೆಂದು ಯೋಚನೆ ಮಾಡುವಾಗ ಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ಬೇರೆ ಸಾಧನವಿಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. (ಆದ್ದರಿಂದ ಯುಕ್ತಿಗಳೆಲ್ಲವನ್ನು ಹೇಳಿದರೂ ಅವುಗಳೂ ಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನೇ ಅವಲಂಬಿಸಿರುತ್ತವೆ). ಯಾವ ಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿದರೆ ಭವಬಂಧನ ನಿವೃತ್ತಿಯಾಗುತ್ತದೋ ಅದನ್ನೇ ಶಾಸ್ತ್ರವೆಂದು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇವೆ. ಇಲ್ಲಿ ಒಂದು ಪ್ರಶ್ನೆ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಭವಬಂಧನನಿವೃತ್ತಿ ಯಾವುದರಿಂದ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ? ಯಾವುದಾದರೂ ಕರ್ಮವನ್ನು ಮಾಡಿದರೆ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆಯೇ ಅಥವಾ ಜ್ಞಾನದಿಂದ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆಯೇ? ಈ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಶ್ರೀಶಂಕರಭಗವತ್ಪಾದರು, 'ಅಥಾತೋ ಬ್ರಹ್ಮ ಜಿಜ್ಞಾಸಾ' ಸೂತ್ರಕ್ಕೆ ಭಾಷ್ಯ ಬರೆಯುವಾಗ ವಿವರಣೆ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಮೊದಲು ಅವರು ಸೂತ್ರದ ಅರ್ಥವನ್ನು ವಿವರಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಒಂದು ಪ್ರಶ್ನೆಯೊಡನೆ ತಮ್ಮ ವಿವರಣೆಯನ್ನು ಆರಂಭಿಸುತ್ತಾರೆ. ನಾವು ನೋಡುತ್ತಿರುವ ದುಃಖವೆನ್ನುವುದು ನಿಜವಾದುದೇ ಅಥವಾ ನಾವೇ ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಂಡುದು ಎಂಬ ಒಂದು ಪ್ರಶ್ನೆ ಕೇಳುತ್ತಾರೆ. ದುಃಖವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಹೇಗೆ ಎಂದು ಕೆಲವರು ಕೇಳಬಹುದು. ನಾವು ಒಬ್ಬರೊಡನೆ ಪ್ರೇಮದಿಂದ ಇದ್ದರೆ, ಅಂಥವರಿಗೆ ಯಾವುದಾದರೂ ದುಃಖ ಬಂದರೆ ನಮ್ಮ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲೂ ವ್ಯಥೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಮೊದಲೇ ಅಂಥ ಪಾಶವನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳದೆ ಇದ್ದರೆ ಯಾರಿಗೆ ಯಾವ ದುಃಖ ಬಂದರೂ ನಮ್ಮ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ವ್ಯಥೆಯೇ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಬಂಧವೆನ್ನು

ವುದು ನಾವಾಗಿಯೇ ಎರ್ಪಡಿಸಿಕೊಂಡುದಾದೇ ಅಥವಾ ತಾನಾಗಿಯೇ ಬಂದುದೇ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಈ ಸಾಧಾರಣ ಉದಾಹರಣೆಯಿಂದ ನಾವು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬಹುದು.

‘ಪುತ್ರಭಾರ್ಯಾದಿಷು ವಿಕಲೇಷು ಸಕಲೇಷು ವಾ ಅಹಮೇವ ವಿಕಲಃ
ಸಕಲೋವೇತಿ ಬಾಹ್ಯಧರ್ಮಾನಾತ್ಮನ್ಯಧ್ಯಸ್ಯತಿ’

(ಮಗ-ಹೆಂಡತಿ ಮುಂತಾದವರು ವಿಕಲರಾಗಿರುವಾಗಲೋ ಸಕಲರಾಗಿರು ವಾಗಲೋ ನಾನೇ ವಿಕಲನೆಂದೂ ಸಕಲನೆಂದೂ ಹೊರಗಿರುವವರ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ತನ್ನ ಮೇಲೆ ಹಾಕಿ ಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ.)

ಎಂದು ಹೇಳಿದಂತೆ ಈ ಬಂಧವೆನ್ನುವುದು ನಾವಾಗಿಯೇ ಎರ್ಪಡಿಸಿಕೊಂಡಿರುವುದು. ಅಷ್ಟೇನಾ ಎಂದರೆ, ಶರೀರಕ್ಕೆ ಏನಾದರೂ ಏಟು ಬಿದ್ದರೆ ನಾವು ಅಳುತ್ತೇವೆ. ಇದು ಏತಕ್ಕೆ? ‘ಶರೀರ ಬೇರೆ, ನಾವು ಬೇರೆ’-ಎಂದು ಶಾಸ್ತ್ರ ಹೇಳುತ್ತಿದೆ. ಆದರೆ ನಮಗೆ ಅಂಥ ಭಾವನೆ ಇಲ್ಲ. ಆ ಭಾವನೆ ಉಂಟಾದರೆ, ನಾವು ಶರೀರಕ್ಕೆ ಏಟು ಬಿದ್ದರೆ ಅಳಬೇಕಾದ ಆವಶ್ಯಕತೆ ಇಲ್ಲ. ಹೀಗಿಲ್ಲದೆ ಈ ‘ಶರೀರವೇ ನಾನು’ ಎನ್ನುವ ಭ್ರಾಂತಿ ಇರುವುದಾದರೆ ಮತ್ತೆ ಶರೀರಕ್ಕೆ ಉಂಟಾಗುವ ಸುಖವೋ ದುಃಖವೋ ತನಗೇ ಆಗುತ್ತಿದೆ ಎಂದೇ ಒಬ್ಬನು ತಿಳಿಯುತ್ತಾನೆ. ಹಾಗೆ ತಿಳಿಯುವುದು ಕೂಡ ಸಹಜವೇ. ಈ ಶರೀರದಂತಹವುಗಳೇ ‘ಅಹಂ,’ (ನಾನು) ಎನ್ನುವ ಜ್ಞಾನ (ಅರಿವು). ನಿಜವಾದ ಜ್ಞಾನವೇ ಅಥವಾ ತಪ್ಪಾದ ಜ್ಞಾನವೇ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ತೀರ್ಮಾನಿಸಬೇಕು. ಅದು ನಿಜವಾದ ಜ್ಞಾನವಾದರೆ ಆಗ ಈ ಶರೀರಕ್ಕೆ ಉಂಟಾದ ದುಃಖಗಳೆಲ್ಲಾ ಈ ಆತ್ಮನಿಗೆ ಉಂಟಾದವು, ಆದ್ದರಿಂದ ಇದಕ್ಕೆ ನಾವು ಪರಿಹಾರ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಬೇರೆ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಹುಡುಕಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಜ್ಞಾನ ನಿಜವಾದ ಜ್ಞಾನವಲ್ಲ, ಕೇವಲ ಭ್ರಾಂತಿ ಎಂದರೆ ಶರೀರಕ್ಕೆ ಬರುವ ಯಾವುದೇ ವಿಧವಾದ ವ್ಯಾಧಿಯೋ ಗುಣವೋ, ದೋಷವೋ ಬಂದರೂ-ಬರದೇ ಇದ್ದರೂ ಬಾಧಕವಿಲ್ಲ. ನಾವು ನಮ್ಮ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ಇದ್ದು ಬಿಡುತ್ತೇವೆನ್ನುವುದು ತೀರ್ಮಾನವಾದ ವಿಷಯ.

‘ಯುಷ್ಮದಸ್ಮತ್ ಪ್ರತ್ಯಯ ಗೋಚರಯೋರ್ವಿಷಯ
ವಿಷಯಿಣೋಸ್ತಮಃ ಪ್ರಕಾಶವದ್ವಿರುದ್ಧ ಸ್ವಭಾವಯೋಃ

(‘ನೀನು’, ‘ನಾನು’ ಎನ್ನುವ ಭಾವನೆಗೆ ವಿಷಯವಾಗಿರುವುದು, ಕತ್ತಲು. ಬೆಳಕು ಇವುಗಳಂತೆ ವಿರುದ್ಧ ಸ್ವಭಾವವುಳ್ಳ ವಿಷಯ...)

-ಎಂದು ಹೇಳಿದಂತೆ, ಈ ಆತ್ಮನು ‘ಸಚ್ಚಿತ್ತರೂಪಃ’ ಅಂದರೆ ಆತ್ಮನೆನ್ನುವುದು ನಿತ್ಯಜ್ಞಾನ ಸ್ವರೂಪನು. ಸುಖಸ್ವರೂಪನು ಎನ್ನುವುದು ಶಾಸ್ತ್ರದ ಮೂಲಕ ಬಹಳ ಸ್ಪಷ್ಟ

ವಾಗಿ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಶ್ರೀ ವಿದ್ಯಾರಣ್ಯರು ಪಂಚದಶಿಯಲ್ಲಿ, 'ಜ್ಞಾನವೆನ್ನುವ ಪದಾರ್ಥ ಒಂದಿದೆ. ಅದು ಜಾಗೃತ್, ಸ್ವಪ್ನ, ಸುಷುಪ್ತಿ ಎನ್ನುವ ಮೂರು ಕಾಲಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಒಂದೇ ವಿಧವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಅದರ ವಿಷಯಗಳು ಮಾತ್ರ ಬೇರೆ ಬೇರೆಯಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಅಂಥ ಜ್ಞಾನವೇ ಆತ್ಮ. ಅದೇ ಒಬ್ಬನ ಪರಮ ಪ್ರೀತಿಗೆ ಸ್ಥಾನವಾಗಿದೆ' -ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ನಾವು 'ಈ ಆತ್ಮನು ಬೇರೆ; ಸಚ್ಚಿತ್ ಸ್ವರೂಪವಾಗಿರುವ ಚೈತನ್ಯ ಬೇರೆ' -ಎಂದು ಭಾವಿಸುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ಹಾಗಲ್ಲ. ಆ ಪರವಸ್ತುವಾಗಿ ನಾವೇ ಇದ್ದೇವೆನ್ನುವ ವಿಷಯವನ್ನು ವೇದಾಂತ ಉಪದೇಶಿಸುತ್ತದೆ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ವಿದ್ಯಾರಣ್ಯರು ಹೇಳಿದರು. ಆದ್ದರಿಂದ ಈ ಆತ್ಮನನ್ನು ಕುರಿತು ವಿಚಾರಮಾಡುವ ಅವಶ್ಯಕತೆ ನಮಗೆ ಉಂಟಾಗಿದೆ. ಆತ್ಮನನ್ನು ಕುರಿತು ಯಾವಾಗ ವಿಚಾರ ಮಾಡುವುದು? ಈ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಉತ್ತರ ಹೇಳುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ 'ಅಥಾತೋ ಬ್ರಹ್ಮಜಿಜ್ಞಾಸಾ' ಎನ್ನುವ ಸೂತ್ರದಲ್ಲಿ 'ಅಥ' ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ 'ಅಥ' ಎಂದರೆ 'ಅನಂತರ' ಎಂದು ಅರ್ಥ. ಅನಂತರ ವೆಂದರೆ 'ಯಾವುದರ ಅನಂತರ' ಎನ್ನುವ ಪ್ರಶ್ನೆ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ.

‘ಕರ್ಮಾವಬೋಧಾನಂತರಂ’

(ಕರ್ಮವನ್ನು ತಿಳಿದು, ಅನಂತರ,)

ಕರ್ಮವನ್ನು ಕುರಿತು ತಿಳಿಯಬೇಕೆನ್ನುವ ಇಚ್ಛೆಯೊಡನೆ ಅದನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡರೆ ಮಾತ್ರ ಅದಕ್ಕೆ ಫಲವಿಲ್ಲ. ಅದನ್ನು ಅನುಷ್ಠಾನ ಮಾಡಬೇಕು.

‘ಅನಧೀತ್ಯ ದ್ವಿಜೋವೇದಾನನುತ್ಪಾದ್ಯ ತಥಾ ಸುತಾನ್’

[ದ್ವಿಜನು ವೇದವನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡದೆ, ಪುತ್ರರನ್ನು ಪಡೆಯದೇ(ಯಜ್ಞಗಳನ್ನು ಮಾಡದೆ ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಆಶಿಸಿದರೆ ನರಕಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತಾನೆ.)]

ಅನಂತರ,

‘ಮನೋ ಮೋಕ್ಷೇ ನಿವೇಶಯೇತ್’

(ಮನಸ್ಸನ್ನು ಮೋಕ್ಷದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸಬೇಕು)

-ಎನ್ನುವಂತೆ ಮೊದಲು ಕರ್ಮಾನುಷ್ಠಾನವನ್ನು ಮಾಡಿ ಸಂಸಾರವನ್ನು ನೋಡಿದ ಮೇಲೆ ಪ್ರಪಂಚ ಸಾರವಿಲ್ಲದ್ದೆಂದು ಭಾವಿಸಿ ಮೋಕ್ಷ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ನಡೆಯಲು ಪರಮಹಂಸ ಪರಿವ್ರಾಜಕ (ಸಂನ್ಯಾಸ)ವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಒಂದು ಜಾಗದಲ್ಲಿ ಶಾಸ್ತ್ರ ಹೇಳುತ್ತದೆ. ಅದರಿಂದ ಕರ್ಮ ಅನಂತರ, ಕರ್ಮಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧ ಪಟ್ಟ ಪೂರ್ವಮಿಮಾಂಸಾಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟ ಕರ್ಮಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಅನುಷ್ಠಾನ ಮಾಡ

ಬೇಕೆನ್ನುವುದನ್ನೆಲ್ಲಾ ಮಾಡಿಬಿಟ್ಟು ಅನಂತರ ನಾವು ವೇದಾಂತ ವಿಚಾರವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕೆನ್ನುವುದು ಒಂದೇ ಮಾರ್ಗವೇ ಎಂದರೆ, ಹಾಗಲ್ಲ. ಒಂದು ಕಡೆ, 'ಮೊದಲು ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿ ಆಗಬೇಕು, ಅನಂತರ ಗೃಹಸ್ಥನಾಗಬೇಕು. ಅದಾದ ಮೇಲೆ ವಾನಪ್ರಸ್ಥನಾಗಬೇಕು. ಅನಂತರ ಸಂನ್ಯಾಸಿಯಾಗ ಬೇಕೆಂದು ಹೇಳಿದೆ. ಆದರೆ ಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿಯೇ

‘ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯಾದೇವ ಪ್ರವರ್ಜೀತ್ ಗೃಹಾದ್ವಾವನಾದ್ವಾ’

(ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯದಿಂದ ಒಬ್ಬನು ಸಂನ್ಯಾಸವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬಹುದು)

-ಎಂದು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯದಿಂದಲೇ ಸಂನ್ಯಾಸವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವುದು ಸರಿಯೇ, 'ಗೃಹಾದ್ವಾ, ವನಾದ್ವಾ' ಎಂದು ಹೇಳಿದಂತೆ ಪ್ರಪಂಚವನ್ನೆಲ್ಲಾ ನೋಡಿದ ನಂತರ ಸಂನ್ಯಾಸವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವುದು ಸರಿಯೇ ಎನ್ನುವ ಪ್ರಶ್ನೆ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟ ಎರಡು ವಾಕ್ಯಗಳಿಗೆ ನಾವು ಸಮನ್ವಯವನ್ನು ಹೇಳಬೇಕು. ಯಾರು ಗೃಹಸ್ಥನಾಗಿ, ಸಂನ್ಯಾಸವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವನೋ, ಅವನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕರ್ಮಾನುಷ್ಠಾನವನ್ನು ಮಾಡಿದ ಮೇಲೆ ಹಾಗೆ ಮಾಡಬಹುದು. ಅವನಿಗೆ ಆ ವಾಕ್ಯ ಸರಿ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯದಿಂದಲೇ ಸಂನ್ಯಾಸವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವವನಿಗೆ ಆ ವಾಕ್ಯ ತಪ್ಪಾಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಅದಾದ ಮೇಲಿನ ವಾಕ್ಯ ಅವನಿಗೆ ಸರಿಹೋಗುತ್ತದೆ. ಹಾಗೆ ಮಾಡಲು ಅವನಿಗೆ ಬೇಕಾಗಿದೆ. ಅಂಥವನು ಕರ್ಮದಿಂದ ಭೋಗವನ್ನು ಪಡೆಯಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. 'ಸಾಧನ ಸಂಪತ್ತಿ'-ಗಳು ವಿವೇಕ, ವೈರಾಗ್ಯ, ಶಮಾದಿ ಷಟ್ಕ ಸಂಪತ್ತಿ. ಮುಮುಕ್ಷುತ್ವ ಎನ್ನುವುವು. ಈ ನಾಲ್ಕು ಮನುಷ್ಯನಲ್ಲಿ ಇರಬೇಕಾದ ಯೋಗ್ಯತೆಗಳೆಂದು ಹೇಳಲ್ಪಡುತ್ತವೆ. ಇಂಥ ಯೋಗ್ಯತೆಗಳು ಯಾರಿಗೆ ಇವೆಯೋ ಅವರು ವೇದಾಂತ ವಿಚಾರ ಮಾಡಬಹುದು.

ಮೊದಲು ವಿವೇಕವೆಂದರೆ ಏನೆಂದು ನೋಡೋಣ. ನಾವು ಸುಖ-ದುಃಖ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ಶಾಶ್ವತವಾದ ವಸ್ತು ಯಾವುದು ಎನ್ನುವುದನ್ನು ವಿಚಾರಮಾಡುವಾಗ ತರ್ಕಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಹೇಳುವಂತೆ 'ಆಕಾಶ ನಿತ್ಯ, ಪೃಥ್ವಿಯಂತಹವು ಅನಿತ್ಯ' ಎಂದು ನಾವು ವಿಚಾರ ಮಾಡಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. 'ನನ್ನ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಕುರಿತು ಅರಿಯಲು ಆರಂಭಿಸಿದ್ದೇನೆಯೇ?' ಎನ್ನುವ ವಿಚಾರವನ್ನು ನಾವು ಮಾಡಬೇಕು. ಆತ್ಮನೆನ್ನುವ ವಸ್ತುವೇ ನಿತ್ಯವಾದ ವಸ್ತು. ಆತ್ಮನೇ ಸ್ಥಿರವೆನ್ನುವುದನ್ನು ಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಶೇಷವಾದ ಯುಕ್ತಿಗಳಿಂದ ನಿರೂಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಆದರೆ ಪ್ರಪಂಚ ಸ್ಥಿರವಲ್ಲ. ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಈಗ ನಾವು ನೋಡುವ ಒಂದು ರೂಪ ಇನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲದೆ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಮೇಘ ಹೇಗೆ ಪದೇ ಪದೇ ತನ್ನ ರೂಪವನ್ನು ಬದಲಾಯಿಸುತ್ತಿರುತ್ತದೆಯೋ ಅದೇ ರೀತಿ ಪ್ರಪಂಚವನ್ನೆಲ್ಲಾ ಇಲ್ಲದೇ ಆಗಬಹುದು. ಇತರರು ಪ್ರಪಂಚವಿದೆಯೆಂದು ತಿಳಿದುಕೊಂಡರೂ, ಒಬ್ಬ ಜ್ಞಾನಿಯ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಪಂಚವಿಲ್ಲವೆಂದೇ ತೀರ್ಮಾನ.

ಅದರಿಂದ ನಿತ್ಯವಾದ ವಸ್ತು ಒಂದಿದೆ ಎಂದು ನಮಗೆ ತಿಳಿಸಿದರೆ ಆಗ ನಾವು ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ 'ಇದು ಬೇಕು. ಇದು ಬೇಡ' ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬಿಟ್ಟು ನಿತ್ಯವಾದ ವಸ್ತುವನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಪ್ರಯತ್ನ ಪಡಬಹುದು. ಹಾಗಿಲ್ಲದೆ ಇದ್ದರೆ ನಾವು ಈ ಅನಿತ್ಯವಾದ ವಸ್ತುಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಮುಳುಗಿದ್ದು ನಿತ್ಯವಾದ ವಸ್ತುವನ್ನು ಮರೆತು ಬಿಡಬಹುದು. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ 'ನಿತ್ಯಾನಿತ್ಯವಸ್ತುವಿವೇಕ' ಇರಬೇಕೆನ್ನುವುದನ್ನು ಮೊದಲ ಯೋಗ್ಯತೆಯಾಗಿ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ.

ಬಂದ ವಿವೇಕದ ಫಲ ವೈರಾಗ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಇದನ್ನು ಕುರಿತು ಈಗ ನೋಡೋಣ. ಮನುಷ್ಯರು ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸುತ್ತಿರಲು ಇಷ್ಟ ಪಡುತ್ತಾರೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಯಾರಾದರೂ ಹಾಡುವವರು ಬಂದರೆ ಅವರ ಹಾಡನ್ನು ಕೇಳಬೇಕೆನ್ನುವ ಆಸೆ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಗ್ರಾಮಪೋನ್ ಬಂದ ಮೇಲೆ ನಮ್ಮ ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಗ್ರಾಮಪೋನ್ ಇರಬೇಕೆನ್ನುವ ಆಸೆ. ಅನಂತರ ಟೀಪ್-ರಿಕಾರ್ಡ್ ಬಂದ ಮೇಲೆ ಅದೂ ನಮ್ಮ ಹತ್ತಿರ ಇರಬೇಕೆನ್ನುವ ಆಸೆ! ಎರಡು ಸೇರಿದುದು ಬಂದರೆ(ಟೂ ಇನ್ ವನ್!) ಅದೂ ನಮಗೆ ಬೇಕೆನ್ನುವ ಆಸೆ! ಹೀಗೆ ಆಸೆ ಒಂದು, ಎರಡು, ಮೂರು-ಲೆಕ್ಕವಿಲ್ಲದೆ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಆಸೆಗೆ ಯಾವುದಾದರೂ ಕೊನೆ ಇದೆಯೇ?

‘ಏಕಸ್ಯಾಪಿ ನ ಪರ್ಯಾಪ್ತಂ ತದಿತ್ಯತಿತ್ಯಷಂ ತ್ಯಜೇತ್’

(ಭೂಮಿ, ಭತ್ತ, ಚಿನ್ನ, ಹಸು, ಹೆಣ್ಣು ಇವುಗಳು ಒಂದರಿಂದಲೂ ಪೂರ್ತಿ ತೃಪ್ತಿ ಇಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಹೆಚ್ಚು ಆಸೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಬಿಡು) ಎಂದು ಒಂದು ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದೆ.

ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿರುವ ಎಲ್ಲಾ ವಸ್ತುಗಳೂ ಒಬ್ಬನಿಗೆ ದೊರೆತರೂ ಆಗಲೂ ಕೂಡ ಅವನಿಗೆ ತೃಪ್ತಿಯಾಗುವುದು ಸಂದೇಹವೇ. ಹಾಗೆ ನೋಡಿದರೆ ತೃಪ್ತಿಯಾಗುವುದೇ ಇಲ್ಲ ಎನ್ನುವುದೇ ನಿಶ್ಚಯ. ಆದ್ದರಿಂದ ಇಹಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಸುಖವಾದರೂ ಪರಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಸುಖವಾದರೂ ಎಲ್ಲವೂ ಶರೀರ ಸುಖವಾಗುತ್ತದೆ. ಇಂಥ ಸುಖದಲ್ಲಿ ಆಸೆ ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತದೆ. ಆ ಆಸೆಯನ್ನು ನಾವು ತೃಪ್ತಿಪಡಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಪ್ರಯತ್ನ ಪಡುತ್ತೇವೆ. ಆ ಪ್ರಯತ್ನದಲ್ಲೇ ಇನ್ನೂ ಸ್ವಲ್ಪ ಸುಖವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತೇವೆ. ಹೀಗೆ ಇದೊಂದು ಚಕ್ರದಂತೆ ಸುತ್ತುತ್ತಲೇ ಇರುತ್ತದೆ.

‘ಉಪೇಕ್ಷ್ಯವೋಪಾಯಃ ತವ ಹೃದಯ ತೇಷಾಮುಪಶಮೇ’

(ಎಲೈ ಮನವೇ! ನಿನ್ನನ್ನು ಅಲಕ್ಷ್ಯ ಮಾಡುವುದೇ ಇಂದ್ರಿಯ ನಿಗ್ರಹವಾಗುತ್ತದೆ, ಎಂದು ಹೇಳಿದಂತೆ ನಮ್ಮ ಇಂದ್ರಿಯಗಳು ಶಾಂತವಾಗಿರಬೇಕಾದರೆ, ನಾವು ಪ್ರಪಂ

ಚದಲ್ಲಿ ಉಪೇಕ್ಷಾಭಾವವನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಆ ಉಪೇಕ್ಷೆಯೇ ವೈರಾಗ್ಯವೆನ್ನಲ್ಪಡುತ್ತದೆ. ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ನಾವು ಯಾವುದನ್ನು ನೋಡಿದರೂ—)

‘ಸವಿತರೃಷಿ ಶೀತರುಚೌ ಚಂದ್ರೇ ತೀಕ್ಷ್ಣಃಪೃಥೋ ವಹತ್ಯಗ್ನೌ |
ಮಾಯಿಕಮಿದಮಿತಿ ಜಾನನ್ ಜೀವನ್ಮುಕ್ತೋನ ವಿಸ್ಮಯೀ ಭವತಿ ||’

(ಸೂರ್ಯನ ಕಿರಣಗಳು ಶೀತಲತೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟರೂ, ಚಂದ್ರನು ಉಷ್ಣನಾದರೂ ಅಗ್ನಿ ಕೆಳಗೆ ಬಂದರೂ ಅದ್ದೆಲ್ಲವೂ ಮಾಯೆಯಿಂದ ಬಂದವೆಂದು ಭಾವಿಸಿ ಜೀವನ್ಮುಕ್ತನು ಆಶ್ಚರ್ಯ ಪಡುವುದಿಲ್ಲ.)

ಅದು ಯಾವುದೂ ನಿಶ್ಚಯವಲ್ಲ. ಒಂದು ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪ್ರಪಂಚವೇ ಇಲ್ಲದೆ, ‘ಸದೇವ ಸೋಮ್ಯ ಇದಮಗ್ರ ಆಸೀತ್’—ಎಂದು ಹೇಳಿದಂತೆ ಆತ್ಮನು ಮಾತ್ರ ಇದ್ದನು. ಚಿಕ್ಕ ಬೀಜದಿಂದ ದೊಡ್ಡ ಆಲದ ಮರ ಆಗುವಂತೆ ಆ ಒಂದು ಪರಮ ಚೈತನ್ಯದಿಂದ ಇಷ್ಟು ದೊಡ್ಡ ಪ್ರಪಂಚವನ್ನು ನಾವು ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಈ ಪ್ರಪಂಚ ಎನ್ನುವುದು ಶಾಶ್ವತವೇ? ಅಲ್ಲ.

‘ಜಾತಸ್ಯ ಹೀ ಧ್ರುವೋ ಮೃತ್ಯುಃ ಧ್ರುವಂ ಜನ್ಮ ಮೃತಸ್ಯ ಚ’

ಹುಟ್ಟಿದುದೆಲ್ಲಾ ಎಂದಾದರೂ ಒಂದು ದಿನ ನಶಿಸಬೇಕು. ಅದೇ ರೀತಿ ಯಾವ ವಸ್ತು ನಶಿಸಿಹೋಗುವುದೋ ಅದು ಇನ್ನೊಂದು ರೂಪದಲ್ಲಿ ಮತ್ತೆ ಹುಟ್ಟಬೇಕಾದುದೇ. ಆದ್ದರಿಂದ ಈ ವಸ್ತುಗಳಲ್ಲಿ ನಾವು ಆಸೆಯನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳದೆ ಉದಾಸೀನನಾಗಿದ್ದು ಪ್ರಪಂಚವನ್ನು ಒಂದು ಸಾಕ್ಷಿಯಂತೆ ನೋಡುತ್ತಿರಬೇಕು. ಇದೇ ವೈರಾಗ್ಯ. ಈ ವೈರಾಗ್ಯವಿದ್ದರೇನೇ ‘ಶಮಾದಿ ಷಟ್ಕ ಸಂಪತ್ತಿ’ ಎನ್ನುವ ಮೂರನೆಯ ಯೋಗ್ಯತೆ ಬರುವುದಕ್ಕೆ ಅನುಕೂಲವಾಗುತ್ತದೆ. ‘ಶಮಾದಿ ಷಟ್ಕ ಸಂಪತ್ತಿ’ ಎನ್ನುವುದು— ಶಮ, ದಮ, ಉಪರತಿ, ತಿತಿಕ್ಶಾ, ಶ್ರದ್ಧೆ ಮತ್ತು ಸಮಾಧಾನ ಎಂದು ಆರು ಭಾಗಗಳುಳ್ಳದ್ದು. ಅವುಗಳನ್ನು ಒಂದೊಂದಾಗಿ ಈಗ ನೋಡೋಣ. ಶಮವೆನ್ನುವುದು ಒಳಗಿರುವ ಇಂದ್ರಿಯಗಳನ್ನು ನಿಗ್ರಹಿಸುವುದು, ದಮವೆಂದರೆ ಹೊರಗಿರುವ ಇಂದ್ರಿಯಗಳ ನಿಗ್ರಹ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅಂತರಿಂದ್ರಿಯ, ಬಹಿರಿಂದ್ರಿಯ ಎರಡನ್ನೂ ತನ್ನ ವಶದಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿರಬೇಕು. ಅಂತರಿಂದ್ರಿಯವೆಂದರೆ ಮನಸ್ಸು. ಕಣ್ಣು ಮುಂತಾದವು ಬಹಿರಿಂದ್ರಿಯಗಳು. ಕೆಲವರು ‘ಅಂತರಿಂದ್ರಿಯ ನನ್ನ ವಶದಲ್ಲಿದೆ, ಬಹಿರಿಂದ್ರಿಯ ಹೇಗಿದ್ದರೇನು’ ಎಂದು ಹೇಳಿದರೆ ಅದು ಸರಿಯಲ್ಲ.

ಒಬ್ಬ ಮನುಷ್ಯನು ಸಂನ್ಯಾಸಿಯ ಹಾಗೆ ವೇಷವನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಂಡಿದ್ದನು. ಆದರೆ ಅವನ ಕೆಲಸಗಳೆಲ್ಲವೂ ಸರಿಯಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಒಬ್ಬರು ಅವನನ್ನು ‘ಏನು ನೀವು ಎಲ್ಲಿ

ಅಂದರೆ ಅಲ್ಲಿ ಊಟ ಮಾಡುತ್ತೀರಲ್ಲಾ, ಎಲ್ಲಿ ಅಂದರೆ ಅಲ್ಲಿ ತಿರುಗಾಡುತ್ತೀರಲ್ಲಾ. ನೀವು ಸಂನ್ಯಾಸಿಯಾದ ಮೇಲೆ ಹೀಗೆ ಬರಬಹುದೇ?' ಎಂದು ಕೇಳಿದರು. ಅದಕ್ಕೆ ಆ ಸಂನ್ಯಾಸಿ (!) 'ಅಖಂಡ ಚಿದ್ರೂಪಿಯಾಗಿರುವ ಆತ್ಮನು ಎಲ್ಲಿ ಊಟ ಮಾಡಿದರೇ ನಂತೆ? ಎಲ್ಲಿ ತಿರುಗಾಡಿದರೆ ಏನಂತೆ? ಅವನಿಗೆ ಹಿಡಿತವೇನು ಇಲ್ಲವಲ್ಲಾ? ಆದ್ದರಿಂದ ನಾನು ಹೇಗಿದ್ದರೂ ಅದರಿಂದ ತಪ್ಪಿಲ್ಲ' ಎಂದನು. ಪ್ರಶ್ನೆ ಕೇಳಿದ ವ್ಯಕ್ತಿ ಇದಕ್ಕೆ ಏನೂ ಹೇಳಲಿಲ್ಲ. ಅನಂತರ ಸಂನ್ಯಾಸಿಯನ್ನು ಅವರು ತಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ಭಿಕ್ಷೆಗೆ ಕರೆದರು. ಅವರನ್ನು ಕೂರಿಸಿದರು. ಆದರೆ ಸಂನ್ಯಾಸಿಯ ಎಲೆಗೆ ಏನೂ ಬಡಿಸಲಿಲ್ಲ. ಎಷ್ಟು ಹೊತ್ತು ಅವರು ಕಾದಿರಲು ಸಾಧ್ಯ? 'ಸರಿ ಕುಡಿಯಲು ನೀರು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬಾಪ್ಪ. ಬಹಳ ದಾಹವಾಗಿದೆ' ಎಂದರು ಸಂನ್ಯಾಸಿ. ಅದಕ್ಕೆ ಅವರು,

‘ಬ್ರಹ್ಮಾನಂದೇನ ತೃಪ್ತಸ್ಯ’

ಎನ್ನುವಂತೆ ಬ್ರಹ್ಮಾನಂದದಲ್ಲಿಯೇ ತೃಪ್ತಿ ಪಟ್ಟವರಿಗೆ ದಾಹ ಹೇಗಾಯಿತು? ಆದ್ದರಿಂದ

‘ಯತ್ ಸೌಖ್ಯಾಂಬುಧಿಲೇಶಲೇಶತ ಇಮೇ ಶಕ್ರಾದಯೋನಿವೃತ್ತಾಃ
(ಪರವಸ್ತುವಿನ ಒಂದು ತುಣುಕು ಆನಂದದಲ್ಲಿ ಇಂದ್ರಾದಿಗಳು
ತೃಪ್ತರಾದರು.)

—ಎಂದು ಹೇಳಿದಂತೆ ಆ ಸೌಖ್ಯದಲ್ಲಿಯೇ ನೀವು ಮಗ್ನರಾಗಿದ್ದೀರಿ. ನಿಮಗೆ ನಾನು ನೀರನ್ನು ಮೇಲಿನಿಂದ ಹಾಕುವುದೇ, ಬಾಯಿಗೆ ಹಾಕುವುದೇ? ಏನೂ ತಿಳಿಯುತ್ತಿಲ್ಲ' ಎಂದರು. ತಕ್ಷಣ ಸಂನ್ಯಾಸಿ, 'ಹಾಗೆಲ್ಲ ಕೇಳಿದರೆ ಹಸಿವನ್ನು ಸಹಿಸಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ನಾನು ಏನು ಮಾಡಲಿ' ಎಂದರು.

ಉದಾಹರಣೆಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ ಸಂನ್ಯಾಸಿಯಂತೆ ಅಂತರಿಂದ್ರಿಯವನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆಂದು ಬಾಯಿಯಿಂದ ಮಾತ್ರ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದು ಅದರಂತೆ ನಡೆಯದೇ ಹೋದರೆ, ಇಂದ್ರಿಯಗಳನ್ನು ವಶದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳದೇ ಹೋದರೆ, 'ಮಿಥ್ಯಾಚಾರಃ ಸ ಉಚ್ಯತೇ'—ಹಾಗಿರುವವನು ಒಬ್ಬ ಮಿಥ್ಯಾಚಾರಿಯೆಂದು ಭಗವಂತನು ಒಂದು ಬಿರುದನ್ನು ಕೊಟ್ಟನು. ಆದ್ದರಿಂದ ಶಮವಿದ್ದರೆ ದಮ. ದಮವಿದ್ದರೆ ಶಮ, ಈ ಎರಡೂ ಇರಬೇಕಾದುದು ಅಗತ್ಯ. ಅನಂತರ ಹೇಳಿರುವುದು 'ಉಪರತಿ' ಎನ್ನುವುದು.

‘ತತಸ್ತತಶ್ಚೋಪರತಿಃ ಕ್ರಿಯಾಭ್ಯಃ’

ಕ್ರಿಯೆಗಳಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆ ಪಡೆದ ಮೇಲೆ...

-ಎನ್ನುವಂತೆ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಕೆಲವರು, 'ನಾಳೆ ನಾವು ಒಳ್ಳೆಯ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಮಾಡುವೆವು. ಈಗ ನಾವು ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಅನುಭವಿಸಬೇಕಾದವು ಎಷ್ಟೋ ಇವೆ. ಇವುಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಬಿಟ್ಟು ಜೀವನವನ್ನು ನಡೆಸಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ವಯಸ್ಸು ಹೆಚ್ಚಾದ ಮೇಲೆ ಬಿಟ್ಟುಬಿಡೋಣವೆಂದೇ ಇರುತ್ತಾರೆ. ಕೊನೆಗೆ ವಯಸ್ಸು ಆಗುತ್ತಾ ಆಗುತ್ತಾ ಈ ಕರ್ಮ ಸಂಗತಿ ಎನ್ನುವುದು ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತಲೇ ಬರುವುದು. ಮೊದಲು ಇವನ ಚಿಂತೆ, ಅನಂತರ ಇವನ ಹಾಗೂ ಇವನ ಕುಟುಂಬದ ಚಿಂತೆ, ಆದಾದ ಮೇಲೆ ಮಕ್ಕಳು-ಮೊಮ್ಮಕ್ಕಳು ಇವರುಗಳ ಚಿಂತೆ. ಹೀಗೆ ಚಿಂತೆಗಳು ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತಾ ಹೋಗು ತ್ತವೆಯೇ ಹೊರತು, ಕಮ್ಮಿಯಾಗುತ್ತವೆನ್ನುವುದು ಇಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ

‘ತತಸ್ತತಶ್ಚೋಪರತಿಃ ಕ್ರಿಯಾಭ್ಯಃ’

-ಎಂದು ಹೇಳಿದೆ. ಯಾವುದು ಮಾಡಬೇಕಾದ ಕರ್ತವ್ಯವಾದರೂ, ಮಾಡ ಬೇಕಾದ ಸಮಯ ಯಾವುದಾದರೂ ಅದರಲ್ಲಿ ಹಠವಿರಬಾರದು. ಕರ್ತವ್ಯವಿಲ್ಲದ ವನು ಕರ್ತವ್ಯವನ್ನು ತಾನಾಗಿಯೇ ಉಂಟುಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು ತಪ್ಪು. ಪಪ್ರಂಚ ಸತ್ಯ ವೆಂದು ಭಾವಿಸುವವರು ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿದ್ದು ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾ ಬರಬೇಕು.

ಅಧಿಕಾರದಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮ, ಮಧ್ಯಮ, ಮಂದ ಎಂದು ಮೂರು ಬಗೆ.

‘ತೃಕ್ಷಾಜಾತಿಕುಲಾಶ್ರಮೇಷ್ಟಭಿಮತಂ ಮುಂಚ್ಯಾತ್ ಸುದೂರಾತ್ ಕ್ರಿಯಾಃ’ (ಜಾತಿ, ಕುಲ, ಆಶ್ರಮಗಳಲ್ಲಿ ಹಠವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಎಲ್ಲ ಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನೂ ದೂರದಿಂದಲೇ ಬಿಟ್ಟು ಬಿಡಬೇಕು.)

-ಎನ್ನುವಂತೆ ಉತ್ತಮ ಅಧಿಕಾರಿಗೆ ಜಾತಿ, ಮತ, ಕುಲ ಎನ್ನುವುದರಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ಅಭಿಮಾನವಿರಬೇಕಾದ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇಲ್ಲ. ‘ಜಾತಿ, ಮತ ಇವುಗಳನ್ನು ನಾನು ಬಿಡಲು ಸಿದ್ಧವಾಗುತ್ತಿದ್ದೇನೆ’ ಎಂದು ಯಾರಾದರೂ ಹೇಳಿದರೆ, ಸಿದ್ಧವಾಗಿದ್ದರೆ ಮಾತ್ರ ಸಾಲದು.

‘ದೇಹಾದೌ ಅಸತಿ ತೃಜಾತ್ಮಧಿಷ್ಠಾಮ್’

(ದೇಹಾದಿಗಳ ಮೇಲೆ ಇದೇ ಆತ್ಮನೆನ್ನುವ ಭಾವನೆಯನ್ನು ಬಿಡು.)

-ಎಂದು ಹೇಳಿದಂತೆ ಇದ್ದರೆ ಅಂಥ ಅಭಿಮಾನವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬಿಡಬಹುದು. ‘ದೇಹಾದೌ’- ದೇಹ, ಇಂದ್ರಿಯಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ‘ಅಸತಿ’-ಇವುಗಳೆಲ್ಲವೂ ಅಸತ್ ಎಂದು ತಿಳಿದು ಇವುಗಳ ಮೇಲಿನ ಅಭಿಮಾನವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬಿಟ್ಟರೆ ಆಗ ಜಾತಿ ಮತ ಇವುಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಬಿಟ್ಟು ಬಿಡಬಹುದು. ಒಬ್ಬನು ತಾನು ಯಾವ ಅಧಿಕಾರಕ್ಕೆ ಸೇರಿ

ದವನೆಂದು ತಾನೇ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಇತರರು ಹೇಳಿ ಅದನ್ನು ಕಂಡು ಹಿಡಿಯಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ದೇಹದ ಮೇಲೆ ಅಭಿಮಾನವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಅವನು ಎಲ್ಲಿ ಊಟ ಮಾಡಿದರೂ ತಪ್ಪಿಲ್ಲ. ದೇಹದ ಮೇಲೆ ಯಾರಾದರೂ ಎರಡು ಏಟು ಹೊಡೆದರೆ ತಿರುಗಿಸಿ ತಾನು ಹೊಡೆಯಬೇಕೆಂದು ಯಾರಿಗೆ ತೋರುವುದೋ ಅವನು ಎಲ್ಲಿ ಅಂದರೆ ಅಲ್ಲಿ ಊಟಮಾಡಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಮನೆಯಲ್ಲೇ ಊಟ ಮಾಡಬೇಕು. ದೇಹದ ಮೇಲೆ ಆಸಕ್ತಿ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಅವನಿಗೆ ವಿಷ ಹಾಕಿದರೂ ಒಂದೇ ಊಟ ಹಾಕಿದರೂ ಒಂದೇ, ಅವನಿಗೆ ವಿಷ ವಿಷವಾಗುವುದೇ ಇಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಉತ್ತಮವಾದ ಅಧಿಕಾರಿಯಾಗಿ ಇರುವವನಿಗೆ-

‘ತತಸ್ತತಶ್ಚೋಪರತಿಃ ಕ್ರಿಯಾಭ್ಯಃ’

ಅನಂತರ ‘ತಿತಿಕ್ಷಾ’ ಎನ್ನುವುದು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ, ತಿತಿಕ್ಷಾ ಎಂದರೆ ಏನು?

‘ಸಹನಂ ಸರ್ವದುಃಖಾನಾಂ ಅಪ್ರತೀಕಾರ ಪೂರ್ವಕಮ್|

ಚಿಂತಾವಿಲಾಪರಹಿತಂ ಸಾ ತಿತಿಕ್ಷಾ ನಿಗದ್ಯತೇ||

(ಪ್ರತೀಕಾರ ಭಾವನೆ ಇಲ್ಲದೆ, ಚಿಂತೆ-ವಿಲಾಪಗಳಿಲ್ಲದೆ ಎಲ್ಲ ದುಃಖಗಳನ್ನೂ ಸಹಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ‘ತಿತಿಕ್ಷಾ’ ಎನ್ನಲ್ಪಡುತ್ತದೆ.)

-ಎಂದು ‘ತಿತಿಕ್ಷಾ’ ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ಪ್ರಾರಬ್ಧ ಕರ್ಮದಿಂದ ಒಬ್ಬನಿಗೆ ಯಾವುದಾದರೂ ದುಃಖಗಳು ಉಂಟಾಗಬಹುದು. ಆ ದುಃಖಗಳನ್ನು ಇಟ್ಟು ಕೊಂಡು ‘ಅಯ್ಯೋ ಈ ದುಃಖ ಬಂದಿತಲ್ಲಾ’ ಎಂದು ವಿಲಪಿಸಿದರೆ, ಆಗ ಅವನು ಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಓದಲು ಅಧಿಕಾರಿಯಾಗಲಾರನು. ಯಾವುದು ಬಂದರೂ, ಈ ಸಚ್ಚಿದಾನಂದ ಸ್ವರೂಪವಾಗಿರುವ ಆತ್ಮನಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟಿಲ್ಲವೆಂದು ಭಾವಿಸಬೇಕು. ಶರೀರಕ್ಕೆ ಯಾವುದೋ ಸುಖವೋ ದುಃಖವೋ ಬಂದು ಹೋಗಲಿ ಎಂದು ಇರಬೇಕು. ಆ ‘ತಿತಿಕ್ಷಾ’ ಎನ್ನುವುದು ‘ಚಿಂತಾವಿಲಾಪ ರಹಿತಂ’ ಎಂದು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿರುವುದು. ದುಃಖ ಬಂದರೆ ಚಿಂತಿಸುವುದೋ ವ್ಯಾಕುಲ ಪಡುವುದೋ ಕೂಡದು. ಹೀಗೆ ಸಹಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಶಕ್ತಿ ಇದ್ದರೆ ಅದಕ್ಕೆ ‘ತಿತಿಕ್ಷಾ’ ಎಂದು ಹೆಸರು.

ಅದಾದ ಮೇಲೆ, ಸಮಾಧಾನ ಮುಂತಾದವು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ.

‘ಶಾಸ್ತ್ರಸ್ಯ ಗುರುವಾಕ್ಯಸ್ಯ ಸತ್ಯಬುದ್ಧ್ಯಾವಧಾರಣಾ|

ಸಾ ಶ್ರದ್ಧಾ ಕಥಿತಾ ಸದ್ಭಿರ್ಯಯಾ ವಸ್ತುಪಲಭ್ಯತೇ||’

(ಯಾವುದರಿಂದ ನಿಜವಾದ ವಸ್ತು ತಿಳಿಯಲ್ಪಡುತ್ತದೆಯೇ ಆ ಶಾಸ್ತ್ರ ಮತ್ತು

ಗುರುವಿನ ಉಪದೇಶ ಸತ್ಯವೇ ಎಂದು ಭಾವಿಸುವುದರಿಂದ ಉಂಟಾಗುವ ನಂಬಿಕೆ 'ಶ್ರದ್ಧೆ' ಯೆಂದು ಒಳ್ಳೆಯವರಿಂದ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ.)

ಚೆನ್ನಾಗಿ ವೇದಾಂತವನ್ನು ಓದಿದರೂ 'ಯಾವುದೋ ಬ್ರಹ್ಮವೆನ್ನುವುದು ಒಂದು ಇದೆಯಂತೆ, ಶುಕರು ಮುಕ್ತರಂತೆ, ವಾಮದೇವರು ಮುಕ್ತರಂತೆ' -ಎಂದು ಹೀಗೆ ಪಾಠ ಹೇಳುವುದಾದರೆ ಆ ಪಾಠವನ್ನು ಕೇಳದೆ ಇರುವುದು ಒಳ್ಳೆಯದು. ಏಕೆಂದರೆ ನಾನು ಇದ್ದೇನೆಯೋ ಇಲ್ಲವೋ ಎನ್ನುವುದರಲ್ಲಿಯೇ ಅಂತಹವನಿಗೆ ಸಂದೇಹ. ತಾನು ಇದ್ದರೆ ಖಂಡಿತವಾಗಿಯೂ ಬ್ರಹ್ಮವೂ ಇದೆ. ಹಾಗೆ ಇರುವಾಗ ತಾನು ಇದ್ದೇನೆಂದು ತಿಳಿದು 'ಬ್ರಹ್ಮವಿದೆಯೆಂದು ಶಾಸ್ತ್ರ ಹೇಳುತ್ತದೆ' ಎಂದರೆ ಆಗ ಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಶ್ರದ್ಧೆ ಇಲ್ಲವೆಂದೇ ತಾತ್ಪರ್ಯ. ಯಾರು ಯಾರಿಗೆ ತಾನು ಇದ್ದೇನೆಂದು ಅರಿವು ಇದೆಯೋ ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಬ್ರಹ್ಮವನ್ನು ಒಂದು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಅರಿತಿರುತ್ತಾರೆನ್ನುವುದೇ ತಾತ್ಪರ್ಯ. ಆದ್ದರಿಂದ-

‘ಶಾಸ್ತ್ರಸ್ಯ ಗುರು ವಾಕ್ಯಸ್ಯ ಬುದ್ಧ್ಯಾವಧಾರಣಾ’

-ಎಂದು ಹೇಳಿದಂತೆ ವೇದ ಯಾವುದನ್ನು ಹೇಳುತ್ತದೆಯೋ, ಆಚಾರ್ಯರು ಯಾವುದನ್ನು ಉಪದೇಶಿಸುತ್ತಾರೋ ಆ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ 'ಸತ್ಯಬುದ್ಧಿ' ಇದು 'ಸತ್ಯವಾದ ಮಾತು' ಎನ್ನುವ ನಿಶ್ಚಯವಿರಬೇಕು. 'ಯಯಾ ವಸ್ತೂಪಲಭ್ಯತೇ'-ಆ ಶ್ರದ್ಧೆ ಇದ್ದರೆ ನೇ ಆತ್ಮಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರವಾಗುತ್ತದೆ. ಶ್ರದ್ಧೆಯೇ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಆತ್ಮಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಒಂದು ಉದಾಹರಣೆ ಈಗ ನೋಡೋಣ. ಒಂದು ವಜ್ರವನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸುವ ಒಬ್ಬ ಆಭರಣಗಳ ಅಂಗಡಿಯವನು ವಜ್ರವನ್ನು ಕೈಯಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು, 'ಹೀಗೆ ನೋಡು, ಹಾಗೆ ನೋಡು, ಇದರಲ್ಲಿ ದೋಷ ಕಾಣುವುದು, ಗುಣಕಾಣುವುದು' ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಿರುತ್ತಾನೆ. ಅವನು ಹೇಳುವುದೆಲ್ಲಾ ಸುಳ್ಳೆಂದು ತೀರ್ಮಾನ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದರೆ ನೋಡುವವನಿಗೆ ಹೇಗೆ ಅದರ ಅರಿವು ಆಗುವುದು? ಅರಿವು ಉಂಟಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಅವನು ಹೇಳುವುದರಲ್ಲಿ ನಂಬಿಕೆ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿರಬೇಕು. ಅನಂತರ ನಾವು ನೋಡಿದರೆ ಅವನು ಹೇಳುವುದೆಲ್ಲಾ ಅಲ್ಲಿದೆ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ನಾವು ನೋಡಬಹುದು. ಆದ್ದರಿಂದ ಶ್ರದ್ಧೆ ಎನ್ನುವುದು ಬೇಕು. ಸಮಾಧಾನವೆನ್ನುವುದು ಮನಸ್ಸನ್ನು ಒಂದು ಸ್ಥಿತಿಗೆ ತರುವುದು ಆಗುವುದು. ಈ ಆರು-'ಶಮಾದಿ ಷಟ್ಕ ಸಂಪತ್ತಿ' ಇದ್ದರೆ ನೇ ಅಧಿಕಾರ ಬರುವುದು.

ಅನಂತರ 'ಮುಮುಕ್ಷುತ್ವ' ಎನ್ನುವುದು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಮುಮುಕ್ಷುತ್ವ (ಮೋಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಇಚ್ಛೆ) ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಇದೆ. ಯಾವುದಾದರೂ ಕಷ್ಟ ಬಂದರೆ ಈ ಪ್ರಪಂಚ ಬೇಡವೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ. ಆ ಕಷ್ಟ ದೂರವಾಯಿತೆಂದರೆ ಈ ಪ್ರಪಂಚವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು

ಹೋಗಬಾರದು ಎನಿಸುತ್ತದೆ.

ಕಟ್ಟಿಗೆಗಳನ್ನು ಮಾರುವ ಒಬ್ಬ ಮುದುಕಿ ಇದ್ದಳು. ಬಿಸಿಲುಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿಗೆಗಳನ್ನು ಮಾರುವುದಕ್ಕೆ ಬಹಳ ಕಷ್ಟಪಟ್ಟು ಅವಳು, 'ಎಷ್ಟು ದಿನಗಳು ಕೂಗಿದರೂ ಯಮನು ಬರುವುದಿಲ್ಲವಲ್ಲಾ, ಈ ಕಷ್ಟದಿಂದ ನಾನು ಹೇಗೆ ಪಾರಾಗುವುದು?' -ಎಂದು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಳು. ಒಂದು ದಿನ ಯಮನು ಎದುರಿಗೆ ಬಂದು 'ಏಕಮ್ಮ ನನ್ನನ್ನು ಕೂಗಿದೆ' ಎಂದು ಕೇಳಿದನು. ಮುದುಕಿ ನೋಡಿದಳು. 'ಇದೇನು! ಇವನು ಬಂದು ಬಿಟ್ಟನಲ್ಲಾ!' ಎಂದು ಯೋಚಿಸುತ್ತಾ. 'ಏನೂ ಇಲ್ಲ. ಈ ಕಟ್ಟಿಗೆಗಳನ್ನು ಎತ್ತಿ ಎತ್ತಿ ಸಾಕಾಗಿದೆ. ಕಟ್ಟಿಗೆಗಳನ್ನು ನನ್ನ ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಇಟ್ಟರೆ ಸಾಕು' ಎಂದಳು. ಮೊದಲು ಯಮನನ್ನು ಕರೆಯುವಾಗ 'ನನ್ನನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗು, ಎಂದು ಕೂಗಿದಳು. ಅವನು ಎದುರಿಗೆ ಬರುತ್ತಲೇ 'ಬೇಡ' ಎಂದು ಬಿಟ್ಟಳು. ನಮಗೆ ಅದೇ ರೀತಿಯ ಮುಮ್ಮುಕ್ಕುತ್ವ ಮಾತ್ರ ಇದೆ. 'ಪ್ರಸೂತಿ ವೈರಾಗ್ಯ ಸ್ಮಶಾನ ವೈರಾಗ್ಯ' ಎಂದೆಲ್ಲಾ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಸ್ಮಶಾನದಲ್ಲಿ ಹೋಗಿ ನೋಡುವಾಗ, 'ಇದೇ ರೀತಿ ನಾನು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬರಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಎಷ್ಟು ಸಂಪಾದಿಸಿದರೂ ಏನು ಪ್ರಯೋಜನ? ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ಸುಖವನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿದರೂ ಏನು ಬಂತು? ದುಃಖವನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿದರೂ ಏನು? ಯಾವುರೋ ಬಂದಿರುವ ಬಾಳನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ನಡೆಸಿಕೊಂಡು, ಅನಂತರ ಬ್ರಹ್ಮ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರವನ್ನು ಪಡೆಯಬಾರದೇ?' ಎಂದು ತೋರುತ್ತದೆ. ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತು ಆದ ಮೇಲೆ, ಅಂಗಡಿ ಬೀದಿಗೆ ಬರುತ್ತಲೇ ಆ ಯೋಜನೆಯಲ್ಲಾ ಮಾಯವಾಗಿ ಬಿಡುತ್ತದೆ. ಗೀತೆಯಲ್ಲಿ ಕೃಷ್ಣನು,

‘ಮಾಮೇವ ಯೇ ಪ್ರಪದ್ಯಂತೇ ಮಾಯಾಮೇತಾಂ ತರಂತಿ ತೇ’

(ನನಗೇ ಶರಣಾಗುವವರು ಈ ಮಾಯೆಯನ್ನು ದಾಟುತ್ತಾರೆ.) -ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಭಗವಂತನಿಗೆ ಶರಣಾದರೇನೇ ಈ ಮಾಯೆ ದೂರವಾಗುವುದೆಂದು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಅರ್ಧಂಬರ್ಧ ವೈರಾಗ್ಯದಿಂದ ಉಂಟಾಗುವ ಮುಮ್ಮುಕ್ಕುತ್ವವು ಮುಮ್ಮುಕ್ಕುತ್ವವೇ ಅಲ್ಲ. ಅದು, ಇದ್ದರೂ ಪ್ರಯೋಜನವಿಲ್ಲ. ಮುಮ್ಮುಕ್ಕುತ್ವ ಹೇಗಿರಬೇಕೆಂದು ಕೇಳಿದರೆ, ತಲೆ ಕೂದಲಿಗೆ ಬೆಂಕಿ ಹತ್ತಿಕೊಂಡರೆ ಆಗ ಏನು ಮಾಡುತ್ತೇವೆ? ಒಂದು ನಲ್ಲಿಯನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಅದರ ಕೆಳಗೆ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವೆವು. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಒಂದು ಕೊಳವನ್ನು ಕಂಡರೆ ಒಡನೆ ಅದರಲ್ಲಿ ಹಾರಿ ಬಿಡುವೆವು. ಏನಾದರೂ ಆಗಲಿ, ಮೊದಲು ಹಾರಿ ಬಿಡುತ್ತೇವೆ. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ,

‘ಪ್ರದೀಪ್ತಿರಾಃ ಜಲಂ ಪ್ರವಿವಿಕ್ಷುರಿವ’

(ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಬೆಂಕಿ ಹತ್ತಿಕೊಂಡವನು ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶಿಸುವಂತೆ) ಎಂದು ಒಂದು ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದೆ. ಅದೇ ರೀತಿ ಉತ್ತಮಾಧಿಕಾರಿಯಲ್ಲಿ ಮುಮುಕ್ಷುತ್ವ ಇರಬೇಕು. ವಿವೇಕ, ವೈರಾಗ್ಯ, ಶಮಾದಿ ಷಟ್ಕ ಸಂಪತ್ತಿ ಮುಮುಕ್ಷುತ್ವ ಮೊದಲಾದವು ಒಬ್ಬ ಗೃಹಸ್ಥನಿಗಾಗಲೀ ಅಥವಾ ವಾನಪ್ರಸ್ಥನಿಗಾಗಲೀ ಉಂಟಾಗಬಹುದು.

‘ಅಥವಾ ಯೋಗಿನಾಮೇವ ಕುಲೇ ಭವತಿ ಧೀಮತಾಮ್’

—ಎಂದು ಭಗವಂತನು ಹೇಳಿದಂತೆ ಜನ್ಮಾಂತರದಲ್ಲಿ ಅನುಷ್ಠಾನ ಮಾಡಿದುದನ್ನು ಈಗ ಒಬ್ಬನು ಪಡೆಯಬಹುದು; ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಸೂತ್ರದಲ್ಲಿ ‘ಅಥ ಅತಃ’ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ ಭಗವತ್ತಾದರು. ‘ವಿವೇಕ, ವೈರಾಗ್ಯ, ಶಮಾದಿ ಷಟ್ಕ ಸಂಪತ್ತಿ, ಮುಮುಕ್ಷುತ್ವ ಎನ್ನುವುವು ಇರುವಾಗ’ —ಎಂದು ಇದಕ್ಕೆ ಅರ್ಥ. ಆದರೆ ನಾವು ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ನೋಡುತ್ತೇವೆ. ಯಾರಿಗೂ ವೈರಾಗ್ಯ ಬರುವಂತೆ ತೋರುವುದಿಲ್ಲ. ಎಲ್ಲರೂ ಒಂದು, ಎರಡು—ಮೂರು, ಎಂಟು ಕಟ್ಟಡಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳುವುದರಲ್ಲಿಯೇ ಆಸೆ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಯಾಗ ಮಾಡುವವರಿಗೂ, ಜ್ಯೋತಿಷ್ವೇಮ, ಅಗ್ನಿಷ್ವೇಮ ವಾಜಪೇಯ, ಹೀಗೆ ಒಂದಾದ ಮೇಲೆ ಒಂದು ಯಾಗ ಮಾಡಬೇಕೆನ್ನಿಸುತ್ತದೆ. ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಹೋಗಬೇಕೆಂದು ಮಾತ್ರ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ತೀವ್ರವಾದ ಅಭಿಲಾಷೆ ಇದೆಯೇ ಹೊರತು ಯಾರಿಗೂ ವೈರಾಗ್ಯ ಉಂಟಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ‘ಈ ಯಜ್ಞಗಳನ್ನು ನಾವು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರೆ ಯಾವುದೋ ಒಂದು ಸುಖ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ. ಆ ಸುಖ ಸ್ಥಿರವಾದ ಸುಖವಾಗಿರುತ್ತದೆ’ —ಎಂದು ಅವರು ಭಾವಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಯಾವ ವೇದ ಇಷ್ಟು ಯಾಗಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಹೇಳುತ್ತದೆಯೋ ಅದೇ ವೇದ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿರುವ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ವಸ್ತುವೂ ಅನಿತ್ಯವೆಂದು ಹೇಳುತ್ತದೆ.

‘ನಾಸ್ತ್ಯಕೃತಃ ಕೃತೇನ’

—ಎಂದು ಹೇಳಿದಂತೆ ಧರ್ಮದಿಂದ ಅಳಿಯದ ಸುಖವೆನ್ನುವುದು ದೊರೆಯುವುದಿಲ್ಲ. ತಾತ್ಕಾಲಿಕ ಸುಖ ಮಾತ್ರ ತೊರೆಯುತ್ತದೆ. ‘ಯಾಗದಂಥವುಗಳಿಂದ ಯಾವ ಸುಖವನ್ನು ನಾವು ಸಂಪಾದಿಸುತ್ತೇವೆಯೋ ಅದೇ ರೀತಿಯ ಲೌಕಿಕವಾದ ಕರ್ಮಗಳಿಂದ ಎಷ್ಟು ಸುಖಗಳನ್ನು ನಾವು ಪಡೆಯುತ್ತೇವೋ ಅವುಗಳೆಲ್ಲವೂ ಹೊಸದಾಗಿ ಉಂಟಾದ ಸುಖಗಳು ಮಾತ್ರ. ಉಂಟಾದ ಯಾವ ಸುಖವೂ ನಿಜವಾದ ಸುಖವಲ್ಲ. ನಿಜವಾಗಿ ನಿತ್ಯವಾದ ಯಾವ ವಸ್ತುವಿಗೂ ‘ಉಂಟಾಗುವುದು’ ಎನ್ನುವುದು ಇಲ್ಲ. ಯಾವ ವಸ್ತು ಉಂಟಾಗುವುದೋ ಅದು—

‘ಜಾತಸ್ಯ ಹಿ ಧ್ರುವೋ ಮೃತ್ಯುಃ’

ಎನ್ನುವಂತೆ ಒಂದು ದಿನ ನಶಿಸುತ್ತದೆ.

‘ಕೃತೇನ ಕರ್ಮಣಾ ಅಕೃತೋ ಮೋಕ್ಷಃ’

—ಎನ್ನುವುದರಿಂದ ನಿತ್ಯ ಸುಖ ಇದರಿಂದ ದೊರೆಯುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ನಾವೆಲ್ಲರೂ. ‘ಇಂದು ಸುಖವಿರಲಿ, ನಾಳೆ ಹೋದರೂ ಪರವಾಗಿಲ್ಲ’ ಎಂದು ಭಾವಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ‘ನಿತ್ಯವಾದ ಸುಖ ಇರಬೇಕು’ ಎಂದೇ ನಾವು ಭಾವಿಸುತ್ತೇವೆ. ನಾವು ಯಾವುದೇ ವಸ್ತುವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡರೂ ಒಂದು ದಿನ ಅದು ಹೋಗಿಬಿಡುತ್ತದೆನ್ನುವುದು ತೀರ್ಮಾನ. ಆದರೆ ಆತ್ಮನು ನಿತ್ಯನೆನ್ನುವುದನ್ನು ನಾವು ಸ್ವಲ್ಪ ಯೋಚನೆ ಮಾಡಿದರೆ ಅದನ್ನು ತೀರ್ಮಾನವಾಗಿ ತಿಳಿಯಬಹುದು. ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರೂ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಬಿಟ್ಟು ಬಿಡಲು ಸಿದ್ಧರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ತನ್ನನ್ನು ತಾನು ಬಿಟ್ಟು ಬಿಡುವುದು ಎನ್ನುವುದು ಇಲ್ಲ. ಈ ಶರೀರವನ್ನು ಕೂಡ ಬಿಟ್ಟು ಬಿಡಲು ಒಬ್ಬನು ಮುಂದಾಗಬಹುದು. ತಾನು ಸುಖವಾಗಿ ಇರಬೇಕು ಎನ್ನುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಅಥವಾ ಕಷ್ಟವನ್ನು, ಸಹಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ ಎನ್ನುವುದಕ್ಕಾಗಿ ತನ್ನ ಶರೀರವನ್ನೂ ಒಬ್ಬನು ಬಿಟ್ಟು ಬಿಡಬಹುದು, ತಾನು ಸುಖವಾಗಿ ಇರಬೇಕು ಎನ್ನುವುದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಒಬ್ಬನು ಪ್ರಾಣಬಿಡುತ್ತಾನೆಯೇ ಹೊರತು ದುಃಖವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಯಾರೂ ಆತ್ಮಹತ್ಯೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ.

ಹಲವರಿಗೆ ಸಾಧಾರಣವಾಗಿ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ತೀವ್ರವಾದ ಆಸಕ್ತಿ ಇರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಅದು ವೈರಾಗ್ಯವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ವಿವೇಕವನ್ನುವುದು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಉಂಟಾದಾಗ ಮಾತ್ರ ವೈರಾಗ್ಯ ಉಂಟಾಗುವುದು. ‘ಅನಿತ್ಯವಾಗಿರುವ ಈ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ನಾನು ಏತಕ್ಕೆ ಅಭಿಲಾಷೆಯನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿರಬೇಕು? ನಿತ್ಯವಾದ ಆತ್ಮಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರವನ್ನು ನಾನು ಪಡೆಯುವೆನು’ ಎನ್ನುವ ವೈರಾಗ್ಯ ತಾನಾಗಿ ಬಂದುಬಿಡುತ್ತದೆ. ವಿವೇಕ ವೈರಾಗ್ಯ ಈ ಎರಡೂ ಬಂದ ಮೇಲೆ ಶಮಾದಿ ಷಟ್ಕ ಸಂಪತ್ತಿ ತಾನಾಗಿಯೇ ಬರುವುದು. ಮುಮುಕ್ಷುತ್ವವೂ ಸಫಲವಾಗುವುದು.

ಒಬ್ಬನಿಗೆ ವಿವೇಕ, ವೈರಾಗ್ಯ ಬರುವುದಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಆಗ ಪರ ಬ್ರಹ್ಮದ ವಿಚಾರವನ್ನು ಯಾರು ತಾನೆ ಮಾಡಬಲ್ಲರು? ಆದರೆ ಕೆಲವರಿಗೆ ಸಹಜವಾಗಿಯೇ ಬಂದು ಬಿಡುತ್ತದೆ. ಕೆಲವರಿಗೆ ಬಹಳ ಕಷ್ಟಪಟ್ಟು ಬರುತ್ತದೆ. ಎಷ್ಟು ಮಂದಿ ಸಂನ್ಯಾಸವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಸಿದ್ಧರಾಗಿದ್ದಾರೆ? ನಮ್ಮನ್ನು ಕೇಳಿದರೆ ನಾವು ಭಯಪಟ್ಟು ‘ಸಂನ್ಯಾಸ ಬೇಡ’ವೆಂದು ಹೇಳುತ್ತೇವೆ.

ನಮ್ಮ ಪರಮಾಚಾರ್ಯರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರು ವೇದಾಂತ ಓದುತ್ತಿದ್ದರು. ಬಹಳ

ವಿರಕ್ತರಾಗಿದ್ದರು ಅವರು. ಆದರೆ, 'ನಾನು ಸಂನ್ಯಾಸವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ' ಎಂದು ಹೇಳಿದರಂತೆ. 'ಏಕೆ?' ಎಂದು ಕೇಳಿದರೆ, 'ಸಂನ್ಯಾಸವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ. ತೆಗೆದುಕೊಂಡರೆ ವೈರಾಗ್ಯ ಹೋಗಿ ಬಿಡುತ್ತದೆ. ಸಂನ್ಯಾಸ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳದಿದ್ದರೆ ವೈರಾಗ್ಯವಿರುತ್ತದೆ' ಎಂದರು. ಇದು ನಿಜ.

ಸಂನ್ಯಾಸ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಮುಂಚೆ ಇದ್ದ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಬೇರೆ, ಅದಕ್ಕೆ ಅನಂತರ ಬರುವ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಬೇರೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಸಂನ್ಯಾಸಿಯ ಅಭಿಪ್ರಾಯದಲ್ಲಿ 'ಸಂನ್ಯಾಸ' ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಮುಂಚೆ ಇತರರಂತೆ ನಾನು ಇದ್ದೆನು. ಈಗ ಹಾಗಲ್ಲ. 'ನಾನು ದೊಡ್ಡವನು' ಎನ್ನುವ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಸ್ವಲ್ಪ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತದೆ. 'ಅವನು ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಲಿಲ್ಲವಲ್ಲಾ!' 'ಇವನು ಭಿಕ್ಷೆಗೆ ಕರೆಯಲಿಲ್ಲವಲ್ಲಾ' ಎಂದಿರುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ನನಗೆ ಸಂನ್ಯಾಸ ಬೇಡ. ನಾನು ಹೀಗೆಯೇ ಇದ್ದು ಬೇರೆಯವರಂತೆಯೇ ಇರುವೆನು. ಹಾಗಿದ್ದರೇನೇ ನನಗೆ ಜ್ಞಾನವಿಲ್ಲವೆನ್ನುವ ಒಂದು ತಾಪವಾದರೂ ಇರುವುದು' ಎಂದು ಹೇಳಿದರು. ಉದಾಹರಣೆಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದವರಿಗೆ ಇದ್ದಂತೆ ಆ ಸ್ಥಿರವಾದ ವಿವೇಕವಿದ್ದರೆ ಆಗ ವೈರಾಗ್ಯ, ಶಮಾದಿಷಟ್ಕಸಂಪತ್ತಿ ಎಲ್ಲವೂ ತಾನಾಗಿಯೇ ಬರುತ್ತದೆ. ಸಾಧನ ಸಂಪತ್ತು ಉಂಟಾಗದಿರುವವರು—

‘ಹರಿಪದಭಜನಂ ತನ್ನಿವೃತ್ತೈ ಪ್ರಕುರ್ಮಃ’

ಎಂದು ಹೇಳಿದಂತೆ ಈಶ್ವರೋಪಾಸನೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಭಗವದ್ಗೀತೆಯಲ್ಲಿ

‘ಸ್ವಕರ್ಮಣಾ ತಮಭ್ಯರ್ಚ್ಯ ಸಿದ್ಧಿಂ ವಿನೃತಿ ಮಾನವಃ’

(ತನ್ನ ಸರಿಯಾದ ಕರ್ಮದಿಂದ ಅವನನ್ನು ಆರಾಧಿಸಿ ಮನುಷ್ಯನು ಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ.)

‘ನಿನ್ನ ವರ್ಣಾಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟ ಕರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವುವು ಇರುವುವೋ ಅವುಗಳನ್ನು ನೀನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಅನುಷ್ಠಾನ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಬಾ’ ಎಂದು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. ಹೀಗೆ ಮಾಡಿದರೆ,

‘ಜ್ಞಾನ ಪ್ರಸಾದೇನ ವಿಶುದ್ಧಸತ್ತ್ವಃ’

(ಬುದ್ಧಿಯ ಪ್ರಸಾದದಿಂದ ಪರಿಶುದ್ಧವಾದ ಮನಸ್ಸುಳ್ಳವನಾದರೆ) ಎನ್ನುವಂತೆ ಆ ಕಾರಣವೆನ್ನುವುದು ಪ್ರಯೋಜನವಾಗುವುದು. ಹಾಗೆ ಅದು ಪ್ರಯೋಜನಕರವಾ

ದರೆ ವಿವೇಕ ತಾನಾಗಿಯೇ ಉಂಟಾಗುವುದು. ಹಾಗೆ ಪ್ರಯೋಜನಕರವಾಗದಿದ್ದರೆ ನಾವು ಎಷ್ಟು ಬಾರಿ ವೇದಾಂತವನ್ನು ಓದಿದರೂ ಅದು ಕಲ್ಲನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿಸಿದರೂ ಕಲ್ಲು ನೆನೆಯದಂತೆ ನಮ್ಮ ಓದು ಪ್ರಯೋಜನಕರವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಅದೇ ಒಂದು ಬಟ್ಟೆಯಾದರೆ ನೆನೆಯುತ್ತದೆ. ಕಲ್ಲು ಹಾಗಲ್ಲ.

‘ನಿಷ್ಣಾತೋಽಪಿ ಚ ವೇದಾಂತೇ ವೈರಾಗ್ಯಂ ನೈತಿ ದುರ್ಮತಿಃ|
ಚಿರಂ ಜಲನಿಧೌ ಮಗ್ನೋ ಮೈನಾಕ ಇವ ಮಾರ್ದವಮ್||’

(ವೇದಾಂತದಲ್ಲಿ ಪಂಡಿತನಾಗಿದ್ದರೂ ಕೆಟ್ಟ ಮನಸ್ಸುಳ್ಳವನು ವೈರಾಗ್ಯವನ್ನು ಪಡೆಯುವುದಿಲ್ಲ. (ಹೇಗೆಂದರೆ) ಮೈನಾಕ ಪರ್ವತ ಎಷ್ಟು ದಿನಗಳು ಸಮುದ್ರದ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿದ್ದರೂ ಅದು ನೆನೆಯುವುದಿಲ್ಲ)

—ಎನ್ನುವಂತೆ ಮೈನಾಕ ಪರ್ವತ ಎಷ್ಟು ದಿನಗಳು ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿದ್ದರೂ ಮೃದು ವಾಗುತ್ತದೆಯೇ? ಅದೇ ರೀತಿ ಮನಸ್ಸಮಾಧಾನವಿಲ್ಲದವರು ಎಷ್ಟು ದಿನಗಳು ವೇದಾಂತ ಓದಿದರೂ ಅದು ಅಷ್ಟು ಫಲವನ್ನು ಕೊಡುವುದಿಲ್ಲ. ಭಗವಂತನ ದಯೆ ಇದ್ದರೆ ಮನಸ್ಸು ಚಂಚಲತ್ವವನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಬಿಡುತ್ತದೆ, ಸತ್ತ್ವಗುಣ ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತದೆ. ಅದರಿಂದ ವಿವೇಕ-ವೈರಾಗ್ಯ ಉಂಟಾಗುವುದಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶವಿರುವುದರಿಂದ ನಾವು ವಿಮರ್ಶೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಏನು ವಿಮರ್ಶೆ ಎಂದರೆ ‘ಆತ್ಮ ವಿಚಾರ ಮಾಡಬೇಕು.’ ಆತ್ಮ ವಿಚಾರವೂ ಬ್ರಹ್ಮವಿಚಾರವೂ ಒಂದೇ.

ಕೆಲವರಿಗೆ ಒಂದು ಪ್ರಶ್ನೆ, ಬ್ರಹ್ಮ ವಿಚಾರವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಹೇಳುತ್ತೀರಲ್ಲ, ಆ ಬ್ರಹ್ಮಕ್ಕೆ ಲಕ್ಷಣವೇನು? ‘ಸತ್ಯಜ್ಞಾನ ಸುಖಸ್ವರೂಪ’. ಹೀಗಿರುವ ಆತ್ಮನ ಜ್ಞಾನವಿದ್ದರೆ ಅನಂತರ ನಾವು ವಿಚಾರ ಮಾಡಬೇಕಾದುದೇ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಆ ಜ್ಞಾನವೇ ಇಲ್ಲವೆಂದರೆ ನಾವು ಹೇಗೆ ವಿಚಾರ ಮಾಡುವುದು? ಯಾವುದೋ ಒಂದು ವಸ್ತುವಿದೆಯೆಂದು ತಿಳಿದರೆ ಆ ವಸ್ತುವಿನ ಬಗೆಗೆ ವಿಚಾರ ಮಾಡಿ, ಪರಬ್ರಹ್ಮವೆಂದು ಒಂದು ವಸ್ತುವಿದೆ ಎನ್ನುವುದೇ ನಮಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲವಲ್ಲ, ಹೇಗೆ ವಿಚಾರ ಮಾಡುವುದು? ಆ ವಸ್ತುವಿನ ಬಗೆಗೆ ತಿಳಿದರೆ ಅನಂತರ ವಿಚಾರ ಮಾಡಬೇಕಾದ ಅವಶ್ಯಕತೆಯೇ ಇಲ್ಲವಲ್ಲ!

ತತ್ಪುನರ್ಬ್ರಹ್ಮ ಪ್ರಸಿದ್ಧಮಪ್ರಸಿದ್ಧಂ ವಾ ಸ್ಯಾತ್! ಯದಿಪ್ರಸಿದ್ಧಂ ನ ಜಿಜ್ಞಾಸಿತ ವ್ಯಮ್|

(ಆ ಪರವಸ್ತು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿಯೋ ಅಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿಯೋ? ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದರೆ

ಜಿಜ್ಞಾಸೆ ಮಾಡಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಅದನ್ನು ತಿಳಿಯುವುದಕ್ಕೆ ಇಚ್ಛೆ ಪಡುವ ಅಗತ್ಯವಿಲ್ಲ.)

ಆದ್ದರಿಂದ ನಾವು ಏಕೆ ಶಾಸ್ತ್ರಾಧ್ಯಯನ ಮಾಡಬೇಕು? ಅಪ್ರಸಿದ್ಧ-ಆದ್ದರಿಂದ ನಾವು ವಿಚಾರ ಮಾಡಲು ಆಗುವುದಿಲ್ಲ ಎನ್ನುವುದು ಕೆಲವರ ಅಕ್ಷೇಪಣೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಜವಾಬು ಹೀಗೆ ಹೇಳಬಹುದು:

‘ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಪರಬ್ರಹ್ಮನ ಜ್ಞಾನವಿದೆ’ ಎನ್ನುವುದು ನಿಜ. ಏಕೆಂದರೆ—

‘ಸರ್ವೋ ಹ್ಯಾತ್ಮಾಸ್ತಿತ್ವಂ ಪ್ರತ್ಯೇತಿ ನ ನಾಹಮಸ್ಮೀತಿ!’

(ಎಲ್ಲರೂ ‘ತಾನು’ ಇರುವುದನ್ನು ತಿಳಿಯುತ್ತಾರಲ್ಲವೇ! ‘ನಾನು ಇಲ್ಲ’ ಎಂದು ತಿಳಿಯುವುದಿಲ್ಲ.)

‘ನೀನು ಇದ್ದೀಯಾ?’ —ಎಂದು ಯಾರಾದರೂ ಕೇಳಿದರೆ ‘ಹೌದು ನಾನು ಇದ್ದೇನೆ’ —ಎಂದು ಒಬ್ಬನು ಹೇಳುತ್ತಾನೆಯೇ ಹೊರತು ‘ನಾನು ಇಲ್ಲ’ ಎಂದು ಯಾರಾದರೂ ಹೇಳುವುದುಂಟೆ? ಎಲ್ಲರೂ ‘ನಾನು ಇದ್ದೇನೆ’ ಎಂದೇ ಹೇಳುವರು.

‘ಆತ್ಮಾ ಚ ಬ್ರಹ್ಮ’

(ಆತ್ಮನೇ ಬ್ರಹ್ಮ) ಎಂದು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಹಾಗಾದರೆ ‘ಬ್ರಹ್ಮಜ್ಞಾನ ನನಗೆ ಇದೆ ಯಲ್ಲಾ’ ಎಂದು ಯಾರಾದರೂ ಹೇಳಿದರೆ ಅವನಿಗೆ ‘ಬ್ರಹ್ಮವಿದೆ’ ಎಂದಂತಾಯಿತು. (ಆದರೆ ಅದು ಎಂಥ ಜ್ಞಾನವನ್ನುವುದನ್ನು ಈಗ ನೋಡೋಣ.)

ಒಬ್ಬ ರಾಜನು ತನ್ನ ಮಗನಿಗೆ ‘ನಾಲ್ಕು ವೇದಗಳನ್ನು ತಿಳಿದ ಒಬ್ಬನಿಗೆ ಈ ದಾನವನ್ನು ಕೊಡಬೇಕೆಂದು’ ಹೇಳಿದನು, ಅದನ್ನು ಕೇಳಿದ ಮಗನು ತಕ್ಷಣ ತನ್ನ ಕೈ ಮುಂದೆ ಒಡ್ಡಿದನು. ತಂದೆ ಅವನನ್ನು, ‘ಏನು ನೀನು ಕೈಯನ್ನು ನೀಡುತ್ತೀಯೆ? ಯಾವಾಗ ನೀನು ವೇದವನ್ನು ಕಲಿತುಕೊಂಡೆ’ ಎಂದು ಕೇಳಿದನು. ಅದಕ್ಕೆ ಮಗನು, ‘ನೀವು ಹೇಳಿದಂತೆಯೇ ನಾನು ತಿಳಿದುದು ಆಯಿತು’ ಎಂದನು. ತಂದೆ, ಏನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡೆ? ಎಂದು ಕೇಳಿದುದಕ್ಕೆ ಮಗನು—‘ನಾಲ್ಕು ವೇದಗಳೆಂದು ಹೇಳಿದಿರಲ್ಲಾ. ವೇದಗಳು ನಾಲ್ಕೆಂದು ನಾನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡುಬಿಟ್ಟೆ’ ಎಂದನು. ಅದೇ ರೀತಿ ನಾವೂ ಕೂಡ ಬ್ರಹ್ಮವನ್ನು ತಿಳಿದು ಕೊಂಡಿದ್ದೇವೆ.

‘ಮಮೈವಾಂಶೋ ಜೀವಲೋಕೇ ಜೀವಭೂತಃ ಸನಾತನಃ’

(ನನ್ನ ಒಂದು ಅಂಶ ಜೀವರುಗಳ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಸನಾತನ ಜೀವನು) ಎಂದು ಹೇಳಿದಂತೆ ಭಗವಂತನ ಒಂದು ಅಂಶವೇ ಜೀವ. ಸಮುದ್ರದಿಂದ ಒಂದು ಕೊಡ ನೀರನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬೇರೆಯಾಗಿಟ್ಟರೆ ಸಮುದ್ರವಾಗುತ್ತದೆಯೇ? ಸಮುದ್ರವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಸಮುದ್ರವಿಲ್ಲದೆ ನಾವು ಆ ನೀರನ್ನು ಬೇರೆಯಾಗಿ ಇಡಬಲ್ಲವೇ? ಆಗುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಸಮುದ್ರದ ನೀರಾದರೂ ಕೊಡದಲ್ಲಿರುವ ನೀರನ್ನು ಸಮುದ್ರವೆಂದು ಹೇಳಲಾರೆವು. ಅದೇ ರೀತಿ ನಾವು ಪರಬ್ರಹ್ಮನಿಗಿಂತಲೂ ಬೇರೆಯಲ್ಲವಾದರೂ ಅವಿದ್ಯೆಯ ಆವರಣಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕಿಕೊಂಡಿರುವುದರಿಂದ ಜೀವನೆನ್ನುವ ಹೆಸರನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಾಯಿತು. ಜೀವನೆಂದು ಆದಮೇಲೆ ಯಾವ ಯಾವ ತಿಳುವಳಿಕೆ ಬರುತ್ತದೆ ಗೊತ್ತೇ? ಶರೀರವೇ ಆತ್ಮನೆನ್ನುವ ತಪ್ಪು ತಿಳುವಳಿಕೆ ಕೆಲವರಿಗೆ. ಕೆಲವರಿಗೆ ಮನಸ್ಸೇ ಆತ್ಮವೆನ್ನುವ ತಪ್ಪು ತಿಳುವಳಿಕೆ ಮತ್ತೆ ಕೆಲವರಿಗೆ, ಇಂದ್ರಿಯಗಳೇ ಆತ್ಮನೆನ್ನುವ ತಪ್ಪು ತಿಳುವಳಿಕೆ. ಇನ್ನೂ ಕೆಲವರಿಗೆ, ಶರೀರಕ್ಕೆ ಪರವಾಗಿ ಆತ್ಮನಿದ್ದಾನೆ; ಆದರೆ ಅವನಿಗೆ ಸುಖವುಂಟು, ದುಃಖವುಂಟು; ಎಷ್ಟೋ ಪ್ರಪಂಚಗಳಿವೆ ಎನ್ನುವ ತಪ್ಪಾದ ತಿಳುವಳಿಕೆ. ಆದರೆ ನಿಜಕ್ಕೂ ನಾವು ತಿಳಿದಿರುವ ಜೀವನ ಸ್ವರೂಪವೇ ಬ್ರಹ್ಮ. ಕೊಡದಲ್ಲಿನ ನೀರನ್ನು ನಾವು ಸಮುದ್ರಕ್ಕೆ ಹಾಕಿಬಿಟ್ಟರೆ ಆಗ ಈ ಕೊಡದಲ್ಲಿದ್ದ ನೀರು ಏನಾಗುವುದು? ಸಮುದ್ರವಾಗುವುದೇ ಹೊರತು ಬೇರೆ ಏನೂ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ. ಅದೇ ರೀತಿ,

‘ಮಾಮೇವ ಯೇ ಪ್ರಪದ್ಯಂತೇ ಮಾಯಾಮೇತಾಂ ತರಂತೀ!’

(ನನಗೆ ಶರಣಾಗುವವರು ಈ ಮಾಯೆಯನ್ನು ದಾಟುತ್ತಾರೆ) ಎಂದು ಹೇಳಿದಂತೆ ಭಗವಂತನಿಗೆ ಶರಣಾಗಿ,

‘ಭಕ್ತ್ಯಾಮಾಮಭಿಜಾನಾತಿ ಯಾವಾನ್ಯಶ್ಚಾಸ್ತಿ ತತ್ತ್ವತಃ||’

(ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ನನ್ನನ್ನು ನಿಜವಾಗಿಯೂ ನಾನು ಯಾರು, ಏನು ಎಂದು ಅವನು ತಿಳಿಯುವನು)-ಮೊದಲು ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿದ್ದ, ಚಿತ್ತವನ್ನು ಶುದ್ಧಮಾಡಿಕೊಂಡು ಶ್ರವಣ-ಮನನ-ನಿರ್ದಿಷ್ಟಾಸನಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದರೆ, ಆಗ-

‘ಸಮುದ್ರ ಇತ್ಯೇವಂ ಪ್ರೋಚ್ಯತೇ ನಾಮ ರೂಪೇವಿಹಾಯ’

-ಎನ್ನುವಂತಾಗುತ್ತದೆ. ಆತ್ಮನು ಎಲ್ಲೂ ಇರುವವನು. ಎಲ್ಲೂ ಇರುವ ವಸ್ತುವಾದ ಆತ್ಮನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬೇರೆ ಯಾವುದೂ ಇಲ್ಲ. ಅದನ್ನು ಯಾವಾಗ ತಿಳಿಯಬಹುದು? ಬ್ರಹ್ಮವಿತ್ ಮಾತ್ರ ತಿಳಿಯಬಹುದು.

‘ನಾ ವೇದವಿನ್ಮನುತೇ ತಂ ಬೃಹನ್ತಮ್’

(ವೇದವನ್ನು ತಿಳಿಯದವನು ಆ ಪರವಸ್ತುವನ್ನು ಚಿಂತಿಸುವುದಿಲ್ಲ.) ತಿಳಿದ ಮೇಲೆ ಅವರು ಬೇರೆ ಬ್ರಹ್ಮವು ಬೇರೆಯಾ? ಎಂದರೆ-

‘ಬ್ರಹ್ಮವಿತ್ ಬ್ರಹ್ಮೈವ ಭವತಿ’

(ಬ್ರಹ್ಮವನ್ನು ತಿಳಿದವನು ಬ್ರಹ್ಮವೇ ಆಗುತ್ತಾನೆ.)-ಎಂದು ಹೇಳಿದೆ. ಹೇಗೆ ಸಮುದ್ರದ ನೀರು ಕೊಡದಲ್ಲಿ ಇಡುವಾಗ ಬೇರೆಯಾಗಿದ್ದರೂ ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಹಾಕಿದ ಮೇಲೆ ಅದು ಮತ್ತೆ ಸಮುದ್ರವಾಗಿ ಬಿಡುವುದೋ ಹಾಗೆಯೇ ಬ್ರಹ್ಮವನ್ನು ಅರಿತವನು ಬ್ರಹ್ಮವಾಗಿ ಬಿಡುತ್ತಾನೆ.

ಆದ್ದರಿಂದ ಮನುಷ್ಯನು ತನ್ನ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ತಾನು ಅರಿತು ಪಾರಾಗಬೇಕಾದುದು ಕರ್ತವ್ಯವೆನ್ನುವುದು ವೇದಾಂತ ಶಾಸ್ತ್ರದ ತಾತ್ಪರ್ಯ. ಆದರೆ ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಈ ಅಧಿಕಾರ ಸಂಪತ್ತಿ ಇರುವವರೇ, ನಾವೆಲ್ಲರೂ ವೇದಾಂತ ಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಓದಬಹುದೇ ಎನ್ನುವ ಪ್ರಶ್ನೆ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ.

ಎಲ್ಲರೂ I.A.S. ಪರೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ಉತ್ತೀರ್ಣರಾಗಲಾರರು. ಆದರೂ ಇದರಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮ, ಮಧ್ಯಮಾದಿ ಬೇಧಗಳು ಇವೆ. ನಮ್ಮ ಯೋಗ್ಯತೆಗೆ ತಕ್ಕ ಫಲವನ್ನು ನಾವು ಪಡೆಯಬಹುದು. ಇದೇ ರೀತಿ ನಾವೂ ಈ ವೇದಾಂತ ಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಓದಿ ಬ್ರಹ್ಮ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕರವನ್ನು ಪಡೆಯಬಹುದು. ವೇದಾಂತ ಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಒಬ್ಬನು ಉತ್ತಮ ಅಧಿಕಾರಿಯಾದರೂ, ಮಧ್ಯಮ ಅಧಿಕಾರಿಯಾದರೂ,

‘ದಿನೇ ದಿನೇ ಚ ವೇದಾಂತ ಶ್ರವಣಾತ್ ಭಕ್ತಿಸಂಯುತಾತ್’

[ಪ್ರತಿದಿನವೂ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ವೇದಾಂತ ಶ್ರವಣ ಮಾಡಿದರೆ (ಒಬ್ಬನಿಗೆ ಒಳ್ಳೆಯ ದಾಗುತ್ತದೆ)]

-ಎಂದು ಹೇಳಿದಂತೆ ಪ್ರತಿದಿನವೂ ವೇದಾಂತ ಶ್ರವಣ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರೆ ಅದೇ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ತಪಸ್ಸು. ತಪಸ್ಸಿಗೆ ಫಲ ಪಾಪ ನಿವೃತ್ತಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ಪಾಪನಿವೃತ್ತಿಯಾದರೆ ಚಿತ್ತಶುದ್ಧಿ. ಚಿತ್ತಶುದ್ಧಿಯಿಂದ ಧ್ಯಾನ ತಾನೇ ಬರುವುದು. ಆದ್ದರಿಂದ ವೇದಾಂತ ಶಾಸ್ತ್ರ ಸಾಧನವಾಗಿರುವುದರಿಂದ, ಸ್ವಲ್ಪ ಮಟ್ಟಿಗಾದರೂ ಆತ್ಮವಿಚಾರ ಮಾಡಬೇಕು.

‘ಜ್ಞಾತ್ವಾದೇವಂ ಸರ್ವ ಪಾಶಾಪಹಾನಿಃ
 ನಾನ್ಯಃ ಪಂಥಾಶ್ಚೇತಿ ಭೂಯೋವಚೋಭಿಃ
 ಯತ್ತೇ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಮುಕ್ತಿಹೇತುತ್ವಸಿದ್ಧೌ
 ಅಧ್ಯಾಸತ್ವಂ ಬಂಧನಸ್ಯಾರ್ಥಸಿದ್ಧಮ್॥’

[ಆ ಪರವಸ್ತುವನ್ನು ಅರಿತರೆ ಎಲ್ಲ ವಿಧವಾದ ಬಂಧನಗಳೂ ದೂರವಾಗುತ್ತವೆ. ಬೇರೆ ಮಾರ್ಗವಿಲ್ಲ. ಇಂಥ ಹಲವು ವೇದಾಂತಗಳಿಂದ ಜ್ಞಾನ ಮೋಕ್ಷಕ್ಕೆ ನೇರವಾದ ಕಾರಣವೆಂದು ತಿಳಿದರೆ ಅರ್ಥಾಪತ್ತಿ ಪ್ರಮಾಣದ ಮೂಲಕ ಬಂಧದ ತೋರುವಿಕೆಯಾದ ಒಳ್ಳೆಯತನ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. (ಗುಂಡು ಗುಂಡಾಗಿರುವ ದೇವದತ್ತನು ಹಗಲಿನಲ್ಲಿ ಊಟಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ-ಎನ್ನುವುದರಿಂದ ರಾತ್ರಿ ಅವನು ಊಟ ಮಾಡುತ್ತಾನೆಂದು ತಿಳಿಯುವುದು ಅರ್ಥಾಪತ್ತಿ ಪ್ರಮಾಣವೆನ್ನಲಾಗುವುದು.)]

-ಎನ್ನುವಂತೆ ನಾವು ಎಷ್ಟು ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದರೂ, ಆತ್ಮಸ್ವರೂಪವನ್ನು ತಿಳಿಯದೆ ಈ ಪ್ರಪಂಚದಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆ ಹೊಂದಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ; ಏಕೆಂದರೆ, ಭವ ಬಂಧನವೆನ್ನುವುದು ನಿಜವಾದರೆ, ಅದಕ್ಕೆ ಯಾವುದಾದರೂ ಕರ್ಮವನ್ನು ಮಾಡಿದರೆ ಅದರಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆ ಉಂಟಾಗಬಹುದು. ಆದರೆ ಭವಬಂಧವೆನ್ನುವುದು ನಿಜವಲ್ಲ.

‘ಆವಿದ್ಯೋ ಹ್ಯೇಷ ಬಂಧಃ ವಿರಮತಿನವಿನಾ ವೇದನಂ ಕರ್ಮಜಾಲ್ಯಃ’

(ಈ ಬಂಧನ ಅವಿದ್ಯೆಯಿಂದ ಉಂಟಾಗಿರುವುದು. ಅದು ಜ್ಞಾನವಿಲ್ಲದೆ ಕರ್ಮದಿಂದ ದೂರವಾಗುವುದಿಲ್ಲ)

ಇದು ಅವಿದ್ಯೆಯಿಂದ ಉಂಟಾಗಿರುವುದು. ಅವಿದ್ಯೆಯಿಂದ ಆಗಿರುವುದು ಸುಳ್ಳೇ ಆಗುವುದು. ಇದು ಸುಳ್ಳೆಂದು ತಿಳಿಸಲು ನಮಗೆ ಶಾಸ್ತ್ರವೂ ಅನುಭವವೂ ಇದೆ. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಶಾಸ್ತ್ರ,

‘ಜ್ಞಾತ್ವಾದೇವಂ ಸರ್ವಪಾಶಾಪಹಾನಿಃ’

ಎನ್ನುತ್ತದೆ.

‘ಯದಾ ಚರ್ಮವದಾಕಾಶಂ ವೇಷ್ಮಯಿಷ್ಯನ್ನಿ ಮಾನವಾಃ
 ತದಾ ಶಿವಮುವಿಜ್ಞಾಯ ದುಃಖಸ್ಯಾನ್ತೋ ಭವಿಷ್ಯತಿ’

(ಶಿವನನ್ನು) ಆತ್ಮಸ್ವರೂಪವನ್ನು ತಿಳಿಯದೆ ಇದ್ದರೂ ಕೂಡ ಒಬ್ಬನಿಗೆ ಮೋಕ್ಷ

ದೊರೆಯಬೇಕಾದರೆ ಅವನು ಆಕಾಶವನ್ನು ಚಾಪೆ ಸುತ್ತುವಂತೆ ಸುತ್ತಿ ಇಡಬೇಕೆಂದು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಕೈಗೆ ಸಿಕ್ಕದ ಆಕಾಶವನ್ನು ಸುತ್ತಿ ಇಡಲಾಗುವುದೇ? ಆದ್ದರಿಂದ—

‘ಜ್ಞಾತ್ವಾದೇವಂ ಸರ್ವ ಪಾಶಾಪಹಾನಿಃ
ನಾನ್ಯಃ ಪಂಥಾಶ್ಚೇತಿ ಭೂಯೋವಚೋಭಿಃ
ಯತ್ತೇ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಮುಕ್ತಿಹೇತುತ್ವಸಿದ್ಧೌ’

ಎನ್ನುವುದರಿಂದ ಮುಕ್ತಿಸಾಧನವಾಗಿ ಆತ್ಮಸ್ವರೂಪದ ಅರಿವು ಒಂದೇ ಇರುವುದೆಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ನಮಗಿರುವ ಬಂಧನ ಕಲ್ಪಿತವಾದುದು. ಇದನ್ನು ದೂರಮಾಡಲು ಜ್ಞಾನವೇ ಮಾರ್ಗ. ಈ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಪಡೆಯುವುದು ನಮ್ಮ ಕರ್ತವ್ಯ, ಶಂಕರರು,

‘ದುರ್ಲಭಂ ತ್ರಯಮೇವೈತತ್ ದೈವಾನುಗ್ರಹ ಹೇತುಕಮ್’
ಮನುಷ್ಯತ್ವಂ ಮುಮುಕ್ಷುತ್ವಂ ಮಹಾಪುರುಷಸಂಶ್ರಯಃ॥’

(ಬಹಳ ಶ್ರಮದಿಂದ ಲಭ್ಯವಾಗುವ ಮನುಷ್ಯತ್ವ, ಮುಮುಕ್ಷುತ್ವ ಮತ್ತು ಮಹಾಪುರುಷರ ಸಹವಾಸ ಎನ್ನುವ ಮೂರು ದೈವಾನುಗ್ರಹವಿದ್ದರೇನೆ ದೊರೆಯುವುದು.) ಎಂದಿದ್ದಾರೆ.

‘ಇತಃ ಕೋನ್ವಸ್ತಿ ಮೂಢಾತ್ಮಾ ಯಸ್ತು ಸ್ವಾರ್ಥೇ ಪ್ರಮಾದ್ಯತಿ
ದುರ್ಲಭಂ ಮಾನುಷಂ ದೇಹಂ ಪ್ರಾಪ್ಯತತ್ರಾಪಿ ಪೌರುಷಮ್॥’

ಉತ್ತಮವಾದ ಮನುಷ್ಯಜನ್ಮ ದೊರೆತು, ಅದರಲ್ಲಿಯೂ ಪುರುಷನೆಂದು ಹೇಳಿ ಕೊಳ್ಳುವ ಅವಕಾಶ ನಮಗೆ ದೊರೆತಿದೆ. ನಾವು ಜ್ಞಾನಕ್ಕಾಗಿ ಸಾಧನೆ ಮಾಡದೆ, ಸಾಮಾನ್ಯವಾದ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದ್ದರೆ, ಅವುಗಳನ್ನೇ ಸತ್ಯವೆಂದು ತಿಳಿದು ಭ್ರಾಂತಿಯಲ್ಲಿದ್ದರೆ, ಇದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚು ಮೂಢತನ ಉಂಟೇ? ಈ ಮೂಢತನವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ವಿವೇಕಿಯಾಗಿರಬೇಕೆಂದು ಶಂಕರರು ಉಪದೇಶಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಹಾಗೆ ನಡೆಯುವುದಕ್ಕೆ ಭಗವಂತನು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಆತ್ಮಜ್ಞಾನವನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಭಗವಂತನು ಅನುಗ್ರಹಿಸಲೆಂದು ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಮಾಡಿ ಈ ಭಾಷಣವನ್ನು ಮುಗಿಸುತ್ತೇನೆ.

೫. ಭಕ್ತನ ಪುಣ್ಯಶರೀರ

ವಿಶುದ್ಧ ಜ್ಞಾನದೇಹಾಯ ತ್ರಿವೇದೀ ದಿವ್ಯ ಚಕ್ಷುಷೇ|
ಶ್ರೇಯಃ ಪ್ರಾಪ್ತಿ ನಿಮಿತ್ತಾಯ ನಮಃ ಸೋಮಾರ್ಥಧಾರಿಣೇ||
ನಮಾಮಿ ಯಾಮಿನೀನಾಥಲೇಖಾಲಂಕೃತಕುಂತಲಾಮ್|
ಭವಾನೀಂ ಭವಸಂತಾಪನಿರ್ವಾಪಣ ಸುಧಾನದೀಮ್||

ನಾವು ಎಷ್ಟೋ ಒಳ್ಳೆಯ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದೇವೆ. ಮಾಡಿರುವುದಕ್ಕೆ ಕೆಲವು ವೇಳೆ ಫಲ ದೊರೆಯದಿದ್ದರೆ ನಾವು ಕರ್ಮ ವಿಧಿಯನ್ನೇ ತಪ್ಪೆಂದು ಕೊಳ್ಳುತ್ತೇವೆ. ನಾವು ಮಾಡಿದುದರಲ್ಲಿ ಏನು ತಪ್ಪು ಎನ್ನುವುದನ್ನು ನೋಡುವುದಿಲ್ಲ. ಮಾಡಿದ ಕರ್ಮದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಅಶ್ರದ್ಧೆಯನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತೇವೆ. ಮೊದಲು ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ಕರ್ಮ ವನ್ನು ಮಾಡಿದರೂ ಎದುರು ನೋಡಿದ ಫಲ ದೊರೆಯಲಿಲ್ಲ. ಆಗ ಏನು ಮಾಡುವುದು?

ಒಬ್ಬನಿಗೆ ಒಬ್ಬ ವೈದ್ಯರು ಔಷಧಿ ಕೊಟ್ಟರು. ಆದರೆ ಅವನಿಗೆ ಔಷಧಿಯಿಂದ ಪ್ರಯೋಜನವಾಗಲಿಲ್ಲ. ತಕ್ಷಣ 'ವೈದ್ಯರು ಉಪಯೋಗವಿಲ್ಲ' ಎನ್ನುವ ತೀರ್ಮಾನಕ್ಕೆ ಅವನು ಬಂದು ಬಿಟ್ಟನು.

‘ಪಥ್ಯಮೌಷಧಸೇವಾಚ ಕ್ರಿಯತೇ ಯೇನ ರೋಗಿಣಾ’

—ಎನ್ನುವಂತೆ ಪಥ್ಯವೂ ಔಷಧವೂ ಎರಡೂ ಸೇರಿದರೇನೇ ರೋಗ ದೂರವಾಗುವುದು. ಪಥ್ಯವನ್ನು ಮಾಡದೆ, ನಾವು ಔಷಧವನ್ನು ಮಾತ್ರ ಸೇರಿಸಿಟ್ಟುಕೊಂಡರೆ ರೋಗ ದೂರವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಒಂದು ವೇಳೆ ಅದು ಹೆಚ್ಚಾದರೂ ಆಶ್ಚರ್ಯ ಪಡಬೇಕಾಗಲಿಲ್ಲ.

ಆದ್ದರಿಂದ ನಾವು ಮೊದಲು ನಡೆದುಕೊಂಡ ವಿಧಾನ ಯಾವುದು ಎಂದು ಯೋಚನೆ ಮಾಡಿ ಅನಂತರ ‘ಶಾಸ್ತ್ರ ಪ್ರಯೋಜನವಿಲ್ಲ’ ಎಂದು ಯಾರಾದರೂ ಹೇಳಿದರೆ ಅವನ್ನು ನಾವು ಒಂದು ವೇಳೆ ಒಪ್ಪಬಹುದು.

ನಾವು ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಯಾವ ಒಂದು ಪುಣ್ಯ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಿದರೂ 'ಪುಣ್ಯಾಹವಾಚನ'ವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕಾಗುವುದು.

‘ತತ್ರಾದೌ ಸ್ಥಲ ಶುದ್ಧಾರ್ಥಂ’

ಮೊದಲು ನಾವು ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವ ಜಾಗ ಶುದ್ಧವಾಗಿದೆಯೇ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ನೋಡಬೇಕು. ಜಾಗವನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಒರೆಸಿ ಇದ್ದರೆ ಮಾತ್ರ ಸಾಲದು. ಅದನ್ನು ಒರೆಸಿ ಇದ್ದರೂ, ದುಷ್ಟ ಶಕ್ತಿಗಳು, ಭೂತ-ಪ್ರೇತದಂಥವು, ಯೋಗ್ಯತೆ ಇಲ್ಲದವರು ಕುಳಿತು ಕೊಳ್ಳುವುದರಿಂದ ಉಂಟಾಗುವ ದೋಷಗಳು ಎಷ್ಟೋ ಇವೆ. ಇವುಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ದೂರ ಮಾಡಿದ ಮೇಲೆ ಆ ಜಾಗ ಶುದ್ಧವಾಗುತ್ತದೆ. ಶುದ್ಧವಾದ ಜಾಗದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಕೊಂಡು ಒಂದು ಪುಣ್ಯಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಿದರೆ ಆಗ ಅದಕ್ಕೆ ಫಲದೊರೆಯುತ್ತದೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ‘ಪುಣ್ಯಾಹವಾಚನ’ವನ್ನು ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು.

ಹಲವರು ಭಗವದ್‌ಧ್ಯಾನ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಭಗವಂತನನ್ನು ಹೇಗೆ ಧ್ಯಾನ ಮಾಡುವುದು ಎನ್ನುವುದು ಒಬ್ಬನಿಗೆ ತಿಳಿಯಲಿಲ್ಲ. ಯಾರೋ ಏನೋ ಹೇಳಿ ಕೊಟ್ಟರು. ಹೇಳಿಕೊಟ್ಟವರು ತಾವು ಮಾಡುವಂತೆಯೇ ಹೇಳಿಕೊಟ್ಟರೂ ಅವನಿಗೆ ‘ಧ್ಯಾನ’ವೆನ್ನುವುದು ಬರಲಿಲ್ಲ. ಫಲದೊರೆಯದೆ ಇದ್ದುದರಿಂದ ‘ಧ್ಯಾನ ನನಗೆ ಸರಿ ಯಾಗಲಿಲ್ಲ’ ಎಂದು ಧ್ಯಾನ ಮಾಡುವುದನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಬಿಟ್ಟನು.

ಭಾಗವತ್ತಾದರು ‘ಶಿವಾನಂದಲಹರಿ’ಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕಡೆ,

ಭಕ್ತೋ ಭಕ್ತಿಗುಣಾವೃತೇ ಮುದಮೃತಾಪೂರ್ಣೇ ಪ್ರಸನ್ನೇಮನಃ
ಕುಂಭೇ ಸಾಂಬತವಾಂಘ್ರಿಪಲ್ಲವಯುಗಂ ಸಂಸ್ಥಾಪ್ಯ ಸಂವಿತ್ಫಲಮ್ |
ಸತ್ತಂ ಮಂತ್ರಮುದೀರಯನ್ನಿಜಶರೀರಾಗಾರಶುದ್ಧಿಂ ವಹ-
ನ್ಪುಣ್ಯಾಹಂ ಪ್ರಕಟೀಕರೋಮಿ ರುಚಿರಂ ಕಲ್ಯಾಣಮಾಪಾದಯನ್ ||

(ಪಾರ್ವತಿಯೊಡನೆ ಇರುವ ಈಶ್ವರನೇ! ನನ್ನ ದೇಹವೆನ್ನುವ ಮನೆಗೆ ಒಳ್ಳೆಯ ದನ್ನು ಮಾಡಬೇಕೆನ್ನುವ ನಾನು, ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಹಿಡಿಸುವಂಥ ಮಂಗಳವನ್ನು ಉಂಟು ಮಾಡುವ, ಭಕ್ತಿ ಎನ್ನುವ ದಾರದಿಂದ ಸುತ್ತಲ್ಪಟ್ಟ ಸಂತೋಷವೆನ್ನುವ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ನೆನೆದ, ಪ್ರಸನ್ನವಾದ ಮನಸ್ಸೆನ್ನುವ ಕುಂಭದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಪಾದಗಳಿರುವ ತಳಿರುಗಳನ್ನೂ ಜ್ಞಾನವಾಗಿರುವ ತೆಂಗಿನಕಾಯನ್ನೂ ಇಟ್ಟು ಸತ್ತ್ವಗುಣ ಪ್ರಧಾನವಾದ ಮಂತ್ರ ವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾ ಪುಣ್ಯಾಹವಾಚನವನ್ನು ಪ್ರಕಾಶಪಡಿಸುತ್ತೇನೆ.) ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. (ಮಂಗಳವನ್ನು ಆಶಿಸುವವನಾಗಿ ನಾನು ಪುಣ್ಯಾಹವನ್ನು ಅನುಷ್ಠಾನ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ.)

ಮೊದಲು ಅವರು,

‘ಭಕ್ತೋ ಭಕ್ತಿ ಗುಣಾವೃತೇ’- ಎಂದಿದ್ದಾರೆ. ಎಲ್ಲರೂ ಭಕ್ತರೇ. ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಭಗವಂತನ ಮೇಲೆ ಭಕ್ತಿ ಇದೆ. ಆದರೆ ಭಕ್ತಿ ಎಂದರೆ ಹೇಗಿರಬೇಕು.?

‘ಸಾತ್ವಸ್ಥಿನ್ ಪರಮ ಪ್ರೇಮರೂಪಾ|’

-ಎಂದು ಒಂದು ಕಡೆ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಭಗವಂತನ ಮೇಲೆ ಪ್ರೇಮವಿರುತ್ತದೆ. ಅದು ಎಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಇರುತ್ತದೆ ಎಂದರೆ ಅವರವರ ಕೆಲಸ ಪೂರ್ತಿ ಆಗುವವರೆಗೆ. ಕೆಲಸವಾದ ಮೇಲೆ ಭಗವಂತನ ಮೇಲೆ ಪ್ರೇಮವಿಲ್ಲವೆಂದೂ ಆಗಿಬಿಡುವುದು.

‘ಉಪಾಧ್ಯಾಯಾಶ್ಚ ವೈದ್ಯಾಶ್ಚ ಕಾರಾಂತೇ ಅಪ್ರಯೋಜಕಾಃ’

(ಉಪಾಧ್ಯಾಯರೂ, ವೈದ್ಯರೂ ಕೆಲಸ ಮುಗಿದ ಮೇಲೆ ಅಪ್ರಯೋಜಕರು)-ಎಂದು ಹೇಳಿದಂತೆ ಭಗವಂತನನ್ನೂ ಸೇರಿಸಿ ಬಿಡುತ್ತಾರೆ. ನಾವು ಅಪೇಕ್ಷಿಸಿದುದು ಆಗುವವರೆಗೆ ಭಗವಂತನನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಮಾಡುತ್ತಿರುತ್ತೇವೆ. ಕೆಲಸವಾದ ಮೇಲೆ ದೇವಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಹೋಗುವುದನ್ನೇ ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಆಯಿತು. ಹಾಗಿರಬಾರದು. ಭಗವಂತನ ಮೇಲೆ ನಮಗೆ ಇರಬೇಕಾದ ಪ್ರೇಮ-

‘ಸಾತ್ವಸ್ಥಿನ್ ಪರಮ ಪ್ರೇಮರೂಪಾ|’

-ಎನ್ನುವಂತೆ ಇರಬೇಕು. ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ನಾವು ಎಷ್ಟೋ ವಿಷಯಗಳ ಮೇಲೆ ಪ್ರೇಮವುಳ್ಳವರಾಗಿದ್ದೇವೆ. ಆದರೆ ಆ ಪ್ರೇಮ ಸ್ಥಿರವಾಗಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ಚಿಕ್ಕ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತಿ ಇರುತ್ತದೆ. ಸ್ವಲ್ಪ ವಯಸ್ಸಾದ ಹುಡುಗ ತಂದೆಯನ್ನು ಹಣ ಕೇಳುತ್ತಾನೆ. ತಂದೆಗೆ ಹಣ ಕೊಡಲು ಇಷ್ಟವಿಲ್ಲ. ಕೊನೆಗೆ ಇಬ್ಬರಿಗೂ ಜಗಳವೇ. ಎಂಥ ಜಗಳವೆಂದರೆ, ತಂದೆಯ ಮುಖ ಮಗ ನೋಡುವುದಿಲ್ಲ, ತಂದೆ ಮಗನ ಮುಖ ನೋಡುವುದಿಲ್ಲ.

ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೇನೆಂದರೆ ಪರಮ ಪ್ರೇಮವೆನ್ನುವುದು ಬೇರೆ ಎಲ್ಲಿಯೂ ಇಲ್ಲ. ಪರಮ ಪ್ರೇಮವೆನ್ನುವುದು ಇರುವುದಾದರೆ ಒಂದು ಜಾಗದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಇರಲು ಸಾಧ್ಯವೆಂದು ಭಗವತ್ತಾದರು ಹೇಳಿದರು. ಅದನ್ನೇ ಅವರು ‘ಆತ್ಮಾಖ್ಯವಸ್ತು’ (‘ಆತ್ಮ’ ಎನ್ನುವ ಬಹಳ ಪ್ರೀತಿಯುಳ್ಳ ವಸ್ತು) ಎಂದಿದ್ದಾರೆ. ಒಬ್ಬನು ಯಾವ ವಸ್ತುವಿನಲ್ಲಾದರೂ ಪ್ರೇಮವುಳ್ಳವನಾಗಿದ್ದರೆ ಅದು ಆ ಆತ್ಮನಿಗಾಗಿಯೇ ಹೊರತು ಆ ವಸ್ತುವಿ

ಗಾಗಿ ಮಾತ್ರ ಅಲ್ಲ. ಮನುಷ್ಯರು ತಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳು, ಸ್ನೇಹಿತರು ಮುಂತಾದವರ ಮೇಲೆ ಪ್ರೇಮವುಳ್ಳವರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಹಾಗೆ ಪ್ರೇಮದಿಂದ ಇರಲು ಕಾರಣ ಅವರಿಂದ ತನಗೆ ಸಂತೋಷವಾಗುತ್ತದೆ ಎನ್ನುವುದೇ.

ಯಸ್ಮಾತ್ ಯಾವತ್ ಪ್ರಿಯಂ ಸ್ಯಾದಿಹ ಹಿ ವಿಷಯತಸ್ತಾವದಸ್ಮಿನ್
ಪ್ರಿಯತ್ವಮ್
ಯಾವದ್ಬುಃಖಂ ಚ ಯಸ್ಮಾತ್ ಭವತಿ ಖಲು ತತಸ್ತವದೇವಾ
ಪ್ರಿಯತ್ವಮ್ |
ನೈಕಸ್ಮಿನ್ ಸರ್ವಕಾಲೇಽಪ್ಯುಭಯಮಪಿ ಕದಾಽಪ್ಯಪ್ರಿಯೋಽಪಿ
ಪ್ರಿಯಃಸ್ಯಾತ್
ಪ್ರೇಯಾನಪ್ಯಪ್ರಿಯೋ ವಾ ಸತತಮಪಿ ತತಃ ಪ್ರೇಯ ಆತ್ಮಾಖ್ಯವಸ್ತು ||

(ಒಬ್ಬನು ಒಂದು ವಸ್ತುವಿನಿಂದ ಸುಖವನ್ನು ಪಡೆಯುವವರೆಗೆ ಅದು ಅವನಿಗೆ ಪ್ರಿಯವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಅದು ದುಃಖವನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡುವುದಾದರೆ ಅದು ಅಪ್ರಿಯವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಒಂದೇ ವಸ್ತು ಯಾವಾಗಲೂ ಪ್ರಿಯವಾಗಿಯೋ ಅಪ್ರಿಯವಾಗಿಯೋ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಕೆಲವು ವೇಲೆ ಅಪ್ರಿಯವಾದುದು ಪ್ರಿಯವಾಗಬಹುದು. ಅಲ್ಲದೆ ಪ್ರಿಯವಾದುದು ಅಪ್ರಿಯವೂ ಆಗಬಹುದು. ಆದ್ದರಿಂದ 'ಆತ್ಮ' ಎನ್ನುವ ವಸ್ತು ಯಾವಾಗಲೂ ಬಹಳ ಪ್ರಿಯವಾಗಿರುತ್ತದೆ.)-ಎಂದು ಶಂಕರರು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ.

ಒಬ್ಬನಿಗೆ ಇತರರು ಬೇಡವೆಂದರೂ ತನಗೆ ತಾನು ಬೇಡ ಎನ್ನುವುದು ಉಂಟೇ? ಒಬ್ಬನು ಎಷ್ಟು ಕೆಟ್ಟವನಾಗಿದ್ದರೂ ತನಗೆ ತಾನು ಒಳ್ಳೆಯವನೆಂದೇ ಭಾವಿಸುತ್ತಾನೆ. ತಾನು ಕೆಟ್ಟವನೆಂದು ಎಂದೂ ಭಾವಿಸುವುದಿಲ್ಲ. 'ಯಾರು ಏನು ಬೇಕಾದರೂ ಭಾವಿಸಲಿ, ನನಗೆ ನಾನು ಸರಿಯಾಗಿಯೇ ಇದ್ದೇನೆ' ಎಂದು ಭಾವಿಸುವುದೇ ಮನುಷ್ಯನ ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾದ ಗುಣ.

ಈ ಜೀವನು ಒಂದು ಮೂಲದಿಂದ ಬಂದಿದ್ದಾನೆ. ಆ ಮೂಲ ಯಾರು? ಅವನು ಪರಶಿವನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಆ ಪರಮಶಿವನೇ ಜೀವನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಒಬ್ಬನು ತನ್ನ ವಿಷಯವಾಗಿ ಹೇಗೆ ಪ್ರೇಮವುಳ್ಳವನಾಗಿರುತ್ತಾನೋ ಹಾಗೆಯೇ ಭಗವಂತನ ಮೇಲೂ ಪ್ರೇಮವುಳ್ಳವನಾಗಿ ಇರಬೇಕು. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ 'ಸಾತ್ವಸ್ಥಿನ್ ಪರಮ ಪ್ರೇಮರೂಪಾ' ಎಂದು ಹೇಳಿರುವುದು.

ನಾವು ಇತರರನ್ನೂ ಬಿಟ್ಟು ಹೋದರೂ ತನ್ನನ್ನು ತಾನು ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗುವುದು ಎನ್ನುವುದು ಇಲ್ಲ. ಒಬ್ಬನು ಏತಕ್ಕೆ ಆತ್ಮಹತ್ಯೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ? ತಾನು ಸುಖವಾಗಿರಬೇಕೆನ್ನುವುದಕ್ಕಾಗಿ ತನ್ನ ಶರೀರವನ್ನು ಸಹ ಬಿಟ್ಟುಬಿಡಲು ಸಿದ್ಧವಾಗಿ ಆತ್ಮಹತ್ಯೆ

ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಆತ್ಮಹತ್ಯೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು ತನಗೆ ಕಷ್ಟ ಕೊಡುವುದಕ್ಕೆ ಅಲ್ಲ. ಅದು ತನ್ನ ಸುಖಕ್ಕೆ ಆಗುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಈ ರೀತಿಯ ಪ್ರೇಮ 'ಆತ್ಮ' ನಲ್ಲಿ ನಮಗೆ ಇದೆ.

ಹೀಗಿರುವ ಪ್ರೇಮ ಭಗವಂತನ ಮೇಲೆ ಉಂಟಾದರೆ ಅದು 'ಪರಮ ಪ್ರೇಮ' ಆಗುತ್ತದೆ. ಇಂಥ ಪರಮಪ್ರೇಮವಿದ್ದರೆ ಭಗವಂತನನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ಬೇರೆ ಯಾವ ವಸ್ತುವೂ ದೊಡ್ಡದಲ್ಲವೆಂದು ಒಬ್ಬನು ಭಾವಿಸುತ್ತಾನೆ. ಇಂಥ ಸ್ಥಿತಿಯೇ ಭಕ್ತಿ ಎಂದು ಹೇಳಲ್ಪಡುತ್ತದೆ. ಈ ಭಕ್ತಿಯನ್ನುಳ್ಳವನೇ ನಿಜವಾದ ಭಕ್ತ.

‘ನ ಸ ಭಕ್ತಃ ಸ ವೈ ವಣಿಕಃ’

(ಅವನು ಭಕ್ತನಲ್ಲ, ವ್ಯಾಪಾರಿ ಮಾತ್ರ) -ಎನ್ನುವಂತೆ ಮೊದಲು ಹೇಳಿದಂತೆ ಒಬ್ಬನು ಭಕ್ತಿಯುಳ್ಳವನಾಗಿ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಅವನು ಭಕ್ತನೇ ಅಲ್ಲ. ಅವನು ಒಬ್ಬ ವ್ಯಾಪಾರಿ. ವ್ಯಾಪಾರಮಾಡುವವನು ಹಣಕೊಡುತ್ತಿರುವವರೆಗೆ ನಮಗೆ ಸಾಮಾನು ಗಳನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಿರುತ್ತಾನೆ. ನಾವು ಹಣ ಕೊಡದೆ ಇದ್ದರೆ ನಮಗೆ ಸಾಮಾನುಗಳು ಇಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಭಗವಂತನ ಹತ್ತಿರ ನಾವು ಒಬ್ಬ ವ್ಯಾಪಾರಿಯಂತೆ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳ ಬಾರದು.

ನಂತರ ಶ್ಲೋಕದಲ್ಲಿ,

‘ಭಕ್ತಿಗುಣಾವೃತೇ ಮುದಮೃತಾಪೂರ್ಣೇ ಪ್ರಸನ್ನೇ ಮನಃ ಕುಂಭೇ’

-ಎಂದು ಹೇಳಿ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಇಷ್ಟು ವಿಶೇಷಣಗಳನ್ನು ಭಗವತ್ತಾದರು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ನಾವು ಒಳ್ಳೆಯ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಮಾಡುವಾಗ ಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇವೆ. ಆಗ ಮನಸ್ಸು-

‘ಭಕ್ತಿಗುಣಾವೃತೇ’

ಎಂದು ಹೇಳುವಂತೆ ಇರಬೇಕು. ಶಂಕರರು ಭಗವದ್ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ದಾರವೆನ್ನುವಂತೆ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ.

ನಾವು ಪುಣ್ಯಾಹವಾಚನ ಮಾಡುವಾಗ ಕಲಶವೊಂದನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಅದನ್ನು ದಾರದಿಂದ ಸುತ್ತಿ ಇಡುತ್ತೇವೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಮನಸ್ಸು ಎನ್ನುವುದು ಒಂದು ಕಲಶವೆಂದು ವರ್ಣಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಭಗವಂತನ ವಿಷಯವಾಗಿರುವ ಎಲ್ಲೆ ಇಲ್ಲದ ಪ್ರೇಮ ವೆನ್ನುವ ದಾರವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಮನಸ್ಸನ್ನುವ ಕಲಶವನ್ನು ಸುತ್ತುತ್ತೇವೆ ಎಂದು

ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ.

ನಾವು ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಪುಣ್ಯಾಹವಾಚನದಲ್ಲಿ ಇಡುವ ಕಲಶ ಒಳಗೆ ಏನೂ ಇಲ್ಲದ ಬರೀ ಕಲಶವಾಗಿ ಇಡುವುದಿಲ್ಲ. ಇಂಥ ಒಂದು ವಿಷಯ ಕೂಡ ಎಷ್ಟೋ ಮಂದಿಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ಯಾರಾದರೂ ಸಂನ್ಯಾಸಿ ಬಂದರೆ ಅವರನ್ನು ಪೂರ್ಣಕುಂಭ ದೊಡನೆ ಸ್ವಾಗತಿಸುವ ಪರಂಪರೆ ಜನರಲ್ಲಿದೆ. ಕೆಲವರು ಕುಂಭವಾದ ಕಲಶವನ್ನು ಇಟ್ಟು ಅದರ ಮೇಲೆ ಮಾವಿನ ಎಲೆ, ತೆಂಗಿನಕಾಯಿ ಇಡುತ್ತಾರೆ. ಆ ಸಂನ್ಯಾಸಿಯೂ ಎಂದಿನಂತೆ ಆ ಕಲಶವನ್ನು ಮುಟ್ಟಿ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಆ ಕಲಶ ದಲ್ಲಿ ಏನೂ ಇಲ್ಲವೆಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಬರೀ ಕಲಶವನ್ನೂ ನಾವು ಇಡಬಾರದು. ಅದರಲ್ಲಿ ನೀರು ಹಾಕಿರಬೇಕು. ಆದ್ದರಿಂದ ಪರಿಶುದ್ಧವಾದ ನೀರನ್ನು ಹಾಕಿದ ಮೇಲೆ ಕಲಶವನ್ನು ನಾವು ಸ್ಥಾಪನೆ ಮಾಡಬೇಕು.

ನೀರಿಗೆ 'ಅಮೃತ' ವೆನ್ನುವ ಒಂದು ಹೆಸರು ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿದೆ. ಮನಸ್ಸೆನ್ನುವ ಕಲ ಶದಲ್ಲಿ 'ಸಂತೋಷ'ವೆನ್ನುವ ನೀರನ್ನು ಹಾಕಬೇಕೆನ್ನುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಶಂಕರರು-

‘ಮುದಮೃತಾಪೂರ್ಣೇ’ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ.

ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ 'ಸಂತೋಷ' ವೆನ್ನುವುದು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಇರಬೇಕು.

‘ಅಸಂತುಷ್ಟೋ ದ್ವಿಜೋ ನಷ್ಟಃ ಸಂತುಷ್ಟಃ ಪಾರ್ಥಿವಸ್ತಥಾ’

(ತೃಪ್ತಿ ಇಲ್ಲದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ನಾಶವಾಗುತ್ತಾನೆ, ತೃಪ್ತಿ ಇರುವ ರಾಜನು ನಾಶ ವಾಗುತ್ತಾನೆ)-ಎಂದು ಒಂದು ಕಡೆ ಹೇಳಿದೆ. ಒಬ್ಬನ ಹತ್ತಿರ ಕೋಟಿ ರೂಪಾಯಿ ಗಳು ಇರಬಹುದು. ಸಂತೋಷವೆನ್ನುವುದು ಮಾತ್ರ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಕೋಟಿ ರೂಪಾ ಯಿಗಳು ಇದ್ದರೂ ಅದರಿಂದ ಪ್ರಯೋಜನವಿಲ್ಲ. ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಹಣವಂತರು ಎಷ್ಟೋ ಮಂದಿ ಸಂತೋಷವಿಲ್ಲವೆನ್ನುವ ಕಾರಣದಿಂದಾಗಿ ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದು ತಮ್ಮ ಬಾಳನ್ನು ಮುಗಿಸುತ್ತಾರೆಂದು ನಾವು ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲವೇ? ಅದೇ ಸಮಯದಲ್ಲಿ, ಸಂತೋಷ ಮಾತ್ರ ಇದ್ದರೆ ಒಬ್ಬನು ಎಂಥಾ ಬಾಳನ್ನಾದರೂ ಇತರರಿಗೆ ಕಷ್ಟಕೊ ಡದೆ ಪೂರ್ತಿಯಾಗಿ ಬಾಳಿ ತೋರಿಸಬಲ್ಲನೆನ್ನುವುದನ್ನು ನಾವು ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲವೇ? ಆದ್ದರಿಂದಲೇ-

‘ಅಸಂತುಷ್ಟೋ ದ್ವಿಜೋ ನಷ್ಟಃ’

-ಎಂದು ಹೇಳಿರುವುದು. ನಾವು ಭಗವಂತನ ಕೈಂಕರ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ನಮ್ಮ ದೇಹ

ವನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಅದರಿಂದ ಶ್ರೇಯಸ್ಸು ಪಡೆಯಬೇಕೆಂದು ಭಾವಿಸಿದರೆ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ತೃಪ್ತಿ ಇರಬೇಕಾದುದು ಅವಶ್ಯಕ. ಹಾಗೆ ತೃಪ್ತಿ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ 'ದ್ವಿಜೋ ನಷ್ಟಃ' ಎಂದು ಹೇಳಿದಂತೆ ಕೊನೆಗೆ ನಾಶವೇ. ಏಕೆಂದರೆ ಸಂತೋಷವಿಲ್ಲದವನು ಯಾವ ಕೆಲಸವನ್ನೂ ಮಾಡಲಾರನು. ಯಾವ ಕೆಲಸವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡರೂ ಅದರಲ್ಲಿ ಅಂಥವನ ಮನಸ್ಸು ನಿಲ್ಲುವುದಿಲ್ಲ. ಅವನಿಗೆ ಕೀರ್ತನೆಯೋ, ಧ್ಯಾನವೋ, ಚಿಂತನೆಯೋ ಯಾವುದೂ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಸಂತೋಷವಾಗಿ ಇರುವವನಾದರೂ ಯಾವ ಕೆಲಸವನ್ನಾದರೂ ಮಾಡಬಲ್ಲನು. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಭಗವಾದರು 'ಮುದಮೃತಾ ಪೂರ್ಣೇ' ಎಂದು ಹೇಳಿ ಸಂತೋಷವೆನ್ನುವ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಮನಸ್ಸೆನ್ನುವ ಕಲಶವನ್ನು ತುಂಬಬೇಕೆನ್ನುತ್ತಾರೆ.

ಅನಂತರ 'ಪ್ರಸನ್ನೇ' ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ, 'ಪ್ರಸನ್ನತೆ' ಎಂದರೆ ಏನು? ಕೆಲವರು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಸಂತೋಷವಾಗಿರಬಹುದು. ಆದರೆ ಹಲವು ವಿಧವಾದ ಚಿಂತೆಗಳು ಇದ್ದರೆ ಅವನು 'ನಾವು ಇತರರು ಹೇಳಿದವನ್ನು ಕೇಳಿಕೊಂಡಿದ್ದೇವೆ. ಆದರೆ ಮನಸ್ಸು 'ಪ್ರಸನ್ನತೆ'ಯಿಂದ ಇಲ್ಲ. ತಲೆಗೆ ಒಂದೂ ಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ' ಎನ್ನುವುದನ್ನು ನಾವು ಕೇಳಿದ್ದೇವೆ.

‘ವಿಷಯಾನ್ತರ ಸಂಚಾರರಾಹಿತ್ಯಂ’

(ಬೇರೆ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಅಲೆಯದೆ ಇರುವುದು)-ಎಂದು ಹೇಳಿದಂತೆ ಭಗವಂತನನ್ನು ಚಿಂತನೆ ಮಾಡುವಾಗ ಬೇರೆ ಸಾವಿರಾರು ಚಿಂತನೆಗಳಿದ್ದರೆ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಹೇಗೆ ಪ್ರಸನ್ನತೆ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ? ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಶಂಕರರು,

‘ಪ್ರಸನ್ನೇ ಮನಃ ಕುಂಭೇ’

ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ.

ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ವೈದಿಕವಾದ ಒಂದು ಪುಣ್ಯಾಹವಾಚನಕ್ಕೆ ನಾವು ಕಲಶ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸುವಂತೆ ಇಲ್ಲಿ ಮನಸ್ಸೆನ್ನುವ ಕಲಶವನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿ ಆಯಿತು. ಕಲಶದ ಮೇಲೆ ಮಾವಿನಸೊಪ್ಪು ಇಟ್ಟು ಅದರ ಮೇಲೆ ಒಂದು ತೆಂಗಿನಕಾಯಿಯನ್ನು ಇಡುವುದು ನಮ್ಮ ಅಭ್ಯಾಸ. ಇಲ್ಲಿ ಇಡಬೇಕಾದ ಮಾವಿನ ಸೊಪ್ಪು.

‘ಸಾಂಬ ತವಾಂಘ್ರಿ ಪಲ್ಲವಯುಗಂ’

-ಎನ್ನುವುದಾಗುತ್ತದೆ. ಭಕ್ತನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಭಗವಂತನ ಪಾದಾರವಿಂದಗಳು

ಇರಬೇಕು. ಪಾದಗಳಿಗೆ ಹೇಗೆ ತಾವರೆಯ ಉಪಮಾನವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಾರೋ ಹಾಗೆಯೇ ತಳಿರನ್ನೂ ಉಪಮಾನವಾಗಿ ಕೊಡುವುದುಂಟು. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಶಂಕರುರು 'ತಳಿರಂತೆ ಇರುವ ನಿನ್ನ ಪಾದಾರವಿಂದಗಳನ್ನು ಮನಸ್ಸೆನ್ನುವ ಕುಂಭದ ಮೇಲೆ ಇಟ್ಟು' ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ.

ಪಾದಾರವಿಂದಗಳನ್ನೂ ನೋಡಲಿಲ್ಲ! ಮಮಸ್ಸನ್ನೂ ಕಾಣಲಿಲ್ಲ. ಮತ್ತೆ ಹೇಗೆ ಪಾದಾರವಿಂದಗಳನ್ನು ಮನಸ್ಸಿನ ಮೇಲೆ ಇಡುವುದು? ಮನಸ್ಸು ಇದೆ ಎನ್ನುವುದು ನಿಶ್ಚಯ. ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ನಾವು ಚಿಂತನೆಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತೇವೆ ಎನ್ನುವುದೂ ನಿಜ. ಆ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಭಗವಂತನ ಪಾದಾರವಿಂದಗಳನ್ನು ಚಿಂತಿಸುವುದೇ ಅವುಗಳನ್ನು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವುದು ಆಗುತ್ತದೆ. ಬೇರೆಯಾಗಿ ಕೈಕಾಲುಗಳನ್ನು ಇಡಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಶಂಕರುರು,

‘ಸಾಂಬ ತವಾಂಘ್ರಿ ಪಲ್ಲವಯುಗಂ ಸಂಸ್ಥಾಪ್ಯ ಸಂವಿಘ್ನಲಮ್’

ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ.

ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಇಡಲ್ಪಡುವ (ತೆಂಗಿನಕಾಯಿ) ಫಲವೇನೆಂದರೆ ಜ್ಞಾನವೆನ್ನುವುದೇ ಅದಕ್ಕೆ ಫಲ. ‘ನಮಗೆ ಭಗವಂತನು ಸ್ವರೂಪ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಕೊಡಬೇಕು ಅದರಿಂದ ನಾವು ಶ್ರೇಯಸ್ಸನ್ನು ಪಡೆಯಬೇಕು’ ಎನ್ನುವ ಭಾವನೆಯಿಂದಲೇ ನಾವು ಯಾವಾಗಲೂ ಭಗವಂತನನ್ನು ಆರಾಧಿಸುವೆವು. ಇದು ಬಿಟ್ಟು ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೋ, ಅದಕ್ಕೆ ಮೇಲ್ಪಟ್ಟ ಬೇರೆ ಯಾವುದಾದರೂ ಲೋಕಕ್ಕೋ ಹೋಗಿ ಸೇರಿದರೂ ಕೂಡ ಪುನರಾವರ್ತಿ (ಮತ್ತೆ ಹುಟ್ಟುವುದು) ಎನ್ನುವುದು ಉಂಟು. ಆದರೆ ಆತ್ಮಜ್ಞಾನವನ್ನು ಪಡೆದವರಿಗೆ ಪುನರಾವರ್ತಿ ಇಲ್ಲ.

‘ನ ಸ ಪುನರಾವರ್ತತೇ’

ಎಂದು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಜ್ಞಾನರೂಪವಾದ ಫಲವನ್ನು ನಾವು ಇಡಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ಅದು ತಾನಾಗಿಯೇ ಕುಳಿತು ಕೊಳ್ಳುವುದು. ಅದು ಯಾವಾಗ?

‘ಸ ತ್ವಂ ಮಂತ್ರಮುದೀರಯನ್’

‘ಸಃ ತ್ವಮ್’ (ಅವನು ನೀನು) ನಾವು ಈಗ ಜೀವನಿಗೂ ಈಶ್ವರನಿಗೂ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದೇವೆ. ಪರಮಾರ್ಥ ಚಿಂತನೆ ಮಾಡುವಾಗ, ಏಕೆ ಪೂಜೆ ಮಾಡುವಾಗಲೂ ಕೂಡ

‘ದೇಹೋ ದೇವಾಲಯಃ ಪ್ರೋಕ್ಷೋ ಜೀವೋ ದೇವಃ ಸನಾತನಃ|
ತೃಜೇದಜ್ಞಾನ ನಿರ್ಮಾಲ್ಯಂ ಸೋಽಹಂ ಭಾವೇನ ಪೂಜಯೇತ್||’

(ದೇಹವೇ ದೇವಾಲಯ, ಜೀವನು ನಾಶವಾಗದ ದೇವನು. ಅಜ್ಞಾನವನ್ನುವ ನಿರ್ಮಾಲ್ಯವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ‘ನಾನೇ ಅವನು’ ಎಂದು ಭಾವಿಸಿ ಪೂಜಿಸಬೇಕು.)

—ಎಂದು ಹೇಳಿದಂತೆ ಇರಬೇಕು. ನಿರ್ಗುಣವಾದ ಬ್ರಹ್ಮ ವಿಷಯವಾದರೂ, ಸಗುಣವಾದ ದೇವರ ವಿಷಯವಾದರೂ ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಶ್ಲೋಕ ಅನ್ವಯಿಸುತ್ತದೆ.

ಮೊದಲು ‘ನಿರ್ಗುಣ ಬ್ರಹ್ಮ’ವನ್ನು ಕುರಿತು ನೋಡೋಣ. ಪರವಸ್ತುವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಎರಡನೆಯ ವಸ್ತುವಾಗಿ ಯಾವ ಜೀವನೂ ಇಲ್ಲ, ಅದರಿಂದ ಒಬ್ಬನು ತಾನೇ ಪರವಸ್ತು ಎನ್ನುವ ಜ್ಞಾನದಿಂದ ಒಂದಾಗುವನು.

ಗುಣಗಳಿರುವ ಭಗವಂತನನ್ನು ಚಿಂತಿಸುವಾಗ ಹೇಗೆ

‘ಸೋಽಹಂ ಭಾವೇನ ಪೂಜಯೇತ್’

—ಎನ್ನುತ್ತೇವೋ, ಅದರ ಬಗ್ಗೆ ಕೆಲವರಿಗೆ ಸಂದೇಹವಾಗಬಹುದು. ಭಗವಂತನಿಗೆ ಅಭಿಷೇಕ ಮಾಡುವಾಗ, ‘ನಾನು ಭಗವಂತನೇ’ ಎಂದುಕೊಂಡು ತನ್ನ ತಲೆಯ ಮೇಲೆಯೇ ನೀರು ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳುವುದೇ? ವಿಷಯ ಹಾಗಲ್ಲ. ನಾವು ಹೇಗೆ ಅಲಂಕಾರ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ನಮ್ಮನ್ನು ನಾವು ಗಮನಿಸುತ್ತೇವೋ ಹಾಗೆಯೇ ಭಗವಂತನನ್ನೂ ಅಷ್ಟೇ ಆಸಕ್ತಿಯಿಂದ ಪೂಜಿಸಬೇಕು ಎನ್ನುವುದೇ ಶ್ಲೋಕದ ಅಭಿಪ್ರಾಯ.

ಕೆಲವರು ಭಗವಂತನಿಗೆ ನೈವೇದ್ಯ ಮಾಡುವಾಗ ಅಡಿಗೆ ಮಾಡಿದ ಪಾತ್ರೆ ಯಲ್ಲಿ ಇರುವಂತೆಯೇ ತಂದು ಇಡುತ್ತಾರೆ ಮತ್ತು ನೈವೇದ್ಯ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಒಲೆಯಿಂದ ನೇರವಾಗಿ ತರಲ್ಪಟ್ಟ ಆ ಪಾತ್ರೆಗಳಲ್ಲಿರುವ ಪದಾರ್ಥಗಳು ಬಿಸಿಯಾಗಿ ವೆಯೋ ಇಲ್ಲವೋ ಎನ್ನುವುದನ್ನೂ ಅವರು ನೋಡುವುದಿಲ್ಲ. ಅವುಗಳನ್ನೇ ಅವರನ್ನು ತಿನ್ನಲು ಹೇಳಿದರೆ ‘ಅಯ್ಯೋ! ಬಿಸಿಯಾಗಿದೆಯಲ್ಲ’ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ತಾನು ತಿಂದರೆ ಬಿಸಿಯಾಗಿರುತ್ತದೆ; ಆದರೆ ಭಗವಂತನಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಬಿಸಿಯಾಗಿರುವುದಿಲ್ಲವೇ? ಭಗವಂತನಿಗೆ ಬಿಸಿಯಾಗಿರುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ಭಾವಿಸುವವರು ಅವನು ‘ಅಚೇತನ’ ನೆನ್ನುವ ಭಾವನೆಯುಳ್ಳವರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಶಿವಲಿಂಗವನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಪೂಜೆಮಾಡುವವನು ಶಿವಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಬಿಸಿಯನ್ನು ತಿಳಿಯಲು ಶಕ್ತಿ ಇಲ್ಲವೆಂದುಕೊಳ್ಳುವುದರಿಂದಲೇ ಅವನು ಬಿಸಿಯಾದ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ನೈವೇದ್ಯ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಅದು ತಪ್ಪು. ನೈವೇದ್ಯ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಮುಂಚೆ, ಆ ಪದಾರ್ಥ ನಾವು ತಿನ್ನುವುದಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯವಾಗಿ

ದೆಯೇ, ಅದು ಬಿಸಿಯಾಗಿದೆಯೇ, ಆರಿಹೋಗಿದೆಯೋ ಎಂದು ನೋಡಬೇಕು.

ಹೀಗಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ.

‘ತ್ರಿವಿಧಾ ಭವತಿ ಶ್ರದ್ಧಾ ದೇಹಿನಾಂ ಸಾ ಸ್ವಭಾವಜಾ’

(ದೇಹಿಗಳಿಗೆ ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾದ ಶ್ರದ್ಧೆ ಎನ್ನುವುದು ಮೂರು ವಿಧವಾಗಿರುತ್ತದೆ)-ಎಂದು ಭಗವಂತನು ಗೀತೆಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದಂತೆ ತಾಮಸವಾದ ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ಮಾಡಿದ ಪೂಜೆ ವೃಥಾವಾಗುತ್ತದೆ.

ನಾವು ಭಗವಂತನಿಗೆ ಪೂಜೆ ಮಾಡುವಾಗ ‘ದಿವ್ಯ ಗಂಧಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ’ ಎನ್ನುತ್ತೇವೆ. ಕೆಲವರು ಉಪಯೋಗಿಸುವ ಗಂಧದ ತುಂಡನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಅದು ಯಾವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡುದೋ ಎಂದು ನಮಗೆ ತೋರುತ್ತದೆ. ಅದನ್ನು ತೇಯ್ದು ತೆಗೆದ ಗಂಧ ಮಣ್ಣು ಕಲಸಿದಂತೆ ಇರುತ್ತದೆ. ಅಂಥ ಗಂಧವನ್ನು ಭಗವಂತನ ಹಣೆಗಿಟ್ಟರೆ ಏನು ಪ್ರಯೋಜನ? ಅದೇ ರೀತಿ ಕೆಲವರು ಭಗವಂತನ ವಿಗ್ರಹವನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿರುತ್ತಾರೆ. ಆ ವಿಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಎಣ್ಣೆ ಹಾಕುತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ. ಅನಂತರ ಅದರ ಮೇಲೆಯೇ ಅಭಿಷೇಕ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಅಭಿಷೇಕದ ತೀರ್ಥವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವ ವನ ಕೈ ಎಣ್ಣೆಮಯವಾಗುತ್ತದೆ! ಅವನಿಗೆ ಅದನ್ನು ಕುಡಿಯಲು ಮನಸ್ಸು ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ‘ಭಗವಂತನನ್ನು ಹೀಗೆ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಬಹುದೇ?’ -ಎನ್ನುವ ಯೋಚನೆಯೇ ಅಂಥವರಿಗೆ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ತೆಂಗಿನಕಾಯಿ ಒಡೆದು ನೈವೇದ್ಯ ಮಾಡುವವರು, ಒಡೆದೊಡನೆ ಒಳ್ಳೆಯ ಕಾಯೇ, ಕೆಟ್ಟುಹೋಗಿದೆಯೇ ಎಂದು ನೋಡಬೇಕು. ಕೆಲವರು ಪ್ರಸಾದವನ್ನು ಕೊಡುವಾಗ ಮಾತ್ರ ಕೆಟ್ಟುಹೋಗಿದೆ ಎಂದು ನೋಡುತ್ತಾರೆ. ಭಗವಂತನನ್ನು-

‘ಸೋಽಹಂ ಭಾವೇನ ಪೂಜಯೇತ್’

-ಎಂದು ಹೇಳಿದಂತೆ ಪೂಜಿಸಬೇಕು. ಪರವಸ್ತುವನ್ನು ನಿರ್ಗುಣವಾಗಿಯೂ, ನಿರಾಕಾರವಾಗಿಯೂ ಚಿಂತಿಸುವಾಗ ಎರಡನೆಯ ವಸ್ತುವೆನ್ನುವುದೇ ಇಲ್ಲ. ಅದೇ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಸಗುಣವಾಗಿ ಪೂಜಿಸುವಾಗ, ‘ಈ ಮೂರ್ತಿಯೂ ನನ್ನಂತೆಯೇ ಚೈತನ್ಯವಾಗಿದೆ. ನನ್ನನ್ನು ನಾನು ಯಾವ ರೀತಿ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೋ ಅದೇ ರೀತಿ ಈ ಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ನಾನು ಆರಾಧಿಸಬೇಕು’-ಎನ್ನುವುದನ್ನು

‘ಸ ತ್ವಂ ಮಂತ್ರಮುದೀರಯನ್’

ಎಂದು ಶ್ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ.

ಅನಂತರ ಶ್ಲೋಕದಲ್ಲಿ

‘ನಿಜ ಶರೀರಾಗಾರ ಶುದ್ಧಿಂ ವಹನ್’-ಎಂದು ಬರುತ್ತದೆ.

ನಾವು ಪುಣ್ಯಾಹವಾಚನ ಮಾಡಿದರೆ ಜಾಗ ಪವಿತ್ರವಾಗುತ್ತದೆ. ಶ್ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದಂತೆ ಭಕ್ತನ ಶರೀರಕ್ಕೆ ಪವಿತ್ರತೆ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಇದಕ್ಕಾಗಿ,

‘ಪುಣ್ಯಾಹಂ ಪ್ರಕಟೀಕರೋಮಿ ರುಚಿರಂ ಕಲ್ಯಾಣಮಾಪಾದಯನ್’

-ಎಂದು ಶಂಕರರು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ.

ಆದ್ದರಿಂದ ನಾವು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಪ್ರಸನ್ನವಾದ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಭಗವಂತನ ಪಾದಾ ರವಿಂದವನ್ನು ಚಿಂತಿಸಬೇಕು. ಹಾಗೆ ಚಿಂತನೆ ಮಾಡುವಾಗಲೂ ಭಗವಂತನಿಗೆ ಚೈತ ನ್ಯವಿದೆ ಎನ್ನುವ ಭಾವನೆಯಿಂದ ಆರಾಧನೆ ಮಾಡಿದರೆ ಜ್ಞಾನವೇ ಫಲವೆಂದು ಹೇಳ ಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಹೀಗೆ ನಾವು ಮಾಡುವ ಆರಾಧನೆ ಪುಣ್ಯಾಹವಾಚನಕ್ಕೆ ಸಮವಾಗಿ ಹೇಳಲ್ಪ ಟ್ಟಿದೆ. ಹಾಗಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ,

‘ಅದೇಶಕಾಲೇ ಯದ್ವಾನಮಪಾತ್ರೇಭ್ಯಶ್ಚ ದೀಯತೇ’

-ಎನ್ನುವಂತೆ ತಪ್ಪಾದ ಜಾಗದಲ್ಲಿ ಪವಿತ್ರವಲ್ಲದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದರೆ ಅದಕ್ಕೆ ಫಲವೇ ಇಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳಬಹುದು.

ಆದ್ದರಿಂದ ಮೊದಲು ‘ಶರೀರ ಶುದ್ಧಿ’ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಭಗವತ್ಪಾದರು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ.

ನಮಗೆ ಯಾವುದಾದರೂ ಕಷ್ಟ ಬಂದರೆ ನಾವು ಯಾರ ಹತ್ತಿರಕ್ಕಾದರೂ ಹೋಗಿ ಅದರ ಬಗ್ಗೆ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇವೆ.

ಒಂದು ಜಾಗದಲ್ಲಿ,

‘ತ್ವಯಿ ಸತಿ ಶಿವ ದಾತರ್ಯಸ್ಮದಭ್ಯರ್ಥಿತಾನಾಂ
ಇತರಮನುಸರನ್ತೋ ದರ್ಶಯನ್ತೋರ್ಥಿ ಮುದ್ರಾಂ|
ಚರಮ ಚರಣಘಾತೈಃ ದುರ್ಗ್ರಹಂ ದೋಗ್ಧಕಾಮಾಃ
ಕರಭಮನುಸರಾಮಃ ಕಾಮಧೇನೌ ಸ್ಥಿತಾಯಾಮ್||’

(ಪರಮೇಶ್ವರನೇ! ನಾವು ಕೇಳುವುದನ್ನೆಲ್ಲಾ ಕೊಡುವ ಕಾಮಧೇನುವಾಗಿ ನೀನು ಇರುವಾಗ, ಒದೆಯುವ ಕಾಲುಗಳನ್ನುಳ್ಳದ್ದೂ, ಹಿಡಿದು ಕೊಳ್ಳಲು ಅಸಾಧ್ಯವಾದುದೂ ಅದ ಕತ್ತೆಯ (ಹಾಲನ್ನು) ಕರೆಯಲು ಇಷ್ಟಪಡುವವರು ಇತರರಿಗೆ ಕೈಗಳನ್ನು ಜೋಡಿಸಿ ಅನುಸರಿಸಲಿ)-ಎಂದು ಹೇಳಿದೆ.

ಕಾಮಧೇನು ನಮಗೆ ದೊರೆತರೆ ಅದನ್ನು ನಾವು ಏನು ಕೇಳಿದರೂ ಅದು ನಮಗೆ ಕೊಡುತ್ತದೆ. ಅದರ ಹತ್ತಿರಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಹಾಲು ಕರೆಯಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ಹಾಲು ಬೇಕೆಂದರೆ ಸಾಕುದೊರೆತು ಬಿಡುತ್ತದೆ. ಕೆಲವು ಮಂದಿ ಬುದ್ಧಿಹೀನರಿಗೆ ಈ ಭಾವನೆಯೇ ಇಲ್ಲ. ಕಾಮಧೇನು ಇದ್ದರೂ ಅದರ ಹತ್ತಿರ ಹೋಗಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸದೆ ಯಾವುದೋ ಒಂದು ಕತ್ತೆಯ ಹತ್ತಿರ ಹಾಲು ಕರೆಯಲು ಹೋದರೆ ಅದು ಎಷ್ಟು ಮೂರ್ಖತನ?

ಪರಮೇಶ್ವರನು ಎಲ್ಲಾ ವಿಧವಾದ ಅಭಿಲಾಷೆಗಳನ್ನೂ ಪೂರ್ತಿಮಾಡಲು ಸಿದ್ಧನಾಗಿರುವಾಗ ಅವನನ್ನು ಆರಾಧಿಸದೆ ಯಾವುದೋ ಒಂದು ಭೂತವನ್ನೋ, ಪಿಶಾಚವನ್ನೋ ಆರಾಧಿಸಿದರೆ ಅದು ಯಾವ ವಿಧವಾದ ಫಲವನ್ನೂ ಕೊಡುವುದಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ನೀಚವಾದ ಉಪಾಸನೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದರೆ ತಾತ್ಕಾಲಿಕವಾಗಿ ಒಳ್ಳೆಯದಾಗುವಂತೆ ತೋರಿದರೂ ಕೊನೆಗೆ ಅದು ಒಳ್ಳೆಯದಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ನಾವು ಭಗವಂತನನ್ನು ಆರಾಧಿಸಬೇಕು.

ಯೋಗಕ್ಷೇಮಧುರಂಧರಸ್ಯ ಸಕಲಶ್ರೇಯಃಪ್ರದೋದ್ಯೋಗಿನೋ
ದೃಷ್ಟಾದೃಷ್ಟಮತೋಪದೇಶಕೃತಿನೋ ಬಾಹ್ಯಾಂತರವ್ಯಾಪಿನಃ|
ಸರ್ವಜ್ಞಾನ ದಯಾಕರಸ್ಯ ಭವತಃ ಕಿಂ ವೇದಿತವ್ಯಂ ಮಯಾ
ಶಂಭೋ ತ್ವಂ ಪರಮಾಂತರಂಗ ಇತಿ ಮೇ ಚಿತ್ತೇ ಸ್ಮರಾಮ್ಯನ್ವಹಮ್||

(ಸುಖಿದಾಯಕನಾದ ಪರಮೇಶ್ವರನೇ! ಯೋಗ ಕ್ಷೇಮ ಇವುಗಳನ್ನು ವಹಿಸುವವನೂ, ಎಲ್ಲ ವಿಧವಾದ ಒಳ್ಳೆಯದನ್ನು ಕೊಡಲು ಪ್ರಯತ್ನಪಡುವವನೂ, ಸಿಹಿ-ಕಹಿಗಳನ್ನು ಪಡೆಯಬಹುದಾದ ದಾರಿಯನ್ನು ತೋರಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಸಮರ್ಥನೂ, ಇಹ-ಪರಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಪಿಸುವವನೂ, ಎಲ್ಲವನ್ನು ತಿಳಿದವನೂ, ದಯಾನಿಧಿಯೂ ಆಗಿರುವ ನಿನಗೆ ನಾನು ಯಾವುದನ್ನು ತಿಳಿಸಬಲ್ಲೆ? ನೀನು ಬಹಳ ಆಪ್ತನೆಂದು ನಾನು ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿ ನಿತ್ಯವೂ ನೆನೆಯುತ್ತೇನೆ.)

ಜನರು ತಮಗಾಗಿ ಒಬ್ಬ ಅಧಿಕಾರಿಯನ್ನೋ, ಒಬ್ಬ ಸ್ನೇಹಿತನನ್ನೋ, ಒಬ್ಬ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿಯನ್ನೋ ಬಹಳ ಆಪ್ತನನ್ನಾಗಿ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿರುತ್ತಾರೆ. ಹಾಗಿರುವ ಸ್ನೇಹಿತನು ಅಂಥವರಿಗೆ ಕಷ್ಟ ಬಂದಾಗ ಅವರು ಹೇಳುವುದನ್ನೆಲ್ಲಾ ಕೇಳಿ ಅವರಿಗೆ

ಬೇಕಾದ ಸಹಾಯವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ ಆಪ್ತರಾಗಿರುವವನಿಗೇ ಯಾವುದಾದರೂ ಕಷ್ಟ ಬಂದರೆ ಅವನನ್ನು ಬೇರೆಯಾರೂ ತಿರುಗಿ ಕೂಡ ನೋಡುವುದಿಲ್ಲ.

ಒಂದು ವ್ಯಾಧಿಯಿಂದ ಕಷ್ಟ ಪಡುತ್ತಿರುವ ವೈದ್ಯರೊಬ್ಬರು, ಅದೇ ವ್ಯಾಧಿಯಿಂದ ನರಳುತ್ತಿರುವ ರೋಗಿಯೊಡನೆ, 'ನಾನು ಇದೇ ವ್ಯಾಧಿಯಿಂದ ಬಹಳ ಸಮಯ ದಿಂದ ನರಳುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ನಾನು ಕುಡಿಯುವ ಔಷಧಿಯನ್ನೇ ನಿನಗೂ ಕೊಡುತ್ತೇನೆ. ನನಗೆ ಆ ಔಷಧಿ ಯಾವ ಫಲವನ್ನೂ ಕೊಟ್ಟಂತೆ ತೋರುವುದಿಲ್ಲ, ನಿನಗೆ ಯಾವುದಾದರೂ ಫಲಕೊಡುತ್ತದೆಯೇ ಎಂದು ನೋಡುತ್ತೇನೆ' ಎಂದರಂತೆ. ಹೀಗಿರುವವರನ್ನು ನಾವು ಹೇಗೆ ನಮಗೆ ಬೇಕಾದುದನ್ನು ಕೇಳುವುದು? ಆದ್ದರಿಂದ ಮನುಷ್ಯರಲ್ಲಿ ಯಾರನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡರೂ ಹೀಗೆಯೇ ಇರುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಶಂಕರರು,

‘ಯೋಗಕ್ಷೇಮಧುರಂಧರಸ್ಯ... ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ.

ಭಗವಂತನು ಯೋಗವನ್ನೂ ಕ್ಷೇಮವನ್ನೂ ತರಬಲ್ಲವನು,

ಹೊಸದಾಗಿ ಯಾವುದನ್ನಾದರೂ ಪಡೆಯುವುದಕ್ಕೆ ‘ಯೋಗ’ ಎಂದು ಹೆಸರು. ಇರುವುದನ್ನು ಕಾಪಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ‘ಕ್ಷೇಮ’ ಎಂದು ಹೆಸರು.

ಭಗವಂತನು,

‘ಅನನ್ಯಾಶ್ಚಿಂತಯಂತೋ ಮಾಂ ಯೇ ಜನಾಃ ಪರ್ಮಪಾಸತೇ |
ತೇಷಾಂ ನಿತ್ಯಾಭಿಯುಕ್ತಾನಾಂ ಯೋಗಕ್ಷೇಮಂ ವಹಾಮ್ಯಹಮ್ ||’

(ಯಾರೂ ಧರ್ಮವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬೇರೆ ಯಾವುದನ್ನೂ ಭಾವಿಸದೆ, ನನ್ನನ್ನೇ ನೆನೆಯುತ್ತಾರೋ, ಎಲ್ಲೆಲ್ಲೂ ನನ್ನನ್ನೇ ಅನುಸರಿಸುತ್ತಾರೋ, ಅಂಥ ನಿತ್ಯ ಯೋಗಿಗಳ ಯೋಗವನ್ನೂ, ಕ್ಷೇಮವನ್ನೂ ನಾನು ವಹಿಸುತ್ತೇನೆ.) -ಎಂದು ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ ಮಾಡಿರುವುದರಿಂದ ಅವನು ಯೋಗವನ್ನೂ, ಕ್ಷೇಮವನ್ನೂ ಕೊಡುವುದಕ್ಕೆ ಇರುವಾಗ ಬೇರೆ ಯಾರ ಹತ್ತಿರವೂ ಹೋಗಿ ಭಿಕ್ಷೆ ಬೇಡಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ.

ಅನಂತರ ‘ಸಕಲಶ್ರೇಯಃ ಪ್ರದೋದ್ಯೋಗಿನಃ’ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ ಶಂಕರರು. ಕೆಲವರಿಗೆ, ಬೇರೆಯವರಿಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡುವ ಶಕ್ತಿ ಇರಬಹುದು. ಆದರೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡಲು ಮನಸ್ಸು ಮಾತ್ರ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಭಗವಂತನು ಹಾಗಲ್ಲ. ‘ಯಾರಾದರೂ ಕೇಳುತ್ತಾರೆಯೇ’ ಎಂದು ಸಕಲ ವಿಧವಾದ ಶ್ರೇಯಸ್ಸನ್ನು ಕೊಡಲು ಅವನು ಕಾದಿದ್ದಾನೆ. ಅಂಥವನು ಇರುವುದರಿಂದ ನಾವು ಭಯಪಡಬೇಕಾಗಿಯೇ ಇಲ್ಲ.

ಅನಂತರ 'ದೃಷ್ಟಾ-ದೃಷ್ಟ ಮತೋಪದೇಶ ಕೃತಿನಃ' ಎಂದು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ನಾವು ಇತರರೊಡನೆ ಯಾವುದಾದರೂ ವಿಷಯವನ್ನು ನಾವು ನೋಡಿಯೋ ಅನು ಭವಿಸಿಯೋ ಇರಬೇಕು. ಯಾರಾದರೂ 'ಸ್ವರ್ಗವಿದೆಯೇ' ಎಂದು ನಮ್ಮನ್ನು ಕೇಳಿ ದರೆ, 'ನಾನು ನೋಡಿಲ್ಲ' ಎಂದೇ ನಾವು ಉತ್ತರ ಕೊಡುತ್ತೇವೆ. ಸ್ವರ್ಗವನ್ನು ನಾವು ಈಗ ನೋಡಿದ್ದರೆ 'ಜ್ಯೋತಿಷ್ಣೋಮ ಮಾಡಿದರೆ ಸ್ವರ್ಗಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾಗುತ್ತದೆ' ಎಂದೆಲ್ಲಾ ನಾವು ಹೇಳಬಹುದು. ಸ್ವರ್ಗವನ್ನೇ ನೋಡದ ನಮಗೆ ಜ್ಯೋತಿಷ್ಣೋಮ ಸ್ವರ್ಗವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತದೆಯೇ ಇಲ್ಲವೇ ಎನ್ನುವ ವಿಷಯಗಳೆಲ್ಲಾ ತಿಳಿಯುವುದಿಲ್ಲ, ಭಗವಂತನು ಉಪದೇಶಿಸಲು ಸಮರ್ಥನು. ಭಗವಂತನು ದೃಷ್ಟನೋ, ಅದೃಷ್ಟನೋ, ಇವುಗಳೆ ಲ್ಲವನ್ನೂ ಉಪದೇಶಿಸಲು ಅವನು ಸಾಮರ್ಥ್ಯವುಳ್ಳವನು. ವೇದ ಭಗವಂತನಿಂದ ಉಪದೇಶಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಅದರಲ್ಲಿ

‘ಪುತ್ರಕಾಮಃ ಪುತ್ರೇಷ್ಯಾಯಜೇತ’

—ಎಂದಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಪುತ್ರನನ್ನು ಪಡೆಯಬೇಕೆಂದು ಬಯಸುವವರು 'ಪುತ್ರ ಕಾಮೇಷ್ಟೀ ಯಾಗ'ವನ್ನು ಮಾಡಬಹುದು. ಅದೇ ರೀತಿ ಸ್ವರ್ಗವನ್ನು ಬಯಸುವ ವನು,

‘ಜ್ಯೋತಿಷ್ಣೋಮೇನ ಸ್ವರ್ಗಕಾಮೋ ಯಜೇತ’

—ಎಂದು ಹೇಳಿರುವುದರಿಂದ ಅಂಥವನು ಜ್ಯೋತಿಷ್ಣೋಮಯಾಗವನ್ನು ಮಾಡ ಬೇಕು.

ಆದ್ದರಿಂದ ಪ್ರಪಂಚಕ್ಕೆ ಹೊರತಾದ ವಿಷಯಗಳನ್ನೂ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಉಪದೇಶಿಸುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಭಗವಂತನಿಗೆ ಇದೆ. 'ಇದೆಲ್ಲಾ ಸರಿ, ಭಗವಂತನನ್ನು ನಾವು ನೋಡಲೇ. ಆಗುವುದಿಲ್ಲವಲ್ಲಾ! ನಾವು ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಮಾಡುವುದೆಲ್ಲಾ ಅವನಿಗೆ ಕೇಳಿಸದೆ ಹೋದರೆ ಏನು ಮಾಡುವುದು? ಅವನು ಇರುವ ಜಾಗಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ತಾನೆ ನಾವು ಯಾವುದ ನ್ನಾದರೂ ಕೇಳಿ ಬರಬೇಕು? ಅವನು ಎಲ್ಲಿದ್ದಾನೋ ಗೊತ್ತಾಗಲಿಲ್ಲವಲ್ಲಾ' ಎಂದು ಕೆಲವರ ಪ್ರಶ್ನೆ,

ಶಂಕರರು ಇದಕ್ಕೆ ಉತ್ತರ ನೀಡುವಂತೆ—

‘ಬಾಹ್ಯಾಂತರ ವ್ಯಾಪಿನಃ’

ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಭಗವಂತನನ್ನು ಹುಡುಕಿಕೊಂಡು ನಾವು ಎಲ್ಲಿಯೂ

ಓಡಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ಭಗವಂತನು ನಮ್ಮ ಒಳಗೆಯೇ ಇದ್ದಾನೆಂಬ ನಂಬಿಕೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದವರಾಗಿಯೂ ದೃಢವಾದ ಮನಸ್ಸುಳ್ಳವರಾಗಿಯೂ ಇಲ್ಲದವರು ದೇವಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಬಹುದು. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವನು ಬಾಹ್ಯನೂ ಹೌದು ನಮ್ಮ ಅಂತರಂಗದಲ್ಲಿ ಇರುವವನು ಹೌದು.

‘ಸರ್ವಜ್ಞಸ್ಯ ದಯಾಕರಸ್ಯ’

—ಎಂದು ಅನಂತರ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ.

ಮಕ್ಕಳು ಬೀದಿಯಲ್ಲಿ ಹೋಗುವ ನಾಯಿಗಳ ಮೇಲೆ ಕಲ್ಲು ಎಸೆದು ಅವುಗಳು ಬೊಗಳುತ್ತವೆಯೇ ಎಂದು ನೋಡುತ್ತಾರೆ. ನಾಯಿ ತಗ್ಗಿತು ಎಂದರೆ ಅದಕ್ಕೆ ಏಟು ಬಿದ್ದಿದೆ ಎಂದು ಅರ್ಥ. (ಅವುಗಳಿಗೆ ಹೀಗೆ ಆದ್ದರಿಂದ ಹಿಂಸೆಯಾಗುತ್ತದೆ ಎನ್ನುವುದು ಅವರಿಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಕರುಣೆಯುಳ್ಳವನು ಈ ರೀತಿಯ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಮಾಡಲು ಬಿಡುವುದಿಲ್ಲ.)

ಭಗವಂತನು ಕರುಣೆಯುಳ್ಳವನು, ಹೀಗೆಲ್ಲಾ ಇರುವಾಗ. ಬಹಳ ಆಪ್ತನಾದ ಭಗವಂತನ ಹತ್ತಿರ ನಾವು ನಮ್ಮ ಕಷ್ಟಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇದೆಯೇ? ಇಲ್ಲವೇ ಇಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಶಂಕರರು—

‘ಕಿಂವೇದಿತವ್ಯಂ ಮಯಾ’

(ನನ್ನಿಂದ ಏನು ತಿಳಿಸಲ್ಪಡಬೇಕಾಗಿದೆ?)

‘ಶಂಭೋ ತ್ವಂ ಪರಮಾನ್ತರಂಗ ಇತಿ ಮೇ ಚಿತ್ತೆ ಸ್ಮರಾಮ್ಯನ್ವಹಮ್||’

ಎಂದು ಶ್ಲೋಕದ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದಂತೆ ಪರಮೇಶ್ವರನೇ ಪರಮ ಅಂತರಂಗನೂ, ಇತರರೆಲ್ಲರೂ ತಾತ್ಕಾಲಿಕವಾಗಿ ನಮಗೆ ಅಂತರಂಗವಾಗಿ ಇರುವವರು. ಅವರು ನಾಳೆಯೇ ಬಹಿರಂಗವಾಗಿ ಬಿಡುವರು. ಅವರಿಗೆ ನಮ್ಮಿಂದ ದೊರೆಯಬೇಕಾದುದು ದೊರೆಯಲಿಲ್ಲವೆಂದರೆ ನಮ್ಮನ್ನು ಎಲ್ಲೋ ಸಿಕ್ಕಿಸಿ ಬಿಡುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಒಬ್ಬ ಭಕ್ತನು ಎಂದೂ ಮೋಸಹೋಗುವುದಿಲ್ಲವೆನ್ನುವುದನ್ನು ಭಗವಂತನು,

‘ನ ಮೇ ಭಕ್ತಃ ಪ್ರಣಶ್ಯತಿ’

ಎಂದಿದ್ದಾನೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಭಗವಂತನಿಗಿಂತಲೂ ಪರಮ ಅಂತರಂಗನು ಬೇರೆಯಾರೂ ಇಲ್ಲ. ಅವನು ಅಂತರಂಗನೆನ್ನುವ ಭಾವನೆ ನಮ್ಮ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಬಂದರೆ,

ನಮಗೆ ಪ್ರಿಯನಾದವನು ಪರಮೇಶ್ವರನೆಂದು ತಿಳಿದರೆ, ಆಗ ಎಲ್ಲಾ ವಿಧವಾದ ಐಶ್ವರ್ಯಗಳನ್ನೂ ನಾವು ಪಡೆಯಬಹುದು.

ಉತ್ತಮವಾದ ಮನುಷ್ಯ ಜನ್ಮವನ್ನು ಪಡೆದು, ಸಿಕ್ಕಿಸಿಕ್ಕಿದ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ಆಸೆ ಯನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಅವುಗಳ ಹಿಂದೆ ಓಡುತ್ತಾ, ಕಾಮಧೇನುವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಕತ್ತೆಯನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸಿದರೆ, ಇತರರನ್ನು ಯಾಚಿಸುತ್ತಾ ಅವರ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳುತ್ತಾ, ದುಃಖವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಬದಲಾಗಿ ಪರಮೇಶ್ವರನನ್ನು ನಾವು ಆರಾಧಿಸುತ್ತಾ ಬಂದರೆ, ಎಂದೂ ಯಾವ ನ್ಯೂನತೆಯೂ ಉಂಟಾಗುವುದಿಲ್ಲವೆಂದೂ ಹೇಳುವ ಭಗವತ್ಪಾದರು ನಾವು ಭಗವಂತನ ಚಿಂತನೆ ಹೇಗೆ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ವರ್ಣಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇಂಥ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ನಾವು ನಡೆಯುತ್ತಾ ಶ್ರೇಯಸ್ಸನ್ನು ಪಡೆಯಬೇಕು.

೬. ಮತಾಂತರ ಹೇಗೆ ಆಗುತ್ತದೆ?

ಓಂ ನಮಃ ಸರ್ವಭೂತಾನಿ ವಿಷ್ವಭ್ಯ ಪರಿತಿಷ್ಠತೇ |

ಆಖಂಡಾನಂದಬೋಧಾಯ ಪೂರ್ಣಾಯ ಪರಮಾತ್ಮನೇ ||

ವೇದವೆನ್ನುವ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಭಾರತದೇಶದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರೂ ಪ್ರಮಾಣವೆಂದೇ ಭಾವಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅದನ್ನು ಯಾರೂ ಪ್ರಮಾಣವಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಕೆಲವರು ಈ ವೇದವನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳದೆ ಇದ್ದಾರೆ ಎನ್ನುವುದು ಕೂಡ ನಮಗೆ ಗೊತ್ತಿದೆ. ಕಾರಣವೇನೆಂದರೆ ಮನುಷ್ಯನ ಬುದ್ಧಿಯೆನ್ನುವುದು ಬಹಳ ವಿಚಿತ್ರವಾದುದು. ಒಂದು ಕೆಲಸ, ಒಳ್ಳೆಯದಾದರೂ, ಅದನ್ನೇ ಒಬ್ಬನು ಬಹಳ ದಿನಗಳು ಮಾಡುತ್ತಾ ಬಂದರೆ ಅದರಲ್ಲಿ ಅವನಿಗೆ ಅರುಚಿ ಉಂಟಾಗಿ ಬಿಡುತ್ತದೆ.

‘ಪಿಂಡಖರ್ಜೂರ್ಯಾ ಉದ್ವೇಜಿತಸ್ಯ ತಿಂತ್ರಿಣ್ಯಾಂ

ಅಭಿಲಾಷೋಭವೇತ್ |’

(ಹೊಸ ಬೆಣ್ಣೆ, ಖರ್ಜೂರ ಇವುಗಳ ಮೇಲೆ ಅಸಹ್ಯ ಉಂಟಾದವನಿಗೆ ಹುಣಸೇ ಹಣ್ಣಿನ ಮೇಲೆ ಆಸೆಯುಂಟಾಗುತ್ತದೆ.)

—ಎಂದು ಹೇಳಿದಂತೆ ಒಬ್ಬ ಮನುಷ್ಯನು ಪ್ರತಿದಿನವೂ ರವೆ ಕೇಸರಿಭಾತ್ ತಿನ್ನುತ್ತಿದ್ದರೆ ಅವನಿಗೆ ಒಂದು ದಿನ ಸಾಧರಣವಾದ ತಿಂಡಿ—ತಿನಸುಗಳನ್ನು ತಿನ್ನಬೇಕೆನಿಸುತ್ತದೆ. ವೇದವೆನ್ನುವುದು ಭಾರತ ದೇಶಕ್ಕೆ ದೊರೆತ ಒಂದು ವರಪ್ರಸಾದ. ಅದು ಬಹಳ ಪ್ರಾಚೀನವಾದುದು, ಅದಕ್ಕಿಂತ ಪ್ರಾಚೀನವಾದುದು, ಧರ್ಮವನ್ನು ಹೇಳುವ ಗ್ರಂಥ ಯಾವುದೂ ಇಲ್ಲ. ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸುವ ಗ್ರಂಥಗಳು ಎಷ್ಟೋ ಇದ್ದರೂ ನಾಸ್ತಿಕರು ಕೂಡ ಪರಮ ಪ್ರಾಚೀನವೆಂದು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುವಂಥ ಗ್ರಂಥ ಈ ವೇದ. ಬೇರೆಯಾವ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡರೂ, ಅವುಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ ಕಾಲ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಹೇಳಬಹುದು. ಆದರೆ ವೇದಕ್ಕೆ ಕಾಲ ನಿರ್ಣಯ ಮಾಡಲು ನಮ್ಮಿಂದ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಪರಮ ಶಿವನ ಆದಿಯನ್ನಾಗಲಿ, ಅಂತ್ಯವನ್ನಾಗಲಿ ಕಂಡು ಹಿಡಿಯಲಾಗಲಿಲ್ಲವೆಂದು ಮಹಾಶಿವರಾತ್ರಿಯ ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ಹೇಳುತ್ತೇವೋ, ಹಾಗೆಯೇ ವೇದಕ್ಕೆ ಕಾಲ ನಿರ್ಣಯ ಮಾಡಬೇಕೆಂದುಕೊಳ್ಳುವವರು ಕೂಡ ಹಾಗೆ ಮಾಡಲಾ

ಗದೆ ಹೋದರು. ಈ ಪ್ರಪಂಚ ಯಾವಾಗ ಉಂಟಾಯಿತು ಎನ್ನುವುದಕ್ಕೆ ಒಬ್ಬನು ಒಂದು ಕಾಲವನ್ನು ನಿರ್ಣಯಿಸುತ್ತಾನೆ. ಮತ್ತೊಬ್ಬನು ಅದು ತಪ್ಪೆಂದು ಹೇಳಿ ಅದ ಕ್ಷಿಂತಲೂ ಹಿಂದಿನ ಕಾಲವನ್ನು ನಿರ್ಣಯಿಸುತ್ತಾನೆ. ಸಾರಾಂಶವೇನೆಂದರೆ ಕಾಲ ನಿರ್ಣಯ ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲವೆಂದು ಇಬ್ಬರೂ ಒಪ್ಪಬೇಕಾದ ವಿಷಯ. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ನಾವು ಪ್ರಪಂಚ ಅನಾದಿ ಎಂದು ಹೇಳಿಬಿಡುತ್ತೇವೆ. ಹಾಗೆಯೇ ವೇದದ ಉದ್ಭವದ ಕಾಲವೇ ಇಲ್ಲದೆ ಇದೆ. ವೇದದಲ್ಲಿ ಹಲವು ಧರ್ಮಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಹೇಳುವಾಗ ಒಂದು ಜಾಗದಲ್ಲಿ,

‘ಯನ್ಮನುರವದತ್ ತದ್ಭೇಷಜಮ್’

—ಯಾವುದನ್ನು ಮನು ಹೇಳಿದ್ದಾನೋ ಅದು ಔಷಧ ಎಂದು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಮನುವಿನ ಮಾತುಗಳು ಯಾವ ವ್ಯಾಧಿಗಾದರೂ ಔಷಧಿಯಂತೆ ಉಪಯೋಗವಾಗುತ್ತವೆ ಎನ್ನುವುದು ಇದರ ತಾತ್ಪರ್ಯ. ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ನಾವು ಮನು ಸ್ತುತಿಯನ್ನು ತೆಗೆದು ನೋಡಿದರೆ,

‘ಶ್ರುತಿಸ್ತು ವೇದೋ ವಿಚ್ಛೇಯಃ ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರಂ ತು ವೈ ಸ್ತುತಿಃ |
ತೇ ಸರ್ವಾರ್ಥೇ ಷ್ವಮೀಮಾಂಸ್ಯೇ ತಾಭ್ಯಾಂ ಧರ್ಮೌ ಹಿ ನಿರ್ಭಭೌ ||’

—ಎಂದು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಶ್ರುತಿ, ಸ್ತುತಿ ನಮಗೆ ಪ್ರಮಾಣಗಳೆಂದು ಹೇಳುವ ಮನು ಯಾವ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೇ ಆಗಲಿ ಧರ್ಮವನ್ನು ಪ್ರಕಾಶಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ, ಅದು ಶ್ರುತಿಯನ್ನೂ, ಸ್ತುತಿಯನ್ನೂ ಮೂಲವಾಗಿ ಉಳ್ಳದ್ದೇ ಆಗಿದೆಯೆಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ. ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಬಹಳ ಬುದ್ಧಿವಂತರಾಗಿದ್ದೇವೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಮನು ಸ್ತುತಿಯಲ್ಲಿ,

‘ಶ್ರುತಿಸ್ತು ವೇದೋ ವಿಚ್ಛೇಯಃ ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರಂ ತು ವೈ ಸ್ತುತಿಃ |’

—ಎಂದು ಹೇಳಿರುವುದನ್ನು ನಾವು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳಬಹುದೇ ಎನ್ನುವ ಪ್ರಶ್ನೆಯೊಂದು ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ.

ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲೇ ನಾವು ನೋಡುತ್ತೇವೆ. ಸಿವಿಲ್ ಕೋಡ್ (ಚಿವಿಲ ಚೋದ್) ಎನ್ನುವ ಕಾನೂನು ಪುಸ್ತಕ ಒಂದಿದೆ. ಯಾವ ಕೆಲಸವನ್ನಾಗಲಿ, ಸರಿಯೆಂದಾಗಲಿ, ತಪ್ಪೆಂದಾಗಲಿ ತೀರ್ಮಾನಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಆ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ನೋಡುತ್ತೇವೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಸರಿಯೆಂದು ಇದ್ದರೆ ನಾವು ಮಾಡುವುದು ಸರಿ; ಅದರಲ್ಲಿ ತಪ್ಪೆಂದು ಇದ್ದರೆ ನಾವು ಮಾಡುವುದು ತಪ್ಪು, ಅದು ಅಲ್ಲದೆ ಯಾವ ಕೆಲಸವನ್ನಾಗಲಿ ಸರಿಯೆಂದೋ,

ತಪ್ಪೆಂದೋ ತೀರ್ಮಾನ ಮಾಡಲು ನಮಗೆ ಯೋಗ್ಯತೆ ಇಲ್ಲ. ಸರಕಾರ ನಿಯಮಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಮಾಡುವಾಗ ಇಷ್ಟು ಮಿತಿ ಎಂದು ಗೊತ್ತು ಪಡಿಸಿ, ಆದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಆಸ್ತಿಯನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಬಾರದೆಂದು ಕಾನೂನು ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಈ ಕಾನೂನು ಕೆಲವು ದಿನಗಳಲ್ಲಿಯೇ ವ್ಯವಹಾರಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ, ಈ ಕಾನೂನಿಂದ ಸರಕಾರದ ಮೇಲೆ ಪ್ರಜೆಗಳಿಗೆ ಇರುವ ನಂಬಿಕೆ ಹೋಗಿಬಿಡುಬಹುದೆಂದುಕೊಂಡು ಸರಕಾರ 'ಇಷ್ಟು ಮಿತಿಯವರೆಗೆ ಒಬ್ಬನು ಆಸ್ತಿಯನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿರಬಹುದೆಂದು' ಅದನ್ನು ಬದಲಾಯಿಸಿ ಬಿಡುತ್ತದೆ. ಹಾಗೆ ಕಾನೂನನ್ನು ಬದಲಾಯಿಸಿದರೆ ಪ್ರಜೆಗಳಿಗೆ ಸರಕಾರದ ಮೇಲೆ ಮೊದಲಿದ್ದಂತೆ ನಂಬಿಕೆ ಇರುವುದು. ಅದು ಕೂಡ ಸ್ವಲ್ಪ ದಿನಗಳವರೆಗೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಲೌಕಿಕವಾದ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ಇಂಥ ಕಾನೂನುಗಳನ್ನು ನಾವು ಬದಲಾವಣೆ ಮಾಡಿ, ಅದರಿಂದ ಉಂಟಾಗುವ ಲಾಭ-ನಷ್ಟಗಳನ್ನು ನೋಡಬಹುದು. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವುಗಳನ್ನು ಬದಲಾಯಿಸಲು ನಮಗೆ ಯೋಗ್ಯತೆ ಇದೆ. ಪ್ರಪಂಚಕ್ಕೆ ಅತೀತಿವಾದ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ, ಅವುಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಕಾನೂನುಗಳನ್ನು ಬದಲಾಯಿಸಲು ನಮಗೆ ಆಗುತ್ತದೆಯೇ ಎಂಬುದು ಒಂದು ಪ್ರಶ್ನೆ.

‘ನ ಜಾಯತೇ ಪ್ರಿಯತೇ ವಾ ಕದಾಚಿನ್ಯಾಯಂ ಭೂತ್ವಾ ಭವಿತಾ ವಾ ನ ಭೂಯಃ...’

[ಅವನು ಹುಟ್ಟುವುದಿಲ್ಲ, ಎಂದೂ ಸಾಯುವುದಿಲ್ಲ. ಇದು ಇದ್ದು ಮತ್ತೆ ನಶಿಸಿದುದೂ ಅಲ್ಲ. (ನಶಿಸಿ ಮತ್ತೆ ಹುಟ್ಟಿದುದೂ ಅಲ್ಲ.)]

ಆತ್ಮನಿಗೆ ಹುಟ್ಟು ಇಲ್ಲ, ಸಾವು ಇಲ್ಲ ಎನ್ನುವುದರಿಂದ ಒಬ್ಬನು ಮಾಡುವ ಕೆಲಸಗಳು ಈ ಜನ್ಮಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರ ಸಂಬಂಧ ಪಟ್ಟವು ಎನ್ನುವಂತಿಲ್ಲ. ಹಲವು ಜನ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬನು ಮಾಡಿದ ಕರ್ಮಗಳ ಅನುಷ್ಠಾನ ಹಿಂಬಾಲಿಸುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅಲೌಕಿಕವಾದ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ತೀರ್ಮಾನ ಮಾಲು ಕಾನೂನುಗಳನ್ನು ಎಲ್ಲ ಜನ್ಮಗಳಲ್ಲಿಯೂ ನೋಡಿದವನಿಂದ ಮಾತ್ರ ಸಾಧ್ಯ. ಆದ್ದರಿಂದ ಜನ್ಮಾಂತರಗಳನ್ನು ಮನುಷ್ಯನು ಕಾಣದೆ ಇರುವುದರಿಂದ ಇವನು ಅಲೌಕಿಕವಾದ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ, ಧರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ತೀರ್ಮಾನ ತೆಗೆದುಕೊಂಡರೆ ಅದು ಹೇಗೆ ನಿಲ್ಲಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ? ಅಲ್ಲದೆ, ಜನ್ಮಾಂತರಗಳನ್ನು ನೋಡದ ಅವನು, ಆ ಕಾನೂನುಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವುದಾದರೂ ದೋಷ ಕಂಡುಬಂದರೆ ಅದನ್ನು ಹೇಗೆ ಸರಿ ಮಾಡಬಲ್ಲನು? ಜನ್ಮಾಂತರವೇ ಇಲ್ಲವೆಂದು ನಾವು ತೀರ್ಮಾನ ಮಾಡಿಬಿಡೋಣ ವೆಂದರೆ ಅಂಥ ತೀರ್ಮಾನಕ್ಕೆ ಬರಲು ನಮಗೆ ಸಾಧ್ಯವೇ ಇಲ್ಲ ಜನ್ಮಾಂತರ ವಿಲ್ಲವೆಂದು ಯಾರು ಹೇಳುತ್ತಾರೋ ಅವರ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಧರ್ಮಾಧರ್ಮಗಳೂ ಇಲ್ಲ. ಜನ್ಮಾಂತರಗಳನ್ನು ಒಪ್ಪುವವರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಧರ್ಮಾಧರ್ಮಗಳು. ಒಮ್ಮೆ ಶೃಂಗೇರಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ದೇವಸ್ಥಾನದ ಬಳಿ

ನಾನು ನಿಂತುಕೊಂಡಿದ್ದಾಗ ಪುನರ್ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ನಂಬಿಕೆ ಇಲ್ಲದ ಒಬ್ಬನು ನನ್ನ ಹತ್ತಿರಕ್ಕೆ ಬಂದು, 'ನೀವು ಪುನರ್ಜನ್ಮವೆಂದು ಹೇಳುತ್ತೀರಲ್ಲಾ, ಅದನ್ನು ನಿರೂಪಿಸಲು ಯಾವುದಾದರೂ ಯುಕ್ತಿ ಇದೆಯೇ?' ಎಂದು ನನ್ನನ್ನು ಕೇಳಿದನು. ಅವನಿಗೆ ನಾನು, 'ನೀನು ಕಪ್ಪಾಗಿ ಇದ್ದೀಯೆ, ನಾನು ಬೆಳ್ಳಗೆ ಇದ್ದೇನೆ, ಅದೇ ಕಾರಣ' ಎಂದು ಹೇಳಿದೆನು. 'ನನ್ನನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ನಿನಗೆ ಏನು ಇವರು ಮಾತ್ರ ಬೆಳ್ಳಗೆ ಇದ್ದಾರೆ, ನಾನು ಕಪ್ಪಾಗಿ ಇದ್ದೇನೆ' ಎನ್ನುವ ದುಃಖ. ನನಗಾದರೋ ನಿನ್ನನ್ನು ನೋಡಿದರೆ, 'ನಾನು ಬೆಳ್ಳಗೆ ಇದ್ದೇನೆ, ಇವನು ಕಪ್ಪಗೆ ಇದ್ದಾನೆ' ಎಂದು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಸಂತೋಷ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅನಾವಶ್ಯಕವಾಗಿ ಒಬ್ಬನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಸುಖವೂ, ಮತ್ತೊಬ್ಬನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ದುಃಖವೂ ಉಂಟಾಗಿದೆ. ನಿನ್ನನ್ನು ಆ ಭಗವಂತನು ಕಪ್ಪಾಗಿಯೂ, ನನ್ನನ್ನು ಬೆಳ್ಳಗೂ ಹುಟ್ಟಿಸಿದವನು ಏನು ಹುಚ್ಚನೇ? ಅಥವಾ ನೀನು ಅವನ ಅತ್ತೆ ಮಗನೆಂದೋ, ನಾನು ಅವನ ಮಾವನ ಮಗನೆಂದೋ, ಅವನಿಗೆ ನಿನ್ನ ಬಗ್ಗೆ ಅಪ್ರಿಯತೆಯೂ, ನನ್ನ ಬಗ್ಗೆ ಪ್ರಿಯತೆಯೂ ಉಂಟಾಗಿದೆಯೇ? ಹೀಗೆ ನಾನು ಹೇಳಿದೊಡನೆಯೇ ಅವನು ಆ ಜಾಗವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹೊರಟು ಹೋದನು. ಆದ್ದರಿಂದ ಕರ್ಮಕ್ಕೆ ಒಳಪಟ್ಟು ಈ ಪ್ರಪಂಚವಿದೆ. ಆದರೆ ಒಂದು ವಿಷಯವನ್ನು ನಾವು ಜ್ಞಾಪಕದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಇದನ್ನು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಒಬ್ಬನು, 'ನಾನು ಏಕೆ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಹೋಗಬೇಕು? ಅದೃಷ್ಟವಿದ್ದರೆ ನಾಳೆ ನನಗೆ ಊಟ ತಾನಾಗಿಯೇ ದೊರೆಯುವುದು, ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಇಲ್ಲ' ಎಂದು ಯೋಚಿಸಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿ ಹಣ ಸಂಪಾದಿಸುವ ಯೋಗ್ಯತೆ ಇದೆ. ಅವನು ಸಂಕಲ್ಪ ಮಾಡಿದರೆ ತನ್ನ ಮೊದಲು ಜನ್ಮದ ಕರ್ಮ ಫಲವನ್ನು ತಿಡ್ಡಿಕೊಂಡು ಒಳ್ಳೆಯ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಹೋಗಬಹುದು. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಕೆಟ್ಟ ದಾರಿ ಹಿಡಿಯಬಹುದು. ಮನುಷ್ಯನನ್ನು ಒಂದು ಕಡೆಯಿಂದ ಕರ್ಮ ಎಳೆದರೂ ಅವನು ತನ್ನ ಕೆಲಸಗಳಿಂದ ಅದರ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಬಹುದು. ಅವನು ಒಳ್ಳೆಯ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆಯಬಹುದು. ಇಂಥ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಅವನಲ್ಲೇ ಇದೆ. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತ ಕರ್ಮಗಳೆಂದು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ. ಅಂಥ ಎಲ್ಲಾ ವಿಷಯಗಳೂ ಒಬ್ಬನಿಗೆ ಗೊತ್ತಿದ್ದು ಜನ್ಮಾಂತರಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ವಿಷಯಗಳೂ ಗೊತ್ತಿದ್ದರೆ, ಹಾಗಿರುವವನು ಈ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಯೂ ಧರ್ಮ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ತೀರ್ಮಾನ ಮಾಡಲು ಯೋಗ್ಯತೆಯುಳ್ಳವನೆಂದು ನಾನು ಹೇಳುವೆನು.

ಕೆಲವರು ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಬದಲಾಯಿಸ ಬಹುದಲ್ಲವೇ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ನಮಗೆ ಜನ್ಮಾಂತರಗಳ ಬಗ್ಗೆಯೂ, ಯಾವ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡಿದರೆ ಪುಣ್ಯ, ಯಾವ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದರೆ ಪಾಪ ಎನ್ನುವುದೂ ತಿಳಿಯದು. ಆದ್ದರಿಂದ ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಈ ಕಾಲದ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಬದಲಾಯಿಸುವ ಯೋಚನೆಯೇ ಸರಿಯಾದುದಲ್ಲ.

ನಾವು ಇಂದು ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದೇವೆ; ಒಮ್ಮೆ ಸರಕಾರ ಯಾರೂ ಕುಡಿಯಬಾರದೆಂದು ಕಾನೂನು ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಕೆಲವು ತಿಂಗಳುಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಎಲ್ಲರೂ ಕುಡಿಯಬಹುದೆಂದು ಸರಕಾರ ತಿಳಿಸಿಬಿಡುತ್ತದೆ. 'ಯಾರೂ ಕುಡಿಯ ಬಾರದು' ಎನ್ನುವ ಕಾನೂನು ಮಾಡಿದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕೆಲವರು ಕಳ್ಳತನದಿಂದ ಮದ್ಯಪಾನ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಆದರೆ 'ಎಲ್ಲರೂ ಕುಡಿಯಬಹುದು' ಎನ್ನುವ ಕಾನೂನು ಬಂದ ಮೇಲೆ ಎಲ್ಲರೂ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಾಣುವಂತೆಯೇ ಕುಡಿಯಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು.

ಆದರೆ ಒಂದು ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಏನಿತ್ತು ಗೊತ್ತೆ? ಎಲ್ಲರೂ ಕುಡಿಯಬಾರದು ಎನ್ನುವುದೆಲ್ಲಾ ಇರಲಿಲ್ಲ; ಆದರೆ ಕುಡಿಯುವುದು ತಪ್ಪೆಂದೂ ಕುಡಿಯದಿದ್ದವರಿಗೆ ಬಹಳ ಗೌರವವೆಂದೂ ಪ್ರಜೆಗಳು ಭಾವಿಸಿದ್ದ ಕಾಲ ಅದು. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ನನ್ನ ರಕ್ತದಲ್ಲಿ ಕುಡಿಯುವ ಅಭ್ಯಾಸವನ್ನುವುದು ಇಲ್ಲವೆಂದು ಒಬ್ಬನು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರೆ ಅದೇ ಬಹಳ ಗೌರವವೆಂದು ಭಾವಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಿತ್ತು. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಒಂದು ಕಡೆ,

‘ಪ್ರವೃತ್ತಿರೇಷಾ ಭೂತಾನಾಂ ನಿವೃತ್ತಿಸ್ತು ಮಹಾಫಲಾ’

(ಪ್ರವೃತ್ತಿ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಸ್ವಭಾವ, ಅದನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ಅದೇ ದೊಡ್ಡ ಫಲ)

‘ಈಗ ತಾನೇ ನನಗೆ ಕುಡಿಯುವ ಅಭ್ಯಾಸವಾಯಿತು. ಆದರೆ ಅದನ್ನು ನನ್ನ ಪ್ರಯತ್ನಗಳಿಂದ ಈಗ ನಾನು ದೂರಮಾಡಿಬಿಟ್ಟೆನು’ -ಎಂದು ಒಬ್ಬನು ಹೇಳುವಂತೆ ನಡೆದರೆ ಅದು ಬಹಳ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದುದು. ಹಾಗೆಯೇ, ಇನ್ನೊಬ್ಬನು ನನ್ನ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಕುಡಿಯುವ ಅಭ್ಯಾಸವಿಲ್ಲ ಎಂದು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ಅವನ ಪರಂಪರೆ ಇದ್ದರೆ ಅದು ಆ ಪರಂಪರೆಗೇ ಒಂದು ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಅಂಶವಾಗುತ್ತದೆ.

ಪರಂಪರೆ ಎಂದರೆ ಏನು? ಒಂದು ಒಳ್ಳೆಯ ಪರಂಪರೆಗೆ ಸೇರಿದವನು ಒಬ್ಬ ವೈದ್ಯನ ಬಳಿಗೆ ಹೋದನು. ಆಗ ವೈದ್ಯನು, ‘ನಿನಗೆ ಒಳ್ಳೆಯ ಫಲ ದೊರೆಯ ಬೇಕೆಂದರೆ, ನೀನು ಕೋಳಿಮೊಟ್ಟೆ ಪ್ರತಿದಿನ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಎಂದನು. ‘ನನ್ನ ಪ್ರಾಣ ಹೋದರೂ ಪರವಾಗಿಲ್ಲ, ಆದರೆ ನಾನು ಕೋಳಿಮೊಟ್ಟೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ’ ಎಂದು ಅವನು ಹೇಳಿದನು. ಏಕೆಂದರೆ ಅದು ಅವನಿಗೆ ಪರಂಪರೆಯಾಗಿ ಬಂದ ಗುಣ. ಯಾವಾಗಲೂ ಕೋಳಿಮೊಟ್ಟೆಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವವನು, ಕೋಳಿ ಮೊಟ್ಟೆಯನ್ನು ತಿನ್ನದಿದ್ದರೆ ಗೌರವವೆಂದು ಇತರರು ಹೇಳುವಂತೆ ತಾನೂ ಏಕೆ ತಿನ್ನದೆ ಇರಬಾರದೆಂದು ಭಾವಿಸಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಸಮಯ ಬಿಟ್ಟುಬಿಡುವನು. ಕಾಲಾನಂತರದಲ್ಲಿ ಅವನಿಗೆ ವ್ಯಾಧಿ ಬಂದರೆ ವೈದ್ಯರು ಅವನ ಬಳಿಗೆ, ‘ಈಗ ತಾನೇ ನೀವು ಕೋಳಿಮೊಟ್ಟೆ ತಿನ್ನುವುದನ್ನು ಬಿಟ್ಟಿದ್ದೀರಿ. ತಿಂದರೆ ಏನು ತಪ್ಪು?’ ಎಂದು ಹೇಳಿದರೆ, ಅವನು ಆ ಸಮ

ಯದಿಂದ ಅದನ್ನು ತಿನ್ನಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿ ಬಿಡುತ್ತಾನೆ; ಹಿಂಜರಿಯುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಎಂದೂ ಕೋಳಿಮೊಟ್ಟೆಯನ್ನು ಮುಟ್ಟದ ಒಬ್ಬನಿಗೆ ತನ್ನ ತಂದೆ, ತಾತ, ಮುತ್ತಾತ ಇವರುಗಳು ಮುಟ್ಟದ ಒಂದು ಪದಾರ್ಥವನ್ನು 'ನಾನು ಹೇಗೆ ಮುಟ್ಟುವುದು' ಎನ್ನುವ ಭಯವಿರುತ್ತದೆ. ಈಗ ನಾವು ತಿನ್ನುತ್ತೇವೆಂದು ಹೊರಗೆ ಗೊತ್ತಾದರೆ ಇತರರು ಏನು ಹೇಳುತ್ತಾರೋ ಎನ್ನುವ ಭಯ ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ ಇದನ್ನು ತಿಂದರೆ ಪಾಪ ಬರುತ್ತದೆ ಎನ್ನುವ ಭಯವೂ ಇವನಿಗೆ ಇದೆ. ಆದರೆ ಎರಡನೆಯವನಿಗೆ ಈ ಪಾಪದಂಥ ವಿಷಯಗಳ ಭಯವಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಯಾವ ಅನುಷ್ಠಾನವೇ ಆಗಲಿ ಪರಂಪರೆ ಎನ್ನುವುದು ಒಂದು ಮುಖ್ಯಸ್ಥಾನವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತದೆ. ಹೀಗಿರುವಾಗ ಪರಂಪರೆಯ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ತಿಳಿಯದೆ, ಜನ್ಮಾಂತರದ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿಯದೇ, ಮನುಷ್ಯರೆಲ್ಲರೂ ಸೇರಿ, ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಬರೆಯುತ್ತೇವೆಂದು ಕುಳಿತುಕೊಂಡರೆ ಅದು ಹೇಗೆ ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರವಾಗುತ್ತದೆ? ಉದಾಹರಣೆಗೆ, ಕಳ್ಳರು ಕೆಲವರು ಸೇರಿ ಕಾನೂನು ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಬರೆಯಲು ಆರಂಭಿಸಿದರೆ ಹೇಗೆ ಅವರು ಕಾನೂನು ಮಾಡುವರು?

'ಕದಿಯುವುದು ಬಹಳ ಒಳ್ಳೆಯ ಕೆಲಸ. ಅದು ಹಣ ಗಳಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಸುಲಭವಾದ ಮಾರ್ಗ. ಅದು ಇತರರಿಗೆ ಅಪಾಯಕಾರಿ ಎಂದು ಹೇಳುವುದು ತಪ್ಪು. ಏಕೆಂದರೆ ಅಪಾಯ ಮಾಡದೆಯೂ ಕಳ್ಳತನ ಮಾಡಬಹುದು. ಯಾರಿಗೂ ನಾವು ಕದಿಯುವಾಗ ಆತಂಕವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. 'ಡೊಪ್ಲಿಕೇಟ್' ಬೀಗದ ಕೈ ಒಂದನ್ನು ಮಾತ್ರ ನಾವು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದರೆ ಸಾಕು. ಕದಿಯುವುದು ಕೂಡ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಶ್ರೀಮಂತರಾದವರ ಮನೆಯಲ್ಲೇ ಕದ್ದರೆ ಆಯಿತು. ದೊಡ್ಡ ಹಣವಂತನಾದವನು ಎಷ್ಟು ದಿನಗಳಾದರೂ ಊಟ ಮಾಡದೆ ಇರುತ್ತಾನೆಯೇ ಹೊರತು ಇತರರಿಗೆ ಕೊಡುವುದಿಲ್ಲ. ಅವನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿರುವ ಹಣದ ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯನ್ನು ಅವನು ನೋಡಿ ಎಷ್ಟೋ ದಿನಗಳಾದವು. ಆ ಪೆಟ್ಟಿಗೆಗೆ ತುಕ್ಕು ಹಿಡಿಯುವ ಸ್ಥಿತಿ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಆಗ ಒಳಗಿರುವ ಹಣದ ಸ್ಥಿತಿ ಏನೆಂದು ನಾವು ಹೇಳಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅಂಥ ಹಣವಂತರ ಹತ್ತಿರದಿಂದ ಕದಿಯುವುದರಲ್ಲಿ ಏನು ತಪ್ಪಿಗೆ? ಅಲ್ಲದೆ, ಕದಿಯುವವರ ಹೆಂಡತಿ, ಮಕ್ಕಳು ಇತರರು ಎಲ್ಲರೂ ಸಂತೋಷವಾಗಿ ಬಾಳನ್ನು ನಡೆಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಹಣವಂತನು ಹೇಗೆ ಒಳ್ಳೆಯ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಹಣ ಖರ್ಚುಮಾಡುವುದೆಂದು ತಿಳಿಯದೆ ಅದನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿರುವ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ, ನಾವು ಹೋಗಿ ಅಂಥವರ ಹಣವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬಂದು ನಾಲ್ಕು ಜನರನ್ನು ಬಾಳುವಂತೆ ಮಾಡಿದರೆ ಅದರಲ್ಲಿ ತಪ್ಪು ಏನಿದೆ?'

-ಹೀಗೆ ಕಳ್ಳರು ಕಾನೂನು ಮಾಡುವುದನ್ನು ನೋಡಿದರೆ, ಅದನ್ನು ಓದುವ ನಮಗೆ ಅದೇ ನ್ಯಾಯವೇನೋ ಎನ್ನುವ ಸಂದೇಹ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಅದ್ದರಿಂದ

ಯಾವುದು ಧರ್ಮ, ಯಾವುದು ಅಧರ್ಮ ಎಂದು ಮನುಷ್ಯರೆಲ್ಲರೂ ಸೇರಿದರೂ ಕೂಡ ತಿರ್ಮಾನ ಮಾಡಲೂ ಸಾಧ್ಯವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಧರ್ಮಾಧರ್ಮ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ತೀರ್ಮಾನ ಮಾಡಲು ಶ್ರುತಿ ಸ್ಮೃತಿ ಈ ಎರಡೇ ಪ್ರಮಾಣ.

ಮನು ಒಂದು ಕಡೆ,

‘ಏತದ್ಧೇಶಪ್ರಸೂತಸ್ಯ ಸಕಾಶಾದಗ್ರಜನ್ಮನಃ|

ಸ್ವಂ ಸ್ವಂ ಚರಿತ್ರಂ ಶಿಕ್ಷೇರನ್ ಪೃಥಿವ್ಯಾಂ ಸರ್ವಮಾನವಾಃ||

(ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿರುವ ಎಲ್ಲಾ ಮನುಷ್ಯರೂ ಈ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಅಗ್ರ ಜನ್ಮ ರಿಂದ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಚರಿತ್ರೆಯ ಭಾವನೆಯನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವರು.) ಎಂದಿದ್ದಾನೆ.

ನಮಗೆಲ್ಲಾ ಒಳ್ಳೆಯ ಔಷಧಿ ಬೇಕೆಂದರೆ ಹೊರ ದೇಶಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತೇವೆ. ಬಹಳ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ವಿದ್ಯುತ್ ಉಪಕರಣಗಳಿಗೆ ರಷ್ಯ ದೇಶದಂಥ ದೇಶಗಳಿಗೂ, ಬಹಳ ಶ್ರೇಷ್ಠ ವಾದ ಔಷಧಿ-ಚಿಕಿತ್ಸೆ ಬೇಕಾದರೆ ಅಮೇರಿಕಾಗೂ ಹೋಗಬೇಕೆಂದೆಲ್ಲಾ ನಾವು ಹೇಳು ತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ನಮ್ಮ ಒಂದೊಂದು ಸೌಕರ್ಯಕ್ಕೂ, ಅವಶ್ಯಕತೆಗೂ ಇತರ ರನ್ನೇ ನಂಬಿಕೊಂಡಿರುವ ಸ್ಥಿತಿ ಈಗ ಸ್ಥಿರವಾಗಿಬಿಟ್ಟಿದೆ. ಒಂದು ತಮಾಷೆ ಏನೆಂ ದರೆ, ಈ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಜುಟ್ಟು ಹೇಗೆ ಬೆಳಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಕೂಡ ಇಲ್ಲಿ ರುವವರು ಹೊರ ದೇಶದವರನ್ನು ನೋಡಿ ಅವರನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸುತ್ತಾರೆ. ಹೊರ ದೇಶದವನು ಗಡ್ಡವನ್ನು ಬಿಟ್ಟಿದ್ದರೆ ನಮ್ಮವರೂ ಹಾಗೆಯೇ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಬಹಳ ಉದ್ದವಾದ ಜುಟ್ಟನ್ನು ಬೆಳಸಿದರೆ ನಮ್ಮವರೂ ಅದೇ ರೀತಿ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಯಾವುದು ಒಳ್ಳೆಯದು ಎಂದು ಕೇಳಿದರೆ ಅದಕ್ಕೆ ಜವಾಬು ಕೊಡಲು ನಮಗೆ ಆಗು ವುದಿಲ್ಲ. ಅವನು ಯಾವುದನ್ನೋ ಮಾಡಿದನು, ಅದನ್ನು ನೋಡಿ ನಾನೂ ಮಾಡಿದ ನೆಂದು ಮಾತ್ರ ಹೇಳಬಹುದು. ಈ ವಿಷಯ ನನಗೆ ಬಹಳ ತಮಾಷೆಯಾಗಿಯೂ, ವಿಚಿತ್ರವಾಗಿಯೂ ತೋರುತ್ತದೆ. ಏಕೆಂದರೆ, ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಶಿಖೆ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವುದು ಎನ್ನುವುದು ಅಭ್ಯಾಸದಲ್ಲಿತ್ತು. ಕೆಲವು ಕಾಲವಾದ ಮೇಲೆ ಎಲ್ಲರೂ ‘ಶಿಖೆ ಇಟ್ಟುಕೊ ಳ್ಳಬಾರದು’ ಎಂದು ತೀರ್ಮಾನ ಮಾಡಿದರೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಕೆಲವು ವರ್ಷಗಳು ಯಾರೂ ಶಿಖೆಯನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ. ಈಗ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಬದಲಾಗಿದೆ. ಈಗ ಎಲ್ಲರೂ ಬಹಳ ಉದ್ದವಾಗಿ ಜುಟ್ಟು ಅಂದರೆ ದೊಡ್ಡ ಶಿಖೆ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಇಂಥ ವಿನೋದಕರವಾದ ಸ್ಥಿತಿ ಈಗ ನೆಲೆಸಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಎಲ್ಲರೂ ಈಗಲೂ ಶಿಖೆಯನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಕೆಲವರು ಕೇವಲ ಗಡ್ಡವನ್ನು ಮಾತ್ರ ಇಟ್ಟುಕೊಂ ಡಿದ್ದಾರೆ. ಕೆಲವರು ತಲೆ ಪೂರ್ತಿಯಾಗಿ ಬೆಳಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಇಂಥ ಬದಲಾವಣೆ ಹತ್ತು ವರ್ಷಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ಉಂಟಾಯಿತೆಂದು ನನ್ನ ಬಳಿಗೆ ಬಂದ ಒಬ್ಬ ಸ್ನೇಹಿ

ತರನ್ನು ಕೇಳಿದನು. ಅವರು, 'ಹೊರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಹೀಗೆಲ್ಲಾ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಅದನ್ನು ನೋಡಿಯೇ ನಮ್ಮವರೂ ಹೀಗೆ ಜುಟ್ಟು ಬೆಳಸಿಕೊಂಡು ತಮ್ಮ ಅಭ್ಯಾಸದಲ್ಲಿ ಬದಲಾ ವಣೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ' ಎಂದು ಹೇಳಿದರು. ನನಗೆ ಆಗ ವಿಷಯ ತಿಳಿಯಿತು.

‘ಗತಾನುಗತಿಕೋ ಲೋಕೋ ನ ಲೋಕಃ ಪಾರಮಾರ್ಥಿಕಃ’

(ಒಬ್ಬನು ಹೋಗುತ್ತಿರುವ ದಾರಿಯನ್ನು ನೋಡಿ ಇತರರೂ ಹಾಗೆಯೇ ಹೋಗುತ್ತಿರುವುದು ಈ ಪ್ರಪಂಚ.)

—ಎನ್ನುವಂತೆಯೇ ಜುಟ್ಟು ಬೆಳೆಸುವ ವಿಷಯವೂ ಕೂಡ ಎಂದುಕೊಂಡೆನು.

‘ಏತದ್ದೇಶ ಪ್ರಸೂತಸ್ಯ ಸಕಾಶಾದಗ್ರಜನ್ಮನಃ|

ಸ್ಥಂ ಸ್ಥಂ ಚರಿತ್ರಂ ಶಿಕ್ಷ್ಯೇರನ್ ಪೃಥಿವ್ಯಾಂ ಸರ್ವಮಾನವಾಃ||’

ಈ ಶ್ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವುದು ಕೆಲವರಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಗೆ ಆಗದೆ ಇರಬಹುದು. ಆದರೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ವಿಮರ್ಶೆ ಮಾಡಿ ನೋಡಿದರೆ ಎಲ್ಲರೂ ಇದನ್ನು ಒಪ್ಪುವರು. ಒಬ್ಬರು ಯಾವುದಾದರೂ ಒಂದನ್ನು ಇತರರಿಗೆ ಹೇಳಿಕೊಡಬೇಕೆಂದರೆ, ಅವರು ಸುಮ್ಮನೆ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿರುವುದನ್ನು ಮಾತ್ರ ಓದಿ ಹೇಳಿದರೆ ನಾವು ಅದನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಅವರು ಅದೇ ರೀತಿ ಅನುಸರಿಸುತ್ತಾ, ನಮಗೆ ಹೇಳಿಕೊಟ್ಟರೆ ನಾವು ಅದನ್ನು ಸ್ವೀಕ ರಿಸುತ್ತೇವೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಮಾತ್ರ ನೋಡಿ ಅದರಲ್ಲಿರುವುದನ್ನು ಇತರರಿಗೆ ಕಲಿಸಬೇಕೆನ್ನುವುದಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ಆ ಇತರರೂ ತಾವೇ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ನೋಡಿ, ಓದಿ ವಿಷಯವನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಶ್ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಮನು,

‘ಅಗ್ರಜನ್ಮನಃ’

ಎನ್ನುವ ಒಂದು ವಿಶೇಷಣವನ್ನು ಹಾಕಿದ್ದಾನೆ. ಅಂದರೆ ಉತ್ತಮವಾದ ವಂಶ ದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿರಬೇಕು ಎನ್ನುವುದೇ ತಾತ್ಪರ್ಯ. ಯಾರು ತಮ್ಮ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದಂತೆ. ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ ಪ್ರಾಕಾರ ನಡೆದುಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಿದ್ದರೋ, ಅಂಥವರನ್ನೇ ‘ಅಗ್ರಜನ್ಮನಃ’ ಎಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ಇಂಥ ಒಂದು ಪರಂಪರೆ ಇಲ್ಲ ದವನು ಒಂದು ವಿಷಯವನ್ನು ಹೇಳಿದರೆ ತಾತ್ಕಾಲಿಕವಾಗಿ ನಾವು ನಂಬಬಹುದು. ಆದರೆ ನಾಳೆಯ ದಿನ ಅವನು ಹೇಗಿರುವನು ಎಂದು ಮಾತ್ರ ನಾವು ಹೇಳಲಾರೆವು. ಪರಂಪರೆಯಾಗಿ ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಅನುಷ್ಠಾನ ಮಾಡುವವನಾದರೋ ಒಂದು ವಿಷಯವನ್ನು ಹೇಳಿದರೆ, ನಾಳೆಯೂ ಅದೇ ರೀತಿ ಅವನು ಇಂದು ಹೇಳುವುದನ್ನೂ, ನಾಳೆ ಹೇಳುವುದನ್ನೂ ನಾವು ನಂಬಬಹುದು.

ಕುದುರೆಯನ್ನು ಕೊಳ್ಳಲು ಹೊಗುವವನು ಆ ಕುದುರೆಯನ್ನು ಮಾತ್ರ ನೋಡಿ ಬರದೆ, ಅದು ಯಾವ ವಂಶಕ್ಕೆ ಸೇರಿದುದು, ಅದರ ತಾಯಿ, ತಂದೆ ಯಾವವರ್ಗಕ್ಕೆ ಸೇರಿದುವು

ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಬಹಳ ಗಮನವಿಟ್ಟು ನೋಡುತ್ತಾನೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಆ ಕುದುರೆಯ ತಾಯಿ-ತಂದೆಯಂತೆ ಅದೂ ಇರುವುದು ಎನ್ನುವುದು ಕುದುರೆ ಕೊಳ್ಳುವವರಿಗೆ ತೀರ್ಮಾನವಾಗಿ ತಿಳಿದಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವುಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ವಿವರಗಳನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಲೇ ಅವನು ಕುದುರೆಯನ್ನು ಮಾರುವವನಿಗೆ ಹಣವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಅದನ್ನು ಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಅದರಿಂದ ವಂಶಕ್ಕೂ, ಪರಂಪರೆಗೂ ಅಂಥ ಒಂದು ಶಕ್ತಿ ಇದೆ ಎನ್ನುವುದು ತೀರ್ಮಾನ.

ಶ್ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಅನಂತರ ಹೇಳಿರುವುದು, 'ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿರುವ ಎಲ್ಲಾ ಜನರೂ ಇಂಥವರ ಹತ್ತಿರ ಅವರವರಿಗೆ ಬೇಕಾದ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಕಲಿತುಕೊಂಡು ಹೋಗುವರು' ಎಂದು. ಇದರಿಂದ ಇತರರಿಗೆ ಹೇಳಿಕೊಡುವ ಯೋಗ್ಯತೆ ಈ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ಜನರಿಗೆ ಇದ್ದಿತು ಎನ್ನುವುದನ್ನೂ ನಾವು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನುವ ಗ್ರಂಥದ ಬಗ್ಗೆ ನಾವು ಕೇಳಿದ್ದೇವೆ. ಅದನ್ನು ಬರೆದವನು ಚಾಣಕ್ಯ ಮಹರ್ಷಿಯೆಂದು ನಾವು ಹೇಳುತ್ತೇವೆ. ಅಗ್ರಜನ್ಮರಾದವರಿಗೇನೇ ಮಹರ್ಷಿ ಎಂದು ಹೆಸರು. ಹಾಗಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಅಂಥಹವನನ್ನು ವಿದ್ವಾಂಸನೆಂದು ಮಾತ್ರ ಹೇಳುವೆವು. ಮಹರ್ಷಿ ಎಂದು ಹೇಳುವುದಿಲ್ಲ. ಈ ವಿಷಯವನ್ನು ವಿಮರ್ಶೆ ಮಾಡುವವರೇ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ.

ಅಗ್ರಜನ್ಮನಿಗೆ ಕುದುರೆಯಿಂದ ಆಗಬೇಕಾದುದು ಏನು ಎಂದರೆ ಅದರಿಂದ ಅವನಿಗೆ ಏನೂ ಇಲ್ಲ. ಇವನಿಗೆ ಕುದುರೆ ಸವಾರಿ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಇಲ್ಲವಾದರೂ ಇವನೇ ಅದನ್ನು ಬರೆದಿಟ್ಟನು. ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಋಷಿಗಳೆಲ್ಲರೂ ವೈದ್ಯಶಾಸ್ತ್ರದಂಥ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಬರೆದಿಟ್ಟರು. ಯಾವುದಕ್ಕೆ? ಅವರು ಭಗವಂತನ ಕರುಣೆಯಿಂದ ಇತರರಿಗಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿದ್ದರೂ. ಹಲವು ವಿಧವಾದ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಕಲಿತಿದ್ದರೂ, ಯಾರು ಯಾರಿಗೆ ಯಾವ ಯಾವ ಶಾಸ್ತ್ರ ಉಪಯೋಗವಾಗುವುದೋ, ಅವರಿಗೆ ಉಪಯೋಗವಾಗಲಿ, ಅವರು ಆ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಯಸ್ಸನ್ನು ಪಡೆಯಲಿ ಎನ್ನುವುದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಅವರು ಬರೆದಿಟ್ಟರು. ಆದ್ದರಿಂದ ಒಬ್ಬ ಮಹರ್ಷಿ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಬರೆದರೂ ಅವರಿಗೆ ಒಂದು ಕೈಲಿ ದರ್ಭೆಕಟ್ಟು ಯಾವಾಗಲೂ ಇರಲಿ, ಇತರರ ಕೈಲಿ ಕುದುರೆಯ ಲಗಾಮು ಇರಲಿ, ಆದರೆ ಆ ಕುದುರೆಯ ಲಗಾಮು ಹೇಗೆ ಹಿಡಿದುಕೊಳ್ಳುವುದು ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಮಾತ್ರ ನಾವು ಹೇಳಿಕೊಡಬೇಕೆನ್ನುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಆ ಋಷಿಗಳು ಇದ್ದರು. ಆದರೆ ಋಷಿಗಳು ಹೀಗೆ ಇದ್ದರೂ ಆ ಪರಂಪರೆ ಹಾಗೆಯೇ ಇರಲಿ ಎಂದು ನಾವು ಹೇಗೆ ಹೇಳುವುದು? ನಾನು ಸರಿಯಾಗಿರಬಹುದು. ನಮ್ಮನ್ನು

ಅನುಸರಿಸುವವರು ಹತ್ತು ಮಂದಿ ಕೂಡ ಸರಿಯಾಗಿರಬಹುದು. ಆದರೆ ಹನ್ನೊಂ ದನೆಯವನೂ ಸರಿಯಾಗಿರುತ್ತಾನೆಂದು ನಾವು ಅಷ್ಟಾಗಿ ನಿರೀಕ್ಷಿಸುವಂತಿಲ್ಲ. ಇದು ಹೇಗೆಂದರೆ, ಒಂದು ಕಡೆ,

“ಏಷ್ವತ್ಯಾ ಬಹವಃ ಪುತ್ರಾಃ ಯದ್ಯೇಕೋಽಪಿ ಗಯಾಂ ವ್ರಜೇತ್ |
ನೇಷ್ವತ್ಯಾ ಬಹವಃ ಪುತ್ರಾಃ ಯದ್ಯೇಕೋಽಪಿ ಸುರಾಂ ಪಿಬೇತ್ ||”

—ಎಂದು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಒಬ್ಬನಿಗೆ ಹಲವು ಮಕ್ಕಳು ಹುಟ್ಟಬೇಕೇ, ಬೇಡವೇ ಎಂದು ಒಂದು ಪ್ರಶ್ನೆ ಉಂಟಾಯಿತು. ಅದಕ್ಕೆ ಅವನು ಬೇಡವೆಂದನು. ಏಕೆಂದರೆ ಹತ್ತು ಮಕ್ಕಳು ಹುಟ್ಟಿ ಅವರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬನು ಆಯೋಗ್ಯನಾಗಿದ್ದು, ಮಧ್ಯಪಾನ ಮಾಡು ವವನಾದರೆ ಅದು ಬಹಳ ತಪ್ಪಾಗುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅಂಥ ಹತ್ತು ಮಂದಿ ಮಕ್ಕಳು ಬೇಡವೇ ಬೇಡವೆಂದು ಹೇಳಿದನು. ನಾಲ್ಕು ಜನ ಇದ್ದರೆ ಅದೇ ಸಾಕು ಎಂದನು. ಹಾಗೆಯೇ, ಹತ್ತು ಜನ ಹುಟ್ಟಿ ಅವರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬನಾದರೂ ಗಯೆಗೆ ಹೋಗಿ ಶ್ರಾದ್ಧವನ್ನು ಮಾಡಿದರೆ ಇತರರು ಎಷ್ಟು ಮಂದಿ ಆಯೋಗ್ಯರಾದರೂ ಪರವಾಗಿಲ್ಲವೆಂದು ಶ್ಲೋಕ ದಲ್ಲಿ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಈ ಎರಡನ್ನೂ ನಾವು ಕಾಣಬಹುದು. ಮೊದಲು ಹೇಳಿದಂತೆ ಬಹಳ ಕಾಲದಿಂದಲೂ ಅನುಷ್ಠಾನ ಪರಂಪರೆ ಎನ್ನುವುದು ನಡೆದು ಕೊಂಡು ಬಂದಿದ್ದರೂ ಕಾಮ, ಕ್ರೋಧ ಇವುಗಳಿಂದಾಗಿ ಮನುಷ್ಯನು ಬದಲಾವಣೆ ಹೊಂದುವ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗಳು ಇವೆ,

‘ದೀರ್ಘೇಣ ಕಾಲೇನ ಅನುಷ್ಠಾತ್ಯಾಣಾಂ ಕಾಮೋದ್ಭವಾತ್
ಹೀಯಮಾನ
ವಿವೇಕ ವಿಜ್ಞಾನಹೇತುಕೇನ ಅಧರ್ಮೇಣ ಅಭಿಭೂಯಮಾನೇ
ಧರ್ಮೇ
ಪ್ರವರ್ತಮಾನೇ ಚ ಅಧರ್ಮೇ... ದೇವಕ್ಯಾಂ ವಸುದೇವಾದಂಶೇನ
ಕೃಷ್ಣಃ ಕಿಲ ಸಂಬಭೂವ’

(ಬಹಳ ಕಾಲದಿಂದ ಅನುಷ್ಠಾನ ಮಾಡುವವರ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಕಾಮದಂತ ಹವು ಉಂಟಾದುದರಿಂದಲೂ, ವಿವೇಕ ಕಡಿಮೆಯಾದುದರಿಂದಲೂ ಅಧರ್ಮ ಹೆಚ್ಚಾದಾಗ... ದೇವಕಿ... ವಸುದೇವರ ಮೂಲಕವಾಗಿ ತನ್ನ ಅಂಶದೊಡನೆ ಕೃಷ್ಣನು ಅವತರಿಸಿದನು.)

—ಎಂದು ಭಗವತ್ಪಾದರು ಬಹಳ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಮನು ಬರೆದ ಕಾಲದ ಸ್ಥಿತಿ ಈಗ ಇಲ್ಲ. ಬಹಳ ಬದಲಾವಣೆಗಳನ್ನು ನಾವು ನೋಡುತ್ತೇವೆ.

ಬದಲಾವಣೆಗಳನ್ನು ನೋಡಿ ನಾವು ವ್ಯಥೆ ಪಡುವುದು ನ್ಯಾಯವಾದರೂ ಅಷ್ಟು ವ್ಯಥೆ ಪಡಬೇಕಾಗಿಲ್ಲವೆನ್ನುವುದೇ ನನ್ನ ಸಿದ್ಧಾಂತ.

‘ನ ಕದಾಪಿ ಅನ್ಯತಂ ಜಯತಿ’
(ಸುಳ್ಳು ಎಂದೂ ಗೆಲ್ಲುವುದಿಲ್ಲ.)

—ಎಂದು ಒಂದು ಕಡೆ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಈ ಪ್ರಪಂಚವೆನ್ನುವುದು ಯಾವಾಗಲೂ ಪೂರ್ತಿಯಾಗಿ ಸರಿಯಾಗಿದ್ದು ಇಲ್ಲ. ಅಂತೆಯೇ, ಯಾವಾಗಲೂ ಪೂರ್ತಿಯಾಗಿ ತಪ್ಪಾಗಿಯೂ ಇದ್ದು ಇಲ್ಲ. ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ರಾವಣನೆನ್ನುವ ಒಬ್ಬ ರಾಕ್ಷಸನಿದ್ದನು. ಆದರೆ ಈಗಲಾದರೋ ಚಿಕ್ಕ ಚಿಕ್ಕ ರಾಕ್ಷಸರಾಗಿ ಹಲವು ರಾವಣರನ್ನು ನಾವು ನೋಡುತ್ತೇವೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಚಿಕ್ಕ ಚಿಕ್ಕ ರಾಮರಂತೆ ನಾವು ಹಲವರನ್ನು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಆದರೆ ಆ ರಾಮನ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದಲ್ಲೂ, ಆ ರಾವಣನ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದಲ್ಲೂ ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಕೂಡ ಈ ಚಿಕ್ಕ ಚಿಕ್ಕ ರಾಮ-ರಾವಣರಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಹೀಗೆ ರಾಮ-ರಾವಣರು ತುಂಬಿರುವ ಪ್ರಪಂಚವನ್ನು ನೋಡಿ ನಾವು ಚಿಂತಿಸಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ.

ಜನರಿಗೆ ಈಗ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಚಿಂತೆ ಉಂಟಾಗಿದೆ. ಅದೇನೆಂದರೆ, ಎಲ್ಲರೂ ಮತಾಂತರ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ ಎನ್ನುವುದೇ ಅದು. ಆದರೆ ನಾವು ಒಂದು ಮುಖ್ಯವಾದ ವಿಷಯವನ್ನು ಗಮನಿಸುವುದನ್ನು ಬಿಟ್ಟಿವು. ಮತವೆಂದರೇನು, ಜಾತಿ ಎಂದರೇನು ಎನ್ನುವ ವಿಷಯವೇ ಅದು. ಈ ವಿಷಯದ ಬಗ್ಗೆ ಹಲವರಿಗೆ ಅರಿವೇ ಇಲ್ಲ. ಈ ವಿಷಯವನ್ನು ಕುರಿತು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ನಾವು ಶಾಸ್ತ್ರಗಳ ಸಹಾಯವನ್ನು ಪಡೆಯಬೇಕು. ‘ಮತ’ ಎನ್ನುವುದು ‘ಮತಿ’- ಅಂದರೆ ನಮ್ಮ ಬುದ್ಧಿಗೆ ಸಂಬಂಧ ಪಟ್ಟ ಸಿದ್ಧಾಂತಕ್ಕೆ ಸೇರಿದುದು. ಜಾತಿ ಎನ್ನುವುದು ಶರೀರಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟದ್ದು.

ಸೀಮೆ ಹಸು ಎನ್ನುವ ಒಂದು ಬಗೆಯ ಉತ್ತಮ ಹಸು ಇದೆಯೆಂದು ನಾವು ಕೇಳಿದ್ದೇವೆ. ಸೀಮೆ ಹೋರಿಗೆ, ಸೀಮೆ ಹಸುವಿಗೆ ಹುಟ್ಟಿದುದು ಸೀಮೆ ಹಸು. ಆದರೆ ಸಾಧಾರಣವಾದ ಹಸುವಿನಲ್ಲಿ ಅಂಥ ಒಂದು ಬದಲಾವಣೆ ಮಾಡ ಬೇಕಾದರೆ ಕಮ್ಮಿಯೆಂದರೆ ಅದಕ್ಕೆ ನಾಲ್ಕು ತಲೆಮಾರಾದರೂ ಬೇಕಾಗುವುದು. ಆದ್ದರಿಂದ ಒಂದು ಸಾಧಾರಣವಾದ ಹಸು ವಿಷಯವಾಗಿಯೇ ಇಂಥ ಸ್ಥಿತಿ ಇರುವಾಗ ನಾವು ಒಬ್ಬ ಸಾಧಾರಣ ಮನುಷ್ಯನನ್ನು ಅಗ್ರಜನ್ಮನಾಗಿ ಈಗಲೇ ಬದಲಾಯಿಸಿ ಬಿಡುವೆನೆಂದು ಹೇಳಿದರೆ ಅದು ಹೇಗೆ ಅನ್ವಯವಾಗುತ್ತದೆ? ಅದಕ್ಕೆ ನಾಲ್ಕು ಜನ್ಮಗಳು ಹೋಗಲಿ ಎಂದು ನಾವು ಹೇಳುತ್ತೇವೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಜಾತಿ ಎನ್ನುವುದು ಒಬ್ಬನಿಗೆ ರಕ್ತದಿಂದ ಬರುವುದು. ಮತವೆನ್ನುವುದು ಅವರವರ ಬುದ್ಧಿಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಬರುವುದು. ಒಬ್ಬನು ಒಳ್ಳೆಯ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಾಗಿರಬಹುದು, ಆದರೆ ನಾಸ್ತಿಕ ಸಿದ್ಧಾಂತವನ್ನು ಅನುಸರಿಸುವವ

ನಾಗಿಯೂ ಇರಬಹುದು.

ಹಿಂದೂ ಮತ (ಧರ್ಮ) ವೆನ್ನುವುದರ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಸನಾತನಮತ ಎಂದೇ ಆಗುವುದು. ಅಂದರೆ ಯಾವುದಕ್ಕೆ ಒಂದು ಆರಂಭವೂ ಇಲ್ಲವೋ ಅದನ್ನೇ ಸನಾತನವೆಂದು ಹೇಳುತ್ತೇವೆ. ಬೇರೆ ಯಾವ ಮತವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡರೂ ಕೂಡ ಅದಕ್ಕೆ ಒಂದು ಆರಂಭವನ್ನು ಆ ಮತವನ್ನು ಅನುಸರಿಸುವವರು ಹೇಳಬಹುದು. ಆದರೆ ಈ ಹಿಂದೂ ಮತವೆಂದು ಹೇಳಲ್ಪಡುವ ಸನಾತನ ಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಆರಂಭವನ್ನು ಮಾತ್ರ ನಾವು ಹೇಳಲಾರೆವು. ಇಂಥ ಒಂದು ಉತ್ತಮವಾದ ಸನಾತನ ಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದರೂ, ಅದರಲ್ಲಿ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟ ಧರ್ಮಾನುಷ್ಠಾನಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರೂ, ಅಂಥ ವನು ನಾಸ್ತಿಕಮತ ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸುವವನಾಗಿ ಇರಬಹುದು. ಕೆಲವರು ಘನಪಾಠಿಗಳು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಘನ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಇತರರಿಗೂ ಅದೇ ರೀತಿ ವಿವರವಾಗಿ ಹೇಳಿಕೊಡುತ್ತಾರೆ. 'ಅಂಥ ಘನಪಾಠಿಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವರು ಸಂಧ್ಯಾವಂದನೆ ಮಾಡುವುದನ್ನು ನೋಡಿಯೇ ಇಲ್ಲ' -ಎಂದು ಇತರರು ಕೆಲವರು ಹೇಳುತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ. ಹೀಗಿರುವವನು ನಾಸ್ತಿಕನೇ. ಆದ್ದರಿಂದ ಒಳ್ಳೆಯ ಘನಪಾಠಿಗಳಾಗಿ, ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳಾಗಿ, ಸಂನ್ಯಾಸಿಗಳಾಗಿ ಕೂಡ ಇದ್ದರೂ ಅವರು ನಾಸ್ತಿಕ ಮತವನ್ನು ಅನುಸರಿಸುವವರು ಆಗಬಹುದು. ವೇದವನ್ನು ಇತರರಿಗೆ ಹೇಳಿ ಕೊಡದೆ ಇದ್ದರೆ ವೇದ ತಿಳಿದವನಿಗೆ ತೃಪ್ತಿ ಇರವುದಿಲ್ಲ. ಹೀಗಿರುವುದನ್ನು ನಾವು ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ನೋಡಬಹುದು. ಆದ್ದರಿಂದ ನಮಗೆ ತಿಳಿಯುವುದು ಏನೆಂದರೆ ಮತವೆನ್ನುವುದು ಬೇರೆ, ಜಾತಿ ಎನ್ನುವುದು ಬೇರೆ ಎಂದೇ.

ಮತವೆನ್ನುವುದನ್ನು ಹೇಗೆ ಬದಲಾಯಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು? ಯಾರಾದರೂ ನಾಸ್ತಿಕನೊಬ್ಬನಿಗೆ ಉಪದೇಶವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಅವನ ಮತವನ್ನು ಬದಲಾಯಿಸಿದರೆ ಅವನೂ ಆಸ್ತಿಕ ಮತವನ್ನು ಅನುಸರಿಸುವಂತೆ ಮಾಡಬಹುದು. ಅದೇ ರೀತಿ ಆಸ್ತಿಕನಾಗಿರುವವನು ಯಾವ ಯಾವುದೋ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಓದಿದರೆ ಅವನೂ ನಾಸ್ತಿಕನಾಗಲು ಅವಕಾಶವಿದೆ. ಆದರೆ ಜಾತಿ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಬದಲಾಯಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಒಂದು ಸೀಮೆ ಹಸುವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಒಂದು ಅದನ್ನು ನಾಡು ಹಸುವನ್ನಾಗಿ ಬದಲಾಯಿಸು ಎಂದರೆ ಅದು ನಮ್ಮಿಂದ ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆಯೇ? ಅದೇ ರೀತಿ ಜಾತಿ ಎನ್ನುವುದು. ಹಾಗಿರುವಾಗ ನಮಗೆ ಒಂದು ತಪ್ಪಾದ ಭಾವನೆ ಏನೆಂದರೆ, ಇವನು ಕ್ರಿಶ್ಚಿಯನ್ ಮತವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದನು, ಇವನು ಮುಹಮ್ಮದೀಯನಾಗಿ ಬಿಟ್ಟನು, ಇದರಿಂದ ಜಾತಿ ಬದಲಾಯಿತೆಂದು ನಾವು ಹೇಳುತ್ತೇವೆ. ಒಬ್ಬ ಸಂನ್ಯಾಸಿಯಾಗಿರುವುದರಿಂದ ನನ್ನ ಬಾಯಿಯಿಂದ ಅಪವಾದದ ಒಂದು ಮಾತು ಜಾರಿ ಬಂದರೂ ಅದು ದೊಡ್ಡ ತಪ್ಪು. ಆದರೆ ಯಾವಾಗಲೂ ಅಪವಾದವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಿರುವವನು ಬಾಯಿಯಿಂದ ಅಂಥ ಮಾತು ಬಂದರೆ ಯಾರೂ ಏನೂ ಎಣಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಅವನು ದಿಢೀ

ರೆಂದು ಒಂದು ದಿನ ತನ್ನ ಹೆಸರನ್ನು ಬದಲಾಯಿಸಿಕೊಂಡು ತಪ್ಪನ್ನು ಮಾಡಿದರೂ, ಏಕೆ ಹೆಸರನ್ನು ಬದಲಾಯಿಸಿಕೊಂಡೆ ಎಂದು ಯಾರೂ ಅವನನ್ನು ಕೇಳುವುದಿಲ್ಲ. ಅವನು ಯಾವ ಹೆಸರನ್ನು ಇಟ್ಟು ಕೊಂಡಿದ್ದರೂ ಅವನು ಅವನಾಗಿಯೇ ಇರುತ್ತಾನೆ. ಅದೇ ರೀತಿ ಸನಾತನ ಧರ್ಮವನ್ನು ಪಾಲಿಸುತ್ತಿರುವವನು ಒಬ್ಬನು ಇಂದು ಬೇರೆ ಮತಕ್ಕೆ ಸೇರಿದನೆಂದು ಹೇಳಿ ಹೆಸರನ್ನು ಬದಲಾಯಿಸಿಕೊಂಡರೆ ಯಾವ ವಿಧವಾದ ತೊಂದರೆಯೂ ಇಲ್ಲ. ಆದರೆ ಇಂಥ ಮಾತಾಂತರ ಈಗ ಬಹಳ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಬಿಟ್ಟಿದೆ ಎನ್ನುವುದೇ ಬಹಳ ಜನರಿಗೆ ಚಿಂತೆ, ಆದರೆ ಇದಕ್ಕೆಲ್ಲಾ ಒಂದು ಕಾರಣವಿರಬೇಕು ಎನ್ನುವುದನ್ನು ನಾವು ಪರಿಶೀಲಿಸಬೇಕು. ಉದಯನಾಚಾರ್ಯರೆಂಬವರು ಒಬ್ಬರಿದ್ದರು. ಒಂದುಕಡೆ,

‘ಭಕ್ತ್ಯಾದ್ಯನಿಯಮ ಇತಿ ರಾಗಿಣಃ’ ‘ಸ್ವೇಚ್ಛಯಾ ದಾರಪರಿಗ್ರಹ ಇತಿ ಕುತ ಕಾರ್ಭಾಸಿನಃ’ ಕರ್ಮಲಾಘವಮಿತ್ಯಲಸಾಃ ‘ಇತಃಪತಿತಾಮಪ್ಯಸ್ತನ್ಮನು ಪ್ರವೇಶ ಇತಿ ಅನನ್ಯಗತಿಕಾಃ...’

(ಭಕ್ತ್ಯಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ನಿಯಮವಿಲ್ಲವೆಂದು ಆಸೆಯುಳ್ಳವರೂ, ಯಾರನ್ನು ಬೇಕಾದರೂ ಮದುವೆಯಾಗಬಹುದು ಎಂದು, ಕುತರ್ಕವಾದಿಗಳೂ, ಕರ್ಮಗಳು ಲಘುವಾದವೆಂದು ಸೋಮಾರಿಗಳೂ, ಭ್ರಷ್ಟರಾದವರಿಗೂ ಅವಕಾಶವಿದೆ ಎಂದು ಬೇರೆ ದಾರಿ ಇಲ್ಲವಾದರೂ ಮಾತಾಂತರವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾರೆ.)

—ಎಂದು ಹೇಳಿದರು. ಉದಯನರು ಬಾಳಿದಕಾಲದಲ್ಲಿ ಈ ಕ್ರಿಶ್ಚಿಯನ್ ಮತವಾಗಲಿ, ಇಸ್ಲಾಂ ಮತವಾಗಲಿ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಅಷ್ಟಾಗಿ ಹರಡಿರಲಿಲ್ಲ. ಆಗ ಅವರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಾಗಿದ್ದವರು ಜೈನಮತಕ್ಕೋ, ಬೌದ್ಧಮತಕ್ಕೋ ಹೋಗಿರಬೇಕು. ಏಕೆ ಅವರು ಹಾಗೆ ಹೋದರೆಂದರೆ,

‘ಭಕ್ತ್ಯಾದ್ಯನಿಯಮಃ’

ಎಂದು ಅದಕ್ಕೆ ಒಂದು ಕಾರಣ ಕೊಡಲಾಗಿದೆ.

ನಮ್ಮ ಧರ್ಮವನ್ನು ಅನುಸರಿಸುವವನಿಗೆ ಈರುಳ್ಳಿ-ಬೆಳ್ಳುಳ್ಳಿ ತಿನ್ನಕೂಡದು, ಮಾಂಸ ತಿನ್ನಕೂಡದು, ಮದ್ಯಪಾನ ಮಾಡಕೂಡದು ಎನ್ನುವುದು ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ ಏಕಾದಶಿಯಂದು ಊಟ ಮಾಡಬಾರದು ಎನ್ನುವ ದೊಡ್ಡ ನಿಯಮಗಳೆಲ್ಲಾ ಇವೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಗೋಕುಲಾಷ್ಟಮಿ ದಿವಸ ಊಟ ಮಾಡಬಾರದು. ಶಿವರಾತ್ರಿ ದಿವಸ ಊಟ ಮಾಡಬಾರದು ಇಂಥ ನಿಯಮಗಳೆಲ್ಲಾ ಇವೆ. ಯಾವ ಜಾಗದಲ್ಲೇ ಆಗಲಿ ಈ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಊಟ ಮಾಡು ಎಂದು ಹೇಳುವ ಒಂದು ನಿಯಮವೂ ಇದ್ದಂತೆ ತೋರು

ವುದಿಲ್ಲ. ನಾಲಿಗೆಯನ್ನು ಭಗವಂತನು ಏಕೆ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ? ಎಲ್ಲಾ ವಸ್ತುಗಳ ರುಚಿಯನ್ನು ನೋಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಎಂದು ಜನರು ಭಾವಿಸುತ್ತಾರೆ. ಹಾಗೆ ಭಗವಂತನು ಕೊಟ್ಟ ನಾಲಿಗೆಗೆ, ಇದರ ರುಚಿ ನೋಡಬೇಡ, ಅದರ ರುಚಿ ನೋಡಬೇಡ ಎಂದು ಹೇಳಿದರೆ ಜನರಿಗೆ ನಮ್ಮ ನಿಯಮಗಳ ಮೇಲೆಯೇ ಅನಾಸಕ್ತಿ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ. ನಾಲಿಗೆಗೆ ಯಾವುದೆಲ್ಲಾ ರುಚಿಯಾಗಿರುತ್ತದೋ ಅವುಗಳೆಲ್ಲಾ ಒಳಗೆ ಹೋದರೆ ಪವಿತ್ರವೆಂದೇ ಭಾವಿಸಬೇಕು ಎಂದು ನಮ್ಮ ಧರ್ಮವಾಗಿರುತ್ತದೆ! ಇವನ ಎಂಜಲನ್ನು ನಾವು ತಿನ್ನಬಹುದು, ಯಾರೂ ಯಾವುದನ್ನೂ ವ್ಯರ್ಥ ಮಾಡಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ ಎಂದೆಲ್ಲಾ ನಮಗೆ ತೋರುತ್ತದೆ? ಆದ್ದರಿಂದ ಬೇರೆಯೊಂದು ಮತದ ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ನೋಡುವಾಗ, 'ಆ ಮತದಲ್ಲಿ ಯಾರು ಯಾವುದನ್ನು ತಿಂದರೂ ಅವರು ಯಾರೂ ಅದನ್ನು ತಡೆಯುವುದಿಲ್ಲ. ಯಾವುದನ್ನು ತಿಂದರೂ, ಅದು ಪವಿತ್ರವೆಂದೇ ಕೆಲವು ಮತಗಳು ಹೇಳುತ್ತವೆಂದು ಭಾವಿಸುತ್ತಾರೆ. ನಮ್ಮ ಮತವಾದರೂ ಹಲವು ನಿಯಮಗಳನ್ನು ವಿಧಿಸಿದೆ. ಇದೇನಪ್ಪಾ!' ಎಂದು ತೋರುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಸಂಯಮದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಲಾರದವನು ಆ ಮತವನ್ನು ಸೇರಲು ನೋಡುತ್ತಾನೆ.

ಅನಂತರ

‘ಸ್ವೇಚ್ಛಯಾ ದಾರ ಪರಿಗ್ರಹ ಇತಿ ಕುತರ್ಕಾಭ್ಯಾಸಿನಃ’-ಎಂದು ಎರಡನೆಯ ಕಾರಣಕೊಡಲಾಗಿದೆ.

ನಮ್ಮ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳು ಏನು ಹೇಳುತ್ತವೆ? ಆಯಾ ಗೋತ್ರದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದವನು ಬೇರೆ ಗೋತ್ರದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದವನನ್ನು ಮಾತ್ರ ಮದುವೆಯಾಗಬೇಕೆಂದು ಧರ್ಮ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳು ಹೇಳುತ್ತವೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಮದುವೆಯಾಗುವವರ ಮಧ್ಯೆ ಅಣ್ಣ-ತಂಗಿ ವರಸೆ ಉಂಟಾಗಬಾರದೆಂದು ಅವುಗಳು ಹಾಗೆ ಹೇಳಿವೆ. ಹೀಗೆ ನಮ್ಮ ಮತದಲ್ಲಿ ನಿಯಮಗಳಿವೆ, ಬೇರೆಯವರ ಮತದಲ್ಲಿ 'ಯಾವ ಮಗಳಾದರೂ ಸರಿ, ಅವಳು ತನಗೆ ಅಕ್ಕ ತಂಗಿಯ ವರಸೆಯಾಗಿದ್ದರೂ ಮದುವೆಯಾಗಬಹುದು.' ಎಂದು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದರೆ, ಇಲ್ಲಿ ಇರುವವರಿಗೆ ಅಲ್ಲಗೆ ಹೋಗಬೇಕೆನಿಸಬಹುದು. ಆದ್ದರಿಂದ ಈ ವಿಧವಾದ ಹಲವಾರು ಕಾರಣಗಳಿಂದಾಗಿ ಹೀಗೆಯೂ ಬೇರೆ ಮತಗಳನ್ನು ಸೇರಲು ಮನುಷ್ಯನು ಇಷ್ಟಪಡಬಹುದು.

ಅನಂತರ,

‘ಕರ್ಮಲಾಘವಮಿತ್ಯಲಸಾಃ’

-ಎನ್ನುವ ಕಾರಣ ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. ಆಪಸ್ತಂಬರು ಹಲವು ಧರ್ಮಗಳನ್ನು ಹೇಳಿ

ದ್ದಾರೆ. ಆ ಧರ್ಮಗಳನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೇ ಸಮಯವಿಲ್ಲದ ಒಬ್ಬನಿಗೆ ಎಷ್ಟು ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರಗಳು ವಿಧಿಸಲಾಗಿದೆ. ಒಬ್ಬನು ಸೂರ್ಯೋದಯಕ್ಕೆ ಮುಂಚೆಯೇ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿರಬೇಕು. ಸೂರ್ಯನು ಉದಯಿಸುವ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಅರ್ಘ್ಯ ಕೊಡಬೇಕು. ಆದಾದಮೇಲೆ ಸಂಧ್ಯಾವಂದನೆಯಂತಹ ಕರ್ಮಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಮುಗಿಸಿಕೊಂಡು ದೇವ ತಾರ್ಚನೆ, ಬ್ರಹ್ಮಯಜ್ಞ ವೈಶ್ವದೇವ ಹೀಗೆ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಕರ್ಮವೂ ಬೆಳೆಯುತ್ತಲೇ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಮನುಷ್ಯರಿಗೆ ಏನೆನಿಸುತ್ತದೆ ಎಂದರೆ, ಕರ್ಮಾನುಷ್ಠಾನ ಮಾಡ ಬಹುದು. ಆದರೆ ಅವರಿಗೆ ಯಾವಾಗ 'ಸಮಯ ದೊರಕುತ್ತದೆಯೋ, ಯಾವಾಗ ಸಾವಧಾನವಾಗಿ ಇರುತ್ತಾರೆಯೋ ಆಗ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದರೆ ಸಾಕು.' -ಎಂದ ತಾದರೂ ಸಿನಿಮಾಕ್ಕೆ ಹೋಗಬೇಕೆಂದು ತೋರಿದರೆ ಅಂದು ಸಂಧ್ಯಾವಂದನೆ ಬಿಟ್ಟು ಬಿಡೋಣವೆನಿಸುತ್ತದೆ.

ಆದರೆ ಇನ್ನೊಂದು ಮತದಲ್ಲಿ 'ನೀನು ಎಷ್ಟು ಬೇಕಾದರು ಪಾಪಗಳನ್ನು ಮಾಡು' ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದರೆ ಜನರು ಆ ಮತದ ಕಡೆಗೆ ಆಕರ್ಷಿತರಾಗುವರು. ಒಬ್ಬನು ಬಹಳವಾಗಿ ಪಾಪಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾ ಇದ್ದರೆ ಅದು ಬೇರೆಯವನಿಗೆ ಒಳ್ಳೆಯದೇ. ಏಕೆಂದರೆ ಇವನು ಒಂದು ಕಡೆಗೆ ಹೋಗಿಯೇ ಮಾಡಿದ ಪಾಪಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಇನ್ನೊಬ್ಬನಿಗೆ ಹೇಳಿ ಕ್ಷಮೆ ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. 'ನೀನು ಇಲ್ಲಿಯೇ ಇಷ್ಟೆಲ್ಲಾ ಪಾಪಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದೀಯಲ್ಲಾ' ಎಂದು ಆ ಪಾಪಗಳನ್ನು ಕೇಳಿದವನು ಇವನನ್ನು ಬೆದರಿಸಿ ಇವನಿಂದ ಹಣ ಕಸಿದುಕೊಳ್ಳಲು ಅವಕಾಶವಿರುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಇವನು ಪಾಪ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರೆ ಅವನಿಗೆ ಒಳ್ಳೆಯದೇ. ಹಾಗಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಪಾಪಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಕೇಳುವವನು 'ನಮ್ಮಂತೆಯೇ ಇವನೂ ಪಾಪಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದಾನೆ' ಎಂದು ತನ್ನನ್ನೇ ಅವನ ಪಕ್ಷಕ್ಕೆ ಸೇರಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಆದ್ದರಿಂದ ಸೋಮಾರಿಯಾಗಿರುವವನಿಗೆ ಹೀಗೆ ಕಾಲಕಾಲಕ್ಕೆ ಆಯಾ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಮಾಡಬೇಕೆನ್ನುವುದೆಲ್ಲಾ ದೊಡ್ಡಕೆಲಸವಾಗಿ ತೋರುವುದರಿಂದ, ಬೇರೆ ಮತಗಳಲ್ಲಿ ಇಂಥ ನಿಬಂಧನೆಗಳು ಇಲ್ಲದಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿದ ಇವನು ಆ ಮತವನ್ನು ಸೇರಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಬಹುದು.

ಅನಂತರ ಇನ್ನೊಂದು ಕಾರಣವನ್ನೂ ನಾವು ನೋಡಬಹುದು,

ಇತಃ ಪತಿತಾನಾಮಪ್ಯಸ್ತುನುಪ್ರವೇಶ ಇತಿ ಅನನ್ಯಗತಿಕಾಃ|

ಕೆಲವು ಸಂಘಗಳಿರುತ್ತವೆ. ಅಂಥ ಸಂಘದಲ್ಲಿ ಅಂಗಗಳಾಗಿರುವವನು ಯಾವುದಾದರೂ ತಪ್ಪು ಮಾಡಿದರೆ ಆ ಸಂಘದಿಂದ ಅಂಥವನನ್ನು ತೆಗೆದು ಹಾಕುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಬೇರೆ ಕೆಲವು ಸಂಘಗಳು ಆ ಸಂಘದಲ್ಲಿರುವವನು ಎಷ್ಟು ತಪ್ಪು ಮಾಡಿದರೂ ಅವನನ್ನು ಸಂಘದಿಂದ ತೆಗೆದು ಹಾಕುವುದೇ ಇಲ್ಲ. 'ಒಬ್ಬನು ಯಾವುದಾದರೊಂದು

ದೊಡ್ಡ ತಪ್ಪು ಮಾಡಿದರೆ ಅವನನ್ನು ತಕ್ಷಣ ಹೊರಕ್ಕೆ ಹಾಕಿ' ಎಂದು, ನಮ್ಮ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳು ಹೇಳುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ಅದೇ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಬೇರೊಂದು ಮತ, 'ನೀವು ಎಷ್ಟು ತಪ್ಪುಗಳನ್ನಾದರೂ ಮಾಡಬಹುದು; ನಾವು ನಿಮ್ಮನ್ನು ಹೊರಹಾಕುವುದೇ ಇಲ್ಲ' ಎಂದು ಹೇಳಿದರೆ, ಆ ಮತದ ಕಡೆಗೆ ಕೆಲವರ ಮನಸ್ಸು ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಒಬ್ಬನು ಒಂದು ಬಾವಿಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದನು. ಬಾವಿಯಲ್ಲೇ ಇರುವವನಿಗೆ ಇದಕ್ಕಿಂತಲು ಕೆಳಗೆ ಬೀಳ ಬೇಕೆನ್ನುವುದು ಎನ್ನುವ ಪ್ರಶ್ನೆಯೇ ಇಲ್ಲ. ಅದರಂತೆಯೇ ಬೇರೆ ಮತಗಳಲ್ಲಿ ತಪ್ಪು ಮಾಡಿದರು ಅವನು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಇರಬಹುದೆನ್ನುವ ಒಂದು ಸಲಿಗೆ ಇರುವುದಾದರೆ ಆ ಮತವನ್ನೇ ಜನರು ಹಿಂಬಾಲಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುವರು. ನಮ್ಮ ದೇಶದಲ್ಲೇ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವರೆಲ್ಲರನ್ನೂ ಅಂಡಮಾನ್‌ಗೆ ಓಡಿಸುತ್ತಿದ್ದೆವು. ಈಗ ಹಾಗೆ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ದೇಶದಲ್ಲೇ ಸೆರೆಮನೆಗಳನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸಿದ್ದೇವೆ. ಹೀಗೆಯೇ ನಮ್ಮ ಮತದಿಂದ ಬಹಿಷ್ಕರಿಸಲ್ಪಟ್ಟವರನ್ನು ಬೇರೆ ಮತದವರು ಸೇರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆನ್ನುವ ಸಲಿಗೆ ಇರುವುದರಿಂದ ಮತಾಂತರವಾಗಬಹುದು.

ಈಗಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮತಾಂತರದ ಇನ್ನೊಂದು ಕಾರಣವನ್ನು

'ದ್ರವ್ಯಲಾಭಇತ್ಯಕಿಂಚನಾಃ'

ಎಂದು ಹೇಳಬೇಕಾಗಿದೆ,

ಅದೇನೆಂದರೆ, 'ಬೇರೆ ಮತಗಳಲ್ಲಿ ಹಣ ಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ನಮ್ಮ ಮತದಲ್ಲಿ ದ್ದರೆ ಹಣಕೊಡುವುದಿಲ್ಲ' ಎನ್ನುವ ಕಾರಣದಿಂದಲೂ ಜನರು ಒಂದು ಮತದಿಂದ ಇನ್ನೊಂದು ಮತಕ್ಕೆ ಹೋಗಬಹುದು.

ಆದ್ದರಿಂದ ಮತಾಂತರವೆನ್ನುವುದು ಈಗ ಮಾತ್ರ ಉಂಟಾದ ಒಂದು ಹೊಸ ವಿಷಯವೇನಲ್ಲ. ಸಾವಿರ ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆಯೇ ಹೀಗೆ ಇದ್ದಿತ್ತೆಂದು ನಾವು ಕಾಣಬಹುದು. ಬೌದ್ಧಮತ ಹೀಗೆಯೇ ಆವಿರ್ಭವಿಸಿರಬೇಕು. ನಮ್ಮ ಮತದ ಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ಬೌದ್ಧರಿಗೆ ಅವಿಶ್ವಾಸ ಉಂಟಾಗಿ, ಅದರ ಕಾರಣದಿಂದ ಅವರು ಒಂದು ಹೊಸ ಮತವನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿರಬೇಕು.

ಮೊದಲು ಹೇಳಿದಂತೆ ನಾವು ಎರಡು ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಜ್ಞಾಪಕದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಜಾತಿ ಎನ್ನುವುದು ಎಂದೂ ಬದಲಾಯಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಮತವೆನ್ನುವುದು ನಮ್ಮ ಸಿದ್ಧಾಂತಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಇದಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟಂತೆ ಒಂದು ಕತೆ ನನಗೆ ನೆನಪಿಗೆ ಬರುತ್ತಿದೆ.

ಒಮ್ಮೆ ಒಬ್ಬನು ಇನ್ನೊಬ್ಬನನ್ನು ತನ್ನ ಮತಕ್ಕೆ ಬದಲಾಯಿಸಿದನಂತೆ. ಮತಾಂತರ ಹೊಂದಿದವನ ಜಾತಿಯನ್ನೂ ಸಹ ಬದಲಾಯಿಸಿದಂತೆ ಇನ್ನೊಬ್ಬನು ಹೇಳಿ ಕೊಂಡನಂತೆ. ಹೊಸದಾಗಿ ಮತಾಂತರವನ್ನು ಹೊಂದಿದವನು ತನ್ನನ್ನು ಬದಲಾಯಿಸಿದವನನ್ನು ಒಂದು ದಿನ ಔತಣಕ್ಕೆ ಕರೆದನು. ಔತಣದಲ್ಲಿ ಹಂದಿಮಾಂಸವನ್ನು ಅವನಿಗೆ ಬಡಿಸಿದನು. ಆಗ ಮತಾಂತರ ಮಾಡದವನು 'ಇದು ಯಾವ ಮಾಂಸ' ಎಂದು ಕೇಳಲು, ಅವನು 'ಇದು ಹಂದಿಯ ಮಾಂಸ' ಎಂದು ಹೇಳಿದನು. ಅದಕ್ಕೆ ಬಂದ ಮನುಷ್ಯನು ನಾನು ಇದಲ್ಲವನ್ನೂ ತಿನ್ನುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದು ಹೇಳಿದನಂತೆ. 'ನೀವೇ ಅಲ್ಲವೇ ನನ್ನನ್ನು ಸೇರಿಸಿಕೊಂಡಿರಿ' ಎಂದು ಮತಾಂತರ ಹೊಂದಿದವನು ಕೇಳಲು, ಅದಕ್ಕೆ ಅವನು, 'ನಿನ್ನನ್ನು ಸೇರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಮುಂಚೆ ನೀರೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಹಾಕಿ ಆದಾದ ಮೇಲೆ ನನ್ನ ಮತಕ್ಕೆ ಸೇರಿಸಿಕೊಂಡೆನು' ಎಂದನಂತೆ. 'ನೀವು ಹೇಗೆ ನನ್ನನ್ನು ಬದಲಾಯಿಸಿದರೋ ಹಾಗೆಯೇ ಈ ಹಂದಿ ಮಾಂಸವನ್ನೂ ನಾನು ನೀರೆಲ್ಲಾ ಹಾಕಿ ಆಡು ಮಾಂಸವನ್ನಾಗಿ ಬದಲಾಯಿಸಿ ಬಿಟ್ಟೆನು. ಆದ್ದರಿಂದ ಇದನ್ನು ನೀವು ತಿನ್ನಬಹುದು' ಎಂದು ಮತಾಂತರ ಹೊಂದಿದವನು ಹೇಳಲಾಗಿ ಬಂದ ಮನುಷ್ಯ ಎದ್ದು ತನ್ನ ದಾರಿ ಹಿಡಿದನಂತೆ. ಅವನು ಹೇಗೆ ನೀರು ಹಾಕಿ ತನ್ನ ಜಾತಿಗೆ ಅವನನ್ನು ಮತಾಂತರ ಮಾಡಿದನೆಂದು ಹೇಳಿಕೊಂಡನೋ ಹಾಗೆಯೇ ನಾವು ಕೂಡ ಇಲ್ಲಿ ಮತವನ್ನು ಬದಲಾಯಿಸುವವರ ಮೇಲೆ ಗಂಗಾಜಲವನ್ನು ಹಾಕಿ ಅವನು ನಮ್ಮ ಮತಕ್ಕೆ ಸೇರಿದವನೆಂದೇ ಹೇಳಬಹುದೇ? ಆದರೆ ನಮಗೆ ಅಷ್ಟು ಧೈರ್ಯವಿಲ್ಲ. ಅದೇ ಕಾರಣ.

ಒಬ್ಬ ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಅಂಟು ರೋಗವಿದೆಯೆಂದರೆ ಅವನ ಹತ್ತಿರಕ್ಕೆ ಯಾರೂ ಹೋಗಬಾರದೆಂದು ವೈದ್ಯರು ಹೇಳಿರುವರು. ಆದರೆ ಆ ವೈದ್ಯರು ಮಾತ್ರ ಆ ಮನುಷ್ಯನ ಹತ್ತಿರವೇ ಯಾವಾಗಲೂ ಇದ್ದು ಅವನಿಗೆ ಬೇಕಾದ ವೈದ್ಯಕೀಯ ಸಹಾಯವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ. ಹಾಗಿರುವಾಗ ಡಾಕ್ಟರು ಮಾತ್ರ ಹೇಗೆ ಅವನ ಹತ್ತಿರಕ್ಕೆ ಹೋಗಬಹುದು? ಅವರೂ ನಮ್ಮಂತೆಯೇ ದೂರವಾಗಿರಬಾರದೆಂದು ಕೇಳಿದರೆ, ಅವರಿಗೆ ಆ ಅಂಟುರೋಗದಿಂದ ಏನೂ ಅನಾನುಕೂಲವಾಗದಂತೆ ಅವರು ಮುನ್ನೆಚ್ಚರಿಕೆ ವಹಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅದೇ ಕಾರಣ. ಆದ್ದರಿಂದ ನಮ್ಮ ಮತದಿಂದ ಹೊರಟು ಹೋದ ಭ್ರಷ್ಟನನ್ನು, ಸರಿಮಾಡುತ್ತೇನೆಂದುಕೊಂಡು ನಮ್ಮ ಮತದಲ್ಲಿರುವವರು ಕೆಲವರು ಅಧೈರ್ಯವಂತರು ಹೋದರೆ, ಅವರೂ ಸಹ ನಮ್ಮ ಮತವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗುವ ಸಂದರ್ಭ ಉಂಟಾಗಬಹುದು. ಆದ್ದರಿಂದ ನಮ್ಮ ಮತದಿಂದ ಹೋದವರನ್ನು ತಿದ್ದಲು ಧೈರ್ಯವಂತರಾದ ಕೆಲವರು ಮಾತ್ರ ಸಾಕು. ಎಲ್ಲರೂ ಭ್ರಷ್ಟನನ್ನು ಬದಲಾಯಿಸುತ್ತೇವೆಂದು ಹೋಗಿ ತಾವೂ ಭ್ರಷ್ಟರಾಗಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ಭ್ರಷ್ಟನಾಗಿರುವವನ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ನಾವು ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವಾಗ ಬಹಳ ಜಾಗರೂಕರಾಗಿರಬೇಕು.

ಭ್ರಷ್ಟನಾಗಿರುವ ಒಬ್ಬನಿಗೆ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತವೇ ಇಲ್ಲವೆಂದು ಹಲವರು ಭಾವಿಸುತ್ತಾರೆ. ಈ ಭಾವನೆಗೆ ಒಂದು ಕಾರಣವಿದೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಹಳೆಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ, ಅರಸರು ಆಳಿದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಯಾರಾದರೂ ಭ್ರಷ್ಟನಾಗಿದ್ದರೆ, ಅವನು ಅರಸನ ಪಕ್ಷಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ್ದರೆ, ಅವನಲ್ಲಿನ ನ್ಯೂನತೆಗಳನ್ನು ಹೇಳುವುದಕ್ಕಾಗಲಿ, ಅವನನ್ನು ತಿದ್ದುವುದಕ್ಕಾಗಲಿ ಎಲ್ಲರೂ ಹೆದರುತ್ತಿದ್ದರು. ಹಾಗೆ ಮಾಡಿದರೆ ಅರಸನ ಕೋಪಕ್ಕೆ ತಾವು ಪಾತ್ರರಾಗಬೇಕಾಗುತ್ತದೆಂದು ಭಾವಿಸಿ ಜನರು ದಾರಿಗೇ ಹೋಗದೆ ಇರುತ್ತಿದ್ದರು. ಈ ಅಭ್ಯಾಸ ಹಳೆಯ ಕಾಲದಿಂದಲೂ ಇದ್ದುದರಿಂದ ಭ್ರಷ್ಟನನ್ನು ಗಮನಿಸುತ್ತಾರೆ? ಇದೆ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಈಗಲೂ ಇದೆ. ನಾವು ನಮ್ಮ ಮತದಿಂದ ಹೋದವರನ್ನು ಕುರಿತು ಯೋಚನೆಯೇ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ಅವರು ಭ್ರಷ್ಟರೆಂದು, ಅವರಿಗೆ ಯಾವ ವಿಧವಾದ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತವೂ ಇಲ್ಲವೆಂದು ತಪ್ಪಾಗಿ ಎಣಿಸಿ, ಹಿಂದಿನಂತೆಯೇ ಅವರನ್ನು ಹಾಗೆಯೇ ಬಿಟ್ಟು ಬಿಡುವೆವು. ಇದು ತಪ್ಪು. ಹೀಗೆಲಾ ನಾವು ಅವರನ್ನು ದೂರಮಾಡಿದರೆ ಅವರಿಗೂ ಅವಕಾಶ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ; ಅಲ್ಲದೆ ನಮ್ಮ ಮತವನ್ನೇ ಅನುಸರಿಸಲು ಅವರಿಗೂ ಬಯಕೆ ಇರುವುದು. ಆದರೆ ಒಂದು ವಿಷಯವನ್ನು ನಾವು ಗಮನದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ನಾವು ಹಿಂಬಾಲಿಸುವ ದಾರಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿರುವ ಜನರೆಲ್ಲಾ ಹೋಗಬೇಕೆಂದು ನಾವು ಹೇಳಲಾರೆವು. ನಾನು ಶೃಂಗೇರಿಯಲ್ಲಿರುವಾಗ ಇಸ್ಲಾಮಿಯರಲ್ಲಿ 'ಸುನ್ನಿ' ಎಂದು ಹೇಳಲ್ಪಡುವ ಒಂದು ಪಂಗಡಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ಒಬ್ಬ ಮನುಷ್ಯನು ನನ್ನ ಹತ್ತಿರ ಬಂದನು. ನನ್ನೊಡನೆ ಏಕಾಂತವಾಗಿ ಮಾತನಾಡಬೇಕೆಂದು ಕೋರಿದ ಅವನು, ನಾನು ಅದಕ್ಕೆ ಅನುಮತಿ ಕೊಟ್ಟ ತಕ್ಷಣ ನನಗೆ ಒಂದು ಮಂತ್ರ ಕಲಿಸಿ ಕೊಡುವುದಾಗಿ ಅವನು ಹೇಳಿದನು. ಆ ಮಂತ್ರವನ್ನು ರಾತ್ರಿ ಹನ್ನೆರಡು ಗಂಟೆಯಾದ ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದರೆ ಭಗವಂತನು ಅನುಗ್ರಹ ಮಾಡುತ್ತಾನೆಂದು ಹೇಳಿದನು.

ನಾನು ಅವನಿಗೆ ಅಂಥ ಮಂತ್ರಗಳು ಹಲವಾರು ನನಗೆ ತಿಳಿದಿದೆಯೆಂದೂ ಅವನ ಮಂತ್ರ ಅವನೇ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಲಿ ಎಂದೂ ಹೇಳಿದೆನು. ಅನಂತರ ಅವನು, 'ಈ ಶಿಯಾ' ಪಂಗಡಕ್ಕೆ ಸೇರಿದವರು ನರಕಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. 'ಸುನ್ನಿ' ಪಂಗಡಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ನಾನು ಎಂದೂ ನರಕಕ್ಕೆ ಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ, ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತೇನೆ ಎಂದನು. ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಇಸ್ಲಾಮಿಯರಾದರೂ 'ಶಿಯಾ' ನೋಡಿದರೆ ಸುನ್ನಿಯರಿಗೆ ಅಂಥಾ ಒಂದು ಅಸಹ್ಯ. ನನ್ನ ಬಳಿಗೆ ಒಬ್ಬ ರೋಮನ್ ಕ್ಯಾಥೋಲಿಕನು ಬಂದು, 'ಇಂದು ನನ್ನ ಕಾರನ್ನು ಒಬ್ಬ 'ಪ್ರಾಟೆಸ್ಟಂಟ್' ನಡೆಸಿಕೊಂಡು ಬಂದನು. ಆದ್ದರಿಂದ ನಾನು ನೀರು ಕುಡಿಯಲಾಗಲಿಲ್ಲ. ಒಬ್ಬ ಪ್ರಾಟೆಸ್ಟಂಟ್‌ನ ಮುಂದೆ ಹೇಗೆ ನೀರು ಕುಡಿಯುವುದು? ಅವನು ಮುಟ್ಟಿದ ನೀರನ್ನು ನಾನು ಹೇಗೆ ಸ್ವೀಕರಿಸುವುದು?' ಎಂದು ಕೇಳಿದನು. ಏಕೆಂದರೆ ಅವನು ಆರ್ಥೋಡಾಕ್ಸ್ (orthodox) ಆಗಿರುವ ಕ್ಯಾಥೋಲಿಕನು. ಆರ್ಥೋಡಾಕ್ಸ್ ಆಗಿರುವವರೆಲ್ಲರೂ, ಯಾರಾದರೂ ಒಬ್ಬರು ದೊಡ್ಡವರು ಬಂದರೆ,

‘ಇಲ್ಲಿ ದಯಮಾಡಿ, ಇಲ್ಲಿ ಕೃಷ್ಣಾಜಿನ ಹಾಕಿದ್ದೇನೆ. ಈ ಆಸನದ ಮೇಲೆ ಅಲಂಕರಿಸಿ’ ಎಂದು ಹೇಳುವರು. ಆದರೆ ಅನ್-ಆರ್ಥೋಡಾಕ್ಸ್ (unorthodox) ಆಗಿರುವ ವರ ಮನೆಗೆ ಹೋದರೆ, ‘ಇಲ್ಲಿ ಕುರ್ಚಿ, ಇಲ್ಲಿ ಸೋಫಾ ಇದರ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಿ’ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಇದು ಏನೇ ಆಗಲಿ, ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಸಿದ್ಧಾಂತವನ್ನುವುದು ಒಂದೇ. ಆದರೆ ಅವರು ಅನುಗ್ರಹಿಸುವ ಅನುಷ್ಠಾನ ಮಾರ್ಗಗಳು ಬೇರೆ ಬೇರೆಯಾಗಿರಬಹುದು. ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಸಮಾನವಾದ ಧರ್ಮಗಳೇ ಇಲ್ಲವೇ ಎಂದು ಕೇಳಿದರೆ,

ಅಹಿಂಸಾಸತ್ಯಮಸ್ತೇಯಂ ಶೌಚಮಿಂದ್ರಿಯನಿಗ್ರಹಃ|

ಏತಂ ಸಾಮಾಸಿಕಂ ಧರ್ಮ ಚಾತುರ್ವರ್ಣ್ಯೇಽಬ್ರವೀನ್ ಮನುಃ||

(ಅಹಿಂಸೆ, ಸತ್ಯ, ಅಸ್ತೇಯ, ಶೌಚ, ಇಂದ್ರಿಯನಿಗ್ರಹ ಈ ಸಾಮಾಜಿಕ ಧರ್ಮ ವನ್ನು ನಾಲ್ಕು ವರ್ಣದವರಿಗೂ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಮನು ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ.) -ಎಂದು ಹೇಳಿದಂತೆ ಮನುಸ್ಮೃತಿಯಂತಹವು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಆಚರಿಸಬೇಕಾದ ಧರ್ಮಗಳನ್ನು ಹೇಳಿವೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಯಾರನ್ನೂ ದೂರಮಾಡುವ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇಲ್ಲ. ಹಾಗೆಯೇ ಒಬ್ಬನ ಎಂಜಲು ಇನ್ನೊಬ್ಬನು ತಿಂದು, ಒಬ್ಬನ ಶ್ವಾಸವನ್ನು ಇನ್ನೊಬ್ಬನು ತೆಗೆದು ಕೊಂಡು ಅವನ ರೋಗಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಪಡೆಯಬೇಕೆಂಬುದೂ ಇಲ್ಲ. ಜನರು ಹೀಗೆ ಕೆಟ್ಟು ಹೋಗುತ್ತಿರುವುದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೇನೆಂದರೆ ಯಾರಿಗೂ ವಿದ್ಯೆ ಎನ್ನುವುದು ಇಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ವಿದ್ಯೆ ಇಲ್ಲದೆ ಕೆಟ್ಟ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಹೋಗುವವರಿಗೆ ಒಳ್ಳೆಯ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಹೋಗಲು ನಾವು ವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಕಲಿಸಬೇಕು. ಅಂದರೆ ಭುಕ್ತಿಯ ಬಾಳನ್ನು ಕಲಿಸ ಬೇಕು. ಭುಕ್ತಿಗೆ ಬೇಕಾದ ಬಾಳನ್ನು ಕಲಿಸಿದ ಮೇಲೆ ಮುಕ್ತಿಗೆ ಬೇದಾದ ಬಾಳನ್ನು ನಾವು ಅವರಿಗೆ ಕಲಿಸಬಹುದು. ಏಕೆಂದರೆ ಮುಕ್ತಿಗೆ ಬೇಕಾದ ಬಾಳು ಈಗ ಬೇಡ ವೆಂದು ಕೊಂಡೇ ಅವರು ಭುಕ್ತಿಗೆ ಬೇಕಾದ ಬಾಳನ್ನೇ ಆರಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಆದ್ದ ರಿಂದ ಅವರ ಹತ್ತಿರ ಹೋಗಿ ಮುಕ್ತಿಗೆ ಬೇಕಾದ ಬಾಳನ್ನು ಕುರಿತೇ ಹೇಳಿಕೊಂಡಿ ದ್ದಾರೆ. ಅವರು ಮುಕ್ತಿಯ ಬಾಳು ಬೇಡವೆಂದೇ ಹೇಳಿ ಭುಕ್ತಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದು ಬಿಡು ವರು. ಎಲ್ಲರೂ ಒಳ್ಳೆಯದನ್ನು ಪಡೆಯಲು ದಾರಿಗಳು ಅನೇಕವಾಗಿ ಇವೆ.

‘ಹರೇ ರಾಮ ಹರೇ ರಾಮ ರಾಮ ರಾಮ ಹರೇ ಹರೇ

ಹರೇ ಕೃಷ್ಣ ಹರೇ ಕೃಷ್ಣ ಕೃಷ್ಣ ಕೃಷ್ಣ ಹರೇ ಹರೇ’

-ಹೀಗೆ ಭಗವಂತನ ನಾಮವನ್ನು ಎಲ್ಲರೂ ಹೇಳಬಹುದು. ಈ ನಾಮವನ್ನು ಇವರು ಮಾತ್ರ ಹೇಳಬೇಕು, ಇವರು ಹೇಳಕೂಡದು ಎನ್ನುವ ನಿಯಮ ಯಾವುದೂ ಇಲ್ಲ. ಅದೇ ರೀತಿ ದೇವಸ್ಥಾನಗಳು ಹಲವೆಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ. ದೇವಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಯಾರು ಯಾರು ಬೇಕಾದರೂ ಹೋಗಿ ಭಗವಂತನನ್ನು ಸೇವಿಸಬಹುದು ಎನ್ನುವುದು

ದರಲ್ಲಿ ಯಾವ ವಿದವಾದ ಸಂದೇಹವೂ ಇಲ್ಲ.

ಒಂದು ಕಡೆ,

‘ಇಸ್ಲಾಮಿಯರು ಕೂಡ ಮಹಾದಿನದಂದು ದೇವಿಯ ದೇವಾಲಯಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ತೆಂಗಿನಕಾಯಿ ಒಡೆದು ಆರಾಧನೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ, ಇದು ಧರ್ಮ’ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಿದೆ. ಹೀಗೆ ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರದಲ್ಲಿ ಇಂದೂ ನಡೆಯುತ್ತದೆಂದು ಕೇಳಿದ್ದೇನೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಎಲ್ಲ ರನ್ನೂ ನಾವು ಸೇರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದರಲ್ಲಿ ತಪ್ಪೇನಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಅವನ ಎಂಜಲು ನೀನು ತಿನ್ನಬೇಕು, ನಿನ್ನ ಎಂಜಲು ಅವನು ತಿನ್ನಬೇಕು ಎನ್ನುವುದೆಲ್ಲಾ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಸರಿ. ಎಲ್ಲರೂ ದೇವಾಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಹೋಗಬಹುದು ಎಲ್ಲರೂ ಭಗವಂತನಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ ಅವ ನನ್ನು ದರ್ಶಿಸಬಹುದು. ‘ಭಗವಂತನನ್ನು ಎಲ್ಲರೂ ಮುಟ್ಟಿ ಪೂಜೆ ಮಾಡಬಹುದೇ?’ ಎಂದು ಒಬ್ಬರು ಕೇಳಿದರು. ಇದಕ್ಕೆ ಜವಾಬು ಕೊಡುವುದಕ್ಕೆ ಮುಂಚೆ ನಾವು ಒಂದು ವಿಷಯವನ್ನು ಗಮನಿಸಬೇಕು.

ಸುಗಂಧ ದ್ರವ್ಯಗಳನ್ನು ಯಾವಾಗ ಹಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳುವುದು? ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿದ ಮೇಲೆ ಹಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಆದರೆ ಹತ್ತು ದಿನಗಳು ಸ್ನಾನ ಮಾಡದೆ ಇರುವವನು ಸೆಂಟ್ ಹಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೇ? ಆಗ ಫಿನಾಯಿಲ್ ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗುವುದು!! ಇದರಂತೆ ಕೆಲವ ರಿಗೆ ಭಗವಂತನನ್ನು ಮುಟ್ಟಿ ಪೂಜೆ ಮಾಡುವ ಅಧಿಕಾರವಿರುವುದರಿಂದ ಅಂಥವರು ಆ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡಬಹುದು (ಇತರರು ಆ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡದೆ ಇರುವುದರಿಂದ ಅವರು ಯಾವ ವಿಧವಾಗಿಯೂ ಕಡಿಮೆಯಲ್ಲ). ಭಗವಂತನನ್ನು ಸೇರಲು ಎಲ್ಲ ರಿಗೂ ಅಧಿಕಾರವಿದೆ. ಭಗವಂತನನ್ನು ಸ್ತುತಿಸುವ ಸಂಸ್ಕೃತ ಶ್ಲೋಕಗಳನ್ನು ಬಾಯಿ ಯಿಂದ ಉಚ್ಚರಿಸಲು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಅಧಿಕಾರವಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಇಂಥ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಇತರರು ಜ್ಞಾಪಿಸಬಹುದು. ಅದೇ ರೀತಿ ಎಲ್ಲರೂ ಒಂದು ಜಾಗದಲ್ಲಿ ಸೇರಿ ‘ವಾರದ ಕರ್ಯಕ್ರಮ’ಗಳನ್ನು ನಡೆಸಬಹುದು. ಹೀಗೆ ನಡೆಸಿ ತನ್ನ ತನ್ನ ಮನೆಗೆ ಬಂದು ಏಕಾಂತದಲ್ಲಿ ಮಾಡಬೇಕಾದುದನ್ನೆಲ್ಲಾ ಮಾಡಿದರೆ ಯಾರನ್ನೂ, ಯಾರ ಸಂಪ್ರದಾ ಯವನ್ನೂ ನಾವು ಕಡಿಮೆಯೆಂದು ಹೇಳುವುದಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶವೇ ಇರುವುದಿಲ್ಲ.

ಕೆಲವರು ವಿಷ್ಣುವನ್ನು ಪೂಜಿಸುವಾಗ ಬಹಳ ಭಕ್ತಿಯುಳ್ಳವರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಕೆಲ ವರು ಶಿವನನ್ನು ಪೂಜಿಸುವಾಗ ಬಹಳ ಇಷ್ಟದಿಂದ ಕೂಡಿರುತ್ತಾರೆ. ಮತ್ತೆ ಕೆಲವರು ಬೇರೆ ದೇವರನ್ನು ಪೂಜಿಸುವಾಗ ಆಸಕ್ತಿಯುಳ್ಳವರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ನಮ್ಮ ತತ್ತ್ವದಂತೆ ಶಿವನಾಗಲಿ, ವಿಷ್ಣುವಾಗಲಿ, ಯಾರೇ ಆಗಲಿ ಭಗವಂತನ ಸ್ವರೂಪವೆನ್ನು ವುದೇ ತೀರ್ಮಾನ.

ಅಶಬ್ದಮಸ್ವರ್ತಮರೂಪಮವ್ಯಯಂ ತಥಾಽರಸಂ
ನಿತ್ಯಮಗಂಧವಚ್ಚಯತ್|

(ಶಬ್ದಹೀನವೂ, ಸ್ವರ್ತಹೀನವೂ, ರೂಪಹೀನವೂ, ಅವ್ಯಯವೂ, ರಸಹೀನವೂ, ನಿತ್ಯವೂ, ಗಂಧಹೀನವೂ ಆಗಿರುವುದು ಯಾವುದೋ.....) ಎಂದು ಹೇಳಿರುವಂತೆ ಪರವಸ್ತುವಿಗೆ ಯಾವ ವಿಧವಾದ ರೂಪವಾಗಲಿ, ಗುಣವಾಗಲಿ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಅದು ಭಕ್ತರನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಿಸಲು ಹಲವು ವಿಧವಾದ ರೂಪಗಳನ್ನು ಧರಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ರೂಪರಹಿತ ಪರವಸ್ತುವನ್ನು ಧ್ಯಾನ ಮಾಡಲು ಸಮರ್ಥನಾದವನು ಆ ಪರವಸ್ತುವನ್ನೇ ಧ್ಯಾನಮಾಡಬಹುದು. ಹಾಗೆ ಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗದವನು ಗುಣಗಳುಳ್ಳ ಭಗವಂತನನ್ನು ಧ್ಯಾನಮಾಡಬಹುದು. ಆದ್ದರಿಂದ ಎರಡು ವಿಧವಾಗಿಯೂ ಧ್ಯಾನ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ನಮ್ಮ ಮತದಲ್ಲಿ ಅವಕಾಶವಿದೆ. ಇತರ ಮತಗಳಿಂದಲೂ ನಮ್ಮ ಮತದಲ್ಲಿರುವ ವಿಶೇಷವೇನೆಂದರೆ ನಾವು ಭಗವಂತನನ್ನು ಯಾವ ರೂಪದಲ್ಲಾದರೂ ಧ್ಯಾನ ಮಾಡಬಹುದು, ಪೂಜಿಸಬಹುದು. ಹೀಗೆ ಹೇಳಿರುವುದರಿಂದ ಭಗವಂತನನ್ನು ಒಬ್ಬ ಸಣ್ಣ ಮಗುವಾಗಿಯೋ ಅಥವಾ ಬಾಲಕನಾಗಿಯೋ ಅಥವಾ ತಾರುಣ್ಯವುಳ್ಳವನಾಗಿಯೋ ಅಥವಾ ವೃದ್ಧನಾಗಿಯೋ ಹೇಗೆ ಬೇಕಾದರೂ ಹಾಗೆ ನಾವು ಚಿಂತಿಸಬಹುದು. ಗಣಪತಿಯ ರೂಪವನ್ನೋ ಅಥವಾ ದಂಡಾಯುಧಪಾಣಿಯ ರೂಪವನ್ನೋ ಅಥವಾ ವಿಷ್ಣುವಿನ ರೂಪವನ್ನೋ ಆರಾಧಿಸಬಹುದು. ಆದ್ದರಿಂದ ಇಂಥ ಇನ್ನೂ ಕೆಲವನ್ನು ನೋಡೋಣ.

ನಾಲ್ಕು ವರ್ಷಗಳಿಗೆ ಮುಂಚೆ ನನ್ನ ಹತ್ತಿರ ಒಬ್ಬನು ಬಂದು ಸ್ವಾಮಿಗಳೆ! ನಿಮ್ಮ ಆಶ್ರಮದ ಹತ್ತಿರವೇ ನಾನೂ ಒಂದು ಆಶ್ರಮವನ್ನು ಕಟ್ಟುತ್ತೇನೆ' ಎಂದನು. 'ನೀನು ಏತಕ್ಕೆ ಹೀಗೆ ಮಾಡುವೆ?' ಎಂದು ನಾನು ಕೇಳಿದೆನು. ಅವನು ಮೊದಲು ಸರಿಯಾದ ಕಾರಣ ಹೇಳಲಿಲ್ಲ. ಮತ್ತೆ ನಾನು ಕೇಳಿದೆನು. ಅದಕ್ಕೆ 'ನಾನು ಬರುವ ಜನರಿಗೆ ಹೇಳಿಕೊಡುತ್ತೇನೆ' ಎಂದನು.

ನಾನು : ಏನು ಹೇಳಿಕೊಡುತ್ತೀಯೆ?

ಅವನು : ಮತವನ್ನು ಕುರಿತು.

ನಾನು : ನೀನು ಹೇಳಿ ಕೊಡುವುದನ್ನು ಮೊದಲು ನನಗೆ ಹೇಳಿಕೊಡು. ಅದನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವೆನು.

ಅವನು : ನೀವು ನನ್ನನ್ನು ಪ್ರಶ್ನೆ ಕೇಳಬಹುದು. ನಾನು ಅವುಗಳಿಗೆಲ್ಲಾ ಜವಾಬು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ.

ನಾನು : ನಿನ್ನ ಮತ ಹುಟ್ಟಿ ಎಷ್ಟು ವರ್ಷಗಳಾದವು?

ಅವನು : ನನ್ನ ಮತ ಹುಟ್ಟಿ 1973 ವರ್ಷಗಳಾದವು.

ನಾನು : ಭೇಷ್! ನಿಮ್ಮ ಮತ ಹುಟ್ಟಿತೆಂದು ಒಂದು ಕಾಲವನ್ನು ಹೇಳಿದಿರಿ. ಅದಕ್ಕೆ ಮುಂಚೆ ಜನರು ಬದುಕಿದ್ದರೇ ಇಲ್ಲವೇ?

ಅವನು : ಜನರು ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ನಾವು ಯಾರಿಗೆ ಮತವನ್ನು ಕುರಿತು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದುದು? ಆದ್ದರಿಂದ ನಾವು ಮತವನ್ನು ಕುರಿತು ಹೇಳುವುದಕ್ಕೆ ಮುಂಚೆಯೂ ಜನರು ಇದ್ದೇ ಇದ್ದರು.

ನಾನು : ಹಾಗಾದರೆ ನಿಮ್ಮ ಮತ ತಲೆದೋರುವುದಕ್ಕೆ ಮುಂಚೆ ಜನರೆಲ್ಲರೂ ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರಾ, ನರಕಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರಾ?

ಅವನು : ಅವರು ನರಕಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಏಕೆಂದರೆ ಅವರು ನಿಯಮಗಳನ್ನು ಪಾಲಿಸುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ.

ನಾನು : ಇದು ಎಂಥ ಅನ್ಯಾಯ! ಈ ಕಾಲದ ಸರ್ಕಾರವೂ ಈ ರೀತಿ ಇರುವುದಿಲ್ಲವಲ್ಲ! ನಾವು ಒಂದು ನಿಯಮವನ್ನು ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಮುಂಚೆ 'ನಿಯಮವನ್ನು ಯಾರೂ ಪಾಲಿಸಲಿಲ್ಲ' ಎಂದು ಹೇಗೆ ಹೇಳುವುದು? ಅವರು ನಿಯಮದ ಪ್ರಕಾರ ನಡೆಯದೆ ಇರುವುದು ಅವರ ತಪ್ಪೇ ಅಥವಾ ನಿಯಮಗಳನ್ನು ಮಾಡದ ನಮ್ಮ ತಪ್ಪೇ? ಆದ್ದರಿಂದ ನೀವು ಮತವನ್ನೂ, ಮತ ಸಂಬಂಧವಾದ ನಿಯಮಗಳನ್ನೂ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಮುಂಚೆ ಇದ್ದ ಜನರೆಲ್ಲರೂ ನರಕಕ್ಕೆ ಹೋದರೆಂದು ಹೇಳುವುದು ಬಹಳ ಅನ್ಯಾಯವಲ್ಲವೇ?

ಅವನು : ಹೌದು... ಸ್ವಾಮಿಗಳೇ... ಅವರು ನರಕಕ್ಕೆ ಹೋಗಲಿಲ್ಲ. ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಹೋದರು.

ನಾನು : ಇದೂ ಅನ್ಯಾಯವಾಗಿಯೇ ಇದೆ. ಏಕೆಂದರೆ ನೀವು ನಿಯಮಗಳನ್ನು ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಮುಂಚೆ ಎಲ್ಲರೂ ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರು. ನೀವು ನಿಯಮಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದ ಮೇಲೆ ಏನಾಯಿತೆಂದರೆ, ಕೆಲವರು ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಕೆಲವರು ನರಕಕ್ಕೆ ಹೋಗಬೇಕಾದ ಸ್ಥಿತಿ ಉಂಟಾಯಿತು. ಆದ್ದರಿಂದ ನೀವು ನಿಯಮಗಳನ್ನು ಮಾಡದೇ ಇದ್ದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಸ್ವರ್ಗವೇ ಇತರರಿಗೆ ಲಭಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಆದ್ದರಿಂದ ನೀವು ನಿಯಮಗಳನ್ನು ಮಾಡಲೇ ಬೇಕಾಗಿರಲಿಲ್ಲ.

ಅವನು : ಅಯ್ಯೋಯ್ಯೋ! ನೀವು ಹಿಗ್ಗೆಲ್ಲಾ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಕೇಳಿದರೆ ನಾನು ಏನು ಮಾಡುವುದು... ನನ್ನನ್ನು ಬಿಡಿ.

ನಾನು : ನೋಡು! ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಜನರು ಹಲವು ವಿಧವಾದ ದುಃಖಗಳಿಗೂ ಸುಖಗಳಿಗೂ ಈಡಾಗುತ್ತಾರಲ್ಲಾ, ಇದಕ್ಕೆ ಏನು ಕಾರಣ?

ಅವನು : ಇದೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಮಾಡಿದವನು ಭಗವಂತನೇ.

ನಾನು : ನೀನು ನನ್ನ ಹತ್ತಿರ ಭಿಕ್ಷೆ ಬೇಡುವಂತಹ ಸ್ಥಿತಿಯೂ ನಿನಗೆ ನಾನು ದಾನ ಮಾಡುವಂತ ಒಂದು ಸ್ಥಿತಿಯೂ ಸ್ಥಿರವಾಗಿ ಬಿಟ್ಟರೆ, ನನಗೆ ಪ್ರಿಯನಾದ ಭಗವಂತನು ನಿನ್ನನ್ನು ಹೀಗೆ ಕಷ್ಟದಲ್ಲೂ, ನನ್ನನ್ನು ಹೀಗೆ ಸುಖದಲ್ಲೂ ಇರುವಂತೆ ಮಾಡಿ ಬಿಟ್ಟನು ಎಂದು ತಾನೇ ಹೇಳಬೇಕು.

ಅವನು : ಅದು ಭಗವಂತನ ಸ್ವತಂತ್ರವಾದ ಇಚ್ಛೆ. ಅವನು ಯಾವುದು ಬೇಕಾದರೂ ಮಾಡಬಹುದು.

ನಾನು : ಅವನು ಯಾವುದು ಬೇಕಾದರೂ ಮಾಡಬಹುದಾದರೆ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಸುಖವನ್ನೇ ಕೊಡಬಹುದಲ್ಲವೇ! ಏಕೆ ಕೆಲವರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಸುಖವನ್ನು ಕೊಡಬೇಕು.

ಅವನು : ಅದೆಲ್ಲಾ ಭಗವಂತನಿಗೆ ಸೇರಿದ್ದು. ನಾನು ಏನು ಹೇಳಲಾರೆ.

ನಾನು : ನಿನ್ನ ವಾದಕ್ಕೆ ಯುಕ್ತಿಯೇ ಇಲ್ಲವೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ. ಸರಿ, ಇನ್ನೊಂದು ವಿಷಯ. ಚಿಕ್ಕಮಕ್ಕಳಾಗಿರುವಾಗಲೇ ಕೆಲವರು ಸತ್ತು ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ಕೆಲವರು ವಯಸ್ಸಾದ ಮೇಲೆ ಸಾಯುತ್ತಾರೆ. ಚಿಕ್ಕಮಕ್ಕಳು ಸತ್ತಮೇಲೆ ಅವರು ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತಾರೆಯೇ ನರಕಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತಾರೆಯೇ?

ಅವನು : ಚಿಕ್ಕಮಕ್ಕಳು ಹೇಗೆ ತಪ್ಪು ಮಾಡಬಲ್ಲರು? ಅವರು ಒಂದು ತಪ್ಪನ್ನೂ ಮಾಡಲಾರರಲ್ಲಾ! ಅಂಥಾ ಮಕ್ಕಳಾಗಿರುವಾಗ!

ನಾನು : ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಆ ಪ್ರಶ್ನೆ ನಾನು ನಿನ್ನನ್ನು ಕೇಳಿದ್ದು.

ಅವನು : ಮಕ್ಕಳೆಲ್ಲಾ ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ.

ನಾನು : ಹಾಗಾದರೆ ನಮ್ಮ ತಾಯಿ, ತಂದೆ ಬಹಳ ದೊಡ್ಡ ತಪ್ಪು ಮಾಡಿಬಿಟ್ಟರು. ನಮ್ಮನ್ನೆಲ್ಲಾ ಚಿಕ್ಕವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲೇ ಕೊಲ್ಲದೆ ಇಷ್ಟು ವಯಸ್ಸಾಗುವವರೆಗೆ ಬಿಟ್ಟುಬಿಟ್ಟರು. ಆದ್ದರಿಂದ ಬಹಳ ದೊಡ್ಡ ತಪ್ಪೇ ನಮ್ಮ ದೊಡ್ಡವರು ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಏಕೆ

ದರೆ ಮಗು ಹುಟ್ಟುತ್ತಲ್ಲೇ ಒಬ್ಬನು ಅದನ್ನು ಕೊಂದುಬಿಟ್ಟರೆ ಆ ಮಗು ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕಲ್ಲವೇ ಹೋಗಬೇಕು? ಅದಲ್ಲದೇ ನಿಮ್ಮ ಮತದ ಸಿದ್ಧಾಂತ?

ಅವನು : ಹೀಗೆಲ್ಲಾ ಕೇಳಿದರೆ ನಾನು ಏನೂ ಹೇಳಲಾರೆ.

ನಾನು : ಸರಿ, ಸತ್ತವರೆಲ್ಲಾ ಯಾವಾಗ ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೋ ನರಕಕ್ಕೋ ಹೋಗುವರು?

ಅವನು : ಭಗವಂತನಿಗೆ ಯಾವಾಗ ಹಾಗೆ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆಯೋ ಆವಾಗ ಅವರು ಹೋಗುವರು.

ನಾನು : ಇದೇನು ಆಶ್ಚರ್ಯ! ಭಗವಂತನು ಏನು ಹುಚ್ಚನೇ? ಅವನ ಇಷ್ಟದಂತೆ ಸ್ವರ್ಗವನ್ನೋ, ನರಕವನ್ನೋ ಕೊಡುವುದಕ್ಕೆ?

ಅವನು : ಹಾಗೆಲ್ಲ ಅಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕೆಲ್ಲಾ ಒಂದು ವಿಧಾನವಿದೆ.

ನಾನು : ಸರಿ, ನಿಮ್ಮ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಏನು ವಿಧಾನವಿದೆಯೋ ಅದನ್ನು ಹೇಳು.

ಅವನು : ಅದು...

ನಾನು : ಸರಿ! ನನಗೆ ತಿಳಿದಂತೆ ನಿಮ್ಮ ಮತದಲ್ಲಿ ಏನು ಸಿದ್ಧಾಂತವೆನ್ನುವುದನ್ನು ನಾನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ಅದು ಸರಿಯಾಗಿದ್ದರೆ ನೀನೇ ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಎಲ್ಲರೂ ಸತ್ತ ಮೇಲೆ ಭಗವಂತನು ಎಂದಾದರೂ ಒಂದು ದಿನ ಅವರಿಗೆಲ್ಲಾ ಶಿಕ್ಷೆಯನ್ನೋ ಅಥವಾ ನರಕವನ್ನೋ ಕೊಡುತ್ತಾನೆ. ಹೀಗೆ ತಾನೇ ನಿಮ್ಮ ಮತ ಹೇಳುತ್ತದೆ?

ಅವನು : ಹೌದು ಅದೇ! ಅದೇ!!

ನಾನು : ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲೇ ನೋಡುತ್ತೇವೆ. ಯಾರಾದರೂ ಒಂದು ತಪ್ಪು ಮಾಡಿದ್ದರೆ, ಅಂಥಾ ತಪ್ಪು ಮಾಡಿದವನನ್ನು 'ಲಾಕ್‌ಅಪ್'ನಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ದಿನಗಳವರೆಗೆ ಇಟ್ಟಿರುತ್ತಾರೆ. ಅದಾದ ಮೇಲೂ ಇಟ್ಟಿರಬೇಕಾದರೆ, ನ್ಯಾಯಾಧೀಶನಿಂದ ನಾವು ಅಪ್ಪಣೆ ಪಡೆಯಬೇಕು. ಈಗ ಒಬ್ಬನು ಸತ್ತುಹೋದನೆಂದುಕೊಳ್ಳೋಣ, ಅವನಿಗೆ ನಾವು, 'ಈಗ ಇರುವವರೆಲ್ಲಾ ಸಾಯಲು ಇನ್ನೂ ಕೋಟಿ ವರ್ಷಗಳಾದರೂ ಆಗುವುದು. ಅದುವರೆಗೂ ನೀನು ಕಾದುಕೊಂಡಿರು'—ಎಂದರೆ, ಅದು ಹೇಗೆ ಸರಿಯಾಗುವುದು?

ಅವನು: ನಾನು ಹೋಗುವೆನು ಸ್ವಾಮಿಗಳೇ! ನಾನು ಈ ಊರಿನಲ್ಲೇ ಇರುವುದಿಲ್ಲ.

ಹೀಗೆಂದು ಬಂದ ಮನುಷ್ಯನು ಹೊರಟು ಹೋದನು. ಆದರೆ ನಮ್ಮ ಸಿದ್ಧಾಂತ ಹಾಗಲ್ಲ.

‘ಸಹಯಜ್ಞಾಃ ಪ್ರಜಾಃ ಸೃಷ್ಟ್ವಾ ಪುರೋವಾಚ ಪ್ರಜಾಪತಿಃ|
ಅನೇನ ಪ್ರಸವಿಷ್ಯದ್ಧಮೇಷಪೋಽಸ್ತಿಷ್ವ ಕಾಮಧುಕ್||’

(ಮೊದಲು ಯಜ್ಞಗಳೊಡನೆ ಪ್ರಜೆಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿ ‘ಇದರಿಂದ ವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಪಡೆಯಿರಿ. ಇದು ನಿಮಗೆ ಕಾಮಧೇನುವಾಗಲಿ’ -ಎಂದು ಹೇಳಿದರು.) ಎಂದು ಹೇಳಿದಂತೆ ಭಗವಂತನು ಪ್ರಜೆಗಳನ್ನು, ಸೃಷ್ಟಿ ಮಾಡಿದಾಗಲೇ ಪ್ರಪಂಚ ಸರಿಯಾಗಿ ನಡೆಯಲು ಬೇಕಾದ ನಿಯಮಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಕೊಟ್ಟನು. ನಮ್ಮ ಮತದ ಶ್ರೇಷ್ಠತೆ ಇದೇ.

ನಮ್ಮ ಮತದ ಸಿದ್ಧಾಂತದಂತೆ ಭಗವಂತನು ಅನಾದಿ, ಈ ಪ್ರಪಂಚವೂ ಅನಾದಿ, ನಮ್ಮ ಮತವೂ ಅನಾದಿ. ಯಾರು ಯಾರು ಯಾವ ಯಾವ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಮಾಡುವರೋ, ಅವುಗಳ ಫಲವನ್ನು ಮುಂದಿನ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಅನುಭವಿಸುತ್ತಾರೆಂದು ನಾವು ಹೇಳುತ್ತೇವೆ. ಮಾಡುವ ಕರ್ಮಗಳೆಲ್ಲವೂ ಅಚೇತನವಾದವು. ಅವು ಜಡವಾದವು. ಅವುಗಳಿಗೆ ಫಲ ಅವುಗಳಾಗಿಯೇ ಪಡೆಯಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ನಮ್ಮ ಭಗವಂತನೇ ನಾವು ಮಾಡುವ ಕರ್ಮಗಳಿಗೆ ಫಲವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಾನೆಂದು ಭಾವಿಸುತ್ತೇವೆ. ಒಬ್ಬ ನ್ಯಾಯಾಧೀಶನ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಭಗವಂತನು ಅಲಂಕೃತನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಏತಕ್ಕೆ ಅವನು ಹಾಗೆ ಇರಬೇಕೆಂದು ಕೇಳಿದರೆ, ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲೇ ನಾವು ನೋಡುತ್ತೇವೆ-ನ್ಯಾಯಾಧೀಶನ ಹತ್ತಿರ ತಪ್ಪಿತಸ್ಥನು, ಸರಿಯಾಗಿ ನಡೆದುಕೊಂಡು, ಅವನು ತಾನು ಹಿಂದೆ ಮಾಡಿದ ತಪ್ಪಿಗೆ ಕ್ಷಮೆ ಕೋರಿದರೆ (ಅವನಿಗೆ ಕೊಡುವ) ಶಿಕ್ಷೆಯನ್ನು ನ್ಯಾಯಾಧೀಶನು ಕಡಮೆ ಮಾಡಬಹುದು. ಆದ್ದರಿಂದ ಭಗವಂತನೂ ಅದೇ ರೀತಿ ಇದ್ದಾನೆ ಆದರೆ ನಾವು ತಪ್ಪುಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರೆ, ಭಗವಂತನ ಹತ್ತಿರ ಹೋಗಿ ಕ್ಷಮೆ ಕೇಳಿದರೆ, ಪದೇ ಪದೇ ತಪ್ಪುಗಳನ್ನೇ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರೆ ಅವನು ಕ್ಷಮಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ನಮ್ಮನ್ನುಕ್ಷೀಕರಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಇಂಥ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ಸನಾತನವಾದ ಈ ಮತದಲ್ಲಿ ಇರಬೇಕಾದ ಸಮಾಧಾನವನ್ನು ಬೇರೆ ಯಾವ ಮತದಲ್ಲಿಯೂ ನಾವು ತೋರಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ.

ನಾವು ಜನರಿಗೆ ವಿದ್ಯೆ ಕಲಿಸುವಾಗ ಇಂಥ ತತ್ವಗಳನ್ನೂ ಅವರಿಗೆ ಬೋಧಿಸಬೇಕು. ಅಲ್ಲದೆ, ಅವರಿಗೆ ನಾವು ನಮ್ಮ ಕೈಲಾದಷ್ಟು ಸಹಕಾರವನ್ನೂ ನೀಡಬೇಕು.

‘ಉದಾರಚರಿತಾನಾಂ ತು ವಸುದೈವ ಕುಟುಂಬಕಮ್|’

(ಉದಾರವಾದ ಮನಸ್ಸುಳ್ಳವರಿಗೆ ಈ ಪ್ರಪಂಚವೆಲ್ಲಾ ಒಂದು ಕುಟುಂಬ.)

-ಎಂದು ಶ್ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವಂತೆ ಈ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿರುವ ಎಲ್ಲರೂ ನನ್ನ ಕುಟುಂಬದವರೆಂದು ಭಾವಿಸಿ ನಾವು ನಡೆದು ಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ತನ್ನ ತಾಯಿಯೂ ಇತರರ ತಾಯಂದಿರೂ ಸಮಾನವೆಂದು ತಿಳಿದರೆ ನಮ್ಮನ್ನು ಪ್ರಪಂಚ ಆದರಿಸುತ್ತದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಒಬ್ಬನು ತನ್ನ ಹೆಂಡತಿಯನ್ನೂ ಇನ್ನೊಬ್ಬನ ಹೆಂಡತಿಯನ್ನೂ ಒಂದೇ ವಿಧವಾಗಿ ಭಾವಿಸಿದರೆ ಅವನಿಗೆ ಒದೆ ಬೀಳುತ್ತದೆ.

ಆದ್ದರಿಂದ ನಮ್ಮ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳು ಹಲವು ವಿಧವಾದ ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳನ್ನು ಹೇಳುತ್ತವೆ. ಇತರ ಮತಗಳಲ್ಲಿ ಇಂಥ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳು ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳು ಒಬ್ಬನಿಗೆ ಶ್ರದ್ಧೆಯೊಡನೆ ವಿವೇಕವೂ ಬೇಕೆಂದು ಹೇಳುತ್ತದೆ. ಇತರ ಮತಗಳು ಶ್ರದ್ಧೆ ಮಾತ್ರವಿದ್ದರೆ ಸಾಕೆನ್ನುತ್ತವೆ. ಇಂಥ ಮಹತ್ವವನ್ನುಳ್ಳ ಈ ಮತದಲ್ಲಿ ನಾವೆಲ್ಲಾ ಬಂದಿದ್ದೇವೆ. ರಾಮನಂಥ, ಕೃಷ್ಣನಂಥ ಅವತಾರಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದ ಭಗವಂತನು ನಮಗೆಲ್ಲಾ ಕರುಣೆ ತೋರಿದನು. ಹಾಗೆ ಹಲವು ಅವತಾರಗಳನ್ನು ಎತ್ತಿ ದುಷ್ಟರನ್ನೆಲ್ಲಾ ಸಂಹಾರ ಮಾಡಿ ನಮ್ಮೆಲ್ಲರನ್ನೂ ವಿಪತ್ತಿನಿಂದ ಪಾರು ಮಾಡಿದನು. ಹೀಗೆ ಭಗವಂತನಿಂದ ಕರುಣಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಬಂದಿರುವ ನಾವು ನಮ್ಮ ಶ್ರದ್ಧೆಯಲ್ಲಿ ಎಂದೂ ಕಡಮೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬಾರದು. ನಮ್ಮ ಮತಕ್ಕೆ ಈಗ 'ಹಿಂದೂಮತ' ಎಂದು ಹೆಸರು ಕೊಟ್ಟು ಪ್ರಚಾರ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ನಿಜವಾಗಿ ನೋಡಿದರೆ, ವೇದದಲ್ಲಿ ಯಾರು ಯಾರಿಗೆಲ್ಲಾ ನಂಬಿಕೆ ಇದೆಯೋ ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಹಿಂದೂಗಳೇ ಆಗುವರು. ಆದ್ದರಿಂದ ವೇದ ಬಹಳ ಪ್ರಮಾಣವಾದುದೆನ್ನುವುದನ್ನು ನಮ್ಮ ದೇಶದವನು ಯಾರೇ ಆಗಲಿ ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ ವೇದ ಪ್ರಮಾಣವೆಂದು ತಿಳಿದವರು ಕೂಡ ವೇದ ತೋರಿಸುವ ಮಾರ್ಗಗಳನ್ನು ಪ್ರಮಾಣವೆಂದು ಭಾವಿಸಿದರೆ ಅವರನ್ನೂ ಹಿಂದೂಗಳೆಂದೇ ನಾವು ತಿಳಿದು ಅವರೊಡನೆ ವ್ಯವಹರಿಸಬೇಕು. ಸಿಕ್ಕರಮತವೆನ್ನುವುದು ಈಗ ಇದೆ. ವೇದ ಅವರಿಗೆ ತಿಳಿಯದೆ ಇದ್ದರೂ ಕೂಡ ಅದರಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವ ತತ್ತ್ವಗಳನ್ನು ಅವರು ತಮ್ಮ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಅದರಿಂದ ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಒಂದೇ ಮತದಲ್ಲಿದ್ದೇವೆ ಎನ್ನುವುದರಲ್ಲಿ ಯಾವ ಸಂಕೋಚವೂ ಇಲ್ಲ. ಆದರೆ ಕೆಲವರಿಗೆ ಕೆಲವು ಅಧಿಕಾರಗಳು ಕೊಡಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ. ಕೆಲವರಿಗೆ ಅಂಥ ಅಧಿಕಾರಗಳು ಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ವಿಧಿಸಲಾಗಿಲ್ಲ. ಇದೇ ಬೇರ್ಪಡೆಗೆ ಕಾರಣ. ಹೀಗೆ ನಾವು ಜನರಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಮತದ ಮೇಲೆ ದೃಢತ್ವವನ್ನು ಬೆಳೆಸಿದರೆ, ಈ ಸನಾತನ ಧರ್ಮದಲ್ಲೇ ನಾವು ಅವರನ್ನು ಬಾಳುವಂತೆ ಮಾಡಿ ಅವರಿಗೆ ಒಳ್ಳೆಯ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ತೋರಿಸಬಹುದೆನ್ನುವುದು ತೀರ್ಮಾನವಾದ ವಿಷಯ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವರಿಗೆ ಧರ್ಮಮಾರ್ಗವನ್ನು ಬೋಧಿಸುವಾಗ ನಮ್ಮ ಮತದಲ್ಲಿರುವ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಿ, ಹಾಗೆ ಇರುವಂತೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಹೀಗೆ ಮತದಲ್ಲಿರುವ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಿ, ಹಾಗೆ ಇರುವಂತೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಹೀಗೆ ನಾವು ಇತರ ಜನರಿಗೂ ಒಳ್ಳೆಯ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ತೋರಿಸಿ ಭಗವಂತನ

ಕರುಣೆಯನ್ನು ಪಡೆಯಬಹುದು.

2. ಮನಶ್ಚಾಂತಿಗಾಗಿ ಆಹಾರ

ಶ್ರುತಿಶಾಖಿ ಪಲ್ಲವಾಭ್ಯಾಂ
ಸ್ಮೃತಿಮಾತ್ರಪ್ರಾಪಿತಾರ್ಥಿಸೌಖ್ಯಾಭ್ಯಾಮ್ |
ಗತಿಜಿತ ಮತ್ತಗಜಾಭ್ಯಾಂ
ನತಿರಸ್ವೇಷಾ ಗಣೇಶ ಚರಣಾಭ್ಯಾಮ್ ||

ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಆಹಾರ ನಿದ್ರೆಗಳು ಅವಶ್ಯಕವಾದುವು. ಯಾವ ನಿಯಮಕ್ಕೂ ಒಳಗಾಗದೆ ತನ್ನ ಇಷ್ಟದಂತೆ ನಡೆದುಕೊಂಡರೆ ಹಾಗೆ ಮಾಡುವುದು ಅಧರ್ಮವಾಗುತ್ತದೆ. ಆಹಾರದಲ್ಲಿ ಯಾವುವು ನಿಯಮಗಳು? ಯಾವುದಕ್ಕೆ ಆ ನಿಯಮಗಳು ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಕುರಿತು ಈಗ ನೋಡೋಣ.

ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ನಾವು ಏಕೆ ಊಟಮಾಡುತ್ತೇವೆ? ಹಸಿವನ್ನು ದೂರಮಾಡಲು ಊಟಮಾಡುತ್ತೇವೆ. ಆದರೆ ಆ ಒಂದೇ ಲಕ್ಷ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಮಾತ್ರವೇ ಅಥವಾ ಬೇರೆ ಯಾವುದಾದರೂ ಲಕ್ಷ್ಯಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಎಂದು ನಾವು ಯೋಚಿಸಬೇಕು. ಭಗವಂತನು ನಮಗೆ ಈ ಶರೀರವನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ. ನಮ್ಮ ಪೂರ್ವಪುಣ್ಯದ ಕಾರಣವಾಗಿ ನಮಗೆ ಈಗ ಮನುಷ್ಯಜನ್ಮ ದೊರಕಿದೆ. ಈ ಮನುಷ್ಯಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ನಾವು ಮಾಡಬೇಕಾದುದನ್ನು ಹೇಳುವಾಗ ನಮ್ಮ ಅಂತಃಕರಣವನ್ನು ಶುದ್ಧವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಶಾಸ್ತ್ರಗಳು ಘೋಷಿಸುತ್ತವೆ.

ಅಂತಃಕರಣ ಯಾವಾಗ ಶುದ್ಧಿಯಾಗಿರುತ್ತದೆ?

‘ಅನ್ನಮಯಂ ಹಿ ಸೋಮ್ಯ ಮನಃ
(ಮನಸ್ಸು ಅನ್ನದಿಂದ ಕೂಡಿರುತ್ತದೆ)

—ಎಂದು ಒಂದು ಕಡೆ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ನಾವು ತಿನ್ನುವ ಆಹಾರಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಮನಸ್ಸು, ಗುಣಗಳನ್ನು ಒಬ್ಬನಲ್ಲಿ ಇರುವುದನ್ನು ನಾವು ಅನುಭವದಲ್ಲಿ ನೋಡಬಹುದು. ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಕೋಪಗೊಳ್ಳುವವರನ್ನು ನೋಡಿ, ‘ಅವರು ಕೋಪ ಪೂರ್ತಿಯಾಗುವಂತೆ ಊಟಮಾಡುತ್ತಾರೆಯೇ?’ ಎಂದು ಕೇಳುವುದನ್ನು ನೋಡುತ್ತೇವೆ. ಅವರೂ

ಅದನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುವುದುಂಟು. ಆದ್ದರಿಂದ ಒಬ್ಬನು ಬಹಳ ಕೋಪಿಷ್ಠನಾಗಿದ್ದರೆ, ಅವನು ಉಪ್ಪು, ಖಾರ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ತಿನ್ನುತ್ತಾನೆಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಇನ್ನೊಂದು ವಿಧವಾದ ಆಹಾರವೂ ಇದೆ, ಅದು ತಾಮಸವಾದ ಆಹಾರವೆನ್ನಲಾಗುವುದು. ಇಂಥ ಆಹಾರವನ್ನು ತಿನ್ನುವವನಿಗೆ ತಿಂದ ಹತ್ತು ನಿಮಿಷಗಳಲ್ಲಿಯೇ, ತಾನು ಈ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಇದ್ದಾನೋ ಇಲ್ಲವೋ ತಿಳಿಯುವುದಿಲ್ಲ. ತನ್ನ ಬಾಯಿಗೆ ಬಂದಂತೆ ಏನೋ ಮಾತನಾಡುತ್ತಾನೆ. ಅಥವಾ ಮನುಷ್ಯನೇ ಇವನು ಎನ್ನುವಂತೆ ಪ್ರಜ್ಞೆ ಇಲ್ಲದೆ ಇರುತ್ತಾನೆ.

ಇನ್ನೊಂದು ವಿಧವಾದ ಆಹಾರವಿದೆ. ತಿಂದೊಡನೆ ಶರೀರದ ಬಲ, ಮನಸ್ಸಿನ ತೃಪ್ತಿ, ಚಿಂತಿಸುವ ರೀತಿ ಇವುಗಳು ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತವೆ.

‘ಅನ್ನಮಯಂ ಹಿ ಸೋಮ್ಯಮನಃ’

—ಎಂದು ಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವುದು ತಪ್ಪಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ‘ಆಹಾರ’ ವೆನ್ನುವುದು ಪವಿತ್ರವಾಗಿದ್ದರೆ ನಮ್ಮ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲೂ ಪವಿತ್ರವಾದ ವಿಷಯಗಳೇ ಇರುತ್ತವೆಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಹಾಗಲ್ಲದೆ ಆಹಾರವೆನ್ನುವುದು ಅಶಾಂತಿಕರವಾಗಿದ್ದರೆ ನಮ್ಮ ಮನಸ್ಸುಕೂಡ ಅದೇ ರೀತಿ ಅಶಾಂತಿಕರವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಅದನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸಲು ಒಂದು ಕಥೆ ಹೇಳುವುದುಂಟು. ಒಬ್ಬ ದೊಡ್ಡ ಯೋಗೀಶ್ವರರು ಒಂದು ಆಶ್ರಮ ಏರ್ಪಡಿಸಿಕೊಂಡು ಅಲ್ಲಿ ವಾಸವಾಗಿದ್ದರು. ದಿನವೂ ಭಿಕ್ಷೆಗೆ ಹೋಗಿ ತಮಗೆ ದೊರೆಯುವ ಆಹಾರವನ್ನು ಸೇವಿಸುವ ಅಭ್ಯಾಸವನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಅವರ ಮನಸ್ಸು ಶಾಂತಿಯಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದಿತು. ಯಾವ ತಪ್ಪುಕೆಲಸಕ್ಕೂ ಒಳಗಾಗದೆ ಬಾಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಆ ದೇಶದ ಅರಸನಿಗೆ ಅವರ ವಿಷಯವಾಗಿ ಬಹು ಗೌರವವಿದ್ದಿತು. ಅರಸನು ಒಂದು ದಿನ ಅವರನ್ನು ತನ್ನ ಅರಮನೆಗೆ ಭೋಜನಕ್ಕಾಗಿ ಆಹ್ವಾನಿಸಿದನು. ಅವರಾದರೋ ‘ಅಯ್ಯಾ ನಾನು ಪ್ರತಿದಿನವೂ ಭಿಕ್ಷೆ ಬೇಡಿ ಊಟ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ. ನಿನ್ನ ಮನೆಗೆ ಬಂದು ನಾನು ಊಟ ಮಾಡಿದರೆ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸು ಏನಾಗುತ್ತದೋ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ನಾನು ನಿನ್ನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಊಟಮಾಡುವುದು ಅಷ್ಟು ಒಳ್ಳೆಯದಲ್ಲ’ ಎಂದರು. ಆದರೂ ಅರಸನು ಬಲವಂತ ಮಾಡಿದ್ದರಿಂದ ಅವನ ಅರಮನೆಗೆ ಬಂದು ಕುಳಿತುಕೊಂಡರು. ಔತಣವಾದ ಮೇಲೆ ತಮ್ಮ ಕೈಯನ್ನು ತೊಳೆಯಲು ಹೋದಾಗ ಅಲ್ಲಿ ಒಂದು ಮುತ್ತಿನ ಸರವನ್ನು ನೋಡಿದರು. ಅಕ್ಕ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಯಾರೂ ಇಲ್ಲದಿರುವುದನ್ನು ಕಂಡರು. ಕಮಂಡಲು ಮಾತ್ರ ಕೈಯಲ್ಲಿದ್ದಿತು. ಕಮಂಡಲಿನಲ್ಲಿ ಮುತ್ತಿನ ಹಾರವನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಅರಸನಿಗೆ ಆಶೀರ್ವಾದ ಹೇಳಿ ತಮ್ಮ ಆಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಬಂದು ಬಿಟ್ಟರು. ಅದಾದ ಮೇಲೆ ಅವರಿಗೆ ಒಂದೇ ಯೋಚನೆ —‘ನಾನು ಏತಕ್ಕೆ ಇಂಥಾ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದೆನು?’ ಹೀಗಿರುವಾಗ ಅರಮನೆಯಲ್ಲಿ ಅರಸನ ಹೆಂಡತಿ ಅರಸನೊಡನೆ ತಾನು ಸ್ನಾನಾಗಾರದಲ್ಲಿ

ಇಟ್ಟಿದ್ದ ಮುತ್ತಿನ ಸರ ಕಾಣದೆ ಇರುವುದನ್ನು ತಿಳಿಸಿದಳು. ಅರಸನು ಯೋಚಿಸಿ. ಅಲ್ಲಿರುವ ಕೆಲಸಗಾರರೇ ಯಾರಾದರೂ ಕಳ್ಳತನ ಮಾಡಿರಬಹುದೆಂದು ತೀರ್ಮಾನಿಸಿ ಏಟು, ಒದೆತಗಳ ಮೂಲಕ ಅವರಿಂದ ಸತ್ಯವನ್ನು ನುಡಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದನು. ಎಲ್ಲರೂ, 'ನಾನಲ್ಲ, ನಾನಲ್ಲ' ಎಂದು ಹೇಳಿ ಏಟು ತಿಂದು, ಆ ಯೋಗೀಶ್ವರರೇ ಒಳಗೆ ಹೋಗಿದ್ದರು, ಅವರೇ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿರಬೇಕು' ಎಂದು ಹೇಳುವುದನ್ನು ಕೇಳಿ ಅರಸನಿಗೆ ಮತ್ತಷ್ಟು ಕೋಪ ಉಂಟಾಯಿತು. ಪುನಃ ಹೊಡೆದನು. ಅವರು ಏಟಿನ ಮೇಲೆ ಏಟು ತಿನ್ನುತ್ತಿದ್ದರು.

ಆಶ್ರಮದಲ್ಲಾದರೂ ಯೋಗೀಶ್ವರರಿಗೆ ಒಂದೇ ಯೋಚನೆ. 'ಇಂದು ನಾನು ಎಂಥಾ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿಬಿಟ್ಟೆನು. ಮುತ್ತಿನ ಸರವನ್ನು ಕದ್ದು ತಂದಿದ್ದೇನೆ. ಇದನ್ನು ಯಾರಿಗೆ ಹಾಕಬೇಕು? ಇದನ್ನು ನಾನು ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಹೋದರೆ ನಾಳೆ ಯಾರೂ ಭಿಕ್ಷೆ ಹಾಕುವುದಿಲ್ಲ. ಇಲ್ಲೇ ಇಟ್ಟು ಹೋದರೆ ಯಾರಾದರೂ ಕದ್ದುಕೊಂಡು ಹೋದರೆ ಏನು ಮಾಡುವುದು? ನಾನು ದೊಡ್ಡ ಅಪಾಯಕ್ಕೆ ಒಳಗಾದೆನಲ್ಲಾ! ಸರಿ, ಈ ಅಪಾಯವನ್ನು ಏತಕ್ಕೆ ತಂದುಕೊಂಡೆನು? ನನ್ನ ಮನಸ್ಸು ಕೆಟ್ಟುಹೋಯಿತು. ಇಷ್ಟು ದಿನಗಳು ಎಷ್ಟೋ ಸಲ ಎಷ್ಟೋ ಮುತ್ತಿನ ಸರಗಳನ್ನು ಕಂಡಿದ್ದರೂ ನನಗೆ ಒಂದೂ ದಿನವೂ ಆಸೆ ಉಂಟಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಇಂದು ಈ ಆಸೆ ಉಂಟಾಗಿದೆಯೆಂದರೆ ಮನಸ್ಸು ಕೆಟ್ಟು ಹೋಗಿದೆ ಎನ್ನುವದು ನಿಶ್ಚಯ. ಯಾವುದಕ್ಕಾಗಿ ಮನಸ್ಸು ಕೆಟ್ಟಿರಬಹುದು' ಎಂದು ಯೋಚಿಸಿದರು. 'ಈ ಅನ್ನ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲೇ ಇರಬಾರದು' ಎಂದುಕೊಂಡು ಆ ಅನ್ನವನ್ನು ವಾಂತಿ ಮಾಡಿ ಬಿಟ್ಟರು. ಅನಂತರ ಕಮಂಡಲವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ನೇರವಾಗಿ ಅರಸನ ಹತ್ತಿರಕ್ಕೆ ಬಂದರು. ಅಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡರಗಳೆ ಆಗುತ್ತಿರುವುದನ್ನು, ಕಂಡು ಯೋಗೀಶ್ವರರು ಅರಸನನ್ನು, 'ಏನು ಇಷ್ಟುರಗಳೆ' ಎಂದು ಕೇಳಿದರು. ಅರಸನು ಅದಕ್ಕೆ 'ಇಲ್ಲಿ ಕದ್ದವರು ಯಾರೂ ನಿಜವನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲವೆನ್ನುತ್ತಾರೆ' ಎಂದನು. ಅದಕ್ಕೆ ಆ ಮುನಿ, 'ಯಾರು ಕದ್ದಿದ್ದಾನೋ ಅವನೇ ತಾನೇ ಕಳ್ಳ, ನೀನು ಯಾರನ್ನೋ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಹೊಡೆದರೆ ಅವನು ಹೇಗೆ ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುವನು. ಹಾಗೆ ಒಂದು ವೇಳೆ ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡರೂ ಸರವನ್ನು ಹೇಗೆ ತಂದು ಕೊಡಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುವುದು? ಕಳ್ಳನು ಬೇರೆ ಯಾರೂ ಅಲ್ಲ' ಎಂದರು. ಅರಸನು, 'ಸ್ವಾಮಿಗಳೇ, ನೀವು ಹೇಳುವುದು ಒಂದೂ ತಿಳಿಯಲಿಲ್ಲ' ಎಂದು ಹೇಳಲಾಗಿ ಮುನಿ, 'ಈ ಸರವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು, ಕಳ್ಳತನ ಮಾಡಿದ ನಾನೇ ನೇರವಾಗಿ ತಂದುಕೊಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ' ಎಂದು ಸರವನ್ನು ಕೊಟ್ಟರು. ಅರಸನಿಗೆ ಬಹಳ ಆಶ್ಚರ್ಯವಾಯಿತು! 'ಏನು ಮಹಾಪ್ರಭುಗಳೇ! ನೀವು ದೊಡ್ಡ ಮುನಿಗಳು, ನೀವು ಈ ಸರವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಬಹುದೇ? ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿದ್ದರೂ ಅದನ್ನು ಪುನಃ ತರಬಹುದೇ? ಏನೂ ತಿಳಿಯಲಿಲ್ಲವಲ್ಲಾ! ಬಹಳ ಆಶ್ಚರ್ಯವಾಗಿದೆಯಲ್ಲಾ!' ಎಂದನು. ಮುನಿ ತಕ್ಷಣವೇ, 'ನಿನ್ನ ಮನೆಯ ಭಿಕ್ಷೆ

ನನಗೆ ಬೇಡವೆಂದು ನಾನು ಮೊದಲೇ ಹೇಳಿದ್ದೆನು. ನೀನು ಬಲವಂತ ಮಾಡಿದೆ. ಅದರ ಫಲ ಇಷ್ಟುಮಂದಿಗೆ ಎಟು. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ, ನನಗೆ 'ಕಳ್ಳ'ನೆನ್ನುವ ಹೆಸರು ದೊರೆಯಿತು' ಎಂದರು. ಅರಸನು ಇನ್ನೂ ಸ್ವಷ್ಟವಾಗಿ ಹೇಳಬೇಕೆಂದು ಕೇಳಲು ಮುನಿ, 'ಅರಸನೇ! ನಿನ್ನ ಬೊಕ್ಕಸದಲ್ಲಿ ಇಷ್ಟೊಂದು ಅಕ್ಕಿಯನ್ನು ತಂದು ಇಟ್ಟಿದ್ದೀ ಯಲ್ಲಾ! ನ್ಯಾಯವಾದ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಾ, ಯೋಚಿಸಿ ನೋಡು!' ಎಂದೊಡನೆಯೇ ಅರಸನೂ, 'ಹೌದು! ಎಷ್ಟೋ ಅನ್ಯಾಯವಾದ ಮಾರ್ಗಗಳ ಮೂಲಕವೇ ಇಷ್ಟು ಅಕ್ಕಿ ಇಲ್ಲಿ ಸೇರಿದೆ' ಎಂದನು. ಮುನಿ ಇಷ್ಟು ಅಕ್ಕಿಯನ್ನು ನಾನು ಒಂದೇ ಒಂದು ದಿನ ತಿಂದೆನು. ಅದಕ್ಕೆ ನನಗೆ ಅಂಥಾ ಕೆಟ್ಟ ಬುದ್ಧಿ ಉಂಟಾಯಿತು. ಹಾಗಿರುವಾಗ ಪ್ರತಿದಿನವೂ ಈ ಅಕ್ಕಿಯನ್ನು ತಿನ್ನುತ್ತಿರುವ ನಿನ್ನ ಬುದ್ಧಿ ಹೇಗಿರುತ್ತದೆನ್ನುವುದನ್ನು ಊಹಿಸಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ, ಇಂದಿನಿಂದ ನೀನು ನನ್ನನ್ನು ಊಟಕ್ಕೆ ಕರೆಯಬೇಡ. ನಾನು ಹೊರಗೇನೇ ಭಿಕ್ಷೆ ಮಾಡಿ ಊಟ ಮಾಡುವೆನು' ಎಂದರು. 'ಭಿಕ್ಷೆ ಮಾಡಿ ತಿಂದರೆ ಅದು ಅನ್ಯಾಯವಾಗುವುದಿಲ್ಲವೇ' ಎಂದು ಅರಸನು ಕೇಳಿದ್ದಕ್ಕೆ ಅವರು, 'ನನ್ನ ಪಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಹಾಕುವವರೆಗೂ ಅದು ಅಶುದ್ಧವೇ. ಪಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಹಾಕಿ ದೊಡನೆ ಪವಿತ್ರವಾಗಿ ಬಿಡುವುದೆನ್ನುವುದು ಶಾಸ್ತ್ರ. ಹಾಗೆಯೇ, 'ಭವತಿ ಭಿಕ್ಷಾಂ ದೇಹಿ' ಎಂದು ಹೇಳಿ ಒಬ್ಬನು ಯಾಚಿಸುವಾಗ ಕೊಡುವವನು ಯಾರೆಂದು ನೋಡಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ಪಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದೊಡನೆ ಅದೆಲ್ಲಾ ಶುದ್ಧವೇ. ಆದ್ದರಿಂದ ಶುದ್ಧವಾದ ಅನ್ನವನ್ನು ತಿಂದರೆ ಮನಸ್ಸು ಶುದ್ಧವಾಗಿರುವುದು. ಅಪವಿತ್ರವಾದ ಅನ್ನಕ್ಕೆ ಮೊದಲು ಹೇಳಿದಂತೆ ಗುಣವಿರುತ್ತದೆ. ಭಗವತ್ಪಾದರು ಹೇಗೆ ನಾವು ಊಟ ಮಾಡಬೇಕೆಂಬುದನ್ನು ಕುರಿತು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಅದೇ ವಿಷಯವನ್ನೇ ಗೀತಾಚಾರ್ಯನೂ,

ಆಹಾರಸ್ವಪ್ನಿ ಸರ್ವಸ್ಯ ತ್ರಿವಿಧೋ ಭವತಿ ಪ್ರಿಯಃ |

ಯಜ್ಞಸ್ತಪಸ್ತಥಾ ದಾನಂ ತೇಷಾಂ ಭೇದಮಿಮಂ ಶೃಣು ||

(ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರಿಗೂ ಪ್ರಿಯವಾದ ಆಹಾರವೂ ಮೂರು ವಿಧವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಯಾಗ, ತಪಸ್ಸು, ದಾನ ಹೀಗೆ ಇವುಗಳ ಭೇದಗಳನ್ನು ಕೇಳು.) ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ.

ಆಹಾರದಲ್ಲಿ ಮೂರು ವಿಧ. ಶ್ರದ್ಧೆ, ತಪಸ್ಸು ಮುಂತಾದವನ್ನು ಕೃಷ್ಣನು ಮೂರು ವಿಧವಾಗಿ ವಿಂಗಡಿಸಿ ಹೇಳುವಂತೆ ಆಹಾರವನ್ನೂ ಮೂರು ವಿಧವಾಗಿ ವಿಂಗಡಿಸಿ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಮೊದಲನೆಯದು ಸಾತ್ವಿಕಪ್ರಿಯ- ಸಾತ್ವಿಕವಾಗಿರುವ ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಪ್ರಿಯವಾದ ಆಹಾರ.

ರಸ್ಯಾಃ ಸ್ನಿಗ್ಧಾಃ ಸ್ಥಿರಾ ಹೃದ್ಯಾ ಆಹಾರಾಃ ಸಾತ್ವಿಕಪ್ರಿಯಾಃ ||

(ರಸವುಳ್ಳವು, ಸ್ನಿಗ್ಧವಾಗಿರುವವು, ಸ್ಥಿರವೂ ಹೃದ್ಯವೂ ಆಗಿರುವ ಆಹಾರಗಳು

ಸಾತ್ವಿಕಪ್ರಿಯವಾದವು.)

ಕೆಲವು ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ತಿನ್ನುವಾಗಲೇ ಬಾಯಿಯೆಲ್ಲಾ ಉರಿಯುತ್ತದೆ. ಅವುಗಳನ್ನು ನಾವು ತಿನ್ನಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಕೆಲವರು ಮೆಣಸಿನಕಾಯನ್ನೇ ತಿನ್ನುವರು. ಮಧುರವಾಗಿರುವುದೂ, ಶರೀರಕ್ಕೆ ಹಿತವಾಗಿರುವುದೂ ಆದ ಆಹಾರವೇ ಸಾತ್ವಿಕವಾದ ಆಹಾರವೆನ್ನಲ್ಪಡುವುದು.

ಅನಂತರ, 'ಸ್ನಿಗ್ಧಾ' ಎಂದು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ನಾವು ನಮ್ಮ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಹಸುವಿಗೆ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾದ ಗೌರವವನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದೇವೆ. ಏಕೆಂದರೆ, ಹಸು ಕೊಡುವ ಹಾಲು ಮನುಷ್ಯನ ದೇಹಕ್ಕೂ, ಮನಸ್ಸಿಗೂ ಹೆಚ್ಚು ಒಳ್ಳೆಯದನ್ನು ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಎಂಥ ಉಪವಾಸದ ದಿನವಾದರೂ ಕೂಡ ಅಂದು ಹಾಲನ್ನು ಸೇವಿಸಿದರೆ ಉಪವಾಸವ್ರತಕ್ಕೆ ಭಂಗ ಉಂಟಾಗುವುದಿಲ್ಲವೆನ್ನುತ್ತದೆ ಶಾಸ್ತ್ರ. ಅಂಥ ಉತ್ತಮವಾದ ಪದಾರ್ಥ ಹಾಲು. ಹಸುವಿನ ತುಪ್ಪ, ಹಾಲು ಮುಂತಾದವು ಶುದ್ಧವಾದವೆಂದು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಶರೀರಕ್ಕೆ ಪುಷ್ಟಿಯನ್ನು ಕೊಡತಕ್ಕ ಅಂಶ ಒಂದಿದೆ. ಅದನ್ನು 'ಸ್ನೇಹ' ವೆಂದು ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿ ಹೇಳಬಹುದು.

'ಸ್ಥಿರಾ' ಎಂದು ಅದಾದ ಮೇಲೆ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಅಸ್ಥಿರವಾದ ಆಹಾರ, ಸ್ಥಿರವಾದ ಆಹಾರ ಎನ್ನುವ ಭೇದವಿದೆಯೇ ಎಂದು ಕೇಳಿದರೆ, ಕೆಲವು ಆಹಾರಗಳು ತಯಾರಾದ ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿಯೇ ಕೆಟ್ಟು ಹೋಗುತ್ತವೆ. ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತು ಮಾತ್ರ ಸ್ಥಿರವಾಗಿರುವುವು.

ಅನಂತರ 'ಹೃದ್ಯಾಃ' ಎಂದು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಕೆಲವು ಆಹಾರಗಳನ್ನು ತಿನ್ನುವಾಗಲೇ ತೊಂದರೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಎಷ್ಟೋ ಮಂದಿ ಹೊಗೆಸೊಪ್ಪು ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಹೊಗೆಸೊಪ್ಪು ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಸುಖಕರವಾಗಿರುತ್ತದೆಯೇ ಎಂದರೆ, ಅದನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಹದಿನೈದು ದಿನಗಳಾದರೂ ಅಭ್ಯಾಸಬೇಕು. ಅಭ್ಯಾಸವಾದ ಮೇಲೆ ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಕೆಲವರಿಗೆ ಹೊಗೆಸೊಪ್ಪು ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳುವಾಗ ವಾಂತಿಯೇ ಆಗಿಬಿಡುತ್ತದೆ. ಸ್ವಲ್ಪ ಸ್ವಲ್ಪವಾಗಿ ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಬಂದರೆ ಕೊನೆಗೆ ಹೊಗೆಸೊಪ್ಪು ಹಾಕದೆ ಇದ್ದರೆ ವಾಂತಿ ಬಂದು ಬಿಡುತ್ತದೆ ಎನ್ನುವ ಸ್ಥಿತಿ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ! ಸಾಧಾರಣವಾಗಿ ಹೊಗೆಸೊಪ್ಪನ್ನು ನೋಡದವನಿಗೆ ಅದನ್ನು ಕಂಡರೇನೇ ವಾಂತಿ ಬಂದು ಬಿಡುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ 'ಹೃದ್ಯಾಃ' ಎಂದು ಹೇಳಿರುವುದು. ನಾವು ತಿನ್ನುವ ವಸ್ತು, ತಿನ್ನುವಾಗ ಅನಂದವನ್ನು ಕೊಡುವಂತೆ ಇರಬೇಕು. ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ನಾವು ಯಾವುದನ್ನಾದರೂ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಕೊಡಬೇಕೆಂದಿದ್ದರೆ ಕಲ್ಲುಸಕ್ಕರೆ, ಮಿಠಾಯಿ ಅಥವಾ ಹಾಲನ್ನು ಕೊಡುತ್ತೇವೆ. ಎರಡು ಹಸಿಮೆಣಸಿನಕಾಯಿ

ನ್ನಾಗಲಿ, ಉಪನ್ನಾಗಲಿ ಯಾರಾದರೂ ಕೊಡುತ್ತಾರೆಯೇ? ಆದರೆ ನಮ್ಮ ಅಭ್ಯಾಸದ ಮೂಲ ಮೆಣಸಿನಕಾಯಿ ಮುಂತಾದವು. ಅವುಗಳನ್ನು ನಾವು ತಿನ್ನುವ ಪದಾರ್ಥಗಳ ನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದೇವೆ. ಭಗವಂತನ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾಗಿ ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಬೇಕಾದ ವಸ್ತುವನ್ನು ಅವನು ತಿಂದರೆ ಸರಿ. ಮೆಣಸಿನಕಾಯಿ ತಿನ್ನದೆ ಮನುಷ್ಯನು ಸಾಧಾರಣವಾಗಿ ದೃಢಕಾಯನಾಗಿ ಇರಬಹುದು. ಆದರೆ ಬಾಯಿಗೆ ಹಲವು ವಿಧ ವಾದ ರುಚಿಗಳೂ ಇವೆ. ಅರ್ಧಂಬರ್ಧ ರುಚಿ ಇರುವ ಪದಾರ್ಥಗಳೂ ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಅಭ್ಯಾಸವಾಗಿ ಬಿಟ್ಟಿವೆ. ಆದರೆ ಭಗವಂತನು 'ಆಹಾರಾಃ ಸಾತ್ವಿಕ ಪ್ರಿಯಾಃ' ಎಂದು ಹೇಳಿ ಸಾತ್ವಿಕವಾದ ಆಹಾರಗಳನ್ನು ನಮಗೆ ತಿಳಿಸಿರುತ್ತಾನೆ.

ಅನಂತರ,

ಕಟ್ಟಮ್ಲಲವಣಾತ್ಯುಷ್ಟ ತೀಕ್ಷ್ಣ ರೂಕ್ಷ ವಿದಾಹಿನಃ |

ಆಹಾರಾ ರಾಜಸಸ್ಯೇಷ್ವ ದುಃಖಶೋಕಾಮಯಪ್ರದಾಃ ||

(ವಗಚು, ಹುಳಿ, ಉಪ್ಪು, ಹೆಚ್ಚು ಬಿಸಿಯಾಗಿರುವುದು, ಖಾರವಾಗಿರುವುದು, ರೂಕ್ಷವಾದುದು ಉರಿಯನ್ನುಂಟು ಮಾಡುವುದು, ದುಃಖವನ್ನು ಕೊಡುವುದು-ಇಂಥ ಆಹಾರಗಳು ರಜೋಗುಣವುಳ್ಳವರಿಗೆ ಪ್ರಿಯವಾಗುತ್ತವೆ.) ಎಂದಿದ್ದಾನೆ.

ಆಹಾರಗಳಲ್ಲಿ ಎರಡನೆಯ ವಿಧವಾಗಿ 'ರಾಜಸ ಆಹಾರ' ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಶ್ಲೋಕದಲ್ಲಿ 'ಕಟು' ಎಂದಿದೆ. ಕೆಲವರು ಮೆಣಸಿನಕಾಯಿ ಇಷ್ಟಪಟ್ಟು ತಿನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ತಿಂದರೆ ಅದರಿಂದ ತೊಂದರೆಯಾಗುವುದೆನ್ನುವ ಭಯವಿರುತ್ತದೆ. ಖಾರ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ತಿನ್ನುವುದರಿಂದ ಎಷ್ಟೋ ರೋಗಗಳು ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತವೆ. ಹಾಗೆಯೇ ನಿಂಬೇಹಣ್ಣು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ತಿನ್ನುವವರೂ ಇದ್ದಾರೆ. ಉಪ್ಪನ್ನು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ತಿನ್ನುವವರೂ ಇದ್ದಾರೆ. ಇನ್ನೂ ಕೆಲವರು ಊಟ ಮಾಡುವಾಗ ಪಾತ್ರೆಯನ್ನು ಬಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಅದು ಬಿಸಿಯಾಗಿದೆ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಅವರ ನಾಲಿಗೆಗೆ ಆ ಬಿಸಿ ತಿಳಿಯುವುದೇ ಇಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ನಾಲಿಗೆಗೆ ಅಭ್ಯಾಸವಾಗಿ ಬಿಟ್ಟಿದೆ. ಕುದಿಯುತ್ತಿರುವ ಅನ್ನವನ್ನು ಹಾಕಿದರೂ, ನಾಲಿಗೆಯಲ್ಲಿ ನರಗಳು ಸತ್ತು ಹೋದರೂ ಕೂಡ ಪ್ರಜ್ಞೆಯೇ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಭಗವಂತನು ನಮಗೆ ಏತಕ್ಕೆ ನಾಲಿಗೆ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ? ಯಾವುದೇ ಒಂದು ಪದಾರ್ಥವನ್ನು ತಿನ್ನುವುದಕ್ಕೆ ಮೊದಲು ಅದು ಬಿಸಿಯಾಗಿದೆಯೇ, ಬಹಳ ಖಾರವಾಗಿದೆಯೇ ಅಥವಾ ಹುಳಿಯಾಗಿದೆಯೇ ಎಂದು ನೋಡಿ ಅನಂತರ ತಿನ್ನುವುದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ನಾಲಿಗೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ. ನಾಲಿಗೆಯನ್ನು ಸಂಯಮದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳದೆ ಖಾರದಂತಹವುಗಳನ್ನೇ ತಿನ್ನುತ್ತಿದ್ದರೆ ಶರೀರ

ಬೇಗ ಕೆಟ್ಟು ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಎರಡನೆಯದಾಗಿ ಇದಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಮನಸ್ಸು ಯಾವಾಗಲೂ ಬಿಸಿಯಾಗಿಯೇ ಇರುವುದು.

ಒಂದು ಹುಲಿಯ ಸ್ವಭಾವವನ್ನೂ ಒಂದು ಜಿಂಕೆಯ ಸ್ವಭಾವವನ್ನೂ ಹೋಲಿಸಿ ನೋಡಬಹುದು. ಜಿಂಕೆಯ ಸ್ವಭಾವ ಶಾಂತವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಅದನ್ನು ನೋಡುತ್ತಲೇ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಒಂದು ವಿಧವಾದ ಶಾಂತಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಒಂದು ಹುಲಿಯನ್ನು ಕಂಡರೆ ಆನಂದವಾಗಬಹುದು, ಶಾಂತಿ ಉಂಟಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಹುಲಿಯನ್ನು ಕಂಡರೆ, 'ಆಹಾ! ಬಹಳ ಶಾಂತವಾಗಿದೆ' ಎಂದು ಯಾರೂ ಹೇಳುವುದಿಲ್ಲ. 'ಆಹಾ! ಬಹಳ ಜೋರಾಗಿದೆ' ಎಂದು ಬೇಕಾದರೆ ಹೇಳಬಹುದು. ಆ ಕಾರಣದಿಂದ ನಾವು ಅದರ ಹತ್ತಿರಕ್ಕೆ ಹೋದರೆ ಅದು ತನ್ನ ಉಗುರುಗಳನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತದೆ. ತಕ್ಷಣ ಅದನ್ನು 'ಇದು ಬಹಳ ದುಷ್ಟ ಮೃಗ' ಎನ್ನುತ್ತೇವೆ. ಅದೇ ರೀತಿ ನಾವು ಸಾಕ್ಷಿತ್ವವಾದ ಆಹಾರಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳದೆ ರಾಜಸ ಆಹಾರಗಳನ್ನೇ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರೆ ಹುಲಿ ಮುಂತಾದವುಗಳಂತೆ,

‘ಕಟ್ಟಿಮ್ಲಲವಣಾತ್ಯುಷ್ಟತೀಕ್ಷ್ಣ ರೂಕ್ಷವಿದಾಹಿ ನಃ |’

—ಎಂದು ಹೇಳಿದಂತೆ ನಾವು ತಿನ್ನುತ್ತಿದ್ದರೆ ರಾಜಸವಾದ ವಿಚಾರಗಳೇ ಬರುತ್ತಿರುತ್ತವೆ. ಗೀತೆಯಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂ ಹೀಗಿದೆ—

‘ಯಾತ ಯಾಮಂ ಗತರಸಂ ಪೂತಿ ಪರ್ಯುಷಿತಂ ಚ ಯತ್ |’

ಉಚ್ಚಿಷ್ಟಮಪಿ ಚಾಮೇಧ್ಯಂ ಭೋಜನಂ ತಾಮಸಪ್ರಿಯಂ ||’

(ಯಾಮ ಕಳೆದು ಸ್ವಾದರಹಿತವಾದುದು, ದುರ್ಗಂಧ ಯುಕ್ತವಾದುದು, ತಂಗಳು, ಎಂಜಲು, ಅಶುದ್ಧವಾದುದು, ಹೀಗಿರುವ ಆಹಾರ ತಮೋ ಗುಣವುಳ್ಳವರಿಗೆ ಪ್ರಿಯವಾದುದು)

ಈ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಜನರಿಗೆ ತಂಗಳು ಅನ್ನ ತಿನ್ನುವ ಅಭ್ಯಾಸವಿದೆ. ತಂಗಳು ಅನ್ನ ತಿನ್ನುವುದು ತಪ್ಪೆಂದು ಶಾಸ್ತ್ರ ಹೇಳುತ್ತದೆ. ಅದನ್ನು ತಿಂದರೆ ಬಲ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಎಂಥ ಬಲ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆಂದರೆ ತಾಮಸವಾದ ಬಲ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ತಂಗಳು ಅನ್ನ ತಿಂದು ಓದುವುದಕ್ಕೆ ಕುಳಿತುಕೊಂಡರೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ನಿದ್ರೆ ಬರುತ್ತದೆ. ನಾವು ಯಾವ ಉದ್ದೇಶಕ್ಕಾಗಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡೆವೋ ಅದು ಆಗುವುದಿಲ್ಲ. ತಯಾರು ಮಾಡಿ ಬಹಳ ದಿನಗಳಾದ, ಹಳೆಯ ತಿಂಡಿತಿನಿಸುಗಳನ್ನು ತಿನ್ನುವ ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಿಕೊಂಡರೆ ನಿದ್ರೆ ಮಾತ್ರವೇ ಅಲ್ಲ, ಎದುರಿಗಿರುವುದೆಲ್ಲಾ ಸ್ವರ್ಗವಾಗಿಯೋ, ಅಥವಾ ನರಕವಾಗಿಯೋ ಕೂಡ ತೋರಬಹುದು. ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಬಟ್ಟೆ ಬೇಕೆ

ಬೇಡವೇ ಎನ್ನುವ ಪ್ರಜ್ಞೆಯೂ ಇಲ್ಲದೆ ಹೋಗುವುದು. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಭಗವಂತನು,

‘ಯಾತ ಯಾಮಂ ಗತರಸಂ’

—ಎಂದಿದ್ದಾನೆ. ಅಡಿಗೆ ಮಾಡಿ ನಾಲ್ಕು ಗಂಟೆಗಳಾಗಿ ಬಿಟ್ಟರೆ ಆ ಆಹಾರದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣಕ್ಕೆ ದೊರೆಯಬೇಕಾದ ರಸವೂ ಹೋಗಿಬಿಡುವುದು. ದಿನಗಳು ಆಗುತ್ತಾ ಆಗುತ್ತಾ ‘ಪರ್ಯುಷಿತಂ’ (ನಾಶೋನ್ಮುಖಿತೆ) ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತಾ ಇರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಅದರಲ್ಲೇ ಅಭ್ಯಾಸವಿರುವವನಿಗೆ ಎಷ್ಟು ದಿನಗಳು ವಾಸನೆ ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತದೆಯೋ, ಅಷ್ಟೇ ಅದರಲ್ಲಿ ರಸ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಇರುವುದಾಗಿ ತೋರುವುದು. ಆದರೆ ಮನಸ್ಸು ಬಹಳ ತಾಮಸವಾಗಿ ಬಿಡುವುದು. ಮನಸ್ಸು ಬಹಳ ತಮೋಗುಣದಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದರೆ ಅವನ ಸಹ ವಾಸವೂ, ಸ್ವಭಾವವೂ ಅದೇ ರೀತಿ ಆಗಿ ಬಿಡುವುದು. ಆದರೆ ಅವನು ಸಂತೋಷವಾಗಿದ್ದಾನಲ್ಲಾ ಎಂದರೆ ಆ ಸಂತೋಷದಿಂದ ಏನು ಪಡೆಯಬಹುದು? ಹಲವು ಅನರ್ಥಗಳನ್ನೇ ಅವನು ಪಡೆಯುವನು. ಅವನ ಬಳಿ ಇರುವ ಆಸ್ತಿಯೆಲ್ಲಾ ನಾಶವಾಗಿ ಬಿಡುವುದು. ಬೀದಿಯಲ್ಲಿ ಹೋಗುವಾಗ ಎಲ್ಲಾದರೂ ಕೊಳಚೆಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದು ಬಿಡುವನು. ಅಲ್ಲದೆ, ಬೀದಿಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದು ಬಿಟ್ಟನೆನ್ನುವ ಕೆಟ್ಟ ಹೆಸರೂ ಅವನಿಗೆ ದೊರೆಯುವುದು.

‘ಕ್ರುದ್ಧೋ ಹನ್ಯಾತ್ ಗುರೂನಪಿ’

—ಎಂದು ಹೇಳಿದಂತೆ ಅಂಥವನು ಕೋಪ ಬಂದರೆ ಗುರುವನ್ನೂ ಹೊಡೆದುಬಿಡುವನಂತೆ. ಬುದ್ಧಿ ಸರಿಯಾಗಿಲ್ಲದವನು ಹೆಂಡತಿಯನ್ನು ಹೊಡೆಯುವುದು ಸಹಜ; ತನ್ನನ್ನೂ ಹೊಡೆದು ಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಆಮೇಲೆ ಅವನಿಗೆ ತನ್ನನ್ನು ತಾನು ಹೊಡೆದು ಕೊಂಡಿದ್ದು ಅರಿವಾಗುತ್ತದೆ. ಇಂಥ ಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡುವುದು ತಾಮಸವಾದ ಆಹಾರವೆಂದು ಭಗವಂತನು ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ. ಸಾತ್ತ್ವಿಕವಾದ ಆಹಾರವನ್ನೇ ನಾನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ರಾಜಸವಾದ ಆಹಾರ, ಒಂದುವೇಳೆ, ಪ್ರಾಪಂಚಿಕ ವ್ಯವಹಾರಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗಬೇಕಾಗಿರುವುದರಿಂದ, ತೆಗೆದುಕೊಂಡರೆ ಬಾಧಕವಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ತಾಮಸವಾದ ಆಹಾರವನ್ನು ಎಂದೂ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬಾರದು. ಇಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ವೇದ ಹೇಳುತ್ತದೆ—

‘ಮೋಘಮನ್ನಂ ವಿನ್ದತೇ ಅಪ್ರಚೇತಾಃ

ಸತ್ಯಂ ಬ್ರವೀಮಿ ವದ ಇತ್ಸತಸ್ಯ |

ನಾರ್ಯಮಣಂ ಪುಷ್ಯತಿ ನೋ ಸಖಾಯಂ

ಕೇವಲಾಘೋ ಭವತಿ ಕೇವಲಾದೀ ||’

ಊಟ ಮಾಡುವಾಗ ಹೇಗೆ ಊಟ ಮಾಡುತ್ತೇವೆ? ಮೊದಲು, ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಅಡಿಗೆ ಮಾಡಿಟ್ಟು, ಬೀದಿ ಬಾಗಿಲಿಗೆ ಬಂದು ನಿಂತು ಯಾರಾದರೂ ಅತಿಥಿ ಬಂದಿದ್ದಾರೆಯೇ ಎಂದು ನೋಡಿ, ಅವರನ್ನು ಒಳಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಕೂರಿಸಿ, ಅವರಿಗೆ ಭೋಜನ ಮಾಡಿಸಬಹುದೇ ಎಂದು ನೋಡಿ 'ಸ್ವಾಮಿ, ಇಂಥ ಭಾಗ್ಯ ನನಗೆ ದೊರೆಯಬೇಕಲ್ಲಾ!' ಎಂದು ಭಾವಿಸುವ ಕಾಲ ಒಂದಿತ್ತು. ಆದರೆ ಈ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಊಟ ಮಾಡುವ ಸಮಯವಾದರೆ ಬಾಗಿಲನ್ನು ಹಾಕಿ ಬಿಡುತ್ತಾರೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಯಾರಾದರೂ ಒಳಗೆ ಬಂದುಬಿಟ್ಟರೆ ಕಷ್ಟ. 'ನಾವು ಇರುವುದಾದರೋ ನಾಲ್ಕು ಜನ. ಇರುವುದು ನಮಗೆ ಸಾಕಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಇದರಲ್ಲಿ ಐದನೆಯವರಿಗೆ ಎಲ್ಲಿ?' ಎನ್ನುವ ಭಾವನೆ ಈ ಕಾಲದಲ್ಲಿದೆ. ಸುಮಾರು ಐವತ್ತು ವರ್ಷಗಳಿಗೆ ಹಿಂದೆ ಕೂಡ ಯಾರಾದರೂ ಅತಿಥಿ ಊಟಕ್ಕೆ ಬರುವರೇ ಎಂದು ಎದುರು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದ ಕಾಲವಿತ್ತು. ಆದರೆ ಕೆಲವರ ಅಭಿಪ್ರಾಯವೇನೆಂದರೆ, 'ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದಂತೆ ಇದ್ದರೆ ದೇಶ ಕೆಟ್ಟು ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಎಲ್ಲರೂ ಪರಾನ್ನಕ್ಕೆ ಆಸೆ ಪಡುವರಾಗಿ ಬಿಡುತ್ತಾರೆ. ಅದರಿಂದ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಏಕೆ ಸಂಪಾದಿಸಬೇಕು ಎನ್ನುವ ಭಾವನೆ ಉಂಟಾಗುವ ಕಾಲ ಬರುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅದು ಒಳ್ಳೆಯ ಅಭ್ಯಾಸವಲ್ಲ.' ಆದರೆ ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದಂತೆ ನುಡಿದ ಶಾಸ್ತ್ರ ಪರಾನ್ನವನ್ನು ತಿನ್ನುವುದು ಪಾಪವೆಂದೂ ಕೂಡ ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ. ಅದೇನೆಂದರೆ ಒಂದು ಜಾಗದಲ್ಲಿ ಏಕಾಂತವಾಗಿ ಊಟ ಮಾಡುವುದು ಪಾಪವೆಂದು ಹೇಳುವ ಶಾಸ್ತ್ರ, ಅದರೊಡನೆಯೇ ಪರಾನ್ನ ತಿನ್ನುವುದೂ ಪಾಪವೆಂದು ಹೇಳಿದೆ. ಇದರಿಂದ ಏನು ತಿಳಿಯುತ್ತದೆಂದರೆ ಹಣವಂತನಾದವನು ತನ್ನೊಡನೆ ಊಟ ಮಾಡಲು ಯಾರಾದರೂ ಬರುತ್ತಾರೆಯೇ ಎಂದು ಎದುರು ನೋಡಬೇಕು, ಊಟ ಮಾಡುವವನು - 'ಇಂದು ನಾನು ಏಕೆ ವ್ಯರ್ಥವಾಗಿ ಪರಾನ್ನ ತಿನ್ನಬೇಕು? ಇದನ್ನು ತಿನ್ನದೆ ಇರಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುವುದಿಲ್ಲವೇ?' ಎಂದು ಯೋಚಿಸಬೇಕು. ಹೀಗೆ ಒಬ್ಬನು ಊಟ ಮಾಡದೆ ಇರಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗದೇ ಇದ್ದರೆ ಬೇರೆ ಮಾರ್ಗವಿಲ್ಲದೆ 'ಇಂದು ಪವಿತ್ರವಾದ ಅನ್ನವನ್ನು ತಿನ್ನಬೇಕು' ಎನ್ನುವ ಭಾವನೆಯಿಂದ ಒಂದು ಜಾಗದಲ್ಲಿ ಊಟ ಮಾಡಬಹುದು. ಈ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಹಣವಂತನಿಗೂ ಬಡವನಿಗೂ ಹೊಂದಾಣಿಕೆ ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಈ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಇಬ್ಬರಿಗೂ ಜಗಳ. ಹೀಗೆ ಜಗಳವಾಡುವುದು ಸರಿಯಲ್ಲ. ಎರಡು ಕಡೆಯವರೂ ಅಸ್ಯೋನ್ಯವಾಗಿದ್ದು, 'ನಾನು ದಾನ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಏನು ಮಾಡಿದ್ದೇನೆ' ಎಂದು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವವನೂ, 'ನಾನು ನನ್ನ ಹಣವನ್ನು ಕೂಡದೆ ಹೋದರೆ ಸಂಪಾದಿಸಿದುದೆಲ್ಲಾ ವ್ಯರ್ಥವಾಗಿ ಹೋಗುವುದೇ ಅಲ್ಲದೆ ಪಾಪವನ್ನೂ ಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗುವುದು' ಎಂದು ಕೊಡುವವನೂ ಭಾವಿಸಬೇಕು. ಕೊಡುವವನು ಅವನೊಡನೆ ಸ್ವಲ್ಪವಾದರೂ ಸ್ವೀಕರಿಸಬೇಕೆಂದು ಕೋರಬೇಕು. ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವವನು 'ನಿರ್ಬಂಧವಾಗಿ ನೀವು ಕೊಡುತ್ತಿರುವಿರಲ್ಲಾ! ನನಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಅಧಿಕಾರವಿದೆ, ಸರಿ ಇರಲಿ' ಎಂದು ಹೇಳಿ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಇದನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ವೇದ,

‘ಮೋಘಮನ್ಸಂ ವಿಂದತೇ ಅಪ್ರಚೇತಾಃ’

—ಎಂದು ಹೇಳಿದಂತೆ ಯಾರು ತನಗಾಗಿ ಮಾತ್ರ ಅಡಿಗೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಊಟ ಮಾಡುತ್ತಾನೋ ಅದು ವ್ಯರ್ಥವೇ. ‘ಅಮೋಘ’ ಬೆಲೆ ಕಟ್ಟಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗದ ವಸ್ತು. ‘ಮೋಘ’ ವೆಂದರೆ, ಅದು ವ್ಯರ್ಥವೆಂದು ಅರ್ಥ. ‘ಅಪ್ರಚೇತಾಃ’ ಅಂಥವನಿಗೆ ಚೈತನ್ಯವಿದ್ದರೂ ಚೈತನ್ಯವಿಲ್ಲದವನಂತೆಯೇ ಅವನು. ಹಾಗಿರುವವನು ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ನೈವೇದ್ಯವಿಡುವುದರಿಂದ ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಅವನ ಸಂಪತ್ತು ಉಪಯೋಗವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ‘ನಾರ್ಯಮಣಂ ಪುಷ್ಪತಿ ನೋ ಸಕಾಯಂ’ ಎಂದು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಹಾಗಿರುವವನು ‘ಕೇವಲಾಘೋ ಕೇವಲಾದೀ’ ಎಂದು ಹೇಳಿರುವಂತೆ, ಪಾಪವನ್ನು ಮಾತ್ರ ತಿನ್ನುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಅಂದರೆ, ಒಬ್ಬನು ತನಗಾಗಿ, ಮಾತ್ರ ತಿನ್ನುತ್ತಿದ್ದರೆ ಅವನು ಪಾಪ ವನ್ನು ಮಾತ್ರ ತಿನ್ನುತ್ತಿದ್ದಾನೆಂದು ವೇದ ಹೇಳುತ್ತದೆ. ಇದು ವೇದದ ತೀರ್ಮಾನ.

ಭಗವತ್ಪಾದರು ವೇದದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವ ಅನೇಕ ಉಪದೇಶಗಳನ್ನು ‘ಶತ ಶ್ಲೋಕೀ’ ಎನ್ನುವ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಸುಂದರವಾಗಿ ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಅದರಲ್ಲಿ

‘ಅನ್ಸಂ ದೇವಾತಿಥಿಭ್ಯೋಽರ್ಪಿತಮಮೃತಮಿದಂ ಚಾನ್ಯಥಾ
ಮೋಘಮನ್ಸಮ್
ಯಶ್ಚಾತ್ಮಾರ್ಥೇ ವಿಧತ್ತೇ ತದಿಹ ನಿಗದಿತಂ ಮೃತ್ಯುರೂಪಂ ಹಿ ತಸ್ಯ |
ಲೋಕೋಽಸೌ ಕೇವಲಾಘೋ ಭವತಿ ತನುಭೃತಾಂ ಕೇವಲಾದೀ ಚ
ಯಃ ಸ್ಯಾತ್
ತೃಕ್ಷ್ಣಾ ಪ್ರಾಣಾಗ್ನಿಹೋತ್ರಂ ವಿಧಿವದನುದಿನಂ ಯೋಽಶ್ನುತೇ ಸೋಽಪಿ
ಮರ್ತ್ಯಃ ||’

(ದೇವತೆಗಳಿಗೂ, ಅತಿಥಿಗಳಿಗೂ ಅರ್ಪಿತವಾದ ಅನ್ನ ಅಮೃತವೇ ಆಗುತ್ತದೆ, ಬೇರೆ ವಿಧವಾದ ಅನ್ನ ವ್ಯರ್ಥವೇ ಸರಿ. ಅವನು ತನ್ನ ಪ್ರಯೋಜನವನ್ನು ಮಾತ್ರ ಉದ್ದೇಶಿಸಿ ಮಾಡುವ ಅನ್ನ ಇಲ್ಲಿಯೇ ‘ಮೃತ್ಯು’ ರೂಪವಾಗಿರುವುದೆಂದು ಹೇಳಿರುವುದು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿಯೇ ಇದೆ. ತಾನು ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿಯೇ ಊಟ ಮಾಡುವವನು ಈ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಪಾಪವನ್ನೇ ಮೂಟೆ ಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ವೇದದಲ್ಲಿ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟ ಪ್ರಾಣಾಗ್ನಿಹೋತ್ರವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬಿಟ್ಟು ಊಟಮಾಡುವವನೂ ಮರಣಕ್ಕೆ ಗುರಿಯಾಗುತ್ತಾನೆ.)

‘ತೃದತ್ತಾ ನ ಪ್ರದಾಯೋಭ್ಯಃ ಯೋ ಭುಂಕ್ತೆ ಸ್ತೇನ ಏವ ಸಃ’

(ದೇವತೆಗಳಿಂದ ಕೊಡಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದರೂ ಅವರಿಗೆ ಕೊಡದೆ ತಿನ್ನುವವನು ಕಳ್ಳನೇ ಆಗುತ್ತಾನೆ.) —ಎಂದು ಭಗವಂತನು ಗೀತೆಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ. ಭಗವಂತನು ಅನ್ನ

ವನ್ನು ಕೊಟ್ಟನು,

‘ಅನ್ನಂ ದೇವಾತಿಥಿಭ್ಯಃ ಅರ್ಪಿತಂ ಅಮೃತಮಿದಮ್’

ಆದ್ದರಿಂದ ದೇವತೆಗಳು, ಅತಿಥಿಗಳು ಇವರಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು ಉಳಿದುದು ಅಮೃತವೆ ನ್ನಲ್ಲಡುತ್ತದೆಂದು ಶ್ಲೋಕ ಹೇಳುತ್ತದೆ.

‘ಅನ್ನಂ ದೇವಾತಿಥಿಭ್ಯೋಽರ್ಪಿತಮಮೃತಮಿದಮ್’

ಎನ್ನುವಂತೆ ಇಲ್ಲದೆ ಇದ್ದರೆ,

‘ಅನ್ಯಥಾ ಮೋಘಮನ್ನಂ’

—ಎಂದು ಹೇಳಲಾಗುವುದು. ಭಗವಂತನಿಗೆ ನೈವೇದ್ಯವಾಗದೆ ಇರುವ ಅನ್ನ ವಾದರೆ ಅದು ‘ಮೋಘಮನ್ನಂ’—ವೃಥಾವಾಗಿರುವುದು. ಅಂದರೆ, ಭಗವಂತನಿಗೆ ಅರ್ಪಣೆ ಮಾಡದೆ ಊಟಮಾಡುವ ಅನ್ನ ವೃಥಾವಾಗುವುದು.

ನಾವು ಅನ್ನವನ್ನು ಪಾಕ ಮಾಡಿದ್ದರೆ ಅದು ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಅರ್ಪಿತವಾಗಬೇಕು. ಹಾಗೆ ಅರ್ಪಣೆ ಮಾಡಿದರೆ ಅದು ಪ್ರಸಾದವೆಂದಾಗುತ್ತದೆ. ಆ ಪ್ರಸಾದವನ್ನು ನಾವು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಎನ್ನುವ ಭಾವನೆಯಿಂದ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕೇ ಹೊರತು ಅನ್ನ ವನ್ನು ಮಾಡುವಾಗಲೇ ‘ನಾವು ಊಟ ಮಾಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ’ ಎನ್ನುವ ಭಾವನೆ ಇರ ಬಾರದು.

‘ಯಶ್ಚಾತ್ಮಾರ್ಥೇ ವಿಧತ್ತೇ ತದಿಹ ನಿಗದಿತಂ ಮೃತ್ಯುರೂಪಂ ಹಿ ತಸ್ಯ’

‘ನನಗಾಗಿಯೇ ನಾನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ’ ಎನ್ನುವ ಭಾವನೆಯಿಂದ ಕುಳಿತು ಕೊಂಡರೆ ಆ ಅನ್ನ ನಮಗೆ ಮೃತ್ಯುವಂತೆ ಆಗುವುದು. ಅದು ಅನ್ನವೇ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ನಾವು ಅಡಿಗೆ ಮಾಡುವಾಗಲೇ ಭಗವಂತನಿಗೆ ನೈವೇದ್ಯವಿಡಬೇಕೆನ್ನುವ ಭಾವನೆಯಿಂದ ಮಾಡಬೇಕು. ಭಗವಂತನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು ಬಿಟ್ಟರೆ ನಾವು ಹೇಗೆ ಊಟ ಮಾಡುವುದು ಎಂದರೆ, ನಾವು ಅನ್ನವನ್ನು ಭಗವಂತನಿಗೆ ಸಮರ್ಪಿಸಿ, ಅದನ್ನು ಪ್ರಸಾದ ರೂಪದಲ್ಲಿ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಹಾಗೆ ಮಾಡಿದರೆ ಮೊದಲು ಅನ್ನವಾಗಿ ದ್ದದ್ದು ಪ್ರಸಾದವಾಗಿ ಬಿಡುವುದು. ಹೀಗೆ ಊಟಮಾಡುವುದರಿಂದ ಯಾವ ತಪ್ಪೂ ಉಂಟಾಗುವುದಿಲ್ಲ.

‘ಲೋಕೇಽಸೌ ಕೇವಲಾಘೋ ಭವತಿ ತನುಭೃತಾಂ ಕೇವಲಾದೀ ಚ
ಯಃ ಸ್ಯಾತ್’

ಸರಿ, ದೇವತೆಗಳಿಗಾಗಿ ನಾವು ಅನ್ನವನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದಾಯಿತು. ಅನಂತರ ತಿನ್ನುವುದಕ್ಕೆ ಕುಳಿತುಕೊಂಡಾಗ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ನೈವೇದ್ಯ ಮಾಡಿ ಬಿಟ್ಟೆವು ಎನ್ನುವುದರಿಂದ ನಾವು ಮಾತ್ರ ಒಬ್ಬರೇ ಊಟಮಾಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಬಾಗಿಲು ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಕುಳಿತುಕೊಂಡರೆ, ಹಾಗೆ ಮಾಡುವುದು ತಪ್ಪೆಂದು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಹಾಗೆ ಒಬ್ಬನೇ ಕುಳಿತು ತಿನ್ನುವವನು ಪಾಪಿಯಾಗುತ್ತಾನೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಪ್ರಸಾದವೆಂದು ಹೆಸರು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡರೂ, ಅದನ್ನು ಒಬ್ಬನೇ ತಿನ್ನಬಾರದು. ಹಾಗೆ ಒಂದು ವೇಳೆ ಹತ್ತಿರ ಯಾರೂ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ನಾವು ಒಬ್ಬರೇ ಊಟಮಾಡುವುದರಲ್ಲಿ ತಪ್ಪಿಲ್ಲ. ಅದರಿಂದ ಪಾಪ ಉಂಟಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಸಾಧಾರಣವಾಗಿ ಉಪನಯನವಾದ ಯಾವ ವಟುವಾದರೂ ‘ಪ್ರಾಣಾಯಸ್ವಾಹಾ, ಅಪಾನಾಯಸ್ವಾಹಾ, ವ್ಯಾನಾಯಸ್ವಾಹಾ, ಉದಾನಾಯಸ್ವಾಹಾ, ಸಮಾನಾಯಸ್ವಾಹಾ, ಬ್ರಹ್ಮಣೇ ಸ್ವಾಹಾ, ಎಂದು ಹೇಳಿ ಪಂಚಾಹುತಿಗಳನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳುವನು. ಭಗವಂತನಿಗೆ ನೈವೇದ್ಯ ಮಾಡುವಾಗ ಗಾಯತ್ರೀ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಹೇಳಿ, ನೀರನ್ನು ಪ್ರೋಕ್ಷಿಸಿ ಸುತ್ತ ಕಟ್ಟಿ ಅನ್ನದ ಮೇಲೆ ಹಾಕಿ, ‘ಪ್ರಾಣಾಯಸ್ವಾಹಾ’ ಎನ್ನುವ ಐದು ಮಂತ್ರಗಳಿಂದ ಹೇಗೆ ಹಗಲು, ಸಾಯಂಕಾಲ ಎರಡು ವೇಳೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ,

‘ಸತ್ಯಂತ್ವರ್ತೇನ ಪರಿಷಿಂಚಾಮಿ|

ಋತಂ ತ್ವಾ ಸತ್ಯೇನ ಪರಿಷಿಂಚಾಮಿ||’

-ಎಂದು ವಿಹಿತ ಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ಉಚ್ಚರಿಸುತ್ತೇವೆ. ಹೀಗೆ ಮಾಡುವ ಉದ್ದೇಶವೇನು? ನಮ್ಮ ಶರೀರದಲ್ಲಿ ಐದು ವಿಧವಾದ ಪ್ರಾಣಗಳಿವೆ. ಅವುಗಳನ್ನೇ ಪ್ರಾಣ, ಅಪಾನ, ವ್ಯಾನ, ಉದಾನ, ಮತ್ತು ಸಮಾನವೆಂದು ಹೇಳುವುದು.

ವಾಯುವಿನ ಅಭಿಮಾನ ದೇವತೆಗೆ ಮೊದಲು ಆಹುತಿ ಕೊಡುವುದೆಂಬುದು ಇದರ ಅರ್ಥ. ಒಂದೊಂದು (ಮಂತ್ರದ) ಹೆಸರಿನ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿಯೂ ‘ಸ್ವಾಹಾ’ ಎಂದು ಹೇಳುವುದರ ಅಭಿಪ್ರಾಯವೇನೆಂದರೆ ನಾನು ತಿನ್ನುವುದಿಲ್ಲ, ‘ಪ್ರಾಣವಾಗಿರುವ ದೇವತೆಗೆ ಆಹುತಿಯನ್ನು ಕೊಡುತ್ತೇನೆ. ಅಪಾನವಾಗಿರುವ ದೇವತೆಗೆ ಒಂದು ಆಹುತಿಯನ್ನು ಕೊಡುತ್ತೇನೆ. ವ್ಯಾನವಾಗಿರುವ ದೇವತೆಗೆ ಒಂದು ಆಹುತಿಯನ್ನು ಕೊಡುತ್ತೇನೆ. ಉದಾನವಾಗಿರುವ ದೇವತೆಗೆ ಒಂದು ಆಹುತಿಯನ್ನು ಕೊಡುತ್ತೇನೆ. ಸಮಾನವಾಗಿರುವ ದೇವತೆಗೆ ಒಂದು ಆಹುತಿಯನ್ನು ಕೊಡುತ್ತೇನೆ’ ಎಂದಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಭಾವನೆಯಿಂದ ನಾವು ಆಗ ಊಟ ಮಾಡಬೇಕು. ಇದರ ಮೂಲಕ ನಾವು ಆ

ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಆಹುತಿ ಕೊಟ್ಟ ಮೇಲೆ ಉಳಿದ ಅನ್ನ ಪ್ರಸಾದವಾಗಿ ಬಿಡುವುದು. ಇದೇ ಅನ್ನವನ್ನು ನಾವು ಮೊದಲು ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ನೈವೇದ್ಯ ಮಾಡಿರಬಹುದು, ಮಾಡಲಾರದೆಯೇ ಇರಬಹುದು. ಅತಿಥಿಗೆ ಊಟ ಹಾಕಿರಬಹುದು, ಅಥವಾ ಹಾಕಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗದೆ ಇರಬಹುದು. ಹೇಗಾದರೂ ಆಗಲಿ, ಈ ಐದು ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಆಹಾರವನ್ನು ಕೊಟ್ಟ ಮೇಲೆ ಆ ಆಹಾರ ಪ್ರಸಾದವಾಗಿ ಬಿಡುವುದು.

‘ನಾಯಮಾತ್ಮಾ ಬಲಹೀನೇನ ಲಭ್ಯಃ’

(ಬಲಹೀನನಾದವನಿಂದ ಈ ಆತ್ಮನು ಲಭ್ಯನಲ್ಲ.)-ಎಂದು ಹೇಳಿರುವಂತೆ,

‘ನಾವು ಮಾಡಬೇಕಾದ ಕರ್ಮಗಳಿಗಾಗಿಯೂ, ವೇದಾಂತ ವಿಚಾರವಾಗಿಯೂ ಭಗವಂತನಿಗೆ ಪೂಜೆ ಮಾಡುವುದಕ್ಕಾಗಿಯೂ ಶರೀರಕ್ಕೆ ಶಕ್ತಿಬೇಕು. ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಶಕ್ತಿ ಇರಬೇಕು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ನಾವು ಊಟಮಾಡಬೇಕು’ ಎನ್ನುವ ಭಾವನೆ ಇರಬೇಕು. ಅದಲ್ಲದೆ ಈ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ‘ಆ ಟಾನಿಕ್ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಈ ಟಾನಿಕ್ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಮಾಂಸ ಸೇರಿದ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು’ ಎನ್ನುವ ಭಾವನೆಯಿಂದ ಯಾವುದು ಹೊಟ್ಟೆಗೆ ಹೋದರೂ’ ಅದು ಪವಿತ್ರವೇ’ ಎನ್ನುವ ಅಭಿಪ್ರಾಯದಿಂದ ಜನರು ಕೂಡಿದ್ದಾರೆ.

‘ಅಥ್ಯೋಽಭಿಜನವಾನಸ್ಮಿ ಕೋಽನ್ಯೋಽಸ್ಮಿ ಸದೃಶೋ ಮಯಾ |
ಯಕ್ಷ್ಮೀ ದಾಸ್ಯಾಮಿ ಮೋದಿಷ್ಯೇ ಇತ್ಯಜ್ಞಾನವಿಮೋಹಿತಾಃ ||’

(ಐಶ್ವರ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಿ ದೊಡ್ಡ ಕುಲದವನಾಗಿದ್ದೇನೆ. ನನಗೆ ಸಮನಾದವನು ಯಾರಿದ್ದಾನೆ? ಯಾಗವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತೇನೆ, ದಾನ ಕೊಡುತ್ತೇನೆ, ಸಂತೋಷ ಪಡುತ್ತೇನೆ ಎಂದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ, ಅಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ ಭ್ರಾಂತರಾಗಿರುವವರು.)

‘ಅನೇಕ ಚಿತ್ತವಿಭ್ರಾಂತಾ ಮೋಹಜಾಲಸಮಾವೃತಾಃ’

(ಹಲವು ಭಾವನೆಗಳಿಂದ ಭ್ರಾಂತರಾಗಿರುವವರು, ಮೋಹಜಾಲದಲ್ಲಿ ಆವೃತರಾಗಿರುವವರು)-

‘ಮಾಮಪ್ರಾಪ್ತ್ಯೈವ ಕೌಂತೇಯ ತತೋ ಯಾನ್ತ್ಯಧಮಾಂಗತಿಂ ||’

(ನನ್ನನ್ನು ಪಡೆಯದೆ ಇನ್ನೂ ಕೆಳಮಟ್ಟದ ಗತಿಯನ್ನು ಪಡೆಯುವವರು.)

‘ಮನುಷ್ಯನ ಜನ್ಮ ದೊರತಮೇಲೆ ಅದನ್ನು ವೃಥಾ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬಹುದೇ?’

‘ಮಾಮುಪೇತ್ಯ ತು ಕೌಂತೇಯ ಪುನರ್ಜನ್ಮ ನ ವಿದ್ಯತೇ||’

(ನನ್ನನ್ನು ಪಡೆದವನಿಗೆ ಪುನರ್ಜನ್ಮವಿಲ್ಲ. ಅರ್ಜುನ!)

-ಎಂದು ಹೇಳಿರುವುದರಿಂದ ಪರಮಾತ್ಮನ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರವನ್ನು ಪಡೆದು ಈ ಹುಟ್ಟುವು ಚಕ್ರದಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆ ಹೊಂದಬೇಕೇ, ಎಂದು ಯೋಚನೆ ಮಾಡಿದರೆ -ಈ ಹುಟ್ಟು-ಸಾವು ಚಕ್ರಬೇಡವೆಂದೆ ಎಲ್ಲರೂ ಭಾವಿಸುವರು. ಮನಸ್ಸನ್ನು ಪವಿತ್ರ ವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ವಿಚಾರಮಾಡಿದರೇನೇ ಆ ವಿಚಾರ ನಮಗೆ ಫಲವನ್ನು ಕೊಡುವುದು. ಮನಸ್ಸು ಅಪವಿತ್ರವಾಗಿದ್ದರೆ ಒಬ್ಬನು ಮಾಡುವ ಕೆಲಸಗಳಿಂದ ಸರಿಯಾದ ಫಲ ದೊರೆಯುವುದಿಲ್ಲ. ವಿಚಾರವೂ ಸರಿಯಾಗಿ ಉಂಟಾಗುವುದಿಲ್ಲ.

‘ಸತ್ಸಂಗತ್ವೇ ನಿಸ್ಸಂಗತ್ವಂ
ನಿಸ್ಸಂಗತ್ವೇ ನಿರ್ಮೋಹತ್ವಮ್
ನಿರ್ಮೋಹತ್ವೇ ನಿಶ್ಚಲ ತತ್ತ್ವಂ
ನಿಶ್ಚಲ ತತ್ತ್ವೇ ಜೀವನ್ಮುಕ್ತಿಃ||’

(ಸತ್ಸಂಗತ್ವದಿಂದ ನಿಸ್ಸಂಗತ್ವ, ನಿಸ್ಸಂಗತ್ವದಿಂದ ನಿರ್ಮೋಹತ್ವ, ನಿರ್ಮೋಹತ್ವದಿಂದ ನಿಶ್ಚಲವಾದ ಜ್ಞಾನ, ನಿಶ್ಚಲವಾದ ಜ್ಞಾನದಿಂದ ಜೀವನ್ಮುಕ್ತಿ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ.)

-ಎನ್ನುವ ಶ್ಲೋಕದಲ್ಲಿ ‘ಸತ್ಸಂಗತ್ವ’ ಬೇಕೆಂದು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. ಇಂಥ ನಿಯಮಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಸಿಕ್ಕಿಸಿಕ್ಕಿದ ಜಾಗದಲ್ಲಿ ಕುಡಿಯುವುದೋ ತಿನ್ನುವುದೋ, ಅದೇ ರೀತಿ ಯಾವುದು ಯಾವುದನ್ನೋ ಕುಡಿಯುವುದೋ, ತಿನ್ನುವುದೋ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರೆ ನಮ್ಮ ಮನಸ್ಸು ಅದಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ತನ್ನ ಇಷ್ಟ ಬಂದಂತೆ ಅಲೆಯುವುದು. ಕೋತಿಯ ಬುದ್ಧಿ ಹೇಗಿರುತ್ತದೋ ಹಾಗೆ ಅದು ಓಡಾಡುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಸತ್ತುರುಷರು ಹೇಗಿರುತ್ತಾರೆಂದರೆ, ಸತ್ತುರುಷರಿಗೆ ಎಲ್ಲಿ ಜಾಗವಿರುವುದೋ ಅಲ್ಲಿ ಅವರು ಇರುವರು. ಆದ್ದರಿಂದ ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಸತ್ಸಂಗತ್ಯದಲ್ಲಿದ್ದು, ಸದಾಹಾರ(ಪವಿತ್ರವಾದ ಆಹಾರ)ವನ್ನು ತೆಗೆದು ಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಬಂದರೆ ನಮ್ಮ ಬುದ್ಧಿಯು ಕೂಡ ಬಹಳ ಶುದ್ಧವಾಗಿರುವುದು.

ನಾವು ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಸಂಪಾದನೆ ಮಾಡಬಹುದು. ಹಣ ಸಂಪಾದನೆ ಮಾಡಿ ಏನು ಪ್ರಯೋಜನ? ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟೋ ಮಂದಿ ಹಣವಂತರೂ ಇದ್ದಾರೆ. ಅವರಲ್ಲಿ ಸುಖವಾಗಿಯೂ, ಶಾಂತಿಯಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಹಣವಂತರನ್ನು ವಿರಳವಾಗಿ ಕಾಣಬಹುದು, ಅವರಿಗೆ ಇರುವ ಯೋಚನೆಗಳಿಗೆ ಪರಮಾತ್ಮನೊಬ್ಬನೆ ಎಲ್ಲೆ ಕಾಣಿಸಬಲ್ಲನು. ನಾನು ಅನೇಕ ಜನರನ್ನು ನೋಡಿದ್ದೇನೆ. ದೊಡ್ಡಕಾರಿನಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದಾರೆ, ಆದರೆ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಯಾವ ಯಾವುದೋ ಚಿಂತೆಗಳು.

ನಾಳೆ ಏನು ಗತಿ ಎನ್ನುವ ಯೋಚನೆಯಲ್ಲಿ ಇರುತ್ತಾರೆ. ಅದರಲ್ಲೂ ಮಕ್ಕಳು ವಯಸ್ಸಿಗೆ ಬಂದವರಾದರೆ ಇನ್ನು ಹೇಳಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ.

‘ಪುತ್ರಾದಪಿ ಧನಭಾಜಾಂ ಭೀತಿಃ
ಸರ್ವತ್ರೈಷಾ ವಿಹಿತಾ ರೀತಿಃ’

(ಮಕ್ಕಳಿಂದಲೂ ಕೂಡ ಹಣವಂತರಿಗೆ ಭಯವಿದೆ. ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿಯೂ ಇದೇ ರೀತಿ ನಡೆದುಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಿದೆ.)

ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಎಲ್ಲಾ ಕೊಡಬೇಕಲ್ಲಾ ಎಂದು ತಂದೆಗೆ ಚಿಂತೆ. ಅವರು ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಕೊಡಬೇಕಲ್ಲಾ ಎಂದು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಚಿಂತೆ. ಹಾಗೆಯೇ ತಂದೆಗೆ, ‘ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಇಷ್ಟು ಕೊಟ್ಟರೂ ತೃಪ್ತಿ ಇಲ್ಲವಲ್ಲಾ’ ಎನ್ನುವ ಭಾವನೆ. ಮಕ್ಕಳಿಗಾದರೂ, ‘ತಂದೆ ಇಷ್ಟೆಲ್ಲಾ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಏನು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ’ ಎನ್ನುವ ಭಾವನೆ. ಹಣವಂತರಿಗೆ ಶಾಂತಿ ಇಲ್ಲವೆಂದು ತೋರಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಈ ನಿದರ್ಶನ ಒಂದೇ ಸಾಕು. ಅಲ್ಲದೆ, ಮಗನನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ತಂದೆಗೆ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ. ಮಗನಿಗೆ ತಂದೆಯನ್ನು ಕಂಡರೆ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಇಬ್ಬರೂ ಒಟ್ಟಿಗೆ ಕಾರಿನಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡು ಹೋಗುವರು. ಹೊರಗೆ ನೋಡುವವರಿಗೆ ‘ಆಹಾ! ಎಷ್ಟು ಆನಂದವಾಗಿದ್ದಾರೆ’ ಎಂದೆನಿಸುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಒಳಗೆ ಹೋಗಿ ನೋಡಿದರೆ ಮಾತ್ರ ನಿಜ ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತದೆ. ಸಾಕ್ಷಿತ್ವವಾದ ಬಾಳನ್ನು ನಡೆಸುವವರಿಗೆ ಶತ್ರುವನ್ನು ಕಂಡರೂ ಭಯವಿಲ್ಲ. ಅವನು ಹೊಡೆದರೂ ಕೂಡ, ‘ಏಕಪ್ಪಾ ಹೊಡೆಯುತ್ತೀಯೆ? ನಿನಗೆ ನಾನು ಏನು ಮಾಡಿದೆನು?’ ಎಂದು ಕೇಳುವಷ್ಟು ಧೈರ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತಾನೆ, ಇತರರಿಗೆ ಈ ಧೈರ್ಯವಿರುವುದಿಲ್ಲ, ರಜೋಗುಣ, ತಮೋಗುಣವುಳ್ಳವರಿಗೆ ಯಾರನ್ನು ಕಂಡರೂ ಭಯ. ನಾವು ಸಾಕ್ಷಿತ್ವವಾದ ಬಾಳನ್ನು ಬಾಳಬೇಕು. ಅದಕ್ಕೆ ಸಾಕ್ಷಿತ್ವವಾದ ಹಾಗೂ ಪವಿತ್ರವಾದ ಆಹಾರ ಮುಖ್ಯ. ಅದು ಮಂತ್ರ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿದ್ದರೆ ಇನ್ನೂ ವಿಶೇಷ. ಇಂಥ ವಿಷಯಗಳು ವೇದದಲ್ಲೂ, ಮನು ಸ್ಮೃತಿಯಂಥ ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ. ಭಗವತ್ಪಾದರು, ‘ನಿರ್ಗುಣ ಪರವಸ್ತುವಿಗೆ ಗುಣವಿಲ್ಲ, ರೂಪವಿಲ್ಲ’ ಎಂದು ಹೇಳುವರಾದ್ದರಿಂದ ಪೂಜೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿಸಿಲ್ಲವೆಂದು ಕೆಲವರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಸೂತ್ರಭಾಷ್ಯದಲ್ಲಿಯೇ ಕೆಲವೆಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಭಗವತ್ಪಾದರು,

‘ಯಥಾ ಶಾಲಿಗ್ರಾಮೇ ವಿಷ್ಣು ಬುದ್ಧಿಃ’
(ಶಾಲಿಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ವಿಷ್ಣುವೆನ್ನುವ ಭಾವನೆ)-ಎಂದೂ
‘ಪ್ರತಿಮಾಯಾಂ ವಿಷ್ಣು ಬುದ್ಧಿಃ’
(ಪ್ರತಿಮೆಯಲ್ಲಿ ವಿಷ್ಣುವೆನ್ನುವ ಭಾವನೆ)

-ಎಂದೂ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಏನು ಅರ್ಥ? 'ಸಾಲಿಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ವಿಷ್ಣುವನ್ನುವ ಭಾವನೆ ಇರುವಂತೆ' ಎನ್ನುವುದೇ ಆಗುತ್ತದೆ. ಸಾಲಿಗ್ರಾಮವನ್ನು ಬರೀ ಕಣ್ಣೆಂದು ತಿಳಿಯಬಾರದು. ಅದರಲ್ಲಿ ವಿಷ್ಣು ಭಗವಂತನನ್ನುವ 'ಭಾವನೆ' ಇರಬೇಕೆನ್ನುವುದನ್ನು ಭಗವತ್ಪಾದರು ಒತ್ತಿ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಭಗವತ್ಪಾದರು ಸಗುಣವಾದ ಉಪಾಸನೆಯನ್ನು ಒಪ್ಪುತ್ತಾರೆಯೇ ಇಲ್ಲವೇ ಎಂದರೆ, ಇದೇ ರೀತಿ ಸಗುಣವಾದ ಉಪಾಸನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದರೆ, ನಿನಗೆ 'ನಿಶ್ಚಲತ್ವ ಬಂದರೆ, ಕರ್ಮ ತಾನಾಗಿಯೇ ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗುವುದು. ಈಗ ಸಗುಣ ಆರಾಧನೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬಿಡಬೇಕೆಂದೋ, ಅಥವಾ ಆಗ ಬಿಟ್ಟು ಹೋಯಿತಲ್ಲಾ ಎಂದೋ ಚಿಂತಿಸಬೇಕಾದ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇಲ್ಲ. ಮತ್ತೆ ಬಂದು ಸೇರಿದರೆ, ನಾನು ಬಿಟ್ಟು ಬಿಟ್ಟೆನು! ಮತ್ತೆ ಬಂದು ಸೇರಿತಲ್ಲಾ' ಎಂದೂ ಚಿಂತಿಸಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ಪ್ರಾರಬ್ಧಕರ್ಮ ಎನ್ನುವುದು ಒಂದಿದೆ. ಹೇಗೋ ಈ ಶರೀರವನ್ನು ಕಾಪಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದನ್ನು ಮಾತ್ರ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಆ ಪರವಸ್ತುವಿನಿಂದ ಮಾತ್ರ ಮನಸ್ಸನ್ನು ವಿಚಲಿತಗೊಳಿಸಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ.

‘ಪ್ರಾರಬ್ಧಂ ಪುಷ್ಯತಿ ವಪುರಿತಿ ನಿಶ್ಚಲಃ...’

(ಪ್ರಾರಬ್ಧ ಶರೀರವನ್ನು ಪೋಷಿಸುತ್ತದೆ ಎನ್ನುವ ನಿಶ್ಚಯದೊಡನೆ ಚಂಚಲವಾಗಿದ್ದರೆ ಇರುವವನು...)

ಎಂದು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ.

‘ಪ್ರತಿಮಾಸು ಅಲ್ಪ ಬುದ್ಧಿಃ’

-ಎಂದು ಶಂಕರರು ಅಲ್ಪ ಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ಹೇಳಿಲ್ಲ. ಯಾರಿಗೆ ನಿರ್ಗುಣ, ನಿರಾಕಾರ ಬ್ರಹ್ಮದಲ್ಲಿ ಮನಸ್ಸನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಲು, ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲವೋ ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಕೂಡ

‘ಯಥಾ ಶಾಲಿಗ್ರಾಮೇ ವಿಷ್ಣು ಬುದ್ಧಿಃ’

-ಎನ್ನುವಂತೆ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಅನುಸರಿಸಬಹುದು. ಇದನ್ನು ಅವರು ಅನೇಕ ಕಡೆ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಇದನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಭಗವತ್ಪಾದರೂ ಪರಮ ವೈಷ್ಣವರಾಗಿದ್ದಾರೆಲ್ಲಾ ಎಂದು ಕೂಡ ಕೆಲವರಿಗೆ ತೋರುವುದು. ಎಲ್ಲಾ ಒಂದೇ ಎಂದರು. ಇನ್ನೂ ಕೂಡ ಮಹೇಶ್ವರನನ್ನು ಕುರಿತು

(‘ಯಥಾ ಬಾಣಲಿಂಗೇ ಮಹೇಶ್ವರ ಬುದ್ಧಿಃ’)

(ಬಾಣಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಮಹೇಶ್ವರನನ್ನುವ ಭಾವನೆ.)

-ಎನ್ನುವದೇ ಆಗುವುದು. ಆದ್ದರಿಂದ ಮಹೇಶ್ವರನನ್ನು ಆರಾಧನೆ ಮಾಡಬೇಡ ಎನ್ನುವುದು ತಾತ್ಪರ್ಯವಲ್ಲ. ವಾಸುದೇವನಿಗೂ ವಾಮದೇವನಿಗೂ ಭೇದವನ್ನು ಎಣಿಸಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ವಾಸುದೇವ, ವಾಮದೇವ ಇವರಲ್ಲಿ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಾಗುವ ಅಕ್ಷರಗಳೆಂದರೆ ಸು-ಮ. 'ಸುಮ' ವೆಂದರೆ ಪುಷ್ಪ. ತಾತ್ಪರ್ಯವೇನೆಂದರೆ, ಪುಷ್ಪ ಬೇರೆಯಾದರೂ ಪಡೆಯಬೇಕಾದ ಫಲ (ಹಣ್ಣು) ಒಂದೇ. ಆದ್ದರಿಂದ ದೇವತೆಗಳಲ್ಲಿ ಭೇದವನ್ನು ಎಣಿಸಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ; ದೊರೆಯುವ ಫಲ ಒಂದೇ. ಈ ಬುದ್ಧಿಯೊಡನೆ ಸಾತ್ತ್ವಿಕವಾದ ಆಹಾರವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ, ಸಾತ್ತ್ವಿಕವಾದ ಬಾಳನ್ನು ನಡೆಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಬೇಕೆಂದು ಹೇಳಿ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಮುಗಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ.

೮. ಭಗವಂತನು ಇದ್ದಾನೆಯೇ?

ಗಂಗಾಪೂರ ಪ್ರಚಲಿತ ಜಟಾಸ್ತ ಭೋಗೀಂದ್ರಭೀತಾಂ
ಆಲಿಂಗಂತೀಮಚಲತನಯಾಂ ಸಸ್ಮಿತಂ ವೀಕ್ಷಮಾಣಃ |
ಲೀಲಾಪಾಂಗೈಃ ಪ್ರಣತಜನತಾಂ ನಂದಯಂಶ್ಚಂದ್ರಮೌಲಿಃ
ಮೋಹಧ್ವಾಂತಂ ಹರತು ಪರಮಾನಂದಮೂರ್ತಿಃ ಶಿವೋ ನಃಪಿಲ ||

ಉದಯನಾಚಾರ್ಯರೆಂಬ ಒಬ್ಬ ಶ್ರೇಷ್ಠ ತಾರ್ಕಿಕರಿದ್ದರು. 'ಪರಮಶಿವನು, ಇದ್ದಾನೆ'—ಎಂದು ನಿರೂಪಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಅವರು ಒಂದು ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಬರೆದರು. ಆ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಪೂರ್ತಿಯಾಗಿ ಪರಮಶಿವನು ಇದ್ದಾನೆಂದೇ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಪರಮ ಶಿವನೆಂದರೆ ಅವರು ವಿಷ್ಣುವನ್ನಾಗಲಿ, ಬ್ರಹ್ಮವನ್ನಾಗಲಿ ಹೇಳಿಲ್ಲ. ಪ್ರಪಂಚದ ಸೃಷ್ಟಿ, ಸ್ಥಿತಿ, ಲಯಗಳಿಗೆ ಕಾರಣವಾಗಿರುವ ಒಂದು ಚೈತನ್ಯ ಇದೆಯೇ, ಇಲ್ಲವೇ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಅವರು ವಿಮರ್ಶಿಸುತ್ತಾರೆ. ನಾವು ಆ ಚೈತನ್ಯಕ್ಕೆ ವಿಷ್ಣುವೆಂದೋ, ಶಿವನೆಂದೋ ಹೆಸರು ಕೊಡಬಹುದು. ಇದಕ್ಕೆ ಯಾವ ಆಕ್ಷೇಪಣೆಯೂ ಇಲ್ಲ. ಆದರೆ ಪ್ರಪಂಚವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿ, ಅದನ್ನು ಕಾಪಾಡಿ, ಅದರ ಲಯಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾದ ಒಂದು ವಸ್ತು ಇದೆ ಎನ್ನುವುದು ನಿಜ.

'ಮಮೈವಾಂಶೋ ಜೀವಲೋಕೇ ಜೀವಭೂತಃ ಸನಾತನಃ
(ಈ ದೇಹದಲ್ಲಿ ಸನಾತನ ಜೀವಾತ್ಮನು ನನ್ನದೇ ಆದ ಅಂಶ)

—ಎಂದು ಗೀತೆಯಲ್ಲಿ ಭಗವಂತನು ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ.

ಪರಮಶಿವನಿಂದಲೇ ನಾವು ಬಂದಿರುವುದು. ಬಂದ ನಾವು ಅವನನ್ನೇ ಮರೆತಿದ್ದೇವೆ. ಮತ್ತೆ ಅವನ ಪಾದಾರವಿಂದಗಳಲ್ಲಿ ಸೇರಿ 'ಅವನು' ಆಗುವವರೆಗೂ ನಮಗೆ ಹುಟ್ಟು-ಸಾವು ಎನ್ನುವ ಚಕ್ರ ಇದ್ದೇ ಇದೆ. ಹಾಗಿರುವ, ಪರಮಶಿವನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಜನರು ಯಾವ ವಿಧವಾದ ಭಾವನೆಯನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಈಗ ನೋಡೋಣ.

ಪುಷ್ಪದಂತನೆಂಬ ಒಬ್ಬ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಕವಿ ಇದ್ದನು. ಅವನು ಒಬ್ಬ ಗಂಧರ್ವ. ಆ

ಗಂಧರ್ವನು ಒಮ್ಮೆ ಭಗವಂತನಿಗೆ ಪೂಜೆ ಮಾಡಿದ ನಿರ್ಮಾಲ್ಯವನ್ನು ದಾಟಿಬಿಟ್ಟ ನಂತೆ. ಅದರಿಂದ ಅವನಿಗೆ ಅಂತರ್ಧಾನ ಶಕ್ತಿಯೇ ಹೋಗಿಬಿಟ್ಟಿತು. ಆಗ ಅವನು ಪರಶಿವನನ್ನು ಸ್ತೋತ್ರ ಮಾಡಿದನು. ಏತಕ್ಕೆ ಸ್ತೋತ್ರ ಮಾಡಿದನೆಂದರೆ, 'ನನ್ನ ಶಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡೆನು, ನನಗೆ ಮತ್ತೆ ಆ ಶಕ್ತಿಗಳು ಬರಬೇಕು' ಎನ್ನುವ ಆಸೆಯಿಂದ ಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿರುವ ಎಲ್ಲಾ ತಾತ್ಪರ್ಯವನ್ನೂ ಸೇರಿಸಿಕೊಂಡು ಸುಂದರವಾಗಿ ಸ್ತೋತ್ರವನ್ನು ಮಾಡಿದನು.

‘ತವೈಶ್ವರ್ಯಂ ಯತ್ತಜ್ಜಗದುದಯ ರಕ್ಷಾಪ್ರಲಯ ಕೃತ್
ತ್ರಯೀವಸ್ತು ವ್ಯಸ್ತಂ ತಿಸೃಷು ಗುಣಭಿನ್ನಾಸು ತನುಷು |
ಅಭವ್ಯಾನಾಮಸ್ಮಿನ್ ವರದ ರಮಣೀಯಾಮರಮಣೀಮ್
ವಿಹನ್ತಂ ವ್ಯಾಕ್ರೋಶೀಂ ವಿದಧತ ಇಹೈಕೇ ಜಡಧಿಯಃ ||’

(ವರಗಳನ್ನು ಕೊಡುವವನೇ! ಮೂರು ವೇದಗಳಿಂದಲೂ ವರ್ಣಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದೂ ಪ್ರಪಂಚದ ಸೃಷ್ಟಿ, ಸ್ಥಿತಿ, ಲಯಗಳನ್ನು ಕೂಡಿದ್ದೂ, ಮೂರು ಗುಣಗಳಿಗನುಗುಣವಾಗಿ ರೂಪವುಳ್ಳದ್ದೂ ಆಗಿರುವ ನಿನ್ನ ದೈವಿಕವನ್ನು ಕೆಲವರು ಮೂಢಮತಿಗಳು ನಿಜಕ್ಕೂ ಕೆಟ್ಟದ್ದು ಆದರೂ ಕೂಡ ಅರಿಯದವರಿಗೆ ಆನಂದವನ್ನುಂಟು ಮಾಡುವ ಮಾತುಗಳಿಂದ ಮರೆಸುತ್ತಾರೆ.)

ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಬುದ್ಧಿಶಾಲಿಗಳೂ ಇದ್ದಾರೆ, ಮಂದ ಬುದ್ಧಿಗಳೂ ಇದ್ದಾರೆ. ಮಂದಬುದ್ಧಿಗಳಿಗೆ ಎಲ್ಲಾ ವಿಷಯದಲ್ಲೂ ಮಂದಬುದ್ಧಿ ಇಲ್ಲ. ಒಳ್ಳೆಯ ವಿಷಯವನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವುದರಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಮಂದಬುದ್ಧಿ. ಕೆಟ್ಟ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಹೇಳಬೇಕಾಗಿದ್ದರೆ ಅವರಿಗೆ ಬಹಳ ಬುದ್ಧಿಯೇ ಇರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಯಾವುದಾದರೂ ಒಳ್ಳೆಯ ವಿಷಯವನ್ನು ಕೇಳಿದರೆ ಆ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಅವರು ಮಂದಬುದ್ಧಿಗಳು.

ಭಗವಂತನ ಐಶ್ವರ್ಯ ಎಂತಹುದೆಂದರೆ,

‘ತವೈಶ್ವರ್ಯಂ ಯತ್ತಜ್ಜಗದುದಯ ರಕ್ಷಾಪ್ರಲಯ ಕೃತ್’

—ಎಂದು ಹೇಳಿದೆ.

ವ್ಯಾಸರು, ‘ಮೊದಲು ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ತಿಳಿಯಲು ಇಚ್ಛೆ ಇರಬೇಕೆಂದು’ ಹೇಳಿದರು. ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ಕುರಿತು ವಿಚಾರ ಮಾಡಬೇಕು. ಪರಮಾತ್ಮನು ಇದ್ದಾನೆಯೇ ಇಲ್ಲವೇ ಎನ್ನುವ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆಲ್ಲಾ ಭಗವತ್ಪಾದರೂ ‘ಇದ್ದಾನೆ’ ಎಂದು ನಿರೂಪಣೆ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಅವನು ಇದ್ದಾನೆ ಎಂದರೆ,

‘ಲಕ್ಷಣಪ್ರಮಾಣಾಭ್ಯಾಂಹಿ ವಸ್ತು ಸ್ಥಿತಿಃ

(ಲಕ್ಷಣ ಮತ್ತು ಪ್ರಮಾಣಗಳ ಮೂಲಕ ವಸ್ತುವಿನ ಸಿದ್ಧಿ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ.)’
ಎಂದು ಶಾಸ್ತ್ರ ಹೇಳುವಂತೆ ಇರಬೇಕು.

ಯಾವುದಾದರೂ ವಸ್ತು ಹೊಸದಾಗಿ ಬಂದರೆ, ಅದು ಎಂಥ ವಸ್ತು ಎಂದು ಕೇಳುತ್ತೇವೆ. ಅದನ್ನು ನೋಡಿದವನು ಯಾರು ಎಂದು ಕೇಳುತ್ತೇವೆ. ಒಂದು ವಸ್ತು ಇಂತಹದು ಎಂದು ನಾವು ಹೇಳುವಾಗ ಅದನ್ನು ಆ ವಸ್ತುವನ್ನು ಯಾರಾದರೂ ನೋಡಿದ್ದರೆ ಅದಕ್ಕೆ ಪ್ರಮಾಣವೆನ್ನುತ್ತೇವೆ. ನಾವೇ ನಮ್ಮ ಕಣ್ಣುಗಳಿಂದ ನೋಡಿ ಹೇಳಿದರೆ ‘ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಪ್ರಮಾಣ’ ಆಗುತ್ತದೆ. ಒಂದು ವಸ್ತುವನ್ನು ಒಬ್ಬನು ಕೇಳಿ ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಅವನ ಮೂಲಕ ಇನ್ನೊಬ್ಬನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡರೆ ಅದು ‘ಶಬ್ದಪ್ರಮಾಣ’ ವೆನ್ನಲಾಗುವುದು. ಇದೇ ರೀತಿ ‘ಅನುಮಾನ’ದಂಥ ಅನೇಕ ಪ್ರಮಾಣಗಳಿವೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ, ಅನುಮಾನ, ಶಬ್ದ - ಈ ಮೂರು ಪ್ರಮಾಣಗಳೂ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ. ಇಂಥ ಪ್ರಮಾಣಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವ ಪ್ರಮಾಣದ ಮೂಲಕ ಭಗವಂತನು ಇದ್ದಾನೆಂದು ಹೇಳಬಹುದೆಂದು ನಾವು ನೋಡಬೇಕು. ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಶ್ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಪರಮಾತ್ಮನಿಗೆ ಲಕ್ಷಣವಿದೆಯೆಂದು ಕವಿ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ.

ಭಗವಂತನ ಐಶ್ವರ್ಯ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಭಗವಂತನ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಎಂತ ಹದು?

ನಾವು ನೋಡುತ್ತಿರುವ ನಕ್ಷತ್ರ ಮಂಡಲವೋ, ಭೂಮಂಡಲವೋ, ಈ ಸೂರ್ಯನೋ, ಬೇರೆ ಯಾವುದೆಲ್ಲವನ್ನೂ ನಾವು ನೋಡುತ್ತೇವೋ, ಯಾವುದೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಕೇಳುತ್ತೇವೋ, ಯಾವ ವಸ್ತುಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಯಾವುದಾದರೂ ಒಂದು ಇಂದ್ರಿಯದಿಂದ ನಾವು ತಿಳಿಯುತ್ತೇವೆಯೋ, ಅವುಗಳೆಲ್ಲವೂ ಉಂಟಾಗಿರುವುದಾಗಿ ಎಲ್ಲರೂ ಒಪ್ಪುತ್ತಾರೆ. ಯಾರೂ ಪ್ರಪಂಚ ಉಂಟಾಗದೆ ಇರುವುದೊಂದು ಎಂದು ಹೇಳುವುದಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಪ್ರಪಂಚ ಉಂಟಾಗಿರುವುದು ಎನ್ನುವುದು ತೀರ್ಮಾನವೇ. ಅದು ಯಾವಾಗ ಉಂಟಾಯಿತು ಎನ್ನುವುದನ್ನೆಲ್ಲಾ ನಾವು ಈಗ ಸಂಶೋಧನೆ ಮಾಡಲು ಹೊರಟಿಲ್ಲ. ಈ ಪ್ರಪಂಚದ ಸೃಷ್ಟಿಯೊಡನೆ, ಅದು ಅಲ್ಲಿಗೆ ನಿಲ್ಲದೆ, ಅದು ಕಾಪಾಡಲ್ಪಡುತ್ತಲೂ ಇದೆ. ನಾವು ಒಂದು ವಸ್ತುವನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡುತ್ತೇವೆ. ಅದನ್ನು ತೆಗೆದು ಭದ್ರವಾಗಿ ಒಂದು ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯಲ್ಲಿಡುತ್ತೇವೆ. ಅವಶ್ಯಕವಾದಾಗ ಅದನ್ನು ತೆಗೆದು ಉಪಯೋಗಿಸುತ್ತೇವೆ. ಅದನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಉಪಯೋಗಿಸುತ್ತೇವೆ. ಹಾಗಲ್ಲದೆ ಯಾರೋ ತಯಾರು ಮಾಡಿ ಅದನ್ನು ಹೊರಗೆ ಹಾಕಿದರೆ, ಅದು ಬಿಸಿಲಿನಿಂದಲೋ, ಮಳೆಯಿಂದಲೋ ಅಥವಾ ಗಾಳಿ

ಯಿಂದಲೋ ಕೆಟ್ಟು ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಹೀಗಲ್ಲದೆ ಈ ಪ್ರಪಂಚ ಚೆನ್ನಾಗಿ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ನೋಡುತ್ತೇವೆ. ಒಂದು ಮಾವಿನ ಓಟಿಯನ್ನು ಹಾಕಿದರೆ ಅದರಿಂದ ಮಾವಿನ ಮರದ ಮೊಳಕೆಯೇ ಬರುತ್ತದೆ. ಭತ್ತದ ಪೈರು ಹಾಕಿದರೆ ಭತ್ತವೇ ಬರುತ್ತದೆ. 'ಇಂದು ಭತ್ತ ಬರುತ್ತದೆ, ನಾಳೆ ಬೇರೆ ಪೈರು ಬರುತ್ತದೆ' ಎನ್ನುವುದು ಇಲ್ಲ. ಎಲ್ಲವೂ ಒಂದು ನಿಯಮದಿಂದ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ನಾವು ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ಇದಕ್ಕೆ ರಕ್ಷಣೆ ಎಂದು ಹೆಸರು. ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಮೊದಲು ಬಾಲ್ಯ, ಅನಂತರ ಯೌವನ, ಅನಂತರ ವಾರ್ಧಕ್ಯ (ಮುಪ್ಪು) ಇವು ಕ್ರಮವಾಗಿ ಬರುತ್ತವೆ. ಹಾಗಲ್ಲದೆ ಮೊದಲು ವಾರ್ಧಕ್ಯ, ಅನಂತರ ಯೌವನ ಹೀಗೆ ಎಂದೂ ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಅದೇ ಮೊದಲು ಜನ್ಮ, ಅನಂತರ ಸ್ಥಿತಿ, ಅದಾದ ಮೇಲೆ ಲಯ ಎಂದು ಕ್ರಮವಾಗಿದೆ.

ಯಾಸ್ಕರು ನಿರುಕ್ತದಲ್ಲಿ ಹೇಳುವಂತೆ 'ಜಾಯತೇ' (ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ) 'ಅಸ್ತಿ' (ಇರುತ್ತದೆ) 'ವರ್ಧತೇ' (ಬೆಳೆಯುತ್ತದೆ) 'ವಿಪರಿಣಮತೇ' (ಬದಲಾಗುತ್ತದೆ) 'ಅಪಕ್ಷೀಯತೇ' (ಕೆಟ್ಟು ಹೋಗುತ್ತದೆ), 'ನಶ್ಯತಿ' (ನಾಶವಾಗುತ್ತದೆ) ಎಂದು ಆರು ವಿಧಗಳಿವೆ.

ಮೊದಲು ಒಂದು ವಸ್ತು ಉಂಟಾಗಬೇಕು. ಉಂಟಾದರೆ ತಾನೇ ಅದು ಇರಲು ಸಾಧ್ಯ? ಉಂಟಾಗದೆ ಒಂದು ವಸ್ತುವೂ ಇರಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಉಂಟಾಗುವುದು ಒಂದು ಸ್ಥಿತಿ. ಇರುವುದು ಎನ್ನುವುದು ಒಂದು ಸ್ಥಿತಿ. ಅನಂತರ 'ವಿಪರಿಣಮತೇ' ಎಂದು ಹೇಳಿರುವಂತೆ ನಾವು 50 ವರ್ಷಗಳವರೆಗೆ ಬೆಳೆಯುತ್ತಲೆ ಬರುತ್ತೇವೆ. ಅನಂತರ ನಮಗೆ ಶೈಥಿಲ್ಯ ಉಂಟಾಗಿದೆ ಎನ್ನುತ್ತೇವೆ. ಇನ್ನೂ ಕೆಲವು ದಿನಗಳು ಕಳೆದ ಮೇಲೆ ನಮ್ಮ ಹಲ್ಲುಗಳು ಬಿದ್ದುಹೋದವು ಎನ್ನುತ್ತೇವೆ. ಕನ್ನಡಕ ಹೊಸದಾಗಿ ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇವೆ ಎನ್ನುವುದು, ಅದಾದ ಮೇಲಿನದು 'ಕ್ಯಾಟ್‌ರಾಕ್ಟ್' ಬಂದಿದೆ ಎನ್ನುವುದು ಇನ್ನೊಂದು, ಅನಂತರ 'ಅಪಕ್ಷೀಯತೇ' ಎಂದು ಹೇಳಿದೆ. ಶಕ್ತಿಯಾದ ಯಾವ ಔಷಧವನ್ನು ಸೇವಿಸಿದರೂ ಕೂಡ ಶರೀರ ಆಯಾಸಗೊಂಡು ಇರುವುದೇ ವಿನಹ ಆ ಔಷಧ ಶರೀರವನ್ನು ಬಲವುಳ್ಳದ್ದಾಗಿ ಮಾಡುವುದೇ ಇಲ್ಲ. ಇವೆಲ್ಲಾ ಆದ ಮೇಲೆ 'ನಶ್ಯತಿ' ಎಂದು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಹೀಗೆ ಒಬ್ಬನು ನಾಶಹೊಂದುತ್ತಾನೆ.

ಹೀಗೆ ಆರು ಸ್ಥಿತಿಗಳನ್ನು ಅವರು ಹೇಳಿದರು. ವ್ಯಾಸರು ವೇದದಲ್ಲಿರುವ ತಾತ್ಪರ್ಯವನ್ನು ಹೇಳಲು ಬಂದರೆ ವಿನಹ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ತಾವು ನೋಡಿದುದನ್ನೆಲ್ಲಾ ತಮ್ಮ ಸೂತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಬರೆಯಬೇಕೆನ್ನುವುದು ಅವರ ಅಭಿಪ್ರಾಯವಲ್ಲ. ಅವರು,

‘ಜನ್ಮಾದ್ಯಸ್ಯ ಯತಃ’

-ಎಂದು ಹೇಳುವುದನ್ನು ಭಗವತ್ಪಾದರು,

‘ಜನ್ಮ ಸ್ಥಿತಿ ಭಂಗಂ ಸಮಾಸಾರ್ಥಃ’

ಜನ್ಮ, ಸ್ಥಿತಿ, ನಾಶ (ಈ ಮೂರು ಸೇರಿ) ಸಮಾಸ (ಸೇರುವಿಕೆ)ದ ಅರ್ಥ- ಎಂದು ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಜನ್ಮ, ಸ್ಥಿತಿ, ಭಂಗ ಎಂದು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ, ಯಾಸ್ಕರು ಹೇಳಿದ ಆ ಆರು (ವಿಧಗಳನ್ನು) ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬಾರದೆ ಎಂದು ಕೇಳಿದರೆ, ಯಾಸ್ಕರು ಯಾವಾಗ ಬರೆದರು? ಪ್ರಪಂಚ ಉಂಟಾಗಿ ಎಷ್ಟೋ ದಿನಗಳು ಕಳೆದ ಮೇಲೆ ಅವರು ಹುಟ್ಟಿ, ಪ್ರಪಂಚವನ್ನು ನೋಡಿ-

‘ಜಾಯತೇ, ಆಸ್ತಿ, ವರ್ಧತೇ, ವಿಪರಿಣಮತೇ, ಅಪಕ್ಷೀಯತೇ, ನಶ್ಯತಿ’ ಎಂದು ಹೇಳಿದರು.

ಆದರೆ ವ್ಯಾಸರು ವೇದತಾತ್ಪರ್ಯವನ್ನು ಇಲ್ಲೇ ಹೇಳ ಬಯಸಿದರು.

‘ಯತೋ ವಾ ಇಮಾನಿ ಭೂತಾನಿ ಜಾಯಂತೇ
ಯೇನ ಜಾತಾನಿ ಜೀವಂತಿ ಯತ್ತಯಂತ್ಯಭಿಸಂವಿಶಂತಿ’

(ಯಾವುದರಿಂದ ಎಲ್ಲಾ ಭೂತಗಳು ಹುಟ್ಟುವಿಕೆಯನ್ನು ಪಡೆದಿರುವೆಯೋ ಯಾವುದರಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದ ಮೇಲೆ ಅವುಗಳು ಬಾಳುತ್ತವೆಯೋ, ಯಾವುದನ್ನು ಉದ್ದೇಶಿಸಿ ನಡೆದು ಯಾವುದರಲ್ಲಿ ಒಂದಾಗಿ ಬಿಡುವುದೋ)- ಎಂದು ಹೇಳಿದಂತೆ, ವೇದದಲ್ಲಿ ‘ಜನ್ಮ ಸ್ಥಿತಿ ನಾಶಃ’ ಎನ್ನುವ ಮೂರೂ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ. ಬೇರೆ ಯಾವುದೂ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕೆ ಬೇರೆ ಯಾವುದೂ ಇಲ್ಲವೆಂದೂ ಅರ್ಥವಿಲ್ಲ.

‘ಜನ್ಮ ಸ್ಥಿತಿ ಭಂಗಂ ಸಮಾಸಾರ್ಥಃ’

-ಎಂದು ಹೇಳಿರುವುದರಿಂದ ಅದನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಪುಷ್ಪದಂತನು ‘ಎಲೈ ಭಗವಂತನೇ ನಿನ್ನ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಜನ್ಮ ಭಂಗಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗಿರುವುದು’ ಎಂದನು. ಶ್ಲೋಕದಲ್ಲಿ ‘ಯತ್ತತ್’ ಎನ್ನುತ್ತಾನೆ. ‘ಅವನೇ ಇವನು’ ಎಂದರೆ ಏನು ಅರ್ಥ? ಭಗವಂತನನ್ನು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ನೋಡಬಹುದೆಂದು ಅರ್ಥ. ‘ಯತ್ತತ್’ ಎಂದರೆ ಮೊದಲು ಯಾವುದು ಇದ್ದಿತೋ ‘ಅದೇ ಆಗುವುದು, ಯಾರು ಹಾಗೆ ನೋಡಿದುದು?

‘ಧ್ಯಾನಾಭ್ಯಾಸೇನ ವಶೀಕೃತೇನ ಮನಸಾ ತನ್ನಿಗುಣಂ ನಿಷ್ಕ್ರಿಯಮ್’ (ಧ್ಯಾನಾಭ್ಯಾಸದಿಂದ ವಶೀಕೃತವಾದ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಯೋಗಿಗಳು ಆ ನಿಗುಣವು ನಿಷ್ಕ್ರಿಯವೂ ಆದ...)

-ಎಂದು ಹೇಳುವಂತೆ, ಯಾರು ಯೋಗಾಭ್ಯಾಸ ಮತ್ತು ಭಗವಂತನ ಉಪಾಸನೆಯನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ ತಮ್ಮ ಬಾಳನ್ನು ಲಕ್ಷ್ಯವುಳ್ಳದ್ದಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆನ್ನುವ ತೀರ್ಮಾನದೊಡನೆ ಬಾಳನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಾರೆಯೋ ಅಂಥವರಿಗೆ ಭಗವಂತನ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರವಾಗುತ್ತದೆ.

ಭಗವಂತನು ಗೀತೆಯಲ್ಲಿ,

‘ತೇಷಾಮೇವಾನುಕಂಪಾರ್ಥಮಹಮಜ್ಞಾನಜಂ ತಮಃ |

ನಾಶಯಾಮ್ಯಾತ್ಮಭಾವಸ್ಥೋ ಜ್ಞಾನದೀಪೇನ ಭಾಸ್ವತಾ ||’

ಅವರನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಿಸಲು ಅವರ ಅಂತಃಕರಣದಲ್ಲಿದ್ದು ನಾನು ಸ್ವತಃ ಅವರ ಅಜ್ಞಾನ ಜನಿತವಾದ ಅಂಧಕಾರವನ್ನು ಪ್ರಕಾಶಮಯ ತತ್ತ್ವರೂಪ ದೀಪದ ಮೂಲಕ ಹೋಗಲಾಡಿಸುತ್ತೇನೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದನು. ಭಗವಂತನು ಅಂಥವರ ಹತ್ತಿರ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ಇದ್ದುಬಿಡುತ್ತಾನಂತೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಒಂದು ಉದಾಹರಣೆಯನ್ನು ನೋಡಬಹುದು. ಅರ್ಜುನನು ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದರೂ ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನುವ ನೆನಪೇ ಅವನಿಗೆ ಬರಲಿಲ್ಲ. ಅದು ಕೃಷ್ಣ ಪರಮಾತ್ಮನಿಗೆ ಗೊತ್ತು.

‘ಸಖೇತಿ ಮತ್ವಾ ಪ್ರಸಭಂ ಯದುಕ್ತಂ

ಹೇ ಕೃಷ್ಣ ಹೇ ಯಾದವ ಹೇ ಸಖೇತಿ

(ಸ್ನೇಹಿತನೆಂದು ತಿಳಿದು ‘ಎಲೈ ಕೃಷ್ಣನೇ ಎಲೈ ಯಾದವನೇ, ಎಲೈ ಮಿತ್ರನೇ, ಎಂದು ಹಠಾತ್ತನೇ ಹೇಳಿದುದನ್ನು)

-ಎಂದು ಅರ್ಜುನನಿಂದ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದರಿಂದ ಭಗವಂತನನ್ನು ಅವನು ತನ್ನ ಸ್ನೇಹಿತನೆಂದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದನೆ ಹೊರತು ಪರಮಾತ್ಮನೆಂದಲ್ಲ, ಆದರೆ ಪರಮಾತ್ಮನಿಗೆ ಇವನನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಿಸಬೇಕೆಂದು ತೋರಿತು. ಆದ್ದರಿಂದ,

‘ದಿವ್ಯಂ ದದಾಮಿ ತೇ ಚಕ್ಷುಃ ಪಶ್ಯ ಮೇ ಯೋಗಮೈಶ್ವರಮ್”

(ನಿನಗೆ ಜ್ಞಾನ ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಕೊಡುತ್ತೇನೆ, ನನ್ನ ಈಶ್ವರ ಯೋಗವನ್ನು ನೋಡು) ಎಂದನು.

‘ನಾನು ಒಂದು ಕಣ್ಣು ಕೊಡುತ್ತೇನೆ’ ಎಂದು ಭಗವಂತನು ಹೇಳಿದನು. ಪರಮೇಶ್ವರನಿಗೆ ಇರುವಂತೆ ಕೊಟ್ಟನೇ ಎಂದರೆ ಯಾರೂ ಅರ್ಜುನನಿಗೆ ಮೂರು ಕಣ್ಣುಗಳೆಂದು ಹೇಳುವುದನ್ನು ನಾವು ಕೇಳಿಲ್ಲ. ಅವನಿಗೆ ಎರಡು ಕಣ್ಣುಗಳೇ ಇದ್ದವು. ಆದರೆ

ಭಗವಂತನು ಮಾತ್ರ 'ದಿವ್ಯ ಚಕ್ರಸ್' ಕೊಡುವುದಾಗಿ ಹೇಳಿದನು.

ಇದಕ್ಕೆ ಅರ್ಥವೇನೆಂದರೆ ಪರಮಾತ್ಮನ ಕರುಣೆಯಾದುದರಿಂದ ಅವನಿಗೆ ಮೂರನೆಯ ಕಣ್ಣಾದ ಜ್ಞಾನದ ಕಣ್ಣು ಬಂದಿತು. ಆಗ ಅರ್ಜುನನಿಗೆ ಭಗವಂತನು ಇಂಥವನೆಂದು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು, ಮೊದಲು ಅವನು 'ಕೃಷ್ಣನು ನನಗಿಂತಲೂ ಬುದ್ಧಿಶಾಲಿ, ನನಗೆ ಯಾವುದಾದರೂ ಆಪತ್ತು ಬಂದರೆ ಆ ಆಪತ್ತಿನಿಂದ ನನ್ನನ್ನು ಕಾಪಾಡುತ್ತಾನೆ' ಎನ್ನುವ ತೀರ್ಮಾನದಿಂದ ಮಾತ್ರ ಇದ್ದನು. ಆದರೆ ಭಗವಂತನ ದರ್ಶನವಾದ ಮೇಲೆ—

‘ಪಿತಾಽಸಿ ಲೋಕಸ್ಯ ಚರಾಚರಸ್ಯ ತ್ವಮಸ್ಯ ಪೂಜ್ಯಶ್ಚ ಗರುರ್ಗರೀಯಾನ್ |
ನ ತ್ವತ್ಸಮೋಽಸ್ತ್ಯಭ್ಯಧಿಕಃ ಕುತೋಽನ್ಯೋ ಲೋಕಾತ್ರಯೋಽಪ್ಯ
ಪ್ರತಿಮಪ್ರಭಾವ ||

(ನೀನೇ ಚರಾಚರ ಲೋಕದ ತಂದೆ. ನಿನಗೆ ಯಾರೂ ಸಮನಾಗಿಲ್ಲದೆ ಇರುವುದರಿಂದ ಶ್ರೇಷ್ಠನಾದ ಗುರುವಾದ ನೀನು ಈ ಪ್ರಪಂಚದಿಂದ ಪೂಜಿಸಲ್ಪಡಲು ಯೋಗ್ಯನಾಗಿದ್ದೀಯೆ, ಅಸಮಪ್ರಭಾವನೇ! ಮೂರು ಲೋಕಗಳಲ್ಲಿಯೂ ನಿನಗಿಂತಲೂ ಶ್ರೇಷ್ಠರಾದವರು ಯಾರು ತಾನೇ ಇರಲು ಸಾಧ್ಯ?)

ಈ ಶ್ಲೋಕವನ್ನು ಭಗವಂತನು ಜ್ಞಾನದ ಕಣ್ಣುಕೊಟ್ಟ ಮೇಲೆ ಅರ್ಜುನನು ಹೇಳಿದನು. ಆದ್ದರಿಂದ ಭಗವಂತನನ್ನು ಯಾರು ನೋಡಬಹುದು ಎಂದರೆ ಯಾರು ಭಗವಂತನ ಕೃಪೆಗೆ ಪಾತ್ರನಾಗುತ್ತಾನೋ, ಅವನೇ ನೋಡಬಲ್ಲನು. ಅವನ ಕೃಪೆಗೆ ಯಾರು ಪಾತ್ರನಾಗುತ್ತಾನೋ, ಅವನೇ ನೋಡಬಲ್ಲನು. ಅವನ ಕೃಪೆಗೆ ಯಾರು ಪಾತ್ರರಾದವರು? ಯಾರು ಭಗವಂತನು ಹೇಳಿದಂತೆ ನಡೆದು ಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೋ, ಹಾಗಿರುವವರೇ ಭಗವಂತನ ಕೃಪೆಗೆ ಪಾತ್ರರಾಗುತ್ತಾರೆ. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಕವಿ 'ಯತ್ತತ್' ಎಂದು ಹೇಳಿದನು.

‘ಯತ್ತತ್’ ಎಂದರೆ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿಯೇ ನೋಡುವುದು ಎಂದು ಅರ್ಥ. ‘ಭಗವಂತನ ಐಶ್ವರ್ಯವನ್ನು ಅಂಥ ಕೃಪೆಯನ್ನು ಪಡೆದಿರುವವರು ನೋಡಿರಬಹುದು. ನಾವು ಹೇಗೆ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವುದು? ನಾವು ಪಾಮರರಲ್ಲವೇ’ ಎಂದರೆ—

‘ತ್ರಯೀ ವಸ್ತು’

ಎಂದು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ.

‘ತ್ರಯೀ’ ಎಂದರೆ ಋಕ್-ಯಜುಃ-ಸಾಮವೆಂಬ ಮೂರು ವೇದಗಳು. ಈ

ಮೂರು 'ತ್ರಯಸ್ತಯೀ' ಎನ್ನಲ್ಪಡುತ್ತವೆ. ತ್ರಯೀ ಯಾವುದೋ, ಭಗವಂತನು ಅದರ ತಾತ್ಪರ್ಯವಾಗಿರಬೇಕೆಂದು ಶ್ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದೆ. ವೇದ ಒಂದು ಕಡೆ,

'ಅಜಾಯಮಾನೋ ಬಹುಧಾ ವಿಜಾಯತೇ'
(ಹುಟ್ಟದೆ ಹಲವು ವಿಧವಾಗಿ ತೋರುತ್ತಾನೆ.)

-ಎಂದು ಹೇಳಿದೆ. ಅವತಾರ ಭಗವಂತನಿಗೆ ಇದೆಯೇ ಇಲ್ಲವೇ ಎಂದರೆ, ಹೀಗೆ ವೇದ ಹೇಳಿದೆ. ಯಾರೋ ಒಬ್ಬರು ನನ್ನ ಬಳಿಗೆ ಬಂದು, 'ಈ ವಾಕ್ಯ ಪುರುಷಸೂಕ್ತದಲ್ಲಿ ತಾನೇ ಬರುವುದು. ವೇದದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದೆ?' ಎಂದು ಕೇಳಿದರು. ನಾನು ಅವರಿಗೆ 'ಪುರುಷಸೂಕ್ತವೂ ವೇದವೂ ಒಂದೇ' ಎಂದು ಹೇಳಿದೆನು. ವೇದದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಅದು ಇದೆ. ಯಜುರ್ವೇದದಲ್ಲಿ ಅರಣ್ಯಕದಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತದೆ. ಆರಣ್ಯಕ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಭಾಗಕ್ಕೆ ಸೇರಿದುದು. ಋಗ್ವೇದದಲ್ಲೂ ಇದೇ ವಾಕ್ಯ ಬರುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅನಾದಿಯಾಗಿರುವ ವೇದವೇ, 'ಪರಮಾತ್ಮ'ನಿದ್ದಾನೆಂದು ಹೇಳಿದೆ.

'ಅಣೋರಣೀಯಾನ್ ಮಹತೋ ಮಹೀಯಾನ್'

ಎಂದು ವೇದ ಹೇಳುತ್ತದೆ.

ಭಗವಂತನು ಎಂತಹವನು? ಬಹಳ ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿರುವವನೆಂದು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಯಾವವಸ್ತುವನ್ನು ಅಣುವೆಂದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದೇವೋ ಅದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಬಹಳ ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿರುವವನು ಭಗವಂತನು. ನಾವು ಆಕಾಶ ಬಹಳ ದೊಡ್ಡದೆಂದು ಕೊಂಡಿದ್ದರೆ

'ಪಾದೋಽಸ್ಯ ವಿಶ್ವಾ ಭೂತಾನಿ ತ್ರಿಪಾದಸ್ಯಾಮೃತಂ ದಿವಿ
ತ್ರಿಪಾದೂರ್ಧ್ವ ಉದೈತ್ಪುರುಷ್ಘಟಿಲ |'

ಪ್ರಪಂಚವೆಲ್ಲಾ ಪರವಸ್ತುವಿನ ಒಂದು ಭಾಗವೇ ಆಗಿವೆ. ಪರವಸ್ತುವಿನ ಮುಕ್ಕಾಲು ಭಾಗ ನಾಶವಾಗದೆ ಇದ್ದು ಸ್ವಪ್ರಕಾಶನಾದ ಪರಮಾತ್ಮನ ಹತ್ತಿರ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತವೆ.) -ಎಂದು ವೇದದಲ್ಲಿಯೂ,

'ವಿಷ್ವಭ್ಯಾಹಮಿದಂ ಕೃತ್ಸ್ನಂ ಏಕಾಂಶೇನ ಸ್ಥಿತೋ ಜಗತ್'
(ನನ್ನ ಒಂದು ಅಂಶದಿಂದ ಪ್ರಪಂಚವನ್ನೆಲ್ಲಾ ನಾನು ಧರಿಸುತ್ತೇನೆ.)

-ಎಂದು ಗೀತೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಅವನ ಒಂದು ಚಿಕ್ಕ ಭಾಗ ಪ್ರಪಂಚವಾಗಿ ವ್ಯಾಪ್ತವಾಗಿರುವುದು. ಅದಕ್ಕೆ ಮೇಲೂ ಅವನು ಇದ್ದಾನೆ. ಪ್ರಪಂಚದಿಂದ

ನೋಡಿದರೇನೇ 'ಮೇಲೆ, ಕೆಳಗೆ' ಎನ್ನುವ ವ್ಯವಹಾರವೆಲ್ಲಾ ಬರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಒಬ್ಬನೇ ಇರುವುದು. ಹಾಗಿರುವ ಪರವಸ್ತು ತ್ರಯೀ ವಸ್ತುವಿನಿಂದ ಪಡೆಯಲಾಗುವುದು. ಮೂರು ವೇದಗಳಿಗೂ ತಿಳಿಯಲ್ಪಡುವವನಾಗಿರುವವನು ಭಗವಂತನೇ. ಆದರೆ, ಹಾಗೆ ಒಂದೇ ವಸ್ತುವಾಗಿದ್ದರೂ ಕೂಡ,

‘ವ್ಯಸ್ತಂ ತಿಸೃಷು ಗುಣಭಿನ್ನಾಸು ತನುಷು’

ಎಂದು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ.

ಭಗವಂತನಿಗೆ ‘ಸತ್ಯಂ ಜ್ಞಾನಂ ಅನಂತಂ ಬ್ರಹ್ಮ’ ಎನ್ನುವುದೇ ಲಕ್ಷಣ.

‘ಅಜೋಽಪಿ ಸನ್ನವ್ಯಯಾತ್ಮಾ ಭೂತಾನಾಮೀಶ್ವರೋಽಪಿ ಸನ್’ ।

ಪ್ರಕೃತಿಂ ಸ್ವಾಮಧಿಷ್ಠಾಯ ಸಂಭವಾಮೃತ್ಯುಮಾಯಯಾ ॥’

(ನಾನು ಹುಟ್ಟು ಇಲ್ಲದವನು, ಜೀವರುಗಳಿಗೆಲ್ಲಾ ಈಶ್ವರನು. ಆದರೂ ನನ್ನ ಪ್ರಕೃತಿಯನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡು ಆತ್ಮಮಾಯೆಯಿಂದ ಅವತರಿಸುತ್ತೇನೆ).

ಭಗವಂತನಿಗೆ ಜನ್ಮವಿಲ್ಲ. ಆದರೂ ಜನ್ಮವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ನಾವು ಜನ್ಮವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತೇವೆ. ಹಾಗಾದರೆ ಏನು ವ್ಯತ್ಯಾಸ? ಅವನು ಇಷ್ಟಪಟ್ಟಾಗ ಜನ್ಮವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ನಾವಾದರೋ, ನಮ್ಮ ಕರ್ಮ ನಮ್ಮನ್ನು ಹೇಗೆ ತಳ್ಳುತ್ತದೆಯೋ ಹಾಗೆ ಜನ್ಮವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತೇವೆ.

‘ತದ್ಯಇಹ ರಮಣೀಯ ಚರಣಾಃ... ರಮಣೀಯಾಂ ಯೋನಿಂ

ಅಪದ್ಯೇರನ್... ಕಪೂಯ ಚರಣಾಃ ಕಪೂಯಂ ಯೋನಿಮಾ

ಪದ್ಯೇರನ್’

(ಹೇಗೆ ಇಲ್ಲಿ ಒಳ್ಳೆಯ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾರೆಯೋ, ಒಳ್ಳೆಯ ಜನ್ಮಗಳನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾರೆಯೋ, ಹಾಗೆಯೇ ಕೆಟ್ಟ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಮಾಡುವವರು ಕೆಟ್ಟ ಜನ್ಮಗಳನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾರೆ.)

ಎಂದು ಹೇಳಿದೆ,

‘ಉಭಾಭ್ಯಾಂ ಪುಣ್ಯಪಾಪಾಭ್ಯಾಂ ಮಾನುಷ್ಯಂ ಲಭತೇ ವಶಃ’

(ಪುಣ್ಯ, ಪಾಪ ಇವೆರಡನ್ನೂ ಮಾಡಿದರೆ ಮನುಷ್ಯ ಜನ್ಮ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ)

ನಾವು ಮಾಡಿದ ಪಾಪಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಜನ್ಮ ಬರುತ್ತದೆ. ಪುಣ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಿದರೆ ಅದಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಜನ್ಮ ಬರುತ್ತದೆ.

ಭಗವಂತನು ತನ್ನ ಶಕ್ತಿಯಿಂದ, ತಾನು ಹುಟ್ಟಿದಂತೆ ತೋರಿಸಬಹುದು. ಆದರೆ ಅವನಿಗೆ ಹುಟ್ಟುವಿಕೆ ಇಲ್ಲ. 'ನನಗೆ ಜನ್ಮವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ನಾನು ಹುಟ್ಟುತ್ತೇನೆ' ಎಂದು ಭಗವಂತನು ಗೀತೆಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವುದರ ಅರ್ಥವೇನು? ಭಗವಂತನಿಗೆ ನಿಜಕ್ಕೂ ಜನ್ಮವಿಲ್ಲವೆಂದು ಅರ್ಥ.

ಭಗವತ್ಪಾದರು,

'ದೇವಕ್ಯಾಂ ವಸುದೇವಾದಂಶೇನ ಜಾತ ಇವ'
(ದೇವಕಿ-ವಸುದೇವರ ಮೂಲಕ ಹುಟ್ಟಿದಂತೆ)

ಎನ್ನುವಲ್ಲಿ 'ಹುಟ್ಟುವಂತೆ' ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ.

'ಲೋಕಾನುಗ್ರಹಂ ಕುರ್ವನ್' ಎಂದು ಹೇಳಿರುವಂತೆ 'ಇಷ್ಟು ಜನರು ಆತ್ಮ ತತ್ತ್ವವನ್ನು ತಿಳಿಯದೆ ತಳಮಳಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರಲ್ಲಾ ಎಂದುಕೊಂಡು, ಇವರಿಗೆ ಹೇಗಾದರೂ ಉಪದೇಶ ಮಾಡಿದರೆ ಇದರ ಕಿವಿಗೆ ಮುಟ್ಟುತ್ತದೆಯೋ ಎಂದುಕೊಂಡು ದಯೆಯಿಂದ ಭಗವಂತನು ಅನುಗ್ರಹ ಮಾಡಲು ಬಂದನು' ಎಂದು ಭಗವತ್ಪಾದರು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ.

ಭಗವಂತನು ಸೃಷ್ಟಿಸುವಾಗ ಬ್ರಹ್ಮನೆಂದು ಹೆಸರಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದನು. ರಕ್ಷಣೆ ಮಾಡುವಾಗ ವಿಷ್ಣು ಎಂದು ಹೆಸರು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ರಕ್ಷಣೆ ಮಾಡುತ್ತಾ ಬರುತ್ತಾನೆ. ನಾಶ ಮಾಡುವಾಗ ರುದ್ರನಾಗಿದ್ದು ನಾಶಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಶಕ್ತಿ ಎನ್ನುವುದು ಒಂದೇ ಒಂದು ಚೈತನ್ಯ. ಅದರ ಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಯಾವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಯಾವ ರೂಪವನ್ನು ಧರಿಸಿದರೆ ಕೆಲಸವಾಗುತ್ತದೆಯೋ ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಆ ರೂಪವನ್ನು ಧರಿಸುವನು. ಶಿವ ನಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ನಂಬಿಕೆ ಇರುವವನು ಬ್ರಹ್ಮ, ವಿಷ್ಣು ಈ ಎರಡು ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ಒಪ್ಪುವುದಿಲ್ಲ.

'ಬಹುಲರಜಸೇ ವಿಶ್ವೋತ್ತತ್ತೌ ಭವಾಯ ನಮೋ ನಮಃ
ಪ್ರಬಲ ತಮಸೇ ತತ್ಸಂಹಾರೇ ಹರಾಯ ನಮೋ ನಮಃ
ಜನಸುಕೃತೇ ಸತ್ಪೋದ್ರಿಕೌ ಮೃಡಾಯ ನಮೋ ನಮಃ
ಪ್ರಮಹಸಿ ಪತೇ ನಿಸ್ತ್ಯಗುಣೈಶಿವಾಯ ನಮೋ ನಮಃ ||'

(ಪ್ರಪಂಚವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿ ಮಾಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ ರಜಸ್ಸನ್ನು ಹೆಚ್ಚಾಗಿಸಿಕೊಂಡಿರುವವ

ನಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ. ಪ್ರಪಂಚವನ್ನು ನಾಶಮಾಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ ತಮಸ್ಸನ್ನು ಹೆಚ್ಚಾಗಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಹರನಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ, ಜನರಿಗೆ ಆನಂದವನ್ನು ನೀಡಲು ಸತ್ತ್ವವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ರಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಮೃಡನಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ, ಮೂರು ಗುಣಗಳಿಗೂ ಮೇಲೆ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವ ಶಿವನಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ.)

‘ಒಬ್ಬನೇ ಶಿವನು ಸೃಷ್ಟಿ ಮಾಡುವಾಗ ‘ಭವ’ನೆಂದು ಹೆಸರು ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಅವನೇ ಕಾಪಾಡುವಾಗ ‘ಮೃಡ’ ನೆಂದು ಹೆಸರು ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಸಂಹಾರ ಮಾಡುವಾಗ ‘ಹರ’ನೆಂದು ಹೆಸರು ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ ಅವನು ಯಾವಾಗಲೂ ‘ಶಿವನೇ’ ಎಂದು ಶೈವನು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ‘ಶಿವ’ ಎಂದರೆ ಈ ಮೂರು ರೂಪಗಳೂ ಬರುತ್ತವೆ. ‘ಶಿವ’ ಎಂದರೆ ಬ್ರಹ್ಮ. ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿ ‘ಶಿವ’ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಪುಲ್ಲಿಂಗವೂ ಉಂಟು, ನಪುಂಸಕಲಿಂಗವೂ ಉಂಟು. ನಪುಂಸಕಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಅದನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿದರೆ ಅದಕ್ಕೆ ಮಂಗಳವೆಂದು ಅರ್ಥ. ಮಂಗಳದಲ್ಲಿ ಮಂಗಳವಾಗಿ ‘ಮಂಗಲಾನಾಂ ಚ ಮಂಗಲಂ’ ಎನ್ನುವಂತೆ ಇರುವ ಪರಬ್ರಹ್ಮ ಒಂದೇ ಮಂಗಳ. ಯಾವುದಾದರೂ ರೂಪವನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡರೇ ಆಗ ‘ಶಿವಃ’ ಎಂದು ಹೇಳಬೇಕು. ಆಗ ಯಾವ ರೂಪವನ್ನು ಬೇಕಾದರೂ ಪಡೆಯಬಹುದು. ಹಾಗಲ್ಲದೆ ನಪುಂಸಕ ಬಂದರೆ ‘ಒಂದು ವಿಧವಾದ ಗುಣವೂ ಇಲ್ಲ’ ಎಂದು ಅರ್ಥ. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ‘ಬ್ರಹ್ಮ’ ಎಂದರೆ ‘ಚತುರ್ಮುಖಿ’ ಬ್ರಹ್ಮನಿಗೆ ಹೆಸರು. ‘ಬ್ರಹ್ಮಜಿಜ್ಞಾಸಾ’ ಎನ್ನುವ ಜಾಗದಲ್ಲಿ ನಿರ್ಗುಣಬ್ರಹ್ಮವನ್ನೇ ಅದು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಪುಲ್ಲಿಂಗವಾದ ಬ್ರಹ್ಮ ಶಬ್ದವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡರೆ ಅದು ನಿರ್ಗುಣವಲ್ಲ. ಅದು ಗುಣವೇ. ನಿರ್ಗುಣವಾದ ಬ್ರಹ್ಮ ಶಬ್ದವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ನಾವು ‘ಬ್ರಹ್ಮಣೋ ಜಿಜ್ಞಾಸಾ’ (ಬ್ರಹ್ಮವನ್ನು ಕುರಿತು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕೆನ್ನುವ ಆಸೆ) ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತೇವೆ. ಆದರೆ ಒಂದು ವಸ್ತು ಆಯಾಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅವತಾರವನ್ನು ಪಡೆದು ಜನರನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಿಸುತ್ತದೆ. ಅವತಾರ ಮೂರೇ ಇರಬೇಕೆಂಬ ನಿಯಮವಲ್ಲ. ಅದು ಮೂವತ್ತು ಆಗಬಹುದು, ಮೂವತ್ತು ಲಕ್ಷವಾಗಬಹುದು ಅಥವಾ ಮೂರು ಕೋಟಿ ಆಗಬಹುದು.

‘ಯದ್ಯದ್ವಿಭೂತಿಮತ್ಸತ್ತಂ ಶ್ರೀಮದೂರ್ಜಿತಮೇವ ವ್ಯಾಙ್ಗಿಲಿ |
ತತ್ತದೇವಾವಗಚ್ಛತ್ಸಂ ಮಮ ತೇಜೋಂಶ ಸಂಭವಮ್ ||’

(ಮಹಿಮೆಯೂ, ಸೌಂದರ್ಯವೂ, ಶಕ್ತಿಯೂ ಇರುವುದು ಯಾವುದೆಲ್ಲವೂ ಇದೆಯೋ, ಅದೆಲ್ಲವೂ ನನ್ನ ತೇಜಸ್ಸಿನ ಅಂಶದಿಂದ ಉಂಟಾದುದೆಂದು ತಿಳಿ.)—ಎನ್ನುವಲ್ಲಿ,

‘ವಿಶೇಷವಾದ ಕ್ರಿಯಾಶಕ್ತಿ ಯಾವುದು ಇದ್ದರೂ ಅದು ನನ್ನ ಅಂಶ’ ಎಂದು

ಭಗವಂತನು ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ, ಹಾಗಿರುವಾಗ ರಾಮ, ಕೃಷ್ಣ, ನರಸಿಂಹ ಈ ಅವತಾರಗಳೆಲ್ಲವೂ ಭಗವಂತನ ರೂಪಗಳೇ ಆಗುತ್ತವೆ. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ, 'ಭಗವಂತನ ರೂಪಗಳು ಮೂರು' ಎಂದು ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ಅವುಗಳು 'ಅನೇಕ' ವೆಂದು ಹೇಳಿ ಅಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. 'ತ್ರಯೀ' ಎಂದು ಹೇಳಿರುವುದರಿಂದ ವೇದಕ್ಕೆ ಭಗವಂತನು ವಿಷಯವಾಗಿದ್ದಾನೆಂದು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಹಲವರು ವೇದಗಳನ್ನು ಓದುತ್ತಾರೆ. ಹಾಗಿರುವಾಗ ಭಗವಂತನ ಐಶ್ವರ್ಯ ಇಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಗೆ ಹೇಳುವುದು? ಈ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಒಂದು ಉತ್ತರವಿದೆ. ವೇದ ಹೇಳುವುದನ್ನು ಪ್ರಮಾಣವೆಂದು ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವವನು ತಾನು ಅದನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಬಹುದು. ವೇದವೇ ಅಪ್ರಮಾಣ ಎನ್ನುವವನ ಹತ್ತಿರ ವೇದ ಹೇಳುವುದು ಸರಿ ಎಂದು ಹೇಗೆ ಹೇಳುವುದು? ಪ್ರಮಾಣವೆಂದು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳದವನಿಗೆ ಅದರ ಪ್ರಕಾರ ದಂಡನೆ ಕೊಡಲು ಸಾಧ್ಯವೇ? ಆದರೆ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ತಪ್ಪು ಮಾಡಿದವರಿಗೆಲ್ಲಾ ದಂಡನೆ ಕೊಡುವೆವು. ಆ ವಿಷಯವೇ ಬೇರೆ. 'ದೈವ ನಿಂತು ಕೊಲ್ಲುವುದು' ಎಂದು ಗಾದೆ ಇದೆ. ನಾವು ಭಗವಂತನು ಏನು ಮಾಡಬಲ್ಲನು ಎನ್ನುವ ಭಾವನೆಯಲ್ಲಿದ್ದೇವೆ. ಆದರೆ ಭಗವಂತನು ಯಾರಿಗೆ ಯಾವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಏನು ದಂಡನೆ ಕೊಡಬೇಕೋ, ಅದನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಾನೆ.

'ತ್ರಯೀ ವಸ್ತು' ಎಂದು ನೀವು ಹೇಳಿದರೂ ನಾನು ಒಪ್ಪಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಯೋಗಿಗಳು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವೆಂದು ಹೇಳಿದರೂ ಯೋಗಿಗಳನ್ನು ನೋಡಿದವರು ಯಾರು? ಯೋಗಿಯೂ ನನ್ನಂತೆಯೇ ಎಂದು ನಾನು ಭಾವಿಸುತ್ತೇನೆ. ಅವನು ಒಬ್ಬ ಇಂದ್ರಜಾಲ ಮಾಡುವವನೆಂದು ನಾನು ಭಾವಿಸುತ್ತೇನೆ. ಇಂದ್ರಜಾಲದಲ್ಲಿ ಮಾಡಲ್ಪಡುವದನ್ನೆಲ್ಲಾ ಕಂಡು ಯಾರಾದರೂ ಅವನ ಹಿಂದೆ ಓಡುವುದುಂಟೇ? ಅದೇ ರೀತಿ ನಾನು ಈಶ್ವರನನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ, ಏಕೆಂದರೆ ನಾನು ಯುಕ್ತಿಯನ್ನು ಹೇಳುವವನು. ನಾನು ಈಶ್ವರನನ್ನು ಕುರಿತು ಎಷ್ಟೋ ಚಿಂತನೆ ಮಾಡಿದ್ದೇನೆ. ಹೇಗೆ ನೋಡಿದರೂ ಈಶ್ವರನು ಇಲ್ಲ ಎನ್ನುವ ಕೊನೆಯ ತೀರ್ಮಾನಕ್ಕೆ ಬರಬೇಕಾಗಿದೆ' ಎಂದು ನಾಸ್ತಿಕನು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ.

ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ನಾಸ್ತಿಕವಾದಗಳು ಇವೆ. ಅವುಗಳು ಕೆಲವರಿಗೆ ರಮಣೀಯವಾಗಿ ತೋರುತ್ತವೆ. ಯಾರಿಗೆ? ಭಾಗ್ಯವಿಲ್ಲದವನಿಗೆ ವಾದಗಳು ರಮಣೀಯವಾಗಿ ತೋರುತ್ತವೆ. ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ನಶ್ಯ ಕೊಟ್ಟರೆ ಅವರಿಗೆ 'ಆಹಾ! ಭೇಷ್', ನಾನೂ ದೊಡ್ಡವನಾಗಿಬಿಟ್ಟೆ' ಎಂದು ತೋರುತ್ತದಂತೆ. ಚಿಕ್ಕವನು ನಶ್ಯಹಾಕಿಕೊಂಡರೆ 'ಅದು ದೊಡ್ಡವರು ಮಾಡುವ ಕೆಲಸ. ಆದ್ದರಿಂದ ನಾನೂ ದೊಡ್ಡವನು' ಎಂದು ಭಾವಿಸುತ್ತಾನೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಚುಟ್ಟ ಸೇದಿದರೆ, 'ಅದು ದೊಡ್ಡವರಿಗಾಗಿ ಇರುವುದು. ಅದನ್ನು ಸೇದಿದರೆ ನಾನು ದೊಡ್ಡವನಾಗಿ ಬಿಡುವೆನು' ಎನ್ನುವ ಭಾವನೆಯಿಂದ ನಾಲ್ಕು ದಿನಗಳು

ಆ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡುವನು. ಅದಾದ ಮೇಲೆ ನೋಡಬೇಕು ಅವನ ಅವಸ್ಥೆ. ನಶ್ಯ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಐದು ಪೈಸೆಯನ್ನಾದರೂ ಕದ್ದು ನಶ್ಯ ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆನಿಸುತ್ತದೆ. 'ಏನು ಹೀಗೆ ಆಗಿ ಬಿಟ್ಟೆಯಲ್ಲ' ಎಂದು ಕೇಳಿದರೆ 'ಕೆಟ್ಟ ಅಭ್ಯಾಸದಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದಾಯಿತು. ಇದನ್ನು ಇನ್ನು ಬಿಡಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ' ಎಂದು ಅವನು ಹೇಳುವನು.

‘ಅಭವ್ಯಾನಾಮಸ್ಮಿನ್ ವರದ ರಮಣೀಯಾಮರಮಣೀಮ್ |
ವಿಹಂತಂ ವ್ಯಾಕ್ರೋಶೀಂ ವಿದಧತ ಇಹೈಕೇ ಜಡಧಿಯಃ ||’

ಎಂದು ಹೇಳುವಂತೆ, ನಾಸ್ತಿಕವಾದವನ್ನು ಹಲವರು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರೆ. ಅವರು ‘ಜಡಧೀಯಃ’ (ಮಂದಬುದ್ಧಿಯುಳ್ಳವರು) ಆಗುವರು.

ಭಗವಂತನ ಐಶ್ವರ್ಯವನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳದೆ ಅದನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಭಗವಂತನು ಇಲ್ಲವೆಂದು ನಿರ್ಣಯಿಸುತ್ತಾನೆ. ಅದರಿಂದ ಏನು ಪ್ರಯೋಜನ?

‘ನಾಸ್ತಿ ಚೇನ್ನಾಸ್ತಿ ನೋ ಹಾನಿಃ
ಅಸ್ತಿಚೇನ್ನಾಸ್ತಿಕೋ ಹತಃ’

(ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಅದರಿಂದ ನಷ್ಟವೇನಿಲ್ಲ, ಇರುವುದಾದರೆ ನಾಸ್ತಿಕನು ನಾಶವಾಗುತ್ತಾನೆ)

—ಎನ್ನುವ ವಾಕ್ಯ ಒಂದು ಕಡೆ ಬರುತ್ತದೆ. ಎಂದೋ ಒಂದು ದಿನ ಗ್ರಹಣ ಬರುತ್ತದೆ. ಅದು ಮಧ್ಯಾಹ್ನದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಬಂದರೆ ನಾವು ಸುಖವಾಗಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿ ಊಟ ಮಾಡಬಹುದು. ಆದರೆ ನಮ್ಮ ಪ್ರಾರಬ್ಧ(?) ಅದು ರಾತ್ರಿ ಹನ್ನೊಂದು ಗಂಟೆಗೆ ಬರುತ್ತದೆ. ಗ್ರಹಣಕ್ಕೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತು ಮುಂಚೆ ಏನೂ ತಿನ್ನಬಾರದು. ಹನ್ನೊಂದು ಗಂಟೆಯಾದ ಮೇಲೆ ಮೂರು ಗಂಟೆ ಕಾಲ ಗ್ರಹಣ ಇರುವುದು. ಅದುವರೆಗೆ ಏನೂ ತಿನ್ನಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಜಪ ಮಾಡುತ್ತಾ ಕುಳಿತಿರಬೇಕು. ಕೆಲವರಿಗೆ ‘ಇದು ಬಹಳ ಕಷ್ಟದ ಕೆಲಸವಾಯಿತಲ್ಲ! ಯಾವುದಾದರೂ ಸಿನಿಮಾಗೆ ಹೋಗಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡರೆ ಹೇಗಾದರೂ ಕಾಲವನ್ನು ಕಳೆಯಬಹುದು. ಜಪ ಮಾಡುತ್ತಾ ಕುಳಿತು ಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದರೆ ದುಃಖವಾಗುತ್ತದೆಲ್ಲ!’ ಎಂದು ತೋರುತ್ತದೆ. ನಾಸ್ತಿಕನಾಗಿ ಇರುವವನಿಗೆ ‘ನಾಸ್ತಿ ಕವಾದಗಳು ಬಹಳ ಸರಿ’ ಎಂದು ತೋರುವುದು. ಎಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಅವನು ನಾಸ್ತಿಕನಾಗಿರುವನು? ಅವನಿಗೆ ಯಾವುದಾದರೂ ಒಂದು ಕಷ್ಟ ಬರುವವರೆಗೆ ಮಾತ್ರ ಅವನು ನಾಸ್ತಿಕನಾಗಿರುವನು. ಆದರೆ ಸಂಕಟ ಬಂದರೆ ವೆಂಕಟರಮಣನನ್ನು ಕೂಗುವನು. ಹೀಗೆ ನಾವು ಲೋಕದಲ್ಲಿ ನೋಡುತ್ತೇವೆ.

ಒಂದು ಕಡೆ ಉದಯನಾಚಾರ್ಯರು, ಭಗವಂತನೇ, ನೀನು ಎಂದೂ ಈ ನಾಸ್ತಿಕನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವ ಭಾರವನ್ನು ವಹಿಸಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ಅವನು ತನ್ನನ್ನು ತಾನು ಕಾಪಾಡಿಕೊಳ್ಳುವನು. ನಿನ್ನ ಚಿಂತೆ ಅವನಿಗೆ ಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ಅವನ ಚಿಂತೆ ನಿನಗೆ ಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಯಾವುದೋ ಒಂದು ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಅವನು ತನ್ನನ್ನು ತಾನು ಕಾಪಾಡಿಕೊಳ್ಳಲಾರನು. ಆಗ ಮಾತ್ರ ನೀನು ಅವನನ್ನು ಕೈ ಬಿಡಬೇಡ. ಅವನು ನಾಸ್ತಿಕನಾಗಿದ್ದು ನಿನ್ನನ್ನು ನಿಂದಿಸುತ್ತಿದ್ದನು, ಎನ್ನುವುದರಿಂದ ನೀನು ಕೈ ಬಿಡುವುದೇ ನ್ಯಾಯವಲ್ಲವೇ? ಭಕ್ತನನ್ನಲ್ಲವೇ ನೀನು ಕಾಪಾಡಬೇಕು? ಭಕ್ತನಲ್ಲವೇ ಭಗವಂತನಿದ್ದಾನೆಂದು ನಿನಗೆ ಶರಣಾಗಿದ್ದಾನೆ ಎಂದುಕೊಂಡು ಅವನನ್ನು ನೀನು ಕೈ ಬಿಡಬೇಡ. ಭಕ್ತನು ಭಗವಂತನಿದ್ದಾನೆ ಎನ್ನುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಭಗವಂತನ ಚಿಂತೆ ಎಷ್ಟು ಮಾಡಿದನೋ. ಅದೇ ರೀತಿ ನೀನು ಇಲ್ಲ ಎನ್ನುವುದಕ್ಕಾಗಿ ನಾಸ್ತಿಕನು ನಿನ್ನನ್ನು ಕುರಿತು ಚಿಂತಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ನೀನು ಅವನನ್ನು ಕೈ ಬಿಡಬೇಡ. ಆ ನಿರ್ಭಾಗ್ಯವಂತನಿಗೆ ಬಹಳ ಚೆನ್ನಾಗಿರುವ ಮಾತುಗಳಿಂದ ನಿನ್ನ ಐಶ್ವರ್ಯವಿಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳುವುದಕ್ಕೆ ಅನೇಕ ಮಂದಿ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ' ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ.

ಭಗವಂತನು ಇಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಗೆ ಹೇಳುವುದು? ನಾವು ಇಷ್ಟು ಜನರನ್ನು ನೋಡಿದ್ದೇವೆ. ಕಾಶ್ಮೀರದಲ್ಲಿರುವ ಮನುಷ್ಯನು ಹೇಗಿದ್ದಾನೆಂದರೆ, ಅವನಿಗೆ ಎರಡು ಕಣ್ಣುಗಳು, ಎರಡು ಕೈಗಳು ಮುಂತಾದವು ಇವೆಯೆಂದು ಹೇಳುತ್ತೇವೆ. ಹಾಗಲ್ಲದೆ ನಾಲ್ಕು ಕಣ್ಣುಗಳು, ಎರಡು ಕೊಂಬುಗಳು ಇವೆಯೆಂದು ಹೇಳಬಲ್ಲವೇ? ನಾವು ಹೇಗೆ ನೋಡಿದ್ದೇವೋ ಹಾಗೆಯೇ ಕಲ್ಪನೆ ಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯ. ಆಸ್ತಿಕರಾಗಿರುವ ನೀವುಗಳು ಈ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡವನ್ನು ಭಗವಂತನೇ ಸೃಷ್ಟಿ ಮಾಡಿದನೆನ್ನುತ್ತೀರಿ.

‘ಇದನ್ನು ಒಪ್ಪುತ್ತೇನೆ, ಇದೇ ಕಾರಣದಿಂದಲೇ ಭಗವಂತನು ಇಲ್ಲ ಎನ್ನುವುದು ನನ್ನ ತೀರ್ಮಾನ. ಯಾವಾಗ ಭಗವಂತನು ಸೃಷ್ಟಿ ಮಾಡಿದನೆಂದು ಆಸ್ತಿಕರಾದ ನೀವು ಹೇಳುತ್ತೀರೋ ಆಗಲೇ ಭಗವಂತನು ಇಲ್ಲವೆಂದು ತೀರ್ಮಾನ’ ಎನ್ನುತ್ತಾನೆ ನಾಸ್ತಿಕನು. ‘ನಾವು ಮನುಷ್ಯರು ಹಲವರನ್ನು ನೋಡಿದ್ದೇವೆ. ಕಾಶ್ಮೀರದಲ್ಲಿರುವ ಮನುಷ್ಯರು ನಮ್ಮಂತೆಯೇ ಎರಡು ಕೈಗಳನ್ನೂ, ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನೂ ಉಳ್ಳವರೇ ಹೊರತು ನಾಲ್ಕು ಕೈಗಳು, ಎರಡು ಕೊಂಬುಗಳು ಉಳ್ಳವರೆಂದು ಹೇಳುವುದಿಲ್ಲ. ನಾವು ಹೇಗೆ ನೋಡುತ್ತೇವೋ ಹಾಗೆಯೇ ಕಲ್ಪನೆಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯ.

‘ದೃಷ್ಟಾಚ್ಛ ಅದೃಷ್ಟ ಕಲ್ಪನಮ್’

(ನೋಡಿದಂತೆ ನೋಡದದು ಕಲ್ಪಿತವಾಗುವುದು)-ಎಂದು ಒಂದು ಕಡೆ ಬರುತ್ತದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಆಸ್ತಿಕರಾದ ನೀವು ಭಗವಂತನೇ ಪ್ರಪಂಚವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಮಾಡಿದ

ನೆಂದು ಹೇಳುತ್ತೀರಿ. (ಕ್ರಿಯೆ ಇರುವವನಿಗೆ ಬಿಂಡಿತ ನಾಶವಿದೆ). ಆದ್ದರಿಂದ 'ಭಗವಂತನೇ ಪ್ರಪಂಚವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದನು, ಆದ್ದರಿಂದ ಅವನು ಇದ್ದಾನೆ' ಎಂದು ನೀವು ಹೇಳುವುದರ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಅವನು ಇಲ್ಲವೆಂದು ನಾನು ನಿರೂಪಿಸುತ್ತೇನೆ' ಎನ್ನುತ್ತಾನೆ ಅವನು.

ಹೀಗೆ ಪರಮಾತ್ಮನೇ ಇಲ್ಲ ಎನ್ನುವ ವಿಷಯದಲ್ಲಿಯೂ ಸುಂದರವಾದ ತರ್ಕವಿದೆ. ಆದರೆ ಅಂಥ ತರ್ಕ ತರ್ಕವಲ್ಲ. ಆ ಕುತರ್ಕದಿಂದ ಏನಾಗುತ್ತದೆಂದರೆ ವಿವೇಕವಿಲ್ಲದ ಜನರು ಮೋಹಗೊಂಡು ಅದನ್ನು ನಿಜವೆಂದುಕೊಳ್ಳುವರು.

ನಾಸ್ತಿಕನ ವಿರೋಧವನ್ನು ಈಗ ನೋಡೋಣ. ಒಬ್ಬ ಕುಂಬಾರನು ಒಂದು ಕೊಡವನ್ನು ಮಾಡುವನು. ಕೊಡ ಮಾಡುವುದು ಎಂದರೆ, 'ಎಲೈ ಕೊಡವೇ! ನೀನು ಎದುರಿಗೆ ಬಂದು ನಿಲ್ಲು' ಎಂದರೆ ಅದು ಬಂದು ನಿಲ್ಲುವುದೇ? ನಾನು ಹೀಗೆ ಇದುವರೆಗೆ ನೋಡಿಲ್ಲ. ಗುದ್ದಲಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಮಣ್ಣನ್ನು ಅಗೆದು ತೆಗೆದು, ನೀರು ಹಾಕಿ ಅದರಲ್ಲಿರುವ ಕಲ್ಲುಗಳನ್ನು ತೆಗೆದು ಅದು ಮೃದುವಾದ ಮೇಲೆ ಕುಂಬಾರನು ಕೊಡವನ್ನು ಮಾಡುವನು. ಅದೇ ರೀತಿ ಈ ಭಗವಂತನನ್ನು ನನ್ನವನು ಯಾವುದಾದರೂ ಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಮಾಡುವುದನ್ನು ನೀವು ನೋಡಿರುವಿರಾ? ಹಾಗೆ ಅವನು ಏನೇನು ಮಾಡಿದನು? ನೀವು ಭಗವಂತನನ್ನು ಕುರಿತು, 'ನಿರ್ಗುಣ, ನಿಷ್ಕಲ, ನಿಷ್ಕ್ರಿಯ, ಶಾಂತ -' ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತೀರಲ್ಲಾ! ನಿಷ್ಕ್ರಿಯವಾಗಿರುವ ವಸ್ತು ಎಂದು ಹೇಳಿ, ಪ್ರಪಂಚವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಮಾಡಿದನೆಂದು ಹೇಳುವಿರಲ್ಲಾ ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಕ್ಕೊಂದು ಸಂಬಂಧವೇ ಇಲ್ಲವಲ್ಲಾ! ಈಶ್ವರನಿಂದ ಯಾವ ವಿಧವಾದ ಕ್ರಿಯೆಯೂ ನಡೆಯಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ. ಭಗವಂತನ ಸ್ವರೂಪ ಏನು ಎಂದು ಹೇಳುವಿರಾ?

‘ಅಕಾಯಮವ್ರಣಮ್’

-ಎಂದು ಹೇಳುವಂತೆ ಅವನಿಗೆ ಶರೀರವು ಇಲ್ಲ, ವ್ರಣವೂ ಇಲ್ಲ ಎಂದು ಹೇಳುವಿರಿ. ಶರೀರವಿಲ್ಲದವನು ಹೇಗೆ ಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಲು, ಸಾಧ್ಯ? ಕ್ರಿಯೆಗಳಿಲ್ಲದೆ ವಸ್ತು ಹೇಗೆ ಬರುವುದು? ಒಬ್ಬ ಕುಂಬಾರನಿಗೆ ಶರೀರವಿದೆ. ನಮ್ಮಂತೆಯೇ ಅವನೂ ಒಬ್ಬ ಮನುಷ್ಯ. ನಿಮ್ಮ ಭಗವಂತನಿಗೆ ಕೈ ಇದೆಯೇ? ಕಾಲು ಇದೆಯೇ? ಎಲ್ಲಿದೆ?

ಕಿಮೀಹಃ ಕಿಂ ಕಾಯಃ ಸ ಬಿಲು ಕಿಮುಪಾಯ ಸ್ತಿಭುವನಂ ।

ಕಿಮಾಧಾರೋ ಧಾತಾ ಸ್ವಜತಿ ಕಿಮುಪಾದಾನ ಇತಿ ಚ ॥

(ಸೃಷ್ಟಿ ಮಾಡುವವನು ಮೂರು ಲೋಕಗಳನ್ನೂ ಯಾವ ಆಸೆಯಿಂದ,

ಯಾವ ಶರೀರದಿಂದ, ಯಾವ ಉಪಾಯದಿಂದ, ಯಾವ ಆಧಾರದಿಂದ, ಯಾವ ಉಪಾದಾನದಿಂದ ಸೃಷ್ಟಿಸುತ್ತಾನೆ.)

‘ಈ ಕುಂಬಾರನು ಒಂದು ಮಡಕೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕಾದರೆ ಅವನಿಗೆ ಮಣ್ಣು, ಚಕ್ರ ಇವುಗಳು ಬೇಕು. ಭಗವಂತನು ಯಾವ ಮಣ್ಣನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ. ಯಾವ ಚಕ್ರವನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ? ಅದೆಲ್ಲಾ ಸರಿ. ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಲು ಜಾಗ ದೊರೆತರೆ ತಾನೇ ನಾವು ಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯ. ನಿಮ್ಮ ಭಗವಂತನಿಗೆ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಲು ಜಾಗವೇ ಇಲ್ಲವಲ್ಲ. ಅವನು ಎಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವನು? ಸೃಷ್ಟಿಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಮೊದಲು ಎಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿದ್ದನು? ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಲು ಜಾಗವಿಲ್ಲದವನು ಇಷ್ಟು ದೊಡ್ಡ ಪ್ರಪಂಚವನ್ನೆಲ್ಲಾ ಸೃಷ್ಟಿಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತೆಂದು ನೀವು ಹೇಳುವುದಾದರೆ ಅದನ್ನು ನಾವು ನಂಬಲು ಸಾಧ್ಯವೇ ಇಲ್ಲ. ಅಲ್ಲದೇ, ಮಣ್ಣು ಇದ್ದರೆ ಕೊಡವನ್ನು ಮಾಡಬಹುದು. ಮಣ್ಣೇ ಇಲ್ಲದೆ ಕೊಡವನ್ನು ಹೇಗೆ ಮಾಡುವುದು? ನಾವು ಯಾವುದಾದರೂ ಕಾರ್ಖಾನೆಗೆ ಹೋದರೆ ಅಲ್ಲಿರುವವರು ಅದನ್ನು ನಮಗೆ ತಿಳಿಸುವರು. ಭಗವಂತನು ಇಷ್ಟು ದೊಡ್ಡ ಸೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಮಾಡಿದನೆಂದು ಹೇಳುತ್ತೀರಿ. ಇದಕ್ಕೆಲ್ಲಾ ಮೂಲವಸ್ತು ಯಾವುದು? ಕಲ್ಲೇ? ಮಣ್ಣೇ? ಮೂಲವಸ್ತು ಇದ್ದರೆ ಭಗವಂತನು ಎನ್ನುವವನು ಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ಅದು ಇಲ್ಲ ಎಂದರೆ ಭಗವಂತನು ಹೇಗೆ ಸೃಷ್ಟಿಮಾಡಿದನು?’ ಹೀಗೆ ನಾಸ್ತಿಕರು ಕೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಇವುಗಳೆಲ್ಲವೂ ತರ್ಕಗಳೇ. ಕೆಲವು ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ನಾವು ತರ್ಕ ಮಾಡಬಹುದು. ಕೆಲವು ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ನಾವು ತರ್ಕಮಾಡಬಾರದು. ಏಕೆ ತರ್ಕಮಾಡಬಾರದು? ಒಬ್ಬ ಎಲಕ್ಟ್ರಿಕಲ್ ಇಂಜಿನಿಯರ್, ‘ಈ ತಂತಿಯ ಮೇಲೆ ಕೈ ಇಡಬೇಡಿ’ ಎನ್ನುತ್ತಾನೆ. ಇನ್ನೊಬ್ಬನು ‘ನೀನು ಹೇಳಿದರೆ ನಾನು ಕೈ ಇಡಕೂಡದೇ?’ ಎಂದು ಕೇಳಿದರೆ, ಸಾವಿರ ವೋಲ್ಟೇಜ್ ಇರುವ ವಿದ್ಯುತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಕೈ ಇಟ್ಟರೆ ಅವನ ಗತಿ ಅಷ್ಟೇ. ಇದು ಆ ಎಲಕ್ಟ್ರಿಕಲ್ ಇಂಜಿನಿಯರ್‌ಗೆ ಗೊತ್ತು. ಸಾಧಾರಣ ಜನರಿಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಕೆಲವು ವಿಷಯಗಳನ್ನು ತರ್ಕದಿಂದ ತಿಳಿಯಬಹುದು. ಕೆಲವು ವಿಷಯಗಳನ್ನು ನಂಬಿಕೆಯಿಂದ ತಿಳಿಯಬಹುದು. ಭಗವಂತನಿದ್ದಾನೆ ಎನ್ನುವುದಕ್ಕೆ ತರ್ಕವೂ ಇದೆ. ತರ್ಕವಿಲ್ಲ ಎಂದಲ್ಲ. ಆದರೆ ನಂಬಿಕೆಯೂ ಇರಬೇಕು.

‘ನೀನು ಯಾರ ಮಗ’ ಎಂದು ಕೇಳಿದರೆ ‘ನಾನು ರಾಮಾಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳ ಮಗ’ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ‘ನೀನು ಹುಟ್ಟುವುದಕ್ಕೆ ಮುಂಚೆ ನಿನ್ನ ತಂದೆ ರಾಮಾಶಾಸ್ತ್ರಿ ಎಂದು ನಿನಗೆ ಗೊತ್ತೇ?’ ಎಂದು ಕೇಳಿದರೆ ‘ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ’ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ.

ನಾನು ಹುಟ್ಟುವುದಕ್ಕೆ ಮುಂಚೆ ನಿನ್ನ ತಂದೆ ರಾಮಾಶಾಸ್ತ್ರಿ ಎಂದು ನನಗೆ ಹೇಗೆ

ಗೊತ್ತು? ಇನ್ನೂ ಯಾರಾದರೂ, ಹೀಗೆ ಕೇಳಿದರೆ, 'ಈ ವಿಷಯವನ್ನು ನನ್ನ ತಾಯಿ, ತಂದೆ ಹೇಳಿದರು' ಎಂದು ಹೇಳುವೆನು. ಅದಕ್ಕೆ ಒಬ್ಬನು 'ಅವರು ಸುಳ್ಳು ಹೇಳಿರಬಹುದಲ್ಲಾ' ಎಂದು ನನ್ನನ್ನು ಕೇಳಿದರೆ, 'ಹೇಳುವುದಿಲ್ಲಾ' ಎಂದು ನಾನು ನಂಬುವುದಾಗಿ ಹೇಳುವೆನು. ನನ್ನ ತಾತ, ಅಜ್ಜಿ, ಹತ್ತಿರ ಇರುವವರು, ಚಿಕ್ಕಪ್ಪ ಮುಂತಾದವರೆಲ್ಲರೂ ನಾನು ರಾಮಾಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳ ಮಗನೇ ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಯಾರಾದರೂ ನನ್ನನ್ನು 'ನೀನು ನೋಡಿದೆಯಾ? ನೀನು ಕೇಳಿದೆಯಾ?' ಎಂದು ಕೇಳಿದರೆ ನಾನು ಇದಕ್ಕೆ ಏನು ಹೇಳಬಲ್ಲೆನು? ಇದಕ್ಕಾಗಿ ನಾನು ನನ್ನ ರಕ್ತವನ್ನೂ, ನನ್ನ ತಂದೆಯ ರಕ್ತವನ್ನೂ ಪರಿಶೋಧನೆ ಮಾಡಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ಯಾವ ನ್ಯಾಯಾಲಯದಲ್ಲಿಯೂ ಈ ರೀತಿ ಕೇಳುವುದಿಲ್ಲ. ನ್ಯಾಯಾಲಯದಲ್ಲಿ 'ನೀನು ಯಾರ ಮಗ?' ಎಂದು ಕೇಳುತ್ತಾರೆ. 'ಸಾಕ್ಷಿ ಯಾರು?' ಎಂದರೆ ನಾನು ಪಕ್ಕದ ಮನೆಯವರನ್ನು ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿ ತೋರಿಸಬಹುದು. ಈ ಸಾಮಾನ್ಯ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ನಂಬಿಕೆ ಅವಶ್ಯಕವಾಗಿರುವಾಗ ಆ ಪರವಸ್ತುವಿನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ನಂಬಿಕೆ ಇಲ್ಲದೆ ಕೇವಲ ತರ್ಕದಿಂದಲೇ ಹೇಗೆ ತೀರ್ಮಾನ ಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯ?

'ಅಂಚಿತ್ಯಾಃ ಖಿಲು ಯೇ ಭಾವಾ ನ ತಾನ್ ತರ್ಕೇಣ ಯೋಜಯೇತ್ |
ಪ್ರಕೃತಿಭ್ಯಃ ಪರಂ ಯಚ್ಚ ತದಚಿಂತ್ಯಸ್ಯ ಲಕ್ಷಣಮ್ ||'

(ಚಿಂತನೆಗೆ ಮೀರಿದ ವಿಷಯಗಳ ಬಗ್ಗೆ ತರ್ಕವನ್ನು ಮಾಡಬಾರದು. ಪ್ರಕೃತಿಗೆ ಮೇಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದು ಯಾವುದು ಇದೆಯೋ ಅದು ಅಚಿಂತ್ಯದ ಲಕ್ಷಣ.)

ಭಗವಂತನ ಐಶ್ವರ್ಯ ಇಂತಹುದೇ, ಆದರೆ ಇದನ್ನು ಅರಿಯದೆ ತರ್ಕವನ್ನು ಮಾತ್ರ ನಾಸ್ತಿಕನು ಕೊಡುತ್ತಾನೆ. ಇಂಥ ತರ್ಕಕ್ಕೂ ಸಹ ನಂಬಿಕೆಯೇ ಕಾರಣ. ಒಬ್ಬನು ತನ್ನ ತಂದೆ, ತಾಯಿ 'ನೀನು ನಮ್ಮ ಮಗ' ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದರೂ ಅದರಲ್ಲಿ ನಂಬಿಕೆ ಇಲ್ಲದೆ ಪಕ್ಕದ ಮನೆಯವರನ್ನು ಕೇಳುತ್ತಾನೆ. ಅವರೂ ಅದೇ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಅದರಲ್ಲೂ ನಂಬಿಕೆ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಹಲವರು ಅದೇ ರೀತಿ ಹೇಳುವುದನ್ನು ಕೇಳಿ, 'ಎಲ್ಲರೂ ಇದನ್ನೇ ಹೇಳುತ್ತೀರಿ. ನಾನೂ ಇದನ್ನು ಹೇಳುವುದು ಒಳ್ಳೆಯದು' ಎನ್ನುವ ಪರಿಣಾಮಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತಾನೆ.

'ಯತೋ ವಾಚೋ ನಿವರ್ತಂತೇ ಅಪ್ರಾಪ್ಯ ಮನಸಾ ಸಹ |'

(ಯಾವುದನ್ನು ವಾಕ್ಯನಿಂದಲೂ, ಮನಸ್ಸಿನಿಂದಲೂ ಪಡೆಯಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲವೋ...)

-ಎಂದು ಹೇಳಿರುವಂತೆ ಭಗವಂತನನ್ನು ನಾವು ಇನ್ನು ತರ್ಕದ ಮೂಲಕವಾಗಿ ನಿರೂಪಿಸಲೂ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ.

‘ಕುತರ್ಕೋಽಯಂ ಕಾಂಕ್ಷಿತ್ ಮುಖರಯತಿ ಮೋಹಾಯ ಜಗತಃ’

ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಮೋಹವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಬುದ್ಧಿ ಇಲ್ಲದವರ ನಾಸ್ತಿಕ ವಾದ ತರ್ಕ ಹರಡುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ನಾಸ್ತಿಕರ ತರ್ಕ ಕುತರ್ಕವೇ ಸರಿ.

‘ಅಜನ್ಮಾನೋ ಲೋಕಾಃ ಕಿಮವಯವವನ್ನೋಽಪಿ ಜಗತಾಂ
ಅಧಿಷ್ಠಾತಾರಂ ಕಿಂ ಭವವಿಧಿರನಾದೃತ್ಯ ಭವತಿ |
ಅನೀಶೋವಾ ಕುರ್ಯಾತ್ ಭುವನ ಜನನೇ ಕಃ ಪರಿಕರಃ
ಯತೋ ಮಂದಾಸ್ತ್ವಾಂ ಪ್ರತ್ಯಮರವರ ಸಂಶೇರತ ಇಮೇ ||’

(ಶ್ರೇಷ್ಠ ನಾಯಕನೇ ! ಲೋಕಗಳಿಗೆ ಆಧಾರವಿಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಗೆ ತಾನೇ ಹೇಳು ವುದು? ಲೋಕದ ಸೃಷ್ಟಿ, ಸೃಷ್ಟಿಸುವವನು ಒಬ್ಬನು ಇಲ್ಲದೆ ಆಗುವುದೇ? ಭಗವಂತನ ಲ್ಲದೆ ಬೇರೆ ಯಾರು ತಾನೆ ಲೋಕಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಲು ಸಾಧ್ಯ? ಅವರು ಮೂರ್ಖರಾ ಗಿದ್ದಾರೆ ‘ನೀನು ಇದ್ದೀಯ’ ಎನ್ನುವ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹ ವ್ಯಕ್ತ ಪಡಿಸುತ್ತಾರೆ.)

ಹೀಗೆ ಒಳ್ಳೆಯ ತರ್ಕ ಯಾವುದೆಂದು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಭಗವಂ ತನು ಇದ್ದಾನೆ ಎನ್ನುವುದಕ್ಕೆ ಶ್ರುತಿಯೂ, ಯುಕ್ತಿಯೂ, ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವೂ ಅಲ್ಲದೆ ಅನುಭ ವವೂ ಇದೆ. ನಾವು ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಭಗವಂತನನ್ನು ನೋಡುವುದುಂಟು. ಅವನು ಯಾವ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಬಂದು ಅನುಗ್ರಹಿಸುತ್ತಾನೆಂದು ಹೇಳಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಯಾರೋ ಬಂದು ಅನುಗ್ರಹಿಸಿ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಅವರು ಯಾರೆಂದು ನಮಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ಇದನ್ನು ನಾವು ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ನೋಡುತ್ತೇವೆ. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ. ಯಾರೋ ಒಬ್ಬ ಸಾಮಾನ್ಯ ಮನುಷ್ಯನು ಆಶೀರ್ವದಿಸಿದರೂ ಅದು ಫಲಿಸುವುದು. ಆದರೆ ಅವ ನಿಗೆ ಆ ಶಕ್ತಿಯೇ ಇದ್ದುದಿಲ್ಲ. ಭಗವಂತನು ಅವನ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಬಂದು ಅನುಗ್ರಹ ಮಾಡಿದನೆಂದು ನಾವು ನೋಡುತ್ತೇವೆ. ವೇದದಲ್ಲಿ, ಪ್ರಮಾಣವೆನ್ನುವ ನಂಬಿಕೆ ಇಲ್ಲ ದವರಿಗಾಗಿ ‘ಭಗವಂತನು ಇದ್ದಾನೆಂದು ಹೇಗೆ ಯುಕ್ತಿಯಿಂದ ನಿರೂಪಿಸಲು ಸಾಧ್ಯ? ಅವನ ರೂಪವೇನು?’ ಎನ್ನುವುದು ಇನ್ನು ವಿವರವಾಗಿ ನೋಡೋಣ.

‘ಅಚಿಂತ್ಯಃ ಖಿಲು ಯೇ ಭಾವಾ ನ ತಾನ್ ತರ್ಕೇಣ ಯೋಜಯೇತ್ |
ಪ್ರಕೃತಿಭ್ಯಃ ಪರಂ ಯಚ್ಚ ತದಚಿಂತ್ಯಸ್ಯ ಲಕ್ಷಣಮ್ ||’

—ಎಂದು ಒಂದು ಜಾಗದಲ್ಲಿ ಬರುವುದನ್ನು ಮೊದಲೇ ನೋಡಿದೆವು. ಕೆಲವು ವಸ್ತುಗಳು ತರ್ಕಕ್ಕೆ ಒಳಪಡುವುದಿಲ್ಲ. ಅವುಗಳಿಗೆ ತರ್ಕಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ‘ಆಪ್ತವಾಕ್ಯ’ ಪ್ರಮಾಣವಾಗುತ್ತದೆ. ಆಪ್ತನು ಸರ್ವೇಶ್ವರ. ಅವನ ವಾಕ್ಯವೇದ. ಅದು ಸಾಕು. ಆದರೆ ಅದರಲ್ಲಿ ನಂಬಿಕೆ ಉಂಟಾಗುವವರೆಗೆ ತರ್ಕ ಖಂಡಿತವಾಗಿಯೂ ಇದೆ. ನಂಬಿಕೆ

ಉಂಟಾದ ಮೇಲೆ ತರ್ಕವಿಲ್ಲದೆಯೂ, ನಾವು ವೇದವಾಕ್ಯದಿಂದ

‘ತಂ ತ್ವೈಪನಿಷದಂ ಪುರುಷಂ ಪೃಚ್ಛಾಮಿ’

(ಉಪನಿಷತ್ತುಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಲಾಗಿರುವ ಪುರುಷನ ಬಗೆಗೆ ಕೇಳುತ್ತೇನೆ.)

‘ಉಪನಿಷದಾ ಏವ ಸಮಧಿಗಮ್ಯತೇ’

—ಎಂದು ಹೇಳಿದಂತೆ ಉಪನಿಷತ್ತಿನಿಂದಲೇ ನಾವು ಭಗವಂತನನ್ನು ತಿಳಿಯಲು ಸಾಧ್ಯ.

‘ನಾವೇದವಿನ್ಮನುತೇ ತಂ ಬೃಹಂತಮ್’

(ವೇದವನ್ನು ಅರಿಯದವನು ಪರವಸ್ತುವನ್ನು ಚಿಂತಿಸುವುದಿಲ್ಲ.)

—ಎಂದು ಒಂದು ಕಡೆ ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ.

ನಾವು ನಮ್ಮ ಬುದ್ಧಿಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಯಾವುದೋ ಒಂದು ರೀತಿ ತಿಳಿದು ಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಕೆಲವರನ್ನು ‘ಭಗವಂತನು ಎಲ್ಲಿದ್ದಾನೆ’ ಎಂದು ಕೇಳಿದರೆ, ‘ಅವನು ವೈಕುಂಠದಲ್ಲಿದ್ದಾನೆ’ ಎಂದು ಅವರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಇನ್ನೊಬ್ಬರನ್ನು ಕೇಳಿದರೆ, ‘ಯಾವುದಾದರೂ ಆಕಾಶದಲ್ಲಿದ್ದಾನೆ’ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಎಷ್ಟು ಆಕಾಶಗಳು(!) ಎನ್ನುವುದು ಅವರಿಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಮನುಷ್ಯನ ಬುದ್ಧಿಯಿಂದಲೇ ಪರಮ ಶಿವನನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವುದು ಎಂದಾದರೆ ಅದಕ್ಕೆ ಒಂದು ಎಲ್ಲೆಯೇ ಇಲ್ಲದಂತಾಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಪರಮೇಶ್ವರನ ಸ್ವರೂಪ ಹೇಗಿದೆಯೋ ಹಾಗೆ ನಾವು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಲು ಆಗುವುದಿಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕೆ ವೇದವೇ ಸಾಧನವೆಂದು ನಮ್ಮ ಹಿರಿಯರ ನಿರ್ಣಯ. ಆದರೆ ಮೊದಲು ಅದನ್ನು ಹೇಳಿದರೆ ನಾಸ್ತಿಕನಿಗೆ ಅದರಲ್ಲಿ ನಂಬಿಕೆಯೇ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ನಾನು ತರ್ಕದಲ್ಲೇ ಜವಾಬು ಕೊಡುತ್ತೇನೆ. ಆದರೆ ಈ ತರ್ಕ ಎಲ್ಲಾ ಜಾಗದಲ್ಲೂ ಪೂರ್ತಿಯಾಗಿ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ನಾವು ವೇದಕ್ಕೆ ಶರಣಾಗಬೇಕು. ಅನಂತರ ಜನರು, ‘ನಾವು ಯೋಚನೆ ಮಾಡಿದುದೂ, ವೇದದಲ್ಲಿ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿರುವುದೂ, ಸಮಾನವಾಗಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ನಾವು ವೇದಕ್ಕೆ ಶರಣಾಗಬೇಕು’ ಎನ್ನುವ ಮನೋಭಾವನೆಗೆ ಒಳಗಾಗಬಹುದು. ಆದ್ದರಿಂದ ಮೊದಲು ತರ್ಕವನ್ನು ಹೇಳಬೇಕು. ಶಂಕರ ಭಗವತ್ಪಾದರು ವೇದವಾಕ್ಯಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಅವುಗಳ ತಾತ್ಪರ್ಯವನ್ನು ಹೇಳಲು ಬಂದರೆ ಹೊರತು ಯುಕ್ತಿಯನ್ನು ಮಾತ್ರ ತಾರ್ಕಿಕರಂತೆ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಪರಮೇಶ್ವರನಿದ್ದಾನೆಂದು ನಿರೂಪಿಸಲು ಬರಲಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಯುಕ್ತಿಯನ್ನು ಮಾತ್ರ ಇಟ್ಟು

ಕೊಂಡು ನಾವು ಹಾಗೆ ಹೇಳಲಾರೆವು; ಏಕೆಂದರೆ,

‘ಯತ್ಸೇನಾನುಮಿತೋಽಪ್ಯರ್ಥಃ ಕುಶಲೈರನುಮಾತೃಭಿಃ |
ಅಭಿಯುಕ್ತತರ್ಯಃ ಅನ್ಯೈಃ ಅನ್ಯಥೈವೋಪಪಾದ್ಯತೇ ||

(ಇಂದು ಬುದ್ಧಿಶಾಲಿಗಳು ಪ್ರಯತ್ನ ಪಟ್ಟು ಯಾವುದನ್ನು ತೀರ್ಮಾನ ಮಾಡುತ್ತಾರೋ, ಇವರುಗಳಿಗಿಂತಲೂ ಬುದ್ಧಿಶಾಲಿಗಳು ಇದನ್ನು ಬದಿಗಿಟ್ಟು ಬೇರೆ ಒಂದನ್ನು ತೀರ್ಮಾನ ಮಾಡುವರು.)

—ಎಂದು ವಾಚಸ್ಪತಿ ಮಿಶ್ರರು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ‘ನಾವು ಇಂದು ಕೋರ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಸೋತುಹೋದೆವು. ಏಕೆಂದರೆ ನಮ್ಮ ಲಾಯರಿಗೆ ಬುದ್ಧಿ ಇಲ್ಲ. ಸ್ವಲ್ಪ ಹೆಚ್ಚು ಹಣವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಲಾಯರ್ ಹತ್ತಿರ ಹೋಗಿದ್ದರೆ ಅವನು ಹೇಗಾದರೂ ಮಾಡಿ ಗೆಲ್ಲಿ ಸುತ್ತಿದ್ದನು’ ಎಂದು ತೋರುವುದನ್ನು ನಾವು ನೋಡಬಹುದು. ಆದರೆ ‘ಕೇಸು ಸರಿ ಯಾದುದೇ? ಲಾಯರ್ ಸರಿಯಾದವನೇ?’ ಎನ್ನುವ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ನಮಗೆ ಸಂದೇಹವೇ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಕೇವಲ ಯುಕ್ತಿಯಿಂದ ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧಾಂತವನ್ನು ಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ಯುಕ್ತಿಯೂ ಸಹ ವೇದಕ್ಕೆ ಅನುಕೂಲವಾಗಿರಬೇಕೆಂದು—

‘ವಾಕ್ಯಾರ್ಥಶ್ಚ ವಿಚಾರ್ಯತಾಂ ಶ್ರುತಿಶಿರಃ ಪಕ್ಷಃ ಸಮಾಶ್ರೀಯತಾಮ್ ||’

(ವಾಕ್ಯಾರ್ಥವನ್ನು ವಿಚಾರ ಮಾಡು, ಉಪನಿಷತ್ತಿನ ಅಭಿಪ್ರಾಯಕ್ಕೇ ಶರಣು ಹೋಗು.)

‘ದುಸ್ತರ್ಕಾತ್ ಸುವಿರಮೃತಾಂ ಶ್ರುತಿಮತಸ್ತಕೋಽನುಸಂಧೀಯತಾಮ್|’

(ಕೆಟ್ಟ ತರ್ಕಗಳಿಂದ ದೂರವಾಗಿರು, ವೇದಕ್ಕೆ ಸಹಕಾರಿಯಾದ ತರ್ಕವನ್ನು ಅನುಸಂಧಾನಮಾಡು.)

—ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ವೇದಕ್ಕೆ ಸಹಕಾರಿಯಾದ ತರ್ಕವನ್ನು ನಾವು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು, ಹಾಗಿಲ್ಲದ ತರ್ಕವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬಿಡಬೇಕು. ಅಂಥ ತರ್ಕವನ್ನು ಕವಿ,

‘ಅಜನ್ಮಾನೋ... ಇಮೇ’

ಎನ್ನುವ ಶ್ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಅದು ಮೂರ್ಖರು ಎತ್ತುವ ತರ್ಕವೆಂದು ವರ್ಣಿಸಿದ್ದಾನೆ.

ಜನರಿಗೆ ಒಂದು ಸಂದೇಹ ಉಂಟಾಗಿದೆ, 'ಏಕೆ ಸಂದೇಹ ಉಂಟಾಗಿದೆ?' 'ಮಂದಾಃ' ಎಂದು ಹೇಳಿರುವುದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ ಬುದ್ಧಿ ಪರಿಶುದ್ಧವಾಗಿಲ್ಲ. ಹೊರ ಪ್ರಪಂಚದ ವಾಸನೆಗಳಿಂದಾಗಿ ಮಂದವಾಗಿ, ಜಡವಾಗಿ, ಜಡವಾಗಿರುವ ಅಂತಃಕರಣದಿಂದ ಯೋಚನೆ ಮಾಡುವುದರಿಂದಾಗಿ ಸಂಶಯ (ಸಂದೇಹ)ವೇ ಒಬ್ಬನಲ್ಲಿ ಇದ್ದು ಬಿಡುತ್ತದೆ. ಪರಮೇಶ್ವರನು ಇದ್ದಾನೆಯೇ ಇಲ್ಲವೇ ಎಂದರೆ 'ಇಲ್ಲ' ಎಂದು ಹೇಳುವುದಕ್ಕೆ ಅವನಿಗೆ ಧೈರ್ಯವಿಲ್ಲ. 'ಇದ್ದಾನೆ' ಎಂದು ಹೇಳುವುದಕ್ಕೆ ಮನಸ್ಸಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ 'ಪರಮೇಶ್ವರನು ಇದ್ದರೂ ಇರಬಹುದು, ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಇರಬಹುದು' ಎನ್ನುತ್ತಾನೆ.

‘ಸಂಶಯಾತ್ಮಾ ವಿನಶ್ಯತಿ’

(ಸಂದೇಹ ಪಡುವವನು ನಾಶವಾಗುತ್ತಾನೆ.)

ನೀಲಕಂಠ ದೀಕ್ಷಿತರು ಹೇಳುವಂತೆ ಒಬ್ಬನು ನಾಸ್ತಿಕನಾಗಿದ್ದರೆ, ಅವನು ತನ್ನ ಹಣವನ್ನೆಲ್ಲಾ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಅನುಭವಿಸಿ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಯಾವುದನ್ನೋ ಸಾಧಿಸಿದಂತೆ ತೃಪ್ತಿಯನ್ನು ಪಡೆಯುವನು. ಒಬ್ಬನು ಆಸ್ತಿಕನಾಗಿದ್ದರೆ, ಧರ್ಮಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಹಣವನ್ನೆಲ್ಲಾ ವಿನಿಯೋಗಿಸಿ ಇಹ-ಪರ ಎರಡನ್ನೂ ಸಾಧಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಕೆಲವರು ತಮಗಾಗಿಯೂ ಖರ್ಚು ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ಇತರರಿಗೂ ಕೊಡುವದಿಲ್ಲ. ಹಾಗಿರುವವರು ಆಸ್ತಿಕರೇ? ನಾಸ್ತಿಕರೇ? ಇದಕ್ಕೆ ಕಥೆಯೊಂದನ್ನು ಹೇಳುವುದುಂಟು.

‘ಅರ್ಧಂ ಪಾಕಾಯ ಅರ್ಧಂ ಪ್ರಸವಾಯ’

(ಅರ್ಧ ಅಡಿಗೆಗೆ ಅರ್ಧ ಪ್ರಸವಕ್ಕೆ)

ಎನ್ನುವುದೇ ಆ ಕಥೆ, ಒಬ್ಬನು ಕೋಳಿಮೊಟ್ಟೆ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದನು. ಅವನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ 'ಮೊಟ್ಟೆಯಿಂದ ಮರಿಗಳು ಬಂದರೆ ಸಂತತಿ ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತದೆ' ಎಂದು ತೋರಿದಂತೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಮೊಟ್ಟೆಯನ್ನು ಹಾಗೆಯೇ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಕೊಂಡನು. ಆದರೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬಂದುದನ್ನು ರುಚಿ ನೋಡದೆ ಇದ್ದರೆ ಪ್ರಯೋಜನವಿಲ್ಲವೆಂದುಕೊಂಡು ಅವನು ಮೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಅರ್ಧವನ್ನು ತಿಂದು ಉಳಿದ ಅರ್ಧವನ್ನು ಮರಿಗಳಿಗಾಗಿ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡನಂತೆ. ಆದ್ದರಿಂದ,

‘ಅರ್ಧಂ ಪಾಕಾಯ ಅರ್ಧಂ ಪ್ರಸವಾಯ’

—ಎಂದು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. 'ಸಂಶಯಾತ್ಮಾ ವಿನಶ್ಯತಿ' ಎನ್ನುವುದರಿಂದ ಸಂಶಯವನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಲೇಬಾರದು.

ಇನ್ನು ನಮ್ಮ ಹತ್ತಿರ ಯಾವ ತರ್ಕವಿದೆಯೆಂದು ನೋಡೋಣ.

‘ಅಜನ್ಮಾನೋ ಲೋಕಾಃ ಕಿಮವಯವವನ್ನೋಪಿಜಗತಾಂ’

—ಎಂದು ಮೊದಲು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ, ನಾವು ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ನೋಡುವ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ವಸ್ತುವೂ ಅನೇಕ ವಸ್ತುಗಳು ಸೇರಿ ಆ ವಸ್ತುವಾಗಿ ಮಾರ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಒಂದು ಮನೆಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡರೆ ಅದಕ್ಕೆ ಒಂದು ಕಂಬ ಬೇಕು. ಮೇಲೆ ಹಾಕುವುದಕ್ಕೆ ‘ಶೀಟ್’ ಬೇಕು. ಆ ‘ಶೀಟ್’ ನಿಲ್ಲುವುದಕ್ಕೆ ತೊಲೆಬೇಕು. ನೆಲಮಾಡಬೇಕು. ಇವುಗಳೆಲ್ಲಾ ಆ ಮನೆಯ ಅವಯವಗಳು. ಒಬ್ಬ ಮನುಷ್ಯನನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡರೆ ಅವನಿಗೆ ಕೈ, ಕಾಲು, ಮೂಗು, ಮುಂತಾದವು ಇರುತ್ತವೆಯೆಂದು ನೋಡುತ್ತೇವೆ. ಈ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಇರುವ ಯಾವ ವಸ್ತುವಿಗೇ ಆಗಲಿ ಅವಯವಗಳು ಇವೆ. ಅವಯವಗಳಿರುವ ವಸ್ತುಗಳೆಲ್ಲಾ ಉಂಟಾಗಿರುವುವೇ ಎಂದು ನಾವು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ನೋಡಬಹುದು.

‘ಅಂಶಿನಃ ಸ್ವಾಂಶಗಾತ್ಯಂತಾಭಾವಸ್ಯ ಪ್ರತಿಯೋಗಿನಃ |

ಅಂಶಿತ್ವಾತ್ ಇತರಾಂಶೀವ ದಿಗೇಷ್ಟ್ಯವ ಗುಣಾದಿಷು ||’

ಅವಯವಗಳಿರುವ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ತರ್ಕಶಾಸ್ತ್ರ ಹೀಗೆ ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಯಾವ ಯಾವುದಕ್ಕೆ ಅವಯವವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇವೋ, ಅವುಗಳೆಲ್ಲವೂ ಉಂಟಾದುವೆಂದೇ ತೀರ್ಮಾನ. ಒಂದು ಪರ್ವತದಲ್ಲಿ ನಾವು ಬೆಂಕಿಯನ್ನು ನೋಡದಿದ್ದರೂ ಅಲ್ಲಿ ಬೆಂಕಿ ಇದೆಯೆಂದು ಅಲ್ಲಿ ಹೋಗಿ ಹೋಗುವುದನ್ನು ನೋಡಿ ಹೇಳಿಬಿಡುತ್ತೇವೆ. ಅದನ್ನು ಅನುಮಾನವೆಂದು ಹೇಳುತ್ತೇವೆ. ಅದೇ ರೀತಿ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿರುವ ವಸ್ತುಗಳು ನಮ್ಮಿಂದಲೋ, ನಮ್ಮ ಹಿಂದಿನವರಿಂದಲೋ ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಒಂದು ಮನೆಯನ್ನೋ ಒಂದು ಪುಸ್ತಕವನ್ನೋ ಅಥವಾ ಒಂದು ಗಡಿಯಾರವನ್ನೋ ತೆಗೆದುಕೊಂಡರೂ ಇವೆಲ್ಲವೂ ಅವಯವಗಳು ಇರುವವೇ. ಇವುಗಳೆಲ್ಲವೂ ಉಂಟುಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟವೆಂದು ನಾವು ತಿಳಿಯುತ್ತೇವೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಈ ದೊಡ್ಡ ಭೂಮಿಯೂ, ನಕ್ಷತ್ರ ಮಂಡಲವೂ ಅವಯವಗಳುಳ್ಳವು. ಹಲವು ವಿಧವಾದ ಅಂಶಗಳು ಸೇರಿ ಇವು ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ವಸ್ತುವಾಗಿ ನಮಗೆ ತೋರುತ್ತವೆ. ಸೇರಿದ ವಸ್ತು ‘ಉಂಟಾಗಿರುವುದು’ ಎಂದು ನಾವು ಮೊದಲೇ ತೀರ್ಮಾನ ಮಾಡಿದವು. ಪ್ರಪಂಚ ಮೊದಲಾದವು ಸೇರಿದ ವಸ್ತುಗಳು. ಆದ್ದರಿಂದ ಇವುಗಳೆಲ್ಲವೂ ಉಂಟಾಗಿರುವವೆಂದು ತೀರ್ಮಾನವಾಗಿ ನಾವು ನಿಶ್ಚಯಿಸಬೇಕು.

‘ಅಧಿಷ್ಠಾತಾರಂ ಕಿಂ ಭವವಿಧಿರನಾದೃತ್ಯ ಭವತಿ |’

ನಾವು ನೋಡುವ ಎಲ್ಲಾ ವಸ್ತುಗಳನ್ನೂ ಒಬ್ಬನು ಮಾಡಿರಬೇಕು. ಹೀಗಲ್ಲದೆ ಯಾವ ವಸ್ತುವೂ ಆಗಿರುವುದನ್ನು ನಾವು ನೋಡಿಲ್ಲ. ನನ್ನ ಎದುರಿಗಿರುವ ಮೈಕ್ ಯಾರೋ ಒಬ್ಬರು ಮಾಡಿ ಇಟ್ಟಿರುವುದು ಆಗಿದೆ. ಯಾರು ತಯಾರು ಮಾಡಿ

ದವರೆಂದು ಅಂಗಡಿಯವರು ಹೇಳುವರು. ಆದ್ದರಿಂದ ಇದು ತಯಾರು ಮಾಡ ಲ್ಲಟ್ಟಿದೆ ಎನ್ನುವುದು ತೀರ್ಮಾನ. ಅದೇ ರೀತಿ ಪ್ರಪಂಚವೂ ಸೃಷ್ಟಿಸಲ್ಲಟ್ಟು ಇದಕ್ಕೆ ಒಬ್ಬ ಸೃಷ್ಟಿಕರ್ತ (ಅಧಿಷ್ಠಾತ)ನಿದ್ದು 'ಪ್ರಪಂಚವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಬೇಕು- ಎನ್ನುವ ಜ್ಞಾನ ಅವನಿಗೆ ಉಂಟಾಗಿ, ಅನಂತರ ಹೇಗೆ ಸೃಷ್ಟಿಸಬೇಕೆಂದು ಯೋಚನೆಮಾಡಿ ಸೃಷ್ಟಿ ಯನ್ನು ಮಾಡಿದನು. ಒಬ್ಬನು ಉಂಟುಮಾಡದೆ ಯಾವ ವಸ್ತುವೂ ಉಂಟಾಗು ವುದಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವೇ ಇಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ನಾವು ನೋಡುವ ಈ ಪ್ರಪಂಚಕ್ಕೆ ಒಬ್ಬನು ಕರ್ತೃ ಇದ್ದಾನೆ ಎನ್ನುವುದು ತೀರ್ಮಾನವೆಂದು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. ನಾಸ್ತಿಕನು ಮೊದಲು ಹಲವು ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಕೇಳಿದ್ದನು.

‘ಕಿಮೀಹಃ ಕಿಂ ಕಾಯಃ ಸ ಖಿಲು ಕಿಮುಪಾಯಸ್ತಿಭುವನಮ್’

ಎನ್ನುತ್ತಾನೆ ನಾಸ್ತಿಕನು. ಭಗವಂತನಿಗೆ ಎಂಥ ಕೆಲಸಗಳಿವೆ? ಅವನಿಗೆ ಯಾವ ಶರೀರವಿದೆ? ಅವನಿಗೆ ಪ್ರಪಂಚವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಮಾಡಲು ಯಾವ ಮೂಲವಸ್ತುವಿದೆ? ಆ ಮೂಲವಸ್ತುವನ್ನು ಯಾರು ಸೃಷ್ಟಿ ಮಾಡಿದರು? ಅವನೇ ಈಶ್ವರನೇ? ಈ ರೀತಿ ಅನೇಕ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ನಾಸ್ತಿಕನು ಕೇಳಿದ್ದನಲ್ಲವೇ? ಅದಕ್ಕೆ ಪುಷ್ಟದಂತನು ಉತ್ತರ ಕೊಡುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ-

‘ಅನೀಶೋ ವಾ ಕುರ್ಯಾತ್’

ಎಂದು ಶ್ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಕೇಳಿದ್ದನು.

ಯಾವುದಾದರೂ ಒಂದು ಸಾಧಾರಣವಾದ ಮಡಕೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕಾಗಿ ದ್ದರೂ, ಆ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ನೈಪುಣ್ಯವಿರುವವನೇ ಅದನ್ನು ಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯ. ನಾವು ಮಡ ಕೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತೇವೆಂದು ಹೇಳಿ ಮಣ್ಣನ್ನೂ, ಚಕ್ರವನ್ನೂ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಕುಳಿ ತರೆ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಒಂದು ನೈಪುಣ್ಯವಿರಬೇಕು. ಆದ್ದರಿಂದ ಇಷ್ಟು ದೊಡ್ಡ ಪ್ರಪಂಚ ವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕೆಂದರೆ ಅದನ್ನು ಮಾಡಿದವನು ಎಂಥ ನಿಪುಣನಾಗಿರಬೇಕು? ಆ ನೈಪುಣ್ಯವಿಲ್ಲದವನು ಸೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಮಾಡಿದನೆಂದು ನಾವು ತಿಳಿಯುವಂತಿಲ್ಲ. ಇಷ್ಟು ನೈಪುಣ್ಯವಿರುವ ಪರಮೇಶ್ವರನು ಯಾವ ಮೂಲ ವಸ್ತುವನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಸೃಷ್ಟಿ ಯನ್ನು ಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತೆಂದು ನಾಸ್ತಿಕನು ಕೇಳುತ್ತಾನೆ. ಮೂಲವಸ್ತು ಇಲ್ಲದೆ ಯಾವುದಾದರೂ ಒಂದು ವಸ್ತುವನ್ನು ತಯಾರು ಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯವೇ? ಇಲ್ಲವೇ?- ಎನ್ನುವುದನ್ನು ನಾವು ಈಗ ನೋಡಬಹುದು. ಒಬ್ಬ ಇಂದ್ರಜಾಲವನ್ನು ಮಾಡುವ ವನು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಏನೂ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೂ, ‘ಲಾಡು’ ಬೇಕು ಎಂದರೆ ಅದನ್ನು ತೋರಿ ಸುತ್ತಾನೆ. ಲಾಡು ಎಲ್ಲಿಂದ ಬಂದಿತು? ಅವನು ಅದಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟದ್ದನ್ನು ಎಲ್ಲಿ

ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದರೂ ನಮ್ಮ ನೋಟಕ್ಕೆ ಒಂದೂ ಇಲ್ಲ. ಅವನು ಒಬ್ಬನನ್ನು ಕರೆದು 'ನೀನು ನಿಲ್ಲು. ನಿನ್ನ ಕೈಯನ್ನು ಅಲ್ಲಾಡಿಸಬೇಡ! ತಾನಾಗಿಯೇ ನಿನಗೆ ಒಂದು ಚೀಟಿ ಸಿಕ್ಕುವುದು' ಎನ್ನುತ್ತಾನೆ. ಆಗ ಚೀಟಿ ಬರುತ್ತದೆ. ಎಲ್ಲಿಂದ ಬಂದಿತು -ಎಂದರೆ ನಾವು ಜವಾಬು ಹೇಳಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಇಂದ್ರಜಾಲವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಅರಿತವರು ಕೆಲವರು ಹಣವನ್ನು ಕೂಡ ಬರುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಹಣವನ್ನು ಬರುವಂತೆ ಮಾಡುವಾಗ ನೋಡುವುದಕ್ಕೆ ಅದು ಬಹಳ ವಿಚಿತ್ರವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ರೂಪಾಯಿ ಮಾತ್ರ 'ಫಳಫಳ' ಹೊಳೆಯುತ್ತದೆ. ಈ ರೂಪಾಯಿ ನಮಗೆ ಉಪಯೋಗಕ್ಕೆ ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೂ ಇಂದ್ರಜಾಲ ಮಾಡುವವನು ಹಣವನ್ನು ಮಾಡಿದನೆಂದು ನಾವು ನೋಡಿದೆವು. ರೂಪಾಯಿಗೆ ಬೇಕಾದ ಬೆಳ್ಳಿಯನ್ನು 'ಅವನು ಎಲ್ಲಿಂದ ತಂದನು?' ಅವನಿಗೆ ಬೆಳ್ಳಿ ಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ಮಂತ್ರಶಕ್ತಿ ಅಥವಾ ಯಾವುದಾದರೂ ಕೆಲವು ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸುವುದರಿಂದ ನಿಜವಲ್ಲದ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಅವನು ಮಾಡುವುದನ್ನು ನಾವು ಕಾಣಬಹುದು. ಕೆಲವು ವಿಧವಾದ ಉಪಾಸನೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದರೆ, ಅಂಥವನು ಇಷ್ಟಪಟ್ಟರೆ ಒಂದು ವಸ್ತು ಉಂಟುಮಾಡುವಂತೆ ನೋಡುವವರಿಗೆ ತೋರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ನಿಜಕ್ಕೂ ಅದು ಉಂಟಾದ ವಸ್ತುವೇ ಅಲ್ಲ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾದ ಇಂದ್ರಜಾಲಗಾರರಿಗೆ ಒಂದು ಮೂಲವಸ್ತುವೂ ಇಲ್ಲದೆ ಸೃಷ್ಟಿಮಾಡುವ ನೈಪುಣ್ಯವಿರುವಾಗ, ಇಷ್ಟು ದೊಡ್ಡ ಪ್ರಪಂಚವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಮಾಡಿದ ನಿಪುಣನಾದ ಭಗವಂತನಿಗೆ ಮೂಲವಸ್ತು ಇಲ್ಲದೆ ಸೃಷ್ಟಿ ಮಾಡಲು ನೈಪುಣ್ಯವಿಲ್ಲವೇ?

ಭಗವಂತನೇ ಗೀತೆಯಲ್ಲಿ.

‘ಪ್ರಕೃತಿಂ ಸ್ವಾಮಧಿಷ್ಠಾಯ ಸಂಭವಾಮ್ಯಾತ್ಮಮಾಯಮಾ’

(ನನ್ನ ಪ್ರಕೃತಿಯನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡು ನನ್ನ ಮಾಯೆಯಿಂದಲೇ ಅವತರಿಸುತ್ತೇನೆ.)' ಎಂದಿದ್ದಾನೆ. ಭಗವಂತನಶಕ್ತಿ ಚಿಂತನೆಗೆ ಸಿಕ್ಕುವುದಿಲ್ಲ. ಅಂಥ ಭಗವಂತನಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಇಷ್ಟು ಸೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಅವನು ಮಾಡಬಲ್ಲನು. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಅವನನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಯಾವ ಉಪಾಯವೆಂದು ನಾಸ್ತಿಕನು ಕೇಳಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ.

‘ಯತೋ ಮಂದಾಸ್ತ್ವಾಂ ಪ್ರತ್ಯಮರವರ ಸಂಶೇರತ ಇಮೇ ||’

ಎಂದು ಶ್ಲೋಕದ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತದೆ. ಭಗವಂತನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಮಂದಬುದ್ಧಿಯುಳ್ಳವನಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಸಂದೇಹ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಒಬ್ಬನು ಹಲವು ಜನ್ಮಗಳಿಂದ ಬರುವ ಕೆಟ್ಟ ಸಂಸ್ಕಾರಗಳನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ವೇದಾಂತವನ್ನು ಕೇಳಿದರೆ, ಎಷ್ಟು ಮಂದಿ ಹಾಗೆ ಬ್ರಹ್ಮಜ್ಞಾನವನ್ನು ಪಡೆಯಬಹುದು? ಅಂಥವರು ಬ್ರಹ್ಮಜ್ಞಾನವನ್ನು

ಪಡೆದರೆಂದು ಹೇಳುವುದಕ್ಕೆ ಬದಲಾಗಿ ಹಣವನ್ನು ಪಡೆದರೆಂದು ಹೇಳುವುದು ಒಳ್ಳೆಯದು. ಭಗವತ್ಪಾದರು.

‘ವಾಗ್ವೈಖರೀ ಶಬ್ದರೂರೀ ಶಾಸ್ತ್ರವ್ಯಾಖ್ಯಾನ ಕೌಶಲಮ್ |
ವೈದುಷ್ಯಂ ವಿದುಷಾಂ ತದ್ವತ್ ಭುಕ್ತಯೇ ನ ತು ಮುಕ್ತಯೇ ||’

(ಸರಳವಾಗಿ ಮಾತನಾಡುವ ರೀತಿ, ನಿರರ್ಗಳವಾಗಿ ಶಬ್ದಗಳನ್ನು ಬಳಸುವ ನೈಪುಣ್ಯ, ಶಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ ಮಾಡುವ ಕೌಶಲ, ವಿದ್ವಾಂಸರ ವಿದ್ವತ್ತು, ಹಾಗೆಯೇ (ವೀಣೆಯನ್ನು ನುಡಿಸಿ ಕೀರ್ತಿ, ಹಣ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಪಡೆಯುವುದು ಭೋಗವನ್ನು ಪಡೆಯುವುದಕ್ಕೇ ಹೊರತು ಸಂಸಾರ ಬಂಧನದಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆ ಪಡೆಯಲು ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಉಪಯೋಗಕ್ಕೆ ಬರುವುದಿಲ್ಲ.)’ ಎಂದು (‘ವಿವೇಕ ಚೂಡಾ ಮಣಿ’ಯಲ್ಲಿ) ಹೇಳಿದಂತೆ ಭುಕ್ತಿಗೆ ಸಾಧನವಾಗಬಹುದು ಮುಕ್ತಿಗೆ ಸಾಧನವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ,

‘ಅಧಿಕಾರಿಣಮಾಶಾಸ್ತ್ರೇ ಫಲಸಿದ್ಧಿರ್ವಿಶೇಷತಃ’
(ಫಲಸಿದ್ಧಿ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಅಧಿಕಾರಿಯನ್ನು ಎದುರು ನೋಡುತ್ತದೆ.)

ಒಬ್ಬನು ಒಂದು ಅರ್ಜಿಯನ್ನು ಇಂಜಿನಿಯರ್ ಕೆಲಸಬೇಕೆಂದು ಹೇಳಿದ್ದರಿಂದ ಕಳುಹಿಸಿದ್ದನು. ಅವನು ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ ಓದಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಅರ್ಜಿ ಮಾತ್ರ ಕೊಟ್ಟನು. ಅರ್ಜಿಯಲ್ಲಿ ಮೆಟ್ರಿಕ್ಯುಲೇಷನ್ ಮಾತ್ರ ಪಾಸ್ ಮಾಡಿರುವುದಾಗಿ ತಿಳಿಸಿದ್ದರೆ ಇಂಜಿನಿಯರ್ ಕೆಲಸ ಕೊಡುವರೇ? ಕೊಡುವುದಿಲ್ಲ.

ಆದ್ದರಿಂದ ಒಬ್ಬನಿಗೆ ವಿವೇಕ, ವೈರಾಗ್ಯ, ಶಮಾದಿ ಷಟ್ಕಸಂಪತ್ತಿ, ಮುಮುಕ್ಷುತ್ವ, ಎನ್ನುವುವು ಬೇಕು. ನಮಗೆ ಮುಮುಕ್ಷುತ್ವವಿದೆ. ಯಾವಾಗ? ಯಾವುದಾದರೂ ದುಃಖ ಉಂಟಾದರೆ ‘ಅಯ್ಯೋ ಈ ಪ್ರಪಂಚವೇ ಬೇಡ’ ಎಂದು ನಮಗೆ ತೋರುತ್ತದೆ. ಅದು ಸ್ವಲ್ಪ ದೂರವಾದರೆ, ‘ಇನ್ನು ನಾಲ್ಕು ವರ್ಷಗಳು ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಇರಲಾರವೇ’ ಎಂದು ತೋರುತ್ತದೆ. ಇದು ಮುಮುಕ್ಷುತ್ವವೇ ಅಲ್ಲ. ಉತ್ತಮವಾದ ಮುಮುಕ್ಷುತ್ವಕ್ಕೆ,

‘ಪ್ರದೀಪ್ತಿರಾಃ ಜಲಂ ಪ್ರವಿವಿಕ್ಷುರಿವ’
(ತಲೆಗೆ ಬೆಂಕಿ ಹಚ್ಚಿಕೊಂಡವನು ತಣ್ಣೀರಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶಿಸುವಂತೆ)

ಎಂದು ಉದಾಹರಣೆ ಕೊಡಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ.

ಮನೆಗೆ ಬೆಂಕಿ ಹಚ್ಚಿಕೊಂಡರೆ ಬಿಂದಿಗೆಯಲ್ಲಿ ನೀರು ತಂದು ಹಾಕುತ್ತೇವೆ ಬಟ್ಟೆಗೆ ಬೆಂಕಿ ಹತ್ತಿಕೊಂಡರೆ ಒಡನೆ ಬಟ್ಟೆಯನ್ನು ತೆಗೆದು ಬಿಡುತ್ತೇವೆ. ಆದರೆ ತಲೆಗೆ ಬೆಂಕಿ

ಹಚ್ಚಿಕೊಂಡರೆ ಕೊಳವನ್ನು ಕಂಡ ಒಡನೆ, ಈಜುವುದಕ್ಕೆ ಬರುವುದೋ, ಇಲ್ಲವೋ, ಅದರಲ್ಲಿ ಹಾರಿಬಿಡುವೆವು. ಏಕೆಂದರೆ, 'ಶರೀರಕ್ಕೆ ಬೆಂಕಿ ಹಚ್ಚಿಕೊಂಡಿದೆ, ಆದ್ದರಿಂದ ಮೊದಲು ಈ ಬೆಂಕಿಯನ್ನು ದೂರ ಮಾಡಿದರೆ ಆನಂತರ ಏನಾದರೂ ಪರವಾಗಿಲ್ಲ.' ಎಂದು ಇರುವೆವು.

ಇಂಥ ಮುಮುಕ್ಷುತ್ವವಿರುವವನು ಉತ್ತಮ ಅಧಿಕಾರಿಯಾಗುತ್ತಾನೆ. 'ಹಾಗಾದರೆ ಇತರರು ವೇದಾಂತ ಶ್ರವಣ ಮಾಡಿದರೆ ಏನೂ ಫಲವಿಲ್ಲವೇ? - ಎಂದು ಕೇಳಿದರೆ ಅದು ಎಂದೂ ಫಲವಿಲ್ಲದೆ ಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ.

'ದಿನೇ ದಿನೇ ಚ ವೇದಾಂತಶ್ರವಣಾತ್ ಭಕ್ತಿಸಂಯುತಾತ್
ಗುರುಶುಶ್ರೂಷಯಾ ಲಭ್ಯಾತ್'...

ದಿನವೂ ಭಕ್ತಿಯೂ, ವೇದಾಂತ ಶ್ರವಣವೂ ಕೂಡಿದ ಗುರುಸೇವೆ ಮಾಡಿದರೆ (ಒಳ್ಳೆಯದಾಗುತ್ತದೆ.)

ನಾವು ಅನೇಕ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತಗಳನ್ನು ಮಾಡುವುದುಂಟು. ಯಾವುದೋ ಒಂದು ಪಾಪವನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದರಿಂದಲೇ ದುಃಖವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತೇವೆಂದು ತೋರುವಾಗ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತಗಳನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇವೆ. ವೇದಾಂತಶ್ರವಣವೆನ್ನುವುದು ಪಾಪಗಳನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸುವ ಒಂದು ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತವೆಂದು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. ಅದನ್ನು ಹೇಗೆ ಮಾಡುವುದು? ಅನೇಕ ಮಂದಿ ವೇದಾಂತ ಶ್ರವಣ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ನೀಲಕಂಠ ದೀಕ್ಷಿತರು ಬಹಳ ಸ್ವಾರಸ್ಯವಾಗಿ ಒಂದು ಕಡೆ,

'ಅಕೌಮಾರಾತ್ ಗುರುಚರಣ ಶುಶ್ರೂಷಯಾ ಬ್ರಹ್ಮವಿದ್ಯಾ-
ಸ್ವಸ್ಥಾಯಾಸ್ಥಾಮಹಮಹತೀಮರ್ಜಿತಂ ಕೌಶಲಂ ಯತ್ |
ನಿದ್ರಾಹೇತೋಃ ನಿಶಿ ನಿಶಿ ಕಥಾಃ ಶೃಣ್ವತಾಂ ಪಾರ್ಥಿವಾನಾಮ್
ಕಾಲಕ್ಷೇಪೌಪಯಿಕಮಿದಮಪ್ಯಾಃ ಕಥಂ ಪರ್ಯಣಂಸೀತ್ ||'

ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಶ್ಲೋಕದ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ವಿವರವಾಗಿ ನೋಡೋಣ.

'ಚಿಕ್ಕ ವಯಸ್ಸಿನಿಂದಲೇ ಒಳ್ಳೆಯ ಗುರುವಿಗೆ ಶುಶ್ರೂಷೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಒಳ್ಳೆಯ ಪಾಂಡಿತ್ಯವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿಬಿಟ್ಟನು. ಆ ಒಳ್ಳೆಯ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಯಾವುದಕ್ಕೆ ಉಪಯೋಗಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದೀನಿ? 'ರಿಟೈರ್' ಆದವರಿಗೆ ವಯಸ್ಸಾದ ಕಾರಣದಿಂದಾಗಿ ದುಃಖ ಉಂಟಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಆಗ ಅವರು ಸತ್ಯಧಾಕಾಲಕ್ಷೇಪಕ್ಕೆ ಹೋಗಲು ಯೋಚಿಸುತ್ತಾರೆ. ಸತ್ಯಧಾಕಾಲಕ್ಷೇಪಕ್ಕೆ ಹೋಗಲು ಶಕ್ತಿ ಇಲ್ಲದವನು

ಮಲಗಿಕೊಂಡೋ ಕುಳಿತುಕೊಂಡೋ ಇರುವನು. ಆಗ ಅವನು ವೇದಾಂತವನ್ನು ಹೇಳಿ' ಎಂದರೆ ನಾನು ಹೇಳುತ್ತಲೇ ಇರುವೆನು. ಏತಕ್ಕೆಂದರೆ ಅವನಿಗೆ ದುಃಖ ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಬೇರೆ ಔಷಧಗಳು ಬಲವನ್ನು ಕೊಡದಿದ್ದರೂ ಈ ವೇದಾಂತ ಶ್ರವಣ ಅವನಿಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಬಲವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ವ್ಯರ್ಥವಾಗಿ ಸಮಯವನ್ನು ಕಳೆಯುವುದಕ್ಕೆ ಒಂದು ಸಾಧನವಾಗಿ ಬಿಟ್ಟಿತು ವೇದಾಂತ' ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ ಅವರು. ಆದ್ದರಿಂದ,

‘ಅಧಿಕಾರಿಣಮಾಶಾಸ್ತ್ರೇ ಫಲಸಿದ್ಧಿರ್ವಿಶೇಷತಃ’

—ಎಂದು ಭಗವಂತನು ಹೇಳಿದಂತೆ ಅಧಿಕಾರವೆನ್ನುವುದು ಇರಬೇಕು. ನಾವು ಪರಮಶಿವನ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರವನ್ನು ಪಡೆಯಬೇಕೆಂದುಕೊಂಡರೆ ಏನು ಮಾಡಬೇಕು? ಸ್ವಾರಾಜ್ಯಸಿದ್ಧಿ ಎನ್ನುವ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ.

‘ಸ್ಮಾರಂ ಸ್ಮಾರಂ ಜನಿಪದರುಜಂ ಜಾತ ನಿರ್ವೇದವೃತ್ತಿಃ’

—ಎಂದು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ‘ಜನಿಪದಂ’ ಎಂದರೆ ಪ್ರಪಂಚ. ಅದರಲ್ಲಿರುವ ದುಃಖವನ್ನು ಕಂಡು ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಅನುಭವಿಸಿದುದು ಸಾಕು ಎನ್ನುವ ತೃಪ್ತಿ ಬರಬೇಕು. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಮೊದಲು ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಯಾಗಿದ್ದು, ಗೃಹಸ್ಥನಾಗಿದ್ದು, ವಾನಪ್ರಸ್ಥನಾಗಿದ್ದು, ಆನಂತರ ಸಂನ್ಯಾಸವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬಹುದು ಎನ್ನುವುದು ಒಂದು ದಾರಿ ಇದೆ. ಒಬ್ಬನು ಪ್ರಪಂಚವನ್ನು ಕಂಡಿದ್ದೇ ಇಲ್ಲ. ಆದರೆ ಸಂನ್ಯಾಸವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬಿಟ್ಟನು. ಅನಂತರ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿ ಚಪಲ ಉಂಟಾದರೆ ಅಂಥ ಸಂನ್ಯಾಸದಿಂದ ಏನು ಪ್ರಯೋಜನ? ಮೇಲೆ ಇದ್ದವನು ಕೆಳಗೆ ಬಿದ್ದಂತಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹೀಗಾಗುವುದು ತಪ್ಪೆಂದೇ ಭಾವಿಸಲ್ಪಡುವುದಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ಮೊದಲು ‘ಗರ್ವನರ್’ ಆಗಿದ್ದ ಒಬ್ಬನು ‘ಮಿನಿಷ್ಠರ್’ ಆಗಿ ‘ಕಮೀಷನರ್’ ಆಗಿ, ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯವಾದ ಒಂದು ಕಮಿಟಿಯಲ್ಲಿ ಮೆಂಬರ್ ಆಗುತ್ತಾನೆ. ಹಿಂದಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮೇಲಕ್ಕೆ ಹೋದವರು ಕೆಳಗೆ ಬರುತ್ತಲೇ ಇರಲಿಲ್ಲ. ‘ರಿಟೈರ್’ ಆದರೆ ಬೇರೆ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ, ‘ನಾನು ಡೆಪ್ಯುಟಿ ಕಮಿಷನರ್ ಆಗಿ ಇದ್ದವನು! ಈ ಕೆಳಮಟ್ಟದ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಹೋದರೆ ಯಾರಾದರೂ ಏನಾದರೂ ಭಾವಿಸುತ್ತಾರೆ’ ಎನ್ನುವ ಭಯ. ಈ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಇಂಥ ಭಯವಿಲ್ಲ. ಹೇಗಾದರೂ ಸಂಪಾದನೆ ಮಾಡಬೇಕೆನ್ನುವುದೇ ಗುರಿ. ಅಂದು ನ್ಯಾಯಾಧೀಶನಾಗಿದ್ದರೂ ಇಂದು ವಕೀಲನಾಗಿದ್ದರೆ ಏನು ನಷ್ಟ ಎಂದು ಒಬ್ಬನು ಯೋಚಿಸುತ್ತಾನೆ. ‘ಪ್ರಭುವೇ ಎಂದು ಇತರರು ನಮ್ಮನ್ನು ನೋಡಿ ಹೇಳಿದರು. ಈಗ ನಾವು ಇತರರನ್ನು ನೋಡಿ ಪ್ರಭುವೇ, ! ಎಂದು ಹೇಳುವುದರಲ್ಲಿ ಏನು ಕಷ್ಟ’ ಎಂದು ಅವನು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಯಾರು ಪ್ರಭುವೋ, ಯಾರು ಪ್ರಭು ಅಲ್ಲವೋ ಭಗವಂತನಿಗೇ ಗೊತ್ತು. ಕುಳಿತಿದ್ದರೆ ಪ್ರಭು, ಕೆಳಗಿದ್ದರೆ ಆಳು ಅಲ್ಲವೇ!

ಹಿಂದಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹಾಗಲ್ಲ. ಒಂದೊಂದು ಆಶ್ರಮವಾಗಿ ದಾಟಿಕೊಂಡು ಹೋಗುವ ವನು ಮೇಲಕ್ಕೆ ಹೋಗಬೇಕೇ ಹೊರತು ಕೆಳಕ್ಕೆ ಬರಕೂಡದು ಎನ್ನುವುದು ನಿಯಮ. ಆದ್ದರಿಂದ,

‘ಸ್ಮಾರಂ ಸ್ಮಾರಂ ಜನಿಪದನುಜಂ ಜಾತ ನಿರ್ವೇದವೃತ್ತಿಃ’ ಎಂದು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ.

‘ಪರೀಕ್ಷ್ಯ ಲೋಕಾನ್ ಕರ್ಮಚಿತಾನ್ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ
ನಿರ್ವೇದಮಾಯಾನ್ಯಾಸ್ತೃ ಕೃತಃ ಕೃತೇನ |’

ಒಬ್ಬ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಕರ್ಮಗಳಿಂದ ಉಂಟಾಗುವ ಲೋಕಗಳನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಪರೀಕ್ಷೆ ಮಾಡಿ, (ಇಲ್ಲಿ) ಕರ್ಮದ ಫಲವಾಗಿ ಇಲ್ಲದುದು ಒಂದೂ ಇಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಯಾವುದಕ್ಕಾಗಿ ಕರ್ಮ ಮಾಡಬೇಕು’ ಎನ್ನುವ ಭಾವನೆಯಿಂದ ಸಂನ್ಯಾಸವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ವೇದದಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತದೆ.

‘ಆಕೃತ’ ವೆಂದರೆ ಮೋಕ್ಷವೆಂದು ಅರ್ಥ. ಯಜ್ಞವನ್ನು ಮಾಡಿದರೆ ಸ್ವರ್ಗ ಲಭಿಸುತ್ತದೆ. ಸ್ವರ್ಗ ಲಭಿಸಿದರೆ ಅಲ್ಲಿ ಆನಂದವಾಗಿರಬಹುದು. ಇಲ್ಲ ಎಂದರೆ,

‘ಕ್ಷೀಣೇ ಪುಣೇ ಮರ್ತ್ಯಲೋಕಂ ವಿಶನ್ತಿ’
(ಪುಣ್ಯ ಮುಗಿಯುತ್ತಲೇ ಮನುಷ್ಯ ಲೋಕಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತಾನೆ.)

—ಎಂದು ಹೇಳಿದಂತೆ, ಮೇಲೆ ಹೋಗಿ ಕುಳಿತಿರಬಹುದೆಂದು ಕುಳಿತುಕೊಂಡರೆ ಕೆಲವು ದಿನಗಳು ಕುಳಿಸಿರುತ್ತಾರಂತೆ. ಅನಂತರ ನಮ್ಮ ಫಲಗಳೆಲ್ಲಾ ಮುಗಿದು ಹೋಯಿತೆಂದು ಹೇಳಿ ನಮ್ಮನ್ನು ಕೆಳಕ್ಕೆ ಕಳುಹಿಸಿಬಿಡುತ್ತಾರೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಯಾವ ಕರ್ಮದಿಂದಲೂ ನಾವು ಪುರುಷಾರ್ಥವನ್ನು ಸಾಧಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕೆ ಜ್ಞಾನ ಸಾಧನ. ಜ್ಞಾನ ಸ್ಥಿರವಾಗಿ ಹೇಗೆ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ? ಅದಕ್ಕೆ ಮೊದಲು ವೈರಾಗ್ಯ ಬೇಕು. ವೈರಾಗ್ಯ ಹೇಗೆ ಬರುವುದು?

‘ಭುಕ್ತಾಬಹವೋ ದಾರಾ ಲಬ್ಧಾಃ ಪುತ್ರಾಶ್ಚ ಪೌತ್ರಾಶ್ಚ |
ನೀತಂ ಶತಮಪ್ಯಾಯುಃ ಸತ್ಯಂ ವದ ಮರ್ತುಮಸ್ತಿ ಮನಃ ||’

[ಹಲವು ಹೆಂಡತಿಯರನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿ ಆಯಿತು, ಮಕ್ಕಳು—ಮೊಮ್ಮಕ್ಕಳು ಹುಟ್ಟು ಆಯಿತು. ನೂರು ವರ್ಷ ಜೀವಿಸಿದ್ದು ಆಯಿತು. ಆದರೆ ನಿಜ ಹೇಳು, (ನಿನ್ನ) ಮನಸ್ಸು ಮರಣಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧವಾಗಿದೆಯೇ? (ಇಲ್ಲವೇ ಇಲ್ಲ.)] — ಎಂದು ನೀಲಕಂಠ ದೀಕ್ಷಿತರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಒಂದು ಮದುವೆಯಲ್ಲ, ಎರಡು ಮೂರು ಮಾಡಿಕೊಂಡಾಯಿತು. ಅನಂತರ ಮಕ್ಕಳು-ಮೊಮ್ಮಕ್ಕಳು ಎಲ್ಲರೂ ಹುಟ್ಟಿ ಆಯಿತು. ಹೀಗೆಯೇ ನೂರು ವರ್ಷಗಳು ಕಳೆದವು. 'ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ನೋಡಿ ಆಯಿತು. ಮತ್ತೆ ಏನು ಬೇಕು?' ಎಂದು ನಾವು ಅಂಥವನನ್ನು ಕೇಳಿದರೆ, 'ಇನ್ನೂ ಎರಡು ವರ್ಷಬೇಕು' ಎನ್ನುತ್ತಾನೆ. ಭಗವಂತನು ಎರಡು ವರ್ಷ 'Extension' ಕೊಟ್ಟರೆ ಅದರಿಂದ ಒಂದು ತೃಪ್ತಿಯನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ,

‘ಜಾತಸ್ಯ ಹಿ ಧ್ರುವೋ ಮೃತ್ಯುಃ ಧ್ರುವಂ ಜನ್ಮ ಮೃತಸ್ಯ ಚ ||’

(ಹುಟ್ಟಿದವನಿಗೆ ಸಾವು ಖಂಡಿತ, ಸತ್ತವನಿಗೆ ಹುಟ್ಟು ಖಂಡಿತ.)

-ಎಂದು ದಿನವೂ ಹೇಳಿಕೊಂಡಿರುತ್ತೇವೆ. ಹಾಗೆ ಆಗುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ದಿನವೂ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಆಶ್ಚರ್ಯಕರವಾದ ವಿಷಯ ಯಾವುದೆಂದು ಧರ್ಮರಾಜನನ್ನು ಕೇಳಿದಾಗ,

‘ಅಹನ್ಯಹನಿ ಭೂತಾನಿ ಪ್ರವಿಶನ್ತಿ ಯಮಾಲಯಮ್ |

ಶೇಷಾಃ ಸ್ಥಾವರಮಿಚ್ಛನ್ತಿ ಕಿಮಾಶ್ಚರ್ಯಮತಃ ಪರಮ್ ||’

(ದಿನವೂ ಪ್ರಾಣಿಗಳು ಯಮಲೋಕಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತಿವೆ; ಆದರೂ ಇತರರು ಸ್ಥಿರವಾಗಿರಬೇಕೆಂದು ಕೊಳ್ಳುವರು, ಇದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಆಶ್ಚರ್ಯ ಯಾವುದು!)

-ಎಂದು ಹೇಳಿದನು. ‘ವಿಮಾನ ಬಂದುದು ದೊಡ್ಡ ಆಶ್ಚರ್ಯ’ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ ಕೆಲವರು, ಕೆಲವರು ‘ರೇಡಿಯೋ ಬಂದುದು ಆಶ್ಚರ್ಯ’ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಕೆಲವರು ‘ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಸಿನಿಮಾ ನೋಡಬಹುದು. ಇದು ಆಶ್ಚರ್ಯ’ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಧರ್ಮರಾಜನಿಗೆ ಇದೆಲ್ಲಾ ಆಶ್ಚರ್ಯವಾಗಿ ತೋರಲಿಲ್ಲ.

ಪ್ರತಿ ನಿತ್ಯವೂ ನಾವು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ಹಲವರು ಯಮನ ಹತ್ತಿರಕ್ಕೆ ದಿನವೂ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಅದನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ನಮಗೆ, ‘ನಾವೂ ಒಂದು ದಿನ ಹೀಗೆ ಹೋಗಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ’ ಎಂದು ತೋರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಯಾವುದೋ ಒಂದು ಒಳ್ಳೆಯ ಔಷಧವೋ, ಒಳ್ಳೆಯ ವೈದ್ಯರೋ ದೊರೆತರೆ ನಾವು ಸಾಯದೆ ಇರಬಹುದೆನ್ನುವ ಯೋಚನೆಯನ್ನು ಮಾತ್ರ ಮನಸ್ಸು ಮಾಡುತ್ತಲೇ ಇರುತ್ತದೆ. ನೀಲಕಂಠ ದೀಕ್ಷಿತರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ-

ಚಕುಷ್ಯಂಧೇ ಚಲತಿ ದಶನೇ ಶ್ರುಣೋ ಶ್ವೇತಮಾನೇ
 ಸೀದತ್ಯಂಗೇ ಮನಸಿ ಕಲುಷೇ ಕಂಪಮಾನೇ ಕರಾಗ್ರೇ |
 ದೂತೈರೇತೈರ್ದಿನಕರಭುವಃ ಶಶ್ವದುದ್ಬೋಧ್ಯಮಾನಾಃ
 ತ್ರಾತುಂ ದೇಹಂ ತದಪಿ ಭಿಷಜಾಮೇವ ಸಾಂತ್ವಂ ವದಾಮಃ ||

ವಯಸ್ಸಾಯಿತು. 'ಚಕ್ಷುಸ್ವಂತೇ', ಕಣ್ಣುಗಳು ಸರಿಯಾಗಿ ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲ. ಚೆನ್ನಾಗಿ ನೋಡುತ್ತಾನೆ, ಆದರೆ ಏನೂ ಗೊತ್ತಾಗುವುದಿಲ್ಲ. 'ಚಲತಿ ದಶನೇ' ಹಲ್ಲುಗಳೆಲ್ಲವೂ ಅಲ್ಲಾಡುತ್ತವೆ. 'ಶ್ರುಣೋ ಶ್ವೇತಮಾನೇ' ಶರೀರದಲ್ಲಿರುವ ರೋಮಗಳು ನೆರತು ಹೋದವು. 'ಸೀದತ್ಯಂಗೇ' ದೃಢವಾಗಿದ್ದ ಶರೀರ ಶಿಥಿಲವಾಯಿತು. ಏನಾದರೂ ಬರೆಯಬೇಕೆಂದುಕೊಂಡಾಗ ಪೆನ್ನು ಕೈಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಯಾವುದೋ ಒಂದು ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಪೆನ್ನು ಕೆಳಗೆ ಇಟ್ಟು ಬಿಡುತ್ತಾನೆ. ಮತ್ತೆ ಬರೆಯಬೇಕೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ. ಪೆನ್ನು ಎಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟು ಬಿಟ್ಟೆನೆಂದು ಹುಡುಕುತ್ತಾನೆ. ಹಾಗೂ ಹೀಗೂ ಹುಡುಕಿದ ಮೇಲೆ ಪೆನ್ನು ಇಲ್ಲೇ ಇಟ್ಟೆನೆಂದು ಜ್ಞಾಪಕಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತದೆ. ವಯಸ್ಸಾಯಿತು ಎಂದರೆ ಎರಡು, ಮೂರು ಸಲ ಮಾಡಿದ ಕೆಲಸಗಳನ್ನೇ ಮಾಡಬೇಕಾಗಬಹುದು. ನಾವು ಅರ್ಘ್ಯ ಕೊಡುವಾಗ ಸಂಕಲ್ಪ ಮಾಡುತ್ತೇವೆ. ಹೀಗಿರುವಾಗ 'ಓಂ ಭೂಃ' ಎಂದು ಆರಂಭಿಸುತ್ತೇವೆ. ಏಕಾಏಕಿ "ಈಗ ಅರ್ಘ್ಯ ಕೊಡಬೇಕೇ? ಗಾಯಿತ್ರಿ ಜಪ ಮಾಡಬೇಡವೇ?" ಎನ್ನುವ ಸಂದೇಹ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಸಂದೇಹವನ್ನೇ ಹೇಳಿ 'ನಾನು ಏನು ಮಾಡುವುದು' ಎಂದು ಕೆಲವರು ನನ್ನನ್ನು ಕೇಳಿದರು. ಈ ಮರೆಯುವಿಕೆಯಿಂದಾಗಿ ಸಂಧ್ಯಾವಂದನೆ ಮುಗಿಯುವುದು ಕೆಲವು ವೇಳೆ ಮುಕ್ಕಾಲು ಘಂಟೆ ಆದರೂ ಆಗಬಹುದು. ಕೆಲವು ವೇಳೆ ಸಂಧ್ಯಾವಂದನೆ ಮಾಡಿ ಆಯಿತು ಎಂದುಕೊಂಡು ಐದು ನಿಮಿಷಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಒಬ್ಬನು ಎದ್ದು ಹೋದರೂ ಹೋಗುತ್ತಾನೆ. ಅನಂತರ ಗಡಿಯಾರವನ್ನು ನೋಡಿ 'ಇಷ್ಟು ಬೇಗಮುಗಿಸಿ ಬಿಟ್ಟೆನಲ್ಲಾ' ಎಂದು ಭಾವಿಸುತ್ತಾನೆ. ಅದಕ್ಕೆ ನಾನು ಒಂದು ಉಪಾಯವನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಟ್ಟೆನು. ಮೊದಲು ಜಪವಾದಮೇಲೆ ಉದ್ಧರಣೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ನೀರು ತೆಗೆದಿಡಬೇಕು. ಉದ್ಧರಣೆಯಲ್ಲಿ ನೀರು ಇರುವವರೆಗೆ ಮಾಡಬೇಕಾದ ಕೆಲಸವೇ ಆಗುತ್ತಿದೆಯೆಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಅದು ಮುಗಿದ ಮೇಲೆ ನೀರನ್ನು ಹಾಕಿ ಬಿಡಬೇಕು. ಉದ್ಧರಣೆ ಖಾಲಿಯಾಗಿ ಇರುವುದರಿಂದ ಈ ಕರ್ಮ ಮುಗಿಯಿತೆಂದು ನಿರ್ಣಯ. ಇದೇ ರೀತಿ ಜಪಕ್ಕೆ ಮುಂಚೆ ಪೂರ್ವನ್ಯಾಸ ಮಾಡಬೇಕು. ಜಪ ಮಾಡಿದ ಮೇಲೆ ಉತ್ತರನ್ಯಾಸ ಮಾಡಬೇಕು. ಪೂರ್ವನ್ಯಾಸ ಮುಗಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಮುಂಚೆ ಒಬ್ಬನು ನೆನಪಿಲ್ಲದೆ 'ದಿಗ್ವಂಧಃ' ಎಂದು ಹೇಳಬೇಕೇ 'ದಿಗ್ವಮೋಕಃ' ಎಂದು ಹೇಳಬೇಕೇ? ಎಂದು ತಡವರಿಸುವುದು ಸಹಜ. ಇದನ್ನು ತಮಾಷೆಯಾಗಿ ಹೇಳುತ್ತಿಲ್ಲ. ವಯಸ್ಸಾದವನಿಗೆ ಅಷ್ಟು ನೆನಪಿಲ್ಲದೆ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಏನು ಮಾಡಬೇಕು? ಧ್ಯಾನ ಶ್ರೋಕವನ್ನು ಹೇಳಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದೊಡನೆಯೇ, ನ್ಯಾಸವನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸುವುದು

ದಕ್ಕೆ ಮುಂಚೆ ಯಾವುದನ್ನಾದರೂ ಒಂದನ್ನು ಗುರುತಾಗಿ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಹಾಗೆ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡರೆ, 'ಭೂರ್ಭುವಸ್ಸುವರೋಂ ಇತಿ ದಿಗ್ವಂಧಃ' ಎನ್ನುವುದರಲ್ಲಿ ಜಪ ಮುಗಿದಿಲ್ಲವೆಂದು ಜ್ಞಾಪಕಕ್ಕೆ ಬರುವುದು. ಜಪಮುಗಿದಾದ ಮೇಲೆ ಗುರುತನ್ನು ಪಕ್ಕ ದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿರಬೇಕು. ಆಗ ಮತ್ತೆ ನ್ಯಾಸವನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸುವಾಗ "ಭೂರ್ಭುವ ಸ್ಸುವರೋಮ್ ಇತಿ ದಿಗ್ವಿಮೋಕಃ" ಎಂದು ಹೇಳಬೇಕೆಂದು ತಿಳಿಯುವುದು. ಹೀಗೆ ಧ್ಯಾನ ಶ್ಲೋಕವನ್ನು ಹೇಳುವಾಗಲೂ ಗುರುತು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡರೆ ಸಂಧ್ಯಾವಂದನೆ ಯನ್ನಾಗಲಿ, ಜಪವನ್ನಾಗಲಿ ಸರಿಯಾಗಿ ಮಾಡಬಹುದು, ಹೀಗಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಒಬ್ಬನು ಮಾಡಿದ ಕರ್ಮವನ್ನೇ ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಮಾಡುತ್ತಿರುತ್ತಾನೆ. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಮಾಡಿಬಿಟ್ಟೆನೆಂ ದುಕೊಂಡು ಜಪವನ್ನೇ ಮರೆತು ಬಿಡುತ್ತಾನೆ. ಕೆಲವರು ಪಂಚೋಪಚಾರ ಪೂಜೆ ಯನ್ನು ಮಾಡಿ (ಜಪ ಮುಗಿಸದೆಯೇ) ಮರೆತು '... ಜಪಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ' ಎಂದು ಹೇಳಿ ಬಿಡುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ 'ಇವನು ಜಪಮಾಡಲಿಲ್ಲವಲ್ಲಾ! ನಾನು ಯಾವು ದನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವುದು?' - ಎಂದು ಭಗವಂತನು ಯೋಚನೆ ಮಾಡುವ ಸ್ಥಿತಿ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಅದೇ ರೀತಿ ಆಚಮನ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ನೀರು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋದರೆ ನೀರು ಇರುವುದು, ಕೈ ನಡುಗುತ್ತದೆ! ಏನು ಮಾಡುವುದು? ಮಂಗಳಾರತಿ ಮಾಡಬೇಕೆಂದುಕೊಂಡರೆ ಕರ್ಪೂರ ಕೆಳಗೆ ಬಿದ್ದುಹೋಗುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ಅನುಭವಿ ಸುವ ಸ್ಥಿತಿ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ವಯಸ್ಸಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಯಮನು ಒಬ್ಬ ದೂತನನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಯಮಲೋಕಕ್ಕೆ ಬರಬೇಕಾದ ಸಮಯ ಆಯಿತೆಂದು ತೋರಿಸು ವುದಕ್ಕಾಗಿ ಕಳುಹಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಆಗಲೂ ಮನುಷ್ಯನು ತನ್ನ ಶ್ರೇಯಸ್ಸಿಗೆ ಏನು ಬೇಕೆಂದು ನೋಡದೆ ಇದ್ದರೆ ಇನ್ನೊಬ್ಬ ದೂತನನ್ನು ಕಳುಹಿಸುತ್ತಾನೆ. ಹೀಗೆ ನಾಲ್ಕು ಐದು ದೂತ ರುಗಳನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿದರೂ ಕೂಡ ಆ ಮನುಷ್ಯನ ಯೋಚನೆಯೇ ಬೇರೆ. 'ಬೆಂಗಳೂ ರಿನಲ್ಲಿರುವ ಡಾಕ್ಟರ್ ಉಪಯೋಗವಿಲ್ಲ. ಮದ್ರಾಸಿನಲ್ಲಿರುವ ಡಾಕ್ಟರ್ ಬಹಳ ಬುದ್ಧಿ ವಂತ. ಅವರಿಗಿಂತಲೂ ಕಲ್ಕತ್ತಾದಲ್ಲಿರುವ ಡಾಕ್ಟರ್ ಬುದ್ಧಿವಂತ. ಅವರಿಗಿಂತಲೂ ಲಂಡನ್ನಿನಲ್ಲಿರುವ ಡಾಕ್ಟರ್ ಬುದ್ಧಿವಂತ' ಎಂದೇ ಅವನು ಯೋಚಿಸುತ್ತಾನೆ. ಹೀಗೆ ಅವನು ಓಡುತ್ತಿದ್ದರೆ ಆ ಡಾಕ್ಟರ್ ಎಲ್ಲಿಗೆ ಓಡುತ್ತಾರೆ? ಅವರಿಗೂ ಅದೇ ರೀತಿ ಆಗು ವಾಗ ಅವರು ಎಲ್ಲಿಗೆ ಓಡುವರು? ಆದ್ದರಿಂದ ಎಲ್ಲಿಗೂ ಯಾರೂ ಓಡಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ಶರೀರ ಅಳಿಯುವಂತಹದು ಎನ್ನುವ ನೆನಪು ನಮಗೆ ಇದ್ದರೆ ಸಾಕು. ಒಂದು ಗಡಿಯಾರವನ್ನು ನಾಲ್ಕು ಅಥವಾ ಐದು ಸಾರಿ ಸರಿ ಮಾಡಿಸಬಹುದು. ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಅಂಗಡಿಯವನ ಹತ್ತಿರ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರೆ ಅವನು, 'ಇದನ್ನು ತರುತ್ತಿ ದ್ದೀರಲ್ಲಾ! ನಾನು ಎಷ್ಟು ಸಲ ರಿಪೇರಿ ಮಾಡುವುದು' ಎನ್ನುತ್ತಾನೆ.

‘ತಥಾ ಶರೀರಾಣಿ ವಿಹಾಯ ಜೀರ್ಣಾನ್ಯನ್ಯಾನಿ ಸಂಯಾತಿ ನವಾನಿ
ದೇಹೀ ||’

(ಅದೇ ರೀತಿ, ಆತ್ಮನು ಹಳೆಯ ಶರೀರವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬಿಟ್ಟು ಹೊಸ ಶರೀರವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸುವುದು.)

-ಎಂದು ಭಗವಂತನು ಹೇಳಿದಂತೆ ಇದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬಿಟ್ಟರೂ ಇನ್ನೊಂದು ಶರೀರ ಬರುತ್ತದೆ. ಆ ಧೈರ್ಯದಿಂದ ಇದ್ದರೆ ಆಗ ವಿರಕ್ತಿ ಇದೆಯೆಂದು ಅರ್ಥ. 'ನಿರ್ವೇದ' ಬಂದ ಮೇಲೆ ಏನು ಮಾಡಬೇಕು?

‘ಧ್ಯಾಯ ಧ್ಯಾಯಂ ಪಶುಪತಿಮುಮಾಕಾಂತಮನ್ತರ್ನಿಷಣ್ಣಮ್’

ಭಗವಂತನನ್ನು ಹುಡುಕಿಕೊಂಡು ಎಲ್ಲಿಗೋ ದೇವಾಲಯಕ್ಕೆ ಹೋಗಬೇಕಾ ಗಿಲ್ಲ. ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತು ಭಗವಂತನ ಚಿತ್ರವನ್ನು ನಿರ್ನಿರ್ಮೇಷ ನೇತ್ರಗಳಿಂದ ನೋಡಿ ಸ್ಥಿರ ವಾದ ಚಿತ್ತದಿಂದ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲೇ ಆ ಮೂರ್ತಿ ಬಂದಂತೆ ಭಾವನೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಆನಂತರ ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಮುಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಹೀಗೆ ಚಿಂತನೆ ಮಾಡಿದರೆ,

‘ಪಶುಪತಿಮುಮಾಕಾಂತಮನ್ತರ್ನಿಷಣ್ಣಮ್’

ಎಂದು ಹೇಳಿದಂತೆ ಭಗವಂತನು ಒಳಗೆ ಇದ್ದಾನೆಂದು ತೋರುವುದು.

‘ಈಶ್ವರಃ ಸರ್ವಭೂತಾನಾಂ ಹೃದ್ವೇಶೇರ್ಜುನ ತಿಷ್ಠತಿ |

ಭ್ರಾಮಯನ್ ಸರ್ವಭೂತಾನಿ ಯಂತ್ರಾರೂಢಾನಿ ಮಾಯಯಾ ||’

(ಭಗವಂತನು ಎಲ್ಲಾ ಜೀವಿಗಳ ಹೃದಯದಲ್ಲೂ ಇದ್ದಾನೆ. ಅರ್ಜುನ! ಅವನ ಮಾಯೆಯಿಂದಾಗಿ ಯಂತ್ರಾರೂಢರಂತೆ ಎಲ್ಲಾ ಜೀವಿಗಳನ್ನು ಭ್ರಮಿಸುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ.)

-ಎಂದು ಹೇಳಿದಂತೆ ಅವನನ್ನು ಚಿಂತನೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಚಿಂತನೆ ಮಾಡಿದರೆ ಏನು ಪ್ರಯೋಜನ?

‘ಪಾಯಂ ಪಾಯಂ ಸಪರಿಚಾರಮಾನಂದ ಪೀಯೂಷಧಾರಾಮ್ ||

ಒಬ್ಬನು ಅಮೃತವನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಸಾಧ್ಯ. ಏಕೆಂದರೆ ಆ ಆನಂದ ಬರುತ್ತಲೇ ಇರುವುದು. ಹೀಗೆ ನಾವು ಪರಮ ಶಿವನನ್ನು ಧ್ಯಾನಮಾಡಿ ಆ ಆನಂದವನ್ನು ಅನು ಭವಿಸುತ್ತಾ ಇದ್ದು ಎಲ್ಲದಕ್ಕೂ ಕಾರಣವಾಗಿರುವ ನಮ್ಮ ಗುರುಗಳ ಪಾದಾರವಿಂದಗಳನ್ನು ನಾನು ಚಿಂತಿಸುತ್ತೇನೆಂದು ಕವಿ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಭಗವಂತನು ಇದ್ದಾನೆ ಎನ್ನುವುದಕ್ಕೆ ಅನುಭವವೇ ಸಾಕ್ಷಿ.

‘ಕ್ಷಿತ್ಯಾದೀನಾಂ ಅವಯವವತಾಂ ನಿಶ್ಚಿತಂ ಜನ್ಮತಾವತ್
ತನ್ನಾಸ್ತೈವ ಕ್ವಚನ ಕಲಿತಂ ಕರ್ತೃಧಿಷ್ಠಾನ ಹೀನಮ್ ।
ನಾಧಿಷ್ಠಾತುಂ ಪ್ರಭವತಿ ಜಡಃ ನಾಪ್ಯನೀಶಶ್ಚ ಭಾವಃ
ತಸ್ಮಾದಾದ್ಯಃ ತ್ವಮಸಿ ಜಗತಾಂ ನಾಥ ಜಾನೇ ವಿಧಾತಾ ॥’

(ಭೂಮಿಯಂಥವುಗಳಿಗೆ ಅವಯವಗಳಿರುವುದರಿಂದ ಜನ್ಮ ಇದೆ ಎನ್ನುವುದು ನಿಶ್ಚಯ. ಇಲ್ಲಿ ಕರ್ತೃ ಎನ್ನುವವನು ಒಬ್ಬನೂ ಇಲ್ಲ ಎನ್ನುವುದು ಇಲ್ಲ. ಮೂರ್ಖನಾಗಿರುವವನು ಅಧಿಷ್ಠಾನವನ್ನು ಹೇಳುವುದಿಲ್ಲ. ಈಶ್ವರನು ಎಂದೂ ಹೇಳುವುದಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಮೊದಲಾದವನೂ ನೀನೇ! ಉಂಟು ಮಾಡಿದವನೂ ನೀನೇ! ಸ್ವಾಮಿಯೇ, ನಿನ್ನನ್ನು ಹಾಗೆ ನಾನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ.)

ಪುಷ್ಪದಂತನು ತನ್ನ ಶ್ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಸುಲಭವಾಗಿ ಹೇಳಿದ ವಿಷಯಗಳು ಇಲ್ಲಿ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ.

‘ಕ್ಷಿತ್ಯಾದೀನಾಂ ಅವಯವವತಾಂ ನಿಶ್ಚಿತಂ ಜನ್ಮ ತಾವತ್’
ಭೂಮಿಯಂಥವುಗಳೆಲ್ಲ ಉಂಟಾಗಿದೆ ಎನ್ನುವುದು ನಿಶ್ಚಯ,
‘ತನ್ನಾಸ್ತೈವ ಕ್ವಚನ ಕಲಿತಂ ಕರ್ತೃಧಿಷ್ಠಾನ ಹೀನಮ್ ।’

ಅದಕ್ಕೆ ಅಧಿಷ್ಠಾನವಾದ (ಪ್ರಪಂಚಕ್ಕೆ ಆಧಾರವಾದ) ವಸ್ತು ಜಡವಾಗಿರಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ.

‘ತಸ್ಮಾದಾದ್ಯಃ ತ್ವಮಸಿ ಜಗತಾಂ ನಾಥ ಜಾನೇ ವಿಧಾತಾ ॥’

ಎಂದು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ.

ಪರಮಾತ್ಮನು ಒಬ್ಬನೇ? ಅಥವಾ ಹಲವು ವಿಧವಾದವನೇ?

ಇಂದ್ರಂ ಮಿತ್ರಂ ವರುಣಮನಿಲಂ ಪದ್ಮಜಂ ವಿಷ್ಣುಮೀಶಮ್
ಪ್ರಾಹುಸ್ತೇ ತೇ ಪರಮಶಿವ ತೇ ಮಾಯಯಾ ಮೋಹಿತಾಸ್ತ್ವಮ್ ।

ಏತೈಃ ಸಾಧೃಂ ಸಕಲಮಪಿ ಯಚ್ಛಕ್ತಿಲೇಶೇ ಸಮಾಪ್ತಂ
ಸತ್ತ್ವಂ ದೇವಃ ಶ್ರುತಿಷು ವಿದಿತಃ ಶಂಭುರಿತ್ಯಾದಿ ದೇವಃ ॥

ಇಂದ್ರ, ಮಿತ್ರ, ವರುಣ, ಅನಿಲ, ಬ್ರಹ್ಮ, ವಿಷ್ಣು, ಈಶ ಎನ್ನುವುದೆಲ್ಲಾ ನಿನ್ನ ಮಾಯೆಯಿಂದ ಮೋಹಗೊಂಡು ಅವರವರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಇವುಗಳೆಲ್ಲವೂ ನಿನ್ನ ಶಕ್ತಿಯ ಒಂದು ಕಣದಲ್ಲಿಯೇ ಅಡಗಿ ಹೋಗುವುದು. ಅಂಥ ನೀನು ವೇದಗಳಲ್ಲಿ

‘ಶಂಭುವಾದ ದೇವ’ನೆಂದು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟದ್ದೀಯೆ)

—ಎಂದು ಶ್ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವಂತೆ ಎಷ್ಟು ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ಹೇಳಿದರೇನು? ನಾವು ಚಂದ್ರನನ್ನೋ, ವರುಣನನ್ನೋ, ಸುಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯನನ್ನೋ, ಗಣಪತಿಯನ್ನೋ ಉಪಾಸನೆ ಮಾಡಿದರೂ ಪರಮಾತ್ಮನು ಒಬ್ಬನೇ. ಆದ್ದರಿಂದ ಭಗವಂತನು ಇದ್ದಾನೆನ್ನುವುದನ್ನು ತೀರ್ಮಾನವಾಗಿ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಭಗವಂತನು ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಾಣುವ ದಿಲ್ಲವೆನ್ನುವುದು ಹಲವರ ವಿರೋಧ. ಗಾಳಿಯನ್ನು ನೋಡಿದಿಲ್ಲ ಎನ್ನುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಗಾಳಿ ಇಲ್ಲ ಎಂದು ಹೇಳಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಗಾಳಿ ಇದೆ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಹೇಗೆ ತಿಳಿದು ಕೊಳ್ಳಬಹುದು? ಬಲವಾಗಿ ಮೂಗನ್ನೂ, ಬಾಯಿಯನ್ನೂ ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡರೆ ಆಗ ಗಾಳಿ ಇದೆಯೇ, ಇಲ್ಲವೇ ಎನ್ನುವುದು ತಿಳಿಯುವುದು. ಹಾಗೆಯೇ ಶರೀರ ಆರೋಗ್ಯವಾಗಿದ್ದು, ಎಲ್ಲಾ ಚೆನ್ನಾಗಿದ್ದರೆ ಭಗವಂತನು ಇರುವುದು ತಿಳಿಯುವುದಿಲ್ಲ. ಕಷ್ಟ ಬಂದಾಗ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಭಗವಂತ ಇದ್ದಾನೆಯೇ, ಇಲ್ಲವೇ ತಿಳಿಯುವುದು. ಆ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬನು ‘ಭಗವಂತನು ಹೇಗಿದ್ದಾನೋ ತಿಳಿಯದು. ಆದರೆ ಅವನು ಇದ್ದಾನೆ’ ಎನ್ನುತ್ತಾನೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಭಗವಂತನು ಇದ್ದೇ ಇರುತ್ತಾನೆ. ಅನ್ಯಾಯ ಮಾಡುವವರು ಚೆನ್ನಾಗಿದ್ದಾರಲ್ಲ ಎಂದು ಕೆಲವರಿಗೆ ಸಂದೇಹ. ಅಂಥವರು ಕಾರಿನಲ್ಲಿ ಸುಖವಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದಾರಲ್ಲ ಎನ್ನುವುದು ಕೆಲವರಿಗೆ ಸಂದೇಹ. ನಿಜಕ್ಕೂ ಅವರಿಗೆ ಇರುವ ಮನೋವೇದನೆ ಹಲವಾರು. ಆದ್ದರಿಂದ ಭಗವಂತನಿದ್ದಾನೆ ಎನ್ನುವ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಯಾರಿಗೂ ಸಂದೇಹವಿರಬಾರದು. ‘ಕುಸುಮಾಂಜಲಿ’ಯನ್ನು ಬರೆದವರು—

‘ಇತ್ಯೇವಂ ಶ್ರುತಿನೀತಿಸಂಪ್ಲವಜಲೈಃ ಭೂಯೋಭಿರಾಕ್ಷಾಲಿತೇ
ಯೇಷಾಂ ನೋಪದಮಾ ದದಾಸಿ ಹೃದಯೇ ತೇ ಶೈಲಸಾರಾಶಯಾಃ |
ಕಿನ್ತು ಪ್ರಸ್ತುತ ವಿಪ್ರತೀಪಮತಯೋಪ್ರಜ್ಞೈಃ ಭವಚ್ಛಿನ್ತಕಾಃ
ಕಾಲೇ ಕಾರುಣಿಕ ತ್ವಯೈವ ಕೃಪಯಾ ತೇ ರಕ್ಷಣೀಯಾ ಜನಾಃ ||’

—ಎಂದಿದ್ದಾರೆ. ವೇದವೆನ್ನುವ ಪ್ರಮಾಣ ಭಗವಂತನಿದ್ದಾನೆಂದು ಹೇಳುತ್ತದೆ. ನೀತಿ ಎಂದರೆ ತರ್ಕವೆಂದು ಅರ್ಥ. ನಾವು ಕನ್ನಡಿಯಲ್ಲಿ ಮುಖವನ್ನು ನೋಡುತ್ತೇವೆ. ಸರಿಯಾಗಿ ಕಾಣಲಿಲ್ಲವೆಂದರೆ ಅದನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಒರೆಸಿ ನೋಡಬಹುದು.

‘ಶ್ರುತಿನೀತಿ ಸಂಪ್ಲವ ಜಲೈಃ ಭೂಯೋಭಿರಾಕ್ಷಾಲಿತೇ’

ನಾಸ್ತಿಕನ ಹೃದಯವನ್ನೂ ಶ್ರುತಿ-ನೀತಿ ಎನ್ನುವ ನೀರಿನಿಂದ ಚೆನ್ನಾಗಿ ತೊಳೆದು ಇಡುತ್ತೇನೆ. ಆದರೆ, ಕನ್ನಡಿ ಆದರೆ ಅದನ್ನು ನೀರಿನಲ್ಲಿ ತೊಳೆದರೆ ಮುಖವನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ನೋಡಬಹುದು. ಅದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಒಂದು ಕಪ್ಪಾದ ತುಂಡನ್ನು ತೆಗೆದು ಕೊಂಡು ಅದನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಒರೆಸಿದರೆ, ಅದರಲ್ಲಿ ಮುಖವನ್ನು ನೋಡಿದರೆ, ಎಷ್ಟು

ಒರೆಸಿದೆವೋ ಅಷ್ಟು ಅದು ಕಪ್ಪಾಗಿ ಬದಲಾಗುತ್ತಲೇ ಇರುವುದು. ಅದೇ ರೀತಿ—

‘ಯೇಷಾಂ ನೋಪದಮಾ ದಧಾಸಿ ಹೃದಯೇ ತೇ ಶೈಲಸಾರಾಶಯಾಃ’

ನಾಸ್ತಿಕನ ಹೃದಯ ಉಕ್ಕಿನಿಂದ ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದು, ಆದರೂ ಅದು ‘Stainless Steel’ ಅಲ್ಲ, ಅದು ಕಪ್ಪಾಗಿ ಇರುತ್ತದೆ. ಅದನ್ನು ಎಷ್ಟು ಶುದ್ಧ ಪಡಿಸಿದರೂ ಅದು ಇನ್ನೂ ಕಪ್ಪಾಗಿಯೇ ಬದಲಾಗುತ್ತದೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಬಿಂಬವನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ನೋಡಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ನೀರು ಇರುವಾಗ ಯಾವುದೋ ಇರುವಂತೆ ತೋರುವುದು. ನೀರು ಹೋಯಿತೆಂದರೆ ಮತ್ತೆ ಏನೂ ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲ. ‘ಆದರೆ ನಾನು ಉಳಿದುದನ್ನು ಮಾಡಿ ಬಿಟ್ಟೆನು. ಅವನಲ್ಲಿ (ನಾಸ್ತಿಕನಲ್ಲಿ) ಭಗವಂತನಾದ ನೀನು ಇರಬೇಕು. ಅವನೂ ನನ್ನಂತೆಯೇ ‘ನೀನು ಇಲ್ಲ ಎಂದು ಹೇಳುವುದರ ಮೂಲಕ ಚಿಂತನೆ ಮಾಡುತ್ತಲೇ ಇದ್ದಾನೆ. ನೀನು ಅವನನ್ನು ಮರೆತು ಬಿಡಕೂಡದು’ ಎಂದು ನೀಲಕಂಠದೀಕ್ಷಿತರು ಹೇಳಿದರು. ಏಕೆಂದರೆ

‘ಸರ್ವಂ ವೃಥಾ ಮರಣಸಮಯೇ ಸಾಂಬ ಏಕಃ ಸಹಾಯಃ’

(ಮರಣಕಾಲದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲವೂ ವೃಥಾ, ನಿಜವಾದ ಭಗವಂತನೊಬ್ಬನೇ ಸಹಾಯಕನು.)

—ಎನ್ನುವಂತೆ ಐಶ್ವರ್ಯವೂ, ನೆಂಟರೂ ಇರುವಾಗ ಒಬ್ಬನಿಗೆ ಯಾರೂ ಬೇಡದಿದ್ದರೂ ಇವುಗಳು ಹೋದಮೇಲೆ ಅವನನ್ನು ಭಗವಂತನೇ ಕಾಪಾಡಬೇಕೆನ್ನುವುದು ತಾತ್ಪರ್ಯ. ಆದ್ದರಿಂದ ಭಗವಂತನಿದ್ದಾನೆ ಎನ್ನುವುದು ನಿರ್ಣಯ.

೯. ಮನುಷ್ಯಜನ್ಮ ಮತ್ತು ಶ್ರೇಷ್ಠ ಯೋಗ್ಯತೆಗಳು

ವಿಶುದ್ಧಜ್ಞಾನದೇಹಾಯ ತ್ರಿವೇದೀ ದಿವ್ಯಚಕ್ಷುಷೇ |
ಶ್ರೇಯಃಪ್ರಾಪ್ತಿನಿಮಿತ್ತಾಯ ನಮಸ್ಸೋಮಾರ್ಥಧಾರಿಣೇ ||
ನಮಾಮಿ ಯಾಮಿನೀನಾಥಲೇಖಾಲಂಕೃತಕುಂತಲಾಮ್ |
ಭವಾನೀಂ ಭವಸನ್ತಾಪನಿರ್ವಾಪನ ಸುಧಾನದೀಮ್ ||

“ಯಾರಿಗೆ ಭಗವಂತನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲೆ ಇಲ್ಲದಷ್ಟು ಭಕ್ತಿ ಇರುವುದೋ, ಭಗವಂತನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿರುವ ಭಕ್ತಿಯಂತೆಯೇ ಗುರುವಿನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿಯೂ ಭಕ್ತಿ (ಯಾರಿಗೆ) ಇರುವುದೋ, ಅಂಥ ಮಾಹಾತ್ಮರಲ್ಲಿ, ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟ ಅರ್ಥಗಳೂ, ಹೇಳದೇ ಇರುವ ಅರ್ಥಗಳೂ (ಶಾಸ್ತ್ರಗಳು) ತಾನಾಗಿಯೇ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತವೆ” – ಎನ್ನುವ ವಾಕ್ಯ ಉಪನಿಷತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತದೆ. ಇದರ ತಾತ್ಪರ್ಯವೇನೆಂದರೆ ಭಕ್ತಿ ಎನ್ನುವುದು ಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಸಾಧನವಾಗಿದೆ. ಭಕ್ತಿಗೆ ಅವಲಂಬನವಾಗಿ ದೈವ ಇರಬೇಕೆಂದು ನಾವು ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುತ್ತೇವೆ. ಭಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಅರ್ತ, ಅರ್ಥಾರ್ಥಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಎರಡು ಭೇದಗಳು ಇವೆ. ಅಂಥ ಭಕ್ತಿಗಳೆಲ್ಲವೂ ಒಂದು ವಿಧವಾದ ವ್ಯಾಪಾರವೆಂದೇ ನಾವು ಹೇಳಬೇಕು. ಆಗ ನಾವು ಮಾಡುವ ಭಕ್ತಿಗೆ ಭಗವಂತನು ಫಲವನ್ನು ಕೊಟ್ಟರೆ ನಾವು ಭಗವಂತನಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಯುಳ್ಳವರಾಗಿರಬಹುದು. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಭಕ್ತಿಯೂ ಹೋಗಿಬಿಡಬಹುದು. ಆದರೆ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸುವವನು ಭಗವಂತನೊಡನೆ ವ್ಯಾಪಾರಿಯಂತೆ ಇರದೆ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಭಕ್ತಿಯುಳ್ಳವನಾಗಿರುವನು. ಅಂಥ ಭಕ್ತಿಗೆ ಫಲವೇನೆಂದರೆ ಜ್ಞಾನವೇ ಫಲ.

ಜ್ಞಾನ ಉಂಟಾದಮೇಲೆ

“ಜ್ಞಾನೀತ್ವಾತ್ಮೈವ ಮೇ ಮತಮ್”

(ಜ್ಞಾನಿ ನಾನೇ ಎನ್ನುವುದು ನನ್ನ ಅಭಿಮತ) –ಎಂದು ಹೇಳಿದಂತೆ, ಭಕ್ತನಿಗೂ ಭಗವಂತನಿಗೂ ಯಾವ ವಿಧವಾದ ವ್ಯತ್ಯಾಸವೂ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. “ಸಿಂಧು ಸ್ಪಂದಿಲ್ಲಭಂ” ಎಂದು ಹೇಳಿದಂತೆ ಹೇಗೆ ನದಿಗಳು ಸಮುದ್ರವನ್ನು ಸೇರಿದಮೇಲೆ ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಿರುವುದಿಲ್ಲವೋ, ಹಾಗೆಯೇ ಭಕ್ತನಾದವನು ಭಗವಂತನೊ

ಡನೆ ಒಂದಾಗಿ ಬಿಡುತ್ತಾನೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಯಾವುದಾದರೂ ಒಂದು ಫಲವನ್ನು ಎದುರು ನೋಡುತ್ತಾ ನಾವು ಮಾಡುವ ಭಕ್ತಿ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದುದಲ್ಲ. ವ್ಯಾಪಾರದಂತಿರುವ ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವವರು ತಾವು ಯಾವುದಾದರೂ ಫಲಕ್ಕಾಗಿ ಭಗವಂತನಿಗೆ ಶರಣಾಗಿ, ಅದರಿಂದ ಫಲವನ್ನು ಪಡೆದ ಮೇಲೆ “ನಾವು ಭಗವಂತನಿಂದ ಇನ್ನು ಯಾವ ಫಲವನ್ನು ಪಡೆಯಬೇಕು. ನಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳೆಲ್ಲಾ ಒಳ್ಳೆಯ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ದ್ದಾರೆ. ನಾವೂ ಒಳ್ಳೆಯ ಆರೋಗ್ಯವಂತರಾಗಿದ್ದೇವೆ. ಹಾಗಿರುವಾಗ ಏತಕ್ಕೆ ಭಗವಂತನನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಮಾಡಬೇಕು” -ಎಂದು ಯೋಚಿಸುವರು. ಆದರೆ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಪಡೆಯಬೇಕೆಂದುಕೊಳ್ಳುವವನು ಹಾಗಲ್ಲ. ಒಂದು ಸಕ್ಕರೆ ಬೊಂಬೆ ಸಮುದ್ರದ ಆಳವನ್ನು ನೋಡಲು ಅದರಲ್ಲಿ ಇಳಿಯಿತು. ಅನಂತರ ಆ ಬೊಂಬೆಯನ್ನು ನಾವು ಹೇಗೆ ನೋಡಬಹುದು? ಸಮುದ್ರದ ಆಳವನ್ನು ನೋಡಲು ಹೋದ ಆ ಬೊಂಬೆ ಕೆಳಗೆ ಹೋಗುತ್ತಾ ತಾನು ಚಿಕ್ಕದಾಗುತ್ತಲೇ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಕೊನೆಗೆ ಆ ಬೊಂಬೆ ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲ. ಅದು ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಕರಗಿಹೋಗುತ್ತದೆ. ಇದೇ ಜೀವನ ಸ್ಥಿತಿ. ಆದ್ದರಿಂದ ಭಕ್ತನಾದವನು ಭಗವಂತನ ಭಕ್ತ ಎನ್ನುವ ಸಮುದ್ರಕ್ಕೆ ಹೋದರೆ, ಆ ಬೊಂಬೆ ಸಮುದ್ರವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹೊರಗೆ ಬಾರದಂತೆ, ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸುವವನು ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಪಡೆದ ಮೇಲೆ ಭಗವಂತನೊಡನೆ ಒಂದಾಗಿ ಬಿಡುತ್ತಾನೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸುವ ಜಿಜ್ಞಾಸುವಿನಲ್ಲಿರುವ ಭಕ್ತಿ ಬಹಳ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದುದು. ಅಂಥ ಜಿಜ್ಞಾಸುವಿಗೆ “ಪರಾ ಭಕ್ತಿ” ಎನ್ನುವುದು ಇದೆ, ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಪಡೆಯಬೇಕೆನ್ನುವ ಅವನ ಅಪೇಕ್ಷೆ ಪೂರ್ತಿಯಾಗಿ ನೆರವೇರಬೇಕಾದರೆ “ಯಥಾ ದೇವೇ ತಥಾ ಗುರೌ” -ಎಂದು ಹೇಳಿರುವುದರಿಂದ ಹೇಗೆ ದೇವರ ಮೇಲೆ ಭಕ್ತಿ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದಾನೋ ಹಾಗೆಯೇ ಗುರುವಿನ ಮೇಲೂ ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿರಬೇಕೆಂದು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. ಇಂಥ ಭಕ್ತಿ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿರುವವನಿಗೆ ಯಾವ ಫಲ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ ಎಂದು ಕೇಳಿದರೆ ಅವನ ಜಿಜ್ಞಾಸೆ ಪೂರ್ಣವಾಗುತ್ತದೆ.

“ತಸ್ಯೈತೇ ಕಥಿತಾಹ್ಯರ್ಥಾಃ ಪ್ರಕಾಶನ್ತೇ ಮಹಾತ್ಮನಃ”

ಗುರು ಶಿಷ್ಯನಿಗೆ ಕಲಿಸುತ್ತಾರೆ. ಶಿಷ್ಯನ ಭಕ್ತಿ ವಿಶೇಷವಾಗಿದ್ದರೆ ಗುರು ಕಲಿಸುವ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇಲ್ಲದೆ ಇದ್ದರೂ ಅವರು ಆಶೀರ್ವಾದ ಮಾಡುತ್ತಲೇ ತತ್ತ್ವದ ತಾತ್ಪರ್ಯ ಶಿಷ್ಯನಿಗೆ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಉದಾಹರಣೆಯಾಗಿ ನಾವು ಏಕಲವ್ಯನ ಕಥೆಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಏಕಲವ್ಯನು ಗುರುವಿನ ಮೇಲೆ ಅಪಾರವಾಗಿ ಭಕ್ತಿ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದನು. ಆದರೆ ಗುರುವಿಗೆ ಶಿಷ್ಯನ ಮೇಲೆ ಅಷ್ಟು ವಿಶ್ವಾಸವಿರಲಿಲ್ಲ. ಗುರುವಿಗೆ ಮೊದಲು ಅರ್ಜುನನು ಸಿಕ್ಕಿದ್ದರೂ. ತಾನು ಅರ್ಜುನನಿಗೆ ಯಾವ ರೀತಿಯಲ್ಲೂ ಕಡಿಮೆಯಲ್ಲವೆಂದು ತೋರಿಸಿದನು. ಗುರುಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಎಂಥ ಫಲ ದೊರೆಯು

ತ್ತದೆ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ನಾವು ಸಾಧಾರಣವಾಗಿ ಲೌಕಿಕ ವಿಷಯದಲ್ಲೇ ನೋಡುವಾಗ ಆಧ್ಯಾತ್ಮ ವಿಷಯದ ಬಗ್ಗೆ ಹೇಳಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ.

“ತಸ್ಯೈತೇ ಕಥಿತಾಹ್ಯರ್ಥಾಃ ಪ್ರಕಾಶನ್ತೇ ಮಹಾತ್ಮನಃ”

ಎಂದು ಹೇಳಿದಂತೆ ಇಂಥ ಗುರುಭಕ್ತಿಯುಳ್ಳವರನ್ನು ನಾವು ಅಷ್ಟು ಸುಲಭವಾಗಿ ನೋಡಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಹುಡುಕಿ ನೋಡಿದರೆ ಒಬ್ಬರೋ ಇಬ್ಬರೋ ದೊರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಭಗವತ್ತಾದರು,

“ಶಾಸ್ತ್ರಸ್ಯ ಗುರುವಾಕ್ಯಸ್ಯ ಸತ್ಯಬುದ್ಧ್ಯಾವಧಾರಣಾ |

ಸಾ ಶ್ರದ್ಧಾ ಕಥಿತಾ ಸದ್ಭಿಃ ಯಯಾ ವಸ್ತುಪಲಭ್ಯತೇ ||

(ಯಾವುದರಿಂದ ನಿಜವಾದ ವಸ್ತು ತಿಳಿಯುವುದೋ, ಆ ಶಾಸ್ತ್ರವೂ, ಗುರುವಿನ ಉಪದೇಶವೂ ಸತ್ಯವೆನ್ನುವ ಭಾವನೆಯಿಂದಲೇ ಉಂಟಾಗುವ ನಿಶ್ಚಿತವಾದ ನಂಬಿಕೆ ‘ಶ್ರದ್ಧೆ’ಯೆಂದು ಒಳ್ಳೆಯವರಿಂದ ಹೇಳಲ್ಪಡುತ್ತದೆ.)

-ಎಂದು ಹೇಳಿದಂತೆ ಶಾಸ್ತ್ರವೂ, ಗುರುವಾಕ್ಯವೂ ಈ ಎರಡೂ ಸತ್ಯವೆನ್ನುವ ಭಾವನೆ ಒಬ್ಬನಿಗೆ ಇರಬೇಕು. ನಾವು ಅದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಈ ದೇಹವನ್ನೇ ಆತ್ಮವೆಂದು ಬಹಳ ನಿಜವಾಗಿ ನಂಬಿಕೊಂಡಿದ್ದೇವೆ.

“ದೇಹಾತ್ಮಪ್ರತ್ಯಯೋ ಯದ್ವತ್ ಪ್ರಮಾಣತ್ವೇನ ಕಲ್ಪಿತಃ |

ಲೌಕಿಕಂ ತದ್ವದೇವೇದಂ ಪ್ರಮಾಣಂ ತ್ವಾತ್ಮ ನಿಶ್ಚಯಾತ್ ||”

(ಹೇಗೆ ಪ್ರಮಾಣದಿಂದ ಭಾವಿಸಿಕೊಂಡು ದೇಹವೇ ಆತ್ಮವೆಂದು ತೀರ್ಮಾನಿಸಲಾಗಿದೆಯೋ ಹಾಗೆಯೇ ಈ ಲೋಕವೂ ಕೂಡ ಆತ್ಮಜ್ಞಾನ ಉಂಟಾಗುವವರಿಗೆ ಪ್ರಮಾಣದಿಂದ ನಿಶ್ಚಯಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ.)

ಒಬ್ಬನನ್ನು ಹೊಡೆದುಬಿಟ್ಟು “ನಾನು ನಿನ್ನನ್ನು ಹೊಡೆದಿಲ್ಲ. ನೀನು ಆ ದೇಹಕ್ಕೆ ದೂರವಿರುವವನು. ನಾನು ದೇಹವನ್ನು ಮಾತ್ರ ಹೊಡೆದೆನೆಂದು ಹೇಳಿದರೆ ಅವನು ಒಪ್ಪುವುದಿಲ್ಲ. “ಇಲ್ಲ, ಇಲ್ಲ, ನೀನು ನನ್ನನ್ನೇ ಹೊಡೆದದ್ದು, ನೀನು ಎರಡು ಏಟು ಹೊಡೆದರೆ ನಾನು ನಿನಗೆ ಎರಡು ಎರಡು ಏಟು ಹೊಡೆಯುತ್ತೇನೆ” ಎಂದು ಅವನು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಹೇಗೆ ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಈ ಶರೀರವೇ ಆತ್ಮ ಎನ್ನುವ ನಂಬಿಕೆ ಇದೆಯೋ ಹಾಗೆಯೇ ಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿಯೂ, ಗುರುವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿಯೂ ಸತ್ಯನಿಶ್ಚಯವಿರಬೇಕು. ವಜ್ರವನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ನಾವು ವಿಚಾರಿಸುತ್ತಿರುತ್ತೇವೆ. ವಜ್ರವನ್ನು ನಾವು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಪರಿಶೋಧನೆ ಮಾಡಬೇಕೆಂದುಕೊಳ್ಳುವಾಗ ಅದನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿ

ಸುವ ನಿಪುಣನು, “ಇದರಲ್ಲಿ ಚುಕ್ಕೆ ಗುರುತಿದೆ, ಅದು ಕೊನೆಯಲ್ಲಿದೆ, ಹೀಗೆಲ್ಲಾ ಇರಬಾರದು” ಎಂದೆಲ್ಲಾ ಅವನು ಹೇಳುವಾಗ ನಾವು ಅಪನಂಬಿಕೆಯಿಂದ ನೋಡಿದರೆ ಅದೆಲ್ಲಾ ನಮ್ಮ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಾಣುವುದೇ ಇಲ್ಲ. ಮೊದಲು ಅವನು ಹೇಳುವುದನ್ನು ಕೇಳಬೇಕು. ಮನಗೆ ಬಂದು ನೋಡಿದರೆ ಆ ಅವಲಕ್ಷಣ ನಮಗೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ತೋರುತ್ತದೆ. ಮೊದಲು ಅವನು ಹೇಳುವುದನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸದೆ ಇದ್ದರೆ, “ಆ ವಜ್ರ ‘ಫಳ ಫಳ’ ಇದೆ, ಚೆನ್ನಾಗಿದೆ” ಎಂದು ನಾವು ಹೇಳುತ್ತೇವೆ. ಹೀಗೆಯೇ ಆತ್ಮತತ್ತ್ವವನ್ನು ತಿಳಿಯಬೇಕೆಂದುಕೊಳ್ಳುವ ಶಿಷ್ಯನೂ ಕೂಡ ಶಾಸ್ತ್ರ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಶ್ರದ್ಧೆಯುಳ್ಳವನಾಗಿರಬೇಕು. ಆತ್ಮತತ್ತ್ವವನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡ ಮೇಲೆ ಒಬ್ಬನಿಗೆ ವೇದಾಂತ ಬೇಕೇ ಎಂದು ಕೇಳಿದರೆ,

“ಪಲಾಲಮಿವ ಧಾನ್ಯಾರ್ಥಿ ತ್ಯಜೇತ್ ಗ್ರಂಥಮಶೇಷತಃ”

(ಧಾನ್ಯವನ್ನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸುವವನು ಹೊಟ್ಟನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಬಿಡುವಂತೆ ಒಂದು ಹಂತಕ್ಕೆ ಬಂದಮೇಲೆ ಗ್ರಂಥಗಳೆಲ್ಲವನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಬಿಡಬಹುದು ಅಂದರೆ ಓದುವುದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬಿಡಬಹುದು.)

ನಾವು ಅಕ್ಕಿಯನ್ನು ಮಾಡಲು ಭತ್ತವನ್ನು ತರುತ್ತೇವೆ. ಅಕ್ಕಿಯನ್ನು ಮಾಡಿದ ಮೇಲೆ ಅದರ ಮೇಲಿರುವ ಹೊಟ್ಟನ್ನು ನಾವು ದೂರ ಮಾಡುತ್ತೇವೆ. ಶಾಸ್ತ್ರ ವಿಷಯಗಳೂ ಜ್ಞಾನಕ್ಕಾಗಿಯೇ ನಮಗೆ ಬೇಕು. ಜ್ಞಾನ ಬಂದಮೇಲೆ ಶಾಸ್ತ್ರ ಹೇಗೆ ಹೇಳಿದರೂ ಅದರಲ್ಲಿ ಯಾವ ವಿಧವಾದ ಯೋಚನೆಯೂ ಇರಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ನಾವು ಇನ್ನೂ ಅಕ್ಕಿಯನ್ನು ಮಾಡಿಯೇ ಇಲ್ಲ. ಅಕ್ಕಿ ಹೊಟ್ಟು ಎರಡೂ ಸೇರಿಕೊಂಡಿದ್ದರೆ ನಾವು ಊಟಮಾಡಲು ಆಗುವುದಿಲ್ಲ, ಈಗ ಮನುಷ್ಯರಿಗೆಲ್ಲಾ ಆತ್ಮ ಜ್ಞಾನ ಉಂಟಾಗದೆ ಇರುವುದರಿಂದ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಓದಬೇಕು ಎನ್ನುವುದು ಬಹಳ ಅವಶ್ಯಕ.

ನಾವು ಯಾವಾಗಲೂ ಪ್ರಥಮ ಪಂಡಿತರಾಗಿರುವವರಿಗೆ ಮರ್ಯಾದೆ ಕೊಡಬೇಕು. ಅದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ‘ನಮ್ಮ ಬುದ್ಧಿಗೆ ತೋರುವ ಸಿದ್ಧಾಂತಕ್ಕೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿರುವ ದೊಡ್ಡವರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಮರ್ಯಾದೆ ಕೊಡುತ್ತೇನೆಂದು’ ಒಬ್ಬನು ಹೇಳಿದರೆ,

‘ಪಾಟ್ಕೈ ಪ್ರದೀಯತಾಂ ವೀಟೀ
(ಅಜ್ಜಿಗೆ ತಾಂಬೂಲವನ್ನು ಕೊಡಲಿ)

ಅವನು ತನ್ನ ಅಜ್ಜಿಗೇನೆ ಮರ್ಯಾದೆ ಕೊಡಬಹುದು.

ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಮನುಷ್ಯರು ಮಾಡಬೇಕಾದುದೇನೆಂದರೆ, ಶಂಕರ ಭಗವತ್ಪಾ

ದರು ತಮ್ಮ ವಿವೇಕ ಚೂಡಾಮಣಿ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಮೊದಲನೆಯ ಶ್ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಹಲವಾರು ಅಂಶಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸಿ ಹೇಳಿದರು.

“ಜಂತೂನಾಂ ನರಜನ್ಮ ದುರ್ಲಭಮತಃ ಪುಂಸ್ತ್ವಂ ತತೋ ವಿಪ್ರತಾ
ತಸ್ಮಾ ದ್ವೈದಿಕಧರ್ಮಮಾರ್ಗಪರತಾ ವಿದ್ವತ್ತ್ವ ಮಸ್ಮಾತ್ಪರಮ್ |
ಆತ್ಮಾನಾತ್ಮವಿವೇಚನಂ ಸ್ವನುಭವೋ ಬ್ರಹ್ಮಾತ್ಮನಾ ಸಂಸ್ಥಿತಿಃ
ಮುಕ್ತಿನೋಃ ಶತಕೋಟಿಜನ್ಮಸುಕೃತ್ಯಃ ಪುಣ್ಯೈರ್ವಿನಾ ಲಭ್ಯತೇ ||

(ಹುಟ್ಟಿದವರಿಗೆ ಮನುಷ್ಯಜನ್ಮ ಬಹಳ ಶ್ರಮದಿಂದ ದೊರೆಯುವಮ್ಮಹುದು; ಅದರಲ್ಲೂ ಪುರುಷನಾಗುವುದು, ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಾಗುವುದು. ಆದ್ದರಿಂದ ವೇದದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವ ಪ್ರವೃತ್ತಿ-ನಿವೃತ್ತಿ ಧರ್ಮಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವುದು, ವಿದ್ವಾಂಸನಾಗಿರುವುದು, ಅದಾದ ಮೇಲೆ ಆತ್ಮ-ಅನಾತ್ಮ-ವಿವೇಚನೆ, ಒಳ್ಳೆಯ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರ ಅನುಭವ, ಬ್ರಹ್ಮ ಸ್ವರೂಪವಾಗಿ ಸುಸ್ಥಿರವಾಗುವ ಮೋಕ್ಷ ಸ್ಥಿತಿ ನೂರು ಕೋಟಿ ಜನ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ಪುಣ್ಯಗಳಿಂದಲ್ಲದೆ ದೊರೆಯುವುದಿಲ್ಲ.)

ಮೊದಲ ಪಂಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ‘ಜನ್ತೂನಾಂ ನರಜನ್ಮ ದುರ್ಲಭಂ’ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಈ ಮನುಷ್ಯಜನ್ಮ ಬಹಳ ದುರ್ಲಭವಾದುದು. ಕೆಲವರಿಗೆ ಮನುಷ್ಯ ಜನ್ಮಕ್ಕಿಂತಲೂ ನಾಯಿ ಜನ್ಮ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದುದೆನ್ನುವ ಭಾವನೆ ಇದೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಒಬ್ಬ ದೊಡ್ಡವೈಸ್ರಾಯ್ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ನಾಯಿಯಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದರೆ ಅದನ್ನು ಗಾಳಿಯಲ್ಲಿ ತಿರುಗಾಡಲು ಕರೆದು ಕೊಂಡು ಹೋಗುವುದಕ್ಕೆ ಇಬ್ಬರು ಆಳುಗಳು ನಿಯಮಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಾರೆ. ನಾವು ಕುಡಿಯುವುದು ಆಡಿನ ಹಾಲೋ, ಹಸುವಿನ ಹಾಲೋ ತಿಳಿಯದು, ಅದು ಬೆಳ್ಳಗೆ ಇದ್ದರೆ ಹಾಲೆನ್ನುವ ನಂಬಿಕೆಯಿಂದ ಕುಡಿದು ಬಿಡುತ್ತೇವೆ. ಆದರೆ ಆ ನಾಯಿಗೆ ಹಾಗಲ್ಲ. (ಹಸುವಿನ ಹಾಲೇ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ!) ನಾವೆಲ್ಲರೂ ವೈಸ್ರಾಯ್ ಅವರನ್ನು ನೋಡಬೇಕಾದರೆ ಕಾದು ಕುಳಿತಿರಬೇಕು. ಆದರೆ ಆ ನಾಯಿಗೆ ಹಾಗಲ್ಲ. ಅದು ಆ ವೈಸ್ರಾಯ್ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಮಲಗುವುದು. ಆ ವೈಸ್ರಾಯ್ ನಾಯಿಯನ್ನು ಬಿಡುವುದಿಲ್ಲ. ಎಂಥ ಪುಣ್ಯ ಮಾಡಿದರಲ್ಲವೆ ಇಂಥ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ನಾಯಿ ಪಡೆಯಬಲ್ಲದು! ಆದ್ದರಿಂದ ಮನುಷ್ಯ ಜನ್ಮ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದುದೇ? ನಾಯಿಯ ಜನ್ಮ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದುದೇ? ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಕಷ್ಟಪಡುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ನೋಡಿದರೆ ಆ ನಾಯಿಯ ಜನ್ಮವೇ ಶ್ರೇಷ್ಠವೆಂದು ಕೆಲವರು ವಾದಿಸುವರು. ಸ್ವಲ್ಪ ಶೋಧನೆ ಮಾಡಿ ನೋಡಿದರೆ ನಮಗೆ ಹಲವು ವಿಷಯಗಳು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುವುವು.

‘ನ ಹಿ ಜ್ಞಾನೇನ ಸದೃಶಂ ಪವಿತ್ರಮಿಹ ವಿದ್ಯತೇ’

(ಇಲ್ಲಿ ಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಸಮನಾಗಿ ಪವಿತ್ರವಾದುದು ಯಾವುದೂ ಇಲ್ಲ.)

-ಎಂದು ಹೇಳಿದಂತೆ ಪವಿತ್ರವಾದ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಬೇಕಾದರೆ ಅಂಥ ಯೋಗ್ಯತೆ ನಾಯಿಯ ಜನ್ಮಕ್ಕೆ ಇಲ್ಲ. ಯಾವುದೋ ಹಿಂದಿನ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ಪುಣ್ಯದಿಂದ ಆ ನಾಯಿ ಈಗ ಒಳ್ಳೆಯ ಜಾಗದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ ಸುಖವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿದೆ. ಇನ್ನೊಂದು ನಾಯಿ ಯಾವಾಗಲೂ ದುಃಖವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿದೆ. ಎರಡು ನಾಯಿಗಳೂ ಯಾವ ಯಾವ ಪದಾರ್ಥಗಳು ಸಿಕ್ಕುವವೋ ಅವುಗಳನ್ನು ತಿನ್ನುತ್ತೇವೆ. ಸಿಕ್ಕಲಿಲ್ಲವೆಂದರೆ ತಿಪ್ಪೆಯಲ್ಲಿ ಬಂದು ಮಲಗಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಮನುಷ್ಯನ ವಿಷಯ ಹಾಗಲ್ಲ.

‘ಆತ್ಮಾವೈ ಶಕ್ಯತೇ ತ್ರಾತುಂ ಕರ್ಮಭಿಃ ಶುಭ ಲಕ್ಷಣೈಃ
(ಒಳ್ಳೆಯ ಕರ್ಮಗಳಿಂದ ಒಬ್ಬನು ತನ್ನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು.)

-ಎಂದು ಹೇಳಿದಂತೆ ಯಾವುದು ಒಳ್ಳೆಯದು? ಯಾವುದು ಕೆಟ್ಟದು? ಎಂದು ನೋಡುವ ಶಕ್ತಿ ಮನುಷ್ಯನಿಗಿದೆ. ಅದನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡ ಮೇಲೆ ಅಂಥ ಪರಿಸ್ಥಿಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಮನುಷ್ಯನು ತನ್ನ ಬಾಳನ್ನು ನಡೆಸಬಹುದು. ನಾಯಿಗಳ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಅಂಥ ಅರಿವು ಇಲ್ಲ. ತನಗೆ ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾಗಿ ಬಂದಿರುವ ಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಅದು ಯಾವುದಾದರೂ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿರುತ್ತದೆ. ಈಗ ಯಾವುದು ದೊರೆಯುತ್ತಿದೆಯೋ ಅದನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ದಿನಗಳನ್ನು ಕಳೆಯುತ್ತಿದೆ. ಮನುಷ್ಯನ ಬಾಳು ಹಾಗಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಮನುಷ್ಯನ ಬಾಳು ದೊಡ್ಡದೆಂದು ನಾವು ಭಾವಿಸಬೇಕು. ಹೀಗೆ ಹೇಳಿ ಮನುಷ್ಯನ ಜನ್ಮ ದೊರೆತುದು ಶ್ರೇಷ್ಠವೆಂದುಕೊಂಡು, ಬೇರೆ ಏನೂ ಮಾಡಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ ಎಂದುಕೊಂಡರೆ ಅದು ತಪ್ಪು ಭಾವನೆ. ನಮ್ಮ ಪೂರ್ವ ಪುಣ್ಯದ ಫಲದಿಂದ ಈ ಜನ್ಮವನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದೇವೆ. ಆದರೆ ಉತ್ತಮ ಫಲವನ್ನು ಪಡೆಯದೆ ಇದ್ದರೆ, ನಾವು ಮೃಗಗಳಿಗಿಂತಲೂ ಕೀಳಾಗಿಬಿಡುತ್ತೇವೆ. ಆಗ ಮೃಗಗಳೇ ಮನುಷ್ಯರಿಗಿಂತಲೂ ಮೇಲಾಗಿ ಬಿಡುವುದು. ಏಕೆಂದರೆ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ,

‘ಪ್ರತ್ಯವಾಯ ಅಪ್ರವರ್ತನಾತ್’

(ಪಾಪದಲ್ಲಿ ತೊಡಗದೆ ಇರುವುದರಿಂದ)

-ಎನ್ನುವುದರಿಂದ ಒಂದು ನಾಯಿ ಯಾರನ್ನಾದರೂ ಕಡಿದರೆ ನಾವು ಅದಕ್ಕೆ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ಕೇಸು ಹಾಕುವುದಿಲ್ಲ. ಆ ನಾಯಿಯನ್ನು ಹೊಡೆಯಲು ಸಾಧ್ಯವಾದರೆ ಎರಡು ಏಟು ಹೊಡೆಯುತ್ತವೆ, ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ‘ಹಾಳಾಗಿ ಹೋಗಲಿ’ ಎಂದು ಬಿಟ್ಟು ಬಿಡುತ್ತೇವೆ. ಆದರೆ ಅದೇ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮನುಷ್ಯನು ಮಾಡಿದರೆ ಅವನಿಗೆ ಬುದ್ಧಿ ಇದೆಯೇ ಎಂದು ಕೇಳುತ್ತೇವೆ. ಮನುಷ್ಯನು ಹೀಗೆ ಮಾಡಿದರೆ ಅವನನ್ನು ಕಂಡು ಹಿಡಿದು ಪೊಲೀಸಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಸಿ ಅವನ ಮೇಲೆ ಕೇಸು ಹಾಕಿ ತೀರ್ಪು ಆಗುವವರೆಗೆ

ನಾವು ಸುಮ್ಮನೆ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ನಾಯಿಗೆ ಇಂಥ ದಂಡನೆ ಕೊಡಲಿಲ್ಲವಲ್ಲಾ! ಅದಕ್ಕೆ ವಿರೋಧವಾಗಿ ಕೇಸು ಹಾಕಲಿಲ್ಲವಲ್ಲಾ! ಆದ್ದರಿಂದ ನಾಯಿಯ ಜನ್ಮ ಶ್ರೇಷ್ಠವೆಂದು ಯಾರಾದರೂ ಹೇಳಿದರೆ ಅವನಿಗೆ ವಿವೇಕವಿಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳುವೆವು. ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ವಿವೇಕವಿದೆ. ಅದಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಅವನು ನಡೆದುಕೊಳ್ಳದಿದ್ದರೆ ಅದಕ್ಕೆ ಅವನೇ ಜವಾಬ್ದಾರಿ. ಇಂಥ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯೆಲ್ಲಾ ನಾಯಿಗೆ ಇಲ್ಲ. ಒಂದು ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡಲಿಲ್ಲವೆಂದರೆ ಅದಕ್ಕೆ ದಂಡನೆ ಇಲ್ಲ. ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಒಂದು ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡಲು ಬರದಿದ್ದರೆ ಅವನಿಗೆ ನಾಲ್ಕು ಏಟು ಹಾಕಿಯಾದರೂ “ಮಾಡಬೇಕಾದ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಮಾಡು” ಎಂದು ಬುದ್ಧಿವಾದ ಹೇಳುವೆವು. ಆದ್ದರಿಂದ ಮನುಷ್ಯ ಜನ್ಮಕ್ಕೆ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಉಂಟು.

‘ಕರ್ತುಂ ಅಕರ್ತುಂ ಅನ್ಯಥಾ ಕರ್ತುಂ ಶಕ್ಯತೇ’

[(ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಒಂದು ಕೆಲಸ) ಮಾಡಲು ಮಾಡದೆ ಇರಲು ಬೇರೆ ವಿಧವಾಗಿ ಮಾಡಲು ಆಗುತ್ತದೆ.]

‘ಪ್ರಾಪ್ತಂ ಪ್ರಾಪ್ತಂಚ ಭೋಕ್ತುಂ ಶಕ್ನೋತಿ’

(ಪಡೆಯುವುದಕ್ಕೂ, ಪಡೆದುದನ್ನು ಅನುಭವಿಸುವುದಕ್ಕೂ ಅವನಿಗೆ ಆಗುತ್ತದೆ.) ಆದ್ದರಿಂದ ‘ಜನ್ಮಾನಾಂ’ ಎಂದು ವಿವೇಕ ಚೂಡಾಮಣಿಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದಂತೆ ಮನುಷ್ಯ ಜನ್ಮ ಬಹಳ ದುರ್ಲಭವೆಂದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ

‘ನಾನಾಯೋನಿ ಸಹಸ್ರಸಂಭವವಶಾತ್ ಜಾತಾ ಜನನ್ಯಃ ಕತಿ
ಪ್ರಖ್ಯಾತಾ ಜನಕಾಃ ಕಿಯನ್ತ ಇತಿ ಮೇ ಸೇತ್ಸ್ಯನ್ತಿ ಚಾಗ್ರೇ ಕತಿ |

(ಎಷ್ಟೋ ಸಾವಿರಾರು ಯೋನಿಗಳಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದುದರಿಂದ ಎಷ್ಟೋ ಮಂದಿ ತಾಯಂದಿರು ಆದರು, ಎಷ್ಟೋ ಮಂದಿ ತಂದೆಯರು ಆದರು, ನಮಗೆ ಮುಂದೆ ಎಷ್ಟೋ ಮಂದಿ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.)

ಹೀಗಿರುವಾಗ ನಾವು ಈಗಿನ ಜನ್ಮವನ್ನು ಮನುಷ್ಯನ ಜನ್ಮವಾಗಿ ಪಡೆದುಕೊಂಡಿದ್ದೇವೆ. ಹೀಗೆ ದೊರತ ಶರೀರ ‘ನಾನು’ ಅಲ್ಲ; ಈ ಶರೀರ ಸ್ಥಿರವಲ್ಲ ಎನ್ನುವಂಥ ತೀರ್ಮಾನಕ್ಕೆ ನಾವು ಬರಬೇಕು.

ಅನಂತರ ಶ್ಲೋಕದಲ್ಲಿ ‘ಪುಂಸ್ತ್ವಂ’ (ಗಂಡಸಾಗಿ ಹುಟ್ಟುವುದು)– ಎಂದು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ, ಮನುಷ್ಯಜನ್ಮ ದೊರೆಯುವುದು ದುರ್ಲಭ. ಅದರಲ್ಲೂ ಗಂಡಸಾಗಿ ಹುಟ್ಟುವುದು ಇನ್ನೂ ವಿಶೇಷವೆಂದು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಹೀಗೆ ಹೇಳಿರುವುದರಿಂದ ಕೆಲವರಿಗೆ

ಕೋಪ ಉಂಟಾಗಬಹುದು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ನಾವು ಶ್ಲೋಕವನ್ನು ಬದಲಾವಣೆ ಮಾಡಲಾರೆವು. ಅದರಲ್ಲಿರುವುದನ್ನು ಹಾಗೆಯೇ ಹೇಳಬೇಕು.

ಸ್ತ್ರೀಪುಂಸಾವಾತ್ಮಭಾಗೌ ಭಿನ್ನಮೂರ್ತೇಃ ಸಿಸ್ತಕ್ಷಯಾ'
(ಸೃಜಿಸಲು ಅಪೇಕ್ಷಿಸಿದ ನಿನ್ನ ಭಿನ್ನಮೂರ್ತಿಯ ಭಾಗಗಳು
ಸ್ತ್ರೀ-ಪುರುಷರು.)

ಪ್ರಪಂಚವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಬೇಕೆನ್ನುವ ಭಾವನೆ ಬರುತ್ತಲೇ ಪರಮಾತ್ಮನು ತನ್ನನ್ನೇ ಎರಡಾಗಿ ವಿಭಜಿಸಿದನು. 'ಎರಡಾಗಿ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡರೆ ಜಗಳ ಬರುವುದಲ್ಲ! ಆದ್ದರಿಂದ ಒಬ್ಬನಿಗೆ ಈ ಕೆಲಸ, ಇನ್ನೊಬ್ಬನಿಗೆ ಇನ್ನೊಂದು ಕೆಲಸವೆಂದು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡರೆ ಜಗಳ ಬರುವುದಿಲ್ಲ' ಎಂದುಕೊಂಡನು. ಆದ್ದರಿಂದ 'ಮನೆಯನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಕುಟುಂಬವನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವುದು ಹೆಂಗಸರ ಕೆಲಸ' -ಎಂದು ತೀರ್ಮಾನಿಸಿದನು. ಅದೇ ರೀತಿ 'ಹೊರಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಸಂಪಾದಿಸುವುದು ಗಂಡಸಿನ ಕರ್ತವ್ಯ'ವೆಂದು ತೀರ್ಮಾನಿಸಿದನು. ಹೀಗೆ ಅಲ್ಲದೆ ಹೆಂಗಸು ಮನೆಯನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳದೆ ಇದ್ದರೆ ಹೆಂಗಸನ್ನು ನಾವು ಆಕ್ಷೇಪಿಸುತ್ತೇವೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಗಂಡಸಾದವನು ಹೊರಗೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡದೆ ಇದ್ದರೆ ಹೆಂಗಸು, 'ಇವನನ್ನು ಮದುವೆಯಾಗಿ ಹೇಗೆ ಬಾಳು ಸಾಗಿಸುವುದು' ಎಂದು ಕಳವಳ ಪಡುವಳು. ಇಬ್ಬರೂ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಾಗಿ ಬಿಟ್ಟರೆ ಬೇರೆ ರಗಳೆಯೇ ಇಲ್ಲ. ಗಂಡಸು ಹೆಂಗಸು ಇಬ್ಬರೂ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಬಿಟ್ಟರೂ ಅಥವಾ ಇಬ್ಬರೂ ಆಫೀಸಿಗೆ ಹೋಗಿ, ಹೋಟಲಿನಲ್ಲಿ ಊಟ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರೂ ಬಾಳಿನಲ್ಲಿ ಏನು ಮಾಧುರ್ಯವೆನ್ನುವುದನ್ನು ನಾವು ಮನಸ್ಸನ್ನು ಬಿಚ್ಚಿ ಯೋಚಿಸಿದರೆ, ಅಂಥ ಬಾಳಿನಲ್ಲಿ ಮಾಧುರ್ಯವೇ ಇಲ್ಲವೆನ್ನುವುದು ತೀರ್ಮಾನವಾಗಿ ತಿಳಿಯುವುದು.

ಗಂಡಸಾದವನು ಪ್ರೀತಿ ಇಲ್ಲದೆಯೇ ಬಾಳನ್ನು ನಡೆಸಿಬಿಡಬಹುದು. ಒಬ್ಬ ಹೆಂಗಸು ಹಾಗೆ ಇರಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ಭಗವಂತನು ಹೆಂಗಸಿಗೆ ಒಂದು ವಿಶೇಷವಾದ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ. ಹೆಂಗಸು ತನ್ನಂತೆ ಇನ್ನೊಂದು ಶರೀರವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿ ಮಾಡಲು ಭಗವಂತನಿಂದ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದಾಳೆ. ಮಗು ಹುಟ್ಟಿತೆಂದರೆ ತಾಯಿಗೆ ಎಲ್ಲಿಂದ ಅಭಿಮಾನ ಬಂದು ಬಿಡುವುದೋ ತಿಳಿಯದು! ತಾಯಿ ತನ್ನನ್ನು ಮದುವೆಯಾದ ಗಂಡನಿಗಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಪ್ರೀತಿಸಲು ತಯಾರಾಗಿರುತ್ತಾಳೆ. ಆದರೆ ಮಗು ವಿಗಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ (ಬೇರೆ ಯಾರನ್ನೂ) ಪ್ರೀತಿಸಲು ತಯಾರಾಗಿರುವುದಿಲ್ಲವೆನ್ನುವುದನ್ನು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಭಗವಂತನು ಹೇಗೆ ಗಂಡು, ಹೆಣ್ಣು ರೂಪವಾಗಿಬಿಟ್ಟನೆಂದು ಹೇಳುವುವೋ ಹಾಗೆಯೇ ಹೆಂಗಸು ಕೂಡ ಒಂದು ಮಗುವನ್ನು ಹೆತ್ತು ತಾಯಿಯಾದರೆ ಆ ಮಗುವಿನ ಮೇಲೆ ಆ ಹೆಂಗಸಿಗೆ ಬಹಳ ಪ್ರೇಮ ಉಂಟಾಗಿ ಬಿಡುವುದು.

ಹಾಗೆ ಪ್ರೇಮ ಉಂಟಾಗುತ್ತಲೇ ತನಗೆ ಆಹಾರವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಮಗು ತಿನ್ನುವುದಾದರೆ ಆ ತಾಯಿ ಎಲ್ಲಿಂದಲಾದರೂ ಭಿಕ್ಷೆಯನ್ನಾದರೂ ಕೇಳಿತಂದು ಆ ಮಗುವಿಗೆ ಆಹಾರ ಕೊಡುವಳು.

‘ಆತ್ಮಾ ವೈ ಪುತ್ರ ನಾಮಾಸಿ’
(ತಾನೇ ಮಗನಾಗಿದ್ದಾನೆ)

ಆದ್ದರಿಂದ ಹೆಂಗಸಿಗೆ ತನ್ನ ಮಗುವಿನ ಮೇಲೆ ಬಹಳ ಪ್ರೇಮವಿರುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ಪ್ರೇಮವಿದ್ದರೆ ಹೆಂಗಸಾದವಳಿಗೆ ಆತ್ಮಚಿಂತನೆ ಮಾಡಲು ಅಷ್ಟಾಗಿ ಅವಕಾಶವೇ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಆತ್ಮಚಿಂತನೆ ಮಾಡುವವನು ಬೇರೆ ಚಿಂತನೆ ಮಾಡುವುದೇ ಇಲ್ಲ. ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಆತ್ಮಚಿಂತನೆ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೋಸ್ಕರವೇ ಹುಟ್ಟಿದ್ದೇವೆ. ಆದರೂ ಹಣೆಬರಹ, ಸ್ವಲ್ಪಮಟ್ಟಿಗೆ ಆತ್ಮಚಿಂತನೆ ಮಾಡಿ ಉಳಿದ ಸಮಯವನ್ನು ಈ ಪ್ರಾಪಂಚಿಕ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಕಳೆಯುತ್ತೇವೆ. ಹೆಂಗಸರಿಗೆ ಹಲವು ವಿಷಯಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಚಿಂತಿಸಬೇಕಾದ ಸ್ಥಿತಿಯೂ, ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾಗಿಯೇ ಅವರಲ್ಲಿ ಪ್ರೇಮವೂ ಇರುವುದರಿಂದ ಆತ್ಮಚಿಂತನೆಯಂತಹ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ಗಮನವನ್ನು ಹರಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಗಂಡಸರಿಗಿಂತ ಬಹಳ ಕಡಿಮೆ ಅವಕಾಶವು ಇದೆ. ಮೈತ್ರೇಯೀ ಎನ್ನುವವಳು ಆತ್ಮಚಿಂತನೆ ಯಾವಾಗಲೂ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಳೆಂದು ಉಪನಿಷತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಓದುತ್ತೇವೆ. ಎಲ್ಲಾ ಹೆಂಗಸರನ್ನು ನಾವು ಆ ಮೈತ್ರೇಯಿಯ ಗೋಷ್ಠಿಯಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಅದೇ ರೀತಿ, ಗಂಡಸರೆಲ್ಲರೂ “ಆತ್ಮ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಮನಸ್ಸು ಇತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ”-ಎಂದು ಹೇಳಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ, ಒಬ್ಬ ಹೆಂಗಸಿಗೆ, ಒಬ್ಬ ಗಂಡಸಿಗೆ ಸಮ ಪರಿಮಾಣದಲ್ಲಿ ದುಃಖವನ್ನೂ ಸುಖವನ್ನೂ ಕೊಟ್ಟರೆ ಇವರಿಬ್ಬರಲ್ಲಿ ಗಂಡಸು ಇವುಗಳೆಲ್ಲಾ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಇಡದೆ, ಒಬ್ಬನೆ ಇದ್ದು, ಯಾವಾಗಲೂ ಆತ್ಮಚಿಂತನೆ ಮಾಡಿ, ಬಾಳನ್ನು ನಡೆಸಲು ಬಹಳ ಅವಕಾಶವಿರುವುದರಿಂದ ಒಬ್ಬ ಗಂಡಸಿನ ಜನ್ಮ ಉತ್ತಮವಾದುದೆಂದು ಶಂಕರರು ಹೇಳಿದರು. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಅವರು ಶ್ಲೋಕದಲ್ಲಿ “ಪುಂಸ್ತ್ವಂ” ಎಂದು ಹೇಳಿದರು. ಅದೇನೆಂದರೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದರೆ ಇನ್ನೂ ವಿಶೇಷವೆಂದು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಒಬ್ಬನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣ್ಯದಿಂದ ಇರುವವರೆಗೆ ಮಾತ್ರ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ್ಯವೆನ್ನುವುದು ಉತ್ತಮವೆಂದು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಬ್ರಾಹ್ಮಣ್ಯವನ್ನೇ ಬಿಟ್ಟವನಿಗೆ “ಅವನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಾದರೂ ಅವನು ಉತ್ತಮವಾದವನಲ್ಲ”ವೆಂದೇ ಹೇಳಬಹುದು. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಉತ್ತಮವಾದ ಪರಂಪರೆ ಎನ್ನುವುದು ಬಹಳ ಮುಖ್ಯ. ಭಗವಂತನು “ಗುಣ ಕರ್ಮವಿಭಾಗಶಃ”-ಎನ್ನುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ವಿಭಾಗ ಮಾಡಿದನು.

ಕುದುರೆಗಳನ್ನು ಬೆಲೆಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದುಕೊಳ್ಳುವವನು ಆ ಕುದುರೆಯನ್ನು ನೋಡುವುದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಆ ಕುದುರೆಯ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ವಿಚಾ

ರಿಸುತ್ತಾನೆ. ಈ ಕುದುರೆ ತಾಯಿ, ತಂದೆ ಯಾರು? ಎಂದೆಲ್ಲವನ್ನೂ ವಿಚಾರಿಸಿ ಕುದುರೆಗೆ ಕೊಡಬೇಕಾದ ಬೆಲೆಯನ್ನು ಕುದುರೆಯ ಮಾಲೀಕನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು ಬಿಡುತ್ತಾನೆ. ಆದರೂ ಒಬ್ಬನು ತನ್ನ ತಾತನಂತೆಯೇ ಇರಬೇಕೆಂದಿಲ್ಲ. ತಂದೆಯಂತೆ ಮಗ ಈಗ ಇರುವುದೇ ಇಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ಕಾಲ ಬದಲಾವಣೆ ಆಗುತ್ತಲೇ ಇದೆ. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಎನ್ನುವುದಿದೆ. ಮೃಗಗಳಿಗೆ ಅಂಥ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವಿಲ್ಲ. ಪ್ರಾಣಿಗಳು ತಮ್ಮನ್ನು ತಾವು ಗಮನಿಸದೆ ಇದ್ದರೂ ಅವುಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಲು ಬೇರೆಯವರಿದ್ದಾರೆ. ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಹಾಗಲ್ಲ. ಮನುಷ್ಯನು ತನ್ನನು ತಾನು ರಕ್ಷಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಆದ್ದರಿಂದ ನಾವು ನಮಗೆ ವಿಧಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಅನುಷ್ಠಾನಗಳನ್ನು ಮಾಡುವುದೂ, ನಮ್ಮ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಕಾಪಾಡಿಕೊಂಡು ಬರುವುದೂ ಬಹಳ ಅವಶ್ಯಕ. ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಭಗವಂತನು ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿರುವುದರಿಂದ, ಅದನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ನಾವು ನಮ್ಮನ್ನು ಕಾಪಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಹುಡುಕಬೇಕು. ಭಗವಂತನೇ ಎದುರಿಗೆ ಬಂದು “ನಾನು ನಿಮ್ಮನ್ನು ಕಾಪಾಡುತ್ತೇನೆ” ಎಂದು ಹೇಳಿದರೂ ಯಾರೂ ಕೂಡ ಅಂಥ ಭಗವಂತನನ್ನು ನಂಬುವುದಿಲ್ಲ! ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಭಗವಂತನು ನಮಗೆಲ್ಲಾ ಬುದ್ಧಿ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ನಮ್ಮನ್ನು ನಾವು ಕಾಪಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ದಾರಿ ತೋರಿಸಿದ್ದಾನೆ—

“ನ ದೇವಾ ದಂಡಮಾದಾಯ ರಕ್ಷಸ್ತಿ ಪಶುಪಾಲವತ್ |

ಯಂ ಹಿ ರಕ್ಷಿತುವಿಚ್ಛಸ್ತಿ ಬುದ್ಧ್ಯಾ ಸಂಯೋಜಯಂತಿ ತಮ್ ||”

(ದೇವತೆಗಳು ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನು ಕಾಪಾಡುವವನಂತೆ ಕೋಲನ್ನು ಹಿಡಿದು ಕಾಪಾಡುವುದಿಲ್ಲ: ಕಾಪಾಡಬೇಕಾದವನಿಗೆ ಒಳ್ಳೆಯ ಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಾರೆ.)

ಒಬ್ಬ ಅರ್ಚಕರ ಮಗ ಚೆನ್ನಾಗಿ ವೇದಾಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿದ್ದಾನೆ. ಆದರೆ ‘ಆತನು ಸಂಧ್ಯಾವಂದನೆ ಮಾಡುತ್ತಾನೆಯೇ’ -ಎಂದು ಕೇಳಿದರೆ ‘ಹಾಗೆ ಮಾಡಲಿಲ್ಲ’ -ವೆಂದು ನಮಗೆ ಜವಾಬು ದೊರೆತರೆ ಅದು, ಯಾವ ವಿಧವಾಗಿಯೂ ಒಳ್ಳೆಯದೇ ಅಲ್ಲ. ಅವನ ಭಾವನೆಯಲ್ಲಿ ಸಂಧ್ಯಾವಂದನೆ ಮಾಡಿದರೆ ಯಾರೂ ಹಣಕೊಡುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಅದೇ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಇತರರಿಗೆ ವೇದವನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಟ್ಟರೆ ಅಥವಾ ಯಾವುದಾದರೂ ಪಾರಾಯಣ ಮಾಡಿದರೆ ಅದಕ್ಕೆ ಹಣ ದೊರೆಯುವುದು. ಹಾಗಿರುವಾಗ ಸಂಧ್ಯಾವಂದನೆ ಏಕೆ ಮಾಡಬೇಕು?

‘ಪ್ರಯೋಜನಮನುದ್ದಿಶ್ಯ ನ ಮಂದೋಽಪಿ ಪ್ರವರ್ತತೇ |’

(ಪ್ರಯೋಜನವಿಲ್ಲದೆ ಮೂರ್ಖನು ಕೂಡ ಯಾವ ಕೆಲಸವನ್ನೂ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ.)

-ಎನ್ನುವಂತೆ ಪ್ರಯೋಜನವನ್ನು ಎದುರು ನೋಡಿಯೇ ಒಬ್ಬ ಮುಟ್ಟಾಳನು ಕೂಡ ಎಂದೂ ಕೆಲಸದಲ್ಲೂ ತೊಡಗುವುದಿಲ್ಲ. ಹಾಗಿರುವಾಗ ಬುದ್ಧಿಶಾಲಿಯಾದ ನಾನು ಯಾವ ವಿಧವಾದ ಪ್ರಯೋಜನವೂ ಇಲ್ಲದೆ ಸಂಧ್ಯಾವಂದನೆ ಏಕೆ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಯೋಚಿಸಿದರೆ, ಅಂಥವನ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಬಹಳ ಕೆಳಮಟ್ಟದ್ದು ಆಗುತ್ತದೆ, ಅದು ಮೇಲ್ಮಟ್ಟದ್ದು ಅಲ್ಲವೇ ಅಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಶಂಕರರು,

“ವೈದಿಕಧರ್ಮಮಾರ್ಗಪರತಾ”

-ಎಂದಿದ್ದಾರೆ. ಮನುಷ್ಯ ಜನ್ಮದಂತಹವುಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಪಡೆದ ಮೇಲೂ ಒಬ್ಬನು ವೈದಿಕ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಅಂದರೆ ಧರ್ಮಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ನಡೆದುಕೊಂಡು ಬರಬೇಕೆಂದು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. ಯೋಗ್ಯತೆ ಇರುವವರು ವೇದವನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿ ಸಂಧ್ಯಾವಂದನೆ, ಜಪ, ಹೋಮ ಇವುಗಳನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತಾ ಬಾಳನ್ನು ನಡೆಸಿದರೆ ಅದು ವೇದದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ ಧರ್ಮಮಾರ್ಗವಾಗುವುದು.

ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಯಾವುದೋ ಜಗಳವಾಯಿತು. ಪೋಲಿಸ್ ಅಧಿಕಾರಿ ಒಬ್ಬರು, ಜಗಳವಾಡುವ ಒಬ್ಬ ತಪ್ಪಿತಸ್ಥನಿಗೆ ಗುಂಡಿಕ್ಕಲು ತನ್ನೊಡನೆ ಬಂದಿದ್ದ ಪೋಲಿಸ್ ಪೇದೆಗಳಿಗೆ ಆಜ್ಞಾಪಿಸಿದರು. ಅವರು ಕೂಡ ಅಗತ್ಯವಾದರೆ ಆ ದಂಡನೆ ಕೊಡಲು ಸಿದ್ಧರಾಗಿದ್ದರು. ಒಂದು ವೇಳೆ ಅಂಥ ಘಟನೆ ನಡೆದಿದ್ದರೆ ಅವರು ಗುಂಡಿಕ್ಕಿ ಅದರಿಂದ ಯಾವ ವಿಧವಾದ ಬಾಧಕವೂ ಉಂಟಾಗದಂತೆ ಮನೆಗೆ ಬಂದು ಮಲಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಹೀಗೆ ಗುಂಡಿಕ್ಕುವುದಕ್ಕೆ ಆಜ್ಞೆ ಅವರಿಗೆ ಸರಕಾರ ಕೊಟ್ಟಿದೆ. ಆ ಯೋಗ್ಯತೆಯೇ ಇಲ್ಲದಿರುವವನೊಬ್ಬನು ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ನಿಂತು ಪೋಲಿಸರಿಗೆ ಆಜ್ಞೆ ಮಾಡಿದರೆ ಪೋಲಿಸರು ಅವನನ್ನು ಕೋರ್ಟಿಗೆ, ಜೈಲಿಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುವರು. ಏಕೆಂದರೆ ‘ಯೋಗ್ಯತೆ ಇಲ್ಲ’ -ಎನ್ನುವುದೇ ಕಾರಣ. ಅವನು ಯೋಗ್ಯತೆಯನ್ನು ಪಡೆದರೆ ಅವನೂ ಇತರ ಪೇದೆಗಳಿಗೆ ಆಜ್ಞಾಪಿಸಬಹುದು. ಈಗ ಈ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಯೋಗ್ಯತೆ ದೊರೆತಿದ್ದರೆ “ವೇದದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ವಿಧಿಯಾಗಿ ಮಾಡಬೇಕು” ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಶಂಕರರು ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇಂಥ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಪಡೆದೂ ಏನೂ ಮಾಡದೆ ಇದ್ದರೆ, ಬಾಳನ್ನು ನಿದ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಕಳೆದರೆ ಅದು ಬಹಳ ಮೂರ್ಖತನವಾಗುತ್ತದೆ. ಏಕೆಂದರೆ

“ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ಯ ಹಿ ದೇಹೋಽಯಂ ನೋಪಭೋಗಾಯ ಕಲ್ಪತೇ |

ಇಹ ಕ್ಲೇಶಾಯ ಮಹತೇ ಪ್ರೇತ್ಯ ಅನಂತ ಸುಖಾಯ ಚ ||”

(ಬ್ರಾಹ್ಮಣನ ಈ ದೇಹ ಭೋಗಕ್ಕಾಗಿ ಏರ್ಪಟ್ಟಿಲ್ಲ. ಹೆಚ್ಚು ಕಷ್ಟಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಅನುಭವಿಸಿ ಅನಂತರ ಅನಂತ ಸುಖವನ್ನು ಪಡೆಯುವುದಕ್ಕೆ ಇದು ಇದೆ.)

ಎಂದು ಒಂದು ಕಡೆ ತಿಳಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಒಂದು ದಿನ ಗ್ರಹಣ ಬಂದಿತು. ರಾತ್ರಿ ಮೂರುಘಂಟೆಗೆ ಚಂದ್ರಗ್ರಹಣ ಅದು. ಮಾಘಮಾಸ ಚಳಿಯಲ್ಲಿ ಹೊದ್ದು ಕೊಂಡಿರುವ ಹೊದಿಕೆಯನ್ನು ತೆಗೆಯಲು ಮನಸ್ಸೇ ಇಲ್ಲ. ಆದರೆ ಶಾಸ್ತ್ರವೋ “ನೀನು ನದಿಗೆ ಹೋಗಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿ ಗ್ರಹಣ ನಾಲ್ಕು ಘಂಟೆಯವರೆಗೆ ಇರುವುದರಿಂದ ನದೀ ತೀರದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಜಪ ಮಾಡು” ಎಂದೆಲ್ಲಾ ಹೇಳುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಈ ಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ವಿರಕ್ತಿ ಉಂಟಾಗಿ “ಚಳಿಗಾಲದಲ್ಲಿ ಯಾರು ಹೋಗಿ ಜಪ ಮಾಡುವುದು” -ಎಂದು ಯೋಗ್ಯತೆ ಇರುವವನೊಬ್ಬನು ಹೇಳಿದರೆ ಅದರಿಂದ ಅವನಿಗೆ ಪಾಪ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆಯೇ ಹೊರತು ಬೇರೆ ಯಾವ ರೀತಿಯಲ್ಲೂ ಅವನಿಗೆ ಒಳ್ಳೆಯದಾಗುವುದಿಲ್ಲ.

ಧರ್ಮವನ್ನು ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಈಗ ಸ್ವಲ್ಪ ಮಾತ್ರ ದುಃಖ ಉಂಟಾದರೂ ಕೂಡ ಅನಂತರ ಸುಖವೇ ಆಗುವುದು. ಆದ್ದರಿಂದ ಯಾವಾಗಲೂ ವೈದಿಕ ಧರ್ಮ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ನಡೆಯಬೇಕೆಂದು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ.

ಸಂಧ್ಯಾವಂದನೆ ಮಾಡುವಾಗ, “ಆಪೋಹಿಷ್ಠಾ ಮಯೋ ಭುವಃ ತಾ ನ ಊರ್ಜೇ ದಧಾತನ” (ಜಲ ದೇವತೆಗಳೇ! ಯಾವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನ, ಪಾನ ಇವುಗಳಿಗೆ ಕಾರಣವಾಗಿದ್ದು ಸುಖವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತೀರೋ, ಅಂಥ ನೀವು ನಿಮ್ಮ ಭಕ್ತರಾದ ನಮಗೆ ಅನ್ನವನ್ನು ಕೊಡಬೇಕು.) -ಎನ್ನುವ ಇದರ ಅರ್ಥ ಎಷ್ಟೋಮಂದಿಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ಕೆಲವರಿಗೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಉಚ್ಚರಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ಅವರಿಗೆ ಹೇಳಿಕೊಟ್ಟಂತೆಯೇ ಅವರು ಹೇಳುವರು. ಶಂಕರ ಭಗವತ್ಪಾದರು ಇದರ ಬಗ್ಗೆ-

‘ವಿದ್ವತ್ಸಂ ಅಸ್ಮಾತ್ ಪರಂ’

-ಎಂದಿದ್ದಾರೆ. ‘ನಾನು ಯಾವ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದೇನೆ? ಇದಕ್ಕೆ ಅರ್ಥವೇನು? ಅರ್ಥ ತಿಳಿಯದೆ ನಾನು ಏನೇನೋ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದೇನೆಂದುಕೊಂಡು ಒಬ್ಬನು ಹೇಳುವ ಮಂತ್ರದ ಅರ್ಥವನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ತಿಳಿಯಲು ಪ್ರಯತ್ನಪಡಬೇಕು.

ಮದುವೆಯಲ್ಲಿ ಮದುವೆ ಮಾಡಿಸುವ ಪುರೋಹಿತರು ವಧೂ-ವರರನ್ನು ನೋಡಿ-

“ಧರ್ಮೇ ಚಾರ್ಥೇ ಚ ಕಾಮೇ ಚ ನಾತಿಚರಿತವ್ಯಂ ತ್ವಯಾ”

(ಧರ್ಮ, ಅರ್ಥ, ಕಾಮ ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಸಂಬಂಧ ಪಡಕೂಡದು.)

“ಈ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಹೇಳಿ”-ಎಂದು ಹೇಳುವರು. ವರನು ಮಂತ್ರವನ್ನು

ಹೇಳದೆ ಮಾತನಾಡದೆ ಕುಳಿತಿರುವನು. ಪುರೋಹಿತರು ಹೇಳುತ್ತಾ ಹೋಗುವರು. ವರನು ಹೇಳದೆ ಇದ್ದದರಿಂದ ಅವರು ತಮಗೆ ತಾವೇ ಮದುವೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ತಾಗುವುದು. ಮಂತ್ರವನ್ನು ಹೇಳದೆ ಇರುವುದರಿಂದ ವಧೂ-ವರರಿಬ್ಬರಿಗೂ ಯಾವ ವಿಧವಾದ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಯೂ ಇಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ಅತಿಕ್ರಮಿಸಿ ನಡೆಯುವುದರಿಂದ ಯಾವ ವಿಧವಾದ ದೋಷವೂ ಇಲ್ಲ! ಏಕೆಂದರೆ ಅವರಿಗೆ ಮಂತ್ರಗಳ ಅರ್ಥ ಗೊತ್ತಿದ್ದರೆ ತಾನೇ!

‘ಅಗ್ನಿಮುಖಾ ವೈ ದೇವಾಃ’

(ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಅಗ್ನಿ ಬಾಯಿ ಇದ್ದಂತೆ ಇದ್ದಾನೆ.) -ಎಂದು ಹೇಳಿದಂತೆ “ಅಗ್ನಿ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿಯೇ ಮಹಾಜನಗಳ ಮುಂದೆ ಇಂಥ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ ಮಾಡಿದನು. ಒಬ್ಬರಿಗೊಬ್ಬರು ದ್ರೋಹವನ್ನು ಬಯಸುವುದು ನ್ಯಾಯವಲ್ಲ”-ಎನ್ನುವ ಭಾವನೆ ಬರಬೇಕಾದರೆ ವಿವಾಹಕಾಲದಲ್ಲಿ ವರನಿಗೆ ತಾನು ಹೇಳುವ ಮಂತ್ರಗಳ ಅರ್ಥ ಗೊತ್ತಿರಬೇಕು. ಇದೆಲ್ಲಾ ಇಲ್ಲದೆ ಕೇವಲ ಸಾಕ್ಷಿಯಂತೆ ಮದುವೆ ನೋಡುತ್ತಾ ಕುಳಿತಿದ್ದರೆ ವರನಿಗೆ “ಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ಪುರೋಹಿತರು ತಾನೇ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು! ಇದರಿಂದ ತಪ್ಪಿದರೂ ಯಾವ ವಿಧವಾದ ದೋಷವೂ ಇಲ್ಲ” ಎಂದು ತೋರಬಹುದು. ಆದರೆ ಅರ್ಥವನ್ನು ತಿಳಿದು ನಾವು ಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ಹೇಳಿದರೆ ಅದು ಹೆಚ್ಚು ಫಲವನ್ನು ಕೊಡುವುದೆಂದು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ.

“ಯದೇವ ವಿದ್ಯಯಾ ಕರೋತಿ ಶ್ರದ್ಧಯಾ
ಉಪನಿಷದಾ ತದೇವ ವೀರ್ಯವತ್ತರಂ ಭವತಿ ||

(ಯಾವುದು ತಿಳಿದು, ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ, ಧ್ಯಾನದಿಂದ ಮಾಡಲ್ಪಡುವುದೋ ಅದೇ ತಿಳಿಯದೆ ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಬಹಳವಾಗಿ ಫಲವನ್ನು ಕೊಡಬಲ್ಲದು.)

ಸಿನೆಮಾ ನೋಡುವಾಗ, ಒಂದು ಹಿಂದಿ ಚಿತ್ರವಾದರೆ ಅದು ನಮಗೆ ತಿಳಿಯದ ಭಾಷೆಯಾದರೂ ಕೂಡ “ದೃಶ್ಯಗಳು ಬಹಳ ಚೆನ್ನಾಗಿವೆ” ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತೇವೆ. ಹಿಂದಿ ತಿಳಿದವರಾದರೆ ಅದನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಸಂತೋಷಪಡುವರು. ಸಣ್ಣವಿಷಯಗಳಿಗೇ ನಾವು ಮಾಡುವ ಕೆಲಸಗಳ ಅರ್ಥ ಹೀಗಿದ್ದರೆ ಮಂತ್ರಗಳ ಅರ್ಥವನ್ನು ತಿಳಿಯುವುದು ಎಷ್ಟು ಅವಶ್ಯಕವೆಂದು ನಾವು ಹೇಳದೆಯೇ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬಹುದು.

‘ವಿದ್ವತ್ತಂ ಅಸ್ಮಾತ್ ಪರಂ’ ಎಂದು ಹೇಳಿದೆ. ದಿನವೂ ಒಬ್ಬನು ಸಂಧ್ಯಾವಂದನೆ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಅಗ್ನಿಹೋತ್ರ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಯಾಗಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಪ್ರತಿರಾ

ತ್ರಿಯೂ ಹಗಲು ಬದಲಾಗುತ್ತಾ ಬರುತ್ತದೆ. ದೈನಿಕಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಊಟ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಹೀಗೆ ಎಷ್ಟು ದಿನಗಳು ಮಾಡಿದ ಕೆಲಸವನ್ನು ಪದೇ ಪದೇ ಮಾಡುವುದು?

‘ರಾತ್ರಿ: ಸೈವ ಸ ಏವ ದಿವಸಃ’
(ಅದೇ ರಾತ್ರಿ, ಅದೇ ಹಗಲು)

ಹೀಗೆ ಬರುತ್ತಲೇ ಇರುತ್ತದೆ.

‘ಅಭಿಧ್ಯಾಯನ್ ವರ್ಣರತಿಪ್ರಮೋದಾನ್’
ಅತಿದೀರ್ಘೇ ಜೀವಿತೇ ಕೋ ರಮೇತ |’

(ಸಂಗೀತ, ಭೋಗ ಅಪ್ಪರಸ್ತ್ರೀಗಳಿಂದ ಉಂಟಾಗಿರುವ ಸುಖ ಇವುಗಳು ನಾಶ ವುಳ್ಳದ್ದು ಎಂದು ಚಿಂತಿಸುವವನು ದೀರ್ಘ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ರುಚಿಯನ್ನು ಕಾಣುವನು?)

ಆದ್ದರಿಂದ ಇಂಥ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ರಸವೇ ಇಲ್ಲವೆಂದು ತಿಳಿಯುವುದು. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ‘ಆತ್ಮನಾತ್ಮ ವಿವೇಕಂ’-ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಶ್ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಅನಂತರ ಹೇಳಿದೆ. ‘ಆತ್ಮನಾತ್ಮ ವಿವೇಕಂ’ ಎಂದರೆ ಏನು? ಶರೀರಕ್ಕಿಂತ ಬೇರೆಯಾದ ಒಂದು ವಸ್ತುವಿದೆ. ಆ ವಸ್ತುವೇ ‘ನಾನು’ ಎಂದು ಶಾಸ್ತ್ರ ಹೇಳುತ್ತದೆ. ಅನಂತರ ಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಇಟ್ಟು ಕೊಂಡು ನಮ್ಮ ಯುಕ್ತಿಯಿಂದ ನಾವು ಇದೇ ರೀತಿ ತೀರ್ಮಾನ ಮಾಡಬಹುದು. ಅದಾದ ಮೇಲೆ ಅನುಭವ ಬೇರೆ ಬರಬೇಕಾಗಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ-

‘ಆತ್ಮಾ ವಾ ಅರೇ ದ್ರಷ್ಟವ್ಯಃ ಶ್ರೋತವ್ಯೋ ಮನ್ತವೋ ನಿದಿಧ್ಯಾಸಿತವ್ಯಃ’

(ಪ್ರಿಯಳೇ ! ಆತ್ಮನನ್ನು ಕಾಣಬೇಕು, ಅದನ್ನು ಕುರಿತು ಕೇಳಬೇಕು, ಚಿಂತನೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಏಕಾಗ್ರಚಿತ್ತದಿಂದ ಧ್ಯಾನ ಮಾಡಬೇಕು)

-ಎಂದು ಹೇಳಿದೆ. “ಆತ್ಮನಾತ್ಮ ವಿವೇಚನೆ” ಮಾಡುವುದು ಸುಲಭವಾಗಿ ದ್ದರೂ ಅದನ್ನು ಅನುಭವಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬಂದರೆ ಆಗ ಯಾವ ಚಿಂತೆಯೂ ಇಲ್ಲ.

ಹತ್ತು ರೂಪಾಯಿಗಳು ಮಾತ್ರ ಸಂಬಳ ಬರುವ ಒಬ್ಬ ಕೆಲಸಗಾರನನ್ನು ನೋಡಿ, ‘ನೀನು ಸುಖವಾಗಿದ್ದೀಯಾ?’ ಎಂದು ಕೇಳಿದರೆ ‘ನಾನು ಸುಖವಾಗಿಯೇ ಇದ್ದೇನೆ’ ಎಂದು ಹೇಳುವನು. ಮತ್ತೆ ಕೇಳಿದರೆ “ಏಕೆ ಹೀಗೆ ಕೇಳುತ್ತೀರಿ? ಕಷ್ಟವಿಲ್ಲದೆ

ನಾನು ಬಾಳನ್ನು ನಡೆಸಲು ಹೇಗೆ ಸಾಧ್ಯ? ಸುಖ-ದುಃಖ ಎರಡೂ ನನ್ನ ಬಾಳಿನಲ್ಲಿವೆ. ಏನೋ ನನ್ನ ಶಕ್ತಿಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಬಾಳನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಇದ್ದಿದ್ದರಲ್ಲಿ ನನಗೆ ಸುಖವೂ ಇದೆ' ಎನ್ನುತ್ತಾನೆ. ಇದೇ ರೀತಿ ಸರಕಾರದ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿರುವ ಒಬ್ಬನನ್ನು 'ನೀನು ಸುಖವಾಗಿದ್ದೀಯಾ' ಎಂದು ಕೇಳಿದರೆ, ಸುಖವಾಗಿಯೇ ಇದ್ದೇನೆ. ಏಕೆ ಹೀಗೆ ಕೇಳುತ್ತೀರಿ? ಮನುಷ್ಯನಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದವನಿಗೆ ಕಷ್ಟವೇ ಇಲ್ಲದೆ ಇರಲು ಸಾಧ್ಯವೇ? ಎಷ್ಟೋ ಕಷ್ಟಗಳಿವೆ. ನನ್ನ ಡೈರೆಕ್ಟರ್ ಬಹಳ ಕೆಟ್ಟವರು. ನಾನು ಹೇಳಿದಂತೆ ಕೇಳುವುದೇ ಇಲ್ಲ. ಆದರೆ ನಾನು ಹೇಳಿದಂತೆ ಮಾಡಿದರೇನೇ ವ್ಯಾಪಾರದಲ್ಲಿ ಅವರಿಗೆ ಲಾಭ ದೊರೆಯುವುದು. ಆದರೂ ಅವರು ನನ್ನ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳುವುದೇ ಇಲ್ಲ. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ನಾನು ಒಂದು ಕೆಲಸವನ್ನೂ ಮಾಡದೆ ಇದ್ದರೆ ನನ್ನನ್ನು ಕೆಲಸದಿಂದ ತೆಗೆದು ಬಿಡುವರು. ಆದರೆ ಅವರು ಹೇಳುವುದನ್ನು ಕೇಳುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತು, ನಾನು ಪಡುವ ಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಲಾಭ ಸಿಕ್ಕಬೇಕು ಎನ್ನುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತು ನಾನು ವಿನಿಯೋಗಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ. ಹೇಗೋ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಲಾಭಪಡೆಯಬೇಕೆಂದಿದೆ. ಕೆಲಸ ಬೇಡವೆಂದು ತೋರಿದರೂ ಇದನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ಸಂಬಳ ಸಿಕ್ಕುವುದಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಹೇಗೋ ನೋಡಬೇಕಲ್ಲಾ ಎನ್ನುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಹೇಗೋ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದೇನೆ" -ಎಂದೇ ಹೇಳುವನು. ಹತ್ತು ಸಾವಿರರೂಪಾಯಿಗಳು ಸಂಬಳ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವವನೂ ಇದೇ ರಾಗವನ್ನೇ ಹಾಡುತ್ತಾನೆ.

ಹೀಗೆ ಎಲ್ಲರೂ ಹೇಳಿಕೊಂಡಿರುವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಇದರಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆ ಬೇಕಾದರೆ ಮೋಕ್ಷವೆನ್ನುವುದು ಬೇಕು. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ 'ಮುಕ್ತಿ' ಎನ್ನುವುದು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ.

‘ಶ್ರೋತಿಯಸ್ಯ ಚಾಕಾಮಹತಸ್ಯ’

(ವೇದವನ್ನು ತಿಳಿದವನಿಗೂ, ಕಾಮವಿಲ್ಲದವನಿಗೂ...)

-ಎನ್ನುವಂತೆ ಕಾಮವಿಲ್ಲದವನಿಗೆ ತೃಪ್ತಿ ಇರುವುದು. ಆದ್ದರಿಂದ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿರುವುದನ್ನೆಲ್ಲಾ

‘ಆಸಾರಮೇವ ಸಂಸಾರಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಚ’

(‘ಸಂಸಾರ’ವೆನ್ನುವುದು ಸಾರವಿಲ್ಲದುದೆಂದು ಕಂಡು)-ಎಂದು ಭಾವಿಸಬೇಕು.

‘ಕಾರ್ಯಮಿತ್ಯೇವ ಯತ್ಕರ್ಮ ನಿಯತಂ ಕ್ರಿಯುತೇಽರ್ಜುನ |’

(ಅರ್ಜುನ! ಯಾವುದು ಮಾಡಬೇಕೆಂದೇ ನಿತ್ಯ ಕರ್ಮವಿದೆಯೋ... ಹಾಗೆ ಇದ್ದರೆ)

‘ಏನೋ ಗೃಹಸ್ಥನೆನ್ನುವ ಹೆಸರು ಬಂದಾಯಿತು, ಕೆಲಸ ಆದರೆ ಸಂತೋಷ. ಕೆಲಸ ಆಗದಿದ್ದರೂ ಅದರಿಂದ ಚಿಂತೆ ಇಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ಪ್ರಪಂಚದ ಸ್ವಭಾವವೇ ಇದು ಎನ್ನುವ ಭಾವನೆಯಿಂದ ಮನುಷ್ಯರು ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಬಾಳುತ್ತಿದ್ದರೆ ಆತ್ಮನಾತ್ಮ ವಿವೇಚನೆಯೂ ಅದರಿಂದ ಉಂಟಾಗುವ ಅನುಭವವೂ ಬಂದು ಕೊನೆಗೆ ಮುಕ್ತಿಯೂ ದೊರೆಯುವುದು. ಇಂಥ ಅರಿವಿನ ಯೋಗ್ಯತೆ ನಮಗೆ ಉಂಟಾಗಬೇಕಾದರೆ,

‘ಶತಕೋಟಿ ಜನ್ಮ ಸುಕೃತ್ಯೈಃ ಪುಣ್ಯೈರ್ವಿನಾ ಲಭ್ಯತೇ ||’

—ಎಂದು ಹೇಳಿದಂತೆ ಎಷ್ಟೋ ಕೋಟಿ ಜನ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ಪುಣ್ಯದಿಂದಲೂ ಸಾಧನೆಯಿಂದಲೂ ಈಗ ಇವುಗಳೆಲ್ಲವೂ ದೊರೆಯಲು ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತೆಂದು ಶಂಕರ ಭಗವತ್ತಾದರು ‘ವಿವೇಕಚೂಡಾಮಣಿ’ಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ.

ಈಗಲೇ ನಾವು ಮುಕ್ತಿ ಪಡೆಯುತ್ತೇವೆಯೇ ಎಂದು ಕೇಳಿದರೆ, ಎಲ್ಲರೂ I.A.S. ಪಾಸ್ ಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ನಾವು ಮೊದಲು ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಓದಬೇಕಾಗಿದೆ. ಅಲ್ಲಿ ಓದಿದ ಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ನಮಗೆ I.A.S. ಸರ್ಟಿಫಿಕೇಟ್ ಕೊಡುವುದಿಲ್ಲ. ‘I.A.S. ಪಾಸ್ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೇನಾ ಹಾಗೆ ಓದಿದ್ದು’ ಎಂದು ಕೇಳಿದರೆ, ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಪಾಸ್ ಮಾಡಿದ್ದರೂ I.A.S. ಪಾಸ್ ಆಗದೆ ಇರಬಹುದು. ಸಂಬಂಧ ಪಟ್ಟ ಶಾಲೆಗಳು ಎಷ್ಟೋ ಇವೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ಲಕ್ಷ ಮಂದಿ ಓದುತ್ತಾರೆಂದರೆ ಅವರುಗಳಲ್ಲಿ I.A.S. ಪರೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ತೇರ್ಗಡೆಯಾಗುವವರು ಎಷ್ಟು ಮಂದಿ ಎಂದು ಲೆಕ್ಕ ಹಾಕಿದರೆ ಸುಮಾರು ಹತ್ತುಜನ ಮಾತ್ರ I.A.S. ಪರೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ತೇರ್ಗಡೆಯಾಗುತ್ತಾರೆಂದರೆ ಅದು ಎಷ್ಟು ಕಷ್ಟವಾದ ಪರೀಕ್ಷೆಯೆಂದು ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತದೆ. ಅದೇ ರೀತಿ ‘ಮುಕ್ತಿಯು’ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಆಸೆ ಇರುವವರೆಲ್ಲಾ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಬೇಕು. ಇಷ್ಟೆಲ್ಲಾ ಸಾಧನೆ ಮಾಡಿದರೂ ಈ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಅದು ದೊರೆಯದೆ ಇದ್ದರೆ.—

‘ಮನುಷ್ಯಾಣಾಂ ಸಹಸ್ರೇಷು ಕಶ್ಚಿತ್ ಯತತಿ ಸಿದ್ಧಯೇ |

ಯತತಾಮಪಿ ಸಿದ್ಧಾನ್ತಾಂ ಕಶ್ಚಿನ್ಮಾಂ ವೇತ್ತಿ ತತ್ತ್ವತಃ ||’

(ಸಾವಿರಾರು ಜನರಲ್ಲಿ ಯಾರೋ ಒಬ್ಬನು ಸಿದ್ಧಿಗಾಗಿ ಪ್ರಯತ್ನ ಪಡುತ್ತಾನೆ. ಹಾಗೆ ಪ್ರಯತ್ನಪಡುವವರಲ್ಲಿ ಯಾರೋ ಒಬ್ಬನು ನನ್ನನ್ನು ಇದ್ದಂತೆ ತಿಳಿಯುತ್ತಾನೆ.)

ಈಗಲೇ ಮುಕ್ತಿಯನ್ನು ಸಾಧಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗದೆ ಹೋದರೆ—

‘ನಾಸ್ತಿ ಚೇನ್ನಾಸ್ತಿ ನೋ ಹಾನಿಃ’

(ಇಲ್ಲವೆಂದರೆ ಅದರಿಂದ ಹಾನಿಯೂ ಇಲ್ಲ.)

-ಎನ್ನುವಂತೆ ಮತ್ತೆ ಜನ್ಮವಿದೆ. ಈ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ನಾವು ಮಾಡುವ ಪ್ರಯತ್ನದ ಸಂಸ್ಕಾರಗಳು ಮುಂದಿನ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿಯೂ ಬಂದು ನಮಗೆ ಒಳ್ಳೆಯ ಫಲಗಳು ಉಂಟಾಗುವುದಕ್ಕಾದರೂ ನಾವು ಈ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಇಂಥ ಪ್ರಯತ್ನಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಮಾಡಬೇಕಾಗಿದೆ. ಇದರಿಂದ 'ವಿವೇಕ ಚೂಡಾಮಣಿ' ಎನ್ನುವ ಉತ್ತಮ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಎಲ್ಲರೂ ಓದಬೇಕೆಂದು ನಾನು ಹೇಳುವೆನು.

‘ದಿನೇ ದಿನೇ ಚ ವೇದಾಂತಶ್ರವಣಾತ್ ಭಕ್ತಿ ಸಂಯುತಾತ್’

[ಪ್ರತಿದಿನವೂ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ವೇದಾಂತ ಶ್ರವಣ ಮಾಡಿದರೆ (ಒಳ್ಳೆಯದಾಗುತ್ತದೆ)]

ವೇದಾಂತವೆನ್ನುವುದು ಪಾಪಗಳನ್ನು ದೂರಮಾಡುವ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತಗಳಂತೆ ಫಲ ಕೊಡುವುದೆಂದು ನಮಗೆ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಇಂಥ ಶ್ರವಣ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ನಾವು ಸರಿಯಾಗಿ ಮಾಡಿ ನಮ್ಮ ಬಾಳನ್ನು ಸಾರ್ಥಕಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಹೇಳಿ ಈ ವಿಷಯವನ್ನು ಮುಗಿಸುತ್ತೇನೆ.

೧೦. ಇಂದ್ರಿಯಾಧೀನತೆ ನಾಶಕ್ಕೆ ಕಾರಣ

ಗಂಗಾಪುರ ಪ್ರಚಲಿತ ಜಟಾಸ್ತ ಭೋಗೀಂದ್ರಭೀತಾಂ
ಅಲಿಂಗಂತೀಮಚಲತನಯಾಂ ಸಸ್ಮಿತಂ ವೀಕ್ಷಮಾಣಃ |
ಲೀಲಾಪಾಂಗೈಃ ಪ್ರಣತಜನತಾಂ ನಂದಯಂಶ್ಚಂದ್ರಮೌಲಿಃ
ಮೋಹಧ್ವಾಂತಂ ಹರತು ಪರಮಾನಂದ ಮೂರ್ತಿಶ್ರೀವೋ ನಃ ||

ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಭಗವಂತನ ಪಾದಾರವಿಂದಗಳಲ್ಲಿ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಇಡುವುದು ಬಹಳ ಇಷ್ಟ. ಆದರೆ 'ಎಷ್ಟು ದಿವಸ ಆಗಮಿಕ ಸಾಧನೆಗಳನ್ನೂ ಅನುಷ್ಠಾನಗಳನ್ನೂ ಮಾಡಿ ದರೂ ಕೂಡ ಇನ್ನೂ ಭಗವಂತನ ದಯೆ ದೊರೆಯಲಿಲ್ಲವಲ್ಲಾ, ನಾನು ಏನು ಪರಿಹಾರ ಮಾಡಬೇಕು' ಎಂದು ಒಬ್ಬನು ಕೇಳಬಹುದು. ಇದರ ಕಾರಣವನ್ನು ಕುರಿತು ಈಗ ವಿಚಾರ ಮಾಡೋಣ. ಅನೇಕರಿಗೆ ಭಗವಂತನ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರವನ್ನು ಪಡೆಯಬೇಕೆಂಬ ಆಸೆ ಇದೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಯಾವುದಾದರೂ ಸಾಧನೆಯನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಆಸೆಯೂ ಇದೆ. ಆದರೂ ಅವರು ತಮ್ಮ ಲಕ್ಷ್ಯವನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಇದನ್ನು ಕುರಿತು ನೀಲಕಂಠದೀಕ್ಷಿತರು ಒಂದು ಕಡೆ,

ಕಾಮಂ ಜನಾಃ ಸ್ಮಯಂತೇ ಕೈಲಾಸವಿಲಾಸವರ್ಣನಾವಸರೇ |
ಸಾಧನಕಥನಾವಸರೇ ಸಾಚೀಕುರ್ವಂತಿ ವಕ್ತ್ರಾಣಿ ||

(ಕೈಲಾಸವನ್ನು ವರ್ಣಿಸುವಾಗ ಜನರು ಸಂತೋಷದಿಂದಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ 'ಸಾಧನೆಗಳು' ವರ್ಣಿಸಲ್ಪಡುವಾಗ ಅವರು ತಮ್ಮ ಮುಖಗಳನ್ನು ತಿರುಗಿಸಿಕೊಂಡು ಬಿಡುತ್ತಾರೆ.)

-ಎಂದಿದ್ದಾರೆ. ಪುರಾಣಗಳಲ್ಲಿ ನಾವು ಕೈಲಾಸನಾಥನನ್ನು ಕುರಿತು ಓದುವಾಗ ನಮ್ಮ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಆನಂದ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಹೀಗಿರುವ ಕೈಲಾಸನಾಥನನ್ನು ಒಮ್ಮೆ ಯಾದರೂ ನಾವು ನೋಡಲಾಗುವುದಿಲ್ಲವೇ ಎಂಬ ಆಸೆಯೂ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಕೈಲಾಸವನ್ನು ಕುರಿತು ಕೇಳುವಾಗ ಜನರು ಬಹಳವಾಗಿ ತೃಪ್ತರಾಗುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಅಂತ ಕೈಲಾಸನಾಥನ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರ ದೊರೆಯಬೇಕಾದರೆ ನಾವು ಮಾಡಬೇಕಾದುದು ಏನು ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಹೇಳುವಾಗ-

‘ಸಾಧನಕಥನಾವಸರೇ ಸಾಚೀಕುರ್ವನ್ತಿ ವಕ್ತ್ರಾಣಿ’

—ಎಂದು ಹೇಳಿದಂತೆ ‘ಇವೆಲ್ಲಾ ನಡೆಯುವ ಸಾಧನೆಗಳಲ್ಲ, ಇವುಗಳು ನಮ್ಮಿಂದ ಆಗುವವಲ್ಲ’ ಎನ್ನುವ ತೀರ್ಮಾನಕ್ಕೆ ಜನರು ಬರುತ್ತಾರೆ. ಏಕೆ ಅವರು ಅಂಥಾ ತೀರ್ಮಾನಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತಾರೆಂದರೆ,

ಇಂದ್ರಿಯಸ್ಯೇಂದ್ರಿಯಾರ್ಥೇ ರಾಗದ್ವೇಷೌ ವ್ಯವಸ್ಥಿತೌ |

ತಯೋರ್ನವಶಮಾಗಚ್ಛೇತ್ ತೌ ಹ್ಯಸ್ಯ ಪರಿಪಂಥಿನೌ ||

(ಇಂದ್ರಿಯಗಳಿಗೆ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತಿಯೂ, ಅನಾಸಕ್ತಿಯೂ ಇದೆ. ಅವುಗಳಿಗೆ ವಶವಾಗಬಾರದು. ಅವುಗಳೇ ಅವನಿಗೆ ಶತ್ರುಗಳು.)

—ಎಂದು ಗೀತೆಯಲ್ಲಿ ಭಗವಂತನು ಹೇಳಿದಂತೆ ಇಂದ್ರಿಯಗಳಿಗೆ ಆಸಕ್ತಿ ಅನಾಸಕ್ತಿಗಳು (ರಾಗದ್ವೇಷಗಳು) —ಎರಡೂ ಇರುವುದನ್ನು ನೋಡಿದವರಾಘಿ ಮನುಷ್ಯರಿದ್ದಾರೆ.

ಶಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಅವರವರಿಗೆ ವಿಧಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಉಪಯುಕ್ತವಾದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಮಾಡಬೇಕೆಂದಿದ್ದರೂ ಅವುಗಳನ್ನು ಮಾಡುವುದರಲ್ಲಿ ಜನರಿಗೆ ಅಷ್ಟಾಗಿ ಮನಸ್ಸಿಲ್ಲ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ— ಸೂರ್ಯಾಸ್ತಮಾನ ಕಾಲದ ಸಂಧ್ಯಾವಂದನೆ ಮಾಡಬೇಕೆನ್ನುವುದು ಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ್ದರೆ, ಅವರು ಅದೇ ಕಾಲದಲ್ಲೇ ಬೇರೆ ಕೆಲಸಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿರುವರು. ಏಕೆಂದರೆ ಸಂಧ್ಯಾವಂದನೆ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಮನಸ್ಸಿಲ್ಲ, ‘ನಿಮಗೆ ಸಮಯ ಸಿಕ್ಕಿದಾಗ ಮಾಡಬಹುದು’ —ಎಂದು ಹೇಳಿದರೆ ಅವರು ಒಂದು ವೇಳೆ ಮಾಡಬಹುದು. ಆದರೆ ನಮ್ಮ ಹಿಂದಿನವರು.—

‘ಸಂಧೌ ಸಂಧ್ಯಾಮುಪಾಸೀತ’

(ಸಂಧ್ಯೆಯನ್ನು ಸಂಧಿಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮಾಡಬೇಕು)

—ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಆಗ ಅವರೂ ಯಾವುದಾದರೂ ಸಿನಿಮಾಗೆ ಹೋಗಬೇಕಾದರೆ, ನಾಟಕಕ್ಕೆ ಹೋಗಬೇಕಾಗಿದ್ದರೆ ಅಥವಾ ಯಾವುದಾದರೂ ಸಂಗೀತ ಕಛೇರಿಗೆ ಹೋಗಬೇಕಾಗಿದ್ದರೆ ಅವುಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಅವರಿಗೆ ಸಮಯ ವಿರುವುದೇ ಹೊರತು ಸಂಧ್ಯಾವಂದನೆ ಮಾಡುವುದರಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ಅಂಥಹುದರಲ್ಲಿ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಇಡಲಾರರು.

ಇಂದ್ರಿಯಸ್ಯೇಂದ್ರಿಯಾರ್ಥೇ

-ಎಂದು ಭಗವಂತನು ಹೇಳಿದಂತೆ, ಒಬ್ಬನು ತನ್ನ ಇಂದ್ರಿಯಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಸಂಯಮದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ತನ್ನ ಶ್ರೇಯಸ್ಸಿಗಾಗಿ ಪ್ರಯತ್ನಪಡಬೇಕೆಂದು ತಿಳುವಳಿಕೆ ಕೊಟ್ಟರೂ, ಕೇಳುವುದಕ್ಕೆ ಕೆಲವರು ತಯಾರಾಗಿಲ್ಲ. ನಾವು ಕೇಳುವುದಕ್ಕೆ ತಯಾರಾಗಿದ್ದೇವೆ. ಆದರೆ ಯಾರು ಯಾವ ಉಪದೇಶವನ್ನು ಕೊಟ್ಟರೂ ಕೂಡ 'ಕೇಳುವಾಗ ಬಹಳ ಚೆನ್ನಾಗಿರುತ್ತದೆ' ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತೇವೆ. ಅದನ್ನು ಹಾಗೆ ಅನುಷ್ಠಾನ ಮಾಡುವಾಗ 'ಅವುಗಳು ಬಹಳ ಕಷ್ಟವಾದವು; ಈ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಇದನ್ನು ಯಾರು ಮಾಡಬಲ್ಲರು? ಸ್ವಲ್ಪ ಸುಲಭವಾಗಿರುವುದನ್ನು ಮಾತ್ರ ಮಾಡಿದರೆ ಸಾಲದೇ? ಆದ್ದರಿಂದ ಸುಲಭವಾಗಿ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ' ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತೇವೆ. ಇದರ ಬಗ್ಗೆ ಅಪ್ಪಯ್ಯ ದೀಕ್ಷಿತರು ಒಂದು ಶ್ಲೋಕದಲ್ಲಿ,

“ಉಪಾಯಂ ತೇ ಚೇತಃ ಪರಮುಪದಿಶಾಮಿ ಸ್ಮರರಿಪೋ
ಪದಾಂಭೋಜದ್ವಂದ್ವೇ ಪರವಶತಯಾ ರಜ್ಯಸಿ ಯತಃ |
ಅವಶ್ಯಂ ಭೋಕ್ತವ್ಯಾಂ ಅನುದಿನಂ ಅತರ್ಕ್ಯೋಽಪಗಮನಾಂ
ದಶಾಮಂತ್ಯಾಮಂತಃ ಸಪದಿ ಗಣಯೋಪಸ್ಥಿತತರಾಮ್ ||”

(ಮನಸ್ಸೇ! ನಿನಗೆ ಉತ್ತಮವಾದ ದಾರಿಯನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ನೀನು ಕಾಮದೇವನ ಶತ್ರುವಿನ ಪಾದಕಮಲಗಳಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ಚಿಂತನೆಯುಳ್ಳವನಾಗಿದ್ದು, ಆಸಕ್ತಿಯುಳ್ಳವನಾಗಿದ್ದೀಯೇ. ಆದ್ದರಿಂದಲೆ, ಪ್ರತಿದಿನವೂ ಅವಶ್ಯವಾಗಿ, ಚಿಂತಿಸಲಾಗದ ಗತಿಯನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿಯೇ ಆಗಬೇಕು. ಬೇರೆ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಎಣಿಸುತ್ತಿರುವೆ.)-ಎಂದಿದ್ದಾರೆ.

ಇದೆ ವಿಷಯವನ್ನು ಕುರಿತು ನೀಲಕಂಠ ದೀಕ್ಷಿತರು ಬಹಳ ಸ್ವಾರಸ್ಯಕರವಾಗಿ ಶ್ಲೋಕವೊಂದನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ.

‘ವೇದಾ ವಾ ಸ್ಯುಃ ವಿತಥವಚನಾಃ ವಿಸ್ಮರೇದೀಶ್ವರೋ ವಾ
ಧರ್ಮಾಧರ್ಮಸ್ಥಿತಿ ವಿರಚನಾಂ ಅಂತಕೋ ವಾ ಮೃಷಾಸ್ಯಾತ್ |
ನಿತ್ಯೋ ವಾ ಸ್ಯಾಂ ಅಹಮಿತಿ ಬಹುನುಲ್ಲಿಖಿನ್ತಃ ಸಮಾಧೀನ್
ಮೇದೋವೃದ್ಧ್ಯಾ ಮುದಿತಮನಸಃ ಸರ್ವತೋ ನಿವೃತಾಃ ಸ್ಮಃ ||’

(ವೇದಗಳು ವೃಥಾವಾದ ರಚನೆಗಳಾಗಬಹುದು; ಧರ್ಮವನ್ನೂ ಅಧರ್ಮವನ್ನೂ ಹೇಗೆ ವಿಂಗಡಿಸುವುದು ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಈಶ್ವರನೂ ಮರೆಯಬಹುದು. ಅಥವಾ ಯಮನು ಸುಳ್ಳಾಗಿಯೂ, ನಾನು ನಿತ್ಯವಾಗಿಯೂ ಇರಬಹುದು; ಹೀಗೆ ಹಲವಾರು ವಿವರಣೆ ಕೊಡುತ್ತಾರೆ; ಸಂತೋಷದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಮನಸ್ಸುಳ್ಳವರಾದ ನಾವು(ಇಂಥ) ಎಲ್ಲಾ ಎಡೆಗಳಿಂದಲೂ ತಿರಿಗಿಬಿಡುತ್ತೇವೆ.)

ಒಬ್ಬನು 'ನಾನು ಪರಮಶಿವನನ್ನು ಕುರಿತು ಚಿಂತನೆಯೇ ಮಾಡಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ನಾನು ತೃಪ್ತಿಯಾಗಿದ್ದೇನೆ. ತೃಪ್ತಿಯಾಗಿರುವನು ಏಕೆ ಪರಮಶಿವನನ್ನು ಚಿಂತಿಸಬೇಕು? ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ತೃಪ್ತಿ ಇಲ್ಲದವರು ಮಾತ್ರ ಪರಮಶಿವನನ್ನು ಚಿಂತಿಸಬೇಕು. ನಾನಾದರೋ ತೃಪ್ತಿಯಿಂದಿದ್ದೇನೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ನಾನು ಏತಕ್ಕೆ ಚಿಂತನೆ ಮಾಡಬೇಕು'—ಎಂದು ಕೇಳುತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ ಅವನ ಈ ಪ್ರಶ್ನೆ ಬಹಳ ತಪ್ಪಾದುದೆಂದು ನಾವು ಈಗ ನೋಡುವೆವು.

ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟೋ ಕಷ್ಟಗಳನ್ನು ಮನುಷ್ಯರು ಪ್ರತಿದಿನವೂ ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ವೇದದಲ್ಲಿ,

‘ಅಹರಹಃ ಸಂಧ್ಯಾಮುಪಾಸೀತ’

(ಪ್ರತಿದಿನವೂ ಸಂಧ್ಯೋಪಾಸನೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು.)

‘ಸತ್ಯಾನ್ನ ಪ್ರಮದಿತವ್ಯಮ್ |ಧರ್ಮಾನ್ನ ಪ್ರಮದಿತವ್ಯಮ್|’

(ಸತ್ಯದ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಮಾದವಾಗಬಾರದು, ಧರ್ಮಕಾರ್ಯಗಳಿಂದ ಹಿಂಜರಿಯಬಾರದು.)

“ಸ್ವಾಧ್ಯಾಯ ಪ್ರವಚನಾಭ್ಯಾಂ ನ ಪ್ರಮದಿತವ್ಯಮ್”

‘ಕಲಿಯುವುದರಲ್ಲೂ ಕಲಿಸುವುದರಲ್ಲೂ ಗಮನ ಕಡಮೆಯಾಗಬಾರದು)

ಎಂದು ಹಲವು ವಿಧ ಕರ್ಮಗಳು ಮನುಷ್ಯರಿಗೆ ವಿಧಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ. ಸರಕಾರ ಹಲವು ಕಾನೂನುಗಳನ್ನು ವಿಧಿಸಿದೆ. ಅದೇ ರೀತಿ ಭಗವಂತನು ಎಲ್ಲಾ ಸರಕಾರಗಳಿಗೂ ಮೇಲೆ ಸರಕಾರವಾದ್ದರಿಂದ, ಅವನು ಹೇಳಿರುವ ವೇದವನ್ನು ಒಬ್ಬನು ಅನುಸರಿಸಲಿಲ್ಲವೆಂದರೆ ಭಗವಂತನು ಸರಕಾರದಂತೆಯೇ ದಂಡನೆ ಕೊಟ್ಟೇ ಕೊಡುತ್ತಾನೆ. ಇದನ್ನು ಒಬ್ಬನು ಯೋಚನೆ ಮಾಡುವುದೇ ಇಲ್ಲ. ನಾವು ಈಗ ಬಾಳುವ ದೇಶದಲ್ಲಿರುವ ಸರಕಾರದ ಮಾತಿನಂತೆ ನಡೆಯದೆ ಇದ್ದರೆ, ಅನಂತರ ಈ ರಾಜ್ಯದಿಂದಲೇ ನಮ್ಮನ್ನು ಹೊರಹಾಕುತ್ತಾರೆನ್ನುವ ಭಯದಿಂದ ‘ಕಾನೂನುಗಳನ್ನು ಒಪ್ಪಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ’ವೆಂದು ನಾವು ಹೇಳಲಾರೆವು. ಆದರೆ ಭಗವಂತನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಜನರು ‘ಏಕೆ ಅವನ ವಿಧಿ-ನಿಯಮಗಳನ್ನು ಪಾಲಿಸಬೇಕು’—ಎನ್ನುವ ಭಾವನೆಯುಳ್ಳವರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಭಗವಂತನ ವಿಧಿ-ನಿಯಮಗಳೆಲ್ಲವೂ ವ್ಯರ್ಥವೆಂದು ಅಂಥಾ ಮನುಷ್ಯರ ಭಾವನೆಯಾಗಿದೆ.

ಸುಳ್ಳಾದ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಏಕೆ ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಅವುಗಳೆಲ್ಲವೂ ಅನಾವಶ್ಯಕವೆಂದು ಅವರು ಭಾವಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಭಗವಂತನು ಈಗತಾನೇ ಹುಟ್ಟಿದನೆಂದಿಲ್ಲ. ಅವನ ಹುಟ್ಟು ಅನಾದಿಯಾದುದು. ಆದರೂ ಕೆಲವರಿಗೆ ಒಂದು ಪ್ರಶ್ನೆ. 'ಸಾಧಾರಣವಾಗಿ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿರುವ ಮನುಷ್ಯರಿಗೆಲ್ಲಾ ಐವತ್ತು ಅಥವಾ ಅರವತ್ತು ವರ್ಷ ವಯಸ್ಸಾಗುತ್ತಲೇ ಮರೆಯುವಿಕೆ ಎನ್ನುವುದು ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಐವತ್ತು ವರ್ಷ ವಯಸ್ಸಾಗುವವರಿಗೆ ಮರೆಯುವಿಕೆ ಎನ್ನುವುದು ಸಹಜವೆಂದಾದರೆ ಬಹಳ ಪುರಾತನನಾದ ಅವನಿಗೆ ಏಕೆ ಮರೆಯುವಿಕೆ ಉಂಟಾಗಬಾರದು? ಏನೋ ಸೃಷ್ಟಿಸಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿ ಭಗವಂತನು ವೇದಗಳನ್ನೂ ಉಪದೇಶಿಸಿಬಿಟ್ಟನು. ಈ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಅವನು ಎಷ್ಟು ವಿಷಯಗಳನ್ನು ತನ್ನ ನೆನಪಿನಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆಂದು ಹೇಗೆ ಹೇಳುವುದು? ಭಗವಂತನಿಗೆ ತಾನು ಮಾಡಿದ ವಿಧಿ-ನಿಯಮಗಳೆಲ್ಲವೂ ನೆನಪಿನಲ್ಲಿವೆ ಎನ್ನುವ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಇದ್ದರೆ ಅವನು ತಪ್ಪಿತಸ್ಥರಿಗೆ ದಂಡನೆ ಕೊಟ್ಟರೆ ಪರವಾಗಿಲ್ಲ, ಅವನಿಗೆ ತಾನು ಮಾಡಿದ ವಿಧಿ-ನಿಯಮಗಳು ಮರೆತು ಹೋಗುವುದಿಲ್ಲವೇ?' ಎನ್ನುವುದೇ ಪ್ರಶ್ನೆ.

ಭಗವಂತನಿಗೆ ಎಲ್ಲವೂ ಜ್ಞಾಪಕವಿರುತ್ತದೆ, ಅವನು ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಮಾಡಲು ಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳವನು. ಅವನು 'ಸರ್ವಸಮರ್ಥ'ನೆಂದು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಸಮರ್ಥನಾಗಿರುವ ಈಶ್ವರನಿಗೆ ಜ್ಞಾಪಕ ಮರೆಯುವಿಕೆ ಹೇಗೆ ಉಂಟಾಗುವುದು? ಕೆಲವರು ಐವತ್ತು ವರ್ಷಗಳಾಗುತ್ತಲೇ ತಮಗೆ ಮರೆಯುವಿಕೆ ಉಂಟಾಗಿದೆಯೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ ಆದರೆ ನಾವು ಕೆಲವರನ್ನು ನೋಡುತ್ತೇವೆ. ಅವರಿಗೆ ಮರೆಯುವಿಕೆ ಎನ್ನುವುದು ಎಂಭತ್ತು ವಯಸ್ಸಾದರೂ ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಸಾಮಾನ್ಯರಾದ ಇಂಥಾ ಮನುಷ್ಯರಿಗೆ ವಯಸ್ಸಾದರೂ ಹೀಗೆ ಇರಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುವುದಾದರೆ ಭಗವಂತನಿಗೆ ಮರೆಯುವಿಕೆ ಏಕೆ ಉಂಟಾಗಬೇಕು? ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಸಮರ್ಥರು. ಅಂದರೆ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವುಳ್ಳವರೆಂದು ಹೆಸರು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡರೆ ಭಗವಂತನು ಸರ್ವಸಮರ್ಥನು, ಅಂದರೆ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಮಾಡಲು ಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳವನು. ಆದ್ದರಿಂದ ಮರೆಯುವಿಕೆ ಎನ್ನುವುದು ಇಲ್ಲ.

ಆದ್ದರಿಂದ ಭಗವಂತನು, 'ನನ್ನ ವಿಧಿ-ನಿಯಮಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ನೀನು ನಡೆಯುವುದಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ನೀನು ದಂಡನೆಯನ್ನು ಅನುಭವಿಸಬೇಕು' -ಎಂದು ಧಾರಾಳವಾಗಿ ಹೇಳಬಹುದು. ಇನ್ನೊಂದು ಪ್ರತಿಕೂಲಪ್ರಶ್ನೆ. ನ್ಯಾಯಾಲಯದಲ್ಲಿ ಯಾವ ತೀರ್ಪನ್ನಾದರೂ ಕೊಂಡಬಹುದು. ಆದರೆ ನ್ಯಾಯಾಲಯದಲ್ಲಿ ತೀರ್ಪನ್ನು ಕೊಟ್ಟಮೇಲೆ ಆ ನ್ಯಾಯಾಲಯದಲ್ಲಿರುವ ಅಧಿಕಾರಿಗೆ ಇನ್ನೇನು ಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ, ಪೋಲಿಸಿನವರು ಆ ತಪ್ಪಿತಸ್ಥನನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಜೈಲಿಗೆ ಹೋದ ಮೇಲೆ ಇವನಿಗೆ ದಂಡನೆ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುತ್ತದೆ. ಪೋಲಿಸಿನವರು ಕರೆದುಕೊಂಡುಹೋಗಲಿ

ಲ್ಲವೆಂದರೆ ಇವನಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ತೀರ್ಪು ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಇರುವುದು. ಅದೇ ರೀತಿ ಭಗವಂತನು ದಂಡನೆ ವಿಧಿಸಿದರೂ ಅದನ್ನು ಕೊಡುವವರು ಯಾರಿದ್ದಾರೆ ಎನ್ನುವುದೇ ಇನ್ನೊಂದು ಪ್ರತಿಕೂಲ ಪ್ರಶ್ನೆ.

ಭಗವಂತನು ವಿಧಿಸಿದ ದಂಡನೆಯನ್ನು ನಮಗೆಲ್ಲಾ ಕೊಡುವುದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಯಮಧರ್ಮರಾಜನು ಇರುವುದು. ಆ ಯಮಧರ್ಮರಾಜನು,

‘ಅಯಂ ಲೋಕೋ ನಾಸ್ತಿ ಪರ ಇತಿ ಮಾನೀ
ಪುನಃ ಪುನರ್ವಶಮಾಪದ್ಯತೇ ಮೇ |’

(ಯಾರು ‘ಈ ಪ್ರಪಂಚ ಮಾತ್ರವಿದೆ, ಬೇರೆ ಪ್ರಪಂಚವಿಲ್ಲ’ ಎಂದು ಭಾವಿಸುತ್ತಾನೋ ಅವನು ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ನನ್ನ ವಶಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತಾನೆ.)

ಅಯಂ ಲೋಕೋ ನಾಸ್ತಿ ಪರ ಇತಿ ಮಾನೀ’

—ಎಂದಂತೆ ಕಳ್ಳನೂ ಭಾವಿಸುತ್ತಾನೆ. ನನ್ನ ಬುದ್ಧಿವಂತಿಕೆ ಮತ್ತು ಸಾಮರ್ಥ್ಯದ ಮುಂದೆ ಪೋಲೀಸಿನವನ ಬುದ್ಧಿವಂತಿಕೆ ಮತ್ತು ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಏನಿದೆ? ಎಷ್ಟೋ ಸಲ ಪೋಲೀಸಿನವನ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಮಣ್ಣು ಎರಚಿದ್ದೇನೆಂದು ಕಳ್ಳನು ಹೇಳುತ್ತಲೇ ಇರುತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ ಒಂದು ವಿಷಯವನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಒಂದು ಗಾದೆ ಇದೆ ‘ಕಳ್ಳನ ಹೆಂಡತಿ ಎಂದಿದ್ದರೂ ಮುಂಡೆ’ ಎಂದು. ಏಕೆಂದರೆ, ಕಳ್ಳನು ಹತ್ತುಸಲ ಕಳ್ಳತನ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ ಆಮೇಲೆ ಸಿಕ್ಕಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಅದರಂತೆಯೇ ಈ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿರುವರೂ ಕೂಡ ಇಹಲೋಕದಲ್ಲಿ ಅನುಭವಿಸುವ ಕರ್ಮ ಪ್ರಬಲವಾಗಿರುವವರಿಗೆ ಅವರು ಯಮನ ಹಿಡಿತಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕದೆ ಇರಬಹುದು. ಒಬ್ಬನು ತಾನು ನಿತ್ಯವಾಗಿಯೇ ಇದ್ದು ಬಿಟ್ಟರೆ, ಆಗ ಯಮನ ಹಿಡಿತಕ್ಕೆ ಹೇಗೆ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆಂದು ಕೇಳಬಹುದು. ಆದರೆ ನಾವು ನಿತ್ಯರಾಗಲು ಸಾಧ್ಯವೇ ಇಲ್ಲ. ರೋಗಿಗಳು ಡಾಕ್ಟರ್‌ಗೆ ಹಣ ಕೊಡುತ್ತಲೇ ಇದ್ದಾರೆ. ಎಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ? ಒಬ್ಬ ಡಾಕ್ಟರ್ ಸಾಲದೆಂದು ಭಾವಿಸಿ ಮದ್ರಾಸಿಗೆ ಬರುವನು. ಮದ್ರಾಸಿನಲ್ಲಿರುವ ಡಾಕ್ಟರ್‌ಗೆ ಹಣ ಕೊಟ್ಟು ನಂತರ ಲಂಡನ್‌ಗೆ ಹೋಗಿ ಬೇಕೆನ್ನುತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ ಎಷ್ಟರವರೆಗೆ ಹಣ ಕೊಡುತ್ತಿರುವುದು? ಹಣ ಮುಗಿದು ಹೋದರೆ ಯಾವ ವೈದ್ಯನೂ ಇವನಿಗೆ ಉಪಯೋಗವಿಲ್ಲವೆನ್ನುವ ಸ್ಥಿತಿ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಇವನು ತನ್ನ ಶರೀರವನ್ನು ಬಿಡಬೇಕಾದುದೇ. ಆದರೆ ಮನುಷ್ಯರು ‘ನಿತ್ಯೋ ವಾಸ್ಯಾಸಿ’—ಎಂದು ಹೇಳಿದಂತೆ ತಾವು ಯಾವಾಗಲೂ ಸ್ಥಿರವಾಗಿರುವರೆಂದುಕೊಂಡಿದ್ದರೂ ಕೂಡ ಯಮನು ಒಂದು ದಿನ ಅವರಿಗೆ ದುಃಖವನ್ನು ಕೊಟ್ಟೇಕೊಡುವನು. ನಾವು ಎಷ್ಟು ಮಂದಿ ವೈದ್ಯರನ್ನು ನಮ್ಮ ಹತ್ತಿರ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ನಮಗೆ ಚಿಕಿತ್ಸೆ ಮಾಡುವಂತೆ ಹೇಳಿದರೂ ಯಮನು ನಮ್ಮನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗದೆ ಬಿಡುವುದಿಲ್ಲ.

ಏಕೆಂದರೆ ಆ ಯಮನೇ ಆ ವೈದ್ಯರುಗಳನ್ನೂ ಸಹ ಒಂದು ದಿನ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಲು ತಯಾರಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಅಂಥ ಯಮನು ನಮ್ಮನ್ನು ಮಾತ್ರ ಏಕೆ ಬಿಟ್ಟು ಬಿಡುತ್ತಾನೆ?

ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟಿದ್ದ ವಡೆಯೊಂದನ್ನು ಒಂದು ಚಿಕ್ಕ ಪ್ರಾಣಿ ತಿನ್ನುತ್ತಿತ್ತು; ಅದನ್ನು ನೋಡಿದ ದೊಡ್ಡ ಇಲಿಯೊಂದು ಆ ವಡೆಯನ್ನು ತಿಂದು ಬಿಟ್ಟಿತು. ಅದನ್ನು ತಿನ್ನುತ್ತಿದ್ದ ಪ್ರಾಣಿಯನ್ನೂ ತಿಂದುಬಿಟ್ಟಿತು. ಅದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಯಮ ನಾವು ಯಾರಿಂದ ಕಾಪಾಡಲ್ಪಡುತ್ತೇವೆಂದು ಭಾವಿಸುತ್ತಿರುತ್ತೇವೋ, ಅಂಥ ವೈದ್ಯರನ್ನು ಮಾತ್ರ ಬಿಟ್ಟು ಬಿಡುವುದಿಲ್ಲ. ಅವರನ್ನೂ, ಅವರು ಚಿಕಿತ್ಸೆಗೆ ಒಳಪಡಿಸುವ ರೋಗಿಗಳನ್ನೂ ಅವನು ಒಂದು ದಿನ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗೇ ಹೋಗುತ್ತಾನೆ.; ಆದರೆ ಅಂಥ ಯಮನು ಒಬ್ಬನನ್ನು ಮಾತ್ರ ಏನೂ ಮಾಡಲಾರನು. ಆ ಒಬ್ಬನು ಯಾರು?

‘ಕಾಮಮಸ್ತು ಜಗತ್ಸರ್ವಂ ಕಾಲಸ್ಯಾಸ್ಯ ವಶಂವದಮ್ ।

ಕಾಲಕಾಲಂ ಪ್ರಪನ್ನಾನಾಂ ಕಾಲಃ ಕಿಂ ನಃ ಕರಿಷ್ಯತಿ ॥’

(ಈ ಕಲಿಕಾಲದ ವಶಕ್ಕೆ ಬಂದಿರುವ ಪ್ರಪಂಚವೆಲ್ಲಾ ಹೇಗೆ ಬೇಕಾದರೂ ಇರಲಿ. ಕಾಲನಿಗೆ ಕಾಲನಾಗಿರುವ ಕಾಲನು ಏನು ಮಾಡಬಹುದು?) ಯಾರು ಕಾಲನನ್ನೂ ಕೂಡ ಸುಟ್ಟು ಹಾಕಿದನೋ ಅಂಥ ಕಾಲಕಾಲನಿಗೇ ನಾವು ಶರಣಾದರೆ ಯಮ ಧರ್ಮರಾಜನು ಅಂಥವನನ್ನು ಏನೂ ಮಾಡಲಾರನು. ಆದರೆ ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಯಾರೂ ಪ್ರಯತ್ನ ಪಡುವಂತೆ ತೋರುವುದಿಲ್ಲ.

ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಮನುಷ್ಯರಿಗೆ ಹಲವು ಆಯುಧಗಳಿವೆ. ಅವುಗಳು ಯಾವುವು ಎಂದರೆ,

ಶಬ್ದಾದಿಭಿಃ ಪಂಚಭಿರೇವ ಪಂಚ ಪಂಚತ್ವಮಾಪುಃ ಸ್ವಗುಣೇನ ಬದ್ಧಾಃ ।

ಕುರಂಗ-ಮಾತಂಗ-ಪತಂಗ-ಮೀನ-ಭೃಂಗಾ ನರಃ ಪಂಚಭಿರಂಚಿತಃ ಕಿಮ್ ॥’

(ಜಿಂಕೆ, ಆನೆ, ದೀಪದ ಹುಳು, ಮೀನು, ಭೃಂಗ ಇವುಗಳು ಶಬ್ದಾದಿ ಪಂಚದಲ್ಲಿ ಸ್ವಗುಣದಿಂದ ಬದ್ಧರಾಗಿರುವುದರಿಂದ ನಾಶವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತವೆ. ಇದರಲ್ಲಿಯೂ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿರುವ ಮನುಷ್ಯನ ಗತಿ ಏನು?)

—ಎಂದು ಶಂಕರಭಗವತ್ಪಾದರು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಒಂದೊಂದು ವಿಷಯದಲಿಯೂ ಒಬ್ಬ ಜೀವನು ಆಸಕ್ತಿಯುಳ್ಳವನಾಗಿದ್ದು ಅದರಿಂದಲೇ ತನ್ನ ಪ್ರಾಣವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆಂದು ಶ್ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಅವರು ಹೇಳಿರುವುದನ್ನು ನಾವು

ನೋಡುತ್ತೇವೆ.

ಜಿಂಕೆಯನ್ನು ಹಿಡಿಯಲು ಹೋಗುವ ಬೇಡನು, ಮೊದಲು ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಮಧುರ ವಾದ ಸಂಗೀತಕ್ಕೆ ಏರ್ಪಾಡು ಮಾಡುವನು. ಜಿಂಕೆ ತನ್ನ ಕಿವಿಗಳಿಗೆ ಅಂಥ ಸಂಗೀತ ಬಹಳ ಅದ್ಭುತವಾಗಿದೆಯೆಂದುಕೊಂಡು ಶಬ್ದ ಬರುವ ಜಾಗಕ್ಕೆ ಓಡಿ ಬರುವುದು. ಆದರೆ ಈ ಜಾಗದಲ್ಲಿ ಬೇಡನು ಬಲೆಯೊಂದನ್ನು ಹಾಸಿರುವನು. ಶಬ್ದವನ್ನು ಕೇಳುವ ಆಸೆಯಿಂದ ಬರುವ ಜಿಂಕೆಗಳಿಗೆ ಕೆಳಗೆ ಹಾಸಿರುವ ಬಲೆ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬೀಳುವುದಿಲ್ಲ. ಯಾವುದೋ ಮಧುರವಾದ ಶಬ್ದ ಕೇಳಿ ಬರುತ್ತದಲ್ಲಾ ಎಂದು ಅದರಲ್ಲೇ ತೃಪ್ತಿ ಪಡೆಯುವ ಜಿಂಕೆಗಳು ಕೆಳಗೆ ಹಾಸಿರುವ ಬಲೆಯನ್ನು ನೋಡಲು ಬುದ್ಧಿ ಇಲ್ಲದವಾಗಿ ಬಿಡುತ್ತವೆ. ಅನಂತರ ನೇರವಾಗಿ ಬಲೆಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದು ಸಿಕ್ಕಿಕೊಳ್ಳುವುವು. ಶಬ್ದವೆನ್ನುವ ಒಂದು ಇಂದ್ರಿಯಾಕರ್ಷಣೆಯಿಂದಾಗಿ ತಮ್ಮ ಪ್ರಾಣವನ್ನೇ ಕೊಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

ಆನೆಗಳನ್ನು ಪಳಗಿಸುವುದರಲ್ಲಿ, ಹೊಸದಾಗಿ ಯಾವುದಾದರೂ ಆನೆ ದೊರೆತರೆ ಆ ಆನೆಯನ್ನು ಹಳ್ಳದಲ್ಲಿ ಹಾಕಿ ಬಿಡುತ್ತಾರೆ. ಆನೆಯನ್ನು ಹಳ್ಳದಲ್ಲಿ ಹಾಕಿದರೂ ಕೂಡ ಮನುಷ್ಯನು ಆ ಆನೆಯೊಂದನೆ ಹೋಗಿ ತಕ್ಷಣ ಹತ್ತಿರ ಪಳಗಿಸಿಕೊಂಡು ಬಿಡಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಅದು ಮನುಷ್ಯನ ಹತ್ತಿರಕ್ಕೆ ಬರಬೇಕಾದರೆ ಮೊದಲೇ ಪಳಗಿದ ಒಂದು ಹೆಣ್ಣಾನೆಯನ್ನು ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಆರಿಸಿ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಹೇಗೆಂದರೆ ಈ ಹೆಣ್ಣಾನೆಯ ಹೊಟ್ಟೆಯ ಹತ್ತಿರ ಮಾವಟಿಗನು ತನ್ನನ್ನು ಒಂದು ಬಟ್ಟೆಯಿಂದ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಈ ಹೆಣ್ಣಾನೆಯನ್ನು ಗಂಡಾನೆಯ ಹತ್ತಿರ ಹೋಗುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಆ ಹೆಣ್ಣಾನೆ ಗಂಡಾನೆಯ ಹತ್ತಿರಕ್ಕೆ ಹೋದರೂ ಸಹ ಗಂಡಾನೆ ಏನೂ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ತನ್ನ ಹತ್ತಿರ ಬರುತ್ತದೆಂದು ಸಂತೋಷವಾಗಿರುವುದು. ಪಳಗಿಸುವ ಮನುಷ್ಯನು ಹೆಣ್ಣಾನೆಗೆ 'ಒಂದು ಸರಪಳಿಯನ್ನು ತೆಗೆದು ಗಂಡಾನೆಯ ಮೇಲೆ ಹಾಕು' ಎನ್ನುತ್ತಾನೆ. ಹೆಣ್ಣಾನೆ ಹಾಗೆಯೇ ಮಾಡುವುದು. ಆಗ ಆ ಗಂಡಾನೆಗೆ ಅದು ಯಾವ ವಿಧವಾದ ಕೋಪವನ್ನೂ ಉಂಟುಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ, ಅದರ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಹೆಣ್ಣಾನೆ ತಾನೆ ತನ್ನ ಕಾಲಿಗೆ ಸರಪಳಿ ಹಾಕುತ್ತದೆ ಎನ್ನುವುದರಿಂದ ಅದು ಸುಮ್ಮನೆ ಇರುವುದು, ಅನಂತರ ಹೆಣ್ಣಾನೆ, ಮಾವಟಿಗನ ಆಜ್ಞೆ ಪ್ರಕಾರ ಈ ಗಂಡಾನೆಯನ್ನು ಹಿಡಿದು ಎಳೆದರೂ ಕೂಡ ಹೆಣ್ಣಾನೆ ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿ ಓಡುವುದೋ, ಅಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ಅದೂ ಓಡುತ್ತಿರುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ಕೆಲವು ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಗಂಡಾನೆಯೂ ಮಾವಟಿಗನ ವಶಕ್ಕೆ ಬಂದು ಬಿಡುವುದು. ಇದೇ ರೀತಿ ಒಂದು ಹೆಣ್ಣಾನೆಯನ್ನು ಪಳಗಿಸಬೇಕಾದರೂ ಕೂಡ ಗಂಡಾನೆಯ ಸಹಾಯವನ್ನು ಪಡೆದು ಹೀಗೆ ಮಾಡುವರು. ಆದ್ದರಿಂದ, ಒಂದು ಹೆಣ್ಣಾನೆಯನ್ನು ಕಂಡರೆ 'ಅದು ನನ್ನ ಸಂಗಾತಿ' ಎಂದುಕೊಂಡು ತನ್ನ ಶಕ್ತಿ ಎಷ್ಟಿದ್ದರೂ ಅದೆಲ್ಲವನ್ನು ಮರೆತು, ಇದಾದ ಮೇಲೆ ತನಗೆ ಮನುಷ್ಯನಿಂದ ಉಂಟಾಗುವ ಎಲ್ಲಾ ವಿಪತ್ತುಗಳನ್ನು ಮರೆತು,

ತನ್ನ ಜೀವನವನ್ನು ಪೂರ್ತಿ ಆ ಆನೆ ಮಾವಟಿಗನಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಸಿ ಬಿಡುತ್ತದೆ. ಇದಕ್ಕೆಲ್ಲಾ ಕಾರಣ ಆನೆ; ಸ್ಪರ್ಶ ಸುಖದಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದು ತನ್ನ ಬಾಳನ್ನೇ ಒಬ್ಬ ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಅರ್ಪಣೆ ಮಾಡಿ ಬಿಡುವುದು.

ನಾವು ಮನೆಯಲ್ಲಿ ದೀಪದ ಹುಳುವನ್ನು ನೋಡಿದ್ದೇವೆ. ಎಲ್ಲಾದರೂ ದೀಪದ ಪ್ರಕಾಶವನ್ನು ಕಂಡರೆ ಆ ಹುಳು 'ಈ ದೀಪ ನೋಡುವುದಕ್ಕೆ ಬಹಳ ಸುಂದರವಾಗಿದೆ' ಎಂದು ಭಾವಿಸಿ ಆ ದೀಪವನ್ನು ಹೊಡೆದು ಹೊಡೆದು ಕೊನೆಗೆ ಆ ದೀಪದಲ್ಲಿಯೇ ಬಿದ್ದು ತನ್ನ ಪ್ರಾಣವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡುಬಿಡುತ್ತದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವನ್ನು ನೋಡುವಾಗ ಬಹಳ ಸುಂದರವಾಗಿದೆಯೆಂದು ಭಾವಿಸಿ ಆ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಹುಳು ಆ ವಸ್ತುವಿನಿಂದಲೇ ತನ್ನ ಪ್ರಾಣವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಬಿಡುವುದು.

ಬೆಸ್ತನು ಹೇಗೆ ಮೀನು ಹಿಡಿಯುತ್ತಾನೆ? ನೆಲದ ಮೇಲಿರುವ ಮಣ್ಣುಹುಳುವನ್ನು ಅವನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಾನೆ. ಕೋಲಿನಲ್ಲಿ ಒಂದು ಮುಳ್ಳು ಇರುವುದು. ಹುಳುವಿನೊಡನೆ ಕೂಡಿದ ಕೋಲನ್ನು ಅವನು ನೀರಿಗೆ ಹಾಕುತ್ತಾನೆ, ಅದರಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿಕೊಂಡಿರುವ ಹುಳುವನ್ನು ಕಂಡು ಮೀನುಗಳು ಹುಳುವನ್ನು ತಿನ್ನುವುದಕ್ಕಾಗಿ ತಮ್ಮ ಬಾಯಿಯನ್ನು ತೆರೆದುಕೊಂಡು ಹತ್ತಿರ ಬರುವಾಗ ಆ ಹುಳುಗಳನ್ನು ಅವುಗಳು ನುಂಗಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ಹುಳುವನ್ನು ನುಂಗಲು ಪ್ರಯತ್ನಪಡುವಾಗ ಕೋಲಿನಲ್ಲಿರುವ ಮುಳ್ಳಿಗೆ ಅದು ಸಿಕ್ಕಿಕೊಂಡುಬಿಡುವುದು. ಕೊನೆಗೆ ಮೀನು ಸ್ವಾದಕ್ಕೆ ಆಸೆಪಟ್ಟು ಬೆಸ್ತನ ಕೋಲಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಿಕೊಂಡು ತನ್ನ ಪ್ರಾಣವನ್ನೇ ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಬಿಡುತ್ತದೆ.

ದುಂಬಿ ಹೂಗಳಲ್ಲಿರುವ ರಸವನ್ನು ಆಸ್ವಾದಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಹೂಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಇರಬಯಸುತ್ತದೆ. ಒಮ್ಮೆ ಒಂದು ದುಂಬಿ ಒಂದು ತಾವರೆ ಹೂವಿನಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಅದರ ರಸವನ್ನು ಆಸ್ವಾದಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಆದರೆ ರಾತ್ರಿಯಾಯಿತು. ಇನ್ನೂ ಅದರಲ್ಲೇ ಕುಳಿತಿರಬೇಕೆನ್ನುವ ಆಸೆಯಿಂದ ದುಂಬಿ ಇದ್ದಾಗ ತಾವರೆ ಹೂವು ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡಿತು.

“ರಾತ್ರಿಗಮಿಷ್ಯತಿ ಭವಿಷ್ಯತಿ ಸುಪ್ರಭಾತಂ
ಭಾಸ್ವಾನುದೇಷ್ಯತಿ ಹಸಿಷ್ಯತಿ ಪಂಕಜಶ್ರೀಞ್ಚಿಲ |
ಇತ್ಥಂ ವಿಚಿಂತಯತಿ ಕೋಶಗತೇ ದ್ವಿರೇಫೇ
ಹಾ ಹಂತ ಹಂತ ನಲಿನೀಂ ಗಜ ಉಜ್ಜಹಾರ ||”

(“ರಾತ್ರಿ ಕಳೆದು ಹೋಗುವುದು, ಸೂರ್ಯೋದಯವಾಗುವುದು, ತಾವರೆ ಅರಳುವುದು’ ಹೀಗೆ ಹೂವಿನೊಳಗಿದ್ದ ದುಂಬಿ ಯೋಚಿಸಿತು. ಅಯ್ಯೋ! ಅಯ್ಯೋ! ಆನೆ ತಾವರೆಯನ್ನು ಕಿತ್ತೆಸೆಯಿತು.)

ಹೀಗೆಲ್ಲಾ ಅದು “ರಾತ್ರಿ ಮುಗಿಯುವುದು, ಸೂರ್ಯನೂ ಉದಯಿಸುವನು, ನಾನು ಉನ್ನತವಾದ ತಾವರೆ ಹೂವಿನಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿದ್ದೇನೆ. ಇದರಲ್ಲಿರುವ ಮಕರಂದ ವನ್ನೆಲ್ಲಾ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುವುದಕ್ಕೆ ನಾನು ಬಂದಿದ್ದೇನೆ. ಬೆಳಗಾದರೂ ನನಗೇನು ನಷ್ಟ; ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಸೂರ್ಯನು ಪ್ರಕಾಶವಾಗಿ ಉದಯಿಸುವನು” ಎನ್ನುವ ನಂಬಿಕೆಯಿಂದ ಅದು ಅಲ್ಲಿ ಕಾಲವನ್ನು ಕಳೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಆ ತಟಾಕಕ್ಕೆ ನೀರು ಕುಡಿಯುವುದಕ್ಕಾಗಿ ನಾಲ್ಕು ಆನೆಗಳು ಬಂದವು. ಬೇಸಿಗೆಯಾದ್ದರಿಂದ ತಣ್ಣಗಿರುವ ನೀರನ್ನು ನೋಡಿ ಆನೆಗಳಿಗೆ ಬಹಳ ಸಂತೋಷವಾಯಿತು.

ಮೊದಲು ನೀರಿಗಾಗಿ ಬಂದ ಆನೆಗಳು ನಾಲ್ಕು ಒಂದರ ಹಿಂದೆ ಒಂದೊಂದಾಗಿ ಕೆರೆಯಲ್ಲಿ ಇಳಿದು ಸ್ನಾನಮಾಡಲು ಆರಂಭಿಸಿದುವು. ಆನೆಗಳು ಸ್ನಾನ ಮಾಡಲು ಆರಂಭಿಸಿದರೆ ಆ ಪ್ರದೇಶವೇ ಕೋಲಾಹಲಪೂರ್ಣವಾಗಿಬಿಡುವುದು ನಮಗೆ ತಿಳಿದ ವಿಷಯವೇ. ಹೀಗೆ ಒಂದೆರಡುಸಲ ಅಟ್ಟಹಾಸ ಮಾಡಿ ಆ ಕೆರೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹೋದರೆ ಆನೆಗಳು ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿದುವೆಂದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಆನೆಗಳು ಆ ಕೆರೆಯಲ್ಲಿ ಹಾಗೆ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿ, ಸಂತೋಷಪಡುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಅಲ್ಲಿದ್ದ ತಾವರೆ ಹೂಗಳೆಲ್ಲಾ ಹಾಳಾದವು. ಪಾಪ, ಒಂದು ತಾವರೆ ಒಳಗಿದ್ದ ಆ ದುಂಬಿಯೂ ಸತ್ತುಹೋಯಿತು.

ಹೀಗೆ ಒಂದೊಂದರಲ್ಲಿ ಇಂದ್ರಿಯಾಸಕ್ತಿ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದರಿಂದಲೇ ಆ ಐದು ಪ್ರಾಣಿಗಳು ತಮ್ಮ ಪ್ರಾಣ ಕಳೆದುಕೊಂಡುದನ್ನು ನಾವು ನೋಡಿದೆವು, ಮನುಷ್ಯನಿಗಾದರೋ—

“ನರಃ ಪಂಚಭಿರಂಚಿತಃ ಕಿಮ್”

—ಎಂದು ಹೇಳಿದಂತೆ, ಒಂದರಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ ಎಲ್ಲದರಲ್ಲೂ ಇಂದ್ರಿಯಾಸಕ್ತಿ ಇದೆ. ಐದು ಇಂದ್ರಿಯಗಳೂ ಹೇಳುವಂತೆ ತನ್ನ ಬಾಳನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಆದರೆ ಈ ರೀತಿ ಯಾವಾಗಲೂ ಇಂದ್ರಿಯಗಳು ಹೇಳಿದಂತೆ ನಡೆಯುತ್ತಿರಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಮನುಷ್ಯನು ಸಾಧಿಸಬೇಕಾದುದು ಭಗವಂತನ ಪಾದಾರವಿಂದಗಳನ್ನೇ. ಸ್ಥಿತಿ ಹೀಗಿದ್ದರೂ ಕೂಡ ಮನುಷ್ಯನು “ಇಂದ್ರಿಯಗಳಿಂದ ತನ್ನ ಚಿಂತನೆಯನ್ನು ಎಂದೂ ಬಿಡಲು ಮನಸ್ಸೇ ಬರುವುದಿಲ್ಲ” ಎನ್ನುತ್ತಾನೆ. ಹಣ ಸಂಪಾದನೆ ಮಾಡುವ ಒಬ್ಬನಿಗೆ, “ಇನ್ನೂ ಸಂಪಾದನೆ ಮಾಡಬೇಕು; ಒಂದು ಲಕ್ಷ ಬಂದರೂ ಅದು ಸಾಲದು, ಇನ್ನೂ ಹತ್ತು ಲಕ್ಷ ಬೇಕು, ಇನ್ನೂ ಹತ್ತು ಕೋಟಿ ಬೇಕು” ಎಂದು ತೋರುವುದು. ಹೀಗೆ ಹತ್ತು ಕೋಟಿ ಸಂಪಾದಿಸಿದ ಮೇಲೆ ನಾವು ಅವನನ್ನು “ಈಗ ಹತ್ತು ಕೋಟಿ ಸಂಪಾದಿಸಿರುವೆ, ನೂರು ರೂಪಾಯಿ ದಾನ ಕೊಡು” ಎಂದು ಕೇಳಿದರೆ “ಇಲ್ಲ ನನಗೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಹಣ ಸಿಕ್ಕಲಿ, ಆಗ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ದಾನ ಕೊಡುವೆನು” ಎನ್ನು

ತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ ಹೆಚ್ಚು ಹಣ ಬಂದಾಗಲೂ ಸಹ ಅಂಥವರು ದಾನಮಾಡಲು ಮುಂದು ಬರುವುದಿಲ್ಲ! ಆದ್ದರಿಂದ ಮನುಷ್ಯನ ಆಸೆಗೆ ಮಿತಿ ಇಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳಿದರೆ ಆಶ್ಚರ್ಯ ವೇನಿಲ್ಲ.

“ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಚಿಕ್ಕ ವಯಸ್ಸು(ತಾರುಣ್ಯ) ಇರುವಾಗಲೇ ಅವನು ತಪಸ್ಸು ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಶಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಅವನಿಗೆ ವಯಸ್ಸಾದ ಮೇಲೆ ಅವನು ಯಾವುದಾದರೂ ಒಂದು ಯಜ್ಞವನ್ನೋ, ಹೋಮವನ್ನೋ ಮಾಡಬೇ ಕೆಂದು ಕೊಂಡರೆ ಅವನು ಹಾಗೆ ಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಒಬ್ಬನು ತನ್ನ ತಾರುಣ್ಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿರುವ ಇಂದ್ರಿಯಾಸ್ವಾದಗಳಲ್ಲಿ ಮನಸ್ಸಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ವೈರಾ ಗ್ಯವನ್ನು ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಬೇಕೆಂದುಕೊಂಡರೆ ಅದೂ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ; ಏಕೆಂದರೆ,

“ನಜಾತುಕಾಮಃ ಕಾಮಾನಾಮುಪಭೋಗೇನ ಶಾಮ್ಯತಿ |

ಹವಿಷಾ ಕೃಷ್ಣವರ್ತೃವ ಭೂಯ ಏವಾಭಿವರ್ಧತೇ ||”

(ಆಸೆ ಎನ್ನುವುದು ಅದನ್ನು ಅನುಭವಿಸುವುದರಿಂದ ಎಂದೂ ಶಮಿಸುವುದಿಲ್ಲ; ಭೋಗದಿಂದ ಅದು ತುಪ್ಪ ಹಾಕಿದ ಅಗ್ನಿಯಂತೆ ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತದೆ) – ಎಂದು ಹೇಳಿದಂತೆ ಯಾವುದೇ ಒಂದು ವಸ್ತುವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುವುದರಿಂದ ಅದು ಶಮಿಸು ವುದಿಲ್ಲ. ಒಬ್ಬನು ತನಗೆ ಸಾವಿರರೂಪಾಯಿ ಸಂಬಳ ಬಂದರೆ ಯಾವ ವಿಧವಾದ ಚಿಂತೆಯೂ ಇರುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಕೆಲವು ದಿನಗಳು ಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿ ಸಂಬಳ ಬಂದಮೇಲೆ “ಇನ್ನೊಬ್ಬನಿಗೆ ಹತ್ತು ಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿ ಸಂಬಳ ಬರುವುದಿಲ್ಲ, ನನಗೆ ಮಾತ್ರ ಏಕೆ ಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿ” ಎಂದು ಕೇಳುತ್ತಾನೆ. ಅವನಿಗೆ ಹತ್ತು ಸಾವಿರ ಬಂದರೆ “ಆ ಮನುಷ್ಯನು ಕುಳಿತಲ್ಲಿಯೇ ತಿಂಗಳು-ತಿಂಗಳು ಒಂದು ಲಕ್ಷ ರೂಪಾಯಿ ಸಂಪಾದಿಸುವನು. ನನಗೆ ಮಾತ್ರ ಹತ್ತು ಸಾವಿರ ಮಾತ್ರವೇನು?” ಎನ್ನು ವನು. ಹೀಗೆ ಅವನು ಯೋಚನೆ ಮೇಲೆ ಯೋಚನೆ ಮಾಡುತ್ತಾ ತನ್ನ ಆಯಸ್ಸನ್ನು ಪೂರ್ತಿಯಾಗಿ ಇಂಥ ಯೋಚನೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಕಳೆದು ಬಿಡುವನು. ಅವನ ಯೋಚನೆ ಯಂತೆ ಅವನಿಗೆ ಸಂಬಳ ದೊರೆಯುವುದಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವನ ಯೋಚನೆಗಳಿಗೆ ಬೆಲೆಯೇ ಇಲ್ಲ. ಮನುಷ್ಯನು ಭಗವಂತನನ್ನು ಕುರಿತು ಯೋಚಿಸುವುದೋ, ಧರ್ಮಾ ನುಷ್ಠಾನ ಮಾಡಬೇಕೆಂದುಕೊಳ್ಳುವುದೋ ಆದರೆ,

“ಅಜರಾಮರವತ್ಪ್ರಾಜ್ಞೋ ವಿದ್ಯಾಮರ್ಥಂ ಚ ಸಾಧಯೇತ್ |

ಗೃಹೀತ ಇವ ಕೇಶೇಷು ಮೃತ್ಯುನಾ ಧರ್ಮಮಾಚರೇತ್ ||”

(ವಿದ್ಯೆ ಕಲಿಯುವಾಗ, ಸಂಪಾದನೆ ಮಾಡುವಾಗ ಬುದ್ಧಿವಂತನಾದವನು ತನಗೆ ಮುಪ್ಪು, ಸಾವು ಇಲ್ಲವೆಂದು ಭಾವಿಸಿ ಅವುಗಳನ್ನು ಸಾಧಿಸಬೇಕು. ಆದರೆ

ಧರ್ಮ ಮಾಡುವಾಗ ತಲೆ ಕೂದಲನ್ನು ಯಮನು ಹಿಡಿದು ಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆಂದು ಭಾವಿಸಿ ಧರ್ಮಾಚರಣೆ ಮಾಡಬೇಕು.)-ಎಂದು ಹೇಳಿದಂತೆ “ಮೃತ್ಯುದೇವತೆ ತನ್ನ ತಲೆ ಕೂದಲನ್ನು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡಿದೆ” ಎನ್ನುವ ತೀರ್ಮಾನಕ್ಕೆ ಬಂದ ರೇನೇ ಹಾಗೆ ಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುವುದು. ಆದ್ದರಿಂದ ಭಗವಂತನ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರ ಪಡೆಯಬೇಕೆನ್ನುವ ಆಸೆ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಇದ್ದರೂ ಸಹ, ತಮ್ಮ ಬಾಳಿನ ದಿನಗಳನ್ನು ಸಫಲವಾಗಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆನ್ನುವ ತೀವ್ರ ಆಸೆ ಇದ್ದರೂ ಕೂಡ, ಮಧ್ಯೆ ಬಂದಿರುವ ಪ್ರಾಪಂಚಿಕ ವಿಷಯಗಳು ಮನುಷ್ಯನ ಮನಸ್ಸನ್ನು ತಪ್ಪುದಾರಿಗೆ ಎಳೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತವೆ. ಮೊದಲೇ ಹೇಳಿದಂತೆ ನಾವು ಈ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಿರವಾದ ಬಾಳನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಎಂದೂ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ.

“ಯೇನಾಚಾಂತಾಃ ಸಲಿಲನಿಧಯಃ ಯೇನ ಸೃಷ್ಟಾ ಪ್ರತಿದ್ಯೌಃ ||”

(ಯಾರಿಂದ ಸಮುದ್ರವೇ ತಡೆಯಲ್ಪಟ್ಟಿತೋ, ಯಾರಿಂದ ಬೇರೆ ಸ್ವರ್ಗವೇ ಸೃಷ್ಟಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತೋ.)

ಅಗಸ್ತ್ಯರು ತಮ್ಮ ಕೈ ತುಂಬ ಸಮುದ್ರವನ್ನು ಆಪೋಷನ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬಿಟ್ಟಿದ್ದರೆಂದು ನಾವು ಕೇಳಿದ್ದೇವೆ. ಹಾಗೆಯೇ ವಸಿಷ್ಠರು “ಏಕೇನ ಬ್ರಹ್ಮದಂಡೇನ” ಎಂದಂತೆ ಎಂಥ ಅಸ್ತವನ್ನಾದರೂ ತಮ್ಮ ಬ್ರಹ್ಮದಂಡದಿಂದ ತಡೆದು ನಿಲ್ಲಿಸುವ ಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳವರಾಗಿದ್ದರೆಂದೂ ನಾವು ಕೇಳಿದ್ದೇವೆ. ಇಂಥ ಮಹಿಮೆಯುಳ್ಳವರು ಎಷ್ಟೋ ಮಂದಿ ಇದ್ದಾರೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಪ್ರಪಂಚವನ್ನೇ ಭಯಪಡಿಸುವವರೂ ಇದ್ದಾರೆ. ಅಂಥವರು ಕೂಡ ಬಹಳ ಕಾಲ ಜೀವಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಹೀಗಿರುವಾಗ ನಾವು ಸ್ಥಿರವಾಗಿರಲು ಹೇಗೆ ಸಾಧ್ಯ? ಒಬ್ಬ ದೊಡ್ಡ ಡಾಕ್ಟರು ಜಪಾನಿನಲ್ಲಿದ್ದರೂ ಅವನಿಗೂ ಕೂಡ ಒಂದು ದಿನ ಅನಾರೋಗ್ಯವಾಗುವುದು. ಏಕೆಂದರೆ,

“ಜಾತಸ್ಯ ಹಿ ಧುವೋ ಮೃತ್ಯುಃ ಧೃವಂ ಜನ್ಮ ಮೃತಸ್ಯ ಚ |”

(ಹುಟ್ಟಿದವನಿಗೆ ಸಾವು ಖಂಡಿತ, ಸತ್ತವನಿಗೆ ಜನ್ಮ ಖಂಡಿತ.)

-ಎಂದು ಹೇಳಿರುವುದರಿಂದ ವಸ್ತು ಎಂದೂ ಸ್ಥಿರವಾಗಿರಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಹುಟ್ಟಿದ ಶರೀರವಾದ್ದರಿಂದ ಒಂದು ದಿನ ಇದು ನಶಿಸಿಯೇ ಹೋಗುವುದು. ಆಶೀರ್ವಾದ ಮಾಡುವಾಗ “ಶತಾಯುಷ್ಮಾನ್ ಭವ” ಎಂದು ದೊಡ್ಡವರು ಹೇಳುವರು. ಆದರೆ ಎಷ್ಟೋ ಮಂದಿ ೮೦ ವಯಸ್ಸು ಕೂಡ ದಾಟುವುದಿಲ್ಲ. ನೂರು ವಯಸ್ಸು ಒಬ್ಬನು ಬಾಳಿದರೂ “೮೦ ವರ್ಷಗಳು ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿರುವುದನ್ನು ಅನುಭವಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಕಳೆದು ಬಿಡಬಹುದು. ಅದಾದಮೇಲೆ ೨೦ ವರ್ಷಕಾಲ ವೈರಾತ್ಯವನ್ನು ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಬಹುದು, ಭಗವಂತನನ್ನು ಧ್ಯಾನ ಮಾಡಬಹುದು, ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಆ ಕಾಲವನ್ನು

ಮೀಸಲಾಗಿಡಬಹುದು” -ಎಂದು ಯಾರಾದರೂ ಯೋಚಿಸಿದರೆ, ಹಾಗೆ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ,

“ಯಮಸ್ಯ ಕರುಣಾನಾಸ್ತಿ”

(ಯಮನಿಗೆ ಕರುಣೆ ಇಲ್ಲ.)

“ನ ಹಿ ಯಮೋಽಸ್ಯ ಕೃತಾಕೃತಮೀಕ್ಷತೇ |”

(ಅವನು ತನ್ನ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮುಗಿಸಿದನೇ, ಬಿಟ್ಟನೇ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಯಮನು ನೋಡುವುದಿಲ್ಲ.)

-ಎಂದು ಒಂದು ಜಾಗದಲ್ಲಿ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಯಮನು “ಈ ಮನುಷ್ಯನು ಯಾವುದಾದರೂ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದಾನಾ, ಇಲ್ಲವಾ” -ಎನ್ನುವುದನ್ನೆಲ್ಲಾ ನೋಡುವುದಿಲ್ಲ. ಕರ್ಮ ಮುಗಿದರೆ ಯಮಲೋಕಕ್ಕೆ ಕರೆದೊಯ್ಯುವನು. ನಾವು ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ನೋಡುತ್ತೇವೆ. ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಹೋಟಲುಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ರೂಮಿಗೆ ಒಂದು ದಿನಕ್ಕೆ 250 ರೂಪಾಯಿ ಬಾಡಿಗೆ ವಸೂಲು ಮಾಡುವರು. ಆ ಒಂದು ದಿನ ಆದಮೇಲೆ “ಮಾರನೆಯ ದಿನವೂ ನಾನು ಈ ರೂಮಿನಲ್ಲಿರುವೆನು” ಎಂದು ಯಾರಾದರೂ ಹೇಳಿದರೆ ಅವನಿಗೆ ಅನುಮತಿ ಕೊಡುವುದಿಲ್ಲ. ಇನ್ನೂ 250 ರೂಪಾಯಿ ಕೊಟ್ಟರೆ ಅವನು ಅಲ್ಲಿರಬಹುದು. ಬಾಯಾರಿಗೆ ಆದಾಗ ನೀರು ಕುಡಿಯಬಹುದು. ಆದರೆ ಬಾಯಾರಿಕೆ ಆದಾಗೆಲ್ಲಾ ಒಂದೊಂದು ಬಾವಿಯನ್ನು ತೋಡಿಸಿ ನೀರು ಕುಡಿಯಬೇಕೆಂದುಕೊಂಡರೆ ಅದು ಎಷ್ಟು ಕಷ್ಟವಾದ ಕೆಲಸ! ಅವನು ಬಾಯಾರಿಕೆಯಾದಾಗ ಒಂದು ಬಾವಿಯನ್ನು ತೋಡುವನು. ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಬಾಯಾರಿಕೆಯಾದರೆ ಇನ್ನೊಂದು ಬಾವಿಯನ್ನು ತೋಡಬೇಕು! ಇದಕ್ಕೆಲ್ಲಾ ಎಷ್ಟು ಖರ್ಚಾಗುತ್ತದೆ! ಅದೇ ರೀತಿ ನಾವು ಎಷ್ಟು ಜನ್ಮಗಳನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದರೂ ಒಂದಲ್ಲ ಒಂದು ದಿನ ನಾವು ಪ್ರಾಣವನ್ನು ಬಿಡಬೇಕು. ‘Intimation’ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಯಮನು ತನ್ನ ಲೋಕಕ್ಕೆ ಕರೆದೊಯ್ಯುವುದಿಲ್ಲ. ಅವನು ನೇರವಾಗಿ ಒಬ್ಬನನ್ನು ಹಿಡಿದು ಬಿಡುತ್ತಾನೆ.

ಹೊರಗೆ “ಭಗವಂತನಿದ್ದಾನೆ” ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾ ಒಬ್ಬನು ತಿರುಗಾಡುತ್ತಿರಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಯಾರು ಇದ್ದಾರೆ, ಯಾರು ಇಲ್ಲ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಪ್ರತಿ ದಿನವೂ ಯೋಚಿಸುತ್ತಿದ್ದರೆ ಅದೇ ಸಾಕು. ನಿಜಕ್ಕೂ ‘ತಾನು ಯಾರು’ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಮನುಷ್ಯನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ಅವನಿಗೆ ತಿನ್ನಲು ಆಹಾರಬೇಕು, ಉಡಲು ಬಟ್ಟೆ ಬೇಕು, ಇರಲು ಮನೆ ಬೇಕು. ಸ್ವಲ್ಪ ಐಶ್ವರ್ಯವಿದ್ದರೆ ಹೊರಗೆ ಹೋಗಲು ಕಾರ್ ಬೇಕು. ಎಷ್ಟು ಕೋಟಿ ರೂಪಾಯಿ ಸಂಪಾದನೆ ಮಾಡಿದರೂ ಅವನು ಇನ್ನೂ ಅಳುತ್ತಿರುತ್ತಾ ಇರುವನೇ ಹೊರತು ತನಗಿರುವ ಐಶ್ವರ್ಯದಿಂದ ತೃಪ್ತಿಪಡುತ್ತಾ ನಗುತ್ತಾ

ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಎಂಥ ದೊಡ್ಡ ಪ್ರಭುವಾಗಿದ್ದರೂ “ಬೇರೆ ನಗರಗಳಲ್ಲಿರುವ ಎಲ್ಲಾ ವ್ಯಾಪಾರಗಳೂ ಸರಿಯಾಗಿ ನಡೆಯುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ಆ ಊರಿನಲ್ಲಿರುವ ನನ್ನ ವ್ಯಾಪಾರ ಮಾತ್ರ ಎಷ್ಟು ಕೋಟಿ ರೂಪಾಯಿ ಹಾಕಿದರೂ ಕೂಡ ಸರಿಯಾಗಿ ನಡೆಯಲಿಲ್ಲ. ನಾನು ಹತ್ತು ಕೋಟಿ ರೂಪಾಯಿ ಮೂಲಧನವಾಗಿ ಹಾಕಿದನು. ಆ ಹತ್ತು ಕೋಟಿ ಮಾತ್ರ ಬಂದಿತೆ ಹೊರತು ಮೇಲೆ ಯಾವ ಲಾಭವೂ ದೊರೆಯಲಿಲ್ಲ” ಎಂದು ಹಲ ವರು ಹೇಳುವುದನ್ನು ನಾವು ಕೇಳಿದ್ದೇವೆ. ವ್ಯಾಪಾರದಲ್ಲಿ ಈ ರೀತಿ ನಷ್ಟವೆಲ್ಲಾ ಸಹ ಜವೆಂದು ತಿಳಿದು ಯಾರೂ ಅದರ ಬಗ್ಗೆ ಚಿಂತಿಸದೆ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಮೇಲೆ ಮೇಲೆ ಸಂಪಾದಿಸಬೇಕೆನ್ನುವ ಆಸೆಯೇ ದಿನ ದಿನವೂ ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತಾ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಈ ಆಸೆ ಯಾವುದರಿಂದ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ? ನಾವು ಸೇರಿಸಿ ಇಟ್ಟಿರುವ ಐಶ್ವರ್ಯವನ್ನೆಲ್ಲಾ ಯಾರಿಗೆ ಕೊಡುತ್ತೇವೆಂದು ತಿಳಿಯದೆ ಇರುವುದರಿಂದ ಈ ಆಸೆ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲದೆ, “ಒಂದು ವೇಳೆ ಯಮನು ಸತ್ತುಹೋದರೂ ಹೋಗಬಹುದು. ನಾನು ಯಾವಾಗಲೂ ಸ್ಥಿರವಾಗಿರುವೆನು” ಎನ್ನುವ ಭಾವನೆಯೇ ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ. “ಡಾಕ್ಟರು ಗಳು ಸತ್ತು ಹೋದರೂ ನಾನು ಸಾಯುವುದಿಲ್ಲ. ನಾನು ಯಾವಾಗಲೂ ಶಾಶ್ವತವಾಗಿರುವೆನು” ಎನ್ನುವ ಭಾವನೆ ‘ನಿತ್ಯೋವಾಸ್ಯಮ್’ ಎಂದು ಹೇಳಿದಂತೆ ಸಾಯುವಾಗ ಕೂಡ ಒಬ್ಬನು ಇರುವುದನ್ನು ನಾವು ಕಾಣಬಹುದು. ನನಗೆ ಕೆಲವು ವೇಳೆ ತಮಾಷೆ ಯಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಒಬ್ಬನಿಗೆ 82 ವಯಸ್ಸು ಆಗಿದೆ. ಆತನು “ನಾನು ಕೆಮ್ಮುವಾಗ ಬಹಳ ಕಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ, ನನಗೆ ಕೆಮ್ಮು ನಿಲ್ಲುವುದಕ್ಕೆ ಸನ್ನಿಧಾನ ಯಾವುದಾದರೂ ಒಂದು ದಾರಿಯನ್ನು ಹೇಳಬೇಕು” ಎಂದು ಕೇಳುತ್ತಾನೆ. 82 ವಯಸಾದಮೇಲೆ ಕೆಮ್ಮಲು ಬಂದರೆ ಅದನ್ನು ದೂರ ಮಾಡಲು ನಾವು ಯಾವ ದಾರಿಯನ್ನು ಹೇಳುವುದು? ಬಂದ ಕೆಮ್ಮಲು ಆತನು ಇರುವವರೆಗೆ ಇದ್ದೇ ಇರುವುದು.

“ಚಕ್ಷುಷ್ಯಂಧೇ ಚಲತಿ ದಶನೇ ಶ್ರುಶ್ರುಣಿಶ್ಚೇತಮಾನೇ
 ಸೀದತ್ಯಂಗೇ ಮನಸಿ ಕಲುಷೇ ಕಂಪಮಾನೇ ಕರಾಗ್ರೇ ।
 ದೂತ್ಯರೇತ್ಯೇದಿನಕರಭುವಃ ಶಶ್ವದುದ್ಬೋಧ್ಯಮಾನಾಃ
 ತ್ರಾತುಂ ದೇಹಂ ತದಪಿ ಭಿಷಜಾಮೇವ ಸಾಂತ್ವಂ ವದಾಮಃ ॥”

—ಎಂದು ನೀಲಕಂಠ ದೀಕ್ಷಿತರು ತಮಾಷೆಯಾಗಿ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. 80ವರ್ಷ ವಯಸ್ಸಾದ ಒಬ್ಬನಿಗೆ ಕಣ್ಣು ಸರಿಯಾಗಿ ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲ. ಕುರುಡನೆನ್ನುವ ಹೆಸರನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡನು. ಆಗ ‘ಚಕ್ಷುಷ್ಯಂಧೇ’ ಎನ್ನುವಂತೆ ಒಬ್ಬ ಡಾಕ್ಟರ್ ಹತ್ತಿರದಿಂದ ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಡಾಕ್ಟರ್ ಹತ್ತಿರಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತಾನೆ. ಡಾಕ್ಟರ್, “ಸ್ವಾಮಿ, ನಿಮ್ಮ ಕಣ್ಣುಗಳ ಶಕ್ತಿ ಹೋಗಿಬಿಟ್ಟಿದೆ” ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಡಾಕ್ಟರ್ ಹತ್ತಿರ ಆತನು ಒಳ್ಳೆಯ ಔಷಧ ಕೊಡುವನೆನ್ನುವ ಆಸೆ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಆ ಡಾಕ್ಟರ್ ಹತ್ತಿರ ಹೋಗುವನು. ಆದರೆ

ಆ ಡಾಕ್ಟರ್ ಕೂಡ ಏನೂ ಮಾಡುವುದಕ್ಕಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ವಯಸ್ಸಾದುದರಿಂದ ಕಣ್ಣು ಕಾಣದೆ ಹೋಯಿತೆನ್ನುವುದು ತೀರ್ಮಾನ.

‘ಚಲತಿಶನೇ’

ಎಂದು ಹೇಳಿದಂತೆ ಒಬ್ಬನಿಗೆ ಹಲ್ಲುಗಳು ಬಿದ್ದುಹೋಗಿವೆ.

‘ಶ್ಶುಣಿಶ್ವೇತಮಾನೇ’

—ಎಂದಂತೆ ತಲೆ ಕೂದಲೆಲ್ಲಾ ನೆರೆತಿದೆ. ಶರೀರವೆಲ್ಲಾ ನಡುಗುತ್ತದೆ. ಒಮ್ಮೆ ಮಹಡಿಯ ಮೇಲೆ ಒಬ್ಬರು ವಯಸ್ಸಾದವರು ಕುಳಿತಿದ್ದರು. ಆಗ ಮಹಡಿ ಮೇಲಕ್ಕೆ ಬಂದ ಒಬ್ಬರು ಹೂವಿನ ಹಾರ ಒಂದನ್ನು ಅವರಿಗೆ ಕೊಟ್ಟಾಗ, ಇನ್ನೊಬ್ಬರು, “ಆ ಹಾರವನ್ನು ಅವರ ಕೈಗೆ ಕೊಡಬೇಡಿ” ಎಂದರು. ಏಕೆಂದರೆ ಅವರು ಆ ಮಾಲೆಯನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡರೆ ಹಾರದಲ್ಲಿರುವ ಹೂಗಳೆಲ್ಲಾ ಉದುರಿಹೋಗುವುವು. ಆ ವಯಸ್ಸಾದವರ ಕೈ ಹಾಗೆ ಆಡುವುದು. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ—‘ಮನಸಿ ಕಲುಷೇ’ ಎಂದು ಹೇಳಿದಂತೆ ಅವರ ಜ್ಞಾಪಕ ಶಕ್ತಿ ಬಹಳ ಕಡಮೆಯಾಗಿದೆ. ಯಾರಾದರೂ ಬಂದರೆ “ನೀನು ರಾಮಾಶಾಸ್ತ್ರಿಯೋ? ಗೋಪಾಲಾಶಾಸ್ತ್ರಿಯೋ?” ಎಂದು ಕೇಳುತ್ತಾರೆ. ಇದೆಲ್ಲವನ್ನೂ ನೋಡಿ ನಾವು ಏನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದರೆ,

‘ದೂತೈರೇತೈರ್ದಿನಕರಭುವಃ ಶಶ್ವದುದ್ಬೋಧ್ಯಮಾನಾಃ

ತ್ರಾತುಂ ದೇಹಂ ತದಪಿ ಭಿಷಜಾಮೇವ ಸಾಂತ್ವಂ ವದಾಮಃ ||’

—ಎಂದು ಹೇಳಿದಂತೆ ಒಂದು ವ್ಯಾಧಿರೂಪದಲ್ಲಿ ಯಮದೂತರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬನು ಬಂದನು. ಆಗ ಮನುಷ್ಯನು, “ನಾನು ಬರುವುದಿಲ್ಲ” ಎಂದು ತಿರಸ್ಕರಿಸಿದರೆ, ಇನ್ನೊಂದು ವ್ಯಾಧಿರೂಪದಲ್ಲಿ ಯಮನ ಇನ್ನೊಬ್ಬ ದೂತನು ಬರುತ್ತಾನೆ. ಈಗ ಒಬ್ಬನನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸಿದರೆ, ಹಲವು ವ್ಯಾಧಿಗಳು ಒಂದೊಂದಾಗಿ ಅವನ ಹತ್ತಿರ ನಾಲ್ಕು ಐದು ದೂತರುಗಳಾಗಿ ಬರುವರು. ಒಬ್ಬ ದೂತನು ಬಂದರೂ ಪರವಾಗಿಲ್ಲ. ಹಲವರು ಬಂದರೆ, “ನಾನು ಬರುವುದಿಲ್ಲ” ಎಂದರೂ ಯಮದೂತರು ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಹೋಗುವರು. ಆದ್ದರಿಂದ ಮನುಷ್ಯರು ಹಲವರು ಡಾಕ್ಟರುಗಳ ಹತ್ತಿರ ಹೋಗಿ ಹಣವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ, ಅಷ್ಟೇ; ತಮ್ಮ ನಿಜವಾದ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಯೋಚನೆ ಮಾಡುವುದೇ ಇಲ್ಲ. ಅಂಥ ಮನುಷ್ಯನಿಗಿಂತಲೂ ಮೂಢನು ಇನ್ನೊಬ್ಬನು ಇರಲಾರನು.

ಈ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಾನು ಕೆಲವು ಮನುಷ್ಯರನ್ನು ನೋಡಿದ್ದೇನೆ. ಅವರು ದೊಡ್ಡ ಪದವಿಯಲ್ಲಿ ಇದ್ದವರು. ಒಂದು ದಿನ ಅಂಥ ಒಬ್ಬರು ಡಾಕ್ಟರ್ ಹತ್ತಿರ ಹೋದರೆ,

“ಹೃದಯ ಸರಿಯಾಗಿಲ್ಲ, ಬ್ಲಡ್‌ಪ್ರಶರ್ ಜಾಸ್ತಿಯಾಗಿದೆ, ಸಕ್ಕರೆ ವ್ಯಾಧಿಯೂ ಇದೆ” ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಕೇಳಿದರೆ, ಅವರು ತಕ್ಷಣ ತನ್ನೊಡನೆ ಕೆಲಸಮಾಡಿದ ಇತರರಿಗೆ ಒಂದು ಕಾಗದ ಬರೆದು ಬಿಡುವರು. “ನಾನು ನನ್ನ ಪದವಿಯಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ನಿಮ್ಮೊಡನೆ ಸರಿಯಾದ ವ್ಯವಹಾರಮಾಡದೆ ಇದ್ದಿರಬಹುದು. ಯಾವುದಾದರೂ ಮಾತನ್ನು ನಿಮ್ಮ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ನೋವಾಗುವಂತೆ ಆಡಿರಬಹುದು. ನಾನು ಪದವಿಯಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ಹೀಗೆ ನಾನು ಮಾಡಿದ್ದನ್ನೆಲ್ಲಾ ನಿವೃತ್ತ ಕ್ಷಮಿಸಬೇಕು. ನಿಮ್ಮೆಲ್ಲರ ಮೇಲೂ ನನಗೆ ಸಮವಾಗಿ ಪ್ರೀತಿ ಇದೆ” ಎಂದು ಅಂಥವರು ಕಾಗದ ಬರೆಯುವರು. ಆದರೆ ಯಾವುದಾದರೂ ವ್ಯಾಧಿ ಬಂದರೆ ಅವರು ಹಾಗೆ ಕ್ಷಮೆ ಕೇಳಲು ಮುಂದೆ ಬರುವರು. ಅದು ಬರುವುದಕ್ಕೆ ಮುಂಚೆ ಪದವಿಯಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ಇತರರೊಡನೆ ಸರಿಯಾಗಿ ವ್ಯವಹರಿಸಿ, ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಇದ್ದಿದ್ದೇ ಆದರೆ ಈಗ ಏಕೆ ಕ್ಷಮೆ ಕೇಳಬೇಕು? ಮೊದಲು ಕ್ಷಮೆ ಕೇಳಿದರೆ ಅದು ಅವರ ಮರ್ಯಾದೆಗೆ ಕಡಿಮೆ ಎಂದುಕೊಳ್ಳುವರು.

ಒಬ್ಬನು ತಲೆಗೆ ಬೆಂಕಿ ಹತ್ತಿಕೊಂಡರೆ ಅವನು ನದಿಗೆ ಇಳಿಯಬೇಕೋ ಅಥವಾ ಕೊಳಕ್ಕೋ? ಈ ಕೊಳದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಬಹುದೇ? ಇದು ಒಳ್ಳೆಯ ನೀರೇ? ಇದೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಯೋಚಿಸಿಕೊಂಡು ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಯಾವುದಾದರೂ ನೀರನ್ನು ಕಂಡರೆ ತಕ್ಷಣ ಅದರಲ್ಲಿ ಒಂದು ಮುಳುಗು ಮುಳುಗುವನು. ಅದರಂತೆಯೇ ನಾವು ಈ ರೀತಿ ಚಿಂತನೆಯನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದರೆ, ನಮ್ಮ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಧರ್ಮವನ್ನು ಆಚರಿಸಬೇಕೆನ್ನುವ ಭಾವನೆ ತಾನಾಗಿಯೇ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ನಾನು ಈ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಿರವಾದವನೆಂದುಕೊಂಡು ಭಗವಂತನ ಬಗ್ಗೆ ಚಿಂತನೆಯೇ ಇಲ್ಲದೆ ಇದ್ದೇನೆ. ಆದರೂ ನಮ್ಮೆಲ್ಲರಿಗೂ ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ಕುರಿತು ಯೋಚಿಸಬೇಕೆಂಬ ಆಸೆ ಇದೆ. ಆದರೆ ನಿಜಕ್ಕೂ, ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿರುವ ಜನರ ಸ್ಥಿತಿ ಹೀಗಿರುವುದರಿಂದ ಆಗಮಿಕ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಯಾರೂ ಪಡೆಯುವುದಿಲ್ಲ. ಈ ಶರೀರವೆನ್ನುವುದು ಎಂದೂ ಸ್ಥಿರವಲ್ಲ. ಈ ಮನುಷ್ಯ ಶರೀರ ನಮಗೆ ದೊರೆತಿರುವಾಗ ಇದನ್ನು ಸದುಪಯೋಗಪಡಿಸಿಕೊಂಡು ಸದ್ಗತಿಯನ್ನು ಪಡೆಯ ಬೇಕೆನ್ನುವ ಭಾವನೆ ಉಂಟಾದರೆ ಆಗ ಮನಸ್ಸು ಬೇರೆ ಯಾವ ವಿಷಯಕ್ಕೂ ಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಇಂಥ ಭಾವನೆಯನ್ನು ನಾವು ಬೆಳೆಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ದೀಕ್ಷಿತರು ಬಹಳ ಸ್ವಾರಸ್ಯಕರವಾಗಿ ಆ ಶ್ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ನಾವು ಅವರು ಹೇಳಿದಂತೆ ನಡೆಯುತ್ತಾ ಶ್ರೇಯಸ್ಸನ್ನು ಪಡೆಯಬೇಕು.

೧೧. ಭಕ್ತನ ಒಂದು ಪ್ರಾರ್ಥನೆ

ಶ್ರೀಶಂಕರ ಭಗವತ್ಪದರು ಸೂತ್ರಭಾಷ್ಯ, ಉಪನಿಷದ್ಭಾಷ್ಯ, ಗೀತಾಭಾಷ್ಯ ಮುಂತಾದ ರಚನೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲದೆ ಬಹಳ ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾದ ವೇದಾಂತ ಸಿದ್ಧಾಂತವನ್ನು ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನರಿಗೆ ತಿಳಿಯುವಂತೆ ಪ್ರಕರಣಗ್ರಂಥಗಳೆಂದು ಹೇಳಲ್ಪಡುವ ರಚನೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಇಂಥ ಗ್ರಂಥಗಳು ಸಂಸ್ಕೃತ ಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಮಟ್ಟಿಗೂ ಪಾಂಡಿತ್ಯವಿಲ್ಲದವರಿಗೆ ತಿಳಿಯುವುದು. ಇಷ್ಟೆಲ್ಲಾ ರಚನೆ ಮಾಡಿದ ಮೇಲೂ ಭಗವಂತನನ್ನು ಸ್ತುತಿಸುವ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನೂ ಬರೆದರು. ಹಾಗಿರುವ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ 'ಶಿವಾನಂದ ಲಹರಿ' ಎನ್ನುವುದು ಶಿವನನ್ನು ಸ್ತುತಿಸುವಂಥ ಶ್ಲೋಕಗಳನ್ನುಳ್ಳದ್ದು. ಆ ಗ್ರಂಥ ಬಹಳ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಯಾದುದು. ಅದರಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಶಂಕರ ಭಗವತ್ಪದರು ಒಂದು ಶ್ಲೋಕದಲ್ಲಿ,

‘ಅಮಿತಮುದಮೃತಂ ಮುಹುರ್ದುಹಸ್ತೀಂ
ವಿಮಲಭವತ್ಪದಗೋಷ್ಠಮಾವಸಸ್ತೀಮ್ |
ಸದಯ ಪಶುಪತೇ ಸುಪುಣ್ಯ ಪಾಕಂ
ಮಮ ಪರಿಪಾಲಯ ಭಕ್ತಿಧೇನುಮೇಕಾಮ್ ||’

(ಕರುಣೆಯುಳ್ಳವನೇ ! ಪಶುಪತಿಯೇ ! ಮಿತವಲ್ಲದ ಬ್ರಹ್ಮಾನಂದವೆನ್ನುವ ಹಾಲನ್ನು ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಕರೆಯುವಂತಹದೂ, ವಿಮಲವಾದ ನಿಮ್ಮ ಪಾದಗೋಷ್ಠದಲ್ಲಿ ಇರುವುದೂ, ಪುಣ್ಯದ ಫಲವೂ ಆಗಿರುವ ನನ್ನ ಭಕ್ತಿ ಎನ್ನುವ ಹಸು ಒಂದನ್ನು ಕಾಪಾಡು)

ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಭಗವತ್ಪದರು ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಪಡೆದು ಆತ್ಮಸ್ವರೂಪದಲ್ಲೇ ಇದ್ದರು. ಅವರು ಏತಕ್ಕಾಗಿ ಭಕ್ತಿ-ರಚನೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು? ಭಾಗವತದಲ್ಲಿ-

‘ಆತ್ಮಾರಾಮಾಶ್ಚ ಮುನಯೋ ನಿಗ್ರಂಥಾ ಅಪ್ಯುರುಕ್ರಮೇ |
ಕುರ್ವಂತ್ಯಹೈತುಕೀಂ ಭಕ್ತಿಮಿತ್ಥಂಭೂತಗುಣೋ ಹರಿಃ ||’

(ಆತ್ಮನಲ್ಲಿಯೇ ಆನಂದವನ್ನು ಪಡೆಯುವ, ಬಂಧಗಳಿಲ್ಲದ ಮುನಿಗಳೂ ಕೂಡ ಭಗವಂತನಿಗೆ ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಸಮರ್ಪಿಸುವರು. ಇದೇ ಭಗವಂತನ ಗುಣಗಳ

ಮಹಿಮೆ.)

-ಎಂದು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. ಜ್ಞಾನಿಯಾದವರೂ ಯಾವಾಗಲೂ ತಮ್ಮ ಆನಂದವಾದ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲೇ ಇರುವರು. ಅವರಿಗೆ ಅದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬೇರೆ ಯಾವುದೂ ಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ಅವರು ಅರಿತು ಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದುದು ಯಾವುದೂ ಇಲ್ಲ, ಅವರು,

‘ಪಲಾಲಮಿವ ಧಾನ್ಯಾರ್ಥಿ ತ್ಯಜೇತ್ ಗ್ರಂಥ ಮಶೇಷತಃ’

(ಧಾನ್ಯವನ್ನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸುವವನು ಹೊಟ್ಟನ್ನು ಬಿಡುವಂತೆ, ಒಂದು ಸ್ಥಿತಿಗೆ ಬಂದ ಮೇಲೆ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಬಿಡಬಹುದು.)

ಆದ್ದರಿಂದ ಪರವಸ್ತುವಿನ ಅರಿವಾದ ಮೇಲೆ ಯಾವ ಪುಸ್ತಕವನ್ನೂ ಓದಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ಅಕ್ಕಿಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡಮೇಲೆ ಹೊಟ್ಟನ್ನು ಹೇಗೆ ಬಿಟ್ಟು ಬಿಡುತ್ತೇವೆಯೋ ಹಾಗೆಯೇ ಜ್ಞಾನಿಯಾದವನು ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಬಿಡಬಹುದು. ಅಂಥ ಜ್ಞಾನಿಗಳು ಕೂಡ

“ಕುರ್ವಂತ್ಯಹೈತುಕೀಂ ಭಕ್ತಿಮಿತ್ಥಂಭೂತ ಗುಣೋ ಹರಿಃ”

ಎಂದು ಹೇಳಿರುವಂತೆ ಭಗವಂತನ ಮೇಲೆ ಭಕ್ತಿ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿರುವವರು. ಅಂಥ ಜ್ಞಾನಿಗಳು ಯಾವುದನ್ನಾದರೂ ಸಂಪಾದಿಸಬೇಕೇ ಎಂದು ಕೇಳಿದರೆ, ಅವರು ಸಂಪಾದಿಸಬೇಕಾದುದು ಯಾವುದೂ ಇಲ್ಲ. ಹಾಗಿರುವ ಮಹಾತ್ಮರೂ ಕೂಡ ಭಗವದ್ಭಕ್ತಿಗೆ ಮುಖ್ಯತ್ವವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಾರೆ ಎಂದು ಭಾಗವತದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಶ್ರೀ ಶಂಕರ ಭಗವತ್ತಾದರು ಆತ್ಮರಾಮರಾಗಿದ್ದರೂ ಕೂಡ ಭಗವಂತನನ್ನು ಕುರಿತು ಹಲವು ಸ್ತೋತ್ರಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಶ್ರೀಶಂಕರ ಭಗವತ್ತಾದರು ಶಿವನನ್ನು ನೋಡಿ, “ನನ್ನ ಹತ್ತಿರ ಭಕ್ತಿ ಎನ್ನುವ ಒಂದು ಹಸು ಇದೆ. ಅದನ್ನು ನೀನು ಕಾಪಾಡಬೇಕು” ಎಂದರು. ಏಕೆ ಹಸುವನ್ನು ಕಾಪಾಡಲು ಭಗವಂತನಿಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾರೆಂದರೆ, ಭಗವಂತನೇ ಕಾಪಾಡಬೇಕು, ಭಗವಂತನಿಗೆ ‘ಪಶುಪತಿ’ ಎನ್ನುವ ಒಂದು ಹೆಸರಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಭಕ್ತನ ಹಸುವಿಗೆ ಪತಿಯಾಗಿ ಅವನು ಬೆಳಗುತ್ತಾನೆ. ಅವನೇ ಹಸುವನ್ನು ಕಾಪಾಡಬೇಕೆಂದು ಶಂಕರರು ಕೇಳಿಕೊಂಡರು. ಭಕ್ತಿ ಎನ್ನುವುದು ಒಂದು ಭಾವನೆಯನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಶಂಕರರು ಏತಕ್ಕೆ ಇದನ್ನು ಹಸು ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ? ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ಹೇಳುವುದು ಸಹಜ. ಆದ್ದರಿಂದ ಭಕ್ತಿಗೆ ಹೀಗೆ ಉಪಮಾನಕೊಟ್ಟರೆ ಅದರಿಂದ ತಪ್ಪೇನಿಲ್ಲ.

“ಅಮಿತಮುದಮೃತಂ ಮುಹುರ್ದುಹನ್ತೀಂ”

ಭಕ್ತಿಭಾವನೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ಅಂತಃಕರಣ ಯಾವಾಗಲೂ ಸಂತೋಷವಾಗಿರುವುದು. ಭಕ್ತನಿಗೆ ಸಂತೋಷವಿಲ್ಲದ ಕಾಲವೇ ಇಲ್ಲ. ಅವನಿಗೆ ಎಂಥ ದುಃಖವು ಬಂದರೂ, ಅವನ ಮನಸ್ಸು ಮಾತ್ರ ಆನಂದದಲ್ಲೇ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಿರುವುದು. ಭಕ್ತಿಯ ಪ್ರಭಾವ ಅಂತಹುದೇ. ಎಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲದ ಸಂತೋಷವೆನ್ನುವ ಹಾಲನ್ನು ಕರೆಯುವ ಹಸು ಅದು! ಯಾವಾಗ ಸಂತೋಷ ದೊರೆಯುವುದೆಂದು ಕೇಳಿದರೆ ಸಂತೋಷ ಯಾವಾಗಲೂ ಇದ್ದೇ ಇರುವುದು.

ಹಸುವನ್ನು ನಾವು ಕೊಟ್ಟಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿರುತ್ತೇವೆ. ಅಂಥ ಕೊಟ್ಟಿಗೆ ಯಾವಾಗಲೂ ಅಶುದ್ಧವಾಗಿರುವುದು. ನಾವು ಶುದ್ಧ ಮಾಡುತ್ತಾ ಮಾಡುತ್ತಾ ಅದು ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಅಶುದ್ಧವಾಗಿಯೇ ಇರುವುದು. ಏಕೆಂದರೆ ಪದೆ ಪದೆ ಸಗಣೆ, ಗಂಜಳ ಇವುಗಳಿಂದ ಜಾಗವನ್ನು ಶುದ್ಧವಾಗಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ‘ಶುದ್ಧಿ’ ಎನ್ನುವುದು ಬೇರೆ, ‘ಶುಚಿ’ ಎನ್ನುವುದು ಬೇರೆ. ಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಸಗಣೆ, ಗಂಜಳ ಇಂಥವು ಬಹಳ ಪವಿತ್ರವಾದ ವಸ್ತುಗಳೆಂದು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದರೂ ಕೂಡ ಅವುಗಳು ಇರುವುದರಿಂದ ಕೊಟ್ಟಿಗೆ ಶುದ್ಧವಾಗಿರುವುದಿಲ್ಲ.

“ವಿಮಲ ಭವತ್ವದಗೋಷ್ಯಮಾವಸನ್ನೀಮ್”

ಆದರೆ ಭಕ್ತಿ ಎನ್ನುವ ಹಸುವನ್ನು ಕಟ್ಟಬೇಕಾದ ಕೊಟ್ಟಿಗೆಯಾದ ಭಗವಂತನ ಪಾದಾರವಿಂದಗಳು ವಿಮಲವಾದವು. ಆದ್ದರಿಂದ ಭಗವಂತನ ಪಾದಾರವಿಂದಗಳೇ ಭಕ್ತಿ ಎನ್ನುವ ಹಸು ಇರುವ ಜಾಗ.

ನಮ್ಮ ಹಸುವನ್ನು ಭಗವಂತನು ಏತಕ್ಕೆ ಕಾಪಾಡಬೇಕು? ಏತಕ್ಕಿಂದರೆ ಭಗವಂತನನ್ನು ನಾವು ಕರುಣಾಸಮುದ್ರನೆನ್ನುತ್ತೇವೆ! ಕರುಣಾಸಮುದ್ರನಾಗಿರುವವನಿಗೆ ಎಲ್ಲೋ ಅಲೆಯುತ್ತಿರುವ ಹಸುವನ್ನು ಕಾಪಾಡಲು ಕಷ್ಟವೇ? ಭಕ್ತರನ್ನು ಕಾಪಾಡುವುದು ಅವನಿಗೆ ಸಹಜವಾದ ಗುಣವಲ್ಲವೇ? ಆದ್ದರಿಂದ ಭಗವಂತನೇ ಹಸುವನ್ನು ಕಾಪಾಡಬೇಕೆಂದು ನಾವು ಕೇಳಿಕೊಂಡರೆ ಅದರಲ್ಲಿ ತಪ್ಪೇನಿಲ್ಲ.

ಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಕರು ಇರುವ ಹಸುವೇ ಬಹಳ ಪವಿತ್ರವಾದುದೆಂದು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಕರು ಇಲ್ಲದ ಹಸುವಿನ ಹಾಲನ್ನು ನಾವು ಕುಡಿಯಲು ಉಪಯೋಗಿಸಬಹುದೇ ಹೊರತು ಭಗವಂತನ ಅಭಿಷೇಕಕ್ಕೆ ಅದು ಉಪಯೋಗಪಡುವುದಿಲ್ಲ. ಇದರಿಂದ ಇಂಥ ಭಕ್ತಿಭಾವನೆ ಉಂಟಾಯಿತೆಂದರೆ, ಅದು ಪ್ರತಿದಿನವೂ ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತಲೇ ಇರುವುದು. ಇಂಥ ಭಕ್ತಿ ಎನ್ನುವ ಹಸುವನ್ನು ಭಗವಂತನು ಕಾಪಾಡಬೇಕೆಂದು ಶಂಕರರು

ಕೇಳಿಕೊಂಡರು.

ಭಗವತ್ಪಾದರು ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಕುರಿತು ಇಷ್ಟು ವಿವರವಾಗಿ, ಭಕ್ತಿ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಯಾವಾಗಲೂ ಇರಬೇಕೆಂದು ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಮಾಡಬೇಕಾದರೆ, ಅದಕ್ಕೆ ಅವರು ಎಷ್ಟು ಮುಖ್ಯತ್ವವನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿರಬೇಕೆನ್ನುವುದನ್ನು ನಾವು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಇದರಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯತ್ವವಿಲ್ಲವೆಂದರೆ ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಭಗವತ್ಪಾದರು ಇಷ್ಟು ಪ್ರಶಂಸಿಸಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ.

ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಮನುಷ್ಯರಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದ್ದೇವೆ. ಮನುಷ್ಯರಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದುದರಿಂದ, ಸುಖ ಉಂಟಾಗಬೇಕೆಂದು ನಾವು ಯಾವಾಗಲೂ ಯೋಚಿಸುತ್ತಿರುತ್ತೇವೆ. ಎಲ್ಲರೂ ಯಾವುದೊಂದು ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡುವಾಗಲೂ ಸುಖವಾಗಬೇಕೆಂದು ಯೋಚಿಸುವರೇ ಹೊರತು ದುಃಖವಾಗಲೆಂದು ಯಾರೂ ಯೋಚಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ನಾವು ಇಂದು ಬಂದು ನಾಳೆಯೇ ಹೋಗುವ ಸುಖವನ್ನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಯಾವಾಗಲೂ ಸುಖವಿದ್ದರೇನೇ ಒಳ್ಳೆಯದೆಂದು ಭಾವಿಸುತ್ತೇವೆ. ನಾವು ಮಾಡುವ ಕರ್ಮಗಳಿಂದ ಶಾಶ್ವತವಾದ ಸುಖ ದೊರೆಯುವುದೇ ಎಂದರೆ ನಾವೇ ಶಾಶ್ವತವಾಗಿಲ್ಲದಿರುವಾಗ ಸುಖ ಹೇಗೆ ಶಾಶ್ವತವಾಗಿರಲು ಸಾಧ್ಯ? ಆದ್ದರಿಂದ ನಮಗೆ ಶಾಶ್ವತವಾದ ಸುಖ ದೊರೆಯಿತೆಂದು ಹೇಳಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ.

ಹಳೆಯ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ನೋಡಿದರೂ, ಮಹಾತ್ಮರ ಚರಿತ್ರೆಗಳನ್ನು ಕೇಳಿದರೂ, “ಶಾಶ್ವತವಾದ ಸುಖ ಉಂಟು; ನಾವು ಅನುಭವಿಸುವುದಕ್ಕಿಂತಲೂ, ದುಃಖವೇ ಇಲ್ಲದ, (ಹೆಚ್ಚಾದ) ಶಾಶ್ವತವಾದ ಸುಖ ಉಂಟು” ಎನ್ನುವುದು ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಹಾಗೆ ನಮಗೆ ತಿಳಿಯುವಾಗ ಅಂಥ ಸುಖವನ್ನು ನಾವೂ ಅಪೇಕ್ಷಿಸುತ್ತೇವೆ.

ನಾವು ಮಾಡುವ ಸಾಧನೆಗಳಿಂದ ಅಂಥ ಸುಖ ಬರುವುದಿಲ್ಲವೆನ್ನುವುದನ್ನೂ ನಾವು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. “ನಮ್ಮ ಪ್ರಯತ್ನದಿಂದ ಆ ಸುಖ ನಮಗೆ ದೊರೆಯುವುದಿಲ್ಲವೆನ್ನುವಂತಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಚಿರಂತನ ಮಾರ್ಗವಿದ್ದರೆ ಹೇಳಿ, ಪ್ರಯತ್ನ ಪಡುತ್ತೇವೆ” ಎಂದು ನಾವೇ ಕೇಳುವೆವು. ನಾವು ಎದುರು ನೋಡಿದುದು ಸಫಲವಾಗದೆ ಇರುವುದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ ನಮ್ಮ ಪ್ರಯತ್ನ ಅದಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾಗಿಲ್ಲದೆ ಇರುವುದೆಂದೇ ಹೇಳಬೇಕು.

“ನೈಗ್ರೋಧಬೀಜಮುಪ್ಪಾಶೋಚನ್ನಿವ ನಾಮ್ರಮಸ್ಯೇತಿ”

(ಆಲದ ಬೀಜವನ್ನು ಹಾಕಿ ಮಾವಿನ ಹಣ್ಣು ಆಗಲಿಲ್ಲವೆಂದು ಚಿಂತಿಸಿದಂತೆ. . .)

ಆಲದ ಬೀಜವನ್ನು ಹಾಕಿ ನಾವು ಮಾವಿನಕಾಯಿ ಬರುವುದೆಂದು ಭಾವಿಸಿದರೆ

ಅದು ಹೇಗೆ ಬರುವುದು? ಮಾವಿನಕಾಯಿ ಬರಬೇಕಾದರೆ ಮಾವಿನ ಪಾಟೆಯನ್ನು ನಾವು ಹಾಕಿರಬೇಕು, ಆದರೆ ಮಾವಿನ ಪಾಟೆಯನ್ನು ನಾವು ಹಾಕೇ ಇಲ್ಲ. ಅದೇ ರೀತಿ ನಾವು ಮಾಡಿದ ಒಂದೊಂದು ಕರ್ಮವೂ ಹೇಗಿದೆ?

“ಯತ್ತದಗ್ರೇ ವಿಷಮಿನ ಪರಿಣಾಮೇಽಮೃತೋಪಮಮ್”

(ಯಾವುದು ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ವಿಷದಂತೆಯೂ, ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಅಮೃತದಂತೆಯೂ ಇರುವುದೋ)-ಎಂದು ಗೀತೆಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದೆ.

ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಸುಖ ಬರುವುದೆಂದುಕೊಂಡು ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಮಾಡುವೆವು. “ನಾನು ಮಾಡಿದುದೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಚೆನ್ನಾಗಿಯೇ ಮಾಡಿದೆನು. ಈಗ ಕಷ್ಟವೇ ಬರುತ್ತಿರುವುದು. ನಾನು ಏನು ಮಾಡಿದರೂ ಎಲ್ಲವೂ ಕಷ್ಟದಲ್ಲೇ ಮುಗಿಯುತ್ತಿದೆ” ಎಂದು ಮನುಷ್ಯರು ಹಂಬಲಿಸುವುದನ್ನು ನಾವು ನೋಡುತ್ತೇವೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಮಾಡುವ ಪ್ರಯತ್ನಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವುದೋ ತಪ್ಪು ಇದೆ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ನಾವು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ನಮ್ಮ ಪ್ರಯತ್ನಗಳು ಸರಿಯಾದವಲ್ಲವೆಂದು ತೀರ್ಮಾನವಾದ ಒಡನೆ ಅದನ್ನು ನಿವರ್ತಿಸಲು ಯಾವುದಾದರೂ ಸಾಧನವಿದೆಯೋ ಎಂದು ನಾವು ಹುಡುಕಿ ನೋಡಬೇಕು. ನೋಡಿದ ಮೇಲೆ ನಮಗೆ ಸರಿಯಾದ ಪ್ರಯತ್ನದ ಅರಿವು ಉಂಟಾಗುವುದು. ಒಬ್ಬನು ತನ್ನ ಇಂದ್ರಿಯಗಳ ಮೂಲಕ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಪ್ರಮಾಣದಿಂದಲೂ, ದೊಡ್ಡವರು ಹೇಳುವ ಶಬ್ದವೆನ್ನುವ ಶಬ್ದ ಪ್ರಮಾಣದಿಂದಲೂ ಅಂಥ ಅರಿವನ್ನು ಪಡೆಯಬಹುದು. ಯಾವ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಹೋದರೆ ಶಾಶ್ವತವಾದ ಸುಖವನ್ನು ಸಾಧಿಸಬಹುದೆನ್ನುವುದನ್ನು ನಮಗೆ ದಾರಿ ತೋರಿಸಲು ಒಂದು ಗ್ರಂಥವಿದೆ, ಅಂಥ ಗ್ರಂಥಕ್ಕೆ ‘ವೇದ’ವೆಂದು ಹೆಸರು.

“ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷೇಣಾನುಮಿತ್ಯಾ ವಾ ಯಸ್ತೌಪಾಯೋ ನ ಬುಧ್ಯತೇ |

ಏನಂ ವಿದಂತಿ ವೇದೇನ ತಸ್ಮಾತ್ ವೇದಸ್ಯ ವೇದತಾ ||”

(ಯಾವ ಸಾಧನವನ್ನು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷದಿಂದಾಗಲಿ, ಅನುಮಾನದಿಂದಾಗಲಿ ತಿಳಿಯಲು ಆಗುವುದಿಲ್ಲವೋ ಅದನ್ನು ವೇದದಿಂದ ತಿಳಿಯಲಾಗುವುದು; ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ವೇದಕ್ಕೆ ‘ವೇದ’ವೆನ್ನುವ ಸ್ಥಾನ)

ಯಾವ ವಸ್ತುವನ್ನು ನಾವು ಇಂದ್ರಿಯಗಳಿಂದಲೋ, ಮನಸ್ಸಿನಿಂದಲೋ ತಿಳಿಯಲು ಆಗುವುದಿಲ್ಲವೋ, ಅಂಥ ವಸ್ತುವನ್ನು ತಿಳಿಸುವುದರಿಂದ ಅದಕ್ಕೆ ವೇದವೆಂದು ಹೆಸರು. ಆ ವೇದ ಯಾರಿಗೆ ನಿತ್ಯವಾದ ಸುಖವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುವ ಯೋಗ್ಯತೆ ಇದೆ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಹೇಳುತ್ತದೆ.

“ತಮೇವ ವಿದಿತ್ವಾತಿಮೃತ್ಯುಮೇತಿ ನಾನ್ಯಃ ಪಂಥಾ
ವಿದ್ಯತೇಽಯನಾಯ”

(ಅವನನ್ನು ತಿಳಿದೇ ಮೃತ್ಯುವನ್ನು ದಾಟುವನು, ಬೇರೆ ದಾರಿ ಇಲ್ಲ.)

—ಎಂದು ಹೇಳಿದಂತೆ ಪರಮಾತ್ಮನ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರವನ್ನು ಪಡೆದರೇನೇ ನಿತ್ಯಸು ಖದೊರೆಯುವುದು. ಅಲ್ಲದೆ, ಈ ಹುಟ್ಟು ಸಾವು ಅವನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗುವುದು. ಹಾಗೆ ಭಗವಂತನ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರ ದೊರೆಯಲಿಲ್ಲವೆಂದರೆ ಅವನಿಗೆ ನಿತ್ಯ ಸುಖ ದೊರೆ ಯುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ವೇದ ಹೇಳಿದೆ. ಅಂಥ ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ಏನು ಮಾಡಿದರೆ ನಾವು ಅರಿಯಬಹುದು?

“ಆತ್ಮಾ ವಾ ಅರೇ ದ್ರಷ್ಟವ್ಯಃ ಶ್ರೋತವ್ಯೋ
ಮಂತವ್ಯೋನಿದಿಧ್ಯಾಸಿತವ್ಯಃ |”

([ಪ್ರಿಯಳೇ!] ಆತ್ಮನನ್ನು ನೋಡಬೇಕು, ಅದನ್ನು ಕುರಿತು ಕೇಳಬೇಕು, ಚಿಂತನೆ ಮಾಡಬೇಕು, ಒಂದು ಸ್ಥಿರ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಧ್ಯಾನ ಮಾಡಬೇಕು]

ಮೊದಲು ಚಿಂತನೆಗಳಿರುವ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ದಾರಿಯನ್ನು ಆರಿಸಿಕೊಳ್ಳ ಬೇಕು. ಆತ್ಮನನ್ನು ಕುರಿತು ಹೇಳುವ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಓದಲು ಪ್ರಯತ್ನಪಡಬೇಕು. ಏಕೆ ಓದಬೇಕೆಂದರೆ ಓದಿದರೇನೇ ಅಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆಯಲು ಯೋಗ್ಯತೆ ಬರುವುದು. ಏನನ್ನೂ ತಿಳಿಯದೆ ನಾವಾಗಿಯೇ, “ಹೀಗೆಯೂ ಇರಬಹುದು, ಹಾಗೆಯೂ ಇರಬಹುದು” ಎಂದು ಕೊಂಡರೆ ಕೊನೆಗೆ—

“ನಾಯಂ ಲೋಕೋಽಸ್ತಿ ನ ಪರೋ ನ ಸುಖಂ ಸಂಶಯಾತ್ಮನಃ”

‘ಸಂದೇಹ ಪಡುವವನಿಗೆ ಈ ಲೋಕವೂ ಇಲ್ಲ, ಪರಲೋಕವೂ ಇಲ್ಲ, ಸುಖವೂ ಇಲ್ಲ’ ಎಂದು ಹೇಳಿದೆ, ಆದ್ದರಿಂದ ನಾಸ್ತಿಕನಾಗಿದ್ದರೂ ಪರವಾಗಿಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳಬಹುದೆನಿಸುತ್ತದೆ! ಸರಿಯಾದ ನಾಸ್ತಿಕನಾಗಿಯೂ ಇರದೆ, ಪರಲೋಕವಿದೆ ಯೆಂದು ಒಂದು ದಿನ ಹೇಳಿಕೊಂಡು, ಇನ್ನೊಂದು ದಿನ ಸಿನಿಮಾಗೂ ಹೋಗುತ್ತಾ ಕಾಲಕಳೆಯುತ್ತಿದ್ದರೆ ಅವನ ನಡತೆ ಯಾವುದಕ್ಕೂ ಉಪಯೋಗವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಆದ್ದ ರಿಂದ ಒಂದು ರೀತಿಯನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡರೇನೇ ಸರಿಯಾಗಿ ನಡೆಯಲು ಸಾಧ್ಯ. ಮೊದಲು ಆತ್ಮ ಸ್ವರೂಪ ಯಾವ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿದೆಯೋ, ಆ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಓದಬೇಕು. ಓದುವ ರೀತಿಯೂ ಇದೆ, ಏನೋ ಸುಮ್ಮನೆ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ತಿರುವಿ ಹಾಕಿ ದರೆ ಅದು ಯಾವುದಕ್ಕೂ ಪ್ರಯೋಜನವಾಗುವುದಿಲ್ಲ.

“ಪುಸ್ತಕಸ್ಯ ಚ ಯಾ ವಿದ್ಯಾ ಪರಹಸ್ತೇ ಚ ಯುದ್ಧನಮ್ |

ಕಾರ್ಯಕಾಲೇ ಸಮಾಯತೇ ನ ಸಾ ವಿದ್ಯಾ ನ ತದ್ಧನಮ್ ||

(ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಇರುವ ವಿದ್ಯೆ, ಬೇರೆಯವರ ಹತ್ತಿರವಿರುವ ಹಣ ಸಮಯ ಬಂದಾಗ ಆ ವಿದ್ಯೆಯಾಗಲಿ, ಹಣವಾಗಲಿ ಉಪಯೋಗಕ್ಕೆ ಬರುವುದಿಲ್ಲ.)

“ಒಬ್ಬನಿಗೆ ಹತ್ತು ಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿ ಸಾಲ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದೇನೆಂದು ಹೇಳಿದರೆ, ಆ ರೂಪಾಯಿ ನಮ್ಮ ರೂಪಾಯಿಯೆಂದು ನಾವು ಭಾವಿಸಕೂಡದು. ಏಕೆಂದರೆ ಅವನು ಮತ್ತೆ ಕೊಟ್ಟರೆ ಮಾತ್ರ ಅದು ನಮ್ಮ ಹಣ, ಅವನು ಕೊಡದೆ ಇದ್ದರೆ ಅದು ಹೇಗೆ ನಮ್ಮ ಹಣವಾಗುವುದು? ನಾವು ಕೋರ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಕೇಸು ಹಾಕಿದರೂ ಅವನು ತಿರುಗಿ ಕೊಡಲಿಲ್ಲವೆಂದರೆ ಆಗಲೂ ಅದು ನಮ್ಮ ಹಣವಲ್ಲ. ಅದೇ ರೀತಿ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಓದುವಾಗ, “ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಾ ವಿಷಯಗಳೂ ಇವೆ. ಆ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ನಮಗೆ ಎಲ್ಲಾ ತಿಳಿದು ಬಿಡುತ್ತದೆ” ಎಂದು ಹೇಳುವವರಿಗೆ ಅಂಥ ಓದು ಪ್ರಯೋಜನ ಪಡುವುದಿಲ್ಲ. ಅನುಭವವಿಲ್ಲದ ಓದೇ ಅದು. ಅನುಭವಕ್ಕೆ ಬರುವ ವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಅನುಭವಸ್ಥರೇ ಹೇಳಿಕೊಡಬೇಕು. ಅನುಭವವಿಲ್ಲದವರು ಹೇಳಿಕೊಟ್ಟರೆ “ಅವರಿಗೇ ಅನುಭವವಿಲ್ಲ. ಅವರು ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿರುವುದನ್ನು ಮಾತ್ರ ಹೇಳಿಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಅದನ್ನು ನಾನೇ ಓದಿಕೊಳ್ಳುವೆನು” ಎಂದು ತೋರುತ್ತದೆ. ಒಂದು ಯಂತ್ರವನ್ನು ಕುರಿತು ಹೇಳಿಕೊಡುವಾಗ ಯಾವುದಾದರೂ ಮೊಳೆಯನ್ನು ಹಾಕಬೇಕಾದರೂ ಅದಕ್ಕೆ ಅನುಭವ ಬೇಕು. ಆದ್ದರಿಂದ ವಿಷಯವನ್ನು ಕೇಳಬೇಕೆಂದರೆ ಒಬ್ಬ ಗುರುವಿನ ಮುಖಾಂತರ ಕೇಳಬೇಕು.

ಸಾಧಾರಣವಾಗಿ ಈ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರು ಯಾವುದನ್ನಾದರೂ ಹೊಸದಾಗಿ ಕಂಡುಹಿಡಿದರೆಂದರೆ, ಅವರನ್ನು ಗೌರವಿಸುವವರು ದೊಡ್ಡ ಹಣವಂತರಾಗಿಯೋ, ದೊಡ್ಡ ಅಧಿಕಾರದಲ್ಲಿರುವವರೋ ಆದರೆ ಅವರು ಆ ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ‘ಚೆಕ್’ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು “ನೀವು ಎಷ್ಟು ಬೇಕಾದರೂ ಖರ್ಚು ಮಾಡಿ, ಧಾರಾಳವಾಗಿ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಿ” ಎಂದು ಕೇಳಿದರೆ ಆ ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ಯಾವ ವಿಧವಾದ ಚಿಂತೆಯೂ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಆ ವ್ಯಕ್ತಿ ಸಂಶೋಧನೆಯಲ್ಲಿಯೇ ತನ್ನ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಇಡಬಹುದು. ಅದೇ ರೀತಿ ವೇದಾಂತ ವಿಚಾರವನ್ನು ಮಾಡುವಾಗ ನಾವು ನಿಶ್ಚಿಂತರಾಗಿರಬೇಕು.

ಅಂಥ ನಿಶ್ಚಿಂತತೆಯ ಸ್ಥಿತಿ ಬರಬೇಕಾದರೆ ಮನಸ್ಸಿನ ಸ್ಥಿರತೆ ಅವಶ್ಯಕ; ಏಕೆಂದರೆ, ಯಾವು ಯಾವುದೋ ವಿಷಯಗಳು ನಮ್ಮ ಬಳಿಗೆ ಬಂದು ಸೇರಿದರೆ, “ಅವುಗಳು ನಮಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟವುಗಳಲ್ಲ” ಎನ್ನುವಂತೆ ನಾವು ಒಂದು ಯೋಗ್ಯತೆಯನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಅದಕ್ಕೆ ದಾರಿಯಾಗಿ ಶಮ, ದಮ, ಉಪರತಿ, ತಿತಿಕ್ಷಾ, ಶ್ರದ್ಧಾ, ಸಮಾಧಾನ ಎನ್ನುವ ಎಷ್ಟೋ ಸಾಧನಗಳು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ. ಮುಖ್ಯ

ವಾಗಿ ತೀವ್ರವಾದ ಮುಮುಕ್ಷುತ್ವವನ್ನುವುದು ಬೇಕು. “ನನ್ನ ಈ ಲಕ್ಷ್ಯಕ್ಕೆ ವಿರೋಧವಾಗಿ ಯಾವುದು ಬಂದರೂ ಅದಕ್ಕೆ ನಾನು ಒಳಗಾಗುವುದಿಲ್ಲ” ಎನ್ನುವ ಭಾವನೆ ಇರಬೇಕು. ಇದೇ ತೀವ್ರವಾದ ಮುಮುಕ್ಷುತ್ವವಾಗುವುದು. ಅಂಥ ತೀವ್ರವಾದ ಮುಮುಕ್ಷುತ್ವ ಹೇಗೆ ಬರುವುದು? “ಆತ್ಮ ಒಂದೇ ಸ್ಥಿರನಾಗಿ, ಸುಖಿಸ್ವರೂಪನಾಗಿರುವುದು. ಬೇರೆ ಯಾವುದೂ ಸುಖವಲ್ಲ” ಎನ್ನುವ ಭಾವನೆ ಬಂದರೆ ತೀವ್ರವಾದ ಮುಮುಕ್ಷುತ್ವ ಬರುವುದು. ಹಾಗಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ, ಆತ್ಮವಿಚಾರಮಾಡುತ್ತಿರುವಾಗಲೇ, ಇತರ ಪ್ರಾಪಂಚಿಕ ವಿಷಯಗಳಿಂದ ಸುಖ ದೊರೆಯುತ್ತದೆನ್ನುವ ತಪ್ಪಾದ ಭಾವನೆಯಿಂದಾಗಿ ಒಂದು ಹತ್ತು ನಿಮಿಷಕಾಲ ಪ್ರಪಂಚವನ್ನು ಕುರಿತು ಅಂಥವನು ಚಿಂತಿಸುವನು. ಮತ್ತೆ ಆತ್ಮವಿಚಾರವನ್ನು ಮಾಡುವನು. ಹೀಗೆ ಚಂಚಲವಾಗಿರುವವನಿಗೆ ಆತ್ಮಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರ ದೊರೆಯುವುದಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ವೈರಾಗ್ಯ ಬೇಕೆಂದು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಆದಕ್ಕಾಗಿ ಸುಮ್ಮನೆ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಮಾತ್ರ ಓದಿದರೆ ಆ ಜ್ಞಾನ ಉಪಯೋಗವಾಗುವುದಿಲ್ಲ.

ತೀವ್ರವಾದ ಮುಮುಕ್ಷುತ್ವ ತೀವ್ರವಾದ ವೈರಾಗ್ಯ ಇದ್ದರೇನೇ ವೇದಾಂತ ವಿಚಾರಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯತೆ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ವಿಚಾರ ಮಾಡುವುದೇ ನಿಜವಾದ ವಿಚಾರವಾಗುವುದು. ವಿಚಾರ ಮಾಡಿದಮೇಲೆ, ಮಾಡಿದ ವಿಚಾರದ ವಸ್ತುವನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. “ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವುದನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುವಂತಿಲ್ಲವಲ್ಲ” ಎಂದು ಹೊರನೋಟದಿಂದ ನೋಡುವವನು ಹೇಳಿದರೆ ಅವನು ಅದನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಪರಿಶೀಲಿಸಬೇಕು. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿರುವುದನ್ನು ಹಾಗೆಯೇ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದಿಲ್ಲ. ತತ್ವಾನ್ವೇಷಣೆ ಮಾಡುವಾಗ ವೇದವನ್ನು ಮೂಲಭೂತವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಅನ್ವೇಷಣೆ ಮಾಡಬೇಕು.

ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಶ್ರವಣ, ಮನ ಎನ್ನುವುದು ದಾರಿಯಾಗಿ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ. ಮನನ ಮಾಡಿದ ಮೇಲೆ “ಹೀಗೆಯೇ ವಸ್ತು ಇರುವುದು” ಎಂದು ತೀರ್ಮಾನವಾದ ನಂತರ ನಾವು ಆ ಧ್ಯಾನದಲ್ಲೇ ಇರಬೇಕು. ಧ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ಬಹು ಹೊತ್ತು ಇದ್ದಮೇಲೆ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಇಂಥ ತೀವ್ರವಾದ ಮುಮುಕ್ಷುತ್ವವೂ, ತೀವ್ರವಾದ ವೈರಾಗ್ಯವೂ ಇದ್ದರೆ ಈ ಶಮ, ದಮ, ಉಪರತಿ, ತಿತಿಕ್ಷಾ, ಶ್ರದ್ಧಾ, ಸಮಾಧಾನ ಎನ್ನುವ ಯೋಗ್ಯತೆಗಳು ಉಂಟಾಗುತ್ತವೆ. ಈ ಸಾಧನೆಗಳು ಇದ್ದರೇನೇ ವಿಚಾರ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯತೆ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಶ್ರವಣ, ಮನನ, ನಿರಿದ್ಯಾಸನ, ಅನಂತರ ಆತ್ಮ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರ ಎನ್ನುವುದು ಹಂತಹಂತವಾಗಿ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ.

“ಸಾಧನಕಥನಾವಸರೇ ಸಾಚೀಕುರ್ವಂತಿ ವಕ್ತ್ರಾಣಿ” ಎಂದು ಹೇಳಿದಂತೆ ಕೈಲಾಸವನ್ನು ವರ್ಣಿಸುವಾಗ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಸ್ವಾರಸ್ಯವಾಗಿರುವುದು. ಆದರೆ ಅದಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದ ಸಾಧನಗಳನ್ನು ಹೇಳಿದರೆ ಅವರು ತಮ್ಮ ಮುಖಗಳನ್ನು ತಿರಿಗಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗು

ವರು.

ಆದ್ದರಿಂದ ಸಾಧನೆ ಮಾಡುವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಾವು ವೈರಾಗ್ಯದಂಥ ಯೋಗ್ಯತೆಗ
ಳನ್ನು ಪಡೆದು ಶ್ರೇಯಸ್ಸನ್ನು ಪಡೆಯಬೇಕು.

೧೨. ಗುರು ಎನ್ನುವವರು ಯಾರು?

ಗಂಗಾಪುರಪ್ರಚಲಿತ ಜಟಾಸ್ತಭೋಗೀಂದ್ರಭೀತಾಂ
ಆಲಿಂಗಂತೀಮಚಲತನಯಾಂ ಸಸ್ಮಿತಂ ವೀಕ್ಷಮಾಣಃ|
ಲೀಲಾಪಾಂಗೈಃ ಪ್ರಣತಜನತಾಂ ನಂದಯಂಶ್ಚಂದ್ರಮೌಲಿಃ
ಮೋಹಧ್ವಾಂತಂ ಹರತು ಪರಮಾನಂದಮೂರ್ತಿಶ್ರೀವೋ ನಃ||

ಶ್ರೀ ಶಂಕರ ಭಗವತ್ಪಾದರು ಗುರು ಎಂದರೆ ಯಾರು? ಎಂದು ತಾವೇ ಪ್ರಶ್ನೆ
ಸಿಕೊಂಡು 'ಪ್ರಶೋತ್ತರಮಾಲಿಕಾ' ಎನ್ನುವ ಅರವತ್ತೆಳು ಶ್ಲೋಕಗಳುಳ್ಳ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ
ಅದಕ್ಕೆ ಜವಾಬನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಅಷ್ಟು ಚಿಕ್ಕ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ವ್ಯಾವಹಾರಿಕವಾಗಿ
ರುವ ವಿಷಯಗಳೂ, ಪಾರಮಾರ್ಥಿಕವಾಗಿರುವ ವಿಷಯಗಳೂ ಸೇರುವಂತೆ ಮಾಡಿ
ದ್ದಾರೆ. ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಜ್ಞಾನವಿದ್ದು, ರಘುವಂಶದಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಓದಿದ್ದರೂ ಅಂಥಹ
ವನಿಗೂ ಅರ್ಥವಾಗುವಂತೆ ಆ ಚಿಕ್ಕ ಗ್ರಂಥ ರಚಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ.

ಅದರಲ್ಲಿ ಶಂಕರರು ಒಂದು ಪ್ರಶ್ನೆ ಕೇಳಿದರು.

“ಕೋ ಗುರುಃ?”

(ಗುರು ಎನ್ನುವವರು ಯಾರು?)

ಎನ್ನುವುದೇ ಅದು.

“ಅಧಿಗತ ತತ್ತ್ವಃ”

(ತತ್ತ್ವವನ್ನು ತಿಳಿದವನು.)

ಎಂದು ಮೊದಲನೆಯ ಪಾದವನ್ನು ಪೂರ್ತಿ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ತತ್ತ್ವವೆಂದರೆ
“ಪ್ರಪಂಚ ಎಂತಹದು? ಅದು ಕೊನೆಗೆ ಎಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ ಸೇರುವುದು? ಅದು
ಸ್ವರೂಪ ಎಂತಹದು?” ಎಂದು ಯಾರು ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿರುವರೋ ಅವರೇ ತತ್ತ್ವ
ವನ್ನು ತಿಳಿದು ಕೊಂಡವರು.

“ಯತೋ ವಾ ಇಮಾನಿ ಭೂತಾನಿ ಜಾಯಂತೇ
ಯೇನ ಜಾತಾನಿ ಜೀವಂತಿ ಯತ್ತ್ವಯನ್ತ್ಯಭಿಸಂವಿಶಂತಿ ತತ್ ವಿಜಿಜ್ಞಾಸಸ್ವ”

(ಯಾವುದರಿಂದ ಎಲ್ಲಾ ಜೀವರುಗಳು ಹುಟ್ಟುತ್ತವೋ, ಯಾವುದರಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದವೇ ಅವುಗಳು ಬಾಳುತ್ತವೋ, ಯಾವುದನ್ನು ಉದ್ದೇಶಿಸಿ ಅವು ಚಲಿಸುತ್ತವೋ, ಯಾವುದರಲ್ಲಿ ಒಂದಾಗಿ ಬಿಡುತ್ತವೋ, ಅದನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವವನಾಗು)

-ಎನ್ನುವಂತೆ ಈ ಪ್ರಪಂಚವೆಲ್ಲಾ ಪರಬ್ರಹ್ಮದಿಂದಲೇ ಬಂದಿರುವುದು, ಪರವಸ್ತುವಿನ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದಲೇ ಇದು ಇರುವುದು. ಇದು ಕೊನೆಗೆ ಹೋಗಿ ಸೇರುವುದು ಕೂಡ ಪರವಸ್ತುವಿನಲ್ಲಿಯೇ. ಆದ್ದರಿಂದ ಈ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಪಾರಮಾರ್ಥಿಕ ತತ್ತ್ವ ಪರವಸ್ತುವಾದ ಶಿವರೂಪವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬೇರೆ ಯಾವುದೂ ಅಲ್ಲ. ಈ ಶಿವನೇ ಪ್ರಪಂಚವಾಗಿ ತಾಂಡವ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಅವನು ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಪಡೆಯುವುದರಿಂದ ಯಾವುದನ್ನೂ ತನಗಾಗಿ ಸಾಧಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ‘ಪ್ರಪಂಚವೆಲ್ಲಾ ಮಿಥ್ಯೆ’ ಎಂದು ಅದ್ವೈತಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಹೇಳುವುದು. ‘ಏಕೆ ಪ್ರಪಂಚ ಮಿಥ್ಯೆ? ನಾನು ಮಾತನಾಡುತ್ತಿರುವುದು ಸುಳ್ಳೆ? ಇವುಗಳು ಹೇಗೆ ಸುಳ್ಳಾಗಲು ಸಾಧ್ಯ? ನೀನು ಊಟ ಮಾಡುತ್ತಿರುವೆ. ನಾನು ನೋಡುತ್ತಿರುವೆನು. ನೀನು ಮಾತನಾಡುತ್ತಿದ್ದೀಯೆ. ನಾನು ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದೇನೆ’ -ಹೀಗೆ ಒಬ್ಬನು ಕೇಳಿದರೂ ಇವುಗಳೆಲ್ಲವೂ ಪರಶಿವನ ಶಕ್ತಿಯೇ ಹೊರತು ಬೇರೆ ಯಾವುದೂ ಅಲ್ಲ. ಈ ಪರಮಶಿವನು ಕರ್ಮಗಳ ಪ್ರಕಾರ ‘ಎಷ್ಟು ಕಾಲ ಈ ಪ್ರಪಂಚವನ್ನು ನಡೆಸಬೇಕು’ ಎಂದು ಸಂಕಲ್ಪವನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದಾನೋ ಅಷ್ಟು ಕಾಲ ನಡೆಯುವುದು. ಮನುಷ್ಯನು ‘ನಾನೇ ಸ್ಥಿರವಾಗಿ ಇರುವವನು’ ಎಂದು ಭಾವಿಸಿದರೆ ಅವನು ಹಾಗೆ ಇರಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಅವನು ಇರುವುದಕ್ಕೆ ಮೊದಲು ಜಾಗವೇ ಇಲ್ಲ. ಇದು ಹೇಗೆ ಸಾಧ್ಯ? ಒಂದು ಉದಾಹರಣೆ ನೋಡೋಣ -ಒಬ್ಬ ಐಂದ್ರಜಾಲಿಕನು, ಸಾಧಾರಣವಾಗಿ ನೋಡಿದರೆ ಏನೂ ಇಲ್ಲದ ಒಂದು ಜಾಗದಲ್ಲಿ ಮಾವಿನ ಮರ ಒಂದನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತಾನೆ. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ, ಅದರಲ್ಲಿ ಹಣ್ಣುಗಳಿರುವುದನ್ನೂ ತೋರಿಸುತ್ತಾನೆ. ಆ ಹಣ್ಣುಗಳನ್ನು ತಿನ್ನುವ ಗಿಣಿಗಳನ್ನೂ ತೋರಿಸುತ್ತಾನೆ. ಆ ಗಿಣಿಗಳು ಮಾಡುವ ಶಬ್ದವೂ ನಮಗೆ ಕೇಳಿಬರುತ್ತದೆ. ಇಷ್ಟೆಲ್ಲವನ್ನೂ ನಾವು ಒಂದು ಟಾರು ರಸ್ತೆ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಟಾರು ಹಾಕಿರುವ ರಸ್ತೆಯ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಮಾವಿನ ಮರ ಹೇಗೆ ಬಂದೀತು? ಅದರಲ್ಲಿ ಹಣ್ಣುಗಳು ಹೇಗೆ ಬಂದವು? ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಗಿಣಿಗಳು ಹೇಗೆ? -ಇವುಗಳೆಲ್ಲವೂ ಐಂದ್ರಜಾಲಿಕನ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದಿಂದಾಗಿ ಸೃಷ್ಟಿಸಲ್ಪಟ್ಟವು. ಅವನು ಎಷ್ಟು ಹೊತ್ತು ‘ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಕಾಣುವಂತಾಗಲಿ’ ಎಂದು ಸಂಕಲ್ಪವನ್ನು ಮಾಡಿರುತ್ತಾನೋ ಅಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ನೋಡುವವರಿಗೆ ನೋಟ ಕಾಣಿಸುತ್ತದೆ. ಅವನು ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಮಂತ್ರಗಳನ್ನೋ, ಮೂಲಿಕೆಗಳನ್ನೋ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿರುತ್ತಾನೆ. ಅದೇ ರೀತಿ ಭಗ

ವಂತನ ಶಕ್ತಿಗೆ ಮಿಗಿಲಾದುದು ಯಾವುದೂ ಇಲ್ಲ. ಅವನ ಮಾಯಾ ವಿಲಾಸದಿಂದಾಗಿ ಈ ಪ್ರಪಂಚವೇ ಇದೆ. ನಾವು ನೋಡುತ್ತಿರುವವರೆಗೆ ಈ ಪ್ರಪಂಚ ಮಿಥ್ಯೆಯಲ್ಲ. ಆದರೆ ನಿಜಕ್ಕೂ ಇದು ಪರಮಶಿವನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಯಾವ ತತ್ತ್ವವೂ ಇಲ್ಲ. ಅದೇ ಮುಖ್ಯವಾದ ವಸ್ತು. ಅದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಇರಬಲ್ಲ ವಸ್ತು ಯಾವುದೂ ಇಲ್ಲ.

ಅಂಥ ಪರವಸ್ತುವನ್ನು ಅರಿತವನೇ ಗುರುವೆಂದು ಶಂಕರರು ಹೇಳಿದರು. ಗುರು ತಾನು ಅರಿತಿದ್ದರೆ ಸಾಕೇ? ಬೇರೆ ಏನಾದರೂ ವಿಶೇಷವಿದೆಯೇ? -ಎಂದು ಕೇಳಿದರೆ ಅದಕ್ಕೆ

“ಶಿಷ್ಯಹಿತಾಯ ಉದ್ಯತಃ ಸತತಂ”

(ಶಿಷ್ಯ ಹಿತಕ್ಕಾಗಿ ಯಾವಾಗಲೂ ಪ್ರಯತ್ನಪಡುವವನು.)

-ಎಂದು ಹೇಳಿದರು. ಶಂಕರ ಭಗವತ್ಪಾದರು ‘ಮಹಾತ್ಮನು ಯಾರು’ ಎನ್ನುವುದಕ್ಕೆ ವಿವರಣೆ ಹೀಗೆ ಕೊಡುತ್ತಾರೆ-

“ಶಾನ್ತಾ ಮಹಾನ್ಮೋ ನಿವಸಂತಿ ಸನ್ಮೋ
ವಸಂತವಲ್ಲೋಕಹಿತಂ ಚರಂತಃ
ತೀರ್ಣಾ ಸ್ವಯಂ ಭೀಮಭವಾರ್ಣವಂ ಜನಾನ್
ಅಹೇತುನಾನ್ಯಾನಪಿ ತಾರಯಂತಃ||”

[ವಸಂತಕಾಲದಂತೆ ಪ್ರಪಂಚಕ್ಕೆ ಒಳ್ಳೆಯದನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾ, ತಾವು ಸ್ವತಃ (ಭವಸಮುದ್ರವನ್ನು) ದಾಟಿದವರು ಆದರೂ ಕೂಡ, ಕಾರಣವಿಲ್ಲದೇನೆ ಇತರ ಜನರನ್ನೂ ಸಹ ಭಯಂಕರವಾದ ಭವಸಮುದ್ರದಿಂದ ದಾಟಿಸುತ್ತಾ ಶಾಂತಸ್ವಭಾವವುಳ್ಳವರಾಗಿ ಸಾಧುಗಳಾದ ಮಹಾತ್ಮರು (ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ) ಇರುತ್ತಾರೆ.]

ಕೆಟ್ಟದಾಗಲಿ, ಒಳ್ಳೆಯದಾಗಲಿ ಯಾರಿಗಾದರೂ, ಯಾವುದಾದರೂ ತಿಳಿದಿದ್ದರೆ ಅದನ್ನು ಇನ್ನೊಬ್ಬರಿಗೆ ಹೇಳಿಕೊಡಬೇಕೆನ್ನುವ ಭಾವನೆ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಬರುತ್ತದೆ. ಅದನ್ನು ಕೆಟ್ಟ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದರೆ ಕೇಳುವುದಕ್ಕೆ ಮಧುರವಾಗಿರಬಹುದು; ಒಳ್ಳೆಯ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದರೆ ಕೇಳುವುದಕ್ಕೆ ಮಧುರವಲ್ಲದೆಯೂ ಇರಬಹುದು.

ಒಬ್ಬ ಕೆಟ್ಟ ಹುಡುಗನಿದ್ದನು. ಅವನು ಒಂದು ಆಂಜನೇಯ ವಿಗ್ರಹವನ್ನು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಅವನು ನೋಡಿದನು ವಿಗ್ರಹದ ಬಾಲ ಉದ್ದವಾಗಿದೆ. ಬಾಲದ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಮಣಿ ಇದೆ. ಆ ಮಣಿಯಲ್ಲಿ ಏನಿದೆ ಎಂದು ನೋಡಲು

ಕೈಯನ್ನು ಒಳಗೆ ಹಾಕಿದನು. 'ಅಯ್ಯೋ' ಎಂದು ಕಿರುಚುತ್ತಾ ಕೈಯನ್ನು ಹೊರಗೆ ತೆಗೆದನು. ಅದನ್ನು ಕಂಡ ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಹುಡುಗನು 'ಏಕೆ ಕಿರುಚುತ್ತೀಯೆ?' ಎಂದು ಕೇಳಿದನು. ಅದಕ್ಕೆ ಆ ಹುಡುಗನು 'ಕೈಯನ್ನು ಹಾಕಿ ನೋಡಿದರೆ ಬಹಳ ಚೆನ್ನಾಗಿರುತ್ತದೆ, ನೀನೂ, ಹಾಕಿ ನೋಡು, ಎಂದನು. ಆ ಹುಡುಗನೂ ಕೈಯನ್ನು ಹಾಕಿದನು. ಕೊನೆಗೆ ಅವನೂ 'ಅಯ್ಯೋ' ಎಂದು ಕಿರುಚುತ್ತಾ ಕೈಯನ್ನು ಹೊರಗೆ ತೆಗೆದನು, ಏಕೆಂದರೆ ಒಳಗೆ ಒಂದು ಚೀಳು ಇದ್ದಿತು. ಕೆಟ್ಟ ಹುಡುಗನು ತಾನು ಕಷ್ಟವನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿದುದು ಸಾಲದೆಂದು ಮತ್ತೊಬ್ಬನಿಗೂ ಕಷ್ಟವನ್ನು ಕೊಟ್ಟನು. ಸತ್ಪುರುಷನಾಗಿದ್ದರೆ ಮಾತ್ರ ಕಷ್ಟವನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿ ಇನ್ನೊಬ್ಬನಿಗೆ ಹಾಗೆ ಆಗಬಾರದೆಂದುಕೊಳ್ಳುವನು. ಮನುಷ್ಯನ ಸ್ವಭಾವ "ತಾನು ಕಷ್ಟವನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿದರೆ ಇನ್ನೊಬ್ಬನೂ ಕಷ್ಟವನ್ನು ಅನುಭವಿಸಲಿ" ಎನ್ನುವುದು. ಉತ್ತಮವಾಗಿರುವ ಜ್ಞಾನಿಗೆ "ತಾನು ಆನಂದವನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿ ಆಯಿತು. ಇನ್ನೊಬ್ಬನಿಗೆ ಆ ಆನಂದವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುವಂತೆ ಮಾಡಬೇಕು" ಎನ್ನುವ ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾದ ಭಾವನೆ ಇರುತ್ತದೆ.

“ಅಹೇತುಕದಯಾಸಿಂಧುಃ ಬಂಧುರಾನಮತಾಂ ಸತಾಮ್ ||”

(ಗುರು ಕಾರಣವಿಲ್ಲದೆ ಕರುಣೆಯನ್ನು ತೋರಿಸುವ ದಯಾಸಿಂಧು; ಅವರನ್ನು ನಮಸ್ಕರಿಸುವ ಪೂತಾತ್ಮರಿಗೆ ಅವರು ಮಿತ್ರರು.)

-ಎಂದು ವಿವೇಕಚೂಡಾಮಣಿಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದೆ. ಯಾರಿಗಾದರೂ ಗುರು ಒಂದು ವಿಷಯವನ್ನು ತಿಳಿಸಬೇಕೆಂದಿದ್ದರೆ ಅವರ ದಯೆಗೆ ಕಾರಣವೇ ಇಲ್ಲ. ಶಿಷ್ಯನು ಅವರ ಬಳಿಗೆ ಶರಣಾಗತನಾಗಿ ಬಂದರೆ ಆ ಕಾರಣ ಒಂದೇ ಸಾಕು.

ಸತ್ಪುರುಷರು ಯಾರು? ಮಹಾತ್ಮರು ಯಾರು? ಸತ್ಪುರುಷರೆಂದು ಹೇಗೆ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವುದು?

ಮೊದಲು, 'ಶಾಸ್ತ್ರಾಃ' ಎಂದು ಹೇಳಿದೆ. ಒಂದು ವಿಷಯವನ್ನು ನೋಡಬಹುದು. ಮಹಾತ್ಮನ ಮುಖವನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಶಾಂತಿ ತಿಳಿಯುವುದು. ಅವನಲ್ಲಿ ಸತ್ಪುರುಷನ ಲಕ್ಷಣವನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಶಿಷ್ಯನು ಮೊದಲು ಶಾಂತನಾಗಿರುವವರ ಹತ್ತಿರವೇ ಶರಣಾಗತಿ ಪಡೆಯಬೇಕು. ಅವರೇ ಮಹಾತ್ಮರು. ಅವರ ಸ್ವಭಾವ

‘ವಸಂತವಲ್ಲೋಕಹಿತಂ ಚರಂತಃ’

-ಎನ್ನುವಂತೆ ಇರುವುದು. ವಸಂತ ಋತುವಿನಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಿನೋಡಿದರೂ ಗಿಡ-ಮರಗಳು ಹಸುರಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಎಲ್ಲೆಲ್ಲೂ ಆನಂದವಿರುತ್ತದೆ. ಹೂವುಗಳು ಅರಳಿ

ನೋಡಲು ಸಂತೋಷವಾಗುವಂಥ ಕಾಲ ಅದು. ಹತ್ತು ಜನರನ್ನು ಸಂತೋಷಪಡಿಸುವುದರಿಂದ ಆ ಸಮಯಕ್ಕೆ ಯಾವ ಪ್ರಯೋಜನವೂ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೂ, ಹಾಗೆ ಮಾಡುವುದು ಅದರ ಸ್ವಭಾವ. ಅದರಂತೆಯೇ ಸತ್ತುರುವವರು ಹತ್ತು ಜನ ಸುಖವಾಗಿರಲಿ ಎನ್ನುವ ಸ್ವಭಾವವುಳ್ಳವರೂ ಅವರು.-

“ತೀರ್ಣಾಃ ಸ್ವಯಂ... ತಾರಯಂತಃ”

-ಎಂದು ಹೇಳಿದಂತೆ ದುಃಖ-ಜನನ-ಮರಣ-ಶೋಕ-ಮೋಹ ಹೀಗೆ ಪದೆ ಪದೆ ಬರುವ ಭವಸಮುದ್ರವನ್ನು ದಾಟಿದವನು. ಅವನು ತನ್ನಂತೆಯೇ ಶಿಷ್ಯನಿಗೂ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡಲು ಪ್ರಯಾಸಪಡುವವರು. ಶಿಷ್ಯನಿಗಾಗಿ ಹೀಗೆ ಯಾರು ದಯೆಯಿಂದ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡುವರೋ ಅವರೇ ಮಹಾತ್ಮರು. ಮಹಾತ್ಮರಾಗಿರುವ ಒಬ್ಬರನ್ನು ನಾವು ‘ಗುರು’ ಎಂದು ಕರೆಯಬಹುದು. ಕೆಲವರು ತಾವು ಯಾವುದಾದರೂ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಕಲಿತು ಒಳ್ಳೆಯ ಯೋಗ್ಯತೆ ಪಡೆದಿದ್ದರೂ ಕೂಡ ಇತರರಿಗೆ ಹೇಳಿ ಕೊಡುವುದೇ ಇಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ‘ಹೇಳಿಕೊಟ್ಟರೆ ಇತರರೂ ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಬಿಡುತ್ತಾರೆ’ ಎನ್ನುವ ಸಂಕುಚಿತ ಭಾವನೆ ಅವರಿಗೆ ಇರುತ್ತದೆ. ಇಂಥವರು ಗುರು ಆಗಲಾರರು.

ಆದರೆ ಕೆಲವರು ಅಸೂಯೆ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಇತರರಿಗೆ ಹೇಳಿಕೊಡುವುದಿಲ್ಲ. (ಏಕೆಂದರೆ ಅವರಿಗೆ ಅನುಭವವಿರುವುದಿಲ್ಲ.) ಮಹಾಭಾರತದಲ್ಲಿ -ಅಶ್ವತ್ಥಾಮನಿಗೆ ಒಂದು ಅಸ್ತ್ರವಿದ್ದು ಗೊತ್ತು. ಆದರೆ ಅಸ್ತ್ರವನ್ನು ಬಿಟ್ಟಮೇಲೆ ಅದನ್ನು ತಾನೇ ತಡೆದು ನಿಲ್ಲಿಸುವಂಥ ಶಕ್ತಿ ಇದ್ದರೇನೆ ಆ ಅಸ್ತ್ರವನ್ನು ಪ್ರಯೋಗ ಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯ. ಆ ಶಕ್ತಿ ಇಲ್ಲದೆ ಅದನ್ನು ಪ್ರಯೋಗಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಮಹಾಭಾರತಯುದ್ಧ ಆದ ಮೇಲೆ ತನ್ನ ಪಕ್ಷ ಸೋತುಹೋಯಿತೆಂದು ಕೋಪಗೊಂಡ ಅಶ್ವತ್ಥಾಮನು ಆ ಅಸ್ತ್ರವನ್ನು ಪ್ರಯೋಗಿಸಿದನು. ಆ ಅಸ್ತ್ರದಿಂದ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಕಷ್ಟವಾಯಿತು. ಕೃಷ್ಣನೂ, ಭೀಷ್ಮರೂ ಎಲ್ಲರೂ ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಅವನ ಮೇಲೆ ಕೋಪಗೊಂಡರು. ‘ಯಾವಾಗಲೂ ತಲೆನೋವು ಉಂಟಾಗುವುದು’ ಎನ್ನುವ ಶಾಪವು ಅವನಿಗೆ ಬಂದಿತು. ಆದ್ದರಿಂದ ಅಶ್ವತ್ಥಾಮನಂತೆ ಯೋಗ್ಯತೆ ಇಲ್ಲದೆ ಗುರುವಾಗಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ನಾವು ಮಕ್ಕಳ ಕೈಗೆ ಒಂದು ಪೆನ್ನು ಕೊಟ್ಟರೆ ಅದರಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ಬರೆಯುವುದೆಂದು ನೋಡಿ ಕೊನೆಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಅದನ್ನು ಒಲೆಗೆ ಹಾಕಿಬಿಡುತ್ತಾರೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅಧಿಕಾರವಿಲ್ಲದವರ ಹತ್ತಿರ ನಾವು ಜಾಗರೂಕರಾಗಿರಬೇಕು. ಹಾಗೆಯೇ, ಯೋಗ್ಯತೆ ಇದ್ದರೂ ಕೂಡ ತನ್ನಿಂದ ಇನ್ನೊಬ್ಬನು ಸರಿಯಾದ ಮಾರ್ಗಕ್ಕೆ ಬಂದು ಶ್ರೇಯಸ್ಸನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾನಲ್ಲಾ ಎನ್ನುವ ಸಂಕುಚಿತ ಮನೋಭಾವನೆ ಇದ್ದರೆ ಅಂಥವನೂ ಗುರು ಆಗಲಾರನು. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ-

“ಶಿಷ್ಯಹಿತಾಯ ಉದ್ಯತಃ ಸತತಮ್”

—ಎಂದು ಹೇಳಿರುವುದು. ಯಾವಾಗಲೂ ಶಿಷ್ಯನ ಹಿತವನ್ನು ಯಾರು ಅಪೇಕ್ಷಿಸುವರೋ ಅವರೇ ಗುರು ಆಗುವರು. ಅಂಥ ಗುರುವನ್ನು ಹುಡುಕಿ, ಅವರಿಗೆ ಶರಣಾಗಿ ವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಗೀತೆಯಲ್ಲಿ ಭಗವಂತನು—

“ತದ್ವಿದ್ಧಿ ಪ್ರಣಿಪಾತೇನ ಪರಿಪ್ರಶ್ನೇನ ಸೇವಯಾ |

ಉಪದೇಕ್ಷ್ಯನ್ತಿ ತೇಜ್ಞಾನಂ ಜ್ಞಾನಿನಃ ತತ್ತ್ವದರ್ಶಿನಃ ||”

(ಅದನ್ನು ನಮಸ್ಕಾರ, ಪ್ರಶ್ನೆ ಸೇವೆ ಇವುಗಳ ಮೂಲಕ ತಿಳಿಯುವವನಾಗು. ತತ್ತ್ವವನ್ನು ತಿಳಿದ ಜ್ಞಾನಿಗಳು ನಿನಗೆ ತತ್ತ್ವೋಪದೇಶ ಮಾಡುವರು.)

—ಎಂದಿದ್ದಾನೆ. ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಪಡೆಯಬೇಕಾದರೆ ತತ್ತ್ವದರ್ಶಿಗಳಾಗಿರುವವರ ಹತ್ತಿರ ಹೋಗಿ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಪಡೆಯಬೇಕು.

“ಪರಿಪ್ರಶ್ನೇನ ಸೇವಯಾ”

ಅವರ ಬಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ಮೊದಲು ಕೇಳಬೇಕು, ಏನು ಕೇಳಬೇಕು? ‘ಏನು ಸಾರ್! ಏನು ಸಮಾಚಾರ?’ ಎಂದು ಕೇಳಿದರೆ ‘ಏನೂ ಇಲ್ಲ ಹೋಗು!’ ಎಂದು ಬಿಡುವರು. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವರ ಮನಸ್ಸು ಪ್ರಸನ್ನವಾಗಿರುವ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ, ಸೇವೆಗಳಿಂದ ಅವರನ್ನು ತೃಪ್ತಿಪಡಿಸಿದ ನಂತರ ಶಿಷ್ಯನು ಕೇಳಿದನೆಂದರೆ ಗುರು ಯಥಾರ್ಥವಾಗಿರುವ ತತ್ತ್ವವನ್ನು ಕಲಿಸುವರು.

“ಜ್ಞಾನಿನಃ ತತ್ತ್ವದರ್ಶಿನಃ”

—ಎಂದು ಹೇಳಿರುವುದರಿಂದ ನಾವು ತತ್ತ್ವದರ್ಶಿಗಳಾದ ಜ್ಞಾನಿಗಳ ಹತ್ತಿರವೇ ಹೋಗಬೇಕು.

ಎಂಥ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಪಡೆಯಬೇಕು? ವಿದ್ಯೆಗಳಲ್ಲಿ ಹಲವು ವಿಧವಾದ ವಿದ್ಯೆಗಳಿವೆ. ‘ಚತುಷ್ಪತ್ವಿ ವಿದ್ಯೆ’—ಎಂದು ಹೇಳಲ್ಪಡುವ ಅರವತ್ತುನಾಲ್ಕು ವಿದ್ಯೆಗಳಿವೆ. ಜೂಜು ಆಡುವುದು, ಇಂಥವು ಕೂಡ ಅರವತ್ತುನಾಲ್ಕು ಕಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಸೇರುತ್ತೇವೆ. ಯಾವ ಕಲೆಯನ್ನು ಹೇಳಿ ಕೊಡಲು ಗುರು ಎನ್ನುವರು ಬೇಕು? ಗುರು ಇಲ್ಲದೆ ಯಾವುದೂ ಫಲಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಹೀಗೆ ಹಲವು ವಿದ್ಯೆಗಳು ಇದ್ದರೂ ಎಂಥ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ನಾವು ಪಡೆಯಬೇಕು?

“ತತ್ ಜ್ಞಾನಂ ಪ್ರಶಮಕರಂ ಯದಿಂದ್ರಿಯಾಣಾಮ್”

(ಯಾವುದು ಇಂದ್ರಿಯಗಳಿಗೆ ಶಾಂತಿಯನ್ನು ಕೊಡುತ್ತದೆಯೋ ಆ ಜ್ಞಾನ)

—ಎಂದು ಹೇಳಿದೆ. ಯಾವುದರಿಂದ ಶಾಂತಿ ಉಂಟಾಗುವುದೋ ಅಂಥ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಪಡೆಯಬೇಕು. ಯಾವುದೋ ಒಂದು ಕಲೆಯನ್ನು ಕಲಿತು, ಆದರಿಂದ ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಶಾಂತಿ ಇಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳಿದರೆ ಅಂಥ ಜ್ಞಾನ ಜ್ಞಾನವೇ ಅಲ್ಲ.

“ತತ್ ಜ್ಞೇಯಂ ಯದುಪನಿಷತ್ತು ನಿಶ್ಚಿತಾರ್ಥಮ್”

(ಉಪನಿಷತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಯಾವುದು ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿದೆಯೋ ಅದನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು.)

—ಎಂದಿರುವುದರಿಂದ ಉಪನಿಷತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವುದನ್ನೇ ನಾವು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಆ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಪಡೆದರೇನೇ ನಮ್ಮ ಇಂದ್ರಿಯಗಳಿಗೆಲ್ಲಾ ಶಾಂತಿಯುಂಟಾಗುತ್ತದೆ; ಸಮಾಧಾನವಾಗುತ್ತದೆ. ಅನಂತರ ನಾವು ಯಾವ ವಸ್ತುವಿನ ಹಿಂದೆಯೂ ತಿರುಗಾಡಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ಅಂಥ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಪಡೆಯುವುದಕ್ಕಾಗಿ ನಾವು ಗುರುವಿನ ಬಳಿಗೆ ಹೋಗಬೇಕು. ಆದ್ದರಿಂದ ಆ ಗುರುವೂ ತತ್ತ್ವವನ್ನು ತಿಳಿದವರಾಗಿರಬೇಕು. ಅಂಥ ಗುರುವಿನ ಮಹಾತ್ಮ್ಯೆಯನ್ನು ಶಂಕರರು—

“ದೃಷ್ಟಾಂತೋ ನೈವ ದೃಷ್ಟಃ ತ್ರಿಭುವನ ಜಠರೇ ಸದ್ಗುರೋ

ಚ್ಛಾನದಾತುಃ

ಸ್ವರ್ಶಶ್ಚೇತ್ತತ್ಕಲ್ಪೈಃ ಸ ನಯತಿ ಯದಹೋ ಸ್ವರ್ಣತಾಮಶ್ಚ ಸಾರಮ್ |

ನ ಸ್ವರ್ಶತ್ವಂ ತಥಾಪಿ ಶ್ರಿತಚರಣಯುಗೇ ಸದ್ಗುರುಃ ಸ್ವೀಯ ಶಿಷ್ಯೇ

ಸ್ವೀಯಂ ಸಾಮ್ಯಂ ವಿಧತ್ತೇ ಭವತಿ ನಿರುಪಮಃ ತೇನ ವಾ ಲೌಕಿಕೋಽಪಿ

||”

[ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಕೊಡು ಸದ್ಗುರುವಿಗೆ ಮೂರು ಲೋಕಗಳಲ್ಲಿ ಯೂ ಉಪಮಾನವಿಲ್ಲ. ಸ್ವರ್ಶಮಣಿಯನ್ನು ಉಪಮಾನವಾಗಿ ಹೇಳೋಣವೆಂದರೆ ಅದು ಕಬ್ಬಿಣವನ್ನು ಚಿನ್ನವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತದೆಯೇ ಹೊರತು ಇನ್ನೊಂದು ಸ್ವರ್ಶಮಣಿಯನ್ನು ಮಾಡಲಾರದು; ಆದರೆ ಗುರು ಆದವನು ತನ್ನನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿದ ಶಿಷ್ಯನಿಗೆ ತನ್ನ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನೇ ಕೊಡುವನು; ಆದ್ದರಿಂದ ಆತನಿಗೆ ಸಮಾನ ಯಾರೂ ಇಲ್ಲ; ಆತನು ನಿರುಪಮಾನನು. ಲೌಕಿಕ ಗುರುವಿಗೆ ಉಪಮಾನವನ್ನು ಹೇಳಲಾರದೆ ಇರುವಾಗ ಸದ್ಗುರುವಿಗೆ ಹೇಗೆ ಹೇಳುವುದು?]

-ಎನ್ನುವ ಶ್ಲೋಕದಲ್ಲಿ ವರ್ಣಿಸುತ್ತಾರೆ. “ಒಂದು ವಸ್ತು ಹೀಗಿದೆ” ಎನ್ನುವುದಕ್ಕೆ ದೃಷ್ಟಾಂತ (ಉಪಮಾನ) ಕೊಡಬೇಕು. ಒಬ್ಬನು ಸಮುದ್ರವನ್ನೇ ಕಂಡಿಲ್ಲ. ಅವನಿಗೆ ಸಮುದ್ರವನ್ನು ಕುರಿತು ಹೇಗೆ ಹೇಳುವುದು? “ನೋಡು! ನಮ್ಮ ಊರಿನಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕೊಳವಿದೆಯಲ್ಲಾ ಅದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಸಮುದ್ರ ದೊಡ್ಡದಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಕೊಳದಲ್ಲಿರುವ ನೀರಿನಂತಲ್ಲದೆ ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಅಲೆಗಳು ಬರುತ್ತವೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಕೊಳವೆಂದು ಭಾವಿಸು” ಎಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ಹಾಗೆ ಹೇಳದೆ, “ಸಮುದ್ರ ಇಷ್ಟು ಉದ್ದವಾಗಿರುತ್ತದೆ, ಇಷ್ಟು ಅಗಲವಾಗಿರುತ್ತದೆ, ಇಷ್ಟು ದೊಡ್ಡದಾಗಿರುತ್ತದೆ” ಎಂದು ಹೇಳಿದರೆ ಕೇಳುವವನಿಗೆ ಅದು ತಿಳಿಯುವುದೇ ಇಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಯಾವ ವಸ್ತುವಿಗಾಗಲಿ ದೃಷ್ಟಾಂತವನ್ನು ಕೊಟ್ಟೇ ವಿವರಿಸಬೇಕು. ‘ಗುರು ಎಂದರೆ ಯಾರು? ಅವರು ಎಂಥವರು ಎಂದು ಹೇಳಲು ಯಾವುದಾದರೂ ದೃಷ್ಟಾಂತವನ್ನು ಹೇಳಬಹುದೇ?’ ಎಂದು ಕೇಳಿದರೆ “ಅವರಿಗೆ ದೃಷ್ಟಾಂತವಾಗಿ ಯಾವುದನ್ನು ಹೇಳುವುದು ಎಂದು ತಿಳಿಯಲಿಲ್ಲ” ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ ಶಂಕರರು-

“ದೃಷ್ಟಾಂತೋ... ಸ್ವರ್ಣತಾಮಶ್ಮಸಾರಮ್ |”

ಸ್ವರ್ಣಮಣಿ ಎಂದು ಹೇಳಲ್ಪಡುವ ಒಂದು ಮಣಿ ಇದೆ. ಆ ಮಣಿಯ ಸ್ವರೂಪವೇನೆಂದರೆ ಅದನ್ನು ಮುಟ್ಟಿದ ಯಾವುದೇ ಕಬ್ಬಿಣವಾಗಲಿ ಚಿನ್ನವಾಗಿಬಿಡುತ್ತದೆ. ಕಬ್ಬಿಣದ ಬೆಲೆ ಬಹಳ ಕಡಿಮೆ. ಅಂಥ ಕಬ್ಬಿಣವನ್ನು ಚಿನ್ನವನ್ನಾಗಿ ಮಾರ್ಪಡಿಸುವ ಆ ಸ್ವರ್ಣಮಣಿಗೆ ಎಂಥ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಶಕ್ತಿ ಇದೆ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ನಾವು ಹೇಳದೆಯೇ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಇಂಥ ಉತ್ತಮವಾದ ವಸ್ತುವಾಗಿ ಸ್ವರ್ಣಮಣಿ ಇರುವಂತೆ ಸದ್ಗುರುವು ಏನೂ ತಿಳುವಳಿಕೆ ಇಲ್ಲದೆ, ನಿಂತುಕೊಂಡೇ ಮೂತ್ರವಿಸರ್ಜನೆ ಮಾಡುವ ಅಭ್ಯಾಸವುಳ್ಳ, ‘ಯಾವುದನ್ನು ತಿನ್ನಬೇಕು’ ‘ಯಾವುದನ್ನು ತಿನ್ನಬಾರದು’ ಎನ್ನುವುದು ತಿಳಿಯದೆ ಎಲ್ಲಿ ಎಂದರೆ ಅಲ್ಲಿ ತಿನ್ನುವುವವನೂ, ಯಾವುದು ಆರೋಗ್ಯಕರ, ಯಾವುದು ಅಲ್ಲ ಎಂದು ತಿಳಿಯದವನೂ, ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಹತ್ತು ಜನರೊಡನೆ ಹೇಗೆ ಇರಬೇಕು ಎನ್ನುವುದು ತಿಳಿಯದೆ ಚಿಕ್ಕಮಗವಿನಂತಿರುವ ಶಿಷ್ಯನನ್ನು ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಜನರೆಲ್ಲರೂ ಹೊಗಳುವಂತೆ ಪ್ರಯೋಜನಕಾರಿಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಬಿಡುತ್ತಾರೆ. ಅಂಥ ಶಕ್ತಿ ಗುರುವಿಗೆ ಇದೆ.

ಈ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸ್ಕೂಲು ಅಧ್ಯಾಪಕರುಗಳಿಗೆ ಸಂಬಳ ಕಡಮೆಯೆಂದು ನನಗೆ ಬಹಳ ಮಂದಿ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ‘ಸಾಧಾರಣ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳನ್ನು ಉತ್ತಮ ಪ್ರಜೆಯನ್ನಾಗಿ ರೂಪಿಸುವ ನಮಗೆ ಸಂಬಳ ಬಹಳ ಕಡಿಮೆ ಎಂದು ಅವರು ವ್ಯಥೆ ಪಡುತ್ತಾರೆಂದು ಕೇಳಿದ್ದೇನೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಹೇಗೆ ಕಬ್ಬಿಣವನ್ನು ಚಿನ್ನವನ್ನಾಗಿ ಮಾರ್ಪಡಿಸುವ ಶಕ್ತಿ ಸ್ವರ್ಣಮಣಿಗೆ ಇದೆಯೋ, ಹಾಗೆಯೇ ಏನೂ ತಿಳಿಯದ ತಿಳುವಳಿಕೆಯೇ ಇಲ್ಲದವನನ್ನು

ಉತ್ತಮ ಜ್ಞಾನಿಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ ಗುರು. ಅವರಿಗೆ ಉಪಮಾನವಾಗಿ ಈ ಸ್ವರ್ಶ ಮಣಿಯನ್ನು ಹೇಳೋಣವೇ ಎಂದರೆ ಅದು ಆಗುವುದಿಲ್ಲ. ಗುರುವಿನಲ್ಲಿ ಈ ಸ್ವರ್ಶ ಮಣಿಗಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚು ಗುಣವಿದೆ. ಸ್ವರ್ಶಮಣಿಯಿಂದ ಯಾವ ಕಬ್ಬಿಣ ಚಿನ್ನವಾಗಿ ಮಾರ್ಪಟ್ಟಿತೋ ಅದಕ್ಕೆ ಇನ್ನೊಂದು ಕಬ್ಬಿಣವನ್ನು ಚಿನ್ನವನ್ನಾಗಿ ಮಾರ್ಪಡಿಸುವ ಶಕ್ತಿ ಇಲ್ಲ. ಶ್ರೇಷ್ಠ ಆಚಾರ್ಯರಾಗಿರುವವರು ತಮ್ಮಂತೆಯೇ ಸಾವಿರಾರು ಜನರನ್ನು ಆಚಾರ್ಯರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಬಲ್ಲರು (ಕಾವಿ ಧರಿಸಿರುವರೇ ಆಚಾರ್ಯರೆಂದು ಅರ್ಥ ವಲ್ಲ). ಆದ್ದರಿಂದ ಗುರುವಿಗೆ ಸ್ವರ್ಶಮಣಿಯ ದೃಷ್ಟಾಂತವನ್ನು ಕೊಡಲು ಸಾಧ್ಯವಾ ಗುವುದಿಲ್ಲ. ಪ್ರಾಪಂಚಿಕ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ಗುರುವಾಗಿರುವವನಿಗೆ ಕೂಡ ದೃಷ್ಟಾಂತ ವನ್ನು ಕೊಡುವುದು ಸಾಧ್ಯವಾಗದೆ ಇರುವಾಗ ಆತ್ಮಜ್ಞಾನವನ್ನು ಕೊಡುವ ಭವಬಂ ಧನದಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆಮಾಡುವ ಗುರುವಿಗೆ ಏನು ದೃಷ್ಟಾಂತ ಕೊಡುವುದು? ಅವರಿಗೆ ದೃಷ್ಟಾಂತ ಕೊಡಲು ಸಾಧ್ಯತೇ ಇಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಸ್ವರ್ಶಮಣಿಗಿಂತಲೂ ಗುರುವನ್ನು ಅಧಿಕವಾಗಿ ಹೊಗಳಬೇಕು. ಶ್ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಅಸದ್ಗುರುವಿಗೆ ಉದಾಹರಣೆ ಕೊಟ್ಟಲ್ಲಿ, ಕೆಟ್ಟ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಡಬಹುದು. ಮಧ್ಯವನ್ನು ಪಾನಮಾಡುವ ಅಭ್ಯಾಸ ವನ್ನು ಮಾಡಿಸುವವರೂ ಇದ್ದಾರೆ. ಅವರೂ ಒಂದು ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಗುರುವೇ. ಏಕೆಂ ದರೆ, ಯಾವುದಾದರೂ ಕಲೆಯನ್ನು ಕಲಿಸಿದರೆ ಅವನೂ ಗುರು. ತಂದೆಯೂ ಗುರು ವೇ—

‘ಏಕಾಕ್ಷರ ಪ್ರದಾತಾ ಚ ಗುರುರಿತ್ಯಭಿದೀಯತೇ |

(ಒಂದು ಅಕ್ಷರವನ್ನು ಕಲಿಸಿದವನು ಗುರುವೆಂದೇ ಹೇಳಲ್ಪಡುತ್ತಾನೆ.)

ಹೀಗೆ ಹಲವು ವಿಧವಾಗಿ ಗುರು ಇರಬಹುದು; ಏಕೆಂದರೆ ಯಾರು ಯಾರಿಂದ ನಾವು ಅರಿವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತೇವೋ ಅವರೆಲ್ಲರೂ ‘ಗುರು’ವಾಗುತ್ತಾರೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ನಾವು ಕೆಟ್ಟ ಅರಿವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿಕೊಳ್ಳದೆ ಇರುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಕೊಡುವ ಸದ್ಗುರುವನ್ನು ಕುರಿತು ಶ್ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಶಂಕರರು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ.

ಆದರೂ ಆ ಸ್ವರ್ಶಮಣಿಯ ಸಕಲ ಗುಣಗಳು ಇಲ್ಲಿ ಇರುವುದಿಲ್ಲ.

‘ಸ್ವೀಯಂ ಸಾಮ್ಯಂ ವಿಧತ್ತೇ’

ಮೊದಲೇ ಹೇಳಿದಂತೆ ಗುರುವಾದವರು ಶಿಷ್ಯನನ್ನು ತನ್ನ ಸ್ಥಿತಿಗೆ ತಂದು ಬಿಡು ತ್ತಾರೆ. ‘ಮುದ್ರಾರಾಕ್ಷಸ’ ಎನ್ನುವ ಒಂದು ನಾಟಕ ಹಳೆಯ ಕಾಲದ ರಾಜಕೀಯ ಸ್ಥಿತಿ ಯನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಒಂದು ಜಾಗದಲ್ಲಿ ‘ಶಿಷ್ಯನು ಯಾರಾದರೂ ಕೆಟ್ಟವನಾಗಿದ್ದರೆ ಅದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ ಗುರುವೇ ಆಗುತ್ತಾನೆ. ಗುರುವೇ ಕೆಡಿಸಿಬಿಟ್ಟರು’ ಎಂದು ಹೇಳಿದೆ. ಕೆಟ್ಟ ಉಪಾಧ್ಯಾಯರ ಸಹವಾಸದಿಂದ ಶಿಷ್ಯನೂ ಕೆಟ್ಟು ಹೋಗು

ತ್ತಾನೆ.

‘ಯಾದೃಶೈಃ ಸನ್ನಿವಸತಿ ಯಾದೃಶಾಂ ಶ್ಲೋಪಸೇವತೇ |

ಯಾದೃಗಿಚ್ಛೇಚ್ಛ ಭವಿತುಂ ತಾದೃಗ್ಭವತಿ ಪೂರುಷಃ ||

ಎಂಥ ಜನರೊಡನೆ ಒಬ್ಬನು ಸಹವಾಸ ಮಾಡುತ್ತಾನೋ, ಎಂಥವರನ್ನು ದೊಡ್ಡವರೆಂದು ಭಾವಿಸಿ ಸೇವಿಸುತ್ತಾನೋ, ತಾನು ಹೇಗೆ ಆಗಬೇಕೆಂದು ಬಯಸುತ್ತಾನೋ ಹಾಗೆಯೇ ಅವನು ಆಗುವನೆಂದು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಸೇರುವಿಕೆ, ಸೇವೆ ಎರಡೂ ಇದ್ದರೂ ಕೂಡ, ದೃಢವಾದ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಇದ್ದರೆ ಒಬ್ಬನು ಕೆಟ್ಟದಾರಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆಯಲಾರನು.

ಯಾರಿಗೆ ನಾವು ಸೇವೆ ಮಾಡುತ್ತೇವೋ, ಅವರು ಕೆಟ್ಟವರಾಗಿದ್ದರೆ, ನಾವೂ ಕೆಟ್ಟವರಾಗಬೇಕಾದುದೇ. ಆದ್ದರಿಂದ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿರುವ ಫಲವನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಿ ನೋಡಬೇಕು.

ಕೆಲವರು ಚಲನಚಿತ್ರವನ್ನು ನೋಡಿ ಕೆಟ್ಟು ಹೋಗುವುದುಂಟು, ಏಕೆಂದರೆ ಅದರಲ್ಲಿ ಬರುವ ಕಳ್ಳನನ್ನು ಕಂಡು ನೋಡುವವನು ಕಳ್ಳತನವನ್ನು ಕಲಿತುಕೊಂಡು ಕಳ್ಳತನ ಮಾಡುವನು, ಹಲವು ದುಷ್ಟ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಮಾಡುವನು. ಲಾಯರ್ ಆಗಿರುವವರು ಕೇಳದೆ ಇರುವ ಕಳ್ಳತನವೇ ಇಲ್ಲ. ಅವರ ಹತ್ತಿರ ಬರುವ ಕಳ್ಳರು, ‘ನಾನು ಹೀಗೆ ಮಾಡಿದೆನು. ನನ್ನನ್ನು ಕಾಪಾಡಿ’ ಎಂದು ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಲಾಯರ್ ಕೆಲಸ ಏನು? ಅವರ ಹತ್ತಿರ ಬರುವವರ ಕೇಸನ್ನು ಗೆದ್ದು ಕೊಡುವುದೇ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವರು ಎಷ್ಟು ಕೆಟ್ಟ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ನೋಡಿದ್ದರೂ, ಅವರು ಮಾತ್ರ ಕೆಟ್ಟ ಕೆಲಸವನ್ನು ಕಲಿತುಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ. ಲಾಯರ್‌ಗೆ ಇಂಥ ಜನರೊಡನೆ ಇದ್ದು ಅಭ್ಯಾಸವಾಗಿದೆ. ‘ಈ ಉದ್ಯೋಗವನ್ನು ಹಣ ಸಂಪಾದಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಇದು ನನಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟಿಲ್ಲ’ ಎನ್ನುವ ನಿರ್ಣಯ ಭಾವನೆ ಅವರಲ್ಲಿದೆ.

ಚಿಕ್ಕ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಮನೋಬಲವಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಯಾರಿಗೆ ಶಾಸ್ತ್ರ ಸದ್ಗುರು ಇಂಥವುಗಳ ಸಹಾಯದಿಂದ ಮನೋಬಲವಿರುತ್ತದೋ, ಅಂಥವರು ಇತರರನ್ನನ್ನು ತಿದ್ದಲು ಹೋಗಬೇಕು. ಅದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನರು ಕೆಟ್ಟವರನ್ನು ಸರಿಮಾಡುತ್ತೇವೆಂದು ಕೊಂಡ ಅವರ ಹತ್ತಿರಕ್ಕೆ ಹೋದರೆ ಅವರನ್ನು ಸರಿಮಾಡಲು ಹೋದವರು ಕೂಡ ಕೆಟ್ಟವರಾಗಿಬಿಡುತ್ತಾರೆ. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಕೆಟ್ಟ ಸಹವಾಸ ಕೂಡದೆಂದು ಹೇಳಿರುವುದು.

ಕೆಲವರು ಒಂದು ಪ್ರಶ್ನೆ ಕೇಳುತ್ತಾರೆ. ‘ಕೆಟ್ಟವರು ಯಾವಾಗಲೂ ಕೆಟ್ಟವರಾಗಿಯೇ ಇರಬೇಕೇ? ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಸೇರಿ ಅವರನ್ನು ಒಳ್ಳೆಯತನಕ್ಕೆ ಕೊಂಡೊಯ್ಯ

ತ್ತೇವೆ' ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಮೊದಲು ಅವರು ತಮ್ಮಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ಬಲವಿದೆ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಹೆಂಡ ಕುಡಿಯುವನನ್ನು ಸರಿಯಾದ ದಾರಿಗೆ ತರುತ್ತೇವೆಂದು ಹೇಳಿನಾವೇ ಅದರ ಅಭ್ಯಾಸವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡರೆ ಅದು ಅಪಮಾನಕರವಾದ ವಿಷಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಸಹವಾಸ ದೋಷವನ್ನುವುದು ಇದೆ. ಕೆಟ್ಟ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಹೋಗಬಾರದೆಂದು ಅದಕ್ಕೇ ಹೇಳಿರುವುದು. ಪ್ರಪಂಚ ಕೆಟ್ಟು ಹೋಯಿತೆಂದು ಹೇಳಿ ಇತರರೂ ಕೆಟ್ಟು ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಗುರುವಾಗಿರುವವನು ಪ್ರಪಂಚ ಹೇಗಿದ್ದರೂ ಸರಿ. ತಾನು ಇತರರಿಗೆ ಒಳ್ಳೆಯ ದಾರಿಯನ್ನು ತೋರಿಸುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವುಳ್ಳವರಾಗಿರಬೇಕು. ಅಂಥವರನ್ನೇ ಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ 'ಆಚಾರ್ಯ'ರೆಂದು ಹೇಳಿರುವುದು.

‘ಆಚಿನೋತಿ ಹಿ ಶಾಸ್ತ್ರಾರ್ಥಂ ಆಚಾರೇ ಸ್ಥಾಪಯತ್ಯಪಿ |

ಸ್ವಯಮಾಚರತೇ ಯಸ್ಮಾತ್ ಆಚಾರ್ಯಃ ಸಃ ನಿಗದ್ಯತೇ ||’

(ತಾವು ಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸುವವರೂ, ಇತರರನ್ನೂ ಅನುಸರಿಸುವಂತೆ ಮಾಡುವವರೂ, ತಾವು ಅನುಸರಿಸುವವರೂ ಅದುದರಿಂದ ಅವರು ಅಚಾರ್ಯರೆಂದು ಕರೆಯಲ್ಪಡುತ್ತಾರೆ.)

—ಎಂದು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ತಾನು ಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು, ಪ್ರಪಂಚವನ್ನು ಎರಡನ್ನೂ ನೋಡಿ ಪ್ರಪಂಚ ಸರಿಯಾಗಿದೆಯೇ ಎಂದು ತೋರಿಸಿ ಗುರು ಒಂದು ತೀರ್ಮಾನಕ್ಕೆ ಬರಬೇಕು. ಅನಂತರ ಶಿಷ್ಯನಿಗೆ ದಾರಿ ತೋರಿಸಿ ಅವನು ಯಾವ ರೀತಿ ಇರಬೇಕೆನ್ನುವುದನ್ನು ತೋರಿಸಬೇಕು. ಆದರೆ ಕೆಲವರು ಹೀಗೆ ಇರುವುದಿಲ್ಲ.

‘ಪಿತೃಭಿಃ ಕಲಹಾಯನ್ತೇ ಪುತ್ರಾನುಪದಿಶಂತಿ ಪಿತೃಭಕ್ತಿಮ್ |

ಪರದಾರಾನುಪಯಂತಃ ಪಠಂತಿ ಶಾಸ್ತ್ರಾಣಿ ದಾರೇಷು ||’

(ತಮ್ಮ ತಂದೆ-ತಾಯಿಯವರೊಡನೆ ಜಗಳವಾಡುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ತಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಹೆತ್ತವರಿಗೆ ಭಕ್ತಿತೋರಿಸಬೇಕೆಂದು ಉಪದೇಶಿಸುತ್ತಾರೆ. ಕೆಲವರು ಪಠಸ್ತೀಯರೊಡನೆ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿರುತ್ತಾರೆ. ಮನೆಯಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಹೆಂಗಸರಿಗೆ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಓದುತ್ತಾರೆ.)

—ಎಂದು ನೀಲಕಂಠ ದೀಕ್ಷಿತರು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಒಬ್ಬರು ತನ್ನ ಮಗನಿಗೆ ‘ತಂದೆಗೆ ಮರ್ಯಾದೆ ಕೊಡಬೇಕು. ಅವರು ಏನು ಹೇಳಿದರೂ ಎದುರು ಜವಾಬು ಕೊಡಬಾರದು. ಸರಿ, ಸರಿ ಎಂದು ತಲೆ ಅಲ್ಲಾಡಿಸಬೇಕು’ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಮಗನು ದಿನವೂ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ನೋಡುತ್ತಿರುವ ದೃಶ್ಯವೇ ಬೇರೆ. ತಂದೆ ತನ್ನ ತಂದೆಯನ್ನು ನೋಡಿ, ‘ಏನು ಮಾಡುವುದು! ಇನ್ನೂ ಈ ಮುದುಕ ಸಾಯಲಿಲ್ಲವಲ್ಲಾ! ಎಂಬತ್ತು

ವರ್ಷ ವಯಸ್ಸಾಯಿತು. ನಮ್ಮನ್ನು ಜಗಳವಾಡುತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ತಮ್ಮ ಮಗನಿಗೆ ಮಾತ್ರ-

‘ಮಾತೃದೇವೋ ಭವ ಪಿತೃದೇವೋ ಭವ’

(ನಿನಗೆ ನಿನ್ನ ತಾಯಿ ದೇವತೆಯಾಗಲಿ, ನಿನಗೆ ನಿನ್ನ ತಂದೆ ದೇವತೆಯಾಗಲಿ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ.)

ಒಬ್ಬರು ತನ್ನ ಹೆಂಡತಿಗೆ ‘ಸೀತೆ ಹೇಗೆಲ್ಲಾ ಇದ್ದಳು. ನೀನೂ ಹಾಗೆಯೇ, ಇದ್ದರೆ ನಿನ್ನ ಮಾಂಗಲ್ಯದಿಂದ ನಮ್ಮ ಸಂಸಾರ ಚೆನ್ನಾಗಿರುತ್ತದೆ’ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಆಗ ಹೆಂಡತಿ ‘ನೀವೂ ರಾಮನು ಹೇಗಿದ್ದನು, ವಶಿಷ್ಠರು ಹೇಗಿದ್ದರು ಎಂದೆಲ್ಲವನ್ನೂ ನೋಡಿ ಹಾಗೆ ಉತ್ತಮ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ’ -ಎಂದು ಹೇಳಿದರೆ ಆಗ ಎಷ್ಟು ಸ್ವಾರಸ್ಯವಾಗಿರುತ್ತದೆ! ಮನುಷ್ಯನ ಸ್ವಭಾವವೆಂದರೆ ಒಳ್ಳೆಯ ದಾರಿ ಇನ್ನೊಬ್ಬನಿಗೆ ಹೇಳುವುದು. ಆದರೆ ತಾನು ಮಾತ್ರ ಏನೂ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ಅನಾರ್ಯರಾಗಿರುವವರನ್ನು ಎಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟರೂ ಕೂಡ ಅವರು ತಮ್ಮ ಸ್ಥಿತಿಯಿಂದ ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಬದಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಅಂಥವರೇ ಆಚಾರ್ಯರು, ಅಂಥವರಿಗೆ ನಾವು ಉದಾಹರಣೆಯನ್ನು ಹೇಳಬಹುದು. ಅವರನ್ನು ನಾವು ಸೇವಿಸಬೇಕು. ಆದ್ದರಿಂದ ಗುರು ಎಂಥವರೆಂದು ಶಿಷ್ಯನೂ, ಶಿಷ್ಯನು ಎಂಥವನೆಂದು ಗುರುವೂ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಅನಾರ್ಯನಾಗಿರುವವನನ್ನು ಹೊಗಳುವುದೂ ತಪ್ಪು, ಅನಾರ್ಯನಾಗಿರುವವನನ್ನು ಹೊಗಳದೆ ಇರುವುದೂ ತಪ್ಪು :

ಈಗ ಆರ್ಯನೆಂದೂ, ದ್ರಾವಿಡನೆಂದೂ ವಿಭಾಗ ಮಾಡಿ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ‘ಆರ್ಯನೆಂದರೆ ಬೇರೆ ದೇಶದಿಂದ ಬಂದವನೆಂದೂ, ದ್ರಾವಿಡನೆಂದರೆ ಇಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದವನೆಂದೂ, ಈ ಆರ್ಯ ದ್ರಾವಿಡರಿಗೆ ಸಂಬಂಧವಿಲ್ಲವೆಂದೂ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ‘ಯಾರು ದ್ರಾವಿಡರು’ ಎಂದರೆ ‘ಇಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದವರು’ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ನನಗೆ ಬಹಳ ಸಂತೋಷವಾಗಿದೆ. ಜನಿವಾರ ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳುವವರು ಆರ್ಯರೇ? ಅಥವಾ ಜನಿವಾರ ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳದವರು ಆರ್ಯರೇ? ಅವರು ವೇದಾಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಿ, ಇತರ ರಿಗೂ ಹೇಳಿಕೊಟ್ಟು ಹೋಮಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಭಗವಂತನನ್ನು ತೃಪ್ತಪಡಿಸುವುದರಿಂದ ಆರ್ಯರೇ? ಹಾಗೆ ಒಂದು ವೇಳೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರೇ ಆರ್ಯರೆಂದು ಭಾವಿಸುವುದಾದರೆ ಅವರು ಬರುವಾಗ ಮಾತ್ರ ಬಂದಿದ್ದರೆಂದು ಹೇಳಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಅವರಿಗೆ ಎಂದೂ ನೇಗಿಲು ಹಿಡಿದು ವ್ಯವಸಾಯ ಮಾಡುವ ಅಭ್ಯಾಸವಿಲ್ಲ. ಅವರು ಬರುವಾಗ ತಮಗೆ ಸಹಾಯಕ್ಕಾಗಿ ಇತರರನ್ನೂ ಕರೆದುಕೊಂಡೇ ಬಂದಿರಬೇಕು. ಹಾಗೆ ನೋಡಿದರೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಮಾತ್ರ ಬಂದಿರಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಇತರ ಜಾತಿಯವರನ್ನೂ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬಂದಿರಬೇಕು. ಆದ್ದರಿಂದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಆರ್ಯರೆಂದು, ಬರುವಾಗ

ಅವರು ಮಾತ್ರ ಬಂದಿರಲಿಲ್ಲ. ಬಂದಿದ್ದರೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರೊಡನೆ ಬೇರೆಯವರೂ ಬಂದಿರಬೇಕು. ಬರಲಿಲ್ಲವೆಂದರೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರೊಡನೆ ಬೇರೆಯವರೂ ಇಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದವರು.

ಚರಿತ್ರೆ ಬರೆಯುವವರಲ್ಲಿ ಜಗಳವಾದರೇನೇ ಅವರು ಜೀವಿಸಲು ಸಾಧ್ಯ. ಆದರಿಂದ ಅವರು, 'ದ್ರಾವಿಡರು ಮೊದಲು ಬಂದರು, ಆನಂತರ ಆರ್ಯರು ಬಂದರು' ಎಂದು ಹೇಳಿದರು. ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಚರಿತ್ರಕಾರನು, 'ಹಾಗಲ್ಲ; ದ್ರಾವಿಡರು ಮೊದಲು ಇಲ್ಲಿದ್ದರು. ಆನಂತರ ಆರ್ಯರು ಬಂದರು' ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಆರ್ಯರಿಗೂ ದ್ರಾವಿಡರಿಗೂ ಜಗಳ ಉಂಟಾಗಲಿ ಎಂದುಕೊಂಡು ಅವರು ಹಾಗೆ ಹೇಳಿದರು. ಮೂರನೆಯವನಾಗಿ ಬಂದ ಹೊರದೇಶದವನು, 'ಆರ್ಯರಾಗಿರುವ ನೀವೂ ಹೊರದೇಶದಿಂದ ಬಂದವರು. ದ್ರಾವಿಡರೂ ಬಂದವರು! ನೀವಿಬ್ಬರೂ ನಡೆಸುವ ಅಧಿಕಾರಕ್ಕಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಅಧಿಕಾರಿ ನಾನು ಮಾಡುವೆನು' ಎನ್ನುತ್ತಾನೆ.

ಈ ಕಥೆಯೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಯಾರೂ ನಂಬಬಾರದು. ನಮ್ಮ ದೇಶದಲ್ಲಿ ರಾಮೇಶ್ವರ ದಿಂದ ಹಿಡಿದು ಹಿಮಾಲಯದವರೆಗೆ ಭಗವಂತನಾದ ಶಿವನೂ, ವಿಷ್ಣುವೂ ಹಲವು ವಿಧವಾದ ಲೀಲೆಗಳನ್ನು ತೋರಿದ್ದಾರೆ. ಯಾವ ಕಾವ್ಯವನ್ನಾಗಲಿ, ಪುರಾಣವನ್ನಾಗಲಿ ತೆಗೆದು ನೋಡಿದರೆ ಎಲ್ಲಾ ಜಾತಿಯವರೂ ಇಲ್ಲಿ ಇದ್ದದ್ದನ್ನು ನಾವು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಎಲ್ಲಾ ಜಾತಿಯವರೂ ಎಲ್ಲಾ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ ಇದ್ದುದರಿಂದ 'ಕೆಲವರು ಇಲ್ಲಿದ್ದರು' 'ಕೆಲವರು ಮಾತ್ರ ಬಂದರು' ಎನ್ನುವ ಮಾತಿಗೆ ಅವಕಾಶವೇ ಇಲ್ಲ. ಆದರೂ ಜನರ ಇಂಥ ಕಥೆಗಳನ್ನು ನಂಬಿಬಿಡುತ್ತಾರೆ. ಇದುತಪ್ಪು.

ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಭಗವಂತನ ಕೃಪೆಯಿಂದ ಒಂದಾಗಿ ಬಾಳುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ದಕ್ಷಿಣದಿಂದ ಗುಜರಾತ್ ಮುಂತಾದ ಸ್ಥಳಗಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ಕೆಲವರು ಇದ್ದಾರೆ. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಅಲ್ಲಿರುವವರು ಇವರನ್ನು ಕತ್ತು ಹಿಡಿದು ಹೊರಕ್ಕೆ ಹಾಕಲಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಎಲ್ಲರೂ ಒಟ್ಟಿಗೆ ಸೇರಿಯೇ ಇದ್ದೇವೆ. ಇಲ್ಲಿಂದ ಹತ್ತು ಜನ ಹೊರ ದೇಶಕ್ಕೆ ಹೋಗಿರಬಹುದು. ಅಲ್ಲಿಂದ ಹತ್ತು ಜನ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಿರಬಹುದು. ಆದ್ದರಿಂದ ಒಳಕ್ಕೆ (ಇಲ್ಲಿಗೆ) ಬಂದವರೆಲ್ಲರನ್ನೂ ಆರ್ಯರೆಂದು ಹೇಳುವುದು ತಪ್ಪು.

ಡೆಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ ನೋಡಿದರೆ ಅಲ್ಲಿ ದಕ್ಷಿಣದವರು ಇರುವ ಜಾಗವಿದೆ. ಅದನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದಂತೆಯೇ ಇರುವುದು. ಅದನ್ನು 'ಡೆಲ್ಲಿ' ಎನ್ನುವುದೇ ಕಷ್ಟ, ಹಾಗೆಯೇ ಬೊಂಬಾಯಿಯಲ್ಲಿ 'ಮಾತಂಗಾ'ಗೆ ಹೋಗಿ ನೋಡಿದರೆ ಅಲ್ಲಿರುವ ಉತ್ತರ ಭಾರತದವರೂ ತಮಿಳು ಮಾತನಾಡಲು ಕಲಿತಿದ್ದಾರೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವರನ್ನು ಆ ಸ್ಥಳದವರೆಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳಲು ಸಾಧ್ಯವೇ? ಕೆಲವರು ಇಲ್ಲಿಂದ ಹೋದುದರಿಂದ ಮೊದಲು ಬೊಂಬಾಯಿಯಲ್ಲಿ ಯಾರೂ ಇರಲಿಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳಲು ಸಾಧ್ಯವೇ? ಅಲ್ಲಿ

ಕೆಲವರು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಇರುವುದರಿಂದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರೆಲ್ಲರೂ ಇಲ್ಲಿಂದ ಹೋದವರೆಂದು ಹೇಳಲು ಸಾಧ್ಯವೆ? ಬ್ರಾಹ್ಮಣರೂ ಹೋದರು. ಇತರರೂ ಹೋದರು. ಅದೇ ರೀತಿ ಅಲ್ಲಿದ್ದವರು ಕೆಲವರು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಿರಬಹುದು. ಆದ್ದರಿಂದ ಆರ್ಯದ್ರಾವಿಡ ಎನ್ನುವ ಭೇದಭಾವವನ್ನು ಎಲ್ಲರೂ ಬಿಟ್ಟುಬಿಡಬೇಕು. ಆರ್ಯನೂ ದ್ರಾವಿಡನೂ ಪರಸ್ಪರ ಜಗಳವಾಡುತ್ತಾರೆ. ಕೊನೆಗೆ ಹೊರದೇಶದವನು ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಕಿತ್ತುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಅದೇ ಮುಕ್ತಾಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಆರ್ಯನೆಂದರೆ ಔನ್ನತ್ಯವುಳ್ಳವನು. ಉತ್ತಮ ವಾದ ಬಾಳನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಾ ಯಾರು ಭಗವಂತನ ಕೃಪೆಯನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿದ್ದಾನೋ ಅವನೇ ಆರ್ಯನು.

‘ಮುದ್ರಾರಾಕ್ಷಸಂ’ ಎನ್ನುವ ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಅಮಾತ್ಯ ರಾಕ್ಷಸನ್ನೆನ್ನುವ ಕಥಾಪಾತ್ರವಿದೆ. ಅವನು ‘ಆರ್ಯ’ ನೆಂದು ಕರೆಯಲ್ಪಟ್ಟವನು. ಆದರೆ ಅವನ ಮೇಲೆ ವೃಥಾ ವಾಗಿ ಸೇಡಿನ ಆಪಾದನೆಯಾಯಿತು. ಅನಂತರ ಅವನು ‘ಅನಾರ್ಯ’ನಾಗಿಬಿಟ್ಟನು. ಆದ್ದರಿಂದ ಆರ್ಯನಾಗಿರುವವನು ಅನಾರ್ಯನಾಗಬಹುದು. ಔನ್ನತ್ಯದಲ್ಲಿರುವವನು ಕೆಟ್ಟಕೆಲಸ ಮಾಡಿದರೆ ಅವನು ಅನಾರ್ಯನಾಗುವನು. ಅವನು ಶ್ರೇಷ್ಠನಾಗಿ ದ್ದರೆ ‘ಆರ್ಯ’ನೆಂದು ಹೇಳಲ್ಪಡುವನು. ಆದ್ದರಿಂದ ಶ್ರೇಷ್ಠನಾಗಿರುವವನನ್ನು ಸೇವಿಸದೆ ಇರುವುದೂ, ಶ್ರೇಷ್ಠನಲ್ಲದವನನ್ನು ಸೇವಿಸುವುದೂ ತಪ್ಪು.

ಹಾವು ಕಡಿದರೆ ಕಾಸು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಒಂದು ಔಷಧವನ್ನು ಒಬ್ಬನು ಕೊಡುವನು. ಚೀಳುಕಡಿತಕ್ಕೂ ಔಷಧ ಕೊಡುವನು. ಇವರು ಕೂಡ ‘ಗುರು’ ಎನ್ನುವ ಶ್ರೇಣಿಗೆ ಸೇರಿದರೂ ಸಹ ಸದ್ಗುರುವಿನ ಮಹಿಮೆ ಬಹಳ ದೊಡ್ಡದು. ಗುರುವನ್ನು ಅರಾಧಿಸಿದರೆ ಯಾವ ವಿಶೇಷವಾದ ಫಲ ಉಂಟಾಗುವುದು ಎನ್ನುವುದಕ್ಕೆ-

‘ಯಸ್ಯ ದೇವೇ ಪರಾಭಕ್ತಿಃ ಯಥಾ ದೇವೇ ತಥಾ ಗುರೌ |

ತಸ್ಯೈತೇ ಕಥಿತಾಹ್ಯರ್ಥಾಃ ಪ್ರಕಾಶನ್ತೇ ಮಹಾತ್ಮನಃ ||

(ಭಗವಂತನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲೆ ಇಲ್ಲದಷ್ಟು ಭಕ್ತಿ ಯಾರಿಗೆ ಇದೆಯೋ, ಅದೇ ರೀತಿ ಗುರುತಿನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿಯೂ ಯಾರಿಗೆ ಭಕ್ತಿ ಇರುವುದೋ, ‘ಅಂಥ ಮಹಾತ್ಮನ ಹತ್ತಿರ’ ಹೇಳಿದ ಅರ್ಥಗಳೆಲ್ಲವೂ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತವೆ.)

ಯಾರು ಗುರುವಿನ ಮೇಲೆ ವಿಶೇಷವಾದ ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು, ಅವರನ್ನು ಆರಾಧಿಸುತ್ತಾ ಬರುತ್ತಾರೋ, ಅವರಿಗೆ ಗುರು ಏನೂ ಹೇಳಿಕೊಡದೆ ಇದ್ದರೂ ಸಹ ಎಲ್ಲ ವಿದ್ಯೆಗಳೂ ಬಂದು ಬಿಡುವುದು, ಇದಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟಂತೆ ಕಥೆ ಹೇಳುವುದುಂಟು.

ಮಹರ್ಷಿ ಒಬ್ಬರು ಇದ್ದರು. ಅವರಿಗೆ ಹಲವುಮಂದಿ ಶಿಷ್ಯರಿದ್ದರು. ಅಂಥವರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರನ್ನು 'ಇವನಿಗೆ ಎಷ್ಟು ಗುರುಭಕ್ತಿ ಇದೆ' ಎಂದು ಪರೀಕ್ಷೆ ಮಾಡಲು ಯೋಚಿಸಿದರು. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವರು ಪ್ರತಿನಿತ್ಯವೂ ಅವನಿಗೆ ದನ ಕಾಯುವಂತೆ ಹೇಳಿದರು, 'ಒಂದು ನಿಮಿಷವೂ ಕೂಡ ಸಮ್ಮನೆ ಇರಬಾರದು' ಎಂದು ಹೇಳಿದರು. ಅವನು ಪ್ರತಿನಿತ್ಯವೂ ಅದೇ ರೀತಿ ಮಾಡಿದನು, ಹಾಗದರೂ ಅವನು ಆರೋಗ್ಯವಾಗಿದ್ದನು. ಗುರು ಕೇಳಿದಾಗ ಅವನು ಗುರುವಿನೊಡನೆ 'ನಾನು ಭಿಕ್ಷಾನ್ನ ತಿನ್ನುತ್ತಿದ್ದೇನೆ' ಎಂದನು. ಗುರು 'ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ನೀನು ನನಗೆ ಭಿಕ್ಷಾನ್ನವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಬಿಡಬೇಕು' ಎಂದರು. ಶಿಷ್ಯನು ಮೊದಲಿನಂತೆಯೇ ಆರೋಗ್ಯವಾಗಿಯೇ ಇದ್ದನು. ಗುರುವು ಕೇಳಿದ್ದಕ್ಕೆ 'ಈಗ ಎರಡನೆಯ ಸಲ ಭಿಕ್ಷಾನ್ನ ಮಾಡಿ ಊಟ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ' ಎಂದನು, ಅದಕ್ಕೆ ಗುರು 'ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ಎರಡನೆಯ ಸಲ ಭಿಕ್ಷಾನ್ನ ಮಾಡಕೂಡದು, ಅದು ತಪ್ಪು' ಎಂದರು.

ಆದಾದ ಕೆಲವು ದಿನಗಳ ಮೇಲೂ ಅವನು ಆರೋಗ್ಯವಾಗಿದ್ದನು, ಗುರು ಅದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ ಕೇಳಿದಾಗ 'ಹಸುಗಳನ್ನು ಕಾಯುವುದರಿಂದ ಹಸುಗಳ ಹಾಲನ್ನು ಕುಡಿಯುತ್ತೇನೆ' ಎಂದನು. ಗುರು 'ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ನೀನು ಹಸುವಿನ ಹಾಲು ಕುಡಿಯಬಾರದು, ನನಗೆ ಬರಬೇಕಾದ ಹಾಲನ್ನು ಕುಡಿದರೆ ಅದು ಕಳ್ಳತನ ಮಾಡಿದಂತೆ' ಎಂದರು.

ಅನಂತರ ಶಿಷ್ಯನು ಹಸುವಿನ ಹಾಲನ್ನು ಕುಡಿಯಲಿಲ್ಲ. ಕರುಗಳು ಹಾಲು ಕುಡಿದಮೇಲೆ ಇವನ ಮೇಲಿದ್ದ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದಾಗಿ ನೋರೆಗಳನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದವು. ಆದ್ದರಿಂದ ಆ ನೋರೆಗಳನ್ನು ಕುಡಿದು, ಬರುತ್ತಿದ್ದನು. ಇದನ್ನು ಅರಿತ ಗುರು 'ನೋರೆಯನ್ನೂ ನೀನು ಕುಡಿಯಬಾರದು' ಎಂದರು. ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಅವನು ಎಕ್ಕದ ಎಲೆಗಳನ್ನು ತಿನ್ನುತ್ತಾ ಬಂದನು. ಎಕ್ಕದ ಎಲೆಯನ್ನು ತಿಂದಿದುದರಿಂದ ಅವನ ಕಣ್ಣುಗಳು ಕುರುಡಾಗಿ ಅವನು ನಡೆದು ಹೋಗುವಾಗ ಒಂದು ಹಳೆಯ ಬಾವಿಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದುಬಿಟ್ಟನು. ಹಸುಗಳೆಲ್ಲಾ ಇವನ ಇಲ್ಲದೆಯೇ ಮನೆಗೆ ಹೋದವು.

ಶಿಷ್ಯನು ಬರಲಿಲ್ಲವಲ್ಲಾ ಎಂದು ಗುರುವಿಗೆ ಬಹಳ ಚಿಂತೆಯಾಯಿತು. 'ನಾನು ಪರೀಕ್ಷೆ ಮಾಡಬೇಕೆಂದುಕೊಂಡರೆ ಕೊನೆಗೆ ಶಿಷ್ಯನೇ ಬರಲಿಲ್ಲವಲ್ಲಾ. ಇದರಲ್ಲಿ ಏನು ತಪ್ಪಾಯಿತೋ ಎಂದುಕೊಂಡು ಅವನನ್ನು ಹುಡುಕುತ್ತಾ ಅವರು ಹೊರಟರು. 'ಎಲ್ಲಿದ್ದೀಯೇ ಎಲ್ಲಿದ್ದೀಯೇ' ಎಂದು ಕೇಳುವ ಗುರುವಿನ ಕಂಠಧ್ವನಿಯನ್ನು ಕೇಳಿ ಶಿಷ್ಯನು ಬಾವಿಯಿಂದ, 'ನಾನು ಇಲ್ಲೇ ಇದ್ದೇನೆ' ಎಂದನು, ಗುರು ಬಾವಿಯ ಹತ್ತಿರಕ್ಕೆ ಬಂದರು. 'ಏಕೆಪ್ಪಾ ಬಾವಿಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದಿದ್ದೀಯೇ?' ಎಂದು ಕೇಳಿದರು. 'ಏನೂ ಇಲ್ಲ ನಿಮ್ಮ ಆಜ್ಞೆಯನ್ನು ಪರಿಪಾಲಿಸಲಿಲ್ಲ. ಎಕ್ಕದ ಎಲೆಯನ್ನು ತಿಂದೆನು. ಆದರಿಂದ ಕಣ್ಣು ಕಾಣದೇಹೋಯಿತು, ಎಂದು ಶಿಷ್ಯನು ನುಡಿದನು. ಗುರು ಅವನಿಗೆ 'ವೇದದಲ್ಲಿ

ಒಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾದ ಭಾಗವನ್ನು ನೀನು ಹೇಳು. ಅದು ಅಶ್ವಿನೀ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಸ್ತುತಿಸುವ ರೂಪದಲ್ಲಿದೆ. ಅದನ್ನು ಹೇಳಿದರೆ ನಿನಗೆ ಕಣ್ಣುಗಳು ಬರುತ್ತವೆ' ಎಂದರು.

ಶಿಷ್ಯನು ಅದೇ ರೀತಿ ಮಾಡಿದನು. ಅಶ್ವಿನೀಕುಮಾರರು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷರಾಗಿ ಗುರುವಿನ ಬೇಡಿಕೆಯನ್ನು ಮನ್ನಿಸಿದರು. ಶಿಷ್ಯನು ಕಳೆದುಕೊಂಡ ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಮತ್ತೆ ಪಡೆದನು. ಬಾವಿಯಿಂದ ಮೇಲೆಕ್ಕೆ ಬಂದು ಅವನು 'ನನ್ನ ಪಾಪದಿಂದ ಕಳೆದುಕೊಂಡ ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು ನಿಮ್ಮ ದಯೆಯಿಂದ ಮತ್ತೆ ಪಡೆದನು' ಎಂದನು. ಗುರು 'ನಿನ್ನ ಪಾಪ ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಲ್ಲ, ನಾನು ಪರೀಕ್ಷೆ ಮಾಡಿದುದೇ ಕಾರಣ. ನೀನು ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ಓದುಬೇಕಾಗಿಯೂ ಇಲ್ಲ. ನನ್ನನ್ನು ಸೇವಿಸಬೇಕಾಗಿಯೂ ಇಲ್ಲ. ನಿನಗೆ ಚತುರ್ದಶ ವಿದ್ಯೆಗಳು ತಾವಾಗಿಯೇ ಬಂದುಬಿಡುವವು' ಎಂದರು. ಆದ್ದರಿಂದ ನಾವು ಯಾವಾಗಲೂ ಸದ್ಗುರುವಿಗೆ ಶರಣಾಗಬೇಕು.

‘ನೈಷಾ ತರ್ಕೇಣ ಮತಿರಾಪನೇಯಾ
ಪ್ರೋಕ್ತಾನ್ಯೇನೈವ ಸುಜ್ಞಾನಾಯ ಪ್ರೇಷ್ಯ!’

ಪ್ರೀತಿಯುಳ್ಳವನೇ! ಇತರರಿಂದ ಉಪದೇಶಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಅನಂತರವೇ ಉತ್ತಮವಾದ ಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಮಾರ್ಗವಾಗಿರುವ ನಿನ್ನ ಅರಿವು. ತರ್ಕದಿಂದ ಪಡೆಯಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ.

ನಮಗೆ ತರ್ಕದಿಂದ ತಿಳಿಯುವಂಥ ಸಾರ್ಮರ್ಥ್ಯ ಮೂಲತಃ ತಾನಾಗಿಯೇ ಇರುವುದರಿಂದ ಪರವಸ್ತುವನ್ನು ತಿಳಿಯಬಲ್ಲೆವು ಎಂದುಕೊಂಡರೆ ಅದು ತಪ್ಪು, ಹಾಗೆ ತಿಳಿಯುವ ಶಿಷ್ಯನಿಗೆ, ಅವನು ಬೇರೆ ಯಾವುದಾದರೂ ಅರಿವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿದ್ದರೂ ಆ ಅರಿವು ಮರೆತು ಹೋಗುವುದು.

ಪರವಸ್ತುವನ್ನು ಅರಿತ ಆಚಾರ್ಯರ ಹತ್ತಿರ ಪಡೆದ ಜ್ಞಾನವೇ ಸ್ಥಿರವಾದ ಜ್ಞಾನವಾಗುವುದು. ಆದ್ದರಿಂದ ಸದ್ಗುರುವಿನ ಹತ್ತಿರ ನಾವು ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡು, ಅವರ ಬಗ್ಗೆ ಕೃತಜ್ಞರಾಗಿರಬೇಕು.

೧೩. ಪರವಸ್ತುವಿನ ವಿಚಾರ

(೧೯೭೭ರಲ್ಲಿ ಮದ್ರಾಸಿನಲ್ಲಿ ತಮಿಳು ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಅನುಗ್ರಹಿಸಿದ ಉಪನ್ಯಾಸ ಕನ್ನಡ ರೂಪಾಂತರ)

ವ್ಯಾಸರು ತಮ್ಮ ಬ್ರಹ್ಮಸೂತ್ರದಲ್ಲಿ ಯಾರು ಯಾರಿಗೆ ಬ್ರಹ್ಮ ವಿಚಾರ ಮಾಡಲು ಯೋಗ್ಯತೆ ಇದೆ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ವಿಶದವಾಗಿ ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಬ್ರಹ್ಮವಿಚಾರ ಮಾಡಬೇಕಾದರೆ ಯಾವ ರೀತಿ ಮಾಡಬೇಕು? ಬ್ರಹ್ಮದ ಲಕ್ಷಣ ಏನು? ಸ್ವರೂಪ ಯಾವುದು? ಎನ್ನುವುದೆಲ್ಲವನ್ನೂ ನಾವು ತಿಳಿದಿರಬೇಕು. ಶಂಕರ ಭಗವತ್ತಾದರು ಬ್ರಹ್ಮದ ಸ್ವರೂಪ ವೇನೆಂದು ಮೊದಲು ಕೇಳಿ ಸೂತ್ರಕ್ಕೆ ವಿವರವನ್ನು ಕೊಡುವಾಗ ಅದಕ್ಕೆ ಉತ್ತರವನ್ನೂ ಅವರೇ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ.

ಜನ್ಮಾದ್ಯಸ್ಯ ಯತಃ

(ಯಾವುದರಿಂದ ಇದರ ಜನ್ಮ ಮೊದಲಾದವು)-ಎಂದು ಒಂದು ಸೂತ್ರವಿದೆ.

ಬ್ರಹ್ಮವನ್ನು ಕುರಿತು ಪೂರ್ತಿಯಾಗಿ ತಿಳಿದು ಕೊಂಡ ಮೇಲೆ ಬ್ರಹ್ಮವಿಚಾರ ಮಾಡಬೇಕಾದುದೇ ಇಲ್ಲ. ಬ್ರಹ್ಮವನ್ನು ಕುರಿತು ನಮಗೆ ಏನೂ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲವೆಂದರೂ ಸಹ ನಾವು ವಿಚಾರ ಮಾಡಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ನಾವು-

ಯಸ್ಮಾತ್ ಜನ್ಮಸ್ಥಿತಿಭಂಗಂ

[ಯಾವುದರಿಂದ (ಪ್ರಪಂಚದ) ಸೃಷ್ಟಿ, ರಕ್ಷಣೆ, ನಾಶ...]

-ಎಂದು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿರುವಂತೆ ಆ ಬ್ರಹ್ಮವನ್ನು ಕುರಿತು ಪ್ರಪಂಚದ ಸೃಷ್ಟಿ, ರಕ್ಷಣೆ ಮತ್ತು ನಾಶ ಇವುಗಳು ಚೈತನ್ಯದಿಂದಲೇ ಉಂಟಾಗುತ್ತವೆಂದು ಹೇಳಿ ವಿಚಾರ ಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಬ್ರಹ್ಮವೆನ್ನುವುದು ಗುಣ, ರೂಪ ಇಲ್ಲದುದು. ಅದಕ್ಕೆ ಲಕ್ಷಣವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೀರಲ್ಲಾ ಎಂದು ಕೇಳಿದರೆ, ಲಕ್ಷಣಗಳು ಎರಡು ವಿಧವೆಂದು ಶಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಉದಾಹರಣೆಯನ್ನು ನೋಡೋಣ. ದೇವದತ್ತ ನೆಂಬ ಒಬ್ಬ ಮನುಷ್ಯನಿದ್ದನು. ಅವನ ಮನೆ ಎಲ್ಲಿದೆ ಎಂದು ಕೇಳಿದರೆ 'ಅಲ್ಲಿ, ಆ

ಕಾಗೆ ಕುಳಿತಿದೆಯಲ್ಲಾ ಅದೇ ದೇವದತ್ತನ ಮನೆ' ಎಂದು ಒಬ್ಬನು ಹೇಳಿದನು. ಆ ಮನುಷ್ಯನು ಆ ಮನೆಯ ಹತ್ತಿರ ಹೋಗಿ ನೋಡಿದರೆ ಕಾಗೆ ಇಲ್ಲ. ಆದರೆ ಅದು ದೇವದತ್ತನ ಮನೆ ಹೌದೆ ಅಲ್ಲವೇ ಎಂದು ಕೇಳಿದರೆ ಅದು ದೇವದತ್ತನ ಮನೆಯೇ. ಈ ರೀತಿ ಲಕ್ಷಣವನ್ನು ಹೇಳುವುದಕ್ಕೆ 'ತಟಸ್ಥ ಲಕ್ಷಣ'ವೆಂದು ಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಹೆಸರು ಕೊಡಲಾಗಿದೆ. ನಾವು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವವರೆಗೆ ಆ ಲಕ್ಷಣವಿರುವುದು, ಅದಕ್ಕಾಗಿಯೇ 'ತಟಸ್ಥ ಲಕ್ಷಣ'ವೆಂದು ಹೆಸರು. ಆದರೆ ನಾವು ಆ ವಿಷಯವನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡ ಮೇಲೆ ಆ ಲಕ್ಷಣ ಅಲ್ಲಿ ಇರಬೇಕೆಂಬುದಿಲ್ಲ. ಹೇಗೆ ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಉದಾಹರಣೆಯಲ್ಲಿ ಮನೆ ಕಂಡುಹಿಡಿದನಂತರವೂ ಕಾಗೆ ಅಲ್ಲಿರಬೇಕೆಂದಿಲ್ಲ. ಅದೇ ರೀತಿಯಾಗಿ ಇತರ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿಯೂ ತಟಸ್ಥ ಲಕ್ಷಣವಿರುತ್ತದೆ.

ಒಬ್ಬ ಪ್ರೇಷ್ಯ (ಕೆಲಸಗಾರ)ನನ್ನು ನಾವು ವರ್ಣನೆ ಮಾಡಬಹುದು. ಮತ್ತೊಬ್ಬನು ನೋಡುವಾಗಲೂ ಅವನು ಹಾಗೆಯೇ ಇರುವನು. "ಅವನು ನಿನ್ನೇ ನೋಡುವುದಕ್ಕೆ ಕಪ್ಪಾಗಿದ್ದನು; ಇಂದು ಬೆಳಗ್ಗೆ ಆಗಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ" ಎನ್ನುವುದೆಲ್ಲಾ ಇಲ್ಲ. ಹಾಗೆಯೇ "ನಿನ್ನೆ ಅವನಿಗೆ ಎರಡು ಕಣ್ಣುಗಳಿದ್ದವು; ಇಂದು ನೋಡುವಾಗ ಒಂದೇ ಕಣ್ಣು ಆಗಿ ಬಿಟ್ಟಿದೆಯಲ್ಲಾ" ಎನ್ನುವುದೂ ಇಲ್ಲ. ಇಂಥ ಲಕ್ಷಣಗಳು ಯಾವಾಗಲೂ ಇರುವುವು. ಇವುಗಳಿಗೆ 'ಸ್ವರೂಪ ಲಕ್ಷಣ'ವೆಂದು ಹೆಸರು.

ಈ ಎರಡು ಲಕ್ಷಣಗಳೂ ಒಂದು ವಸ್ತುವಿನ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ತಿಳಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಇರುವುವು. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ,

(ಯಸ್ಮಾತ್ ವಿಶ್ವಮುದೇತಿ ಯತ್ರ ನಿವಸತಿ ಅನ್ತೇ ಯದಪ್ಯೇತಿ")

(ಯಾವುದರಿಂದ ಪ್ರಪಂಚವೆಲ್ಲಾ ಹುಟ್ಟಿದೆಯೋ. ಎಲ್ಲಿ ಇದೆಯೋ, ಎಲ್ಲಿ ಲಯವಾಗುತ್ತದೆಯೋ) ಎಂದು ಹೇಳಿದೆ.

ಈ ಪ್ರಪಂಚವೆಲ್ಲಾ ಉಂಟಾಗಿ, ಇದ್ದು, ಅನಂತರ ನಶಿಸಿಹೋಗುವುದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗಿರುವುದು ಆ ಚೈತನ್ಯವೆಂದೇ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಅಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವುದು. ಅದನ್ನು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಯಾವ ಈಶ್ವರನಿಂದ ಈ ಪ್ರಪಂಚವೆಲ್ಲಾ ನಿರ್ಮಿತವಾಗಿದೆಯೋ, ಯಾವ ಈಶ್ವರನಿಂದ ಈ ಪ್ರಪಂಚವೆಲ್ಲಾ ಕಾಪಾಡಲ್ಪಡುವುದೋ, ಕೊನೆಗೆ ಯಾರಲ್ಲಿ ಇದೆಲ್ಲವೂ ಲಯವಾಗಿಬಿಡುವುದೋ ಅದನ್ನು ಬ್ರಹ್ಮವೆಂದು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಈ ಮೂರು ಒಂದೇ ಜಾಗದಲ್ಲಿ ಇರಬೇಕು. ಹೀಗಿಲ್ಲದೆ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ವಸ್ತುಗಳಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಪ್ರಪಂಚಸೃಷ್ಟಿಗೆ ಒಂದು ಕಾರಣ, ಅದನ್ನು ಕಾಪಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಬೇರೊಂದು ಕಾರಣ. ಹೀಗೆ ಎರಡು ಮೂರು ಕಾರಣಗಳಾಗಿ ಮತ್ತೆ ಅದ್ವೈತ

ಮತವೇ-ಅದ್ವೈತ ತತ್ತ್ವವೇ ಇಲ್ಲದಂತಾಗುತ್ತದೆ.

ಆದರೆ ನಾವು ಬ್ರಹ್ಮ, ವಿಷ್ಣು, ಮಹೇಶ್ವರನೆಂದು ಬೇರೆ ಬೇರೆಯಾಗಿ ಹೇಳುತ್ತೇವಲ್ಲಾ ಎಂದರೆ, ಒಂದು ಚೈತನ್ಯ ಹೀಗೆ ಹಲವು ವಿಧವಾದ ರೂಪಗಳನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುವುದು. ಆದ್ದರಿಂದ ಹೀಗೆ ಹೇಳುವುದರಿಂದ ನಮ್ಮ ಅದ್ವೈತಕ್ಕೆ ಯಾವ ವಿರೋಧವೂ ಇಲ್ಲ.

ಬ್ರಹ್ಮದಿಂದಲೇ ಪ್ರಪಂಚ ಉಂಟಾಗುವುದೆಂದು ಲಕ್ಷಣವನ್ನು ಹೇಳುವುದರಿಂದ ಏನಾಗುತ್ತದೆಂದರೆ, ಹೇಗೆ ನಾವು ಮನೆಯನ್ನು ಗುರುತಿಸುವಾಗ 'ಕಾಗೆ ಇರುವ ಮನೆ' ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತೇವೋ ಹಾಗೆಯೇ ಆಗುವುದು. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ನಾವು ಈ ಪ್ರಪಂಚವೆಲ್ಲಾ ಬ್ರಹ್ಮದಿಂದ ಕಲ್ಪಿತವಾದುದು ಎಂದು ಹೇಳಿದೆವು. ಯೋಚಿಸಿನೋಡಿದರೆ ಪ್ರಪಂಚವನ್ನು ಕುರಿತು ಮಾತನಾಡುವಾಗ ಮಾತ್ರ ಪ್ರಪಂಚವಿರುವುದೆಂದು ನಾವು ಹೇಳುವೆವು. ಆದರೆ ಬ್ರಹ್ಮಜ್ಞಾನವನ್ನು ಪಡೆದು ತನ್ನ ನಿಜ ಸ್ವರೂಪವೇನೆಂದು ತಿಳಿದು ಕೊಂಡವರ ಹತ್ತಿರ ಪ್ರಪಂಚವೆನ್ನುವುದು ಬೇಕೇ ಎಂದು ಕೇಳಿದರೆ ಅವರ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಪಂಚವೆನ್ನುವುದೇ ಇಲ್ಲ.

ಪರಬ್ರಹ್ಮವನ್ನು ಕುರಿತು,

“ಸತ್ಯಜ್ಞಾನಸುಖಸ್ವರೂಪಮ್”

(ಸತ್ಯ-ಜ್ಞಾನ-ಸುಖ ಸ್ವರೂಪ)

-ಎಂದು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಇದೇ ಬ್ರಹ್ಮದ ಸ್ವರೂಪಲಕ್ಷಣವೆನ್ನುವುದು. ಸ್ವರೂಪ ಲಕ್ಷಣವೆಂದರೇನು? ಹೇಳುವ ವಸ್ತುವನ್ನು ಆ ಸ್ವರೂಪ ಲಕ್ಷಣವೆನ್ನುವುದು ಎಂದು ಬಿಡುವುದಿಲ್ಲ. ಸ್ವರೂಪ ಲಕ್ಷಣ, ವಸ್ತು ಇರುವವರೆಗೂ ಇದ್ದೇ ಇರುವುದು. ಬ್ರಹ್ಮವನ್ನು ಕುರಿತು ಹೇಳುವಾಗ ಸತ್ಯ, ಜ್ಞಾನ ಸುಖ ಎನ್ನುವುದು ಅದರ ಸ್ವರೂಪ ಲಕ್ಷಣವೆಂದು ಹೇಳಲಾಗುವುದು.

ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟೋ ವಿಧವಾದ ಸತ್ಯಗಳು ಇವೆ. ಆದರೆ ಎಲ್ಲಾ ವಿಧವಾದ ಸತ್ಯಗಳಿಗೂ ಮೇಲಾಗಿರುವ ಸತ್ಯ ಒಂದಿದೆ. ಪರವಸ್ತು ಒಂದೇ ಮೇಲಾದ ಸತ್ಯವೆಂದು ಶಾಸ್ತ್ರಗಳು ಹೇಳುತ್ತವೆ.

ಒಬ್ಬನಿಗೆ ಹತ್ತು ವರ್ಷವೆಂದು ಯಾರಾದರೂ ಹೇಳಿದರೆ ಅವನಿಗಿಂತಲೂ ದೊಡ್ಡವನಾಗಿರುವ ಇಪ್ಪತ್ತು ವಯಸ್ಸಿನವನನ್ನು ನಾವು ತೋರಿಸಬಹುದು. ಅದಕ್ಕೆ ಮೇಲ್ಪಟ್ಟ ಮೂವತ್ತು ವರ್ಷದವನೂ ಇರುವನು. ಅದರೆ ಬ್ರಹ್ಮವೆನ್ನುವುದಕ್ಕೆ ಇಷ್ಟು ವಯಸ್ಸೆಂದು ಬೇಗನೆ ಹೇಳಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ನಾವು ವಯಸ್ಸನ್ನು ವಿಭಜಿಸಿ ಹೇಳು

ವಂತೆ ಸತ್ಯದಲ್ಲಿ ಕೊಡ ವಿಭಜನೆ ಇದೆ. ಈ ಬ್ರಹ್ಮ ಎನ್ನುವುದು ಉತ್ತಮವಾದ ಸತ್ಯ.

“ತ್ರಿಕಾಲಾಬಾಧ್ಯತ್ವಂ ಸತ್ಯಂ”

(ಮೂರು ಕಾಲಗಳಲ್ಲಿಯೂ ನಶಿಸಿದೆ ಇರುವುದೇ ಸತ್ಯ.) -ಎಂದು ಶಾಸ್ತ್ರ ಹೇಳುತ್ತದೆ.

ಒಂದು ವಸ್ತು ಮೊದಲು ಇರಲಿಲ್ಲವೆನ್ನುವ ವಾಕ್ಯಕ್ಕೂ ಅವಕಾಶವಿರಬಾರದು. ಈಗ ಇಲ್ಲ ಎನ್ನುವ ವಾಕ್ಯಕ್ಕೂ ಅವಕಾಶವಾಗಬಾರದು. ಮುಂದೆ ಇರುವುದಿಲ್ಲ ಎನ್ನುವ ವಾಕ್ಯಕ್ಕೂ ಅವಕಾಶವಾಗಬಾರದು. ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಇಂಥ ಯೋಗ್ಯತೆಯುಳ್ಳ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ನಾವು ಕಾಣಲಾರೆವು. ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ನಾವು ಕಂಡ ಹಲವು ವಸ್ತುಗಳು ಈಗ ನಮ್ಮ ಹತ್ತಿರವಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಮೂರು ಕಾಲಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಇಲ್ಲ ಎನ್ನುವ ಮಾತಿಗೆ ಯಾವ ವಸ್ತು ಅವಕಾಶ ಕೊಡುವುದಿಲ್ಲವೋ ಆ ವಸ್ತುವೇ ಸತ್ಯವೆಂದು ಶಾಸ್ತ್ರ ದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದೆ. ಚೈತನ್ಯ ಮೊದಲು ಇರಲಿಲ್ಲ, ಎನ್ನುವುದಿಲ್ಲ. ಈಗ ಇಲ್ಲ ಎನ್ನುವುದೂ ಇಲ್ಲ. ನಾಳೆ ಇರುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದೂ ಇಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ-

“ತ್ರಿಕಾಲಾಬಾಧ್ಯತ್ವಂ ಸತ್ಯಂ”

ಎಂದು ಹೇಳಿರುವುದು, ಇನ್ನೊಂದು ವಸ್ತುವನ್ನು ನೋಡಿ ಈ ಲಕ್ಷಣ ಹೇಳಿಲ್ಲ.

“ಜಗತ್ಕಾರಣಂ ಬ್ರಹ್ಮ”

(ಪ್ರಪಂಚಕ್ಕೆ ಕಾರಣ ಪರವಸ್ತು)

ಎಂದು ಹೇಳುವ ಜಾಗದಲ್ಲಿ ಪ್ರಪಂಚವೆನ್ನುವುದನ್ನು ಮೂಲತಃ ಇಟ್ಟು ಕೊಂಡು ಆ ಲಕ್ಷಣವನ್ನು ಹೇಳಿರುವುದು. ಪ್ರಪಂಚವನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ನಾವು ಒಂದು ಲಕ್ಷಣವನ್ನು ಹೇಳಿದರೆ ಪ್ರಪಂಚವಿರುವವರೆಗೆ ಆ ಲಕ್ಷಣವನ್ನು ಹೇಳಬ ಹುದು. ಪ್ರಪಂಚವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಬ್ರಹ್ಮ ಪ್ರಪಂಚಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೆಂದು ನಾವು ಹೇಳಲಾರೆವು. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ-

“ತ್ರಿಕಾಲಾಬಾಧ್ಯತ್ವಂ”

ಎನ್ನುವುದನ್ನು ‘ತಟಸ್ಥ ಲಕ್ಷಣ’ಕ್ಕೆ ನಾವು ಹೇಳಲಾರವು. ಆದರೆ ಮೂರು ಕಾಲ ಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಇರಬಹುದಾದ ಲಕ್ಷಣ ಸ್ವರೂಪಲಕ್ಷಣ ಆಗುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ “ಆದ್ಧ ರಿಂದ ಯಾವಾಗಲೂ” ಬ್ರಹ್ಮ ಶಾಶ್ವತವಾಗಿರುವುದೆಂದೇ ತಾತ್ಪರ್ಯ. “ಯಾವಾ

ಗಲೂ” ಎನ್ನುವ ಮಾತನ್ನು ಕಾಲಬೋಧಕವಾದ ನಮ್ಮ ಹುಟ್ಟನ್ನು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟು ಕೊಂಡು ನಾವು ಸಾಧಾರಣವಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸುವೆವು. ಆದರೆ ಬ್ರಹ್ಮಯಾವಾಗಲೂ ಇರುವುದು ಎನ್ನುವಾಗ ಬ್ರಹ್ಮದ ಇರುವಿಕೆಗೆ ಕಾಲಮಿತಿ ಇಲ್ಲವೆಂದು ಅರ್ಥ. ಇದು ಭೂತಕಾಲ, ವರ್ತಮಾನ ಕಾಲ, ಭವಿಷ್ಯತ್ಕಾಲ ಈ ಮೂರು ಕಾಲಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಇರುವಂತಹದು. ಒಂದು ವಸ್ತು ಇದ್ದರೂ, ಅದು ಇರುವುದು ಒಬ್ಬರಿಗೂ ತಿಳಿಯದೆ ಇದ್ದರೆ, ಆಗ ವಸ್ತು ಇದೆಯೆಂದು ಹೇಗೆ ಹೇಳುವುದು? ಈ ಪ್ರಪಂಚವೆಲ್ಲಾ ಯಾವಾಗ ಬ್ರಹ್ಮದಿಂದ ಕಲ್ಪಿತವಾಗಿರುವುದೋ, ಆಗ ಆ ಬ್ರಹ್ಮದ ಅರಿವು ಸೃಷ್ಟಿಮಾಡಿದವನಿಗಾದರೂ ಇದೆಯೋ ಇಲ್ಲವೋ? ಸೂರ್ಯನು ಸ್ವಯಂಪ್ರಕಾಶನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಸೂರ್ಯನನ್ನು ನೋಡಲು ನಮಗೆ ಬೇರೆ ಯಾವ ದೀಪವೂ ಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ಬೇರೆ ಯಾವುದಾದರೂ ವಸ್ತುವನ್ನು ನೋಡಬೇಕಾದರೆ ನಮಗೆ ಸೂರ್ಯನ ಸಹಾಯ ಬೇಕು. ಒಬ್ಬನಿಗೆ ಕಣ್ಣುಗಳಿದ್ದರೆ ಸೂರ್ಯನನ್ನು ನೋಡಬಹುದು. ಅವುಗಳೇ ಬೇಕು. ಅದೇ ರೀತಿ ಈ ಪರಬ್ರಹ್ಮವೆನ್ನುವುದು ಯಾವಾಗಲೂ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವಂತಹದು. ಇದು ಪ್ರಕಾಶವನ್ನು ಕೊಡತಕ್ಕದ್ದಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಇದು ಜ್ಞಾನ ಸ್ವರೂಪ. “ನಾವು ಇದ್ದರೆ ಅದೂ ಇದೆ. ಅದನ್ನು ಕಾಣಲು ಬೇರೆ ಯಾವ ವಸ್ತುವೂ ಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಜ್ಞಾನ ಸ್ವರೂಪವಾದುದು ಎನ್ನುವ ಲಕ್ಷಣ ಸ್ವರೂಪಲಕ್ಷಣವಾಗುತ್ತದೆ. ತಟಸ್ಥ ಲಕ್ಷಣವಲ್ಲ.

ಅನಂತರ ‘ಸುಖಸ್ವರೂಪ’ ವೆನ್ನುವುದು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. ನಾವು ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಯಾವಾಗಲೂ ಸುಖವಾಗಿರಬೇಕೆಂದೇ ಆಶಿಸುತ್ತೇವೆ.

“ಏತಸ್ಯೈವ ಆನಂದಸ್ಯ ಅನ್ಯಾನಿ ಭೂತಾನಿ ಮಾತ್ರಾಮುಪಜೀವಂತಿ”

(ಈ ಆನಂದದ ಒಂದು ತುಣುಕನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಇತರ ಎಲ್ಲಾ ಭೂತಗಳೂ ಜೀವಿಸುತ್ತವೆ)

“ಯಸ್ಮಿನ್ ನಿತ್ಯಸುಖಾಂಬುಧೌ ಗಲಿತಧೀಃ ಬ್ರಹ್ಮೈವ ನ ಬ್ರಹ್ಮವಿತ್”

(ನಿತ್ಯವಾದ ಸುಖ ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಮನೋಮಗ್ನನಾಗಿರುವವನು ಬ್ರಹ್ಮವನ್ನು ಅರಿತವನೇ ಅಲ್ಲ, ಅವನು ಬ್ರಹ್ಮವೇ ಆಗುವನು)

—ಎಂದೂ ಹೇಳಿರುವುದರಿಂದ ಬ್ರಹ್ಮವೆನ್ನುವುದು ಅಂಥ ಒಂದು ಆನಂದ ಸ್ವರೂಪವಾಗುತ್ತದೆ. ಆನಂದಸ್ವರೂಪಕ್ಕೆ ಎಂದೂ ಅಳಿವಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅದೂ ಸಹ ಪರಬ್ರಹ್ಮದ ಲಕ್ಷಣವೆಂದು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದಂತೆ ಮೂರು ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನೂ ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಹೇಳುವಾಗ ಈ ಮೂರು ಒಂದೇ ಒಂದೆಂದು ಹೇಳುವರು ಬೇರೆ ಬೇರೆಯಾಗಿ ಹೇಳುವುದಿಲ್ಲ. ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ತಿಳಿಯಲು ನಾವು ಈ ಮೂರನ್ನೂ

ಇಷ್ಟು ವಿಶದವಾಗಿ ನೋಡಬೇಕಾಗಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ “ಸತ್ಯಜ್ಞಾನ ಸುಖ ಸ್ವರೂಪ” ಎಂದು ಹೇಳಿರುವುದು.

“ಅವಧಿ ದ್ವೈತಪ್ರಣಾಶೋಜ್ಜಿತಮ್”

(ಎಲ್ಲೆ, ದ್ವೈತ ಮತ್ತು ಅಳಿವು ಇಲ್ಲದುದು)

ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ನಾವು ಕಾಣುವ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ವಸ್ತುವಿಗೂ ಅವಧಿ (ಎಲ್ಲೆ) ಎನ್ನುವುದು ಉಂಟು. ಒಂದು ವಸ್ತುವನ್ನು ಕುರಿತು ಹೇಳುವಾಗ” ಎರಡು ಅಡಿ ಇದೆ. ನಾಲ್ಕು ಅಡಿ ಇದೆ” ಎಂದೆಲ್ಲಾ ಹೇಳುತ್ತೇವೆ. ಕಾಲದಿಂದ ಎಂದು ಎಲ್ಲೆಯನ್ನು ಪರವಸ್ತುವಿಗೆ ವಿಧಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲವೆನ್ನುವುದನ್ನು ನಾವು ನೋಡಿದೆವು. ದೇಶದಿಂದ ಅಂದರೆ ಜಾಗದಿಂದ ಕೂಡ ಪರವಸ್ತುವಿಗೆ ಯಾವ ಎಲ್ಲೆಯೂ ಇಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ಪರವಸ್ತು ಎಲ್ಲಾ ಜಾಗದಲ್ಲೂ ವ್ಯಾಪಿಸಿರುತ್ತದೆ. “ಒಂದು ವಸ್ತು ಈ ಜಾಗದಲ್ಲಿದೆ, ಇನ್ನೊಂದು ಜಾಗದಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲ” ಎಂದರೆ ಆ ವಸ್ತುವಿಗೆ ಜಾಗದಿಂದ ಅಳಿವು ಇದೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದಂತಾಯಿತು. ಆದರೆ ಪರವಸ್ತುವಿಗೆ ಯಾವ ವಿಧವಾದ ಅಳಿವೂ ಇಲ್ಲ

“ಪಾದೋಽಸ್ಯ ವಿಶ್ವಾ ಭೂತಾನಿ |

ತ್ರಿಪಾದಸ್ಯಾಮೃತಂ ದಿವಿ |”

(ಪ್ರಪಂಚವೆಲ್ಲಾ ಪರವಸ್ತುವಿನ ಒಂದು ಭಾಗವೇ ಆಗುತ್ತದೆ. ಪರವಸ್ತುವಿನ ಮೂರು ಭಾಗವಾದರೋ ನಾಶವಾಗದೇ ಇರುವುದು...)

-ಎಂದು ವೇದದಲ್ಲಿ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಅದೇನೆಂದರೆ ಈ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿರುವುದೆಲ್ಲಾ ಬ್ರಹ್ಮದ ಒಂದು ತುಣುಕೇ ಆಗಿದೆಯೆಂದು ತಿಳಿದುಬೇಕು. ಆದ್ದರಿಂದ ‘ಜಾಗ’ ಎನ್ನುವ ಅರ್ಥವೂ ಕೂಡ ನಾವು ಪ್ರಪಂಚವನ್ನು ನೋಡುವಾಗ ಮಾತ್ರ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಪ್ರಪಂಚವಿಲ್ಲದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಅಂಥ ಅರ್ಥವೂ ಇಲ್ಲ.

“ನ ತಸ್ಯ ಪ್ರತಿಮಾಽಸ್ತಿ”

-ಎನ್ನುವಂತೆ ಈ ಬ್ರಹ್ಮಕ್ಕೆ ಪ್ರಪಂಚವೆನ್ನುವದನ್ನೇ ಹೇಳಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಅದು ದೊಡ್ಡ ವಸ್ತುವೆಂದು ನಾವು ಹೇಳಿದರೆ “ಅದು ಎಷ್ಟು ದೊಡ್ಡದು” ಎಂದು ಕೇಳಬಾರದು. ಏಕೆಂದರೆ ಅದಕ್ಕಿಂತಲೂ ದೊಡ್ಡವಸ್ತು ಇಲ್ಲವೇ ಇಲ್ಲ.

“ಅವಧಿ ದ್ವೈತ ಪ್ರಣಾಶೋಜ್ಜಿತಮ್”

-ಎಂದು ಹೇಳಿರುವಲ್ಲಿ ದ್ವೈತವೆಂದರೆ ಏನು ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಈಗ ನೋಡೋಣ. ಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ 'ಬ್ರಹ್ಮ' ಬೇರೊಂದು ವಸ್ತುವಿನಿಂದ ಉಂಟಾದುದಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳಿದೆ, "ಇದು ಬ್ರಹ್ಮ, ಇದು ಬ್ರಹ್ಮ ಅಲ್ಲ" ಎಂದು ನಾವು ಯಾವ ವಸ್ತುವನ್ನೂ ನೋಡಿ ಹೇಳಲಾರೆವು.

ಬ್ರಹ್ಮದ ಸತ್ಯವೇ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡ ಸತ್ಯವೆಂದು ನಾವು ಮೊದಲೇ ಹೇಳಿದೆವು. ಆದ್ದರಿಂದ ಬ್ರಹ್ಮ ಸತ್ಯವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬೇರೆ ಯಾವ ಸತ್ಯವೂ ಇಲ್ಲದಿರುವಾಗ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಪರವಸ್ತುವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬೇರೆ ಯಾವ ವಸ್ತುವನ್ನೂ ತೋರಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಎರಡನೆಯ ವಸ್ತು ಎನ್ನುವುದು ಬೇರೆಯಾಗಿ ಇದ್ದರೆ ಆಗ ದ್ವೈತ ಉಂಟು. ಆದರೆ ನಾವು ಪ್ರಪಂಚವನ್ನು ನೋಡಿದ್ದೇವಲ್ಲ (ಅದು ಎರಡನೆಯ ವಸ್ತುವಲ್ಲವೇ?) ಎಂದು ಯಾರಾದರೂ ಕೇಳಿದರೆ ಅವರಿಗೆ ಒಂದು ಉದಾಹರಣೆಯನ್ನು ಕೊಡಬಹುದು.

ಚಿನ್ನ ಎನ್ನುವ ಲೋಹವನ್ನು ನಾವು ಉಂಗುರ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಮಾರ್ಪಡಿಸಿದರೂ ಅದು ಚಿನ್ನವೇ ತಾನೇ! ಚಿನ್ನವೇ ಉಂಗುರ ರೂಪದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಮುಂದೆ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಉಂಗುರದ ವಿಷಯವಾಗಿ ಹೇಳಿದ ಉದಾಹರಣೆಯಲ್ಲಿ ಪರಿಣಾಮವೆನ್ನುವುದು ಇದೆ. ಅಂದರೆ ಬ್ರಹ್ಮದ ವಿಷಯ ಹಾಗಲ್ಲ, ಪರಿಣಾಮವೆನ್ನುವುದು ಇಲ್ಲ. ಇದನ್ನು ವಿವರಿಸಿ (ತೋರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು). ಕೆಲವು ವಸ್ತುಗಳು ನಮ್ಮ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬೀಳುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ಅವು ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಯಾವುದಾದರೂ ಮೇಘವನ್ನು ನಾವು ದೂರದಿಂದ ನೋಡಿದರೆ ಅದನ್ನು ನೋಡುವಾಗ ನಮ್ಮ ಕಣ್ಣುಗಳಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಒಂದು ಇರುವುದಾಗಿ ತೋರುವುದು.

ಮೋಹವೆನ್ನುವ ಕತ್ತಲೆಯಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಕಣ್ಣುಗಳಿಗೆ ಒಂದು ವಸ್ತು ಬೇರೆ ವಿಧವಾಗಿ ತೋರುವುದು. ಆಗ ಕೆಲವು ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಕಂಡು ನಾವು ಭಯಪಡುವುದೂ ಉಂಟು, ಆದರೆ ಅಲ್ಲಿ ವಸ್ತುವೆನ್ನುವುದೇ ನಿಜಕ್ಕೂ ಇಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅದನ್ನು ನೋಡಿ ಓಡಿಹೋಗಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಅಂಥ ಜ್ಞಾನ ನಮಗೆ ಇಲ್ಲ. ಬೌದ್ಧರು "ಜ್ಞಾನವಿದ್ದರೆ ಸಾಕಲ್ಲವೇ, ವಸ್ತು ಏತಕ್ಕೆ" ಎಂದು ಕೇಳುತ್ತಾರೆ, ವಸ್ತುವಿಲ್ಲದೆ ಜ್ಞಾನವಿಲ್ಲವೆನ್ನುವ ಸಿದ್ಧಾಂತ ನಮ್ಮ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿದೆ. ಆದರೆ ಒಂದು ಹಗ್ಗವನ್ನು ಕಂಡು ನಾವು ಹಾವು ಎಂದು ಭ್ರಮೆಗೆ ಒಳಗಾಗುತ್ತೇವಲ್ಲಾ ಎಂದರೆ ನಮಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟಂತೆ ಆಜ್ಞಾನವೆನ್ನುವ ಹಾವು ಅಲ್ಲಿದೆ. ಅಜ್ಞಾನದಿಂದ ತೋರಿದ ಆ ಹಾವು ಆಜ್ಞಾನ ದೂರವಾಗುತ್ತಲೇ ಹೊರಟುಹೋಗುತ್ತದೆ. ಹೇಗೆ ನಾವು ದೂರದಿಂದ ಮೇಘವನ್ನು ನೋಡುವಾಗ ಹಸು ಇರುವಂತೆ ತೋರಿ ಹತ್ತಿರಕ್ಕೆ ಹೋದಾಗ ಅದು ಇಲ್ಲದೆ ಹೋಗುವುದೋ ಹಾಗೆಯೇ ಅಜ್ಞಾನದಿಂದ ಉಂಟಾಗುವ ಹಾವಿನ ವಿಷಯ ಕೂಡ.

ಒಬ್ಬ ಮನುಷ್ಯನನ್ನು ಅವನ ಮಗ 'ಅಪ್ಪಾ' ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾನೆ. ಅವನ ಅಳಿಯ 'ಮಾವ' ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ ಇರುವವನು ಒಬ್ಬನೇ. ಅದೇ ರೀತಿ ಒಂದೇ ವಸ್ತು ಹಲವು ವಿಧವಾಗಿ ತೋರುತ್ತಿದೆಯೆಂದು ನಾವು ಹೇಳಬಹುದು. ಬ್ರಹ್ಮವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಯಾವ ವಸ್ತು ಇದ್ದರೂ. ಬ್ರಹ್ಮ ಬೇರೆ ವಸ್ತುವಿನ ಆಧೀನದಲ್ಲಿದೆ ಎಂದಾಗುವುದು. ಆದರೆ ಸ್ಥಿತಿ ಹಾಗಿಲ್ಲ. ಬ್ರಹ್ಮವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಯಾವ ವಸ್ತುವೂ ಇಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ದ್ವೈತವೆನ್ನುವುದೇ ಇಲ್ಲ.

“ಪ್ರಣಾಶೋಚ್ಛಿತ್ತಮ್”

ಎಂದು ಹೇಳಿರುವುದನ್ನು ಈಗ ನೋಡೋಣ.

ಬ್ರಹ್ಮಕ್ಕೆ ನಾಶವೆನ್ನುವುದೂ ಇಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಬ್ರಹ್ಮಕ್ಕೆ ಹೇಳಿದ ಸ್ವರೂಪ ಲಕ್ಷಣಗಳು, ಯಾವಾಗಲೂ ಬ್ರಹ್ಮಾ ಒಂದೇ ವಿಧವಾಗಿರುತ್ತದೆಂದು ತೋರಿಸುವುದು.

“ಈಶ್ವರನೂ ಇರಬಹುದು; ಬ್ರಹ್ಮನೂ ಇರಬಹುದು; ಆದರೆ ಪರಬ್ರಹ್ಮದ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ನಮಗೆ ಆಗಬೇಕಾದುದಾದರೂ ಏನು? ನಮ್ಮ ಸ್ವರೂಪ ತಾನೇ ನಮಗೆ ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಆದ್ದರಿಂದ ನಮ್ಮ ಸ್ವರೂಪವೇನು” ಎನ್ನುವ ಪ್ರಶ್ನೆ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ.

ಮನುಷ್ಯನು ಹಲವು ವಿಧವಾದ ವೇಷಗಳನ್ನು ಧರಿಸುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಒಂದು ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅವನು(ಜಾಗತಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ) ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಬೇರೊಂದು ಕಾಲದಲ್ಲಿ (ಸ್ವಪ್ನಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ) ಹಲವು ವಿಧವಾದ ಸ್ವಪ್ನಗಳನ್ನು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಇನ್ನೊಂದು ಕಾಲದಲ್ಲಿ (ಸುಷುಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ) ಅವನು ನೋಡುತ್ತಿರುವುದೂ ಇಲ್ಲ; ಕಲ್ಪನೆ (ಸ್ವಪ್ನ)ಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಲೂ ಇಲ್ಲ. ಆಗ ನಾನು 'ಇದ್ದೇನೆ' ಎನ್ನುವುದು ಮಾತ್ರ ಇರುವುದು. ಸುಷುಪ್ತಿಸ್ಥಿತಿ ಮುಗಿಯುತ್ತಲೇ; 'ಇದ್ದೇನೆ' ಎನ್ನುವುದು ಮಾತ್ರ ಇರುವುದು. ಸುಷುಪ್ತಿಸ್ಥಿತಿ ಮುಗಿಯುತ್ತಲೇ; 'ನಾನು ಸುಖವಾಗಿ ನಿದ್ರೆ ಮಾಡಿದೆನು' ಎಂದೇ ಅವನು ಯೋಚಿಸುತ್ತಾನೆ, ಹಿಂದೆ ಅವನು ಹಾಗೆ ಇದ್ದರೆ ಮಾತ್ರ ಈಗ ಆ ರೀತಿ ಹೇಳಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಹಿಂದೆ ಏನೂ ಇಲ್ಲದುದನ್ನು ಈಗ ಅವನು ಹೊಸದಾಗಿ ಹೇಳಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವನು ಜಾಗೃತ್ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟೋ ವಸ್ತುಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ನೋಡಿ ಅವುಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಕನಸಿನಲ್ಲೂ ಅದೇ ರೀತಿ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಸುಷುಪ್ತಿಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಅನುಭವಿಸುತ್ತಾನೆ. ಅವನಿಗೆ ತನ್ನ ಬಗ್ಗೆ ಅವನು ಆಗ ಇದೆಯೇ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಈಗ ನೋಡೋಣ. ಜಾಗೃತ್ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿರುವಾಗ 'ನೀನು ಇದ್ದೀಯಾ?' ಎಂದು ಯಾರಾದರೂ ಕೇಳಿದರೆ, 'ನಾನು

ಇದ್ದೇನೆ' ಎಂದು ಹೇಳುವನು. 'ನಾನು ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ನಾನು ಇದ್ದೇನೆ' ಎಂದು ಅವನು ಹೇಳುವನು. ಕನಸಿನಲ್ಲೂ ಹಾಗೆಯೇ 'ನಾನು ಹಲವು ವಿಧವಾದ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಎನ್ನುವುದರಿಂದ ನಾನು ಆಗಲೂ ಇದ್ದೇನೆ' ಎಂದೇ ಅವನು ಹೇಳುವನು. ನಿದ್ರೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೇನೆ ಎನ್ನುವುದು ಆಗ ಅವನಿಗೆ ತಿಳಿಯದೇ ಇದ್ದರೂ, ನಿದ್ರೆ ಆದನಂತರ 'ನಾನು ಸುಖವಾಗಿ ನಿದ್ರೆ ಮಾಡಿದೆ' ಎನ್ನುವ ಅರಿವು ಅವನಿಗೆ ಇರುವುದು. ಹಾಗೆ ನಿದ್ರೆ ಮಾಡುವ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಅನುಭವಿಸುವವನು ಒಬ್ಬನು ಇಲ್ಲದೇ ಇದ್ದರೆ, ಅನುಭವಿಸಿದುದನ್ನೂ ಅವನು ಅನುಭವಿಸದೇ ಇದ್ದರೆ, ಸುಖವಾಗಿ ನಿದ್ರೆ ಮಾಡಿದುದನ್ನು ಕುರಿತು ಜಾಗೃತ್ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಅವನು ಹೇಳಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಸುಷುಪ್ತಿ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಕೂಡ ಅನುಭವವನ್ನು ವುದು ಇದೆ. ಆದರೆ ಅಜ್ಞಾನ ಬಹಳ ತೀವ್ರವಾಗಿರುವುದರಿಂದ 'ನಾನು ಈಗ ಅನುಭವಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ' ಎನ್ನುವುದು ಅವನಿಗೆ ನಿದ್ರೆಮಾಡುವಾಗ ತಿಳಿಯಲಿಲ್ಲ.

ಆದ್ದರಿಂದ ಜಾಗೃತ್, ಸ್ವಪ್ನ, ಸುಷುಪ್ತಿಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿಕೊಂಡಿರುವುದು ಜೀವನ ಸ್ವರೂಪ. ಹಾಗಾದರೆ ಜೀವನವನ್ನುವವನು ಯಾರು? ಇವನು ಒಬ್ಬನೇ ಇರುವಾಗ ಯಾವುದಾದರೂ ದೇವರನ್ನು ಉಪಾಸನೆ ಮಾಡಿದರೆ ಅವನು ಸ್ವರ್ಗವೋ, ನರಕವೋ, ಸುಖವೋ, ದುಃಖವೋ ಪಡೆಯುವಂತಾಗುವುದು. ಆದರೆ ಇವನು (ಜೀವನು)-

‘ಯ ಜಾಗೃತ್ ಸ್ವಪ್ನಸುಷುಪ್ತಿಷು ವಿಭಾತ್ಯೇಕಂ ವಿಶೋಕಂ ಪರಮ್’

(ಯಾವುದು ಜಾಗೃತ್, ಸ್ವಪ್ನ, ಸುಷುಪ್ತಿ ಸ್ಥಿತಿಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾಗಿಯೂ, ಶೋಕ ರಹಿತವಾಗಿಯೂ, ಪರವಾಗಿಯೂ, ಪ್ರಕಾಶಿಸಿಕೊಂಡಿರುವುದೋ)-ಎಂದು ಹೇಳಿದಂತೆ ದುಃಖವಿಲ್ಲದವನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಏಕೆ ಹಾಗೆ ಎಂದು ಕೇಳಿದರೆ, ಜೀವನ ನಿಜವಾದ ಸ್ವರೂಪ ಜಾಗೃತ್ ಸ್ಥಿತಿಯೇ, ಸ್ವಪ್ನ ಸ್ಥಿತಿಯೇ ಅಥವಾ ಸುಷುಪ್ತಿ ಸ್ಥಿತಿಯೇ-ಯಾವುದು ಎನ್ನುವುದನ್ನು ನೋಡಬೇಕು.

ಬ್ರಹ್ಮವನ್ನು ನಾವು 'ಸತ್ಯಜ್ಞಾನ ಸುಖಸ್ವರೂಪ' ಎಂದು ಕರೆದೇವು. ಅದು ಯಾವಾಗಲೂ ಸತ್ಯ; ಯಾವಾಗಲೂ ಸುಖವಾಗಿರುವುದು; ಯಾವಾಗಲೂ ಜ್ಞಾನ ಯುಕ್ತವಾಗಿಯೇ ಇರುವುದು. ಆದ್ದರಿಂದ ಬ್ರಹ್ಮಕ್ಕೆ ಜಾಗೃತ್ ಸ್ಥಿತಿ ಇದೆಯೆಂದರೆ ಅದರ ಲಕ್ಷಣವೇ ಜಾಗೃತ್ ಸ್ಥಿತಿಯೆಂದು ನಾವು ಹೇಳಿದಂತಾಗುವುದು, ಆಗ ಅದಕ್ಕೆ ಸ್ವಪ್ನ, ಸುಷುಪ್ತಿಗಳು ಇಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳಬೇಕು.

ಆದರೆ ಜಾಗೃತ್, ಸ್ವಪ್ನ, ಸುಷುಪ್ತಿ ಎನ್ನುವ ಸ್ಥಿತಿಗಳು ಜೀವನಿಗೆ ಬಂದು ಹೋಗು

ತ್ತಿವೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಯಾವುವು ಬಂದು ಹೋಗುತ್ತಿವೆಯೋ ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದನ್ನೂ ಸಹ ನಾವು ಬ್ರಹ್ಮದ ಸ್ವರೂಪವೆಂದು ಹೇಳಲಾರೆವು, ಈ ಸ್ಥಿತಿಗಳಿಗೆ ಜೀವನು ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿ ಬೆಳಗುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಬಂದು ಬಂದು ಹೋಗುವುದೆಲ್ಲವೂ ಸುಳ್ಳೇ. ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿ ಬೆಳಗುತ್ತಿರುವ ಜೀವನ ಸ್ವರೂಪ ದುಃಖ ಸ್ವರೂಪವೋ, ಸುಖ ಸ್ವರೂಪವೋ ಎಂದು ಕೇಳಿದರೆ 'ದುಃಖಸ್ವರೂಪ' ವೆಂದು ನಾವು ಹೇಳುವಂತಿಲ್ಲ. ಇವನಿಗೆ ದುಃಖವೆನ್ನುವುದು ಯಾವಾಗ ಬರುವುದು? ಹೊರಗಿನ ವಸ್ತುಗಳೊಡನೆ ಜೀವನು ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಾಗ ಮಾತ್ರ ದುಃಖ ಉಂಟಾಗುವುದು. ಹೊರಗಿನ ವಸ್ತುಗಳೊಡನೆ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳದೆ ಇರುವಾಗ ಇವನಿಗೆ ದುಃಖವೆನ್ನುವುದು ಉಂಟಾಗುವುದೇ ಇಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ದುಃಖವೆನ್ನುವುದು ಯಾವಾಗಲೂ ಇರುವುದೆಂದು ಹೇಳುವಂತಿಲ್ಲ.

ಜೀವನು ಸುಖಸ್ವರೂಪನೇ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಈಗ ನೋಡೋಣ. ಪಾಯಸವನ್ನು ಕುಡಿದರೆ ಒಬ್ಬನಿಗೆ ಸುಖ ಉಂಟಾಗುವುದು ಅಥವಾ ಬೇರೆ ಯಾವುದಾದರೂ ವಸ್ತುವನ್ನು ತಿಂದರೆ ಸುಖವಾಗಬಹುದು. ಆದ್ದರಿಂದ ಸುಖವೆನ್ನುವುದು ಕೂಡ ವಿಷಯಗಳಿಂದ ಉಂಟಾಗುವುದು ಎಂದು ತಿಳಿದಂತಾಯಿತು. ಇನ್ನು ಸುಖವೆನ್ನುವುದು ಒಬ್ಬನಿಗೆ ವಿಷಯಗಳಿದ್ದರೇನೇ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆಯೇ, ಅವುಗಳು ಇಲ್ಲದೇ ಇದ್ದರೂ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆಯೇ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಕುರಿತು ನಾವು ವಿಚಾರ ಮಾಡಬೇಕು. ಪಾಯಸವನ್ನು ಕುಡಿದರೆ ಒಬ್ಬನಿಗೆ ಸುಖ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ, ಎಂದು ನಾವು ನೋಡಿದೆವು. ಆದರೆ ಒಬ್ಬನು ನಿದ್ರೆ ಮಾಡುತ್ತಾನಲ್ಲಾ, ಆಗ ಅವನಿಗೆ ಸುಖವಿದ್ದಿತೇ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ನೋಡಬೇಕು. ಆಗ ಸುಖ ಉಂಟೇ ಇಲ್ಲವೇ ಎಂದರೆ,

‘ನಿರ್ವಿಷಯಃ ಯಃ ಅನುಭವಃ ಶ್ರುತಯತೇ ಸುಖಸ್ಯ’

(ವಿಷಯವಿಲ್ಲದ ಸುಖದ ಅನುಭವ ಯಾವುದು ಇದೆಯೋ)-ಎಂದು ಹೇಳಿರುವಂತೆ ಸುಷುಪ್ತಿಯ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಯಾವುದೊಂದು ವಿಷಯದ ಸಂಬಂಧದಿಂದಲೂ ನಮಗೆ ಸುಖ ಉಂಟಾಗಲಿಲ್ಲವೆನ್ನುವುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿದೆ. ಹೊರ ವಿಷಯಗಳೇ ಇಲ್ಲದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬನಿಗೆ ಸುಖ ಉಂಟಾಯಿತೆಂದರೆ, ಆಗ ಅವನ ಸ್ವರೂಪ ಮಾತ್ರವೇ ಇದ್ದಿತೆಂದು ತಾತ್ಪರ್ಯ. ಚಿನ್ನದಲ್ಲಿ ಹಲವು ಧಾತುಗಳು ಕಲೆತಿರುತ್ತವೆ. ಚಿನ್ನವನ್ನು ಶುದ್ಧಮಾಡಿ ಅವುಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಬೇರ್ಪಡಿಸಿಬಿಟ್ಟರೆ, ಆಗ ಶುದ್ಧವಾದ ಚಿನ್ನ ಮಾತ್ರ ಇರುವುದಲ್ಲವೇ? ಶುದ್ಧವಾದ ಚಿನ್ನದ ಸ್ವರೂಪ ನಮಗೆ ಇತರ ಧಾತುಗಳನ್ನು ತೆಗೆದ ಮೇಲೆ ತಾನೇ ತಿಳಿಯುವುದು? ಅದೇ ರೀತಿ ಸುಷುಪ್ತಿ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಜೀವನ ಸ್ವರೂಪ ಆನಂದವೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಅದನ್ನು ನಾವೇ ತಿಳಿದುಕೊಂಡರೆ ಅದಕ್ಕೆ ಶಾಸ್ತ್ರವೇಕೆ ಬೇಕು? ಅಜ್ಞಾನವನ್ನು ನಿವಾರಿಸಲು ಶಾಸ್ತ್ರವೆನ್ನುವುದು ಬೇಕು.

ಯಾವ ಅಜ್ಞಾನದಿಂದಾಗಿ ಜಾಗ್ರತ್, ಸ್ವಪ್ನ, ಸುಷುಪ್ತಿ ಎನ್ನುವ ಮೂರು ಅವಸ್ಥೆಗಳನ್ನೂ ನಾವು ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದೇವೋ ಆ ಅಜ್ಞಾನವನ್ನು ನಿವಾರಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ನಾವು ಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಓದಬೇಕು. ನಮ್ಮ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಕುರಿತು ತಿಳುವಳಿಕೆ ನಮಗೆ ಇಲ್ಲವೇ ಇಲ್ಲ ಎಂದೇನಲ್ಲ. ಆದರೆ ನಮ್ಮ ಬಗ್ಗೆ ನಮಗೆ ತಿಳುವಳಿಕೆ ಯಾವಾಗ ಇದೆ ಎಂದು ಕೇಳಿದರೆ, ಆ ಅಜ್ಞಾನ ಸೇರಿಕೊಂಡಿರುವ ಸಮಯದಲ್ಲೂ ಇದ್ದೇ ಇದೆ. ಈ ಜಾಗ್ರತ್, ಸ್ವಪ್ನ, ಸುಷುಪ್ತಿ ಇವೆಲ್ಲವೂ ಒಬ್ಬನಿಗೆ ಯಾವುದರಿಂದ ಬಂದಿವೆ?

‘ದುಃಖಜನ್ಮ ಪ್ರವೃತ್ತಿದೋಷಮಿಥ್ಯಾಜ್ಞಾನಾನಾಂ
ಉತ್ತರೋತ್ತರಾಪಾಯೇ ತದನನ್ತರಾಪಾಯಾದಪವರ್ಗಃ’

—ಎಂದು ನ್ಯಾಯಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಬರುವುದು.

ದುಃಖ ಎನ್ನುವುದು ಯಾವುದರಿಂದ ಬಂದಿತು? ಶರೀರ ಬಂದಿರುವುದರಿಂದ ದುಃಖ ಬಂದಿತು. ಶರೀರವೇ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ದುಃಖವೇ ಇಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ಆತ್ಮನನ್ನುವ ವಸ್ತು ನಿತ್ಯವು. ಅವನಿಗೆ ಹೊರಗಿನ ವಸ್ತುಗಳಿಂದ ಉಂಟಾಗುವ ಸಂಬಂಧವೇ ಇಲ್ಲ. ವಿಷಯಗಳಿಂದ ಉಂಟಾಗುವ ಸಂಬಂಧ ಈ ಶರೀರವಿದ್ದರೇನೇ ಬರುವುದು.

ಜನ್ಮ ಯಾವುದರಿಂದ ಬಂದಿತು ಎಂದು ಕೇಳಿದರೆ, ‘ಪಂಚದಶಿ’ಯಲ್ಲಿ—

‘ಕುರ್ವತೇ ಕರ್ಮ ಭೋಗಾಯ ಕರ್ಮ ಕರ್ತುಂ ಚ ಭುಂಜತೇ’

(ಭೋಗಕ್ಕಾಗಿ ಕರ್ಮವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಕರ್ಮಕ್ಕಾಗಿ ಭೋಗವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುವರು.)

—ಎಂದು ಹೇಳಿದಂತೆ ನಾವು ಮಾಡುವ ಕರ್ಮಗಳಿಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ನಮಗೆ ಜನ್ಮ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ.

ಆದ್ದರಿಂದ ಜನ್ಮವೆನ್ನುವುದು ಕರ್ಮದಿಂದ ಬಂದಿದೆ. ಈ ಕರ್ಮ ಯಾವುದರಿಂದ ಬಂದಿತು ಎನ್ನುವುದಕ್ಕೆ ‘ದೋಷದಿಂದ’ ಎಂದು ಸೂತ್ರದಲ್ಲಿ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ದೋಷವೆಂದರೆ ಏನು?

‘ರಾಗ ದ್ವೇಷಮೋಹಾ ದೋಷಾಃ’

—ಎಂದು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. ರಾಗ, ದ್ವೇಷ, ಮೋಹ—ಈ ಮೂರೂ ದೋಷಗಳು. ಕೆಲವು ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ನಮಗೆ ಅನಿಚ್ಛೆ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ನಾವು ಮನೆ

ಯಲ್ಲಿ ಸಾಕಿಕೊಂಡಿರುವ ಒಂದು ಚಿಕ್ಕ ನಾಯಿಮರಿಯನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ನಮಗೆ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಸಂತೋಷ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಆ ನಾಯಿ ಕಡಿಯುವುದಿಲ್ಲ; ಹಾವು ಕಡಿಯುವುದನ್ನುವ ಭಯ. ಆದ್ದರಿಂದ ಒಂದು ವಸ್ತು ನಮಗೆ ಬೇಕಾಗಿದೆ, ಮತ್ತೊಂದು ವಸ್ತು ಬೇಡವೆಂದಾಗಿದೆ. ಹೀಗಿರುವ ರಾಗವೂ, ದ್ವೇಷವೂ ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಇದೆ. ಈ ರಾಗ ದ್ವೇಷ ಯಾವುದರಿಂದ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ಕೇಳಿದರೆ ಮೋಹ ದಿಂದ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ ಎನ್ನುವುದೇ ಅದಕ್ಕೆ ಉತ್ತರ.

ಮೋಹವೆಂದರೆ ಏನು? ಸ್ಥಿರವಿಲ್ಲದ ಒಂದು ವಸ್ತು, ಸ್ಥಿರವಾಗಿದೆಯೆಂದು ತಿಳಿಯುವುದು ಮೋಹವೆನ್ನಲಾಗುವುದು. ಅದೇ ರೀತಿ ಅಶುಚಿಯಾಗಿರುವ ಒಂದು ವಸ್ತುವನ್ನು ಶುಚಿಯಾದುದೆಂದು ತಿಳಿಯುವುದೂ ಮೋಹವೇ. ಹಾಗೆಯೇ ಅಸುಖವಾಗಿರುವ ವಸ್ತುವನ್ನು ಮಧುರವಾಗಿರುವುದೆಂದು ತಿಳಿಯುವುದೂ ಮೋಹಕ್ಕೆ ಸೇರುತ್ತದೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ-ನಾವು ಈ ಶರೀರವನ್ನು ಸ್ಥಿರವೆಂದು ತಿಳಿದಿದ್ದೇವೆಯೋ ಇಲ್ಲವೋ? ನಿತ್ಯವಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಭಾವಿಸುತ್ತೇವೆ.

“ಭುಕ್ತಾ ಬಹುವೋ ದಾರಾ

ಲಬ್ಧಾಃ ಪುತ್ರಾಶ್ಚ ಪೌತ್ರಾಶ್ಚ”

-ಎಂದು ಒಂದು ಶ್ಲೋಕದಲ್ಲಿ ನೀಲಕಂಠ ದೀಕ್ಷಿತರು, ‘ಒಬ್ಬನು ಹಲವು ಮದುವೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡನು. ಹಲವು ಮಂದಿ ಮಕ್ಕಳನ್ನೂ ಮೊಮ್ಮಕ್ಕಳನ್ನೂ ಪಡೆದಾಯಿತು. ನೂರು ವರ್ಷಗಳೂ ಜೀವಿಸಿದನು. ಆಗ ಯಮನು, ‘ಬಾ’ ಎಂದು ಕರೆದರೆ ಅವನು ತಯಾರಾಗಿ ಇರುವನೇ?’ ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ.

ಆದ್ದರಿಂದ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಶರೀರವನ್ನೇ ‘ನಾನು’ ಎಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತಾನೆ. ನಾವು ಸ್ಥಿರವಾಗಿರಬೇಕೆನ್ನುವ ಭಾವನೆ ಅವನಿಗೆ ಇದೆ. ಈ ಭಾವನೆ ನ್ಯಾಯವಾದುದೇ. ಆದರೆ ‘ನಾನು’ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಅವನು ಎಲ್ಲಿ ಭಾವಿಸುತ್ತಾನೋ ಅದರಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷವಿದೆ, ಸ್ಥಿರವಲ್ಲದ ಒಂದು ವಸ್ತುವನ್ನು ‘ನಾನು’ ಎಂದು ಭಾವಿಸಿ ಆ ‘ನಾನು’ ಸ್ಥಿರವಾಗಬೇಕೆಂದು ಭಾವಿಸಿದರೆ ಅದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಹುಚ್ಚುತನ ಬೇರೆ ಯಾವುದು? ಆದ್ದರಿಂದ ಮನುಷ್ಯನು ಅನಿತ್ಯವಾಗಿರುವ ಒಂದು ವಸ್ತುವನ್ನು ನಿತ್ಯವಾಗಿ ಭಾವಿಸುತ್ತಾನೆ. ಅಶುಚಿಯಾಗಿರುವ ವಸ್ತುವನ್ನು ಶುಚಿಯಾಗಿರಬೇಕೆಂದು ಭಾವಿಸುತ್ತಾನೆ.

ನಾನು ಬಹಳ ಬೆಳ್ಳಗಿದ್ದೇನೆ; ಮನ್ಮಥನಂತೆ ಇದ್ದೇನೆ ಎಂದು ಒಬ್ಬನು ಭಾವಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ. ಒಂದು ಚಿಕ್ಕ ಸೂಜಿಯಿಂದ ಅವನ ಶರೀರವನ್ನು ಚುಚ್ಚಿದರೆ ಅದರಿಂದ ತಕ್ಷಣ ನೋಡಲು ಅಸಾಧ್ಯವಾದ ರಕ್ತ ಬರುತ್ತದೆ. ನಾಲ್ಕು ದಿನಗಳು ಹಾಗೆಯೇ ಬಿಟ್ಟು ಬಿಟ್ಟರೆ ಅದರಿಂದ ಕೀವು ಬರಲು ಆರಂಭವಾಗುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಈ ಶರೀರ

ವೆನ್ನುವುದು ಬಹಳ ದುಃಖಕೊಡುವುದಾಗುತ್ತದೆ. ಹೀಗಿರುವಾಗ ಏತಕ್ಕೆ ಈ ದುಃಖಕರವಾದ ಶರೀರ ನಮಗೆ ಬೇಕು?

ನಾವು ಹೊಳೆಯನ್ನು ದಾಟಲು ಒಂದು ದೋಣಿಯನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸುತ್ತೇವೆ. ಹೊಳೆಯನ್ನು ದಾಟುವುದಕ್ಕೆ ಆ ದೋಣಿ ಯೋಗ್ಯವಾಗಿದೆಯೇ ಎಂದು ನಾವು ನೋಡುತ್ತೇವೆಯೇ ಹೊರತು, ಆ ದೋಣಿಯ ಉದ್ದ, ಅದರ ಬಣ್ಣ, ಅದರ ಅಗಲ ಇವುಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ನಾವು ನೋಡುತ್ತಾ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಭಗವಂತನು ಸಂಸಾರ ಸಮುದ್ರವನ್ನು ದಾಟುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಈ ಶರೀರಕ್ಕೆ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಈಗಲೇ ಇದನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಸಂಸಾರಸಾಗರವನ್ನು ದಾಟಲು ಪ್ರಯತ್ನ ಪಡಬೇಕು. ಇದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, 'ನಾನು ಇನ್ನೂ ಬೆಳ್ಳಗಾಗಬೇಕು. ಶರೀರ ಬೆಳ್ಳಗಾಗುವದಕ್ಕೆ ಯಾವು ಯಾವುದೋ ಪುಡಿಗಳನ್ನು ಹಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಇದನ್ನು ಬೆಳ್ಳಗೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು, ಎಂದೆಲ್ಲಾ ಯೋಚಿಸಬಾರದು. ಶರೀರ ಬೆಳ್ಳಗಿದ್ದರೇನು. ಕಪ್ಪಾಗಿದ್ದರೇನು? ಅದರಿಂದ ಯಾವ ಪ್ರಯೋಜನವೂ ಇಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ದುಃಖಕರವಾದ ಈ ಶರೀರವನ್ನು ದುಃಖರಹಿತವಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಒಬ್ಬನು ಯೋಚಿಸುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಅದನ್ನು ಹಾಗೆ ಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. 'ಅಶುಚಿಯಾಗಿದ್ದರೆ ಏನು, ಶುಚಿಯಾಗಿದ್ದರೆ ಏನು' ಎಂದು ನಾವು ಹೇಳುವುದಾದರೆ 'ನಾನು ಏಕೆ ಸ್ನಾನ ಮಾಡುವುದು' ಎಂದು ಕೇಳಬಾರದು. ಈ ಶರೀರವೇ 'ನಾನು' ಎನ್ನುವ ಭಾವನೆ ಇರುವವರೆಗೆ ಅವನಿಗೆ ಈ 'ಶೌಚ' 'ಅಶೌಚ' ಎರಡೂ ಉಂಟು. ಇಂಥ ಭಾವನೆ ಇಲ್ಲವೆಂದರೆ ನಾವು ಒಂದು ವಿಧವಾಗಿ ಶುಚಿಯಾಗಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಕೂಡ (ಆತ್ಮಜ್ಞಾನವನ್ನು ಪಡೆದಿರುವುದರಿಂದ) ಬೇರೆ ವಿಧವಾಗಿ ಶುಚಿಯೆಂದು ನಿರೂಪಿಸಬಹುದು. ಆದ್ದರಿಂದ ಈ ಶರೀರವನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ನಾವು ಪಡೆಯಬೇಕಾದುದನ್ನು ಪಡೆದರೆ ಅದೇ ಉತ್ತಮವಾದುದು. ಅದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಅಶುಚಿಯಾಗಿರುವ ಈ ಶರೀರವನ್ನು 'ನಾನು ಶುಚಿಪಡಿಸುತ್ತೇನೆ' ಎಂದರೆ ಅದು ಆಗದ ಕೆಲಸ.

ಅನಂತರ 'ಅಸುಖ'ವೆಂದು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. (ಸುಖವಲ್ಲದ್ದನ್ನು ಸುಖ ಕೊಡುವುದಾಗಿ ಭಾವಿಸುವುದು ಮೋಹವೇ ಆಗುತ್ತದೆ.)

ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಯಾವಾಗಲೂ ಪ್ರಿಯವಾಗಿರುವ ವಸ್ತು ಇದೆಯೇ ಎಂದು ಕೇಳಿದರೆ, ಅದಕ್ಕೆ ಶಂಕರ ಭಗವತ್ಪಾದರು ಒಂದು ಶ್ಲೋಕದಲ್ಲಿ-

“ಯಸ್ಮಾತ್ ಯಾವತ್ ಪ್ರಿಯಂ ಸ್ಯಾದಿಹ ಹಿ ವಿಷಯತ ಸ್ತಾವದಸ್ಮಿನ್
 ಪ್ರಿಯತ್ವಂ
 ಯಾವದ್ಧುಃಖಂ ಚ ಯಸ್ಮಾದ್ಭವತಿ ಖಲು ತತಸ್ತಾವದೇವಾ ಪ್ರಿಯತ್ವಮ್ |
 ನೈಕಸ್ಮಿನ್ ಸರ್ವಕಾಲೇಽಸ್ತು ಭಯಮಪಿ ಕದಾಪ್ಯಪ್ರಿಯೋಽಪಿ
 ಪ್ರಿಯಃಸ್ಯಾತ್
 ಪ್ರೇಯಾನಪ್ಯಪ್ರಿಯೋ ವಾ ಸತತಮಪಿ ತತಃ ಪ್ರೇಯ ಆತ್ಮಾಖ್ಯ ವಸ್ತು ||”

(ಎಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಒಬ್ಬನು ಒಂದು ವಸ್ತುವಿನಿಂದ ಪ್ರಿಯತ್ವವನ್ನು ಪಡೆಯು ತಾನೋ ಅದುವರೆಗೆ ಆ ವಸ್ತು ಪ್ರಿಯವಾಗಿರುತ್ತದೆ; ಅದು ದುಃಖವನ್ನು ಉಂಟು ಮಾಡುವವರೆಗೆ ಅದು ಪ್ರಿಯವಾಗಿರುತ್ತದೆ; ಯಾವುದೇ ಒಂದು ವಸ್ತುವಾಗಲಿ ಯಾವಾಗಲೂ ಪ್ರಿಯವಾಗಲೀ ಅಪ್ರಿಯವಾಗಲೀ ಆಗಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಅಪ್ರಿಯವೂ ಪ್ರಿಯವಾಗಿ ಬದಲಾಗಬಹುದು; ಪ್ರಿಯವಾಗಿರುವುದು ಅಪ್ರಿಯವೂ ಆಗಬಹುದು; ಆದ್ದರಿಂದ ಆತ್ಮ ಎನ್ನುವ ವಸ್ತು ಯಾವಾಗಲೂ ಬಹಳ ಪ್ರಿಯವಾಗಿರತಕ್ಕಂ ತಹದು)-ಎಂದು ವರ್ಣಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಒಬ್ಬ ತಂದೆಗೆ ತನ್ನ ಮಗನ ಮೇಲೆ ಪ್ರೀತಿ ಇರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಮಗನು ತಂದೆಯ ಮಾತು ಕೇಳುವವರೆಗೆ ಮಾತ್ರ ಅವನು ತಂದೆಗೆ ಪ್ರಿಯ. ಅವನು ಹಾಗೆ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳದಿದ್ದರೆ ಅವನನ್ನು ತಂದೆ ಬಯ್ಯುವನು. ತಂದೆ ತನಗಾಗಿ ಮಗನ ಮೇಲೆ ಪ್ರೀತಿ ತೋರಿಸುವನೇ ಹೊರತು ಆ ಪ್ರೀತಿ ಮಗನಿಗಾಗಿ ಅಲ್ಲ. ಮಗನು ತನ್ನ ಮಾತಿನಂತೆ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುವವರೆಗೆ, ಹಣ ಸಂಪಾದಿಸಿ ಅದನ್ನು ತನಗೂ ಕೊಡುವವರೆಗೆ ತಂದೆಗೆ ಅವನ ಮೇಲೆ ಪ್ರೀತಿ ಇರುವುದೆಂಬುದನ್ನು ನಾವು ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಕಾಣುತ್ತೇವೆ.

ಹಾಗೆಯೇ ದುಃಖ ಎಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಇರುವುದು ಎನ್ನುವುದೂ ನಾವು ನೋಡಬೇಕು. ಒಬ್ಬನಿಗೆ ಸಕ್ಕರೆ ಬಹಳ ಇಷ್ಟವಾಗಿರಬಹುದು, ಇನ್ನೊಬ್ಬನಿಗೆ ಅದು ಇಷ್ಟವಾದರೂ ಸಹ, ಸಕ್ಕರೆ ಖಾಯಿಲೆ ಬಂದಿರುವುದರಿಂದ ಅದನ್ನು ಅವನು ಮುಟ್ಟುವುದೇ ಇಲ್ಲ. “ಇಷ್ಟು ದಿನಗಳು ಸಕ್ಕರೆ ತಿನ್ನುತ್ತಿದ್ದೀರಲ್ಲಾ, ಏಕೆ ಈಗ ಮಾತ್ರ ಸಕ್ಕರೆ ತಿನ್ನುವುದಿಲ್ಲ?” ಎಂದು ಕೇಳಿದರೆ, “ಈಗ ನನಗೆ ಸಕ್ಕರೆ ಖಾಯಿಲೆ ಆಗಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ನಾನು ಸಕ್ಕರೆ ತಿನ್ನುವುದಿಲ್ಲ” ಎಂದು ಅವನು ಹೇಳುವನು. ಔಷಧವೆನ್ನುವ ಕಹಿಯಾದ ಒಂದು ವಸ್ತುವನ್ನು ನಾವೆಲ್ಲಾರೂ “ಬೇಡ, ಬೇಡ” ಎಂದು ಸಾಧಾರಣ ಸಮಯಗಳಲ್ಲಿ ದೂರವಿಡುತ್ತಿರುತ್ತೇವೆ. ಆದರೆ ಖಾಯಿಲೆ ಬಂದರೆ “ಮೊದಲು ಔಷಧ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬನ್ನಿ” ಎಂದು ನಾವೇ ಕೇಳಿ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತೇವೆ. ಆಗ ನಾವು ಮೊದಲು ಪ್ರೀತಿಯನ್ನು ಇಡದ ವಸ್ತುವಿನ ಮೇಲೂ ಪ್ರೀತಿಯನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತೇವೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಒಂದೇ ವಸ್ತುವೇ ಎಲ್ಲಾ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ ಪ್ರಿಯವಾಗಿಯೋ ಅಪ್ರಿಯವಾಗಿಯೋ

ಇರುವುದಿಲ್ಲ.

ಆತ್ಮ ಎನ್ನುವುದು ಯಾವಾಗಲೂ ಪ್ರಿಯವಾಗಿರುವುದು. ಆದರೆ ಮನುಷ್ಯನು ತಾತ್ಕಾಲಿಕವಾಗಿ ಸುಖವನ್ನು ಕೊಡುವ ವಿಷಯಗಳನ್ನು, ಅವುಗಳೇ ತನಗೆ ಪ್ರಿಯ ವಾದವು ಎಂದು ಭಾವಿಸಿ ಅವುಗಳ ಮೇಲೆಯೇ ಆಸೆಯನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ. ನಿಜಕ್ಕೂ ಅವನು ಪ್ರಿಯತೆಯನ್ನು ಹೊಂದಬೇಕಾದ ಮುಖ್ಯವಾದ ವಿಷಯವೆಂದರೆ ಅದು ಆತ್ಮ.

ಹೀಗೆ ಒಬ್ಬನು ಆಸೆ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಲು ಯೋಗ್ಯವಲ್ಲದ ವಿಷಯಗಳ ಮೇಲೆ ಆಸೆ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡರೆ ಅದೇ ಅವನಿಗೆ ಮೃತ್ಯುವಾಗಿ ಬಿಡುವುದು. ಅದಕ್ಕೆ ಮೋಹವೆಂದು ಸೂತ್ರದಲ್ಲಿ ವರ್ಣಿತವಾಗಿರುವುದು. ಆದ್ದರಿಂದ ಈ ರಾಗ-ದ್ವೇಷ ಎರಡೂ ಬಹಳ ದೊಡ್ಡ ಶತ್ರುಗಳು. ಮೋಹವೆನ್ನುವುದು ಇದ್ದರೆ ಈ ರಾಗ-ದ್ವೇಷಗಳೂ ಇರುವುವು. ಮೋಹವೆನ್ನುವುದು ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಈ ಪ್ರಿಯತೆ, ಅಪ್ರಿಯತೆ ಇಲ್ಲವೇ ಇಲ್ಲ.

“ತೇಷಾಂ ಮೋಹಃ ಪಾಪೀಯಾನ್”

(ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಮೋಹವೇ ಹೆಚ್ಚು ಅಪಾಯಕಾರಿ)-ಎಂದು ಹೇಳಿರುವುದರಿಂದ ಮೋಹವನ್ನು ನಾವು ತೊರೆಯಬೇಕು.

ಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಓದುವಾಗ, “ಬೇರೆ ಎಲ್ಲಾ ವಸ್ತುಗಳೂ ಮೋಹ” ಎಂದು ಒಬ್ಬ ನಿಗೆ ತೋರಬಹುದು. ಆದರೆ ಓದಿದ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಕೆಳಗೆ ಇಟ್ಟು ಒಡನೆ ಇನ್ನೂ ಸ್ವಲ್ಪ ಟಾನಿಕ ಕುಡಿದರೆ ಒಳ್ಳೆಯದಲ್ಲವೇ? ನಾವು ಪುಷ್ಪಿಯಾಗಿ ಇರಬಹುದಲ್ಲಾ” ಎಂದು ತೋರುತ್ತದೆ. “ಏಕಂ ವಿಶೋಕಂ ಪರಂ” ಎಂದು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿರುವುದರಿಂದ ಆತ್ಮ ನಿಗೆ ಶೋಕವಿಲ್ಲವೆಂದು ತಿಳಿಯುವುದು. ಈ ಆತ್ಮನು ಸುಖಸ್ವರೂಪಿಯೇ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಸುಷುಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ನಾವು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಅನುಭವದ ಮೂಲಕ ನೋಡಬಹುದು. ಆದ್ದ ರಿಂದ ನಾವು ಆತ್ಮನ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಕುರಿತೂ ಶೋಧಿಸಬೇಕು, ಬ್ರಹ್ಮದ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಕುರಿತೂ ಶೋಧಿಸಬೇಕು. ನಾವು ಹೀಗೆ ನೋಡಿದರೆ ಬ್ರಹ್ಮವೂ ಸುಖಸ್ವರೂಪಿಯೇ. ಆತ್ಮನೂ ಸುಖಸ್ವರೂಪಿಯೇ. ಆದರೂ ‘ಏಕಂ ವಿಶೋಕಂ ಪರಂ’ ಎಂದು ಹೇಳಲ್ಪ ಟಿದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಮೇಲೆ ಯಾವ ವಸ್ತುವೂ ಇಲ್ಲ.

“ಪ್ರತ್ಯಕ್ ಬ್ರಹ್ಮ ತದಸ್ಮಿ ಯಸ್ಯ ಕೃಪಯಾ ತಂ ದೇಶಿಕೇಂದ್ರಂ ಭಜೇ”

(ಯಾರ ಕೃಪೆಯಿಂದ ಒಳಗಿರುವ ಆತ್ಮನಾದ ನಾನೇ ಬ್ರಹ್ಮನಾಗಿ ಇದ್ದೇನೋ ಆ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಗುರುವನ್ನು ಸ್ತುತಿಸುತ್ತೇನೆ.)

‘ಪ್ರತ್ಯಕ್ ಬ್ರಹ್ಮ’ ಎಂದು ಹೇಳಿರುವುದರಿಂದ ಪ್ರತ್ಯಗಭಿನ್ನಂ ಬ್ರಹ್ಮ (ಜೀವನಿಂದ ಬ್ರಹ್ಮ ಬೇರೆಯಲ್ಲ)-ಈ ಜೀವನೂ ಬ್ರಹ್ಮವೂ ಒಂದಾಗಿಯೇ ಇರಬೇಕು.

“ಯದಾಹ್ಯೇವೈಷ ಏತಸ್ಮಿನ್ಮದರಮನ್ತರಂ ಕುರುತೇ| ಆತ ತಸ್ಮಿನ್
ಭಯಂ ಭವತಿ”

(ಅದರಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಭೇದವನ್ನು ಮಾಡಿದರೂ ಸಹ ಅದರಿಂದ ಭಯ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ವೇದ ಘೋಷಿಸುತ್ತದೆ.)

ಕೆಲವರು “ನಾವು ಸಗುಣ ಈಶ್ವರನನ್ನು ಆರಾಧಿಸಿ, ಅವನ ಲೋಕಕ್ಕೆ ಹೋದರೆ ಭಯವಿಲ್ಲದೆಯೇ ಇರಬಹುದಲ್ಲ” ಎಂದು ಹೇಳುವರು. ಆ ಲೋಕಗಳಲ್ಲಿ ಇದ್ದರೂ ಕೂಡ,

“ದ್ವಿತೀಯಾತ್ ವೈ ಭಯಂ ಭವತಿ” (ಎರಡನೆಯ ವಸ್ತುವಿದ್ದರೆ ಭಯ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ.)-ಎಂದು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಎರಡನೆಯ ವಸ್ತುವೆಂದು ಒಂದು ಇದ್ದರೆ ಆಗ ಅವನಿಗೆ ಭಯವೇ ಆಗುತ್ತದೆ. ಹೀಗಿಲ್ಲದೆ ಒಬ್ಬನು ಬ್ರಹ್ಮ ವಿಚಾರವನ್ನು ಮಾಡಿದರೆ, ಬ್ರಹ್ಮ ವಿಚಾರಮಾಡಿ ತನ್ನ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡರೆ, ಅವನು ಬ್ರಹ್ಮವೇ ಆಗಿಬಿಡುವನು. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ “ಬ್ರಹ್ಮವಿತ್ ಬ್ರಹ್ಮೈವ ಭವತಿ” ಎಂದು ಹೇಳಿರುವುದು.

ಆದ್ದರಿಂದ ಒಬ್ಬನು ತತ್ತ್ವವನ್ನು ಅರಿಯುವುದರಿಂದ ಅವನು ಬೇರೆ ವಿಧವಾಗಿ ತಿಳಿದುಕೊಂಡುದೆಲ್ಲಾ ದೂರವಾಗಿ ಅವನು ಬ್ರಹ್ಮವಾಗಿಯೇ ಆಗಿಬಿಡುತ್ತಾನೆಂದು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ನಾವು ಸ್ವಲ್ಪಮಟ್ಟಿಗಾದರೂ ವೇದಾಂತ ವಿಚಾರವನ್ನು ಮಾಡಿ ಆತ್ಮಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರವನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಪ್ರಯತ್ನಪಟ್ಟರೆ ಅದರಲ್ಲೇ ನಾವು ಶ್ರದ್ಧೆಯನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದರೆ-

“ಇತಃ ಕೋನ್ವಸ್ತಿ ಮೂಢಾತ್ಮಾ ಯಸ್ತುಸ್ವಾರ್ಥೇ ಪ್ರಮಾದ್ಯತ” (ತನ್ನ ಆತ್ಮನ ಒಳ್ಳೆಯದರ ವಿಷಯವಾಗಿ ತಪ್ಪಾಗಿ ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿರುವವನಿಗಿಂತಲೂ ಮೂರ್ಖನು ಯಾರಾದರೂ ಇರಬಹುದೇ?)

-ಎಂದು ಭಗವತ್ಪಾದರು ಹೇಳಿದಂತೆ, ಒಂದುವೇಳೆ ಈ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ನಮಗೆ ಮೋಕ್ಷ ದೊರೆಯದಿದ್ದರೂ ಆ ಸಂಸ್ಕಾರಗಳಿಂದ (ವಾಸನೆಗಳಿಂದ) ಮುಂದಿನ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ನಮಗೆ “ಆತ್ಮ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರ” ದೊರೆಯಬಹುದು. ಆದ್ದರಿಂದ ನಾವು ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಪ್ರಯತ್ನ ಪಡಬೇಕು. ನಾವು ಯಾವ ಉನ್ನತ ಲೋಕಕ್ಕೆ ಹೋದರೂ “ಕ್ಷೀಣೇ

ಪುಣ್ಯೇ ಮರ್ತ್ಯಲೋಕಂ ವಿಶನ್ತಿ” ಎಂದು ಹೇಳಿದಂತೆ ಪುಣ್ಯಗಳು ಮುಗಿಯುತ್ತಲೇ ಮನುಷ್ಯಲೋಕಕ್ಕೆ ಬರಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ನಾವು ಸ್ಥಿರವಲ್ಲದ ವಸ್ತುಗಳಿಂದ ಬೇರ್ಪಟ್ಟು ಸ್ಥಿರವಾದ ವಸ್ತುವನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಭಗವಂತನು ನಮಗೆ ಶಕ್ತಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಮನುಷ್ಯ ಜನ್ಮವೆನ್ನುವುದು ಬಹಳ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದುದು. ನಾವು ಮನುಷ್ಯ ಜನ್ಮವನ್ನು ವ್ಯರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬಾರದು. ಇದು ಶಾಸ್ತ್ರಗಳ ನಿರ್ಧಾರ. ಈ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ನಿಮಗೆ ಭಗವಂತನು ಕೊಡಲಿ ಎಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ ಈ ಉಪನ್ಯಾಸವನ್ನು ಮುಗಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ.

೧೪. ದಾನದ ಶ್ರೇಷ್ಠತೆ

(1977ರಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀ ಜಗದ್ಗುರು ಮಹಾಸ್ವಾಮಿಗಳವರು ಮದ್ರಾಸಿನಲ್ಲಿ ಅನುಗ್ರಹಿಸಿದ ಭಾಷಣ)

ವಿಶುದ್ಧ ಜ್ಞಾನದೇಹಾಯ ತ್ರಿವೇದೀ ದಿವ್ಯಚಕ್ಷುಷೇ |
ಶ್ರೇಯಃ ಪ್ರಾಪ್ತಿ ನಿಮಿತ್ತಾಯ ನಮಸ್ತೋಮಾರ್ಥಧಾರಿಣೇ ||
ನಮಾಮಿ ಯಾಮಿನೀನಾಥ ಲೇಖಾಲಂಕೃತಕುಂತಲಾಮ್ |
ಭವಾನೀಂ ಭವಸಂತಾಪನಿರ್ವಾಪಣ ಸುಧಾನದೀಮ್ ||

ತುಪಾಕಿ ಹಿಡಿದು ಗುಂಡಿಕ್ಕಲು ಗುರಿ ಇಟ್ಟಿರುವ ಮನುಷ್ಯನು, ಗುಂಡು ಹೊಡೆ ಯಬೇಕಾದ ವಸ್ತುವಿಗಿಂತ ಸ್ವಲ್ಪ ಮೇಲೆ ಗುರಿ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಏಕೆಂದರೆ, ಗುಂಡು ಗುರಿ ಇಟ್ಟಿರುವ ವಸ್ತುವನ್ನು ಸೇರುವುದಕ್ಕೆ ಮೊದಲು ಸ್ವಲ್ಪ ಅಲುಗಾಡು ವುದು. ಹಾಗೆ ಆದಮೇಲೆ ವಸ್ತುವಿನ ಮೇಲೆ ಗುಂಡು ಬೀಳುವುದು. ಅದೇ ರೀತಿ ದೊಡ್ಡದಾದ ಒಳ್ಳೆಯ ಕೆಲಸಗಳಿಗಾಗಿ ಯಾವುದಾದರೂ ಸಹಾಯ ಮಾಡುವ ಸಂದರ್ಭ ನಮಗೆ ಒದಗಿದಾಗ ನಾವು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಅದಕ್ಕಾಗಿ ದೊಡ್ಡ ಕೊಡುಗೆ ಕೊಡುವುದಾಗಿ ತೀರ್ಮಾನಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಹಾಗಲ್ಲದೆ, ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲೇ ಸ್ವಲ್ಪವೇ ಕೊಡುತ್ತೇವೆಂದು ತೀರ್ಮಾನಿಸಿಕೊಂಡರೆ, ಅನಂತರ ಕೊಡುವ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಅಷ್ಟು ಕೊಡಲು ಮನಸ್ಸು ಬರುವುದಿಲ್ಲ.

ಶ್ರೀಮಂತರಾಗಿರುವ ಹಲವರಿಗೆ ದಾನ-ಧರ್ಮಗಳು ಮಾಡಲು ಮನಸ್ಸು ಬರ ಲಿಲ್ಲವಲ್ಲಾ ಎನ್ನುವುದೆ ಹಲವರ ಸಂದೇಹ. ಇದಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟಂತೆ ಶ್ರೀ ಶಂಕರಭಗ ವತ್ಪಾದರು ಹೇಳಿರುವ ಕಥೆಯೊಂದನ್ನು ನೋಡೋಣ. ದಾನ ವಿಷಯವನ್ನು ಹೇಳಿ ಆ ಕಥೆಯನ್ನು ಹೇಳದೆ ಇದ್ದರೂ ಕೂಡ, ವೇದಾಂತದಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತಿ ಇದ್ದೂ, ಆತ್ಮನಲ್ಲೇ ಶಾಂತಿಯಾಗಿರುವ ಒಬ್ಬನು ಹೊರಗಿನ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ತ್ಯಜಿಸುವುದು ಎಷ್ಟು ಅವಶ್ಯಕ ವೆಂದು ಆ ಕಥೆಯಿಂದ ನಾವು ತಿಳಿಯಬಹುದು.

ದ್ರವ್ಯಂ ಪಲ್ಲವತಶ್ಚ್ಚುತಂ ಯದಿ ಭವೇತ್ ಕ್ವಾಪಿ ಪ್ರಮಾದಾತ್ ತದಾ
ಶೋಕಾಯಥ ತದರ್ಪಿತಂ ಶ್ರುತವತೇ ತೋಷಾಯ ಚ ಶ್ರೇಯಸೇ |
ಸ್ವಾತಂತ್ರಾದ್ವಿಷಯಾಃ ಪ್ರಯಾಂತಿ ಯದಮೀ ಶೋಕಾಯ ತೇಸ್ಯುಚ್ಚಿರಂ |
ಸಂತೃಕ್ತಾಃ ಸ್ವಯಮೇವ ಚೇತ್ ಸುಖಮಯಂ ನಿಃಶ್ರೇಯಸಂ ತನ್ವತೇ ||

(ಮರದಿಂದ ಬಿದ್ದುಹೋಗುವ ದ್ರವ್ಯ ಅದರ ಯಜಮಾನನಿಗೆ ಸಿಕ್ಕದೆ ಹೋದರೆ
ಅದರಿಂದ ಅವನಿಗೆ ದುಃಖವಾಗುತ್ತದೆ; ಆದರೆ ಅದನ್ನು ಅವನು ಒಬ್ಬ ಶ್ರೋತಿಯನಿಗೆ
ತಾನೆ ಕೊಡುವವನಾದರೆ ಅದರಿಂದ ಅವನಿಗೆ ಸಂತೋಷವೂ, ಶ್ರೇಯಸ್ಸೂ ಆಗು
ವುದು. ಅದೇ ರೀತಿ ಈ ಇಂದ್ರಿಯವಿಷಯಗಳು ತಮ್ಮ ಇಷ್ಟದಂತೆ ಹೋಗುವುದಾದರೆ
ಅವುಗಳು ದುಃಖವನ್ನೇ ಕೊಡುವಂತಹುದಾಗುವುದು; ತಾನಾಗಿಯೇ ಅವು ಬಿಡಲ್ಪ
ಟ್ಟರೆ ಅವು ಸುಖವನ್ನೂ, ಪರಿಪೂರ್ಣ ಆನಂದವನ್ನೂ ಕೊಡುವುವು)

ಒಬ್ಬನು ತರಕಾರಿ ತರುವುದಕ್ಕೆ ಅಂಗಡಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಷರ್ಟಿನ ಜೇಬಿ
ನಲ್ಲಿ ಹತ್ತು ರೂಪಾಯಿಮಾತ್ರ ಇದೆ. ಬುದ್ಧಿವಂತನಾದ ಕಳ್ಳನೊಬ್ಬನು ಯಾರಿಗೂ
ಗೊತ್ತಾಗದಂತೆ ಆ ಹತ್ತು ರೂಪಾಯಿಯನ್ನು ಕದ್ದುಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಾನೆ. ಮಾರ್ಕೆ
ಟಿಗೆ ಹೋಗಿ ಜೇಬು ನೋಡಿಕೊಂಡಾಗಲೇ ಹಣವಿಲ್ಲವೆನ್ನುವುದು ಅವನಿಗೆ ತಿಳಿಯು
ವುದು. ಆಗ “ಅಯ್ಯೋ! ಅನ್ಯಾಯವಾಯಿತು! ಹತ್ತು ರೂಪಾಯಿ ಕಳುವಾಗಿಹೋ
ಯಿತು” ಎಂದು ಗೋಳಾಡುತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ ಹೋದ ರೂಪಾಯಿ ಹೋದಂತೆಯೇ.

ಇನ್ನೊಂದು ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಇದನ್ನು ನೋಡೋಣ. ಆ ಮನುಷ್ಯನು ಈಗಲೂ
ಹತ್ತು ರೂಪಾಯಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಅಂಗಡಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಬಡವ
ನಾದ ಒಬ್ಬ ಹುಡುಗನು ಬಂದು, “ನಾನು ಸ್ಕೂಲಿಗೆ ಫೀಜು ಕೊಡಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲದೆ
ಕಷ್ಟ ಪಡುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ತಾವು ಹತ್ತು ರೂಪಾಯಿ ಕೊಟ್ಟರೆ ಬಹಳ ಉಪಕಾರವಾಗುತ್ತದೆ”
ಎಂದು ಕೇಳುತ್ತಾನೆ. ಆಗ ಆ ಮನುಷ್ಯನ ಮನಸ್ಸು ಕರಗಿತು. ಜೇಬಿನಲ್ಲಿದ್ದ ಹಣವನ್ನು
ಹುಡುಗನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು ತರಕಾರಿ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳದೆ ಇದ್ದರೂ ಕೂಡ ಬಹಳ ಸಂತೋಷ
ವಾಗಿ ಮನೆಗೆ ಹಿಂತಿರುಗುತ್ತಾನೆ.

ಕಳ್ಳತನವಾದಾಗಲೂ ಅವನ ಹತ್ತಿರದಿಂದ ಹತ್ತು ರೂಪಾಯಿ ಹೋಯಿತು;
ದಾನ ಮಾಡಿದಾಗಲೂ ಅವನ ಹತ್ತಿರದಿಂದ ಹತ್ತು ರೂಪಾಯಿ ಹೋಯಿತು. ಆದರೆ
ಮೊದಲನೆ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಹಣ ತಾನಾಗಿಯೇ ಅವನನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಹೋಯಿತು. ಎರ
ಡನೆಯ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಹಣವನ್ನು ಅವನು ತಾನಾಗಿಯೇ ಬಿಟ್ಟುಬಿಟ್ಟನು. ನಾವಾ
ಗಿಯೇ ಹಣವನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಬಿಟ್ಟರೆ,

“ತೋಷಾಯ ಚ ಶ್ರೇಯಸೇ”

-ಎಂದು ಶ್ರೀ ಶಂಕರರು ಹೇಳಿದಂತೆ ದಾನಮಾಡಿದವನಿಗೆ ಸಂತೋಷವಿರುತ್ತದೆ, ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ ಫಲವೂ ಉಂಟು. ಆದರೆ-

“ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಾದ್ವಿಷಯಾಃ ಪ್ರಯಾಂತಿ ಯದಮೀಶೋಕಾಯ”

-ಎಂದು ಹೇಳಿರುವಂತೆ, ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಮನುಷ್ಯನು ಪಂಚೇಂದ್ರಿಯಗಳಿಗಾಗಿ ಎಷ್ಟೋ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸಿ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿರುವನು. ಆ ವಸ್ತುಗಳು ತಾವಾಗಿಯೇ ಅವನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬಿಟ್ಟು ಹೊರಟು ಹೋದರೆ ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಅವನು ಅಳುತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ ಅವನೇ ಆ ವಸ್ತುಗಳ ಅಸ್ಥಿರತೆಯನ್ನು, ಫಲಹೀನತೆಯನ್ನೂ ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಅವುಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬಿಡುವುದೇ ಆದರೆ ಅವನಿಗೆ-

‘ಸುಖಮಯಂ ನಿಶ್ಚೇಯಸಂ ತನ್ವತೇ’

-ಎಂದು ಹೇಳಿದಂತೆ ಮಧುರವಾದ ಮೋಕ್ಷವೇ ದೊರೆತುಬಿಡುವುದು.

‘ನಮ್ಮ ಹಣದಿಂದ ಎಷ್ಟು ಸಾಧಿಸಬಲ್ಲೆವು? ಇರುವ ಹಣವನ್ನು ಎಷ್ಟು ದಿನಗಳು ನಾವೇ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿರಬಲ್ಲೆವು?’-ಎನ್ನುವ ಚಿಂತೆ ಒಬ್ಬನಿಗೆ ಇರುವುದಾದರೆ ಆಗ ಅವನಿಗೆ ದಾನ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ತೋರುವುದು. ಆದರೆ ಮನುಷ್ಯರು ಹಾಗೆಲ್ಲಾ ಯೋಚಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ‘ಅವನ ಹತ್ತಿರ ಒಂದು ಲಕ್ಷ ರೂಪಾಯಿ ಇದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ನನ್ನ ಹತ್ತಿರ ಎರಡು ಲಕ್ಷರೂಪಾಯಿ ಸೇರಬೇಕು! ಅವನ ಹತ್ತಿರ ಹತ್ತು ಇದ್ದರೆ ನಾನು ಕೋಟೀಶ್ವರನಾಗಬೇಕು. ಅವನ ಹತ್ತಿರ ಒಂದು ಕೋಟಿ ರೂಪಾಯಿ ಇದ್ದರೆ ನನಗೆ ಹತ್ತು ಕೋಟಿ ರೂಪಾಯಿ ಬೇಕು, ಎನ್ನುವಂತೆ ಮನುಷ್ಯನು ಯೋಚಿಸುತ್ತಾನೆ. ಹಾಗೆ ನೋಡಿದರೆ ಕೋಟೀಶ್ವರನೂ ಊಟ ಮಾಡುವುದೂ ಅದೇ! ಐದು ರೂಪಾಯಿ ಸಂಪಾದನೆ ಮಾಡುವ ಬಡವನ ಊಟ ಮಾಡುವುದೂ ಅದೇ! ಕೋಟಿ ರೂಪಾಯಿ ನನ್ನ ಹತ್ತಿರ ಇದೆ, ಎಂದುಕೊಂಡು ಕೋಟೀಶ್ವರನು ಚಿನ್ನವನ್ನು ಅಕ್ಕಿಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ ಅದನ್ನು ಅನ್ನವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ ಬಡಿಸಿದರೆ ಊಟ ಮಾಡುತ್ತಾನೆಯೇ? ಇಲ್ಲವೇ ಇಲ್ಲ.

ಮೀಮಾಂಸಾ ಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕಡೆ ‘ಕೃಷ್ಣಲಂತ್ರಪಯೇತ್’ (ಭತ್ತದಷ್ಟು ಚಿನ್ನದ ಮಣಿಗಳು) ಎನ್ನುವುದು ಬರುವುದಕ್ಕೆ ಬದಲು ಕೃಷ್ಣತೀಲಂ (ಕರಿಎಳ್ಳು) ಎಂದು ತಿಳಿದು ಅದು ಬರುವುದನ್ನು ಕುರಿತು ಹೇಳಿದೆ. ಆದರೆ ಚಿನ್ನವನ್ನು ಅಕ್ಕಿಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ ಅದನ್ನು ಅನ್ನವನ್ನಾಗಿ ಬೇಯಿಸಿ ತಿನ್ನುವುದು ಆಗದ ಕೆಲಸ. ಸ್ಥಿತಿ ಹೀಗಿದ್ದರೂ ಕೂಡ ಮನುಷ್ಯನು ಆಸೆಯನ್ನು ಮಾತ್ರ ಬೆಳೆಸಿಕೊಂಡೇ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ನಮ್ಮ ಹತ್ತಿರ ಇರುವ ಹಣವನ್ನು ನಾವು ಹೇಗೆ ವಿನಿಯೋಗಿಸಬೇಕೆಂದು ಯೋಚಿಸಿ ನಮ್ಮ ಆಸೆಗಳನ್ನು ಒಂದು ಕಡೆ ನಿಲ್ಲಿಸಿಬಿಡಬೇಕು. ಹಣದ ವ್ಯಯ ಹೇಗಾಗುತ್ತದೆ

ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಕುರಿತು-

“ದಾನಂ ಭೋಗೋ ನಾಶಃ ತಿಸ್ತೋ ಗತಯೋ ಭವಂತಿವಿತ್ತಸ್ಯ |
ಯೋ ನ ದದಾತಿ ನ ಭುಂಕ್ತೇ ತಸ್ಯ ತೃತೀಯಾ ಗತಿರ್ಭವತಿ ||

(ಹಣಕ್ಕೆ ಕೊಡುವುದು, ಅನುಭವಿಸುವುದು, ನಾಶವಾಗುವುದು, ಈ ಮೂರು ದಾರಿಗಳು. ಯಾರು ಕೊಡುವುದಿಲ್ಲವೋ. ಅನುಭವಿಸುವುದಿಲ್ಲವೋ ಅವನ ಹಣ ನಾಶವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಿದೆ)

-ಎಂದು ಶ್ಲೋಕ ಹೇಳುತ್ತದೆ. ಇದರಂತೆ ದಾನ, ಭೋಗ, ನಾಶ ಈ ಮೂರು ವಿಧವಾಗಿ ಹಣ ವ್ಯಯವಾಗುತ್ತದೆ.

ಕೆಲವರು ‘ನನ್ನ ಮಗನಿಗಾಗಿ ಹಣವನ್ನು ಸೇರಿಸಿಡುತ್ತೇನೆ’ ಎಂದು ಹೇಳುವರು ಮಗನು ಎಷ್ಟು ದಿನಗಳವರೆಗೆ ಆ ಹಣವನ್ನು ಖರ್ಚುಮಾಡದೆ ಇರಬಲ್ಲನೆನ್ನುವುದು ಒಂದು ಪ್ರಶ್ನೆ. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ, ಮಗನಿಗೆ ಇಟ್ಟಿದ್ದ ಹಣ ಅವನಿಗೆ ದೊರೆಯುವುದೇ ಎನ್ನುವುದು ಸಂದೇಹದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಮತ್ತೊಂದು ಪ್ರಶ್ನೆ.

ಹಲವು ದಾನಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಒಬ್ಬರನ್ನು ಅವರ ಸ್ನೇಹಿತರೊಬ್ಬರು ‘ನೀವು ಇಷ್ಟೆಲ್ಲಾ ದಾನಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೀರಲ್ಲಾ, ನಿಮಗೆ ಹಣ ಬೇಕಾಗಿಲ್ಲವೇ’ ಎಂದು ಕೇಳಿದರು. ಅದಕ್ಕೆ ಮೊದಲನೆಯವರು ‘ನಾನು ಬಹಳ ಸ್ವಾರ್ಥಿ. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ನಾನು ಈಗ ದಾನ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಸತ್ತಮೇಲೆ ಹಣವನ್ನು ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಇಟ್ಟು ಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತೇನೆಂದುಕೊಳ್ಳುವವನು ಈಗ ಹಣವನ್ನು ದಾನಮಾಡಬೇಕು. ಈಗ ದಾನ ಮಾಡಿದರೆ ಅದು ಪುಣ್ಯವಾಗಿ ಬದಲಾಗಿ ಒಬ್ಬನು ಸತ್ತ ಮೇಲೆ ಕೂಡ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಬರುವುದು. ಆದರೆ ಹಣದ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಈಗಲೇ ನಾನು ಕೊಟ್ಟು ಬಿಡುತ್ತೇನೆ. ನಾನು ಸ್ವಾರ್ಥವನ್ನು ಯೋಚಿಸಿಯೇ ಕೊಡುತ್ತೇನೆಯೇ ಹೊರತು ಇತರರಿಗಾಗಿ ಅಲ್ಲ’ ಎಂದರು. ಇದು ಬಹಳ ನ್ಯಾಯವಾದ ವಿಷಯವೆಂದು ನನಗೆ ತೋರಿತು. ಏಕೆಂದರೆ-

‘ಮೃತೋಪ್ಯರ್ಥಂ ನ ಮೋಕ್ಷಾಽಮಿ ಬದ್ಧಾನ್ಯೇಷ್ಯಾಮಿ ಮೂರ್ಘನಿ |
ಇತಿಚೇತ್ ಸುದೃಢಾ ಬುದ್ಧಿಃ ಪಾತ್ರೇದೇಯಮಶಂಕಿತಮ್ ||’

(ಸತ್ತಮೇಲೂ ನಾನು ಹಣವನ್ನು ಬಿಡುವುದಿಲ್ಲ. ಅದನ್ನು ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಕಟ್ಟಿ ಕೊಂಡು ಹೋಗುವೆನ್ನೆನ್ನವ ಸದೃಢವದ ಬುದ್ಧಿಯುಳ್ಳವನು ಸತ್ತಾತ್ತನಿಗೆ ಸಂದೇಹ ವಿಲ್ಲದೆ ದಾನ ಕೊಡಬೇಕು)-ಎಂದೆಲ್ಲಾ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ.

ಮನುಷ್ಯರು ಹಣದ ಮೇಲೆ ಆಸಕ್ತಿ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿರುವುದರಿಂದ ಒಳ್ಳೆಯ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡುವಾಗ 'ನಾಳೆ ಮಾಡೋಣ, ನಾಳಿದ್ದು ಮಾಡೋಣ' ಎಂದು ಕೊಂಡು ಮುಂದಕ್ಕೆ ಹಾಕುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ—

‘ನ ಹಿ ಯಮೋಽಸ್ಯ ಕೃತಾಕೃತಮೀಕ್ಷತೇಽಪಿಲ |’

(ಇವನು ಮಾಡಿದ್ದಾನೆಯೇ, ಮಾಡಿಲ್ಲವೇ ಎನ್ನುವುದನ್ನೆಲ್ಲಾ ಯಮನು ನೋಡುವುದಿಲ್ಲ)

—ಎಂದು ಹೇಳಿದಂತೆ ‘ಒಬ್ಬನು ಎರಡು ವರ್ಷಗಳಾದ ಮೇಲೆ ಧರ್ಮಮಾಡಬೇಕೆಂದಿದ್ದಾನೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವನು ಧರ್ಮವೆಲ್ಲಾ ಮಾಡಿದ ಮೇಲೆ ಅವನನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗೋಣ’ ಎಂದು ಯಮನು ಕಾದುಕೊಂಡಿರುವುದಿಲ್ಲ. ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾದ ಸಮಯಕ್ಕೆ ಯಮನು, ಮನುಷ್ಯರು ನೆರವೇರಿಸದ ಹಲವು ಕೆಲಸಗಳಿದ್ದರೂ ಕೂಡ ಅವರನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುವನು. ಆದ್ದರಿಂದ ನಾವು—

‘ಅಜರಾಮರವತ್ ಪ್ರಾಜ್ಞಃ ವಿದ್ಯಾಮರ್ಥಂ ಚ ಸಾಧಯೇತ್ |

ಗೃಹೀತ ಇವ ಕೇಶೇಷು ಮೃತ್ಯುನಾ ಧರ್ಮಮಾಚರೇತ್ ||’

(ಪ್ರಾಜ್ಞನಾದವನು ವಿದ್ಯೆಯನ್ನೂ ಹಣವನ್ನೂ ಗಳಿಸುವಾಗ ತನಗೆ ಮುಪ್ಪು ಸಾವು ಇಲ್ಲವೆಂದುಕೊಂಡು ಪ್ರಯತ್ನ ಪಡಬೇಕು. ಆದರೆ ತನ್ನ ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಯಮನು ಕುಳಿತಿದ್ದಾನೆಂದು ಧರ್ಮವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿರಬೇಕು.)

—ಎಂದು ಹೇಳಿದಂತೆ ಧರ್ಮಮಾಡಬೇಕೆಂದುಕೊಂಡು ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಬಂದೊಡನೆ ಅದನ್ನು ನೆರವೇರಿಸಬೇಕು. ಏಕೆಂದರೆ ಯಮನು ತಲೆಯ ಜುಟ್ಟನ್ನು ಬಲವಾಗಿ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ. ನಾವು ಎಷ್ಟು ದಿನಗಳು ಇರುವೆವು ಎನ್ನುವ ನಿಶ್ಚಯವೇ ಇಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಧರ್ಮಚಿಂತನೆ ಬರುತ್ತಲೇ ಅದನ್ನು ನೆರವೇರಿಸಿಬಿಡಬೇಕು.

ಕಾಮ, ಕ್ರೋಧ, ಲೋಭ ಎನ್ನುವುದರಲ್ಲಿ ಕಾಮ ಕ್ರೋಧಗಳನ್ನು ಮನುಷ್ಯನು ಗೆಲ್ಲಬಹುದು, ಹೇಗೆಂದರೆ—

‘ವಯಸಿ ಗತೇ ಕಃ ಕಾಮವಿಕಾರಃ’

—ಎಂದು ಶಂಕರರು ಹೇಳುವಂತೆ ವಯಸ್ಸಾದರೆ ಕಾಮ ಹೇಗೆ ಇರಬಲ್ಲದು? ಆದ್ದರಿಂದ ಕಾಮ ವಯಸ್ಸಾದವರಲ್ಲಿ ಇರಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಅದೇ ರೀತಿ ಒಬ್ಬ ಮನುಷ್ಯನು ಶಿಥಿಲಗೊಂಡರೆ ಅವನ ಕ್ರೋಧವೂ ಶಿಥಿಲಗೊಳ್ಳುವುದು. ಆದರೆ ಲೋಭವೇ

ನ್ನುವುದು ಮಾತ್ರ ಯಾವಾಗಲೂ ಇದ್ದೇ ಇರುವುದು.

ಶ್ರೀಮಂತನು ‘ಹಣ ಕೂಡಿಟ್ಟರೆ ಅದು ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತಾ ಹೋಗುತ್ತದೆ’ ಎಂದು ಯೋಚಿಸಿರುತ್ತಾನೆ. ಒಂದು ದಿನ ಅಕಸ್ಮಾತ್ತಾಗಿ ಅವನು ಮರಣವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ. ಅವನು ಇಟ್ಟಿರುವ ಹಣದ ಬಗ್ಗೆ ಯಾರಿಗೂ ತಿಳಿಯದು. ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಯಾರು ಯಾರೋ ಆ ಹಣವನ್ನೆಲ್ಲಾ ತಿಂದು ಹಾಕುವರು! ಹಲವರ ಬಾಳಿನಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ನಡೆದ ದೆಯೆಂದು ನಾನು ಕೇಳಿದ್ದೇನೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಭಗವಂತನು ನಮಗೆ ಶಕ್ತಿಕೊಟ್ಟಿರುವಾಗಲೇ ನಾವು ಒಳ್ಳೆಯ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಪುರಾಣದಲ್ಲಿರುವ ಒಂದು ಶ್ಲೋಕ ನೋಡಿ—

“ಪಾತ್ರೇಭ್ಯೋ ದೀಯತೇ ನಿತ್ಯಂ ಅನಪೇಕ್ಷ್ಯ ಪ್ರಯೋಜನಮ್”

(ಯೋಗ್ಯತೆ ಇರುವವನಿಗೆ ಫಲವನ್ನು ಎದುರು ನೋಡದೆ ಕೊಡಲ್ಪಡುವ...) ಆದ್ದರಿಂದ ಕೊಡಲ್ಪಡುವ ದಾನ ಫಲ (ಪ್ರತ್ಯುಪಕಾರ)ವನ್ನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸಿ ಕೊಡುವಂತ ಹದಲ್ಲ, ಫಲವನ್ನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸದೆ ಮತ್ತೆ ಹೇಗೆ ದಾನ ಕೊಡಬೇಕು?

‘ಕೇವಲಂ ಧರ್ಮಬುದ್ಧ್ಯಾಯತ್ ಧರ್ಮದಾನಂ ಪ್ರಚಕ್ಷ್ಯತೇ |’

(ಧರ್ಮಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ಕೊಡಲ್ಪಡುವುದು ಧರ್ಮದಾನವೆನ್ನಲ್ಪಡುವುದು.) – ಎಂದು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಂತೆ ‘ದಾನ ಮಾಡುವುದು ನನ್ನ ಕರ್ತವ್ಯ, ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಕೊಡುತ್ತೇನೆ’ ಎನ್ನುವ ಭಾವನೆ ಇದ್ದರೆ ಅದು ಧರ್ಮದಾನವಾಗುವುದು.

ಕೆಲವರು, ‘ನನ್ನನ್ನು ಯಾರೂ ಕೇಳಲಿಲ್ಲ. ಕೇಳಿದರೆ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದೆ ಆದರೆ ಯಾರೂ ನನ್ನ ಹತ್ತಿರ ಕೇಳಲು ಬರಲಿಲ್ಲ, ನಾನು ಏನು ಮಾಡುವುದು?’ – ಎಂದು ಕೇಳುವರು. ಆದರೆ ಒಬ್ಬನು ದಾನವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಅದರಿಂದ ಪ್ರಯೋಜನವನ್ನು ಎದುರು ನೋಡುವುದಾದರೆ—

‘ಆಹೂಯ ದೀಯತೇ ದಾನಂ ತದನಂತಫಲಂ ಶ್ರುತಮ್ |’

(ಒಬ್ಬನು ಕರೆದು ದಾನ ಕೊಟ್ಟರೆ ಅದು ಅವನಿಗೆ ಅನಂತ ಫಲವನ್ನು ಕೊಡುವುದೆಂದು ವೇದದಲ್ಲಿದೆ.)

—ಎಂದು ಹೇಳಿದಂತೆ, ಒಳ್ಳೆಯ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದುದರಿಂದ ತಾನಾಗಿ ಉಂಟಾಗುವ ಫಲದ ಅನಂತತೆಯನ್ನು ಕುರಿತು ಹೇಳಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ‘ನನ್ನ ಮನೆಗೆ ದಾನ ಕೇಳುವವರು ಬರಲಿ. ನನ್ನ ಮನೆಯಲ್ಲಿರುವವರಿಗೆಲ್ಲಾ ನಾನು ಮಾಡುವ ದಾನ

ತಿಳಿಯಲಿ' ಎನ್ನುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಮಾಡಿದ ದಾನಕ್ಕೆ ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಫಲವಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ದಾನ ಮಾಡುವ ಕಾಳಲ್ಲಿ, ಅವರು ಕೇಳಿದರೆ ಮಾತ್ರ ದಾನಕೊಡಬೇಕೆಂದು ನಾವು ಭಾವಿಸಬಾರದು. ನಾವಾಗಿಯೇ ದಾನವನ್ನು ಕೊಟ್ಟರೆ ಅದು ಶ್ರೇಯಸ್ಸನ್ನು ಕೊಡುವುದು.

ಮತ್ತೆ ಕೆಲವರು, 'ನಾವು ಅನ್ಯಾಯಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಹಣವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿದ್ದೇವೆ! ಅನ್ಯಾಯವಾಗಿ ಸೇರಿಸಿದ ಹಣವನ್ನು ದಾನಮಾಡಿದರೆ ಏನು ಪ್ರಯೋಜನ?

‘ನ್ಯಾಯೋಪಾರ್ಜಿತ ವಿತ್ತೇನ ಕರ್ತವ್ಯಂ ಹ್ಯಾತ್ಮರಕ್ಷಣಮ್’

(ನ್ಯಾಯದಿಂದ ಸಂಪಾದಿಸಿದ ಹಣದ ಮೂಲಕವೇ ಆತ್ಮರಕ್ಷಣೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು.)

-ಎಂದು ಹೇಳಿದಂತೆ, 'ನ್ಯಾಯವಾಗಿ ಸೇರಿಸಿಟ್ಟಿರುವ ಹಣವನ್ನು ತಾನೇ ಧರ್ಮಕಾರ್ಯಗಳಿಗೆ ತೊಡಗಿಸಬೇಕು' ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ.

ಒಬ್ಬನು ಅನ್ಯಾಯ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಹಣವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿ ಅದನ್ನು ಹಾಗೆಯೇ ಬಿಟ್ಟು ಸತ್ತುಹೋದರೆ 'ಅವನು ಅನ್ಯಾಯವಾಗಿ ಹಣವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿದನು' ಎನ್ನುವ ಕೆಟ್ಟ ಹೆಸರೂ, ಅದಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಫಲವೂ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಹಣವನ್ನು ಸೇರಿಸಿ ಇಟ್ಟಿದ್ದಕ್ಕಾಗಿ ಯಾವುದೇ ಒಳ್ಳೆಯ ಫಲ ದೊರೆಯುವುದಿಲ್ಲ. ಯಾವಾಗಲೂ ಹಣವನ್ನು ಕುರಿತು ಯೋಚಿಸುವವನಿಗೆ ಈ ಪ್ರಪಂಚವನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಹೋಗಲು ಮನಸ್ಸೇ ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಅಂಥವರು ಸತ್ತಮೇಲೆ ಪ್ರೇತವಾಗಿ ಹಣದ ಸುತ್ತ ಸುತ್ತುತ್ತಿರುತ್ತಾರೇನೋ! ಆದ್ದರಿಂದ ಅವರು ಸುಲಭವಾಗಿ ಮತ್ತೊಂದು ಜನ್ಮವನ್ನು ಎತ್ತಲಾರರು.

‘ಯೋಽಸದ್ಭ್ಯಃ ಪ್ರತಿಗೃಹ್ಯಾಪಿ ಪುನಃ ಸದ್ಭ್ಯಃ ಪ್ರಯಚ್ಛತಿ |

ಆತ್ಮಾನಂ ಸಂಕ್ರಮಂ ಕೃತ್ವಾ ಪರಾನ್ ತಾರಯತೇ ಹಿ ಸಃ ||’

[ಕೆಟ್ಟವರಿಂದ (ವಸ್ತುಗಳನ್ನು) ಪಡೆದು ಮತ್ತೆ ಅದನ್ನು ಒಳ್ಳೆಯವರಿಗೆ ಕೊಡುವವನು ತನ್ನನ್ನು ಸೇತುವೆಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ ಇತರರನ್ನೂ ದಾಟಿಸುವವನಾಗುತ್ತಾನೆ.]

ಆದರೆ ಅಸತ್ಪುರುಷರಿಂದ ಅನ್ಯಾಯವಾಗಿ ಹಣವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸುವ ವ್ಯಕ್ತಿ ಆ ಹಣವನ್ನು ಸತ್ಪುರುಷರಿಗೆ ದಾನವಾಗಿ ಕೊಟ್ಟರೆ ಅದರಿಂದ ಅಸತ್ಪುರುಷರಿಗೂ ಪುಣ್ಯ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ದಾನ ಮಾಡುವವನು ಪುಣ್ಯವನ್ನೂ ಅಸತ್ಪುರುಷರನ್ನೂ ಸೇರಿಸುವ ಸೇತುವೆಯಾಗಿ ಬೆಳಗುತ್ತಾನೆ.

ಅನ್ಯಾಯ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಹಣವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸುವುದು ತಪ್ಪು ಎನ್ನುವುದು ಬೇರೆ ವಿಷಯ. ಆದರೆ ಆ ಹಣವನ್ನು ಮೊದಲು ಕೊಟ್ಟು ಕೆಟ್ಟವರಿಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಪುಣ್ಯ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ ಎನ್ನುವುದು ತಾತ್ಪರ್ಯ. ಆದ್ದರಿಂದ,

‘ಆತ್ಮಾನಂ ಸಂಕ್ರಮಂ ಕೃತ್ವಾ ಪರಾನ್ ತಾರಯತೇ ಹಿ ಸಃ ||’

—ಎಂದು ಹೇಳುವುದರಿಂದ ‘ಯಾರು ಯಾರಿಂದಲೋ ಯಾವ ದಾರಿ ಯಲ್ಲೋ ಸಂಪಾದಿಸಿದ ಹಣವನ್ನು ಹೇಗೆ ದಾನ ಮಾಡುವುದು’ ಎಂದು ಒಬ್ಬನು ಯೋಚಿಸಬೇಕು. ಹಾಗೆ ಸಂಪಾದಿಸಿದ ಹಣವನ್ನು ದಾನ ಮಾಡಿದರೂ ಕೂಡ ಅದು ಕೊಟ್ಟವನಿಗೂ ಮೊದಲು ಕೊಟ್ಟ ಅಸತ್ಪುರುಷನಿಗೂ ಪುಣ್ಯವನ್ನೇ ಕೊಡುತ್ತದೆ.

ಕೆಲವರು, ‘ನನಗೆ ಐಶ್ವರ್ಯ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಇಲ್ಲವಲ್ಲಾ! ನಾನು ಏನು ಮಾಡುವುದು? ನನ್ನ ಹತ್ತಿರ ಐಶ್ವರ್ಯವಿದ್ದಿದ್ದರೆ ಕೊಡಬಹುದಾಗಿತ್ತು’—ಎಂದು ಹಲಬುವರು. ಅದು ಸರಿಯಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ತಿಂಗಳಿಗೆ ನೂರು ರೂಪಾಯಿ ಸಂಬಳವನ್ನು ಪಡೆಯುವ ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿ ‘ನನಗೆ ತಿಂಗಳಿಗೆ ಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿ ಸಂಬಳ ಬಂದರೆ ನಾನು ದಾನಮಾಡುವೆನು’ ಎಂದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಅವನು ಆಶಿಸಿದಂತೆ ಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿ ಸಂಬಳ ಬಂದರೆ ಹತ್ತು ಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿ ಸಂಬಳ ಪಡೆಯುವವರೇ ದಾನ ಮಾಡದೆ ಇರುವಾಗ ನಾನು ಹೇಗೆ, ಮಾಡುವುದು?’ ಎಂದು ಕೇಳುತ್ತಾನೆ, ಹತ್ತು ಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿ ಬಂದರೆ ಲಕ್ಷ ರೂಪಾಯಿ ಸಂಪಾದಿಸುವವರೇ ದಾನ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ನ್ಯೂನತೆಯನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತಾನೆ. ತಾನು ಮಾತ್ರ ಏನೂ ಕೊಡುವುದಿಲ್ಲ.

ಆದ್ದರಿಂದ ಹೀಗೆ ನಾವು ಹೆಚ್ಚು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಹಣ ಬರಬೇಕೆಂದುಕೇಳುತ್ತೇವೆಯೇ ಹೊರತು ದಾನವನ್ನು ಯಾವಾಗ ಮಾಡುವೆವು? ನಾವು ಊಟ ಮಾಡುವ ಊಟದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಭಾಗವನ್ನು ಹಸಿವಾಗಿರುವವನಿಗೆ ಕೊಡಬಹುದಲ್ಲಾ! ನಾವೇ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ತಿನ್ನುವುದರಿಂದ ಯಾವ ವಿಧವಾದ ಸಾಧನೆಯನ್ನೂ ಮಾಡಿದಂತೆ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಬಡವನು ಊಟವೇ ಇಲ್ಲದೆ ಹೋದರೆ ಸತ್ತು ಹೋಗುವನು. ಆದ್ದರಿಂದ ನಾವು ಅವನಿಗೆ ಅರ್ಧವನ್ನು ಕೊಟ್ಟರೆ ಅವನೂ ಊಟ ಮಾಡಬಹುದು. ಅನಂತರ ಅವನೂ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹ ಮಾಡಬಹುದು.

ಹೀಗೆಲ್ಲಾ ಪುರಾಣಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಜನರಿಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಹಣ ಬಂದಾಗ, ದಾನ ಮಾಡಿದರೇನೇ ‘ಶ್ರೇಯಸ್ಸು’—ಎನ್ನುವ ಭಾವನೆ ಉಂಟಾಗಬೇಕು, (ಇತರರು ಸಂತೋಷಪಡಲಿ ಎನ್ನುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಮೊದಲು ದಾನ ಮಾಡುತ್ತೇನೆಂದು ಘೋಷಿಸಿ ಅದನ್ನು ಕೊಡನೆ ಇರುವವರೂ ಇದ್ದಾರೆ).

ಒಬ್ಬ ಅರಸನ ಆಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಸಂಗೀತಗಾರನೊಬ್ಬನು ಬಹಳ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಹಾಡಿದನು. ಹಾಡನ್ನು ಕೇಳಿದ ಅರಸನು 'ಐವತ್ತು ಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿ ಇವರಿಗೆ ಬಹು ಮಾನ ಕೊಡಿ' ಎಂದು ಆಜ್ಞಾಪಿಸಿದನು. ಸಂಗೀತಗಾರನು ಸಂತೋಷಪಟ್ಟು ಅರಮನೆಯ ಖಜಾನೆಯ ಹತ್ತಿರಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಹಣವನ್ನು ಕೇಳಿದನು. ಅವನು 'ಅರಸನು ಆಜ್ಞಾಪಿಸಿದರೂ ನಾನು ಕೊಡುವುದಿಲ್ಲ' ಎಂದನು. ಇದನ್ನು ಕೇಳಿದ ಸಂಗೀತಗಾರನು ಅರಸನ ಬಳಿಗೆ ಬಂದು ನಡೆದ ಘಟನೆಯನ್ನು ತಿಳಿಸಿದನು. ಅರಸನು ಸಂಗೀತಗಾರನನ್ನು ನೋಡಿ 'ಅವರು ಕೊಡುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳಿದರೆ ತಪ್ಪೇನು? ನೀನು ನಿನ್ನ ಹಾಡಿನಿಂದ (ಶಬ್ದದಿಂದ) ನನ್ನನ್ನು ಸಂತೋಷಪಡಿಸಿದೆ. ನಾನು ನಿನಗೆ ಐವತ್ತು ಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿ ಕೊಡುತ್ತೇನೆನ್ನುವ ಶಬ್ದಗಳಿಂದ ನಿನ್ನನ್ನು ಸಂತೋಷಪಡಿಸಿದೆ. ನೀನು ಕೂಗಿಕೊಂಡಾಗ ನನಗೆ ಸಂತೋಷವಾಯಿತು, ನಾನು ಕೂಗಿಕೊಂಡಾಗ ನಿನಗೆ ಸಂತೋಷವಾಯಿತು. ಈಗ ನಿನಗೆ ಸಂತೋಷವಾಗದೆ ಇದ್ದರೆ ಅದಕ್ಕೆ ನಾನು ಹೊಣೆಯಲ್ಲ' ಎಂದನಂತೆ.

ಆದ್ದರಿಂದ 'ದಾನವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತೇನೆ' ಎನ್ನುವ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿದರೆ ಇತರರಿಗೆ ಸಂತೋಷವಾಗುತ್ತದ್ದೆಂಬ (ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಅದೇ ರೀತಿ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು.) ಜನರಿಗೆ ಇಂಥ ಧರ್ಮಚಿಂತನೆ ಇದ್ದರೆ ಒಳ್ಳೆಯ ಕೆಲಸಗಳು ನಡೆಯುವುವು. ಆದ್ದರಿಂದ ಭಗವಂತನು ಈ ಭಾವನೆಯನ್ನು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಕರುಣಿಸಲೆಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ ಈ ಭಾಷಣವನ್ನು ಮುಗಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ.

